

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

2924 e. 84

= C. Text Gr. A 63
/ 1

= C. Gr. A. 152
/ 1

GIVEN TO THE LIBRARY
BY ALL SOULS COLLEGE

M

ÆSCHYLI TRAGÆDIÆ

QUÆ SUPERSUNT.

ΑΙΣΧΥΛΟΣ.

ÆSCHYLI TRAGŒDIÆ

QUÆ SUPERSUNT.

RECENSUIT

VARIETATE LECTIONIS,

ET

COMMENTARIO PERPETUO

ILLUSTRAVIT

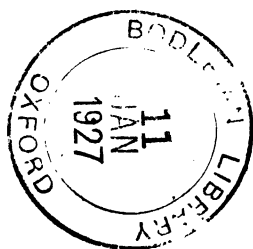
CHR. GOD. SCHÜTZ.

TOMUS I.

LONDINI :

SUMTIBUS G. ET W. B. WHITTAKER.

1823.

LECTORIBUS

S. D.

EDITOR.

SCHOLIA græca in superstites Aeschylī Tragedias primus separatim edidit Franciscus Robortellus Venet. 1552. 8. Deinde ea plurimis in locis locupletata et pæne infinitis, ut ait, emendata! *Petrus Victorius* editioni suæ Tragœdiarum adjunxit, ex officina Stephani 1557. 4. Ex hac editione Stanleius scholia græca in sua Tragœdiarum editione repetiit, et illa quidem in tres priores tragœdias, e cod. Barocciano in bibliotheca Arundeliana locupletavit, ex alio codice scholia inedita adjecit. Butlerus V. C. in editione tragœdiarum Aeschylī Scholia sic disposuit ut singulis tragœdiis primum Σχόλια πρώτα, deinde Σχόλια δεύτερα, tum ubi exstant etiam Σχόλια τρίτα adjiceret. Sic ad Prometheum vinctum p. 49. sqq. posita sunt Σχόλια πρώτα; p. 80. sqq. Σχόλια δεύτερα, p. 113. sqq. Σχόλια τρίτα. Nos commoditati lectorum inseriendum putavimus hac ratione, ut ad singulos versus scholia prima, secunda, tertia, literis α', β', γ' distincta referremus.

Scr. in Academia Fridericiana Halensi et Vitebergens consociata Idibus Decembr. MDCCXX.

PRÆFATIO.

CUM libellum commentationum in Agamemnonem *Æschyleum*, ante aliquot annos editum, non displicere vidissem viris doctis, quibus ut probaretur, vehementer optassem, alacrior factus sum, ad editionem omnium, quæ ætatem tulerunt, principis Tragico-
rum reliquiarum, quam octo abhinc annis institueram, perficiendam, cujus nunc quidem volumen primum e manibus dimittere non possum, quin de consilii, quod secutus sim, ratione, ac de subsidiis, quæ mihi profuerint, benevolos lectores breviter admoneam.

Ac primum quidem, cum omnium, quæ ad *Æschylum* illustrandum seu ipse observassem, seu ex aliorum libris enotassem, rudem quasi et indigestam farraginem oculis perlustrarem, quam potissimum in seligenda ac disponenda hujus editionis materia viam ac rationem tenerem, diu multumque dubitavi. Sæpenumero claris etiam scriptorum antiquorum editoribus hoc accidisse videbam, ut, quid lectorum commodis, vel studiosorum desideriis, vel emtorum denique rationibus deberent, aut nunquam cogitaverint, aut certe parum curaverint. Quid enim omnino, ut editori commodius, ita lectoribus molestius esse potest, quam, ut in Stanleiana editione factum, priorum editorum integras animadversiones sic in chartam conjici, ut primum v. *ç.* *Robertelli*, deinde *Stephani*, tum *Canteri*, postremo novi editoris notæ se ordine excipiant; ut, si quis, quid ad hunc vel illum versiculum interpretes forte adnotaverint, scire cupiat, sex locorum intervallis, et frustra quidem plerumque, librum misere volvendo ac revolvendo quærere cogatur? Quid deinde Græcarum

litterarum studiosis, Tragicum nostrum cognoscere cupientibus, minus conducibile est, quam sine delectu, quæcunque superioribus interpretibus in mentem venerint, sive vera, sive falsa sint, in unum quasi corpus, collatis undique membris, redacta, legendum oculis obtrudi, præsertim si in tanta conjectaneorum mole, plurimis tamen locis, iisque difficillimis, ut sæpe factum est, se desertos esse videant, atque, ut Tantalus aquas in aquis, sic commentarium in commentario quærant? Quid denique emtoribus iniquius aut acerbius accidere potest, quam si iis hæc necessitas imponatur, ut propter paucas animadversiones, quibus ægre careant, multo major inutilium rerum acervus bona sit pecunia redimendus? Ut e. c. ante hos octo et triginta annos Pauwius fecit, qui Stanleianam editionem, ne vitiis quidem operarum correctis, repetitam, nec melius, quam antea fuerat, adornatam, futili ac tædioso commentario, (sic enim jure Brunckius V. C. appellat,) oneravit magis quam ornavit. Tale editionum genus, utut plurima in iis bona insint, propagando inter eruditos homines Gæcarum litterarum studio parum prodesse certo scio, meliusque, quamvis minus gloriose, de eo mereri arbitror, qui curent, ut correcta, quæ merum textum auctorum habeant, exemplaria, exiguo pretio venalia in manus studiosorum veniant, quod, ut alios præteream, laudabili instituto nuper facere cœpit Societas Bipontina.

Omnino autem de adornandis veterum scriptorum editionibus et ad certum finem justumque consilium exigendis nemo aut judicavit acutius, aut salubrius præcepit, quam celeberrimus ille, quem exteri Germaniæ, populares Gottingæ gratulantur, *Heynius*, qui cum sæpe de ea re in Ephemeridibus academiciæ, quam ornat, litterariis admonuit, tum in Virgilli potissimum ac Tibulli editione verissimum et criseos fructuosæ, et commentarii doctis pariter ac studiosis profuturi exemplum edidit. Cujus quidem species sic animo meo insedit, ut in adornandis atque exponendis iis, quæ ad Æschylum emendandum et interpretandum clarissimi cultiorum Europæ populorum Philologi contulissent, vel ipse lectione, qua multis, aut ingenio, quo plurimis me inferiorem esse sentio, reperissem, illam, quasi exemplar quoddam, respicerem, ad eamque mentem ac stilum diri-

gerem. In quo, quantum opera ac diligentia assecutus sim, alii videant; me enim prima sequentem, etiamsi in multo inferioribus constiterim, vel sola melioribus consiliis parendi voluntas consolabitur.

Collatis itaque ac diligenter excussis Æschyli tragœdiarum editionibus ad unam omnibus primum hoc egi, ut textum melius ac rectius, quam in superioribus factum esset, constituerem. Atque in tribus quidem primis tragœdiis, multa quæ ipse observaveram, occupavit, plurima autem alia, in quæ forte absque eo nunquam incidissem, suppeditavit Brunckii V. C. excellens ingenium, insignis diligentia, doctrina vero admirabilis. Non tamen ejus recensionem ita secutus sum, ut nunquam discederem; subinde potius aliam viam et rationem mihi magis placere candide professus sum. Cum enim, quid Æschylus vere scripserit, non quid scribere potuerit debueritve, unice sit editori quærendum, conjectura textum emendandi prolubium his quidem finibus coercendum esse putavi, ut, nisi conector se Æschyli manum ingenio suo assecutum esse certissimis argumentis nobis persuaserit, antiqua codicum MStorum lectio, etiamsi falsitatis indicibus se ipsa satis prodat, in textu relinquitur.

Præter varietatem lectionis e Codd. a Brunckio aliisque collatis accedunt in hac editione quatuor librorum MStorum lectiones, Mosquensium duorum, quorum alter Prometheum vinctum, et Septem adv. Thebas, alter præter has tragœdias etiam Persas continet; Vitebergensis, qui easdem tres tragœdias, et Guelferbytani, qui omnes complectitur. Mosquensium et Vitebergensis excerpta singulari Cel. *Matthæi*, felicitis hymni antiqui in Cererem repertoris, humanitati atque benevolentiae debeo. Antequam vero ea in manus venirent, programmata jam utebar *Zeunii* V. Cl. Prof. Gr. Litt. Viteb. quo eundem codicem Vitebergensem, iudicio etiam sæpe de lectionibus interposito, accurate recensuit. Guelferbytani autem usum a Serenissimo Duce Brunovicensi, intercessionem humanissimi ac doctissimi *Langeri*, inclytæ Bibliothecæ præfecti, cum jam prelo commissum esset primum textus Græci volumen, impetravi. Non enim ab initio mihi propositum erat, Codicum Manuscrip-

torum subsidia ambitiose conquirere, sed, si quædam ultro aut sine magnis impensis mihi offerrentur, ea non negligere. Veruntamen, omnes hi codices nimis recentes sunt, ita ut parum aut nihil inde Æschyli textus ad integritatem profecerit; et si quas hic ibi bonas lectiones in tribus prioribus tragœdiis habeant, eos jam ante e Regiis Parisiensibus eruit Brunckii sollers industria. Ceterum vel hoc nomine doctis viris, qui istorum codicum mihi copiam fecerunt, gratias mecum habebunt Æschyli lectores, quod semel diligenter excussis ejusmodi libris, alii supersedere eadem opera possunt, cum sciant nihil amplius ad emendandum textum præsidii ab iis expectandum esse.

Varietatem lectionis, laudabili nonnullorum editorum exemplo, a Commentario separavi; judicium de lectionibus, quotiescunque necessarium videretur, interposui, ubi eo paucis defungi licebat; in aliis lectores ad Commentarium, ne bis eadem dicenda essent, ablegavi. Lectionem, quam veram et genuinam esse aut certis rationibus, aut saltem verisimillimis, mihi persuaseram, in textum recepi; ubi res incerta esset, vulgatam lectionem intactam reliqui. Ingeniosis aliorum emendationibus sæpe honorem hunc habui, ut in textum reciperem; in meis, de quibus penes alios arbitrium esto, parcius, ut æquum erat, isto editoris jure aut licentia usus sum.

In Commentario, quicquid ad intelligendum poëtæ sensum, ad venustatem elocutionis seu inventionis calliditatem percipiendam, denique ad earum lectionum, quæ arctiore nexu cum ipso verborum sensu junctæ essent, veritatem discernendam pertineret, inclusi, sive meum id esset, sive alienum. Aliena vel ipsis auctorum verbis, nomine eorum laudato, concepta exhibui, vel brevitatis causa, recisis ambagibus, in compendium redacta, ne hic quidem celata auctoritate, proposui. De nostra quidem opera dicere, non est verecundiæ aut tenuitatis nostræ; quamquam speramus, eam nec studiosis juvenibus inutilem futuram, nec plane indignam esse, quam hic ibi doctiores etiam arbitri cognoscant. Sed ut ab ipso commentario varietatem lectionis segregavimus, sic duplex etiam observationum genus ex eo circumcidendum esse duximus: alterum, quod in copiosiore, quam

ad sensum recte intelligendum opus esset, singulorum vocabulorum ac phrasium illustratione versaretur, id quod multo melius et commodius lexico Æschyleo, quod uberrimum et plenissimum erit, inseri arbitrati sumus; alterum, quod ad scriptorum aliorum cum Æschylo comparationem pertineret; e quibus ea tantum in ipso Commentario contulimus, quæ sive ab aliis jam observata, sive propius cum sensus intelligendi necessitate conjuncta essent. Reliqua vero, quæ haud pauca ex Græcis Romanisque scriptoribus enotavimus, in quibus ii vel citarunt Æschyli versiculos, vel imitati sunt Tragicum nostrum, vel saltem similem imaginum et sententiarum conformationem secuti, hæc omnia secundum ordinem tragædiarum et versiculorum, ad modum Virgilii a Fulvio Ursino cum græcis scriptoribus collati in singulare apparatus historici caput coniecimus. Quam quidem rationem nisi tenuissemus, injuriam fecissemus iis lectoribus, qui ipsum Æschylum eognoscere et intelligere, non autem Æschyli occasione grammaticis disputationibus vacare, aut aliorum scriptorum collatione distineri voluerint. Quorum ut maximum numerum esse credibile est, ita minime erat committendum, ut in ipso lectionis cursu tot ambagibus distraherentur, et quamvis nolentes e recta via ad diverticula et anfractus abriperentur. Quo consilio etiam longiusculas quasdam disputationes Excursibus complexi sumus, ad finem Commentarii ad singulas tragædias rejectis, in quo lectores Virgilii editionis Heynianæ imitationem agnoscent, quamquam eam, quæ illius viri excursibus inest, eruditionis copiam magnopere (facile enim prævideo) desiderabunt.

Fragmentorum Æschyli collectionem pleniorē, et nunc primum satis emendatam atque illustratam, quarto editionis tomo subjiciemus.

Scholia Græca quam plurimis locis correcta sic edemus, ut brevibus notulis de pretio iis statuendo subinde lectores admonentur

In apparatu historico, *primum* Æschyli vitam enarrabimus; ubi simul de Tragædiarum ejus caractere, variisque in arte sce-

nica inventis universe disseremus; *deinde* metrorum rationes exponemus; *post* de Æschyli tragœdiarum Codicibus MStis, Editionibus, Criticorumque veterum et recentiorum de Æschylo sive meritis sive judiciis agemus: *postremo*, ut diximus, Æschylum cum reliquis Græcorum tragicis, aliisque, Latinis quoque scriptoribus, parcius autem cum recentioribus poëtis sive exteris, sive popularibus, comparabimus.

Deinde præter Indicem rerum historicum et geographicum accedet lexicon Æschyleum, in quo non solum e septem Tragœdiis, quæ aut integræ, aut saltem paucis tantum versibus mutilæ ad nos pervenerunt, sed etiam e fragmentis deperditarum, ordine elementari colligetur, atque ubi opus fuerit, illustrabitur Græcitas Æschylea, quod, qui Æschylum non tantum ut poëtam, sed etiam ut Græcæ linguæ antiquum auctorem legere voluerint, haud sine fructu consulturos esse speramus.

Ad externam hujus editionis formam quod attinet, nec diligentem vitiorum typographicorum correctionem, nec typorum elegantiam, nec denique chartæ candorem, æqui lectores desiderabunt, præsertim si pretii, quo venditur, mediocritatem reputaverint. Erat enim instituti nostri curare, ut iis etiam emtoribus, quibus haud magnam in hoc genus litterariæ suppellectilis pecuniam erogare licet, editio nostra inserviret, nec tamen ob nimiam externi cultus negligentiam a beatoribus fastidiretur. Scr. in Academia Jenensi a. d. viii. April. MDCCCXXXII.

CHR. GODOFR. SCHÜTZ.

NOTARUM,

QUIBUS IN RECENSENDA LECTIONIS VARIETATE USI SUMUS, EXPLICATIO.

- Ox.* Codex Oxoniensis, continens Prometh. et Sept. adv. Theb. }
Ar. Codex Arundelianus, continens tres priores tragœdias. } a Stanleio collati.
- Cod. Reg. A.* Codex bombycinus Bibl. Regiæ Paris. No. 2884. continens tres primas Æschyli tragœdias, et Sophoclis Antigonem. }
Cod. Reg. B. Codex bombycinus ejusd. bibliothecæ No. 2787. continens easdem Æschyli tragœdias. } a Brunckio collati.
- Viteb.* Codex Vitebergensis, cujus V. L. recensuit in programme nuper edito Cl. Zeunius; chartaceus, seculo circiter xiii. scriptus, qui præter alia continet tres Æschyli tragœdias priores, in principio Promethei usque ad versum 268. mutilus.
- Mosq. 1.* Codex Mosquensis seculo xiv. aut xv. scriptus, chartaceus, bibliothecæ Sanctiss. Synodi, 4to. No. cclix. in foliis ccxii. Æschyli Prometheum vinctum, septem adv. Thebas, Persas, Euripidis Hecubam et Orestem continens.
- Mosq. 2.* Ejusdem bibliothecæ 8vo. No. cccxii. chartaceus, folior. ccx. seculo xv. aut xvi. scriptus. Continet Sophoclis Ajacem Electram cum Æschyli Prometheo et Septem adv. Thebas. Utriusque excerptam lectionis varietatem Cel. Matthæi humanitati debemus.
- Guelferb.* Codex bibliothecæ ducalis Guelferbytanzæ, chartaceus, seculo xiv. aut xv. scriptus, omnium tragœdiarum, in Agamemnone mutilus.

Pleniorem horum codicum descriptionem dabimus in apparatu historico ad Æschylum.

Codices ab Askeuo collati.

Hi tantum in Commentario ad Septem adversus Thebas memorantur; eorum enim V. L., quantum ad istam tragœdiam pertinent, Cl. Askeu cum Joh. Burtono *παραλογλας* sive tragœdiarum græcarum delectus editore communicaverat, cujus ex editione ii. a Thoma Burgess Oxonii 1779. curata enotavimus. Sunt autem qui sequuntur:

- Med.* MS. Membran. in bibl. Laurent. Medicea in pluteo xxxii. No. 9. vetustus, quo P. Victorius usus est.
- Colb. 1.* Bombycinus in bibliotheca Colbertina Lut. Par. No. 4016. Sæculo circiter xv. scriptus.
- Colb. 2.* Bombycinus in bibl. Colb. scriptus anno 1299. ut patet ex notula calci subjecta.
- Ask. A.* Bombycinus in bibl. reg. Galliar. No. 3320. Sec. xiv.

- Ask. B.* Chartaceus in eadem bibl. bonæ notæ.
Ask. C. Chartaceus in bibl. Reg. Gall. No. 333. vetustus.
Ask. D. MStus in charta eleganter exaratus olim manu Jani Lascaris in bibl. Reg. Gall. No. 3521.
Ask. a. MS. Chartac. in bibl. Cl. Askew, annos habens circiter 500.
 Præter hos a Burtono etiam citantur Codex Baroccianus 4. in bibl. Bodlei. et Seldenianus.

* * *

- Ald.* Editio Æschyli tragg. *Aldina* Venet. 1518.
Rob. Editio Franc. *Robertelli* Venet. 1552.
Turn. Editio Adr. *Turnebi* Paris. 1552. 8.
Vict. Editio Petri *Victorii* ex officina Henr. *Stephani*, adjunctis hujus observationibus, Paris. 1557.
Cant. Editio Guil. *Canteri* Antwerp, 1580. 12.
Stanl. Notæ Thomæ *Stanleii* in editione ejus tragœdiarum Æschyli, quæ textum Canterianum repetiit, Lond. 1663. fol.
Pauw. Notæ Jo. Cornel. *de Pauw*, adjectæ *Stanleii* editioni ab eo quobus voll. 4. repetitæ Hagæ Com. 1745.
Arnald. Georgii d' *Arnaud* specimen animadversionum criticarum ad antiquos scriptores græcos, nominatim Anacreontem, Callimachum, Hephæstionem, Herodotum, Xenophontem et Æschylum, Harling. 1728.
Abresch. Frid. Ludov. *Abreschii* Animadversionum ad Æschylum libri duo. Medioburgi 1743. Earund. liber iii. Zwolæ 1763. 8.
Heath. Benj. *Heath* notæ sive lectiones ad Æschyli, Sophoclis, Euripidis quæ supersunt dramata, deperditorumque reliquias. Oxon. 1761. 4.
Morell. Αισχύλου Προμηθεὺς δεσμώτης, cum *Stanleiana* versione, Scholiis α'. β'. et γ'. ineditis, amplissimisque variorum notis, quibus suas adjecit, nec non scholia de metro ac anglicanam interpretationem, Thomas *Morell*, Lond. 1773, 4.
Burton et Burgess. Περραλογία sive tragœdiarum græcarum delectus cum adnotatione Johannis *Burton*. Editio altera. Cui observationes, indicemque Græcum longe auctiorem et emendatiorem adjecit Thomas *Burgess*. Tomi ii. Oxon. 1779. In secundo tomo insunt Æschyli Septem adv. Thebas.
le Grand. Lucæ le Grand Specimen observatorum in Æschyleo Agamemnone, Basil. 1778. 8. Hic ibi aliæ quoque doctissimi viri memorantur conjecturæ necum per litteras communicatæ.
Brunck. Æschyli Tragœdiæ Prometheus, Persæ, et Septem adv. Thebas, Sophoclis Antigone, Euripidis Medea; ex optimis exemplaribus emendatæ (cura Rich. Fr. Phil. *Brunck*). Argent. 1779.

De omnibus his editionibus aut animadversionum libris copiosius exponetur in apparatu historico.

ÆSCHYLI

PROMETHEUM VINCTUM.

ARGUMENTUM TRAGÆDIÆ.

PROMETHEUS cum Jovi genus humanum exstinguere volenti se opposuisset, multisque beneficiis affecisset miseros mortales, in quibus hoc primarium erat, quod ignem de cœlo furatus iis divisisset, iratus Jupiter tradidit eum Vulcano, numinibusque quæ appellantur *Κεάρος καὶ Βία*, h. e. *Robur et Vis*, jussitque eum in rupe quadam Scythica religari, et clavis affigi. In scenam igitur prodeunt ^a Prometheus captivus, comitibus Vulcano, clavos trabales, cuneos catenasque ferente, item Robore ac Vi acerbis immitibusque supplicii exactoribus. Hi Vuleanum propter generis affinitatem Promethei misericordia captum, ideoque a crudeli poenæ ministerio refugientem, cunctantemque urgent, impellunt, ac nisi mandata exsequi properet, Jovis iram minantur. Victus necessitate Vulcanus ^b Prometheus ad rupem præruptam et scopulosam affigit. Ille præsentibus supplicii exsecutoribus neque vociferatur, neque ingemiscit, sed omnem e cruciatibus dolorem premit atque continet, nec prius, quam isti discesserunt, silentium clamore et lamentatione rumpit ^c. Mox tamen ad fortitudinem suam redit, animumque perturbatum fati necessitate, conscientiaque immortalitatis suæ consolatur ^d. Hæc secum reputanti superveniunt Nymphæ Oceanitides, ferramentorum, quibus Vulcanus Prometheus affixerat, strepitu excitæ, curruque alato per aërem advectæ. Quibus postquam se Promethei eventum fortunamque miserari, ac de futura ejus conditione sollicitas esse significassent ^e, causas poenæ sciscitantibus, Prometheus, quam bene de Jove meritis fuerit, et quomodo pro-

^a v. 1. sqq.^b v. 54. sqq.^c v. 87—100.^d v. 101. sqq.^e v. 114. sqq.^f v. 127.—192.^f v. 193—196.

pter beneficia generi humano tributa iram sibi ejus et pœnam contraxerit, enarrat ^h. Interea Oceanus quoque ad visendum Prometheus venit, equo alato, seu alite quadrupede, quem gryphem interpretantur, vectus ⁱ. Is flebilem propinqui casum deplorat, eumque a pertinacia abducere, et ut animi ferociam compescat, seque præpotenti Jovis numini submittat, persuadare cupit ^k. Imo se ipsum fortunarum ejus deprecatorem apud Jovem futurum profitetur. Ille vero tantum abest, ut amici voluntatibus obtemperet, ut potius iter ad Jovem, cui se Oceanus obtulerat, ultro ei dissuadeat, seque deorum regis iram, donec ipse eam remiserit, constanter perlaturum denuntiet ^l. Itaque Oceanus obstinatum eum videns infecta re discedit ^m. Chorus deinde tristem Promethei statum lamentari pergit ⁿ, eumque postquam beneficia sua hominibus tributa fusius exponentem audivit ^o, ut saluti suæ consulat, monet, ac se de futura ejus liberatione bene sperare profitetur ^p. Respondenti Prometheo obscura quædam verba de fatali necessitate, quam ne ipse quidem Jupiter evitaturus sit, excidunt; quorum explicationem petente Choro constanter detrectat, salutem suam ejus rei reticentia contineri significans ^q. Chorus inde reverentiam suam erga summam Jovis majestatem declarandi, Prometheique monendi, et ob animi ferociam amice objurgandi, occasionem capit ^r. Tum Io scenam ingreditur, Inachi filia, quæ propter sævam Junonis iram œstro acta, vagisque per orbem terrarum erroribus exercita, in hanc quoque Scythiæ oram pervenit ^s. Cui quum se Prometheus cognoscendum præbuisset, petenti ut sibi causas pœnarum, quas patiatur, enarret, et quinam sibi errorum finis futurus sit, aperiat, neutrum quidem ille recusat; prius tamen, ut ipsa Nympharum choro causas ærumnosi exilii facieiue misere deturpatæ enarret, impetrat ^t. Narrationem ^u Chorus mœrore et lamentatione prosequitur ^x. Tum Prometheus Ioi, quinam eam porro labores et itinerum pericula maneant, et quo pacto tandem in Ægyptum delatam Jupiter eam saluti pristinaeque formæ restituturus sit, vaticinatione declarat ^y. Simul, ut verbis suis fidem faciat, Ioi partem itineris jam peracti, et nonnulla, quæ ipsi huc advenienti acciderant, narrat ^z. Tum Io novo furoris accessu agitata discedit ^a. Cho-

^h v. 197. sqq.ⁱ v. 330. sqq.^o v. 436—506^r v. 526—562.^s v. 645—691.^a v. 829—883.^l v. 284.^m v. 393.^p v. 507—510.^q v. 563. sqq.^x v. 692. sqq.^z v. 883. sqq.^k v. 307. sqq.ⁿ v. 397. sqq.^q v. 511—525.^t v. 614—644.^y v. 702. sqq.

rus autem æqualitatem conjugii carmine celebrat, et potentiorum numinum amorem aversatur^b. Prometheus, qui jam Inachi filiæ se ab heroë quodam ex ejus posteris oriundo vinculis liberatum iri prædixerat, post ejus abitum Jovi male ominari pergit, eique nuptias quasdam fatales esse denuntiat; quas si contraxerit, eum a filio, quem ex hoc conjugio suscepturus sit, de regni possessione deturbatum iri^c. Venit igitur Mercurius a Jove ablegatus, qui Prometheus patris nomine, quænam sint istæ nuptiæ regi deorum fatales, edicere jubet^d. Prometheus autem ab animi fortitudine adeo non discedit, ut audacius etiam vociferetur, nec tanquam captivus cum Jovis legato, sed tanquam liber cum servo loqui videatur^e. Mercurius, ubi se nihil verbis proficere videt, horribiles Jovis iras ac pœnas denuntiat^f, Chorumque monet, ut fugam, meditetur, ne in summi, quod Prometheo jam impendeat, periculi societatem veniat^g. Chorus autem amicum in ipso salutis discrimine deserere recusat^h. Jamque subito fulgura ac tonitrua oriuntur; mare procel-
lis intumescit; terra vehementi motu concutitur, ac Prometheus, ne his quidem terroribus victus, cum ipsa rupe, cui alligatus est, præceps in Tartarum deturbatur.

Actus hæc fabula non magis habet, quam ceteræ Græcorum tragœdiæ, si nimirum hoc nomine intervalla notantur, quibus scena omnino vacua relinquitur, aulæo, ut antiquis mos erat, sublato, aut, ut hodie fieri solet, e lacunari demisso. Nonnulli tamen, ut Heathius, quinque hujus fabulæ partes faciunt, quas item actus appellant; quorum ex rationibus actus primus versu 283. secundus v. 434. tertius v. 562. quartus v. 914. finitur. Multo autem aptius est scenas numerare, quæ personarum ingressu vel discessu continentur; et has quidem in textu, etsi non numeris, lineola tamen interposita, ac titulis personarum distinximus. Ita prima fabulæ scena incipit. v. 1. secunda v. 88. tertia v. 114. quarta v. 284. quinta v. 397. sexta v. 563. septima v. 893. octava et ultima v. 952.

^b v. 892—914.^c v. 915. sqq.^d v. 951. sqq.^e v. 961. sqq.^f v. 1015. sqq.^g v. 1066. sqq.^h v. 1071—1078.

FABULÆ PROMETHEI VINCTI NOMEN, FUNDUS,
LOCUS, TEMPUS, PERSONÆ, ORNATUS
SCENICUS.

NOMEN tragœdiæ, Προμηθεὺς δεσμώτης, quod ab ipso Æschylo profectum esse nullus dubito, sæpius ab antiquis scriptoribus citatur. Vocabulum δεσμώτης occurrit in ipsa tragœdia v. 119. Sæpe vero veteres simpliciter hanc tragœdiam Προμηθεΐα nominant; etsi duæ aliæ ejus nominis tragœdiæ exstabant, a poëta nostro scriptæ, Προμηθεὺς nempe πυρφόρος, et Πρόμηθεὺς λιόμενος, de quibus in notis ad fragmenta dicemus. Attius ap. Ciceronem Tusc. ii. Prometheus nominat *religatum asperis vincitumque saxis*, et Marcialis quoque *religatum* appellatⁱ.

Fabulæ de Prometheo antiquissimus auctor est Hesiodus^k. Sed Æschylus ejus narrationem aut plane neglexit, aut saltem, sive ingenio obsecutus, sive aliorum scriptorum auctoritate usus, aliter informavit, et consilio suo melius accommodavit. Ignorat certe nos- ter ridiculam illam Hesiodæ narrationis partem de fraude Promethei, qua Jovi pro carnibus ossa dolose multa adipe contacta appo- suisse fertur. Sed universæ de Prometheo fabulæ origines ac vicis- situdines, ne lectorem ab ipso statim limine ad diverticula abducamus, Excursu I. latius persequemur.

Locus, ubi in hac tragœdia Prometheus affixus esse fingitur, citra dubium est rupes Scythica; et recte quidem Stanleius observavit intelligi Scythiam Europæam, quæ ab Istro ad Tanaim pertinebat. Scythiam aperte Æschylus designat versu 2. Clarius etiam scenæ, in quæ fabulæ geritur, notitiam informat v. 415. ubi vicini Prometheis scopulis dicuntur Colchi, et Scythæ circa paludem Mæotidem. Æschylus itaque finxit Prometheus ad rupem quandam in desertis Scythiæ partibus affixum fuisse, ita quidem ut facie versus Occidentem hibernum conveniret et Pontum Euxinum in prospectu haberet. Nam eum haud procul a mari alligatum fuisse exinde patet, quod sub finem fabulæ ipse ait se videre cælum ponto misceri, ξυντράραται αἰθέρ πόντῳ, quod, nisi e loco, ubi affixus erat, in mare prospicere licuisset, utique dicere non potuisset. Si vero aliis magis placeat scenam Promethei vincti versus Oceanum,

ⁱ Epigr. iv.

^k Op. et Dier. v. 36. ac præsertim Theogon. v. 521. sqq.

quem Scythicum veteres appellabant, ac fortasse in promontorio Scythico, ejus hic ibi mentionem faciunt¹, ponere, pertinacius me repugnantem non habebunt. Hoc vero certissimum arbitror, falsam esse eorum opinionem, qui putant in hac fabula ex mente poetæ Prometheus ad Caucasum religatum fuisse, et in hoc monte veram dramatis scenam esse quærendam. Id primum refellitur docta Grammatici observatione, qui ad vers. 1. hæc adnotavit; *ἰστέον δὲ ὅτι οὐ κατὰ τὸν κοινὸν λόγον ἐν Καυκάσῳ φησὶ δεδέναι τὸν Προμηθεῖα, ἀλλὰ πρὸς τοῖς Εὐρωπαίοις τέχμασι τοῦ Ὠκεανοῦ, ὡς ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Ἰῶ λεγομένων ἐστὶ συμβαλεῖν.* Respicit nimirum Grammaticus, v. 725. ubi Prometheus Ioi suadet, ne fluvium, quem Hybristen appellat, prius transgrediatur, quam ad Caucasum montium altissimum pervenerit. Atqui si hæc verba is pronuntiasset, qui ipse in Caucaso versaretur, nihil fuisset ineptius. Accedit, quod Æschylo statim in principio Caucasus nominandus fuisset, si ibi voluisset hanc fabulam geri. Nunc diserte nominat Scythiam desertam, v. 2. ; de Caucaso plane silet. Denique commentum hoc refellitur Chori carmine v. 411. sqq. ubi inter vicinas gentes, quæ miserari fortunam Promethei dicuntur, post Asiatas, Colchos, Scythas, ultimo demum loco nominantur Caucasi accolæ, *ὑψικρημνὸν δὲ πτόλισμα Καυκάσου πέλας νέμονται*, de quibus profecto Chorus nec hoc modo, et alio ordine locutus esset, si in ipso Caucaso jam pedem fixisset. Sed Pauwium, et qui cum eo sentiunt, in errorem induxit scriptorum Æschylo recentiorum narratio, qui uno ore omnes Prometheus ad Caucasum religatum fuisse testantur. Mirum ipsis videbatur tot scriptores Æschylo repugnare. Ridicule; quasi in fabulis poetarum, quas alius alio modo contexit, consensus omnium expectandus sit. Sed hanc famam de Caucaso Promethei religati sede, ne repugnare quidem Æschylo docebo. Neminem vidi interpretum, qui observarit, secundum Æschyli rationes Prometheus bis in excelsa petra vinculis constrictum fuisse, primum in rupe Scythica, deinde in Caucasi jugo. Atqui hoc primum intelligitur e Mercurii verbis =, ubi Prometheo minatur, Jovem hanc petram, ubi affixus sit, fulmine disturbaturum Promethei vero corpus in Tartarum dejecturum esse. Post multos annos deinde cum rufus in lucem protractum iri denuntiat, ubi Jovis aquila jecur ei dilaniatura sit. Hic etsi Caucasus non nominatur, Æschylum ta-

¹ v. c. Plin. Hist. Nat. Lib. vi. c. 20.

= Prometh. v. 1025. 1029.

men novo huic supplicio non aliam scenam quam Caucasum designasse, ex fragmento Attii^a constat. Notum est hunc poetam Æschyli Prometheus λούμενον latine convertisse. Jam in loco hujus fabulæ, quem Cicero exscripsit, quemque inter fragmenta Æschyli exhibebimus, postquam Prometheus vivis coloribus cruciatum illum ex fero aquilæ pastu depinxit, hæc addit :

Atque hæc vetusta seclis glomerata horridis
Luctifica clades nostro infixæ est corpori,
Ex quo liquatæ solis ardore exundant
Guttæ, quæ saxa assidue instillant Caucasi.

Neque vero existimare quisquam debet, scenam in ista tragœdia forte ab Attio mutatam, et cum Æschylus aliter instituisset, in Caucasum translatam fuisse. Id enim prohibent Ciceronis verba, quibus sibi aditum facit ad hujus loci commemorationem. *Veniat Æschylus*, inquit, *non poeta solum, sed etiam Pythagoreus*. Sic enim accepimus. Quo modo fert apud eum Prometheus dolorem quem excipit ob furtum Lemnium, unde ignis lucet mortalibus clam divisus? eum dictus Prometheus clepsisse dolo, pænasque Jovi fato expendisse supremo. Has igitur pænas pendens affixus ad Caucasum hæc dicit : tumque ipsi versus Æschyli sequuntur. Positum sit igitur nobis hoc in primis, scenam Promethei vincti in Scythia, Promethei autem soluti in Caucaso fuisse. Hæc autem altera Promethei vincula posteritatem magis celebrasse mirandum non est, propterea quod Herculis facinore, qui ex iis Prometheus liberabat, clariora atque illustriora fiebant.

Temporis diei, quo scilicet actio fabulæ incipiat, aut peragatur, nulla in hoc dramate nota occurrit. Estque ea in adoratione totius tragœdiæ simplicitas, ut spectator nusquam sentiat majus temporis spatium ad veritatem rerum quæ hic geruntur, quam ad fictam imitationem requiri. Nam etsi hoc fortasse cuipiam a veri specie alienum videri potest, quod Nymphæ vixdum sono ferramentorum audito, statim ad Prometheus advolant, cogitandum tamen est, eas non humano more bobus aut equis, sed potius mirabili genere vehiculi, h. e. curru alato vehi ; cui spectator celeritatem tantam, quantam maximam animo comprehendere potest, tribuere debet. Idem de Oceani adventu judicandum.

Personæ dramatis sunt, præter Prometheus, Vulcanus, Κράτος et Βλα, Chorus Nympharum Oceanitidum, Oceanus, Io, et Mercurus.

^a Apud Ciceronem Tusc. Qu. ii. 10.

rius. In Codicibus quibusdam MStis inter personas dramatis recensentur Γῆ et Ἡρακλῆς, quos, cum in hac Tragœdia locum non habeant, ad Prometheus solutum pertinuisse Stanleius recte existimat.

Κράτος et Βία jam ab Hesiodo * memorantur, qui eos cum Ζήλω et Νίχῃ Stygis, Oceani filiae, ex Pallante filios esse perhibet. Has autem semper apud Jovem sedere, neque unquam ab eo segregari. Βία autem in hac tragœdia muta persona est. Κράτος enim suo et illius nomine loquitur. Utramque enim simul in scena locutam fuisse, quod Stephano in mentem venit, nemini credo post eum probabitur.

Chorum nympharum Oceanitidum quot personis constare iusserit Æschylus, definiri nequit. Longum earum catalogum præbet Hesiodus †. Multo autem pauciores in scenam invexisse Æschylum, ideo credibile est, quod eas curru alato advenire finxit. Talem autem machinam haud magnum numerum feminarum capere potuisse facile intelligitur.

De artificio poetæ in exprimendis harum personarum moribus propter eos, qui primum ex hac editione Æschylum cognoscunt, in extremo Excursu ad hanc tragœdiam, quam h. l. disputare malo.

Quod ad scenæ adornationem attinet, extremus ejus paries (*der Hintergrund des Theatres*) absque dubio rupem repræsentavit, cui Prometheus affigebatur; ima vero scenæ pars aream planam ante istam rupem imitabatur; in qua Chorus consistere et saltare posset. Festivus enim est Pauwii error, qui quia in prærupta rupe res agenda fuisset Chorum conversiones Strophas et Antistrophas peregissee negat. Quasi scilicet, Heathius inquit, Nymphæ istæ circa ipsa rupis latera inter abrupta et præcipitia sicut glires hæsisent, ac non potius circa rupis basin solo æquiore et Chori conversionibus saltem non incommodo constitissent. Machinis in hac tragœdia usum fuisse Æschylum dubium non est. Oceanitides enim non solum per aërem curru alato advehebantur, sed etiam aliquamdiu sublimes pendebant, antequam de curru in solum descenderent †. Oceani quoque ales quadrupes machina fuerit necesse est, quæ funibus traheretur. Quam callide vero ad

* Theog. v. 385.

† Similiter Callimachus hymn. in Jov. et Apollodor. lib. i.

* Theog. v. 349. sqq.

† v. 135-276.

fallendos spectatorum oculos has machinas fabricaverit Agatharchus architectus, cujus opera Æschylus utebatur, silentibus de ea re scriptoribus, incertum est. Personatos autem Græcorum histriones in scenam introisse tralatitium est. In Prometheo vincto ejus moris duo vestigia deprehenduntur. Primum quod τῷ Κράτει insignis deformitas, ac truculenta oris figura tribuitur^a; quam larvæ forma expressam fuisse credibile est. Deinde quod Io cornuta apparuit; nisi enim cornibus deformata fuisset, non potuisset coram spectatoribus βούκερας aut κερκᾶς appellari^t. Quinimo fieri potuit ut persona, quæ Iûs caput tegebat, bovinam faciem, non cornua solum representaret. Certe sic διαστροφῇ μορφῆς, cujus Io cum pudore mentionem facit, interpretari licet. Atque ita sub eodem schemate Io in scenam prodisset, quo eam sub Isidis nomine apud Ægyptios cultam fuisse ex monumenti antiquis apparet. Exitus denique fabulæ, tonitrua saltem excitatis quocunque modo fragoribus simulata fuisse, nobis persuadet. Verum de universo apparatu scenico, quo Æschylus fabularum actionem ornavit, cum ad vitam Æschyli pervenerimus, copiosius disseremus.

^a vers. 78.^t v. 592. 679.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑ.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ.

VOL. I.

α

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΑ.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ.

ΧΟΡΟΣ ΩΚΕΑΝΙΔΩΝ ΝΥΜΦΩΝ.

ΩΚΕΑΝΟΣ.

ΙΩ Η ΙΝΑΧΟΥ.

ΕΡΜΗΣ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ.

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ,
ΗΦΑΙΣΤΟΣ.

ΚΡΑΤΟΣ.

ΧΘΟΝΟΣ μὲν εἰς τηλουρὸν ἤκομεν πῖδον,
Σκύθην ἐς οἶμον, ἄβρατον εἰς ἐρημίαν.

V. 2. ἄβρατον εἰς] ἄβρατον ε' εἰς Rob. Sed illud *εἰς* vim appositionis et metrum turbat.

V. 1. ΧΘονὸς... πῖδον. Hæc loquendi figura Æschylo familiaris est. Sic alibi γαίης πῖδον, Theb. 306. et γῆς Ἀχαιίδος πῖδον, Pers. 486. et χώρας Ἀπείης πῖδον, Suppl. 268. dixit. τηλουρὸν χΘονὸς πῖδον idem est quod alibi τηλουρὸν γῆν vocat; *extrema terræ ora; extremum terræ solum.* Sic Ennius, lib. iii. Sed sola terrarum postquam permen-
sa parumque etc. Hoc nomine veteres designant partim terras ultimas, quæ sibi cognitæ erant, partim eas, quas Oceano conterminas esse vel certo sciebant, vel saltem opinabantur. Sic Noster Æthiopiam τηλουρὸν γῆν, Prometh. 813. appellat. Nam ut Orientem versus Indiam, et ad Occidentem Hispaniam, ita versus meridiem Æthiopiam, et versus Septentrionem Scythiam in ultimis terræ partibus

ponebant; teste Ephoro apud Strabonem, lib. i. p. 34. ed. Casaub.

ἤκομεν. Unde venerint, Κράτος non significat. Sed absque dubio eos Olympo descendisse poeta supposuit. Sæpius autem utuntur Tragicæ verbo ἤκομεν in exordiis personarum advenientium. Sic Oceanus: ἤκο δολιχῆς εἰς ἡμᾶς λιύθου etc. Prometh. v. 284. adde Eurip. Hecub. v. 1. Medea 866. Androm. v. 309. etc.

2. Σκύθην ἐς οἶμον. Scythica via pro Scythica regione; οἶμος nempe h. l. non significat viam tritam, quod repugnet sequentibus verbis ἄβρατον ἐς ἐρημίαν, sed potius solum terræ, ubi ire aliquis potest. Eodem fere modo posuit Homerus, Iliad. μ'. 168. οἶον vocabulum, cum dicit apes cellas sibi parare οἶον ἐν παναλαδερῇ, i. e. in loco

"Ηφαιστε σοὶ δὲ χρὴ μέλειν ἐπιστολὰς,
 "Ας σοι πατὴρ ἐφείτο, τόνδε πρὸς πέτραις

3. "Ηφαιστε. Hic Ald. et Rob. puncto distinguunt. Stephanus autem recte cum sequentibus coniunxit, sublato distinctionis signo; reliqui commate tantum exclusionem notant. *μέλειν* *μέλλειν* cod. Ar. mendose. *ἐπιστολὰς*] *ἐπιστολὰς* Schol. contra verum et Æschyli usum; cf. Pers. 783. Suppl. 1019. Lectionem denique *ἐπιστολὰς* confirmant Eustathius qui h. l. citat ad Hom. II. v. 25. Et Schol. Arist. Itan. v. 826. It. Hesychius, v. "Επιστολαί. Lectionem *ἐπιστολὰς* in libro suo invenisse videretur Thomas Magister, voce *ἐπιστολάμην*, nisi addidisset Æschylum ita scripsisse propter metrum. Quod cum ineptum sit (metrum enim hac i. q. a. lectione turbatur); non displicet Abreschii ratio, qui hæc verba Thomæ Magistri: *καὶ ἐπιστολὴ ἀντὶ τοῦ προσηγορῆ, ὃ δὴ καὶ ἐπιστολὴ παρ' Αἰσχύλῳ διὰ τὸ μέτρον* in Προμηθεύϊ, mutata distinctione hunc in modum sublevat, *καὶ ἐπιστολὴ α. ε. π. (ὃ δὴ καὶ ἐπιστολὴ) π. Αἰσχ. δ. ε. μ. in Πρ.*

confragoso, pedibus certe vintorum non trito. "Σκύθην vero dixit ὄμιον pro Σκυθικόν, idque veteres Critici inobservatum præterire noluerunt. Eustath. ad Iliad. α'. p. 640. ed. Basil. "Ἀττικοὶ καὶ Δωριεῖς τοῖς κυριώτεροις χροῦνται ἀντὶ κτητικῶν, ὥς φασιν οἱ παλαιοὶ ὅτι "Ελλήνα στρατὸν, τὸν "Ελληνικόν, ἀνθροπον ἦσαν, ἀντὶ τοῦ ἀνθρώπων, "Ελλάδα διέλειπον, δοῦλον γίνους, Σκύθην ὄμιον: et rursus ad Iliad. ε'. p. 1467. ed. Basil. "Ὡςτις δὲ παρ' Αἰσχύλῳ Σκύθης ὄμιος, ὃ Σκυθικὸς, καὶ δοῦλον δὲ που γίνους, τὸ δουλικόν, οὕτω καὶ πασιγνητὸς φένοιο, κτητικῶς ὃ πασιγνητικὸς. Observavit idem etiam Stephanus Byzantinus, voc. Σκύθης. καὶ Σκύθης ὄμιλος, καὶ Σκύθην ἰς ὄμιον, καὶ Σκύθης ὃ οὐδὲνος, quæ omnia in Æschylo uno inveniuntur. scil. præter h. l. Prom. v. 417. Theb. 879. Ita Lycophron γυνυτὸν Σκύθην dixit, ut et δρόκοντα καὶ χῆρον. Pari ratione Martialis Græcos æcutus, lib. iv. epigr. 28. *Indos sardonychas, Scythas smaragdus*. Videtur autem poëta in ratione temporum peccare: appellat enim Scythiam tempore Promethei, quem tredecim generationibus Herculem antecessisse ait, cum ipsa Scythia a filio Herculis nomen obtinuerit. Steph. Byzant. "Εκαλοῦντο πρότερον

Νομαῖοι, Σκύθαι δὲ ἀπὸ Σκύθου παιδὸς "Ηρακλείους. Atque idem enutius loquitur Herodotus, lib. iv. cap. 8. de adventu Herculis in eam regionem: *ἡθ' ὅστις τὸν "Ηρακλῖα ἀφικέσθαι ἰς τὴν οὖν Σαυθὴν χώραν καλοῦσιν*, apud eum enim ipsi Græci ad Pontum habitantes narrant Scythias a juniori Hercule ex Echidna filio nominatos. Sed si hæc concedantur, neque nomen Scythiæ antiquius Hercule sit, pariter etiam Poëtæ nostro concedendum est ita loqui *κατὰ πρόληψιν* historiæ, ut et reliqui poëtæ etiam custigatissimi loquuntur." *Stuhl.*

ἔχοντες ἰς ἱερμίαν, inaccessam in solitudinem, quam pluribus deinde verbis Vulcanus describit v. 20. Comparari potest initium Philoctetæ Sophoclei:

"Ἀπὸ μὲν ἔδης τῆς περιήρτου χθονὸς

Λήμνῳ, βροτῶς ἀστυγγοῦ, ὅδ' αἰκαμίνῳ.

Fortasse autem his verbis designatur *ἱερμία Σκυθῶν* proprie sic dicta, prima pars Scythiæ inhabitabilis ob nives, ut Plinius ait.

3. "Ηφαιστε. Postquam, quo in loco jam versentur actores, audivit spectator, sensim in personarum notitiam venit; quæ quidem expositio sic ab Æschylo temperata est, ut nunquam a natura et veritate dialogi discesserit. "Ηφαιστε σοὶ

Ἵψηλοκρήμνοις τὸν λωαργὸν ὀχμάσαι,
Ἀδαμαντίνων δεσμῶν ἐν ἀρρήκτοις πέδαις.

6. ἀδαμαντίνων—πίδαις] ἀδαμαντίνους πιδῆσιν ἀρρήκτοις πείραις Cod. Ar. ἀδαμαντίνους πιδῆσιν ἐν ἀρρήκτοις πείραις Cod. Reg. A. At in Reg. B. in tanquam glossema superscriptum. ἀδαμαντίνους πιδῆσιν ἐν ἀρρήκτοις πείραις Ed. Ald. Turn. Garb. Victor. ἀδαμαντίνους πιδῆσιν ἐν ἀρρήκτοις πείραις Rob. ἀδαμαντίνων δεσμῶν ἐν ἀρρήκτοις

δι pro ει δι δ' Ἐφραϊστ; apte comparavit Steph. locum Homeri Iliad. α'. 282.

Ἀπειρή, εὐ δὲ παῖς τὸν μῖνος.

σοὶ δὲ χεῖρ μίλιν ἱπποτολᾶς, te jam oportet mandata curare. Constructionem verbi μίλιν imitatur Eurip. Bacch. v. 450. praeivit autem Homerus, Iliad. ε'. 490. Similis transitus a scenæ declaratione ad negotii instantis commemorationem apud Sophoclem, Philoctet. v. 15. ubi Ulysses ad Neoptolemum conversus ἀλλ' ἔργον inquit ἦν σὸν τὰ λοιπ' ὑπηρετεῖν.—Hesychius: ἱπποτολαί, ἱπτολαί, ἱπτοκαί, Διοχύλος Προμηθεύ.

4. αἱ σοὶ πατὴρ ἱφίτη, quæ tibi pater tuus, scil. Jupiter dedit. Quæ enim hic ἱπποτολᾶς πατὴρ nominat Κράτος, ea deinde ἱπτολὴ Διὸς, v. 12. πατὴρ λόγος, v. 17. 40. βούλημα τὸ Διὸς, v. 624. appellantur. Quod autem hic nondum proditur Jovis nomen, sed tantum significatur, aptum est colloquii scevici legibus, quod non a principio statim omnia, quæ scire spectantium interest, iis oggerere debet, sed sensim declarare, et ex crepusculo demum plenam lucem ostendere. ἱφίτη. Hesychius: Ἐφίτη, ἱπτολάτο, ἱπτολάτο, ubi fortasse ad h. l. respexit. Suidas: ἱφίτη, ἱπτολάτο. Ἀριστοφάνης: χθὲς οὖν Κλίον ἡμῖν ἱφίτη ἐν ὄρεσσι.

4, 5. πρὸς πείρας ὑψηλοκρήμνοις ἀεαυμ praeurpe altum, pluralis enim pro singulari positus, quam sermonis figuram Æschylus valde frequentavit. Cf. v. 976. Κρημνὸς apud Pindarum sæpe de præruptis litorum riparumque marginibus dici notavit doctissimus ejus fragmentorum editor Schneiderus; p. 111. sq. eidemque poetæ usurpatur eodem sensu vocabulum βαθέμενους.

Isthm. iv. 96. Nem. ix. 95. Apud Nostrum igitur πείραι ὑψηλοκρήμνοι commode intelligi possunt, rupes mari imminentes, aut non multum a littore recedentes. Apud Lucianum, in Prometheo cap. 1. Mercurius Vulcano commendat Cancasi κρημνὸν, et paulo post ἀποτόμους πείρας, affigendo Prometheo idoneas.

5. τὸν λωαργόν. Glossas veterum ad h. v. collegit Stanleius. Hesych. λωαργόν, κακοῦργον, πανοῦργον, ἀνδροφόνον. Suidas: τὸν πάντολμον, τὸν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀποδύσκοντα, ἢ τὸν λαοῖς παρασχόντα τὸ ἐργάζεσθαι διὰ τοῦ πυρός. Etymol. M. sic: Λωαργὸς ὁ τῶν ἀνδρῶντων πλάτης. ἰσθίται Προμηθεύς παρὰ Διοχύλῳ. Archilochus, ap. Clement. Alex. Strom. 5. ἔργα λωαργὰ dixit, opera facinorosa. E quibus multæ fuitiles sunt, aut certe Æschyleum vocabuli sensum pervertunt. Æschylus enim Prometheo creationem humani generis nusquam tribuit; fabulamque illam de hominibus ex luto fictis plane ignorat. λωαργὸς itaque h. l. nihil aliud est, quam κακοῦργος, πανοῦργος, ac πάντολμος, facinorosus, et ad quilibet audendum promptus. Hoc sensu occurrit apud Xenophontem, Memor. Soer. i. 3, 9. ubi λωαργότατος cum διεμμενέτατος componitur.

ὀχμάσαι. ὀχμα Hesych. int. πείραγμα, adeoque ὀχμάζειν h. l. est i. q. περιάγειν v. 64. et περιεῖν v. 74. catenarum annulis constringere ac vincire.

6. ἀδαμαντίνων δεσμῶν ἐν ἀρρήκτοις πέδαις. E lectionibus h. l. variantibus, quæ in codicibus MStis inveniuntur, hæc sine dubio præferenda. Senaus est ferreorum vinculorum pedicis firmisimæ seu nullæ vi frangendis. Ac in

Τὸ σὸν γὰρ αἶδος, παντίχρου πυρὸς σέλας,
Θνητοῖσι κλέψας ὤπασεν· τοῖσδ' ἐ τοί

πίδας Schol. Aristoph. ad Ran. Hanc lectionem ceteris omnibus præferendam duximus. Non solum enim auctoritate Codicis, quem Scholiastes adhibuit, sed etiam hoc argumento confirmatur, quod ex ea ceterarum lectionum ortus declarari optime potest. Librarius enim qui *πίδας* scribere debebat, propter similitudinem clausulæ e versu 4. repetiit *πίδας*. Quod ut cum prioribus v. 6. verbis conciliari posset, fuerunt qui pro *ἀδαμαντίνων δισμῶν* scriberent *ἀδαμαντίνους δισμοῖς*. Pro *δισμοῖς* alii vel ex glossa, vel ex collatione aliorum codicum scripserunt *πίδων*, vel *πίδας*, post *ἀδαμαντίνους*. Sic Hesych. *δίσμα* interpretatur *πίδας*. Solempnis autem est Æschylo hæc verborum structura : *ἀδαμαντίνων δισμῶν ἐν ἀρήκτοις πίδων*. Sic v. 64. *ἀδαμαντίνου σφηνὸς αὐτῶν γινώσκον*. Stanleius vero hunc versum ita emendandum putabat : *ἀδαμαντίνων δισμοῖσιν ἀρήκτοις πίδων*, quam lectionem suo apte quoque ingenio repertam in textum recepit Cl. Brunck ; quæ quidem quamvis sit elegans, veritatis tamen insignibus caret. 8. *τοῖσδ' ἐ τοί* *τοῖσδ'* sine *τοί*, versu claudicante Rob. 9. Scholiastes monuit *ἐν χ* διὰ *ἐν σφ* ; h. e. in codice suo voculam *σφ* signo *χ* notatam fuisse ; hoc aliquis fecit vel propter insolentiam,

vocabulo *πίδας* translatio inest. Proprie enim dicitur de pedicis, quibus equorum pedes vinciuntur, ne aufugere et discurrere possint. Sic Homerus, *Iliad.* v. 34.

"Εὖδ' ἴππους ἴησι Πασιδάων ἰνοσίχθων
.....
...ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πίδας ἱκαλι χροσίαις
Ἀρήκτους, ἄλύτους, ἴφρ' ἱμπεδὸν αὐδὶ
μίνουιν

Νοστήσαντα ἄνακτα.

Et alibi Æschylus catenarum vincula *χαλινούς* appellavit, alia quidem metaphora, sed tamen item ab equestri apparatu ducta. Si vero *πίδας* h. l. nihil aliud nisi *compedes* significarent, absque illa translatione a pedicis equorum petita, frigida sane et incommoda esset locutio *πίδας δισμῶν*, tumque multo elegantius scripseret Æschylus secundum Stanleii et Brunckii emendationem, *ἀδαμαντίνων δισμοῖσιν ἀρήκτοις πίδων*. Tum enim *δισμός* verbum generis esset, *πίδων* autem formæ vocabulum ; et quia genus quidem specie, non vice versa species genere suo definiri ac circumscribi potest, aptius diceretur *δισμὰ πίδων*, quam *πίδας δισμῶν*, sicut Germanice bene quidem diceretur *unzer-*

brechliche Banbe eiserner Fesseln ; at *unzerbrechliche Fesseln eiserner Bande* ineptum esset. Ceterum Q. Calaber bis Prometheus ἐν ἀρήκτοις δισμῶν vinctum memorat, v. 340. x. 201. *ἀδαμάντινα δισμὰ* sunt ferrea vincula ; *χαλινύματα* enim appellat vincula Promethei Vulcanus, v. 19. et *chalybis* sonum se exaudiisse significat Oceanitides ; et in fragmento Varronis, in quo sine dubio Prometheus loquens inducitur, *Ego infelix*, ait, *non queam vim propulsare ; nequicquam sepe aratos manus compedes conor revellere*. Itaque hoc adjectivum non ex poetica recentiorum audacia æstimandum, cum dicunt *diamantene Ketten* ; sed potius proprium vocabulum est, quo genus ferri durissimi denotatur. Sic et apud Pindarum, *Py.* iv. 125. *ἀδάμαντος ἄλοι ferrei clavi*, et *ἀδαμάντινον ἄροτρον*, *Py.* iv. 398. *ferreum aratrum* est.

7. *τὸ σὸν γὰρ αἶδος*. Jam apud Homerum Vulcanus fingitur *ignipotens*. *αἶδος* h. l. est *decus* s. *ornamentum*, i. q. *γίγας* v. 38. Ignis nempe a Jove, cum is regnum cæli adeptus ceteris diis dona divideret, attributus erat. Male autem a Scholiasta hic vocabuli usus

Ἀμαρτίας σφε δει θεοῖς δοῦναι δίκην

Ὡς ἂν διδαχθῇ τὴν Διὸς τυραννίδα

10

Στέργειν, φιλανδρώπου δὲ παύσθαι τρόπου.

quod nesciret i. q. *ἀνὸν* esse, vel quod spurium existimaret; vel quod tantum in σφε mediam litteram φ expungendam, et εἰ legendum censeret, ita ut in his verbis *ταῦτα*—*δοῦναι δίκην* ad Prometheus oratio converteretur.

comparatur cum illo, quo Homerus dixit *πυρὸς ἄϊδος florum ignis proflamma vigore*. Rectius cum usu vocabuli *αὔδος* contenderetur apud Homerum, Iliad. Ὑ. 145. ubi eburneum equi maxillare *ἔγαλμα* dicitur *ἑμφόντερον πάρος* δ' ἰσ-
πρ. ἱλαστήει τε αὔδος.

πυρὸς εἰλας ignis jubar periphrastice; sicut in eadem re *πυρὸς αὐγὴ* apud Hesiodum. Theog. v. 566. Ipsum *πυρὸς εἰλας* Homericum est, Il. ε'. 375. ut Ἀφαιῖτον *εἰλας* Pindaricum. Pyth. 3. 69. Sed omnibus his locis *εἰλας* et *αὐγὴ* magis proprie ponitur de splendore ignis late lucente; Æschylus vero non splendorem ignis, sed ignem ipsum significat; adeoque *πυρὸς εἰλας* est *splendidus ignis*. Propius accedit Sophocleum illud *τὸ παγκρατὲς εἰλας* *ἑρμαιοσύνην*, Philoctet. v. 1011. Aptè tamen hoc vocabulum *εἰλας* cum *ἄϊδος* notione coniungitur. Quod autem *πάντιχρον* *ὥς* appellatur, id Prometheus ipse, v. 110. et 254. pluribus verbis exponit, unde apparet *πάντιχρον* esse i. q. qui multarum et magnarum artium causam et subsidium præbuerit. Comparetur Plinii locus, quem subiicimus. Hist. Nat. lib. xxxvi. c. 27. at peractis omnibus, quæ constant ingenio, arteve natura faciente, succurrit mirari, nihil pæne non igni perfici. Ignis accipit arenas, ex quibus alibi vitrum, alibi argentum alibi minium, alibi plumbi genera, alibi pigmenta, alibi medicamenta fundit. Igne lapides in æs solvuntur, igne ferrum gignitur ac domatur, igne cremato lapide cements in tectis ligantur etc. Cum his Plinii verbis conferenda est Promethei beneficiorum a se huma-

no generi tributorum enumeratio, v. 450. sqq. Prometheus tamen ea potissimum opificia designat, quæ ab arte ferrum ignis ope cudendi proveniunt.

8. *Θητοῖσι κλέψας ὅπασιν, mortalibus furatus præbuit*. Commode, laudavit Stanleius Attium, qui hæc pæne ad verbum expressit loco supra commemorato. Quod is *ignem mortalibus dividere* appellat, id Nostro est *Θητοῖσι ἐπάρξιν*. Recurrit hoc verbum v. 252. Hesychius: *ὅπασιν, ἱχαρίζετο*.

τοῖς δὲ τοι—δίκην. Hujus igitur peccati pænas oportet cum diis expendere. Non enim Jovem solum, sed omnes deos cœlestes hoc furto læsserat Prometheus. Ita Mercurius apud Lucianum: in Prometh. p. 175. ed. Græv. *ἰὼ πᾶσι* *δὲ τὸ τιμώτατον κτήμα τῶν θεῶν τὸ πῦρ ἱαλίστα, καὶ τοῦτο ἰδὼνας τοῖς ἑνδρώ-
ποις*; et paulo post: *καὶ τὸ πῦρ κλέψας* *παρ' ἡμῶν, ἰαλίσεας παρ' αὐτούς*.

10. *ὥς ἂν διδαχθῇ*, i. q. *ἵνα μάθῃ*, v. 62. ut discat hac animadversione monitus τὴν Διὸς τυραννίδα *τέργειν*, Jovis imperium et majestatem colere. *Στέργειν* etsi alias idem est, quod *ferre, pati*, nolim tamen h. l. vertere: Jovis imperium pati aut boni consulere. Collatis enim v. 29. 1011. apparet reverentiam erga Jovem hoc verbo significari.

11. *φιλανδρώπου δὲ παύσθαι τρόπου*, h. e. *φιλανθρωπίας*. Nimius hominum amor similibus verbis Prometheo vitio vertitur ap. Lucianum de Sacrificiis p. 365. tom. i. ed. Græv. *τὸν δὲ Προμηθεῖα εἰς οὐκ οἶδον οἶα ἱππᾶσι, δίδωσι καὶ ὑπερβολὴν φιλέανθρωπος ἦν—οὕτως μὲν οὖν κατετίλινε τὴν κατανόησιν*.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ.

Κράτος, Βία τε, σφῶν μὲν ἐντολὴ Διὸς
 "Ἐχει τέλος δὴ, κούδεν ἐμποδὼν ἔτι.
 'Ἐγὼ δ' ἄτολμός εἰμι σύγγενῃ θεῶν
 Δῆσαι βία φάραγγι πρὸς δυσχειμέρῳ.
 Πάντως δ' ἀνάγκη τῶνδ' ἐμοὶ τόλμαν σχέδιν.
 'Εξωριάζειν γὰρ πατρὸς λόγους βαρύν.

12. σφῶν] σφῶν Ald. Rob. Victor. etc. At Brunckius erudite observat σφῶν apud Atticos poetas semper monosyllabum esse, nec Æschyli æro in hujus vocis scriptura locum habuisse i, cujus subscribendi mos postea demum invaluerit. 15. δῆσαι] διῆσαι Ald. mendose. πρὸς δυσχειμέρῳ] πρὸς τῇ δυσχειμέρῳ Rob. ubi articulus e glossa intrusus est metro repugnante. 16. τῶνδ' ἐμῳ] hac scriptura cum Brunckio V. Cl. uti malumus. Vulg. τῶν δέ μοι. τόλ-

Ceterum totum hoc τοῦ Κράτους exordium magnam vim habere debuit ad spectantium attentionem commovendam. Videbant enim Prometheum humani generis amicū ad supplicium duci, et quo duriorē se præbebat Roboris persona, eo majorem Prometheo favorem et misericordiam conciliabat. Quod autem Scholiastes ad Aristoph. Ran. v. 418. in versibus sex prioribus nimii tumoris exemplum quæsit, in eo recte Stanleius hominis judicium desideravit.

Jam Vulcanus respondet v. 12. sqq. Κράτος, Βία τε. Ipsa hæc allocutio duas esse personas τὸ Κράτος ac τὴν Βίαν persuadere Stephano poterat. σφῶν μὲν, quantum in vobis est; ἐντολὴ Διὸς—ἔτι, Jovis mandata jam peracta sunt (schon so gut als gethan) nihilque vos præterea moratur, nihilque amplius vobis impedimento est; perperam vertit Stanleius: neque quicquam adhuc impedimento fuit: ἐμποδὼν non est, ut Garbitius putabat, id quod ante pedes est, sed potius i. q. ἐμπόδιον; monente, quem Stanl. laudavit, Phavorino h. v.

14, 15. ἰγὼ—δυσχειμέρῳ, ego vero non sustineo cognatum mihi deum ad tempestuosum hunc rupis recessum violentē deli-

gere, ἄτολμός εἰμι, a me impetrare non possum; σύγγενῃ θεῶν non de artis cognitione, sed de generis propinquitate intelligendum. Prometheus enim secundum Æschylum Cœli et Terræ ex Themide nepos est; Vulcanum vero Jovis filium, Saturni nepotem, Cœli autem et Terræ pronepotem omnes norunt, cf. v. 39. φάραγξ neque barathrum est h. l., neque vorago, aut hiatus seu convallis, sed potius cavus ac sinuosus in rupe recessus, prominentibus e superiore parte scopulis, infra autem procurrente crepidine lata et plana, cui Chorus insistere et inambulare posset; (eine Felsenbucht, einer Nische ähnlich, über einem Absatze oder Terrasse.) cf. v. 142. Aliter φάραγξ usurpatur apud Lucianum in Prometh. init. ubi non πρὸς τῇ φάραγγι sed ἐπὶ τῇ φάραγγος affigi jubetur, i. e. supra convallem, seu præruptas fauces, quibus rupes illa sciudebatur. φάραγξ δυσχειμέρος, quia frigoribus hibernis ac tempestatibus præsertim a maris vicinis subortis erat infesta.

16. πάντως δέ, nihil secius tamen, τόλμαν σχίδιν periphrastice pro τόλμῳ.

17. ἐξωριάζειν—βαρύν, gravare enim est, propter periculum, patris mei jussa negli-

Τῆς ὀρθοβούλου Θέμιδος αἰγυμῆτα παῖ,
 Ἄκοντά σ' ἄκων δυσλύτοις χαλκεύμασι
 Προσπασσαλεύσω τῷδ' ἀπανδρώπῳ πάγῳ,
 Ἴν' οὔτε φωνῇ, οὔτε του μορφῇ βροτῶν

20

μαν] τίλμα MS. Ox. vitiose.

19. Ἄκοντά σ' ἄκων recte dedit Victorius pro eo quod est in Ald. et Rob. ἄκοντ' ἄκων σι, quæ lectio Spondeum adversus metri Iambici leges in secundam regionem invehit. 20. προσπασσαλεύσω] προσπατα- λίσσω MS. Ox. perperam; illud enim Atticum est. πάγῳ] τίτῳ Rob. minus bene. πάγῳ significantius est, ac definitius. Hujus glossa est ἔρι, quod asfert Morell. e marg. MS. 21. μορφῇ βροτῶν] βροτῶν μορφῇ Rob. Pro του Barthius adversar. lib. vii. c. 11. concinnius legi posse putat, που. Non est autem quod vulgatum sollicitus temus.

gere. ἔξωρμάζω. ἰλιγυρεῖν. παραποιῶν, Hesychius.

18. τῆς ὀρθοβούλου Θέμιδος αἰγυμῆτα παῖ. Hesiodus Prometheus Japeti et Clymenes; Apollodorus Japeti et Asiæ; Æschylus autem, patre non nominato, Themidis filium facit. ὀρθόβουλος autem vocatur Themis, sicut ὑπόβουλος apud Pindarum, Isthm. viii. 65. quia justitiæ et juri præsidere, imo ipsum jus et fas esse perhibetur. αἰγυμῆτης, prudens, callidus, vaser. Similiter ποίσιλος dicitur, v. 308. et σοφιστής, v. 952.

19. Ἄκοντά σ' ἄκων, invitus te invitum ---affigam. Valde amat hanc figuram verborum Æschylus, quam ad polyptoton referre licet. Sic v. 218. ἰκόνθ' ἵκοντι Ζητὶ συμπαρακατατίω.

δύσλυτα χαλκεύματα, ferrea vincula, quæ vix solvi possunt, pro iis, quæ plane sunt insolubilia; e quibus se Prometheus vi sua plane expedire non posset. προσπασσαλεύω χαλκεύμασι concisa brevitate effert, id quod latius ita esset eloquendum: aliquem catenis vincire, easque catenas clavis affigere. Quod sane duriusculum esset, nisi proprio vocabuli χαλκεύματα usu molliretur. Nunc cum hæc proprie ferramenta sint, asperitas dictionis mitigatur.

20. τῷδ' ἀπανδρώπῳ πάγῳ, scopulo inhospitali et ab hominibus longe re-

VOL. I.

moto; non αὖτο, ut Garbitius transtulit. πάγος est scopulus prominens. Hesychius: πάγος, αἱ ἔξωκα τῶν πετρῶν καὶ τῶν ἑρῶν. Morellus comparavit Homer. Odys. ε'. 411. ubi σκιλάδης et πάγῳ componuntur, hosque Schol. interpretatur πετρώδης ἔξωκας, vel eis ἑψος ἀν- χύνας πίττας. Apte comparavit Stanleyus hunc Apollonii Rh. locum lib. ii. v. 1247.

21. Ἴν' οὔτε φωνῇ, οὔτε του μορφῇ βροτῶν Ὀψι, "ubi nullius mortaliū neque vocem neque faciem videbis, mentale Zeugma, quo nihil frequentius. Sic Theb. v. 103. πτόπον δίδρακα." Stuhl. Sed horum locorum non omnino similis ratio est. Nam h. l. diversis rebus unum datur verbum, minime utrisque conveniens, quod σχῆμα λίξεως Rufinianus, p. 228. ed. Ruhnken. syllepsin vocat. Ceterum pro βροτῶν in Cod. Mosq. 2. male scriptum θιῶν. De diis enim hic loqui non poterat Vulcanus, et quod mortaliū mentionem facit, id ad majorem spectatorum misericordiam commovendam pertinet; in multis enim Promethei malis hoc sane durissimum erat, quod, cum pro hominum salute tot tantasque pœnas subiisset, eo in loco affigeretur, ubi nec e colloquio cum mortalibus, quos maximis beneficiis sibi deviaxerat, solatii fructum capere, nec saltem

D

Ὁψει, σταδευτὸς δ' ἡλίου φοίβῃ φλογί
Χροῖας ἀμείψεις ἄνδρος, ἀσμένῳ δέ σοι

22. σταδευτὸς] στατυτὸς Ald. Sic Hesych. Στατυί, θάλυ. Idem tamen: Στα-
δυτὸς, πηλογομῖνος ἥριμα, quæ glossa haud dubie ad h. l. pertinet, adeoque vul-
gatam scripturam confirmat.

aspectu prætereuntis forte hominis re-
creari atque exhilarari posset. Ideoque
recte præcedit φωνή, sequitur μερῶν
βροτῶν. Durum erat colloquiis homi-
num, durius aspectu quoque privari.
Saltem extrema linea frui humanitate
sua haud nihil fuisset. Aliter autem
pro diverso consilio Lucianus hanc sce-
nam informat. Prometh. init. οὗτοι γὰρ,
inquit apud eum Mæreurius, ταπεινὸν καὶ
πρὸς γυναικας ἐσκαυρῶσθαι χρὴ, ὥς μὴ ἰσα-
μῶναι αὐτοῦ τὰ πλάσματα αὐτοῦ οἱ ἄνθρω-
ποι, οὗτοι μὴ κατὰ τὸ ἄκρον. ἄφαντες γὰρ
ἂν εἴη τοῖς κάτοις. Haud paulo tamen
aptius et convenientius hanc fabulæ
partem instituit Æschylus.

22. σταδευτὸς—ἀμείψεις ἄνδρος, ubi
ferocibus solis radiis totus florem coloris
perdes. σταδευτὸς est assare, lentis ignibus
torrere. Hesychius: Σταδευτὸς, πηλο-
γομῖνος ἥριμα. Ἐσταδυμῖνος, ἥριμα ὁπὸ
πυρρῆς ἰσχυρῆς, σταδευτὸς γὰρ τὸ τῷ πυ-
ρὶ ἡσυχῇ χλιῶναι πρὸς ἢ ἐν αὐτῷ. Suidas:
Στάδισι, ἰσχυρὰ. Ἀριστοφάνης—τῆς ἐν-
σῆς σταδισι. In tanta rei claritate mi-
rum est Stanleium ad ineptias etymo-
logicas abiisse.

ἡλίου φοίβῃ φλογί, splendida solis flamma,
h. e. ferridissimi solis radii, quibus ita
expositus erat Prometheus, ut nulla ar-
boris umbra recrearetur, nullum habe-
ret adversus æstum perflugium. Sic a-
pod Pindarum hortus, cui sol ardentis-
simus insistit, dicitur γυνὸς ἔξαις ὑπα-
νούμεν ἀργαῖς ἁλίου. Olymp. iii. 44.

Χροῖας ἄνδρος, flos coloris, color san-
guine pro totum corpus diffusus, sani-
tatis index, et magna pars pulchritudi-
nis. Hunc Prometheus ἀμείψει, mutabit,
(sic Pers. 315. ἀμείψω χρῶτα πορφυρεὰ
βαφῇ scil. sanguinis.) candor enim cor-

poris quotidie solibus perusti in atro-
rem, rubor autem propter cruciatum e
vulnere in pallorem abibit. Miserabile
spectaculum gravibus verbis et cultu-
no dignis descriptum! ἀμείψω δέ σου—
ἐκδῶ πάλιν. Aliud phantasma ex ipsis
naturæ fontibus haustum. Miseris enim,
ægotantibus præsertim aut vulnere
dolore laborantibus dies noctesque lon-
giores esse videntur: mane vespem,
et noctu diluculum exoptant. Prom-
etheus vero aliud quiddam habebat et
majus, cur istam vicissitudinem anxie
expeteret; interdiu enim solis ardori-
bus fatigatus noctis refrigerium; mane
autem post nocturna frigora recreatio-
nem diurni caloris desiderabat. ἡ πω-
κελῖμων νύξ, nox variegata, scil. sideri-
bus picta, stolam induta. Sed hujus epi-
theti gravem brevitatem imitari Latini
sermonis egestas non potest. Decor
enim circumscriptione perit. Nox in
monumentis etiam sic representabatur,
ut velamen sideribus pictum super ca-
put teneret. Exemplum talis gemmæ
apud Maffeuum præbet Winckelmann
Versuch einer Allegorie besonders für die
Kunst p. 72. Ideo etiam ab Argona-
ticorum, quæ Orpheo tribuuntur, au-
ctore ἀσπερχίτων appellatur. Omnino
autem verba conjunctim posita ἡ πωκε-
λῖμων νύξ ἀσπερχίτων φάος hanc simul
imaginem informare videntur: nox tibi
velamine stellis variegato lucem abscondet;
froh wirst du seyn, wenn dir die Nacht mit
ihrem Sterngewand des Tages Licht bedeckt.
Ita fere Nonnus:

οὐρανὸν νύξ

ὁπρᾶν ἀσπερχίτωνι διχλαίνωνι χιτῶνι.
Pergit Vulcanus v. 25. πᾶχιν S' ἰήων
ἥλιος ἐκδῶ πάλιν, et rores matutinos, pru-

Ἡ κοικιλείμων νύξ ἀποκρύψει φάος
 Πάχνην δ' ἴβαν ἥλιος σπειδᾷ πάλιν·
 Ἀεὶ δὲ τοῦ παρόντος ἀχθῆδων κακοῦ
 Τρύσει σ'· ὁ λωφῆσων γὰρ οὐ πέφυκε πῶ.
 Τοιαῦτ' ἀπηύρω τοῦ φιλανδράκου τρέπου.
 Θεὸς Δεῶν γὰρ οὐχ ὑποπτήσων χόλον,
 Βροτοῖσι τιμὰς ὥπασας πέρα δίκης·
 Ἀνδ' ὦν ἀτερπῇ τήνδε φρουρήσεις πέτρων,

30

25. ἥλιος] ἥλιον Ald. vitiose. 28. ἀπηύρω] Sic ambo Codd. Regg. a Brunekio collati. Ed. Ald. (in qua vitiose omissum est η) Rob. Turn. Victor. etc. Stephanus e codice affert ἰπηύρω, quod probat Stanl. et recepit Morell. Vulgatæ sensus æque bonus, major auctoritas. τρέπων. Διὶς Διῶν] MS. Ox. ita distinguit: τρέπων Διὶς, Θεῶν γὰρ etc. quod sibi non displicere fatetur Morellus, ita vertendum: *Talia consecutus es, quamvis sis deus*. At vero durum est h. l. clausulam periodi, quæ antecedente versu melius finitur, sequentis versus initium occupare. Et amat Æschylus hoc genus figuræ, qua idem verbum, sed diverso casu, diverso etiam respectu deinceps ponitur. 29. ὑποπτήσων] ὑποπτεύσων Turn. errore operarum.

inam, cujus frigore corpus afflictum senties, sol rursus dissipabit. Recordentur lectores Prometheus ad rupem Scythicam alligatum esse, ubi æstivi calores non impediunt nocturna frigora satia acuta. σπειδᾷ præsens pro futuro; etsi antecessit ἀποκρύψει. Hanc temporum enallagen Tragicus noster frequentat. ἀσμένῳ δὲ σὺ, libenti tibi, valde desideranti hæc diei noctisque vicissitudo accidit. Similiter Homerus: Ἀχαιοῖς ἀσπασίῃ ἐρίλλιστος ἐσέλυθε νύξ. Iliad. 9. 488.

26. αἰὶ δὲ τοῦ παρόντος ἀχθῆδων κακοῦ τρύσει σ'. Semper autem presentis miserie te agritudo macerabit, h. e. nullum tempus tibi doloribus vacuum, semper cum instantibus malis tibi conflictandum erit.

Sequentia: ὁ λωφῆσων γὰρ οὐ πέφυκε πῶ, non sic intéllego, quasi Vulcanus ad Herculem respiciat, qui liberaturus quidem olim sit Prometheus, sed nunc jam nondum natus sit. Ita potius explicanda est Vulcani sententia, ut cum

Germani dicerent: dein Erretter soll noch erst geboren werden; h. e. nemo plane in rerum natura est, qui te liberare velit, aut possit.

28. τοιαῦτ' ἀπηύρω τοῦ φιλανδράκου τρέπων. Hunc igitur fructum cepisti tui in homines amoris. ἀσπασίῃ, frui, in bonam et malam partem accipitur.

29, 30. Διὶς Διῶν γὰρ οὐχ ὑποπτήσων χόλον, etsi enim ipse deus eras, adeoque et ægre hoc laturos esse deos, et quam graves sint animorum celestium iræ, scire debebas, tamen haud veritus nimium iracundiam, βρονταῖσι τιμὰς ὥπασας πέρα δίκης, mortalibus dona divitiarum preter jus suasque. πέρα δίκης, partim quia furatus erat ignem, partim quia Jovis consilia, qui homines perditum ibat, (coll. v. 234. sqq.) irrita fecerat. Jovis autem voluntatibus obaistere, idem Vulcano ceterisque diis esse videtur, ac jus violare: quia penes enim summa est imperii, et ipsius juris legumque potestas. cf. v. 186. sq.

31. Ἀνδ' ὦν—πίτριν. Pro quo facinore

Ὁρδοστάδην, αὔπνος, οὐ κάμπτων γόνυ.
 Πολλοὺς δ' ὀδυρμούς καὶ γόους ἀνωφελεῖς
 Φθίγγει. Διὸς γὰρ δυσπαράιτητοι φρένες·
 Ἄπας δὲ τραχὺς ὅστις ἂν νέον κρατεῖ.
 Κρ. Εἶεν. τί μέλλεις καὶ κατοικτίζῃ μάτην;
 Τί τὸν θεοῖς ἔχθιστον οὐ στυγεῖς θεόν,
 Ὅστις τὸ σὸν θνητοῖσι προὔδωκεν γέρας;

33. πολλοὺς δ'] δι delet Ox. quod ad vincendam orationem abesse nequit.
 35. νίον] νίον Ald. vitiose. νίος Garb. νίως MS. marg. ap. Morell. Vulg. fluxit a Rob. in ceteras edd. Recte.

tibi jam ante rupem istam illatibilem excubandum erit. φρουρεῖν πύργον de homine petrae affixo ita dicitur, ut nos de ægroto, quem morbus lectulo affixum tenet: *er muss das Bette hüten*; hoc tamen discrimine, quod Germanica locutio usu vulgi trita, Græca vero apud Aeschylum novitate metaphora decora est. Similiter Prometheus ipse, v. 142. εἴθε δὲ φάραγγος σκοπίλοις ἐν ἄκροις φρουρὰν ἄγχιον ἔχασον. ἀπειρή imminutione rei oum amara quadam ironia: plus enim intelligi vult; nempe tristam illam petram, et horridam esse. Ὁρδοστάδην, αὔπνος, statu erecto, insomnis. οὐ κάμπτων γόνυ· hæc phrasis tropice plerumque usurpatur, ut significet i. q. non requiescens. γόνυ κάμπτων· ἀναπαύεσθαι, Hesych. cf. v. 395. Hoc loco tamen propius ad primitivam originem redit, simulque innuit Prometheum, ut erat omnibus membris vinctus atque constrictus, semper in eodem statu corporis perseveraturum, quem intolerabilis fatigatio secutura sit.

33. πολλοὺς—φθίγγει multas autem querelas, multos ejulatus inutiles emittes.

34. Διὸς γὰρ δυσπαράιτητον φρένις, inexorabilis enim Jovis animus. γὰρ particula ad ἀνωφελεῖς refertur.

35. Ἄπας δὲ τραχὺς. . . et asperi sunt omnes, qui nuper deum regnum invase-

runt. Male Garbitius alteram lectionem ἔστιν ἂν νίος κρατῇ sic interpretabatur, quasi de juventute Jovis, non de regni novitate sermo esset. cf. v. 95. 149. 310. 389. 963.

Ceterum tota hæc Vulcani oratio benevolentiam erga Prometheum prodit, ac sine dubio flebili actoris pronuntiatione sustinebatur. Quæ enim de cruciatibus miserum hunc Titiana manentibus commemoravit, non eo dixit, quod ejus malis illuderet, sed quod ipse acerrimo sensu miseriarum ejus perculeus lamentari eas cæco animi impetu cogeretur; nec vero alio consilio verbis castigat amicum ob noxam, qua sibi hæc mala consulto ipse attraxerat.

Longe alius τῷ Κράτῃ animus est, quod numen, Prometheo infensum, cruciatibus ejus illætat, Vulcanoque misericordiam vitio vertit.

36. εἰν non significat satis de his; sed est concedendi formula: Sit ita ut dicis. Ja, ja, das kann alles seyn.

τί μέλλεις; omissum est ἀλλά. Verum quid ista cunctatio, quid vana hujus miscratio est?

37, 38. τί τὸν—προὔδωκεν γέρας. Cur tu istum deum omnibus diis invisissimum non item odio prosequeris, qui munus tuum, ignem quem tibi Jupiter honoris causa attribuit, mortalibus prodidit. γέρας sæpe

Ἦφ. Τὸ συγγενές τοι δεινὸν, ἢ θ' ὁμιλία.

Κρ. Ξύμφημ' ἀνηκουστεῖν δὲ τῶν πατρὸς λόγων 40

Οἷόν τε πῶς ; οὐ τοῦτο δειμαίνεις πλῆον ;

Ἦφ. Αἰί γε δὴ νηλὴς σὺ, καὶ θράσους πλῆως.

39. τοι deest MS. Ox. hiante metro. 40. ξύμφημ' σύμφημ' mendose Ald. Rectius σύμφημ' Rob. etc. 41. οἷόν τε πῶς ; οὐ] In quibusdam veteribus libris ita scriptum reperit Steph. οἷόν τε ; πῶς ; οὐ—interrogationis nota post τε et iterum post πῶς posita ; quod ille recte sic explicat ; ἀρεὴ νομίζεις δυνατὸν εἶναι ἀνηκουσῶν τῶν τοῦ πατρὸς λόγων ; πῶς ; scil. εἴη εἰ δυνατὸν ; Nactus est etiam, qui interrogationis nota post οἷόν τε posita, particulam πῶς cum sequentibus iungerent ; hoc nimirum sensu : Num committere potes, ut patris jussa negligas ? Qui fit, ut hoc ποι magis reformides ? Verumtamen in vulgata sensus idem, vis vero major, inest, propter inversionem particulæ πῶς ad finem rejectæ. 42. αἰί γε δὴ] αἰί τε δὴ Ald. Victor. αἰῶ τε (pro te mendose) δὴ Rob. Complexio verborum γε postulat, non τε. θράσους] θάραυος Rob.

apud Homerum occurrit de premio ἢ honorario heroibus distributo. Cf. v. 3. et v. 229. Incendere cupit Κράτος Vulcanum, dum ei domesticam injuriam a Prometheus acceptam in memoriam revocat.

39. τὸ συγγενές τοι δεινὸν, ἢ θ' ὁμιλία. τοι h. l. est nimirum, idemque valet ac si Vulcanus dixisset : Tu quidem miraris me huic Prometheus, qui me ignis furto læsit, non iratum et infensum esse ; sed nimirum δεινὸν τὸ συγγενές, magnam vim habet consanguinitas et consuetudo diuturna. Sæpe apud tragicos vocabulum δεινὸν hoc sensu reperitur. Ita Noster, Theb. 1033. δεινὸν τὸ ποινὴν σπλάγγων· οὐ φιλόκαμν. Eurip. Phœniss. 358. δεινὸν γυναιξὶν αἰ δι' ὀδίνων γοναί. Andromach. v. 985. τὸ συγγενές γὰρ δεινόν. Ceterum τὸ συγγενές pro ἢ συγγένεια frequenter ponitur. cf. v. 289. Sententiæ causa comparat Stantl. Quintilian. Decl. 321. Consuetudo alienos etiam ac nulla necessitudine inter se conjunctos componere et adstringere officiis potest ; et Petron. Vetustissima consuetudo in sanguinis pignus transit.

40. ξύμφημ' i. q. antea ὤν. Largior,

concedo. ἀνηκουστῶν—οἷόν τε πῶς ; at patris jussa qui tandem possis negligere ? Vulcanus ipse dixerat hoc grave esse, v. 17. Κράτος, id plane negat fieri posse. οὐ τοῦτο δειμαίνεις πλῆον ; Nonne hoc magis metuis ? Vereris tu quidem, inquit, consanguineum vincire. At pater est, qui hoc fieri jussit. Qui si te dicto audientem non esse sciret, horribilibus te pœnis afficeret. Nonne igitur harum pœnarum horror omnem tibi misericordiam Promethei exspectat ?

Respondet Vulcanus v. 42. αἰί γε δὴ νηλὴς σὺ, καὶ θράσους πλῆως. Imo tu semper immitis es et audaciæ plenus. Particulæ γὰρ δὴ sic referuntur ad præcedentia, ut ea partim concedant, partim limitent. Sensus est : Sane equidem Jovis iram revereor, attamen cognati misericordiam animo exuere nequeo. Tu vero semper immitis es, tu ad quilibet audendum promptus. Tu itaque sicis oculis vel fratris cruciatum spectares, nedum ut Promethei te miserescat. Ceterum recte contra Pauwium Heathius monet, cur hæc potius τῇ Βίᾳ quam τῇ Κράτει dicta existimentur, causam non esse. Nam ἡ Βία persona est muta, ad majorem scenæ apparatus in-

Κρ. Ἄκος γὰρ οὐδὲν τόνδε θρηνέειν. σὺ δὲ
Τὰ μὴδὲν ὠφελοῦντα μὴ πόνει μάτην.

Ἑφ. ὦ πολλὰ μισηθεῖσα χειρωναξία.

Κρ. Τί νιν στυγεῖς ; πόνων γὰρ, ὡς ἀπλῶ λόγῳ,
Τῶν νῦν παρόντων οὐδὲν αἰτία τέχνη.

Ἑφ. Ἐμπαῖς τίς αὐτὴν ἄλλος ὠφελεν λαχεῖν.

Κρ. Ἀπαντ' ἐπράχθη πλὴν θεοῖσι ποικρανεῖν.

48. Ὀφιλι] Ὀφιλι invito metro Ald. ἄλλος δ. λαχεῖν] Ὀφιλι λαχεῖν ἄλλος Rob. in versione metrum pervertente. 49. Ἀπαντ' ἐπράχθη] ita MSS. et edd. consensu. Stanl. vel ἐπράχθη interpretandum cum molestia aguntur, vel ἐπράχθη molesta legendum censet. Pauw corrigit : ἀπαντα πρᾶχθη, omnia fiant praequam etc. Heathius ἀπαντ' ἐπράχθη, pro ἐπράχθη ἀν, h. e. omnia fieri potuerunt praequam etc. Optime Abreschius, antiquam lectionem fuisse ἐπράχθη, eamque fortassis wque atque alteram ἐπράχθη propter duas tragoediae editiones ab Aeschilo profectam esse exi-

ducta; quae cum verbum nullum ore protulerit, quomodo Vulcanus responsum, quod τῷ Κράτῳ dare debebat, ad τὴν Βίαν converteret ?

43. ἄκος γὰρ οὐδὲν τόνδε θρηνέειν, nihil enim prodest hunc lamentari; non est remedium ejus malorum. In particula γὰρ inest concessio quaedam. Largitur enim Κράτῳ Vulcano, misericordia se non commoveri, ubi ea nihil proficiatur.

44. σὺ δὲ—μάτην, tu igitur noli quae nihil prociunt frustra agere. Hunc versum citat Clem. Alex. Strom. lib. v. quod Stanl. observavit.

45. ὦ πολλὰ μισηθεῖσα χειρωναξία. A deo Vulcanum crudelis hujus ministerii pōnitit, ut etiam totam artem fabrilem oderit, quam alias sibi decori et ornamento esse, et qua se multos sibi deos saepe devinxisse non ignorabat. χειρωναξία cum omnino quaecunque manuum operam, ut Choëph. 759. tum imprimis opificium denotat. h. l. fabrilem Vulcani artem intelligi e responsione τοῦ Κράτῳ clarum est, cf. v. 46.

46. τί νιν στυγεῖς ; cur autem istam aversaris ? πόνων γὰρ τῶν νῦν παρόντων etc. praesentium enim malorum, quae Prome-

theo imminent, ars tua causa non est. ὡς ἀπλῶ λόγῳ scil. ἰσχυρῶν, ut paucis dicam quod res est. Germ. mit einem Worte ; kurz und gut gesprochen.

48. Ἐμπαῖς nihilo secius tamen τίς αὐτὴν ἄλλος Ὀφιλι λαχεῖν vellem ea non mihi sed aliis obtigeret, cum Jupiter dona caelestibus divideret. λαχεῖν h. l. simpliciter est accipere, non sortitione accipere. Quamvis enim Homerus Jovem, Neptunum, et Platonem mundi imperium sorte inter se divisisse fabuletur, Iliad. xv. 187. sqq. Aeschylus tamen reliquis diis omnibus jura ac munera ab uno Jove pro arbitrio distributa esse perhibet. cf. v. 229.

49. Ἀπαντ' ἐπράχθη πλὴν θεοῖσι ποικρανεῖν, omnia sunt diis acquisita praequam imperare. θεοῖσι pertinet ad ἐπράχθη, non ad ποικρανεῖν, quod fugit Grotium, qui sic h. l. vertit : Cuncta assequaris, praequam imperium id deos. Simillimus est constructionis ordo in Euripidis fragmento : οὐκ ἔστιν οὐδὲν χωρὶς Ἀνδρόκλου θεοῦ. Hic χωρὶς cum θεοῦ construendum plane eodem modo interjicitur inter verbum et dativum, ut h. l. πλὴν particula inter ἐπράχθη et θεοῖσι. Ceteram

Ἐλεύθερος γὰρ οὗτις ἐστὶ πλὴν Διός.

80

stimat. Lectionem *ἰπράχθῃ* Scholiasτες secutos esse putat, qui sic verbum, quod legerunt, explicant, *ἐν μαιῶν δίδονται, ἰγίγινται ἐν μαιῶν*. Alteram vero lectionem *ἰπράχθῃ* idem rectissime interpretatur, *acquisita, s. conciliata sunt*.

digna est quæ cognoscatur Abreschii in h. l. animadversio; eam igitur, resectis quæ ad h. l. non pertinent, subijcimus.

“Cum in hoc Roboris responso Vulcanum acquievisse appareat et sine mora peregerit jussa, queritur, quo sensu prior responsionis pars *ἄπαντ' ἰπράχθῃ πλὴν Διὸς καίαν* intelligenda sit. Cl. Stanley Scholias ten ita accepisse putat, ut neget Jovi imperium fato esse datum. Eam vero responsi mentem esse non posse dicit, quod Jovi æque ac Diis reliquis munera fato concessa doceant poëtæ, et ipse Æschylus v. 518. Deinde dubitat an *ἰπράχθῃ* usquam, qua Critici interpretantur notione, reperiatur obvium. Atque his positis fundamentis contendit, sic acceptæ responsionis vim nullam futuram fuisse ad compescendas Vulcani querelas, qua tamen ut verisima acquieverit, concluditque adeo legendum *ἰπράχθῃ*. Scil. hoc ut dicat Robur: *frustra Vulcanum queri de sua sorte, aliis invidere suam, cum sint et illorum munera labore et molestia plena et uni Jovi datum sit immuni vivere*. Verum enimvero, quanta etiam veri specie primo intuitu hæc ita disputet vir doctissimus, tamen si propius inspicias, falsissima esse, et ab Æschyli mente alienam prorsus explicationem pariter atque emendationem, mecum scio fateri debebis. Nam quod primo dicit Scholias ten negare Jovis imperium fato deberi, sic non est. Manifesto enim distinguit Poëta inter Jovem et Deos reliquos; de illo loquitur v. 50. de his v. 49. quem et Schol. α'. solum explanat verbis: *οἷος φασιν, ὅτι πάντα ἐν μαιῶν δίδονται τῷ Διὶ, πλὴν τὸ ἔρχιν*. Quo quid apertius? Sed si vel

maxime dubiis conceptum verbis hoc scholion V. Cl. videbatur, omnem scrupulum eximere Schol. β'. poterat, qui recensitis variorum numinum muneribus et prærogativis, *τὸ δὲ βασιλεῖον μόνος*, (ita lego pro *μόνος*), *ὁ Ζεὺς ἐκληρότατος*. Quæso quid dilucidius? Sed videtur Viro docto adeo placuisse emendatio, ut rem acu tetigisse persuasus accuratius examinare scholia superederit. Adde quod vel citra omnem veterum Criticorum explanationem, modo *ἰπράχθῃ* notet *ἀρισται, τιτῶνται, ἐν μαιῶν ἰγίγινται*, ut exponunt, et de quo mox videbimus, verba Æschyli non aliter intelligi queant, quam vel quo cedere scholia, vel hoc saltem sensu: *reliquis Diis hoc fatali necessitate injunctum, ut quanquam aliis gaudeant omnibus prærogativis, libere tamen agere non liceat; Jovi contra soli id concessum, ut pro libitu illis imperet, ipse ab alio imperio liber agat*. Et quo si substantur modo, idem prorsus hic loci dixerit auctor, quod v. 186. *ἴτε παρ' ἑαυτῶν τὸ δίκαιον ἔχου ὁ Ζεὺς*, et v. 324. *ἴτε τραχὺς μόνερχος οἷδ' ἐπὶ οὐδυνος κρατῶν*. Itemque Sophocles:

Ὅδδ' εἰσὶν αὐθαίρετα πάντα πύονται
Νόμφι Διὸς, αἰὶνος γὰρ ἔχου τίλος ἢ
καὶ ἔρχήν.

Utrocumque autem sensu accipiantur, efficax satia, ni fallor, responsi erit vis ad finiendas Vulcani querelas. De Viri Cl. vero explicatione quid dicam aliud? quam nullo eam pacto admitti posse, tum quod dissimulet plane *τὸ πάντα*, et quo addito omnis denegabitur diis beatitas, quod quam sit alienum a pagamorum de diis suis opinione, quis non videt? tum quod de artis molestia, nisi quatenus ea cogebatur Jovis jussa exsequi, Vulcanus ne γὰρ quidem; ce-

Ἦφ. Ἐγνώκα, τοῖσδε κ' οὐδὲν ἀντειπεῖν ἔχω.

terum Jovi obediendi necessitatem usque inculcat Robur, queritur ille. Videantur modo, quæ præcedunt. Quare cum omnis loci difficultas resideat in *ἰεράχθῃ*, quod nec ego exputo, ita qui explicari possit, de eo accuratius hic erit agendum. Ad Scholiastas quod attinet, audacter asseverare ausim, eos aut aliam vocem reperisse, quam exponerent, aut non intellexisse, qua virtute *ἰεράχθῃ* adhibuerit Tragicus, cumque vel legissent, vel ex aliis criticis didicissent deorum munera fati beneficio ex Poëtarum scitis possideri, nec alienum hoc esse judicarent ab responsionis mente, ita explicuisse, tanquam revera vocem invenissent, cui ista notio conveniret. In quam opinionem ducere videntur verba Schol. α'. *τις φασιν*. Sed erunt, prævideo, qui, quod hanc ignorantiam notam criticis inustam nolint, aliter eos potius legisse contentent; in quibus et ipse lubens nomen profiterer meum, nisi alia omnia sentire suaderet difficultas illico indicanda, absque qua esset, hunc in modum crisis instituerem: Certum videri veteres criticos aliam vocem invenisse. Nullam propius ad receptam lectionem accedere, metri legibus satisfacere, atque ita exponi potuisse, quam *ἰεράχθῃ*, quod, cum nimis devium esset, nec intelligerent librarii, in ubivis obvinum *ἰεράχθῃ* more suo commutasse. Fuisse autem præter notissimum *πίπτουσι* et *πίπτουσι* *ἰστί* alia item tempora verbi *πρίν* olim usitata ne dubitemus, facere Hesychium et Suidam, qui et *ἰερώσι* agnoscant. Adderem, quam recte explicuerint Schol. per voces *δρισταί*, *τιτύπωται*, ex eodem patescere Hesychio iisdem utente in exponendo *τῷ πίπτωται*. Verum cum loco convenientissima, nimisque docta mihi videatur lectio vulgata, quam ut ab imperita amanuensium natione eam mihi profectam persuadere valeam, non video, qua alia ra-

tione acciderit, ut notionem tribuerent, mihi perinde, atque Cl. Stanleio suspectam, quam quia, ut dixi, non adsequerentur vim verbi, et hinc, ut poterant, interpretarentur. Vel quæ sola pro Scholiastis afferri posset excusatio, dicendum foret, duas olim hujus dramatis *ἰερόν* ab ipso auctore prodiisse, quarum in altera, cujus apographos habuerint Critici, dederit *ἰεράχθῃ*, altera, quod nunc legimus, *ἰεράχθῃ*. Ita autem ut statuum, varia suadent. Fingit enim Æschylus regnum Jovi dolo et occultis magis machinationibus, quam vi partum, v. 206—214. eoque potitum Jovem; (de fato altum est silentium) reliquis diis sua cuique munia, suos honores distribuisse. v. 228. coll. v. 440. et utrobique Schol. nec non Hesiod. Theog. v. 74.

Κάτ' ἡ νικήσας παρὰ Κρόνον εὖ δὲ ἔλασσε

Ἄθανάτοις δίδταξιν ἡμῶς καὶ ἰσιφράδε τιμάς.

adde v. 112. et v. 880. sqq. quem manifesto sequitur Noster. Quumque *πρῶταί* *τινι* *τι* usurpari soleat interdum pro *occulta et clandestina machinatione acquirere et conciliare aliquid*, (unde et sæpiissime notat *prodere*. Vid. Cl. Dukerum ad Thucyd. lib. iv. c. 89.) res ipsa loqui mihi videtur, vocem non aliam aptiorem magisque significabilem adhiberi potuisse; ut qua tacite innuetur diis cunctis per clandestinam illam molitionem, qua Saturnus regno exutus est, omnia acquisita esse; monebiturque adeo Vulcanus, cum in facta illa divisione Jovi regnum sibi soli vindicanti atque reservanti, nec ipse nec alius deorum contraxerit, unusquisque, quam tulit, sorte contentus fuerit, haud æquum esse, eum nunc artis pœnitere, Jovisque imperio obedire gravari, cui omnes omnino deos subjectos esse sciat. Ea autem quam dixi significatione verbo utitur Noster iterum in Agam. v.

Κρ. Οὐκουν ἐπειξῇ δισμὰ τῷδε περιβαλεῖν,
 'Ὡς μὴ σ' ἐλινύοντα προσδρεχθῇ πατήρ ;
 'Ηφ. Καὶ δὴ πρόχειρα ψάλλια δευρεσθαι πάρα.
 Κρ. Λαβὼν νιν, ἀμφὶ χερσὶν ἱγῆρατ' εὖ σδίνας
 'Ραιστῆρι δεῖνε, πασπάλευε πρὸς πέτραις.

52. *οὐκουν*] *οὐκὸν* Ar. 53. [*ελινύοντα*] Ita codicibus suis obsecutus scripsit Brunn; qui recte observat geminationem litteræ , in lectione vulg. *ελινύοντα* peperisse prosodis ignorantiam, cum in *ελινύω* , per se longum sit. 54. *ψάλλια*] Ita Canter etc. *ψάλλια* Ald. Rob. Victor. *ψάλλια* Turn. 55. *λαβὼν νιν*] Ita omnes edd. et odd. collati. Stanleius conj. *βαλὼν νιν*, sine causa idonea; Pauwius, cui insolens ac durum videbatur *νιν* ad *ψάλλια*, non ad Prometheus trahi, excogitavit hanc lectionem: *λαβὼν, νιν, ἀμφὶ χερσὶν ἱγῆρατ' εὖ σδίνας ραιστῆρι δεῖνε, πασπάλευε πρὸς πέτραις*, qua nihil fingi potest impeditius. Nec opus est tali mendela, cum inter omnes constet *νιν* utriusque numeri omniumque generum esse. 56. *πρὸς πέτραις*] Horum verborum loco in quibusdam libris Steph. reperit *ἵπ-*

1364. *φραμμάξονται, ὅς τεφανίδος σημεῖα
 πρέσονται πάλιν.* et Soph. in *Ajace*, v. 446. ubi conf. Trielin. Arist. tom. iii. p. 328. *λίγιν ὅσῃς Σικελιωτῶν ἀνδρῶν,
 ἀρχὴν εἶνα πρέσονται ἀντοῖς.*" Hactenus Abreschius.

51. *ἴγωνα*—*ἴχω*. Scio, *nequus habes quod contra dicam*. Nempe, quæ *Κεῖνος* de summo Jovis imperio dixerat, non hanc vim habebant, ut Vulcano novum consilium inderent, pristinamque opinionem evellerent; nam ipse jam sponte sua necessitatem Jovis mandato parendi fassus erat, v. 17. sed moræ tamen, quas adhuc ob misericordiam nexerat Vulcanus, hæc Roboris admonitione rumpebantur.

52, 53. *Οὐκουν—πατήρ*; Quin igitur *feminas vinculis hunc circumstringere, ne te runctantem pater videat*? Scil. *Æschylus*, Homerum imitatus, Jovem si modo animum advertat, omnia quæ in terris gerantur oculis conspiciere, et auribus exaudire posse fingit. Cf. v. 313.

54. *καὶ δὴ πρόχειρα ψάλλια δευρεσθαι*
 vol. 1.

πάρα. Atqui jam in promptu sunt catenæ brachiales et ante oculos positæ. Vulcanus enim cum malleo, euneis et catenis in scenam ingressus, statim dira hæc instrumenta indignabundus in terram abjecerat. Hæc igitur jam Robori nimium se urgenti monstrat. *πρόχειρος ἱσχυμός, ὑχειρὴς* Heyschius. *ψάλλια* cum generatim annulos significat, tum anulum in freno, ipsum frenum, deinde armillaria denotat, unde fluxit h. l. significatio, quæ de nervis aut catenis brachialibus (*Handschellen*) usurpatur. *δευρεσθαι πέρα, videre licet*. Sæpius hæc forma pro *παρίσσει* utitur *Æschylus*.

55, 56. *λαβὼν νιν—πέτραις*. *Cape eam (catenas brachiales) et valida vi circum manus malleo tunde et petra affige*. Vulcanus pedibus quidem debilis, at manibus robustissimus erat. Ei *ραϊστῆρι* robustum malleum tribuit *Homerus* *Iliad. σ'. 477*. Observandum vero est Prometheus ex *Æschyli* mente non palo aut cruci ante petram, quod alii comminiscuntur, sed ipsis petras

Ἦφ. Περαιίνεται δὴ κ' οὐ ματὰ τοῦργον τόδε.

Κρ. Ἀρασσε μᾶλλον, σφίγγε, μηδαμῇ χάλα.

Δεινὸς γὰρ εὐρεῖν καὶ ἀμηχάνων πόρους.

Ἦφ. Ἀραρεν ἥδε γ' ὠλένη δυσεκλύτως.

60

Κρ. Καὶ τήνδε νῦν πόρπασον ἀσφαλῶς, ἵνα

Μάδῃ σοφιστῆς ὦν Διὸς νωδίστερος.

Ἦφ. Πλὴν τοῦδ' ἂν οὐδεὶς ἐνδίκως μέμψαιτό μοι.

μῖναι, male ex v. 65. huc trauulatum. 58. μᾶλλον] μᾶλα Rob. vitiose scriptum pro μάλα, quod ipsum nec versus, nec sententia patitur. 59. πέρων] πέρων edd. et Codd. consensu. Sed ap. Marcellin. vit. Thucyd. ed. Duker, p. 2. et ap. Schol. Aristoph. Equ. v. 756. legitur πέρων, quæ lectio præter antiquitatem ideo se nobis commendavit, quod Æschylus fere solet in tali orationis forma pluralia pluralibus jungere. Sic. v. c. ποῖα] ἀπὸ πλάσματος v. 112. μόχθου τέματα v. 100. etc. In Ar. legitur πέρων, male. 62. Διὸς νωδίστερος] νωδίστερος Διὸς adversus metrum Rob.

saxis ita alligari, ut vincula artubus circumjecta clavis affigantur.

57. περαιίνεται δὴ, jam perficitur, καὶ ματὰ τοῦργον εὐρεῖν, neque segniter peragitur opus. Ita enim rectius hæc verba exponuntur, quam vulgari ratione, neque frustra est. Οὐδ' ἡμάς ap. Homerum, Iliad. ε'. 474. non cessavit.

58. Ἀραρεν—μηδαμῇ χάλα. Fortius tunde, constringe, nusquam laxa. Dirum se supplicii exactorem præbat Robur. Et asyndeton in hoc versiculo festinationi ejus aptissimum.

59. Δεινὸς γὰρ—πέρων. Hic enim vel inextricabilibus nodis expedire se potest. ἀμύχανα ἔργα apud Homerum, Iliad. θ'. 130. λ'. 110. de summo rerum discrimine, cujus exitum reperire non licet; et ἀμύχανοι παλῆμοι πάμπαν insuperabiles belli labores apud Pindarum. Pyth. β'. 37. Comparavit quoque Stephanus Aristophaneum illud: Equit. v. 756. ποικίλος γὰρ ἄνερ, καὶ τῶν ἀμηχάνων πέρων εὐμηχάνους περιζῶν.

60. Ἀραρεν non est aptatur sed aptatum est. Hoc quidem brachium sic alliga-

tum est, ut nullo pacto solvi possit. Ἀραρεν, ἡμέροσθι, ἢ παγίως δίδοναι. Hesych. —γς particula h. l. saltem, quidem, significans, exceptionem Roboris dicto opponit. Quamvis callidus sit, Vulcanus inquit, hoc certe brachium nunquam ex vinculis expediet.

61, 62. καὶ τήνδε—νωδίστερος. Et alterum jam brachium firmiter adstringe, ut sentiat se sapientia et calliditate Jove inferiorum esse. πορπάξω proprie est πόνεω fibula adstringere h. l. ad catenas translatus. ἀσφαλῶς, ita ut securus esse possim eum nunquam elapsurum. ἵνα—νωδίστερος, non est, ut quidam transtulit: ut discat segnior esse in Jove ludificando. Sed σοφιστῆς appellatur Prometheus ut v. 952. ob calliditatem et versutiam. σοφιστῆς νωδίστερος Διὸς est veterator Jove tardior. Jovem σοφιστὴν memorat Plato de Republ. lib. et apud Plautum Mercurius eum nimis scitum sycophantiam appellat, Amphitr. 1, 3, 8.

63. πλὴν τοῦδ'—μήμψαιτό μοι. Præter hunc, Prometheus, cui opera mea cruciatum affert, nemo jure operam meam

Κρ. Ἀδαμαντίνου νῦν σφηνὸς αὐδάδῃ γνάθου

Στέρνων διαμπαῖ πασσάλει ἑρρωμένως.

Ἦφ. Αἰ αἰ Προμηθεῦ, σῶν ὕπερ στένω πόνων.

64. αὐδάδῃ γνάθου Στέρνων] αὐδάδῃ γνάθῃ Στέρνων Garb. Vulgata præter auctoritatem e Codd. variatione dictionis præstat.

ὅτι περὶ αὐτοῦ. μίμνησθαι de operum exactoribus adhibetur, qui si quid vitiose aut negligenter factum est, id reprehendunt et mutari jubent. Operam igitur suam, quam in vinciendo Prometheo posuerat, negat quenquam jure criminando exacturum, nisi ipse Prometheus se nimis recte vinctum esse queratur.

64, 65. ἀδαμαντίνου—ἑρρωμένως. Improbum jam ferrei cunei dentem per pectus adige et firmiter affige. Plane hujus versiculi sensum pervertit Garbitius, cum sic vertit: *clavo adamantino mandibulam pervicacem valide usque ad pectus affige*. De Promethei maxilla hic aliquem cogitare constructio verborum prohibet. γνάθος maxilla pro dente dicitur; et ut Virgilius *vomeris dentem durum* dicit, Georg. ii. 423. aut ut alibi, Georg. i. *terram unco dente recludi* ait, (quod bene Cl. Heynius de ligone intellexit) ita h. l. σφηνὸς αὐδάδῃς γνάθῃς, des Keiles trotsiges Gebiss; graviter et ornatè. αὐδάδῃς, pervicax, qui cedere nescit; sic fere, ut apud Homerum *λαῖος ἀνιδής*, Il. δ. 421. *violenter pertrumpens*. στέρνων διαμπαῖ, per medium pectus, ita ut cuneus ad summum usque verticem adigatur. διαμπαῖ διόλου πασάλου, Hesychius. Atque hoc quidem unicum vulnus est, quod Prometheo infligitur: nam etsi omnes artus, manus, brachia, femora, et pedes ei alligantur, clavi tamen non ipsa membra pertrumpunt, sed vincula tantum iis affiguntur. Et sapienter Æschylus hic sanguinis non meminit e vulnere

manantis. Quod forte aliquis ita explicet, poetam ex HomERICA fictione diis non sanguinem, sed ichora tribuisse, quem in scena spectatorum oculis subjicere noluerit, quia fidem adhibere tali spectaculo non potuissent. Verum cum in Prometheo soluto, quod ex Attii fragmento liquet, sanguinem ex Promethei corpore ab aquila lacerato in Caucasii saxa stillare docuerit, hoc potius mihi spectasse videtur tragicus; quod ibi sanguinis effusio tantum narrabatur non in scena agebatur; hic autem, quia Prometheus ante ipsos spectatorum oculos affigebatur, si sanguinis mentionem fecisset, eum etiam profluentem videre voluissent qui in theatro sedebant. Prudens itaque poeta h. l. sanguinem silentio præterit; prudentius tamen forsitan hanc scenam particulam plane omisisset; satis enim vel absque isto cuneo, pectus perforante, ceteris membris vinctus erat Prometheus, ut se plane commovere non posset.

66. αἰ αἰ—πόνων. Heu, Heu, Prometheus, ingemisco propter tuas ærumnas. Quia cuneus per præcordia adactus incredibiles misero captivo dolores excitabat, Vulcanus ipse tenere se non potest, quin pressam parumper misericordiam cum suspirio effundat. Prometheus autem ne hic quidem ingemiscit, sed invicto animi robore tacitus se dolorum facibus urendum præbet, ne inimicis majorem cruciatibus suis illudendi occasionem offerat.

Κρ. Σὺ δ' αὖ καυτοπνέεις, τῶν Διός τ' ἐχθρῶν ὑπερ
Στένεις; ὅπως μὴ σάυτ' οὐκτιεῖς ποτέ.

Ἥφ. Ὅρᾳς δῖαμα δυσδιάκον ὄμμασιν.

Κρ. Ὅρῳ πυροῦντα τόνδε τῶν ἐπαζίων.

70

Ἄλλ' ἀμφὶ πλευραῖς μασχαλιστῆρας βάλε.

67. σὺ δ' αὖ] σὺ δ' αὖ Steph. in MS. reperit. Vulgata contextui aptior. 68. ὕπερ στίους] ὕπερ-στίους scribitur, ut antea v. 67. ὕπερστίους, Ald Victor. Alterum scripturam refert Rob. quam a Stanleio, Pauwio, Brunckio probatam servavimus. Post στίους recte Steph. interrogationis notam posuit. In Ald. Rob. puncti signo distinguebatur. 69. ὄμμασιν] Hoc loco Stephanus in Cod. interrogationis notam invenit. Præstat autem hanc ῥῆσιν διπτικῶς efferri.

67. Σὺ δ' αὖ—Στίους; Tu vero iterum tergiversaris; et Jovis inimicorum causa ingemiscis? Interrogandi nota huic dicto uddita majorem ei vim conciliat. αὖ καυτοπνέεις refertur ad v. 36. ubi eandem Vulcano cunctationem Robur jam exprobraverat. ἐχθρῶν pro singulari hic positum esse, neminemque alium nisi Prometheus intelligi, scite observavit Brunckius V. D. in nott. ad Bacchar. Euripidis, v. 543. Et sæpenumero hæc orationis forma apud Æschylum recurrit. Observandum tamen est, nonnunquam pluralem pro singulari ita poni, ut, quamvis de propria quadam persona, ut h. l. Promethei, intelligi debeat, simul tamen ad universum genus, cui illa subjecta est, respiciatur. V. c. hic locus Germanice sic reddi posset, und darfst solche Feinde des Japiter, als deiser ist, noch eines Seufzern würdigen? Alibi vero audacius hac figura utitur Æschylus, ut cum δι-σσοτῶν θανάτους, Choëph. v. 51. pro unius Agamemnonis morte dicit.

68. ὅπως μὴ σάυτ' οὐκτιεῖς ποτέ, vide ne tui ipsius aliquando te misereat. Ellipse imperativi ἔγω ante σπας imitatur vernacula: Dass du nur nicht einst dich selbst bedauern musst! Iterum εἰ Κρᾶτος

Vulcanum Jovis ira terret.

69. ὄρᾳς—ὄμμασιν. Vides spectaculum oculis intolerabile. Δίαμα δυσδιάκον gravitatem huic structuræ Græcæ linguæ genus addit, quo substantivum cum verbo aut adjectivo verbali ejusdem originis copulare licet. Est autem δυσδιάκον Δίαμα, spectaculum, a cujus fœditate memo non oculos avertere cupiat. Sic δυσδιάκον πῆματι, v. 696.

70. ὄρῳ—ἐπαζίων. Nihil video nisi hunc meritis pænas lucentem. Vehementer ferit animum admirabilis hæc duritiæ Roboris cum Vulcani misericordia compositio, quam ipsa in verbis antithesis magis illuminat. Itaque nolim post ὄμμασιν interrogandi signo distinguui; quo quidem certe oppositionis vis infringatur.

71. Ἄλλ'—βάλε. Ἄλλὰ h. l. ut sæpe ellipticum est; quasi dicatur: Verum quid disputando tempus terimus! Tu potius fac lateribus catenas injicias. μασχαλιστῆρες proprie est, ut Hesychius explicat, ἰ διὰ τῶν μασχαλίων διεγὼς τῷ ὑπερστίους, εἰ ἀντὶ καὶ μασχαλῖς. Usurpatur etiam de ornamento axillarum; (Germ Achselband) h. l. vero transfertur ad vinculum latum, quo latera adstringuntur, fortasse quia simul axillas complectebatur.

Ἦφ. Δραῖν ταῦτ' ἀνάγκη, μηδὲν ἐγκέλευ' ἄγαν.

Κρ. Ἦ μὴν κελεύσω, κἀπιθωῦξω γε πρὸς.

Χώρει κάτω, σπέλη δὲ κίρκωσον βία.

Ἦφ. Καὶ δὴ πέπρακται τοῦργον οὐ μακρῷ πόνῳ.

Κρ. Ἐρῶ μένος νῦν θεῖνε διατόρους πίδαας,

73. κἀπιθωῦξω γε πρὸς] κἀπιθωῦξωσι, πρὸς mendose Rob. 74. χώρει κάτω, σπέλη δὲ] χώρει, κάτω δὲ σπέλη Rob. incommode. κίρκωσον] κίρκωσον Rob. 75. πόνῳ] χρεῖν Rob. Illud aptius. Facilitatem laboris, non celeritatem significat Vulcanus. 76. πίδαας] πίδας Rob. forsā ex errore typographico.

μασχαλιστήρας, vel iterum plurali pro singulari posito, vel duo innuuntur vincula decussatim lateribus circumjecta.

72. Pertæsus importuni flagitatoris respondet Vulcanus: Necessè est hoc facere; itaque aufer mihi istam imperandi molestiam.

73. Ἢ μὴν κελεύσω—πρὸς. Imo vero imperare pergā, et altiore voce insuper clamabo. Novo lineamento imaginem durissimæ pertinaciæ tragicus absolvit. Petenti Vulcano, ut imperiis absterneat, respondet se clamores etiam additurum! Absolute vero hæc a Robbre dicuntur, non tantum ad id mandatum, quod statim sequitur, pertinent. Itaque post κἀπιθωῦξω γε πρὸς rectius puncto, quam commate aut colo distinguitur.

74. χώρει κάτω. Non tragicæ solum scenæ dignitas, verum etiam opinio de procera deorum statura postulabat, ut actor, Promethei personam acturus, quam procerissimus esset. Apposite igitur ad ipsam actionem scenicam dictum χώρει κάτω, descende. κίρκωσον βία, violenter annulo cinge. κίρκωσι s. κίρκωσι, proprie annulus, ad catenas transfertur; ut annulati pedes ap. Apulejum i. q. compedibus vincti.

75. καὶ δὴ, αἰκῆ jam. πέρασται τοῦργον εὐ μακρῷ πόνῳ. Sic ap. Sophoclem

Neoptolemus: Ἀναξ' Ὀδυσσεὺ τοῦργον εὐ μακρὸν λίγαις, quam lectionem ibi vulgatæ μακρὸν merito prætulerunt editores quidam, in his nuper Gedickius; editione Philoctetæ Berol. 1781.

76. ἰβρωμένως νῦν θεῖνε, firmiter et valide nunc affige. Stanleius comparavit Lucianum in Prometheus: Σὺ δὲ, Ἥφαιστο, κατάνλισ, καὶ προσήλου, καὶ τὴν σφύραν ἰβρωμένως πατάσῃς.

διατόρους πίδαας. Etsi vocabulum διατόρους alibi et ab ipso quoque Æschylo active intelligitur, v. c. v. 181, non tamen h. l. cum Stanleio aut Garbitio petrantantes pedicas, h. e. quæ aciebus suis saxum penetrarent, significari putem. Sed potius perforatæ appellantur pedicæ, quia foramina inerant, per quæ clavis ad saxum adactis affigerentur. Sophocles, Œdip. Tyr. v. 1044. Œdipodis pedes perforatos appellat διατόρους ποδοῖν ἀκμάς. Ne autem h. l. διατόρους πίδαας cum Robortello legamus, prohibet superior verborum Roboris contextus. Ut enim v. 55. ψάλλω, v. 64. σφηνὸς γινάθων, v. 71. μασχαλιστήρας, v. 74. κίρκωσι memoravit, sic. h. l. pedicarum mentionem fieri consentaneum est. Obiter monemus ut attendant tirones, quantum verborum copia delectetur Æschylus, cuius rei observatio hic ibi ad reperendam lectionis veritatem proderit.

Ὡς οὐπιτιμητῆς γε τῶν ἔργων βαρύς.

Ἡφ. Ὅμοια μορφεῇ γλῶσσά σου γηρύεται.

Κρ. Σὺ μαλθακίζου, τὴν δ' ἐμὴν αὐθαδίαν
Ὀργῆς τε τραχύτητα μὴ 'πίπλησέ μοι.

80

Ἡφ. Στείχωμεν, ὥς κῶλοισιν ἀμφίβληστρ' ἔχει.

Κρ. Ἐνταῦθα νῦν ὕβριζε, καὶ θεῶν γέρα
Συλῶν, ἐφημέροισι προστίθει. τί σοι
Οἷοίτε θνητοὶ τῶνδ' ἀπαντλήσαι πόνων;
Ψευδωνύμως σε δαίμονες Προμηθεῖα

80. *τραχύτητα*] *δρακόντητα* affert Morell. e MS. marg. Vulgatum aptius et exquisitius.

77. *ἰπιτιμητῆς ἔργων* est exactor operum; h. l. Jupiter significatur, qui nisi recte vinctum deprehendisset Prometheus, poenas a Vulcano repetiisset. *βαρύς*, durus, acerbus.

78. *ὅμοια—γηρύεται*. Digna est faciei turpitudine lingua tuae petulantia, Germ. dein freches Maul und deine hässliche Gestalt, eins schickt sich vortrefflich zum andern. Trucem vultum trucia verba decebant.

79. *σὺ μαλθακίζου*, tu tibi serua mollitiam tuam; odioso enim nomine Vulcani lenitatem appellat, muliebris eum mollitiæ incusans. Impudentiæ autem signum est, quod vitium sibi a Vulcano exprobratum adeo non excusat, ut potius id ultro vocabulis asperimis designet. *τὴν δ' ἐμὴν αὐθαδίαν ὀργῆς τε τραχύτητα μὴ 'πίπλησέ μοι*, meam autem contumaciam et animi asperitatem ne exprobra mihi. *ἔργῳ* vel iram, vel generatim animi affectum notat. Utrumque huic loco aptum est.

81. Scite hoc instituit Æschylus, ut Vulcanus prior discessum paret. Nolebat scilicet tam tristi spectaculo diutius immorari. *Κράτες*, fortasse nondum

abisset; utpote quod libenter oculos inimici cruciati pascebat. Nec prius discedit, quam verbis mordacibus misero illuisset.

Στείχωμεν ὥς κ. κ. ἔχει. *Abeamus*; nam omnibus iam membris irretitus est. *κῶλοισιν* non de pedibus, sed de membris universis intelligendum. *ἀμφίβληστρον*, quod proprie rete significat, ornate h. l. ad catenarum vincula transfertur.

82. *ὕβριζον* de omni nequitiorum genere; Germ. hier freule nun so weiter. *πρόστίθεις γέρα* i. q. *δωρίζω*, v. 8. et *πώριον*, v. 954. *σπῆν*, spoliare, h. l. de furto. *ἐφημέροισι*, mortalibus, cum contemptus quadam significatione, ut apud Aristoph. Nub. *τί με καλῶς δ' ὀφείλεις*.

84. *τί σοι—πόων*. Aliis verbis eandem hominum imbecillitatem orepat Chorus, v. 546. *εἰς—ἀπαντλήν* i. q. *ἐκπυρρῶν*. *ἀπαντλήν δ'* exponit Hesy chius *ἐκπυρρῶν* ἄν. Quamnam parte horum laborum mortales te levare possint? Seu quidnam ex his doloribus tibi exhausturos mortales existimas?

85. *Ψευδωνύμως—Καλοῦσιν*. Mirum in modum delectatur Æschylus omnibus et argumentis e notatione nominum seu.

Καλοῦσιν. αὐτὸν γάρ σε δεῖ προμηθεύς,
 "Ὅτω τρέπω τῆσδ' ἐκκυλισθήσῃ τύχῃς.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΜΟΝΟΣ.

ᾠ δῖος αἰθῆρ καὶ ταχύπτεροι πνοαί,

87. *τύχης*] Quidam libri teste Stephano *τίχης*; quæ lectio nimis est artificiosa.

ἰσχυροῖς captis. cf. quæ collegimus ad v. 723. Et h. l. quidem aptissime hæc notatio Robori tribuitur; est enim cum salsa irrisione conjuncta.

σι δαίμονες καλοῦσιν e Græcorum consuetudine nihil aliud est, nisi; *inter deos sic vocaris*. Ita apud Euripidem, καλοῦσι δ' Ἰουδίστημι, i. q. *nomen meum Jocasta est*. αὐτὸν γάρ σε δεῖ προμηθεύς, alterum hoc προμηθεύς appellative quidem, sed tamen cum respectu ad nominis proprietatem intelligendum est; constructione vero copulatur cum sequenti ἵνα τρέπω, q. d. αὐτὸν σε δεῖ προμηθεύς, ὅς ἐν προμηθεύειτο ἵνα τρέπω etc.

87. ἵνα—τύχης. Quo pacto te ex his malis emergas. Metaphora in ἐκκυλισθήσῃ ab homine repetita est, qui e vado, ubi inhæserat, corpus provolvendo emergit. Ceterum comparandus v. 470. sq. ubi aliis verbis hanc consilii inopiam, quam ei Robur hic exprobat, Prometheus ipse queritur.

His dictis Robur et Vis cum Vulcano discedunt et Prometheum solitudini reliquant. Primam tragediæ scenam sic absolvit poëta, ut spectatores misericordia et timore perculsos, attentos etiam reddiderit ad Promethei, qui adhuc dolorem silentio pressit, orationem audiendam.

IN SCENAM II.
 v. 88—113.

Prometheus postquam supplicii sui

administros e conspectu abiisse videt, vocem suam ab iis exaudiri jam non posse persuasus, indignationem suam apostrophe gravi et doloris plena effundit. Mire arguantur Scholiastæ, dum causas inquirunt, cur Prometheus æῆrem, mare, tellurem et solem invocaret. Quem enim alium potius in hac solitudine miser alloqueretur? Deosne? At hos sibi inimicos esse sciebat. An homines? At hic longe lateque nullum erat hominis vestigium. Quid igitur aptius ab Æschylo fingi poterat, quam ut Prometheus in excelsa petra sub dio soli et ventis expositus, atque in terram, in flumina, in mare prospiciens, has naturas dolorum suorum testes invocaret, iisque, quas nec divinis nec humanis auribus deponere licebat, querelas committeret. Habet hoc natura, ut qui a vivorum colloquio interclusi sint, in magno animorum motu cum inanimatis loquantur. Speciosa igitur hæc est phantasia, et ad locum, in quo jam versatur Prometheus, scienter accommodata, quod is, qui præter æῆrem, aquam, terram, ignem, nullius fere naturæ commercio fruitur, quatuor illa elementa, quibus se undique cinctum et circumfusus videt, alloquatur. Itaque hic locus non mythice, sed physice interpretandus est. (Contrario modo explicanda Agamemnonis invocatio, Iliad. iii. 276. ubi Jovem, Solem, Flumina, Tellurem deosque inferos testes invocat.) Non Æther ille Poëtarum, non

Ποταμῶν τε πηγαί, ποντίων τε κυμάτων
 Ἀνῆριθμον γέλασμα, παμμήτορ τε γῆ,
 Καὶ τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου καλῶ
 Ἴδεσθ' ἐμ', οἷα πρὸς θεῶν πάσχω θεός.
 Δέρχθηδ' οἷαις αἰκίαισιν

90

90. γέλασμα] inepte et sine causa corrigit Pauw, reponendam censens γ' ἔλασμα.
 91. πανόπτην] inutilis est conjectura Stanleii πάντοπτον. 93. αἰκίαισιν] ἐνίαισιν Rob.

Oceanus, quatenus et ipse inter deos numeratur, non Tellus, dea, h. l. a Prometheo compellantur. Sed prosopopœia potius usus, ipsum aërem, cujus flatum sentiebat, flumina, quorum lapsus ex scopulo suo cernebat, mare, in quod prospectus ei dabatur, terram ante oculos positam, solem denique, cujus radiis expositus erat, alloquitur.

88. ὦ δῖος αἰθ' ἄερα significat. Epitheton δῖος nihil aliud est, quam immensus, ideoque venerandus, quam ob causam et ἄλ' αἰθ' Homerus appellat. Idem αἰθ' ἄερα δῖον vocavit, Odyss. v. 540. Nemini igitur in mentem veniat Διὸς αἰθ' ἄερα h. l. substituere, quod Stanleius, si cui magis ardeat, permissurus esse videtur. Nam incommodum esset, et a Prometheo minime expectandum, Jovis nomen initio statim orationis memorari. καχόπτεροι πνεύματα, celeres venti, hi enim perpetuo rupem Scythicam, ad quam Prometheus religatus erat, circumflabant. ποταμῶν τε πηγαί, neque hoc ita dictum videtur, ut nihil ad scenæ conformationem pertineat. Prometheus enim in alta quasi specula constitutus flumina inde ab ipsis fontibus decurrentia oculis perlustrabat.

89, 90. ποντίων τε κυμάτων Ἀνῆριθμον γέλασμα. Primum γέλασμα, non inusitata Græcis metaphora, de fluctuum strepitu. Stanleius quidem aliud esse vult quam cachinnationem; ego vero idem

potius significare existimo. Nam etiamsi hic lenis tantum undarum strepitus notaretur, tamen et Catulus dixit: *Leni resonant plangore cachinni*. De Nupt. Pel. et Thet. v. 273. Sed omnino alienum ab hoc loco est, Ἀεχylum amabilem quandam γέλασιν, quod Stanl. opinabatur, hic describere voluisse. Ipsa vero imago, qua maris undarum strepitus cum risu aut cachinno comparatur, Græcis familiaris fuit; ne quis in ea nimiam poëtæ audaciam, nedum tumorem quærat, propterea quod Germanicæ aut aliarum recentiorum linguarum ingenium ab ea abhorret. Nec offensionem habet Ἀνῆριθμον γέλασμα singulariter dictum; sic enim et μέριον αἷμα pro multo sanguine apud Euripidem. παμμήτορ γῆ, alma tellus.

91. καὶ τὸν πανόπτην κύκλον ἡλίου καλῶ. Orbis solis i. q. sol, periphrasi satis frequente. πανόπτης appellatur, sicut apud Homerum ἥλιος δὲ πάντ' ἰφορᾷ καὶ πάντ' ἰσκαπούις. Iliad. γ'. 276. Et πανόπτης, omnia cernens, h. l. multo aptius est, quam πάντοπτος, quod Stanl. malebat, omnibus visus. Cf. etiam Homer. hymn. in Cererem, v. 70. ibique præstantissimi Ruhnkenii notam.

92. Ἴδεθ' ἐμ' οἷα πρὸς θεῶν πάσχω θεός. Vide, quæ, cum ipse deus sim, a diis mala patiar. Cf. v. 29. 37.

93—95. δέρχθηδ'—ἐλπίσιν. Adspicite quibus plagis maceratus per infinitum anno-

Διαπναιόμενος τὸν μυριετῇ
Χρόνον ἀδλεύσω. τοιόνδ' ὁ νέος
Ταγὸς μακάρων ἐξεῦρ' ἐπ' ἐμοὶ
Δεσμὸν αἰετῇ.

Αἶ' αἶ' τὸ παρὸν, τό τ' ἐπερχόμενον
Πῆμα στενάχω. πῇ ποτε μόχθων
Χρῆ τέρματα τῶνδ' ἐπιτεῖλαι ;

100

Καί τοι τί φημι ; πάντα προὔξειπισταμαι
Σπεδρῶς τὰ μέλλοντ', οὐδ' ἐμοὶ ποταίνιον
Πῆμ' οὐδὲν ἤξει. τὴν πεπρωμένην δὲ χρῆ

95. ἀδλεύσω] ἀδλείω MS. Ar. Rob.
Ar. Ox. 100. τέρματα] τέμα Ar.
ἐμοί] τὰ μέλλοντα οὐδὲ μοι Ald. Victor.

98. αἶ' αἶ'] φῦ φῦ Ar. 99. πῇ] πῶ
Ox. Ald. Rob. 102. τὰ μέλλοντ', οὐδ'

rum seriem laboraturus sim. *nixia* proprie notat omnia injuriæ genera, quibus corpus affigitur, v. c. verbera, vulnera, vinacula. διαπναιόμενος· ξίμινος, ἢ λυπούμενος, Suidas. διαπναιόμενον· διαπονούμενον, φθιρόμενον, Hesychius.

τὸν μυριετῇ χρόνον ἀδλείω non est myriadum annorum tempus tolerabo, ut Stanl. vertit: sed absolute ponitur ἀδλείω et accusativus temporis ab omissa præpositione pendet.

95, 97. τοιόνδ'—αἰετῇ, talia tamque immixta vincula adversus me excogitavit novus immortalium tyrannus. αἰετῇ *disum*, schmähhliche Binde, ut apud Homerum αἰετῇς *πληγαί*. ἐπ' ἐμοί, in calamitatem meam, in dampnum meum.

In hac Promethei querela delectus verborum admirabilis est, nec ullum sine causa positum. Nam et *nixia* notat se injuria læsum, et διαπναιόμενος lentos vinculorum cruciatus, quibus vita quasi intabescit, et ὁ νέος *τάγος μακάρων* indignationem adversus novi regis iniquam sævitiam apte significat.

98. αἶ' αἶ'. Hic tandem dolore victus VOL. I.

Prometheus ingemiscit. Sed mox se ipse quasi corrigit et generosum animum confirmat.

τὸ παρὸν—στενάχω] cf. v. 25. et præsentii et futura calamitati ingemisco.

100. μόχθων τέρματα ornatè pro μόχθων τέμα. Quando tandem horum laborum finis ac terminus exorietur?—Nec enim videt interea, qui terminus esse malorum possit, nec quæ sit poenarum denique finis, ut verbis Lucretii utar; iii. 1033. Similis est locus, v. 183.

101. καί τοι τί φημι. Se ipsum objurat Prometheus; et paulisper ob malorum magnitudinem naturæ suæ oblitus, jam ad se redit. Sapienter hoc est a poëta institutum, ut illum humani generis amicum non quidem omni doloris sensu privatum, sed tamen propter animi fortitudinem pertinaciter ei resistentem fingeret. Sic malorum magnitudo, sub quibus eum laborare videmus, misericordiam, animi autem robur, quo tantam molem molestiarum sustinet, admirationem spectatoris augeat.

101, 103. πάντα προὔξειπισταμαι—ἤξει.
P

Αἶσαν φέρειν ὡς ῥᾶστα, γιγνώσκοντ' ὅτι
 Τὸ τῆς ἀνάγκης ἔστ' ἀδύρσιτον σθένος.
 Ἀλλ' οὔτε σιγαῖν, οὔτε μὴ σιγαῖν τύχας
 Οἶοντ' ἔμοι τάσδ' ἐστί. Θνητοῖς γὰρ γέρα
 Πορῶν, ἀνάγκαις ταῖσδ' ὑπέζευγμαι τάλας.
 Ναρθηκοπλήρωτον δὲ θηρῶμαι πυρὸς

108. ὑπέζευγμαι] ἐπέζευγμαι Steph. citat e MS. 109. θηρῶμαι] Canter conj. θηράσας. Nihil opus.

Omnia quæ futura sunt clare prævideo, neque mihi ullum inopinatum malum, aut non ante provisum accidet. Aliud agebat Stanl. cum hoc Pythagoricum sapere putabat. Non enim de prævisione futurarum rerum, quæ ex animi contentione ac deliberatione nascitur, sed de προρησίου, quæ in ipsius natura sita erat, loquitur. προρᾶναι νοῦν, i. e. non ante provisum.

103—105. τὴν περισπέρειν—σθένος. Sæpissime apud Tragicos et philosophos veteres hoc genus consolationis, quod ex fati necessitate petitur, occurrit. In quo si demus, parum præsidii esse ad animum recreandum et exhilarandum, iidem tamen ad animum firmandum et roborandum nullam ei vim inesse non concedimus. Apte comparavit Stanl. Euripidis Ion. 1387.

Ἀνοικτίον τὸδ' ἔστί καὶ τελευτήσιον,
 Τὰ γὰρ περισπέρειν οἷδ' ἐπελκάζει πρὸς ἄν.
 Cf. apud Nostrum Theb. v. 283. Pers. 293. ἀδύρσιτον σθένος, inextrughabile robur. ἀδύρσιτον ἄμαχον, ἀκαταμάχητον, Hesychius; quæ glossa ad h. l. pertinet. Et Suidas: ἀδύρσιτος ἀνίκητος.

106. ἀλλ' οὔτε—τάσδ' ἐστί. Sed mihi neque tacendi neque non tacendi hanc fortunam copia est. Silere de infortunio non poterat, quia in ipsis questibus levamentum aliquod miseriarum reperiebat. Loqui vero ei grave erat, quia ad libera-

tionem querelis nihil proficiebat, et commemorando injurias sibi a Jove illatas magis incendebatur animus. Comparetur locus simillimus v. 197. et Sophocl. Philoctet. v. 332. ubi Neoptolemus se ab Ulysse etc. læsum Philoctetæ, quamvis falso, narrans, ait:

ὦ παῖ Ποιάντος, ἔξερῶ, μέλις δ' ἔρῶ,
 "Α' γὰρ' ὅπ' αὐτῶν ἔξιλαιώθην μέλων.

107, 108. θνητοῖς—τάλας. Mortalibus enim muncra ferens malis his dura necessitate prementibus miser ego subjugatus sum. ἀνάγκαις h. l. sunt mala inevitabilia, Drangsale. ἐπέζευγμαι translatione ab equis petita, qui jugo et frenis coërcentur. Frena enim Pindarus βίαια ἀνάγκαις ἵντια appellat; Pyth. Ὀ. 417. Inprimis autem hac similitudine Noster delectatur. Cf. v. 582. Agam. v. 226.

109. De ignis inventione Prometheo tributa cf. Excursum ad h. l. Hic tantum in grammatica interpretatione versabimur. Prometheus narrat, se ignem, quem de cælo furatus erat, in ferula asseruisse. θηρῶμαι, venor proprie, ad alios quærendi modos transfertur. Cantero verborum consecutio haud satis apta et nexa videbatur; unde emendandum censebat θηράσας. Verum in poëta, præsertim tragici dialogi scriptore, præfractior collocatio verborum neminem offendere debet. Πυρὸς πηρὸς αλωσαίαι est scintilla ignis ex igne cæ-

Πηγὴν κλοπαίαν, ἣ διδάσκαλος τέχνης
Πάσης βροτοῖς πέφηνε, καὶ μέγας πάρος.
Τοιῶνδε ποινὰς ἀμπλακημάτων τίνω,
Ἵπαιθρος δισμοῖσι πασσαλευτὸς ἄν.

110

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, ΧΟΡΟΣ.

Πρ. Ἄ, ἄ, ἔα, ἔα. τίς ἀχῶ,

111. πάσης] πάσι, Ald. Rob. πάσης Victor. etc. recte coll. v. 7. πέφην] Sic MS, Ox. Ar. quod ut elegantius cum Bruncchio recepinus. Priora habent πέφηναι. ex illius interpretamento natum. 112. τοιῶνδε] τοιῶνδε Ald. parum apte ad sensum. 113. πασσαλευτὸς δ] Hoc primus dedit Victor. πασσαλευτὴ omisso δ, MS. Ox. πασσαλεύμενος Ald. πασσαλευμῖνος Rob.

lesti surrepta; Latine diceretur: semi-na ignis furtiva. παρακλαπόμενος est quo ferula impletur. Neque mollis ferula medulla fomitis instar ignem alebat. Ideo παρακλαπόμενος appellatur παράκλαπ in Phanis epigrammate. (Brunck analecta vett. poetar. tom. ii. p. 52.) Hesychius: Παρακλαπόμενος ἢ παρακλαπόμενος πυρὶς πυρῆν. τὴν ἐν παράκλαπαι δισμοῖσι περικύβηται, παρὰ τὴν ἐν παράκλαπαι ἐκκείμεν πρὸς τὰς ἐκκείμεναις τοῦ πυρὸς.

110, 111. ἡ διδάσκαλος τέχνης Πάσης βροτοῖς πέφηνε, καὶ μέγας πάρος. Quae quidem scaturigo omnis generis artium praeceptis hominibus amicum, et magnum lucrum. πάσης τέχνης, pæne omnium artium, aut diversis generis artium. Alibi dicit: ἀφ' οὗ γὰρ πολλὰς ἐκμαθήσαντες τέχνας, v. 254. et supra v. 7. παρακλαπόμενος πυρὶς οἴκῳ. πέφηνε, apparuit, emicuit, apte de ignis inventione, cuius o. flammae quasi artes exsplenduerunt. μέγας πάρος, magnum ad nulla opera perficienda et ad sublevandas vite necesse vias praesidium. Socrates apud Xenophontem, Memorab. Socr. iv. 3. 7. merito inter principia Dei beneficia refert, ὅτι καὶ τὸ πρῶτον παρὰ τὸν θεὸν ἐκμαθήσαντες ἡμεῖς, οὐκ ἐκ τῶνδε τῶνδε τῶνδε τέχνης, καὶ

πάσης, ἵνα ἀφελείας ἵκανα ἡδύμενοι παρακλαπόμενοι.

112. τοιῶνδε ποινὰς—τίνω] ἀμπλακήμενα, delicta, non sine subamara Iovis cavillatione dieuntur beneficia humani generi tributa. Germ. das sind nun alle meine Verbrechen, wofür ich gestraft werde.

113. Ἵπαιθρος q. d. subdialis, h. e. aëri libero expositus. v. 157. ἀϊθρία κίνημος appellat.

Quod reliquum est, in universa hac Promethei μυαλογίᾳ callide imitatus est Aeschylus morem hominum, qui soli secum confabulantur. Brevis enim dicta, exclamationes, interrogationes, querelae, suspiria ita inter se mista ac temperata sunt, ut naturam ipsam amocuta videntur.

IN SCENAM III.

v. 113.—284.

Chorus Oceanitidum curru alato relictus a tergo Promethei desuper scenam appropinquat. Itaque priusquam eum oculis adspicere possit, ex odore et sono advenire aliquem suspicatur.

Ἄ, ἄ, ἔα, ἔα. Arnaldus ad h. l. "Conjiciebam, inquit, ante τὸς ἀχῶ etc. po-

Τίς ὁδμὰ προσέπτα μ' ἀφεγγής ;
Θεόςυτος, ἢ βρότειος, ἢ κεκραμένη ;

114. Arnald. animadv. crit. p. 179. Choro tribuit hos versus Τίς ἀχά—*κικραμένη*. 116. *Θείσυτος*] Sic Ar. Stanl. Brunck. *Θείσυτος* Ald. Rob. Victor. Turn. *κικραμένη*] *κικραμένη* Ar. Rob.

nendum esse *Καρὸς*, et ante *Ἰατρο* etc. *Προμηθεὺς*, et quidem ob hanc rationem, quod optime Choro conveniant, quæ ei attribuiamus, verba ; audito enim Promethei ejulatu, *ἄ, ἄ, ἴα, ἴα*, in has erumpit voces : *τίς ἀχά τίς ὁδμὰ* etc. quis sonus, quis odor voce carens ad me advolavit, divinitus an humanus, an mixtus ? Prometheus autem conspecto Choro mox inquit : *Ἰατροσεμνύνει* etc. Venit ad ultimum montem spectator meorum laborum, aut aliquid volens ? Dein Chorum ipsum alloquitur his verbis : *Videte me Deum infelicem saxo alligatum*. Aliquod pondus, præter dictas rationes, nostræ distinctioni personarum addit, quod in iis, quæ Choro tribuimus verbis, sit *ὁδμὰ*, vox pura puta doricæ, pro vulgari *ὁσμῇ*, pro qua tamen etiam apud Atticos scriptores reperias *ὁδμὰ*. Dorismus vero extra Chorus in dramatibus raro locum habet." Sed erravit Arnaldus, ut recte jam Pauwius monuit, et parum diligenter textum Æschyli inspexit. Nisi enim hæc Promethei verba essent, *τίς ἀχά* etc. quomodo v. 125. dicere potuisset, *τί ποτ' ἌΤ κινέδιον κλέω* ? Illud ad aperte prodit, se jam semel sonum quandam auribus accepisse. Argumentum autem ab unico doricæ dialecti vocabulo petitum, parum roboris habet ; et si pertinacius ei insistere liceret, facile tamen convelleretur. Quidni enim *ὁδμῇ* scriptum ab Æschylo arbitraremur, quod postea in *ὁδμὰ* mutatum sit a librariis ? Itaque tota hæc oratio a v. 113—127. Promethei est ; nec prius quam v. 128. incipit Chori canticum.

114. *τίς ἀχά*. Perceperat nempe Pro-

metheus e longinquo currus alati, quæ Nymphæ per ærem advehebantur, sonitum.

115. *τίς ὁδμὰ*. Notæ sunt ex Homero vestes mulierum odoratæ, *ἴματα θεῶδια*, Odys. φ. 52. notum est *ἀμύμον* Veneris *πίπλον*, Iliad. ε. 338. notum denique quomodo se apud eum Juno Jovis complexibus paret, et quo pacto *Ἀμύμον* μὲν *πρωῖτος* ἀπὸ *χερὸς ἱμορίωντος*

ἰμάτα πάντα ἀφθέρει, ἀλείψατο δὲ λίαν ἱλαίην

Ἀμύμον, *ἰδανῇ*, *τὸ μὲν οἱ τιθεώμεναι δειν*. Iliad. ε. 170. sqq.

Sine dubio igitur Æschylus advenientes Nymphas e vestibus et capillis ambrosiæ odorem spargere finxit, cuius ad Prometheum usque dulcis aëra spiraret. Hallucinatus autem est Arnaldus, cum *ἀφεγγής* vertit : *voce carens*. Nihil aliud significare potest, quam *invisible* aut *obscurus*. Pauwius intelligit *obscuram, dubiam*, quam scilicet, unde veniret, Prometheus non assequeretur. Haud male quidem ; sed simplicius et verius arbitror, sic exponere, ut sit *invisible* ; hoc est qui ab aliquo, quem nondum oculis adspicere posset, veniret. *πρωῖτος*, *advolavit*, tam de sono, quam de odore dicitur. Notum est Plautinum illud : *Vox mihi ad aures advolavit*, Amphitr. i. 1. 169. Ceterum huic loco haud absimilis est Sophocleus, Philoctet. v. 204.

116. *Θείσυτος*—*ἢ κικραμένη*. Num a deo quodam, an ab homine, an ab herœ venit ? *κικραμένη* enim mixta, ad semideum genus pertinet. " Ex Schola Pythago-

Ἰκετο τερμόνιον τις ἐπὶ πάγον ;
 Πόναν ἱμῶν θωροῖς, ἢ τί δὴ θάλασσιν ;
 Ὅρᾳτε δεσμώτην με δύσποτμον θεῶν,
 Τὸν Διὸς ἐχθρὸν, τὸν πᾶσι θεοῖς
 Δι' ἀπεχθείας ἐλθόνθ', ὅποσοι
 Τὴν Διὸς αὐλὴν εἰσοιχνεῦσιν,
 Διὰ τὴν λίαν φιλότητα βροτῶν.

120

117. *τερμόνιον τις ἐπὶ πάγον*] *τερμόνιον ἐπὶ πάγον* Ald. Rob. Victor. *εις me-*
tro et sententia postulante auctore Pauwio inseruimus, quod et Brunokius fecit.
 120. *θάλασσιν*] *θαλάσσι* Ald. Rob. 122. *εἰσοιχνεῦσιν*] *εἰσοιχνεῦν* Ald. *εἰσοιχνεῦν* Ar. Rob.
 123. *φιλότητα βροτῶν*] *φιλότητα τοῖς βροτῶν* Ar. Ox. Ald. Rob. invito metro.

τα, ἵκεθ' ἥρωας ἀγαύους—οὔτοι, inquit, ἔσαν ἐν μέσσοις γένος τῶν λογιστῶν οὐρανῶν, εἰ μετὰ θεοῦ τοῦ ἀθανάτου τὴν φιλοπληροῦντες χώραν προηγύοντο τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ συνάπτετο δι' αὐτῶν τὰ ἰσχυρὰ τοῖς πρῶτοις.—Totum hoc genus hanc ob causam medicus deos vocarunt Romani veteres." Haecenus Stanleius. Conf. Cl. Tiedemann *Griechenlands älteste Philosophen* p. 401. Ceterum haec melius ad priora quam e Stanleii sententia ad sequentia referuntur.

117. *Ἰκετο—πάγον*. Numquis ad extremam hanc rupem accedit? Ita rectius veritas, quam; *ecquis ad rupem venit?*

118. *πόναν ἱμῶν θωροῖς*, haec verba conjecturam potius, quam interrogationem exprimunt. ἢ τί δὴ θάλασσιν, *aut quid tandem aliud velit*. Germanice sic totum ῥῆσιν verti velim: *Kömmst jemand hierher an diesen äussersten Felsenhang? Doch wol mich leiden zu sehn, denn wozu käm er sonst?*

119. *ἔφατι*, *Vos quicumque estis videte quæso*. Nondum enim Prometheus, cum ista dicebat, Nymphas oculis viderat. Imperativus autem est *ἔφατι*, non indicativus, ut Stanl. putabat. Cf. v. 140. 304. *Videte quæso*, pergit, *vincit me, infelicem deum, Jovi invisum, omnibusque diis æκοντα, quotquot Jovis aulam ingredi-*

untur, propter nimium hominum amorem. Διὸς ἐχθρὸς sic interpretor, quem Jupiter hostem suum declinavit, quique adeo ejus odium atque inimicitiam suscepit. Hoc et sequentia postulant, et aliis locis consentaneum est, v. 37. 981. et hoc argumento confirmatur, quod ubique Prometheus se non læsisse Jovem, sed bene de eo meritum esse proficitur. Δ' ἀπεχθείας *ἰσχυροῦμαι*, in odium incurvere. Eurip. Phœniss. v. 482. καὶ μὴ δ' ἰσχυρὰς ἐφθι καὶ φόνου μολών ubi conf. quæ doctiss. Valckenarius disputavit. Comparat præterea Morellus: Eurip. Hec. 850. Hippol. 1164. Orest. 775. Androm. 416.

121, 122. *ἐπίσει τὴν Διὸς αὐλὴν εἰσοιχνεῦσιν*, secundum Homerum, Iliad. α'. 606. sq. et Odys. γ'. 74. *εἰσοιχνεῦσιν* Ionice pro *εἰσοιχνεῦσιν*, ut apud Homerum, Od. ι'. 120. Hic ibi enim Æschylus Ionismos intermiscet.

Ceterum periphrasis illa, qui Jovis aulam ingrediuntur, simul innuit, eos a Jovis partibus stare, deosque cœlestes a Titanibus, Jovis adversariis, discernit. Fieri etiam potest, Garbitio observante, ut hæc cum indignatione adversus reliquos deos dixerit, qui omnes Jovis æσσελæ se deseruerint. Cf. v. 980.—984.

123. *διὰ τὴν λίαν φιλότητα βροτῶν*,

Φῦ, φῦ, τί ποτ' αὖ κινάδισμα κλύω

Πέλας οἰωνῶν; αἰδέη δ' ἔλαφραῖς

Πτερύγων ῥιπαῖς ὑποσυρίζει.

Πᾶν μοι φοβερόν τὸ προσέρπον.

Χο.

Μηδὲν φοβηθῆς· φιλία γὰρ ἦδε τάξις στρ. α'.

Πτερύγων δοαῖς ἀμίλλαις

Προσέβα τόνδε πάγον, πατρώας

130

Μόγισ παρειποῦσα φρένας.

128. τάξις] cœmmate aut puncto distinguunt Edd. ante Brunck.

propter nimium hominum amorem; a quo enim Chorus avocare studet v. 507. *μὴ οὐν βρετοῦς μὴ ἀφίλου παρῶν πύρα* etc.

124. Cum jam propius accessisset Chorus, Prometheus, qui paulo ante confusum tantum ambiguumque sonum perceperat, jam alarum clangorem auribus distinguebat.

φῦ, φῦ, τί ποτ'—οἰωνῶν. *Væ, hæ, quemnam tandem iterum audio avium strepitum in propinquo volantium?* ad particula cum verbo κλύω conjungenda, refertur ad sonum illum obscurum paulo ante auditum v. 114. *κινάδισμα* strepitus ex motu. *κινάδισμα· αἶσημα κλήδους*, Hesych. Germ. *Was hör ich da wieder für Vögel schweben?*

125, 126. αἰδέη—ὑποσυρίζει. *Aër levibus alarum verberibus perstrepat.* Notandum cum hæc dicebat, oculis ejus Nymphæ occurrebant, a tergo sic appropinquantes, ut deinde a latere scenæ currus earum a Prometheo conspici posset. *ἵσται πατρώων* ut ap. Virgil. *Æn.* xii. 876. *ne me terrete timentem*, obscenæ volucres: *alarum verbera* posco. *ὑποσυρίζω* apte exprimit sibilum vel stridorem a corporibus quæ per ætherem feruntur excitatam. Non magis ob audaciam dictionis in Choricis admirandus est Æschylus, quam ob verborum proprietatem in interlocutorum parti-

bus laudandus.

127. *πᾶν μοι φοβερόν τὸ προσέρπον*, omnia quæ mihi appropinquanti, formidabilia. ut ap. Sophocles. *Ajac.* v. 228. *ὃ μοι φοβῶμαι τὸ προσέρπον.* Sed ibi significat: *metuo futura*, h. l. autem magis proprie ponitur. Quæri autem potest, quid sit, quod Prometheus h. l. fateatur, sibi quæcunque appropinquent, metum injicere, cum paulo ante dixisset, se omnia clare prævidere, nihilque sibi inopinatum accidere posse. Respondere licet, Prometheus summam quidem eventum, non autem singulas eorum partes prævidisse. Itaque etiam animam ad gravissima mala subeunda bene præparatam habebat, non tamen quo loco, quo tempore, quibus causis ea eventura essent, præsagiebat animus; ideoque omni timore se liberare non poterat, ita tamen, ut ex eo se cito colligeret, ac nonquam succumberet.

128. Chorus ultima verba Promethei audierat, eaque statim sic excipit, ut nihil a se timendum esse dicat.

μηδὲν φοβηθῆς, noti quicquam timere. v. 128—131. *φιλία γὰρ—φρίσας*, amica enim hæc sodalitäts alterno celerum alarum cœmitio ad hunc scopulum occidit, animo paterno aggreperuaso. *δοαὶ πατρώων ἀμίλλαι*, celeres alarum alternationes. Sunt qui hæc ita interpretentur, ipsas Doct-

Κραιπνοφόροι δ' ἐμ' ἔπειψαν αὔραι.
Κτύπου γὰρ ἀχὼν χάλυβος διῆξεν ἄντραν,
Ἐκ δ' ἔπληξέ μου τὰν Θιμερῶπιν αἰδῶ.

133. ἄντραν] ἄντραν μυχὸν Ald. Rob. Victor. ἄντραν sine μυχὸν Turn. μυχὸν affert Morell. Causam lectionis μυχὸν recte divinauit Brunckius; imperito eum librario adscribens, cui διήκων aut διέκων non alium quam quartum casum adsciscere videbatur. 134. Θιμερῶπιν] Θιμερῶπιν Schol. Ald. Rob. probante Stephano, Θιμερῶπιν Vict. in quod postea Bentleius conjectura incidit Epist. ad Mill. p. 76. Θιμερῶπιν Turn. Sisyphius Θιμερῶπιν legisse videtur; nisi apud eum pro Θιμερῶπιν legendum Θιμερῶπιν.

nitides alas fuisse, adeoque propria alis advolasse; nos autem de alis curui, quo rehebantur, adaptatis capimus. Cf. v. 135. 272. 279. sq. φάλα τῶν, amica, scil. tibi cohors. Quod se patri egre persuasisse dicunt, ut iis comestum daret, id e veteri sexus muliebris, virginum imprimis disciplina iudicandum. Sic paedagogus Antigones apud Euripidem, Phœnias. v. 89. sqq. viam circumspicit, verens ne quis in publicum prodeuntem regis filiam vituperat.

132. κραιπνοφόροι δ' ἐμ' ἔπειψαν αὔραι, veloces autem nos auræ comitate sunt. Secundus nimirum ventus currus aliferi cursum accelerabat. πύμπιν h. l. pro προπίμπιν.

133. πύμπιν—ἄντραν. Sonus enim ex ferri stridore in antrum usque nostrum penetravit. Scilicet jam antequam Prometheus affigetur, Oceanitides earum, quæ pater Oceanus fama audierant, quoniam supplicio ignis divisorem Jupiter affecturus esset. Itaque cum jam ingentem ferrameentorum stridorem audiassent, ilico Prometheus a Vulcano jam affigi colligebant; ideoque misericordia compulsi virginalē pudorem exultabant, patremque, ut sibi miserum cognatum visere liceret, exorabant. Quodsi mera eos curiositas ad iter hoc faciendum impulisset, ridiculum sane fuisset victi pudoris mentionem facere; rem enim perum decoram exanatione magis etiam indecora de-

fendissent. Sola erat et justa huius peccati excusatio, quod amici causa peccavissent. Verum enim vero ex prima Oceani oratione v. 284. sqq. certa perspicitur, eum sic ad Prometheus accedere, ut quo in statu eum deprehensurus esset, jam antequam iter susciperet, haud ignoraverit.

διῆξεν ἄντραν a διήκων. Pro διήκων Atticos semper διήκων seu ἄντραν aut ἄντραν dissyllaba pronuntiare docuit Pierseus, ad Mœris. Att. p. 301. ut Abreschii dubitatione facile careamus, qui proluxa ad h. l. observatione efficeret studuit, διῆξεν potius legendum, idque aut a διήκων aut a διέκων derivandum esse. In aliquot codicibus certum est abesse Iota subscriptum. Quis autem sola codicum auctoritate de uniso punito, recteque positum sit an secus, decernere audeat? Suffecerit igitur nobis διήκων h. l. ad violentiam designandam aptius, ideoque magis poeticam esse, quam διήκων.—Ceterum mallei ictus tantum strepitum excitasse, ut in antro Nympharum Oceanitidum exaudiri potuerit, neminem offendet, qui malleum hic a Vulcani manu versatum cogitaverit, et immanes Neptuni clamores, et telurem sub deorum inceas trementem, ex Homero, imo Ætnam impositis Cyclopium incudibus gementem, e Virgilio commemoraverit.

134. ἐκ δ' ἔπληξέ μου τὰν Θιμερῶπιν αἰδῶ. Et carui mihi amabilem tunc-

Σύδην δ' ἀπείδιλος ὄχῳ πτερωτῶ.

Πρ. Αἷ, αἷ, αἷ, αἷ,

Τῆς πολυτέκνου Τηθύος ἔκγονα,

Τοῦ περὶ πᾶσάν δ' εἰλισσομένου

Χθον' ἀκοιμήτῳ ῥεύματι παῖδες

136. αἷ] his tantum ponitur Rob. Turn. ter Stanl. quater autem legendum esse vidit Heath. ut sit basis anapestica. Ita Cod. Reg. B. 138. εἰλισσομένου] εἰλισσομένου Schol. Rob.

diam. Perperam Garbitius verterat : et percussit animum meum solidæ honestatis amantem ; quod nec verborum structura, nec loquentium sensus admittit. Significant enim Oceanitides, se benevolentis in Prometheus hoc dedisse, ut pudore virginali posthabito huc proficiscerentur. *Θιμειρῶπις*, quod vulgo legebatur, sic explicabant : pudorem, qui faciei calorem et ruborem inducere solet. Bentleius autem optime restituit lectionem *Θιμειρῶπις* ex Hesychio ; cuius hæ sunt glossæ : *Θίμειρον, εὐμενόν. Θιμειρῶπις, ἱερμία, ἀσχύνη*, ut recte Sopingius emendavit pro vulg. *ἀσχύνη*. Itaque *Θιμειρῶπις αἰδώς* i. e. quod Germani dicimus *die holde Schaam*. Et quoniam *Θιμειρῶπις* idem Hesychius interpretatur *εὐνοῦς, εὐφροῦς*, simul ad *εὐφροσύνην*, cuius pudor quasi custos est, respicere potest epitheton *Θιμειρῶπις. ἐκπλήττειν τὴν αἰδῶν*, verecundiam excutere, ut Latini quoque in prosa dicunt, v. c. Seneca Ep. 11. quem Stanl. laudavit.

135. *σύδην* pro *ἰσσύδην*. Sensus : celeriter adventimus. *ἀπείδιλος* præ festinatione calceis relictis. Sæpius enim, qui properabant, discalceati aut discincti prodire solebant ; quem ad morem poetæ haud raro alludunt. Vide quos comparavit Stanl. Bion. 1. 21. Theocrit. 24. 36. Sophocl. Electr. 877. Horat. Sat. 1, 2, 132.

ὄχῳ πτερωτῶ. Hæc verba non de singularum Nympharum alis, sed de curru alifero, Ovid. Fast. 4. 462. capienda

esse, primum nobis persuadet solennis mos tragicorum, deos in machina quadam, quæ currum simulabat, in scenam producendi. Sic apud Æschylum in Eumenidibus Minerva curru per aërem advehitur ; apud Euripidem Medea curru draconibus alatis juncto aufugit. Deinde non video, si Æschylus Oceanitidas ipsas per aërem volantes representare voluisset, quomodo pro iis, qui tum erant, artis mechanicæ finibus, architectus, qui apparatus scenæ curabat, id efficere potuisset ; præsertim cum Nymphæ non statim post introitum, sed versu demum 277. pronuntiato in solum se demitterent, ut adeo se eum ad finem in aëre librare debuissent. Accedit, quod multo planius ac simplicius est *ὄχῳ πτερωτῶν* de curru alato, quam de alis singularum Nympharum intelligere. Denique verba Promethei v. 272. et Chori v. 281. 282. non sinunt nos de alis cogitare, quod ibi videbimus. Utrum vero ipsum tantum currum alis moveri sinxerit Æschylus, an eum, quod Heathio placet, ab avibus tractum theatro representaverit, certo definire non ausim.

137. *πολύτεκνος* dicitur Tethys, quia magnum liberorum numerum Oceano pepererat, quos recenset Hesiodus in Theogonia, v. 337. seqq.

138—140. *τοῦ περὶ Παντὸς Ὠκεανῶ. Ἐκ πατρὸς Ὠκεανὶ τὴν ἰσχυρὴν ἑλπίδα* *cingentis filis*. Secundum veterum opinionem Oceani flumen totum terrarum

Πατὴρ Ὀκεανοῦ δέχθητ', εἰδὼσθ'

140

Οἷῳ δισμῷ προσπορπατὸς,

Τῇσδε φάραγγος σκοπέλοις ἐν ἄκροις

Φρουρὰν ἄζηλον ὀχῆσω.

Χο. Λεύσσω Προμηθεῦ. φοβερὰ δ' ἐμοῖσιν ὄσσοις ἄντις. α'.

140. *εἰδὼσθ'*] *εἰδὼσθι* μ' Ar. Ox. Ald. Rob.

141. *προσπορπᾶς* Ox.

orbem coronæ instar ambire, tralatitium est. Æschylus autem Oceanum deum ab cognomine mari diserte distinguit, cf. v. 300. 'Ἀοίμητον ῥῖμα' appellatur mare, cui Oceanus præsidet, propter perpetuum motum; et ab hoc fonte sine dubio fluxit nobilis Homeri phantasia, qua Somnum sic loquentem inducit, Iliad. ̐. 245. ut Oceanum in soporem dare magnum opus ac difficile esse significet.

140. *δέχθητ'*, *εἰδὼσθ'*. Synonyma hæc vehementiam commoti animi produnt.

141. *οἷῳ δισμῷ*. Singularis pro plurali positus ad variandam orationis formam conducit.

προσπορπατὸς proprie affibulatus, ut supra, v. 61. *πρωτόξυ*. Nobis alia metaphora sic idem eloqui licet: In welche Fessel eingestrickt.

142. *εἴσοις*—*ἄκροις*. In summis hujus præcipitii scopulis, Germ. auf den obersten Klippen dieser Felsenbucht.

143. *φρουρὰν ἄζηλον*, excubias agere, coll. v. 31. gravi metaphora et loquentis conditioni aptissima. *φρουρὰ ἄζηλος*, quam propter miseriam ei nemo invideat, nemo pro eo obire velit.

144—148. *λεύσσω*—*λύμαις*. Videmus Prometheu; et oculis nostris horrore coorta offunditur nebula lacrymarum plena, cum corpus tuum hic ad petram videmus ferreis his noxis intabescere. Hic locus fuerit, eos qui recentes ad Tragicorum lectionem accedant admonere, in Chori canticis, utpote quæ lyrico spiritu inflentur, graviorem linguæ sonum, nova vocabula, metaphoras audaciores, et flumen

orationis liberius se jactans neminem offendere debere. Itaque nisi ubi a veritate imaginum aut sensuum poetam discessisse argui potuerit, nemo ei elatum et magnificum dicendi genus, præsertim in Choricis, vitio vertet. *ἐμίχλη* *πρωτοξυ* de lacrymis, imagine naturam æmulante. Lacrymæ enim obortæ quasi nebula, aut velo oculos obducunt, eorumque luminibus efficiunt. *πρωτόξυ* vehementiam prorumpentium lacrymarum designat. Nec dubito quin aptissimum est. Etiam si enim lacrymas cohibere voluissent Nymphæ, magnitudo tamen malorum Promethei, eas vel invitis expressisset. Nec dubito quin apte positum sit, *ἐμίχλη πλήρης δακρύων*; etsi enim ipsæ hanc nebulam lacrymæ efficiunt, tamen eodem modo nebula lacrymarum plena probabiliter dicetur, quo *nubes pluvie plena* offensionem non esset habiturum. *φοβερά* vero, quis ob metum et angorem de Promethei fortuna lacrymæ prorumpunt. Non enim interpretor horrenda, (si enim hunc tantum sensum admitteret *φοβερά*,) sed ex horrore coorta. Germanice locum ita vertendum puto: und ein danges Thränenwölkchen drängt sich in unser Aug' empor. Ut autem Æschylus nebulæ similitudinem ad lacrymas transfert, ita Sophocles, Antig. 532. et Euripides, Hippol. v. 173. in eadem re *σίφος* usurpant, hoc tamen discrimine, ut ista metaphora frontem obnubilatam designent, e quæ tamquam ex nube lacrymæ stillent. Si quis vero in interpretatione poetarum difficilia potius et ardua quam plana et

Ὀμίχλη προσῆξε πλήρης
 Δακρύων, σὸν δέμας εἰσιδούσῃ
 Πέτρα προσαναινόμενον
 Ταῖσδ' ἀδαμαντοδέτοισι λύμαις.

Νέοι γὰρ οἰακονόμοι κρατοῦσ' Ὀλύμπου,
 Νεοχμοῖς δὲ νόμοις Ζεὺς ἀδέτως κρατύνει,

150

146. *δακρύων, σὸν δέμας*] vitio operarum bis positum Ald. *εἰσιδούσῃ*] *εἰσιδούσῃ* scriptum in quibusdam exemplaribus refert Schol. 147. *πίτρα*] post Brunckium, qui hanc lectionem reperit in Cod. Reg. A. recepimus, quia concinnius est, quam, quod in ceteris Codd. et Edd. legitur, *πίτρας*. 148. *ταῖσδ' ἀδαμαντοδέτοισι λύμαις*] *ταῖς ἀδαμαντοδέτοις λύμαις*, adversus metrum. Ald. Rob. Vulgata venit a Victorio. 150. *ν. δι νόμοις*] *ν. δι δι νόμοις* Ald. Rob. metro repugnante. *νεοχμοῖς δι νόμοις* Ox.

simplicia sectetur, ei forte in mentem venerit, *Ὀμίχλην* sic explicare, ut ad umbram, quæ oculis et propinquo aut instante animi deliquio offundi solet, referatur; ita Chorus propter adspexit Promethei miseriarum, se tantum non animo linqui lacrimasque simul oboriri significaret; Homerus enim *ὄντι νῆξ ἀμφιβάλλουσιν* de animi deliquio ponit. Enimvero talibus argutiis nos quidem non delectamur.

ὄν δέμας, ut Latini *corpus tuum, animal tuum*, loco pronominis personalis simpliciter positi. Germ. *da wir dich hier an dem Felsen schmachtend* etc. *προσαναινόμενον πίτρα* i. q. huic petrae affixum et exarcescentem. Vim compositionis assequi nec latinus sermo, nec recentiores linguæ possunt. Est idem ac *ἀναινόμενον* *πρός τῇ πίτρα*. Exarescere autem dicitur Promethei corpus, partim e solis ardore, cf. v. 22. partim propter tabem ex diuturna miseria. Inest enim h. v. respectus ad futurum tempus. *ταῖσδ' ἀδαμαντοδέτοις λύμαις* felici audacia positum, pro ferreis catenis noxam inferentibus. Sicut apud Terentium, *exit fundi nostri calamitas*, i. e. q. exit meretrix fundo nostro calamitosa, sic recte et graviter catenæ *λύμαις* i. e. *noxxæ, corruptelæ* vocantur, etsi hunc tropum vernacula vix imitari potest. Sed omnino velim tirones notent, metaphoram, al-

legoriam, aut quemcunque tropum in Græco aut Latino scriptore pro linguæ ingenio pulcherrimum esse posse, quem tamen verbotenus in linguam recentiorum transfundere non liceat. Idem in comparatione cultorum, quæ hodie florent, Europæ linguarum sæpenumero observatur. Graviter et ornatè, quis neget? Klopstockius noster crucis supplicium nominat *den langsamen Tod der eisernen Wunden*. Fac id ad verbum Gallice verti, omnes credo Parisii et quantum est in Gallia hominum venerationum reclamabunt, id inepte dictum esse, ferri posse negabunt. Itaque hoc semel monitum sit, ne quis Æschylum propter tropos a Teutonicæ linguæ ingenio abhorrentes temere vituperet. *ἀδαμαντοδέτοις* nihil aliud est quam supra, v. 6. *ἀδαμαντινός*.

149. *νέοι γὰρ οἰακονόμοι κρατοῦσ' Ὀλύμπου*, novi enim gubernatores obtinent *Olympum*, plurali hic pro singulari posito, non sine quadam amaritudine. Sic et nos: *denn ist sitzen neue Herren am Ruder*, quamvis de uno tantum sermo sit. *οἰακονόμοι* frequens metaphora, quæ Sept. ad Theb. v. 2. 3. latius circumscribitur. Sic *οἰακιστέρας* v. 515.

150. *νεοχμοῖς*—*κρατύνει*. Et novis legibus Jupiter haud legitime imperat. *ἀδίστως* recte restituit Bentleius ex Heaychio; qui id interpretatur: *ἀδίστως, sive*

Τὰ πρὶν δὲ πελώρια νῦν αἰστοῖ.
 Πρ. Εἰ γάρ μ' ὑπὸ γῆν, νέρθην τ' Αἴδου
 Τοῦ νεκροδέγμωνος εἰς ἀπέραντον
 Τάρταρον ἦκεν, δεσμοῖς ἀλύτοις
 Ἀγρίως πελάσας, ὡς μήτε θεός,

[*Ἀδύτοις*] *Ἀδύτοις* omnes Codd. et Edd. ante Bentleium, qui (ep. ad. Mill. p. 66.) antiquam lectionem esse docuit *Ἀδύτοις*. H e s y c h i u s enim: 'Ἀδύτοις, Ἀδύτοις, οὐ συγκατατιθυμένοις. *Ἀλκυόλις Προμηθεὺς δεσμώτης*. Pauwii conjectura *Ἀδύτοις* vel *Ἀδύτομα* jam nihil egemus. 154. *ἦκεν*] [Stanl. conj. *ἦκεν*. 155. *Ἀγρίως*] al. *Ἀγρίως* teste Steph. Illud elegantius. *μήτε*] *μήτε* Ald. Rob. Vulgatum dedit Victor. *ὡς μήτε* *ἂν* *θεός* conj. Heath. ita ut *θεός* in unam syllabam contrahatur. Verum

συγκατατιθυμένοις; adeoque hoc vocabulo significatur Jovem imperium absque auctoritate et consensu reliquorum deorum obtinere. Hæc tamen cum narratione Promethei v. 218. 229. 230. negre conciliantur. Itaque hunc versum, levi mutatione, sic corrigendum esse arbitror:

Νεοχρῆς δὲ νόμος Ζεὺς Ἀδύτοις κρατύνει, novas enim *leges* Jupiter sancit non legitimo modo, sine reliquorum deorum suffragio. Sic optime *νεοχρῆς νόμος κρατύνει* opponitur sequentibus *τὰ πρὶν δὲ πελώρια ἦν αἰστοῖ*. Accedit quod sic tautologia evitatur; nam v. antecedente jam dixerat Jovem regnare, *κρατύνει* Ὀλύμπου; itaque si h. l. *κρατύνει* intransitive positum esset, bis idem dixisset Æschylus, cujus vitii propter admirabilem, qua floret, verborum copiam, et ubertatem, sine summa necessitate non est inanimulandus. *κρατύνει νόμος, leges firmare. q. firmiter sancire.*

151. *τὰ πρὶν δὲ πελώρια*. Recte Stanleius pristinas Titanum leges, quæ Jupiter jam antiquet, significari videt. *πελώρια* alias magna, admiranda, h. l. sancta et consequenter i. q. *νεοχρῆμα* denotat. *αἰστοῖ* abolet.

152. *εἰ γάρ* non equidem cum doctissimo Brunckio h. l. *utinam*, sed potius imo vero si verterem. Est enim elliptica orationis forma, et post *ἰαγὰρ* reticentur verba facile supplenda, v. c. *fe-*

rendum fuisset, vel similia. Id Germani examusim imitantur, e. c. hunc locum ad verbum, bene tamen Germanice, sic reddi re liceat: *Ja wenn er mich noch unter die Erde in den Tartarus gesteckt hätte*;—So aber etc.

153. Sub terra Orcus Plutonis regia, et sub Orco demum Tartarus esse fingebatur. Ad hanc normam Æschylus, ubicunque de Tartaro loquitur, fabulam dirigit. Aptum vero est, quod in Tartarum potius se dejectum esse optat, cum propter eam, quam ipse affert, causam, tum propterea quod eo reliquos Titanas fere omnes Jupiter inclu-serat.

νεκροδέγμων dicitur Orcus, quia omnes mortuos excipit; alibi *πάνδωνος* v. c. Sept. adv. Theb. 862. *Εἰς ἀπέραντον Τάρταρον*, in immensum Tartarum.

154, 155. *δεσμοῖς ἀλύτοις* Ἀγρίως *πελάσας*. Catenarum et vinculorum duritiam ait se deprecaturum non fuisse, si eum Jupiter in Tartarum potius de-jicere voluisset. *μήτε* *θεός* *μήτε* *τις* ἄλλος periphrastice pro *οὐδείς*. Sed hæc periphrasis affectum orationis deest. Aptum vero est, quod non dicit *μήτε* *θεός* *μήτε* *βροτῆς*, nam pro tanta, cujus sibi conscius erat, erga homines benevolentia, eos ex malis suis fructum in-stitutiæ capturos esse, credibile non erat.

155, 156. *ὡς*—*ἰαγὰρ*. “Minime.

Μήτε τις ἄλλος τοῖσδ' ἐπεγῆδει·
 Νῦν δ' αἰδέριον κίνυγμ' ὁ τάλας
 Ἐχθροῖς ἐπίχαρτα πέπονθα.

Χο.

Τίς ὦδε τλησιπάρδιος

5ρ. β'.

Θεῶν, ὅτῳ τὰδ' ἐπιχαρῆ ;

160

Τίς οὐ ξυνασχαλᾷ κακοῖς

particulam αὖ hic necessariam esse recte negat Brunck. 156. ἐπιγῆδει] ἐπιγιγῆδῃ Rob. 157. κίνυγμ' κήνυγμ' in quibusdam Codd. reperit Steph. atque sic est in Turn. Lectio satis antiqua videtur, si modo ad hunc locum pertinet glossa Hesychii : Κήνυγμα τὸ κινεῖ τοῦ σώματος, οἷον σπινὰ καὶ ἰδῶλον, φάντασμα ἐνδονεῖς καὶ ἐχθροῖν. 158. ἐχθροῖς] ἐχθροῖσιν Rob. ἐπίχαρτα] ἐπίχαρμα Ox. Ald. Rob. ἐπίχαρτα e Victor. ed. in ceteras fluxit ; idque cum πίπονθα melius construitur.

Brunckius inquit, audiendus Heathius, reponens ὡς μήτ' αὖ θύεις. Legitimam particularum ὡς, ἔσως, ἴνα, significantium ut, cum imperfecto vel aoristo indicativi constructionem, licet non rara sint illius exempla, ignoravit vir doctus, metri quam linguae peritior, nunquam sine naufragio ad hunc scopulum navem appulit. Infra, v. 755. ἔσως πιδῷ σπῆψασα τῷν πάντων πόντοι ἀπηλλάγη, emendat ἀπαλλαγίστην. In Soph. Œd. Tyr. 1391. ἰὼ Κισσιεῖν, τί μ' ἰδίχυν ; τί μ' οὐ λαλῶν ἱπταίνης εἰδῶς, ὡς ἴδιχα μήποτε ἱμαστέον ἀνδράποισιν—quid acceptum me statim non interfecisti ne ostenderem me hominibus.—Electr. 1134. ἔσως θανάτῳ ἱκνῶ. Quae loca etiam perperam sollicitat. Noster, Choëph. 139. ἔσως διφροῖς οἶσα μὴ ἀνυστομένη. (Vide Musgravium ad Eurip. Phœniss. 216. Valckenarium ad Hippol. 928. et diatr. in Eurip. fr. p. 149.) Hactenus vir doctissimus.

157. αἰδέριον κίνυγμα. Hesychius, cuius glossam inter V. L. descripsimus, κήνυγμα legit. Id Pauwio unice placet, quia κίνυγμα, quod molaculum interpretatur, in conditionem Promethei vineti non cadat. Sed verum est κίνυγμα, quod vidit Stanl. a κινῶ, ut ab αἰδύσσω, αἰδύγμα.—Est autem αἰδέριον κίνυγμα, quicquid sublime in aëre pendet, ven-

torum ludibrium ; Germ. ein lustiges Gaukelspiel. Non enim hic putide urgenda est origo vocabuli. Eodem modo αἰώρα apud Lycophronem ponitur, cujus locum etiam propter argumenti affinitatem transcribimus :

Σήτται ἐλῆμον, σοὶ δὲ πρὸς πύργους μέγας

Μίμναι δυσπίων, ἴδα γυνέχουσι πιδας
 Οἵκαιστα χαλκίησιν ἐργονομίην
 Θαιῆ, πύρρῳ φλίξασα δισσοῦν σάλλον
 Ἐνέλητοι αἰδέουσα Κράδιδος πύλας
 Τέργουσι αἰώρημα φονίης θυμῆς.

b. e. Tibi vero, misera Setæa, mors ad petram infelix impendat, ubi tenacibus compedibus æneis deligata miserrime morieris, combusta dominorum classe, expositum lugens prope Crathidem corpus, vulturibus cruentis suspensum. Eustathius ad Iliad. δ. 281. p. 360. lin. 16. ed. Frob. τῷ δὲ κινῶ αἰδῶς πινεῖν ἐπὶ κινῶσιν· ἔξ ὧν παρ' Αἰσχύλῳ αἰδέριον κίνυγμα, τὸ ἐκείνῳ ἰδῶλον.

158. ἐχθροῖς ἐπίχαρτα πίπονθα, ea potior quæ inimicorum oculos pascant. ἐπίχαρμα, χάρμα ὃ ἐνὶ χαίρει τις, καὶ ὁ ἐπίχαρτος. Hesych.

159, 160. τίς—ἐπίχαρῆς ; Quis deorum tam durum et ferreum habeat animum, ut ei hæc letabilia sint ?

161, 162. τίς οὐ—Διὶς. Gradatio a minori ad maius. Quis non potius mala

Τεοῖσι, δίχα γε Διός ; ὁ δ' ἐπικότως αἰὲν
 Θέμενος ἄγναμπτον νόον,
 Δάμναται οὐρανίαν γένναν·
 Οὐδὲ λήξει πρὶν ἂν ἡ κορέση πέαρ,
 ἥ παλάμα τινὶ τὰν δυσάλωτον ἔλῃ τις ἀρχάν.
 Πρ. ἥ μὲν ἔτ' ἐμοῦ, καί περ κρατεραῖς

163. Cum hic versus antithetico suo, qui est v. 182. non satis respondeat, cuius metrum est ου- | ο- | ο- | ο- | ; Arnaldus emendavit Θέμιος ἄγναμπτον τὸν νόον; Pauwius τοῖς Θέμιος ἄγναμπτον νόον, quod melius. Morelli enim ratio Θέμιος τὸν ἄγναμπτον νόον ferri nequit.

tua commiseretur, si nimirum a Jove discesseris ! γι h. l. est scilicet; Germ. den Jupiter freilich ausgenommen.

162—164. ὁ δ' ἐπικότως—γένναν. Hic enim semper iracundus inflexibili ingenio obsequens Cæli posteros domat; Θέμιος ἄγναμπτον νόον, possidens animum inflexibilem. ἰσιπύτως δάμναται οὐρανίαν γένναν, iratus semper scilicet ob bellum adversus se gestum Titanas domat: qui sunt Οὐρανοῦ καὶ Χθονὸς τέκνα coll. v. 285. Nisi vero, quod mihi quidem magis arridet, οὐρανίαν γένναν de omnibus diis cœlestibus intelligendum est; tum ἰσιπύτως non iracunde significaret, sed tantum severe, morose; ac sensus hic verborum exoriretur: ille autem acerbum et severum in cœlestes deos imperium exercet.

165, 166. sq. οὐδὲ λήξει—ἀρχάν, nec prius destinet, quam aut animum expleverit, ri, aut ei dolo aliquo imperium occupatu difficile aliquis eripuerit.

167—171. ἥ μὲν ἔτ' ἐμοῦ—κρατεραῖς. Profecto me olim, quamvis nunc firmis compedibus vexato, opus habebit deorum rex, ad indicandum ei novum consilium quo sceptro et honore spoliabitur. Id consilium hic subobscurum et ambiguum Prometheus indicat; in quo magna cernitur ars poetæ, qui sic et attentionem spectantium acuit, et actionis tragicæ cursum, ne justo citius ad finem per-

veniat, inhihet ac suspendit. Præclare vero et hoc instituit, ut cum primum h. l. Prometheus consilii adversus Jovem olim nectendi mentionem fecisset, Chorus quanquam alias in curiositate ἔξοπνος, tamen id animadvertere non videatur, nec ab eo nunc diligentius, quando aut quo pacto illud futurum sit, exquirat, sed omne illud vaticinium, quasi somnium quoddam animi nimis concitati, silentio prætereat. Inde sibi Poëta aditum paravit ad sequentem Prometheus narrationem de beneficiis humano generi a se tributis; ad colloquium cum Oceano, ad Ithi episodinum, donec tandem a v. 915. repetitis iisdem de Jovis periculo præsagiis, et paulo clariore in luce positis viam sibi ad catastrophem totius fabulæ faceret. αἰνίζωθαι eandem vim habet, quam supra αἰνίσαι; vim sibi præter jus et fas illatam notat. γυναικὶν vocabulum Æschyleum. πρότερον βασιλεὺς ἀρχάν. Hesychius. διέξαι elliptice pro ἵς τὸ ἰπὺ αὐτῇ διέξαι. τὸ νόον βοδύλιον opponitur pristino quod Titanes adversus Jovem moliti erant. ἐπὶ περὶ τιμῆς τ' periphrasis imperii; regiam dignitatem, omniaque jura et ornamenta quæ eam sequuntur, ut apud Homerum, Iliad. β'. 206. ἵς ἵστα βασιλεὺς, ὃ ἴδων Κρόνου παῖς ἀγρυπνήτην ἐπὶ περὶ τ' ἀπὸ Θέμι-

Ἐν γυιοπέδαις αἰκίζομένου,
 Χρεῖαν ἔξει μακάρων πρύτανις,
 Δεῖξαι τὸ νέον βούλευμ', ὑφ' οὗτου
 Σκῆπτρον τιμάς τ' ἀποσυλᾶται.
 Κῆαιτοι μ' οὐ μελιγλώσσοις πειδοῦς
 Ἐπαιδαῖσιν δέλξει, στερεάς τ'
 Οὐποτ' ἀπειλὰς πτήξας, τόδ' ἐγὼ
 Καταμηνύσω, πρὶν ἂν ἐξ ἀγρίαν
 Δεσμῶν χαλάσῃ, ποινὰς τε τίνειν
 Τῇσδ' αἰκίας ἐδελήσῃ.

170

Χο. Σὺ μὲν θρασὺς τε καὶ πικραῖς ἀντὶς. β'.

172. καίτοι μ' οὐ] καὶ μ' οὐ εἰ Ox. καὶ μ' οὐ τοι Rob. 173. ἔπαιδαῖσιν] ἔπαι-
 δαῖς claudicante metro. Rob. 176. τίνειν] μοι τίνειν Rob. supplemento e glossa
 ducto, sed adversus metrum. 177. αἰκίας] αἰτίαις Rob. male.

εναις, ἵνα σφίσιν ἡμεσιλιούη. ἀποσυλᾶται,
 spoliabitur, praesenti pro futuro posito,
 ad notandam rei certitudinem:

172—177. καίτοι μ' οὐ—αἰκίας ἐπι-
 λῶν. Quamquam me nunquam mellificis
 Suade incantationibus demulcebit, nec un-
 quam ego rigidas ejus minas veritus, hoc ei
 aperiam, priusquam ex sevis his vinculis me
 laxarit, et mihi pro injuria illata satisfacere-
 rit. Primum hic mihi velim aliquis
 attendat, quam ornatu hoc extulerit:
 nec precibus nec minis mihi persuadebit;
 sic tamen temperato verborum ornatu,
 ut omnia colorum pigmenta, a quibus
 naturalis tragici dialogi decor abhor-
 reat, vitaverit. μελιγλώσσοι ἔπαιδαῖ
 πειδοῦς, mellis instar ab ore fluentia sua-
 dele lenocinia. Facile cuivis in mentem
 venerit, quod Stanl. comparat, Homeri-
 cum illud, Iliad. α'. 249. τοῦ καὶ ἀπὸ
 γλώσσης γλυκίων μίλιτος βίον αἰδέει.—Δέλ-
 ξει ex Homericæ consuetudine significa-
 ret persuadendo aut incantando deci-
 pere; ut Hesychius Δέλξαι exp. ἀπαγεῖ,
 quod bene h. l. conveniret. Forte ta-
 men simpliciter ex usu scriptorum post

Homerum positum est, pro *deletere*,
mulcere, *mollire*; quæ vocabuli potestas
 propter viciniam oppositi *στερεῖς* com-
 modam hic sedem nacta fuerit. Ita
 concinne aliquis dicat: *Nec precibus me*
mollies, nec minis me franges.

εἰς τὰς—καταμηνύσω. Variatio con-
 structionis et a tertia persona ad pri-
 mam transitus, aptus est liberiori filo
 familiaris colloquii. *εἰς τὰς ἀπυλὰς, ἀ-*
περὲς minas. In ultimis verbis elucet
 libera viri contumacia, non ut solvatur
 tantum e vinculis, verum etiam ut sibi
 satisfiat, postulantis. *ποινὰς τίνειν mul-*
ctam pendere aut quocumque modo sa-
 tisfacere.

178. Ultima Promethei verba nobilis
 ferociae plena sic feriunt Nympharum
 animos, ut, quale illud Jovis periculum
 sit, curiose quærere omittant, quo tan-
 dem ista consanguinei licentia eruptura
 sit unice sollicita.

178.—180. οὐ μὲν—ἰλιποτροπαιῶν.
 Tu quidem feros es, et acerbis culamitatibus
 nequicquam cedis, sed nimis libere vocifera-
 ris. *ἰλιχλάειν* est cedere, item aliquid re-

Δύαισιν οὐδὲν ἐπιχαλᾷ,
 Ἄγαν δ' ἐλευθεροστομαῖς.

180

Ἐμὰς δὲ φρένας ἡρέδισε διάτορος φόβος.

Δέδια γὰρ ἀμφὶ σαῖς τύχαις,

Πᾶ ποτε τῶνδε πόνων χρῆ σε

Τέρμα κίλσαντ' ἐσιδεῖν. ἀπίχνητα γὰρ

Ἦδεια, καὶ κίεαρ ἀπαράμυδον ἔχει Κρόνου παῖς.

Πρ. Οἶδ' ὅτι τραχὺς, καὶ παρ' ἑαυτῷ

179. δύαισιν] δυστυχίαις, quod pro varia lectione affert Morell. e. marg. MS. glossam esse manifestum est. 182. σαῖς τύχαις] σὰς τύχας Ox. 183. πᾶ ποτε] ἴση ποτε Ox. Ald. 185. ἀπαράμυδον] οὐ παράμυδον Ox. Turn. quod praelaturum se fatetur Morellus, nisi insolentia vocabuli παράμυδον obstaret. Dubitat nimirum an ἄ in ἀπαράμυδον produci possit. Sed etsi Alpha privativum breve est, hic tamen ob cæsuram a poëta produci potuit. Versus autem hic cum antithetico suo v. 166. est dactylicus Logaëdicius, constans e quatuor dactylis et Syzygia trochaica. 186. τραχὺς, καὶ] Θρασύς τε καὶ Ald. τραχύς τε καὶ Cant. τε autem anapæstum turbat.

mittere. Prior significatio hic aptior est. Alteram expressit versione Stanleius, qua quidem admissa sic explicanda est verborum structura, ut dativus *παισὶς δύαισιν* sit i. q. propter acerbam calamitatem, et post *ἐπιχαλᾷ* repetatur ἀπὸ τοῦ *κινεῖν* vocabulum *Θράσους*; nihil ob ista calamitates ab audacia remittit. His ambagibus opus non est, si verbum *ἐπιχαλᾷ*, cedere, eum dativo *δύαισιν* construatur. *ἰλυδιροστομαῖς*, libere vociferari, ut *λαβροστομαῖς*, v. 327. *Θραυστομαῖς*, Suppl. v. 211.

181. ἡμὰς—φόβος. Meum autem animum sollicitat acutus timor. ἡρέδισε irritat, pungit. διάτορος, penitus penetrans animum.

183, 184. πᾶ ποτε—ἰσίδειν. Si comma post *τύχαις* et punctum post *ἰσίδειν* ponitur, ita convertendus erit locus: Vereor enim, in his malis tuis, quorsum tandem appulsurus horum laborum finem visurus sis. Haud incommodum tamen fuerit, post *τύχαις* colo aut puncto, post *ἰσίδειν* autem signo interrogationis

distinguere; quo facto sic oratio conformabitur: Timeo enim fortune tue; (denn ich fürchte für dein Schicksal;) Equando tandem tibi fatis decretum erit, ut in portum pervenias, et horum laborum finem videas? Quæ forma verborum haud scio an doloris plenior, et perturbatio sit. Certe similis locus v. 99. interrogationem item rectam, non obliquam habeat. *κίλσαντα* metaphora ab homine diuturnis erroribus maritimis exercito ducta, qui tandem aliquando ad littus appellit, aut in portu navigat. *πῶν τέρμα*, supra, *μέχθων τέρματα* v. 99.

184. ἀπίχνης, proprie quem accedere, aut adsequi nequeas; ἀπίχνητα ἦδεια autem mores intractabiles, (ein Sinn, dem man nicht beikommen kann,) quo sensu Achilles apud Homerum dicitur ἀμήχανος. *κίεαρ ἀπαράμυδον*, animus inflexibilis, nec precibus nec monitis flexibilis (bey dem kein Zureden hilft.)

186. παρ' ἑαυτῷ τὸ δίκαιον ἔχει dicitur is, cui stat pro ratione voluntas,

Τὸ δίκαιον ἔχων Ζεὺς· ἀλλ' ἔμπας

Μαλακογνάμων

Ἔσται ποδ' ὅταν ταύτῃ ραισθῇ·

Τὴν δ' ἀτέρμωνον στορέσας ὀργὴν,

190

Εἰς ἀρδμὸν ἐμοὶ καὶ φιλότῃτα

Σπεύδων σπεύδοντι ποδ' ἥξει.

Χο. Πάντ' ἐκάλυψον καὶ λέγων ἡμῖν λόγον,

Ποίω λαβὼν σε Ζεὺς ἐπ' αἰτιάματι,

Οὕτως ἀτίμως καὶ πικρῶς αἰκίζεται·

Δίδαξον ἡμᾶς, εἴ τι μὴ βλάβῃ λόγῳ.

Πρ. Ἀλγείνᾳ μὲν μοι καὶ λέγειν ἐστὶν τάδε,

Ἄλγος δὲ σιγαῖν· πανταχῇ δὲ δύσποτμα.

187. ἔμπας] ἔμπας ὅλῳ Ald. Turn. Victor. Canter. Sed ita versus duabus syllabis abundat; ultra dimetrum enim hi Anapæsti non excurrunt. Quare jam Stanleius aut ὅλῳ, aut ἔμπας delendum censuit; ὅλῳ melius abest; idque cum Brunckio deleui. 189. ραισθῇ] Brunckius in Codd. reperit annotatam V. L. ριχθῇ, cum hoc scholio ἦγουν ἔσαν περὶ τοῦ πρὸς τὰ πρᾶγματα ὡς λέγω. Inepte. 190. στορέσας ὀργὴν] στορέσας τ' ὀργὴν Rob. vitiose. 191. ἀρδμὸν] ἀρδμὸν Ald. Rob. ex errore librarii.

estque idem fere quod supra aliis verbis v. 150. describebatur. μαλακογνάμων apte opponitur antecedenti τραχὺς. Quamvis asper sit, tamen mollietur ejus animus.

189. ἔσαν ταύτῃ ραισθῇ. Pulchre continuatur metaphora. Sicut enim carnes tundendo molliuntur, ita Jovis animus tali necessitate contusus molliorem ac tractabiliorem fore significat.

190. ἀτέρμωνον ὀργὴν, iram obstinatam, ut Homerus, Od. ψ'. 167. κῆρ ἀτέρμωνον interprete Hesychio appellat τὸ μὴ ἰδοῦν, σκληρόν.

190—192. τὴν δ' ἀτέρμωνον—ἥξει. Et ira obstinata repressa tandem in concordiam et amicitiam mecum cupiente cupiens redibit.

193. Ad hanc Chori responsionem a proxime præcedente Promethei dicto

transitus præfractor est, nec satis, ut ita dicam, complanatus. Certe pro iis quæ Prometheus postremo de sperata sibi Jovis reconciliatione dixerat, magis a Choro expectabatur, ut spei tam lætæ, quam ut pœnæ causas et crimina Promethei curiosius exploraret.

πάντ' ἐκάλυψον—λόγον. Rem omnem nobis aperiri et clare enarra.

194, 195. ποίω—αἰσθίζου, quo in crimine te Jupiter deprehensum tam ignominiosis te et acerbis pœnis affligat.

196. δίδαξον—λόγῳ. Fac nobis hæc edisseras, nisi quid sermone hoc offendaris.

197. ἀλγείνᾳ—τάδε. Tristitia quidem mihi hæc nunt vel ad dicendum. Germ: Ach freilich ist mirs peinlich, auch nur davon zu reden. καὶ b. l. vel, adeo.

198. Ἄλγος i. q. ἀλγείνᾳ, sed scite variavit verbi formam. Ἄλγος δὲ σιγαῖν

Ἐπεὶ τάχιστ' ἤρξαντο δαίμονες χόλου,
 Στάσις τ' ἐν ἀλλήλοισιν ἀροδύνετο,
 Οἱ μὲν θέλοντες ἐκβαλεῖν ἔδρης Κρόνον,
 Ὡς Ζεὺς ἀνάσσοι δῆδεν, οἱ δὲ τοῦμπαλιν
 Σπεύδοντες ὡς Ζεὺς μήποτ' ἄρξειεν θεῶν·
 Ἐνταῦθ' ἐγὰρ τὰ λῶστα βουλευῶν, πιθεῖν
 Τιτᾶνας, Οὐρανοῦ τε καὶ Χθονὸς τέκνα,
 Οὐκ ἠδυνήδην· αἰμύλας δὲ μηχανὰς
 Ἀτιμάσαντες καρτεροῖς φρονήμασιν,
 ὦντ' ἀμοχθεὶ πρὸς βίαν τε δεσπόσειν.
 Ἐμοὶ δὲ μήτηρ, οὐχ ἅπαζ μόνον, Θέμις,

200

201. *Πρὸς*] formam Ionicam e codicibus restituit Brunek. qua sæpe Æschylus utitur. Priora editt. *Πρὸς* consensu. 203. *ἄρξιεν*] *ἄρξιεν* Ald. 205. *χθονὸς*] γῆς Ar. e glossa. 206. *αἰμύλας*] *αἰμύλους* V. L. ap. Brunek. Post δὲ Rob. *in-* *serit μιν*, quod scholio debetur, nec metro aptum est. 209. *οὐχ ἅπαζ*—*Γαῖα*] *οὐχ ἅπαζ μόνον* Θ. Ἀλλὰ καὶ *Γαῖα* Ald. versu duabus syllabis abundante. Incepta est

molestum tamen etiam est silere. *πανταχῇ δὲ δόνοντα*, in utramque partem, sive eloquar, sive sileam, malorum meorum sensus premor. Aut si mavis: quocunque me vertam, nil nisi infortunium est.

199, 200. *ἰσὶ*—*ἀροδύνετο*, Quam primum dii alii aliis irasci cœperunt, seditione inter eos coorta. Sic apud Homerum, *Iliad. ε'. 122. ἰσθα καὶ τις μίσην τι καὶ ἀργαλιώτερος ἄλλος πᾶρ Διὸς ἀδανάτοισι χόλος καὶ μῆνις ἰτύχθη*.

201—203. *οἱ μὲν*—*θεῶν*. Aliis quidem Saturnum solio deturbare volentibus, ut scilicet Jupiter regnaret, aliis contra nitentibus ne unquam Jupiter diis imperaret. Observandum est *οἱ μὲν*—*οἱ δὲ* esse nominativos consequentiæ, nam apodosis quæ ab *ἰσὶ*—*ἀροδύνετο* pendet, v. 204. demum sequitur. Perperam Stanleius *οἱ μὲν θέλοντες* ad *ἤρξαντο* refert.

204—206. *ἰνταῦθ' ἰγὰρ*—*οὐκ ἠδυνήδην*. *Ἔν*. Ibi ego quamvis optime consulens, Τιτᾶνας tamen Cæli et Terræ filios permovere non potui; (optima consilia ut seque-

rentur, persuadere non potui.)

206—208. Mitia vero remedia asperis animis aspernati, sine negotio per vim ac regnum adepturos esse sperabant. *αἰμύλας μηχανὰς* recte Stephanus et Potter. ad Lycophron. v. 1124. interpretatur dolos, dolosas et fraudulentas artes; eas igitur *καρτεροῖς φρονήμασιν*, bellicosis animis, seu robore ac fortitudine freti rejiciebant. *ἀτιμάζω* enim h. l. i. q. aspernari, cum contemptu rejicere. Sic de precibus spretis v. 789. *πρὸς βίαν*, violenter, ut *πρὸς φίλων* amice, v. c. ap. Xenoph. *Cyrop. i.* quem locum comparavit Stanl. Particulam *τι* nec otiosi, nec emphaticam esse, bene monuit Heath. *ἀμοχθεὶ* *πρὸς βίαν* *τι*, sine negotio et per vim quidem.

209—211. *ἰμοὶ δὲ μήτηρ*—*πρὸς τι*—*σπίκου*. Ridicule Scholiastæ particulas *οὐκ ἅπαζ μόνον* ita construxerunt, ut cum καὶ *Γαῖα* conjungerentur; hoc nimirum sensu: mihi autem mater, quæ non solum Themis, verum etiam Terra ap-

8

VOL. I.

Καὶ Γαῖα, πολλῶν ὀνομάτων μορφή μία,
 Τὸ μέλλον ἢ κραινοίτο προὔτεδισπείει,
 Ὡς οὐ κατ' ἰσχὺν, οὐδὲ πρὸς τὸ καρτερεῖν
 Χρεῖη, δόλα δέ, τοὺς ὑπερέζοντας κρατεῖν.

210

Pauwii conjectura οὐχ ἄπαξ ἴονι Θίμει, h. e. κατὰ ἴονι, quod ille interpretatur *legum et juris respectu Themis*. 213. χρεῖη] Hæc lectio Dawesii ingenio debetur. Miscell. Crit. p. 332. χρεῖη δ' Ald. Turn Victor. χρεῖη δ' Rob. ὑπερέζοντας]

pellatur, prædixerat. Non animadvertunt Græculi adverbium ἄπαξ. Rectissime vero Heathius aliique οὐχ ἄπαξ μόνι cum προὔτεδισπείει coherere viderunt, et nihil aliud esse, ac: non semel tantum, semel ac carpius, (mehr als einmal.) Sed major difficultas, a nemine adhuc, quod meminerm, observata, ex versu sequente, καὶ Γαῖα πολλῶν ὀνομάτων μορφή μία, oritur. Nota quidem est et a veteribus multum celebrata ἡ πολωνυμία deorum dearumque; ac Stanleius aliquot loca excitavit, in quibus Γαῖα eadem et Ἐρίη et Δημήτηρ vocatur, in quibus tamen ne unusquisque est, qui Themidem etiam Γαῖαν appellatam fuisse testatur. Sed primum Æschylus ipse in principio Eumenidum, quod Stanleium non fugit, diserte Themidem a Γαίᾳ distinguit, illamque hujus filiam nominat; in quo ei cum Hesiodo et Apollodoro convenit. Deinde v. 888. Themidem Titanida appellat, ex quo denuo intelligitur, tragicum nostrum ab hac genealogia non discessisse. Titanides enim sunt Apollodoro teste, Cæli et Terræ filię, Titanum sorores, Tethys, Rhea, Themis, Mnemosyne, Phæbe, Thea. Aperte igitur sibi Æschylus in eadem tragœdia repugnaret, si Themida eandem et Terram esse h. l. diceret, cum tamen v. 888. illam inter Titanida h. e. inter Terræ filias retulisset. Accedit, quod versu 205. Prometheus Titanas Οὐρανὸν τε καὶ Χθονὸς τέκνα Cæli et Terræ filios nominat. Jam si eadem Χθονὸν sive Γαῖαν ipsius quoque mater

fuiisset, cur Titanas non potius fratres suos appellaret? Aut cur Themis, si eadem et Γαῖα fuisset, non item reliquis filiis Titanibus, sed soli Prometheo, quæ in fati essent, prædixisset? Denique h. l. parum commode duplicis hujus nominis mentionem fecisset. Quid enim attinebat, ubi tantum Themidis vaticinium exponendum erat, inutilem hanc de alio Themidis nomine observationem inculcare? Quæ cum ita sint, totum hunc versum

Καὶ Γαῖα, πολλῶν ὀνομάτων μορφή μία spurium, Æschylo plane indignum, atque ex glossa marginali seu Grammatici interpolatione intrusum esse censeo. Multo elegantius et concinnius absque isto emblemate leguntur hi versiculi:

Ἐμοὶ δὲ μήτηρ οὐχ ἄπαξ μόνι Θίμει
 Τὸ μέλλον ἢ κραινοίτο προὔτεδισπείει
 mihi autem non semel tantum mater Themis futurum ut eventurum esset prædixerat. Interpolationi occasionem dedisset videtur error Scholiastarum quorundam supra commemoratus, quo verba οὐχ ἄπαξ μόνι ad vocabulum Θίμει trahebant, indeque hic sententiam quæ a καὶ aut ἀλλὰ καὶ inciperet excidisse somniabant. Itaque facile Grammatici cujusdam annotationem ceu genuinum Æschyli versum e margine in textum recipiebant, nubem certe, si unquam alias, pro Junone amplexi.

212, 213. ὥς οὐ—κρατεῖν. Quod eos, qui essent rerum potituri, non oporteret robore aut vi, sed dolo vincere. πρὸς τὸ καρτερεῖν idem quod πρὸς βίαν v. 208.

Τοιαῦτ' ἐμοῦ λόγοισιν ἐξηγουμένον,
 Οὐκ ἤξιώσαν οὐδὲ προσελέψαι τὸ πᾶν.
 Κράτιστα δὴ μοι τῶν παριστῶτων τότε
 Ἐφαίνεται εἶναι, προσλαβόντα μητέρα,
 Ἐκόνδ' ἐκόντι Ζηνὶ συμπαρστατεῖν.

Sic Victor. *ὑπερίχοντας* Ald. Rob. quod præfert Heathius, ut vitetur anapæstus in quarta sede. At hunc pedem in secunda et quarta Iambici carminis regione non semper a Tragicis evitatum fuisse constat. Et participium futuri h. l. multo aptius est. 214. *ἐξηγουμένον*] *ἐξουμένον* Rob. 217. *προσλαβόντα*] Hanc lectionem a Bruncio in cod. Reg. A. ubi superscripta erat, repertam, nos quoque vulgatæ *προσλαβόντι* præferimus. Frequens est enim ista casus enallage; et ta-

Χρῆν. E lectionibus antea vulgatis alteram *χρῆν*, #—ob hiatum, solæcismum et sententiæ absurditatem, alteram *χρεῖ'* § ob solæcam item constructionem recte Dawesius improbat, ac sine dubio veram Æschyli manum assecutus est, cum optativum *χρεῖν* aoristi *ἔχρην* reponendum censuit.

ὑπερίχοντας. Lectioni *ὑπερίχοντας*, præter Ald. et Rob. favent codd. Regg. Mosqu. 1. 2. Guelpherb. quorum si quis auctoritatem editionibus Turnebi et Victorii præferendam arbitretur, pertinacius non repugnabo, modo mihi dederit aptius ad sensum *ὑπερίχοντας*, neque propter Heathii sententiam de anapæsto e secunda et quarta senarii sede ubique exterminando, damnandum esse. Ceterum Dawesius h. l. lectionem *ὑπερίχοντας* secutus ita vertit: non jam virtute, sed dolo superandos esse, qui rerum summa potirentur. Is igitur τοὺς *ὑπερίχοντας* deos nunc regnantes intelligit, et *κραιτῶν* interpretatur vincere. At consuetudini Æschylæ magis respondet, verbo *κραιτῶν* imperandi significatum tribuere; præterea versui 208. melius convenit. Qui enim ibi sunt *δαιμόνιοι*, hic alio verbo *ὑπερίχοντες* nominantur, et *κραιτῶν* dicuntur.

214, 215. τοιαῦτ' ἐμοῦ—τὸ πᾶν. Quæ cum his sermone exponerem, prorsus ne animum quidem advertere dignati sunt. *πρὸς*-

εἰσιν mihi potius ad consilia quam ad Promethei personam pertinere videtur; ut sit i. q. ἀποδίδωμι, rationem alicujus rei habere. Quod bene respondet versiculo 207. ubi Titanes dicebantur τὰς αἰνέδας μηχανὰς ἀτιμάσαντες. Stangleius proprie accepit *προσελίσσιν*, et ad Prometheum traxit, ita vertendo: Talia me verbis exponentem non dignabantur prorsus vel adspicere. τὸ πᾶν i. πάντως.

216—218. κράτιστα δὴ—συμπαρστατεῖν. Eorum igitur, quæ tum in mentem veniebant, optimum mihi videbatur esse, matre assumpta meapte sponte lubenti Jovi assistere. τῶν παριστῶτων τότε vertit Stanl. in presenti rerum statu, quod verborum structura non patitur. Prometheus postquam Titanas recta consilia spernere vidit, aliud ex alio cogitare cœpit; ex omnibusque, quæ ei iam mentem venerant, postremo nihil melius et consultius ei videbatur, quam ad Jovis partes transire. Hanc interpretationem etiam doctissimo Matthæi placere vidi, qui eam in margine variantium lectionum e codd. Mosqq. excerptarum notaverat.

217. *προσλαβόντα*. Hujus casuum enallages exempla quatuor ex unica Medea Bruncii V. D. protulit, v. 660. v. 744. 813. 883.

218. *ἐκόνδ' ἐκόντι*. Cf. v. 19.

Ἐμαῖς δὲ βουλαῖς Ταρτάρου μελαμβαδῆς
 Κευθμῶν καλύπτει τὸν παλαιγενῆ Κρόνον, 220
 Αὐτοῖσι συμμάχοισι. τοιάδ' ἐξ ἐμοῦ
 Ὁ τῶν θεῶν τύραννος ὠφελημένος,
 Κακαῖσι ποιναῖς ταῖσδ' ἐμ' ἐξημείψατο.
 Ἔνεστι γάρ πως τοῦτο τῇ τυραννίδι
 Νόσημα, τοῖς φίλοισι μὴ πεποιδέναι.

men altera lectio, quoniam ad *μοι* refertur, facilius est, ut *προσλαβόντα* quidem in dativum librarii mutare potuerint; vice versa non item. 219. *μελαμβαδῆς*] *μελιμβαδῆς* Ald. et *μελιμβαφῆς* Rob. vitiose. *μελαμβαδῆς* Victor. *μελαμβαδῆς* Ar. Reg. A. 223. *ἐξημείψατο*] *ἐννημείψατο* Ar.

219—221. *ημαῖς δὲ—συμμάχοισι*. Atque ita meis consiliis factum est, ut Tartari profunda vorago olim natum Saturnum cum sociis occultet. Recte Stanleius observat Nostrium Homero assentiri, qui Titanas item in Tartarum dejectos esse perhibet, Iliad. 9. 480. Sed praeiverunt quoque Hesiodus, Theog. v. 716. sqq. et quodammodo Pindarus, Pyth. i. 29. *μελαμβαδῆς* appellatur Tartarus, quia simul et profundus et tenebricosus est. Homerus l. l.

Ἴδ' Ἰαπωνίης τε Κρόνος τε,
 Ἕμηναι, οὗτ' αὖθις Ἱπαιρίους ἡλίους,
 Τίεσσον' οὗτ' Ἀνίμοισι, βαδὺς δὲ τε
 Τάρταρος ἄμφις.

Profunditatem Tartari l. c. hac mensura definit, ut eum tantum infra terram esse dicat, quantum cælum a terra distet, et ferream incudem e terra demissam decimo demum die in Tartarum perventuram. *Κευθμῶν* proprie *latibulum, speculunca*, bene ad carcerem subterraneum transfertur. Ante αὐτοῖσι *συμμάχοισι*, omissum est *ὅν*, ellipsi admodum frequente.

221—223. *τοιάδ'—κακαῖσι ποιναῖς*, (in Guelferb. et Mosqu. 1. est *τιμαῖς*, minus bene) *ταῖσδ' ἐμ' ἐξημείψατο*. Talibus a me beneficiis affectus deorum tyrannus malam hanc mercedem mihi retribuit. Sic enim interpretari malo *τὰς ποινὰς*,

quam cum Stanl. *pænas* vertere. Punitum enim se a Jove Prometheus non concedebat, sed vexatum, injuria affectum. *Mercedis* vim interdum vocabulo *ποινῇ* tribui e Pindaro constat, qui *ἡσυχίαν καμάτων μεγάλων ποινῶν* appellat. Nem. i. 107. Cf. Pyth. i. 113.

224, 225. *ἴνεστι γάρ πως—μὴ πιστεύωμι*. Inest enim nescio quomodo tyrannorum imperio hic morbus, ut *fidere amicis* nesciant. "Vertit Garbitius: ut non fidem habeant amicis, nescio an satis plene et lucide. Maluissim ut non fidant amicis. Vulgo enim *fidem* habere valet, credere quod aliquis dicit aut monet verum esse, et credentem (si ita res ferat) obtemperare. Hoc modo fidem habuit Jupiter Prometheo, consilio ipsius, ut hic narrat Prometheus, imperium adeptus. Hoc autem vult Æschylus, viros principes illos præcipue suspectos habere, quibus ipsi plurimum debent, et qui de ipsis optime meriti sint. Ita enim *τὸ φίλος* hoc loco capiendum." Hactenus Stanleius, qui sine dubio verum vidit. Sed aliud magis reconditum est, quod interpretes nobis observandum reliquere. Ex his enim verbis, causæ, quas irarum in Prometheus Jupiter habuerit, plenius intelliguntur. Quærat enim fortasse quispiam, cur Jupiter beneficia generi humano tributa

Ὁ δ' οὖν ἐρωτᾷτ', αἰτίαν καδ' ἦντινα
Αἰκίζεταιί με, τοῦτο δὲ σαφηνιῶ.

Ὅπως τάχιστα τὸν πατρῶον ἐς Δρόνον
Ἐκαδέζετ', εὐδὺς δαίμοσιν ἔνμει γέγρα

Ἀλλοισιν ἄλλα, καὶ διστοιχίζετο

230

Ἀρχὴν βροτῶν δὲ τῶν τалаιπῶρων λόγον

Οὐκ ἔσχεν οὐδέν', ἀλλ' αἰστώσας γένος

Τὸ πᾶν, ἔχρηζεν ἄλλο φητῦσαι νέον.

226. ἐρωτᾷτ'] additur ἐμ' ex glossa Rob. 229. ἐκαδέζετ'] Sic Ald. καδέζετ' Codd. Regg. Edd. Rob. etc. ἔνμει] Stanl. conj. ἔνμειν. Heathius δαίμοσι τ' ἔνμειν. Sed nihil opus. Frequens est enim transitus ex praesenti historico in praeteritum, vel aoristum. 232. εὐδὺν] εὐδύν Ald. 233. φητῦσαι] φητῦσαι Rob.

tam graviter in Prometheo ulciscatur. Hic itaque perspicue significatur Jovem diffidentia potissimum adductum fuisse, ut Prometheus, quem, postquam sibi mortales tot beneficiis devinxisset, ad seditionem concitandam proum et potentem fore suspicaretur, tempestive opprimeret, et vinculis coërceret.

226. αἰτίαν pro αἰτίαν MS. Guelferb.

226, 227. ὁ δ' οὖν—σαφηνιῶ. Quod vero interrogatis, quam ob causam me vexet, hoc jam exponam.

228. sqq. ὅπως τάχιστα i. q. v. 199. ἵπαι τάχιστα. Quamprimum in solio paterno consedit, statim diis aliis alia munera distribuit, atque ita imperium sibi stabilivit; Δρόνος πατρῶος i. q. Ἰδην Κρόνου v. 200. Homerus, Iliad. δ'. 175. sqq. narrat, Jovem, Neptunum et Plutonem sorte inter se divisisse imperium, atque ita Jovi caelum, quod aëre et nubibus continetur, Neptuno mare, Plutoni orcum obtigisse; terram autem et Olympum omnium communem fuisse. Hesiodus autem fabulatur, postquam dii bellum cum Titanibus confecerant, eos Terræ consilio Jovi imperium detulisse, qui deinde singulis munera distribue-

— ὁ δὲ τοῖσιν εὐδιδόσαντο τιμὰς.

Theog. v. 885. et alibi: Theog. v. 71. sqq.

ὁ δ' οὐρανὸν ἐμεγαλύνει

Ἀντὶς ἔχων βροτῶν, ἧδ' αἰθαλόεντα νεφελῶν,

Κάθ' ἡμῶς καὶ παῖρα Κρόνον, εὐδὲ ἵπασα
Ἀθανάτοισι δῖοι τε ἴμοι καὶ ἰατρίαν
τιμὰς.

διοστοχίζετο vel est ordinavit, ordine constituit, atque huc pertinere videtur Hesychii glossa: Διοστοχίζετο, διορίζετο ἢ στοίχην καὶ τάξιν· διήρει ἀπὸ τῶν εἰς τοὺς σηποὺς εἰσαγόντων τὰ ποιμνία καὶ διαμερίζοντων ἢ τῆς κομῆς ἐκδόσιν τὰ ἴδια· vel, quod melius convenit, stabilivit, cepit regnum, benevolentia nimirum et fide reliquorum deorum muneribus distributis confirmata.

231. sqq. βροτῶν—ἴμοι. Misericorum vero mortalium rationem nullam habuit, sed universo genere deletio novum aliud creare constituit. Cur humano generi Jupiter adeo infensus fuerit, causam nullam Prometheus affert; idque consilio sic instituisse videtur Aeschylus, ut iterum constaret Jovem omnia ad arbitrium suum exigere, nec aliam juris legumque causam nisi voluntatem ac libitum suum agnoscere. In quo quanto violentiorem tyrannum Jovem esse spectato-

Καὶ τοῖσιν οὐδείς ἀντίβαινε πλὴν ἐμοῦ.
 Ἐγὼ δ' ἐτόλμησ'. ἐξευσάμην βροτῶν
 Τοῦ μὴ διαρραϊσθέντας εἰς Ἄδου μολεῖν
 Τῷ τοι τοιαῦθ' ἀπαρνοῦμαι, κάμπτομαι,

235. ἰγὼ δ' ἐτόλμησ' ἰγὼ δὲ τόλμησ' Ald. Rob. τολμῆς q. d. pro τολμήῃ Victor. Canter. τόλμησ' subintell. ἰγὼ probat Mörell. ἐτόλμησ' conj. Steph. Optime Valckenaer ad Eurip. Phœniss. 856. lectionem Scholiastæ defendit, ἰγὼ δὲ ἐτόλμησ', quem cum Brunckio secutus sum. ἐξευσάμην] ἐξιουσάμην Rob. Victor. ἐξιουσάμην Ar. Lectionem, quam in textu posuimus præferunt Ox. Turn. Canter. Brunck. 237. τῷ τῷ] Perperam omissum τῷ Rob.

ribus ostendebat, tanto propius eorum animos Promethei fortuna tangi volebat, unci nimirum salutis hominum auctoris et præsidii. Ceterum hic iterum *Æschylus* ab *Hesiodo* discedit, qui *Jovem* hominibus propter fraudem *Promethei* in carniū distributione sibi illatam iratum fuisse, iisque perditis illum ulcisci voluisse scribit. Opp. et diar. v. 48. sqq.

ἀίστην, extinguere, delere. Suidas: ἀίστην, ἀφανίσαι. Hesychius: ἀίστην, ἀφανίσαι. De hoc *Jovis* consilio genus humanum delendi varie apud alios contextitur fabula. Quæ de pluribus hominum generibus, aureo, argenteo etc. *Hesiodus* narrat, ea ab *Æschyli* figmento plane aliena sunt. Propius vero accedit *Apollodori* narratio, qui, lib. i. p. 18. cum *Jupiter* æneum hominum genus diluvio perdere vellet, *Deucalionem* *Promethei* consilio arcam illam seu navem confecisse scribit, quæ cum *Pyrrha* servaret. φέρειν, (in *Guelf.* pro φέρειν est φερέσθαι,) plantare, gignere, creare. Hesychius: Φέρειν, φέρειν, φέρειν. Φέρειν, φέρειν, γέννημα. Φέρειν, φέρειν, φέρειν.

234. καὶ τοῖσιν—ἐμοῦ. Et his quidem consiliis nemo se opposuit præter me. Magnitudinem beneficii auget, quod solus ejus auctor extiterit.

235. ἰγὼ δ' ἐτόλμησ', ego vero id totius animi auct.

—ἐξευσάμην βροτῶν

Τῷ μὴ διαρραϊσθέντας εἰς Ἄδου μολεῖν

suspicio leve mendum insidere, et ultimum verum ita corrigendum esse:

—ἐξευσάμην βροτῶν,

Τὸ μὴ εὐ διαρραϊσθέντας εἰς Ἄδου μολεῖν. h. e. liberavi homines (scil. periculo) ita ut ne plane deleti in oscum descenderent. In tali enim constructione post verba cavendi, liberandi, et similia, sequens articulus τὸ ante μὴ εὐ significat idem ac δοῦν, quod recte observavit Cl. Brunck, ad Hippol. p. 49. qui exemplum quoque affert hujus τὸ a librariis perperam in τοῦ mutati, quod h. l. quoque factum esse contendimus. Altera autem negatio post εὐ æpius excidit. In vulgata etiam ἐξευσάμην cum genitivo τοῦ bene construitur, tamen negatio μὴ abundare videtur. Quod proprie apud *Homerum* pro *extrahere* ponitur, *ἐξέρχων*, id h. l. metaphorice est *liberare*, et hæc lectio, quia est exquisitor et ornatior quam *ἐξιουσάμην*, jure præferenda. In *ἐτόλμησ'—ἐξιουσάμην* *asyndeton* est, fervorem animi ex merito gloriantis prodit; *ICH wagte es*; *ICH befreite die Sterblichen*. διαρραϊσθέντας, perdere, amittere apud *Homerum* occurrit. Διαρραϊσθέντας, διαρραϊσθέντας, Hesychius. εἰς Ἄδου, in *Plutonis*, scil. domum.

237. sq. τῷ τῷ—ἐισπράττειν δ' ἰδῆν. Propterea igitur his calamitatibus premor, ad tolerandum quidem molestis, ad aspectum autem miserabilibus. κάμπτομαι de æramnis translate dicitur, imagine ab oneris aut jugi similitudine petita.

Πάσχειν μὲν ἀλγαιναῖσιν, οἰκτραῖσιν δ' ἰδεῖν.

Θνητοὺς δ' ἐν οἴκῳ προδόμενος, κούτου τυχεῖν

Οὐκ ἤξιωδ' αὐτὸς, ἀλλ' ἀνηλεῶς

240

᾿Ωδ' ἐρρύθμισμαι, Ζηνὶ δυσκλεῆς Δία.

Χο. Σιδηρόφρων τε καὶ πύτρας ἐργασμένος,

᾿Οοσις, Προμηθεῦ, σοῖσιν οὐ ξυνασχαλῆ

Μόχθοις· ἐγὼ γὰρ οὐτ' αἶν εἰσιδεῖν τάδε

᾿Εχρηζον, εἰσιδοῦσά τ' ἡλύμνῳ κέαρ.

Πρ. Καὶ μὴ φίλοις ἱλεεινὸς εἰσορᾷν ἐγώ.

Χο. Μή πω τὶ προῦλης τῶνδε καὶ περαιτέρω;

Πρ. Θνητοὺς τ' ἔπαυσα μὴ προδέρκεσθαι μόρον.

243. ξυνασχαλῆ] Vulg. συνασχαλῆ.—Sed assentior Brunekio, qui, ad veteris Atticæ dialecti normam, ubique post syllabam longam aut vocalem brevem ob metrum producendam ξυν scribendum censet. 245. ἡλύμνῳ] Ald. Rob. 248. θνητούς] Ita Vict. etc. θνητοὺς ἔπαυσα Ald. Rob.

239. εἰς. θνητοὺς δ' ἐν οἴκῳ προδόμενος i. q. θμῖνος, et mortalibus misericordiam impertitus, τοῦτον τυχεῖν οὐκ ἔξιωδ' αὐτὸς, ἔπειτα ea dignus habitus non sum, ἀλλ' ἀνηλεῶς ᾿Ωδ' ἐρρύθμισμαι, sed immisericorditer hunc in modum tractatus sum. μοχθίζω, proprie ad numeros redigere, componere, h. l. ad miseram corporis vexationem transfertur: Germ. so unbarmerzig eingerichtet. Ζηνὶ δυσκλεῆς Δία, spectaculum Jovi parum honorificum, amare dictum pro maxime contumeliosum.

242. σιδηρόφρων—ἐργασμένος. Vide, quam diligenter etiam in singulis verbis curet poeta, ut a tenuioribus ad altiora et sublimiora ascendat. Supra enim, eundem sensum Chorus levioribus verbis extulerat v. 159. sqq. hic autem magis incoensu graviore dicendi genere utitur. σιδηρόφρων, ferreo animo natus, καὶ πύτρας ἐργασμένος, et ex saxo genitus. Nobilis hyperbole jam apud Homerum obvia,

γλαυκὰ δὲ σι εἴνευ θάλασσα,
Πύτρας δ' ἠλίζουσα, ὅτι τοι υἱὸς ἔστιν
ἄσπετος.

Iliad. w. 33. saepius deinde ab aliis poetis repetita et variata. Cf. elegantissimi Heynii not. ad Virgil. iv. 365.

245. ἴσσις—μέχθους, qui tuis Promethei molestiis misericordiam non adhibeat.

244. εἰς. ἰσὶς—κίεας. Nos enim talia videre nunquam optavimus, videntes autem summus nos dolor occupavit. τὰδε προεμάδα. αὐτοὶ et ei sibi respondent, ut Latinorum nec—et.

246. καὶ μὴν—ἰσὶς. Utique vero me amicis adepectu miserabilem esse oportet. ἱλιυνὸς εἰσορᾷ i. q. v. 238. εἰσπρὸς ἰδῶν.

247. μή πω—παραντίξω. Numquid etiam ultra haec progressus es? Caste ac moderate loquitor Chorus; non dicit ἡμαρτίς, sed παραντίξω προέβας, ne animum Promethei offendat, cumque a pertextenda narratione subterreat.

248. θνητούς τ'—μέρον. Haud satia accurate vertit Garbitus: ne haberent mortem prae oculis; cum potius significet generatim: impediti ne homines fata propicerent, secundum illud Horatii: Prudens futuri temporis exitum caliginosa nocte promittit deus.

- Χο. Τὸ ποῖον εὐρὴν τῆσδε φάρμακον νόσου ;
 Πρ. Τυφλὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας κατώπισα.
 Χο. Μίγ' ὠφέλημα τοῦτ' ἰδωρῆσω βροτοῖς.
 Πρ. Πρὸς τοῖσδε μέντοι πῦρ ἐγὼ σφιν ὥπασα.
 Χο. Καὶ νῦν φλογαπὸν πῦρ ἔχουσ' ἐφήμεροι ;
 Πρ. Ἀφ' οὗ γε πολλὰς ἐκμαθήσονται τέχνας.
 Χο. Τοιοῖσδε δὴ σε Ζεὺς ἐπ' αἰτιάμασιν
 Αἰκίζεταί τε, κοῦδαμῇ χαλᾷ κακῶν ;
 Οὐδ' ἔστιν ἄδλου τέρμα σοι προκείμενον ;
 Πρ. Οὐκ ἄλλο γ' οὐδὲν, πλὴν ὅταν κείνῳ δοκῇ.
 Χο. Δόξεις δὲ πῶς ; τίς ἐλπίς ; οὐχ ὅρᾳς ὅτι

250

257. οὐδ' ἔστιν] οὐδὲν ἔστιν Rob.

258. κείνῳ] ἐκείνῳ Ald.

249. τὸ ποῖον—νόσου ; Et quale tandem huic morbo remedium invenisti ? Participia, ut hic εὐρὴν, in responsionibus posita pulchre inserviunt vincendis dialogi nodis, νόσον appellat curiositatem futura praevidendi.

250. τυφλὰς—κατώπισα. Spes caecas in animos ipsorum inserui. Sic Garbitius ; sed elegantius ita vertitur : spes caecas inter eos introduxi, metaphora a coloniae deductione sumta ; spes, quæ et ipsæ cæcæ sunt et alios excæcant. Nota est Hesiodi allegoria de spe in fundo pyxidis Pandoræ remanente. (Opp. et dier. v. 95.) Sed multo sapientius pro consilio suo Æschylus rem adumbravit.

251. μίγ' ὠφέλημα—βροτοῖς. Magnum sane hoc quod præbuiisti mortalibus emolumentum.

252. πρὸς—ὥπασα. Præterea etiam ignem iis divisi. cf. v. 8.

253. καὶ νῦν—ἐφήμεροι ; Adeoque jam possident mortales ignem flammantem. Epitheton φλογαπὸν ornatus causa additum. Qui argutiis delectatur, is aut cum Scholiaste eo adjectivo ignem διακονοῦν ab elementari distingui, aut ærtem et parva scintilla flammam ignis excitandi designari dicat. Hesiodus, Theog. v.

569. Jovem vehementer iratum esse tradit, cum ignem inter homines elucere vidisset,

ὣς ἴδεν ἀνδρώπαισι πυρὸς ἐκκλίσσασθαι αἰγλήν.

254. ἀφ' οὗ γε—τέχνας. Particula γε questionis a Choro propositæ affirmationem involvit ; q. d. Possident ; et ab hoc quidem multas artes discent. ἀφ' οὗ i. e. cujus præsidio et adminiculo.

255. τοιοῖσδε—αἰκίζεταί τε. Talibus igitur te Jupiter criminibus accersens vexat. αἰκιάματα et crimina i. q. criminationes, et crimina h. e. delicta notat ; adeoque h. l. apte ponitur ; nondum enim gravioribus in Prometheus verbis utitur Chorus, sed mitibus ac lenibus, culpamque Promethei quasi extenuantibus. κοῦδαμῇ χαλᾷ κακῶν, ei nihil ab his pœnis remittit.

257. οὐδ' ἔστιν—προκείμενον ; Nec finis ullus tibi propositus est laborum ?

258. οὐκ ἄλλο—δοκῇ. Nullus plane, nisi quando ipsi placebit.

259. δόξεις δὲ πῶς ; Quomodo vero placebit ? Fortasse vero melius fuerit etiam post δόξω δὲ interrogationis notam ponere : δόξω δὲ ; πῶς ; τίς ἐλπίς ; placebit autem ? quomodo ? quæ spes ? Ita etiam Latini in

Ἥμαρτες; ὡς δ' ἡμαρτες οὐτ' ἐμοὶ λέγειν
Καθ' ἡδονήν, σοί τ' ἄλλος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν
Μεῖδωμεν' ἄδλου δ' ἐκλυσιν ζήτηι τινά.

Πρ. Ἐλαφρὸν, ὅστις πημάτων ἔξω πόδα
Ἔχει, παραινέειν νοῦθετεῖν τε τοὺς κακῶς
Πράσσοντας. ἐγὼ δὲ ταῦθ' ἅπαντ' ἠπιστάμην,
Ἐκὼν ἐκὼν ἡμαρτον, οὐκ ἀρνήσομαι·
Θνητοῖς δ' ἀρήγων, αὐτὸς εὐρόμην πόνους.

262. ἄδλου] ἄδλον mendose Ald. ἄδλον Rob. 264. Heathius conj. τὸν κακῶς
πράσσοντ' scil. ut anapæstus in secunda regione vitetur, quam cautionem necessa-
riam non esse supra monuimus. 267. θνητοῖς δ'] abest ἂν Rob.

hoc genere quæstionum dubitationis
aut admirationis plenarum utuntur ἔφ
αὐτὴν; ut cum Æschines Terentianus,
Adelph. v. 6. 17. patri dixisset: *Fac,*
promisi ego illis, respondet Micio; pro-
misisti autem? de te largitor, puer!—
οὐχ ἔφησ' ὅτι ἡμαρτες; jam amica qua-
dam indignatione accensus Chorus acri-
us loquitur, et amicum ob noxam in se
ipsum admissam castigat. Nonne vides
te deliquisse? Nempe imprudentiam ei
objicit.

260. ὡς—ἄλλος. Quomodo vero deli-
queris, nec mihi dicere jucundum est, et
tibi molestum. Mansuetudinis et huma-
nitatis Chori signum est, quod repre-
hensionem Promethei immorari nolunt,
sed leviter ejus peccatum tetigisse sa-
tis habent. ἄδλου—τινὰ, *circumspice*
vero exitum ex his malis.

263. Quamvis miti Nympharum ob-
jurgatione tamen irritatus Prometheus
animus ægritudinem ejus et vim dolo-
ris, quo premitur, ingenue prodit, ἡλα-
φρὸν—πράσσοντας, *Facile est, si quis om-*
nibus curis atque ærumnis expeditus est,
eum alios infelices monere et verbis castigare.
Ad sententiam comparavit Stanleius
Dionis Cassii dictum, lib. 38. ῥᾶν πα-
ραινεῖσαι ἱερεῖς ἰστέν, ἢ αὐτὸν παθόντα
μαρτυρεῖσαι; ac Terentianum illud,
VOL. I.

Andr. 3, 1, 9. quod nemini non succur-
ret: *Facile omnes cum valemus recta con-*
silia ægrotis damus; adumbratum ex
Menandri versiculo: Ὅτις νοσούντων
ῥᾶντα πᾶς τις νοσούντων. Ceterum πᾶ-
ματος ἔξω τὸν πόδα ἔχων differt ab simili
phrasi, πᾶματος ἔξω τὸν πόδα ἀνέχων,
quod recte Cl. Valckenaer interpre-
tatur *pedem e malis retrahere*, ad Eurip.
Hippol. v. 1293. παραινέειν et νοθετεῖν
differunt. Hoc est reprehendere, objurgare,
illud monere, consilia dare.

265. ἰγὼ—ἠπιστάμην. Horum omnium
ego nihil ignorabam, scil. ut monitoribus
nihil opus sit.

266. ἰκὼν ἰκὼν ἡμαρτον, οὐκ ἀρνήσομαι.
Hic mihi velim aliquis attendat, quam
generoso spiritu culpam non solum
confiteatur, sed etiam angeat. Nimirum
Chorus tantum deliquisse eum monue-
rat; consultone id fecerit, an impru-
denter, in dubio relinquebat; Prometheus
vero non se deliquisse solum fa-
tetur, sed addit insuper ἰκὼν, ἰκὼν
ἡμαρτον. Scilicet quia, quod illæ vitio
sibi vertebant, id summam virtutem
esse sibi concius erat.

267. θνητοῖς—πόνους. Mortalibus au-
tem opem ferendo ipse mihi calamitates in-
veni. εὐρόμην πόνους h. l. i. q. inci-
dere in mala.

Οὐ μὴν τι ποινᾷς γ' ὀρόμην τοιαῖσί με
 Κατισχανεῖσθαι πρὸς πέτραις πεδαρσίοις,
 Τυχόντ' ἐρήμου τοῦδ' ἀγέιτονος πάγου. 270
 Καί μοι τὰ μὲν παρόντα μὴ 'δύρεσθ' ἄχρη,
 Πειδοῖ δὲ βᾶσαι τὰς προσερχούσας τύχας
 'Ακούσαθ' ὡς μάθῃτε διὰ τέλους τὸ πᾶν.
 Πείθεσθ' ἔμοι, πείθεσθε, συμπονήσατε
 Τῷ νῦν μογοῦντι. ταυτά τοι πλανωμένη
 Πρὸς ἄλλοτ' ἄλλον πημονὴ προσιζάνει.

268. οὐ μὴν τι] οὐ μὴν τοι Ald. οὐ μὴν τοι cod. Viteb. utrumque adversus metri iam-
 bici leges. οὐ μὴν τι Turn. ποινᾷς γ'] γ' abest Ald. Rob. 271. καί μοι] καί τοι
 Rob. marg. MS. ap. Morell. 272. τύχαι] βλάβαι Schol. 274. πείθεσθε, συμ-
 πονήσατε] Cod. Viteb. repetit μοι post alterum πείθεσθε versu non ferente. 275. ταυ-
 τὰ] ταῦτα Schol. Ed. Turn. Brunck. minus bene ad sensum. 276. πρὸς ἄλλοτ'
 ἄλλον] Sic Ald. Rob. Turn. πρὸς ἄλλοις ἄλλῃ marg. MS. ap. Morell. minus ele-
 ganter; nam prosopopœiæ decor perit.

268, 269. οὐ μὴν τι—πειδαρσίοις. Non
 tamen huiusmodi me cruciatibus macera-
 tum iri putabam, damnatum ad hunc deser-
 tum et solitarium scopulum. κατισχανεῖν
 et κατισχανίειν, macerare, attenuare, con-
 terere, arefacere. Supra dixerat προσευ-
 αίνειν. πειδαρσίου πίντρα æolica forma pro
 μιστέρειν, cf. eruditissimus Valckenaer
 ad Eurip. Phœn. 1034. Eadem forma
 Noster utitur v. 716. 924. πάγου vero,
 quem hic ἱερῆμον et ἀγέιτον vocat, supra
 v. 20. ἀπαύθρων appellaverat.

271. καί h. l. transitum ad alia signi-
 ficat; ut Germanorum doch. Verum
 polite jam presentia mala lamentari; his
 verbis significat se de benevolentia
 Chori non dubitare, et quodammodo
 acerbitatem admonitionis rejectæ com-
 pensat.

272. πειδοῖ δὲ βᾶσαι. Hæc locutio
 inepta fuisset, si Nymphæ alis advo-
 lassent. Perspicue significatur eas
 curru per ærem advectas, adhuc in eo
 consedissee, et sublimes pependisse. Sic
 Agamemnoni, (Agam. 915.) Clytæm-

nestra, a Troja redeunti: ἱεζαν' ἀπὸ τῆς
 τῆσδε.

272, 273. τὰς προσερχούσας τύχας.
 ἀκούσαθ'. Futuram sortem audite. προσ-
 ἐρχων de futuro seu instante, ut Ari-
 stoph. Vesp. 1500. 1522. Soph. El.
 906. Eurip. Phœniss. 41.

ὡς μάθῃτε διὰ τέλους τὸ πᾶν. Ut rem
 omnem a principio ad finem cognoscatis.

274. πείθεσθ'—μογοῦντι. Obsequimini
 mihi, obsequimini, date vos mihi nunc la-
 boranti et in societatem doloris venite. Bre-
 vitem ultimumorum verborum Latina
 lingua imitari nequit.

275, 276. ταυτά τοι—προσιζάνει. Eo-
 dem enim modo semper oberrans adversitas
 fortunæ subinde ad alium aliumque diverti-
 tur. Similis est sententia in Suppl. v.
 332. αἰὶλ' ἀνδράων κακὰ. Πόνου δ' ἴδαις
 ἐν ἰδαμοῦ ταυτὸν εἶπον. Similior illa
 apud Pindarum, Olymp. β'. 62.

'Ρεαὶ δ' ἄλλοτ' ἄλλαι
 Εὐθυμῶν τι μέγα καὶ
 Πόνου ἰς ἀνδρας ἴκαν.

πρὸς ἄλλοτ' ἄλλον. Similis transpo-

Χο.

Οὐκ ἀκούσαις ἐπεδωύξας

Τοῦτο Προμηθεῦ,

Καὶ νῦν ἐλαφρῶ ποδὶ κραιπνόστυον

Θάκον προλιποῦς, αἰδέρα δ' ἄγρον,

280

Πόρον οἰωνῶν, ὀκριόεσση

Χθονὶ τῇδε πελῶ· τοὺς σοὺς δὲ πόνους

Χρήζω διαπαντὸς ἀκούσαι.

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, ΩΚΕΑΝΟΣ, ΧΟΡΟΣ.

ΩΚΕΑΝΟΣ.

ἮΚΩ δολιχῆς τέρμα κελεύθου

279. κραιπνόντυον] κραιπνίστυον Codd. Regg. Ald. Turn. etc. Simplicii autem scribendum esse, ut metro satisfiat, monuit Bentl. Diss. in Phal. Epist. p. 140.

280. Θάκον] dedit Brunck e codd. Regg. Θάκον Ald. Rob. Turn. αἰδέρα δ' ἄγρον] αἰδέρα δ' ἄγρον Ald. Rob. Vulg. dedit. Victor. 281. ὀκριόεσση] ὀκριόεσση Ald. Rob.

Turn. Victor. 283. ἀκούσαι] ἀκούσαι Rob.

sitio verborum ei quam supra notavimus v. 49. Ceterum ob eandem inconstantiam et mutabilitatem Mars noto nomine dicitur ἄλλοπρόσβαλλος; nec assimilis est imago Cupidinis apud Moschum, Idyll. i. 16.

Καὶ πετρίεις, ὡς ἔρεις, ἰφίπταται ἄλλοι' ἢ' ἄλλους.

περσιζάνειν. Assidere, h. l. pro appropinquare, deverti.

277. οὐκ ἀκούσαις ἐπεδωύξας τοῦτο. Non invitis nobis hæc edixisti. ἐπεδωύξας, quod supra γ. 73. cum clamore vociferari denotabat, hic simpliciter est dicere.

279. εἰς καὶ νῦν—ἀκούσαι, et nunc jam alacri pede, rapidam hanc volueris vehiculi sedem, ætremque purum, avium viam relinquimus, ac ad asperam hanc terram descendentes, labores tuos omnino cupimus cognoscere. ἐλαφρὸς h. l. ad celeritatem pertinet. κραιπνόντυον Θάκον aperte designat sedem in curru alato, seu ab avibus tracto. πόνους οἰωνῶν vel universe dictum est, sæpe enim ær ita describitur, ut regnum aut via avium appelle-

tur; vel cum quodam respectu ad aves curru junctas, si modo eas habuerint, nec tantum curru alato usæ fuerint; quemadmodum Oceanus de ave, qua vectus erat, v. 394. dicit: λυγρὸν γὰρ ἔμμεν αἰδέρας φαίρει πετρίεις. Nobis tamen verius ac simplicius videtur universe pronuntiatum interpretari.

Ceterum ut extrema Promethei verba animum produnt non magis erga inimicos asperum et contumacem, quam amicorum colloquio et consuetudine humaniter gaudentem, ita simul aptam Choro occasionem præbent e machina descendendi, dumque id fit, commodum ad sequentem scenam transitum faciunt.

IN SCENAM IV.

v. 264.—396.

Jam scenam ingreditur Oceanus, Nympharum quæ Chorum constituunt pater. Is eadem via profectus a tergo Promethei venit, nec prius quam proxime ad eum accessisset, ab eo conspici poterat. Fingitur autem aliti inequitare.

Διαμειψάμενος πρὸς σὲ Προμηθεῦ,
 Τὸν πτερυγῶν τόνδ' οἰωνόν
 Γνώμη, στομίων ἄτερ, εὐδύνων.
 Ταῖς σαῖς δὲ τύχαις, ἴσθι, συναλγῶ.

288. συναλγῶ] Ita scribendum censuit Pauw; recte, ut anapæstus certus sit. Vulg. ξυναλγῶ Ald. Rob. Turn.

An Gryphus fuerit, quod Scholiastæ putant, incertum est. Nihil enim impedit, quo minus equum alatum, ut Pegasus fuisse fabulantur, interpretemur. Gryphes saltem a Prometheo v. 810. ita describuntur, ut Scholiastarum opinioni calculum vix adjicere queamus. Quicquid sit, si hunc Oceani introitum cum Nympharum ingressu comparamus, magis etiam has curru vectas fuisse, apparet. Oceanus enim sine mora ab alite descendit, ac disertis verbis eum sub initium colloquii et sub finem ejusdem significat. Quod argumento est Æschylum nihil studiose obscuris verborum involueris texisse, sed planissimum verborum sensum eundem et Æschilo dignissimum esse.

284. sqq. ἦ καὶ—εὐδύνων. Quæri potest, ubinam locorum Æschylus antrum s. domum Oceani posuerit. Nam etsi Oceanus, mare, totam tellurem ambire credebatur, tamen Oceaus deus alicubi domicilium habebat. Δάματος Ὀκεανοῦ meminuit Homerus, Iliad. ζ'. 311. idque eum post Æthiopas in Oceano meridionali, aut saltem versus occasum hibernum posuisse verisimile est. Id vero etiam Æschylum tenuisse levi quidem conjectura, sed tamen haud prorsus contemnenda, ducor ad suspicandum. Ubi Atlantis et Typhonis mentionem facit Oceanus, ita loquitur, ut eum ea loca, ubi illi versabantur, in hoc ipso itinere prætervectum esse credibile sit. cf. v. 347. 352. 363—365. Itaque si fingamus Oceanum e sinu Hesperio ad promontorium, quod Ἐσ-

πέρου πέρας vocabatur, recto itinere ad Pontum Euxinum contendisse, ad sinistram Atlantem in Mauritania ex aëre despicere poterat; deinde vero etiam Siciliam supervolans Ætnam, cui Typhon subiacebat. Et quoniam Oceanitides in eodem antro cum patre Oceano habitabant, coll. v. 130. Æscyllus forsan cum Nymphas se in antro suo sonum ferramentorum, quibus Prometheus affigebatur, exaudisse, dicentes fingit, pro radi, quæ tum erat, Geographiæ notitia imaginatus est, antrum Oceani et Nympharum sic versus occasum hibernum subjacere monti Scythico, ad quem Prometheum religatum esse perhibet, ut linea recta ex isto monte per mediam tellurem, sed versus occasum hibernum ducta ipsum Oceani et Nympharum antrum penetraret. Sed hic ipsi suo lectores utantur judicio; nihil enim impedit. Fieri enim potest, ut Æschylus ipse, unde venerit Oceanus, et ubi ejus domicilium esset, aut ignoraverit, aut certe desuave noluerit. Δολιχῆς κελύβου et viæ longitudinem et cursus celeritatem innuit. Δολιχῆς κελύβου τίμα i. q. μακρῆς κελύβου πέρας. Theb. v. 548. διαμειψάμενος, intervallum emensus. διαμείβω, superare de via, quam quis post tergum relinquit.

286. sq. εὐν πτερυγῶν—εὐδύνων. Velocem hunc alitem imperio sine frenis gubernans. Admirationis enim augendæ causa, non brutus, sed mente ac ratione præditus esse fingitur.

288. ταῖς—συναλγῶ. Scito autem me et ipsum tuis ærumnis angī.

Τό τε γάρ με, δοκῶ, ξυγγενὲς οὕτως

Ἑσαναγκάζει χωρὶς τε γένους,

290

Οὐκ ἔστιν ὅτ' αὖ μείζονα μοῖραν

Νείμαιμι, ἢ σοί.

Γνώσει δὲ τάδ' ὡς ἔτυμ', οὐδὲ μάτην

Χαριτογλωσσεῖν ἐνι μοι. Φέρε γὰρ

Σήμαιν' ὅ τι χρέ' σοι ξυμπράσσειν

Οὐ γάρ ποτ' ἐρεῖς ὡς Ὀκεανοῦ

Φίλος ἐστὶ βεβαϊότερός σοι.

Πρ. Ἔα, τί χρεῖμα; καὶ σὺ δὴ πόνον ἔμων

Ἦκεις ἐπόπτης; πῶς ἐτόλμησας, λιπῶν

292. νείμαιμι] νείμαι Ald. Rob. γι νείμαι Turn. Garb. 293. γνώσει] Sic Athenaeus, qui hunc locum citat, lib. iv. p. 165. D. ed. Casaub. γνώσει codd. et Edd. omnes. ἔτυμ'—μάτην] Athenaeus l. l. totam hunc versum ita profert, γνώσει γὰρ ὡς ἔτυμ' γ' οὐδὲ γὰρ μάτην. Metro autem aptior est lectio vulgata, quam praebet Rob. Post γνώσει Cod. Viteb. omittit δὲ, quod ad vincendam orationem necessarium est. Id. οὐ pro οὐδὲ. Pro ἔτυμ' Ox. habet ἰσότημα. 294. Χαριτογλωσσεῖν] σε χαριτογλωσσεῖν Cod. Viteb. Ed. Ald. inepte; nam sic, quod communiter eloqui debet Oceanus, id ad singularem Promethei personam transferret. σε χαριτογλωσσεῖν Rob. haud melius. Lectio recepta e Vict. in cett. edd. transiit. 295. ξυμπράσσειν] συμπράττειν Ald. Rob. Vict. etc. ante Brunck. 296. ποτ' ἐρεῖς] ποτε φησὶ Ox. Ald. 297. φίλος] additur ἱερεῖς Schol. Rob. e glossemate. 298. σὺ δὴ] δὴ abest Rob.

289. sqq. τό τε γάρ—ἢ σοί. Nam ut id faciam et cognatio nostra me impellit, nec si a necessitudine diucesserim, alium habeo, cui plus quam tibi tribuam. Cognati erant Prometheus et Oceanus; hic enim pariter ac Themis, mater Promethei, Caelo et Terra natus erat.

293. γνώσει—ἐνι μοι. Vera autem haec esse experieris; non enim inanibus verbis gratificari meum est. μάτην χαριτογλωσσεῖν est vana spe aliquem lactare, multa prolixè polliceri, quæ servare aut nolis aut nequeas.

294.—297. φέρε—σε. Agedum, impetu, quibus rebus te a me adiuvare velis. Non enim Oceano alium tibi certiores amicum esse dices. Totum hoc exordium

fidum, ingenuum et honestum Oceani animum luculenter prodit.

298. ἔα, τί χρεῖμα formula est rem inexpectatam admirantis, ejus exempla multa occurrunt, v. c. Eurip. Ox. 1611. Androm. 896. quæ loca Cel. Valckenario debemus, ad Hippol. p. 260. Εἴη quid hoc est τοι? καὶ σὺ δὴ—ἰσότητος; Tu quoque venis laborum meorum spectator? ut supra v. 118. πόνον ἔμων διαίτης.

299. πῶς; ἰσότητος, quomodo animum inducere vel hoc a te impetrare potuisti. Ita saepe ponitur καλῶς. Similiter in Supplicibus Rex Danaïdas interrogat: ἀλλὰ πῶς πατρὸς λάμπει λιπῶν ἱερεῖς;

Ἐπώνυμόν τε ρέϋμα καὶ πετρηρεφῆ
 Αὐτόκτιτ' ἄντρα, τὴν σιδηρομήτορα
 Ἑλθεῖν ἐς αἶαν; ἥ Δεωρήσαν τύχας
 Ἐμὰς ἀφίξαι, καὶ ξυνασχαλῶν κακοῖς;
 Δέρκου Δίαμα, τόνδε τὸν Διὸς φίλον,
 Τὸν συγκαταστήσαντα τὴν τυραννίδα,
 Οἷαις ὑπ' αὐτοῦ πημοναῖσι κάμπτομαι.
 Ὡκ. Ὅρῳ Προμηθεῦ, καὶ παραινέσαι γέ σοι
 Θέλω τὰ λῶστα, καίπερ ὄντι ποικίλῳ.
 Γίνωσκε σαυτὸν, καὶ μεδάρμοσαι τρόπους
 Νέους· νέος γὰρ καὶ τύραννος ἐν Δεοῖς.

300

310

301. αὐτίκτιτ'] αὐτίκτιτ' Ald. 309. μεδάρμοσαι] μεδάρμοσαι Cod. Viteb. quod vulgato cur præferendum sit, non video. μετάρμοσαι marg. MS. Morell. μεδάρμοσαι habent Ald. Turn. Victor. Stanl. μεδάρμοζι Rob.

300. ἐπώνυμον ρέμμα, *fluctum cognominem*, Oceanum, mare, significat; adeoque eum ab Oceani persona distinguit. *πετρηρεφῆ αὐτόκτιτ' ἄντρα* sunt *antra scopulosa non manu sed natura facta*, (die sich selbst von Natur gebildet haben).

301. *σιδηρομήτορα αἶαν* Scythiam designat. Chalybes enim, Scythiæ populus, ferrum invenerant.

302. sq. ἥ Δεωρήσαν—κακοῖς. Num fortunam meam spectaturus venisti, et quid te malorum meorum miseratio cepit? Iterum observari velim, quot modis Æschylus in iisdem rebus orationem variare soleat.

304. sqq. Δίκευ Δίαμα. Intuere hoc spectaculum. cf. v. 140. 241.

ἐνδὲ—*τυραννίδα*. Hunc Jovis amicum; et in constituendo regno ejus adiutorem. cf. v. 119. 120. ex quo apparet, cum se supra τὸν Διὸς ἱχθῆν appellaret, id nihil aliud significare, quam Jovi inivsum, aut ab eo in inimici loco habitum.

306. αἷαις—*κάμπτομαι*. Vid. supra v. 237.

307. sq. ἰδῶ—*πανίλῳ*. Video Prometheu, et tibi quidem optima consilia dare

uolo, est natura satis callido. Blandam amici vulneri manum admovet Oceanus, cavetque ne temere illidat. Comparavit Stanl. Homericam Vulcani matrem admonentis imaginem, Iliad. α'. 577.

Ματρὶ δ' ἰγὼ παρέφηναι καὶ αὐτῇ περ νοούσῃ

Πατρὶ φίλῳ ἐπείρεα φίρην Διῖ.

Multum vero a veteribus celebrata Promethei calliditas. Hesiodus eum *πανίλον, πανιλομήτην, πανιλόβουλον, ἄγκυλομήτην, πάντων περὶ μῆτιν εἰδῶτα*, Horatius *callidum*, Catullus *solerti corde Prometheus* appellat.

309, 310. γίνωσκε σαυτὸν, *cogita qui sis, tecum habita*, et noris adversus Jovis potentiam infirmis te viribus contendere. καὶ μεδάρμοσαι τρόπους νέους, et novos mores induc. μεθαρμοζέειν alias corrigere, emendare, h. l. autem, quia νέους additur, est *aptare sibi, inducere*.

νέος γὰρ—*Διὸς*. Probe didicit Oceanus aulicorum prudentiam, qui mores suos semper ad regis exemplum componunt.

Εἰ δ' ὦδε τραχεῖς καὶ τεθνηγμένους λόγους
 ῥίψεις, τάχ' ἂν σου, καὶ μακρὰν ἀνωτέραν
 θαπῶν, κλύοι Ζεὺς, ὅσπερ σοι τὸν νῦν χόλον
 Παρόντα μόχθων παιδιὰν εἶναι δοκεῖν.
 Ἄλλ' ὦ ταλαίπωρ, ὅς ἔχεις ὀργὰς ἄφες,
 Ζήτει δὲ τῶνδε πημάτων ἀπαλλαγάς.
 Ἀρχαῖ ἴσως σοι φαίνομαι λέγειν τάδε·
 Τοιαῦτα μέντοι τῆς ἄγαν ὑψηλόρου
 Γλώσσης, Προμηθεῦ, τὰ πείχειρα γίνεται.

315

312. ἀνωτέρω] ἀνωτέρω Rob. 313. θαπῶν] θαπῶν Ald. Turn. Rob. κλύοι] κλύω
 Ald. κλύω MS. Viteb. At optativum sensus et particula δὲ requirit. Id. v. sq. μέ-
 χθων. 316. τῶνδε] τῶν Ald. claudicante metro. 317. λίγαι] λίγων Ar.
 319. ἐπίχειρα] bene monet Brunckius, crasin ad metrum necessariam esse, neque
 adeo, ut vulgo, scribendum ἐπὶ ἐπίχειρα.

311—314. εἰ δ' ὦδε—δοκεῖν. Si vero
 tam aspera et aculeata verba jeceris, cito
 fortasse, quamvis procul a te in excelsiore
 throno sedens, te Jupiter audiit, ut hanc
 malorum acerbitatem ludum jocumque fuisse
 existimaturus sis.

τεθνηγμένοι λόγοι, dicta quasi cote ira-
 cundiae acuminata, quae alterius ani-
 mum mordent ac pungunt. Bene ob-
 servat Valckenarius V. D. (ad Hippol.
 Eurip. p. 239. ubi et h. l. et Theb. v.
 717. et alia exempla commemorat)
 animum incitatum ira, odio, vel alia
 perturbatione dici poëtis τεθνηγμένοι,
 hic autem τεθνηγμένους λόγους mitibus
 verbis opponi. βίαιος de dicteriis fre-
 quenter usurpatur, ut Latinorum jacere
 ἐόχεα hic et probabilitatem et celerita-
 tem notat; (Germ. wer weiss wie bald) cu-
 jus usus aliud exemplum e Plat. Phædr.
 p. 257. affert doctiss. Hoogveen in
 doctrina particularum Græcarum, cap.
 liv. §. 4. p. 1134. καὶ μακρὰν ἀνωτέρω
 θαπῶν, etiamsi etc. Χίλος μόχθων,
 acerbitates et dolores.

παιδιὰν εἶναι δοκεῖν. Stanleius apte

contulit Terentianum: Hic vero est, quæ
 si amare occæperit, ludum jocumque dices
 fuisse alterum, Ter. Eunuch. 2, 3.

315, 316. ἄλλ'—ἀπαλλαγάς. Tu au-
 tem, ô miser, iras, quas foves, dimitte, et
 quare, quomodo te ex his malis liberēs.
 ἀπαλλαγαι, plurali singularis loco po-
 sito. Aut ἀπαλλαγαι sunt liberationis
 præsidia. cf. v. 471. 760.

317—319. Fortasse obsoleta tibi et stulta
 videbuntur quæ dicam, verum tamen est,
 talia impotentis superbiloquentia præmia esse
 solere. ἀρχαῖα dicuntur antiqua, h. e. ab
 nostræ ætatis sensu et judicio nimium
 aliena, adeoque stulta et futilia. Sic
 sæpe apud Aristophanem, v. c. Nub.
 912. 980. Comparavit etiam Morell.
 Ciceronis dictum Philipp. 1. Negligentius
 ista, et nimis antiqua et stulta dicimus. τῶνδε
 vero pertinet ad sequentis; nempe
 Oceanus veretur, ne Prometheus locum
 istum communem de superbiloquentiis
 damnis antiquum et ineptum judicatu-
 rus sit. μίναι, nihilo secius, gleichwol. ἐπὶ
 ἐπίχειρα proprie, ut Hesychius explicat:
 ἐπὶ ὑπὲρ τὸν μισθὸν δίδωμενα τοῖς χειροτέχεσσι

Σὺ δ' οὐδέπω ταπεινός, οὐδ' εἴκεις κακοῖς, 320
 Πρὸς τοῖς παροῦσι δ' ἄλλα προσλαβεῖν θέλεις.
 Οὐκ οὖν, ἔμοιγε χρώμενος διδασκάλα,
 Πρὸς κέντρα κῶλον ἐκτενεῖς, ὁρῶν ὅτι
 Τραχὺς μόναρχος οὐδ' ὑπεύθυνος κρατεῖ.
 Καὶ νῦν ἐγὼ μὲν εἶμι, καὶ πειράσομαι,
 Ἐὰν δύναμαι, τῶνδ' ἐσ' ἐκλῦσαι πόνον.
 Σὺ δ' ἡσύχαζε, μὴδ' ἄγαν λαβροστόμει.
 Ἡ οὐκ οἶσθ' ἀκριβῶς, ὣν περισσόφρων, ὅτι
 Γλῶσση ματαία ζημία προστρίβεται ;

320. κακοῖς] κακῶν MS. Viteb. quod haud injuria praefert Zennius, quia constructio verbis ἔκεις cum genitivo rarior est, neque tamen Graecis plane insolita ; adde quod gratius ad aures accidere videtur ἔκεις κακῶν, quam ἔκεις κακοῖς. 327. λαβροστόμει] λαυροστόμει Ald. 328. περισσόφρων] περισφρων Ald. Rob. Lectio recepta venit a Turn. 329. προστρίβεται] vero lectio ed. Victor. cujus glossama est altera προσηγίνεται, quam habent Ald. Rob. Turn. Garb. etc. praeter Bruncium, qui Victorianam restituit.

ναυς. Lucrum igitur ironice damnum dicit ; ut nostri : das hat man nun davon, das kommt dabey heraus. Sine ambagibus idem proprie dicit Oceanus v. 328. Omnino hic locus de poenis nimiae loquendi temeritatis multum a Tragicis frequentatur. Comparaverunt viri docti Eurip. Bacch. 385. Pind. Ol. i. 84. Eurip. Aeg. fragm. iii. γλῶσσαν ἄγαν ὑψήγηες superbe dicta in Jovem innuit. Idem dicitur λαβροστόμειν v. 327. γλῶσσαν ματαία v. 329.

320, 321. εὐδὲν—δύλιος. Tu tamen nondum es humilis, nec cedis malis, sed praesentibus potius non contentus alia insuper tibi comparare vis. οὐδ' ἔκεις κακοῖς cf. v. 179.

322—324. οὐκ οὖν—κρατεῖ. Itaque, si me audies, non amplius adversus stimulum calcitralis, cum videas asperum monarcham nec ullis rationibus obnoxium regnare. ἔμοιγε χρώμενος διδασκάλα, wenn du meinem Rathe folgen willst. πρὸς κέντρα λακτι-

ζειν notissima metaphora. Sic πρὸς κέντρα μὴ λακτιζει τοῖς κρατοῦσι σου, Pelia ap. Stob. p. 37. et Zenob. 5, 70. Παροιμία δὲ μίμνηται Εὐριπίδης (Bacch. 784. ed. Bruck. 794. ed. Barnes.) Πρὸς κέντρα λακτιζομαι θνητὸς ὢν θεῶ ;—καὶ Αἰσχύλος δὲ ταύτης μίμνηται.—Pind. Pyth. 2. 173. ποτὶ κέντρον δὲ τοῦ λακτιζομένου τιλίδου Ὀλυνθίου ἄλμος.—quae loca Stanl. conguessit. Cf. Nostrum, Aegam. 1633. πρὸς κέντρα λακτιζομαι παροιμία ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν ἰαντίων ἐπὶ λέγειν ἢ πρᾶττειν Hesych. qui tamen hac explanatione verum proverbii sensum non assecutus est. Dicitur enim de iis, qui repugnando superioribus plus obstant sibi, quam prosunt.

325. sqq. καὶ νῦν—προστρίβεται. Et jam nunc eo, et, si potero, tentabo te ex his aerumnis exsolvere. Tu vero quiesce, nec nimis procaciter loquere. Quid ? nonne, cum supientia abundes, satis intellesiasti, linguae vanitati poenas infligi ? γλῶσσαν μα-

- Πρ. Ζηλῶ σ' ὅδ' οὐνεκ' ἐκτὸς αἰτίας κυρεῖς, 330
 Πάνταν μετασχὼν καὶ τετολμηκῶς ἐμοί.
 Καὶ νῦν ἴασον, μηδέ σοι μελησάτω.
 Πάντως γὰρ οὐ πείσεις νιν' οὐ γὰρ εὐπιθῆς.
 Πάπταινε δ' αὐτὸς μή τι πημανθῆς ὁδῶ.
 Ὡκ. Πολλῶ γ' ἀμείναν τοὺς πέλας φρενοῦν ἔφυς,
 "Ἢ σαυτόν' ἔργῳ κοῦ λόγῳ τεκμαίρομαι.
 Ὁρμώμενον δὲ μηδαμῶς ἀντισπάσης.
 Αὐχῶ γὰρ, αὐχῶ τήνδε δαρεὰν ἐμοί
 Δώσειν Δί', ὥστε τῶνδ' σ' ἐκλυῖσαι πόνων.
 Πρ. Τὰ μὲν σ' ἐπαινῶ, κούδαμῃ λήξω ποτὶ 340
 Προδυμίας γὰρ οὐδὲν ἐλλείπεις. ἀτὰρ

330. αἰτίας] ζημίας Rob. male repetitum e versu antecedente. 332. μηδὲ] μὴ ἢ Ald. μηδὲ Rob. 333. εὐπιθῆς] εὐπιθῆς invito metro. Ald. Rob. Viteb. 340. τὰ μὲν—ποτὶ] Elegans quidem est Valckenarii conjectura, quam ad Eurip. Phœnias. v. 1723. protulit, forte scil. scripsisse Æschylum, τὰ μὲν σ' ἐπαινῶν κούδαμῃ λήξω ποτὶ,

ταῖα, lingua proterva. Sic μάταιον Suppl. 206.

330. Ζηλῶ σι, felicem te prædico; s. non equidem invideo, miror magis. Ζηλοῦν et μακαρίζω hoc sensu frequenter occurrunt. cf. Valckenaer ad Theocr. Adoniasus. p. 415. ὅδ' οὐνεκ propterea quod.

331. πάντων—ἐμοί. Cum omnium meorum consiliorum particeps et socius fueris. Hic igitur obiter significatur, Oceanum, quæ Prometheus hominum causa invito Jove perpetrasset, non probasse solum, sed etiam adjuvisse. In τετολμηκῶς præpositio σὺν aut μὲν repetenda est ex participio μετασχὼν.

332. sqq. καὶ νῦν—ἰδῶ. Nunc vero ista omitte; noli propterea laborare. Nam nullo modo ei persuadebis. Valde enim difficilis est. Vide modum, ne quid ipse hoc itinere offendaris. Verbis καὶ νῦν ἴασον leviter fingere Oceanum videtur, quod non prius se adversus Jovem defenderit.

VOL. I.

335, 336. τελλῶ—τεκμαίρομαι. Multo peritior es aliis, quam tibi recte consulendi, id non conjectura, sed ipso rei usu intelligo. λόγος. h. l. non est verbum, ut Stanl. vertit, sed ratio, ratiocinandi facultas.

337. ὁρμώμενον—ἀντισπάσης. Plane autem nolo, me jam promptum ad hoc iter accipiendum a te retrahi. μηδαμῶς conjunctivo junctum ἀπαγορευτικὸν est. Nihil tamen prohibet ἀρνητικῶς s. negative interpretari, modo ἀντισπάσης pro ἀντισπάσης legatur. Sic sensus esset: Sed me jam ire paratum nullo pacto ex itinere retrahes. Quod. h. l. concinnius esse opinor.

338, 339. αὐχῶ—πίστων. Glorior enim hac spe Jovem mihi hoc gratificaturum, ut te ex his ærumnis liberet. αὐχῶν, fidenter prædicare, et cum quadam spei gloriatione.

340. τὰ μὲν opponitur τῶ· ἀτὰρ. De illo quidem, laudo te, nec laudare unquam desinam.

341. προδυμίας γὰρ οὐδὲν ἑλλείπεις,

K

Μηδὲν πόνει. μάστιγ γὰρ, οὐδὲν ὠφελῶν
 Ἐμοὶ, πονήσεις, εἴ τι καὶ πονεῖν θελοῖς.
 Ἀλλ' ἡσύχαζε, σαρπτόν ἐκποδὼν ἔχων.
 Ἐγὼ γὰρ οὐκ εἰ δυστυχῶ, τοῦδ' οὐνεκα
 Θέλοισι' ἂν ὡς πλείστοισι πημοναῖς τυχεῖν.
 Ωκ. Οὐ δῆτ', ἐπεὶ με καὶ κασιγνήτου τύχαι
 Τείρουσ' Ἀτλαντος, ὃς πρὸς ἐσπέρους τόπους
 Ἔστηκε, κίον' οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς
 Ὡμοῖς ἱρείδων, ἄχθος οὐκ εὐέγκαιλον.

350

non tamen adeo certa, ut eam Brunckius in locum vulgatam, quam omnes MSS. et Edd. exhibent, recipere debuerit. Etenim vulgata Ἰαλαντιῶς sic exponi potest. τὰ μὲν δ' Ἰαλαντῶ, ποῦδαμῇ λάξω ποτὶ Ἰαλαντῶν, et laudo te, nec unquam laudare desinam. Similiter supra, v. 164. sq. δάμναται οὐρανίαν γήνην, εὐθὺ λάξω (sc. δαρνύμενος) πρὶν εἰ δ' περὶον νίαι etc. 343. Θίλεις] Ita Rob. Viteb. Reg. B. quod particula si aptius quam vulg. Θίλεις. 345. οὐνεκα] Atticismum auctore Dawesio post Brunckium restitutum, cum ceteri omnes ediderint ὕψους. 348. ἰς πρὸς] ἰς ἱς Rob. 349. Ἰστανις, κίον'] Ἰστανις κίον conj. Petitus Obs. misc. iii. 24. Sed nihil mutandum docuit Abreschius; qui etiam Eustathium allegavit ad Odys. α'. p. 18. 26. ubi hic versus ita legitur, ut eum omnes Edd. et Codd. MSS. exhibent. 350. Ὡμοῖς] Ὡμοῖν Rob.

nam ad benevolentiam et officium nihil tibi reliquis facis.

341—343. ἄνδρ—Θίλεις. Veruntamen noli laborare; frustra enim laborabis, si quidem velis laborare, neque mihi quicquam proderis.

344. Ἀλλ' ἡσύχαζε, σαρπτόν ἐκποδὼν ἔχων. Falso transtulit Stanleius: proinde quiesce et te hinc amove. Sensus est: Sed tu cum astru teli factum sis, cum in tuto sis, quiesce.

345, 346. ἰγὰ—τυχῖν. Ego enim etsi infelix sum, nolim tamen ideo quam plurimis aliis calamitates accidere. Generosum hic animum prodit Prometheus, et quamvis acrem et propositi tenacem, eundem tamen etiam humanum, benevolum et commodi aliorum studiosum.

347. τὸ δῖον, nequaquam. Isai με—ἐδάγκασεν, quia me etiam infortunia fratris Atlantis affligunt, qui in Hesperis oris sit, cæli et terræ columnam humeris haud

leve eam onus sustinet. κασιγνήτου scil. σου. Nam Atlas est frater Promethei secundum Hesiodum, Theog. 509. et Apollodorum, lib. i. p. 4. ed. Commel. Diodorus Siculus autem, ut nulla est in his fabulis scriptorum consensio, Saturni fratrem et Cæli filium facit. Sed de Atlante Æschyleo copiosius disputabimus ad locum similem v. 425. sqq.

348. ἰς πρὸς ἱστανίους τόπους. Valckenarius ad Eurip. Hippol. p. 277. coniciebat Æschylum scripsisse πρὸς ἱστανίους τόπους. Recte vero Brunckius, "tertius, inquit, eas non mihi videtur necessario præferendus. πρὸς et πρὸς absque motus significatione accusativum aduiscunt, Pers. 230. πρὸς δασυὲς ἄντροις Ἠλίου φθινισμάτων, et v. 814. πρὸς γῆν Πλατωνίων. Utroque in loco ex auctoritate eodd. sic edidimus; infra, v. 513. πρὸς Ὀλισσίων πρυμνῶν ἄριστον ἦσαν."

Τὸν γηγενὴ τε Κελικίον οἰκήμενον

Ἄντρον ἰδὼν ἄκτιρα, δάϊον τέρας,

351. Atlantis ideo potissimum hic meminerat Oceanus, ut ostenderet, se iter ad Jovem non solius Promethei causa suscipere, adeoque ultimum argumentum, quo eum ille ab hoc itinere avocare cupiebat, everteret. Jam vero Typhonis mentionem injicit, ut novo exemplo Prometheus doceat, nullam vim adeo potentem, nullamque ferociam tam superbam esse, quæ a Jove vinci ac retundi non possit. Quapropter consilio ejus aptissimum est, quod primum vivis coloribus Typhæi minas et conatus adversus Jovem, deinde autem turpem ejus cladem, acerbissimasque pœnas depingit. Cum enim vehementer cupiat mitiorem Prometheo mentem inspirare, eique ut supplex Jovi se submittat persuadere, nihil utique magis idoneum videri poterat, quam Typhonis exemplum; ejus commemoratione ubi eum nihil commoveri intelligit, mox omnem, quam de salute ejus restituenda conceperat, spem deponit.

Typhœi s. Typhonia Homerus semel tantum et obiter mentionem facit, *Iliad.* β'. 782. Hæxiædus eum Talluris minimum natu filium, ex Tartaro susceptum esse fingit. Formam vero ejus luculenter his versibus describit, quos cum Æschyli phantasmate comparasse neminem pœnitebit:

Ὅσαί τεσσονος τίς παῖδα Τυφώϊα Γαῖα
πλάσσει

Ταρτάρῳ ἐν φιλότῳ διὰ χροῦν Ἀφροδίτῃ.
Ὁδ' χυρεῖ μὲν ἱσόν ἐσ' ἐχέει ἱερὰς ἱ-
χθυας

Καὶ σάβας ἀλάμας κρατερῶς Διὸς· ἐν δὲ
οἱ ὄμωι

Ἢν ἱσάτο κίφαλα ἔφην, βελυῖ δόκοντες
Γλάσσοι διφραγῆς λελυχημένα· ἐν δὲ οἱ
ἱσόν

Θυσσιόγῃς κίφαλῃς ἐπ' ἱφίεσι πῦρ ἀμεί-
ρυνται

Παρίων δ' ἐν κίφαλῳ πῦρ καί τοι δαμά-

μύου.

Φοῖβος δ' ἐν πάσσῳ ἱσὺν διαφί κίφαλῃς,
Παντοίῃς ἐπ' ἱσῶν ἀδίστατος.—

Pindarus autem hujus Typhonis furori pariter ac Noster ignes tribuit ab Ætna ejectos, cujus quidem locus adeo similis est Æschyleo, ut ille Tragicum imitatus esse videatur:

Ὅς ἐ' ἐν αἰθῇ Ταρτάρῳ καί-
ται· θύει πολλήμιν

Τυφὸς ἱσάντομαλῶτος, ἐν ποτὶ
Κελικίῳ θρίψι πολλόν.

τοῖσι ἄντρον· ἐν γὰρ μὲν

Ταί δ' ὅτε Κόμης ἀλκυονίδος ἐχθρῶν

Σικελία ἐ' ἀντοῦ πύλῃ

Σείρεα λαχράντα· πῶν

Δ' ἐφάνη ἐνέχῃ

Νιφίον· Ἀἴτω, πάντες

Χόινος ἱφίεσι τείνεται.

Τὰς ἐφύγονται μὲν ἀπὸ δό-
κου πύρρῃς ἀγνέταται

Ἐν μυχῷ παγαί· ποταμῶ

Δ' ἀμείβονται μὲν προχέοντες ῥέος παυτοῦ

Ἀἴων'. ἀλλ' ἐν ἱφίεσι σίτρεα

Φοίνισσα κολυμβήσας φλάξ ἐς βαθεῖ-

μι φέρι· τόντοι σπλάνα ἐνταυτά γῃ

Κύνο δ' Ἀφαιστῶν κρούουσιν ἱερῶν

Δαιμονάτων ἀνατίρ-

ων· τίρας μὲν θαυμάσιον προσηδ-

οῦται· θαῦμα δὲ καὶ παρῶν.

τοῖσι ἀπώσαι,

Ὅλας Ἀἴτας ἐν μελαμφύλ-

λοις δίδεται κεραφαῖς

Καὶ σίδηρ' ἀστυμὰ δὲ χαλκός-

σσι· ἅπαν οὗτοι ποταμολιμίον
κυστῇ.

h. e. e versione ab Ill. Heynio curata: quique in horrendo Tartaro jacet, Deorum hostis, Typhos centiceps, quem olim Cilicium enutrivit famosum antrum: nunc vero et supra Cumas maris septa littora, et Sicilia ejus premit pæctora hirsuta, columnaque cælestis eum cohibet, nivosa Ætna, per totum annum acris nivis nutrix. Cujus eructantur inaccessi ignis liquidissimi ex ca-

Ἑκατοντακάρηνοι πρὸς βίαν χειρούμενοι
 Τυφῶνα Δούρον, πᾶσιν ὃς ἀντίστη Διὸς,
 Σμερδαῖσι γαμφηλῇσι συρίζων φόνοι·
 Ἐξ ὀμμάτων δ' ἥστραπτε γοργωπὸν σέλας,
 Ὡς τὴν Διὸς τυρανιδ' ἐκέρσων βία·
 Ἀλλ' ἦλθεν αὐτῷ Ζητὸς ἄγρυπτος βέλος,
 Καταιβάτης περαυνὸς ἐκπνέων φλόγα,

353. *ἑκατοντακάρηνοι*] Ita omnes. *ἑκατοντάρηνοι* Pauw; qui dubitat in principio versus duo anapestos positos fuisse. Et recepit Morell. qui cum hac forma comparat *ἑκατόγγυς*, *ἑκατόμυλοι*, nisi malis *ἑκατοντακάρηνοι* in pronunciendo corripere, q. d. *ἑκατρίδεσσι*. Nos Brunkio assentimur, qui nihil mutandum censet. 354 *πᾶσιν* *ἰς* *πᾶσιν* Rob. metrum pervertens. *πᾶσιν* *ἰς* Stanl. conjicit, ut anapestum ejiciat. Non opus est. 355. *σμερδαῖσι γαμφηλῇσι*] Sic Ald. Brunk. *σμερδαῖσι γαμφηλαῖσι* Vict. *διπλοῖσι γαμφηλαῖσι* Rob. *διπλοῖσι γαμφηλαῖσι* legitur in Endocis 'Ιωνῆ nuper a Cl. de Villosion edita p. 406. mendose. *φόνοι*] *φόνος* Schol. Rob. 357. *ἑκέρσων βίαν*] *ἑκέρσων* *βίαν* Ald. Marg. MS. e glossa Grammatici qui futurum participii sic declarabat. 358. *ἄγρυπτος βέλος*] *ἄγρυς* *βέλος* V. L. ap. Steph. Potterus ad Lycophr. p. 381. conj. *ἄγρηνος*, ut sit epitheton Jovis, non fulminis. At vulgata ratio elegantior est.

vernīs fontes, fluvijque interdū profundū vorticem fumi cadentem; noctū vero saxa volvens rubicunda flamma in profundum defert maris æquor cum fragore, etc.

πυγνῇ Τυφοῖα nominat Æschylus, *Terræ filium*, ex vulgari fabula; at in Hymno Homérico in Apollinem Juno Jovi irata eum peperisse fertur, v. 307. sqq. *Κιλικίαν ἀπύκτατον ἄντρον*, scilicet ubi natus est, et, antequam bellum cum Jove gereret, habitavit. *δαίον τέρας*, immane monstrum, ad horribilem corporis formam pertinet, quam describunt Hesiodus et Apollodorus.

353. *ἑκατοντακάρηνοι*. Ita et Pindarus *ἑκατοντρίφαλος*, Ol. iv. et *ἑκατοντακάρηνοι* appellat. *πρὸς βίαν χειρούμενοι*, post violentam pugnam vi Jovis devictum. *Δούρον*, impetuosum, ut alibi *διπλὸς δ' ἄεργαλλος* et vocatur, Homer. hymn. in Apoll. v. 306. *πᾶσιν ἰς ἀντίστη Διὸς*; sic et Apollodorus narrat. *σμερδαῖσι γαμφηλῇσι συρίζων φόνοι*, ex horribili ore cadem

emibilans, gravi metaphora, neque tamē supra cothurni modum elata. Nam *συρίζων φόνοι* non est audacius dictum, quam cum nos vel in communi vita dicimus *Mord schmauben*. Et Apollodorus: *μετὰ συριγγῶν ἡμεῖς καὶ βοῇσι ἰβίζετο*.

356. *ἔξ ὀμμάτων δ' ἥστραπτε γοργωπὸν σέλας*, ex oculis autem terribilem ignem fulgurabat. Apollodorus: *πῦρ δὲ ἰβίζετο τοῖς ὤμασι*.

357. *ὥς—βίαν*. *Sperans scilicet æ Jovis imperium vi expugnaturum*.

358, 359. *ἀλλ' ἦλθεν—ἑκπνέων φλόγα*. Sed irruit in eum pervigil Jovis telum, fulmen caducum flammam spirans, quod eum grandisona jactatione excussit. *βέλος* de Jovis fulminæ frequenter adhibetur. Sic patris summi *Typhoῖα tela* apud Virgilium, Æn. i. 665.

359. *καταιβάτης περαυνὸς*. "Recte Schol. monet speciem esse fulminis ita dictam. Schol. Aristoph. in Equites: *εὖν γὰρ περαυνὸν οἱ μὲν καταβάτται, οἱ δὲ ψελώνται, οἱ δὲ ἄεργῆτις παλῶνται, ὥς*

Ὅς αὐτὸν ἐξέπληξε τῶν ὑψηγόρων
 Κομπασμάτων· φρένας γὰρ εἰς αὐτὰς τυπεῖς
 Ἐφεψαλώδη καὶ ξέροντήδη σθένος·
 Καὶ νῦν, ἀχρεῖον καὶ παρῆγορον δέμας,
 Κεῖται στενωποῦ πλησίον θαλασσίου
 Ἰούμενος· ῥίξῃσιν Αἰτναίας ὕπο·

360

363. *παρῆγορον* παρῆγορον Ox. Ald. *παρῆγορον* Vit. et cit. Steph. Futilē est, quod necio cui in mentem venit ap. Morell. *παρῆγορον*, q. d. *παρῆγορον*. Nec melius *παρῆγορον* i. e. *ἀφρονα* marg. MS. ap. eund. 365. *ἰουόμενος* *ἰουόμενος* Codd. et Edd. omnes.

Ὅμηρος *ἀνέμους*. Auctor lib. de mundo: Τῶν δὲ πνευμάτων οἱ μὴ αἰθαλώδεις, ψαλῶντες λίγυνται· οἱ δὲ ταχίως διάττονται, ἀργῆται· ἰλικίαι δὲ οἱ γαμμοειδῆς, φερόμενοι σκεπητοὶ δὲ, ἴσκι κατασκήπτουσι εἰς τι. Ad tertiam speciem pertinent, quae postea profert.

Ἰλίδης δ' ἰαλάμπερος

Στρεπτός ζήνορος.

Ad quartum *καταβάνης*. Lycophron; *δὲ καταβάνης Σηπτός κατ' ἔρπον γένεται δρομήων*. Horatio *fulmen caducum*. Stanleius. Nobis quidem Aeschylus physicorum istam fulminum divisionem parum curasse videtur; et *καταβάνης αἰεταυός* nihil aliud est, quam: *Jupiters herabfahrender Donnerkeil*.

361, 362. *φρένας*—*σθένος*. Nam ad ipsa praecordia ictus fulmine ambustus, exterritus animi atque attonitus robur perdidit. *ἰφεψαλώδη*, ambustus est, (non dejectus, ut Garb. vertit,) cf. v. 372, ubi dicitur *ἠδρακαμίνος*: *ἠδρακαμίνος* est tonitruum vi accutere. *σθένος* est accusativus more Graecorum cum passivo constructus. Cur Pauwius nominativum esse voluerit, non assequimur.

363, 364. καὶ νῦν—*θαλασσίον*. Et nunc inanimatum et protensum corpus jacet prope maris scil. Siculi fretum. *ἀχρεῖον* dicitur corpus evanidum viribus fractum. *παρῆγορον* optime vertit Garb. *portensum*. Strophobus comparavit Iliad. v. 136. ubi de Ereuthalionē a se interfecto Nestor ait: *παλὸς γὰρ τις ἴσκιος παρῆγορος ἴσκιος*

καὶ ἴσκιος, quem locum in lexico Homero Apollonius, (p. 642. ubi Aeschyleum hunc locum contulit Cl. Villosionus, et Stanleium, qui vertit *inhonorum*, jure reprehendit,) huic interpretationi subiungit: *ἴσκιος δὲ ἴσκιος καὶ σκεπητός, καὶ τῷ μεγάλῳ τοῦ σώματος παρῆγορος*. Pindarus quidem loco supra exscripto Typhonis corpus ita porrectum fuisse, ut pars ejus sub Italia jaceret, narrat; Noster autem moderatius singendi potestate usus Aetnae tantum subjectum esse perhibet. Pindarus propter Ovidius, *Metamorph. v. 346*.

Vasta giganteis ingesta est insula membris

Trinacris; et magnis subjectum molibus urget

Aethereas ausum sperare Typhoea sedes

Nititur ille quidem pugnareque resurgere saepe;

Dextra sed Ausonio manus est subjecta Peloro,

Lava, Puchyne, tibi: Lilybaeo orura premuntur,

Degravat Aetna caput, sub qua resupinus arenae

Ejectat, flammamque sero vomit ore Typhoeus.

Saepe remoliri luotatur pondera terrae Oppidaque et magnos evolvere corpore montes.

365. *ἰουόμενος*—*ἴσκιος*. Vulgata lectio *ἰουόμενος* nec cum adjuncto *ἴσκιος* bene

Κορυφαῖς δ' ἐν ἄκραις ἤμιτος μυθροκτυεῖ
 Ἡφαιστος, ἔνθεν ἐκτραγῆσονταιί ποτε
 Ποταμοὶ πυρὸς δάκτοντες ἀγρίαίς γνάθους
 Τῆς καλλικάρπου Σικελίας λευρὰς γύας·
 Τοιοῦνδε Τυφῶς ἐξαναΐσει χόλον
 Θερμοῖς ἀπλήστου βέλεσι πυρπύου ζάλας,
 Καίπερ κεραινῶ Ζηνὸς ἠνδρακαμήνοσ.

370

ισυόμενος conj. Steph. item Gedike in vers. germ. Pythiorum Pindari; quod cum receperim, exposui in comm. ad h. l. *ισυόμενος* alicubi reperit Brunck. [μίζου] e Cod. Reg. B. vulg. μίζου. 369. *λευρὰς*] *λευρὸς* Rob 371. *Θερμοῖς*] *Θερμῶς* Rob. Victor. *Θέρμης* Stanl. *δυνὶς* conj. Pauw. male. *ἀπλήστου*] Gedike l. l. conj. *ἐπλήστου*. Sed vide Commentar. ad h. l.

coit, nec per se sensum commodum probet. Si enim *ισυόμενος* significaret, *camini lato incensum*, aut quasi in caminum mutatus, quid inaptius? aut ei idem ac *totius, ambustus*, quid ab Aeschyli oopia et ubertate alienius, cum eadem notio jam v. 362. 372. occurrat? Itaque nihil verius est lectione *ισυόμενος*, in quam Stephanus et Gedickius conjectura inciderant. Sensus: *Jacet sub radicibus Aetnae deprensus*. Novum huius lectioni praesidium accedit e Pindari comparatione, qui dorsum Typhonis radicibus arborum Aetnae compungi aegit.

366. *κορυφαῖς δ' ἐν ἄκραις ἤμιτος μυθροκτυεῖ* Ἡφαιστος. In summis autem verticibus ferrum cudit Vulcanus.—*μυθρὸς* interprete Hesychio est *σίδερος περισυρμένος*. Tale quiddam Anaxagoras solem esse praedicavit, *μυθρὸν* scil. *διάπυρον*, Diog. Laërt. in Anaxag. Hinc *μυθροκτυεῖ*, *χαλκῶς*. Callimachus de Cyclopibus:

—*ἴσ' ἄμμιον Ἡφαιστος*

Ἐσπέναις πυρὶ μυθρῷ—

quod mox exponit:

Ἡ χαλκὸν ζέοντα καμνόντι, ἢ σίδερον.

367. sqq. *ἔνθεν—γύας*. Unde olim *proumpent flammæ flumina*, quæ ævis dentibus *latos frugiferæ Siciliæ campos depascent*. Græci poëtæ, qui propius a

prima igitur inventionione aberant, ejus vim et figuram sæpe cum corporis humani partibus comparare solent, indeque metaphoras ad nostræ linguae ingenium justo audacter eliciunt, quæ si ad naturam et intelligentiam antiquioris ætatis referrentur, neminem sane offendant. Itaque *πυρὶ γνάθῳ*, *πυρὶ βέστρον*, et quæ sunt generis ejusdem in Aeschylō nemo vituperet. Notum est, Marinarum insularum incolæ, cum primum Magehano ad eorum littora appellente, ignem conspexissent, cum animal esse credidisse, quod ore et huius noceret. Apud Plutarchum (in *lib. τῆς τοῦ ἐν δ' ἰχθυῶν φιλοῦν*, paulo post init.) Satyrum quandam ignem exoculari voluisse narratur. Τοῦ δὲ σάτυρον τὸ πῦρ ὡς πρῶτον ἄφ' οὗ, *βοηκόμενον φιλοῦσαι καὶ περιβαλὼν ὁ Περικλῆδης* coit. *ἴφρ*

Τελέως, γὰρ οὐκ ἔστιν ἐνδεής οὐ γὰρ
 καὶ τὸν ἀψάμειον

quos quidem versiculos non dubito ex Aeschyli Prometheæ *σπερμέν* depromptos esse.

368. *ἀγρίαίς γνάθους*. Ut Choëph. v. 823. *πυρὶς ἡ μακρὰ γνάθος*.

370—372. *τοιοῦνδε—ἠνδρακαμήνοσ*. *Ταῖς* iterum *æstu offerre* *feruida tela* *in* *æstuario ignem exhalante eructans*.

Πρ. Σὺ δ' οὐκ ἄπειρος, οὐδ' ἐμοῦ διδασκάλου
Χρῆζεις· σαυτὸν σῶζ' ὅπως ἐπίστασαι·
Ἐγὼ δὲ τῇ παρῶνται ἀντήλῃ τύχῃ,
Ἔστ' ὦν Διὸς φρόνημα λαφύσῃ χόλου.

376. λαφύσῃ cit. Turn.

Zákē non solum turbinem et procellam, veram etiam maris ætatem notat; h. i. itaque imus *Ætnæ fundus ignis materis* (*Leuam* dicunt) plenus intelligitur. Sic Virgilius, *Æneid.* iii. 571. sqq.

horrificis juxta tonat *Ætna* ruinas
interdumque atram prorumpit ad æ-
thæra nubem

Turbine fumantem picæ et candente
favilla,

Attollitque globos *Ætænarum* et sidera
lambit,

Interdum scopulos avalisque viscera
montis

Erigit eructans, liquefactaque saxa sub
auras

Cum gemitu glomerat, FUNDOQUE EX-
ASTUAT IMO.

Zákē *ωρενίης* igitur est: *die flammen-
hauchende Feuersee*. Si vera est lectio
ἀπλήτου, immensam profunditatem notat,
propter quam quasi expleri non potest.
Mibi tamen certum est, *Æchylum* scri-
psisse *ἀπλήτου*, *inaccessæ*; id primum
aptius est ad terribilem hujus phantas-
matis speciem augendam, deinde cum
Pindari descriptione consentit, qui idem
dixit ex *Ætna* erumpere *ἀπλήτου πυ-
ρὸς παγὰς*. Hic itaque *Typhon* resapi-
nus jacere, nec solum ipse ignem efflare,
sed etiam ventum excitando ignes sub-
terraneos ejicere, simulque favillam,
fumum et saxa (quæ sunt ejus *βίλλæ*)
extrudere fingitur.

372. *αἰετὶς ἡλεκταεινίης*. Sic Ence-
ladi seminiuturn fulmine corpus ap. Virgil.
l. l. v. 578.

Ceterum hæc descriptio cum omnis
ad terrorem *Promethæi* incutiendum,

atque ad summam *Jovis* potentiam de-
clarandam directæ sūt, verissimæque
imagines gravissimis pariter atque ap-
tissimis verbis exprimat, causam video
nullam, cur eam cum doctissimo Gedic-
tio (in elegantissima *Pythiorum* Pia-
dari versione Germanica, p. 80.) turgi-
dam esse arbitremur. Certe si ea tan-
tum oratio turgescit, quæ aut levia et
mediocria sublimiter efferre cupit, aut
ea quæ vere grandia sunt propter aumi-
am sublimitatis affectationem falsis ima-
ginibus, sententiis verbisque rerum na-
turæ aut loquentis conditioni adversan-
tibus involvit, equidem h. l. tragicum
nostrum prorsus ea culpa absolvendum
esse crediderim. Nam cum Pauwius
existimabat v. 352. male coire verba
ἰδὼν φωνῆς cumsequentibus *δαίον εἴρας*,
oblitus fuerit necesse est, nihil magis
ad misericordiam excitandam valere,
quam potentium virorum ruinas, eorum-
que fortunæ eversiones. Neque vero
ultima pars narrationis aliter interpre-
tanda est. Furor enim *Typhoëi* sub
Ætna conclusi summæ ejus desperationis
indicia sunt, et graviorum penarum
omen. Quid igitur hujus exemplo ad
fleendum *Promethæi* animum aptius,
et ad vincendam ejus obstinationem ac
superbiam fortius videri poterat?

373. sqq. *ὀδ—χίλον*. Tu vero tum
nec ipse importunis sis, nec me monitor
oges, fac ut te ipsum pro ea quæ tibi est
scientia cerves; ego vero presentem for-
tunam feram, donec *Jovis* ira deserviam.

376. *ἴς ε' ἄν*. Pro *ἴσας* *ἄν*, donec, ob-
servante Ol. Valckenorio, ad Eurip.
Hippel. p. 236. §. 4, *ἴσας* scribentibus
h. v. i, Atticis *ἴς*, ut dicebatur; hoc

'Ωκ. Οὐκουν Προμηθεῦ τοῦτο γιγνώσκεις, ὅτι

'Οργῆς νοσοῦσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι ;

Πρ. 'Εάν τις ἐν καιρῷ γε μαλδάσση· κίεαρ,

Καὶ μὴ σφριγῶντα θυμὸν ἰσχυαίνει βία.

380

'Ωκ. 'Εν τῷ προμηθεῖσθαι δὲ καὶ τολμᾶν τίνα

377—380. *Οὐκουν—βία*] Latinus poëta, nescio quis, Attius fortasse, apud Cicero-
nem Tusc. iii. 7. hos versus ita reddidit: *Oc. Atqui Prometheu, te hoc, tenere existimo,
Mederi posse rationem iracundie. Fr. Si quidem quis tempestivam medicinam admoventes
Non aggravescens vulnus illidat manu*, unde Steph. conjiciebat *Nostrum pro ἔργῃ νο-
σοῦσης* scripsisse *ψυχῆς νοσοῦσης*, quæ lectio occurrit in commemoratione h. l. apud
Plutarchum in τῇ παραμυθητικῇ πρὸς Ἀπαλλάνιον init. et apud Eustath. in Iliad.
696. 33. Putabat nimirum Steph. Latinum poëtam verbo *iracundie* expressisse
Græcum *ψυχῆς νοσοῦσης*. Cui Pauwius hoc opponit, *ἐργῶν* proprie esse omnem ani-
mi appetitum et affectionem, sive bonam, sive malam; existimatque *ψυχῆς* ex
interpretatione Grammatici, qui ignotam vim substantivi *ἐργῶν* notiore vocabulo ex-
plicaverit, ortum esse. Quæ quamquam probabiliter dicta sunt, æquo jure tamen
aliquis dicere possit vocabulum *ἐργῶν* glossema esse, quo Scholiastes vim duorum
vocabulorum *ψυχῆς νοσοῦσης* uno verbo exprimere voluerit. Ex quo conficitur,
utriusque lectionis *ἐργῶν* et *ψυχῆς* momenta fere paria esse, nec, ut nunc est, certi
quidquam de iis definiri posse. 379. *μαλδάσση*] *μαλδάσῃ* Ald. Rob. 381. *πρ-
μηθεῖσθαι*] Sic Rob. et Codd. Regg. idque cum Valckenario ad Phœniss. 1475.
et Brunkio prætulimus alteri *πρεθυμῖσθαι*, quod habent Ald. Turn. Victor. cod.
Viteb.

jungi solet indicativi temporibus; *ἔσ* ὃ
δὲ postulant subjunctivum.

377. *οὐκουν*. Latinus poëta apud Ci-
ceronem, cujus versionem h. l. inter
V. L. dedimus, legisse videtur *οὐκουν*,
nec post *λέγει* interrogandi signum,
sed punctum in libro suo invenisse.
Reddit enim *Atqui Prometheu* etc.
Sed vehementer Oceani interrogationis for-
ma melius respondet. *λέγει* sunt allo-
quia rationibus et argumentis ad com-
movendum animum compositis plena.
(*gutes Zureden.*)

379. *γι* iterum antecedentis quæ-
stionis affirmationem cum restrictione
involvit. *σφριγῶν θυμὸς* opponitur τῷ
μαλακῷ, estque adeo *tumens animus*,
ira et vindictæ cupiditate elatus. He-
sychius: *σφριγῶντα, ἰσχυαίνονται, ἰσχύου-
τα*. Verbi *σφριγῶν* notiones nemo me-
lius declaravit Col. Rubakenio ad Ti-

mæi lex. platon. quem jam Morellus
jure laudavit.) Eodem modo τῷ *μαλ-
δάσσει* opponitur *ἰσχυαίνει*, et ut illud
emollire est, sic hoc duriter et aspere
tumorem tractare, significat, s. violenta
manu atterere et irritare. Ducta vero
est elegans allegoria e medicorum ra-
tionibus, qui corporis tumori fomenta
adhibent, eumque sensim ac leniter
emolliunt, tantum abest ut scalpellis
lacerent, aut ignibus urant.

381. *πρεθυμῖσθαι*, quod etiam Val-
ckenario, summo viro, placuit, ad Eurip.
Phœniss. 1475. ideo præferendum duxi
lectioni *πρεθυμῖσθαι*, quod primum in
ea suavis inest ad nomen Promethei
allusio, deinde sequentis ejus respon-
sionis pervicacia magis exaggeratur.
πρεθυμῖαν enim Oceani jam supra v.
341. et laudaverat et deprecatus erat;
hic vero cum ipsam quoque providen-

Ὁρᾶς ἐνοῦσαν ζημίαν; δίδασκ' ἐμέ.

Πρ. Μόχθον περισσόν, κουφόνουν τ' εὐηδίαν.

Ὀκ. Ἐὰ με τήνδε τὴν νόσον νοσεῖν, ἐπεὶ
Κέρδιστον, εὖ φρονούντα μὴ δοκεῖν φρονεῖν.

Πρ. Ἐμὸν δοκήσει τὰμπλάκημ' εἶναι τόδε.

Ὀκ. Σαφῶς μ' ἐς οἶκον σὸς λόγος στέλλει πάλιν.

Πρ. Μὴ γάρ σε θρῆνος οὐμὸς εἰς ἔχθραν βάλη.

Ὀκ. Ἦ τῷ νέον θακοῦντι παγκρατεῖς ἔδρας;

Πρ. Τούτου φυλάσσου μὴ ποτ' ἀχθεσθῇ κέαρ. 390

Ὀκ. Ἦ σὴ, Προμηθεῦ, ξυμφορὰ διδάσκαλος.

Πρ. Στέλλου, κομίζου, σῶζε τὸν παρόντα νοῦν.

Ὀκ. Ὁρμωμένῳ μοι τόνδ' ἐδάυξας λόγον.

384. τήνδε τὴν νόσον] τῆδε τῇ νόσῳ Ald. Rob. Receptam lectionem præiverunt Ox. Turn. Brunck. 387. εἰλλου] εἰλλί Ox. πάλιν] πάλαι Cod. Viteb. 389. θακοῦντι] κρατοῦντι Ald. Turn. Victor. quod vel glossema est lectionis receptæ, vel e similitudine sequentis vocabuli παγκρατεῖς natum. θακοῦντι est in MSS. Regg. Viteb. νίως θακοῦντι MS. Marg. Morell. (non autem Aldina, ut in hujus editione falso notatum est.)

tiam ab Oceano sibi commendatam inutilem et superfluum dicat, gravius utique ferit spectatoris animum incredibilis viri pertinacia. Ceterum προθυμῶσθαι sic defendi possit, ut in Prometheus responso verba μέχθον περισσόν ad Ocrani τολμῇ, sequentia autem κουφόνουν εὐηδίαν ad προθυμῶσθαι referantur. Servato vero προμηθεύσθαι sic velim Teutonicis verbis efferri sententiam: Was kann denn aber ein Versuch aus guter Fürsorge schaden?

385. Breviter et acute respondet Prometheus: μέχθον περισσόν κουφόνουν τ' εὐηδίαν. Germ. So viel, dass die Mühe vergeblich und die Gutherzigkeit einseitig ist. εὐηδία κουφόνους est benevolentia consilio ac prudentia destituta.

384. sq. ἴα με—φρονεῖν. Sine me nunc hoc morbo laborare; plurimum enim prodeat recte sapienti sapientiam dissimulare.

VOL. I.

386. ἴαμεν—εὐδία. Meum autem hoc peccatum videbitur; h. e. etiamsi tu non fugias stultitiæ speciem, ego tamen in hanc suspicionem incurrere nolo, me tibi ejus auctorem fuisse.

387. σαφῶς—πάλιν. Manifesto me tua hæc oratio domum remittit.

388. γὰρ h. l. cum ellipsi affirmatio- nis, cujus causam significat. q. d. Uti- que te remitto, vereor enim. θρῆνος οὐμὸς pro ἴαμῳ.

392. εἰλλου, κομίζου, abi, aufer te hinc. σῶζε τὸν παρόντα νοῦν, serva istam mentem; hæc non sine acerbitate dicit Prometheus, leviter ei nimium Jovis timorem exprobrans. cf. v. 945.

393. sqq. Male dissimulans Oce- anus dolorem, quem ex invicta Promethei pertinacia capit, animam jam du- dum ad discessum promptum atque paratum mentitur, et quæ de εὐηδία ci-

L

Λευρὸν γὰρ οἶμον αἰδέρας ψαίρει περὶ οἷς
 Ὁ τετρασκελὴς οἰανός· ἄσμενος δὲ τ' ἂν
 Σταδμοῖς ἐν οἰκείοισι κάμψει γόνυ.

ΧΟΡΟΣ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ.

Χο. ΣΤΕΝΩ σε τᾶς οὐλομένας στροφή.
 Τύχας Ἡρομηθεῦ,
 Δακρυσίστακτον δ' ἅπ' ὅσων

394. *Λευρὸν γὰρ οἶμον*] *Λευρὸν γὰρ οἶμον* Rob. Vulgatum edidera Ald. Turn. etc. *ψαίρει*] *ψαύει* Ald. *ψαύει* Rob. Victor. *ψαίρει* Turn. 395. *ἰ* ante *τετρασκελὴς* addidit Brunck. 397. Ante Stanleium in diuinibus edd. choricæ, quæ sequuntur, monostrophica erant. Sed priora epodica esse primum recte intellexit Stanleius, quorum constitutionem absolvit Heathius. Epodica igitur sunt, quæ a v. 397—424. leguntur; et Strophe quidem a v. 397—405. Antistrophe a v. 406—414. Epodos a v. 415—424. pertinet. Tum sequuntur monostrophica, a v. 425—435. 397. *τᾶς*] *τὰς* Turn. 399. *Δακρυσίστακτον δ' ἅπ' ὅσων*] Ita edd. omnes, ante Brunckium, qui Heathium secutus deleuit δ', ut versus hic antithetico melius

τετρασκελῆ subjungit, per se quidem frigida sunt, hic tamen ad perturbationem ejus significandam valde apposita. Sic enim et hodie aliquis Oceani loco diceret: *Nun, nun, ich war ja so ichon im Begriff aufsubbrechen; mein Pferd will ohnedem nicht mehr stehn.*—*ἰδούξας* h. l. nihil aliud significat, quam dixisti. *Λευρὸν οἶμον αἰδέρας*, *latam æcris viam*, i. q. *ærem*, ornata periphrasi, nec tamen a persona loquentis aliena. Tragicam enim orationem in dialogis quoque vulgari sermone paulo elatiorem comitioremque esse oportet; modo ne ampullis aut ambiosis ornamentis delectatur. *ψαίρει*, *radit*, apposite dictum, ut Virgilius de columba, *Æn.* v. 217. (ubi Cl. Heynius *Æschyli* locum non neglexit, coll. Valckenaer ad *Phœnias* p. 471.) *radit* iter liquidum. Sed hic de columba intelligit jam volante. *Æschylus* vero de nisa evolandis intelligit; i. q. *avis jam æcra quatit alis, et exquire cupit*. Sed idem Virgilius de aquilâ: *simul æthera verberatatis*. *Æn.*

xi. 756.

395, 396. *ἄσμενος*—*γόνυ*. *Ac lubens in domestico stabulo requieverit. κάμπτειν γόνυ* de animalibus, qui cum se ad quietem dant, in genua procumbunt.

IN SCENAM V.

v. 397—562.

397. *οὐλομένης τύχας* periphr. *perniciæ, summa calamitas*. Genitivus a verbo animi dolorem exprimentis pendet, subint. si vis, *τὰ ἴσμεν*.

399. sqq. *ἅπ' ὅσων βελώνων*. Oculi *βελώνων* dicuntur, vel generatim quia mobiles ac lubrici sunt; vel quod magis placet, *mollis, teneri, ad lacrymandum prompti*. Similis locus esset Ovid. de Remedio Amor. 341. (ubi quo pacto aliquis tedium amicæ concipere possit exponit:

Si male dentata est, narra, quod rideat illa:

Mollibus est oculis? quod flect illas refer.)

Ῥαδινῶν ῥίος παριῶν
 Νοτίοις ἔτεγγε παγαῖς.
 Ἀμύγατρα γὰρ τάδε Ζεὺς

400

responderet. Sed hoc opus non est, cum in Stropharum et Antistropharum versibus antitheticis non requiratur, ut syllabæ syllabis, pedes pedibus, sed tantum metris metris respondeant, quod non quo loco Heathius ipse posuit. Jam versus antitheticus *Μεγαλοσχέμια κέχχαι*—est Ionicus a minore, Ionicus a minore vel ex solis Ionicis constat, vel etiam alios pedes v. c. Epitritos recipit. Versus antistrophes tertius *Μεγαλοσχέμια κέχχαι*—constat duobus Ionicis a minore | υ-- | υ-- | : ideo non opus est ut strophicus ei oppositus eodem pedes habeat; sufficit si ei metrum Ionicum a minore conservetur, quod non perit, si cum editionibus et codd. omnibus legamus *δακρυόιστανται δ' ἅ' ἔσσαν*. Tum enim versus Ionicus a minore constat pede Ionico, et Epitrito secundo | υ-- | .υ-- | . Particula δὲ autem more Æschyleo h. l. abesse nequit. cf. Iocops simillimus v. 145. 400. *ραδινῶν ῥίος*] *ραδινῶν λιζομίνα ῥίος* Ald. Rob. Ox. *ραδινῶν λιζομίνα ῥίος* Turn. Victor. Sed *λιζομίνα* recte delendum censuit Heathius, quem cum Brunckio sequimur. Non solum enim hoc participio metrum plane turbatur, sed etiam sententiæ conspiciuntur. Ortum vero est hoc emblema e falsa lectione *ἔτεγγε* pro *ἔτεγγε*, quam librarius declarare volens inseruit *λιζομίνα*. 401. *νοτίοις*] *νοτίοις* Turn. *ἔτεγγε*] *ἔτεγγε* Ald. Turn. Rob. Victor. etc. Sed Cod. Reg. A. præbet veram lectionem *ἔτεγγε*, quam Heathius conjectura assecutus erat. 402. *ἀμύγατρα*—*πρωτόν*] *ἀμύγατρα γὰρ τάδε, Ζεὺς δ' ἰδίοις ὤμοις πρωτόν* Rob.

si ibi *molles oculi* essent, ut vulg. interpretantur, *ad lacrymas faciles*, cum potius eos notet Ovidius, quos lacrymæ dedecorent; h. e. nimis languidi. Propius vero accedit illud Pedonis Albino. vani iii. 13. *Mollibus ex oculis aliquis tibi procidet humor*. Lectio *ραδινῶν* orationem utique reddit orationem, quam *ραδινῶν*. Vocabulum enim *ῥίος* jam aliud epitheton habet. *ραδινῶν* tamen legisse videtur Hesychius, si modo ad h. l. respexit glossa: *Ῥαδινῶν, λιπρῶν, ἰσχυρῶν, ἰδίοις, ἀπαλδῶν, ἰδιδόισιν*. E quibus interpretamentis loco nostro nullum melius convenit, quam *ἀπαλδῶν*, quod idem de oculis dicitur. *δακρυόιστανται ῥίος*, *rius lacrimarum*, *eine Thränenfluth*, ut Ovidius de Byblide: *humectat lacrymarum gramina rivo*, Metamorph. ix. 685. *νοτίοις παγαῖς*, *liquidis fluminibus*. Otiosum hic fere est *ἰότιοι*, præsertim in conspectu cum *δακρυόιστανται* et *ῥίος* et *ἔτεγγε*. Absolutus enim esset sensus,

si scripsisset poeta *δακρυόιστανται δ' ἔσσαν ραδινῶν ῥίος παριῶν ἔτεγγε*. Germanice sic verba sonarent: *und aus unsern zärtlichen Augen beschwemmt ein Thränenstrom mit feuchten Fluthen die Wange*. Pleonasmus hic parum sane commodus evitaretur quidem vulgata lectione *δακρυόιστανται δ' ἅ' ἔσσαν ραδινῶν λιζομίνα ῥίος παριῶν νοτίοις ἔτεγγε παγαῖς*. Verum cum ea lectio metrum prorsus corrumpat, hic potius nimium aliquando ingenio poetam indulgisse fateamur.

402. *ἀμύγατρα γὰρ τάδε* non adverbialiter positum; sed accusativus est *πρωτόν* rectus. *ἀμύγατρα* perperam traxit Stanleyus ad Jovis magnitudinem, quæ tanta sit, ut invidiam superet. Nam sicut v. 145. *φρουρὰ ἄζωλος*, non invidenda, erat miserabilis, *καταμύα*, sic *ἀμύγατρα τάδε* de Promethei *τρίτῃ* calamitate intelligenda, quam Jupiter *ἰδίοις ὤμοις*, h. e. apertis aliis legibus

Ἰδίοις νόμοις κρατύνων,
 Ὑπερήφανον θεοῖσι
 Τοῖσι πάρος δέικνυσιν αἰχμάν.
 Πρόπασα δ' ἤδη στονόεν
 Λέλακε χώρα,
 Μεγαλοσχήμενα κἄρχαι-
 οπρεπῇ στένουσα τὰν σὰν
 Ξυνομαιμόνων τε τιμὰν,
 Ὅποσοι τ' ἔποικον ἀγνᾶς
 Ἀσίας ἔδος νέμονται,
 Μεγαλοστόνοισι σοῖσι
 Πήμασι συγκάμνουσι θνητοί·

ἀντιστ.

410

404. *Θεοῖσι τοῖσι πάρος*] τοῖς πάρος θεοῖς Ald. Turn. Victor. *Θεοῖς τοῖς πάρος* Rob. Viteb. Ar. *Θεοῖσι τοῖσι* dedit Brunck ad Heathli emendationem. 405 *δείκνυσιν*] *ἰδύονται* Ar. *δυνάται* vitiose Viteb. *αἰχμάν*] *αἰχμῆν* Viteb. 408. *μεγαλοσχήμενα κἄρχαι*] corruptam scripturam *μεγαλοσχήμενα ἄτ' ἀρχ.* exhibet Ald. *μεγαλοσχήμενα ε' ἀρχ.* Rob. Turn. *κἄρχαι* recte emendavit Heath. 409 *σοῖ* *σουσα*] *στένουσι* Rob. *στένουσα* rel. Ar. Ox. *τὰν σὰν*] *τᾶν σᾶν* Ald. *τᾶν σᾶν* Rob. *τὰν σὰν* est a Turn. 413. *σοῖσι*] *σοῖς* Ald. Rob. Victor. Codd. regg.

solī arbitrio suo indulgens, κρατύνει, firmat, i. e. irrevocabili constantia decernit. ὑπερήφανον αἰχμάν, nimis superbum gladium, apte et ornate de crudelissimi imperii exercitio. Θεοῖσι τοῖσι πάρος ad Saturnum ac Titanas pertinet. τοῖσι πάρος, qui olim regnaverant. Germ. Denn die tſaurige Schicksal verhängt Jupiter nach des Eigensinnes Gesetzen, und zeigt den vorigen Göttern die stolze Schärfe seines Schwerter.

406. sq. Sicut Chorus v. 430. sqq. Atlantis fortunam vicinum mare, vicina flumina, vicinum Orcum miserari fingit, ita h. l. vicinas ei loco, ubi Prometheus affixus erat, gentes in societatem ejus dolorum venire affinat. πρόπασα χώρα hand aliter intelligi potest, quam omnis regio circumjaccens. στονόεν λίλαχε suspirio et gemitu insonuit, ut Virgil. Æn. iv. 667. Lamentis gemituque et femineo

ululatu tecta fremunt.

408 — 410. *μεγαλοσχήμενα* — *τιμὰν*, antiquam illam et magnificam tuam cognatorumque tuorum reliquorum Titanum dignitatem gemitu et lamentatione prosequens. *ξυνομαιμόνως* nimis anguste exponitur ab iis, qui Atlantem et Menœtinum fratres Prometheus, aut Atlantem et Typhœum intelligunt. Omnes enim Titanes hoc vocabulo designantur.

411. *ἰσίων ε' ἰωνιον*. Suspiciabar aliquando poetam scripsisse *ἰωνιον*; ut deinde v. 415. est *ἰωνιον*. Postea lectionem *ἰωνιον* in MS. Guelferb. inveni. Veram tamen vulgatam esse, nunc quidem opinor. Nam e lectione *ἰωνιον* hiatus oritur auribus gravis; et exquisita dicitur *ἰωνιον ἰδὲ Ἀσίας*, vicina sedes Asiae, pro accolis Asiatis.

413. *μεγαλόστονα πῆματα*, calamitates gravi gemitu dignæ.

Κολχίδος, τε γὰς ἔνοικοι
 Παρθένοι, μάχαις ἄτρεστοι,
 Καὶ Σκύθης ὄμιλος, οἳ γὰς
 Ἔσχατον πόρον ἀμφὶ
 Μαιῶτιν ἔχουσι λίμναν,
 Ἀραβίας τ' ἄρειον ἄνδρος,

ἐπιδόξ.

420

416. μάχαις] Ita Schol. Ox. Codd. regg. quod post Brunekium recepit. μάχης Ald. μάχαν Rob. μάχας Ox. Turn. etc. 418. πόρον] τίσιον πόρον Ald. e. conglutinatione veræ lectionis et glossæ. τίσιον sine πόρον Rob. MS. Viteb. 420. ἄρειον ἄνδρος] Sic Ar. Codd. regg. Accedit Viteb. in quo cur Zeunius hanc lectionem ἄνδρος vitiosam esse pronuntiaverit, non assequor. Est enim hæc locutio Nostro familiaris. cf. loca a Morello et Brunckio laudata, Pers. 59. 250. 921. quibus adde Agam. 205. Alteram autem lectionem ἴδρος, quæ præter Brunckianam ceteras edd. omnes obsedit, glossæ τῷ ἄνδρος esse perspicuum est.

415. Κολχίδος γὰς ἱσσαν παρθένοι Amazonas sunt, qui antequam circa Themiscyram ad fluvium Thermodonta habitarent, Colchidis regionem obtinebant. cf. v. 730. μάχαις ἄτρεστοι, bellicose, prælia non reformidantes.

417—419. καὶ Σκύθης ὄμιλος, οἳ γὰς ἔσχατον πόρον ἀμφὶ Μαιῶτιν ἔχουσι λίμναν. Hic aperte Chorus significat verum scenæ locum. Sicut enim v. 2. Σκύθης ὄμιλος dictus erat χθονὶς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, sic h. l. Scythæ ultimam terrarum oram habitare dicuntur. Et quia simul paludis Mæotidis mentio fit, locum, ubi Prometheus affixum esse fingit Æschylus, haud procul ab ea abfuisse perspicuum est; adeoque si sedem Promethei victi inter Borysthenem et Hypacarin ad sinum Carcinitem, sic ut Pontum Euxinum prospiceret, fuisse ponimus, locorum situs, quæ hic ab Æschylo commemorantur, aptissime convenit.

420. Ἀραβίας τ' ἄρειον ἄνδρος. Neminem fore arbitror, qui mihi nomen Ἀραβίας hic ab Æschylo scriptum esse perneganti repugnet. Quomodo enim Æschylum adeo ignarum Geographiæ fuisse credibile sit, ut Arabiam inter Mæotin lacum et Caucasum poneret? aut si hæc ei mens non fuisset, quomo-

do in recensendis vicinis gentibus a Mæotide palude in Arabiam excurreret, iudeque eodem saltu in Caucasum rediret? Ut hic ab Æschylo nominantur Amazonas, Scythæ et Caucasi accolæ, sic loco simili ubi Iûs itinera persequitur, Scythas, Chalybas, Caucasum, Amazonas commemorat; ut profecto nihil sit probabilius, quam pro Ἀραβίας legendum esse Χαλυβίας. Ex hoc vocabulo Χαλυβίας librarii Ἀραβίας fecerunt, sive quod scribendi compendium non intelligerent, sive quod oculis ad sequens vocabulum ἄρειον jam aberrasset aliquis, cum vellet Χαλυβίας scribere; id quod sæpe factum esse scimus; ut adeo primam vocabuli ἄρειον syllabam in hoc nomine anticiparet, et pro Χαλυβίας, exararet Ἀραβίας, quod sibi fortasse notius esset. Chalybes fortissimi erant Scythiæ universæ populi. Et Chalybiam saltem urbis nomen fuisse constat ex schol. ad Apollon. lib. ii. v. 371. ubi in Docantis campo tria oppida fuisse dicit, Lycastiam, Themiscyram et Chalybiam. Chalybas ultra Harpasum fluvium sitos omnium nationum, per quas iter fecerit, ἀλλομενάτους appellat Xenophon, Exped. Cyr. iv. 7. 10. Notandum vero est, plures olim fuisse gentes

'Υψίκερμονόν δ' οἱ πόλισμα
 Καυκάσου πύλας κέμενται,
 Δάϊος στρατός, ὄξυπρά-
 ροισι βρέμων ἐν αἰχμαῖς.
 Μόνον δὴ πρόσθεν ἄλλον ἐν πόποις
 Δαμέντ' ἀκαμαντοδότοις
 Τιτᾶνα λύμαις εἰσιδόμεν θεῶν
 Ἄτλανδ', ὃς αἶεν ὑπείροχον σθένος
 Κραταῖον οὐράνιον τε πῶλον
 Νώτοις ὑποστενάζει
 Βοᾷ δὲ πόντιος κλύδων

425. πρόσθεν ἄλλον] πρόσθεν σου ἄλλον Ald. Etiam Ox. addit σου. Sed glossæ de-
 betur. 426. ἀκαμαντοδότοις] Stanl. conj. ἀδαμαντοδότοις; eius causa. 427. θεῶν]
 θεῶν Rob. 428. Ἄτλανδ'] Schol. legit Ἄτλαν Σ'. Ita vero appositio perit, quæ
 hic ad sensum necessaria est. 430. νότοις] ὤμοις conj. Stanl. præter necessita-
 tem. ὑποστενάζει] Sic Ar. Ox. codd. Regg. Viteb. item edd. Ald. Turn. unde

hoc nomine appellatas, easque in aliis
 atque aliis locis sedem habuisse. (Cf.
 Hutchinson dissert. Κύρου ἀναβάσει præ-
 fixa p. 27. ed. opp. Xenoph. a Thiemio
 repetitæ.) Hos quidem Chalybas, quos
 v. 721. memoravit Æschylus, post Sey-
 thas Nomadas et Hamaxobios septen-
 trionem versus intra Borysthenem et
 Tanain habitasse, infra demonstrabi-
 mus. Et horum nomen loco vocabuli
 Ἀραβίας scriptum h. l. fuisse arbitra-
 mur. Si quis vero meliorem aliam lec-
 tionem forte divinaverit, lubenter ei ob-
 sequemur; illud vero nobis persuaderi
 nunquam patiemur, Ἀραβίας vocabulum
 hic genuinum esse. ἄρουν ἄνδρες ornate
 sic dicitur ut Ἑλλάδος ἄνδρες Agam. 205.

421. ὑψίκερμον πόλισμα πύλας Καυ-
 κάσου est editum castellum seu oppidum
 montanum Caucasu vicinum. Quodnam
 vero illud sit, Æschylus non addit, nec
 apud Geographos antiquos reperi nomen,
 cui hæc descriptio ita conveniat, ut
 alii non æquajure tribui possit. ὄξυ-

πρᾶροι αἰχμαῖ, acuta lanceæ. βρέμων
 αἰχμαῖς, lanceis horrente; ut ap. Eurip.
 Phœn. 113. μυρίοις ἔπλοις βρέμων.

425. sq. μόνον δὴ πρόσθεν ἄλλον θεῶν
 εἰσιδόμεν—Unum tantum alium deorum
 ferreis laboribus domitum vidi Titana At-
 lantem. Lectionem ἄλλον ideo præferen-
 dam censemus alteri ἄλλον, quam et
 Schol. α'. in codice suo invenit, quod
 concinnior est, et relationem ad Pro-
 metheum clarius indicat. Significan-
 tius enim est μόνον ἄλλον θεῶν scil. præ-
 ter Prometheum, quam μόνον ἄλλον θεῶν.
 ἀκαμαντοδότοις πώποις ut supra ἀδαμαντο-
 δότοις λύμαις v. 148.

428—430. Sensus verborum uni-
 verse quidem facilis est; significatur
 enim Atlantem sub ingenti onere cœli
 ingemiscere; at in singulis verbis dif-
 ficultas inest, quam, quia paulo lon-
 gioris disputationis eget, in Excursu
 ad h. l. expedire conabimur.

431. sq. βοᾷ δὲ πόντιος κλύδων. Fluctus
 marinos quasi misericordia Atlantis tan-

Ευραπίτων, στίνοι βυθός,
Κελαινός δ' Αἶδος ὑποβέριμι μυχός
Γᾶς, παγαὶ δ' ἀγνοῦντων ποταμῶν
Στίουσιν ἄλγος οἰκτρὸν.

Πρ. Μή τι χλιδῇ δακτύτι μήτ' αὐδαδία.
Σιγαῖν με συννόησ' δὲ δάσπαρμαι κίεα,
Ὅρῶν ἑμαυτὸν ὧδε προσέλουμένον.

Bruckius restituit. *δοσάδξυ* Rob. Cañt. Stanl. Verum de hoc loco ne sic quidem, ut arbitror, persancto, vide quæ disputavimus in Excursu ad h. v. 432. *βυθός*] *βυθός* Rob. 434. *παγαί*] *πηγαί* Ald. Turn. *ἀγνοῦντων*] *ἀγνοῦντων* Ald. Victor. Illud Heathio monente, ut metrum anapæsticum esset, cum Bruckio reposui. 436. *μή τι*] Sic Ald. Victor. etc. *μήτι* Rob. Bruck. Sed *μή τι* connexioni verborum aptius est. 438. *προσέλουμένον*] Ita scribendum, et *proswelumenon* pronuntiandum esse docuerunt Dawesius Misc. Crit. sect. iv. et Bruckius ad h. l. "Spiritus enim, quem nunc asperum vocamus, olim littera fuit, quam non superne, sed intra vêtum in ceterarum serie scribere solebant. Sive autem illius litteræ forma fuerit eadem quæ π longi, sive η, seu digamma Æolicum, quod diversimode pro variis temporibus formatum fuit, illud constat, aspiratiōnem apud veteres ita ore et stilo expressam fuisse, ut consonantis litteræ potestatem haberet, quandoque

gi fingit, quia Atlas haud procul a mari in Mauretania stare ferebatur. *Ευραπίτων βυθός* vertit Stanl. collisus mugit. Sed exquisitius dictum arbitror, aut ut doloris societatis, aut ut loci vicinia notetur. Nempe *Ευραπίτων βυθός* vel est i. q. *πινῶν* *Ευρῆος* cœdens, uno cum *Atlante* clamat; vel *Ευραπίτων* est i. q. *propter habent*. Postremo haud scio an genuina non sit lectio *Ευραπίτων*; certe si *Ευραπίτων* legeretur, nulla superesset ambiguitas. *στίνοι βυθός*, h. e. infans terrens et maris fundus, quo præter Orcum et Tartarum nihil inferius est.

436. *χλιδῇ*—*δακτύτι*. Constructio verborum hæc est: *κελαινός* "Αἶδος *μυχός* *δοσάδξυ* γᾶς, et ater Pluton recessus sub terra ingemiscit; adeo miserabilis est Atlantis conditio, ut immisericoordes quoque Plutonem ejus misereat. *παγαὶ ἀγνοῦντων ποταμῶν*, *fontes fluminum*, periphraستي pro ipsis fluminibus dictum videtur.

436. *χλιδῇ* hic ita ponitur ut ap. La-

tinos *delicias facere*. Germ. *denke nicht, dass ich was Ziererei oder Eigennutz achte*. *συνόησ' δὲ δάσπαρμαι κίεα*, *sed potius cogitabundus cor meum edo*. *δάσπαρμαι κίεα* ut *δὲ θυμὸν πατίδων* apud Homerum, *Iliad.* ζ'. 202.

438. *ὁρῶν—προσέλουμένον*. "Ita legit Etymologicus auctor. *Προσέλου*. *προσέλου* λίγουντι τὸ ἐρεῖζιν, καὶ οἱ Ἀσπιδί, ἰσχυρὴ λυσιτελεῖσι τῶν αἰσῶν ἐν ἑκαμύηματι Προμηθεὺς διαμῶν. (Legendum puto ἐν διαμύηματι Προμηθεὺς διαμῶν. Nempe Etymologicus ineptam derivationem τοῦ *προσέλου* derivavit e Scholiis in *Æschyli* Prometheum, inter quæ etiamnum occurrit. Ceterum de *Ασπιδί* lupa antiquioribus doctrinam habemus. Gel. Heynii commentationem.) Heyn. *προσέλου*, *προσέλου*. Schol. Anistorib. *προσέλου*. *ἀδὲ* *προσέλου*—*δακτύτι*." *Stanleth*. Addi potest Schol. MS. ap. G. Bruckium, qui *προσέλου* reddidit *ἐρεῖζιν*. *Flu.* de h. v. dabimus in *lexico Æschyli*.

Καίτοι θεοῖσι τοῖς νέοις τούτοις γέρα
 Τίς ἄλλος, ἢ γὰρ, παντελῶς διώρισεν ;
 Ἄλλ' αὐτὰ σιγῶ. καὶ γὰρ εἰδυῖαισιν ἂν
 Ὑμῖν λέγοιμι τὰν βροτοῖς δὲ πταίσματα
 Ἀκούσαθ', ὡς σφᾶς, νηπίους ὄντας τὸ πρῖν,
 Ἐννοῦς ἔδεκα, καὶ φρενῶν ἑπηβόλους.

440

etiam duplicis, ita ut syllaba seu vocalis brevis sequente littera aspirante seu digammate produceretur, quod quin hic factum sit dubitandum non est." Hactenus Brunnkius V. C. Ceterum hujus rei ignoratio complures lectiones aut conjecturas peperit. *προειλούμινον* Ald. Rob. Victor. *προειλλούμινον* Garb. *προειλλούμινον* Turn. (a σιλλός.) *προηλούμινον* Schol. β'. Steph. Garb. *προηλουμίνον* conj. Stanl. *clavis affixum* (quemadmodum Schol. α'. sed alio loco, nempe in paraphrasi v. 438. sqq. *προηλουμίνους* exponit *ἡλοις πισπαμίνους*, quæ glossa cum pertinet ad vocabulum *προηλούς*, Stanleius eam oculorum aberratione ductus huc traxisse videtur.) *προσηνούμινον* conj. Pa u w. aut quod ei magis placebat *προσηλούμινον*. Heathius denique aut *ἄδ' ἡ προειλούμινον*, ita quidem violatum, aut *ἄδ' ἡ προηλούμινον*, ita quidem *clavis affixum*, reponendum esse censebat. 439. ἢ γὰρ] ἢ ἰγὰρ Rob. 441. *εἰδυῖαισιν ἂν*] Abreschius legendum esse suspicatur vel καὶ γὰρ εἰδυῖαισιν ἰν—vel καὶ γὰρ εἰδυῖαισιν ἂν. Sine causa idonea. Non enim quia hæc forma aliquoties apud alios auctores occurrit, ideo etiam hic Æschylo obtrudenda est. Quod autem Scholiasten α'. sic legisse putat in paraphrasi ad v. 439. sqq. ubi verba Æschyli sic circumscribuntur : *ἰν γινωσκουσας γὰρ ὅμιν λίγων τοιαῦτα περιεσθὲν λίγων*, id nimis incertum est, quam ut in eo sit aliquid prædicii querendum. 442. τὰ] τὰ marg. MS. Morell. σ' ἂν Ald. *πταίσματα*] *πῆματα* Edd. omnes ante Brunnkius; in ejus cod. quidem similiter ut in edd. legebatur *πῆματα*. Sed in cod. B. minutissimis litteris scriptum : *πταίσματα, δ' ἔχον προτοῦ, κατ' ἰρωνίαν*. Id sic emendat Brunnkius : *πταίσματα, κατ' ἰρωνίαν. γρ. πῆματα, ἵγουν δ' ἔχον προτοῦ οἱ ἄνθρωποι*. Jam priorem lectionem *πταίσματα* non hanc quidem ob causam cum Brunkio præfero, quod Scholiastæ β'. nota λίγων δὲ ἰρωνικῶς non possit ad alteram lectionem *πῆματα* referri; (nam cum *πῆματα* *damna* hic pro *bonis* humano generi collatis dicantur, utique et hoc ironicum esset.) sed potius ideo præstat *πταίσματα*, quod verborum contextui aptius est. Cum enim Jupiter nimium hominum amorem Prometheo vitio vertisset, eumque in criminibus, propter quæ tali pœna afficiendus videretur, posuisset, h. l. beneficia hominibus tributa eleganter *πταίσματα* dicuntur, sicut in eadem re v. 112. vocabulo *ἄμωλα*.

439. *θεοῖσι τοῖς νέοις τούτοις*. Novi dii opponuntur τοῖς παλαιοῖς θεοῖς v. 404. et Jupiter quidem potissimum, deinde vero etiam ceteri dii ejus assecræ his verbis castigantur. cf. 983. sq. *παντελῶς*, non est univocum, sed *protius*.

442. τὰ ἰν βροτοῖς *πταίσματα*, *offensiones* in hominibus, non hominum *offensi-*

ones; ironice enim sic appellat beneficia hominibus tributa, quibus Jupiter offendebar. Eodem modo supra, v. 112. appellaverat *ἄμωλακῆματα*.

443, 444. ὡς σφᾶς—*ἐπηβόλους*. Quomodo eos insipientes antea mentis et consilii participes reddiderim. Fabulam enim, quæ Prometheus homines ex luto

Λέξω δὲ, μέμψιν οὐτὶν' ἀνδράποισι ἔχων,
 Ἄλλ' ὦν δέδωκ' εὐνοίαν ἐξηγούμενος.
 Οἱ πρῶτα μὲν βλέποντες ἔβλεπον μάτην,
 Κλύοντες οὐκ ἤκουον· ἀλλ' ὄνειράτων
 Ἀλίγκιοι μορφαῖσι, τὸν μακρὸν χρόνον
 Ἐφύρον εἰκῇ πάντα, κοῦτε πλινθυφεῖς
 Δόμους προσείλους ᾗσαν, οὐ ξυλουργίαν

450

κημάτων usus erat. Heathii vero conjectura τὰν βροταῖς ἐνέηματα depravatio potius quam emendatio est. 444. ἰσηδόλους] Ita Rob. Victor. etc. ἰσηδόλους Ald. Turn. Garb. 449. ἀλίγκιοι] ἀλίγκιοι Ald. χρόνος] βίον cod. Ar. Viteb. quod est glossema vulgatae. 450. πλινθυφεῖς] πλινθυφῖς Rob. 451. προσείλους] προσήλους Ald. Rob. Victor. eodem sensu. Sed illud rarius occurrit, ideoque genuinum esse probabilis est. Quare id auctoribus Dawesio misc. p. 272. et Brunckio ex ed. Turn. Garb. restituiamus. ἦσαν] ἴσαν edd. omnes ante Brunckium, qui ἦσαν (pro ἦσαν) e codd. A. et B. reposuit. Præiverat tamen Pierson in add. ad p. 174. notat. ad Mærin Attic.

creasse perhibet, Æschylus non sequitur; sed eum tantum, cum antea animalium ritu viverent, ad rationis usum mortales traduxisse fabulatur.

445. μέμψιν—ἔχων. His verbis aperte prodit, se diis tantum, non hominibus irasci, neque ab his ullo modo offensum esse. Quod quidem ut adderet, callide instituit Æschylus, ne spectatoribus vel levissimam causam præberet, cur a Prometheo abalienarentur.

447. βλέποντες ἔβλεπον μάτην, κλύοντες οὐκ ἤκουον. Breviter et ornate designat brutam hominum stupiditatem, qui oculis et auribus recte uti nescirent.

448. ὀνειράτων ἀλίγκιοι μορφαῖσι non de imbecillitate hominum capio, quemadmodum Pindarus οὐκ ἴσθαι ἀνδράποισι, aut Noster alibi senem imbecillum ὄψε ἀμερόφαντον dixit, sed potius cum verbis sequentibus arctius copulandum censeo, ut sensus sit: *Homines hæud secus ac in somniorum imaginibus fieri solet, in quibus rarissimæ species nulla veritatis ratione habita concurrant, et alienissima visa nullo modo inter se apta et connexa*

VOL. I.

consequuntur, ita diu omnia temere commiscebant, nihilque cum aliqua præteritorum memoria aut prævisione futurorum agebant.

450. πλινθυφεῖς δόμους προσείλους, lateritias domos soli oppositas. Πρὸς τοὺς οὐρανὸν ἢ πρὸς τὴν ἰλὴν τετραμμένη. ἰλὴ γὰρ ἡ τοῦ ἡλίου αὐγὴ· ἐξ οὗ πρὸς τοὺς οὐρανὸν ἢ πρὸς τὴν ἰλὴν ἦσαν τὰν διερμασίαν. Suid.

451. ἦσαν. Pro ἦδισαν, ut ἦσαν pro ἦδισαν observante Etymol. M. p. 438.

οὐ ξυλουργίαν. Cum igitur nec laterum, nec lignorum fabricam nossent homines, plane ignari erant architecturæ. Ceterum universe hic observandum est, Æschylum primariarum artium et opificiorum inventionem, quarum singularum gloriam alii aliis tribuerent, uni Prometheo, ut splendidus ejus merita in genus humanum exornaret, tribuisse: v. c. laterarias domos, cum antea specus essent pro domibus, Euryalum et Hyperbium fratres primos Athenis constituisse, fabricam autem materiam Dædalum invenisse Pli-nius testatur. Hist. nat. vii. 56. quem locum Stanl. jam laudavit.

M

Κατώρυχες δ' ἔναιον, ὥστ' ἀήσυχοι
 Μύρμηκες, ἄντρων ἐν μυχοῖς ἀηλίοις.
 Ἦν δ' αὖδ' ἐν αὐτοῖς οὔτε χειμάτας τέκμαρ,
 Οὔτ' ἀνδραμῶδους ἦρος, οὔτε καρπίμου
 Θέρους βέβαιον· ἀλλ' ἄτερ γνώμης τὸ πᾶν
 Ἐπρασσάν, ἔς τε δὴ σφιν ἀντολὰς ἐγὼ
 Ἄστρων ἔδειξα, τὰς τε δυσκρίτους δύσεις.
 Καὶ μὴν ἀριθμὸν ἕζοχον σοφισμάτων

452. ἄστ' ἀήσυχοι] ἄστ' ἀήσυχοι Ald. Rob. Victor. Vulgatam edidit Turn. eamque probant Dawes. et Brunck. Accedit Eustathii auctoritas, ad Odys. iv. Itaque Pauwii commentum ἀήσυχοι, tempor in cavernis habitantes, facile abjicimus. 457. ἀντολὰς] ἀνατολὰς cod. Viteb. 459. σοφισμάτων] νοσοφισμάτων in quibusdam libris

452. κατώρυχες δ' ἔναιον. Speluncis abditii et quasi sepulti vivebant, sic wohnen in dunkeln Höhlen vergraben.

452, 453. ἄστ' ἀήσυχοι μύρμηκες. Lectio ἀήσυχοι, etsi ad sensum apta est, quoniam formica, ut Horatii verbis utamur, ore trahit quodcumque potest, metro tamen adversatur, quia penultimam longam habet. Itaque preferendum est ἀήσυχοι, agiles, alacriter discurrentes. Hanc lectionem etiam Eustathius, ad Odys. p. 174. in codice suo reperit; ἀπὸ τοῦ ἄσ, inquit, τὸ πᾶν, οὐ μόνον ἀήτης ἰσὶ ἀνέμων, καὶ ἀήσυχοι κατὰ τοὺς παλαιούς τὸ νοῦφον, ἴδιν καὶ ἀήσυχοι μύρμηκες παρὰ Αἰσχύλῳ. Cl. Brunckius "Formicæ, inquit, apprime convenit epitheton ἀήσυχοι, alato ut naturæ peritis notum animalculo." Recte quidem, sed hanc subtilitatem scientiæ in physicis Æschylo tribui nolim, qui nihil aliud nisi celeritatem formicarum, quam oculis usurpare licet, cogitavit. ἄντρων ἐν μυχοῖς ἀηλίοις, in speluncarum recessibus sole carentibus.

454. sqq. ἦν δ' οὐδὲν—βέβαιον. Veteres sæpenumero tres tantum anni horas numerare, ver, æstatem et hiemem, autumno quem sub ætate comprehendebant omisso, inter omnes constat. βέ-

βαιον τέκμαρ, certus finis; non habebant certa signa, quibus anni tempora definirent. ἀνδραμῶδους et καρπίμου ornato propriorum epithetorum delectu.

456. ἄτερ γνώμης, sine consilio et prudentia.

457, 458. ἔς τε—δύσεις. "Cicero Tusc. Quæst. lib. v. Nec vero Atlas sustinere calum, nec Prometheus affixus Caucasio, nec stellatus Cepheus cum uxore, genero, filia traderetur, nisi celestium divina cognitio nomen eorum ad errorem subule traduxisset. Servius ad Virgil. eclog. vi. Hic (Prometheus) primus Astrologiam Assyriis indicavit, quam residens in monte altissimo Caucasio nimia cura et sollicitudine deprehenderat; hic autem mons positus est circa Assyrios, vicinus pene sideribus, unde etiam majora astra demonstrat, et diligenter eorum ortus occasusque significat. Hoc vero inventum Palamedi tribuit Sophocles:

Ἐφ' οὗρι δ' ἄστρων μέτρα καὶ περιστεροφῆς,
 Τάξις δὲ ταύταις, οὐρανὸν τε σήματα." Stanleius.

459, 460. καὶ μὴν ἀριθμὸν—αὐτοῖς. "Hic cæcutiit interpres Græcus ε, et qui eum secutus est, Garbitius, reddens, Præterea etiam inveni ipsi eximiam multitudinem artium. De Arithmetica omni-

Ἐξεῦρον αὐταῖς, γραμμάτων τε συνδέσεις,
Μνήμην δ' ἀπάντων μουσομήτωρ' ἐργάνην·

460

scriptum fuisse notat Schol. α'. e qua quidem lectione quamvis putida et inepta illis tamen sensum aliquem elicere, aut potius extendere conatur. At quis nescit plurimis ex hoc genere hominum tam dura esse illa, ut vel asfices concoquere possint? 460, 461. συνδέσεις, μνήμη δ' ἀπάντων] Speciosa est Hemsterhusii emendatio (ad Lucian. tom. i. p. 88.) γραμμάτων τε σύνδεσιν, μνήμη ἀπάντων μ. i. neque tamen adeo certa aut necessaria, ut Bruckium imitari debeamus, qui eam in textum recepit. Vulgata, quam omnes Codd. et Edd. tuentur, optime explicari potest. Prometheus artem scribendi, pariter atque artem memorie a se inventam et mortalibus traditam esse gloriatur. 461. ἐργάνην] Sic ap. Stob. Edd. omnes ante Bruck. ἐργάνην.

†
no intelligendum, quam artium præstantissimam censebant Pythagorei, inter quos Æschylus locum obtinuit, duplici respectu : οὐ μόνον, ὅτι ἱσχυοίμεθα εἶναι ἐν τῇ τοῦ τεχνήτου διου διανοίᾳ προπαισῆται τῶν ἄλλων ἀνὰ λόγον ἐπὶ νόμον καὶ παραδειγματικῶν, πρὸς δὲ ἀνερκεδόμενοι δὲ τῶν ἑλλαν δημιουργῶν, ὡς πρὸς προκείμενόν τι (ita novo nomine appellare videtur antecedentes in mente divina priusquam existerent rerum notiones) καὶ ἐκχέουσιν παραδειγμα, τὰ ἐν αὐτῇ ἑλλαν ἀποκομῇ, καὶ τοῦ διαισίου τίλου τεχνήτου καὶ· ἀλλὰ καὶ ὅτι φύσει τραγωιστὴν ἀνέχουσιν (ita legendum) ἵσην συναντῶν μὴ ἰσότη τὰ λαοῦ, οὐ συναντῶνται δὲ ἑαυτοῖς, Nicomach. lib. i. ἀριθμητικῆς ἐπιστήμης. Inter Pythagoreā ἀριθμολογία recenset Iamblichus τὴν ἐκ φύσεως, ἀριθμῶν, de vit. Pythag. c. 17. Quod vero ad auctorem Arithmeticæ spectat, agnoscit qui Minervam eo nomine laudent, Liv. Hb. vii. c. 3. eoque Minervæ templo dicatam legem, quia mater a Minerva inventus sit; alii Palamedem, de quo Plato, ἡ δὲ ἐν ἰνιόχῃς ὅτι φησὶν ἀριθμῶν ἐργάνη; Sophocles de eodem :

Ὅστιν δ' ἰσότης τεχνῆς Ἀργίῳ στεφανῶ
Σταθμῶν τ' ἀριθμῶν, καὶ μίσην ἰδ-
εῖται

Ἐκείνῃ ὅτις.

Euripides in Phœnissis :

Καὶ γὰρ μὲν' ἀριθμολογία, καὶ μίση

σταθμῶν

Ἰσότης ἵστας, ἀριθμῶν δὲ διόρισ.

Et Manilius, lib. iv.

Qui primus numeros rebus, qui nomina summis

Imposuit, certumque modum, propriasque figuras."

Stanlei.

460. γραμμάτων τε συνδέσιν. "Ita Cedrenus, Περικλῆς γραμματικῆς, ὡς φησὶν, ἱεῖς et Snidas : Περικλῆς ἀπὸ πρῶτος τὴν γραμματικὴν φιλοσοφίαν. Alii ad alios referunt. Plinius, lib. vii. c. 56. Litteras tempor arbitror Aegyptios fuisse, sed alii apud Aegyptios a Mercurio, ut Gellius, alii apud Syros repertas voluit. Euripides ad Palamedem, cuius sub persona ita loquitur :

Τὰ τῆς γὰρ λήθης φάρμακ' ἐξάσας
μήντοι,

"Ἀφῆκα καὶ φανοῦντα συλλαβὰς ἐνδύει,
Ἐξέμωρον ἀνδρώωνι γράμματ' ἰδίαις."

Stanlei.

461. μνήμην δ' ἀπάντων μουσομήτωρ' ἐργάνην, et memoriam omnium artium effectricem, musarum matrem. Non tantum innuit λογισμὸς καὶ τὰς τῶν ἐπιστήμων δόξας, quæ Mnemosynēs inventa sunt, (Diod. Sic. lib. v. p. 232. ed. Rhodom.) sed omnino omnes artes ac facultates, quæ sine memoria ne existere quidem, nedum perfici potuissent. Μνήμη b. l. physice, non mythice ponitur, etsi Mnemosyne dea est

Κἄ' ζευξα πρώτος ἐν ζυγοῖσι κνώδαλα
 Ζεύγλῃσι δουλεύοντα σάγμασιν δ', ὅπως

463. ζιύγλῃσι] Sic uterque Cod. Reg. a Brunckio collatus. ζιύγλαισι Ald. Rob. Turn. etc. ζιύγλαισι in cod. aliquo repertum probat Steph. σάγμασιν δ' Edd. omnes et Codd. habent σώμασιν δ', quod quamquam olim servari posse putabam, si cum Schol. α'. ita explicaretur, q. d. δουλεύοντα καὶ ἐν ζιύγλαισι, καὶ ἐν σώμασι, postea tamen multis rationibus inductus, quas in Commentario ad h. l. exposui, certissime mihi persuasi veram esse lectionem σάγμασιν, quam Pauvius conjectura assecutus est; quamque facillime librarii sive ex scriptura male intellecta, sive ex glossa quadam adjecta, in σώμασιν mutare potuerunt. Tan. Faber Ep. 67. reponendum existimabat σήμασιν. Sed id aptum non est. Brunckius in textum inexit κίντροισιν, quod quidem sensum efficit bonum, et commodum, qualem a Brunckii iudicio exspectes; veruntamen plane est arbitrarium; nec ullo modo si Æschylus ita scripsisset, comminisci aliquis possit, qui factum sit, ut pro κίντροισιν librarii

Musarum mater; hic vero artem memoriæ intelligit, eamque tantum μουσικήν' ἱερῶν, non τῶν Μουσῶν μητίῃα appellat, ut significet, se tantum ad illam fabulam de Mnemosyne Musarum alludere, non autem ea sic, ut poetæ solent, in rem suam abuti velle. ἱερῶν, quod epitheton Minervæ est, idem quod in aliis legitur ἱερῶντι, ὀπίσθε, effectrix; ἱερῶντι vero, quia exquisitius et magis reconditum est, genuinum videtur. Ceterum Pythagoreos artem memoriæ diligenter coluisse notum est. Citat Stanl. Iamblich. de vita Pythag. c. 29. ubi is de Pythagoræ sectatoribus: ἐπὶ πλείονι ἰσχυρόντι τῇ μνήμῃ γυμνάζειν. οὐδὲν γὰρ μίλλον πρὸς ἰσότητην, καὶ ἰσχυρίαν καὶ φρόνησιν, τοῦ δύνασθαι μνημονεύειν.

462. κἄ' ζευξα πρώτος ἐν ζυγοῖσι κνώδαλα, et primus ego jumenta subjugavi. Jugum bobus, mulis et equis imponebatur. Sic Hesiodus, Opp. et Dier. v. 813.

καὶ ἐπὶ ζυγὸν ἀνέχιναι θύραις
 Βουὴ καὶ ἡμίονοι καὶ ἱπποὺς ὀκνεό-
 δινοι.

H. l. tamen κνώδαλα boves tantum, asinos et mulos designat. Nam de equis deinde seorsim loquitur.

463. ζιύγλῃσι pertinet ad boves, quibus ad arandum utebantur. σάγμασιν

sunt clittellæ, quæ asinis aut mulis imponi solebant. Hic itaque de duplici genere jumentorum sermo est, quorum alterum laborem hominum onera subvectando, alterum arando juvaret, ut ait Columella præfat. lib. 6. Atque ut ζιύγλαι (das Geschirr) ad boum, sic σάγματα ad asinorum mulorumque corpora referuntur. Utriusque autem bene dicuntur δουλόειν. Quemadmodum infra τῇ πύτρῃ λατρεύειν significat, sic ad petram alligatum esse, ut sponte tua te liberare non possis, sic boves jugis, asini olitellis serviunt, quia iis se submittere vel inviti coguntur. Lectionem vero σάγμασιν facile librarii in vulgarem σώμασιν immutare potuerunt; quam si quis defendere in animum, inducat, non alia ratione id fieri potest, quam ut dativos ζιύγλῃσι et σάγμασιν non a verbo δουλεύειν, sed ab omissa præpositione ἐν regi, adeoque ablativorum latinorum loco positos esse dicat; qua quidem ratione σώμασι δουλόειν ita fere diceretur, ut Plinius camelos ait ministeriis dorso fungi. Veruntamen sic parum apte jungerentur ζιύγλῃσι et σάγμασι, cum prius nec opponi posteriori, nec cum illo componi commode possit. Juga enim nihil prodesse, nisi corpora jumentorum, quibus imponuntur, valida atque robusta essent.

Θητοῖς μεγίστων διάδοχοι μοχθημάτων
Γένοιθ' ὑφ' ἄρματα τ' ἡγαγον φιληνίου
Ἴππους, ἀγαλμα τῆς ὑπερπλούτου χλιδῆς.
Θαλασσόπλαγκτα δ' οὔτις ἄλλος ἀντ' ἐμοῦ
Λινόπτερ' εὔρε ναυτίλων ὀχήματα.

scripserint *σωμασιν*. 465. *γίνωσις*] Ita recte ediderunt Morell. et Brunckius (auctore Dawesio misc. cr. p. 272.): *γίνωσις*, quod in ceteris omnibus legebatur, solœcum est. *ὁ ὁ δὲματὰς τ' ἡγάγας*] Ita rescripsi Canteri auctoritatem secutus. *ὁ ὁ δὲματ' ἡγάγας* Ald. Rob. etc. quod recepit Brunck. Sed ita desideratur conjunctione copulativa. *ὁ ὁ δὲμας τ' conj.* Steph. Sed pluralis concinnior. 468. *ἰ. εἰ*] *ἰδεν* Ald. Rob.

463—465. *ἔπος—γίνομαι*. *Ut hominibus in maximis laboribus vicariam operam praearent. Similiter Aeschylus in fragmento Promethei soluti iumenta ἀντιδουλα καὶ πόνοις ἰδρίκτορες* appellat.

465. sq. ὁφ' ἄρματα—χιλῆς. Equos illo tempore tantum ad belli et certaminum equestrium usum adhibitos, eosque alere valde pretiosum fuisse neminem fugit. Itaque hic equi dicuntur *præditiis luzurie ornamentum*. "Quod vero sibi arrogat Prometheus, alii aliis tribuunt. Plinius, Hist. nat. vii. 56. *Vehiculum cum quatuor rotis Phryges*. Et postea: *Bigas primum junxit Phrygum natio, quadrigas Erichthonius*. Virgil. Georg. iii. 113. *Primus Erichthonius currus et quatuor ausus jungere equos*. Euseb. num. 543. *Erichthonius primum quadrigam junxit in Græcia, erat quippe apud alias nationes*. Et num. 447. *Trochilus primus fertur junxisse quadrigam*. Tertullianus posteriori faret." Stenl.

467. sq. *Σαλασσίωλα γὰρ — δὲ χήματα.*
Felivola autem nautarum vehicula maribus
incurrantia nemo ante me invenit. "Apos-
site Cassiodorus, lib. v. var. Epist.
17. Vels alas navium facientia linum vo-
latile, quidam spiritus currentium carina-
rum, prænuntia mercium, auxilia quieti
nautarum, quorum beneficio conficiunt o-
tiosi, quod a pluribus avibus viz probatur
impleri. Nostrom secutus Ennius naves
velivolos dixit, et Virgil. velorum panti-

πις alas. ναυτίλων ὀχήματα ex Homero
 adumbratum: *Νηὼν ἀνατολῶν ἀνελκίστο,*
αἷ S' ἄλδς Ἰπποῖν Ἀδράσιν γήγνηοντα. Ita
 Cicero Argo appellavit novum *vehiculum*
Argonautarum, (de nat. deor. lib. iii.)
 et Catullus de eadem: *Ipse levi fecit*
volitantem flamine currum." Stanl. Uni-
 verso autem huic loco illustrando op-
 time inserviunt Moschionis versus, (Ap.
 Stobæum. Ecl. phys. p. 145. edit.
 Grot.) quos ut comparare celerius pos-
 sint *Æschyli* lectores, hic subiungi-
 mus:

Πρωτῶς δ' ἄντιμι καὶ διαπνεύω λόγῳ
 Ἀρχὴν βροτειῶν καὶ πατάσασαι βίον.
 Ἢ γὰρ σεαυτὶ αἰὼν κίσεις, ἢ, ἐπὶ νῆμα
 Θεοῖσι δαΐτας εὐχὴν ἡμφιεῖς βροστοί,
 Ὅρμητι σπῆλαια, καὶ δυσηλίοις
 Φάραγγας ἱστανόσιν. Οὐδῖσιν γὰρ ἦν
 Οὐτὶ στεγῆρης δίαις, οὔτε λαΐταις
 Εὐρύα πύργους ὄχρησεναι πόλιν.
 Οὐ μὴν ἑστέροις ἀγκυλῶς ἱστῆναιτο
 Μίλῳκα παρὰ τοῦ βάλος ἡμετέρου τραφῆς·
 Οὐδ' ἱερῶτας σιθῆρας εὐνῶταίος
 Ἐλλάδας οἷας ἑρχάσθαι ἐπὶ νῆλιν.
 Ἀλλ' ἦν ἀπύμῳ πύδῃ ἐκφύουσα γῆ·
 Βροταὶ δὲ σαρκοβόροις ἀλλὰ γλαυκῶσι
 Παρυῶνι αὐτοῖς δΐταις, ἦν δ' ὁ μὲν νό-
 μος

Ταπεινός· ἡ βία δὲ σύνθρονος Διὸς·
Ὁ δ' Ἀσθινὴς ἦν τῶν Ἀμεινόνων βορά.
Ἐπεὶ δ' εἰς τὸ πᾶντα χεῖρ' ἔφρων χεῖρονος
τὸν θνητὸν ἡλλοίωσιν ἱμπαλιν βίον,
εἶτ' οὖν μείριμνα τὴν Προμηθεΐας σπάσας

Τοιαῦτα μηχανήρατ' ἐξευρὼν τάλας
 Βροτοῖσιν, αὐτὸς οὐκ ἔχω σόφισμ', ὅτῳ
 Τῆς νῦν παρούσης πημονῆς ἀπαλλαγῶ.

470

469. ἔξευρὼν τάλας βροτοῖσιν] ἔξευρον τ. βροτοῖς Rob. Sed præferendum participium, ut in loco simili v. 239, 240. 470. αὐτὸς οὐκ] αὐτὸς δ' οὐκ Rob. quodd respon-

Εἴτ' ὅν ἀνάγκη, ὅτε τῇ μακρῇ τριβῇ
 Αἰτὴν παρυσχῶν τὴν φύσιν διδάσκων
 Τίθ' ὑφείδῃ μὲν παρὰς ἡμῶν τριβῆς
 Δήμητρος ἀγνῆς· ὑφείδῃ δὲ Βακχίου
 Γλαυκίᾳ πυγῇ· γαῖα δ' ἡ περὶ ἄσπερος,
 "Ἢδῃ ζυγουλπαῖς βουεῖν ἡροερίετο.

Αὐτοὶ δ' ἐπυργώσαντο καὶ περιεπαισῖν
 "Εἰσεξαν εἰλους· καὶ τὸν ἡγεμῶνιν
 Εἰς ἡμῶν δίσταν ἡγαγόν βίον.

Καὶ τοῦτ' αὐτοῖς θαύματα ἔργον ὤμοι
 Τύμφοι καλῶνται, ἀφαιμιοῦσθαι νόον,
 Νικητοὶ δ' ἐδάσαντο μὲνδ' ἐν ἰφθαλ-

μοῖς ἔβῃ

Τὸς ἀγόνθι δοῖναι μηχανήματα δυσσεβίς.
 Dignus etiam est qui conferatur Vitruvius, lib. ii. cap. 1. Homines vetere more, ut ferè, in silvis et speluncis et nemoribus nascebantur, ciboque ugesti vescendo vitam exigebant; Interea quodam in loco ab tempestatibus et ventis dense crebritutibus arbores agitate, et inter se terentes ramos, ignem excitaverunt; et eo, flamma vehementi perterriti, qui circa eum locum fuerunt, sunt fugati. Postea re quiesca propius accedentes, cum animadvertissent, commoditatem esse magnam corporibus, ad ignis teporem ligna adficiētes, et eum conservantes, alios adducebant, et usum monstrantes, ostendebant, quas haberent ex eo utilitates. In eo hominum congressu, cum profunde bantur alter e spiritu voces, quotidiana consuetudine vocabula, ut obtigerant, constituerant; deinde significando res sæpius in usum, ex eventu fari fortuito cæperunt. Ita sermones inter se procreaverunt. Ergo cum propter ignis inventionem conventus esset apud homines et concilium et convectus esset natus, et in unum locum plures convenirent, habentes ab natura primum, præter reliqua animalia, ut non prohi, sed erecti ambularent, mundique et astrorum magnificentiam aspicerent, item manibus et arti-

culis quam vellem rem faciliter tractarent; cæperunt in eo catu alii de fronde facere tecta, alii speluncas fodere sub montibus, nonnulli hirsutium nidos et ædificationes earum imitantes, de luto et virgulis facere loca, quæ subirent. Tunc observantes aliena tecta, et adficiētes suis cogitationibus res novas, efficiebant in dies meliora genera casarum. Cum essent autem homines imitabili docilique natura, quotidie inventionibus gloriantes, aliis alii ostendebant ædificiorum effectus, et ita exercentes ingenia certationibus, in dies melioribus iudiciis efficiebantur. Primumque furcis erectis et virgulis interpositis luto parietes texerunt. Alii luteas glebas arefacientes, struebant parietes, materia eos fugumentantes, vitandoque imbres et æstus, tegebant arundinibus et fronde: postea, quoniam per hibernas tempestates tecta non poterant imbres sustinere, fastigia facientes, luto inducto, proclinator tectis stillicidium deducebant.

— — Cum autem quotidie faciendo tritiores manus ad ædificandum [perfectissent], et solertia ingenia exercendo per consuetudinem ad artes pervenissent, tum etiam industria in animis eorum affecta perfecit, ut qui fuerunt in his studiosiores fabros esse se profiterentur. Cum ergo ita fuerint primo constituta et natura non solum sensibus ornasset gentes, quemadmodum reliqua animalia, sed etiam cogitationibus et consiliis armavisset mentes, et subiecisset cetera animalia sub potestate, tunc vero e fabricationibus ædificiorum gradatim progressi ad ceteras artes et disciplinas, e fera agrestique vita ad mansuetam pervenerunt humanitatem. —

469. μηχανήματα i. q. v. 477. τέχναι καὶ τέρεος.

471. τῆς νῦν παρούσης πημονῆς, ὅτ' v. 47. ποῖος εἰ νῦν παρούσης.

Τὸ μὲν μέγιστον, εἴ τις ἐς νόσον πείσοι,
 Οὐκ ἦν ἀλέξημ' οὐδὲν, οὐδὲ βρώσιμον,
 Οὐ χριστὸν, οὐδὲ πιστὸν, ἀλλὰ φαρμάκων
 Χρεῖα κατεσκέλλοντο, πρὶν ἐγὼ σφίσι
 Ἐδείξα κράσεις ἥπιαν ἀκεσμάτων,

480

478. *ἐς νόσον*] Sic codd. Regg. A. B. Ceteri *εἰς νόσον*. Illud cum Brunckio, ubi codices addunt, præferimus : quia Attici poetæ, nisi ubi metri necessitas cogeret, *ἐς* et *ἔσω*, quam *εἰς* et *ἔσω* scribere maluerunt. 479, 480. *οὐδὲ—οὐ—οὐδὲ*] Solus Brunckius e codd. Regg. A. B. reposuit *οὔτε—οὐ—οὐδὲ*. Nullam vero idoneam rationem video, cur a vulgata discedamus. cf. Hoogveen V. C. doct. part. Gr. c. 39. s. ii. §. 9. 480. *πιστὸν*] *πιστὸν*, quod *inspergitur*, conj. Gilb. Gaulminus, probantibus Garbit. Pauw. et Morello. Et hic quidem delicias facit, cum sibi propter *ἰμνοσύλινον* placere negat *οὐ χριστὸν οὐδὲ πιστὸν*. Quot enim loca refingenda essent, si omnia, ubicunque occurrunt, similiter cadentia expungere vellemus ! Gaulminus *πιστὸν* Græcum non esse somniabat, quem exemplis refutavit Stanl. vid. Commentar. ad h. l. Pauwio ordo verborum in *βρώσιμον—χριστὸν—πιστὸν* haud satis ad logicorum normam directus esse videbatur. Id poetæ curant scilicet ! Lectio *πιστὸν* confirmatur etiam Eustathii auctoritate, ad Odys. γ'. 226. *πίσιστον*, quod in marg. MS. scriptum commemorat Morell. glossema est. 481. *χρεῖα κατεσκέλλοντο*] *χρεῖα, κατεσκέλλοντο* Ald. Rob. *πρὶν ἐγὼ*] *πρὶν γ'* ἐγὼ Rob. Pauw. *πρὶν δὲ ἐγὼ* Brunck. metri sublevandi causa, quod necessarium esse, recte, ut opinor, negavit Morell. quia *πρὶν* sæpius producit. Vid. loca ab eo commemorata. Hom. Iliad. β'. 348. Od. δ'. 393. cf. infra, v. 776. *πρὶν δὲ* legisse videri potest Schol. α'. neque tamen certum est, cum *δὲ* in codice suo reperisse. Talia enim paraphraseos causa Scholiastæ centies adjiciunt. 482. *ἀκεσμάτων*] lectionem *κατασμάτων*, quam a marg. MS. citat Morell. et in codice Reg. B. superscripsit librarius, recte observat Brunckius scriptoris negligentiae deberi, cujus

καύησαντο. Morellus ad partes vocavit Schol. in Sophocl. Trach. v. 990. *μήναμα· τεχνήσασθαι, μηχανήσασθαι*.

478. *τὸ μὲν μέγιστον*. Quod Chorus Prometheus cum malo medico comparaverat, id ei in memoriam revocat medicinæ rationes a se inventas. Apertissime itaque dialogi filum pertexit Æschylus ; prudenterque etiam Prometheus inducit conscientia meritorum suorum ita elatum, ut ad ea, quæ Chorus reprehensionis causa dixerat, nihil regerere dignetur, sed occasionem tantum inde sibi capiat inchoatam narrationem persequendi.

479, 480. *οὐδὲ βρώσιμον—οὐδὲ πιστὸν*. Ubi disjunctionis partes eodem tenore

procedunt, nec inter eas quædam principalis est, aut *οὐδὲ—οὐδὲ*, aut *οὔτε—οὔτε* ponitur. Quare si h. l. *οὔτε—οὐδὲ* *πιστὸν* scribatur, sensus verborum ultimorum hic sit : *sed ne potabile quidem*, quod hic aptum non est, quia nulla his verbis inest gradatio. Ea de re doctissimum Hoogveenum jam ad V. L. laudavimus ; Doctr. partic. gr. c. xxxix. sect. xi. Sensus est : *non erat remedium, nec quod edi, nec quod inungi, nec quod bibi posset. ἀλλὰ φαρμάκων χρεῖα κατεσκέλλοντο, sed medicamentorum inopia tabescebant. κατασκέλιον· κατασκέλιον·, τὰς σάρκας καταφθγίον*. Hesych.

481. sqq. *πρὶν—ἐξαμύνονται* (lectionem *ἐξαμύσσονται* habet etiam cod.

Αἷς τὰς ἀπάσας ἐξαμύνονται νόσους.
 Τρόπους δὲ πολλοὺς μαντιπῆς ἐστοίχισα,
 Καῖρινα πρῶτος ἐξ ὀνειράτων ἅ χρεῖ
 Ὑπαρ γενέσθαι, κληδόνας τε δυσκρίτους
 Ἐγνώρισ' αὐτοῖς ἐνοδίους τε συμβόλους,
 Γαμφωνύχων τε πτησιν οἰωνῶν σκεδρῶς

menti obversaretur vox κρείους in eod. versu. Simile erroris exemplum supra occurrit, v. 389. 483. Ἐξαμύνονται] Ἐκρίνονται Ald. aut errore librarii, aut ex adnotatione a Grammatico forte adjecta in textum irrepsit.

Guelferb. superscripto schol. ἀποδιώκου-
 σι) νόσους. Priusquam ego ipsis salubrium
 medicamentorum compositiones ostenderem,
 quibus omne morborum genus depellerent.
 "De medicina Plinius, Hist. nat. lib.
 7. c. 56. Medicinam Ægyptii apud ipsos
 volunt repertam, alii per Arabum Babylo-
 nis et Apollinis filium; herbarium et me-
 dicamentariam a Chirone Saturni et Phyl-
 lire filio. Ad ipsum Apollinem refe-
 runt alii. Callimach. 2. 45. ἰσ δὲ νῦ
 Φαίῳ Ἰητροὶ δίδαξαν ἀνέλκειν θανάτους.
 —Inventum medicina meum est, opi-
 ferque per orbem Dicor, et herbarum
 subiecta potentia nobis. Ovid. Met. 1."
 Stant.

484. Qui quam studiosae veteres in
 omni divinationis genere elaboraverint,
 et quam sancte non plebecula solum,
 sed nobilissimi etiam ac sapientissimi
 viri hanc superstitionem coluerint,
 recordatus sis, is profecto non mirabi-
 tur in enarrandis vaticiniorum formis
 prolixum esse Prometheum, eumque in
 eorum doctrina mortalibus impertita
 permagnam laudum suarum partem
 ponere.

τρεῖς αἱ δὲ—ἐστοίχισα. Porro multa
 divinationis genera constitui. ἐστοίχισα, ut
 paulo post διαμρα, ordinavi, institui. Com-
 paravit Stant. Claudian. 2. in Eutrop.

—Quoscunque Prometheus
 Excoluit, multoque innexuit æthera
 limo,
 Hi longe ventura notant, dubisque
 VOL. I.

parati

Casibus occurrunt.

Verum hi versus ad naturalem potius
 futurorum provisionem, quam ad divi-
 nationis disciplinam pertinere videntur.

485. Enumerat Prometheus varia
 divinationis genera, et primum quidem
 e somniis, secundum ex ominibus, ter-
 tium e portentis in via occurrentibus,
 quartum ex auguriis, quintum ex extis,
 sextum ex sacrificiis, septimum e sig-
 nis cælestibus.

485, 486. ἃ χρεὶ ὑπαρ γινέσθαι. Quæ
 vere futura essent. Comparavit Stant.
 Homericum, Odys. 4. 547.

Οὐκ ἔτι, ἀλλ' ὕπαρ ἐσθλὸν ἔστι τι
 τιλιεμένον ἔσται.

486. κληδόνας τε δυσκρίτους, et omina
 explicatu difficilia. κληδόνες nempe sunt
 voces, nomina, aut dicta ominosa. Sui-
 das: Κληδόν' φήμη, μαντιῶν καὶ κλη-
 δοισμῶν, αἱ δὲ τῶν λόγων παρατηρήσεις.

487. ἐνοδίους τε συμβόλους. Recte
 Stant. interpr. "obvia signa, quæ sa-
 uita aut infausta in itinere occurrunt,
 quale Xerxi de equa leporem pariente,
 et Agamemnoni de aquillis leporem
 vorantibus, in Agamemn."

488. γαμφωνύχων τε πτησιν οἰωνῶν.
 Aves rapaces designantur, quibus po-
 tissimum in disciplina augurali ute-
 bantur; hæ a proprietate naturali di-
 cuntur aduncis unguibus prædite. Harum
 igitur inquit Prometheus volatum accu-
 rate distincti.

N

Διώρισ', οἵτινές τε δεξιοὶ φύσιν,
 Εὐάνθυμοί τε, καὶ δίαίταν ἦντινα
 Ἔχουσ' ἑκάστοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τίνες
 Ἐχθραὶ τε καὶ στίργγηθρα, καὶ ξυνεδραῖαι
 Σπλάγγων τε λειότητα, καὶ χροῖαν τίνα
 Ἔχοντ' ἂν εἴη δαίμοσι πρὸς ἡδονήν·
 Χολῆς, λοβοῦ τε ποικίλῃν εὐμορφίαν·
 Κνίσση τε κῶλα συγκαλυπτὰ, καὶ μακρὰν

490

489. *τι δέξω*] *τι* h. l. abest cod. Viteb. Ald. Rob. 490. *εὐάνθυμοί τε*] *εὐάνθυμους τε* Ar. Ox. Turn. 492. *ξυνεδραῖαι*] *συνεδραῖαι* Ald. Rob. Turn. 494. *δαίμοσι*] *δαίμοσιν* Grot.

489, 490. *οἵτινές*—*εὐάνθυμοί τε*. *Quæ natura dextræ et sinistra essent, h. e. faustæ et infaustæ. Notum est enim, e veterum opinione aliis a læva, aliis a dextra datum fuisse avibus, ut auspicium facere possent.*

490—492. *καὶ δίαίταν*—*ξυνεδραῖαι*. *Et quæ inter eas inimicitias et amores naturales, et consensu essent. Lucem huic loco affert Aristoteles a Morello laudatus in historia animalium, lib. 9. c. i. p. 566. tom. i. ed. Ludg. ἴτι δὲ τοῖς ἀμοφάγοις πάντα πολιμῶν καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλοις· ἀπὸ γὰρ τῶν ζώων ἡ τροφή αὐτοῖς· ἴθι καὶ τὰς διυδρίας καὶ συνδρίας εἰ μὲντοις λαμβάνουσι· διίδρα μὲν τὰ πολύμια τιδόντι· σύνδρα δὲ τὰ εἰρηνίζοντα πρὸς ἄλληλα. Plura dabimus in lexico Æschyleo v. *ξυνδρίας*.*

493, 494. *σπλάγγων*—*πρὸς ἡδονήν*. *Viscerumque levitatem, et quo colore diis accepta essent. Nempe diligenter observabant extispices, an hostiarum exta, jecur potissimum, nitida atque plena, an vero horrida et exilia essent. cf. Cic. de Divinat. lib. ii. c. 12, 13. Nec vero colorem extorum negligebant.*

495. *Χολῆς*—*εὐμορφίαν*. *Fellis etiam et jecinoris varium habitum et colorem; hic idem quod versiculis duobus antecedentibus generatim dixerat, ad propriam fellis et jecoris naturam transfert; ha-*

ruspices enim accurate observabant, quæ pars jecoris inimici, quæ pars familiaris esset, quod fissum periculum, quod commodum aliquod ostenderet; caput jecoris ex omni parte diligentissime considerabant, an scilicet a cultro læsum esset, vel plane abesset. Centena talia vel ex uno Julio Obsequente antiquitatis studiosi cognoscant.

496. *κνίσση* *τι* *κῶλα συγκαλυπτὰ*. Cl. le Grand conj. *συγκαλυπτὰ*, haud male; hic enim sensus oritur: *et ossa quomodo adipe cooperienda essent. Sed vulgata defendi potest, si post συγκαλυπτὰ non colo, sed commate distinguitur, hoc sensu: Porro ego membra s. ossa arvina cooperta et lumbum longum comburendo* (cf. Homer. Iliad. α'. 460, 461.) *ad artem difficilem viam monstravi hominibus. Ad rem illustrandam Morellus excitavit asequentia scriptorum loca: Senec. Œdip. v. 309. ubi Tiresias loquitur:*

Utrumne clarus ignis et nitidus stetit
 Rectusque purum verticem cæli tulit
 Et summam in auras fusus explicuit
 comam,
 An latera circa serpit incertus viæ
 Et fluctus ante turbidus fumo labat.
 Et Stat. Theb. 10. 593.

Sanguineos flammæ apices, geminumque per aras

Ὅσφ' ὅν πυρώσας, δυστίκμαστον εἰς τέχνην
 Ὡδωσα θνητούς· καὶ φλογωπὰ σήματα
 Ἐξαμμάτωσα, πρόσθεν ὄντ' ἐπ' ἀργεμα.
 Τοιαῦτα μὲν δὴ ταῦτ'· ἐνερθε δὲ χθονὸς
 Κεκυρμέν' ἀνδρώποισιν ὠφελήματα,
 Χαλκὸν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τε τίς
 Φήσειεν ἂν πάροισιν ἐξευρεῖν ἐμοῦ;
 Οὐδείς, σάφ' οἶδα, μὴ μάτην φλῦσαι θέλων.

500

497. Ἰσφόν] Ἰσφὸν mendose Ald. in qua etiam totus hic locus male distinguitur.
 498. θνητοῖς] θνητὰ Viteb. genuina tamen lectione superscripta. 503. ἄργυρον] co-
 li signum incommode ponitur Turn. 503. φάνιν δ'] φάνιν δ' Stanl. errore ope-
 rarum in Pauwiana repetito, quem tamen in notis reprehendit Pauwius. 504. σάφ'
 οἶδα, μὴ] σάφ' οἶδ', si μὴ citat Turn. e cod. Et sic est in Viteb. haud male. Brune-
 kius e variis lectionibus colligit, olim etiam lectum fuisse οἶδω, σάφ' οἶδ', ἂν μὴ
 μόνον φλῦσαι θέλω.

Ignem, et clara tamen medio fasti-
 gia lucis

Orta docet; tunc in speciem ser-
 pentis inanem

Ancipiti gyro volvi, frangique ru-
 bore

Demonstrat dubio.

Add. Eurip. Phœn. 1072. ibique Cl.
 Valekenarii notam.

498. φλογωπὰ σήματα, Garbitius int.
 ignea, quæ in igne cerni et observari
 possunt. Verius est intelligere fulgura
 aliosque ignes celestes.

499. Ἐξαμμάτωσα—Ἰσάργημα, hæc
 signa, quæ antea obscura erant, explicavi.
 Ut deinde Ἰσάργημα, cæca, dicuntur, quæ
 sunt obscura et dubii interpretationis,
 sic eadem metaphora Ἐξαμμάτωσα q. d.
 oculare, pro explicare, illustrare. Sic
 Suppl. v. 476. Μυθῆσαι· ἀμμάτωσα γὰρ
 σφίγγου.

Ἰσάργημα. Hesychius: Ἰσάργημα,
 ἀποικισμαίνον, ἢ νόσος Ἰσθαλμῶν Ἰσά-
 ρημα γὰρ λήγεται ἐὰν ἱμαται, ἵται ἢ
 εἰς τοφλῶντα δὲ δὲ λυκαμάντων, καὶ πάντα
 δὲ ἐὰν τοφλὰ καὶ ἀφάνιστα εὖναι λήγεται.
 Eodem vocabulo usus est in Agam.
 1122. et Choëph. 663. Eustath. ad

Illad. γ'. Ἀργὸν ἐὶ λισσάν, θῆναι καὶ Ἰσά-
 ρημα, πᾶσι τοῖς Ἰσθαλμῶν ἐὶ ποσὶν λαγέ-
 μαισι λισσάμενα, δὲ ποσὶ καὶ Ἀλκίονα πα-
 ραλαῶ. Idem ad Odys. β'. Ἀργίμοι,
 νόσος ἱμαμάτων, ἀφ' οὗ ἄργημα παρὰ Δί-
 δομον, ἐὰν ἰσθαλμῶν λισσάμενα, δὲ
 μόνον ἐπὶ Ἀλκίονα, ἐπὶ τῷ πρὸς θῆναι
 ἐπὶ ἰσάργημα.

500—503. Ἰνερθε—ἱμῶ. Alios re-
 pertores designat Plinius, lib. vii. c. 56.
 Ferrum Hesiodus in Creta eos, qui vocant
 Dactyli Idæi. Argentum invenit Erichthi-
 dius Atheniensis, ut alii Æacus: aurum
 metallum et conflatum Cadmus Phœnix ad
 Pangæum montem, ut alii, Thous et Æacius
 in Panchæia, aut Sol Oceanus filius.—Stanl.
 Verum Æschylus ingenio suo obscuro
 historiarum veritatem aut famæ testimonia
 hio parum curavit, de augendis et am-
 plificandis Promethei beneficiis in hu-
 manum genus collatis unice sollicitus.

504. μὴ μόνον φλῦσαι θέλων, nisi si
 inaniter gloriari velit. φλῦναι, proprie
 fervere, h. l. est nugæ loqui, vana jactare.
 Similiter ebullire apud Ciceronem, de
 Fin. v. c. 27. Dixerit hoc quidem Epicu-
 rus, semper beatum esse sapientem, quod
 quidem solet ebullire nonnumquam.

Βραχεῖ δὲ μύθῳ πάντα συλλήβδην μάθει,

Πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθεύς.

Χο. Μὴ νῦν βροτοὺς μὲν ἀφέλει παῖρ' ὧς, 510
 Σαυτοῦ δ' ἀκήδει δυστυχοῦντος. ὥς ἐγὼ
 Εὐελπίς εἰμι τῶνδ' ὅς' ἐκ δεσμῶν ἔτι
 Λυθέντα, μηδὲν μείον ἰσχύσειν Διός.

Πρ. Οὐ ταῦτα ταύτῃ Μοῖρ' ἄ ποῦ τελεσφόρος
 Κραῖναι πέπρωται, μυρίαίς δὲ πημοναῖς,
 Δύαις τε καμφθεῖς, ὧδε δεσμὰ φυγγάνω.

505. συλλήβδην μάθει] συλλέγει μάθαι Viteb. mendose. 509. τῶνδ' Ald. hiant metro et sensu. α'] jungit cum ἐλπίς εἰμι parum apte. τῶνδ' Ald. hiant metro et sensu. 510. ἰσχύσειν Διός] Hoc Pauwium offendit, quia statim Oceanitides rogant, τί γὰρ πείσεται Ζεὺς, πλὴν αὐτὸν κρείττον; ideoque dubitat utrum legendum sit ἰσχύσειν τοῦ, scil. Διός, an ita distinguendum: λυθέντα, μηδὲν μείον ἰσχύσειν, Διός, ut λυθέντα ἀπὸ Διός. Neutrum vero necessarium est remedium, praesertim tam asperum; μηδὲν μείον Διός ἰσχύσειν nihil aliud est, quam: aequo ac Jupiter viget ac valet, vigere ac valere, quod salvo interim Jovis imperio ac majestate de Prometheo dici poterat simulac et vinculis liberatus esset. 511. ταύτῃ] ταύτῃ Ald. Rob. τελεσφόρος] τελεσφόρος perperam. Forte autem alicubi scriptum fuit τελεσφόρος. 512. κραῖναι] κραῖναι Ald. Rob. κρείναι Turn. 513. φυγγάνω Bruck.

505. βραχεῖ—μάθει, brevi autem dicto summam omnia accipe. συλλήβδην, brevis, συλλεπτῶς, ὥς δὲ ἐλπίς πολλὰ εἰπεῖν, συντόμως. Hesych.

507. παῖρ' ὧς i. q. ὥστε παῖρ', ἐπιποδῶς.

510. Ut Pauwium sine causa tricari in V. L. ad. h. l. docuimus, ita nec cum Heathio opus est, Chori dictum sic intelligere, ac si sperasset tempus aliquando futurum esse, quo Jove imperio exuto, Prometheus e vinculis liberaretur, et non minore quam ille potestate valeret. Jovem aliquando regno exturbatum iri Chorus plane nec opinabatur, neque vero hoc loco significabat. Itaque lectio μηδὲν μείον, quam Garbitius nescio qua auctoritate secutus est, merito improbat. μηδὲν μείον ἰσχύσειν Διός Germ. est i. q. du wirst dich eben so wohl als Jupiter befinden.

511, 512. οὐ ταῦτα ταύτῃ Μοῖρ' ἄ ποῦ τελεσφόρος Κραῖναι πείσεται. Vel πεί-

πείσεται active intelligendum, ut sensus sit: Non sane ista sic perficere decrevit Parca; quae ratio mihi quidem optima ac facillima videtur; vel si πείσεται passive positum sit, interpretandum; Non sane haec ita Parcam perficere constitutum s. fato decretum est, ut nominativus cum infinitivo et verbo passivo constructus accusativi cum infinitivo vicem expleat. Garbitius optativum κρείναι legebat, quasi ἴσα omisum sit, hoc modo: Οὐδ' ὅτι πείσεται (ἴσα) μῖρα τελεσφόρος ταῦτα ταύτῃ κρείναι. Verum hoc durum et ineptum est. Mollius est, quod doctissimo le Grand in mentem venit: οὐ ταῦτα ταύτῃ μῖρ' ἄ ποῦ τελεσφόρος κρείναι πείσεται. μυρίαίς etc. neque tamen satis ad facilitatem dialogi Aeschylei accedit.

513. καμφθεῖς, tortus, afflictus. ὧδε δεσμὰ φυγγάνω, sic demum ex his vinculis liberabor. Sibi constat ista dicens Prometheus; jam supra enim se, quae si-

Τέχνη δ' ἀνάγκης ἀσθενεστέρα μακρῶ.

Χο. Τίς οὖν ἀνάγκης ἐστὶν οἰακοστρόφος ;

Πρ. Μοῖραι τρίμορφοι, μνήμονές τ' Ἑριννύες.

Χο. Τούτων ἄρ' ὁ Ζεὺς ἐστὶν ἀσθενέστερος ;

Πρ. Οὐκ οὖν ἀν' ἐκφύγοι γε τὴν πεπρωμένην.

Χο. Τί γὰρ πέπρωται Ζηνὶ, πλὴν αἰεὶ κρατεῖν ;

Πρ. Τοῦτ' οὐκ ἂν οὖν πύθοιο, μηδὲ λιπαρεῖ.

520

Χο. Ἡ που τὶ σεμνὸν ἐστὶν, ὃ ξυναμπέχεις ;

Πρ. Ἄλλου λόγου μέμνησθε, τόνδε δ' οὐδαμῶς

Καιρὸς γεγωνεῖν ; ἀλλὰ συγκαλυπτέος

Ἵσον μάλιστα τόνδε γὰρ σῶζων ἐγὼ,

517. *ἄρ' ὁ Ζεὺς*] *ἄρα Ζεὺς* id cod. quodam invenit Turn. Atque sic est in Viteb. *ἀσθενέστερος*] Hic punctum ponitur Ald. Rob. Interrogandi signo primus interstinxit Turn. 518. *ἐκφύγοι γε*] *ἐκφύγει* τε Ald. *ἐκφύγει γε* marg. MS. ap. Morell. 520. *οὐκ ἂν οὖν πύθοιο*] Sic omnes ante Bruncium, qui rescripsit *οὐκ ἂν* δ', nescio qua auctoritate. Vulg. æque commodum. In cod. Vit. abest *οὖν*. 521. *ξυναμπέχεις*] puncto distinguit Turn. quod haud scio an melius sit. 522. *τόνδε δ' οὐδαμῶς*] *τόνδ' οὐδαμῶς* Viteb. citat quoque Turn.

bi eventura essent, prævidere professus erat.

514. *τέχνη—μακρῶ*. Ars autem (calliditas et sollertia) necessitate longe imbecillior est. Ex his verbis colligitur, Chorum, saltem ut Prometheus ejus verba ceperit, spem suam de futura Promethei in pristinam salutem restitutione tantum in ejus calliditate positam habuisse.

515. *οἰακοστρόφος*, gubernator. Hesychius : *οἰακοστρόφος* κυβερνήτης. Cf. Sept. adv. Theb. v. 3. 62. Pers. 769.

516. *Μοῖραι τρίμορφοι*, tres Parcæ. *μερῶ* enim hic personam significat ; Parcæ autem fata decernunt, Furix exsequuntur.

518. *οὐκ οὖν—σπερμαίνην*. Ita est ; nos enim ipse effugiat fatum.

519. *τί γὰρ πέπρωται*. Particula γὰρ includit antecedentis dicti admirationem quandam cum dubitatione conjunctam, q. d. mira narras, quid enim Jovi

aliud fato destinatum sit, quam perpetuum imperium ?

520. *τοῦτ' οὐκ ἂν οὖν—λιπαρεῖ*. Hoc quidem tu non exquisieris ; adeoque vel precibus parce. Germ. *Das kannst du nun einmal nicht erfahren ; und also bitte nicht einmal darum*.

521. *ἢ—ξυναμπέχεις* ; Num forte magnum quiddam est, quod ita abscondis ? Si vero punctum in fine versiculi ponitur, hic sensus exit : Sane magnum quiddam esse oportet, quod sic abscondis.

522. *Ἄλλου λόγου μέμνησθε*. Ut nos dicimus : *Sprecht von etwas anders*. Nempe plane hunc sermonem abrumpit.

523. *οὐδαμῶς καιρὸς*, non tempus est, h. e. rationibus meis nullo modo conducit.

συγκαλυπτέος. *συγκαλυπτέος* cod. Guelferb. haud male.

524. *σῶζων*, servans, h. e. reticens, silentio premens.

Δεσμούς αἰκεῖς καὶ δῶας ἐκφυγάνω.

Χο.

Μηδὰμ' ὁ πάντα νέμων

στροφή α'.

Θεῖτ' ἐμᾶ γνώμα κράτος

Ἀντίπαλον Ζεὺς,

Μηδ' ἐλινύσαιμι θεοὺς ὁσίαις

Θοίναις ποτινισσομένα

530

Βουφόνοις, παρ' Ὀπαιανοῖο πατρὸς

Ἄσβεστον πῆρον,

Μηδ' ἀλίτοιμι λόγοις

Ἀλλὰ μοι τόδ' ἐμμένει,

Καὶ μή ποτ' ἐπτακείη

525. καὶ δῶας] καὶ βίαις cod. Turn. Viteb.

526. μηδὰμ'] recte observat Brunck

hoc esse pro μηδὰμ' ultima brevi, non pro μηδὰμᾶ, ultima longa, quia aliter non fiat elisio.

527. θεῖτ' ἐμᾶ γνώμα] θεῖτο ἐμᾶ γνώμα R o b. cod. Viteb. θεῖτο ἐμᾶ γνώμα Ald. 529. ἐλινύσαιμι] ἐλινύσαιμι Ald. Turn. Vict. etc. Simplicii autem s cum Brunckio scribere præstat. Vid. not. ad v. 53. 531. Ὀπαιανοῖο] Ὀπαιανῶν Viteb. Ald. Rob. 534. τῷ ἐμμένει] Sic Ar. Rob. et Brunck. e codd. Regg.

τῷ ἐμμένει Ald. Turn. Victor.

526. εἰς. μηδὰμ'—Ζεὺς. Jure impro-
bavit Stanl. Garbitii versionem : mi-
nime Jupiter omnia administrans indat ani-
mo meo vim rebellem ; significat enim :
ne unquam Jupiter universi rector potesta-
tem suam meæ voluntati opponat ; sicut
nimirum Promethei humanitatem cru-
delitate represserat.

529—532. μηδ' ἐλινύσαιμι—ποίναις. Ne-
que ego cessarim ad patris Oceani perenne
flumen sacris boum victimis deos accedere.
Pauwius vero negat hæc sic accipienda
esse ; nymphas enim diis non sacrificas-
casse. Itaque θεῖνας de epulis deorum
intelligendum censet, locumque sic
transferendum : neque ego cessarim ad
epulas deorum accedere, ibique scil. mi-
nistriis fungi. Verum quo minus ita
explicemus, vocabulum ὁσίαις prohibet,
cui pietatis significatio inest, quæ certe
in θεῖναις non caderet, si epulas potius
quam sacrificia notaret. Ut igitur Pau-

wii argumento occurramus, monendi
sunt lectores, h. l. Æschylum humanæ
vitæ consuetudinem ad Nympharum
conditionem transtulisse ; quemadmo-
dum in Prometheo soluto sanguinem
Iapeti filio tribuerat, quamvis ille hu-
manum corpus humanumque sanguinem
habere non crederetur. Probabiliter
autem Nymphæ sacrificare finguntur,
quia, quamvis deæ, tamen celestium
deorum numine multo inferiores erant.

533. μηδ' ἀλίτοιμι λόγοις. Neque ver-
bis delinquam. Promethei audaciam lo-
quendi figit.

534. 535. ἀλλὰ μοι τῷ ἐμμένει Καὶ μή
ποτ' ἐπτακείη τῷ ἐμμένει pertinet ad locum
qui sequitur communem : ἀδὲ—ἐφφρεσέ-
ταις, ideoque post ἐπτακείη rectius colo,
quam puncto distinguitur. ἐπτακείη vi-
detur a scriptura in tabulis cereis pe-
titum esse, quæ igni admoto aut solis
radiis colliquescit, adeoque deletur.

Ἦδύ τι θαρσαλέαις

ἀντις. α'.

Τὸν μακρὸν τείνειν βίον

Ἑλπίσι, φαναῖς

Θυμὸν ἀλδαινούντων ἐν εὐφροσύναις.

Φρίσσω δέ σε δερκομένα

Μυρίοις μόχθοις διαπναιόμενον.

540

* * * * *

Ζῆνα γὰρ οὐ προμέων,

Ἰδία γνώμα σίβη

Θνατοὺς ἄγαν Προμηθεῦ.

Φέρ' ὅπως ἄχαρις χάρις, ὦ

σροφῇ β'.

536. *Θαρσαλέαις*] *Θαρσαλείας* Ald. Turn. 538. *φαναῖς*] *Heathius* legendum *opī-*
natur φήμης contracte pro *φαναῖς* : sine causa. 539. *ἀλδαινούντων*] *Turnebus*
affert V. L. *ἀλδαινούσας*, quam nec metrum admittit, nec verborum concinnitas.
540. *δερκομένα*] *δερκομένη* Ald. Rob. Dorica autem [forma in Choricis præstat,
quam et in Codd. Regg. invenit Brunck. Sic v. 543. *γνώμη* e Mosqu. 1. vulg.
γνώμη. 544. *θνατοὺς*] *θνητοὺς* Ald. Rob. 545. *ἄχαρις χάρις*] *χάρις ἄχαρις*
Ald. Rob. Vict. Sed ita versus non respondet antistrophico.

536. ἦδύ τι. Profecto dulce est. τι
enim h. l. intendendi aut asseverandi
vīm habet. τὸν μακρὸν εἰς τὸν βίον, vitam
quanta quanta est extendere i. e. degere,
agere. *Θαρσαλέαις* ἑλπίσι, bonæ spei fidu-
ciam ac robur addente. *φαναῖς*—*εὐφροσύ-*
νης, ita ut animum serena hilaritate de-
mulceam, ut Germani : die heitere Frö-
hlichkeit. Hunc igitur locum commu-
nem, quo dulce dicitur, semper hilarem
esse, et bonæ spei plenum, Chorus non
vult sibi ex animo et memoria effluere,
ideoque semper deos revereri, nec un-
quam vel factis vel verbis offendere
capit.

540, 541. *φρίσσω*—*διαπναιόμενον*. In-
horresco autem cum te video infinitis arum-
nis afflictum.

542. sqq. *Ζῆνα*—*Προμηθεῦ*. Iovem
enim non reveritus, tuæ potius quam illius
voluntati obsecutus, nimis homines coluit.

Ἰδία γνώμη, ut v. 527. *ἰμῶ γνώμη*. σίβη
h. l. ad studium et benevolentiam re-
fertur. Maxime autem de officiis, quæ
hominibus jam tribuerat, intelligendum,
præsenti pro præterito posito ; nam
nunc quidem habere tantum iis bene-
volentiam, non præstare poterat. cf. v.
83.

545. *ἄχαρις χάρις*, gratia ingrata,
eine un dankbare Gefälligkeit. Hunc
verborum lusum in deliciis habuit *Æ-*
schylus. Sic ἀπώλεμος πώλεμος v. 912.
ἀναις νῆις Pers. 677. (cf. Cl. Valpke-
naer Not. ad Eurip. *Phœnias*, v. 1745.)
Dupliciter autem dicitur *χάρις ἄχαρις* :
hic enim est beneficium, pro quo ali-
quis damnum reportat ; at Choëph.
v. 40. est munus, quod ei, cui fertur,
parum gratum est. *φίλι* i. q. *ἀντι*, age,
dic. Nugatur Pauwius, cum aliud esse
contendit.

Φίλος, εἰπὲ, ποῦ τις ἀλλά ;
 Τίς ἱφαιμερίων ἄρηξις ; οὐδ' ἰδέχθης
 Ὀλιγοδρανίαν ἄπικυν,
 Ἰσόνειρον, ᾧ τὸ φωνῶν
 Ἀλαδὼν * * * *
 Γένος ἐμπεποδισμένον ;
 Οὐποτε τὰν Διὸς ἀρμονίαν
 Θνατῶν παρεξίασι βουλαί.

550

546. εἰπὲ, ποῦ τις ἀλλά ;] Sic e conjectura Stephani post Brunckium scribere malimus, quam, ut vulgo editum, εἰπὶ σου, τίς ἀλλά : cf. v. 259. 547. τίς ἱφαιμερίων] τίς δ' ἱφαιμερίων Rob. ἱφαιμερίων Mosq. 2. 548. Ὀλιγοδρανίαν] Sic Brunck e cod. Reg. Ὀλιγοδρανίαν Ald. Rob. etc. Ὀλιγοδρανίαν inter varr. lectt. commemorat Turn. 549. ᾧ] αἷ Ald. Pro ἄπικυν ἰσόνειρον in ead. ed. absurda corruptela ἀπικυνεόνειρον. 550. Hunc versum cum antecedente, ut antistrophicis responderet, ita constituit Heathius : Ἰσόνειρον ᾧ τὸ φωνῶν ἄλαδων || Φωνῶν ἄλαδων, ut prior esset iambic. dim. hypercatel. e quo excidisse putabat vocem quadrisyllabam ; alter autem basis anapæstica. Rectius autem dimeter trochaicus ; alter monometer anapæsticus esse deberet, ex quo vero excidit pars dimidia, h. e. vocabulum trisyllabum ; integro tamen sensu, in quo Brunckius haud falsam omissionis causam quaerit. 551. ἐμπεποδισμένον ;] Interrogationis notam recte posuit Brunck. 552. τὰν] τὰν Rob. 553. Θνατῶν] Θνητῶν Ald. Rob.

546. εἰπὲ, ποῦ τις ἀλλά : Dic, ubi hic est presidium ? Sage, wo ist hier irgend ein Beystand ? Altera scriptura εἰπὶ σου, τίς ἀλλά, secundum quam σου encliticum est, ita Germanice vertenda : Sage doch, welchen Beystand, welche Hüffe können dir die Sterblichen leisten ?

547. οὐδ' ἰδέχθης, und bemerkst du nicht—? Ὀλιγοδρανίαν ἄπικυν, imbellent ignaviam. ἄπικυν, ἀσθενής, ἀδύνατος, Hesych.

549. ἰσόνειρον κομνίω similem, metaphora sæpius a Græcis ad exprimendam imbecillitatem adhibita. Sic Pindarus, Pyth. viii. 135. οὐκ ἔστιν ἀνδρῶν. Et Aristophanes a Morello laudatus ; Av. 688.

Ὀλιγοδρανίαν, πλάσμα πηλοῦ, οὐκ ἔστιν ἄλ' ἀμύνη,

Ἀπὸ τῆς ἱφαιμερίας, πολλὰ βροτοὶ ἐπικύνειροι

Ἐσθλαροὶ εἰ δὲ τις ; εἰ δ' οὐ τις ;

550. Vox trisyllaba, quæ post ἄλαδων excidit, verbum intransitivum fuisse videtur, quod cum participio ἐμπεποδισμένον periphrasin faceret.

552, 553. οὐποτὴ—βουλαί. Nunquam Jovis decreta antevertunt hominum consilia. παρεξίασι Garb. prætereunt, minus bene.

Διὸς ἀρμονίαν. “ i. e. ἔρως, ἀρμονία, et hinc ὁμόνομα ; ut exponit Schol. Infra, v. 624. βούλευμα Διὸς. Alias simpliciter notat συμφωνίαν, unde de eodem Jove, Aristid. tom. i. p. 9. οὐδ' ἀρμονία καὶ συμφωνία πάντα πᾶσι. Vid. et Polux, lib. vi. c. 33.” Abresch.

Ἐμαθον τάδε, σὰς προσιδούσ'

ἀντις. β'.

Ὅλοαες τύχας, Προμηθεῦ.

Τὸ διαμφίδιον δ' ἔμοι μέλος πρόσέπτα

Τόδ', ἐκεῖνό δ', ὅτ' ἀμφὶ λουτρὰ

554. προσιδούσ'] alii teste Steph. περιδούσ', sensu parum apto. 557. εἴδ', ἐκεῖνό δ'] εἴδ' ἐκεῖνο γι Rob. εἴδ' ἐκεῖνο ε' Turn. εἴδ' ἐκεῖν' Viteb. εἴτ' ἀμφὶ] εἴ, ε' ἀμφὶ Ald. εἴ γ' ἀμφὶ conj. Pauw. εἴε' ἀμφὶ Viteb. λουτρὰ] λουτρά

554, 555. ἔμαθον—Προμηθεῦ. Hoc (novo scil. exemplo) didici perniciosam tuam fortunam adspiciens.

556. sqq. εἰ διαμφίδιον—ὕμνησιν. Stanl. vertit: Sed ad me advolavit canticum discrepans ab illa, quam circa lavacra et lectum tuum canebam. Nec vero vulgata lectio aliam interpretationem admittit. At enim incommodis quibusdam laborat, quæ levem textui mendam insidere arguunt. Nam si προσέπτα advolavit, hic idem est ac ad aures accidit, ut supra v. 115. quomodo de cantilena, quam ipsi nunc jam canebant, dicerent ἔμοι προσέπτα? deinde vocabulum προσέπτα duplici sensu poneretur, si εἴδ' ad lugubre carmen, quod ipse jam canebant, ἐκεῖνο vero ad hymenæum olim cantatum referretur. Illum enim nunc audire, hunc vero tantum recordari licebat: quo fit ut προσέπτα, ad præsens carmen relatum, significet, ad aures accidit, quatenus verò ad hymenæum olim cantatum pertinet, vertendum sit: in memoriam recurrit. Quæ cum ita sint, equidem vel sic legendum esse arbitror:

Τὸ διαμφίδιον δ' ἔμοι μέλος πρόσέπτα

Τὸδ' ἐκεῖν', εἴ ποτ' ἀμφὶ λουτρὰ etc.

hoc sensu: Discrepans vero carmen mihi in mentem venit, illud nimirum, quod olim circa lavacra et lectum tuum canebam, cui quidem emendationi favere videtur unus e Scholiastis, qui εἴδ' ἐκεῖνο ἔκονδ' εἰς positum esse notavit, vocabulum προσέπτα vero vertit: ἐπ' αὐτῷ κατὰ τοῦν, vel paullo aliter sic:

Τὸ διαμφίδιον δ' ἔμοι μέλος πρόσέπτα

VOL. I.

Τάδε, καὶ εἴ ποτ' ἀμφὶ λουτρὰ etc.

καὶ pro καὶ positum et cum λουτρὰ constructo; h. e. discrepans vero mihi carmen illud in memoriam venit, quod olim circa ista lavacra et lectum tuum canebam: quæ tamen emendandi ratio priore, ut opinor, difficilior et languidior esset. Itaque donec aliquis meliora docuerit, priorem teneo, ut εἴδ' ἐκεῖνο eodem modo quo εἴδ' ἐκεῖνο ad hymenæum referatur. Atque sic bene coherent ἔμαθον, et προσέπτα δέ. Διαμφίδιον μέλος, ἀλλοῖον, διαπαντός πεχωρισμένον ἀμφὶ γὰρ χωρί. Λιχύλος Προμηθεὺς διαμώγη. Hesych. Nempe ut apud Latinos discrepans Idem est, quod aliter sonans, sic h. l. διαμφίδιον μέλος, hymenæus nimirum olim cantatus, opponitur tristi querelæ, quam nunc in mala Promethei fortuna proferebant, ab eaque plane diversus ac discrepans esse dicitur. Quod reliquum est, hos versiculos, emendationis nostræ ratione habita sic Teutonice verterimus: Niemals können Jupiters Fügung der Storblichen Anschläge vereiteln. Dis erfahr' ich, ó Prometheus, indem ich dein unglückliches Schicksal betrachte. Und hier schwebt meiner Seele jenes Lied vor, wie so anders das Klang, jenes Lied, das ich ehemals bey deiner Hochzeitfeyer sang etc.

557. λουτρὰ, lavacra, (nam ante nuptias sponsam pariter ac sponsam solenni ritu corpus lavisse tralatitium est) καὶ λίχος σόν, et lectum nuptiale tuum. Omnino his verbis apparatus nuptialis designatur.

Καὶ λήχας τὰς ὑμνηαίας
 Ἰόπασσι χάμην,
 Ὅτι τὰς ὑμναστρίας
 Ἐδωκε ἄχαρχες Ἡσιόνα
 Πιδὼν δάμαρτα κοινόλεκτρον.

560

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ. ΧΟΡΟΣ. ΙΩ.

ΙΩ.

ΤΙΣ γὰ; τί γένος; τίνα φῶ λεύσσει
 Τόνδε χαλινούς ἐν πετρίνοισι

Ald. Turn. λουτρά, quod metro aptius est, legitur in codd. Reg. Viteb. 558. & λήχας] τε & λήχας Vict. ὑμναίων] ὑμναίων Ald. 559. ἰόπασσι] Sic Regg. Viteb. ἰόπασσι Ald. 561. ἄχαρχες] Ita Regg. Viteb. At ἄχαρχες Ald. Turn. Ceterum v. 560, 561. transpositos Ald. Rob. Turn. ordini suo restituit Victor. 564. τὰς δι χαλινούς ἐν πετρίνοισι] τόνδε χαλινούς ἐν πετρίνοισι τὰς ἰστίνας Ald. Rob. χαλινούς

559. ἰστίνας γάμους, consilium nuptiarum, optionem electæ conjugis notat; ut nostri dicunt: *dis glücklich getroffen Wahl*. Dativus autem, non, ut Stansleus opinabatur, qui vertit *libentia nuptiis*, ab ommissa præpositione *ἐν*, sed potius a verbo *ὑμναίων* regitur.

560. τὰς ὑμναστρίας, sororem scil. nostram; nam Hesione Oceani filia esse perhibetur. Morellus citavit Schol. ad Lycophr. 132. qui Promethei uxorem dicit esse Celæno Atlantis filiam.—Ultima autem verba sic construenda: ὅτι τὰς ὑμναστρίας Ἡσιόνα, ἴσως πιδὼν, ἄχαρχες δάμαρτα κοινόλεκτρον, quo tempore sororem Hesionem, postquam donis sponsalibus et persuaseras, ut sibi nuberet, uxorem ducedas tori sociam.

IN SCENAM VI.

v. 563—892.

Commode Chori canticum interrumpitur Iūs Inachidos interventione, ac ne longiore Chori et Promethei collo-

quio tædium spectatoribus obrepat, tempestive cavetur. Iūs vero persona et apte introducitur, quoniam Inachidis filia est, cujus sorores sunt Oceanitides, e quibus Chorus constat; et probabiliter, quia Io tot erroribus acta, facile etiam ad desertam hanc rupem, quamvis ab aliorum hominum vestigiis longissime remotam, aberrare potuit. Ad Jovis autem impotentiam et crudelitatem Iuculentius declarandam nihil fingi poterat, quod magis appositum esset, quam Inachidis filia in scenam producta, quippe cui ob insanos Jovis amores Junoni exosæ tot itinera superanda, tot labores exantlandi essent.

Prima vero Iūs *μονολογία* affectus et perturbationis plenissima est; mentis etiam furore concitæ imago verissimus coloribus expressa.

563. τίς γὰ; τί γένος; τίνα γίνεσθαι; Secum loquitur Io. Nec terram ubi pedem posuit, nec genus, Nympharum nempe Prometheum circumstantium, agnoscit.

Χερσὶ ἀζόμενος ; νῆος ἀμικλακίας

Πεινωτὴς ἔλκω ; σήμερον ὅλη

Γὰς ἡ μογερὰ πεπλάνημαι.

* Α ᾧ, ἴα ἴα.

Χρῆσι τις αὖ με τάλαιναν οἶστρος,

ib. w. v. 3. Turn. νῆος ἑλκός, quod primum recte abest in Turn. glossema esse intellexit Steph. ἀντὶ τούτου conj. Heath. 565. νῆος—ἔλκω] νῆος ἀμικλακίας πεινωτὴς ἔλκω Ald. νῆος ἀμικλακίας πεινωτὴς ἔλκω Rob. Victor. νῆος ἀμικλακίας πεινωτὴς ἔλκω Turn. νῆος ἀμικλακίας πεινωτὴς ἔλκω conj. Steph. ἀμικλακίας πεινωτὴς ἔλκω Regg. et in Viteb. legitur : ἀμικλακίας πεινωτὴς ἔλκω, σήμερον ὅλη γὰς. 569. ᾧ—στρὶς] ὅστρος V. L. a Stephano notata, vel minus positae.

563—565. νῆος ᾧ—χιμαζόμενος ; Quem me videre dicam hunc vinculis ad saxum affixis vexatum. χιμαζόμενος proprie hiemansem, h. l. tralate, afflictum, laborantem. Fieri tamen potest, ut simul ad diurnam Promethei captivitatem, atque ad frigora Scythiae respiceretur χαλιδὸν ὠτρύνω, frenata nave, audacitas pro ceteris ad saxum affixa.

565, 566. νῆος—ἔλκω ; Οὐκ ἔστιν ἄλλοδ' ἔστιν ἄλλοδ' ? Nihil enim aliud suspicari poterat Iō, quam se latronem aliquem, aut similibus forte sceleris reum videre, qui hic delictorum poenas luat.

566, 567. σήμερον—πᾶσι δὲ μοι ; In-dica quid ubinam terrarum misera errem ?

Postquam haec dixit Iō, novae fabris accensu se agitari debuit. Videre enim videtur Argi umbram, vestigia suis insistentem. Egegie vero adumbravit Aeschylus Iōs animum spectri phantasia perterritum : ejusque oratio mirabiliter ad anxietatem animi prodendam conformata, si iusta praesertim actoris pronuntiatione fuerit adjuncta, vehementem theatro terrorem incusserit necesse est.

568. ᾧ, ἴα, ἴα, ἴα. Hae interjectiones primum terrorem ex visione Argi conceptum apte et graviterignant.

569. χρῆσι δὲ στρος. Iterum me miserum cetrus quidam stimulat. Quod dicit iterum, id scite et convenienter specta-

toris cogitationem ad ea, quae extra scenam gesta sunt, traducit. Cetrus proprie est insectum armentis infestum, alias asilus,

Asper, acerbis sonans, quo tota exterrita silvis

Diffugiunt armenta ; furit mugitibus aether

Concussus, silvaeque et sicci ripa Tanagri.

Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras

Ioachidis Juno postem meditata juvenem.

Virg. Georg. lib. III. 149. sqq. Nimirum poëta, qui Ioachi filiam in juvenem a Jove mutatam esse tradunt, eam quoque eam cetrus s. asilo a Jove non immisso agitatam fuisse narravit. At enim cum Tragicus noster metamorphosin Iōs in vaccam non agnoscat, sed tantum faciem ejus deformatam et cornibus dedecoratam esse perhibeat, Jove h. l. non de bestiola illa boves auleo suo figente, sed de quovis terribilamento (Schreckbild) intelligendus ; adeoque hoc vocabulum non propria sed translata significatione poni existimandum est. Of. v. 584. 583. 579. 580. 587. In quo iterum Aeschylus quam bene, quid scenicae fabulae dignitatem deceat, perspexerit, ostendit. Varis enim spectris ac terribi-

Εἰδωλον *Αργεῖου γηγεῖνός, ἄλευ' ὦ δᾶ,
Φοβοῦμαι τὸν μυριῶπὸν εἰσορῶσα βούταν.

570

570. Εἰδωλον—ἄλευ' ὦ δᾶ] alij libri teste Tura. Εἰδωλον γὰρ *Αργεῖου γηγεῖνός ἄλευ' ὦ δᾶ. Post γηγεῖνός Stanleius comma deleri jussit. Melius autem servatur, ita ut ὁστρες et Εἰδωλον deinceps ponantur, et post ἄλευ' subintelligatur τοῦτο. Teste utroque Scholiaste duplex olim lectio erat: ἄλευ' ὦ δᾶ *averte* ὁ *terra*, et 'Αλιεύδα, quod est patronymicum ab 'Αλιεύς, id nempe nominis Argi patri fuisse prœdixebant. Ceterum Arnaldus ad h. l. hæc notat: "Hunc Æschyli locum ni fallor obi oculos habuit Etym. M. auctor in v. 'Αλιεύδα, ubi scribit: 'Αλιεύδα *ἰσχυται*; ὡς τὸ *φύδα*· εἰ γὰρ *Δωριεὺς* τὴν γῆν δᾶν *λίγουσι*, καὶ *δᾶν*, ὡς καὶ τὸν γρόφον *δᾶφον*. *φύδα* εἶναι, *φύ-γῆ*, ὅπως εἶναι καὶ τὸ *Ἀλιεύδα*, 'Αλιεύ δᾶ τοῦ δᾶ ἐντὶ τοῦ γῆ *μεινῶναι*. Hæc Etymologici verba satis sunt intricata, videturque in utroque ubi extat ἄλευ' ἄν loco legendum esse ἄλιεύδα et pro ἄλιεν, ἄλιεν, ut hic sit verborum istorum sensus: ἄλιεύδα dici una voce pro ἄλιεν δᾶ, δᾶ Dorico pro vulgari γῆ; sic dici *φύδα* una voce pro *φύ* γῆ. Apud Æschylum etiam iubens pro ἄλιεν' ὦ δᾶ legerim ἄλιεύδα, v. ἄλιεν δᾶ, quoniam versus alias esset Hipponactæus vel scazon." Hactenus Arnaldus. Reliqua de hoc loco Commentario reservamus, quem vide. 571. Post φοβοῦμαι comate distinguit Garb.

lamenti Inachi filiam in furorem agi, mobile erat phantasma, et cothurno dignum; si vero eam tanquam veram juvenecam ab asilo actam in scenam produxisset, incredulus utique spectator ineptam hanc fabulam odisset, quæ forte ab aliquo metamorphoseon scriptoræ probabiliter narrari poterat, in scena vero representata sibilum potius hominum venustiorum quam plausum excitasset. Ceterum non nego in phrasi *χρεῖς μὲ ὁστρες* allegoriam ab oculo illius bestiolæ ductam esse.

570. Εἰδωλον *Αργεῖου γηγεῖνός, Argi terræ filij umbra; nempe coll. v. 682. sqq. donec vivebat Argus, ipse miseram agitabat; postquam vero occisus erat, saltem ejus umbra vagam puellam terreat. Hoc autem spectro animus tantum Iûs, non oculi feriebantur; neque vero spectatores hanc umbram, quasi propriam figuram et nomen habentem, videbant; (quamquam in Persis Darii Εἰδωλον sic in scenam produxit, ut oculis a spectatoribus cernebatur, quod inter Anglos Shakespeareus, in nobilissima Hamleti tragœdia, deinde, haud pari tamen successu,

inter Francogallos Voltarius in Semiramide tentavit;) sed h. l. furor tantum et mentis alienationi tribuendum, quod Io aliis atque aliis visis terreatur. ἄλευ' ὦ δᾶ, averruncationis formula, valde huic loco conveniens. Sic ἄλιεύς, *avertere*, occurrit Theb. 88. 141. Ceterum cum h. l. comparandum Œdipodis dictum apud Sophoclem, Œdip. Tyr. v. 1317. ed. Brunnck:

ἄλμυ
Οἱ μὲν μάλ' αἰδῶν· εἶναι εἰσὶν μ' ἄλμυ
Κίντηναι τὴν τοῦτο ὁστρεῖα, ἢ μὲν μὲν
καπῶν.

571. φοβοῦμαι—βούταν. Nota est fabula, Argus a Junone custodem Ioi in vaccam mutatæ additum, postea vero a Mercurio qui eum fistulæ cantu in soporem dederat, occisum esse. Sed ex hac fabula ea tantum Æschylus delibavit, quæ consilio suo responderent, nec a dramatis natura et indole nimium abessent. τὸν μυριῶπὸν βούταν referri quidem potest ad multos illos oculos a recentioribus poetis Argo tributos. Etenim secundum Ovidium:

Centum luminibus cinctum caput
Argus habebat,

‘Ο δὲ πορεύεται δόλιον ὄμμα ἔχων,
 ‘Ον οὐδὲ κατθανόντα γαῖα κεύθει.
 ‘Αλλ’ ἐμὲ τὰν τάλαιναν ἐξ ἐνέρον περῶν
 Κυναγετεῖ, πλανᾷ τε νῆστιν
 ‘Ανὰ τὰν παραλίαν ψάμμον·
 ‘Υπὸ δὲ κηρόπλαστος ὀττοβεῖ
 Δόναξ ἀχίτας ὑπνοδόταν νόμον.
 ‘Ιὼ ἰὼ, ποῖ ποῖ, πῶ πῶ πῶ

574. ἀλλ’ ἰμὶ] ἀλλά μὲ Ald. Rob. Turn. 575. κυναγετεῖ] κυναγετῷ Ald. Rob. Turn. Vict. 579. πῶ πῶ πῶ] πῶ πῶ al. teste Steph. ποτῶ ποτῶ Ar. quater πῶ Ox.

Inde suis vicibus capiebant bina quietem,

Cetera servabant atque in statione manebant.

At h. l. tropice μεμνησὶς significare tantum potest *circumspectum, vigilantem, omnia observantem*, sicut alibi ὁ πῶς δ’ ἔμν appellatur, Suppl. 310. Qui μεμνησὶς proprie interpretatus fuerit, is forte, quod sequitur, δόλιον ὄμμα ad istos oculos, qui, duobus reliquis somno clausis, pervigiles manebant, traxerit. Nobis vero simplicius esse videtur δόλιον ὄμμα pro δόλιον ὄμματι dic-tum, in eoque sine argutiis nihil aliud quam calliditatis in observando notam quaerendam putare. Cum autem Io ait, ὁ δὲ πορεύεται δόλιον ὄμμα ἔχων, de viso suo, prout ei per insaniam occur-rebat, loquitur.

573. δὲ—κίεθαι cum admiratione qua-dam pronuntiatum. Miratur enim Io, quid sit, quod Argus, quamvis occisus, tamen quasi adhuc viveret, obambu-let.

574—576. ἀλλ’ ἰμὶ—ψάμμον. Sed me miseram ab inferis prodeambulans exa-gitat, et secundum littoris maritimi arenas vagis erroribus jejunam exercet. νῆστιν ut ne ad cibum quidem capiendum otium sit. ἀπὸ τ. π. ψάμμον hęc imago soli-

tudinis miseram Iūs conditionem ex-aggerat.

577, 578. ἐπὶ δὲ—ῥέμον, cere vero compacta sonora fistula submurmurat car-men isoriferum. Nempe ut Argus pastorum ritu, Inacchi filiam dum vive-bat agens, fistula canebat, sic Io furore acta etiamnum ejus cantum audire videbatur. ὑπνοδόταν ῥέμον vel ornandæ tantum imaginis causæ adjectum est, vel, quod melius placet, ad miserationem commovendam. Cum enim Io molesto lassitudinis sensu premebatur, tum hoc accedebat ad ejus miseriam, quod fistulæ cantus somnum invitaret, quo tamen ob perpetuam Argi fugam frui non licebat.

ἐπὶ—ἐννοεῖ per tmesin pro ἐννοε-σαῖ. Præpositio tamen ἐπὶ, ut sæpe, in compositis fieri solet, hic plane otiosa est. Κηρόπλαστος δόναξ est σέμνηξ seu fistula disparibus, ut ait Ovidius, Meta-morph. i. 712. calamis compagine cere inter se junctis.

579. Inde ab hoc versu dispelluntur Iūs phantasie; jamque se colligit ex furore et ad se redit. Obiter Æschyli in fabularum tractatione prudentiam nova exemplo declarare liceat. Cum in tragœdia, quæ inscribitur *Ἰστέρις*, Chorus Danaïdum Iūs fabulam narra-

Παῖ μὲ ἄγουσι τηλέπλαγατοι πλάναι ; 580
 Τί ποτὲ μὲ, ὦ Κρόνι παῖ, τί ποτὲ,
 Ταῦτ' ὃ, ἐνέζευξας εὐρὺν ἄμαρ-
 τοῦσαν, ἐν πημοναῖσιν, ἢ ἢ,
 Οἰστρηλάτῃ δὲ δέματι
 Δειλαίαν παράκοπον ὦδε τείρεις ;
 Πυρὶ φλέξον, ἢ χυθὸν κάλυφον,
 Ἥ ποντίοισι δάμνησι δὸς βορὰν,
 Μηδ' ἐμοὶ φθονήσης εὐγμάτων, ἀναξ.
 Ἄδην μὲ πολύπλαγατοι πλάναι
 Γεγυμνάκασιν, οὐδ' ἔχω μαθεῖν ὅπη 590

580. πλάναι] πλάνοι omnes edd. ante Brunckium, qui e codd. Regg. πλάναι in tex-
tum recepit, soni, ut ait, suavitate adductus. Eum, accedentibus etiam codd. Guelf.
Mosq. 1. secuti sumus. Ceterum ipse V. D. Moerin laudavit, qui πλάνος Tragicis
præcipue usitatum et Atticum esse pronuntiat. 581. τί ποτε—τί ποτε] τί ποτε—τί ποτε sic Ald. τί ποτε—τί ποτε Rob. τί ποτε μὲ—τί ποτε

τί ποτε, τί ποτε Turn. τί ποτε, τί ποτε τί ποτε Victor. 582. εὐρὺν] ἀρὺν Ald. Saepè
in Aldina vitiose pro εὐ scriptum α. Post ἀμαρτοῦσαν commate interpungit Steph.
587. ποντίοισι δάμνησι] Sic Brunck e codd. Regg. ut sit iamb. trim. brachye. Vulg.
ποντίοις. 588. εὐγμάτων] ἀγμάτων Ald. vitiose. cf. ad v. 582. notata. 589. ἄδην]
ἄδην Ald. Turn. πλάνοι] πλάνοι Ald. Turn. 590. γεγυμνάκασιν]

tionem persequitur, virginem in vacuam
a Jove mutatam fuisse, eique Jovem in
taurum conversum appropinquasse ;
tum Argo ejus custode a Mercurio in-
terfecto Junonem miseræ buculæ œ-
strum s. asilum boves exagitantem be-
stiolarum immisisse narrat. His autem
fabularum portentis in hac tragedia,
ubi non narrabatur res, sed in scena
agebatur, consulto abstinent.

580. τηλέπλαγατοι πλάναι, longinquè
errores.

581. sqq. Constructio verborum hæc
est. τί ποτε, ὦ Κρόνι παῖ, τί ποτε μὲ
εὐρὺν ἀμαρτοῦσαν ἐνέζευξας ταῦτ' ἐν πη-
μοναῖσιν, quo tandem in delicto me depre-
hensam his calamitatibus coërces ? ἐνέζευ-
ξας, ut supra, v. 108. ἐπέζευγμαι ἀνά-
γκαις.

284. οἰστρηλάτῃ δέματι, timore ea in-

saniam oris ; larvæ enim et intemperatæ
virginem agitabant. Hanc insaniam,
simulac se ex furore recepit, flebiliter
queritur, sicut Ajacem Sophocleam,
postquam ad se rediit, eorum pœnitet,
quæ furore percitus perpetraverat.
Nihil igitur opus est, h. l. de vero œstro
s. asilo cogitare. παρακοπον, amantem ;
nempe se non ignorat per intervalla
furore corripi.

586. Incredibiliter angit animum
spectatoris, cum, ut se Jupiter igne
potius comburat aut terra abscondat,
aut in mare projiciat, optat ; quam
ærumnosam enim ac deplorabilem ejus
vitam esse oportet, cui nullus mortis
gradus adeo terribilis est, quin tali vita
optabilior esse videatur ?

590. γεγυμνάκασιν, exercuerunt.

οὐδ' ἔχω μαθεῖν, ὅσην πημονὴν ἀλλέω,

Πηρεὺς ἀκούει.

Χο. Τᾶς βουκίρας πρόσφθιγμα παρδίνου κλύεις ;

Πρ. Πῶς δ' οὐ κλύω τῆς οἰστροδότητου κήρης.

Τῆς Ἰναχίης ; ἢ Διὸς θάλλπει κίερα

Ἐρωτι, καὶ νῦν τοὺς ὑπερμήκειε ἀρόμους

Ἦρα στυγητὸς πρὸς βίαν γυμνάζεται.

Ἰο. Πῶθεν ἐμοῦ σὺ παστρὸς ὄκαμ' ἀπύεις ;

Εἰπ' ἐμοὶ τᾶ μογερεῶ, τίς ὦν.

Τίς ἄρα μὲ, ὦ τάλας, τὰν ταλαίπωρον

Ἦδ' ἐτήτυμα προσφροεῖς,

600

γυμνάζειν mendose Ald. 592. τᾶς βουκίρας—κλύεις] κλύεις πρόσφθιγματα τᾶς βουκίρας παρδίνου Ald. κλύεις φθίγμα τᾶς β. παρδίνου Rob. κλύεις πρόσφθιγματα τᾶς β. παρδίνου Turn. κλύεις πρόσφθιγματος γ. β. π. in cod. quodam reperit Turn. κλύεις πρόσφθιγμα τᾶς βουκίρας παρδίνου ed. Victor. etc. κλύεις φθίγματα τᾶς β. π. cod. Ar. φθίγματα etiam Viteb. κλύεις πρόσφθιγμα β. τᾶς παρδίνου, conj. Stanl. Arnaldus autem emendabat : τᾶς παρδίνου πρόσφθιγμα βουκίρας κλύεις. Morellus iambicum senarium ita etiam effici notat : τὰ φθίγματα κλύεις βουκίρας τᾶς παρδίνου ; Quod cum Brunckio edidimus, Heathio debetur ; is enim et Morellus recte Pauwii rationem aspernantur, qui hunc versum ad monostrophica Ihs pertinet esse censebat, ideoque non iambicum senarium, sed antipastic. trim. acatal. πολυσχημάτιστον esse volebat, lectionem Victorianam amplexus. Bene autem monuit Morellus, hac Chori interrogatione novam personam in scenam introduci, quia in re poetas fere assemper iambicum usurpasse, coll. Soph. Phil. 1246. Gd. C. 576. 1313. Eurip. Hec. 215. Or. 1315. Ato. 1016. 596. στυγητὸς στυγητὸς minna apud Viteb. γυμνάζειν κ. βιάζεται. Ar. errore librarii, cuius animo amecadenne βίαν observabatur. 600. ἴστυμα] ἰσχυρὸν Ar. quod praefect Heath. 601. θόρυον.

nec habeo unde discam, quo pacto tantam has arumnas evitem. His verbis commodum sibi transitum parat ad colloquium cum Prometheo instituendi argumentum.

592. τᾶς—κλύεις ; Audin' virginis cornigeræ vocem ? πρόσφθιγμα vel (ut Sophocl. Philoct. 238.) alloquium significat, tumque ad v. 565—567. respicitur, vel simpliciter sermonem, vocem, vi praepositionis neglecta.

593. οἰστροδότητος, furore quasi vertigine circumactis.

594. ἢ Διὸς θάλλπει κίερα ἔρωτι, cuius amore Jupiter incaluit.

595, 596. καὶ νῦν—γυμνάζεται. Et quia nunc Junoni exosa longinquis cursibus violenter exercetur. cf. v. 590.

597. τίδιν—ἀπύεις. Unde tibi haec notitia venit, ut patris nomen pronunties ?

598. sqq. τίς ἴμει—προσφροεῖς, dic mihi arumnosa, quis sis, aut qui fiat ut tu miser miseram me tam veris verbis alloquaris. Repetitio pronominis τίς, in τίς ὦν, τίς ἄρα, admirationem significat ; q. d. quis sis, quis sis inquam, qui etc. In his autem versibus collocatio verborum μογερεῶ, τάλας, τὰν ταλαίπωρον ad misericordiam commovendam perquam apposita. Sperat enim Io, quia ipsum Prometheum

Θείσσυτόν τε νόσον ἀνόμασας,
 "Α μαράνι με χρίουσα
 Κέντροισι φοιταλέοισιν, ε' ε'.

τὴν εἰ] Sic Ald. et Brunck e codd. Regg.; vulg. Δείσσυτον δὲ, Turn. etc. In Viteb. vero legitur εἰ. 603. φοιταλέοισιν] φοιταλίσουσιν mendose Ald.

sermuna laborantem videt, eum ad levandas aliorum miseriae, si quo modo possit, promptum ac paratum fore.

601. Δείσσυτόν τε νόσον ἀνόμασας. Hæc ad v. 593. respiciunt, ubi Prometheus Inachi filiam τῇ δειστροδίητος κόρησιν appellaverat. Qui δειτροίσι igitur in hac tragœdia proprie de asilo accipiunt, Δείσσυτον νόσον intelligent, malum a deo immissum, h. e. vel ipsum asilum, vel saltem Iūs fugam et errorem ex asili se agitantis horrore oriundum. Nos vero, pro iis quæ jam antea disputavimus, nihil aliud significari putamus, quam furorem divinitus immissum, quem proprio nomine morbum appellare licebat.

602. sqq. ἡ μαράνι—δαμῖσα. Tota hæc allegoria, in qua præclare servatus est translationis tenor, a similitudine equi stimulis ad cursus celeritatem excitati ducta est. Furori igitur tribuntur κέντρα φοιταλία, h. e. stimuli ad cursum excitantes, quibus ille miseram Io χρίουσα μαράνι, pungens emacerat, conficit, fatigat, adeo ut illa huc venerit λαχρίσσυτος σιγερτημάτων ἡσυχίῃσιν αἰνίαις, concitata saltibus molestis perniciosus, faciem ferentibus; ἰπινύτοις μῆδισι δαμῖσα, ævis iratæ Junonis consiliis perdomita.

603. κέντροισι φοιταλέοισιν. De hac metaphora primum Stanleium audiamus. "Moschus Idyll. ii. de eadem:

Φοιταλίη δὲ πῶδισιν ἰφ' ἄλμυρα βαῖν
 κίλειδαν.

Hesych. Φοιταλίας, παρέκτοπος, μανιώδης. Nempe ἀπὸ τοῦ φοιτῶν, quod inter alia furere significat. Idem φοιτῶ, βαδίζω, μαίνεται, unde etiam φοῖτος furor est, ut veteres Grammatici notarunt, Eustath. ad Iliad. 1. ὅς ἐδ' ἐδουσιώδης

ἰσχυρὴ καὶ μαίνεται, φοιτῶν ἐλίσσῃ, ἔδω καὶ φοῖτος ἡ μανία, δηλοῦντι οἱ παλαιοί. Φοιτῶν igitur veteribus Græcis furere, et φοῖτος furor, unde in Sept. Theb. v. 667. pro σὺν τόφῳ φρεῖων legit cod. Arund. σὺν φοῖτῳ et expositione interlinearī μανίας reddit. Quidni igitur φοιταλίας furialis, et κέντρα φοιταλία stimuli furorem excitantes, furibundam efficiētes? Sed et ex hujus significationis vera origine est, quod rei præsentī illustrandæ addi possit. Ideo enim φοιταλίας furibundi dicti, quod, qui tales sunt, huc atque illuc frequenter ire, redire, et cum impetu soleant, quod est φοιτῶν. Homerus Iliad. ε'. de Marte:

"Ἀρης δ' ἐν παλάμῃσι πύλῳσι ἰγχοῖ
 ἰνύμα
 Φοιτῶ δ' ἄλλοις μὲν πρὶόνδ' ἔμπερος,
 ἄλλοις ἐπιόνδ'.

Ubi notat Eustathius, Homero et Hesiodo φοιτῶν idem esse quod ἰσχυρὴ, et cum furorem simul cum impetu denotet, Marti esse οἰκνύτατος, qui adversus Græcos adeo furibunde et cum impetu ferebatur. Plautius adhuc id, quod volumus, expressit Sophocles de Ajace:

"Ἐγὼ δὲ φοιτῶντ' ἄνθρωποι μαίνεται νόσος
 ὀτρύνει.

quibus verbis hominem depingit furialis more grassantem, et huc atque illuc ovium gregem persequentem, qualis Io hæc. Κέντρα igitur φοιταλία sunt stimuli dementantes et furorem injicientes, adeoque furentium more huc atque illuc itare, procedere, regredi, grassari cogentes; ita Lycophrona φοιτάλα dixit v. 615." Hactenus Stanleius, qui, si generatim de sensu, qui vocabulo φοιταλίας subijci possit, quærat, docte disseruit; si vero de vera vi hujus me-

Σκιρτημάτων δὲ ἡστίσιν
 Αἰκίαις λαβρόσυντος ἦλθον,
 Ἐπικότοισι μῆδεσι δαρμῖσα.
 Δυσδαιμόνων δὲ τίνες, οἱ,
 Ἐ γ', οἱ ἐγὼ, μογοῦσιν ;
 Ἄλλ' ἐμοὶ τορῶς τέκμηρον,

604. ἡστίσιν] Schol. α'. in quibusdam libris scriptum fuisse *ἡσσησιν* refert, idque a particula privativa *η* et *σσησι* derivat. 607, 608. *δυσδαιμόνων δὲ τίνες—μογοῦσιν* ;] *δυσδαιμόνων δὲ τίνες—μογοῦσιν* Ald. *δυσδαιμόνων δὲ τίνες, α' ἢ α' ἐγὼ μογοῦσιν* ; Rob. *δυσδαιμόνων δὲ τίνες α, ἢ ἢ, α' ἐγὼ μογοῦσιν*. Turn. Victorius primum recte hanc *ῥῆσιν* interrogative extulit *τίνες—μογοῦσιν*, cui Schol. α'. praeivit. At Schol. β'. cum Aldina consentit.

taphorn, quam quidem hoc loco habeat, agitur, ab ea prorsus aberrasse videtur. Etenim si *Διόσσυτος ἴσως* jam furorem Ioi immissum significat, inepte, utique dicatur *furor stimulus addere in furorem conjicientes*. Si vero *πίνερα φουταλῖα* interpreteris *stimulus ad cursum incitantes*, non solum singulae translationes sibi constant, sed etiam ipsa res hac imagine involuta apte ac dilucide declaratur. Ex furore enim vagi Ius errores et cursus oriebantur. *Φουταλῖες* vero prima significatione est *errabundus*, *wagabundus*, secunda demum translate dicitur pro *furiosus*. Notandum vero est, multis adjectivis, quae alias intransitive ponuntur, *Aechylum* transitivam vim tribuere; ut enim hic *φουταλῖες*, quod proprie significat *errabundus*, h. l. est *in errores conjiciens*, *ad cursum concitans*, sic paulo post *ῥῆσις*, alias *jejunus*, ponitur, pro *famem s. inediatam offerens*. Cf. Agamemn. v. 201. *σκιρτημάτων αἰνίας* sic dicuntur, ut supra vincula *ἀδρανῆ-δισι λόμαι*. De significatione vocabuli *αἰνία*, qua *plagam* aut *verberationem* notat, plane hic non oogitandum. Incommodè igitur vertit Stanleyus: *famelicis flagris saltuum*. *Σκιρτημάτων αἰνία* nihil aliud sunt, quam *σκιρτήματα αἰνίζοντα*, saltus corpori nocentes, s. corpus anhelitu et fatigatione cruciantes. *ἡστίδης*
 VOL. I.

autem *jejunæ* i. e. q. *fumem ferentes*, quæ non patiuntur vel ad cibum capiendum aliquem conquirere. Nam in hoc quoque vocabulo similitudo latet equi a crudeli sessore usque ad internecionem sic fatigati, ut ne ad pabulum quidem capiendum statio concedatur. (Propius ad sensus h. l. veritatem accessit Garbitius, qui sic circumseripsit: "*stimulis impetuosus*, qui me perpetuo ad cursum incitant, ex quo ego accurri *λαβρόσυντος*, vehementer concitata, ad saltus, propter ictus et punctiones adimentes mihi spatium sedandæ famis;" ubi tamen in posterioribus verbis a vera constructione aberravit.)

Quod reliquum est, per totam hanc Ius orationem structura verborum perturbatio et præfractio callide prodit miseræ virginis animam furoris æstu, qui vixdum resederat, incensum atque inflammatum.

607, 608. *δυσδαιμόνων—μογοῦσιν*. De solo Prometheo loquitur, plurali numero singularis locum obtinente. Id nostra etiam lingua imitetur: *Wer sind die Unglücklichen, die sich mit mir; ó weh, in gleicher Drangsal befinden?*

609. sqq. At tu clare mihi denunties velim; quæ me porro mala maneant, quid me facere oporteat, equod morbi remedium sit; doce, si quidem noris, loquere; (in

P

Ὅ τι μὲν ἵπαμαμένει παδδεῖν,
 Τί με χρεῖ, τί φάρμακον νόσου.
 Δεῖξον, εἴπαρ οἶσθα· θρόει,
 Φράζε τᾷ δυσπλάνῳ παρδένῳ.

610

Πρ. Λέξω τοῦς σοι πᾶν, ὃ τι χρεῖζεις μαδεῖν,
 Οὐκ ἐμπλέκων αἰνίγματ', ἀλλ' ἀπλῶ λόγῳ,
 Ὡς περ δίκαιον πρὸς φίλους οἶγειν στόμα.
 Πυρὸς βροτοῖς δοτῆρ' ὄρᾳς Προμηθεῖα.

Ἰά. Ὡς ποινὸν ἀφέλημα θνητοῖσιν φανεῖς
 Τλῆμον Προμηθεῖ, τοῦ δίκην πάσχεις τάδε ;

Πρ. Ἀρμοῖ πέπαιμαι τοὺς ἐμοὺς θρηγῶν πόνοους. 620

611. τί με χρεῖ] Sic Rob. τί μὴ, χρεῖ Ald. Turn. τί μὴ χρεῖ Victor. 613. φράζε
 τᾷ] φράζει τι Rob. quod fortasse ortum e φράζει τᾷ. 618. θνητοῖσιν] θνητοῖς
 Viteb. quem codicem laudat Zeunius, quod semper et ubique recte illud ἰφίλων
 στικὸν omitat in cæsura et fine versuum. 620. ἀρμοῖ] Ὡ. μὲ cod. Turn. ἀρμοῖ
 Ald. Rob.

Guelferb. Δεῖξαι a secunda manu adjectum, et post φράζει additum τᾷ, dicit illud
 virgini miseris erroribus obnoxia.

τοῦς εἰρημοῖ. Ut Pers. 477. σημήναι
 τοῦς. τί με χρεῖ, bene monuerunt Heathius et Brunckius subintelligendum
 esse δεῖξαι s. ποιῶν. Suppressi huius verbi aliud exemplum Brunckius citavit
 ex Eurip. Troad. v. 734.

—ταύτων οὐκ οὐ μὲν χρεῖ

Οὐδ' αἰσχεῖν, οὐδὲν, οὐδ' ἐκείνοις τι
 χρεῖ.

Post δεῖξαι apte a poeta additum εἴπαρ
 εἶσθα, nondum enim norat Io Prometheum, adeoque, nisi hanc dubitandi
 formulam subiunxisset, eam a primo quoque obvio futuri temporis exitum
 sciscitari mirum videri debuisset.

614. Prometheus Ioi omnia quæ
 scire cupiat ingenue se expositarum pollicetur. οὐκ ἐμπλέκων αἰνίγματι, non
 ἐμπλέκων, obocuris difficilibusque sermonibus, qualia nimirum oracula fere esse

solebant.

616. εἴγων στόμα. Et si similis est
 phrasis hebraica locutioni, tamen hebraismus non est dicendus.

617. πυρὸς βροτοῖς δοτῆρ' ὄρᾳς. " Verbalia eundem regunt casum, quem verba transitiva, unde derivantur. Demosth. Philipp. 1. Ἄλλ' αἱ μὲν ἐχθροὶ παταγισσάν, αἱ δὲ σύμμαχοι τιθῶσι τᾷ θεῷ τοὺς καὶ τοὺς ἀποστέλλουσιν, ubi quidam legunt τῶν καὶ τοὺς ἀποστέλλουσιν, sed idem est, ac τιθῶσι τᾷ θεῷ τοὺς καὶ τοὺς ἀποστέλλουσιν. Vid. Sept. Theb. v. 295, et Obs. Misc. Crit. vol. viii. t. 3. p. 345." Giac.

618. ὦ παῖν—φανεῖς, ὦ tu, qui communis salus mortalibus apparuisti. Blaudum est alloquium, et Prometheo recreando idoneum; audit enim beneficiorum suorum famam inter homines percrebuisse.

620. ἀρμοῖ—πίνοους. Visum desit a-
 rummas meas lamentari.

- Ἰώ. Οὐκ οὐκ πόρῃς εἰς τήνδε θωρεῖν ἐμοί ;
 Πρ. Λέγ' ἦντιν αἰτῇ· πᾶν γὰρ εἰς πύθειό μου.
 Ἰώ. Σήμερον ὅστις ἐν φάραγγί σ' ὤχμασε.
 Πρ. Βούλευμα μὲν τὸ δῖον, Ἡφαίστου δὲ χεῖρ.
 Ἰώ. Ποινὰς δὲ ποῖον ἀμπλακημάτων τίνεις ;
 Πρ. Τοσοῦτον ἀρκῶ σοι σαφηνίσαι μόνον.
 Ἰώ. Καὶ πρὸς γε τούτοις, τέρμα τῆς ἐμῆς πλάνης
 Δεῖξον τίς ἔσται τῇ ταλαιπώρῃ χρόνος.
 Πρ. Τὸ μὴ μαθεῖν σοι κρεῖσσον ἢ μαθεῖν ταῦδε.
 Ἰώ. Μὴ τοι με κρύψῃς τοῦδ' ὅπερ μέλλω παθεῖν. 630

621. τῇδε] τῇδε Ald. R. 622. πᾶν γὰρ εἰς πύθειον] πάντα γὰρ πύθειον Ald. Ox. πᾶν γὰρ ἐκπύθειον Rob. Turn. πᾶν γὰρ εἰς πύθειον in cod. MS. legit Steph. πᾶν γὰρ εἰς πύθειον est conjectura Steph. eamque lectionem Brunck. in cod. Reg. B. deprehendit; ubi præter eam ista quoque comparebat πάντα γὰρ πύθειον. Ceterum Brunckius observat scribi potuisse πάντα γ' εἰς πύθειόν vel τέχνην μου; quicquid sit, abesse posse particulam εἰς recte negat. 623. μου] μου Ald. Ox. 624. μὴ] μὴ τοι Viteb. adversus metrum. 626. ἀρκῶ σοι] ἀρκῶσα citat Turn. e cod. Suspitor fere Æschylum scripsisse τοσοῦτον ἀρκῶ σοι σαφηνίσαι με μόνον; saltem si vulgata vera est, signum interrogationis post μόνον ponendum. 629. τὸ μὴ μαθεῖν σοι] In codd. Regg. μαθεῖν σοι; sed σοι superscriptum. 630. μὴ τοι] μὴ τι cod. Ox. Reg. A. μᾶλλον Reg. B. it. Schol. ad Eurip. Hec. 570. qui Æschylo non nominato h. v. sic citat: καὶ ἄλλοι· μᾶλλον με κρύψῃς τοῦτο ἢ περὶ μίλλω παθεῖν. Stauleius ad h. l. recte ridet Phrynichum in Eclogis, qui barbaram constructionem esse τοῦ μίλλω cum aoristo prænuntiat. Addit etiam Thomam Magistrum observasse μίλλω cum Aoristo etiam conjungi posse, sed non sine particula εἰς, quæ faciat ut præteritum pro futuro sumatur. Quod autem subiungit Thomas

621. τῇδε θωρεῖν non ad ultima Promethei verba, sed ad ea pertinet, quæ mox dictura est. In ejusmodi enim orationis nexu, ἴδε, ἴδε, τῇδε inservit aposiopesi, et ut celerius alternet dialogus, efficit. Germanice igitur non vertendum: *Wolltest du mir nicht auch diese Gefälligkeit erwirken?* sed potius: *Ich darfs also wol nicht wagen, dich um eine Gefälligkeit zu bitten* —.

626. τοσοῦτον—μόνον. Hæc verba affirmative enuntiatia incommodum sensum præbent, nec satis cum sequentibus coherenter. Cur enim diceret:

Tantum duntaxat tibi enarrare possum. Nondum enim sciebat, an plura Io scire quæreret? Interrogationis autem signo adjecto omnia inter se apta et nexa sunt: *Tantumne igitur est, quod enarrare tibi suffecerit?* aut si emendationem, quæ nobis in mentem venit, sequaria, quam in V. L. indicavimus) *Tantumne tibi sufficit me nunc quidem tibi enarrare?*

627. καὶ πρὸς γε τούτων] γε h. l. negationem autecedentis questionis includit; q. d. minime, sed inasper etc.

630. μὴ τοι με κρύψῃς τοῦδ'. "Sic Eurip. Hec. 570. εἰ κρύπτειν ἔπρατα

Πρ. Ἀλλ' οὐ μεγαίρω τοῦδ' σοι δωρήματος.

Ἰώ. Τί δῆτα μέλλεις μὴ οὐ γεγωνίσκειν τὸ πᾶν;

Πρ. Φθόνος μὲν οὐδεὶς· σὰς δ' ὀκνῶ θράξαι φρένας.

Ἰώ. Μή μου προκῆδου μάσσον ἢ ὥς ἐμοὶ γλυκύ.

Πρ. Ἐπεὶ προδυμῇ, χρὴ λέγειν ἅκουε δῆ.

Χο. Μῆπω γε· μοῖραν δ' ἡδονῆς ἀμμοὶ πόρε.

Τὴν τῆσδε πρῶτον ἰστορήσωμεν νόσον,

Αὐτῆς λεγούσης τὰς πολυφθόρους τύχας·

Τὰ λοιπὰ δ' ἄδλων σοῦ διδαχθήτω πάρα.

Πρ. Σὺν ἔργον, Ἰοῖ, ταῖσδ' ὑπουργῆσαι χάριν,

640

Mag. ἐπὶ καὶ Αἰσχύλου ἐν Περικλῆϊ διὰ τὸ μέγεθος ἀναγκασθεὶς ἐπὶ παρεκκλινέντι ἀπαξ εἶπε λίγων· μή τι μὲν πρὸς τοῦδ' ἵσται μίλλω παθεῖν· νοομῖνον ἔκδοσιν τοῦ δὲ, id sic intelligit Stanleyus, poetam necessitate metri ductum δὲ omisisse; in quo errasse putat Thomam, cum metri ratio constiterit si δ' γ' δὲ pro ἵσται legas. At illa metri necessitas, de qua loquitur Thomas Mag. non ad particulam δὲ omissionem, sed ad verbum παθεῖν pertinere videtur; Grammaticus nempe opinatur Æschylum scripsisse παθεῖν pro πάσχειν metri causa, quia si πάσχειν scripsisset, in ultima senarii regione spondeum admisisset; quod ut effugeret, eum παθεῖν scribere maluisse. 631. σὺ excidit A l d. Pro τοῦδ' σοι Viteb. τοῦδ' τοῦ, quod et Schol. in codice suo legit. 631, 632. in Oxoniensi plane absunt. Sane, si abessent, ad sensum nihil desideraretur. Et fortasse alio modo interpolationem, quæ hic alicubi latere videtur, tollere liceat. Quid si sic Æschylum scripsisse dicamus?

Πρ. τὸ μὴ παθεῖν σοι κερῖσεν ἢ παθεῖν τάδε.

Ἰώ. μή τι μέγαίρε τοῦδ' μοι δωρήματος.

Πρ. φθόνος μὲν οὐδεὶς· σὰς δ' ὀκνῶ θράξαι φρένας.

Ita saltem brevius et elegantius alternaret dialogus, ejus, ut nunc est, μακρολογία non placet. 633. δ' ὀκνῶ] δεκῶ Ald. 634. ἢ ὥς] ὡς Ald. Rob. Turn. προκῆδου, μάσσον ὡς ἐμοὶ γλυκὺ Victor. ἢ ὡς Turnebo in cod. repertum probarunt Heath. et Brunck. Morellus existimat ἢ subintelligi posse. Scholiastes omisso ἢ sic interpretatur: Ne de me amplius sis sollicitus, mihi enim dulce est, scil. ista audire.

χρίων· ubi Schol. sub nomine τοῦ ἄλλου citat hunc Æschyleum." Morell.

633. φθόνος—φρένας. Non equidem in-
video, sed animum tuum perturbare vereor.
ὀκνῶ cunctationem et eunctandi causam
exprimit.

635. ἀκούε δὲ, so höre dann.

636. μῆπω γε, ut nondum quidem.

μοῖραν δ' ἡδονῆς ἀμμοὶ πόρε, sed mihi

quoque partem voluptatis tribue. Quod h. l. Chorus Promethei narrationem interpellat, et Ius de causis morbi sui relationem exposcit, non solum ab ejus curiositate alienum non est, sed etiam ad variandum dialogi cursum utile, ne forte eadem persona diutius sermoci-
nante auditoris attentio languesceret.

Ἄλλως τε πάντως καὶ κασιγνήταις πατρός.
 Ὡς ἀποκλαῦσαι ἀποδύρασθαι τύχας
 Ἐνταυθ', ὅπῃ μέλλει τις οἴσισθαι δάκρυ
 Πρὸς τῶν κλυόντων, ἄξιαν τριβὴν ἔχει.
 Ἰώ. Οὐκ οἶδ' ὅπως ὑμῖν ἀπιστῆσαι με χρεΐ
 Σαφεῖ δὲ μύθῳ πᾶν, ὅπερ προσχρηζέτε,
 Πεύσεσθε. καίτοι καὶ λέγουσ' αἰσχύνομαι

642. ὡς ἀποκλαῦσαι] Recepimus lectionem cod. Viteb. quæ et metro et sensui consulit. Eam ut opinor, Stanleius quoque divinavit; nam quod in ejus notis dicitur legendum esse ὡς ἀποδύρασθαι metri gratia, id sine dubio vel scriptoris vel typographi aberrationi debetur; cum id nihil ad rem faciat. Aut igitur scripsit, aut scribere voluit: legendum ὡς ἀποκλαῦσαι. Verte: *quin etiam deflere et lamentari* etc. ὡς ἀποκλαῦσαι Ald. Rob. Vict. Cant. Stanl. ὡς ἀποκλαῦσαι in codice reperit Steph. Idem recepit Brunck e codd. Regg. raptim elatum esse *δν* ἀποκλαῦσαι, aut crasi coaluisse: et *a* existimans; atque sic etiam Morello visum in notis de metro et syllabar. quantitate. ὡς τ' ἀποκλαῦσαι Turn. Morell. ὡς ἀποκλαῦσαι vel ἀποκλαῦσαι conj Pauw. ὡς ἀπό τι κλαῦσαι (per tmesin) Markland. ἀποδύρασθαι] ἀποδύρεσθαι Ald. 643. ἔση] ἔση Viteb. ὀνειδῆσαι] ὀνειδῆσαι citat Turn. e cod. MS. 644. ἴχμ] ἴχμ Ald. 645. ἀπιστῆσαι] ἀπιστῆσαι Viteb. 647. πῶσιςθι] πῶσιςθι Rob. αἰσχύνομαι] Sic. Ar. Schol. non improbane Steph. Vulgo editum *ιδύρομαι*, quod et in Mosq. 1. legitur, ubi tamen notatur γρ. αἰσχύνομαι. Genuinam existimo lectionem αἰσχύνομαι, neque Pauwio assentior, qui in sequentibus nihil inesse putat, quod pudorem incutere virgini potuerit. Cur enim eam non puderet faciei, deturpatæ, quamvis id ei præter culpam accidisset? præsertim quum virgini simul turpis ejus causa enarranda esset. cf. v. 655.

641. ἄλλως τε—πατρός. Præsertim cum utique patris tui sorores sint. Inachus Iūs pater, sicut omnino flumina reliqua, (cf. Hesiod. Theog. v. 336. sqq.) Oceani et Tethyos filius erat.

642—644. ὡς ἀποκλαῦσαι—ἄξιαν τριβὴν ἴχμ, denn auch sein Schicksal zu beweinen und zu beklagen, da wo man den Zuhörern eine Thräne abzugewinnen hoffen darf, ist wol der Mühe werth. Si δ' ἀποκλαῦσαι legeris, sensus erit: adeo ut deflere et lamentari infortunia sua, ubi quis lacrymas ex auditorum oculis eliciturus sit, operæ pretium est. At enim h. l. particula requiritur, quæ causam potius, quam consequentiam notet; quod

si cum Stanl. ὡς ἀποκλαῦσαι reponas, ita contingit, ut metro simul satisfiat. Tum vero ὡς καὶ nihil aliud est quam *quin etiam; enim vero quoque*.—Iterum in his verbis humanum animum prodit Prometheus.

646, 647. σαφεῖ—πῶσιςθι. Eadem sententia variata tamen elocutione occurrit, v. 614. sq.

647—649. καίτοι καὶ—πρὸς ἴσταντο. Constructio est nominativi, qui a posteriore verbo pendet, in accusativum ab antecedente rectum commutati, q. d. καὶ τοὶ αἰσχύνομαι λίγουσ' ἰδῶμαι σχετλίῃ ἡ διόσποντος χυμὸν καὶ διαφθαρὰ μορφῆς πρὸς ἴσταντο: tametsi me

Θείσσυτον χειμῶνα, καὶ διαφθορὰν
 Μορφῆς, ὅθεν μοι σχετλίᾳ προσέπτατο.
 Ἄει γὰρ ὅψεις ἔνυχον πολέμευμαι
 Ἔς παρθεναῖνας τοὺς ἱμοὺς, παγηγόρουσι;
 Λείοισι μύθους ὦ μέγ' εὐδαίμων κόρη,
 Τί παρθενὴν δαρὸν, ἔξόν σοι γάμου
 Τυχὲν μεγίστου; Ζεὺς γὰρ ἱμέρου βέλει
 Πρὸς σοῦ τέταλπται, καὶ ξυναίρεσθαι Κύπριν

650

650. ἔνυχον] ἄνυχον Ald. 652. εὐδαίμων] Sic. cod. Reg. B. Ald. Turn. etc. εὐ-
 δαίμων Rob. 655. εἰτάλπται] εἰδωται MS. Viteb. genuina tamen lectione
 intra lineas explicata per καταπαίεται. Zeanius conjicit ortum esse εἰδωται e
 scholio εἰδωται, quo quis illud εἰτάλπται interpretatus sit.

pudet enervare (turpem causam), unde
 mihi misera haec divinitus immissa tempe-
 stas et forma corruptio acciderit; pudebat
 nempe castam virginem, stupri sibi a
 Jove intentati mentionem facere. *Θεί-
 σσυτος χειμῶν* i. e. q. *Θείσσυτος ἴσος* v.
 602. et furor bene cum tempestate com-
 paratur, praesertim qui eam in tot va-
 gos errores conjecisset. cf. v. 844. *Δια-
 φθορὰν μορφῆς* ad cornua pertinet, qui-
 bus dedecorata Io comparebat; nisi
 forte persona, quae faciem tegebat,
 pluribus etiam partibus bovinam fac-
 iem repraesentaverit.

προσέπτατο. "Supra v. 115. *ὦ μέ-
 γι προσέπτα*. v. 557. *μύθος προσέπτα*.
 Soph. Ajac. v. 283. *ἀρχὴ τοῦ κακοῦ
 προσέπτατο*. Eurip. Alc. v. 421. *ἄφρον
 κακὸν προσέπτατο*. Herodoto placuit
ἱσίστατο, lib. ix. c. 99. *φάμη λούρι φη
 ἱσίστατο ἱς τὸ στερεῖσθαι πῶν*, et
 cap. 100. *ἡ ἀλγὶς αὐτῇ φη ἱσίστατο*."
 Abresch.

650. ἔψυς ἔνυχον, visa nocturna,
Traumgestalten. *πολιύμαι* ionice ut
 supra *ἰσχυρίσιν* v. 122.

651. *παρθεναῖνας*. "παρθεναῖν locus
 est, in editore aedium parte, ubi seor-
 sim a viris debebant virgines. Moschus

de Europa :

—ὁ παροφθαλμὸς ἐπὶ τοῦ σπένου δάμοιο.
 Ἰδὲν δάλομος, unde *παρθεναῖνας* ἐν *δαλῶ-
 μῳ* ἢ *μήτρῳ* γημερήνη." *Stanleius*.

652. *λείοισι μύθοις*, blandis verbis.

654, 655. Ζεὺς γὰρ ἱμέρου βέλει *πρὸς
 σοῦ εἰτάλπται*. Omnes affectus ani-
 mi, qui ab externa quadam causa pro-
 ficiscuntur, eleganter a poetis Graecis
 cum vulnere comparantur a *κέντρῳ* vel
βέλει inflicto. Ac si ejusmodi est ani-
 mi perturbatio, qua sanguis vehemen-
 ter incitatur et incalescit, hominem illo
 telo *δάλπεισθαι*, si vero ex eo genere
 est, quo sanguinis motus reprimatur et
 cohibetur, adeo ut frigoris sensu cor-
 pus tangatur, contrario modo hominem
 illo telo *frigerificari* dicunt. H. l. quia de
 amoris telo sermo est, bene ei convenit
δάλπεισθαι. *ἱμέρος*, dulce amoris deside-
 rium, quo primum tepet, mox inca-
 lescent amantes. Quod hic ornatiori
 metaphora exprimit Aeschylus, id sim-
 plicius effert Pindarus, Neptunum *δα-
 μίντα φρίνας ἱμέρου* appellans, Olymp.
 α'. 65. Plura vide in lexico Aeschyleo
 v. βίλος et κέντρον.

ξυναίρεσθαι κυπρίν. i. q. *συνουδίζιν*.
 Ineptam Scholiastæ sententiam mirari

Θίλει· σύ δ', ὦ καὶ, μὴ 'πολαπείσης λείχας
Τὸ Ζηνός, ἀλλ' ἔξειλθε πρὸς Δίην βαδὼν
Λειμῶνα, παίρνκας βουσεύσεις τε πρὸς κοῦρος,
Ὡς αἶν τὸ δῖον ὄρμαα λαφύσῃ πόδου.
Τοιοῖσδε πάσας εὐφρόνας ὀνειράσσι
Ἑννευχόμεν δύστηνος, ὅς τε δὴ πατρὶ
"Ἐπλην γεγενῆν κυκίφουε' ὀνειράσται.
'Ο δ' ἔς τε Πυθῶ, καὶ πὶ Δωδώνης πυκνός

660

656. 'πολαπείσης'] 'πολαπείσης. Viteb. 658. τῇ] τῇ καὶ V. it e b. Reete Zeunius illud καὶ ex interpretatione τοῦ εἰ ortum esse arbitrat. 661. ἰς τῇ] Brunckius notat se semper istam vocem aspero spiritu notatam reperisse, tanquam si esset ex ἰως contracta. 662. κυκίφουε'] κυκίφουε' Rob. 663. καὶ πὶ Δωδώνης πυκνός]

satis nequeo Abreschium probasse, qui *Κέρειν* de persona Veneris cepit, q. d. *cupit una Venerem adjuvare se, ut potiatur amore.*

656. μὴ 'πολαπείσης λείχας. Suidas : ἀπὸ λείχης τῆς ἡγασμένης, ἀπὸ τοῦ ἀπὸ λείχης. Metaphora ab equo calci- bus, quæ sibi nocitura videntur, repel- lente petita, graviter et ornate repul- sam pertinacem et ignominiosam de- signat.

657. πρὸς Δίην βαδὼν λειμῶνα. Stanleius attulit locum e Pind. Schol. 64. a. ἡ γὰρ Δίη κατὰ μὲν τινος πέτρης, κατὰ δὲ τινος λοχμῶδους χωρίου. Utrumque vero facile conciliari potest. Nimirum in vicinia fontis Lernæi convallis erat, in qua prata erant pascendis pecoribus idonea; his pratis vero colles immine- bant. βαδὼν λειμῶν igitur est pratum in valle depressiore.

659. ἔρμα λαφύσῃ πύδου. Ut Jovis oculus desiderium deponat, h. e. ut ei satisfiat. Oculi enim sunt in amore duces. Inde Hesychio : ἔρματι πύδου, διὰ τὸ ἐν τοῦ ἔρματος ἀλίσκιδας ἔρματι. In τοῦ γὰρ ἔρματος γίνεται ἀνδραγαθία ἔρματι. Amoris etiam sedes. Crescit enim assidue spec- tando cura puellæ. Propert. iii. 21. *Siaml.* Comparavit etiam Giacomellus

Sophocli. Trach. 557. Eurip. Hipp. 537. et Æschyl. Supp. 1010. Oratio- nem, quæ hic speciei per quietem noc- turnam oblatæ tribuitur, Ovidius ipsi Jovi assignavit, Metamorph. i. fab. x. v. 21. sqq.

Viderat a patrio redeuntem Jupiter Id

Flumine, et, O virgo Jove digna tuoque beatum

Nescio quem factura toro, pete, di- xerat, umbras

Altorum nemorum, (et nemorum monstraverat umbras)

Dum calet, et medio sol est altissi- mus orbe.

Quod si sola times latebras intrare ferarum,

Præside tuta deo nemorum secreta subibis;

Nec de plebe deo, sed qui cælestia magna

Sceptra manu teneo, sed qui vaga fulmina mitto.

Ne fuge me.

661. ἑννευχόμεν, occupaber, premebar, angebar.

662. κυκίφουε' ὀνειράται. " Sic in- somnia Lycophron κυκίφουε' ὀνειράται vocat." *Staml.* (v. 225.)

Θεοπρόπους ἱαλλεν, ὥς μάθοι τί χρεῖ
 Δρῶντ' ἢ λέγοντα, δαίμοσι πρᾶσσειν φίλα.
 Ἦκον δ' ἀναγγέλλοντες αἰολοστόμους
 Χρησμούς, ἀσήμως δυσκρίτως τ' εἰρημένους.
 Τέλος δ' ἐναργῆς ἦλθε βάξις Ἰνάχα
 Σαφῶς ἐπισκῆπτουσα καὶ μυθουμένη,
 Ἐξω δόμων τε καὶ πάτρας ὠδεῖν ἐμέ,
 Ἀφετον ἀλᾶσθαι γῆς ἐπ' ἐσχάτοις ὄρεσι·
 Κεῖ μὴ Δέλοι, πυρωτὸν ἐκ Διὸς μολεῖν
 Κεραυνὸν, ὃς πᾶν ἐξαῖστώσει γένος.
 Τοιοῖσδε πεισθεῖς Λοξίου μαντεύμασιν,
 Ἐξήλασέν με καὶ πέκλεισε δωμάτων
 Ἀκουσαν ἄκων· ἀλλ' ἐπηνάγκαζέ νιν
 Διὸς χαλινὸς πρὸς βίαν πρᾶσσειν τάδε.
 Εὐθὺς δὲ μορφή καὶ φρένες διάστροφοι

670

κῆπ' Ἀδωνῆς συχοῦς Ar. κῆπ' Ἀδωνῆς π. habent Codd. Regg. Ald. Rob. κῆπ' Ἀδωνῆς Turn. 664. ἱαλλεν] ἱαλει Rob. μάθω] μάθη Codd. Regg. Viteb. Mosq. 2. 665. πρᾶσσειν] Ita Brunek e codd. Regg. πρᾶτται reliqui. 667. δυσκρίτως] δυσκρίτους Rob. ἀσήμως, δυσκρίτως δ' citat Steph. ἀσήμως δυσκρίτως sine τ' Viteb. 668. ἦλθε βάξις] Concinniore hanc verborum juncturam præbuit Mosq. 1. Vulg. βάξις ἦλθεν. 672. φίλα] φίλη Ald.

664. εἰ. ὥς μάθω—φίλα. Ut cognosceret quibus dictis factisve diis gratificaretur.

666. αἰολοστόμοι χρησμοί, vatio s. ambigua ore prolata oracula, i. e. ambigua et perplexa. Stanl. comparavit illud Lycophronis, v. 3, 4.

οὐ γὰρ ἥσυχος πόρρη

Ἐλασε χρησμῶν, ὥς πρὶν, αἰόλοι στόμα.

667. ἀσήμως δυσκρίτως τ' εἰρημένους.

Idem aliis verbis exprimit, quod jam vocabulo αἰολοστόμους significabatur. Quæ quidem synonymorum coacervatio et rem ipsam, scil. ambiguitatem oraculorum, augeat, atque exaggerat. Sed etiam commotum Iūs animum

ostendit.

668. ἐναργῆς βάξις, oraculum evidens, apertum, non ut priora, ambiguum.

669. ἐπισκῆπτειν, inculcare.

671. ἄφρονι ἀλᾶσθαι, erroribus relictam. s. traditam.

676. ἀλλ' ἐπηνάγκαζι. Ἀλλὰ referatur ad ἄκων, q. d. invitatus quidem, sed quid faceret? etenim cogebat eum Jupiter.

677. Διὸς χαλινός. "Sic ἀνάγκης ἀπαίδων Agam. v. 226." Stanl.

678, 679. εὐθὺς—ἦσαν. Statim igitur et forma et mens pervertebantur. Comparat Abreschius Sophocleum Ajax. 449. ἦμα καὶ φρένες διάστροφοι.

Ἦσαν, κεράστις δ', ὡς ὄρατ', ὄξυστόμῳ
 Μύαπι χρισθεῖσ', ἱμμανεῖ σκιρτήματι
 Ἦσσαν πρὸς εὐποτόν τε Κεγχρείας ῥίος,
 Αἰέρνης ἄκραν τε βουκόλος δὲ γηγενής
 Ἀκρατος ὄργην Ἀργος ὠμάρεται, πυκνοῖς

680

679. *κεράστις*] *κεράστη* Rob. *κεράστης* Vit. in quo et omittitur *ὡς*. *ὄξυστόμῳ*] *ὄξυστόμῳ* Rob. 681. *εὐποτόν*] *εὐποντόν* Rob. *Κεγχρείας*] Sic Ar. Ox. codd. Regg. Ceteri *Κεγχρείας*. *ῥίος*] *ῥίον* vitiose Ald. *ῥος* conj. Pauw. inepte. 682. *ἄκραν* *τε*] Sic cod. Reg. A. *ἄκρον* *τε* Ald. Rob. *ἄκρον* *τε* cod. Reg. B. Turn. Victor. *ἀκρὴν* *τε* conj. Pauw. In re admodum incerta, Brunckius inquit, satius duxi codicum retinere lectionem. Facile civis in mentem venire potuit *Αἰέρνης* *τε* *κρήνην*. Sed potuit etiam hic fluvius, seu rivus perennis aquæ e vicino et cognomine monte delabi. Nescio an Geographus aut Historicus aliquis montis meminerit. Sed sic se rem habere neganti non credam, nisi qui locorum naturam et situm ipse inspexerit. *Αἰέρνης* *βαθὺς* *λαίμων* convallem designare videtur, cui mons imminere debuit. Hactenus ille. Plura vid. in Comm. ad h. l.

679, 680. *ὄξυστόμῳ* *μύαπι* *χρισθεῖσιν* non interpretor; asilo acutam proboscidem habente compuncta, sed potius; stimulo furoris acuto *lesa*. In quo illud magnopere non urgemus, asilum non proboscide, sed aculeo in cauda latente figere; fieri enim potuisset, ut *Æschylus* hic a naturæ veritate aberraret; sed potius hoc argumento nitimur, quod omnino fictio de vero æstro s. asilo Iūs vestigia persequente ab hac tragædia ejusque *ἀισθησίς* abhorre videtur. Cf. quæ diximus ad v. 569. sqq. Et sicut *κεράστις* ad *μορφήν* διατροφήν versu antecedente memoratam spectat, sic *ὄξυστόμος* *μύαπι* ad *φρονέω* διατροφήν referendum est. *Ἄγρο* vero nota est vocabuli *μύαπι* significatio, cum pro stimulo aut *αἰσθησί*, quo armenta ad cursum instigantur ponitur, atque ea, qua *asilum* notat. Cf. in lexic. *Æschyleo* v. *ὄξυστόμος* et *μύαπι*.

680. *ἱμμανεῖ* *σκιρτήματι*, furibundis saltibus. Singularis hic numerus pluralis loco adhibitus perpetuitatem cursus absque intermissione signat; ut nostri dicunt; *er lief in e i n e m Sprunge dahin*. Cf. v. 604, 605.

VOL. I.

682. *Αἰέρνης* *ἄκραν*, die *Anhöhe von Lerna*, cum Brunckio ad colles et saltus prato Lernaë imminentes trahimus. Montium circa Lerna meminit *Pausanias*, lib. ii. c. 36. p. 198. ed. Kuhn. *Κεγχρείας* *εὐποντόν* *ῥίος* cum *Heathio* vel de ignobili quodam rivo *Cenchream* vicum præterlabente, cognomine fortasse, vel, quod magis placet de *Eraino* fluvio intelligendum pnto. *εὐποντόν* *ῥίος* est, cujus aquæ suaviter bibuntur. Simile est *καλλιῆρον*. Idem occurrit infra v. 818.

683. *Ἀκρατος* *ὄργην* dicitur *Argus*, quia nimis morosus erat observator. Etenim, ut ait *Ovidius*,

Constiterat quocunque modo, spectabat ad Iō,

Ante oculos Iō, quamvis aversus, habebat.

Luculentius vero asperitatem *Argi* describit *Valerius Flaccus*, *Argon*. lib. iv. v. 351. sqq.

Veridice priores

Sæpe Jovem in terras Argivæque regna
 Pelasgum

Virginis Iasæ blandos descendere ad ignes.

Q

Ὅσσοις δολοχαῖς τὰς ἑμὰς κατὰ κτείβουε.

Ἀπροσδόκητος δ' αὐτὰν αἰφνιδίως μόρος

684. τὰς ἑμὰς] τὰς ἑμὰς vitiose Viteb.

Sentit Juno dolos, ουνεque accensa
jugali

Aethere desiliit; dominam Lyrceia
tellus

Antraque deprensa tremuerunt con-
scia culpe.

Cum trepida Inachiae pellex subit ora
juvenae

Sponte dei; plausu fovet hanc et pec-
tora milcet

Juno, reidentib; cōhibens suspiria vultu.
Mox ita adorta Jovem: Da quam mo-
do ditibus Argis

Campus alit, primae referentem corona.
Phoebe

Indomitaeque horem, da cara munera
nuptae,

Ipsa ego dilectam pecudi jam pascua
digna,

Præcipitesque legam fontes, qua frau-
de negaret,

Antiquos inventos timuisset Juppiter
astus?

Muneris illa potens custodem protinus
Argum

Adjungit: quos Argus placet; inania
somni

Lumina non aliter toto cui vertice,
quam si

Lyda. narus sparso telas maculaverit
ostro.

Argus et in scopulos, et monstria hor-
rida lustra

Ignotas jubet ira vias; heu multa, mo-
rantem

Conantemque, praecipua inclinataque pec-
toris verba.

Ultima tum patris cedens, dedit oscula
ripae.

Flevit Anymone, fuerunt Messaeides
unde,

Flavit et effatus rovocans Hyperia la-
certis.

Idē, ubi vel sepi tremuerat erroribus
artus,

Vel rueret summo jam frigidus aethere
vesper,

Heu quoties saxo posuit latus, aut ubi
longa

Ægra sibi, quos ore lacus, quae pabula
carpsit!

Verbere candentes quoties exhorruit
armos!

Quia et ab exoelso meditantem vertice
saltus,

Audentemque mori, valles citius egit
in imas

Argus, et arbitrio durus servavit herili.
Cum subito Arcadio sonnis cava statula
ritu,

Imperiumque patris, calerans Cyllenius
ales

Advenit, et leni modulatur carmen
avens,

Quoque ait, hinc diversa obis? heu
respice cantus.

Haud procul inaeclans, Argum lan-
guentis somno

Lumina, cuncta notat, dulcesque se-
quentis somnos

Et calerem mediis in cantibus exigit
hargen.

Jamque relecta Jovi, paulatim in ima-
gine priacæ

Ibat agris lo victrix Junonia, et acco-
cum facibus, spirisque, et tartareo ulu-
latu

Tisiphonen videt, ac primo vestigia,
visu

Figit, et in misera cursu, bovis ora
repperit,

Nec qua valla memor, nec quo se var-
tiae sistat,

685, 686. ἀπροσδόκητος—ἀετιώμενος,
præter opinionem vana subita mors, qua
vita privavit; quo, pacto id occiderit.

Τοῦ ζῆν ἀπειστέρεσθαι. οὐδὲν βλάπτει ὃ ἐγὼ
Μάστιγι δαίει γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνομαι.
Κλύεις τὰ πρᾶχθῆναι, εἰ δ' ἔχεις εἰπεῖν ὃ τι
Λοιπὸν πόναϊ, σῆμαίνε' ἢ μὴδ' μὲν οὐκ ἔστιν
Ἐύνδαλπε μύθοις ψεύδουσιν ὑδῆρ' αἰ γὰρ
Αἰσχιστον εἶναι φησὶ θυμὸν ἔχοντα λόγους.

690

Κο. Ἐα, ἰα. ἱερεῖ, φῆν.
Οὐκ οὐτ' οὐκ οὐτ' ἀνυπόμην

687. ἄν' αὐτὸν ἔμειπεν ἄν' αὐτὸν. VReb. Ald. ἄν' ἐν αὐτὸν Rob. ἄν' αὐτὸν ἄν' conj. Pauw. Vulgata est in Turn. Victor. etc. et confirmatur Ciceronis auctoritate, qui cum epist. ad Attic. xiv. 10. scribit: ego ἄν' αὐτὸν ἄν' cogito, haud dubie ad hunc Aeschyli locum allusit, quod jam Manutius observavit. 688. ἴ' ἴ' Viteb. Reb. 689. εἰς αὐτὸν εἰς αὐτὸν cod. Viteb. quod vulgatae Zenonis praefert. In Mosq. 1. vulgatae εἰς αὐτὸν superscriptum. 690. ψιδῶν ψιδῶν Ald. Reb. 691. ἴ' ἴ' Codd. Begg. Ald. Reb. 692. αὐτὸν αὐτὸν αὐτὸν Ox. αὐτὸν αὐτὸν Ald. Turn. Stephanus ubi scribit ἴ' ἴ' ἴ' Graeco frequentius in heroide versu, ἴ' αὐτὸν in tragico uti. Unde apud nostrum composita αὐτὸν αὐτὸν et ἴ' ἴ' cf. Comm. ad h. l.

in ambiguo relinquit Æschylus, fabulamque, quæ cum a Mercurio occidam esse perhibet, scire se dissimulat.

686, 687. *εισέρχεται*—*ελθεῖν*, ego vero furore percuti illius furore de terra in terram egredior. *Ιερὴν* allegorice tenet prædicare servatum. *μύρον* de divinitus immisso furore, et antea *δοῦναι* *νόον* *μύρον* *φαικάλων* *μαρτύρων*. 693.

ἦν ὑπὸ ἡν. Pauwianum conjectura
 ἦν ὡς (in Guelf. est ἦν
 ὑπὸ ἡν) reponentis merito abiecit
 Beathius. Confirmanda phrasi inter-
 ite Lucianum, (Pseud. v. 46.) ἄλλ'
 δι' ἡν ὑπὸ ἡν ἰλασμένην, quod Glau-
 cellus, et Aristophanes, (Av. 234.)
 καὶ δίκαιον ἦν ὑπὸ ἡν, quod Murellus
 citavit. Adde Aristidia, tom. ii. p.
 320. ab Abreschio laudatum ἦν ὑπὸ
 ἡν ὁδόν.

690. *ψευδο-φρονις*, hic dicuntur ani-
mum *ψευδο-φρονις*, quia spem falsam in-

jiciunt, spes autem sanguinem grato
calore fovet. Latini alia metaphora
idem reddunt *falsa spe* *animum luctare*;
idem tamen etiam *calere spe* *animos*,
et *exardescere ad spem* dixerunt. *serpens*
aliquando, *proxima* *vitiū*. Eodem mo-
do *proditio* *serp* appellatur v. 1077.

691. σύνθημα λόγου, sermones falsi et
concomititii.

698. *ἄνθρωπος*, habet enim *Ἄνθρωπος* etiam
Abreschius hoc verbum alteri lectioni
ἄνθρωπος prætulit, comparatis præter v.
703. Eurip. Phœnissæ. v. 455. Electr.
967. et Eustath. ad Iliad. ζ. p. 973.
33.

698. *ἁπλῶς ὁμολογῶντες*, non solum
confiteamur operari. Pro altera lectione
ὅτι ἁπλῶς ἡμῖν affert Abreschius
Agam. v. 515. *ὅτι ὑμεῖς κατὰ ἡμῖν*. U-
triusque lectionis sensus idem est as-
cujus, quæ supra v. 268. occurrebat, lo-
cutio *ὅτι ὑμῖν*.

Ξένους μολεῖσθαι λόγους
 Ἐς ἀποὰν ἑμάν,
 Οὐδ' ὧδε δυσδέατα καὶ δύσοιστα
 Πήματα, λύματα, δέιματα
 Ἀμφήκει κέντρῳ
 Ψύχειν ψυχὰν ἑμάν
 Ἰὼ ἰὼ, μοῖρα, μοῖρα,
 Πέφρικ', εἰσιδοῦσα προᾶξιν Ἰοῦς.

700

Πρ. Πρὸ γε στενάζεις, καὶ φόβου πλέα τις εἶ.

Ἐπίσχες, ἔς τ' ἂν καὶ τὰ λοιπὰ προσμάθης.

Χο. Λέγ', ἐκδίδασκε τοῖς νοσοῦσί τοι γλυπν,

694. ξένους] ξένους citat Turn. 696. Excidit καὶ Viteb. 697. δέιματα] δέματα Ald. Rob. Turn. Victor. 699. ψύχειν ψυχὰν] Optimam lectionem sine causa spernit Pauwius, inepte reponendum hariolatus πνεῦν, vel quod ineptius etiam ψίχων ψύχων. Rideamus animam in temula comminutam. Atqui Pauwio commentum placet. 700. μοῖρα μοῖρα] Semel tantum Rob. 702. πρὸ γε] πρὸ γε conj. Brunck, quæ forma est Attica. πλῆς τις εἶ] τις εἰ πλῆς Rob. 704. νοσοῦσί τοι] Sic codd. Regg. Mosq. Ald. Rob. νοσοῦσι τι Turn. νοσοῦσί τι Victor. Stanl. τοῖς νοσοῦσι γὰρ cod. Viteb. idque probat Zeunius. Non probasset

694. ξένος λόγος sunt sermones, qui in extremam admirationem homines conjiciunt. Ganz ausserordentliche, sonderbare Geschichten.

696—699. οὐδ' ὧδε—ψυχὰν ἑμάν. Neque tam tristia visu et toleratu difficilia damna, detrimenta, torculamenta cor meum ancipiti stimulo vulneratura et frigido horrore perstrictura esse. κέντρῳ quin bene timori rebusque metum excitantibus tribuatur, nemo, ut opinor, dubitabit. Id κέντρῳ apposite dicitur ἄμνησις, quia hic de atrocibus malis sermo est, quibus haud leviter, sed atrociter sauciatur animus, quemadmodum vulnera, quæ ab ancipiti gladio imprimuntur, periculosiora sunt. Hoc vero κέντρῳ dicitur ψυχὰν ψύχειν, quia stimulus timoris est, timor autem sanguis ut frigescat facit. Est igitur ψύχειν ψυχὰν i. q. Plautus dicit cor perfrigefacere, (Pseudol. iv. 7. 117.)

ubi postquam Ballio edepol inquit, ne istuc magis magisque metuo, cum verba audio, respondet Simo; mihi quoque edepol jamdudum ille Syrus cor perfrigefacit. Quapropter, etsi doctiss. le Grand emendandum censet ψήχειν, quod esset pungere animum, (id quod sane Pauwiano ψίχων multo aptius foret,) non tamen hic opus esse videtur lectionem vulgatam sollicitare; præsertim cum mox sequatur πύφριμα, cohorruī.

701. προᾶξιν Ἰοῦς est fortuna Iás. Comparari jubet Morell. Eurip. Alcest. v. 813. Sophocl. Ajac. fin.

702. προσανάξιν est ante tempus ingemiscere. Cf. Agam. v. 261.

703. ἰστέχης, mane, halt noch ein wenig ein.

προσμάθης] προσμάθεις Guelferb.

704. Si Chorus reliquorum Iás infortuniorum enarrationem non alio

Τὸ λοιπὸν ἄλγος προὔξειπασσάσθαι τορῶς.
 Πρ. Τὴν πρὶν γε χρεῖαν ἠνύσασθ' ἐμοῦ πάρα
 Κούφας· μαθεῖν γὰρ τῇσδε πρῶτ' ἐχρῆζετε
 Τὸν ἀμφ' αὐτῆς ἄδλον ἐξηγουμένης.
 Τὰ λοιπὰ νῦν ἀκούσαθ', οἷα χρὴ πάδη
 Τλῆναι πρὸς Ἡρας τήνδε τὴν νεάνίδα.
 Σὺ δ' Ἰνάχειον σπέρμα τοὺς ἐμοὺς λόγους
 Θυμῷ βάλ', ὥς ἂν τέρματ' ἐκμάθῃς ὁδοῦ.
 Πρῶτον μὲν ἐνδὲν ἡλίου πρὸς ἀντολὰς
 Στρέψασα σαυτὴν, στειχ' ἀνηρότους γύας·
 Σκύδας δ' ἀφίξῃ νομάδας, οἳ πλεπτὰς στέγας
 Πεδάρσιοι ναίουσ' ἐπ' εὐκύκλοις ὄχοις,
 Ἐπηβόλοις τόξοισιν ἐξηρημένοι·

autem V. D. si animadvertisset antiquam lectionem esse ται, cujus illud γὰρ glossema est. In eod. cod. male legitur λίγι διδάσκει por λίγ' ἐπιδάσκει. 706. ἠνύσασθ' ἠνύσας Rob. χρεῖαν] χρεῖαν τ' MS. Viteb. inepte. 708. ἀμφ' αὐτῆς] ἀφ' αὐτῆς Mosq. Viteb. male. 709. ἀκούσαθ'] ἀκούσανθ' Rob. ἀκούσιθ' Viteb. 711. σὺ δ'] σὺ τ' cod. Viteb. et Regg. σὺ δ' autem præstat. 712. στέγας] στέγ' hiantes metro Viteb. 714. στρέψασα] στρέψασα Viteb. haud male.

consilio quam audiendi cupiditate flagitasset, curiosior utique quam humanior videri debuisset. Itaque tempestive his verbis in memoriam ei revocat ipsam Iūs petitionem v. 688. sqq. prolatam, cumque gratum esse ægrotis, ecquid supersit dolorum, audire, pronuntiat, simul se non sua magis quam Iūs causa narrationem hanc exposcere declarat.

706. τὴν—κούφας. Priori desiderio vestro quantum in me erat, facile satisfactum est. ἐμοῦ πάρα significat exiguam in eo sui laboris partem fuisse, quia non ipse narrarit, sed ad narrationem Io tantum pervoverit.

708. ἀμφ' αὐτῆς. Ego quoque cum Abreschio propter reliquos genitivos malletm Æschylus scripsisset ἀμφ' αὐ-

τὴν, ut Suppl. v. 254. ἐρηνας ἀμφ' αἰσμοῖς ἀψιυδῇ λόγον· an autem re vera ita scripserit, incertum est.

712. sqq. Geographicam Iūs errorum rationem singulari Excursu persequemur; et nunc quidem in verborum tantum interpretatione elaborabimus.

714. ἀνήροτοι γύας, inculta terre.

715. sq. Σκύδας—ὄχοις. Pervenies ad Scythas Nomadas, quæ casas vitiles mobilibus curribus impositas inhabitant. ἐδ-κυπλοι ὄχοι non sunt rotundi, ut Stanl. vertit, sed rotis facile mobiles.

717. ἐπηβόλοις τόξοισιν ἐξηρημένοι. "Utitur hoc loco Thomas Mag. probaturus verbum non modo regere secundum, sed et tertium casum. Deinde ea subnectit exempla quarti casus, quæ

Οἷς μὴ πελάζειν ἄλλ' ἑλιστόνοισι πόδας

Χείμπνουςα ραχίαισι υπερεῖν χδόνα.

Δαιῶς δὲ χειρὸς οἱ σιδηροτέκτονες

720

Οἰκοῦσι Σάλαρες, οὗς φυλάξασθαι εἰς χρῆ.

718. πόδας] γόπδας Ald. Rob. Victor. γι πόδας Behol. γοπῶδας Ar. Vitiosa lectio sic orta esse videtur. Inseuit aliquis e glossa γι; deinde alii ex γι πόδας scribendi errore fecerunt γόπδας, quod quamquam ineptum et absurdum est, tamen olim fuerunt, ut ex Scholiis intelligimus, qui ex hac lectione γόνδας nationem quandam fingerent; alii qui in γόπδας syncopen quaerent et pro γοπῶδας dictum esse somniant.

facile prodant, minus ei exploratam fuisse vocis indolem, de qua sic habeto: ab ἄρω, apto, coagmento, apparato, iustitia, fecunda, si quæ alia, derivatorum radice, proxime succreverunt ἄρτω, ἄρτιν, ἄρτιζω, et ἄρτιον. Horum tria postrema generalem illam sequuntur apparandi notionem. Τῷ ἄρτιν vero insuper adhaesit in specie, ut de apparatu usurpetur circa cibos, qui ut sint durando, et reponi possint, adaptantur, quemodo de aliis rebus ἄρω adhibuit Hesiod. in "Erg. v. 610. ubi vid. Græv. Hinc notat condo et condio. At τῷ ἄρτιν nihil obtigit, præter illud apparandi aptandique genus, quod absolvitur appendendo quidpiam corporibus, unde perpetuo ferme notat pendo, appendo, tam proprie quam tropice. Quia autem varium in usum varia solent appendi, hinc de armis si sermo sit, valet armare; si ad ornatum pertineat, ornare. Hesych. ἐξηρτημένοι, κεισσημένοι. Hæc verbi indoles, quam sequendo sponte se sistit structuræ ratio, quæ dictat perinde esse sive dicas, ἐξαρετῇ ἱμαντῇ τῶξα, sive ἱμῇ τῶξαι, et in voce passiva s. media (nam eodem plane res recidit,) ἱγὼ ἐξαρετώμαι τῶξα, et τῶξαι. Hoc tam est perspicuum Græce scienti, ut exemplis demonstrari non egeat. At regiminis cum altero casu alia est et diversa ratio, ex quo si locutus fuisset Aeschylus, ἐξηρτημένοι τῶξων foret, sagittariæ de-

diti, sagittandi studiosi. Quo pertinent verba Synesii, quæ ex Epist. xx. affert Thomas, διαφερίνους δὲ τοῖς ἀμύτρους γυνίας ἐξέρητο—τῇ σκαυτῇ, i. e. ἐξ αὐτοῦ ἔρρητο τῶξα, et ponitur active, nec quicquam simile habet locus alter ex epist. iii. χροῖα καὶ λῖδους ἐξέρητό τι καὶ περιέκρυτο. Ubi eodem modo, quo Noster scribere poterat χροῖας καὶ λῖδας. Id quod discernere nequiverit Magister. Sed scilicet non sapit homo supra triviales grammaticorum canones, et ubi iudicio decidenda res veniat, sæpissime fallitque et fallitur. Ceterum nec illud ex iis quæ disputavimus obscurum est, etsi quidem æque recte ἐξηρτημένοι et ἐξηρτωμένοι in loco præsentis obtinere posset, hoc tantum discrimine, quod ἐξηρτημένοι ex verbi usu propius et convenientius rei, de qua est sermo, sic vicissim ἐξηρτωμένοι quod usum restrictum non conveniat loco Herodoti lib. i. c. 43. ἐξηρτωμένοι λογάσι τε καὶ νησι et quod alibi habet εἰς τῶ ξηρτωμένοι. Nisi sint, qui ostendere valeant, ampliores esse τοῦ ἐξαρετῇ hines, quam nos novimus. Adresch.

718. οἷς μὴ πελάζειν, quibus appropriare quare noli. Infinitivus imperativi loco positus.

ἑλιστόνοι ραχίαι, littorum maritimarum tractus.

720. σιδηροτέκτονες, fabri ferrarii.

Ἀνήμερος γὰρ εἰς τρεῖς πλάστος ἔναις.
 Ἦτος δ' Ἰχθυόεντα παρὰ μὲν οὐ ψευδόμενον.
 Ὅν μὴ περὶ οὐρανὸν εὐ γὰρ αἰθέρας τρεῖς.
 Πρὶν δὲ πρὸς αὐτὸν Κασίκεσσιν μάλα, ὅγαν

723. Ἰχθυόεντα] Ita codd. et Edd. quædam, præter Rosh. in qua est Ἀγρῶν, quod glossema esse vel ex Scholiastæ adnotatione intelligi potest. Ἰχθυόεντα vero h. l. non appellativum, sed nomen fluvii proprium esse demonstravimus in Commentar. ad h. l. εὐ ψευδόμενον] In cod. Mosq. notatur: χρ. ἔκ. ἀδύναμι. 725. πρὸς αὐτὸν] Inepta est Pauwii emendatio: πρὸς αὐτὸν K. μ. priusquam iterum ad Caucasum veneris. Quomodo intelligendum sit πρὸς αὐτὸν, diximus in Commentar. ad h. l. πρὸς αὐτὸν εἰς K. Viteb. ex syllaba præcedente male repetita.

722. ἀνήμερος—ἔναις. Sive animæ sibi atque inhospitales.

723. Ἦτος δ' Ἰχθυόεντα παρὰ μὲν οὐ ψευδόμενον. Scholiastæ vocabulum Ἰχθυόεντα appellativum esse putarunt, et Araxin eo nomine designari. Eos in versione Stanleyus secutus est, qui sic reddidit h. v. *Persians, the fluvium insolentem hand falso nominat*. La quo miror eos non animadvertisse ridiculam hæc esse vis: inobstantiam, si quis erranti locum quendam, sive urbe aut oppidum, sive montem fluviumve sit, vel advenandum vel devitandum esse dicat, nec tamen ejus loci nomen proprium eloquatur, sed potius æmum periphrasi ambigua nec satis insignitas ejus notas habente invalvat. Nonne si ea mens Prometheo fuisset, le statim cum verbis corripere, et querere debuisset, quis tandem sit ille fluvius insolens, aut quo nomine appellatur! Accedit quod Æschylus, ubiqueque ad origines nominum quorundam alludit, nunquam non id ipsum, quod alicui rei seu personæ sive vere sive falso omnis inditum esse pronuntiat, nomen proprium simul discrete profertur. Sic Theb. v. 9. δὲ Ζεὺς ἀλλοτρίωνος ἱερῆονος γένους. Ibid. v. 530. Parthenopæus dicitur habuisse φερὶ οὐρανὸν εὐ. πρὸς αὐτὸν Κασίκεσσιν, quod sane obscurius dictum fuisset, nisi ipsæ quoque Parthenopæi nomen expressisset.

Id vena paulo post redditur v. 549. Porro v. 673. alluditur ad Δίον dem nomen ejusque significationem; id ipsum vero non ante solum pronuntiatum erat, sed etiam illo versu denuo repetitur: δὲ Ζεὺς δὲ εἰς πρὸς αὐτὸν Κασίκεσσιν Δίον etc. Sed plura exempla concernere nihil attinet. Nomen igitur κυρίως fluvio Hybristæ fuerit necesse est, quamquam hodie, quemadmodum fluvium eo nomine designaverit poeta, conjectura vix expulsi potest, sedum certo definitum.

724. εὐ γὰρ αἰθέρας τρεῖς. It hæ phrasi τρεῖς adjicitur eodem genere pleonasmī, quo ἄνω πάλιν ἄνω dicitur.

725. πρὸς αὐτὸν Κασίκεσσιν μάλα, bis du dicit an der Caucasus kömmt. Nimirum πρὸς αὐτὸν Κασίκεσσιν non significat ad Caucasum proprie sic appellatum, nec αὐτὸν Κασίκεσσιν alii Caucasus nescio qui oppositur, sed denique somniansandum est, Prometheum in parte quadam Caucasus affixum his verbis aliam ejus regionem designare. Sed αὐτὸν hic eodem modo ponitur, quo ipse apud Latinos, cum s. c. dicitur: Triguia dies erant ipse, s. c. plane s. accurate, non propemodum triginta; atque adeo πρὸς αὐτὸν Κασίκεσσιν πάλιν vertendum, priusquam plane ad Caucasum perveniamus. Sic n. 853. Nihil

"Υψιστον, ἔνθα ποταμὸς ἐκφυσᾷ μένος
 Κροτάφων ἀπ' αὐτῶν ἀστρογείτονας δὲ χερὶ
 Κορυφᾶς ὑπερβάλλουσαν ἐς μεσημβρινὴν
 Βῆναι κέλευθον, ἔνθ' Ἀμαζόνων στρατὸν
 Ἰξη στυγάνορ, αἱ Θεμισκυράν ποτε
 Κατοικιοῦσιν ἀμφὶ Θερμάδονδ', ἵνα
 Τραχεῖα πόντου Σαλμυδησία γνάδος
 Ἐχθρὸξενος ναύτησι, μητρὸν αὖ νῶν

730

727. ἀστρογείτονας] ἀστρογείτονας Viteb. ubi recte observat Zennius librarii insciti-
 tiam reposuisse, quod sibi notius esset. 730. Ξη] Sic Ar. Regg. Ald. Turn.
 Vict. etc. Ἰξης Rob. 732. Σαλμυδησία] Σαλμυδησία Victor. Rectius autem
 simplici s scribitur Ald. Σαλμυδησία cod. Reg. A. in eo saltem bene, inquit Brunck,
 quod s non geminet. 733. ναύτησι] ναύταις Ald. ναύτης Rob.

πρὸς αὐτῷ στόματι, gerade an der Mündung des Nil. Similiter Sept. Theb. v. 530. κύβον κατ' αὐτὸν διογινεῖς Ἀμφιονίς, proxime ad sepulcrum Amphionis, (gerade oder dicht an Amphions Grabmal.) Cf. etiam v. 735.

726. ἵθα ποταμὸς—ἀπ' αὐτῶν. Ubi fluvius ille Hybristes rebus suum effundit, h. e. cum magna vi prorumpit, e jugis montis editioribus. Ut in capite humano tempora haud procul absunt a vertice, sic h. l. πρόταφαι montis appellantur latera non multum a summitate ejus remota. Magnum ejusmodi translationum, quibus regionum et locorum situs cum positione membrorum humanorum comparantur, numerum collegit Eustathius ad Iliad. β'. p. 233, 234. edit. Basil. cujus observationem in apparatu historico, ubi Æschylum cum aliis scriptoribus antiquis comparabimus, descriptam invenient lectores.

727. ἀστρογείτονας—κορυφᾶς. "Serv. in Ecl. vi. Virgil. de Caucasus verba faciens, hic autem mons positus est circa Assyrios, vicinus pene sideribus. Cic. Somn. Scrip. Ex his ipsis cultis notis- que terris num aut tuum aut cujusquam

nostrum nomen vel Caucasum hunc, quem cernis, transcendere potuit, vel illum Gangem tranare? recte Caucasum hunc et illum Gangem, quia Caucasus, atpote mons altissimus, propior erat cælo, (ubi tunc degebat, et unde hæc addebat Africanus,) Ganges autem remotior, ut qui fluvius esset et per humiliora laberetur." Stantl.

731. κατοικιοῦσιν non est incoluerunt, ut Garbitius vertit, sed incolent, coloniam eo deducunt. cf. Excurs. de Iūs erosioibus. στυγάνορ appellatur Amazonum exercitus, quod a virorum consuetudine abhorrere ferebantur. τραχεῖα Πόντου γνάδος sunt fauces Propontidis, per quas in Pontum Euxinum aditus est, alias Bosphorus Thracicus, item εἰς Πόντον: ubi erat Salmydessus, et quia hoc littus erat saxosum, et importuosum, et propter brevis navibus periculosum, (cf. Strab. lib. vii. p. 189. C. ed. Casaub.) τραχεῖα γνάδος, et Ἐχθρὸξενος ναύτησι, inhospitalis navitis, et μητέρα νῶν, noverca navium, nominatur. Vid. quem opportune laudat Abreschius, Xenoph. Exp. Cyr. vii. 5, 8.

Αὐταὶ σ' ὁδηγήσουσι καὶ μάλλι' ἀσπίδας
 Ἰσθρῶν δ' ἐκ' αὐτῶν πειροτέρους λίαντες πύλας
 Κιμμερίων ἤξεις· ἐν δ' ἄρ' ἀναπλάγχθης σὶ χερσὶ
 Λιπύσαν· αὐλῶν ἑλπεῖται· Μαιναίης γὰρ
 Ἔσται δὲ θεῶντις· εἴποι λόγος μέγας
 Τῆς αἰετογείας· Βόστωρος δ' ἐπ' ἄνιμος
 Κεκλησέται· λιπύσῃ δ' Ἐρώτης πῖδον
 Ἥπειρον ἄξεις· Ἀπιάδ' αἶψ' ὑμῖν δοπέ
 Ὅ τευ δ' αὖν ἐτάσμενος ἐς τὸ πᾶν θ' ὁμῶς
 Βίαιος εἶναι· τῆδε γὰρ θεῶντις θεός
 Χρήζον μιγῆναι τάσδ' ἐπύρριψε πλάνας.

Πιστεῦν δ' ἐκπεστας, ἃ πόρῃ, τῶν σάν γάμων
Μυστήρας. οὐδ' γὰρ νῦν ἀκήκοας λόγους
Εἶναι δοκεῖ σοὶ μηδέπω ἢ προδιμίσις.

734. *ἀφρη*] *Αφρη* cod. Vit. 735. *εὐμενέας*] Sic addi. et codd. Regg. *εὐμενέας*
c. cod. citat Steph. idque *εὐμην* in cod. Reg. B. notandum. 736. *Σπυριδῆ*
ῥαφῆ] *Σπυριδῆ* codd. Regg. citat Turn. in 744. *ἀφρη*] *ἀφρη* Ald. contra sensus peri-
tatum. ut [744. *ῥαφῆ*] *ῥαφῆ*, et *ῥαφῆ*, et *ῥαφῆ* Ald. e marg. MS.
εὐμενέας spat. 742. *ῥαφῆ*] *ῥαφῆ* Ald. et codd. Regg. Ald. et codd. Regg.

[illegible]

735. *ισθμὸς*—*ἄλγος*. Pervenies autem ad Isthmum Cimmerium h. e. in Chersonesum Tauricam, proxime adiacentem angusto patridis freto, h. e. Bosporo Cimmerio.

736. 737. 738. *Spurba Xxy Xxy* — *Mau*
Asir. Qad (scil. *Tuffino Cimmerio*) re-
 lecto audacter *et* sportet *frante* *Melchior*
paludis *brugiatu*. *alio* *dictur* *anguis*
tum *fretum* *et* *quasi* *convallu* *fuist*
protrahunt. *alio* *Maurus* f. e. qui
 postea dicebatur ab *his* *traiectione* *Bo-*
porus Cimmerius.

738. seq. Ἰσθμὸς—πικρὸς τε. Magna autem inter mortales hujus trajectionis fama erit; inleque angustia Mæotica, pueri de Bosphori nomen accipiunt.

741. sqq. *sq.* — *plures sunt* — *Nonne* *legis*
ut vobis daretur rex omnino erga omnes
per violentiam praeberi videtur? — *Sp. Sc.* *non*
est simul, sed similiter, aequa ratione.

743. *Sensu Socr.* Apte hac opposi-
tione ~~hominis~~ ^{hominis} ~~forte~~ ^{forte} impotentia declarau-
tur, quem non pūdeat, cum sit deus,
~~utrumque~~ ^{utrumque} ~~non~~ ^{non} ~~possit~~ ^{possit} ~~se~~ ^{se} ~~habere~~ ^{habere}.

744. *isiprps*. Proprie quidem Sen-
nōis tūc errores suos Iō debebat;
quā tamen hanc iram propter Jovis
amorem sibi concitaverat; recte Jovī
quoque totorum errorum culpa tribuen-
dum.

743. ~~Wiktoria~~ ~~Wiktoria~~. Same acer-
blum, 6 virgo, procum narta et. v.
744. pleonastice adjectum, et. v.

746. seq. *οὐκ ἀπεκρίθη*. Quam enim
nunc audisti narrationem, ne proculdubio

- Ἰώ. Ἰὼ μοί μοι. ἰ ἰ.
 Πρ. Σὺ δ' αὖ κέκραγας κῆναμυχθίζῃ. τί ποῦ
 Δράσεις, ὅταν τὰ λοιπὰ πυνδάνη κακά ; 750
 Χο. Ἦ γάρ τι λοιπὸν τῆδε κημάτων ἑρσις ;
 Πρ. Δυσχείμερὲς γιέ πύλαγος ἀτηρᾶς δύης.
 Ἰώ. Τί δῆτ' ἔμοι ξὴν κέρδος, ἀλλ' οὐκ ἐν τάχει
 Ἐρρίψ' ἑμαυτὴν τῆσδ' ἀπὸ στύφλου πέτρας,
 Ὅπως πέδω σκήψασα, τῶν πάντων πόνων
 Ἀπηλλάγην ; κρεῖσσοι γὰρ εἰσάπαξ Δανεῖν,
 Ἦ τὰς ἀπάσας ἡμέρας πάσχειν κακῶς.

προίμια Rob. μηδ' ἰσῶν ἐν προίμιας Vit. Genuinam lectionem, e qua ceterae ortae sunt, primum edidit Turn. Eandem in codice suo invenit Schol. 748. ἰὼ] ἰὼ ἰὼ Rob. 11] Sic Rob. alii quater repetunt 1. In Viteb. legitur ἰὼ μοι 11 φῶ φῶ. 749. κῆναμυχθίζῃ] Brunckius e cod. Reg. hanc glossam affert : ἐν τῶν μυκτήρων ἐσπίμῃ φωνῇ, σαφέντα γέ. ἀναμυχθίζῃ, ἡγου ἐν διαίτην Σερπίτι, μυκτήρι, πλάγις, λυγρῇ. In ultimis hujus Scholii verbis conj. Brunckius forte legendum esse γέ. ἀναμυχθίζῃ. Verum nihil mutandum esse, jam intelliget V. D. postquam Zeunius e Cod. Viteb. eandem lectionem protulit ἀναμυχθίζῃ ; quae nisi vera est, saltem non deterior ea, quàm hucusque omnes ediderunt. 750. ἑρσις] ἑρσις Ald. Rob. 11] In hoc et aliis locis scribitur Viteb. 751. ὅ] το Ald. Rob. 752. δυσχείμερς] δυσχεμερς Ald. Rob. ἀτηρᾶς] ἀτρηρᾶς Ald. Turn. 754. ἀπὸ στύφλου] ἀποστύφλου Ald. Rob. ἀπὸ στύφλου Turn. Victor. 755. πῶς σκήψασα] πηδουρήψασα citat Morell. e marg. MS. 756. ἀπαλλάγην] Hecathius eandem causam, quam supra ad v. 155. indicavimus, et h. l. adductas emendandum censuit ἀπαλλαγίην, ejecta particula γάρ. εἰσάπαξ] ἐἰς ἀπαξ scribitur Rob.

quidem eorum quae dicenda sunt, esse scito. Ad sententiam comparavit Steph. Pers. v. 433. μηδὲν ἐν προίμιας, pro μηδὲν προίμιας.

749. ἰὼ δ' αἰ. Non cum Stanl. vertendum est, tu rursus exclamas ; nam Io nondum antea super Promethei narratione ingemuerat. Sed Chorus potius v. 691—701. querelas et suspiria effuderat, eumque quasi justo citius lamentantem Prometheus reprehenderat. Itaque ad h. l. vicinissimum significat. Sensus : nun fängt AUCH du schon an zu schreien.

753. Δυσχείμερς—δύης. Utique cum manet tempestuosum mare noxia calamita-

tis. In hac locutione, quae mere allegorica est, non est respectus ad hibernam navigationem querendos. Euripides quoque κακῶν πύλαγος. (Hippol. 822.) dixit, et in Oreste, v. 341. graves hominum calamitates cum maris fluctibus comparavit his qui sequuntur versiculis jam a Stanleio laudatis :

Ἀνὰ δὲ λαῖρος ὅς τις ἀνέστη δούρ
 Τινέξας δαίμονας πατίλλουσι
 Διυῶν δ' ὠκυνοῦ ὅς ὠκυνοῦ
 Λαβρῶς ἐλπίσειεν ἐν κήρῃ.

753. sqq. τί δῆτ'—ἀπηλλάγην ; Quid ergo lucri mihi est vivere ? (a sententia similitudine laudantur Soph. Ant. 469.

- Πρ. Ἡ δυσπετιῶς αἶν τοὺς ἱμοὺς ἄλλους φέροις,
 "Ὅτ' αὖθις μὲν ἴσθι οὐ πρῶτον
 Αὐτὴ γὰρ ἦν αἶν πημάτων ἀπαλλαγὴ.
 Νῦν δ' οὐδέν' ἴσθι τίμα μοι προκείμενον
 Μόχθῳ, πρὶν αἶν Ζεὺς ἐκτίσῃ τυρανίδος.
 Ἰω. Ἡ γὰρ ποτ' ἴσθι ἐκτίσῃ ἀρχῆς Δία ;
 Πρ. Ἡδοί' αἶν, οἶμαι, τήνδ' ἰδοῦσα συμφορὰν.
 Ἰω. Πῶς δ' οὐκ αἶν, ἥτις ἐκ Διὸς πάσχω κακῶς ;
 Πρ. Ὡς τοῖσιν ὄντων τῶνδε σοι μαθεῖν πάρα.
 Ἰω. Πρὸς τοῦ τύραννα ἐκπύρρα συληθήσεται ;

758. αἶν abest Rob. metro hiante. 759. μὲν ἴσθι] ἴσθι Ar. inepte. 760. αἶν] αἶν μοι Rob. 761. τίμα μοι προκείμενον] τίμα τὸ πρ. Rob. 764. ἴδω' αἶν] Vulgo edebatur ἴδω' αἶν, et hic versus Ἰοί, non Prometheo, tribuebatur. Verissime autem Dawesius Misc. Cr. p. 260. intellexit vocabulum ἴδωμ solacium esse, et scribendum ἴδω' pro ἴδω, ita ut Prometheus hæc ad Ἰῶ questionem regerat. *Gauderes puto, si hunc eventum s. casum videres.* Hanc igitur emendationem, qua nihil certius et evidentius esse potest, cum Brückio recepi. 765. κακῶς] κακὰ Rob. 766. σοι μαθεῖν] μαθεῖν σοι Ald. Rob. Ceterum etri hæc sensu non

Eurip. Troad. 632.) et quidni potius confestim ab hac aspera petra me præcipito, ut corpore ad solum illiso ab omnibus malis liberer ?

Ἰω. Notetur hic genuina aoristi significatio inter presens et præteritum ambigue fluctuans. Ea hic maxime clarescit, si ad Germanicæ linguæ genus referas. Nobis enim dupliciter agnatum istorum verborum efferre licet, vel sic: *warum stürz' ich mich nicht gleich herunter*; vel hunc in modum: *warum hab' ich mich nicht schon herunter geworft*.

758. sq. δ' δυσπετιῶς—πρῶτον. Sane tu quidem graviter meas ærumnas ferres, cui mortalitas tantum abest ut conditus sis, (hec enim finem calamitatum æcum ferret) ut patius nulla sit meta his laboribus proposita, priusquam Jupiter regno aspiceris. μὲν particula v. 759. ad ἴσθι δ' v. 761. referetur; interjectio versa 760. Ad illustrandam v. 759. senten-

tiam Stanleius perperam ex Apollodoro fabulam affert, qua Jupiter Prometheus Chironis vice, cui exoptatio esset mortalitas, immortalitate donasse ferebatur. Hanc enim fabulam Æschylus aut ignoravit, aut saltem non recepit; nec forsitan est, quod magis in interpretatione poetarum cavendum sit, quam temeraria fabularum contaminatio.

763. αἶν γὰρ—Δία; Αἶν' tu? Num in fatis est Jovem aliquando regno excidere? ἴσθι acil. πρῶτον.

764. ἴδω' αἶν—συμφορὰν. Comparavit Morell. Sophocleum, (Œdip. Tyr. v. 937. ed. Brunck.) illud:

τὸ δ' ἴσθι δ' ἐπεὶ τάχα
 "Ἰδοὺ μὲν" ὡς δ' οὐκ αἶν' ἀρχάλλω
 ὁ ἴσθι.

765. κακῶς δ' οὐκ αἶν—κακῶς; Quidni letarer, quæ Jovis culpa misera sum?

767. τύραννα ἐκπύρρα. "Multis inerviit hic locus probaturis appellativa

- Ἰώ. Πῶς εἶπας ; ἢ μὲς αἰεὶς σ' ἀπαλλάξει κτεῖν ;
 Πρ. Τρίτος γε γέναν· πρὸς δὲπ' ἄλλαισιν γοναῖς. 780
 Ἰώ. "Ἦδ' οὐκ ἔσ' ἐξυμβλητὸς ἡ χρησμοδία.
 Πρ. Καὶ μηδὲ σφοδρῆς ἐκμαίδου ζήτει πόνους.
 Ἰώ. Μή μοι ἐργασίαν κέρδος, εἴτ' ὑποστέροι.
 Πρ. Δυσὲν λόγον σι θάττω δαρήσομαι.
 Ἰώ. Ποίον ; πρὸδεξον, ἀνδρὶν τ' ἐμοὶ δίδου.
 Πρ. Δίδαμ'· ἐλοῦ γὰρ ἡ πόνων τὰ λοιπά σοι
 Φράσω σαφηνῶς, ἢ τὸν ἐκλύσουτ' ἐμέ.
 Χο. Τούτων σὺ τὴν μὲν τῆδε, τὴν δ' ἐμαὶ χάρειν

gentius esset: cū autē en' αὐτῆς λυγρὸν εἶναι χρεόν. Mihi non videtur, autē anā in Promethei responsione opponitur τῷ τίς in questione, quam Io proposuerat. Pro χρεόν al. χρεόν teste Turn. 780. τρίτος γε γέναν] τρίτῃ δὲ γέναι Ald. πρὸς δὲπ' Ald. πρὸς δὲ π' Ald. qua lectione deceptus Garbitius vertit: *Tertius genere et insuper alia prognationse.* ἄλλαισιν] ἄλλαισιν Ald. Babb. ἄλλαι MS. Viteb. 784. δὲπ' λόγον] Atticam formam primus hic edidit Turn. quem cum Brannickio secuti sumus. δὲπ' λόγον Ald. Rob. etc. 785. ποίον; πρὸδεξον] αἰὲν πρὸδεξον Ald. Rob. 786. ἐλοῦ γὰρ f] Pauvius distinguendum censet ἐλοῦ γὰρ ἢ, in fine. 787. ἐκλύσουτ' ἐμέ] ἐκλύσουτά μοι Cod. Turn. 787. φράσω] φράσω Ald.

solutione duplex veterum sententia. Sunt qui a Jove solum tradant, postquam cum eo Prometheus ob explicationem Themidos de Thetide prophetiam in gratiam redierit. Alii Herculem eum a vinculis exemisse invito Jove tradunt. Priori sententiæ aliquoties favere videtur Æschylus, ut v. 523. Hic vero posteriorem sententiam se omnino amplexum ostendit." Hactenus Stanleius; cujus observatio ne quis inductus Æschylum pugnantiæ secum composuisse criminetur, notandum est, eum tertiam quandam liberati Promethei causam sequi, ex utraque in unam eductam. Fugit nempe Herculem quidem Jovis liberatorem extitisse, cūndū tamen Jovi, ut Prometheo ignosceret, ejusque liberationem ratam haberet, hac lege persuasiase, ut Prometheus vicissim ei periculum, quod a Thetidos nuptiis timendum esset,

aperiret.

780. τρίτος γε γέναν πρὸς δὲπ' ἄλλαισιν γοναῖς. Merito Garbitium, quamquam falsa Aldini lectione (δὲ π' pro δὲπ') deceptum, Stanleius castigavit, quod ista sic verterit: *tertius genere et insuper alia prognationse.* Ab Io ad Herculem tredecim fuerunt generationes. Ius enim filius I. Epaphus, a quo II. Libys, ejus filius III. Belus genuit ex Anchinoë IV. Danaum. Inter hujus filias fuit V. Hypermnestra, que ex Lynceo peperit VI. Abantem, ejus filius VII. Proctus, nepos autem VIII. Acrisius fuit. Acrisii filia IX. Danaë X. Perseum peperit; ejus filius XI. Electrion XII. Alcmenam genuit XIII. Herculis matrem. cf. Apollodor. lib. II.

783. μή μοι ἀποστέροι. Noli me beneficio s. munere, quod jam ostendisti, rursum privare.

788. χάρειν θέσαι. χάρειν i. q. κέρδος v.

Θέσθαι δέληπον, μηδ' ἀτιμίας λόγους·

Καὶ τῆδε μὲν γέγραυε τὴν λοιπὴν πλάνην,

700

Ἐμοὶ δὲ τὸν λύσοντα· τοῦτο γὰρ ποδῶ.

Πρ. Ἐπεὶ προδυμῆσθ', οὐκ ἐναντιώσομαι

Τὸ μὴ οὐ γεγραυῖν πᾶν ὅσον προσχρήζει.

Σοὶ πρῶτον, Ἰαῖ, παλῦδοκον πλάνην φράσαι,

Ἦν ἐγγράφου σὺ μνήμοσιν δέλταις φρεσὶν.

789. λόγους] Perperam in MS. Vit. *δίκαιος*, superscripta tamen lectione genuina.

791. [μολ—ποδῶ] Post *λύσοντα* Ald. insercit *σι*, et post *γὰρ* addit *ἴην*. Utrumque supplementum e glossa in textum irrepsit, metro non ferente. 793. τὸ μὴ οὐ γεγραυῖν] τὸ μὴ γεγραυῖν Rob. Verum recte monuit Steph. synizesin in particulis *μὴ οὐ* huius poetæ familiarem esse: coll. v. 632. 926. 794. παλῦδοκον] παλῦδοκον. Cod. Turā.

783. et *ἀδελφὸν* v. 636. dixerat. *μηδ' ἀτιμίας λόγους*, notā preces nostras aspernari.

791. *τοῦτο γὰρ ποδῶ* scil. *ἀποδῶν*.

794. *παλῦδοκον πλάνην, τας αἰτιολογίας*, quibus multum jactaberis, a *δοκῶν*.

795. *δὲ ἐγγράφου σὺ μνήμοσιν δέλταις φρεσὶν*. "Tabellæ ad scribendum aptæ antiquitus triangulares, et libri eodem modo compacti ad imaginem litteræ Δ; inde *δέλται* dicebantur. Enstath. ad Iliad. γ'. *ἀπὸ τῶν δέλτα τῶν βιβλίων*, ἄγουν *ἐν τῶν παρὰ Δ πτυσσόμενων γραφῶν*. Potuit alludere Prometheus ad notitias itinerarias, tabulasque Geographicas. Æschylum ejus rei peritissimum loquitur hæc tabula, et quæ perit Prometheus *Προμηθεὺς λυόμενος*, sic Homero similem, quem Strabo primum auctorem facit. Hujusmodi notitiarum libros Græcis in usu fuisse docet Aristot. Rhetor. lib. i. cap. iv. *περὶ μὲν τῶν νομοθεσιῶν αἱ τῆς γῆς περιόδου χρήσιμα ἐν τοῦτον γὰρ λαβεῖν ἴσται τοὺς τῶν ἱσθίων νόμους*." Stant. "In scholis Philosophorum, in quibus sæpe versatus fuerat, audierat Æschylus multas, easque graves de animorum natura, de discendi reminiſcendique, et aliis eorundem fa-

cultatibus disputationes, et, denique illos cum libro nonnunquam apprimè comparari, ea potissimum partē, cui sensuum opera et ministerio, tanquam stilo inscripta ea omnia, quæ apud nos geruntur, aut dicuntur, inhærent. Unde factum est, ut quoties sese præbet occasio, de animo, et ea illius *δυνάμει*, quam memoriam vocamus, tanquam de libro aut tabula, cui aliquid inscribendum est loquatur Æschylus, ut h. l. Prometheus Io jubet ea quæ dicturus erat *ἐγγράφου μνήμοσιν δέλταις φρεσὶν*, et Choëphoris v. 447. *ταυτὸν ἀκούειν ἐν φρεσὶ γράφου*; Supplicibus, v. 183. *φυλάξαι τὰρ ἴση δελταύμνη*. Denique Eumenidibus *δέλτα γράφου φρεσὶν* appellat, v. 280. Et hic quidem loquendi modus, ut efficacissimus est, et rei intelligendæ aptissimus, ita etiam frequens est apud alios plerosque auctores, ut apud Sophoclem, Philoct. v. 1318. *καὶ ταυτὸν ἰσίου, καὶ γράφου φρεσὶν ἴσω*. et apud Aristophanem, v. 450. *καὶ μὴ ἴω δὲ λίξω γ' ἀπλῶς μνημονεύει γράφου ἴω*; nec poëtis solum, sed etiam prosæ orationis scriptoribus usitatus. —" Martini V. L. pag. 205.

Ὅταν περάσῃς ῥυτίδα καὶ ἡπαίρων ἔρον,
Πρὸς ἀνταλὰς φλογῶν καὶ φλοιστιβύς

Πόντου παρῶσα φάουσιν· ἵς τ' αἶν ἐξήκη

Πρὸς γοργόνια πρὸς Καθήμεναι, ἵνα

Αἱ Φορτίδες καίουσιν. θηρακαὶ πόροι

Τρεῖς κυνέοι φοιτῶντες ἄλλ' ἐπ' ἐπημέλειαν,

Μονόδοκτες, ἃς οὐδ' ἥλιος προσδέχεται

796. *ἔρον ἔρον* Ald. 797. *φλογῶνας*] Ita scribendum recte iudicavit Pauw, a *φλόγω*, non ut omnes præter Morellum *φλογωνάς* (a *φλογωνός*); accusativus enim pluralis adjectivorum fœminini generis trium terminationum producitur; ultima autem syllaba hujus vocabuli brevis esse h. l. debet. *ἡλιοντιδών*] Pauwius hoc vocabulum vel a verbo *Ἀσχυλῶ* *ἡλιοντιδών* derivandum, nec adjectivi in locum habendum; vel *ἡλίου* *τιδών* legendum esse opinatur. Harum conjecturarum priorum abjicio; posteriorem cum Heathio probō. Sed quoniam post verbum 797. lacuna sive brevior sive longior est, certi nihil defini potest. 798. Inter hunc versum et antecedentem recte statuit Brünckius aliquid deesse. Constructio quidem si cum Pauwio legamus *ἡλίου στίβῳ*, manca non esset; sed tamen vix mihi persuadere possum, *Ἀσχυλῳ* narrationem Prometheus ita instituisse, ut, cum illis errores per Europam copiosius enarrasset, vagam illam virginem a confinis Europæ et Asiæ statim ingenti saltu in Africam deduceret. Itaque non unum, sed decem aut plures versus, hic aut post v. 813. excidisse putem. *σόντου σόντου* Ald. 799. *Κισθίνας*] Ita codd. Regg. *Σισθίνας* Ald. *Κισθίνας* Stanl. *Κισθίνας* MS. Viteb. errore librarii pro *Κισθίνας*. *ἴα*] Brünckius, lenior esset, inquit, hiatus scribendo *ἴων*. Recte, sed nihil ideo mutandum. 801. *ἔρμ' ἱστῶμεν*] *ἔρμ' ἱστῶμεν* Ald. 802. *δε*] *εἰς* Ald.

796. *խմբեր, արեւելք ձոր*. Bosporum
Cimmerium intelligit, cf. v. 739, 740,
741.

800. *Ἰθακὴν αἰεὶς, σέπτετα πύελλα, quia*
statim a nativitate vetulum erant; fue-
runt autem Ento, Pempiredo, et Dino
Phorci et Phoreynis et Cetus filium
Gorgoniam sorores; atque, ut Apol-
lodorus scribit, *Ἰθακὴν, ἢ χυρστὴν, quo*
tantum tres oculo, unoque dente pre-
ditæ, quibus et per vices utebantur.
Ἰνα ἢ Ἰσθακὴν αἰ εἰς, καὶ Ἰνα Ἰθνα
Ἰθακὴν καὶ ταῦτα τρεῖς μύετα ἡμῶν ἐκ-
λάλουν. Eandem fabulam mutatis qui-

busdam partibus refert Palæphatus c.
32. Hesiodus duas tantum facit ;

Φίλοι! Ὁ αὐτὸς Κύριός Γενεῖται, τὴν παλ-
 ληλὴν
 ἔκ γενετῆς παλίας· τὸς δὲ Γενεῖται, πα-
 λαιοῦ
 Ἀδάμας· ἢ Σιν, χαμαὶ ἰσχυροῦ· ἢ
 Ἀδὰμας
 Πιθρὸν δὲ ἰσχυροῦ· ἔστι· ἢ ἀντι-
 πιστός.

801. ~~καυσιμαχοι~~ de canitie Stanl.
interpretatur. Nec ipse reperio, quod
melius sit.

802. λ_1 —wood. *Quas nec sol umquam*

Ἀκτῖσιν, οὐδ' ἢ ἀνὰ τεφορμήν ποτί, (1)
 Πέλας δ' ἀδιδραὶ κῶδε πρὸς παλάστρῳ II
 Δρακοντόμαλλοι Γοργόνες βροτοατυγείς, . . .
 Ἄς θνητὸς οὐδείς, εἰσιδὼν ἄλκι' ἰπποῖς II
 Τοιοῦτο μὲν σοι τοῦτα φρασίῃσι λέγω, (2)
 Ἄλλην δ' ἄκουσον ἀνὰ χεῖρ' ἀεικλίαν III
 Ὀξυστάμους γὰρ Ζηνὸς ἀνιεραιγῆς κίνας IV
 Γρύπας φάλαγγας τὸν περὶ πόλιν ἔστρατος V

810

805. δρακοντόμαλλοι] δρακοντόμαλλοι Ald. 807. τοιοῦτο] τοιοῦτον Cod. Viteb.
 810. φάλαγγι] φάλαγγι Rob. εἰς τὴν εἰς γι cod. Viteb.

radis adactis; nec igna nocturnas, quia
 aperterranum habitabant, sicut Germa-
 ni, de carceris custodia dicunt, *einen
 hinsetzen, wo ihn weder Sonne noch Mond
 bescheint*.

804. sqq. Gorgones erant Euryale,
 Stheno, et Medusa; (Apud Athenaeum
 lib. v. p. 221. ed. Casaub. ex Alexan-
 dro Myndio narratur Gorgona a No-
 madibus in Libya animal dici ovi sil-
 vestri simile, quod halitu et adspectu
 occurrentes interimat:) ὅχιον δὲ αἱ Γορ-
 γόνες κεφαλὰς μὲν περικτυκασίας φέ-
 λει δρακόντων· δόντας δὲ μεγάλους δὲ
 οὐκ, καὶ χίρως χαλκῶς, καὶ περικύκλως
 χεῖρας δὲ δὲ ἰστέρας, τοὺς δὲ δόντας
 λίθους ἰστέρας: Apollodor. lib. ii. p.
 74. Prædicanda est Æschyli sapientia,
 quod ridiculam harum fabularum spe-
 ciem quasi umbra quadam texit, et om-
 nia tantum ad admirationem ac terro-
 rem convertere studuit.

808. θυμὸν Στάσιον, spectaculum,
 quod propter terrorem viz tolerari potest.

809, 810. θυμὸν Στάσιον—φάλαγγι. So-
 lip. c. 13. In Ariatica Scyllis terra sunt
 locupletēs, inhabitabiles tamen, nam cum
 auro et gemmis affluant, Grypēs tenent uni-
 versas, aliis ferocissime et ultra omnem ra-
 tiem acientes, quarum immunitate obis-
 tente ad venas divites accensus difficultis ac-
 rarius est; quippe classis ἀδιδραῖς, veluti

geniti ad plectendam avaritiam temperitatem
 Ἄγες rapaces, quales Grypes quoque
 esse ferebantur, *αἷμα δὲ αἱ Ἀσχυλῆς*
 ut aquilem v. 1030. *αἷμα δὲ αἱ*
ἀσχυλῆς, multos, non latantes. ἔστρατος
 acuta enim et adunca rostra iis tribun-
 tur.

810. εἰς τὴν πόλιν ἔστρατος. Arima-
 sporum historie tres libros carmine
 composuit Aristes Proconnesius, quem,
 si supposititium opus fuerit, prout se-
 nit Dionysius Halic, et suspicari vide-
 tur Longinus, *αἷμα δὲ αἱ* c. 8. secutus
 est in hisce describendis Æschylus
 extat enim hæc adhibere fragmentum
 ex Ariaspens apud Joannem Tzet-
 zem, Chil. vii. hist. 144.

*Ἰστέροι χαίτην ἀγαλλόμενοι τανάρη
 καὶ σπῆς ἀδιδραῖς ἰστέροι καὶ δὲ αἱ
 ἰστέροι,
 ἰστέροι, πολλοὺς τε καὶ ἰστέροι,
 ἰστέροι μαχητῶν,
 Ἀφίνοι ἰστέροι, καὶ ἰστέροι, καὶ
 ἰστέροι,
 ὅσοι αἱ δὲ ἰστέροι ἰστέροι καὶ
 ἰστέροι,
 καὶ ἰστέροι, καὶ ἰστέροι, καὶ ἰστέροι,
 καὶ ἰστέροι.*

Plinius etiam uno oculo in media fronte
 insignes tradit. Gellus, N. A. lib. ix.
 c. 4. item esse homines sub eadem regione
 ceteri, unum oculum in frontis medio haben-

* Ἀριμασπὸν ἱπποδάμοι, δὲ χρυσόρρυτον
Οἰκοῦσιν ἀμφὶ ἰάμα Ἠλούτανος πύρου
Τούτοις σὺ μὴ πέλαζε: τηλευρὸν δὲ γῆν
Ἦξεις, κελεύειδ' οὐλόν, δὲ πρὸς ἡλίον
Ναίουσι πηγῶν, εἶδα ἀντάμωδ' Αἰθίοψ.
Τούτῳ παρ' ὀχθρὰς ἔρφ', ὅπως ἐν ἐξέστη

311. Ἀριμασπὸν] Cod. Viteb. Ἀριμασπὸν Victor: quod cum verum putabat Zen-
nius, non cogitabat Spondeum hac ratione secundam Senarii regionem invadere.
ἱπποδάμοι] ἱπποδάμοι Ald. Ox. 312. πύρου] πύρου Rob. 313. ἀντάμωδ' ἢ
πέλαζε Ald. 316. ἔρφ'] ἔρφ' Ald.

tes, qui appellantur Arimaspi; qua fuisse
facie Cyclopses πύρου] fuit. Et Strabo
Cyclopum fabulam hoc arrepto argu-
mento e Scythia in Græciam delatam
putat lib. i. Eustathius prodit in Dio-
nys. περιηγ. eos inter sagittandum al-
teram oculum solites esse claudere,
quam consuetudo tandem in naturam
transierit. Ex hoc vitio nomen hæsit.
Ἀριμα enim lingua Scythica unum sig-
nificat, πύρου oculum, teste Herodoto lib.
iv. 47. Eustathius aliter, nempe ἑρ-
μῆν ἐν πύρῳ oculum, cui accedit
Schol. β. Quicquid vero de Arimas-
pis dicitur, in dubium vocat Herodotus,
lib. iii. 116. imo de iis nihil tradi
ptæter fabulas Strabo probat lib. xi. p.
507. C. ed. Casub. Stanl.

311. χρυσόρρυτον. "Auro abundare
plagas illas septentrionales, præter So-
litum, cap. 15. assērit Herodotus, lib.
iii. πρὸς δὲ ἑρμῆν τῆς ἑρμῆν πύρου
τῶν πύρῳ χροῦς φαίνεται ἰόν. Caute
tamen subditi ἵκας μὴ γινώσκοντες οὐκ ἔχον,
ἀλλ' αὐτοῖς ἑρμῆν ἰόν. Hinc Luca-
nus, Pharsal. iii. 280. atroxque ligatus
Arimaspe comas. Hujus
causa gryphes cum Arimaspi assidue
pugnare, ex Aristea refert Pausanias
in Corinth. Stanl.

314. δὲ πρὸς ἡλίον ναίουσι πηγῶν.
"Veteres Æthiōpas ad extremitates
terræ collocatos cēniebant, non solum

versus meridiem, sed et versus orien-
tem et occidentem; etenim monet
Strabo lib. i. τὰ μισμημένα πάντα Αἰ-
θίοπων καλεῖσθαι, cujus rei testem ad-
ducit Æachylum in Prometheo λυμένῳ.
Veteres sequitur Ptolemæus, αὐτὸς δὲ
ἰσχυρὸς οὐδὲ τὸν Ζευσιππὸν εἰσέτις ἐκ
ἰσχυρὸς μίχρῳ ἀνατολῆς, ἀνατολῆς μίχρῳ
τὸς χροῦς Αἰθίοπων. Inde πρὸς ἡλίου
πηγῶν, positi." Stanl. Ego verò quā-
quam non ignoro ἡλίου πηγῶν de O-
riente bene dici, ut πύρου πηγῶν de
Occidente, haud scio tamen an mellius
sit hanc phrasin h. l. de zona torrida
interpretari, quæ purissimè, quāsi a
fonte, h. e. vehementissimè solis ra-
diis objecta est.

315. ὀχθρὰς ἔρφ' Αἰθίοψ "a co-
lore hoc nomen adeptus. Solim. c. 24.
ultra ad hunc amorem, qui auro colore exit per
intimas et eximas solitudines, quæ interueni-
perpetuo et ubi nimio plusquam ignis nunt-
quam ab æstu videntur." Stanl.

316. τοῦτον παρ' ὀχθρὰς ἔρφ'. "Niger
cum ad ultimum cataractarum pervene-
rit, Nilus dicitur. Solim. 32. demumque
a Cataractis ultimus est, ita enim que-
dam claustra ejus Egypti nuncupant;
relicto tamen hoc post se nomine quo Niger
vocatur. (Sed. conf. Excurs. nostrum
de iis erroribus.) Mirè hallucinatur
interpret Græcus, qui de Catadactilo
nescio quo monte somniat." Stanl.

Καταβασμὸν, ἔνθα Βυβλίνων ὄρων ἄπο
 "Ἰησι σεπτὸν Νεῖλος εὐποτον ῥέος.
 Οὗτός σ' ὁδῶσει τὴν τρίγωνον ἐς χθόνα
 Νειλῶτιν, οὗ δὴ τὴν μακρὰν ἀποικίαν
 Ἰοὶ πῆρυνται σοὶ τε καὶ τέκνοις κτίσαι.
 Τῶνδ' εἴ τι σοὶ ψελλὸν τε καὶ δυσέυρετον,
 Ἐπαναδίπλαζε, καὶ σαφῶς ἐκμάνθανε·
 Σχολὴ δὲ πλείων ἢ θίλω πάρεστί μοι.

820

Χο. Εἰ μὲν τι τῆδε λοιπὸν ἢ παρειμένον
 Ἔχεις γεγωνεῖν τῆς πολυφθόρου πλάνης,
 Λέγ'· εἰ δὲ πάντ' εἴρηκας, ἡμῖν αὖ χάριν
 Δὸς, ἣντιν αἰτούμεσθα· μέμνησαι δέ που.

Πρ. Τὸ πᾶν πορείας ἦδε τέρμ' ἀκήκοεν.

818. *σιπτόν*] *σιμὸν* Cod. Reg. A. *εὐποτος*] *εὐποτος* Turn. 820. *ἀποικίαν*] *ἀποικίαν*
 Victor. errore typographico. 824. *πλείων*] *πλείων* Ox. *θίλω*] *θίλω* Ald. Ox.
 825. *εἰ μὲν τι*] *εἰ μὲν τι* Viteb. 826. *πολυφθόρου*] *πολυφθόρου* Rob.

817. *Βυβλίνων ὄρων ἄπο*. "Byblinos montes ita dictos a papyro et calamis monet Scholiastes, nec absimile vero, namque et Niger perinde ac Nilus papyro viget et calamo pratexitur. Solin. 30." *Stantl.*

818. *εὐποτον ῥέος*. "Achill. Tat. lib. iv. c. 18. p. 586. ed. Bodin. de aqua Nili : γλυκὺν δὲ ποτὶ μῆκος ἔσται, καὶ ψυχρὸν ἐν μέσῳ τῆς ἡδονῆς. et paulo post, διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀνακαταστρέφουσιν οὐ φοβούμενοι, Διονύσου μὴ διόμνητος. Huc pertinet Pescennii dictum ad milites, Nilum habetis, et vinum quaeritis? Plura de dulcedine aquae Niloticæ Spartianus in Pescennio Nigro." *Stantl.*

819. *τρίγωνον ἐς χθόνα*. "Δίλωτα innuit, quod Egyptiis teste Stephano Πτέρυγες, Græcis Δίλωτα, ob figuram, qua Siciliam imitatur. Diodor. lib. i. p. 29. ed. Rhodom. Extenditur (referente Herodoto lib. ii.) secundum mare ἀπὸ Περσῶς εὐνοῦς μέχρι ταμχίαν τῶν Πηλουσιανῶν (legerim βαρβαρῶν, sic enim

loca circa Pelusium vocari solita ex-Strabone constat) a mari, μέχρι Κερνασίου πύλου, καὶ ἢ ἐκχέεται ὁ Νεῖλος ἐς τὴν Πηλουσίαν θάλασσαν καὶ ἐς Κένωπον." *Stantl.*

820. *τὴν μακρὰν ἀποικίαν, coloniam diuturnam.*

822. *ψελλόν*. Sicut τυφλὸν aut ἰσχυρὸν, proprie cæcum, translate sapre dicitur pro obscuro, ita ψελλόν, proprie balbutiens, h. l. est ambiguum, obscure dictum. *δυσέυρετον* ut v. 781. *χρησμάδια οὐ εὐεβέλητος.*

828. *μὲνησαι δέ που*, recordare quæso, scil. petitionis nostræ, et promissi tui, cf. v. 791.—793. Anonymus Etonensis ap. Morellum conj. *μὲνησαι δέ σου*; non autem est necessarium vulgatam lectionem veram et elegantem corrigere.

829. Scitè hic Prometheus a quaestione Chori deflectit, non solum, ut Iūs historiam absolvat, sed etiam ut respondendi necessitatem effugiat.

"Ὅπως δ' ἂν εἰδῇ μὴ μάτην κλύουσά μου, 830
 "Ἄ πρὶν μολεῖν δεῦρ' ἐκμεμόχθηκε, Φρᾶσω,
 Τεκμήριον τοῦτ' αὐτὸ δοὺς μύθων ἐμῶν.
 "Ὅχλον μὲν οὖν τὸν πλεῖστον ἐκλείψω λόγων,
 Πρὸς αὐτὸ δ' εἴμι τέρμα σῶν πλανημάτων.
 Ἐπεὶ γὰρ ἦλθες πρὸς Μολοσσὰ δάπεδα,
 Τὴν αἰπύνωτόν τ' ἄμφι Δωδώνην, ἵνα
 Μαντεῖα θᾶπός τ' ἐστὶ Θεσπρωτοῦ Διὸς,
 Τέρας τ' ἄπιστον, αἱ προσήγοροι δρύες,
 Ὑφ' ὧν σὺ λαμπρῶς κούδεν αἰνικτηρίως
 Προσηγορεύθης ἡ Διὸς κλεινὴ δάμαρ 840

832. τοῦτ' αὐτὸ] τοῦ τοῦτ' Ald. 833. ἐν πλεῖστον] τῶν πλεῖστον Garb. minus com-
 mode. λόγων] Abreschius existimat h. l. legi posse λίγων, quoniam Pers.
 513. πᾶλλὰ δ' ἐκλείψω λίγων παῶν. At utriusque loci diversa ratio est; nec
 istud corrigere esset, sed depravare. 837. μαντεῖα θᾶπός τ'] μαντεῖα θᾶπός
 Ald. μαντεῖα θᾶπός Rob. Turn.

830—832. ἴσως—ἐμῶν. Ut autem
 sciat haud falsa aut vana esse, quae ex me
 audierit, labores, quos antequam huc veni-
 ret exantlavit, ei dicam, idque veritatis ser-
 monum meorum documentum edam.

831. ἐκμεμόχθηκε. "Μοχθῶ, ut
 μογῶ, cum labore et molestia perfero, to-
 lero, perpetior. Deinde, cum labore parvo,
 effectumque reddo. In passivo, adfigor,
 vector, adficio molestiis, (quo et spectat
 usus activi in Aquilae versione Esai. c.
 vii. v. 13. μοχθῶν ἄδρα καὶ θῖν.) Eu-
 rip. Herc. Fur. v. 22. et 310. πόνου,
 κόπας, ἐκμοχθῶ. Id. Helen. 1462.
 ἄλλοι μύθων, οὗ ἐκμοχθῶμι. Electr.
 307. πῶπλου ἀρεῖαν ἐκμοχθῶ, et εἴνα
 εἴνατι καὶ μοχθῶν Herc. Fur. 281.
 Dictys ap. Plutarch. Cons. ad Apoll.
 p. 106. edit. Francof. ῥῆναι γίνεσθαι
 ἢ γίνεσθαι θῖναι, ἴσως τε διμοῖς ἐκμο-
 χθῆναι βροτῶν. Xenoph. Ephes. i. p.
 8. διμὰ μοχθήσουσι.—Abresch.

833. ἐχλόν—λίγων. Maximum tamen

verum, quae dicenda essent, farraginem
 praetermittam. "Sic Lucian. Amor. c.
 39. πικρὸν ἐχλόν." Giac. Addit Mo-
 rell. Thucyd. lib. i. ἐχλόν τῶν τῶν.

836. αἰπύνωτον Δωδώνην. Dodona in
 regione Molossorum, quia in vicinia
 Illyriorum montium habitabant. Ipsum
 Jovis templum ad Tomari montis radi-
 ces exstructum erat. Strab. lib. vii.
 p. 328. C.

838. αἱ προσήγοροι δρύες. Fabulosae
 quercus fatidicae in querceto sacro pro-
 pe Dodonam multum inter veteres ce-
 lebratae. Earum jam Homerus mentio-
 nem facit. Sophocles in Trachiniis,
 primum v. 175. antiquam fagum, unde
 columbae illae geminae oracula reddide-
 rint, deinde v. 1174. vero etiam in
 Sellarum luco vocalem quercum πολέ-
 γλωσσαν δρῶν memorat. Plura de Do-
 dono oraculo hic adscribere, quae e
 Strabone, Pausania, aliisque facile
 hauriri possunt, supervacuum esset.

Μέλλουσ' ἴσιςθ', εἰ τῶνδε προσσάινει εἰ τι·
 Ἐντεῦθεν οἰστέθησασα τὴν παρακτίαν
 Κέλευθον ἤξας πρὸς μάγαν κόλπον Ῥέας,
 Ἄφ' οὗ παλινπλάγχετοισι χεῖμάζῃ δρόμοις
 Χρόνον δὲ τὸν μέλλοντα πρότιος μυχρὸς,
 Σαφῶς ἐπίστασ', Ἴονιος κεκλήσεται,
 Τῆς σῆς πορείας μῆμα γοῖς πᾶσι βραταῖς.
 Σημεῖά σοι παῖδ' ἐστὶ τῆς ἐμῆς φρενός,
 Ὡς δέρεται πλέον τι τοῦ πεφασμένου.
 Τὰ λοιπὰ δ' ὑμῖν εἴδ' εἰς κοινὸν φράσω,
 Ἐς ταυτὸν ἐλθὼν τῶν πάλαι λόγων ἵχνος.

850

841. μέλλουσ'—εἰ τι] μέλλουσ' ἴσιςθαι τῶνδε προσσάινει εἰ τι corrupte Ald. Rob.
 843. ἤξας] ἤξας Schol. α'. β'. Abresch. 844. παλινπλάγχετοισι] παλινπλάγχετοισι
 Ar. Schol. Steph. Pauw. γ' ἀπ'πλάγχετοισι conj. Pauw. quod Heathio valde
 placet. Neutrum tamen necessarium aut verum esse docuimus in Commentar.
 ad h. l. 846. κεκλήσεται] Sic Ar. Codd. Reg. Viteb. quam formam cum
 Abreschio vulgatæ ἀναθήσεται praeferimus, quia Atticis poetis inprimis frequen-
 tatur.

841. εἰ τῶνδε προσσάινει εἰ τι, εἰ quid
 istorum tibi blanditur, cum amara qua-
 dam cavillatione dictum, quæ tamen
 non tam Iūs miseris illudit, quam Jo-
 vis crudelem libidinem figit.

842, 843. ἐντεῦθεν—Ῥέας, inde furoris
 concitata secundum oram maritimam perve-
 nisti usque ad magnum Rheæ sinum. Ni-
 mjrum Io, Dodona relicta, litus Illyriæ
 legebat; deinde cum ad intimum Adria-
 tici maris sinum pervenisset, reversa
 est, ac secundum Istri longitudinem
 profecta, (quem eam aemul transasse
 tacite supponit Æschylus) in Scythiam
 ad Prometheus venit. Adriaticum vero
 mare Ionium dictum est, non quod
 illud trajecerit, (trajectionis enim ne
 minima quidem suspicio est apud Nos-
 rum,) sed quod oram ejus legerit,
 litus Illyriæ scilicet emensq. Sic ni-
 hil opus est artificiosis interpretum
 commentis. Cf. Excursum de Iūs er-
 roribus.

844. ἄφ' οὗ παλινπλάγχετοισι χε-
 ῖμάζῃ δρόμοις. A quo jam retrogradis
 cursibus molesto itinere huc reverteris.
 παλινπλάγχετοισι sic intelligendum, ut
 de terrestri itinere dicatur, quod jam
 versus Orientem æstivum ei subeundum
 erat, ut ad Poptum Euxinum perveni-
 ret: sicut antea, cum ad sinum ma-
 ris Adriatici proficisceretur, versus Oc-
 cidentem æstivum tenderet. Qui vero
 ita cursum mutat, ut, cum prius ab Ori-
 ente ad Occidentem, deinde ab Occi-
 dente versus Orientem pedem promo-
 veat, ei recte tribuuntur παλινπλάγχετοισι
 δρόμοι: nec ulla subest causa, cur ἐλ-
 πλάγχετοισι cum Pauwio legamus.

848, 849. σημεῖα—πεφασμένον. Hæc
 igitur, quæ modo dixi, documenta mentis
 mee habeo, quæ tibi persuadeant, eam plus
 quam quæ omnibus æstia mea, certare at-
 que intelligere.

851. εἰ τῶνδε—ἴχνος. Superioris γερ-
 monis mei vestigium relegendum. Nimirum

Ἔστιν πάρος Κάνυβας, ἐσχάτῃ χθονὸς,
 Νεῖλον πρὸς αὐτῇ στόματι καὶ πρὸς χώματι
 Ἐνταῦθα δὴ σε Ζεὺς εἴδησιν ἔμφρονα,
 Ἐπαφῶν ἀταρβεῖ χειρὶ καὶ δίγῳ μόνον.
 Ἐπώνυμον δὲ τῶν Διὸς διγνημάτων
 Τέξεις κελαίηνον Ἐπαφον ὅς κε κερπάσσεται
 Ὅσῃν πλατύρρους Νεῖλος ἀρδεύει χθόνα·

852. ἐστὶν πάρος] ἐστὶ παλὸς Ald. 855. ἐπαφῶν—δίγῳ] Abreschius Aoristos mavult ἐπαφῶν, (quod et Scholiastes legisse videtur) et δίγῳ. 856. διγνημάτων] In omnibus edd. ante Brunckium legebatur γηνημάτων. Scaliger autem teste Valckenario ad Eurip. Phœniss. 639. e Peyraredi conjectura in libri sui ora scripserat διγνημάτων, idque cum Brunckio recepimus. Nam ubicunque in allusionibus ad etyma nominum Æschylus vocabulo ἐπώνυμος utitur, semper etiam addit id verbum, cuius est ἐπώνυμος. διγνημάτων aperte glossam sapit. 857. κερπάσσεται] κερπάσσειτο Rob.

orationis filium, quod v. 821. abruptum, resumit.

852. ἐσχάτῃ χθονί. "Eustath. in Odyss. α'. ἐν Κάνυβας ἐσχάτῃ χθονί λίγῃ, ὡς κυρίῃσι βεβαιήσεται ἐν ταῖς πρὸς τῇ θαλάσῃ μέγιστον Αἰγύπτῳ, et in Odyss. δ'. ὁ δ' αἰγὴς (Αἰγίον) λίγῃ, καὶ οὗτοι πύρρα γαίῃς ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα φησιν, οὐ τὰ πρὸς Ὀκεανόν, ἀλλὰ τὰ ἐπὶ πρὸς τῇ κατὰ Νεῖλον θαλάσῃ· κατὰ καὶ Διοχόλος εἰπὼν· ἔστι πάλιν Κάνυβας ἐσχάτῃ χθονί· πῶσα γὰρ ἄρχαίος, ἐσχάτῃ χθονί."—Stam.

853. Νεῖλον—πρὸς χώματι. πρὸς χώματι Νεῖλος de aggeribus circa Nilj ostia intra regionem s. insulam Delta appellatam, extructis, quibus pagi et urbes imparsitæ erant, ne exundante Nilo submergerentur; teste Strabone lib. xvii. p. 788. D. ed. Cακαρῆ. ἐν δὲ ταῖς φησὶ τῶν Νεῖλου καλῶνται πῶσα (ἡ γῆ), καὶ πλάγισσι, πλὴν τῶν εἰρησίων· αὐτὰς δ' ἐπὶ λίαν ἀνθρώπων, ἡ χωρὶς τῶν ἰερῶν, πάλιν τοὺς ἐξέλογον καὶ πῶσαι, τοῖς τῶν κατὰ τὴν πύρραν δὲ.

854. ἐνταῦθα—ἔμφρονα. Ita jam te Jupiter mentis optima creavit. εἴδησιν

futuri loca positum.

855. ἐπαφῶν ἀταρβὲ χειρὶ καὶ δίγῳ μόνον. Placida te manu, a qua tibi tum nihil amplius mali timendum erit, contractans ac tangens tantum. Ex ipsis his verbis, præsertim cum Suppl. v. 15. sqq. it. v. 47. collatis, patet, Æschylum, Jovem non concubuisse cum Ione, sed eam tantum a Jove afflatam et manu palpatam, fugere, ex qua contractatione et ἐπώνυμος, miraculosa quadam et inaudita generationis ratione, natus et nominatus sit Epaphus.

856. διγνημάτων cum Hesychius ver sit μισμύτων, in quo eum ad h. l. respiciens nullus dubito, de συνουσίᾳ s. cōtactu Venereo intellexit; sed id vocabulum sic exponere, præter ea, quæ modo ad v. præc. diximus, admirabilis Æschyli verecundiæ prohibet. Itaque ut diximus de manuum contrectatione capiendum.

857. κελαινὴ Ἐπαφον, ut supra de Æthiopibus κελαινὸν φῶλον v. 814. De Epapho cf. argumentum Danaïdum.

857, 858. ὁς κε κερπάσσεται—χθόνα. Qui omnem illam terram possidebit, quam latissimus Nilus irrigat. In κερπάσσειτο conse-

Πέρμπη δ' ἀπ' αὐτοῦ γέννα πεντηκοντόκαις
 Πάλιν πρὸς Ἄργος οὐχ ἰκοῦσ' ἐλεύσεται 860
 Θηλύσπορος, φεύγουσα συγγενῇ γάμον
 Ἀνεψιῶν· οἱ δ' ἐπτοημένοι φρένας,
 Κίρκοι πελειῶν οὐ μακρὰν λελειμμένοι,
 Ἦζουσι θηρεύσοντες οὐ θηρασίμους
 Γάμους, φθόνον δὲ σάμαθ' ὦν ἔξει θεός·
 Πελασγία δεδέξεται δηλυκτόνῳ
 Ἄρει δαμέντων, νυκτιφρουρήτῳ θράσει.
 Γυνὴ γὰρ ἄνδρ' ἔκαστον αἰῶνος στέρει,

861. *Θηλύσπορος*] *Θηλύσπορος* Ald. 862. *οἱ δ' ἐπτοημένοι*] *οἱ δ' ἐπτοημένοι* Ald.
 865, 866. *φθόνον δὲ σάμαθ' ὦν ἔξει θεός*. *Πελαγία* διδέξεται, etc.] Ingeniosissime sic
 emendavit Brunnkianus V. C. Vulgata quam edd. et Codd. representant, hæc est :
φθόνον δὲ σωματὶν ἔξει θεός, *Πελαγία* διδέξεται *Θηλυκτόνῳ* Ἄρει δαμέντων, etc. quæ
 quamquam aliquo modo explicari potest, si dicatur post διδέξεται intelligendum esse
 αὐτὰ scil. τὰ σώματα, aut absolutum esse genitivum δαμέντων, tamen emendationis
 Brunnkianæ facilitas adeo nobis blanditur, ut et ipsi Æschylum ita scripsisse pu-
 temus, præsertim cum forma paulopostfuturi sæpe apud Tragicos occurrat. Ordo

quæ pro. antecedente. cf. Suppl. v.
 321.

859. *πέρμπη*—*πεντηκοντόκαις*. “A-
 liud *πεντηκοντόκαις*, aliud *πεντηκοντό-*
καις. Suppl. v. 332.

ἀδελφὴ δ' ἐστὶ πεντηκοντοκαίς

Καὶ τοῦ γε Δαναοῦ — —.

Illud ex quinquaginta liberis constans, hoc
 quinquaginta liberos habens. Male igitur
 Eustathius Danaum et Ægyptum quin-
 tam generationem fuisse ait, primo quod
 ab Io ducat, ἀπ' αὐτοῦ scil. Epapho,
 secundo quod *πεντηκοντόκαις* male in-
 telligit.” Stanl.

860. De tota Danaidum historia,
 patrumque, Ægyptii filiorum, nuptias
 fugientium, conferendum est argumen-
 tum Danaidum Æschyli s. Supplicum.
Θηλύσπορος γέννα est proles femina, quia
 Danaus tantum filias easque quinqu-
 aginta genuerat.

862. *ἐπτοημένοι φρένας*, insanientes scil.
 amore. cf. Suppl. 114. ubi iis eandem
 ob causam tribuitur *διάνους μανίαις*. De

verbo *πεντῶν* vid. Lexic. Æschyl.

863. *κίρκοι*. Accipitres appellat fi-
 lios Ægypti, quod fugaces Danaidas
 tanquam columbas essent persecuturi.
 Ita Lycophron, v. 169. Paridem Hele-
 næ raptorem *κίρκοι καταρῆκτῆρα* ap-
 pellat; cui loco Stanl. addidit recen-
 tioris scriptoris dictum a Suida (v. Γε-
 ναικοίρανος et Λογγίνο) laudati, qui vi-
 ros mulierum captatores *γεναικοίρανος*
 nominat.

πτελιῶν οὐ μακρὰν λελειμμένοι. “Non
 procul distantes, h. e. instantes, immi-
 nentes columbis.” Stanl. die ihnen so-
 gleich nachsetzten.

864. *Ἦζουσι θηρεύοντες οὐ θηρασίμους*
γάμους, venient venantes nuptias, quas ve-
 nari non debebant, quia scil. in hac ven-
 atione perniciem invenient.

865. *φθόνον σωματὶν ἔχειν*, corpora in-
 videre, est, vita privare.

866. *Θηλυκτόνος* Ἄρει, cades a muliere
 vel mulieribus perpetrata, νυκτιφρουρή-
 τῳ θράσει, audacia noctis opportunitatem

Δίδηκτον ἐν σφαγαῖσι βάψασα ξίφος.
 Τοιάδ' ἐπ' ἐχθρούς τοὺς ἐμούς ἐλθοι Κύπρις. 870
 Μίαν δὲ παῖδαν ἴμερος θέλξει, τὸ μὴ
 Κτεῖναι ζύνευνον, ἀλλ' ἀπαμβλυνθήσεται.
 Γνώμῃν δυεῖν δὲ θάτερον βουλήσεται,
 Κλύειν ἀναλκις μάλλον, ἢ μισαιφόνος.
 Αὕτη κατ' Ἄργος βασιλικὸν τέξει γένος.
 Μακροῦ λόγου δεῖ ταῦτ' ἐπεξελθεῖν τορῶς.
 Σποράς γε μὴν ἐκ τῆσδε φύσεται θρασὺς,

autem constructionis hic est: Πίλαργία δὲ (γῆ) διδίδεται σῶματα ὅν θύει φθίνον
 ἔτι δαμνύνει. D. A. v. D. Ceterum Pauwiana commenta vix digna sunt quæ memo-
 rentur: φθίνον δὲ λημάτων ἔτι θύει, Πίλαργία δὲ διδίδεται vel διέχεται. D. A. δαμνύνει.
 870. ἐπ' ἐχθροῖς] ἐς ἐχθροῖς cod. Viteb. quod Zeunius genuinum esse existimat.
 871. ἐν μὴ] ὅ addidit Brunck. Sed quamquam ὅ facile excidere potuit et μὴ ὅ
 alibi sæpe occurrit; tamen hujus loci alia ratio est, quam v. 793, 926. vid. Com-
 mentar. ad h. l. 872. ζύνευνον] σύνευνον Ald. ἀπαμβλυνθήσεται γνῶμῃν δυεῖν
 δὲ] ἀπαμβλυνθήσεται γνῶμῃν δυεῖν δὲ Ald. ἀπαμβλυνθήσεται γνῶμῃν δυεῖν δὲ Rob.
 ἀπαμβλυνθήσεται γνῶμῃν δυεῖν δὲ Turn. ἀπαμβλυνθήσεται γνῶμῃν δυεῖν δὲ Victor.
 etc. Nos Brunckio assentimur, qui in codd. Regg. Aldinam distinctionem inve-
 nit, δυεῖν δὲ autem ex Stanleiana, quæ Victorianam expressit, adsciscendum putavit.
 873. θάτερον] Barbarum θάτερον reperit Brunck in codd. Regg. sed θάτερον in
 cod. B. contextu. 876. δι] Forte legendum: μακροῦ λόγου δὲ scil. ἐπ', multi
 autem sermone est. In Rob. est μακροῦ λόγου δι ταῦτ' ἐπελθεῖν τορῶς, versu una
 syllaba deficiente. In Mosq. 2. legitur: μακροῦ λόγου δι ταῦτα τ' ἐπελθεῖν τορῶς.

observante, quia scil. noctu Danaides no-
 vos maritos occidebant.

869. ξίφος ἐν σφαγαῖσι βάπτειν, gla-
 dium cæde h. e. sanguine inquinare.

871. μίαν δὲ παῖδαν, Hyperme-
 stram, quæ Lynceō marito suo peper-
 eit. ἴμερος θέλξει, ἐν μὴ κτεῖναι ζύνευνον,
 amor deliniet, ne ipsa quoque conjugem oc-
 cidat. Ne autem h. l. μὴ ὅ legendum
 putemus, observandum est, μὴ ὅ sem-
 per post verba prohibendi, cavendi,
 prætermittendi, sic poni, ut Latine per
 quin, aut quo minus reddi possit; h. l.
 vero alia ratio est.

872. ἀπαμβλύνει ut simplex ἀμβλύνει
 de impetu animi retardato et fracto po-
 nitur. Comparatio a retusa ferri acie

ducta est. Sic Theb. 717. τεθνηγμένον
 τοί μ' οὐκ ἀπαμβλύνει λόγῳ.

873. γνῶμῃν h. l. sunt judicia homi-
 num de ipsius facinore, seu famæ nota-
 tiones. Sensus: Cumque optionem habe-
 ret duplicis inter homines existimationis,
 maluit tamen imbellis mulieris quam cæde
 pollute nomen mereri. Atque sic ei con-
 tigit, ut in omne nobilis ævum esset, ut
 ait Horatius in nobilissimo loco Carm.
 iii. 2. quem si tirones cum Nostro com-
 paraverint, aliud hujus fabulæ filum a
 Romano poetâ texti, aliud ab Æschylo
 facile observabunt.

877—879. σπαράσσει—λύει. Hæc cir-
 cumscriptione. Hercules significatur,
 Prometheus liberaturus.

Τόξοισι κλεινός, ὃς πόναν ἐκ τῶνδ' ἐμὲ
 Λύσει. τοιόνδε χρησμὸν ἢ παλαιγενῆς
 Μήτηρ ἐμοὶ διήλθε Τιτανὶς Θέμις·
 "Ὅπως δὲ χάρη, ταῦτα διτ' μακροῦ χρόνου
 Εἰπεῖν, σὺ τ' οὐδὲν ἐκμαθεύουσα περδανεῖς.

880

'Ιώ.

'Ελελελελελῦ,

'Υπό μ' αὖ σφάκελος καὶ φρενὸν ἀλλήγεις

Μαίνεται δάκτυλός', αἵσθησ' δ' ἄρδεις

378. κλεινός] κλεινός Ald. Rob. 380. ἐμὲ] ἐμὲ cod. Vit. 381. ἵσως δὲ χάρη] ἵσως δὲ χ' ἴση Ald. ἵσως χάρη Rob. ταῦτα δὲ] ταῦτα δὲ citat Turn. e. cod. χρόνου] λόγου Victor. interpolatum ex. v. 376. 383. 'Ελελελελελῦ] Rob. addit; ἰὼ ἰώ; unde Pauwius conj. 'Ιώ, ἰὼ ἐλελελῦ, ἐλελελῦ. 385. δάκτυλός'] δάκτυλός Ald.

379, 380. ταῖνδε—Θέμις. Themis enim vaticiniis clara Delphico quoque oraculo secunda post Terram praesidisse ferebatur, quam Titanes, ac deinde Apollo ordine exceperint. Cf. Eumenid. v. 1. sqq. Quamquam alium ordinem presidum hujus oraculi narrat Pausanias, lib. x. c. v. p. 309. et Kühn.

382. Jam Io novis furoris stimulis se agitari sentit. Hic tamen primos tantum ejus impetus verbis describit, reliqua vero scena egressa spectatoris imaginationi conjienda relinquit. In quo cum nihil non prudenter instituerit poeta, inepte tamen Pauwius eum vituperat, quod linguae et mentis confusio nem haud accurate satis verbis expresserit.

384. σφάκελος h. l. mens inflammabilis; φρενὸν ἀλλήγεις mensis oratione plurali in singularis locum adhibito; furor mentem de statu deficientem. δάκτυλός apposite dictum, quia paroxysmi furoris sanguinem vehementer accendunt.

385: δάκτυλός, ἰσχυρὸν telum. (Qui per totam tragediam, ubiqueque δάκτυλός occurrit, id de verō ασίῳ intelligunt, h. l. δάκτυλός spiculum interpretantur. Tum vero epitheton δάκτυλός

multo majore difficultate premitur.) ἀρδεις proprie cupis teli; h. l. pars prototo. δάκτυλός Scholiastae sic intelligant, quasi a intensivum sit, et δάκτυλός i. q. πολὺδρακτος. Quamvis autem ad sensum bene diceretur furoris telum ignitum, tamen quia δάκτυλός, ab Homero et Pindaro constanter negativo sensu usurpatur, in hoc genere elocutionis ambiguitas inesset valde incommoda. Garbitius δάκτυλός interpretatur ignis expertus, quod significationi quidem vocabuli aptum est, sed sensui et verborum contextui parum respondet. Itaque h. l. verbis ἀρδεις δάκτυλός nihil aliud significari puto; quam telum igne non factum, h. e. non ferreum, sed inaequale et invisibile. δάκτυλός enim apud scriptores Aeschylō antiquiores est i. q. ignis non adiectus, sine igne factus. Qui veteri adjectivum illud hbc sensu hic positum parum venustum esse putaverit, is cogitet velim non omnes veterum poetarum imagines ad nostrae aetatis sensum examinandas esse. In Thob. v. 209; frenā equorum poeta appellat igne cūctis fabricata, πυρρὸν καὶ χαλκόν. Id epitheton si ad nostrum sensum egeris, valde frigidum et otiosum videtur. Atque qui multis propriis a pluri

Χρίει μ' ἄπυρος,
 Κραδία δὲ φόβῳ φρίνα λακτίζει
 Τροχοδινῆται δ' ὄμμαδ' ἐλγυδην,
 "Εξω δὲ δρόμου φέρομαι, λύσσης
 Πνεύματι μάργῳ, γλώσσης ἀκρατῆς·

890

887. *κράδια*] Sic Ald. Rob. Turn. etc. *κράδια*, quod est in Victor. Canter. metro adversatur. *φόβῳ φρίνα*] *φρίνα φόβῳ* Cod. Viteb. Ald. *φόβῳ λακτίζου φρίνα*. Rob.
 888. *τροχοδινῆται δ'*] *τροχοδινῆται γ'* Rob.

ferri inventionem quam nos aberant, omnes imagines a ferri fabrica petite novitatis gratia blandiebantur. Si quis hodie de internis animi doloribus dixerit: *unsichtbare Pfeile verwunden mich*, nemo sane eum reprehenderit, quod hoc adjuncto (*unsichtbar*) tropum quasi molliat, ac definiat. Cur igitur Æschylus, qui crebris ad ferri inventionem et fabricam allusionibus delectatur, ista præsertim metate, ubi ea novitatis decore splenderet, reprehensionem vereretur, si *στον φέρον ἄπυρος* cum respectu ad tela proprie sic dicta h. e. ferrea et igni causa dixisset, et hoc adjectivo *ἄπυρος* telum metaphorice dictum a proprie sic appellato discrevisset? (Eodem modo supra v. 809. *gryphos* appellaverat *canes Jovis* non latrantes. Si *canes Jovis* dixisset, metaphoram nondum satis insignita fuisset: cum igitur canibus proprie sic dictis naturale sit *latrare*, *gryphos* contra, distinguendi causa, *canes* dixit *non latrantes*. Sic h. l. telum furoris, ut eo certius a telo proprie alicui appellato distinguatur, definitur adjuncto vocabulo *ἄπυρος*.) Qui vero Scholiastæ interpretationem nostræ præstulerit, si pertinacius non repugnabo; modo ambiguitate eam præmi concesserit, quam ut omnes boni scriptores, ita Æschylus in primis caute vitare solet. Cf. Lexic. Æschyl. v. *ἄπυρος*.

887. *κράδια δὲ φόβῳ φρίνα λακτίζου*. Cor præ timore præcordia verberat s. pul-

VOL. I.

sat. In *λακτίζου* generosa, et audaci metaphoram, proprius verbi usus non est nimis premendus. Quod hic tragica severitate extulit Æschylus, id Plautus comica festivitate designavit, cor mentientis *utrum ladicram facere* (Aulular. iv. 3. 3.) *atque in pectus emicare* dicebat.

888. *τροχοδινῆται δ' ὄμμαδ' ἐλγυδην*, oculi autem volutim rotantur; phantasma est verissimum et lûs affectioni perquam accommodatum. Furibundi enim homines oculos misere distortere solent.

889. *Ἐξω δὲ δρόμου φέρομαι, λύσσης πνεύματι μάργῳ*, et rabiei tanquam turbinis impetu fero extra orbitam feror, *der wilde Sturm der Wuth treibt mich ausser der Bahn umher*. Sic natura est furibundorum, ut, si eis exire licuerit, huc illud vagentur, viaque trita relicta per ambages discurrant. *πνεῦμα* furoris dicitur impetus, similitudine venti, qui, si vehementior est, spem numero prorruit euntes, aut saltem hoc efficit, ut ægre se tenere possint et recta via incedere. Erunt tamen fortasse, qui malint hanc allegoriam a navis procellæ vi disjectæ comparatione fluxisse; quod nec mihi displicet, præsertim cum paulo post *συμάτω* mentio fiat.

890. *γλώσσης ἀκρατῆς*, linguæ impotens; ut nostri de ebrioso dicunt; *er hat die Zunge nicht mehr in seiner Gewalt*. Sentit nimirum In linguæ usum liberum sibi impediri, adeo ut balbutire et hæsitare incipiat.

T

Θολεροὶ δὲ λόγοι παίουσ' εἰπῇ
Στυγνῆς πρὸς κύμασιν ἄτης.

ΧΟΡΟΣ.

Ἦ σοφὸς, ἦ σοφὸς ἦν,
Ὅς πρῶτος ἐν γνῶμα τόδ' ἐβάστασε
Καὶ γλώσσα διευδολόγησεν,
Ὡς τὸ κηδεῦσαι καδ' ἱαυ-

894. γνῶμα] γνῶμη Rob. 895. γλώσσα] γλῶσση Rob. 896. κηδεῦσαι] κηδεύων
Eustath. ad II. 1. Vulg. melius respondet sequenti ἱεαυτῶσαι.

891, 892. *Θολοὶ δὲ λόγοι—ἄτης.* Et
verba perturbata confuseque incassum ad
fluctus aereae calamitatis illidunt. *Meine
gebrochenen Worte zerklagen sich unan-
an den Wellen des grauen Verderbens.*
Significat, querelas, quas vix ore pro-
ferre valeat, nihil adversus calamitatem
proficere. *εἰπῇ, frustra.* Fluctibus ob-
loqui, pro loquendo nihil proficere, nota
est metaphora. cf. v. 1009.

Incredibilis est vis et vehementia ulti-
morum Iūs verborum, quibus dictis ac
spectatorum oculis subtrahit, attonitos
eos calamitatis sum magnitudine relin-
quens. Varietas nominum, quibus fe-
rorem designat, *σφάλαιες, μαινί, λύσσα,*
claræque naturalium furoris acciden-
tium imagines, sanguinis accensae, cor-
dis vehementer palpitantis, oculorum
celeriter volutorum ac distortorum,
vagæ cursitationis, lingua denique
titubantis, hæ inquam imagines celer-
rimo quasi cursu concitatis ita terrant
ac perturbant animum spectatoris, ut,
quo se vertat, nesciat. Eæ actionis
quoque dignitatem ac veritatem acce-
dere, nihī ſingī potest vehementius.

IN SCENAM VII.

v. 893—951.

Chorus acerrimo miserarum Iūs,

quas ei Jovis iniquus amor contraxe-
rat, sensu percussus, æqualitatem con-
jugii prædicat, et potentiorum numinum
affinitatem utpote noxiam et periculo-
sam aversatur.

893—900. *ἦ σοφὸς—ἱεαυτῶσαι.* Sa-
piens profecto, sapiens ille fuit, qui pri-
mus hæc sententiam animo concepit et
verbis elocutus est, quod parem conjugem
sibi jungere longe optimum sit; nec
eam, qui loco tenui natus sit, aut divitiis
affluenter, aut genere superbiebant amare
deceat.

896. *κηδεῦσαι καδ' ἱαυτῶν.* "Affini-
tatem contrahere sibi comparem. Garbi-
tius pro se ducere, parum recte. Eu-
stath. in Iliad. 9. *ἢ ὃ (κηδίω) ἱεαυτῶ-
σαι τοῦ οὗ τοῦ κηδεῖν ἱεῖ τοῦ δάπτειν
(ἴδω καὶ κηδεῖν ἴδω) καὶ τοῦ ἱεγαυ-
ρεῖν καδ' ἢ ἴδη ἀνθρώπων ὅς τὸ κη-
δεῖν καδ' ἱαυτῶν ἀμυνεῖν μακρῶ.* In
Iliad. 2. *Σαρμείωνας ἵεῖ οὐ πρῶτος ἀλ-
σχόλος ἵππας ὅς τὸ κηδεῖν καδ' ἱαυτῶν
ἀμυνεῖν μακρῶ, τοῦτοισιν ἀμυνεῖν ἱεῖν
ἰαυτῶν εἰς αὐτῶν ἱουσίαν λαμβάνειν, καὶ
οὐ τῶν ἀπαικίμων γάμοις ἱεῖν· ἀλλὰ
πρῶτος Ὀμήρου καὶ αὐτὸ ἐν τοῖς παρὰ τῷ
Ἀρχαλλίᾳ ἰδίδεσθαι.* Hæc Eustathius in-
curie admodum; quippe qui non ani-
madverterat, Æschylum hæc senten-
tiam non sibi vindicasse, sed ut mō-

τὸν ἀριστίῳ μακρῷ·

Καὶ μήτε τῶν πλούτῳ διαδρευκόμενων,

Μήτε τῶν γένῳ μεγαλυνομένων·

Ὅττα χερσὶν ἱεραστῆσαι [γάμων].

900

897. ἀριστίῳ] ἀριστίῳ Ald. 899. γένῳ μεγαλυνομένων] Arnaldus conj. γίνῃ μιν ἀγαλλομένην. Heathius γίνῃ γι μεγαλυνομένην. Neutro egemus. cf. not. ad v. 907. 900. γάμων] Hoc spurium arbitror, atque e scholio adjectum; subintelligi potest γάμων, aut aliud substantivum, sed adicere necessarium non erat. Hanc suspicionem confirmat versus antistrophicus v. 908. ubi ultimum verbum πόνῳ aperte spurium est; a Turnebiana plane abest, et sane jam a pluribus editoribus omissum fuisset, nisi id propter metrum in strophico versu servandum putassent. Jam hunc scrupulum ex animis Criticorum evellimus: deleta enim v. 900. superflua clausula γάμων, et sublata v. 908. non superflua solum, sed etiam sensum turbante, vocola πόνῳ, metra utrinque ad amussim sibi respondent. Itaque γάμων ancis inclusimus.

net Scholiastes α'. Pittacum auctorem ejus celebrasse. De quo Diogenes Laërtius: τὸν δ' οὖν εὐφρόνι λίγισται πόνῳ παύσῃ συμβουλευομένην περὶ γάμων ταῦτα εἰπών, ἃ φησι Καλλιμαχὸς ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι, καὶ οὖν Ἀτταρτίῳ τις ἀνέγνω Πιττακὸς οὕτως

Τὸν Μυτιληναῖον, παῖδα τὸν Ἱππιδίου
"Ἄττα γίγῃ, δαῖς με καλῶ γάμος" ἢ μία μὲν δὲ

Νόμφη, καὶ πλούτῳ καὶ γυνὴ κατ' ἐμὴ.
Ἡ δ' ἐτίγῃ περὶ βίβῃ. τί λῶν; εἰ δ' ἄγε σὺ μὲν

Βαβυλωνίαν, ποτίσῃς εἰς ἀνέμῳ ἄγῃ.
Ἔστω· εἰ δὲ σάπῃ, γαρσενίῳ ἴσῳ, αἰεὶς

Ἡὶδῃ, καὶ οὖν σὺ πᾶν ἐτίσῃς ἴσῳ.
Οἱ δ' ἄρ' ὅτ' ἀπὸ πλεονασμοῦ δαῖς βίβῃς ἴσῳ·

"Ἐπεὶ οὖν ἐτίσῃ παῖδες ἐν τρυφῇ
καὶ οὖν ἴσῳ, φησὶ, μὲν ἴσῳ·" χῶ μὲν ἐτίσῃ

Πιττακὸς εἰ δ' ἴσῳ τὸν ἄνθρωπον
καὶ οὖν ἴσῳ.

Ταῦτ' εἶπῃ δ' ἔτι οὖν ἐτίσῃς μὲν ἴσῳ
ἀνέμῳ, καὶ οὖν πλεονασμῷ, καὶ οὖν
τὸν δ' ἴσῳ ὡς καὶ οὖν ἐτίσῃς ἀνέμῳ,

Ὅττα καὶ εἰ γ' ἴδῃ τὸν πατὴρ σουτὸν ἴσῳ.

Neque infrequens est a veteribus poetis priores citari, cum et id factum etiam sit in Myrmidonibus ab Aeschylō nostro, ubi Ἀλυστινὸς λόγῳ, Aesopicas scilicet fabulas, laudat, ut et Pindarus Hesiodum Isthm. vi. Achillis verba apud Homerum, ad quae respexit Eustathius, haec sunt:

"Ἐθὰ δὲ μοι μάλα πολλὰ ἐτίσῃς θυμῷ ἀγῇ"

Γάμωντ' ἐμνηστὴν ἄλῃ, εἰ οὖν ἴσῳ ἄ· καὶ οὖν

Ἐτάσῃ· τίς οὖν τὸν ἴσῳ ἐτίσῃς Πηλῖος."

900. ὅττα (ὅττα in Guelferb. abest.) χερσὶν] cardonem. Speciem pro genere nominavit pro tenuioris ordinis ac fortunae hominibus. Ultimum vocabulum γάμων si genuinum esset, significaret id quod Latine conditio, gallice un parti appellatur, hoc sensu: non muss als ein Mann von geringem Stande weder reiche noch vornehme Parteen suchen. Sed quia ultimum vocabulum antistrophes πόνῳ sine dubio spurium est, sequitur, ut et hoc γάμων in oppposito strophes versiculo addititium sit.

Μήποτε μήποτε μ' ὦ
 Μοῖραι λεχίων Διὸς ἀντιστ.
 Εὐνάτειραν ἴδοισθαι πέλουσαν
 Μηδὲ πλασθεῖν γαμίτα
 Τινὶ τῶν ἐξ Οὐρανοῦ.
 Ταρβῶ γὰρ ἀστεργάνορα παρθεῖαν

901. μήποτε μ'] μήποτε Ald. 902. Inter Μοῖραι et λεχίων aliquid deesse observavit Heath. Morellus ita suppleri posse notat: Μήποτε μήποτε μί γ' Ω μοῖραι, ὦ μοῖραι etc. Sed ejusmodi defectibus absque codicum subsidio satis tuto succurrere nemo potest. Διὸς] abest Ald. Turn. 904. γαμίτα] in γαμίτα Turn.

Ac profecto sine ullo vel sensus vel constructionis vel collocationis verborum detrimento abfuerit. Nam post participia διαδρυπταμένων et μεγαλυνομένων vel ἀδιδρώσαν, vel μνησθήσαν, vel γάμων aut simile quid facillime subintelligitur, nec ullo modo fieri potest, ut quis a sensu hujus ellipseos aberret, Ἐραστιῶσαι autem verbum elegantem periodi clausulam facit. Metrum quoque, cum in opposito antistrophes versu πίνων rescetur ut h. l. γάμων, ab utraque parte salvum est.

901. sqq. μήποτε—Οὐρανοῦ. Utinam ne unquam ὁ Παρκα Jovis tori sociam videatis, nec ulli proco e Caeli posteris nubam. Ad sensum nihil interest, an Οὐρανοῦ h. l. nomen proprium sit, an appellativum. Prius tamen cum Brunckio verius puto. πλασθεῖν (Cl. Brunckius recepit πλαθεῖν. Nimirum ubicunque hoc sensu formæ πλαθεῖν, πλασθεῖς etc. occurrant, librorum errorum aut grammaticorum commentum subesse existimat. Ad metrum saltem perinde est, utro modo scribas. Nam prima syllaba in πλαθεῖς, πλαθεῖν etc. producitur, quia est a πλαῖν, per syncopen pro πλαῖν, cf. Brunck. ad Hecub. Eurip. v. 880.) appropriet, i. q. matrimonio jungat.

906. ταρβῶ γὰρ ἀστεργάνορα παρθεῖαν

νίαν εἰσερχῶ' Ἰοῦς, μήγα δαπταρίνας δυν-
 πλάνους Ἑρας ἀλατύναις. Si hunc in modum, sublato ut diximus postremo vocabulo πίνων, textum constituamus, facillimus optimusque sensus exibat: *Paveo enim, cum Ius virginitatem viri s. proci non amantem video, valde afflictam miscis erroribus a Junone immissis. ταρβῶ absolute positum, nec cum ἀστεργάνορα παρθεῖαν conjungendum est. Similes enim constructiones supra occurrunt, v. c. v. 540. φρίσσω δι' οὐ διεκομίνας μοῖρας μόχθοις διαπαικνύμεν. v. 554. ἱερὰν τὰν, σὰς προσιδεῖς ἰλοῦς τύχας. v. 701. τίφρην' εἰσεῖδεν περὶ Ἰοῦς. Nec absimilis est verborum collocatio v. 146. σὺν δῖμας εἰσεῖδεν πύργῳ προναυαπύμνον ταιῶν ἀδελφάντων λήμης. Garbitius male verbum ταρβῶ ad sequens ἀστεργάνορα παρθεῖαν traxit, totumque locum hac interpretatione pervertit: "Ego virginitatem pertinacem non probo, nec tutam et commodam judico, et hoc quidem exemplo tuo, quia video te Io (corrigit nempe εἰσερχῶ' Ἰοῦ σὺ γάμῳ δαπταρίνας) inde (quasi scilicet Jupiter in virginibus tantum peccasset, nec multis etiam adulteris nobilis fuisset) et Jovem allexisse in tui amorem, et Junoni factam suspectam, ut inde propterea a Junone exacerbata per zelotypiam affigari*

Εἰσορῶσ' Ἴους γάμψ δαπτομέναν
 Δυσπλάνοις Ἡρας ἀλατείαις [πόνων].

907. γάμψ] Propter hanc vocem nec metrum hujus versiculi strophico respondet, nec sensus difficultate caret. In Aldina sic legitur εἰσορῶσ' Ἴους μὲ γάμψ δ' ἀπταμέναν. Suspicio autem Æschylum scripsisse εἰσορῶσ' Ἴους μὲγα δαπτομέναν. Ita hic versus quoad metrum antithetico v. 899. accurate respondebit; uterque enim erit Asynartetus ex trochaica penthemimeri, et basi anapestica | - u | - - | - | - u. | - u. | - | ; et omnis interpretandi difficultas evanesceat. Cf. Commentar. ad h. l. Ceterum Garbitio in mentem venerat Ἰοῦ σε, unde Morellus conj. legendum εἰσορῶσ' Ἰοῦ εἰ γε δαπτομέναν; idem hunc versum sic ad justos numeros redigi posse putabat, si legatur εἰσορῶσ' Ἴους ἄμα δαπτομέναν. In quo metro quidem recte consultum est; sensus venustati parum. Nam illud ἄμα hic plane otiosum esset. δαπτομέναν] δαπτομέναν citat Turn. e cod. 908. δυσπλάνοις] δυσπλάγχυναι Turn. ἀλατείαις] ἀλατείαισιν Turn. ἀλατείαις Vict. πόνων] Hoc vocabulum in Turn. plane abest; sive de conjectura id omiserit editor, sive codicis sui auctoritate ductus. In indice variantium lectionum nihil de eo notatur. Reliquæ editiones ad unam omnes agnoscunt πόνων. Genuinum tamen non esse vel hoc indicio proditur, quod eo sublato omnis difficultas tollitur, e qua se hactenus viri docti expedire non potuerunt, quamvis eam se sentire faterentur. Nostra vero ex emendatione, non solum Strophæ et Antistrophæ metra in ultimo versu sibi recte respondent

οἶτα | χίρειν | ταν ε | ραστιν | σαι
 δυσπλα | νοις Η | ρας α | λατει | αις

variis jactationibus et difficultatibus, a quibus malis interim ego sum libera et tuta, dum fruor (quia pro σε legendum putabat σε) conjugio pari et æquali." Hæc vero explicatio, quot verbis constat, tot fere vitiiis et incommodis laborat. Quæ quidem omnia vel hoc uno argumento convincantur, quod Garbitius Oceanitides nymphas, quæ castæ virginēs erant, eas mulieres nuptas esse fingit. ἀστεργάνως παρθεσία ad Io pertinet; virginitas proci non amans, ut φεύων Suppl. v. 10. proci fugiens. Odium erga Jovem Io ipsa prodiderat v. 765. Ceterum ἀστεργάνως παρθεσία Ἴους periphrasis pro ἰὼ παρθεσία ἀστεργάνως, ut apud Homerum ἡρὸς μῖσος Ἀλαπίου et similia.

907. γάμψ non solum metrum aperte turbat (nam in versu strophæ opposito omnia se recte habent, nec ullus est mutationi locus), sed sensum etiam im-

peditum ac difficilem reddit. δαπτομέναν enim cum ἀλατείαις construitur. Et quamquam γάμψ dativus causæ esse potest, tamen invenusta sic oritur constructionis ambiguitas, quia qui verba γάμψ δαπτομέναν pronuntiari audierit, statim ea sic intelligit, q. d. nuptiis vesalam, deinde se ipse corrigere cogitur, cum finita demum periodo sentit γάμψ absolute positum et δαπτομέναν cum ἀλατείαις construendum esse. Itaque mihi certum est γάμψ e glossa in textum irrepsisse, ac deinde veram lectionem μὲγα exturbasse.

908. δύσπλανοι ἀλατείαις i. q. δύσμεροι ἀλατείαις. Adjectivo enim pleonasmus ille inest, Græcis poetis familiaris, quem alibi notavimus. Et sicut v. 580. ἐπὶ λίσσων πλάνοι sunt longinqui errores, et v. 589. πολὺπλάνοι πλάνοι multiplices errores, sic δύσπλανοι ἀλατείαις sunt miseri errores, aut salapinitas et ærumnae

Ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ὀϊαλὸς ὁ γάμος ἄφοβος, ἐπαρδ.
 Οὐ δέδια μὲν κρισιμόνων Διῶν 910

uterque enim est Trochaicus dimeter hypercatal. verum etiam interpretationi commodus locus datur, quam quidem vocabulo *πίων* servato nemo reperire potuit. Ceterum Arnaldus conj. *Ἀλατίαισι πονῶν*. Brunckio in mentem venit *πίονος* 'Ἰὼς χρεῖα διαπορεύμενος διαπλάγιος' *Ἦρας Ἀλατίαισι χόλῳ*. 909. *Ἰνι*] *Ἰνι* corrigunt d'Arnaud, Pauw, Heath. Sed vide Commentar ad h. l. 910. *μὲν κρισιμόνων Διῶν*] In omnibus edd. et codd. adhuc collatis additur *Ἦρας* post

πλονι. *Ἦρας* vero genitivus est auctorem designans. Vocabulo *πίων* omnes fere interpretes offensi sunt, neque vero si *πονῶν* legamus cum Arnaldo, omnis difficultas tollitur. Si *γάμος* defendi posset, nec aperte metro adversaretur, facilius illa se nobis ratio commendaret. Quod autem Morello in mentem venit, *Ἀλατίαισι γαῶν*, id adeo ineptum est, ut mirandum sit id viro docto in mentem venire potuisse.

909—911. *ἰμὸν δ' Ἰνι μὲν ὀϊαλὸς ὁ γάμος ἄφοβος, οὐ δέδια*. Mihi verò, quod *aquale conjugium* (quale scil. me unice expetituram jam professa sum) *secutum est ac metus expers, nequaquam timeo*. *Ἐμοὶ δ' οὐ δέδιον* refertur ad *ταρβῶ γὰρ* v. 906. quibus verbis se *Iūs* causa pavere significaverat. *Ἰατῆ* vero se habere negat, cur sibi ipsi timeat. Nimirum quia v. 893. sqq. conjugii aequalitatem laudibus extulerat, et v. 901. sqq. Jovis ceterorumque deorum coelestium connubia deprecata erat, hoc addit: quandoquidem conjugium *aquale*, quod sibi unice placeat, ab omni metu vacuum sit, sibi nihil timendum esse. Quae cum ita sint, Arnaldi emendatione, parum etiam per se probabili, minime opus est, quod *Ἰνι* pro *Ἰνι* legendum putabat, hac sententia: *Mihi vero cum eveniet conjugium aquale, securus non timeo*. Is *ἄφοβος* perperam cum *οὐ δέδιον* conjungit, unde futilis tautologia oritur. Nec meliorem rationem sequitur Abreschius, qui item *ἄφοβος* negat ad *γάμος* trahendam esse, sed

potius Schollastae opinionem probat, post *ἄφοβος* verbum *ἰμὸν* supplendum esse censentis. *μὲν* autem ad *Ἰνι*, quod in *μὲν* latet, referendum est. Duo enim hic sunt orationis membra; primum negat Chorus sibi nuptias timendas esse, quas ipse sibi sponte sua electurus sit; sibi enim tantum *ἰμὸν* *γάμος*, qui metus expers sit, arridere; deinde vero optat, ne umquam aliquis potentiorum deorum oculos in se convertat. Illud igitur, quod *αὐτῷ* voluntatis erat, certo promittere; hoc vero, quod in aliena positum erat, optare tantum licebat. Consecutio igitur et sensus harum particularum *μὲν* et *μὲν* hic est: Mihi quidem non timeo—sed tamen opto ne etc.

μὲν κρισιμόνων Διῶν ἄφρονον ἱμῶν *πρωδικανόνεμι*, eleganti verborum figura elatum, pro eo quod vulgari sermone diceretur, *ne umquam potentiores dii me ament*. Est enim antecedens pro consequente, cum ad aspectu plerumque primi amoris igniculi excoitentur. Nullo modo tamen ipse amor oculis dici potest; nam in oculis insidet amor; et oculis bibitur amor, non audeat ferendum est sic deinceps poni *Διῶν ἄφρονον ἱμῶν Ἦρας*. Hoc certum est his verbis *ἄφρονον ἱμῶν* *μὲν* *πρωδικανόνεμι* *αὐτῷ* amorem describi; idque sine dubio occasionem dedit Grammaticae, nescio cui, ut ad marginem ascriberet *Ἦρας*, quae glossa deinde in textum immigravit. *ἄφρονον ἱμῶν* est, cui propter praepotentem vim nemo resistere po-

Ἄφικτον ἔμμα προσδίδουτό μιν.

Ἀπόλεμος ὅδε γ' ὁ πόλεμος, ἄπορα

Πόλεμος· οὐδ' ἔχω τίς ἂν γινοίμαν.

Τὰν Διὸς γὰρ οὐχ ὀρῶ μῆτην ὅππῃ φύγοιμι ἂν.

Πρ. Ἡ μὲν ἔτι Ζεὺς, καί ποτε οὐδ' ἄλκιος φρενῶν,

Διῶν. Id autem glossema esse Scholiastæ, qui explicare vellet, quid sit Διῶν ἄφικτον ἔμμα, facile patet; quo deleto multo venustior sit oratio. Itaque expunxi. Si ἔγωγε legitur, verum est Iambicus senarius, sublato vero hoc additamento Iambicus est dimeter hypercatale. 911. προσδίδουτο] προσδίδου Rob. προσδίδουθε Ox. προσδίδου Ar. 912. sq. ἄπορα πόλεμος] εἰς ἄπορα πόλεμος Rob. atque ita in Cod. bibl. Reg. Gall. legi monuit Spanhem. ad Julian. p. 256. Verum hoc εἰς e glossa est; et si eo ad sensum opus esset, subintelligi deberet, non scribi. Sed vide Commentar. γινοίμαν] γινοίμαν Ald. 915. αἰσάδης φρενῶν] αἰσάδης

test; ein unwiderstehliches, stiegendes Auge.

προσδίδουτό μιν. Vix opus est ut moneamus, hoc tantum de adspectu amoris pleno intelligendum esse; quem sequatur fruendi et potuendi desiderium.

912. ἀπόλεμος πόλεμος est bellum iniquum, concertatio inique comparata, et quantum ad imbecilliorē partem attinet, periculose alea plena; adeoque non suscipienda. ἄπορα πόλεμος multas difficultates, e quibus te haud facile possis expedire, præbens, difficultatibus abundans. Ita recte interpretantur Heathius et Abreschius, cujus ex animadversione quæ ad rem faciunt excerpta subieciimus. (Miror, inquit, post Stanleium etiam Spauhemio ad Julian. p. 256. locum de mendo fuisse suspexit, illum divinare πίκης ἀπόλεμος, hunc ex cod. Reg. Gall. pæne extra dubitationem ponere legendum εἰς ἄπορα. Mihi certum est, correctores in eo loqui, qui quod non intelligebant, de suo addiderunt εἰς. Nec vel decem me moreant codices, ab edita ut recedendum putem. Solent enim apud utriusque linguæ scriptores nomina verbalia cognatamque verbis significationem sortita easdem admittere constructiones, iisdemque præpositionibus

jungi, quibus verba ipsa." Exempla nos in lexico Æschyleo v. πόλεμος supeditavimus, multo, quam ea quæ Abreschius attulit, h. l. aptiora. Cl. Bruncius εἰς non scriptum quidem, sed tamen subintelligendum existimat, hoc sensu, ut ἄπορα πόλεμος sit i. q. πίκης διδούς, vel ἔχω εἰς τὰ δύσκολα, ἢ τοῖς ἀμαχάρων ἐπαράτρων, totaque ῥῆσι ita veritatur: insuperabile bellum illud est, quod qui intentat amor facile artes excogitat, quibus se ex difficultatibus expediat. At antecedens ἄφικτον ἔμμα, et sequentia οὐδ' ἔχω τίς ἂν γινοίμαν suadent, ut h. l. potius de suo ipsarum periculo, quam de amoris deorum potentia Oceanitidas loqui credamus.) Verbale enim πόλεμος eundem casum regit, quem verbum, a quo derivatur, φρενῶν, assumit.

913. οὐδ' ἔχω τίς ἂν γινοίμαν, et precepto quid me futurum erit nescio, und ich weiss nicht was aus mir werden würde.

914. τὰν Διὸς—φύγοιμι ἂν. Jovis enim mentem h. e. victriorem libidinem non vides quomodo effugere liceat.

915. αἰ. Magua est venustas in adumbratione ferocis Prometheus, quæ semper altiores apiritus sumit, nec umquam ad inferiorem dignitatis gradum deprimitur.

Ἔσται ταπεινός, ὅσον ἐξαργύεται
 Γάμον γαμεῖν ὃς αὐτὸν ἐκ τυραννίδος
 Θρόνων τ' αἴστον ἐκβαλεῖ· πατὴρ δ' ἄρ' αὖ
 Κρόνου τότ' ἦδη παντελῶς κραινέησεται.
 Ἦν ἐκπιτνῶν ἤρ' αὖτο δηναῖων θρόνων.
 Τοιῶνδε μόχθων ἐκτροπὴν οὐδεὶς θεῶν
 Δύναται ἂν αὐτῷ, πλὴν ἐμοῦ, δεῖξαι σαφῶς.
 Ἐγὼ τὰδ' οἶδα, χθ' ἄντρον. πρὸς ταῦτα νῦν

920

θρῶν Ald. Rob. Sed difficilior constructio præferenda est. Cum Aldina consentit Mosqu. 1. ubi a manu recentiore superscriptum αὐθάτης. αὐθάτη θρῶν male Turn. 916. αἴστ] αἴστ Garb. Rob. Pauw. Morell. Vulgatum idem notat, sed est exquisitius. 918. θρῶν τ' abest τ' Rob. Ita θρῶν a τυραννίδος regetur. Receptam lectionem Æschylea loquendi consuetudo confirmat. πατὴρ δ'] πατὴρ τ' Ald. 919. τότ' αὖτ' alii teste Morell. τότ' autem hic verborum contextui aptius. 920. ἐκπιτνῶν] ἐκπιτνῶν Viteb. ex interpretamento. 923. ἴγ' αὖτ' Ald.] ἴγ' αὖτ' Viteb.

ἃ μὴ—ταπεινός. Profecto Jupiter, quamvis sit arrogans et obstinatus animo, humilis ac demissus erit, ὅσον ἐξαργύεται· γάμον γαμεῖν, quantum e nuptiis quas parat intelligere licet; nach der Heirath zu schliessen, die er einmal treffen wird. ἐξαργύεται non de nuptiis quas nunc parat, sed quas olim paratrus sit.

917, 918. ἃς αἴστ—ἐκβαλεῖ. Quibus nuptiis imperio solioque prius deieciatur, atque exturbabitur. αἴστ, obcurum, evanidum, h. e. ita ut ne nominis quidem memoria maneat.

918—920. πατὴρ—θρῶν, tumque jam omnino rata erunt patris Saturni dire, quas Jovi imprecatus est, antiquo solio excedens. δηναῖων θρῶν, quos diu occupaverat.

921. μόχθων ἐκτροπῇ, calamitatis avvertendæ ratio, malorum effugium.

923. sqq. Proinde jam securus sedeat, excelsio strepitus fræsus, et igniferum telum manibus vibrans. Cum hoc loco diligenter comparandi sunt v. 1000—1002. et v. 1051—1060. ut intelligatur quam singulari arte tragicus noster ab humi-

lioribus verbis gradatim ad superiora adscendat. Quam enim h. l. sententiam Prometheus submissioribus verbis eloquitur, eandem post v. 1000. sq. elatioribus et ardentioribus verbis exprimit; donec tandem v. 1051. in eadem repetenda audacius exsultet oratio, et omni genere amplificationis exardescat. Nec prætermittendum est, quod, quamvis per se leve, tamen his locis non est ejusmodi, ut sentiri non possit, quod unaquæque harum periodorum, ad sententiam quidem similliam, ad elocutionem vero quasi gradibus quibusdam altius surgentium a verbis πρὸς ταῦτα incipiat, quæ ratio, anaphoræ figuram imitans, hanc vim habet, ut animum non eorum solum quæ dicenda sunt exspectatione, verum etiam antea dictorum recordatione feriat. πρὸς ταῦτα πτόσις pro tonitribus forte cum contentus aliqua significatione dictum; quasi tonitrua Jovis nihil aliud nisi inanem quandam strepitum efficiant. cf. v. 931.

Θαρσῶν καθήσθω, τοῖς πεδαρσίοις πτύποις
 Πιστὸς, τινάσσω τ' ἐν χεροῖν πυρπνοῦν βέλος.
 Οὐδὲν γὰρ αὐτῷ ταῦτ' ἐπαρκέσει, τὸ μὴ οὐ
 Πισεῖν ἀτίμως πτώματ' οὐκ ἀνασχετά.
 Τοῖον παλαιστήν νῦν παρασκευάζεται
 Ἐπ' αὐτὸς αὐτῷ, δυσμαχώτατον τέρας·
 Ὃς δὴ κεραυνοῦ κρείσσον' εὐρήσει φλόγα,
 Βροντῆς δ' ὑπερβάλλοντα καρτερὸν πτύπον·
 Θαλασσίαν τε, γῆς τινάκτειραν νόσον,
 Τρίαιναν, αἰχμὴν τὴν Ποσειδῶνος σκεδᾷ.

930

924. *Θαρσῶν*] *Θαρῶν* Schol. Victor. In Cod. Mosq. 1. supra v. *Θαρσῶν* notatur γρ. *Θαρσίτω. καθήσθω*] *καθίσθω* Ald. *πτύποις*] *τύποις* Schol. minus eleganter. 925. *πιστὸς*] *πιστός* Schol. inepte. *πίστους* conj. Stanl. sine causa idonea. *τινάσσω* *τ'*] *τινάσσοντ'* al. teste Morell. *πυρπνοῦν*] Sic cod. Reg. B. *πύρρην* Ald. In *χειρὶ* *πύρρην* conj. Pauw. *χειρὶ* *πυρίπνουν* Viteb. Ἐν *χειρὶ* *πυρίπνουν* βίβλις Cod. Reg. A. 926. al. abest Cod. Mosq. 1. 928. *νῦν παρασκευάζεται*] *παρασκευάζεται* *νῦν* Mosq. 2. Ald. Rob. 929. *ἰσ'* *αὐτὸς αὐτῷ*] *αὐτὸς ἰσ'* *αὐτῷ* Ald. *αὐτὸς ἰσῶν* Mosq. 1. utrumque adversus metrum. 931. *ὑπερβάλλοντα*] *ὑπερβάλλον* Mosq. 2. *καρτεροῦν*] *καρτερόν* Ald. 932. *γῆς*] *γῆς τε* Mosq. 1. *τινάκτειραν νόσον*] Non satis pla-

926. sq. *οὐδὲν*—*ἀνασχετά*. Nam hæc omnia ei non suffecerint, quo minus ingenti ruina turpiter cadat. *πτώματα οὐκ ἀνασχετά*, minus, quæ nulla arte aut vi fulciri et sustineri possunt.

928. sq. *τοῖον*—*τέρας*. Talem adversarium nunc ipse adversus se parat, monstrum inexpugnabile.

τοῖον παλαιστήν. "Non hic Hercules denotatur, ut putabat P. Brumoy, nunquam enim ille Jovem regno fuit exturbaturus; sed filius nunquam revera natus, nasciturus tamen, si nuptias cum Thetide consummasset Jupiter." Heath. Apte dictum *παρασκευάζεται*, quia hunc hostem e Thetidis connubio suscepturus erat.

930. sqq. *ἰς* δὴ—*σκεδᾷ*. Et qui flammam fulminis potentiorum fragoremque tonitru vi superantem inveniet. Apte contulit Arnaldus simillimum Pindari locum, Isthm. viii. 68. sqq.

VOL. I.

— — — *Εἴπει*
Δ' ἰδέουλος ἐν μύσεισι Θίμης
Εἴναισι πιστρωμένοι ἦν, φέρ-
τιροι γόνιμι ἀνὰστα πατρὸς τιανῶ
Ποντίας Θιδὸς ἱς αἰραυνῶ
Τι κρείσσει ἄλλος βέλος
Διῶξί, χειρὶ τρεί-
δοντός τ' ἀμαιμακίτου,
Δι' ἰσογυμνίαν
"Ἢ Διδὸς παρ' ἄδελ-
φοῖσι — —

ὑπερβάλλοντα βροντῆς, tonitru superantem. Rarior constructio hujus verbi cum genitivo, non tamen omnino inaudita. cf. Lex. Æsch. h. v.

932, 933. *Θαλασσίαν τε, γῆς τινάκτειραν νόσον, τρίαιναν, αἰχμὴν τὴν Ποσειδῶνος σκεδᾷ*, et qui marinum tridentem, terrorem concutiens malum, Neptuni lanceam dissipabit. *Θαλασσίαν* Stanley ad *ἴσον* traxit; concinnius autem est, commate illud a *γῆς τινάκτειραν νόσον* sejunctum,

v

Πταίσεις δὲ τῆδε πρὸς καπῶ μαθήσεται
 "Ὅσον τό τ' ἄρχεν καὶ τὸ δουλεύειν ἄρχα.

est tridentem h. l. morbum aut malum dici. Forte Aeschylus scripsit:

Θαλασσίαν τι, γῆς ἐκπαιτήρ, ἰνίσαν

Τρίαντα, αἰχμὴν ἐνὶ Περσιδῶναις ἐκιδῆ.

h. e. quique (novus quasi) terre concussor, (fortior scilicet Neptuno Ἰννοσηγῶν) marinum tridentem vibraturus illam Neptungi lanceam dissipabit. Sed vide Commentar. ad h. l. 933. αἰχμὴν ἐνὶ] αἰχμὴν τοῦ Rob. 935. ἴσον] ἴσον Rob.

cum τρίαντα construere. Sed illud γῆς ἐκπαιτήρ ἰνίσαν mihi placere jam in notis ad V. L. negavi; non quod omnino de τρίατην terram concutiente bene dici non possit (ubi enim Latinis pestis, noxa, aut calamitas, ibi Græcis νόσος in usu est); sed quod h. l. quia τρίατην ἐκιδῆς dicitur, allegorice venustatem turbare videtur. Si scripsisset Aeschylus, ut nobis in mentem venit:

Θαλασσίαν τι, γῆς ἐκπαιτήρ, ἰνίσαν
 τρίατην, αἰχμὴν ἐνὶ Περσιδῶναις ἐκιδῆ.
 primum antecedentibus versiculis melius responderet; ut enim ibi novus Jovis adversarius fulmini aliud fulmen, tonitribus alia tonitrua, sic hoc versiculo Neptuni tridentem alium tridentem obijcere diceretur. Deinde id melius responderet Pindari loco, ubi diserte marinae deæ filius, non solum fulmine, sed etiam tridente fortius telum vibraturus esse fertur. Tum idem graviter sane Neptuni titulo, quasi qui totam ejus possessionem invaserit, γῆς ἐκπαιτήρ, vel ἐκπαιτήρ appellaretur. Ita enim proprie Neptunum, (Soph. Trach. v. 510.) sicut Ἰννοσηγῶν, Ἰννοσηγῶνα, συοίχθονα vocari neminem fugit. Denique sic imago adversarii cum Jove et Neptuno depugnantis optime absolveretur. ἐκιδῆ enim h. l. i. e. ac franget, inutilem reddet; q. d.: Neptunus quidem lanceam suam vibrabit, at ille alium tridentem, et fortiorem quidem, vibraturus illam franget. Hoc igitur phantasma simile esset Homérico, ubi Neptunus Acamantis in Antiochum irruentis lanceam frangit:

ἀντιόχῳ δὲ αἰχμὴν

Κορυθαῖτα Περσιδῶναι, βίοντι μιγῆρας.
 Καὶ τὸ μὴ ἀντοῦ μὴ' ὄντι ἐκιδῆς ἐκιδῆ
 παύσσει

'Ἐν σάκκῳ Ἀντιόχῳ, τὸ δ' ἔμεινεν αὐτῷ
 ἰσὶ γαίῃ.

Quod autem reponendum censui ἰνίσαν est a verbo ἰσίζω, quatio, vibro, cujus futurum inf. ἰσίσαιμι, citat Hesychius, et a quo ipso Neptunus Ἰννοσηγῶν vel Ἰννοσηγῶν appellatur. Metri autem causa quoties opus est, in prima syllaba duplicatur. His igitur ita constitutis totum locum sic Teutonice verterim: *Einem solchen Kämpfer ist ein Begriff selbst wider sich zu erzielen, ein unabweigliches Abenteurer: der eine Feuerflamme stärker als der Blitz, und einen den Donner übertreffenden Knall erfinden, und als ein neuer Erdererschütterer den oceanischen Dreyack schwingend, jense Lanze des Neptunus zerbrechen wird.* Quod reliquum est, emendatio nostra Brunckiorum, Heyniorum, Mororum, Ruhkeniorum, Valckenariorum, Wyttenbachiorum, quos honoris causa nomino, similiumque Criticorum judicio, stabit aut cadet, qui justis finibus, nimiam corrigendi libidinem, servilemque vulgatum cujuscunque farinae sit codicum scripturarum affectationem discernant.

934. Cumque ad hanc calamitatem offenderit, discit, quantum inter imperium et servitutem interest. *ἡρώων* impingere offendere, bene convenit τῷ πρῶτον notioni v. 927. Ultima verba Jovis acerbitatem imperii exprobrant, eique, quod tum demum servitutis molestiam, ann-

- Χο. Σὺ δὲν ἂν χρεΐζεαι, ταῦτ' ἐπιγλωσσᾷ Διός.
 Πρ. Ἄπειρ τελεῖται, πρὸς δ', ἂν βούλομαι, λῆγω.
 Χο. Καὶ προσδοκᾷν χρὴ δεσπόσειν Ζηνὸς τινά;
 Πρ. Καὶ τῶνδ' ἔξει θυσλοφωτέρους πότους.
 Χο. Πῶς οὐχὶ ταρβείς, τοιάδ' ἐκρίπτων ἔπη;
 Πρ. Τί δ' ἂν φοβοίμην, ἢ θανεῖν οὐ μόρσιμος;
 Χο. Ἄλλ' ἄθλων ἂν σοι τοῦδ' ἔγ' ἀλγίω πόροι.
 Πρ. Ὅδ' εὖν κοιτίτῃ, πάντα προσδοκητὰ μοι.
 Χο. Οἱ προσκυνοῦντες τῇ Ἀδράστειαν, σοφοί.
 Πρ. Σέβου, προσεύχου, θῶπτε τὸν κρατοῦντ' αἰεί.
 Ἐμοὶ δ' ἔλασσον Ζηνὸς ἢ μηδὲν μέλει.
 Δράττω, κρατεῖται τόνδε τὸν βραχὺν χρόνον
 Ὅπως θείλει· δαρὸν γὰρ οὐκ ἄρξει θεοῖς.
 Ἄλλ' εἰσορῶ γὰρ τόνδε τὸν Διὸς τρέχον,
 Τὸν τοῦ τυράννου τοῦ νέου διάκονον·
 Πάντως τὶ καινὸν ἀγγελῶν ἐλήλυθε.

940

950

938. ἀπαύειν] ἀπαύειν Viteb. Ζηνὸς ἐπὶ Διὸς ἐπὶ Mosq. 2. Ald. ἐπὶ Διὸς et superscriptum γε Ζηνὸς ἐπὶ Mosq. 1. 939. καὶ τῶνδ' ἔγ' καὶ τῶνδ' ε' Rob. εἰ Mosq. 1. et supra scriptum γε. τῶν δ' γε. 942. εἰ Mosq. 2. 943. ἢ εὖν] ἢ ἢ Brück. ε' Edd. Regg. et ante eam Turn. Garb. Grot. Eandem lectionem præbent Mosqq. Viteb. ἢ εὖν Edd. Morell. 945. θῶπτε] θῶπτε Mosqq. Ald. 948. Σίλω] Σίλω Mosq. 1. 950. εἰ τῶν] τῶν omittunt Mosqq.

sarus et servorum conditionem miseraturos sit, illud sit.

936: Sequitur enarratio et morata dialogi alternatio, inter Chorū Jovis facta et reverentia plēnum, et Prometheum nihil ideo a ferocia remittentem. 938. h. l. non significat *ante*, sed *diu*, *post* dudum.

943. ἢ εὖν *ωσιέτω*—μοι. Rectissime vertit Cl. Brück. *faciat ille, quicquid voluerit*; *ad omnia paratus sum*. Vulgata ἢ εὖν *ωσιέτω*, ita igitur *faciat*, minus recondita, et propterea facile illius loco a *πῶς* fatilis substituta est.

944. *ἀ—σφῶλ*. Qui Adrasteam, h. e. Jovis vindictam, *revertetur*, *capit*.

Adrasteam Nemesin, Jovis filiam, nemo ignorat.

945. *είλεο*—*ἀεί*. *Reverere, adora, adulare æternum regem*. Observetur gradatio in his verbis, vehementius index et acerba irrisio, cum eum æternum regem appellat, quem et antea, et paulo post v. 947. mox regno excisurum affirmat.

946. *ἡμῶν*—*πίλω*. Ego autem Jovem *flocci non facio*.

949. Διὸς τρέχον, Jovis *cursorem*, servilli nomine et contemtum Mercurium appellat.

951. *ωάντης* *λαλέσει*. Utique *unus* *apud* *quid* *nunciaturus*.

Ἵδοὺς, Προμηθεῦ, προσβάλλης· ὅρᾳς δ' ὅτι
 Ζεὺς τοῖς τοιοῦτοῖς οὐχὶ μαλ' ἀκρίβηται.
 Πρ. Σεμνόστομός γε καὶ φρονήματος πλείως
 Ὁ μῦθός ἐστιν, ὥς Διῶν ὑπηρείτου.
 Νέον νέοι κρατεῖτε, καὶ δοκεῖτε δὴ
 Ναίειν ἀπενδῇ πέργαμ'· οὐκ ἐκ τῶνδ' ἐγὼ
 Δισσοὺς τυράννους ἐκπεσόντας ἡσδόμεν·
 Τρίτον δὲ τὸν νῦν κοιρανῶντ' ἐπόφομαι
 Αἰσχίστα καὶ τάχιστα. μὴ τι σοὶ δοκᾷ
 Ταρβεῖν ὑποπτῆσσειν τε τοὺς νέους Δεοὺς·
 Πολλοῦ γε καὶ τοῦ παντὸς ἐλλείπω. σὺ δὲ
 Κέλευδον, ἥνπερ ἦλθες, ἐγκόνει πάλιν.
 Πεύση γὰρ οὐδὲν ὧν ἀνιστορεῖς ἐμέ.

960

970

959. προσβάλλης] προσβάλλης Ald. Ro b. turbato metro. προσβάλλης Προμηθεῦ Mosq.
 2. hand melius. 961. σεμνόστομός γε] σεμνοστόμος τε cod. Reg. B. 962. Διῶν]
 Διός Rob. 966. κοιρανῶντ' Ald. Rob. etc. Sed κοιρανῶντ' est in Regg.
 Viteb. idque Brunckius jure recepit. Nam τυραννῶντ' ortum est ex eo, quod
 scriptoris animo præcedens τυράννους adhuc obversabatur, cum ad hunc versum
 pervenisset. Ceterum in Garb. legitur: τρίτον δὲ τὸν νῦν τυραννῶντ' ἐπόφομαι.
 Heathius probante Morello sic emendabat: τ. δ. καὶ τὸν νῦν τυραννῶντ' ἐφομαι,
 Pauwius vero sic: τρίτον δὲ τὸν νῦν τυραννῶντ' ἐφομαι. 969. πολλοῦ γε] πολλοῦ
 δὲ Ald. 971. ἀνιστορεῖς] Hanc lectionem e cod. Viteb. et ed. Rob. restituiimus.
 Eandem Brunckius probavit. ἂν ἱστορεῖς cod. Reg. A. Ald. Turn. ἂν ἱστορεῖς
 Victor. ἀνιστορεῖς citat Steph. ἱστορεῖς cod. Mosq. 1. et supra: γε ἀνιστορεῖς.

nicht zwey Wege) his verbis monet
 Mercurius, ut a superflua mandatorum
 deprecatione, et vanis Jovis volunta-
 tem mutandi consiliis absteineat. Ad
 hæc enim pertinet v. 960. τοῖς τοιοῦτοῖς.

961, 962. σεμνόστομός γε—ὕπηρείτου.
 Grandisona utique et superbie plena est tū,
 qualis decorum ministrum decet. Salse
 ridet Mercurium servitio tanquam di-
 gnitatis fastigio superbientem.

963. νῖος νῖν κρατεῖς. Facetum est,
 quod una Jovem ejusque ministrum in
 his alloquitur, quæ proprie tantum ad
 Jovem pertinent. Sed hanc rationem
 in similibus aliæ quoque linguæ imi-
 tantur; vernacula quidem ad verbum

reddere valet: Ihr Herren seyd noch so
 neu, und denkt freylich schon in eurer
 Residenz ganz fest und ungestört zu sitzen.

964. sq. οὐκ ἡσδόμεν· Hoc vel ad
 Cælum et Saturnum; vel ad Ophiona
 et Saturnum spectat.

966. ἐπόφομαι, scil. ἐπιτιμῶντα.

969. sq. σὺ δὲ—ἐγκόνει πάλιν, du aber
 geh immer wieder hin, wo du hergekommen
 bist. "Verbum ἐγκόνει (cf. Sept. adv.
 Theb. v. 60. Aristoph. Plut. 255.) per-
 tinet proprie ad eos qui currendo
 νότις πληρῶνται. Ar. A. 1087. Ἐγκοίνο-
 υς, σπυῖδοντες, ἐπιτιμῶμαι. Ἐγκοίνο-
 υς, ἐπιτιμῶμαι. Hesych." Morell.

971. οὐδὲν ὧν i. q. οὐδὲν τούτων δ.

Ἐρ. Τοιοῖσδε μέντοι καὶ πρὶν αὐδαδίσμασιν

Ἐς τάσδε σκαυτὸν πημονὰς καθάρσεις.

Πρ. Τῆς σῆς λατρείας τὴν ἱμὴν δυσπραξίαν,
Σαφῶς ἐπίστας, οὐκ ἂν ἀλλαξαιμὶ ἐγώ.
Κρεῖσσον γὰρ εἶμαι τῇδε λατρεύειν πίτρα,
Ἡ πατρὶ φῦναι Ζητὶ πιστὸν ἄγγελον.
Οὕτως ὑβρίζειν τοὺς ὑβρίζοντας χρεών.

Ἐρ. Χλιδᾶν ἱοικας τοῖς παρούσι πράγμασι.

Πρ. Χλιδᾶ; χλιδῶντας ὦδε τοὺς ἱμούς ἐγώ 980
Ἐχθρὸν ἴδοιμι καὶ σὶ δ' ἐν τούτοις λέγω.

Ἐρ. Ἡ καὶ γὰρ τι συμφραεῖς ἱκατιῶ;

973. καθάρσεις] καθάρσεις Rob. καθάρσεις Viteb. καθάρσεις Ar. καθάρσεις
et supra Schol. ἱμοίς Mosq. 1. Hæ lectiones vel corruptæ vel e glossematibus
ortæ. 975. ἂν ἀλλαξαιμὶ] ἀπαλλάξαιμ' marg. MS. ap. Morell. 977. φῦναι]
φῦναι Mosq. 2. Viteb. e glossa κληθῆναι. item Ald. Turn. Garb. 979. πράγμασι]
πράγματι Turn. Vict. Sed h. l. vocabulum μέσση elegantius est, et πράγματι est
in Codd. Regg. Viteb. 980. χλιδᾶ.] Post hoc verbum commate distinguunt
Ald. Rob. Interrogationis notam primus recte posuit Turn. 982. συμφρα-
εῖς] συμφραεῖς emendat Valckenaer ad Eurip. Phœniss. 632. συμφραεῖς ἰσ' αἰτιῶ
Mosq. 1. atque sic emendandum censebat Pauw.

973. καθάρσεις, proprie stationem
subire, in portum appellere, h. l. in ma-
lam partem de eo dicitur, qui suapte
culpa malam fortunam subiit; transla-
tione a navibus petita, quæ brevibus
vadis deprehensæ hærent.

974. sq. τῆς—ἐγώ. Certo scio me
nunquam, si optio datur, infortunia mea
tuis servitiis permutaturum esse.

976. τῇδε λατρεύειν πίτρα. Gravi-
ter et ad consilium apte extulit quod
simplici sermone sic elocutus fuisset,
malo huic petre affixus vivere.

979. χλιδᾶ, delectari.

980. sq. χλιδᾶ, λέγω. Quod sub-
amare Mercurii questionis sic respon-
det, ut se his fortunæ delectari neget,
id ipsum magnitudinem ejus animi in
clariore luce ponit. Etenim si non
sensisset molestias, facilius ei fuisset

ferocia. Nunc cum se acerbissimo
malorum sensu angere haud diffiteatur,
nec tamen ideo inimicis se submittat,
sed iis illudere et mala precari pergat,
magnus ad fortitudinis existimationem
cumulus accedit.

982. ἡ—συμφραεῖς ἱκατιῶ. "Ne
quis scriptum suspicetur συμφραεῖς, sen-
sum esse moneo: Num et me his cala-
mitatibus auctorem adscribis? vel, ut
vertit interpres, incusas ob calamitates?"
Abresch. Heathius eandem lectionem
tuetur, ita ut dativum causæ συμφραεῖς
esse existimet, nec ab ἱκατιῶ rectum,
sed absolute positum, sicut Agam. v.
139. ἀνὰ γὰρ ἱερὸντος "Αγερῆς ἀνὰ
πράγμῃ: καὶ πικρῆς, ultima verba ab-
solute posita significant propter alacritatem
Jovis canes.

- Πρ. Ἀπλῶ λόγῳ τοὺς πάντας ἐχθαίρω θεούς.
 "Οσοι παύσαντες εὖ κακοῦσί μ' ἐδικίκα.
 Ἐρ. Κλύω σ' ἐκὰς μεμνηνός· εὖ σμικρὸν νέεσθ.
 Πρ. Νοσοῖμ' ἄν, εἰ κἀπῆμα τοὺς ἐχθρούς στυγεῖν.
 Ἐρ. Εἷς φορητὸς αἶψα ἄν, εἰ πρόσσους καλῶς.
 Πρ. Ὁμοι.
 Ἐρ. Τόδε θεὸς αὐτὸς οὐκ ἐπίσταται.
 Πρ. Ἀλλ' ἐκιδάσκει πάντα· ὁ γηράσκων χρόνος.
 Ἐρ. Καὶ μὴν σὺ γ' αὖτω σωφρονεῖν ἐπίστασαι. 990
 Πρ. Σὲ γὰρ προσήειπεν οὐκ ἂν ὄνδ' ὑπερέτην.
 Ἐρ. Ἐρεῖν ἰοικας οὐδὲν ὦν χεῖρ' ἐπατήρ.
 Πρ. Καὶ μὴν ὀφείλων γ' ἂν τίνωμι αὐτῷ χάριν.

893. ἐχθαίρω] ἐχθαίρων Turn. 984. κακοῦσι μ' ἐδικίκα] κακοῦσιν ἐδικίκα aHii citante Morell. κακοῦσι μ' ἐδικίκα Mosq. 2. e glossa. 985. σμικρὸν] μικρὸν Ald. Rob. Vict. 987. πρόσσους] πρόσσους Ald. vitiose.

983, 984. ἀπλῶ—ἐδικίκα. Una verba, cuiusmodi deum odi, qui beneficiis affert me injuria affligunt. Quia Prometheus principatus auctor fuerat, ut Jupiter imperium obtineret, ceterorum quoque deorum munera, a Jove distributa, sibi tanquam eorum benefactori vindicant. cf. v. 439. sq.

988. ὁμοι. Sapienter tragicus semel hic ingemiscens Prometheus ostendit, ut magnitudinem dolorum animadvertat apologetos, qui ei; quamvis inuito, tandem gemitum expresserint; id quod hanc vim habet, ut animi robur, et generosum pectus, quod tantis malis ille opprimit, eo magis admiretur.

989. ἀλλ' ἐκιδάσκει πάντα· ὁ γηράσκων χρόνος. Hura in hanc sententiam veterum dicta collegit doctus. Valckenae ad Hippol. p. 310, 311.

990. καὶ μὴν σὺ γ' αὖτω σωφρονεῖν ἐπίστασαι. Hura dicti occasionem Mercuri a Prometheus verbis proxime precedentibus capit. Sibi hanc

du noch nicht gelernt weise zu seyn.

991. Mercurii dieteria opponit aliud, quod illum mordet, q. d. Haud errasti, Mercuri, me novitum sapere didicisti; si enim asperem, teum sane, utpote servo, verba non commutarem. Superbum hocce dictum mordaci brevitate electum.

993. ἰοῖα—πατήρ. Nihil videris eorum dicturus, quae scire vult pater.

995. καὶ μὴν γὰρ h. v. aliter ponitur, ac paulo ante v. 990. Ibi enim significabat atqui, atque, et exceptionem affirmationi generatim praenuntiatae opposebat. H. l. vera inest concessio ejus, quod ab altero dictum erat, addita oppositi ratione ironica, q. d. Non errasti, me. Jovi nihil eorum quae scire vult dicturus; quamvis ei propter beneficia, quibus me affecit, gratificari deberem. Brevitatem dicti Latini sermo sic imitatur: Pro meritis scilicet et devinctus hanc gratiam vultulari.

Ἐρ. Ἐπερτόμησας δῆδεν ὡς παῖδ' ὄντ' ἐμέ.
 Πρ. Οὐ γὰρ σὺ παῖς τε, καὶ τοῦδ' ἀνούστερος,
 Εἰ προσδοκᾷς ἐμοῦ τι πείσεσθαι πάρα;
 Οὐκ ἔστιν αἴκισμ' οὐδὲ μηχανήμ', ὅτῳ
 Προτρέψεται με Ζεὺς γεγωνῆσαι τάδε,
 Πρὶν ἂν χαλασθῇ δεσμὰ λυμαντήρια.
 Πρὸς ταῦτα, ῥίπτέσθω μὲν αἰδαλοῦσσα φλόξ, 1000
 Λευκοπτέρῳ δὲ νιφάδι καὶ βροντήμασι
 Χθονίοις κυκάτω πάντα, καὶ ταραστέω
 Γνάμφει γὰρ οὐδὲν τῶνδ' ἐμ', ὥστε καὶ φράσαι
 Πρὸς οὗ χρεῶν νιν ἐκπεσεῖν τυραννίδος.

994. ὄντ' ἐμέ] ὄντα με. Ald. Rob. Turn. Vict. etc. Illud post Brunckium praelimimus. Παιδὰ με Viteb. invito metro. 995. καὶ] Ita recte rescripsit Brunck. et metro convenienter. καὶ ἴτι in ceteris perperam. 996. πειύσεσθαι] πεινύσεσθαι cod. Reg. B. Ald. Rob. Turn. πάρα] signum interrogationis primum recte posuit Steph. 997. αἴκισμ' αἴκιμ' est vitium typogr. ed. Victor. in Stanl. propagatum. 998. προτρέψεται] προστρέψεται Viteb. 1000. αἰδαλοῦσσα] recte restituerunt Valckenaer ad Eurip. Phœniss. 524. et Brunck. αἰδαλοῦσα Ald. Rob. αἰδάλουσα Viteb. Turn. Vict. αἰδεροῦσα Schol. 1001. λευκοπτέρῳ δὲ νιφάδι] λευκοπτερίσιν δὲ νιφάσιν cod. Reg. B. 1003. τῶνδ' ἐμὶ Viteb. φράσαι] φράσειν id.

994. ἐπερτόμησας—ὄντ' ἐμέ. Nimirum me probris laceris tanquam puerum. δῆδεν h. l. sententiam affirmat, sed ita, ut causam affirmationis in præteritis latentem simul respiciat. Germ. Ich sehe wol, du hudelest mich wie ein kleines Kind. 999. δεσμὰ λυμαντήρια, vincula corpus adstringentia, quod supra audaciori tropo expresserat Chorus ἀδαμαντῶδους λύμας. v. 148.

1000—1002. πρὸς ταῦτα—ταραστέω. Quocirca jaciatur ardens flamma, h. e. fulmen Jupiterque alba nive ter-
 centrique tonitru omnia misceat et confundat. πρὸς ταῦτα male Garbitius verterat: contra hæc. Nec melius Stanl. præter hæc. Recte vero Valckenaer ad Eurip. Phœniss. v. 1040. in talibus

proinde s. quapropter vertendum esse vidit. Imitatus est h. l. Euripides in fragmento Sylei:

Πρὸς ταῦτ' ἴτω μιν πῦρ, ἴτω δὲ φέ-
 γματα

Πίπτεν ἀνταίθι σέθεν, ἐμπλήσθητί
 μου

Πῖτον κελευσὶ αἶμα· πρόσθι γὰρ ἔστη
 Γῆς εἶεν ἄσπερ, γῆ δ' ἔνι' εἰς αἰθήρα
 Πρὶν ἢ ἐμοῦ σοὶ θῶν' ἀπαντῆσαι λό-
 γον.

Nivem pulcro epitheto dioiti λευκοπτερίων et colorem et levitatem signante. Similis compositio est in μεταμορφῶς et aliis. Βροντήματα χθονία de vero tonitru, sed terram concutiente, non de internis terræ motibus intelligendum. cf. v. 1055. 1089.

Ἐρ. Ὅρα νυν εἴ σοι ταῦτ' ἀρωγὰ φαίνεται.

Πρ. Ὦπται πάλαι δὴ καὶ βεβούλευται τάδε.

Ἐρ. Τόλμησον, ὦ μάταιε, τόλμησόν ποτε
Πρὸς τὰς παρούσας πημονὰς ὀρεῖσθαι φρονεῖν.

Πρ. Ὀχλεῖς μάτην με, κῦμ' ὅπως, παρηγορῶν.

Εἰσελθέτω σὲ μήποδ', ὡς ἐγὼ Διὸς

1010

Γνώμην φοβηθεῖς, Δηλύνους γενήσομαι,

Καὶ λιπαρήσω τὸν μέγα στυγούμενον

Γυναικομήμοις ὑπτιάζμασιν χερῶν,

Λῦσαι με δεσμῶν τῶνδε· τοῦ παντὸς δέω.

Ἐρ. Λέγων ἔοικα πολλὰ καὶ μάτην ἐρεῖν.

1005. *νυν*] ante Bruckium edebatur *νῦν*, metro reclamante. In Turn. acriptum *νῦν*, sed recte monet Bruck. hanc particulam quæ i. q. *ad*, dñ, valet, encliticam esse. 1006. *Ὦπται*—*τάδε*] *Ὦπται δὴ ταῦτα καὶ βεβούλευται πάλαι*. 1008. *ὀρεῖσθαι*] *καλῶς* Ar. ex interpretamento. 1010. *εἰσελθέτω εἰς μέποδ'*] *εἰσελθέτω εἰς ἱστοίαν μέποδ'* glossemate in textum recepto Mosq. 1. 1014. *τοῦ παντός*] *τοῦ δὲ τοῦ παντός* Mosq. 1. sed *δὲ τοῦ* a manu recentiore insertum, *τοῦδὲ παντός* Mosq. 2. *δὴ*] *δίαι* Viteb.

1005. *Ἐρ νυν*—*φαίνεται*. Vide quæso, an tibi hæc profutura sint, scil. verba aspera et ferocia.

1007. *τόλμησον*—*φρονεῖν*. Ut apud Horatium, *sapere aude*. ὦ μάταιε, tu qui vanissimis minis et superbiloquentia inutili delectaris. cf. v. 1005. 1019.

1009. *ὀχλεῖς μάτην με, κῦμ' ὅπως, παρηγορῶν*. Frustra me fluctus instat obloquendo et monendo sollicitas. Morellus quasi *κῦμα* nominativus esset, vertit: Tu mihi velut fluctus molestus es persuadendo. Quæ sane pulcherrima esset allegoria, si sic fere scripsisset Æschylus, *tu me sicut fluctus petram frustra laceras*. Ut autem nunc verba leguntur, in quibus aliquid mutari nihil necesse est, manca esset comparatio, quod in Æschylum non cadit, si *κῦμα* nominativum esse fingeremus. Itaque *κῦμα* h. l. est accusativus; unde hic sensus verborum existit: Tu mihi frustra

molestus es monitis tuis, æque vonis ac si fluctibus obloquereris. Hoc dictionis genus præclare illustravit Valckenaerius, ad Hippol. Eurip. v. 305. comparatis Senec. Hippol. 580. Eurip. Med. v. 28. Androm. 537.

1010. sqq. *εἰσελθέτω*—*δία*. Ne tibi in mentem veniat, me nunc Jovis sententiam exhorrentem muliebriter me gesturum, et odiosissimum illum feminarum ritu supinis manibus suppliciter oraturum esse, ut me vinculis his exsolvat; ab eo plurimum absum. γνώμην sententiam scil. quasi iudicis damnatoriam; s. consilium de Prometheo acerbius puniendo. ὑπτιάζματα χερῶν, notissimus supplicum ritus, mulierum præsertim, supinas ad cælum seu ad genua potentioris sive hostis sive patroni manus tendentium.

1015. sq. *Λέγων*—*μέχρη*. Video me nimis multa et vana locutum. Tu enim precibus meis nec mitigaris nec molliris,

Τέγγη γὰρ οὐδὲν, οὐδὲ μαλθάσση λιταῖς

Ἑμαῖς· θακῶν δὲ στόμιον, ὡς κεῖρυγῆς

Πῶλος, βιάζῃ καὶ πρὸς ἡνίας μάχη.

Ἄτὰρ σφοδρύνῃ γ' ἐσθιέει σοφίσματι.

Αὐθαδία γὰρ τῇ φρονοῦντι μὴ καλῶς

1020

Αὐτὴ καδ' αὐτὴν οὐδενὸς μείων σδένει.

Σκέψαι δ' ἐὰν μὴ τοῖς ἑραῖς πεισθῇς λόγους,

Οἶός σε χεიმὼν καὶ κακῶν τρικυμία

Ἐπεισ' ἄφικτος· πρῶτα μὲν γὰρ ὀκρίδα

1016. *μαλθάσση λιταῖς*] *μαλθάσση λιταῖς* Mosq. 1. Ald. *μαλθάσση κίσε λιταῖς* Rob. in quo *κίσε* e glossa in textum immigravit metro repugnante. 1017. *κεῖρυγῆς*] *κεῖρυγῆς* Viteb. 1018. *ἡνίας*] *ἡνίας* Mosq. 2. 1019. *σφοδρύνῃ*] *σοφίῃ* Rob. errore librarii cognatum sequentis substantivi *σοφίσματι* verbum anticipantis. 1020. *τῇ φ. μ. καλῶς*] *τῇ μὴ φρονοῦντι καλῶς* ordine inverso et metrum pervertente Mosq. 2. 1021. *μείων*] Ita emendandum esse censuit Stanl. probantibus Heath. et Brunek. Vulgatum *μείων*, quod usque ad eum omnes editores servarunt, ineptum est. *μείων* *σδένει* pro *ἀσδένει* conj. Abresch. Non placet. 1022. *ἰάν* *μὴ*] *ἰάν* *καλ* Turn. quod sensus non patitur. Pro *δ'* *ἰάν* Viteb. *δ'* *ἄν*. 1024. *ἐκρί-*

sed tamquam pullus equinus jugo nondum assuetus, ferocitate casus et freno mortuus. Τέγγη, ut Valckenarij verbis utar, (ad Hippol. p. 195.) proprie significat aqua adpersus macerare et molire; hinc facili flexu transfertur ad pectus ferum verbis sive percibus molliendum. Comparatio de pullo equino gravis et loco aptissima est. Eadem occurrit in fragmento Euripidis apud Galen. de dogm. Hipp. et Plat.

*Εἰ μὴ τὸδ' ἤμαρ πρῶτον ἦν πανουργία·
Καὶ μὴ μακρὸν δὴ διὰ πόνου ἱκανοποιήσων
ἔκδς σφοδρύνῃ ἦν ἄν, ὡς κεῖρυγῃ
Πῶλον χαλινὸν ἄφικτος διδύμῳ.
Νῦν δ' ἀμείων ἰμν, καὶ πανουργίας
κακῶν.*

p. 283. ed. Basil. quod Cicero sic vertit Tusc. Qu. iii. 28.

Si mihi nunc tristis primum illuxisset dies,

Nec tam arduo nastro navigavissem salo,

Esset dolendi causa, ut injecto e-

quulei

Freno repente tactu exagitantur aequo;

Sed jam subactus miseris obtorpui.

1019. *ἄτὰρ—σοφίσματι*. Verum ista tua ferocia et vehementia levi et infirmo consilio vitatur. Id. per sequentia clarius explicat.

1020. sq. *αὐθαδία—σδένει*. Pertinacia enim nisi quis recte sapiat sola per se ne tantillum quidem valet. οὐδὲν μείων, ut populares nostri: *venigor als nichts*.

1022. *ἐκρίδα* — —. Vide autem, nisi monitis meis obtemperes, qualis te tempestas et ingens malorum fluctus, inevitabilis ille quidem, obruturus sit. *τρίκυμία* tertius fluctus duobus minoribus major superveniens, ut Latini *decimum* aut *decumanum fluctum* dicunt. Metaphorice hic ad rem accommodata, quia post atroces pœnas Prometheum alia multa atrociores manebant.

1024. *πρῶτα—βαρύνει*. Primum enim asperum hunc rupis recessum tonitru-

Φάραγγα βροτῇ καὶ κεραυνία φλογί
 Παπῆς σπαράζει τήνδε, καὶ κρύψει δέμας
 Τὸ σὸν, πετραία δ' ἀγκάλη σὲ βαστάσει.
 Μακρὸν δὲ μῆκος ἐκτελειυτήσας χρόνου
 Ἄφορρον ἦζεις ἐς φάος· Διὸς δέ τοι
 Πτηνὸς κύων δαφρινὸς αἰτὸς λάβρος
 Διαρταμήσει σώματος μέγα ράκος,
 Ἄκλητος ἔρπαι δαιταλιὺς πανήμιρος·

1030

δα] κεῖδα Rob. 1025. κεραυνία] κεραυνίῃ Viteb. 1026. σπαράζει] σπαράξει sic Mosq. 1. sed a manu rec. litteræ π superscriptum ε, ut esset σπαράξει. 1027. πετραία δ' ἀγκάλη] πετραίῃ δ' ἀγκάλῃ sensu ineptō Rob. 1028. διαρταμήσει] διαρτλήσει cod. Viteb. scholion vulgati. 1030. διττός] Atticam formam, quæ et in Schol. legitur, cum Bruckio restituimus. αἰτὸς Ald. Victor. δαφρινός] in Mosq. 2. δαφρινός et supra schol. φανινός. λάβρος] λάβρως. Turn. Victor. λαῦρος Mosq. 1. 1031. μέγα ράκος] Vera est Bruckii observatio, pronuntiandum esse μέγα ράκος et asperitatem litteræ ρ facere, ut duplicis potestate sæpe polleat, vocalem brevem in fine præcedentis vocis producendo; quod pluribus ille exemplis confirmavit in not. ad h. l. 1032. πανήμιρος] ἀνήμιρος Viteb. a manu secunda, male.

et fulmine pater discipies, et corpus tuum in sinu petre deportatum abscondet. κεῖδα φάραγγα, cf. ad v. 14. h. l. tamen φάραγγι pro universa rupe dici potest. πετραία δ' ἀγκάλη σὲ βαστάσει non est ut Stanl. vertit petrosus te sinus excipiet, sed hoc significat Mercurius, Prometheus cum illo ipso scopulo, cui affixus erat, dejectum iri, adeo ut hærens quasi in ejus amplexibus præcipitetur.

1028. μακρὸν—φάος. Post longum autem temporis spatium, quod tibi sub terræ tenebris depresso superandum erit, deπνο prodibis in lucem. Hic diartitis verbis notatur altera Promethei religatio, quam Æschylus in tragædia Προμηθεὺς λορμίνου in Caucasum factam esse finxit, quæ vincula cum a posteritate multo magis quam illa priora in Scythica rupe celebrarentur, occasionem dederunt recentioribus Grammaticis, ut et hujus dramatis Promethei vincti scenam perperam in Caucasum quærent.

1029. sqq. Διὸς—διαρτλήσειαι. Jovi

autem volucri canis cædis avidus, rapax aquila lacerante moras magnam vitæcerum partem, quasi laciniam a corpore divolles, et invocatus ad te quotidianus convivis accedens atrum tibi jecur depascet. Cru- delissimi supplicii imago mirum in modum ad terrorem composita. Quod h. l. Æschylus finxit quotidie aquilam ad Prometheus accessuram esse, id aliter informavit in Prometheo λορμίνου, ut ex fragmento versionis Attii apud Ciceronem intelligitur.

Jam tertio me quoque funesto die Triati advolatu, aduncis lacerans ungibus

Jovis satelles pastu dilaniat fero. Tum jecore opimo farta, et satiata affatim

Clangorem fundit vastum, et sublimem avolans,

Pinnata cauda nostrum adulat sanguinem.

Cum vero adesum inflatu renovatum est jecur,

Κελαινόβρωτον ὃ ἦπαρ ἐκδοιῆσεται.

Τοιοῦδε μόχθου τέρμα μὴ τι προσδόκα,
Πρὶν ἂν θεῶν τις διάδοχος τῶν σῶν πόνων
Φανῇ, θελήσει τ' εἰς ἀναύγητον μολεῖν
Ἄδην, κνεφαῖά τ' ἀμφὶ ταρτάρου βάσθῃ.

Πρὸς ταῦτα βούλευ' ὥς ὃδ' οὐ πεπλασμένος

Ὁ κόμπος, ἀλλὰ καὶ λίαν εἰρημένος.

Ψευδηγορεῖν γὰρ οὐκ ἐπίσταται στόμα

1040

Τὸ δῖον, ἀλλὰ πᾶν ἔπος τελεῖ. σὺ δὲ

Πάπταινε καὶ φρόντιζε, μὴδ' αὐδαδῖαν

Εὐβουλίας ἀμείνον' ἠγήσῃ ποτέ.

Χο. Ἡμῖν μὲν Ἑρμῆς οὐκ ἄκαιρα φαίνεται

Λέγειν· ἄνωγε γὰρ σε τὴν αὐδαδῖαν

1033. *ἐκδοιῆσεται*] *ἐκδοιῆσεται* Ald. *ἐκδοιῆσεται* Mosq. 2. *ἐκδοιῆσεται* Viteb. 1034. *τέρμα μὴ τι*] In Mosq. 1. antea erat *τέρμα ται μὴ* nunc *τέρμα μὴ τι*. 1036. *σιλήσει*] *σιλήσει* Turn. Vict. *σιλήσει* Mosq. 1. supra schol. *ὑπομίση*. 1041. *εἰλεῖ*] *εἰλεῖ* Ald. 1043. *ἀμείνον'*] *ἀμείονα* Ald. *ἀμειν* Viteb. 1044. *ἀκαίρα*] *ἀναγκαῖα* Ald. e glossa Grammatici, qui hoc vocabulo *τὰ οἷα ἀκαίρα* explicaverat. 1045—1047. *ἄνωγε γὰρ—πίθου*] Hæc verba interpolationem sapiunt. Repetitio fere inest verborum Mercurii, Æschyli stilo parum digna. Nihil ad

Tum rursus tetros avida se ad pastus refert.

Non tamen ideo opus est, lectionem *πατήμιος* mutare, aut alteram *ἀνήμιος* præferre. Quæ enim feritatem aquilæ describant, sat multa jam epitheta præcesserunt. Et sane magno spectatorem terrore percellit imago aquilæ tanquam quotidiani convivæ ad pastum accedentis. Si quis, quod tamen minime opus est, hunc locum cum fragmento Promethei soluti conciliare velit, is *πατήμιος* pro fere quotidianus, tantum non quotidie adveniens, positum esse dicat. In *ἀκλῆτος* magnam vim habet *λεπίτης*, q. d. non solum non vocatus, sed multum abominatus. Sic supra *ἐτιμῆς τίτρα* v. 31. et *φρουρὰ ἄζηλος*, v. 143. *κελαινόβρωτον*, atrum et adesum, quia pars jeciuoris

adesa atro tabo fœdabatur.

1034. sqq. *τοιοῦδε—βάσθῃ*. Priusquam aliquis deorum vicarius laborum tuorum existat, et in obscurum Orcum atque ad tenebrosam Tartari profunditatem descendere velit. h. e. nullus plane tibi erit finis ærumnarum. Conditionem enim liberationis addit, quæ nullo pacto erat exspectanda. Similis figura dictionis in illo Terentiano: Andr. i. 2. 29. Verberibus cæsum te in pistrinum, Dave, dedam usque ad necem, hac lege atque omine, ut, si te inde exemerim, ego pro te molam.

1038. *πρὸς ταῦτα—εἰρημένος*. Proinde delibera; non enim vanas minas jacto, sed serio quæ vere perficientur denuntio.

Μεθύντ', ἐρευνᾶν τὴν σοφὴν εὐβουλίαν.

Πείδου· σοφῷ γὰρ αἰσχρὸν ἐξαμαρτάνειν.

Πρ.

Εἰδότι τοι μοὶ τάσδ' ἀγγελίας

"Οδ' ἰδῶύξεν, πάσχειν δὲ κακῶς

Ἐχθρὸν ὑπ' ἐχθρῶν, οὐδὲν ἀεικέως.

1050

Πρὸς ταῦτ', ἐπ' ἐμοὶ ριπτέσθω μὲν

Πυρὸς ἀμφήκης βόστρυχος, αἰθῆρ δ'

Ἐρεδιζέσθω βροντῇ, σφακέλῃ τ'

Ἀγρίων ἀνέμων· χθόνα δ' ἐκ πυθμένων

Αὐταῖς ρίζαις πνεῦμα κραδαίνοι,

Κῦμα δὲ πόντου τραχεῖ ῥοδίῳ

Ξυγχάσειεν, τῶν τ' οὐρανίων

sensum desideraretur, si Chorus dixisset :

Ἡμῖν μὲν Ἑρμῆς οὐκ ἀναίμα φαίνεται

Αἰγῶν· σοφῷ γὰρ αἰσχρὸν ἐξαμαρτάνειν.

1049. ἰδῶύξεν] ἰδῶύξι Rob. Vict.

1050. ὑπ' ἐχθρῶν] ὑπ' ἐχθροῦ Mosq. 1.

1051. ἰπ' ἰμοὶ] ἰπ' omissum Mosq. 2.

1052. αἰθῆρ] αἰθίρα mendose Viteb.

1056. πόντου] Suspisor legendum esse πόντον. Causas conjecturae exposui in Comm. ad h. l.

1057. Ξυγχάσειεν] συγχάσειεν ἰπὸ Ald. συγχάσει με Rob. συγχάσεια Turn. Vict. συγχάσειεν ἰπὸ Oz.

1051. sqq. πρὸς ταῦτ' ἰπ' ἰμοὶ—
θαινατόν. Proinde in me torqueatur
crispisulcans (sic vet. poeta ap. Cic.
Topic. c. 16.) igneum fulmen, aetherque
tonitru sætorumque ventorum impetu con-
cutiatur, terram vero funditus cum ipsis
radicibus procella labefactet, fluctumque
maris insano vortice cum cælestium astrorum
vis confundat; denique in atrum Tarta-
rum aspero necessitate turbine deficiat;
omnino tamen me necare non poterit. πυ-
ρὸς βόστρυχος de sinuosis flammæ volu-
minibus, eleganti metaphora, cujus ab
usu nostra magis quam Latinorum lin-
gua abhorret. Hic enim et ignis comam,
et crinem ausi sunt dicere. ἀμφήκης
πυρὸς βόστρυχος est fulmen in omnem
partem urens ac penetrans, et sinuato
flexu caducum; der schlängelnde rings

um sich her verderbende Blitz. σφακέλος,
quia interdum etiam de spasms seu
convulsionibus animalium, v. e. equo-
rum, usurpatur, h. l. insigne transla-
tum est ad repentinos et vehementes
ventorum ictus. Si κύμα πόντου legi-
tur, accusativus est κύμα ab antece-
dente phrasi πνεῦμα κραδαίνοι rectus,
tumque τραχεῖ ῥοδίῳ ad venti turbine
pertinet. Concinnius autem planius ac
reponere κύμα δι πόντον; ita enim
nominativi se hoc ordine consequantur:
βόστρυχος μὲν—αἰθῆρ δι—πνεῦμα δι—
κύμα δι—et sensus æque planus ac
gravis exeat: fluctus autem sævis
vorticibus æstuans pontum et astrorum
vias h. e. cælum commisceat. Venti
tamen et alias cælum et terram miscere
dicuntur, ut apud Virgil. Æn. i. 133.

"Αστρων διόδους· ἕς τε κελαινὸν
 Τάρταρον ἄρδην ρίψει δέμας
 Τούμῶν, ἀνάγκης στέρραϊς δίναις·
 Πάντας ἐμέ γ' οὐ θανατάσσει.

1060

Ἐρ.

Τοιάδε μέντοι τῶν φρενοπλήκτων
 Βουλεύματ' ἔπη τ' ἐστὶν ἀκούσαι.
 Τί γὰρ ἐλλείπει μὴ παραπαίειν;
 Εἰ δὲ τὰδ' ἀτυχεῖ, τί χαλᾷ μανιῶν;
 Ἄλλ' οὖν ὑμεῖς γ' αἰ πημοσύναις
 Συγκάμνουσαι ταῖς τοῦδε, τόπων
 Μετά πευ χωρεῖτ' ἐκ τῶνδε θοῶς·
 Μὴ φρένας ὑμῶν ἡλιθιώση

1059. ἄρδην] In marg. Mosq. 1. notatum γε. καὶ ἄρδην. 1060. στέρραϊς] στέρραις Mosq. 1. στέρραις Mosq. 2. 1064. ἡλιθίω] ἡλιθίω Ald. παραπαίειν] παραπαίειν Ox. 1065. εἰ δὲ τὰδ' ἀτυχεῖ] εἰ τὰδ' ἀτυχῇ Mosq. 1. addito superne scholio σου. εἰ τὰδ' ἀτυχῇ Mosq. 2. Ald. Rob. εἰ δ' ἀτυχῇ Turn. Victor. Conjecturae sunt ἀτυχῇ Arnaldi, ἀτυχῇ Stanleii ἀτυχῇ Pauwii, εἰ δὲ τὰδ' ἀτυχῇ Canteri, quam Heathius probavit. Nos Brunckio assentimur, qui reposuit εἰ δὲ τὰδ' ἀτυχῇ, ita ut particula εἰ significet i. q. ἵνα. Ceterum in Rob. hic versus male Choro tribuitur. 1066. γ' αἰ] γὰρ Mosq. 1. 2. Ald. Rob. γ' αἰ est a Turn. 1069. ὁμῶν ὁμῶν Viteb. quod cum Zeunio praefendum puto, quia saepe sic Dativus pro Ge-

v. 790. Itaque non repugno si, quis vulgatæ interpretationi inhaereat; tum autem pro αἶμα δὲ mallim αἶμά τι, ut αἶμά τι et τῶν τ' ἀνείνων ἀστρων διόδους melius cohæreant.

1058. ἕς τε—ρίψιν continuata per αἶμά τι verborum structura ad πνῆμα referendum. Si vero αἶμα δὲ nominativus sit, malim ἕς δὲ describere et ρίψιν ad Jovem trahere, ad quem etiam v. 1051. pertinebat ριπτιέθω scil. παρὰ Διὸς s. διὰ Διὸς ut v. 1097. Atque hoc ultima verba suadent πνῆμας—οὐ θανατώσει, quæ sane melius in Jovem quam in ventum cadunt. cf. v. 1000. sqq.

1060. ἀνάγκης στέρραϊς δίναις. Scite comparavit hunc locum cum Pindarico doctissimus fragmentorum ejus editor Schneiderus, p. 72. n. liii. Is exstat

apud Plutarch. Cons. ad Apollon. p. 104. ἄπειρ οὖν ἵσσι φρυγῶν βροτῶν οὐδ' ὑπάλυξαι σωματάων, ἀλλὰ ταυτάρου παθμῖνα πνίξις ἀφανέως σφουηλάτους ἀνάγκαις, ὥς φησι Πιδαρεος.

1064. sq. τί γὰρ—εἰ δὲ τὰδ' ἀτυχῇ, τί χαλᾷ μανιῶν. Quid enim huic abest a delirio? et quum tanto prematur infortunio, quid de insania remittit? Sic enim optime v. 1065. emendavit et explicavit acutissimus Brunckius. εἰ pro ἵνα positum, ut Androm. 206. eodem observante. Ceterum hanc Brunckii sententiam confirmat id, quod supra Chorus dixerat: οὐ μὲν θρασύς τι καὶ πικρῆς δύμισιν οὐδὲν ἱσχυαῖς.

1069. sq. μὴ—ἀτίετα. Ne immatonis tonitruum mugitus mentes vestras attonitas reddat.

Βροντῆς μύκημ' ἀντέραμνον.

1070

Χο.

Ἄλλο τι φώνει καὶ παραμυθεῖ μ'

Ὅ τι καὶ πείσεις. αὐτὰρ ἄγε παρ'

Τοῦτό γε τλήτ' ὅν τινα παρὰ πύργου ἔπος.

Πῶς μὲ ἐλεύεις κακότητ' ὥσπερ;

Μετὰ τοῦδ' ἄ τι χρεὶ πάσχειν ἐνέλω

Τοὺς προδότας γὰρ μισεῖν ἔμαθον

Κ' οὐκ ἔστι νόσος

Τῇσδ' ἦντιν' ἀπέπτυσσε μαῖλλον.

Ἐρ.

Ἄλλ' οὖν μέμνησθ' ὅτ' ἐγὼ προλέγω

Μηδὲ πρὸς αὐτῆς θηραδεῖσαι,

1080

Μέμψησθαι τύχην, μηδὲ ποτ' εἴπηθ'

Ὡς Ζεὺς ὑμᾶς εἰς ἀπρόοπτον

Πῇμ' εἰσέβαλε· μὴ δῆτ', αὐταὶ δ'

Ἑμᾶς αὐτάς· εἰδυῖαι γὰρ

Κοῦν ἐξαίφνης, οὐδὲ λαθραίως

Εἰς ἀπέραντον δίκτυον αὐτῆς

Ἐμπλεχθήσεσθ' ὅπ' ἀνοίαις.

nitio ponitur. 1071. φώνει] excidit Ald. παραμυθεῖ μ'] παραμυθεῖ μοι Mosq. 2. 1072. ἴ τι καὶ] αὐ addit Rob. male. Ab eodem κω in fine versiculi abest. 1077. ἴσσι] ἴσσι Rpb. 1079. ἄτ'] ἄτ' Ald. ἄττα Rob. 1081. μέμψησθαι] μέμψησθαι Mosq. 1. [ἐπηθ'] εἴπηθ' Ald. ἔπειθ' Mosq. 2. 1083. εἰσέβαλε] ἐνέβαλε Mosq. 1.

1071. In tanto periculi Prometheo jam parati terrore suaviter poëta animam spectatoris recreat admirabilis Chori in eum fidei imagine, qui una cum amico quidvis potius pati quam eum in summo rerum discrimine deserere maluit.

Ἄλλο τι φώνει—ἴσσι. Aliud loquere et mihi suade, quod etiam persuadabis; nam hoc quidem jam ferendum non est, quod distici. παραμυθεῖν ἔστι h. l. nihil aliud est, quam sermonem offerre.

1076. εἰς ἀπέραντον—μαῖλλον.

Proditores enim odire didici, neque est ullum aliud vitium, a quo magis abhorreant. ἀπρόοπτον frequenter de summa abominatione ponitur.

1080. μηδὲ πρὸς αὐτῆς θηραδεῖσαι. Metaphoram a venatione ductam v. 1085. εἰς ἀπέραντον—μαῖλλον.

1084. εἰδυῖαι γὰρ—ὅπ' ἀνοίαις. Scientes enim nec subito impetu, nec usq. ex occultis insidiis vos ipsa vulgaria vestra inexplicabilibus calamitatibus laqueo vos inductis.

Πρ.

Καὶ μὴν ἔργῳ κοῦκίτι μύθῳ

Χθρὸν σεσάλευται

Βρυχία δ' ἤχῳ παραμυκάται

1090

Βροντῆς, ἑλικες δ' ἐκλάμπουσι

Στεροπῆς ζάφυροι, στρόμβοι δὲ κόνιν

Εἰλίσσουσι σκιετὰ δ' ἀνέμων

Πνεύματα πάντων, εἰς ἄλληλα

Στάσιν ἀντίπνουν ἀποδεικνύμενα

Ξυντετάρακται δ' αἰθῆρ πόντῳ.

Τοιάδ' ἐπ' ἐμοὶ ῥιπὴ διόθεν

1088. κοῦκίτι] ε' οὐκίτι Rob. μύθῳ] λέγῃ Mosq. 2. 1089. σεσάλευται] σαλεύεται Mosq. 1. Viteb. 1090. παραμυκάται] παραμυχῆται Mosq. 1. 1092. κόνιν] Metri causa, quia sequitur vocalis, Heathius conj. legendum κόνιν γ'. Sed positio ideoque syllaba longa spiritu aspero sequentis vocalis effici potest. 1095. ἀποδεικνύμενα] ἀντιδεικνύμενα Rob. 1097. τοιάδ' ὡς τοιάδ' Viteb.

1088. In sublimi hæc tempestatis coortæ descriptione copiam et varietatem lectores observent; simulque ad iudicium poëtæ attendant, qui ultimam tragœdiæ partem magnificentissime ornavit, et omnia ad summam perturbationem in spectatorum animis excitandam direxit.

1088. sqq. καὶ μὴν—σεσάλευται. Atqui jam reapse non sermone tantum terra concutitur. Præteritum σεσάλευται perpetuitatem motus designat; concussa est et adhuc concutitur.

1090. βρυχία—βροντῆς. Raucus fragor tonitruum reboat. βρόχμος de raucio stridore aut strepitu dicitur, qualis etiam est maris fluctuum.

1091. sq. ἑλικες—ζάφυροι. Eminent ignea fulgurum volumina. ἑλικες hic proprie notant idem quod supra v. 1052. translate πυρὸς βίοντρυχοι dixerat.

1092. στρόμβοι—εἰλίσσουσι. Turbines autem pulverem glomerant.

1093. σκιετὰ—ἀποδεικνύμενα. Ventii

omnes ruunt et quasi seditione facta adverso turbine omnia perfiant. Hic idem tenendum, quod prudenter ad Virgil. Æneid. i. 85. monuit Heynius, in Excursu ii. p. 107. Nimirum cogitandum de subitis ventorum conversionibus, ac procellarum ab omnibus plagis circumagentium se vicissitudine.

1096. Ξυντετάρακται δ' αἰθῆρ πόντῳ. Fluctus adeo alti volvuntur, ut cum nubibus quasi commisceri videantur; ut cœli pontique una eademque species appareat. cf. v. 1056. Ex hoc loco maxime intelligitur, eum Prometheo locum, ubi affigeretur, a poëta designatum esse, ex quo tanquam e specula mare prospicere posset.

1097. sq. τοιάδ'—φανερῶς. Adeo vehemens a Jove plaga ut me in timorem coniciat, manifesto in me dirigitur. Agnoscit Prometheus, quam terribilia sint, quæ Jupiter moliat, nec tamen de statu mentis dejicitur.

Τεύχουσα φόβον στείχει φανερώς.
 ὦ μητρὸς ἐμῆς σέβας, ὦ πάντων
 Αἰθ' ἤρ κοινὸν φάος εἰλίσσω
 Ἑσποῖς μ' ὡς ἔκδικα πάσχω.

1100

1098. *φύλον*] *φύλον* Schol. idem citat Steph. e cod. Sed *φύλον* Prometheus, in cuius naturam cædes non cadebat, aptius est. 1099. *πάντων*] *πάντων* *Θέμι* Schol. 1100. *φάος*] *φῶς* Mosq. 2. *εἰλίσσω*] *εἰλίσσω* Mosq. 1. 2. Viteb. 1101. *Ἑσποῖς*] *Ἑσποῖς* Mosq. 1. *ἑκδικα*] *ἑκδικα* Viteb. *πάσχω*] interrogationis notam ponunt Vict. Stanl.

1099. Aptissime matrem Themidem justitiæ præsidem, tanquam judicem ; Ætherem vero omnia cingentem et Solis omnia contuentis viam, tanquam testem invocat injuriarum sibi a Jove illatarum.

1101. *Ἑσποῖς μ' ὡς ἑκδικα πάσχω*. In extremis adeo verbis Prometheus animi constantiam et magnitudinem servat. Tantum abest ut supplex Jovi fiat, ut calamitatem deprecetur, ut animum despondeat, ut potius in extrema vo-

ciferatione impotentis tyranni crudelitatem injustitiamque accuset, omnesque non solum faces dolorum, sed etiam tonitruum fragores, fulmina cœli, terræ tremores, iras ventorum, fluctuum insanias, quasi in arce fortitudinis munitissima constitutus, despiciat atque contemnat. Hæc igitur dicentem et cogitantem subito hiantes terræ fauces excipiunt, impavidumque disjecti, cui affixus erat, scopuli feriunt ruinæ.

ΤΕΛΟΣ

ΑΙΣΧΤΛΟΥ ΠΡΟΜΗΘΕΟΥΣ ΔΕΣΜΩΤΟΥ.

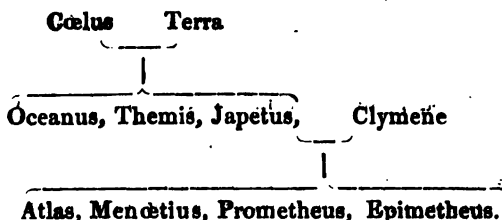
AD

PROMETHEUM VINCTUM

EXCURSUS I.

PROMETHEI HISTORIA.

PROMETHEUS secundum Hesiodum Japeti et Clymenes Oceanidis filius fuit^a. Genealogiam ejus idem ita deducit :

Ab Japeto patre, quem et alii nominant, sæpe a poetis Japetionides appellatur^b. Is cum ceteris Titanibus in Tartarum a Jove dejectus esse fertur^c.

Lycophron teete^d, Ttetzes vero in commentario ad ejus Cassandram diserte, matrem Promethei Asiam fuisse testantur^e. Apollodorus quoque^f Atlantem, Prometheus, Epimetheus, Menestium ex Japeto et Asia Oceani filia natos esse narrat.

Æschylus vero patre non nominato matrem Promethei Themidem facit.

^a Theog. v. 510.

^b Homer. II. viii. 479.

^c Ad v. 1283.

^b Hesiod. Opp. 54. Theog. 528.

^d Cassandæ v. 1283.

^e Bibl. lib. i. p. 4. lin. 35. ed. Commelin.

Uxor Promethei Hesione^a dicitur, vel Axiothea^b; filius Deucalion. Ister vero in libro de colonia Ægyptiorum Isidem ejus filiam fuisse narravit^c.

"Prometheus inter Deos recenset Catullus^k, item Sophocles Œd. Col.^l

Χῶρος μὲν ἱερὸς πᾶς δ' ἴσ', ἴχθυ δὲ νῦν
Σιμῶν Περμίδων' ἐν δ' ἰ πυρφόρος Διὶς
Τιτάν Περμηνίδης.—

Ubi Scholiastes τὸ πυρφόρος Διὸς de Vulcano perperam interpreta-
tur; quæ vero subdit ex Apollodoro^m, magis ad rem nostram:
Prometheum in Academia coli una cum Minerva et Vulcano." *Stanl.*

Causas irarum Jovis in Prometheus Hesiodus hunc in modum
contextuit. Quo tempore Dii et homines Meconæ, quæ postea Si-
cyon appellata est, inter se disceptabant, Prometheus Jovem decep-
turus, bovem mactatum sic divisit, ut in altera parte carnes et vis-
cera, ventre bovino tecta una cum adipe in pelle reconderet, in al-
tera vero bovis ossa multa per dolum arvina contexta poneret.
Cumque Jupiter iniquam carniū partitionem miraretur, quippe
quod ea portio quæ ossibus constabat, multo major altera videretur,
liberam ei Prometheus optionem dedit. Jupiter etsi dolum sub-
esse non ignorabat, majorem tamen portionem sibi sumsit, atque
ut vidit ossa tantum esse, vehementer indignatus est. Ex illo igitur
tempore doli illius memor, victumⁿ et ignem hominibus ab-
scondidit et subtraxit. Prometheus autem ignem in cava ferula sur-
ripuit, nominibusque divisit. Jupiter vero, ut aliud malum homi-
nibus daret, Vulcanum jussit virginem formosam e terra et aqua
creare, quam omnibus ornamentis circumdatam, (unde Pandora
ei nomen fuit) Mercurio comite ad Epimetheum misit. Cui
quamquam præceperat frater Prometheus, ne quando munus a Jove
acciperet, sed quod forte oblatum esset, statim remitteret, tamen
is moniti immemor recepit ad se Pandoram, quæ cum pyxiden il-
lam suam aperuisset, omne malorum genus per homines dispersit,
sola spe in vasculo remanente. Prometheus vero Jupiter, iratus
quod secum consilio et astutia contendisset, firmissimis compedi-
bus vinculisque durissimis ad columnam alligavit; eique aquilam •

^a Æschyl. Prom. v. Tzetzes ad Lyc.
1283.

^b Tzetzes l. l.

^c Clem. Alex. Strom. lib. i. p. 322.
D. ed. Sylb.

^k Nupt. Pol. et Thet.

^l V. 54. eqq.

^m Verba Schollastæ hæc sunt: *περὶ τοῦ τὸν Περμηνίδα περὶ Ἀσκληπιάδου καὶ τοῦ Κολωνίου ἱδρυμένου Ἀπολλωνίου γρά- φει οὕτως: Συντιμᾶται δὲ καὶ ἐν Ἀσκλη- μίῳ τῇ Ἀθηνῇ, καὶ Δάστις ὁ Ἡφαίστος καὶ ἐν αὐτῇ παλαιὸν Ἰδρυμα καὶ ναὸς ἐν τῇ*

τιμῇ τῆς Διὸς. διαικνύται δὲ καὶ βάσις ἀρχαία κατὰ τὴν ἰσοδοίαν, ἐν ᾗ τοῦ τοῦ Περ- μηνίδου ἱερὸς οὗτος καὶ τοῦ Ἡφαίστου. πω- τοῖται δὲ, ὡς καὶ Λυσιστραχίδης φησὶν, ὁ μὲν Περμηνίδης πρῶτος καὶ περιεχόμενος ἐν διέξῳ σπηπτερον ἴχθυον, ὁ δὲ Ἡφαίστος νῆας καὶ διύτιους. καὶ βασις ἀμφὸν κυνὸς ἐστὶ ἐν τῇ βάσει ἀποστεινωμένης.

ⁿ Opp. v. 41. 47.

^o Nonnullis vulturem ei immissam
fixisse, colligitur ex his Petronii
versiculis:

Qui vultur jecur intimum pererrat

immisit, hepar ejus comedentem, sic ut quantum interdiu devorasset aquila, noctu recresceret. Ab hac peste Prometheus Heracles liberavit, eumque cum Jove in gratiam reduxit.

Huic igitur fabulæ veritatem aliquam historicam subesse, jam olim qui crederent non defuerunt. Herodotus enim prodidit Prometheus regem fuisse Scytharum, quem, cum subditis victum præbere non posset, propterea quod Ἀστὸς fluvius agros inundaverat, Scythæ in vincula conjecerint. Herculem vero, cum in istas regiones venisset, fluvium Ἀστὸν in mare deduxisse (unde occisæ aquilæ orta sit fabula) Prometheusque vinculis liberasse. Similiter Agrætas in decimo tertio Scythicorum libro narravit, flumine illo Ἀστῶ optimam et fertilissimam Promethei terram afflictam fuisse; inde ortam esse fabulam de hepate ejus ab aquila depasto; ἡπαξ enim, sicut οἶδαρ a multis dici *terram fructuosam*. Cum deinde Hercules fossis aquam derivasset, id narrationi de cæde aquilæ et liberatione Promethei per Herculem facta locum dedisse. Verum enim vero hæc omnia magis historicam fabulæ antiquioris interpretationem, quam veteris alicujus memoriæ veritatem, recentioris fabulæ causam prodere videntur. Equidem historicam personam fuisse Prometheus vix crediderim. Sed primas de Prometheo fabulas comminiscendi orgines ab observatione philosophorum repetendas esse existimo, qui artium, inprimis ignis, inventionem τῇ πομπῆσεια deberi docuissent. Hanc deinde πομπῆσεια poetæ, quos prosopopœia unice delectari notum est, in personam mutraunt, eique Promethei nomen indiderunt. Et quoniam πομπῆσειας s. animi sollertiæ duplex vis est, altera ad artes inveniendas, altera ad fraudes excogitandas, duplex etiam nata est fabularum series; una quæ Prometheo ignis, imo omnium fere artium inventionem, altera, quæ ei varias fraudes, quibus vel Jovem decipere ausus sit, tribueret. Eadem res effecit, ut alii Prometheus hominem esse perhiberent, alii deum et immortalem esse fingerent. Jamque patentibus fabularum ravis, alii commentum de Epimetheo, alii de pœnis Promethei vel merita in genus humanum, vel fraudes in Jovem secutis, fragmenta addiderunt; alii qui Herculis facinora omnibus modis augere atque exornare vellent, eum ab hoc heroë liberatum esse tradiderunt. Tum secuti sunt historici, qui fabulas illas ad rerum gestarum veritatem revocare cuperent. Postremo recentiores philosophi novas inde pro consilio suo allegorias, variamque ad præcepta sua fabulam accommodandi materiam quæsi-

Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non est, quem lepidi vocant poetæ,
Sed cordis mala, livor atque luxus.

† Teste Eudocia in Ἰωνίῃ p. 346.

‡ Ibid. p. 347.

§ Diodorus Siculus autem lib. i. p. 16.

D. ed. Rhodom. narrat istam inundationem Nili fuisse in Ægypto, cui tum

Prometheus imperio præfuerit; Nilumque inde nomen aquilæ accipies propter celeritatem irruptionis. Herculem deinde fluvium in pristinos alvei fines coercuisse. Postea istam rem a Græcorum poetis ad fabulam de aquila Promethei jecur depascente detortam esse.

verunt. Quid ? quod patres quidam ecclesiastici Prometheus cum Jesu Christo compararunt.

Fraudem Promethei in carniū distributione commissam multi scriptores memorant, præsertim, qui Luciani exemplo, ridendi occasionem captant. Æschylus vero eam pro severitate consilii plane omisit. Aliquo tamen cum hac fabula nexu conjunctum esse videtur id quod Æschylus dicit in sacrificiis Prometheus reperisse *κλίσση κάλα συγκαλυπτά*, sive ex hoc sacrificii ritu ridiculum illud commentum primum ortum sit, sive Æschylus aliique in ejus locum hoc substituerint, quod Prometheo inventori ritum in sacrificiis ossa et carnes adipe contegendi tribuerent. Prior autem ratio verisimilior est, præsertim si comparetur cum Hygini narratione, quam integram lectoris oculis subjicimus⁴.

⁴ Poët. astron. lib. ii. 15. "Antiqui, cum maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrabant, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumerè flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non contingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenii miram homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Jove impetrasse, ut partem hostis in ignem projicerent, partem in sud consumerent usu. Itaque postea consuetudo firmavit, quod cum scilicet a deo, non ut ab homine *παύρο*, impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primum jecinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex utroque tauro in unum compositam, corio bubulo textit. Ossa autem, quæ circum fuèrunt, reliqua, pelle coacta, in medio collocavit, et Jovi fecit potestatem, ut quam vellet eorum numeret partem. Jupiter autem, etsi non pro divina fecit cogitatione, nec ut deum decebat, omnia qui debuit ante providere, sed (quoniam credere institimus historiis) deceptus a Prometheo, utrumque, putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus et religiosis sacrificiis carne hostiarum consumpta, reliquias, quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed ut ad propositum revertamur, Jupiter, cum factum rescisset, animo permotò mortalibus eripuit ignem, ne Promethei gràtia plus deorum potestate valeret, neve carnis usus utilis hominibus videretur, cum coqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem resti-

tuere cogitabat. Itaque ceteris remotis venit ad Jovis ignem, quo diminuto et in ferulam coniecto, lætus, ut volare non currere videretur, ferulam jactans, ne spiritus interclusus vaporibus exstingeret in sanguis lumen. Itaque homines adhuc plerumque, qui lætitiæ sunt nuntii, celerime veniunt. Præterea totum a certatione ludorum (forte leg. notum a certatione ludierum) cursoribus instituerunt ex Promethei consuetudine, ut current lampadem jactantes. Pro quo Jupiter facto mortalibus parem gratiam referens, mulierem tradidit hiis, quam a Vulcano factam deorum voluntate omni munere donavit. Itaque Pandora est appellata. Prometheus autem in monte Scythiæ, nomine Caucasò, ferrea catena vinxit; quem alligatum ad Thiginta millia annorum Æschylus tragediarum scriptor dixit. Præterea admisit ei aquilam, quæ assidue noctu renascentia jecinora exesset. Hanc autem aquilam nonnulli ex Typhonè et Echidna natam, alii ex Terra et Tartaro, complures e Vulcano factam; Polyzeus autem Vulcani factam manibus demonstrat, animamque ei ab Jovi traditam dicunt. Sed ejus de solutione hanc memorie proditum esse causam. Cum Jupiter Thetidis nubium pulchritudine corporis inductus peteret, neque a timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parca cecinisse feruntur fata, quæ pæfici natura voluit rerum; dixerunt enim, quicumque Thetidis fuisset maritus, ejus filium patria fore laude clariorè. Quod Prometheus non voluntate, sed

Beneficia, quibus Prometheus humanum genus affecit, varie a scriptoribus describuntur. Antiquissima vero fabula fuisse videtur, quæ ignis inventionem Prometheo tribuit; nam et antiquissimi eam scriptores memorant, et omnes fere omnium seculorum auctores in eo consentiunt; quamquam Pausania teste Argivi Prometheum ignis inventorem fuisse negabant, eumque laudem Phoroneo potius asserebant¹. Præter ignem enim alias quam plurimas, imo omnes artes eum invenisse, additamentum est, quo Æschylus alique, suo ingenio et consilio obsecuti, rem amplificaverunt. Plato, qui in Politico ignem quidem a Prometheo, ceteras vero artes a Vulcano ejusque artis consorte, h. e. Minerva², deducit, item tamen aliter hanc fabulam contexit. *Ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν· ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένως γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔδον, ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μίξαντες, καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῇ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἀγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἐμελλοῦ, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμήσαι τε καὶ νείμαι δυνάμεις ἐκάστοις, ὡς πρέπει. Προμηθεὶα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νείμαι. Νείμαντος δέ μου, ἔφη, ἐπίσκεισαι. Καὶ οὕτω πείσας νείμει.—* Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τοι σοφὸς ἂν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα. Δοιοῦν δὲ ἔτι ἀκόσμητον αὐτῷ ἦν τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ ἠπόρει ὅτι χρῆσαιτο. Ἀποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν· καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἀνθρώπον γυμνόν τε καὶ ἀνυπόδατον, καὶ ἄστροτον καὶ ἄσπλον. Ἦδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ᾗ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξίεναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Ἀπορία οὖν ἔχόμενος ὁ Προμηθεὺς, ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὖροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηαῖς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρὶ (ἀμύχανον γὰρ ἦν ἀνευ πυρὸς αὐτὴν κητὴν τῇ ἡ χρησίμην γενέσθαι) καὶ οὕτω δὴ δαρεῖται ἀνθρώπων. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἀνθρώπος ταύτῃ ἔσχεν· τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν. Ἦν γὰρ παρὰ τῷ Διὶ τῷ δὲ Προμηθεὶ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἰκίῃσιν οὐκέτι ἐγεχώρει εἰσελθεῖν (πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλάκαι φοβεραὶ ἦσαν) εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηαῖς καὶ Ἥφαιστου οἶκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖσθην, λαδὼν εἰσέρχεται· καὶ κλέψας τὴν πε ἄμυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου,

necessitudine vigilans, auditum Jovi nuntiavit. Qui veritas ne id, quod ipse Saturnus patri fecisset, in similiti causa pati regno privatus cogeretur, destitit Thetim velle ducere uxorem, et Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eumque vinculis liberavit, neque quod illi fuerat juratus remisit, vacuum omni alligatione futurum. Sed memorie causa ex utraque re, hoc est, lapide et ferro sibi digitum vicipere jussit. Qua consuetudine homines usi, quo satisfacere Prometheo viderentur, annulos lapide et ferro

conclusos habere cœperunt. Nonnulli etiam coronam habuisse dixerunt, ut se victorem impune passasse dicarent.

— — —
Lampadum certaminis in honorem Promethei ab ara ejus in academia Athenis instituti mentionem facit etiam Pausan. Attic. cap. 30. De annulo Promethei etiam Plinius loquitur, lib. xxxiii. c. 4. et lib. xxxvii. cap. 1.

¹ Lib. ii. cap. xix. p. 153. ed. Kühn.

² C. 16. ed. Fischer. p. 136. et ed. Ficini. Lugd. p. 177. A.

καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηναῖς, δίδωσιν ἀνδρώπῳ· καὶ ἐκ τούτου εὔπο-
 ρία μὲν ἀνδρώπῳ τοῦ βίου γίνεται· Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστε-
 ρον (ἥπερ λέγεται) κλοπῆς δίκη μετῴλθεν. Hanc fabulam de artibus
 a Prometheo inventis secuta est illa, qua eum fictilium simula-
 crorum inventorem esse narrabant. Cujus artificii Lactantius, de-
 testabilis, inquit, et inepti auctor fuit *Prometheus patruo Jovis Japeto*
natus. Nam cum primum Jupiter summo potius imperio tanquam deum
se constituere vellet, ac templa condere, et quæreret aliquem, qui hu-
manam figuram posset exprimere, tunc Prometheus extitit, qui hominis
effigiem de pingui luto figuraret, ita verisimiliter, ut novitas ac subtili-
tas artis miraculo esset. Denique illum et sui temporis homines et
postea Poætæ tanquam fictorem veri ac vivi hominis prediderunt, et nos
quoties fabrefacta signa laudamus vivere illa et spirare dicimus. Recte
autem observat Lactantius, fabulam, quæ Prometheus creatorem
generis humani facit, ex illa, quæ eum fictilium simulacrorum auc-
*torem nuncupabat, fluxisse. Secundum Ovidium enim**

Natus homo est, sive hunc divino semine fecit
 Ille opifex rerum, mundi melioris origo,
 Sive recens tellus, adductaque nuper ab alto
 Æthere, cognati retinebat semina cæli :
 Quam satus Japeto, mistam fluvialibus undis,
 Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum.

Nec defuerunt, qui modum creationis curiosius describerent. Ete-
 nim Horatio teste* ferebatur Prometheus

addere principi
 Limo coactus particulam undique
 Desectam et insani leonis
 Vim stomacho apposuisse nostro.

Inter officia Promethei erga Jovem præter consilia ei in bello ad-
 versus Titanas data, et vaticinium de periculo ex Thetidis nuptiis,
 memoratur etiam hoc, quod Jovis caput, Palladè gravidum, securi
 percusserit, ut illa exsilire posset, quod alii Vulcano tribuebant.^b

Irarum Jovis in Prometheus causæ fuerunt, fraus Promethei in
 carnium partitione, nimia in homines beneficia, ignis furtum^c.

De pœna ejus, præter Æschylum, qui primum eum in Scythico de-
 serto affixum, deinde sub terram dejectum, post iterum in lucem pro-

* Ejus etiam consiliis Dencalionis
 arcam fabrefactam esse auctor est Ap-
 pollodor. lib. i. p. 19.

^a Metam. i. 78. sqq.

^b Carm. i. 16. 13. ubi conf. Aeron.
 Alludunt ad hanc fabulam Juvenal.
 xiv. 35. Phædr. fab. iv. 4. Claudian.
 Consul. Honor. 232.

^c Apollodor. lib. i. p. 9.

^d Cf. præter Æschylum nostrum
 Hesiod. ii. supra cc. Apollodor. lib. i.
 p. 19. Hygin. l. c. et fab. 144. Serv.
 ad Virgil. Eclog. vi. 42. Lucian. in
 Prometh. qui et hominum creationem
 inter ejus crimina recensentem inducit
 Mercurium.

tractum atque ad Caucasum alligatum fuisse scripsit, reliqui omnes eum in Caucaso vinctum perhibent⁴.

“Observandum vero, duos ab historicis Caucasos memorari, quorum alter Colchicus sit, alter Indicus, et utrique fabulam hanc de Prometheo assignari. Atquod de Indico narratur, omnino commentum est, ab assentatoribus Alexandri certissime confictum. Nam Macedones montem eum, quem Alexander cum exercitu superavit, Caucasum nominarunt, ἅπερ οἱ ἐπιχώριοι κατὰ μέρος Παροπαμισόν τε καὶ Ἡμαδὸν, καὶ Ἰμαόν καὶ ἄλλα ὀνομάζουσι, Μακεδόνες δὲ Καύκασον, Strabo lib. xv. Qui Alexandrum inter Deos referre cupiebant, omnia de Baccho et Hercule ad eum transferebant; quin etiam locum ipsum ostendebant, quo Prometheus vinctus sit. Strab. lib. xv. ἰδόντες σπήλαιον ἐν τοῖς Παροπαμισαδαῖς ἱερὸν τοῦτο ἐνεδείξαντο Προμηθεὺς δεσμωτήριον. Arrian. lib. v. ἀναβάς. Φημίσαι ὅτι τοῦτο ἄρα ἦν τοῦ Προμηθεὺς τὸ ἄντρον, ἵνα ἐδέδετο καὶ ὁ αἰτὸς, ὅτι ἐκεῖσε ἐφοῖτα, δαισόμενος τῶν σπλάγγων τοῦ Προμηθεὺς καὶ ὁ Ἡρακλῆς ὅτι ἐκεῖσε ἀφικόμενος, τὸν τε αἰτὸν ἀπέκτεινε καὶ τὸν Προμηθεῖα τῶν δεσμῶν ἀπέλυσε. Hoc itaque omnino rejiciendum, utpote a foeda et imperita assentatione profectum, quod optime Strabo observavit lib. xi. ἡ δόξα τοῦ ὄρους καὶ τοῦνομα, καὶ τὸ τὸν Προμηθεῖα παραδεδοῦναι δεδεμένον ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς γῆς ἐν τῷ Καυκάσῳ, χαριεῖσθαι τι τῷ βασιλεῖ ὑπέλαβον, τὸννομα τοῦ ὄρους μετετέγκαντες εἰς τὴν Ἰνδικήν.” Stanl.

Allegoricæ fabulæ Promethei interpretationes multæ fuere. Vid. Plotin. Ennead. 4. lib. iii. c. 14. Suidas in Προμηθεύς. Eudociæ Ἰωνιδ in cap. de Prometheo.

Pausanias⁵ apud Panopenses in ipsa via e crudo laterculo signum vidit e lapide Pentelico, quidam Æsculapium, alii Prometheum esse dicebant. Ejus rei testimonia se habere putabant, quod ad præruptas torrentis ripas saxa jacebant ea magnitudine, ut singula plaustrum onerare possent. Color illis non terreni, sed qualis in sabulo rivorum et torrentium cernitur. Odorem etiam humani prope corporis incolarum opinione referebant; reliquias eas esse ajebant luti illius, e quo genus humanum Prometheus finxerit.

Tabula, in qua Prometheus vinctus cum Hercule mox eum liberaturo pictus erat, luculenter describitur apud Achillem Tatium⁶. Verum hæc hactenus. Longius enim jam fortasse, quam tempus aut locus postulabat, excurrimus.

EXCURSUS II.

Ad. v. 425. sqq. De Atlante.

V. 425—435. ubi de Atlante cælum sustinente loquitur Chorus, ita vertit Stanleius: *Alium quidem solum deorum antea in la-*

⁴ Inter quos, præter eos quos jam laudavimus, Apollonius Rhod. Argonaut. lib. ii. v. 1247. sqq. Valer. Flacc. Argon. v. 155. sqq.

⁵ Lib. x. cap. 4. p. 806. ed. Kühn.
⁶ De Clitoph. et Leucipp. amor. lib. iii. c. 8.

boribus, domitum adamantinis corruptelis, Titanem vidi Atlantem, qui semper supereminens robur, firmum et caelestem polum humeris ingemiscens sustinet, mugit vero marinus fluctus collisus, suspirat fundus, et ater orci secessus fremit subtus terram fontesque fluviorum limpidorum deplorant dolorem miserabilem. Hoc loco difficultas oritur ex his qui sequuntur versiculis :

Ἄτλανθ' ὃς αἰὲν ὑπεύροχον σθένος
 κραταιὸν οὐράνιον τι πᾶλον
 Νώτοις ὑποσενάζει.

In ultimo quidem versu faciliorem lectionem Robortellus edidit ὑποβασάζει. At ὑποσενάζει, quod Aldus et Turnebus ediderunt, et Stanleius in notis probavit, et nuper e codd. Regg. Brunckius restituit, non solum quia exquisitius ac difficilius est, lectioni ὑποβασάζει, quam e glossa ortam esse ipsa ejus facilitas prodit, anteferri debet; sed etiam, quod imago Atlantis sub onere ingemiscentis optime convenit sequentibus, ubi mare et orcus et flumina cum Atlante gemere et suspirare dicuntur. Quamquam vero lectionem ὑποσενάζει genuinam esse; dubitari non potest, tamen id verbum difficilem habet cum reliquis quæ antecedunt juncturam. Si enim Æschylus dixisset νώτοις τὸν οὐράνιον πᾶλον ὑποσενάζειν pro νώτοις ἀνέχοντα ὑποσενάζειν, quid hac ellipsi durius fingi aut cogitari posset? aut si νώτοις cum ὑποσενάζει construxisset, quid ineptius? Itaque hoc incommodum ut sublevetur, primum hac ratione fieri posse existimavimus, ut pro κραταιὸν legatur participium κραταιῶν, (vel, si mavis, κρατύων) inter vocabula vero νώτοις et ὑποβασάζει excidisse statuatur aliud participium, quod ferendi, sustinendi, aut bajulandi notionem denotet, ut φέρων, ἐρείδων, ἀνέχων, aut simile. Versibus autem ita constitutis :

ὃς αἰὲν ὑπεύροχον σθένος
 Κραταιῶν, ἐρείδων τι πᾶλον
 Νώτοις } ὑποσενάζει
 φέρων }

Hic sensus exit, non magis facilis et expeditus quam exquisitus et poeticus : *Atlantem vidi—qui identidem præpotens robur, eximias corporis vires, firmans h. e. intendens, cælique polum dorso sustinens subtus ingemiscit*; vel, ut idem vernaculo sermone reddamus : *Ich sah—den Atlas, der seine überschwengliche Stärke immer von nevem anstrengend, und den Himmel auf seinem Rücken tragend, unter seiner Last erseufzet*. Sic ὑπεύροχον σθένος non de cœli mole, sed de viribus Atlantis aptissime ponitur, utpote quæ tanto oneri ferendo non pares tantum, sed etiam superiores esse debebant. Ingentes autem corporis vires in Atlante alii quoque poetæ celebrant, v. c. Ovidius, cui ille hominum cunctos ingenti corpore præstans dicitur¹. Quis enim par esset Atlanti viribus²? Si igitur scripsit Æschylus, αἰὲν ὑπεύροχον σθένος κραταιῶν, ostendere nobis voluit

¹ Metam. iv. 630.

² Ibid. iv. 652.

Atlantem sub tanto onere, ne ei succumberet, identidem totis viribus connitentem, eumque cum ingenti cœli mole quasi luctantem finxit. Quæ quidem imago Pindaro obversata est¹, ubi de Demophilo dicitur, *κεῖνος Ἀτλας οὐρανῷ προσπαλαίει*, eamque lectionem sapienter Heynius adversus Pauwii ineptam corrigendi libidinem defendit. Talem vero et hoc loco Atlantem describi utile erat, et ad miserationem excitandam appositum. *Κραταίου σθένος*, *firmare robur*, quin idem significare possit, ac *intendere vires*, *totis viribus conniti*, mihi quidem dubium non est. Ut autem apud Homerum τῶν δὲ σθένος ὄρνυται αἰὲν² idem est ac horum robur perpetuo s. identidem *augescit*, sic h. l. Atlas αἰὲν ὑπερβοχόν σθένος κραταίων recte dicitur identidem seu perpetuo vires eximias intendens, ne molesto cœli onere plane opprimatur. Quod autem Stanleius lectionem *νότοις* sollicitavit, existimans ὥμοις, quod etiam versione expressit, reponendum esse, id qua causa adductus fecerit, non assequimur. Nimirum Æschylus (coll. v. 347.) humeris ac dorso Atlantem cœlum sustinere imaginatus est. Certe sic variant poetæ in gestu Atlantis describendo, ut alii capite, alii humeris, alii dorso cœlum ab eo fulciri tradant. Et Homerus quidem simpliciter nulla parte corporis nominata³:

Ἐχὺ δὲ τὶ κίονας αὐτὸς
Μακρὰς αἰ γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἄμφω ἔχουσι.

Hesiodus capite et manibus Theog. 517.

Ἀτλας δὲ οὐρανὸν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης
Παίρῃσιν ἐν γαῖῃς, πρὸς παρ
Ἐσπερίδων λιγυρόφωνων
Ἐσθλὸς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκρομάστοις χεῖρῃσιν.

Euripidi vero dicitur⁴:

Ἀτλας δ' χαλκίῃσι νότοις οὐρανὸν
Θιῶν παλαῖν εἰκὼν ἐνερθεύων.

Sic etiam ignotus auctor versiculorum, quos in cod. Viteb. Scholiastes ad hunc Æschyli, quem tractamus, locum laudavit, quique, sed aliquot locis emendatiores, leguntur in Eudociæ Ἰωνιᾷ nuper a V. Cl. d'Ansse de Villoison primum edita⁵:

Μῦθος παλαιὸς, ὡς Ἀτλας νότους φέρει
Τὸν οὐρανὸν κάττωθεν ἐκ γῆς ἀνέχων
Σὺ γούν' ἀκούων γινώθι τοῦτ' ἑλληγόρευς.
Ὅροι γὰρ Ἀτλας Διότῃς ἐν ἰσχάσας
Ὅδ' τὴν κερυφὴν ἐκ νεφῶν κειραρυμμένην
Εἶναι δεκνύσιν οὐρανοῖς συνημμένην.
Ἐντεῦθεν οὖν Ἑλλῆσιν ἡ μυθουργία
Ἀτλαντα νότοις εἶναι πόλον φέρειν.

¹ Pyth. iv. 515.

² Il. x'. 826.

³ Od. a'. 53.

⁴ Ion. v. 1, 2.

⁵ P. 16, 17.

Apollodorus humeris Atlantis cælum imponit : "Ἀτλας δὲ ἔχει τοῖς ἄμοις τὸν οὐρανόν". Idem narrat Hyginus fab. 150. Virgilio Atlas *axem stellis ardentibus aptum humero torquere*^p et ætherios orbeshumero sustinere dicitur^q. Quod vero inter vocabulum *πάτοις* et *ὑποσενάζει* participium aliquod excidisse suspicati sumus, quod *fulciendi* seu *sustinendi* notionem involveret, id ejusmodi est, ut, cum plura hujus generis verba sint, ecquod eorum scripserit Æschylus, absque codicum testimonio certo definire nequeamus. Quantum ex iis, quæ modo excitavimus, scriptorum locis patet, usurpatæ sunt in hac re locutiones *οὐρανὸν ἔχειν*, *ἀνέχειν*, *φέρειν*, *ἔρδειν*, *ἐκτρέβειν*. Si *ἐρδείων* inseramus, versus erit asynartetus ex duabus penthemimeribus Iambicis ; idque participium adhibuit Noster loco simillimo v. 347. Fieri etiam potest ut sic scripserit Æschylus :

Νότῃσι ὑποσενάζειν τινάξῃ,

eodem metro, et verborum structura, quæ utriusque lectionis codicum *ὑποσενάζει* et *ὑποσενάξει* origini explicandæ optime inservit. Nam quod Stanleius existimat, verbum *βασάξῃ* non significare *dorso aliquid bajulare*, sed *ulnis gerere*, id falsum est, eumque vel unus Aristotelis locus, jam a Stephano in Thes. L. Gr. adductus, ubi dixit *γέροντας ἐπ' ὤμων βασάξῃ*, meliora docere poterat. Hactenus de prima, quæ nobis in mentem venit, h. l. emendandi ratione. De altera nunc breviter dicemus. Fortasse enim ita corrigendum :

"Ἀτλαντ' δὲ αἶαν, ὑπερίχων σθίνος
Κραταῖον, ἀράνιον τε πόλον
Νότῃσι ἔρδειν ὑποσενάξῃ.

Atlantem vidi, qui valido robore præstans terram et cælum dorso sustinens ingemiscit. Utra vero harum emendationum præferenda sit, alii videant. Prioris vero si rationem habeas, *οὐράνιον πόλον* significabit vel *axem cæli*, vel periphrastice *cæli verticem* h. e. *ipsum cælum*. Posterior illa si cui magis placeat, is *αἶαν οὐράνιον τε πόλον* simpliciter pro *γῆν καὶ οὐρανὸν* positum esse existimet licebit. Mihi tamen, utramvis rationem sequamur, verisimilius est *οὐράνιον πόλον* h. l. cælum ipsum, non cæli axem denotare. Si enim comparetur locus simillimus, Prometh. v. 347. ubi de Atlante dicebatur :

πρὸς ἱστίους τόπους
"Ἐστης κύν' οὐρανοῦ τε καὶ χθονὸς
"Ὡμοῖσι ἔρδειν, ἀχθὸς οὐκ ἐμπυκαλόν,

clarum est, ut opinor, Æschylum ita sibi animo informasse Atlan-

• Bibl. lib. 1.
p. Æn. iv. 482. vi. 797.

• Ibid. vii. 136.

tem, ut montem cognominem, Atlantem scilicet in Mauretania, humeris sustineret, quo quidem monte cœlum tanquam columna fulciretur. Sic mons Atlas *κλων οὐρανοῦ καὶ γῆς* dicatur, quia cœlum et terram distinet, prohibetque ne cœlum in terram ruat; eadem fere metaphora, qua Pindarus *Ἄτναι κλωνα οὐρανόθεν* nominavit. Idcirco convenientius est h. l. *οὐράνιον πόντον* de ipso cœlo, quam de cœli axe interpretari; aliter in eadem tragœdia diversam ejusdem rei imaginem secutus esset poëta, et primo quidem loco Atlantem *καὶ columnam sustinere*, altero autem *καὶ cœli axem torquere* dixisset: quæ quidem rationes in eadem tragœdia, præsertim paucis versibus interjectis, male discrepant. Accedit quod phantasia de Atlante cœli columnam h. e. montem Atlantem humeris sustinente Æschyli ætate et stilo dignior sit, ut quæ propius ad sensum et opinionem accedat; altera vero ratio de Atlante axem cœli torquente, ut doctior, ita recentior est, nec tam e sensibili rei specie, quam ex Astronomorum doctrina fluxit.

EXCURSUS III.

De ignis inventione Prometheus tributa.*

Ignem in ferula a Prometheus surreptum esse, ante Æschylum jam Hesiodus auctor est :

τὸ μὲν αὖθις ἔτι παῖς Ἰαπίτων
ἔειπεν ἄνθρωποισι Διὸς παρὰ μηχανήεντος
ἔναι πῦλιν νόρδηναι.

Is autem ignem antea quidem jam mortalibus notum, post a Jove iis substractum et absconditum, denique a Prometheus iterum iis redditum esse refert. In quo ab ejus vestigiis recessit Æschylus; quippe qui ignis primum hominibus tributum honorem Prometheus diserte tribuit. Eandem fabulam narrant aut sequuntur Apollodorus, Lucianus, Hyginus, Diodorus Siculus, Attius, Horatius, multique alii. Ferula s. *νόρδην* fruticis genus, in Apulia et Ægypto crescens; in Ægypto quidem olim præcellere ferebatur. Ejus figuram delineatam præbent Matthias de Lobel in historia stirpium et Matthiolus in epitome de plantis, quas jam Ill. Michaelis l. c. laudavit. cf. lexic. Æschyl. v. *ναρθηκοπληρωτός*. Varie autem Prometheus ignis inventio ab antiquis scriptoribus explicatur. Diodorus Siculus eum igniariorum repertorem fuisse existimat. Plinius autem, cum ignem e silice monstravisset Pyrodes Cilicis filius, Prometheus eundem in ferula asservari docuisse tradit. Alii ut Theophrastus ad philosophiæ doctrinam traxerunt. Argivos etiam totam ignis inventionem Prometheus abjudicasse, Phoroneoque tribuisse, e Pausania constat.

* Pyth. i. 36.

* De ignis inventione generatim more suo h. e. subtiliter et eleganter disputavit Ill. Michaelis, in Vermischten Schriften 3. Stück p. 72.

† Opp. et Dier. v. 52.

* Plin. xiii. 43.

* p. 450.

* p. 549.

* vid. Eudociæ Ἰωνία cap. πρὸς Προμηθεῖ.

EXCURSUS IV.

Ad v. 680.—855. De Iûs erroribus.

In exponendis ad Æschyli descriptionem Iûs erroribus præcipue elaborarunt Pauwius, Heathius, et anonymus tragœdiarum Æschyli interpres Gallus, in appendice de Iûs erroribus versioni subjecta. Sed nondum omnia recte expediverunt, ut operæ pretium facturus mihi videar, si telam ab aliis textam denuo retexam.

Ac primum quidem cum omnibus nobis convenit, secundum Æschyli opinionem Io patria urbe exsulem, primum ad vicum Cenchræ et colles Lernæ imminentes pervenisse, deinde per Molossorum regionem ad Dodonam profectam esse^b. Hæc enim ita claris verbis testatur poëta, ut ambiguitas inesse non possit.

Cum vero his verbis :

Ἐντιῦθιν οἰσθήσασα τὴν παραπύριον
Κίλιονδον ἤζας πρὸς μέγαν κόλπον Ῥίας

Io littus legisse et ad magnum Rheæ sinum pervenisse dicitur, in hac parte itineris definienda dissentiunt interpretes. Pauwius enim putabat, Æschylum de traiectione maris Ionici locutum esse ; ideoque sequentem versum

ἄφ' οὗ παλιμπλάγκτοις χιμαῶζῃ δρέμοις

sic refingebat

ἰφ' οὗ γ' ἄλιπλάγκτοις χιμαῶζῃ δρέμοις.

In quo, quantum video, Inachi filiam in mare Ionium desiliisse, indeque per Siculum in Ægæum mare tranasse putabat, donec tandem alicubi appelleret, ac terrestri itinere ad Prometheus perveniret. Et huic quidem Pauwii commento Heathius calculum adjicere nullus dubitavit, nisi quod unum tantum sibi scrupulum restare fatetur. Post mare nimirum Ionium trajectum longissimum adhuc Ioi terrestre iter conficiendum fuisse, priusquam ad Prometheus accedere potuisset ; et si de maris traiectione locutus esset poëta, eum non χιμαῶζῃ, sed ἐχειμάσθῃς scripturum fuisse. Enim vero tota hæc Pauwii ratio facile vincitur. Quid enim eum movere poterat, ut crederet Æschylum erranti virgini non terrestre solum iter, sed etiam cursum maritimum tribuisse, antequam ad Prometheus veniret ? Scilicet nihil aliud hominem fefellit, quam quod alii scriptores mare Ionium ab Iûs traiectione nominatum esse perhibeant. At enim vero nihil hoc ad Æschylum pertinet. Ferendum enim non est, diversas diversorum poëtarum fabulas inter se commisceri, et quæ recentiores forte adjecerint, aut mutaverint, ea vetustioribus quoque poëtis, quamvis invitis, obtrudi. Hoc igitur positum nobis sit inprimis, *trajecti* ab Inachi

^a *Tragédies d'Eschyle*, à Paris 1770. 8.

^a v. 681. sq.

^b *Eclaircissements historiques et géographiques sur les Courses d'Io*, p. 509. sqq.

^b v. 835. sq.

filia maris in his Æschyli verbis nullum plane vestigium esse. Nihil aliud enim significatur, quam eam terrestri cursu maris oram τὴν παρακτίαν legisse, deinde ad sinum Rheæ pervenisse. Neque vero Apollodorus ab hac locorum notatione discedit. Is enim Inachida, postquam œstro a Junone concitata esset, ἰς τὸν ἀπ' ἐκαίρης Ἴονιον κόλπον κληθέντα venisse narrat. Verba εἰς τὸν κόλπον haud aliter accipio, ac Æschyli illa πρὸς μέγαν κόλπον Ῥέας. Neutra harum phrasium significat Io in ipsum maris sinum se deiecisse, sed tantum usque ad eum penetrasse. Verum hic nova oritur quæstio, quinam sit ille sinus, quem Æschylus κόλπον Ῥέας nominet. Francogallus interpretes intelligi voluit sinum Ambracium (*maintenant le golfe de Larta*) non multum a Molossorum regione remotum. In quo tamen assentiri ei non possum. Strabo enim diserte Ambracium sinum ab Ionio distinguit, et hunc quidem suo tempore partem Adriatici maris fuisse testatur. Æschyli autem ætate mare Adriaticum universum Ionii appellatione insignitum fuisse statuimus, quod labente tempore tandem in parte ejus hæserit. Ideoque μέγαν κόλπον Ῥέας vel universum mare Ionium i. q. nunc Adriaticum, vel tantum intimum ejus recessum circa Venetos et Aquileiam significari crediderim. Cum igitur huc Io venisset, non ipsum mare ingressa est, sed potius καλιμπλάγκτοις δρόμοις, *retrovago cursu*, terrestri nimirum, non maritimo, at Pauwius et Gallus interpretes existimant, tandem ad Prometheum in Scythiam pervenit, sive quod Æschylus eam, (quæ Apollodori quoque ratio est,) per Illyridem progressam, Hæmum transcendisse ac Bosporo Thracio trajecto in Scythiam pervenisses apposuerit; sive quod eam secundum Istri longitudinem pedem promovisse finxerit donec vel ad Pontum Euxinum veniret, vel Istro alicubi trajecto sic tandem in Scythiæ desertam regionem ad Prometheum evaderet. Cum enim hanc itineris partem Æschylus alto silentio presserit, mentem ejus divinare velle supervacuum, et certi aliquid definire justo audacius esset.

Quod autem Rheæ sinus, μέγας κόλπος ab Æschylo dicitur, in eo non magis argutandum est, quam cum Ionii maris insulæ a Virgilio Æn. iii. 211. *Insulæ Ionio in magno* appellantur, ubi id omnino sic dici, ut *mare magnum terra magna*, recte Heynius admonuit. Cum autem Æschylus hæc adjicit:

χρόνοι τὸν μέλλοντα πόνοιο मुखὸς
σαφῶς ἐπίσταν' Ἴονος κικλήσεται
τῆς οἷς πορείας μῆμα τοῖς πᾶσι βροτοῖς,

profecto τῆς πορείας non est interpretandum *tuae trajectionis*, sed potius *itineris tui, aditus tui*; illumque sinum Æschylus, non quod Io eum tranaverit, (quod alii scriptores comminiscuntur) sed quod eum adierit, s. usque ad eum cursu pervenerit, *Ionium* appellatum fuisse dicit.

Jam Apollodorus, Io, priusquam in Scythiam venisset, Thra-

cium Bosporum, ab ea sic nominatum, trajecisse scribit; sed ab hac narratione discedit Æschylus, nullam saltem ejus mentionem injicit.

Reliqua vero ejus itinera sic persequitur tragicus, ut eorum descriptionem vaticinanti Prometheo tribuat. Is igitur primum Io jubet ad orientem conversam incultas terras pertransire,

πρῶτον μὲν ἐνθάδ' ἡλίου πρὸς ἀντολὰς
στρέψασα σαυτὴν, εὐχ' ἀνηρότους γῆρας.

Quia Io videbatur septentrionem versus itura, Prometheus, quem supra ita ad rupem Scythicam alligatum fuisse sumsimus, ut facie versus Occidentem hibernum conversus esset, bene dicere poterat *στρέψασα σαυτὴν*, cum eam, ne versus Septentrionem pergeret, sed ad Orientem se converteret, admonebat.

Itaque jam sic pergebat Io, ut a sinistra in Scythas Nomadas incideret, qui Hamaxobii nominabantur, a dextra autem mare haberet. Hanc Æschyli sententiam fuisse clarum est ex his qui sequuntur versiculis.

Σκύθας δ' ἐφίξη νομάδας — —
οἷς μὴ πιλάζειν. ἀλλ' ἀλίστονοις πῶδας
χεύσασθαι βαχίαισιν ὑπερῆν χθόνα.

Ῥαχίαι ἀλίστονοι, littora montana maris allisu perstreptentia, maris alicujus viciniam designant; ac, nisi Æschylum plane quid dixerit ignorasse statuerimus, necesse est eum sub *ραχίαις ἀλίστονοις* intellexisse littora paludis Mæotidis, quæ utique, si Io versus orientem pergeret, ei a dextra sita erant, quibusque si appropinquabat, effugere licebat Scythas Nomadas, qui longius a palude Mæotide versus Septentrionem recedebant.

Tum vero Ioi ulterius proficiscenti a sinistra occurrebant bellicosi et inhospitales Chalybes. Et hos quidem alios fuisse necesse est, quam qui vulgo memorantur circa fluvium Thermodontem. Nempe jam alibi observavimus, Chalybum nomine complures olim gentes locorum intervallis dissitas nominatas fuisse. Hi igitur intra Borythenem et Tanain habitabant, in vicinia Scytharum Hamaxobiorum, ita ut eos a sinistra Io præteriret.

Jam Io ad fluvium quandam Hybristen olim appellatum perventura erat. In hoc enim versiculo,

ἤξεις ὕδρισθην ποταμὸν οὐ ψευδόμενον,

vocem *ὕδρισθην* non appellativam, sed nomen proprium esse supra ad h. v. docuimus. Nec Araxes, ut Scholiastæ, nec Aragus, ut Gal-lus interpres opinatur, h. l. intelligi potest. Uterque enim regiones a meridionali parte Caucaso subjectas perlabitur. Æschylum vero de septentrionali Caucasi vicinia loqui perspicuum est. Restat igitur, ut poetam de Hybriste quodam fluvio, sive verum, sive fictum nomen fuerit, famam accepisse statuamus, qui ex ipsis Caucasi jugis versus septentrionem decurreret; quem quidem Prometheus Inachi filiam prius transire vetat, priusquam ad

ejus fontes in ipso Causaco escenderit. Hic si conjecturis indulgere quidquam prodesset, opinari facile possemus, Hybristen fortassis eundem fluvium esse, qui Tanais appelletur. Falso enim olim, Strabone teste *, a nonnullis creditum est, Tanain per Caucasum labi versus septentrionem, inde ad Mæotidem paludem reverti. Veruntamen incertiora hæc sunt, quam ut iis immorari libeat.

Caucasum Io supergressa versus meridiem descendit ad Amazonum sedes, quas, antequam ad Thermodontem fluvium demigrarent, in vicinia Caucasii meridionali habitasse ex h. l. intelligitur. cf. Strab. lib. xi. †

Aperte autem Æschylus a vero locorum situ aberravit, cum Amazonum campum Themiscyram ibi situm esse pronuntiavit,

Ἰνα
τραχεῖα πόντου Σαλμυδησία γινάθης,
ἐχθρόβενος ναύτησι, μητρὶά νῆων.

Etenim Themiscyra in Ponti Euxini meridionali, Salmydessi vero sinus in occidentali littore erat. Salmydessius tractus (alii Ἀλμυδιστός scribunt) ab insulis Cyaneis usque ad Andriacam pertinebat. Ad loci descriptionem Æschyleam proxime accedunt Scymni Chlii ‡ versiculi :

Εἶτ' αἰγιαλὸς τις Ἀλμυδηστὸς λεγόμενος
Ἐφ' ἱστιακίσια σάδια τιναγῶδης ἄγαν
Καὶ δυσπρόσιτος ἄλιμνός τι παντοδαῶς
Παρυπτάται ταῖς ναυσὶ ἐχθρότατος τόπος ἢ.

Ceterum etsi in locorum positione falsus est poeta, Salmydessi tamen descriptio optime cum aliorum auctorum notatione convenit. τραχεῖα enim dicitur Salmydessi ora, quia, ut Strabo ait, erat αἰγιαλὸς λιγῶδης; deinde ἐχθρόβενος ναύτησι, quia, eodem et Xenophonte auctoribus, infamis erat Thracum ea loca accolentium latrociniis; denique μητρὶά νῆων, *noverca navium*, ob crebra naufragia, quia erat sinus importuosus, et propter breviam dorsuosa (Scheeren Germani nautæ appellant) navibus infestus. Ita Xenophon l. i. ἔνθα τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεουσῶν νηῶν πολλὰ καὶ ὀκέλουσι καὶ ἐκπίπτουσι. τέναγος γὰρ ἐστὶν ἐπιπολὺ τῆς θαλάσσης.

Amazonum sedibus relictis Io ab iis deducta est per regionem Bosporanorum; deinde accessit ad fretum Bospori Cimmerii.

Ἰσθμὸν δ' ἰσ' αὐταῖς εἰσοσῶντις λίμνης πύλαις
Κιμῆριον ἔχει, ὃν θρασυπλάγχυνος ἐὶ χερὶ
Λισσύνῃ αὐλῶν' ἱκτιρεῖν μαιωτικῶν.

Isthmus hic ab Æschylo memoratus, nisi omnia poetam miscuisse

* Lib. ii. p. 107. D. ed. Casaub.

† P. 503, 504. ed. Casaub.

‡ V. 723. sqq. tom. ii. geogr. minor. ed. Hudson.

§ De Salmydesse cf. Xenoph. Exp:

Cyr. vii. §. 5. Anonymi peripl. Pont. Euxin. p. 164. ed. Gronov. Arriani peripl. Pont. Euxin. p. 136. ed. Blanchard. et Strab. lib. vii. p. 319. C. ed. Casaub.

ac perturbasse fingamus, is esse nullo modo potest, qui Chersonesum Tauricam cum continenti iungebat, quemque propter similitudinem Strabo cum Corinthiaco comparat; sed potius h. l. intelligenda est, ut Melæ verbis utamur, obliqua illa regio et in latum modice patens, quæ inter Pontum Exinum et paludem Mæoticam excurrit; ubi olim erant urbes Hermonassa, Cepoe, Phanagoria, et in ipso ore Cimmerium. Hanc igitur oram Io relinquens forti animo iubetur tranare Bosporum, qui ab ejus transitu sic dicendus esset, Cimmerium. Bosporo autem trajecto, (quem quia per eum introitus erat in paludem Mæoticam, *σενοπόρου λίμνης πύλας*, et *αὐλῶνα Μαιωτικὸν* Æschylus appellat) Io pervenit in Chersonesum Tauricam; quod etsi Æschylus diserte non indicat, ex ipso contextu tamen colligitur; et quodammodo ab Apollodoro confirmatur, qui Io etiam in *Κιμμερίδα γῆν* venisse narrat. *Κιμμερίς γῆ* vero est Chersonesus Taurica, in qua Cimmerios quoque olim habitasse notum est.

E Chersoneso Taurica, quoniam Prometheus Ioi denuntiat, eam relicta Europa in continentem Asiæ venturam esse, Io trajecto ponto Euxino in Thraciam, e Thracia vero per Bosporum Thracium in Asiam venerit necesse est. Quod quamquam hoc loco disertis verbis non significatur, certo tamen e versu 796. intelligitur. Ibi enim *ρεῖθρον*, quod dicitur *ἡπείρων ὄρος*, nihil aliud esse potest, quam Bosporus Thracius, qui continentem Europæam ab Asiatica sejungit.

Heathius longe aliam et contrariam prorsus viam ac rationem ingressus est, cum verba illa v. 731. sqq. *ἵνα τραχεῖα Πόντου Σαλμυδησία γνάδος* non ad proxime præcedentia αἱ *Θεμισκυράν ποτε κατοικιοῦσιν ἀμφὶ Θερμῶδον*, sed potius ad verbum *ἔξῃ* v. 730. trahenda esse existimat. Verum hoc fieri nullo modo potest. Si enim Io superato Caucasio ad Salmydessum in Thracia profecta esset, (ubi Amazonibus poëtam nostrum illo tempore sedem designasse Heathius opinatur) alio itinere nisi Ponto Euxino trajecto in Thraciam pervenire non potuisset. Jam de hac trajectione postea demum loquitur; ut alia hujus explicationis incommoda taceamus.

A versu 797.

πρὸς ἀντολὰς φλογῶπας ἡλιοειδείς

nostra quidem opinione non unum, sed complures versiculos excidisse, supra jam professi sumus; quibus Æschylus errores Ius per Asiam persecutus sit. Nam Apollodorus quoque Inachi filiam, postquam Scythiam et Cimmeriam, terram peragraverit, per continentes multum errasse, multaque Europæ et Asiæ maria, antequam in Ægyptum venerit, tranasse scribit. Incredibile igitur est, Æschylum Ius transitum in Asiam subito cum Africanis itineribus conjunxisse. Atque cum ipsa constructionis ratio lacunam post v. 797. satis prodatur, facile conjicitur decem aut plures versiculos intercidisse. Fortasse Æschylus vagam Inachida usque

in Indiam excurrisse docuerat, indeque regressam per Arabiam felicem tandem superato sinu Arabico in Æthiopiam perduxerat. Quicquid sit, hoc saltem certum est, verba illa

πρὸς Γοργόνια πιδίᾳ Κισθίης etc.

iam ad Africam pertinere, omniaque quæ sequantur monstra et miracula, quibus ut Io in maiorem terrorem atque admirationem raperetur, usus est, a poeta in Africa poni. Gorgones in extrema Africa circa Atlantem habitasse Servius prodidit ad Virgil. *Æn.* vi. 289. In Africa quoque ponit Diodorus Siculus lib. iii. Cf. etiam Palæphatum de Phorcidibus; incredib. hist. c. 32. In Africam poeta noster grypes quoque et Arimaspos transtulit, quos vulgo in Scythia sedem habuisse memorant. cf. Herodot. iv. 13. Ac in fabula de Arimaspeis forsitan secutus est Aristeam Proconnesium in Arimaspeis, cui quoque auctori fabulosum illum fluvium Plutonem, auri micas ferentem, deberi credibile est.

Reliqua Ius itinera nihil fere difficultatis habent. *ποταμὸς Αἰθίοψ* Niger s. Nigris est, cujus ripas Io secutura tandemque ad Byblinos montes, ubi Nili erat catarrhacta, perventura erat. Byblini montes dicuntur, quia ibi papyri, *βίβλου* seu *βύβλου*, magnus erat proventus. *Καταβασμὸς* non est *Καταβαδμὸς* ille nomine proprio sic dictus in Ægypti et Cyrenaicæ finibus, nec ipsum Nili catarrhactam sic vocari crediderim; sed nihil aliud h. v. significari puto, quam *κατάβατιν κέλυσον*, viam s. locum excelsum, unde in planitiem descensus est. Jam Ioi Nili cursum secuturæ, tandem in regionem *τρίγωνον Νειλῶτιν*, quæ vulgari nomine Delta appellabatur, iter decretum erat, ubi cum ad urbem Canobum pervenisset, Jupiter eam pristinae formæ ac valetudini restitutus erat.

EXCURSUS V.

De tragædiæ Promethei vincti consilio et adoratione.

Cum primum poeta animum ad scribendam hanc tragædiam appulit, id potissimum egisse nobis videtur, ut Atheniensibus acerrimum tyrannidis odium inspiraret, verumque libertatis, quantum maxime fruebantur, amorem, tanti mali metu in eorum animis excitaret confirmaretque. Quo consilio Jovem deorum novum regem s. tyrannum impotentem finxit, omnia pro arbitrio agentem, jura sibi data negantem, omnia suæ majestati arrogantem, inexorabilem, asperum, et in amicos quoque bene de se meritos, propterea quod suspectos omnes habeat, ingratum atque crudelem¹.

In Prometheo vero spectatoribus utilissimum hominis vere popularis exemplar proposuit, quem, ut ait Horatius, nec vultus instantis tyranni, nec civium ardor prava jubentium mente solida

¹ P. 185. ed. Rhodom.

² Cf. v. 34. 40. 50. 95. sqq. 149. sqq. 161. sqq. 184. sqq. 221. sqq. 304. sqq. 313. sq. 402. sqq. 745. sqq.

quatiat; qui propter generis humani caritatem præpotentis tyranni odium suscipere nullus dubitaverit, susceptum autem excelsa animi magnitudine ac robore sustineat. Itaque illius humanitas cum Jovis crudelitate, illius cupiditas cum hujus bene de omnibus merendi studio, illius effrenata ferocia cum hujus moderatione et fortitudine præclare comparatur. Jupiter universum hominum genus exstinguere voluit; Prometheus, omnium mortaliū vitæ ac felicitatis auctor, parens, deus exstitit. Prometheus Jovis ad regnum obtinendum adjutor fuerat; Jupiter Prometheus, immemor beneficii, nec ullam ob causam, nisi quod eum ob nimiam humani generis caritatem suspectum haberet, indignis modis vexat, acerbissimisque pœnis affligit. Jupiter in summo dignitatis et imperii fastigio constitutus omnia libertatis jura diis eripuerat, æquitatem ac justitiam negligebat sanctissimas antiquissimasque leges pedibus conculcabat; Prometheus ne summa quidem miseria sic induratur, ut ingentium humanitatis sensum ex animo amittat; non irascitur hominibus¹, quorum propter amorem tanta se calamitate oppressum videt; non exuit pristinam miseris succurrendi voluntatem²; et quamquam se immensis malorum fluctibus mersum videt, idem tamen se quam plurimos malorum socios optare candide negat³. Jovem ne summa quidem potentia a timore liberat, id quod haud obscuro indicio prodit, cum vaticinio Promethei perterritus Mercurium ad eum ablegat, omnibusque minis ac terroribus, pertinacissimum, quo ille nuptias Jovi periculosas premebat, silentium vincere atque expugnare cupit; Prometheus vero, quamvis omnibus artibus deligatum et constrictum, non Chori sollicitudo benevolentia plena, non Oceani, mitiora remedia suadentis, amica consilia, non Iûs miseris furoribus vagisque cursibus unius Jovis ob noxam agitata horrores, non sævæ Mercurii comminationes, non denique aëris marisque tumultus, non cœli terræque ruinæ molliunt ac frangunt. Ecce justum illum ac tenacem propositi virum! Ecce virum fortem cum mala fortuna compositum!

Admirabiliter autem Æschylus Promethei imaginem sic efformavit, ut, quamquam semper tenet animi fortitudinem, eandem tamen pro diversa personarum, quibuscum componitur, indole atque ingenio aliis aliisque modis exserat atque declaret. In prima enim scena, præsentibus Vulcano, Robore ac Vi, supplicii executoribus, omne animi robur in gravissimo silentio cernitur, quo vincula, vulnera, cruciatus, ludibria perfert. Non enim supplex est Jovis ministris; non vociferatur, non ingemiscit illis præsentibus. Nempe, quantum in ipso est, diligenter cavet, ne inimici fructum oculis ex casu suo capiant. Ne vero id aliter, ac verum sit, interpretarentur spectatores, illudque silentium ad immanitatem quandam in animo, et stuporem in corpore traherent, statim,

¹ V. 445.² V. 631. sqq.³ V. 345. sq.

ubi illi recesserunt, Prometheus poſta ſic induxit loquentem, ut et acerrimum dolorum ſenſum et ſummam animi manſuetudinem proderet *. Neque tamen ſuccumbit dolori ; ſed poſtquam ſe eum bene ſentire oſtendit, corripit animum, eumque ad virtutem ac malorum tolerantiam revocat †. Supervenienti deinde Choro miſerias quidem ſuas ac dolores exponit ; ſed ita, ut iniquitatem poſtius Jovis tyranni accuſet, quam ſuæ ipſius fortunæ acerbitem que-ratur. Cumque ſe ipſum recte factorum conſcientia erigit, tum Jo-vem, quod ſibi beneficia hominibus tributa vitio vertat, acerbe per-stringit, eique venturum eſſe tempus oſtendit, quo ſponte ſua Pro-metheum liberaturus ſit, ut periculosa conſilia, quæ ſibi impe-rii jacturam portendant, ab eo reſciſcat. Et quamvis aſperum ſe et acrem inimicis præbeat, ita tamen erga amicas ſe gerit, ut ca-veat, ne idem erga omnes moroſus, difficilis aut iracundus eſſe videatur ‡. Poſt Oceani in ſcenam ingreſſi, benevolentiam qui-dem, dum ſe ei deprecatorem apud Jovem offerebat, agnoſcit, ve-runtamen moleſtam ejus ſedulitatem conſtanter amolitur, ſubof-fenſum ſe ſevera ejus objurgatione ſignificans §. Nihil autem ſi-bi opus ejus vel monitis vel auxiliis libere profitetur, eumque om-nibus ſe viis aggredientem infecta re diſcedere jubet *. In ſexta tragœdiæ ſcena Ioi, infelici puellæ, comitatem præſtat, cum, quod illa rogaret, ut ſibi, quæ ſuperſeſſent itinera, exponeret, haud cunctanter efficit ; niſi quod initio, ne ejus animum novo futura-rum ægummarum terrore exaugeat, eam narrationem humaniter detrectat †. In hoc autem colloquio nullam prætermittit occaſi-onem, qua Jovis crudelitatem, ſuperbiam, libidinem accuſare poſſit *. Suam quoque conditionem Iſus fortuna multo acerbioſiorem eſſe oſtendit ‡ ; qua ratione ſpectatorem, qui flebiles Iſus lamen-tationes auribus acceperat, in majorem ſui admirationem rapit. Poſteaquam vero Io diſceſſit, ferocius Jovem inſectatur, Choroque ſubinde timentis, ſe ab omni metu alienum eſſe profitetur §. Vi-tam enim ſibi, quicquid Jupiter moliatur, eripi poſſe negat ; in eaque cogitatione nunc quidem conſolationis argumentum quæ-rit *, etſi antea, ubi cum Ione colloquebatur, hanc immortalita-tem multum ſibi moleſtam eſſe faſſus erat *. Omnes autem ani-mi nervos intendit, omnemque generoſæ mentis vim expromit, in extrema ſcena, ubi Mercurio, Jovis aſſeclæ, tanquam ſorici palatii acerbe illudit, et quo gravioribus minis hic eum opprimere ac vincere ſtudet, eo liberius audaciusque exſultat ; imo etiamſi Ju-piter cœlum terramque miſceat atque confundat, ipſamque cui af-fixus erat, rupem diſjiciat ac deturbet, ſe de ſtatu mentis dejec-

* V. 87. ſqq.
 † V. 101. ſqq.
 ‡ V. 436. ſq.
 § V. 330.
 * V. 372—392.
 † V. 629. ſqq.

* V. 741. ſqq.
 ‡ V. 757. ſqq.
 § V. 915. ſqq.
 * V. 941.
 * V. 759, 760.

tum non iri, non verbis solum ostendit, verum etiam ut spectator reapse experiat, facit.

In reliquarum vero personarum animis et moribus efformandis non magis egregiam inventionis ubertatem, quam eximiam artis calliditatem Æschylus declaravit.

Ac primum quidem, cum inter dramatis personas quæ inimicæ sint Promethei, Robur et Mercurius, quatuor autem amicæ, Vulcanus, Chorus, Oceanus, et Io, una tamen quælibet earum suum in Prometheus vel odium vel benevolentiam proprio quodam modo et suo testificatur. Robur enim ea asperitate est et immanitate naturæ, ut Promethei doloribus et cruciatibus lactetur, ut miseriis ejus illudat, ut supplicium urgeat, et, quantum fieri possit, augeri atque exacerbari velit. Quid multa? Carnificis ingenium dixeris. Mercurius vero mitiorem, politiorem et callidiorem se adversarium præbet; nec demi quid de Promethei malis, nec addi aliquid cupit; verum id unice agit, ut majorum poenarum minis, Prometheus ad prodendum, quod rescire Jovis intererat, secretum volentem nolentemve adducat.

Vulcanus propter consanguinitatem et antiquam consuetudinem bene quidem Prometheo cupit, ejusque malis graviter ipse, si quis alius, addicitur; tantum tamen abest, ut ei opem ferre adversus Jovem velit, ut potius necessitati parens, suæque ipsius saluti consulens, ipse supplicium puniendo amico a Jove excogitatum suis viribus ac manibus exsequatur. In Choro Oceanitidum naturalem quidem sexus muliebris timiditatem agnoscas: idem tamen et benevolentiam in Prometheus luculentius ostendit, et quantum Jovis crudelitatem et impotentiam abhorreat, subinde liberius prodit; et in extrema dramatis scena, generosam animi indolem illustri documento probat, quod ultima cum Prometheo perferre ac pati mavult, quam eum in summo rerum discrimine deserere^b. Oceanus, quibuscunque rebus sine suo ipsius detrimento Prometheo inservire possit, h. e. quicquid precibus pro eo apud Jovem impetraturum se sperat, lubenti animo offert, ceterum callidus potius est ad avertenda pericula, quam ad sustinenda promptus aut paratus. Io denique Prometheus quidem ut communem humani generis benefactorem colit, et ut æque miserum, ac se ipsam, miseratur; veruntamen suorum ipsius malorum sensu sic opprimitur, ut, quomodo Promethei curas et fortunæ acerbitates aliquo modo leniat, ne cogitet quidem, sed ad ejus consilium ultro confugiat, in ejusque futurorum prævisione laborum sibi lenimen quærat^c.

Deinde, ut erga Prometheus, sic iidem interlocutores erga Jovem non omnes eodem modo, sed alii aliter animati sunt. Κράτος, ferum est et barbarum tyranni mancipium, quod non alia lege, nisi ejus nutu atque arbitrio gubernatur, nec propter servilem animi indolem vel crudelissimis domini facinoribus offenditur,

^b v. 1071

^c v. 609. sq.

sed potius ad mandata ejus peragenda, qualiacunque fuerint, quo jure quave injuria mandata sint, alacri et prompto animo fertur. Mercurius vero versutus est Jovis assentator, ex aulicorum numero, qui quantum inter imperium et servitum intersit, probe quidem intelligunt, nec tyrannorum sævitiam, pravitatem ac superbiam ignorant, attamen servitutem opibus et honoribus affluentem egenæ humilique libertati longe præferunt, ideoque ad imperantis arbitrium nutumque totos se fingunt et accommodant. In ejus præterea sermone Æschylus reliquos aulicorum mores, astutias, cavillationes, innocentiae simulationem, opprobriorumque, modo apud principem gratiosi sint, patientiam arte callidissima effinxit. Vulcanus ex eorum numero est, qui jugi a tyrannis sibi impositi molestiam sentiunt quidem, non tamen id, quamvis acerbum, a corpore repellere, aut saltem collo jactare audent, sed potius iniquo animo servitutis frenis semel acceptis parent. Oceanus neutri parti immodice nec favet nec adversatur; sed tempori inserviendum esse ratus propitium sibi tyrannum habere cupit, si nihil aliud, certe hoc lucraturus, ut et suæ saluti prospicere, et si usus venerit, aliis quoque deprecando saltem, prodesse possit. Chorus regis potentiam metuit; iniquitatem aversatur; sed hactenus tamen, ut nec ultro adversus eum quicquam moliri, nec propter ejus metum officii sanctitatem deserere velit. Itaque iras ejus non provocat ille quidem, sed tamen cum officii tuendi causa suscipiendæ sint, non detrectat. Io denique propter Jovis libidinem in tot errores ærumnasque conjecta, ac furoris quoque stimulis identidem agitata, sic animo se fractam ac debilitatam esse ostendit, ut eum quidem oderit et abominetur, quo tamen pacto se in libertatem vindicaret, aut malorum auctorem ulciscatur, plane non intelligat.

Atque quod Aristoteles pronuntiavit, tragœdiam δι' ἐλέου καὶ φόβου, h. e. misericordia et metu tragicis phantasiis excitato, verarum ejusmodi perturbationum correctionem seu purgationem perficere, (περὶ αἵνειν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν) i. e. efficere, ne homines in vita justo plus minusve ægritudine vel metu afficerentur, sed in his affectibus auream illam mediocritatem tenerent; id profecto in hac tragœdia sic instituit et perfecit Æschylus, ut in eam formam, quam animo comprehendit philosophus, nulli melius includi posse videatur. Magnam sane, quis enim neget? misericordiam excitat in spectatorum animis Promethei fortuna. Nam et indignitas malorum, quæ immeritum premebant, et vinculum cruciatuumque diritas, et solitudo, et diuturnitas doloris, et amicorum imbecillitas, et inimicorum ludibria, hæc omnia cum singula per se misabilia sunt, tum inter se conjuncta faciunt, ut spectatorem eo vehementius Promethei tot calamitatibus obruti miserescat. Ne tamen ultra modum ejus malis affligatur, excellens Promethei fortitudo prohibet, quæ misericordiam ærumnarum virtutis ejus admiratione temperat; ut, si nobis optio detur, Promethei virtutem, quamvis adversa fortuna oppressam Mercurii ignavæ et sordidæ felicitati multum simus anteponendam existimaturi. Cumque sub Jovis nomine tyranni cujusdam,

civium libertatem opprimētis, effigiem adumbrare poëta voluerit, magnum quidem in spectatorum animis tyrannidis metum excitavit, ut nimirum Atheniensium populo angue caneq̃ue pejus vitandam esse tyrannorum impotentiam persuaderet; eosdem tamen etiam, non nimis metuendum esse tyrannum, si cui quando contingerit remp. opprimere, sed, ut Prometheus Jovi resistere videbant, sic illi quoque fortitudinem animi opponendam, nec succumbendum malis civibus, sed potius renitendum atque obsistendum esse doceret.

Ac nisi isto potissimum consilio hanc tragœdiam scripsisset poëta, ut invisum redderet liberis civibus tyrannicum imperium, parum abesset, quin totum illud cum Ione colloquium ἐπεισόδιον inane et præter rem arcessitum esse videretur. Si vero id, quod volumus, spectavit tragicus, appositissima est pars fabulæ de Iûs erroribus ob insanum Jovis amorem ab irata ejus conjuge miseræ virgini impositis. In memoriam enim hæc revocabant plerorumque tyrannorum effrenatas libidines, a quibus nec maritis uxores, nec parentibus filias castas et pudicas tueri licebat.

Reliquarum vero laudum, quibus in tragœdia poëtarum vel ingenium vel artificium spectatur, huic Promethei vincti dramati nullam equidem deesse censeo. Nam sive verisimilitudinem spectes, omnia vel ad historiæ veritatem, vel ad fabularum vulgo creditarum auctoritatem, vel denique ad populi opinionem sic accommodata sunt, ut nihil amplius requiri possit. Sive dignitatem scenicæ fabulæ præsertim tragicæ cogites, passim a nobis in commentario observatum, quam callide ab iis, quæ tum circumferebantur, de Ione et Prometheo fabulis, quicquid ridiculum esset, quicquid a cothurni gravitate discreparet, separaverit; sive adornationem universi operis, et partium singularum cum toto concentum examinaveris, nihil fere uspiam supervacuum, nihil mancum, nihil denique inchoatum reperietur, quod non idem sit laudabiliter perfectum; nec solum loci ac temporis, in quo quædam poëtis licentia recte conceditur, sed etiam, quod majus est, actionis, in qua nihil placere potest, quod sit interruptum aut male consarcinatum, admirabilis cernitur unitas atque simplicitas. Quid? quod in omni elocutione, quid stili tragici decor, quid dialogi veritas, quid interlocutorum partes postularent, sapientissime Æschylus intellexit. Ea certe est in tennibus simplicitas, in magnis sublimitas, dictionis, ut utriusque varietate ac vicissitudine mirabiliter delectetur lector, qui quidem in his rebus recte sapiat; nec umquam aut illam in sterilitatem, aut hanc in vitiosum tumorem abiisse deprehendat.

Quod vero Æschylus sub Jovis nominis, quem deorum hominumque regem venerabatur populus, tyrannorum injustitiam et crudelitatem castigavit, id sane, si res ad veram ætatis nostræ de dei numine philosophandi rationem exigenda esset, implium et sceleratum, populique moribus perniciosum fuisset; cum autem istis de Jove opinionibus tota Græcorum natio dudum imbuta esset, non magis in poëta nostro quam in Homero reprehendi debet, eum humana potius ad deos, quam quæ vere divina essent, ad homines transtulisse.

ARGUMENTUM TRAGŒDIÆ

IN

ÆSCHYLI

SEPTEM ADVERSUS THEBAS.

VOL. I.

B b

IN

ÆSCHYLI

SEPTEM ADVERSUS THEBAS.

ARGUMENTUM TRAGÆDIÆ.

ŒDIPIUS, Thebanorum rex, postquam a se inscio patrem Laium occisum, et matrem Jocastam in matrimonium ductam esse cognovit, parricidii incestusque acerba prænitentia vehementer agitato, Thebis profugus, in exilique mortuus regnum filiis ex connubio cum Jocasta susceptis, Eteocli et Polynici reliquerat. Inter quos cum convenisset, ut annum imperium per vices administrarent, ne scilicet patris diras, quibus iis, ut inter se ferro decertarent, mutuaque cæde exstinguerentur, imprecatus erat, ipsi forte ratas facerent, Eteocles, qui primum ad gubernacula reip. accesserat, regni cupiditate incensus, anno suo elapso, recedere noluit, nec fratrem, ut pactum erat, admittere. Quam Polynices injuriam indignissime ferens, Adrasti Argivorum regis, cujus filiam uxorem duxerat, auxilium implorat; ab eoque impetrat, ut bello Eteoclem persequeretur. Thebis igitur ab Argivorum exercitu, qui septem claris ducebus regebatur, obsessis, primum theatro ostenditur Eteocles populum Thebanum ad fortitudinem alacremque urbis patriæ defensionem cohortaturus *. Concione dimissa ^b ad Eteoclem venit explorator, nuntians ei, septem Argivorum duces sacramento se obstrinxisse, se aut expugnaturus urbem, aut ante eam morituros esse. Itaque jam in eo esse, ut vehemens hostium ad omnes portas impetus et oppugnatio fiat. Eteocles, re audita, deos in auxilium invocat ^c, et necessaria quædam paraturus abit. Scenam ingreditur Chorus ^d mulierum Thebanarum, metu ac terrore percussus, deos deasque pro salute patriæ supplicibus implorans. Quorum clamore et vociferatione cum Eteocles civitatem tumultus ac timoris plenam commoveri ac perturbari sensisset, accurrit ^e, et gravi oratione Chorum increpat, qui primum trepidationem suam, quan-

* v. 1. sqq.

^b v. 39. sqq.

^c v. 69-77.

^d v. 88.

^e v. 184.

tum potest, excusat, deinde urgenti se regi, ut in hoc rerum discrimine pavorem civium augere desinat, posthac se tranquillorem futurum esse promittit. Eteocle tamen digresso metum et formidinem, male animo pressam, iterum prodit, urbisque obsessæ aut expugnatae calamitates luculentis coloribus depingit. Redit Eteocles, cum exploratore, qui quam quisque septem ducum portam oppugnandam sortitus sit, enarrat. Singulis fortissimum quemque ex suorum numero delectum Eteocles opponere decernit. Itaque Tydeo^a Melanippum^b, Astaci fil., Capaneo^c Polyphontem^d, Eteoclo^e Megarum^f, Hippomedonti^g Hyperbium^h, Parthenopæoⁱ Actorem^j, Amphiarao^k Lasthenem obviam iturum declarat. Septimo vero, Polynici, fratri suo^l, se ipsum^m adversarium futurum esse denuntiat. A quo consilio frustra eum Chorus abducere cupit. Eum igitur ad pugnam festinantem scenaque egressum flebili cantico prosequiturⁿ, quo mala fatorum legibus impendentia præsagit. Supervenit^o nuntius, urbem quidem periculo liberatam, fratres vero Eteoclem atque Polynicem mutua cæde in duello concidisse narrans. Tristissimum hunc eventum Chorus lugubri carmine celebrat^p. Accedunt infelcium Œdipodis filiorum sorores Antigone et Ismene^q, hæque præsertim, caderibus fratrum in medium allatis, una cum Choro mæroris, officio fungentes, plangens et lamentatione scenam complent. Venit^r deinde præco a senatu missus, qui ex Scia, Eteoclem, quidem iustis, exsequiis honorandam, Polynicem, vero, ut patriæ hostem sepultura privandam, essa præauntiat. Quæ Antigone fortiter oblaquitur^s, seque vel sola invito senatu, fratrem sepulturam ostendit. Postremo Chorus in duas^t partes dividit: altera cum Antigone Polynicis, altera cum Ismene Eteocleis funus committante;

Prima dramaticæ scena fititur v. 28. secunda continetur v. 30-77: tertia, v. 78-182; quarta, v. 184-288; quinta, v. 289-376; sexta, v. 377-678; septima, v. 679-721; octava, v. 722-798; nona, v. 799-822; decima, v. 824-871; undecima, v. 872-1006; duodecima v. 1007-1055; ultima, v. 1056-1081.

FABULÆ SEPTEM ADVERSUS THEBAS NOMEN, FUNDUS, LOCUS, TEMPUS, PERSONÆ, ORNATUS SCENICUS.

Nomen hujus tragoediæ ab alijs Έρρα εν Όψους, ab alijs Έρρα

^a v. 291. sqq.

^b v. 376. sqq.

^c v. 377. sqq.

^d v. 399. sqq.

^e v. 424. sqq.

^f v. 439-453.

^g v. 459. sqq.

^h v. 474-482.

ⁱ v. 488. sqq.

^j v. 502. sqq.

^k v. 528. sqq.

^l v. 552. sqq.

^m v. 574-599.

ⁿ v. 633. sqq.

^o v. 655. sqq.

^p v. 679. sqq.

^q v. 723. sqq.

^r v. 794.

^s v. 824. sqq.

^t v. 863.

^u v. 1067.

^v v. 1028. sqq.

^w v. 1055. sqq.

ἐπὶ Θήβας, scribitur. Εἰρηναῖ quidem ἐπὶ Θήβας legitur in Mss. et Ed. consentientibus Justino ut vulgo dicitur in *Quaestionibus et Resp. ad Orthodoxos* qu. 146. et Clem. Alex. Strom. lib. i. p. 401. ed. Oxon. 'Επὶ τὰ ἐπὶ Θήβας, vero scribunt Diodorus in Bibl. lib. iv. Apollodor. Bibl. l. iii. Aristoteles Metaphys. l. xii. c. 6. Clemens Alex. l. 2. p. 400. Eustath. ad Psal. 8. p. 469. Denique ita fabulam hanc citant Aristophanes in Ran. v. 1053. Platonius Sympos. lib. vii. qu. 10. p. 715. ed. Francof. Athenæus Deipnosoph. lib. i. c. 19. Eustath. ad Iliad. α'. p. 146. Longinus in lib. περὶ Τύχης s. 15. quæ loca post alios conguessit Burtonus.

"Æschylum ducum, qui ad Thebas ceciderunt, numerum ad septem redegissee, cum plures fuerint, tradit Pausanias in Corinthiacis τ. Τότους τὰς ἀνδρας ἐς μόνον ἐκτὰ ἀριθμὸν κατήγαγεν Αἰσχύλος, πλεονόντων ἐκ τε Ἀργείων ἡγεμόνων, καὶ Μισσηνῶν, καὶ τινῶν Ἀρκάδων συστρατευσαμένων. τούτων δὲ τῶν ἐκτὰ (ἐπηκολουθήκασι γὰρ καὶ Ἀργεῖοι τῇ Αἰσχύλου ποιήσει) πλεονόντων καὶ οἱ τὰς Θήβας ἐλόντες etc. Quod si ita fuerit, recte hoc inter frigidiuscula recenset Gellius, quæ de numero septenario conguesserat Varro, sc. ad oppugnandas Thebas duces septem delectos esse. l. iii. c. 10. Congesserat autem Varro, ut opinor, ex Græcis scriptoribus. Ita enim Aristoteles Metaph. xiii. 6. Quinimo an verum sit, quod prodit, Pausanias, dubito: Pindarus enim, Æschilo cœtaneus, septem rogos ducum memorat Olymp. od. vi. 23. ἐκτὰ δ' ἔπειτα πυρῶν νεκρῶν τελευσθέντων.—" *Stanl.*

Fundus tragœdiæ est antiquissima belli Thebani historia, quod post deperditos Thebaicorum auctores narrant Diodorus Siculus, Pausanias, Apollodorus, epico carmine celebravit Statius. Varietatem vero historiæ Œdipodiæ multiplicibus fabularum commentis a poetis auctæ et amplificatæ Excursu I. exponemus.

Scenæ locus est in arce Thebarum, ἐν ἀκροπόλει, non autem in turri, aut in muris, ut Portus putabat. Cf. quæ dicemus ad v. 242.

Temporis nota etsi quæ apertis verbis expressa sit nuspiam occurrat, perlecta tamen scena prima nemini credo dubium erit, actionem mane incipere. Quousque perduret, certo definiri nequit; hoc tamen satis constat, omnem actionis cursum intra duodecim horarum spatium absolvi.

Præter Æteoclem et Chorum, qui primarias hujus tragœdiæ partes agunt, interlocutores sunt nuntii duo, Ismene et Antigone, denique præco a senatu missus. Vulgo in catalogo personarum unus tantum numeratur ἄγγελος; quamquam vero nuntium, qui v. 39. sqq. cum Æteocle colloquitur, eundem esse largior, qui postea redit, septem ei duces descripturus v. 377. sqq. ille tamen qui postea v. 794. sqq. prælii eventum Choro narrat, aliud nobis esse videtur.

† p. 156. ed. Kühn.

Scena fortasse forum repræsentavit, unde plurima deorum deorumque templa conspici possent. Saltem eam statu deorum ornata fuisse, e verbis Eteoclis v. 187. colligitur. Ceterum ad misericordiam nihil aptius est hoc figmento, quo ipsa fratrum mutuis vulnibus confectorum cadavera in proscenio spectatorum oculis subjecit; nec abhorret a scenæ dignitate, quod in funeribus infelicitum fratrum efferendis totius tragiæ clausulam fieri voluit.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΙΣ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΕΥΒΟΚΗΣ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ΧΟΡΟΣ ΠΑΡΘΕΝΩΝ.

ΙΣΜΗΝΗ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ΚΗΡΥΞ.

**Προλογίζει δὲ Ἐπεικλῆς, παρασκευάζων τὸν τῶν Θηβαίων
δῆμον εἰς φρουρὰν τῆς πόλεως.**

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΙΣ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ. ΔΗΜΟΣ ΤΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ΚΑΔΜΟΥ πολῖται, χρὴ λέγειν τὰ καίρια,
 "Οστις φυλάσσει πρᾶγος ἐν πρύμνῃ πόλεως
 Οἶακα νωμῶν, βλέφαρα μὴ κοιμῶν ὕπνῳ.

VARIETAS LECTIIONIS.

ΕΠΙ ΘΗΒΑΙΣ] Multi alii, quos in Commentario commemoravimus, scribunt ἰσθ' ὅζας, ut, quid Æschylus scripserit, incertum sit. 2. πρύμνῃ] Comma ponunt Ald. Rob., nulla vero distinctio Ar. Οκ.

IN SCENAM I.

v. 1—38.

v. 1. Κάδμω πολῖται. Honoris causa sic alloquitur Eteocles Thebanos cives, Cadmi Thebarum conditoris mentionem injiciens. χρὴ λέγειν τὰ καίρια, necesse est ut quæ tempus postulat dicantur a rege. Hæc ad sequentem Eteoclis orationem pertinent, qua cives ad fortitudinem hortatur. Prorsus aliena sunt, quæ Anonymus Anglus in editione Burgessiana hic affert, existimans, uti λόγος pro ἔργον passim sumatur, ita hic etiam λόγων pro ποιῶν, ut vertendum sit, quæ ex usu sunt publico agere. Errat etiam, cum Platonem hujus interpretationis auctorem facit, qui in Euthydemo, p. 291. ed. Steph. Σαφῶς οὖν, inquit, ἰδὲ καὶ ἡμῖν αὖτε εἶναι ἢ ζητοῦμεν, καὶ ἡ αἰτία τοῦ ἰδεῖν περὶ πάντων ἐν τῇ πόλει· καὶ ἀντιχῶς, κατὰ τὸ διὰ χόλον ἰαμβεύειν, μέγα VOL. I.

ἐν τῇ πρύμνῃ καθῆσθαι τῆς πόλεως, πάντα κυβερνῶσα, καὶ πάντων ἔχουσα, καὶ πάντα χρεῖμα ποιῶν. Quis enim non vident in ultimis verbis πάντα—ποιῶν suum ipsius stilum a Platone adhibitum, non Æschyli orationem descriptam esse?

2, 3. Ἰσθ' ὅστις φυλάσσει πρᾶγος ἐν πρύμνῃ πόλεως ὅσακα νωμῶν. Varie hic locus interpungitur in Edd. Stephanus comma posnerat post πρύμνῃ, hoc sensu: qui temp. servat in puppe, urbis gubernaculum s. clavum tenens. In notis vero, postquam locus ille Platoniceus ex Euthydemo modo commemoratus in mentem venerat, hanc distinctionem retractavit, illamque prætulit, quam Burgessius postea adscivit, qua comma post πόλεως exaratur. Inde hic funditur sensus: qui temp. in puppe urbis servat, clavum tenens. Optima tamen est, si fallor, Brunckii, quam nos quoque secuti sumus, interpunctio, qua per totum v. 2.

D d

Εἰ μὲν γὰρ εὖ πράξαιμεν, αἰτία θεῶν
 Εἰ δ' αὖθ', ὃ μὴ γένοιτο, συμφορὰ τύχοι,

omnibus commatibus sublatiis, unum demum post *καμῶν* ponitur; vocabulum *πύλων* enim communiter ad *πρώγος* et ad *πρώμην* et ad *ἰάνα* refertur, q. d. *ἰστίς φυλάσσει πρώγος τῆς πύλων* ἢ *πρώμην* ἢ *ἰάνα* ἢ *καμῶν*. Hic igitur, ne his odiose repetendum sit *αὐτῆς*, cautum est vocabulo *πύλων* apertissimo loco posito, modo ne, quod bene instituit poeta, id perversitate distinguendi male corrumpatur. Itaque hoc significant verba Eteocles: Oportet eum jam tempestiva dicere, qui temp. in puppe civitatis clavum custodit. *ἰστίς* indefinite positum est, pro *εὐτὶν* *δε*; non tamen vertendum est quicumque, neminem enim alium notat Eteocles nisi se ipsum; circumscriptione autem utitur, modestie causa. *φυλάσσει πρώγος* est omnem reip. statum, fortunam, salutem servare. Notissima vero est allegoria, multum a scriptoribus Græcis Latinisque frequentata, qua resp. cum nave, ejusque rectores cum navibus comparantur. Laudarunt viri docti Pind. i. 165. Eurip. Phœniss. 74. Hor. Od. i. 14. Cf. Cicer. de Senect. 17. et Or. pro Sext. c. 9. Ep. ad. Div. 9, 15. Sed etsi familiare Ciceroni est in puppi sedere et clavum tractare, non tamen h. l. opus est, ut cum Stephano post *ἢ πρῶμην* omisum esse putemus participium *καθάμενος*. Constructio enim vel absque eo absoluta est: *καμῶν ἰάνα ἢ πρῶμην πύλων*. Est autem *καμῶν ἰάνα*, ut in proprio sermone apud Homerum, Odys. ρ'. 218. ρ'. 32. *καὶ εἰπὶ καμῶν, πῶδα καὶ καμῶν* navis gubernaculum tractare, regere, movere. cf. v. 62. 658. Paulo aliter Pindarus l. i. *καμῶν διακίβησιν ἀνδάλιν σφραγίς*.

βλίσφαρα μὴ καμῶν ὄντω. *Palpebris nunquam somno conviventibus, oculis nunquam somno sopitis*. Bene continetur notationem verbi *φυλάσσει*. *καμῶν*, *καμῶν*,

antiquissimis scriptoribus, ut Homero, (c. c. Il. ξ. 236. Od. ρ'. 372.) usitatum. Postea frequentius fuit *καμῶν*. Stanley Eustathii observationem ad Il. ξ. laudavit, qui hoc quoque versiculo usus est, ut eos, qui putabant æolice apud Homerum *καμῶν* pro *καμῶν* dictum esse, refutaret.

4. *εἰ μὴ γὰρ εὖ πράξαιμεν, αἰτία θεῶν*. (Lectio *θεῶν*, quæ est in Guelf. Barocc. 4. Seld. vulgatæ non videtur præferenda.) Si enim bene rem geramus, diis id auctoribus acceptum fertur. Non enim *αἰτία θεῶν* significat. h. l. dii auctores sunt; sed causa rei feliciter gestæ diis tribuitur; quamquam consulto ambiguitatem quaerit, ut, si verba seorsim spectes, illo etiam modo explicari possint. Parcus enim deorum cultor Eteocles, indignatur quodammodo rerum bene gestarum auctoritatem ad deos referri, male gestarum culpam hominibus tribui.

5. sqq. *εἰ δ' αὖθ', ὃ μὴ γένοιτο*—*Καθήμενος πύλων*. Sin autem rursus, quod abiit, adversi quid occiderit, Eteocles sane solus multum a civibus malis rumoribus differretur, gemitusque populares in se commoveret, quorum Jupiter averruncus fiat, et hoc nomen suum Cadmeorum urbi taceat.

5, 6. *εἰ μὴ γένοιτο*. "Quid abiit, vel quod dii prohibeant, averruncantium formula. Vide Brisson. de formulis lib. i. p. 103." Burton. *καὶ* "pro *καὶ*, adjectivo, ut sæpe fit, a Græcis pro adverbio posito. Sic Ælianus lib. ix. Var. hist. c. 8. *καὶ οὐκ ἄνδρα ἐκείνην*, h. e. intemperantissime. Similiter Hesiodus *ἔργον* v. 698. *ἀρετὴν δὲ γυναικῶν τοὺς ποτὶ θεῶν ἀγνοῦσαι*, ubi *ἀρετὴν* pro *ἀρετῇ*. Eadem loquendi ratio etiam Latinis usitatissima est, ut observavit Perizonius ad Æliani l. i. 4." Burton. *ὡς ἀνέστη*] solus rē Eteocles deploraretur, quoni. in. cum votum capta

Ἐπιστολὴς ἂν εἰς πατρὺς κατὰ πτόλιν
 Ὑμνοῖδ' ὑπ' ἀστῶν θροοιμοῖς πολυῤῥόδοις.
 Οἰμώγμασιν δ', ἂν Ζεὺς ἀλεξήτης
 Ἐπώνυμος γένοιτο Καθμεῖων πόλιν.
 Ὑμᾶς δὲ χρὴ νῦν, καὶ τὸν ἐλλείποντ' ἔτι

10

G. αἱ τοὶ ὁ Αἰδ. L., additamentum scholiaste. 7. ἐμνήσθ' ἐμνήσθ' A. quod constructio verborum non patitur, καλῆβδου] Sic Gedd. et Edd. omnes, nisi quod Brunckius recepit conjecturam Valckenarii καλῆβδου, ingeniosam sane, sed tamen non necessariam. cf. Comm. ad h. l. 8. ἐμώργασιν S'] ἐμώργασθ' S' Ald. Rob. ἀαγύρην] ἀαγύρη Ald. Rob. Turn.

conferenda esset. *φροίμιος παλληψίδος*] Stanleyus ad partes vocavit Eustathii animalversionem: *Ἰσι δὲ καὶ τῷ ὕμνῳ ἐν φιλῶν ἱελαμδαμονίῳ ποτὶ, κατὰ βαρύναν ἀντίφρασιν. Σοφοκλῆς Ὑμνήσεις πα πᾶ, ἥκων ὑβρίστis. καὶ ἐν Οἰδίποδι τῷ τυραννῇ. Τοῖς αὖτ' ἰφρμῶν, ἥκων τυραννῶν. Διοχῦλος Ὑμνήσεις ἄπ' ἀστῶν φροίμοις πολυῖρρῶσις. Εὐριπίδῃ τὴν ἰμὴν ὕμνοῦσαι ἀπιστοῦσιν, ἥκων καυλογῶσαι, etc. φροίμιος attica contractione pro φροίμιον praecentione s. praeludium citharitarum, antequam canticum incipiat, (nostri dicunt *das Vorspiel, das Ritornell*), tum' pro ipso hymno ponitur. H. l. vero metaphoricè de rumussulis et maledictis popularibus. *παλληψίδος* pro *καλοψίδος* ex ingeniosa Cel. Valckenarii conjectura, quam idaei amplexi sumus, quia *πολὸς* cum *παλληψίδος* iniquam pleonasmum faceret; qui tamen mitigatur, si *παλληψίδος* sit i. q. *partis*, et ad multiplicis civium tumultuantium et indignantium rumores pertineat.*

Ὁ Ζεύς ἀλλετρημένος ἐπ' αὐτομας γένοιτο
καρμίσων φίλῳ, Heathius vertit : quom-
modo Jupiter sit averruncus, cognomen hoc
merito adeptus Cadmeorum civitati. Ano-
nymus Anglus vero : Quorum Jupiter
propulsator vel averruncus hoc cognomen
adipiscatur ; s. quæ Jupiter a nobis propul-
set, et ideo hoc nomine in posterum colatur.
Neuter satis accurate. Nam Jupiter

ἀλιζιττήριος hoc nomine jam colebatur
inter Thebanos, et **ἰωάννης** **γίνουσι** nihil
aliud est nisi hoc : **et omni illud nominis**
sui firmet atque impleat, non nomine tan-
tum, sed et omine nobis averruncus sit.

10—16. ὁμᾶς δὲ χρὴ ἵν, καὶ τὴν ἑλπίσαντε ἴτε ἥσως ἀρμῆς, καὶ τοὺς ἑξέ-
 ρων χρέον, (χρέον cum Grotio reponere
 nolim propter ambiguitatem constructionis
 ex antecedente ἑξέων oriundam,
 si datus χρέον in accusativum muta-
 tur.) βλάστωμαι ἀλλοφύοντα σώματος πο-
 λὺν, ὅταν εἴ ἴχουσι Ἰαννοῦ, ὡς τὸ εὐρ-
 ροῖ εἰς πῶς, πόλιν τ' ἀγέην, — φιλαστέ-
 ρος. Oportet autem vos omnes, eos quosque
 qui vel pubertatem s. ætatem militarem non-
 dum consecuti, vel eandem jam supergressi
 sunt, unumquemque corporis vires diligenter
 reparantem, et quæ opus sunt, quæ decet
 curantem, huic urbi earumque indigentum,
 (ἰσχόμενι dii indigetes indigenæ. Cf.
 Cl. Heyne ad Virgil. Georg. v. 498.)
 aris, (ne umquam eis honores contingantur)
 liberis patriæque teluribus, dilectissimæ pa-
 trici succurrere, ὁ ἑλπίσαν ἴτε ἥσως ἀρ-
 μῆς est, qui nondum attigit puberta-
 tem, s. eam ætatem, a qua stipendia
 mereri legitimum est. ἀρμῆς enim inter-
 dum de virili ætate usurpat. Itaque
 oppositionis vi ἑξέος est is, qui militiam
 detrectare jure suo potest, propterea
 quod militare ætatem jam excessit,
 Sic Agesilaus hac excusatione uteba-
 tur, quod jam quadraginta annos a

Ἦς ἀκμαίας, καὶ τὸν ἔξῃον χρόνον,
 Βλάστημον ἀλδαίνοντα σώματος πολὺν
 Ὄραν ἔχονθ' ἑκάστον, ὥστε συμπεριπῆς,
 Πόλει τ' ἀρῆγειν, καὶ θεῶν ἐγγχωρίων

12. βλάστημον] βλάστημον Mosq. 1. 2. Ald. βλάστημόν τ' Rob. πολλὸν] πολλὸν Ald. Mosq. 1. 2. 13. Ὄραν—ἑκάστον] Ὄραν θ' ἑκάστον ἔχοντα Ald. Ὄραν ἑκάστον ἔχοντα Mosq. 1. 2. Rob. Ὄραν θ' ἔχονθ' ἑκάστον Turn. Ὄραν τ' ἔχονθ' ἑκάστον Victor. Cant. Stanl. Ὄραν γ' ἔχονθ' ἑκάστον conj. Stanl. Receptam a uobis post Brunckium lectionem ommissa copula, præferunt codd. Regg. ὄντι] ὡς τις Ald. Rob. Turn. Vict. etc. ὡς τις Mosq. 2. ὄντι substituendum censuit Stanl. quo refertur Schol. καθάπερ. Idque cum Brunckio rescripsimus. Idem h. l. optime convenire vidit Abresch. nisi forte τ' positum sit pro τὰ, quod tamen non est verisimile.

pubertate superasset, καὶ ὅσπερ τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οὐκ εἰς ἀνάγκη εἴη τοῖς ἑαυτῶν ἔξω στρατεύεσθαι, οὕτω δὲ καὶ βασιλεῖσι τὸν αὐτὸν νόμον ὅτι καὶ ἐπιδαίνουσι Xenoph. hist. gr. v. 4, 13. ed. Mori. In summo tamen rerum discrimine et senes, et impuberes pueros armatos fuisse legimus: Justin. v. 6, 3. Omni- noque urbis patriæ ab hostibus obsessæ propugnationem nemini, nisi aut plane pueris, aut senibus decrepitis detrectare licebat. Quæ sequuntur βλάστημον—ἑκάστον, male Heathius aliique sic cepe- runt, quasi in his descriptio ætatis ines- set, scilicet falsa lectione Ὄραν decepti, cum unice verum sit Ὄραν. Nempe βλάστημον σώματος ἀλδαίνειν, vigorem corporis augere, (hanc explicationem etiam Grotio, viro summo, placuisse colligitur ex eo, quod pro ἀλδαίνοντα legendum censuit ἀλδαίνειν τι, quod tamen non est necessarium,) significat, corpus cibo potuque reficere, ut par sit prælii laboribus sustinendis. Inter- dum et oleo corpora perungebant, (sic Livio auctore, ubi prælium ad flumen Trebiam describit, lib. xxi. c. 25. Hannibalis miles, ignibus ante tentoria factis, oleoque per manipulos, ut molli- rent artus, misso, et cibo per otium, capto, alacer animis corporibusque arma capiebat, atque in aciem procedebat.)

Solenne autem fuit imperatoribus, an- tequam pugna consereretur, corporum curam suis mandare. Sic apud Home- rum Agamemnon his verbis cohortur milites: Iliad. ε'. 381. sqq.

Νῦν δ' ἔρχομαι ἐπὶ δίστοισι, ἵνα ξυτάγωμαι ἔξω·

Ἐδ' μὲν τις δόρυ θηξάσθω, ὃ δ' ἑσπίδα θύσθω.

Ἐδ' δὲ τις ἄρματος ἀμφὶς ἰδὼν, πολλήμιν μιδίσθω·

Ὡς πὶ πανημέριον στυγερῇ κριώμεθα ἄρηι.

Et Priamus apud eundem, Iliad. η'. 370. cœnam suos sumere, eosdem vero etiam excubias diligenter agere jubet:

Νῦν μὲν δόρυσι ἱλίοδε κατὰ στρατὸν, ὡς τοπάρῃσι περ,

καὶ φυλακῇς μήνομεθα, καὶ ἰγρήγορε ἑκάστοις.

Itaque hic apud Nostrum βλάστημον σώματος ἀλδαίνειν, (hoc modo dicitur μέλις ἀλδαίνειν Hom. Odys. α'. 367. pro corpus robore, vigore, et pulcritudine augere,) de corporis cura, Ὄραν ἔχον ὄντι συμπεριπῆς de cura armorum, reli- quarumque rerum ad urbis defensionem necessariarum, de excubiis et id genus aliis officiis militaribus intelligendum. Βλάστημον Stephanus sine causa idonea in βλάστημα mutandum censebat, idem

Βαμοῖσι, τιμὰς μὴ ἔαλειφθῆναι ποτε,
 Τέκνοις τε, γῇ τε μητρὶ, φιλότατῃ τροφῷ.
 Ἡ γὰρ νέους ἔρποντας εὐμενεῖ πέδῳ,

15. βαμοῖσι] Recte Brunckius Stanleii de consilio commate post hoc vocabulum distinxit. ἔαλειφθῆναι] ἔαλειφῆναι Mosq. 2. 16. τέκνοις τε] τέκνοισί γε Mosq. 2. τέκνοισί γε Ald. τροφῷ] τροφῶν Mosq. 2. 17. ἡ γὰρ] Bene Brunckius accentu notavit voculam ἡ, qui etiam in codd. Regg. conspicitur. Est enim i. q. ἀντὶ h. l. In Cod. Reg. A. perperam forma dorica ἡ γὰρ.

enim vocabulum, quod jam Heathius observavit, recurrit Suppl. v. 322. πολλὸν vel ad βλάστημον, vel ad participium ἀλδαίνοντα trahi potest. Et hoc quidem aptius esse nobis videtur, ut πολλὸν, sicut antea, positum sit pro πολλύ; (πολλὸν rescribendum censuerunt Henr. Steph. item Casaubonus teste Burtono,) et ἡ πολλὴ ἀλδαίνων σώματος βλάστημον sit is, qui diligenter vires corporis reparat.

In ἄρῳ ἔχονθ', (Grotius ἔχων corrigendum opinatus est, ut antea ἀλδαίνων τε,) ἔκαστος obsecutus equidem sum doctissimo Bruncko, ut τε copulam auctoritate codd. Regg. delerem; sed ejus me nunc fere pœnitet obsequii; nam illa copula recte vincit participia ἀλδαίνοντα et ἔχοντα; sicut postea πάλῃ τε καὶ βαμοῖσι, τέκνοις τε, γῇ τε conjunctionibus inter se nectuntur.

γῇ τε μητρὶ, φιλότατῃ τροφῷ. "Telluris κορυφῶν meminit Pausanias et Proclus in Timæum Comm. 4. καὶ ὡς μὲν τροφὸς τὴν τιλοισουργικὴν μιμῆται τάξιν, καὶ ἢ καὶ πάτριον Ἀθηναίους Κουροτρόφον αὐτὴν ὀνομαζομένην. Suidas: Κουροτρόφος γῆ τὰντὴ δι' ὅσους φασὶ τὸ πρῶτον Ἐριχθόνην ἐν ἀκροπόλει καὶ βωμόν ἱερῆσθαι, χάριν ἀποδιδόντα τῇ γῇ τῶν τροφῶν παύσασθαι δι' ὅμιμον, τοὺς δόντας ἐνὶ θεῷ τὰντῃ προδύνει." Stanl.

Ante τιμὰς μὴ ἔαλειφθῆναι ποτε recte intellexit Heathius ὅστις particulam subdixit. In metaphora illa τιμὰς ἔαλειφειν vel ab ignium in aris collucens imagine, vel ab unguentis, quibus altaria consecrabantur, oleisque quæ

libandi causa effundebantur, cf. Agam. v. 88. sqq. petita est similitudo; ἔαλειφειν enim primum est unguentum abstergere; deinde oleo exstinguere; tandem simpliciter exstinguere, delere.

Ceterum in cohortationibus imperatorum, quibus milites ad virtutem accendebant, plerumque deorum patriorum, liberorum, conjugum, ipsiusque patrii soli facta est mentio. Cf. Pers. v. 400. sqq.

17. sqq. ἡ γὰρ—τίδη. Hæc enim omnem infantia molestiam excipiens, vos pueros in miti ejus solo irreptantes nutrit, ut ad hanc necessitatem essetis fidi propugnatores. Locus est suavis et bene moratus. Magna etiam in verborum delectu diligentia. τίους—τίδη, da ihr noch als Kinder an ihrem sanften mütterlichen Boden hinkrocht.

μαιδίας ἔρλον. Lectio *μαιδίας*, quæ est in Ald. Turn Rob., etsi aptum sensum præbet, omnem educationis molestiam, tamen admitti nequit, quia ἔ ante vocalem corripere non est Atticorum. Cf. Cl. Valckenæ ad Eurip. Phœniss. v. 21. Itaque *μαιδίας ἔρλον* tenendum est, h. e. *infantia imbecillitatem, et varias, quæ eam premunt, ærumnas*, quæ scilicet matribus nutricibusque multos labores et molestias parere solet. Facile hic recordabuntur lectores Phœnicen Homericam, Achilli molestias in eo educando tolerandas in memoriam revocantem:

Πολλὰ μοι πατρίδους ἐπὶ στήθεσσι
 χιτῶνα

ὅπου ἀποβλέψας ἐν τησὶν ἀλγιστῇ.

Ἄπαντα παιδοκοῦσα παιδίας ὄτλον,
 Ἐδρέψατ' οἰκιστῆρας ἀσπιδηφόρους
 Πιστοὺς, ὅπως γίνασθαι πρὸς χρεὶός τόδε.
 Καὶ νῦν μὲν ἐς τόδ' ἡμαρ εὖ ῥέπει θεός·
 Χρόνοι γὰρ ἤδη τόνδε πυργηρουμένους
 Καλῶς τὰ πλείω πόλεμος ἐκ θεῶν κυρεῖ.
 Νῦν δ' ὡς ὁ μάντις φησὶν, οἰωνῶν βοτῆρ,

20

19. οἰκιστῆρας] οἰκιστῆρας Mssq. 2.
 21. μὲν abest Ald. 22. ἤδη abest Mssq. 1.

20. γίνασθαι] γίνεσθαι Ald. Mssq. 2.

Ὡς ἰσὶ σοὶ μάλα πολλὰ ἴσθαι καὶ
 πολλὰ ἰμύνησθαι.

Eodem enim modo, quo ille pueritiam ἀλιγνήν appellat, hic dicitur παιδίας ὄτλος.—οἰκιστῆρας ἀσπιδηφόροι, cives acutigeri, h. e. arma gerentes. In hac locutione οἰκιστῆρας—πιστοὺς nota est casus enallage, nominativum cum sequenti verbo construendum in accusativum cum antecedente constructum mutantis; pro ἰδρέψατο, ὅπως πιστοὶ—οἰκιστῆρας ἀσπιδηφόροι γίνασθαι. In Guelf. scribitur οἰκιστῆρας. Forte Æschylus scripsit οἰκιστῆρας, incolae, cum οἰκιστῆρας proprie sint coloni, colonia deductores.

21. καὶ νῦν—εὖ ῥέπει θεός· et nunc quidem ad hunc usque diem prospere se deus ad causam nostram inclinat. εὖ ῥέπει translate; forte alluditur ad Jovem bellantium sortes ponderantem. cf. Iliad. 9. 72. sq.

22, 23. χρονοί—θεῶν κυρεῖ. Cumque jam id temporis sit, ex quo obidemur, p'ultima ταρῆν nobis diis dantibus ex voto successerunt. v. 23. haud satis accurate translati Hesthius: ad hoc enim usque tempus obsecris; nam in τόνδε inest significatio diuturnitatis.

24. sqq. νῦν δ' ὡς ὁ μάντις φησὶν—ἀφ' ὀκυλάων τρέμει. Nunc vero, ut vides, augur (Tiresias) dicit, qui non ignem (sacrificiorum) sed aves fatidicas auribus

ac mente observat, artem callens haud fallacem; hic igitur vaticiniorum præces magnam agmen Achivorum per noctem contrahi et huic urbi insidiaturum esse nuntiatur.

οἰωνῶν βοτῆρ. His verbis significatur Tiresiam non tantum feras aves, v. c. aquilas, vultures, observasse, sed etiam cicures quasdam, v. c. gallos, gallinas, columbas, eo consilio aluisse; quod Romanos quoque instituisse constat. Notum est ex Apollodoro, quid de Tiresia Pherecydes retulerit. Pallas enim eum, quod se nudam videre ei contigisset, excæcavit; cumque petente matre ejus Chariclone, ut ei oculorum usum restitueret, id Minerva efficere non posset, sic ei aures expurgavit, ut omnium avium vocem intelligeret. Huc igitur pertinet ἀπὸ νυμῶν καὶ φρεσὶν, auribus et cogitatione observans. Huc quoque traxerim πυρὸς δίχα, quia enim cæcus erat Tiresias, ignem observare atque ex eo vaticinari non poterat. Certe ἀπροσδιόνυστος est, quod Stanley existimat, Poëtam his verbis incruenta Pythagoreorum sacrificia tangere νυμῶν recte explicat Brunckius per οἰωνῶν, apto usus exemplo Euripidis in Phœniis. 1266.

μάντις δὲ μῆλ' ἴσθαι, ἰμύνησθαι
 ἀμὰς
 ῥέπει τ' ἰνέμεν.

Ἐν ὧσι νυμῶν καὶ φρεσὶν, πυρὸς δίχα,
 Χρηστηρίους ὄρνιδας ἀψευδεῖ τέχνῃ·
 Οὗτος τοιῶνδ' ἐσπότης μαντευμάτων
 Λέγει μεγίστην προσβολὴν Ἀχαιῖδα
 Νυκτηγορεῖσθαι ἀπίβουλεύσειν πόλει.
 Ἄλλ' ἔς τ' ἐπάλξεις καὶ πύλας πυργωμάτων 30
 Ὁρμαῖσθε πάντες, σοῦσθε σὺν παντευχίᾳ,
 Πληροῦτε θωρακεῖα, καὶ πέλμασι
 Πύργων στάθητε, καὶ πύλῳ ἐπ' ἐξόδοις
 Μίμνοντες εὐδαρσεῖτε, μὴδ' ἐπηλύδων
 Ταρσεῖτ' ἄγαν ὅμιλον· εὖ τελεῖ θεός.
 Σκοποὺς δὲ καὶ γὰρ καὶ κατοπτῆρας στρατοῦ
 Ἐπεμψα, τοὺς πέποιδα μὴ ματᾶν ὁδῷ·

26. ἀψιδῶν] ἀψιδῶ Mosq. 1. 2. 28. Ἀχαιῖδα] Sic post Brunckium (qui hanc scripturam recte observavit antiquiorem et Homericam esse) auctoritate Cod. Reg. B. scribere maluimus. Vulgo praeferunt formam Ἀχαιῖδα. 29. ἀπίβουλεύσειν] ἀπίβουλεύσει Mosq. 2. 30. πυργωμάτων] πυργωμάτων Mosq. 2. 34. εὐδαρσεῖτε] εὐδαρσεῖτε Turn.

et Soph. Œd. Tyr. 300.—In verbis ὧν
 ὧν—οὗτος τοιῶνδ' sqq. anacoluthon est,
 quale familiari colloquio, praesertim
 concitatori animo loquentis, bene con-
 venit. νυκτηγορεῖσθαι, quod alias notat
 noctu nuntiare, h. l. significet necesse
 est noctu ad concionem convenire, vel om-
 nino noctu congregari. Id aperte sensus
 postulat; nisi forte scripsit Æschylus
 νυκτεργισθῆναι, h. e. de nocte surrexisse, a
 νυκτεργιστῶν. Certe enim hoc ad sensum
 melius conveniret. Vulgata si teneatur,
 praesens infinitivi pro praeterito posi-
 tum esse oportet. Non enim de prox-
 ima nocte, sed de ea, quae modo prete-
 rita erat, vates loquitur. Id clarum
 est ex sequentibus, quia quod ille prae-
 stiterat statim perficitur.

30. sqq. ἐπάλξεις sunt pinnae murorum
 (Brustwehren). σοῦσθε σὺν παντευχίᾳ,
 cum omnibus armis praeimpile s. festinate.
 θωρακεῖα hic sunt propugnacula s. loca

in muris, ubi milites post pinnae sta-
 bant. ἐπάλξεις, tabulata turrium.
 πύλῳ ἐπ' ἐξόδοις ipsae portarum aperturæ
 interiores, quae valvis clauduntur, lu-
 mina portarum (die Thore im Lichten).
 εὖ τελεῖ θεός, felicem exitum deus dabit.

36. sq. σκοποὺς—ιστιμψα: explorato-
 res vero et speculatores hostilis exercitus
 emisi. Idem sunt σκοποὶ et κατοπτῆρες;
 et hæc μακρολογία, quæ versiculis
 quoque 30—31. inest, non dedecet ora-
 tionem hominis curarum pleni, nego-
 tiis intenti; ideoque, ut facilius intel-
 ligatur, non nimis parci verborum. Si
 quis tamen distinguere velit, σκοποὺς
 dicat eos, qui de muro aut specula ob-
 servant; κατοπτῆρας vero speculatores
 ipsi hostium turbæ sese immiscentes
 (Spione).

37. τοὺς πέποιδα μὴ ματᾶν ὁδῷ, hos-
 que non frustra ituros et redituros esse,
 portumatum habeo.

Καὶ τῶνδ' ἀκούσας, οὔτι μὴ ληφθῶ δόλῳ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ. ΑΓΓΕΛΟΣ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ἐτεόκλειες, φέριστε Καδμείων ἄναξ,
 Ἦκω σαφῇ τὰ κεῖθεν ἐκ στρατοῦ φέρων
 Αὐτὸς κατόπτης δ' εἴμι ἐγὼ τῶνπραγμάτων.
 Ἄνδρες γὰρ ἐπτά, Δούριοι λοχαγέται,
 Ταυροσφαγοῦντες ἐς μελάνδετον σάκος,
 Καὶ διγγάνοντες χερσὶ ταυρείου φόνου,
 Ἄρην, Ἐννὰ καὶ φιλαίματον Φόβον

40

38. εἶν.] οὐ τοι Μοσχ. 2. ληφθῶ] ληφθῶ Ald. 39. Ἐτεόκλειες.] Ἐτεόκλεις Ald. Rob. 41. αὐτοῖς—πραγμάτων] Thomas Magister v. ἱμπεδῶν ex Æschyli Sept. adv. Theb. citat hunc versum, 2 δ' ἱμπεδῶν μάλιστα ταῦθ' ἦν φράσειν. Ne igitur alicui suspicio suboriatur, hunc versum post v. 41. inserendum, quod non alius ei locus commodior videatur in tota fabula, bene monuit Abreschius hunc versum esse Euripidis Phœniss. 713. falso a Thoma, quem memoria fefellit, Nostro tributum. 44. χερσὶ] χερσὶν Ald. 45. Ἄρην] Ἄρην v. Ald.

Quibus dictis Eteocles Thebanos ci-
 ves dimittit, hique scena egrediuntur,
 speculatorique adventanti locum faci-
 unt.

IN SCENAM II.

v. 39—77.

Explorator venit ad Eteoclem, eique
 se ab exercitu venire, et quæ narratu-
 rus sit, ipsum oculis observasse, signi-
 ficat.

42. Ἄνδρες—Δούριοι λοχαγέται, septem
 enim bellicosi duces. Cf. v. 55.

43. ταυροσφαγοῦντες ἐς μελάνδετον σά-
 κος, bovem mactantes, ejusque sanguinem
 chlypeo ferro revincto escipientes. μελάνδετον
 σάκος, nigro h. e. ferreo ambitu cinctum,
 ut ap. Homerum μελάνδετον φάσγανον,
 Il. δ. 713. sunt gladii cum ferreis
 manubriis.

44. καὶ—φόβον. Et manibus tangerentes
 bovium sanguinem sollemni veterum
 ritu, cum inter sacrificandum jurabant.
 Burtonus excitavit Valer. Flacc. Ar-
 gonant. i. 787.

Ipse manu tangens damnati cornua
 tauri.

et Polyb. histor. iii. de Hannibale ini-
 micitiis adversus Romanos jurejurando
 se adstringente, idem narrantem, ἄφα-
 μινον τῶν ἱερῶν ἐμύνηται μηδὲ ποτε Ῥωμαίοις
 εὐνήσειν.

45. sqq. Ἄρην—Φοβέσειν, (Φοβέσειν
 Barroc. 4. Guelf.) φόβον. Per Martem,
 Bellonam, et Pavorem sanguinis avidum
 jurarunt, se aut ruinas civitati parentes,
 urbem Cadmeorum vi expugnaturus, aut
 morientes hanc terram sanguine tincturos
 esse. Imaginem hanc ut vere heroicam
 laudavit Longinus, πικρὸν ὕψους, segm.
 xv.

Ὀρεκωμότησαν, ἣ πόλει κατασκαφὰς
 Θέιντες, λαπάξιν ἄστῳ Καδμείων βίᾳ,
 Ἡ γῆν θανόντες τήνδε φυράσσειν φόνῳ
 Μνημεῖά δ' αὐτῶν τοῖς τεκούσιν ἐς δόμους
 Πρὸς ἄρμ' Ἀδράστου χερσὶν ἔστεφον δάκρυ
 Λεῖβοντες· οἶκτος δ' οὔτις ἦν διὰ στόμα.
 Σιδηρόφρων γὰρ θυμὸς ἀνδρεία φλέγων
 Ἔπνει, λεόντων ὡς Ἀρην δεδορκόταν.
 Καὶ τῶνδε πύστις οὐκ ὀκνῶ χρονίζεται.

49. *μνημεῖα*] *σημεῖα* Stob. 50. *πρὸς ἄρμ'*] *πρὸς δ' ἄρμ'* Rob. 51. *διὰ*] *ἀπὸ*
 Stob. 54. *καὶ τῶνδε πύστις*] *καὶ τῶνδε πύστις* Rob. *οὐκ*] *ὀκνῶ* Ald. Rob.

47. *λαπάξιν*. Eustath. in Iliad. α'.
πρὸς τῇ Διοχόλῃ ὑφῆται ἐδ' ἦμα
(ἀλαπάξιν) χωρὶς τοῦ α. Stant.

49. sq. *μνημεῖα*—*ἱερὸν*, monumenta
 autem sui parentibus domum mittenda
 conferebant, iisque Adrasti currum cinge-
 bant; mos enim erat antiquis, antequam
 pugnam ingrederentur, fibulas, vittas,
 cincinnos, et id genus alia deponere,
 quæ parentibus aut cognatis in sui me-
 moriam si forte in prælio occubuissent,
 mitteretur. Apud Stob. Serm. 7. p.
 87. legitur *σημεῖα*, quam lectionem
 Scholiastes quoque invenisse videtur.
 Eadem interdum etiam *γυμνάσματα*
 dicuntur.

50. sq. *δάκρυ λεῖβοντες· οἶκτος δ' οὔτις*
ἦν διὰ στόμα. Suavissima est pictura
 duplicis animi affectus in facie elucentis,
 ita ut alius oculis, alius ore exprimitur.
 Oculis enim lacrymam stillabant, desi-
 derium et amorem parentum signifi-
 cantes, ore vero truem et imitem
 bellatorum animum referebant. Simi-
 lis est imago Andromachæ apud Ho-
 merum Hectoris ad prælium festinantis
 discessu contristatæ, pueruli vero patris
 eristatæ, e galea terribiliter nutantem
 exhorrentis aspectu exhilaratæ, quam
 imaginem duobus tantum verbis, at

lectissimis, absolvit, *δακρυόντι γάλασσα*.
 Oculi lacrymis adhuc madebant, cum
 suavi interim risu os diduceretur.
οἶκτος δ' οὔτις ἦν διὰ (Stobæus l. l. ἀνά.)
στόμα, ore referebant animum imitem,
 immisericordem; parum recte Anonymus
 Angelus *οἶκτος* de muliebri egulatione ce-
 pit.

52. sq. *σιδηρόφρων*—*διδορκόταν*. *Ferreus*
enim animus virtute excandescens spirabat,
ut leonum, pugnam cernentium. In pri-
 oribus verbis allegoria a ferro candente
 petita, cujus tenor æquabiliter serva-
 tur. Ut enim illud æstum exhalat, sic
 ferreus immitis bellatorum *φλέγων ἁν-*
δρείᾳ candens, ut ferrum calore, sic
 virtute animus *ἱσχυί* immane spirabat.
 Atque hoc quidem verbo commode
 transitus fit ab allegoria ad similitudi-
 nem a leonibus ductam. *Ἀρην διδορκόντες*
 dicuntur leones, cum se pugnae parant,
 eamque sibi imminere, vident. cf. Ho-
 mer. Iliad. ε'. 133.

54. *καὶ τῶνδε πύστις οὐκ ὀκνῶ χρονί-
 ζεται*. Quamquam hæc sic intelligi
 possunt: *Atque hoc ita esse tu ipse non*
ita multa post experieris, tamen præfe-
 renda videtur Stobæi lectio: *καὶ τῶνδε*
πύστις οὐκ ὀκνῶ χρονίζεται, atque huic
meæ narrationi ipsa res sine mora fidem

Κληρουμένους δ' ἔλειπον, ὡς πάλαι λαχὼν
 ἑκάστος αὐτῶν πρὸς πύλας ἄγαι λόχον.
 Πρὸς ταῦτ' ἀρίστους ἄνδρας ἐκκρίτους πόλεως
 Πυλῶν ἐπ' ἐξόδοισι τάγευσαι τάχος.
 Ἐγγὺς γὰρ ἦδη πάνοπλος Ἀργείων στρατός
 Χωρεῖ, κονίει, πεδία δ' ἀργηστής ἀφρὸς 60
 Χραίνει σταλαγμοῖς ἵππικῶν ἐκ πλευμόκαμ.
 Σὺ δ', ὥστε νηὸς κεδνὸς οἰακοστρόφος
 Φράζξαι πόλισμα, πρὶν καταιγίσειν πνοαῖς

55. κληρουμένους δ' ἔλειπον] Ita omnes codd. et Edd. κλ. γὰρ ἔλειπον reposuit Brunckius, nulla, quod ad hanc particulam attinet, codicum auctoritate usum. Nam quod in codd. B. voculae δ' superscriptum est γὰρ, id recte sic interpretatus est, glossatorem quendam significare voluisse, δι' hic pro γὰρ sumi. ἔλειπον quidem in codd. Regg. invenit Brunckius (superscripto tamen in B. mediae syllabae τῇ ι), sed id librarii errori debere videtur. 56. ἄγαι] ἄγη Mosq. 1. 61. κλυμύων] κλυμύων Ald. Turn. κλυμάων Mosq. 2.

facies. Nostri dicunt: der Glaube wird dir bald in die Hand kommen. οὐκ ὀκνη χροῖζισται, metaphora eleganti ac decora: non tarditate ulla morabitur.

55. κληρουμένους δ' ἔλειπον. Δὲ h. l. causam significat; nam, enim; id quod melius etiam lectioni πῖστις convenire videtur. q. d. noli dubitare vera esse quae dixerim; dictis enim sat cito res ipsa fidem faciet; nam eos sortientes reliqui; ὡς πάλαι λαχὼν—λόχος, ut unusquisque eorum quam sorte nactus esset portam, ad eam turmam duceret.

57. sq. πρὸς ταῦτ'—τάχος (τάγισι' ὡς τάχος V. D. apud Burtonum pro V. L. notavit in exemplari ed. Ald. quod est in bibl. Cantabrig.) Proinde tu fortissimos quosque viros e civitate delectos ad exitus portarum celeriter colloca.

59. sq. ἰγγὲς γὰρ—νοῆσι. Nam prope jam universus Argivorum exercitus armatus procedit, festinat. νοῆσιν proprie pulverem excitare, apte ad festinationem et cursum transfertur. Sic ap. Homerum, Il. v. 820. ἴπποι νοῆσις πυδίας celeriter per campum currentes equi.

60. sq. πεδία—κλυμύων, camposque adhaerente guttatim e navibus equorum cadens colorat. κλυμύων Ἀστυῖος, κλυμύων Ἑλληνισῶν, Moeris Attic. κλυμύωνes vero non pulmones tantum, sed etiam naves significat. Atque hoc quidem hic aptius est. Poëta enim multo magis curant, ut ea quae in sensus incurrunt, bene et accurate depingant, quam ut abdita naturae, tanquam involucri tecta, scrutentur.

62. sq. οὐ δ' ἄσπε—στρατοῦ. Tu vero tanquam peritus navis gubernator, muni urbem priusquam irruat Martis praecella, jam enim terrestres exercitus fluctus reboscant. Splendida iterum allegoria, scite confirmata, et ad stilum tragicum sapienter attemptata.

οὐ—οἰακοστρόφος. "Hunc versum ad verba suum in usum convertit Euripides in Med. v. 523. (Brunck. 525.) ἀλλ' ἄσπε τοὺς κιδνὸν οἰακοστρόφον ἀκροῦ λαίφρου κρασίδος ὑπιδραμὴν τὴν γλαυσαλίαν. cf. Prom. 515. Pers. 769." Abresch.

φράζξαι non solum in aliis aedificiis,

Ἄρεος· βοᾷ γὰρ κῆμα χερσαῖον στρατῶν
 Καὶ τῶνδε καιρὸν ὅστις ὤπιστος λαβεί·
 Καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ πιστὸν ἡμεροσκόπον
 Ὀφθαλμὸν ἔξω, καὶ σαφηνεία λόγου
 Εἰδὼς τὰ τῶν δύραθεν, ἀβλαβὴς ἔσῃ.
 Ἔπ. ὦ Ζεῦ τε καὶ Γῆ, καὶ πολιissoῦχοι θεοὶ
 Ἄρά τ', ἐριννὺς πατρὸς ἡ μεγασθενής,
 Μὴ μοι πόλιν γε πρυμνῶθεν πανάλεδρον

70

64. *χαρισται*] *χαρισται* Ald. Rob. *εφεστω*] abest Mosq. 1. 65. *αυτοι*] *αυτοι*
οι δε αυτοι Mosq. 2. Turn. Eadem lectio in Mosq. 1. vulgatae superscripta. *οι*
οι δε Rob. 67. *σφαιρις*] Ita e Cod. Reg. B. rescripsit Brunck. quod
metrum penultimum correptum non flagitat. Vulg. *σφαιρις*. 68. *αυτοι*] *αυτοι*
Ald. 70. *†*] Forsan *†* legendum conj. Stanl. ut v. 979.

verum etiam in re navali usurpatur. Sic ap. Homerum Calypso Ulyssi navem fabricans : Odyss. ε'. 256.

Φράξι δὲ μιν ῥίπισσι διαμπιεὶς οἰσύνῃσι
Κύματος ἵλαρ ἔμιν.

καταιγίζω proprie de ventis desuper
 cum impetu irruentibus. *καταιγίζω* ἰσ-
 τήκεν ἀνέμου σφοδρῶς καὶ ἡ τῶν πλάτωνος Ζήλ-
 ης, Hesych. Similiter Suidas h. v. Et au-
 ctor libri de mundo inter Aristotelis opp.
 p. 373. α'. τῶν γε μὴν βιᾶν σφυμάτων,
καταιγίζω μὲν ἵεσι *σφυμα* ἀνωθεν τύσσον
ἔλαφους. Ζήλῃα δὲ, *καταιγίζω* βίαιον καὶ
 ἄφρον προσελαλόμενον λαίλαψα δὲ καὶ σφρέ-
 τилоι *σφυμα* εἰσέδουσιν κάτωθεν ἔσω.
 Eustathius itaque *καταιγίζω* idem esse
 dicit, quod *καταιγίζω* apud Homerum,
 Π. β'. 148.

βοῆ καὶ κύμα χειρῶν στρατοῦ designat incidentis exercitus strepitum et clamorem, equorum sonitum, armorum stridorem. Hæc omnia una metaphora non magis audaci quam commoda exultat.

65. *ad tñdñs paxrñs ðñsñsñs ðñsñs*,
ad hæc igitur avertenda occasionem quam
telerrimam cape ; h. e. quam fieri potest
ocysissime adversus ista te para. *ðñsñs* pro
ñs ; positum esse recte monuit Abrah-
ehius ; nec *ðñsñs ðñsñsñs* idem est quod *ðñsñs*

τάχιστα, quamquam universa phrasis sic
explicari potest.

66. *πρὸς τὰ λοιπὰ πιστὸν ἡμεροσέπει*
ἐφθαλμὸν ἔω bene huc traxit Stanleius,
quod, cum antea noctu explorasset, se
nunc quoque per diem excubias actu-
rum polliceatur.

67. εἰ. καὶ παρὴν—107. Atque ita
hostium res ex narratione mea, quam tibi
claram et perspicuam præstabo, cogniturus.
ob omni detrimento securus eris.

69. sqq. Nuntii narratione audita
Eteocles precibus ad deos convertitur;
brevibus illis quidem et gravibus, ut
regem et bellatorem precantem facile
agnoscas, præsertim si cum sequente
mulierum cantico comparaveris.

69: πολισσάρχαι Σιολ, urbis praesides.
Hi potissimum erant Minerva, Mars et
Venus.

70. 'Aq̃—*μυσανδρῆς*, tuque ó Furia
patris mei prepotens diris; quia enim
Œdipus filios suos diris deoverat, ideo
hujus nominatim vim precibus averru-
cat. Alienum autem est, quod hic pro
á *μυσανδρῆς* Stanleius reponendum ar-
bitratur á *μυσανδρῆς*; quamquam id
alibi occurrit, ubi alia ratio est, v. c. v.
979.

Ἐκθαμνίσητε θηάλατον, Ἑλλάδος
 Φθόγγον χέουσαν, καὶ δόμους ἐφεστίους·
 Ἐλευθεραν δὲ γῆν τε καὶ Κάδμου πόλιν
 Ζυγοῖσι δουλείοισι μήπατε σχέδιν·
 Γένεσθε δ' ἀλκή· ξυνὰ δ' ἐλπίζω λέγειν·
 Πόλις γὰρ εὖ πρᾶσσοῦσα δαίμονας τίει.

ΧΟΡΟΣ.

ΘΡΕΟΜΑΙ φοβερά μεγάλη ἄχην
 Μειδεῖται στρατὸς στρατόπεδον λιπών,

72. θηάλατον] θεάλατον Ald. Rob. Turn. Vict. 73. δέμους] δέμους Mosq. 2.
 75. ζυγοῖσι δουλείοισι] Ald. Vict. etc. ζυγῶν δουλείῃ Rob. ζυγοῖσι δουλείοισι eadem de causa, quam ad v. 67. indicavimus, reposuit Brunck. e codd. Regg. Ceterum Pauw. sine causa corrigit ζυγοῖσι δουλείοισι μήποτε σχέτι vel μήποτε ἰσχυρεῖ. 76. Omissus est in Mosq. 2. 78. θρίμας] θρίμας Mosq. 1. 2. μεγάλη ε' ἄχην Mosq. 2. Rob.

72. ἐκθαμνίσαν, quasi. Θανόν, fruticem, eradicare a. ἐπιτμήναι. Ἑλλάδος Φθόγγον χέουσιν facile conciliari potest cum verbis v. 172. ubi Chorus petit, ne urbs ἱεροφάνης ἐκείνης dedatur; Thebani enim linguae quidem Graecae communione, cum ceteris Graecia conjungebantur, attamen alia dialecto utebantur, nempe Boeotica. δέμοι ἱφίστιον, oedea, in quibus foci sunt, quibus sacra domestica procurantur.

75. σχέδιν, infinitivus imperativi loci positus.

76. ξυνὰ "communiter utilia, scil. et vobis diis et nobis civibus." Stank.

77. πόλις—εἴς. Bene comparavit Stankleus Aristotel. Rhetor. ii. 19. ἢ ἀπολυθεὶ βέλγιστον ἦτος εἴ ἰσχυρὰ, οἱ φιλέθιοι αἰεὶ, καὶ ἔχουσι πρὸς τὸ θεῖον πρὸς πιστεύοντες διὰ τὰ γινόμενα ἀγαθὰ ἀπὸ τοῦ πόλεως.

Hic dictus Eteoclea abit, Chorusque virginum Thebarum scenam occupat.

IN SCENAM III.

v. 78—183.

Sequitur Chori canticum, in quo Aes-

chylus omnem vim doloris, metus, et perturbationis sic effudit, ut nihil ad animos commovendos efficacius, nihil ad sensum periculi declarandum illustrius fieri potuerit. Quem enim quæso non moveant ardentes illæ cursuque celerissimo concitatæ irruentis ad urbem exercitus imagines? (v. 78—85.) Quis non sacro quasi horrore et religione perfundatur, precibus istis attendens ad omnes deos deasque conversis? Incredibilis enim per totam hanc orationem fusus est ardor animorum in summo rerum discrimine trepidantium. Sola lectio sic legentem afficit, ut virgines anxie circa deorum templa et simulacra errantes oculis cernere videantur. Quid, ubi actionis veritas, et pællarum conspectus, et vocis sonus accesserit?

78. θρίμας (θρίμας Gueff. Seld.)—ἄχην (μεγάλη ε' ἄχην Gueff.) formidabiles querimus magnas calamitates.

79. μειδεῖται—λιπών, accedit exercitus castris relictis. Chorus nimirum, in excelso urbis loco stabat, unde ultra muros in hostium castra prospiciebatur.

ῥεῖ πολὺς ὧδε λεὼς πρόδρομος ἰκπότης.

80

Αἰδέρια κόνις με πείδει φανεῖσ'

Ἄναυδος, σαφής, ἔτυμος ἄγγελος

Ἐλεδεννὰς πεδιοπλόκτυπός τ'

᾽Ωσὶ χρίμπτεται βοᾷ, ποτᾶται,

Βρέμει δ' ἀμαχέτου

Δίκαν ὕδατος ὀροκτύπου.

Ἰὼ, ἰὼ, ἰὼ, ἰὼ. Θεοὶ θεαί τ'

80. πολὺς] πολλὸς ὃ Ald. ὃ abest Mosq. 1. 2. codd. Regg. recte quidem, nam metro officit. ὦδε] ὅδε Mosq. 1. ὃ ᾗδε Turn. 81. φανεῖσ'] φανῖσα Ald. Turn. 82. ἔτυμος] ἰταίμος Mosq. 2. 83, 84. πεδιοπλ. τ' ὦσὶ χρίμπτεται] πεδιοπλόκτυπος ὦσὶ χρίμπτεται Mosq. 1. χρίμπτεται Mosq. 2. πεδιοπλόκτυπός τε χρίμπτεται sine ὦσὶ Ald. π. ε. ἰχρίμπτεται omisso item ὦσὶ Rob. Vict. βοᾷ, ποτᾶται] βοᾷ, ποτᾶται Ald. βοᾷ, ποτᾶται Rob. βοᾷ ποτᾶται commate non interjecto Turn. Receptam lectionem praeferunt Victor. Cant. Stanl. Brunck.

80. μῦ—ἰκπότης, magna equitum turba praecurrens advoluitur. μῦ, es strömt herzu; magna enim inter exercitum, qui est in motu, et inter maris fluctum similitudo intercedit, quae poëtam nostrum ipsum in bello versatissimum haud effngit. ὦδε, δικτυαῖς intelligendum; q. d. videte quomodo etc.

81. sq. αἰδέρια κόνις—Ἄναυδος, σαφής, ἔτυμος ἄγγελος. Hoc nobis persuadet pulvis qui apparet per aërem volutus, mutus quidem, at manifestus ac certus nuntius. Nubem pulveris excitatam in excelsiore loco, ubi constitissae Chorū Aeschylus fixerat, cernere poterant virgines, etiam ex eo in ipsam planitiem suburbanam prospectus non fuisset. Sublimis est metaphora, qua pulverem nuntium dicit, neque tamen, praesertim in Chori cantico, supra dignitatis tragicae fastigium descendens. Epitheta vero sic delecta sunt, ut metaphoram illustrent, finiant, ornent; nullum eorum vacuum aut inane; et asyndeti figura animum perturbatum reddit, more impatientem.

83—86. ἰλιδαίως—ἐκαστόν. Etsi omnium excutientis ab equorum ungulis campum quatientibus auribus accidit (pro ὦσὶ χρίμπτεται in Guelf. legitur ὦσὶ χρίμ-

tus, volat, murmurat, coe rapidus torrens montano flumine decurrens. ἰλιδαίως q. d. ὁ ἰλὼν ἐν τοῦ διμνίου, e lecto expellens, dormit non sinens. Hoc epitheto scite significatur actionis tempus matutinum. πεδιοπλόκτυπος male Stanl. verterat armicampistrepus; ἔτλς enim in compositione hujus vocabuli ungulas equorum notant. (Facile subit animum Virgilii locus Aen. v. 592.

Stant pavidae in muris matres oculisque sequuntur

Pulveream nubem, et fulgentes aere eatervas.

Olli per dumos, qua proxima metaviarum

Armati tendunt; it clamor et agmine factō

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.

cf. etiam xi. 875.) βοᾷ non est clamor, sed quivis strepitus; sic enim et fluctus et tonitrua dicuntur βοᾷ. ἀμάχινοι, qui sustineri, cujus cursus inhiberi nequit.

87, 88. θεοὶ—ἐκλίσταται. O dii decique, exurgentem calamitatem s. tempestatem avertite.

Ὁρόμενον κακὸν αἰεύσατε.

Βοᾷ ὑπὲρ τειχέων ὁ

Λεύκασπις ὀρνυται λαὸς

90

Εὐτρεπῆς, ἐπὶ πόλιν διώκων.

Τίς ἄρα ρύσεται;

Τίς ἄρ' ἐπαρκέσει

Θεῶν ἢ Διῶν;

Πότερα δῆτ' ἐγὼ ποτι-

πέσω βρέτη δαιμόνων;

91. *ὑπὲρ τῆς*] Hoc Brunck. recepit e Codd. Regg. qui tamen et alteram lectionem exhibent *ὑπερ τῆς*, quam omnes adhuc Editores reddiderant. Utraque facilem sensum præbet, nec satis tuto decerni potest, utra sit ab Æschyli manu profecta. *ὑπερ τῆς* legitur etiam in Mosq. 2. 93. *εἰς ἑξ' ἰσχυρίων*] *εἰς ἰσχυρίων* Ald. 94. *Διῶν*] *τῶν Διῶν* Rob. *Διῶν*] *Διῶν* et supra γρ. *Διαιῶν*, Mosq. 1. *Διαιῶν* Viteb. *Διαιῶν* Rob.

89. sqq. *βοᾷ—διώκων*. Cum clamore ante mœnia milites albis clypeis decorati ruunt ad urbem festinantes. *ὑπὲρ τειχέων* non est, ut Burtonus vertit, *super mœnia*, sed *ultra mœnia*, jenseits der Mauer, vor der Stadt.

90. *ἰλεύκασπις*. "Euripides Phœniss. *λεύκασπις* *εἰσορῶμιν Ἀργείων στρατῶν*. Milites gregarii clypeos gestabant nullo insigni decoratos, expolitos tamen et splendidos. qualis ille apud Plantum:

Curate ut splendor meosit clypeo clarior,

Quam solis radii esse olim cum audum est solent.

Laberius apud Gellium (N. A. 10. 17.):

Clypeum constituit contra exorientem Hyperionem,

Oculos ut posset effodere splendore æreo.

Inde totus exercitus *λεύκασπις*. *λευκὸν* enim *λαμπρὸν* sonat teste Callimachi interprete ad hymn. 6. et Homero

λευκὸν δ' ἦν ἥλιος αἶς.

Hujusmodi gestamen plebi militum peculiare. Virgilius:

parmaque inglorius alba.

(Æn. ix. 548.) h. e. interprete Servio,

pura et candida, qua, licet Regis filius, uti cogebatur, dum tiro esset, vel donec strenuum quid ediderat, quod picturæ decus mereretur. Albæ parmæ picta opponitur, quales ducibus vel spectatis militibus concessæ; ut *picti scuto Labici* apud Virgilium (Æn. vii. 797.); unde Homerus Agamemnonis clypeum *πολυδαίδαλον* vocat. Hoc vero ex insignibus septem ducum in hac ipsa tragœdia satis constat." Stanl. *ὑπερ τῆς* est decorus, ut ap. Euripidem in Phœnissis Antigone de fratre suo: *ὡς δαλαιοι χειρῶσιν ὑπερ τῆς, γίγιν*. (v. 172.) Altera lectio *ὑπερ τῆς* agilitatem exercitus designat. *διώκων* h. l. *properans, festinans*.

92—94. *εἰς ἑξ—Διῶν*; Quis tandem nos liberabit? Quis deorum deorumque nobis succurret?

95. *πότερα δῆτ' ἐγὼ*. "Interpretatur Schol. α'.—*πρὸς τὰ ἄλλα τῶν Διῶν πῶς*—*ἢ ἄλλο τι πράξω*; prociadamne ad simulacra deorum, an aliud quid agam? ac si *πότερα* esset num, et adverbialiter sumeretur, cum potius adjective accipendum sit, et cum *βρέτη* conjungendum: *quoniam deorum simulacra venerabor?* ut respondet priori, *εἰς Διῶν ἢ Διῶν*;

Ἰὼ μάκαρες εὐεδδοί,

Ἀκμάζει βρετῶν ἔχουσιν.

Τί μέλλομεν ἀγάστονοι;

Ἀκούετ' ἢ οὐκ ἀκούετ' ἀσπίδων κτύπον;

100

Πέπλων καὶ στεφάνων

Πότ' εἰ μὴ νῦν, ἀμφὶ λιτὰν ἔχομεν;

Κτύπον δέδορκα· πάταγος οὐχ ἑνὸς δορός.

Τί ρέξεις; πρεδώσεις

Παλαῖχθον Ἀρης

98. ἔχουσιν] ὁ ἔχουσιν Ald. ὁ ἔχουσιν Viteb. Mosq. 2. Rob. Turn. ὁ ἔχουσιν Ald. Mosq. 1. 99. τί οmissum in Mosq. 1. 100. ἀκούετ'] ἀκούετ' Mosq. 1. ἢ οὐκ ἀκούετ'] ἢ οὐκ ἀκούετ' Ald. mendose. 100, 101. κτύπον; πέπλων] κτύπον πέπλων. mala distinctione, Ald. Rob. Quia metrum hic non agnoscit Pauw. repouendum censet Πέπλων καὶ στεφάνων ποτ' εἰ μὴ νῦν ἀμφὶ λιτὰν ἔχομεν. 102. λιτὰν] λιτὰν Ald. Rob. 103. δέδορκα] δέδορκα Rob. πάταγος] πάταγος ὁ Ald. Turn. πάταγόν τ' Rob. Victor. πάταγος ὁ Mosq. 1. πάταγος vitiose, sed sine ὁ, Mosq. 1. πάταγος jam. citat e cod. Stephanus. 105. παλαῖχθον] παλαῖχθον Ald. Turn. Victor. παλαῖχθον Codd. Regg.

97. μάκαρες εὐεδδοί. O immortales dii, qui vobis sacras sedes in hac urbe cepistis, qui sancte in his templis colimini. De v. εὐεδδοί vid. lexio. Æschyl.

99. ἀκμάζει βρετῶν ἔχουσιν, nunc tempus est ut vestra simulacri amplexu teneamus.

99. τί μέλλομεν ἀγάστονοι; quid cunctamur misera? Nempe ἀγάστονοι sumus graviter suspirantes et gementes ob calamitatem.

100. ἀκούετ' ἢ οὐκ ἀκούετ'. Hæc formula est ejus qui cum animi fervore alterum interrogat, an aliquid audierit. Disjunctionem vero in hac formula Germanica lingua non reddit. Nos simpliciter dicimus: Hörst ihr wol? Scelus est si idem cum indignatione effertur. cf. v. 208.

101. sq. πέπλων καὶ στεφάνων—ἔχομεν; quando tandem, si id nunc non faciemus, cum peplis coronisque supplices accedemus? Supplices mulieres ad deos placandos ita accessisse, ut pepla simul et coronas illis ferrent, vel ex Homero notum. cf.

Sophocles. Œdip. Tyr. v. 922. Virgil. Æn. i. 483. ἀμφὶ λιτὰς ἔχουσιν, supplicibus precibus operam dare, supplicatione occurrere, fungi. πέπλων καὶ στεφάνων λιτὰν sunt, quæ inter peplorem et coronarum donaria peraguntur.

103. κτύπον δέδορκα, strepitum vidi, audaciore metonymia pro censi, auditi. Similiter Sophocles Œdip. Tyr. v. 196. ἢ γῆρας λάμψω, et supra Prom. v. 21. ἴδ' οὐτε φωνήν, οὐτε του μερῆν βροτῶν ἔψω. Quamquam ibi mollior est ratio, cum ἔψω ad proximum μερῆν potissimum pertineat. πάταγος οὐχ ἑνὸς δορός, scil. ἀκούεται, non unius h. e. permultarum hastarum strepitus auditur. Stanleyus contulit Callimachi hymn. 3. v. 33. καὶ οὐχ ἵνα πύργον ἰσάσσω. Frequens in his constructionis variatio apta est perturbato loquentium animo. Itaque hanc lectionem, quam Bræneckius e Cod. MS. eruit, vulgate præfero, πάταγόν τ' οὐχ ἑνὸς δορός.

105. παλαῖχθον Ἀρης. Quid agas, ὁ Μαρς, qui olim hanc regionem obtines, an

Τὰν τεὰν γᾶν;
 ὦ χρυσοπήληξ δαῖμον, ἔπιδ' ἔπιθε πόλιν
 Ἄν ποτ' εὐφιλήταν ἔδου.
 Θεοὶ πολιισσοῦχοι χθονὸς,
 Ἴτ', ἴτε πάντες,
 Ἴδετε παρθένων
 Ἰέσιον λόχον
 Δουλοσύνας ὕπερ
 Κῦμα γὰρ περὶ πτόλιν
 Δοχμολοφᾶν ἀνδρῶν
 Καχλάζει, πνοαῖς
 Ἄρεος ὀρόμενον.

110

106. τὰν τεὰν γᾶν] τὰν τὰν γᾶν Ald. Rob. Victor. γᾶν Mosq. 1. γᾶν τεὰν Viteb.
 107. χρυσοπήληξ] χρυσοπάληξ Ald. Rob. Turn. χρυσοπάληξ Victor. ἱπιδι πάλιν] ἱπιδ' ἱπὶ πάλιν Mosq. 1. 2. ἱπιδι πάλιν Rob. 108. εὐφιλήταν] εὐφιλήτην Mosq. 2.
 109. πολιισσοῦχοι] πολιισσοῦχοι Viteb. superscripta tamen vulgata. πολιισσοῦχοι Mosq. 2.
 110. ἴτ' ἴτε] ἴσιος Ald. ἴσιος Turn. ἴσιος Viteb. Vict. Schol. 111. παρθέ-
 νων] παρθένων Ald. 113. δουλοσύνας] δουλοσύνης Ald. etc. ante Brannck. qui
 doricam formam e Cod. Reg. A. restituit. Eadem est in Mosq. 1. 114. πτόλιν]
 πάλιν Viteb. Ald. 115. δοχμολοφᾶν] Doricam. hanc formam dedit Brannck. e
 conj. pro vulg. δοχμολόφον. 116. καχλάζει] καγχλάζει Ald. Rob. πνοαῖς]
 πνοαῖς Rob. 117. Ἄρεος] Ἄρεος Viteb. ὀρόμενον] ὀρόμενον Viteb. Ald. Rob.

terram tibi sacram prodes? Martis cultus
inter Thebanos sanctissimus, idem et
antiquissimus fuit. Harmoniam enim,
Marti filiam, Cadmus Thebarum con-
ditor uxorem duxisse ferebatur.

107. χρυσοπάληξ, aurea galea decorus,
 Mars ab aliis quoque poëtis appellatur.
 v. c. Hymn. Homeric. in Martem v. 1.

107, 108. ἱπιδ' ἱπιδι πάλιν—ἴσιος.
Respice, respice urbem, quam olim curissi-
mat habuisti. Marti enim sacræ fue-
runt Thebæ; τῆχος Ἄρεος jam Home-
rus vocat moenia Thebarum Il. 9. 407.

110. ἴτ', ἴτε πάντες. Sic et MS.
 Guelf. Qui ἴσιος ἴσιος πάντες legebant, id.
 Schol. teste sic explicabant. ἄγι ἴσιος
 πάντες.

111—113. ἴσιος—ὑπερ. Videte vir-

ginum catervam pro avertenda servitute
vobis supplicem.

114—117. κύμα—ὀρόμενον. Nam circa
 urbem militum cristatis galeis ornatorum
 fluctus fremit s. resonat, Martis procella
 excitatus. Diligenter iterum servata
 allegoriæ perpetuitas. Ut enim maris
 unda vento agitata sonat, sic milites
 classico excitati urbem oppugnatum
 euntes strepitum tumultumque ciebant.
 Alio respectu exercitum urbem obsi-
 dione cingentem Euripides cum nube
 comparavit, in Phœnissis, v. 259:

ἄμφι δὲ πτόλιν νέφος

ἑσπιδων πυκνὸν φλόγι.

δοχμολοφᾶν ἀνδρῶν. “Hoc nullus dubi-
 to, quin in alio codice reperturus sim.
 Ambo, quibus nunc utor, δοχμολοφον.

Ἄλλ', ὃ Ζεῦ πάτερ παντελὲς, πάντας

Ἄρξον δαίτων ἄλῳσιν.

Ἀργεῖοι γὰρ πόλισμα Κάδμου

120

Κυκλοῦνται φόβος δ' ἀρξίων ὅπλων

Διάδεται δὲ γενύων ἱππέων

Κινύρονται φόνον χαλινοί·

121. ὃ ἀρξίων] γὰρ ἴων corrupte pro γ' ἀρξίων Ald. ἀρξίων Mosq. 1. supra tamen scriptum: γρ. ἀρξίων, ἴων πολυμῶν. 122. διάδεται] διὰ δὲ τοι Ald. ἢ abest Viteb. Item ἱππῶν vitiose pro ἱππίων, quod est in Mosq. 2. 123. κινύρονται] κινύρονται Mosq. 2. φόνον] φόβον Rob. Turn. Victor. Mosq. 2. φόνον superscripto in, Mosq. 1.

Eurip. Phœniss. 117. τίς οὖτος ὁ λευκοδόμος; ubi videnda, quæ Valckenarius erudite adnotavit." Brunn. δοχμοδόμοι οἱ ἐν πλοίου τοῦ δόμου ἔχοντες. Hesychius. Idem: Δοχμοδόμοι, οἱ πλοιοποιοί, (Stanleius contulit Claudian. de iii. Consulatu Honorii (v. 133.) Ferret cristatis exercitus undique turmis, et Virgil. Æn. ix. tremunt in vertice cristæ.) At in MS. Guelferbytanu textu est δοχμοδόμων; quæ lectio quonque in scholio margini adjecto servatur, ubi simul notatur: γράφεται δὲ καὶ δ ο χ μ ο λ ὁ φ ο ν, καὶ δ ο χ μ ο λ ὁ χ μ ο ν. Ac δοχμοδόμων quidem, quod esset obliqua acie irrudentium, vulgatæ nisi anteferendum, certe ea non est deterius. Ad reliquas enim h. l. imagines accommodatius erat, motus militum quam ornatus mentionem inicere.

παχλάζω] "Euripides Hippolyto: Καὶ πῆλξ ἀφρόν

Ποδὺν παχλάζων ποσσὶν φουράται. Lycophron. v. 80. Ζηνὸς παχλάζων νοσμή.—Attius:

Ac ubi curvo littore latrans
Unda sub uodis labunda sonat
Simul et circum magnisonantibus
Excita saxis æœva sonando
Crepitu clangente cachinnat.

Recte autem Cel. Valckenarius ad illum Hippolyti locum, p. 293. admonuit, de hominibus cachinnum edentibus

VOL. I.

in usu fuisse παχλάζω, παχλάζω, et παπαχλάζω, de undarum vero non leni tantum murmure, sed et commoti maris maximo fragore, fluctuum albicantium litori, vel in litoris, lapillos, παχλάζω dictos, illisiorum strepitu, παχλάζω fuisse adhibitum; ut in duobus, quos commemoravit Apollonii Rhodii locis: iv. 943. ἀμφὶ δὲ κύμα λάβρον δειρόμενοι πόντοις ἴσι παχλάζουσιν. et ii. 572. ἀφ' ὧν δ' ἔχθρης λιμνῇ παχλάζοντες ἀίσταντο κύματα ἄχρη. Quæ cum ita sint, parum accurate παχλάζω in Stanleii versione h. l. redditum est cachinnat.

118. sq. ἄλλ' ὃ Ζεῦ πάτερ παντὶ ἄλλῳ—ἄλῳσιν. At ὁ Jupiter pater, perfectior, omnino a nobis depelle hostium expugnationem. ἀρξίων alias juvare h. l. i. q. arcere, propulsare. Sic Eurip. Medea v. 1275. ἀρξίαι φόνον δοῦν μοι σῖναις.

120. sq. Ἀργεῖοι—ὅπλων. Argivi enim urbem Cadmi cingunt; et timor hostilium armorum scil. nos percellit; ellipsi in tanto animorum fervore satis apta.

122. sqq. διάδεται—χαλινοί. Et mazillis equorum illigata frenâ cadem strident, s. ut Heathius recte interpr. stridore lugubri demuntiant cadem sequuturam. Cur hic Stephanus alteram lectionem φόβον maluerit, nescio. Cur enim idem vocabulum tertio statim versu poeta repeteret? Et φόβον hic multo gravius ac terribilius est.

v f

Ἑπτα δ' ἀγήνορες πρέποντες στρατῷ
 Δορυσσόοις σαγαῖς, πύλαισιν ἰσδόμαϊς
 Προσίστανται, πάλω λαχόντες.
 Σὺ τ' ὦ Διογενὲς
 Φιλόμαχον κρᾶτος,
 Ῥυσίπτολις γυνὸν,
 Παλλὰς, ὃ δ' ἴππιος

130

124. *πρέποντες*] *προσίστανται* Rob. 125. *δορυσσόοις*] *Ραω*. conjectura emendat *δορυσίοις*. *δορυσίοις* Mosq. 2. *πύλαισιν*] *πύλαις* Rob. Turn. Victor. &c. Brannekius absque codd. auctoritate rescripsit *πύλαισιν* cum euphonia causa, tum quia sic integer senarius evadit. 129. *ρυσίπτολις*] *ρυσίπολις* Mosq. 1. 130. *ἴππιος*] *ἴππιος* Ald. Rob.

124. sqq. Ἑπτα δ' ἀγήνορες πρέποντες *στρατῷ δορυσσόοις σαγαῖς*. Si *δορυσσόοις* significare posset, quod quidam putant, *hastam arcens*, ab *hastae* impetu *πραεστασία*, nihil haberet epitheton hoc incommodi sagis tributum. At cum huius usus exempla nusquam me invenire meminerim, habitare mihi de huius interpretationis veritate tantisper liceat, donec idonea ejus auctoritas proferatur. *Δορυσσόοις* est *hastae concitatus*, *hastae impetuosus*, et consequenter *bellicosus*. *Δορυσσόοις* ἀγέρων, *δορυσσοί*, ἢ *δέρων* φοβεῖσθαι καὶ φοβέσθαι. Hesych. Itaque legendum arbitror *δορυσσόοις σαγαῖς*; hoc verborum ordine et sensu: Ἑπτα δ' ἀγήνορες στρατῷ δορυσσόοις πρέποντες σαγαῖς, *εὐρεσθαι exercitus duces, hastas vibrantes, s. bellicosi sagis decori*. *σάγῃ* h. l. rectius de *sage militari*, quam de *universa παρωπλίῃ* exponitur.

125. sq. *πύλαισιν ἰσδόμαϊς προσίστανται, πάλω λαχόντες*. "Ἐξάρων πύλαις de septima porta Thebarum occurrit apud Eurip. Phœnissa. 1145. et sic infra v. 633. 802. Sed h. l. ex ipsa verborum contextu patet, non septimam portam, sed septem s. septenas portas Thebarum intelligendas esse. Atque id jam observavit Thomas Magister. *πάλω λαχόντες*,

singulis tuam portam, quam oppugnent forte nasci.

128. *φιλόμαχον κρᾶτος*, *τοῦτον pugna amans*, Minerva dicitur pro regina *celliosa*. Sic eadem v. 165. *ἰσ μάχαισι μάκαι' ἄνασσα* dicitur; et Agamemnon cum fratre Menelao *Ἀχαιῶν διδρασκὴν κρᾶτος* Agam. v. 110.

129. *ρυσίπτολις γυνὸν*, *urbis liberatricis flos*. Nempe *Ῥυσίπτολις* ant' *Ῥυσίπολις*, urbium conservatrix, custos, liberatrix, inter volentia erant Palladis cognomina, quibus præcipue utebantur qui eam in summo rerum discrimine invocabant. Sic ap. Homerum, Il. ζ'. 305.

Πίπτι' Ἀθηναία, ἱρυσίπτολι, ἥα δίδων
 quem ad locum Eustathius p. 504. ed. Basil. *ἔτι δὲ πάλω ἰφίμαιος λείας, ἀγχιλαίαν Ἀθηνῶν ἱπποκλιτα, οὕτως εἰ πύλῃ σωτηρίας πόλεως χύρας ἀπὸν ἀπὸν ἔχοντες, ὅς τὸν τὴν Τρῶν, ἱρυσίπτολιν Ἀθηνῶν ἱππὸν, ὁῶντο, ἡγουν πόλεως πόλεως, ἀπὸ τῶν ἱρῶν, τὴν πόλεως*.

130. sqq. ὃ δ' ἴππιος—*δίδων*. Et tu, ὦ Neptunus equestris, qui tridente pontum regis, libera nos, ὦ libera ab his terroribus. *ἰχθυόβλετος μηχανὰ* periphrasis tridentis, quo pisces figere dicitur Neptunus. cf. Spanhem. ad Callimach. hymn. in Del. v. 15. Erat enim *εἰρηνιστής*, quæ et ἰχ-

Ποντομέδων ἄναξ,
 Ἴχθυόβλη μαχανῇ,
 Ποσειδᾶν, ἐπίλυσιν
 Φόβων, ἐπίλυσιν δίδου
 Σὺ τ', Ἄρης, φεῦ, φεῦ,
 Κάδμου ἐπώνυμον
 Πόλιν φύλαξον,
 Κήδεσάι τ' ἐναργῶς·

131. ποντομέδων] Additur δ' in Mosq. 1. 132. ἰχθυόβλη] ἰχθυόβλην Mosq. 1. 2. μαχανῇ] Sic Reg. B. Viteb. μηχανῇ Ald. Rob. Turn. Vict. 133. Ποσειδᾶν] Sic Viteb. Ποσειδῶν Mosq. 2. Ald. 134. φόβων] φόβον Ald. Rob. φόβων συνήθισται utroque Cod. Reg. ἐπίλυσιν abest Mosq. 1. 138. κήδεσάι τ' ἐναργῶς] κήδεσθαι ἐναργῶς et supra γρ. κήδεσάι τ' i. Mosq. 1. κήδεσάι τ' i. Mosq. 2.

Θυόκιντρον appellabatur (nostris sine *Harpunc*) inter piscatoria instrumenta, eaque majores pisces maxime venabantur; post illam fabulā ad Neptunum transtulit. Dativus autem ἰχθυόβλη μαχανῇ regitur a participio μέδων, quod in ποντομέδων latet; quasi dicatur πόντου μέδων ἰχθυόβλη μαχανῇ. Hæc certe constructio convenientior est ea, qua ἰχθυόβλη μαχανῇ ad ἐπίλυσιν δίδου a nonnullis trahitur.

136. Κάδμου ἐπώνυμον πόλιν. " Bene monet Scholiastes α'. Martem invocari ad civitatē tuendam Κάδμου ἐπώνυμον, qui Harmoniam, Martis et Veneris filiam, uxorem duxerat. Porro civitates ἐπώνυμοι sunt iis, a quibus nomen trahunt. Apollodor. lib. ii. p. 82. κρήνην πόλιν αὐτῶν ἐπώνυμον ποτίσαντες. Quo sensu Prometheus us Oceanum alloquens apud Nostrum Prom. Vict. 300. ἐπώνυμον βῆμα dixit, nempe ab Oceano denominatum mare. Ceterum is, qui nomen confert civitati, ipse etiam ἐπώνυμος dicitur. Sic Minerva in Attide Athenas condidit, quas ex suo nomine appellavit, ut cum Hygino loquar: et Marcianus in Periegēsi ἐπὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἀργυρίου λαβὴν Athenas dixit. Erat ergo Minerva Athenarum ἐπώνυμος, a qua nomen suum traxerunt. Ita ipsa de se

apud Euripidem in Ione:

Ἐπώνυμος δὲ τῆς ἀφιεμένης χθονὸς
 Παλλᾶς.

Ita Romulus Romæ conditor ejusdem ἐπώνυμος. Athen. lib. i. ubi παρ' οἱ τοῦ ἑῆς πόλεως ἐπώνυμον Ῥωμύλου male transtulit Dalechampius quas tum Romulus conditor urbis sui cognominis esse, est enim ὁμώνυμος. In eundem errorem lapsi sunt et plurimi interpretes: *Ælian.* V. H. lib. ii. c. 33. Ἀργυρομένη δὲ τὴν ἐπώνυμον τῆς πόλεως παῖδι ἀργύρῳ κληθεῖσιντος θύουσι; interpres *Agrigentini* cognomen urbi fluvium speciosi prioris forma effingentes illi sacrificant. At *Ælianus* intellexit fluvium, qui urbi nomen dedit. Steph. Byzantinus: Ἐπώνυμος, πόλιν εἶναι Σικελίας ἐπὶ ποταμοῦ παρῆκτοντες. Obiter in eadem re emendandus Varro de lingua Latina lib. iv. Oppidum, quod primum conditum in Latia stirpis Romæ, Latiniū; nam ibi dii penates nostri. Hoc a Latini filia, quæ conjuncta *Ænea*, Latiniā appellata; lege: *Latiniā*, appellatum." *Stanleus*.—Quod autem idem *Stanleus* h. l. tantum nomen Cadmeum intelligi, et πόλιν pro ἀρχαίῳ positum esse existimat, id ei non concedimus. cf. v. 1. 10.

138. κήδεσάι τ' ἐναργῶς. Cetera *Sten* sic, ut manifesta fiant auxilii s. precidii

Καὶ Κύπρις, ἄτε
Γένους προμάταρ;
Ἄλευσον. σέθεν ἔξ αἵμα-
τος γεγόναμεν· λιταῖς σε
Διοκλύτοις ἀπύουσαι
Πελαζόμεσθα. καὶ σὺ

140

140. γένους] γένος Viteb. quod nimis durum esset h. l. ut Zeunius facit, hactenus admittere, ut per ellipain præpositionis *κατὰ* explicetur. 141. σίδην ἔξ] σίδην γὰρ ἔξ Codd. Regg. adversus metrum. 144. πελαζόμεσθα] πελαζόμεθα Mosq. 1. 2. Viteb. Rob. Turn.

tui vestigia. Nisi forte *Æschylus* scripsit: *κῆδισαί τ' ἰκεγώς*, h. e. efficacem ejus curam gere.

139—144. καὶ Κύπρις—πελαζόμεσθα, et tu, ó Venus, utpote quæ es generis nostri prima mater, (quia Harmoniam Cadmi uxorem Venus Marti pepererat) succurre nobis; tuo e sanguine genitæ sumus; tamen tamen precibus invocantes accedimus. *λινὰ Διόκλυτοι*, preces deam invocantes, et h. l. *λιταῖς σε Διοκλύτοις ἀπύουσαι* idem est, ac si dixisset, *λιταῖς σε τὰν Διὸν ἀπύουσαι*. cf. lexic. *Æschyl.* in *Διόκλυτος*.

144—147. καὶ σὺ—σένων αἵτας, et tu Lycæe Apollo, Lycæus esto hostili exortui gemitusque nostros exaudi. Hæc ex emendatione nostra, qua pro *σένων αἵτας* legimus *σένων αἵτας*, ab *αἵτῃ αὐδῇ*, interpretati sumus. Vulgata enim *σένων αἵτας* sensum aut nullum, aut certe plane incommodum præbet. Nam quid potest esse durius, quam id quod Glossæ e vulgata efficiunt? secundum quas *σένων αἵτας* idem esset ac *ἵνα σὺ φωνῇ τὸν τεταγμένον ἱμάς*. Compositum verbi *αἵτων* sæpius citat Hesychius: ut *ἔπαλσαι, αἰσθλέσαι, ἰκαλεῖσαι, πικρῶσαι*. Simplex vero apud Homerum frequenter occurrit; ac de votorum et precum exauditione ponitur *Iliad.* l. 378. ubi est *Ζεὺς ἀράων αἵτων*. Sic et Iris memoratur *ἀράων αἵτωρα* *Il.* φ. 199. Similiter *Æschyl.* *Pers.* 632.

Αυαῖος s. *Αυαῖος* Apollinis nomen

hac ex causa ortum esse scribit Pausanias: Cum lupi Sicyniorum ovilia tantopere vexarent, ut nullus jam ex illis capi fructus posset, indicavisse Apollinem, quo loco aridum quoddam lignum jaceret, cujus corticem carnisbus permistum cum ex ejusdem oraculo lupis apposuissent, illos, simulatque gustaverint, interemtos esse. Unde effecerunt Sicyonii sacellum Apollini Lyceo, Pausaniæ ætate jam vetustate collapsum. Idem scriptor alio loco Apollinis Lycii templum memorat, quod apud Argivos Danaus dedicaverat. Quum Argos venisset, de regno cum Gelanore Stenelæ filio contendit; ac cum eorum uterque ad populum multa, eaque non magis probabilia quam justa, pro se dixisset, populus ampliandum censuit in crastinum diem. Postero igitur die in boum gregem in agro suburbano pascentem lupus impetum fecit, atque is taurum ipsum gregis ducem adortus est. Visum est Argivis, Gelanori cum tauro, cum lupo esse Danao aptissimam convenientiæ rationem; quod scilicet, uti lupus est animal homini minime familiare, sic propemodum ad id temporis nulla fuisset Danaus Argivorum usus consuetudine. Quare cum taurum lupus confecisset, Danao imperium adjudicatum est, isque cum illum lupum ab Apolline immissum esse crederet, Apollinis Lycii templum dedicavit.—Cum igitur Thebanæ vir-

Δύκει' ἀναξ, λύκειος
Γειοῦ στρατῶ δαίτω,
Στόνῳ αὐτᾶς· σύ τ' ὦ
Λητογένεια κόρυα,
Τόξον εὖ πυκάζου·
Ἄρτεμι φίλα. ἔῃ ἔῃ ἔῃ.
"Οτοβον ἀρμάτων ἀμφὶ πόλιν κλύω,
Ἦ πότνια Ἥρα·
Ἐλαπον ἀξίων βριδομένων χνόαι,
Ἄρτεμι φίλα. ἔῃ ἔῃ ἔῃ.

145. *λύσις*] *λύσις* Mosq. 1. Viteb. Ald. *λύσις*] *λύσις* Ald. vitiose. 146. *σερατῶ*
δαίρ] *τῶ σερατῶ τῶ δαίρ* Mosq. 2. 147. *ἀνῆς*] *ἀνῆς* Mosq. 1. *ἀνῆς* Mosq. 2.
ἀνῆς uterque Cod. Reg. cum Glossa: *ἵνα τις φωνῇ τὸν σερατῶν ἱμῶν*. Stanl.
 conj. *ἀνῆς*, quod ille ab *ἀν*, *audis*, derivat. Sed melius esset *ἀνῆς*. 148. *κώ-*
βη] *κώβη* Mosq. 1. sed a superscripto. 151. *ἴσους*] *ἴσους* Ald. Rob. Turn. *ἐ-*
κπρόβη Viteb. 154. *ἴ*] Ter tantum Mosq. 2.

gines Apollinem Lyceum invocant, certum est eas ad Apollinem illam narrationem de lupis Apollini consilio intererem respiciere; ob quod factum etiam *λυκοεινός* s. *λυκοειγής* appellabatur; et verba illa *λύκοις γινώ δαίω σφεαῖ* hoc significant: *fuc ut nominis tui omen, quo A ὅ κ ε ο s* appellaris, etiam in hostibus expleas, et ut olim lupos, sic nunc hostes nostros interficias.

147. sqq. *ὁ δ' Ἰ Διογενίην κόρη
— πεινάει.* Tuque o cœra Diana, Latona
filia, arcum bene instrue. Diana non
solum, ut venatrix, sagittandi peritia
nobilis erat, sed hoc loco simul respici
potest ad Niobes fabulam, quæ cum se
numero prolis Latona superiorem jacta
ret, liberis mox ab Apolline et Diana
orbata est, cum ille filios, hæc filias
sagittis interficeret.

151. In iis, quæ sequuntur, non remittitur virginum angor, sed vehementius augetur, cum ipsæ earum preces,

variis horroribus ex audito curruum
bellicorum armorumque strepitu mis-
ceantur.

Ἰρεῖον—αὐτόν. *Streptum curruum circa urbem audio.*

152. *Id. verna* Hqm. Brevis hæc invocatio nominis, similis ei quæ v. 154. sequitur, ipsis precibus suppressis, sic prodit animum muliebris anxium, ut quasi puellam, periculo quodam exterritam, matris opem implorantem, ejusque nomen semel ac sæpius inclamentem audire nobis videamur.

153. *Ilauos—xólos*. *Stridorem edunt rotarum fistule, aribus oneratis contrite. Imago ad naturæ veritatem adumbrata.* “*Callimachus hymn. v. Ζυγίγγες αἰὼν ὀδύγγες δακρυόλαι. χόλος* sunt, interprete Heyschio, αἱ χαυαίδες, αἱ τοῦ ἔκτος σφίγγες.” *Stani.*

154. 'Αρετὴν φίλα, 1117. Hæc v. 150.
repetitio magnam vim habet ad absol-
vendam animi terrore percussi speciem.

Δορυτίνακτος δ' αἰδῆς ἐπιμαίνεται.
 Τί πόλιν ἄμυν πάσχεις τί γινήσεται;
 Ποῖ δ' ἔτι τέλος ἐπάγει θεός; εἴ ἔστι.

Ἀκροβόλων δ' ἐπάλ-
 ξεων λιθὰς ἔρχεται.

ὦ φίλ' Ἀπόλλων,
 Κόνατος ἐν πύλαις
 Χαλκοδέτων σακίων,
 Καὶ δίοδον πολέ-

160

155. ἐπιμαίνεται] ἐπιμίνεται Mosq. 1. 156. τί γινήσεται] καὶ γινήσεται Mosq. 2.
 τί γινήσεται Ald. 157. ποῖ] πῶ Mosq. 1. ποῖ τι τέλος Rob. 1] 111a Mosq. 2.
 163. καὶ δίοδον] in δίοδον Rob.

155. δορυτίνακτος δ' αἰδῆς ἐπιμαίνεται. Nobis quidem, qui tanto maioribus tormentorum bellicorum, quæ pulvere nitrate exonerantur, fragoribus adsueti sumus, hæc phrasid de solo hastarum conflictu justo inflatur ac tumidior videatur; sed Æschyli ætate nihil habebat, quod quemquam offendere posset. *Ær hastarum conflictu concussus furit.* Imo vero, cum post verbum ἐπιμαίνεται quædam quasi mora, s. interpunctum intervallum sit, prudenter Æschylus gravissimum verbum in clausula posuit. *Furere* etiam Latinis poetis de graviore strepitu usitatum. Sic *furit ætus arenis* apud Virgilium, *Æneid.* i. 111.

156. sq. τί πόλιν, (MS. Guelf. καὶ πόλιν.)—θεός; Quid tandem nobis urbs patietur? Quid illa fiet? quorum tandem finem dirigit deus? Variatio hæc temporum, presentis et futuri, bene exprimit animum calamitatis futuris tanquam presentibus intentum.

158. sq. ἀκροβόλων δ' ἐπάλξιων λιθὰς ἔρχεται. Quamquam Pausanias more suo amariter urget, hæc de lapidibus e muris in hostilem exercitum iactis intelligenda esse; verum tamen est, quod Heattius vidit, significari potius *imbrem lapideum ab hostibus in summa propugnacula missum*. Primum enim utitur poeta

verbo ἔρχεται, non ἀφίεται aut σίμῃτι. Deinde exterritas mulieres, præ metu vix sui compotes, prout meticulosorum mos est, ad ea solum attendere consentaneum est, quæ terrorem augere possint, non ad ea, quæ spem hostium impetum propulsandi ostendant. Denique ἀκροβόλοι ἐπάλξις sunt propugnacula, quorum summa lapidibus petuntur, prout infra v. 304. ἀμφιβόλοις πελίσταις int. qui undique lapidibus feriuntur. λιθὰς est *acervus lapidum*, ein *Steinhagel*, *Steinregen*. Ante ἐπάλξιων præpositio κατὰ, ut sæpe fit, omissa. Optimum vero fuerit sequentem Apollinis invocationem partim ad v. 158. 159. partim ad v. 161. 162. trahere, ita ut post ἔρχεται commate tantum interpungatur.

160. sqq. ὦ φίλ' Ἀπόλλων, κίνατος—σακίων. O dilecte Apollo, strepitus audiri in portis chycorum ære revinctorum. His verbis designat Chorus cives suos in ipsis portis adversus hostes certaminis discrimen subeuntes.

163. sq. καὶ δίοδον πολέμους ἀγῶνι εἶλε] Hæc verba et interpunctionem dubiam, et sensum difficilem habent. Ut Scholiastarum nugæ silentio prætereamus, duplex potissimum ea construendi ratio est, cum duplici quoque sensu conjuncta. Vel enim

μόκραντον ἄγνον τέλος.

puncto post τέλος, aut colo, quod Brunckius fecit, posito, ad priora illa σύνεες in πόλει retrahuntur; vel quod Heathio placuit, post τανύων puncto distingnitur, et verba καὶ Διδύων—τέλος cum sequentibus arctissimo nexu copulantur. Priorem igitur viam si quis ingrediatur, hunc sensum, sane non incommodum, ellicuerit: *Strepitus in portis clypeorum are revinctorum, et sacra cohors a Jove scilicet constituta, missa, bellum perfectura*. τέλος de turma et cohorte militum usurpari notius est, quam ut moneri debeat. ἄγνους τέλος, cohors pura, casta, sancta, ut apud Homerum φυλάσσειν ἑρὸν τέλος, Il. α'. 56. dici possit; vel quia, ut Enstathius ad h. l. observat, ὅλος ἑρὸν δακτύλιον τῶν ἀσπασίων φυλάσσειν, vel ut epitheto ἄγνους designetur innocentia et justitia belli pro patriæ salute suscepti. παλιμαύραντος tametsi analogia passivum sensum postulat, sicut μειγίζαντος est a *Parcis perfectus*, non repugnaverim tamen, si quis illud active capiendum putet, ut sit: *bellum gerens, perficiens, administrans*. Διδύων denique breviter pro Διδύων ἀφωγεύμενον, νικαγύμενον, dictum fuerit. Hactenus nihil nobis oecenrit, quod magnopere offendat. Attamen, ut minus quam vellem huic explicationi tribuam, primum hoc me movet, quod σύνεες et τέλος non satis apte conjunguntur; deinde quod, ut jam antea monitum est, si h. l. Chorus militum suorum in portis hostem oppugnantium mentionem fecisset, σφαιραῖς potius quam terroris materiam habuisset. Atqui Chorus hic nihil aliud, quam periculi magnitudinem cogitare; nec ulli hominum auxilio confusus ad solum deorum præsidium tanquam ad portum confugere videtur. Quæ cum ita sint, alteram rationem, quæ verba καὶ Διδύων—τέλος cum sequentibus in μέλαιναί τε conjungit, præferendam puto. Sed de ea ipsum audiamus Heathium disserentem.

“Primo observandum est, Chorum hanc muliebrem inter preces, quas diis patriis pro salute publica fundit, strepitu aliquo ab hostibus appropinquantibus oborto, vel oboriri viso, et ad earum usque aures pertingente, subinde interrumpi ac percelli, unde subito consternatus, precibus tantisper intermissis, strepitum illum sibi mutuo annuntiant, et deinde deorum invocationes tanto ardentius persequuntur. Ita post Dianam, v. 152. invocatam, strepitum ex curruum tumultu urbi appropinquantium ortum memorant; post Junonem, v. 155. invocatam, stridorem axium sub pondere gementium; post Dianam, iterum, v. 158. invocatam, æris fremitum ex concussione hastarum, et imbrem lapideum summa etiam propugnacula quassantem; post Apollinem denique, v. 164. invocatum, clamorem hostium per ipsas urbis portas irrumpere nitentium exanimatè nuntiant. Inde ad preces reversæ in his duobus versibus, et tribus qui sequuntur, Minervæ etiam Once, Thebarum protectricis, opem implorant, extremum scilicet periculum jam urbi impendere autumantes. His igitur præmissis dico versus 165. et 166. parenthesi includi debere; clamorem enim hostium in ipsis urbis portis audiens, aut audire sibi visa Chorus exclamationem istam, precibus interim abruptis, interponit, deinde, ut monui, ad preces revertitur. Ita quæ hic leguntur, Διδύων παλιμαύραντος ἄγνους τέλος, quæque Minervam designant, per copulam καὶ connectuntur cum v. 160. ὁ φίλ' Ἀπόλλων. Post τέλος ὅθλην non periodi nota; sed ὁμοειρησὶν ἔκδοξιν poni debet, ut continuâ oratione hæc et sequentia conjungantur, sicut copula τε revera connectuntur. Ita autem totum locum vertendum censeo: *O dilecte Apollo (strepitus in portis are revinctorum clypeorum) et a Jove in bello constituta sancta moderatrix in*

Ἐν μάχαισί τε μάκαιρ'
Ἄνασσ' Ὀγκᾶ πρὸ πόλει

165. μάκαιρ'] μάκαιρ' Ald.

166. Ὀγκᾶ] Ὀγγᾶ Mosq. 1.

pugnisque beata regina Onca, pro urbe
is sistens septem patentem portis sedem
protege et libera. Vox τίλος magistratum,
vel qui cum imperio est, significat. Hoc
sensu τὰ τίλην numero plurali a Thucy-
dide usurpatur lib. 1. §. 58. ubi vide
Dukerum; p. 40. et in singulari etiam
numero a Poëta nostro infra v. 1033.

Τοιαῦτ' ἰδοῖς τῷδε Καδμίων τίλει.

Si quis tamen pro Καὶ Διόθην, rescri-
bere malit Ὡ Διόθην, me non reniten-
tem habebit."

Hactenus Heathius; cuius quidem
sententiam, ut omnino probamus, ita
in singulis quibusdam partibus emen-
dandam censemus. Initio enim pa-
renthesi illa, cui v. 161. 162. includit,
non delectamur. Melius est et supe-
rioribus aptius, post καίων puncto
distinguere. Deinde erravit Heathius,
cum verba πρὸ πόλει vertit, pro urbe
te sistens; significatur potius suburbana.
Onca enim Minervæ templum ante
urbem erat. Denique πολιεύκωντος
passivo sensu cepisse videtur Heathius:
verum an πολιεύκωντος unquam sig-
nificare potnerit in bello constitutus,
valde dubito; ac potius Διόθην πολι-
εύκωντος τίλος interpretor præsidem a
Jove, s. Jovis numine, bellum perficientem;
h. e. a Jove ad bella administranda natum
et constitutum. cf. lexic. Æschyleum
in Πολιεύκωντος, et Τίλος. Reliquam
vero h. e. primariam partem Heathianæ
explicationis, qua totum h. l. de Pal-
lade intelligi voluit, non solum, quod
ipsis his verbis Minerva, cui curæ
fuisse πολιμήνῃ ἔργα nemo ignorat, op-
time et verissime describitur, verum
etiam hoc potissimum argumento ducti
probamus, quod hic locus ad Heathii
sententiam intellectus planissime cum
simili loco v. 127. sqq. convenit; ut

enim ibi Minerva sic invocabatur: ὦ
Διογνὴς φιλέμαχον κρότος βούστωλες
γυνῶ; ita h. l.

καὶ Διόθην πολι-

εύκωντος ἀγνὸν τίλος,

ἰν μάχαισί τε μάκαιρ'

Ἄνασσ' Ὀγκᾶ πρὸ πόλει

ἰπτάσθην ἰδὲς ἰαφύου.

In quibus aperte sensus idem, elocu-
tio, pro Æschylea dicendi ubertate,
variata et amplificata. Διόθην simul
fabulosam Minervæ e Jovis cerebro
nativitatem innuere potest. ἀγνὸν vero
proprium est hujus deæ epitheton, ob
castitatem omnium sermone celebra-
tam. Superest, ut lectori totius in quo
paulo longius versati sumus carminis
versionem perpetuam exhibeamus, ut
de universa ejus serie et nexu faci-
lius judicari possit. Ad quasatas vero
propugnaculorum pinnas lapides volant, ὦ
dilecte Apollo; strepitus in portis oritur
clypeorum ætatorum. Tuque ὦ casta Jovis
numine ad bella perficienda constituta
præses, regina Onca suburbana in præliis
felix, serva, defende hanc urbem septem
portis patentem.

166. Ἄνασσ' Ὀγκᾶ. "Aliqui a vico
Bœntis Onca nominato dictam volunt.
Schol. Pind. Olymp. Od. 2. Ἀγαλμα
Παλλάδος ἐ Καδμὸς ἰδύμενα ἰν Ὀγκᾶις,
κἀμῃ τῇς Βοιωτίας. Ὀγκᾶία οὖν ἡ Ἀθηνᾶ
τιμᾶται. Schol. α'. ad h. l. διὰ καὶ ἰς
Φοινίκων πατηγμένους Ὀγκᾶν Ἀθηνᾶν
παρὰ Θεαίαις τιμᾶσθαι ἰσχυροί. recte;
ita veteres. Stephanus: Ὀγκᾶ ἡ
Ἀθηνᾶ κατὰ Φοινίκας. Male igitur
idem Scholiastes vocem esse Ægyptiam
dicit, cum Pausanias ex hoc ipso Deæ
nomine Cadmam non Ægyptium, sed
Phœnicem fuisse probet. Ταῖς καλῶνται
εἰς γῆν ἀφικέσθαι Καδμὸν ἐν Θεαῖαις
Αἰγύπτῳ, καὶ οὐ Φοινίκᾳ ἵστα, ἵστω

Ἑπτάφυλον ἔδος ἐπὶ ῥύου.
 Ἰὼ παναλκιῆς θεοί,
 Ἰὼ τέλειοι τέλειαί τε γαῖς
 Τᾶσδε πυργοφύλακες,
 Πόλιν δορίκονον μὴ προδῶθ'
 Ἑτεροφάνῳ στρατῷ.

170

167. ἱερῆον] ἱερῆον Ald. 169. τέλειαι] θιαυ τέλειαι Mosq. 1. τέλειαι Rob.
 171. δορίκονον] δορίκονον Ald. Rob. Turn. προδῶθ' προδῶθ' Rob. 174. παν-
 αλκιῆς
 δίκης] πανδίκης sic Mosq. 1. et supra γγ. πανδίκης. πανδίκης Rob. Vict.

ἱερῆον τῇ λόγῃ τῆς Ἀθηνᾶς τούτης τὸ
 ἱεῖον, ὅτι Ὀγκᾶ (vel Ὀγγᾶ, ita enim le-
 gendum esse, non Σίγᾶ, monuerunt
 alii) κατὰ γλῶσσας τῶν φοινίκων καλιῖ-
 σαι, καὶ οὗ Σάϊς κατὰ τὴν Αἰγυπτίαν
 φωνήν." Stani.

περὶ πύλων] "Soil. quæ in templo
 ante urbem colitur. Scholiastes So-
 phoclis: Διὸς ἱερὰ ἐν ταῖς Θήβαις θένται
 τῇ Ἀθηνᾷ, τὸ μὲν Ὀγκᾶίης (ita scriben-
 dum, non Οἰγκᾶίης), τὸ δὲ Ἰερμῆίης.
 Pausaniæ ætate tantum ara sub dio, eo
 ipso loco, quo bos fessa procubuit, et
 Cadmum, ut urbem conderet, admo-
 nuit." Stani.

"Palladi, cujus ope draconem occi-
 derat, quem sacro sibi fonti Mars eu-
 statodem præfecerat, templum Cadmus
 extruxit, sub titulo Ὀγκᾶς, quo no-
 mine Phœnicum lingua Deam appella-
 tam fuisse creditur. Templum hoc
 extra urbem erat, περὶ πύλων, prope
 portas, quæ ex eo Ὀγκᾶίδει, et aliæ
 nomina Ὀγγῆίης dictæ. Ideirco dea
 Ἀργεῖστος, πύλωνι γένειν invocatur
 infra v. 503. Extat in illud vetus epi-
 gramma:

Ὀγκᾶς ταῖς δ' ἱερῆν Ἀθηνᾶς, ἐν ποτὶ
 Κεῖμωνι

Ἐλευσιν, βῶν· δ' ἱερῆσιν, ἰσ' ἱερῆσιν
 ἔσται τὸ Θέβαις."

Hactenus Brunnicius.

VOL. I.

168. παναλκιῆς θιαυ, προποientes, ση-
 πιροientes δῖι.

169, 170. τέλειαι — πυργοφύλακες,
 sancti sanctæque hujus urbis ac regionis
 turrium custodes.

171. πόλιν δορίκονον μὴ προδῶθ'. No-
 lite urbem bello laborantem, belli discrimine
 afflictam, prodere.

172. ἱερεφῶνι στρατῷ. "Argivi et
 Thebani Græca utrique lingua, diversa
 tamen dialecto loquebantur, Argivi
 scilicet Dorica, Thebani Bæotico—
 Æolica. Hoc satis causæ erat, quare
 Argivorum exercitum ἱερεφῶνι στρα-
 τῷ appellaret Chorus, præsertim si re-
 putemus verisimiliter supponi, virgines,
 e quibus constabat, nunquam cum iis
 fuisse collocutas, adeoque motu per-
 cussas, diversitatem illam majorem,
 quam revera fuit, credere potuisse.
 Pauwians explicandi ratio, juxta quam
 ita appellatur, quia alias partes secuti
 aliam de rebus in controversia positæ
 sententiam forebant, ac proinde alia
 plane et a Thebanis diversa loqueban-
 tur, nimis longe petita est, et a sensu
 communi remotior, quam ut admitti
 mereatur. Id scilicet puellis simplici-
 bus in patriæ exilio curæ erat, ne ab
 his everteretur, qui alia ac ipsæ de
 Etæoclis et Polyniciis in regnum The-
 banum jure sentirent. Abstrusiores
 g g

Κλύετε παρθέναν,
 Κλύετε πανδίκως
 Χειροτόνους λιτάς,
 Ἰὼ φίλοι δαίμονες,
 Λυτήριοι ἀμφιβάντες πόλιν,
 Δείξαθ' ὡς φιλοπόλεις,
 Μέλεσθ' ἱερῶν δημίων,
 Μελούμενοι δ' ἀρῆξατε·
 Φιλοδύτων δέ τοι
 Πόλεως ὀργίων
 Μήστορες ἔστε μοι.

180

178. φιλοπόλεις] φιλόπολις Ald. 179. μέλεσθ'] μέλεισθ' ὁ Mosq. 1. Rob. 183. ἔστε] Sic scribendum recte censuit Steph. ut sit imperativus, vulgo : ἔστέ μοι, indicativa forma.

panlo sententias interdum promere poetam nostrum fateor; idem tamen naturæ morumque veritatem ut plurimum accurate sequitur." Heath.

173—175. κλύετε πανδίκως λιτάς. Audite virginum, audite ut æquum est, supplices precas.

176. sqq. ἰὼ—φιλοπόλεις. Heu cara numina, quæ urbem servatis et tuemini, nunc demonstrate, quam sitis civitatis amantes.

179. sq. μέλεσθ'—ἀρῆξατε curate sacra publica, curantes autem opem ferte; nisi forte melius est μέλεισθ' indicativi sensu interpretari: Curae vobis sunt utique sacra publica; cum igitur vobis cura sint, succurrite iis, ne intereant. Imo forte rectissimum fuerit, sublato commate post φιλοπόλεις, id adjectivum una cum præposita particula ὡς ad sequentia μέλεσθ' ἱερῶν δημίων referre: Ostendite vobis civitatis hujus amantibus cura esse sacra publica, cumque vobis cura sint, auxilio vestro ea protegete; ita ut ὡς φιλοπόλεις sic idem accipi φιλοπόλεις ὄντες. Sic saltem optime inter se conjungantur δείξαθ'—ἀρῆξατε.

181—183. φιλοδύτων—μήστορες ἔστε μοι. (In Aldina jam recte scriptum μήστορες ἔστε μοι, ut ἔστε sit imperativus; Turnebus vero dedit μήστορες ἔστέ μοι, ita enim ex ratione inclinationis toni, si ἔστε præsens esset, scribendum erat pro μήστορες ἔστέ μοι, cum encliticum præsens ἔστέ accentum suum in μήστορες, et μολ in ultimam verbi ἔστε rejiciat. Quia vero ἔστε hic imperativus est, sine dubio scribendum μήστορες ἔστε μοι.) Et urbis igitur caeremoniarum sacrificia frequentantium memores nobis estote. Hæc verba facillime de omnibus omnium deorum sacris capiuntur, ut iis insit ἐπιτέλῃς et repetitio sententiae antecedentis; quamquam præcipue Bacchi sacra Thebis a Cadmo instituta, quorum aliquoties mentionem facit Chorus in Euripidis Phœnissis, hic spectari possunt. Ὀργια φιλόδωτα sunt, in quibus multæ hostiæ mactantur, quæ rite non fiunt absque multis sacrificiis. Id autem adjiciebant, ut eo magis deos moverent, quos sacrificiis delectari haud ignorabant. Cf. v. 77. φιλόδωτα hic eodem modo dicitur, ut φιλόδωτον Choëph. 289.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ. ΧΟΡΟΣ.

Ἐστ. ΤΜΑΣ ἔρωτᾷ, θρέμματ' οὐκ ἀνασχετὰ,
 Ἦ ταυτ' ἄριστα καὶ πόλει σωτήρια,
 Στρατῶ τε θάρσος τῷδε πυργηρουμένη,
 Βρέτη πεισούσας πρὸς πολισσούχων θεῶν,
 Αὔειν, λακάζειν, σωφρόνων μισήματα ;
 Μήτ' ἐν κακοῖσι, μήτ' ἐν εὐεστοῖ Φίλῃ,
 Ξύνοικος εἶην τῷ γυναικείῳ γένει.
 Κρατούσα μὲν γὰρ, οὐχ ὀμιλητὸν θράσος,
 Δείσασα δ' οἴῳ καὶ πόλει πλεον κακόν.

190

186. θάρσος] θράσος Ald. Rob. Turn. 187. πολισσούχων] πολισσοῦχων Rob.
 188. αὔειν] αἰεῖν Rob. λακάζειν] λακίζειν Mosq. 2. 192. οἴῳ] ἄνω mendose
 Ald.

IN SCENAM IV.

v. 184—288.

Accurrit Eteocles mulierum trepidatione valde offensus, earumque lamentationes, veritus ne in timorem conjiciant milites, probris, obijuratione, minis coërcet. Prima ejus oratio vehementissima est, et irarum plenissima; post colloquium cum Choro exorsus mitigatur paulatim ac defervescit, donec tandem animo earum confirmato, sponsioneque servandæ tranquillitatis accepta, placatus, quid eas facere velit, quidque ipse jam peracturus sit exponit.

184. θρέμματ' οὐκ ἀνασχετὰ probrum a summa indignatione expressum; ut nostri dicerent: *ihr unaussehliches Gesicht, ihr unerträgliches Volk*.

185. ἦ ταυτ'—πυργηρουμένη. Quæro ex vobis, an hæc optima et civitati conducibilia sint, exercituique huic obsessio animum augere possint. ἄριστα sarcasmus. Ipse enim pessimum arbitrabatur, eborum sicut trepidare, discurrere, et lamentatione ac placenti urbis vicos complere. Post θράσος supplendum ἰστί θράσος ἰστί

i. q. *affert fiduciam*, ut apud Homërum, τὸ γὰρ μῖνος ἰστί καὶ ἀλυσί. Iliad. i. 602.

187. sq. βρέτη—σωφρόνων μισήματα. Quod sic ad simulacra deorum urbis præsidum provocata clamatis, tumultuamini sapientibus odiosissima natio! Qui aures habuerit paululum teretes, eum ipsa irati dicti sonus et pronuntiatio admovebit, σωφρόνων μισήματα non ad rem pertinere, q. d. quæ sunt sapientibus odiosa, sed in personas mulierum conjici probrum vocativo elatum, simile illi θρέμματ' οὐκ ἀνασχετὰ, quod vernaculo sermone sic efferretur; *ihr Scheusalz der Verständigen!*

189. sqq. Jam regem ira movet, ut a propriis Chori personis orationem ad communem sexus muliebris aversionem abducatur. μήτ' ἐν κακοῖσι—κακόν. Utinam nec in malis nec in prosperis rebus ullum esset mihi cum sexu muliebri commercium. Si enim rerum potitur, superbia non ferenda est; si vero timet, familie et civitati majus malum affert. κρατούσα et δειρώσα nominativos absolutos esse, recte intellexit anonymus Anglus apud

Καὶ νῦν πολίταις τάσδε διαδρόμους φυγὰς
 Θείσαι, διεῖρρόθῃσαι ἄψυχον κάπην
 Τὰ τῶν δούρων δ' ὡς ἀριστ' ὀφέλλετα·
 Αὐτοὶ δ' ὑφ' αὐτῶν ἐνδοθεν πορδούμεθα.
 Τοιαῦτα δ' ἂν γυναιξὶ συνναίων ἔχοις.
 Κεῖ μὴ τις ἀρχῆς τῆς ἐμῆς ἀκούσεται
 Ἀνὴρ, γυνή τε χῶ' τι τῶν μεταίχμιον,

193. φυγὰς] βίαις Rob. 194. διεῖρρόθῃσαι] διεῖρθεαι Rob. mendose. 195. ἐφίλλετα] Steph. affert. e cod. lectionem ἐφίλλετα. 196. αὐτὰ δ' ὑφ' αὐτῶν] αὐτὰ δ' ὑφ' αὐτῶν Victor. 197. τοιαῦτα δ' ἂν] τοιαῦτα δ' ἂν Ald. Mosq. 1. ἔχοις] ἔχεις Mosq. 1. 198. ἀκούσεται] In huius vocabuli locum in Rob. patet e sequenti versu irrepit μεταίχμιον. 199. μεταίχμιον] Ineptā est Pauwii correctio μετ' αἰμαῖον.

Burtonum. Ideoque Brunckius etiam veriore interpunctione adhibuit. *αἰμαῖον* sic dicitur, ut nostris: *oben drauf seyn*; res suas prospere agere, nihil habere quod timeas. *οὐχ ἐμπεδὸν θράσος*, eo ist es bei ihm Uebermuth nicht aus zuhalten. *θράσος*, *δύναμις*, *δύναμις*, *δύναμις* καὶ *πάλιν* *πάλιν*, si vero in periculis versantur, nimio timore seu domestica seu publica mala nimium quantum augent. Hic non possum, quin cum Megadoro illo Plautino exclamem:

Ut matronarum hic facta pernovit probe!

193. εἰς. καὶ νῦν—πορδούμεθα. Et jam trepidis his vestris discursationibus exanimem civibus ignaviam excitastis; resque hostium quantum fieri potest augetis; nosque adeo intus a nobis ipsis debellamus. *πολίταις* cum *διεῖρρόθῃσαι* (MS. Guelf. legit *διεῖρθεαι*, scholio superscripto *ἐνέβαλλε*) construendum; et incisum est *τάσδε διαδρόμους φυγὰς θείσαι*. *φυγὰς* *διεῖρθεαι*, quod h. l. perquam apte pluraliter elatum est, *fugam* significant, quæ ut aliquis huc illuc cursitet ac trepidet facit. *θείσαι* *φυγὰς* sunt cursus institutiones, exerceant. *διαῖρρόθῃσαι*, rumores exerceat, h. l. quia cum dativo personæ et accusativo rei construitur, est *tumultuosè aliquid aliquid injicere*. *ἄψυχος κάπη* est

ignavia s. timiditas, quæ animum frangit, aut, ut ait ille, sapientiam expectorat. *οἱ δούρων* apte dicuntur *hostes obsidentes*, et civibus urbe inclusis, *ταῖς ἰδοῖς*, opponuntur. *πορδούμεθα* graviter dictum: *wir reiben uns einander selbst auf*.

197. Iterum ad communem sexus muliebris reprehensionem redit. Hoc scilicet iratis hominibus proprium est, ut fervore animi abrepti, sæpius eodem, unde digressi erant, oratione revertantur. *τοιαῦτα—ἔχοις*. *Dans hat man nun davon, wenn man mit Weibern leben muss*.

198. καὶ μὴ τις ἀρχῆς τῆς ἐμῆς ἀκούσεται. καὶ h. l. adversative ponitur: q. d. Nun, nun, vel: *aber wenn sich nur einer ansterbt, meinem Befehle nicht zu folgen*.

199. ἀνὴρ, γυνή τε χῶ' τι τῶν μεταίχμιον. Dubium non est, quin hæc locutio ex animi fervore, quo profertur, spectanda, neque adeo vel interpretatione nimis premenda, vel, quod Pauwius facere ausus est, correctione sollicitanda sit. Habet hoc ira, ut interdum aut hyperbolis utatur insolentioribus, aut subabsurda quædam eloquatur. Sic Eteocles, cum dicturus esset, neminem plane, qui non sit in obsequio

Ψῆφος κατ' αὐτῶν ὀλεθρία βουλευέσται,
 Λευστήρα δῆμου δ' οὔτι μὴ φύγη μέρον.
 Μέλει γὰρ ἀνδρὶ, μὴ γυνὴ βουλευέτω
 Τάξωθεν ἔνδον δ' οὔσα μὴ βλάβῃν τίδει.
 Ἥκουσας, ἥ οὐκ ἤκουσας, ἥ κωφῇ λέγω;

Χο. ὦ φίλος Οιδίπου τέκος ἔδεις ἀκού- στρ. α΄.

200. ὀλεθρία] Steph. citat e cod. ἰλιθρία. βουλευέσται] Stanl. conj. βαλάνται. Vid. Commentar. ad h. l. 205. ἀκούσας] ἀκουάσας Viteh.

mansurus, pœna liberum futurum, id ira incensus sic effert: seu vir, seu mulier sit, aut si quid inter utrumque intermedium. Nostri dicerent: es sey Mann oder Weib, oder wer es nur seyn mag.

200. Ψῆφος κατ' αὐτῶν ὀλεθρία βουλευέσται. Calculus perniciosus adversus eos sententiam feret; h. e. iudicio capitali suffragiis latis condemnabuntur. De more Græcorum, calculis in urnam coniectis suffragia in comitiis et iudiciis declarandi, dicere nihil necesse est; qui ritus cum vel tironibus notus sit, nec verba quicquam difficultatis habeant, mirum profecto est Stephanum hic tricari potuisse. Nec opus est Stanleiano βαλάνται, pro βουλευέσται. Βουλευέσθαι κατὰ τινός, deliberare contra aliquem, bene dicitur de suffragiis in causa capitali; quæ antequam omnia perlata et numerata sint, deliberationem potius, quam iudicium agunt. Quid quod βουλευέσθαι et βουλευέσθαι a propria deliberandi ad vicinam decernendi significationem facillime deflectitur.

201. λευστήρα—φύγη (φύγει MS. Guelf.) μέρον. Nequaquam vero publicam lapidationis pœnam effugiet. Eadem pœna his verbis denuntiatur apud Sophoclem in Antigone:

ἀλλ' ὅς ἐστι τούτων τι δρῶ

Φόνος περιεσθαι δημόλιον ἐν πόλει. (" Hæc ubi λευστήρα, φόνος λέγεται ἀνιέρωντα. Supplicium frequens apud veteres Græcos. Parthenius Eroticiς περιεσθαι (Achilles) τοὺς σφεταίους

καταλιύσαι τὴν πόλιν. Deia e poëta innominato profert:

— οἱ μὲν ἴσθινον

Παισυνδὴ θάμνησιν ἐκείσιν αὖτις λιθάσιν.

Sophocles Ajaxe λιθάσιν αὖτις "Athen vocat." Stanl.)

202. μέλι γὰρ ἀνδρὶ scil. τάξωθεν, publica h. e. forensia et bellica negotia ad viros pertinent. μὴ γυνὴ βουλευέτω τάξωθεν, mulier vero a publicorum negotiorum cura absteineat. Nempe τάξωθεν nominativo casu quidem ad μέλι pertinet; tacite tamen ad βουλευέτω repetendum. Et omnino hæc verborum collatio, μέλι γὰρ ἀνδρὶ, μὴ γυνὴ βουλευέτω, τάξωθεν, impetu animi concitatio est.

203. ἔνδον δ' οὔσα μὴ βλάβῃν τίδει, si vero domo se contineat, ac domestica curet, nihil damni importat.

204. ἤκουσας, ἥ οὐκ ἤκουσας, ἥ κωφῇ λέγω; In hac quoque locutione irati animi ebullitio facile agnoscitur. Nam si lentius ista diceret, non adderet ἥ κωφῇ λέγω, quod quodammodo jam in altera disjunctionis parte ἥ οὐκ ἤκουσας latere certum est. Sic hic logicorum ἀκριβὲς opus esset, in promptu foret rescribere ἥ κωφῇ λέγω; ut non novum disjunctionis membrum, sed nova questio fieret. At sic inciderentur nervi orationis ira inflammata, quam profecto decebat hæc ita evanescere: Ἀνδιστί, καὶ νῦν ἀνδιστί, an cum surdis loquor?

205. τίς ἀκούσας τὴν ἐκείνου φωνήν;

σασα τὸν ἀρματοόκτυπον ὄτοβον, ὅτε
Σύριγγες ἔκλαγξαν ἰλίτροχοι, ἰππι-
κῶν τ' αὐπνῶν πηδαλίων διὰ στόμα,

206. ἔτοβον] Bis positum ἔτοβον Ald. Turn. Vict. semel ἔτοβον Rob. 3ει] 3ει Ald.
3ει 3ει Rob. Turn. Vict. 207. σύριγγες] σύριγγες Ald. 208. διὰ στόμα] Pauw.
conj. διόστημα. cf. quæ diximus in Com m. ad h. l.

ἔτοβον, cohortuimus currenium strepitum au-
dito. cf. v. 151.

207. 3ει σύριγγες ἔκλαγξαν ἰλίτροχοι,
cum modiolī rotas circumagentes stridebant.
σύριγξ i. q. χυή fistula s. modiolus ro-
tæ, (die Nabe) quæ circa axem ver-
titur, ipsamque rotæ curvaturam, (die
Felgen) quacum per radios cohæret,
circumagīt.

208. sq. ἰππικῶν τ' αὐπνῶν πηδαλίων
διὰ στόμα, περιγινετῶν χαλινῶν. Hic
locus quoniam ad sensum quidem faci-
lis, ad elocutionem vero subdifficilis,
et fortasse leviter corruptus est, primum
quomodo, si nihil eum a librariis vitii
contraxisse putemus, interpretandus
sit, deinde qua ratione eum emendan-
dum esse suspicemur, explicabimus.
Nimirum ut nunc legitur, genitivi ἰπ-
πικῶν αὐπνῶν πηδαλίων et περιγινετῶν
χαλινῶν vel ab ἀκούσασα, quod Heathio
videbatur, vel quod æque bene fieri
posse crediderim, ab ἔτοβον reguntur.
Si prius, verborum consecutio hæc
est: ἀκούσασα τὸν ἀρματοόκτυπον ἔτοβον,
ἀκούσασά τι πηδαλίων etc. In quo
tamen, etiamsi non offendamur con-
structionis immutatione (quoniam au-
diendi verba utrumque casum, geniti-
vum et accusativum adsumere constat)
(Cl. Brunekius ipse huic sententiæ
favens attulit similis constructionis ex-
emplum ex Anacreonteis :

λυριῆς ἀκουε μούσῃς
φιλοπαίγμοις τι βάκχου
ἱεροπῶνους ἱσαύλους.)

ambiguitas quædam et perplexitas in
collocatione verborum molesta est, prop-
terea quod particula 3ει post ἰππικῶν
inducit auditorem, ut hæc verba, quæ

sequuntur, cum proxime antecedenti-
bus σύριγγες ἔκλαγξαν ἰλίτροχοι vin-
cienda putet, quem quidem errorem
postea, cum ad postrema pervenerit,
sero intellectum revocare cogitur. Ta-
lem vero verborum structuram vitio-
sam et incommodam esse nemo non
concedit. Iisdem vero incommodis alte-
ra ratio premitur, si genitivos πηδαλίων
etc. a substantivi ἔτοβον regimine pen-
dere dicamus, quasi poeta sic scriperit:
ἀρματοόκτυπον ἔτοβον, ἔτοβον 3ει πηδαλίων
est. Ne sic quidem huic periodo intri-
catæ atque impeditæ verborum collocati-
onis macula abstergebatur. Quare nobis
ita potius videtur Æschylus scripsisse :

3ει

σύριγγες ἔκλαγξαν ἰλίτροχοι ἰππι-
κῶν τ' αὐπνῶν πηδαλίων δ : α σ τ ῖ μ : α
περιγινετῶν χαλινῶν.

Διαστέριμα nimirum significarent fer-
ream frenorum partem, quæ ipsi equo-
rum ori inditur. Ea alias simpliciter
στέριμα, alias διαστέριμα appellantur. Lu-
culentus est locus in Pollucis onoma-
stico: τοῦ δὲ χαλινῶ τὰ εἰδήρια, ὅ πο-
σ τ ῖ μ : α. καὶ τῶν μὲν ὑποστέριμων τὰ μὲν
καὶ α ἰ χ ῖ ο : τὰ δὲ περιφρεῖ καὶ περι-
νωτὰ, τ ρ ο χ ο ἰ, τὰ δὲ στερνὰ καὶ περιμή-
νη καὶ ἀλλήλους ἀντιπικνίσματα ἰν ἑ-
λκυσίαις ὀβυ δ α σ τ ῖ ο ἰ καὶ δ ἄ κ τ ο-
λοι. Hic diserte Pollux ὑποστέριμα tan-
quam partem a toto χαλινῶ discernit.
Est autem ea pars freni, quam nos Æte
Stange appellamus. Hujus deinde tres
formas enumerat Pollux, ἰχίους, τροχῶς
et δακτυλίους. Jam ὑποστέριμα recte a
Nostro διαστέριμα appellari potuisse,
nemo, ut opinor, dubitabit, etiamsi hoc
vocabulum alibi non occurrat. Quod si

Πυργισιναῖν χαλινῶν.

Ἑρ. Τί οὖν, ὁ ναύτης ἄρά γ' ἐς πρῶραν φυγῶν

210

209. πυργισιναῖν] πυργισίνας Ald. Turn. πυργισιναῖν Rob. 210. ἄρά γ' ἐς] ἄρά
μ' ἐς Ald. Rob.

210. ἄρά γ' ἐς] ἄρά

nobis detur, omnia facile expedientur. Sic enim primum ambiguitate constructionis plane sublata, *σέριγγις* et *διαστόμια* commodè per copulam *et* vinciuntur. Utrisque etiam bene tribuitur *αλάγγιν*. Porro *διαστόμια χαλινῶν*, ut apud Pollucem *ὀπιστόμια χαλινῶν*. Ornatus vero poetici causa antequam proprio nomine *χαλινῶν* diceret, eodem hac metaphora descripsit *ἰσχυρῶν ἐδάτων πηδαλίων*. Πηδαλίον, gubernaculum, hoc loco transfertur ad frena equorum, ut omnino rem equestrem et nauticam frequenter comparant. Sic Euripidis Hippolytus, (v. 1221. ubi conf. doctiss. Valckens. p. 295.) *habenas* retro trahere dicitur, ut remos *ναυτα*,

ἄρπας ἥϊας *χιτῶν*

Ἐλαυ δὲ, πότνη δέσσι ναυδάτης ἡνέη
ejusdem manus habenas dirigens appellatur *ναύκληρος χιτῶν*, v. 1224. frena vero *δακτυλῶν*, v. 1227. plane ut a Nostro *πηδαλῖα* nominantur. Quod autem Æschylus addidit *ἰσχυρῶν*, id perspicuitatis causa fecit, ut statim auditorem moneret, non de gubernaculis proprie sic dictis, sed de equestribus capiendum esse vocabulum. *ἐδάτων* ornate pro frenis, quæ semper moventur, modo attrahuntur, modo laxantur. *πυργισιναῖν* vero *χαλινῶν*, ut *στόμια πυργισιναῖν* apud Euripidem. Hippol. v. 1223. Jam universum hunc locum ita Germanice quidem reddi velim: *O theurer Sohn des Oedipus, ich erschrak über der Streitwagen krachendes Getöse, denn es klirrten die radumwölkenden Naben, es klirrten die Stangen der rastlos die Rosse steuernden feuergeschmiedeten Zügel*. Cujus quidem emendationis veritas hoc etiam argumento evincitur, quod hoc modo *ἀρματόσυνας ὄνατος* generalis imaginis instar est, quæ deinde in duas quasi formas dissolvitur.

ἀρματόσυνας ὄνατος enim partim a stridore rotarum, partim a stridore frenorum (*der eisernen Stangen im Gebiss der Pferde*) oriebatur. Pauwiana emendatio *διαστόμια, οὐκ inhaerentia*, difficultatem non tollit. Si quis vero *διὰ στόμια* pertinentius defendat, ei auctor sim, ut saltem ita rescribat:

ἰσχυρῶν ἐδάτων πηδαλίων διὰ στόμια.

Ita enim et genitivorum nimis hic frequenter concurrentium numerus minuatur, et *διὰ στόμια* epitheto suo definiatur, et omnino tota dictio propius ad similitudinem versiculi v. 122. accedat, ubi *διὰ δέσσι γινώσκω ἰσχυρῶν χαλινῶν* occurrebant. *διὰ στόμια* vero pro *ἰσχυρῶν*, ut v. 51. et *ἰσχυρῶν στόμια*, ut *ἰσχυρῶν πλῆθους* v. 61.

210. τί οὖν, ὁ ναύτης. Commodè hoc poëta instituit, ut Eteocles occasione translationis e re nautica petitis, quæ inerat in vocabulo *πηδαλίων*, aliam arripiat hanstam ex eodem fonte comparisonem. Sensus: *Quid ergo? Num nauita, cum navis fluctibus laborat, hac in re salutis præsidium inveniat, ut e puppi, ubi gubernacula potius regere debebat, in proram confugiat, deorum scilicet simulacra ibi veneraturus? Nimirum in prorā navium erat παρόσημον, quod ubi dei ejusdam figuram referebat, a nautis adorabatur. Romani tutelam quæ in puppi erat, ab insigni, quod in prorā poni solebat, discernebant. Hoc discrimen Græci ignorant. (Optime post Salmasium ad Solin. p. 403. et Schefferum de militia navali iii. 1. p. 372. sqq. hanc causam tractavit doctiss. Enschede, in diss. de tutelis et insignibus navium, ejus summam dabimus in lexico. Æschyleo voc. Πρώρα.) Pluribus ad intelligendum h. l. præsertim cum sua se ipsum luce collustret, opus non est; nec Stan-*

Πρύμνηθεν, εὔρε μηχανὴν σωτηρίας,

Νεῶς καμουσῆς ποντίῳ πρὸς κύμασι;

Χο. 'Αλλ' ἐπὶ δαιμόνων πρόδρομος ἦλθον ἄρ- ἀντ. α'.
χαῖα βρέτη, πίσυρος θεοῖς, νιφάδος ὅτ' ὁ-
λοῶς νιφομένης βρόμος ἐν πύλαις, δὴ τότε
"Ἡρθην φόβῳ πρὸς μακάρων λιτὰς, πόλειως
"Ὡ' ὑπερέχουεν ἀλκᾶν.

'Επ. Πύργων στήγιν ἐῤῃχοθε πολέμιον δόρυ;

Χο. Οὐκοῦν τὰδ' ἔσται πρὸς θεῶν.

'Επ. 'Αλλ' οὖν θεοὺς

212. πρὸς κύμασι] ἐν κύμασι Viteb. ex interpretatione ortum. 215. ὁλοῶς νιφομένης] Ita Codd. Regg. ὁλοῶς νιφομένης Ald. Rob. ὁλοῶς νιφομένης Turn. Vict. 218. στήγιν] στήγιν Mosq. 2. πολέμιον] Sic cod. Regg. Mosq. 1. πολέμιον Ald. 219. ἀλλ' οὖν] ἀλλ' ἔκκα Rob.

leii longam de ea re disputationem, praesertim cum multa, quæ ab h. l. aliena sunt, contineat, hic ut exscriberem a me impetrare potui.

213. sqq. 'Αλλ'—ἀλκᾶν. At nos deorum numine fretæ ad eorum antiqua simulacra accurrimus, cum perniciosæ tempestatis ingruentis strepitus in portis oriretur, tum igitur metu conversæ sumus ad supplicationem, rogaturæ deos, ut hanc urbem auxilio suo protegant. Magna in horum verborum ordine ac delectu animorum perturbatio, magna quoque in hac deorum mentione ter injecta, ἰσὶ δαιμόνων—πίσυρος θεοῖς—πρὸς μακάρων λιτὰς, mulierum religio cernitur. νιφὰς proprie nix confertim cadens, Schneegestöber, h. l. transfertur ad saxorum multitudinem, quibus turres et pinæ murorum ab hostibus percutiebantur; i. q. supra proprio vocabulo λιδᾶς enuntiatum reperimus v. 159.

218. πύργων στήγιν ἐῤῃχοθε πολέμιον δόρυ; Interrogative hæc enuntiatia significant: Quid? num optatis ut turres nostræ hostium arma et impetum sustineant? Tumque Chorus affirmative respondet: οὐκοῦν τὰδ' ἔσται πρὸς θεῶν. Utique

ergo hæc penes deos erunt. Fortasse tamen rectius fuerit, post δόρυ puncto, post θεῶν vero interrogandi signo distinguere; ita ut Eteocles hoc dicat: At vos potius precamini, ut turres hostium impetum sustineant. Nempe ut, ἐῤῃχοθε imperativus sit, q. d. Quid citis? Vos deos rogare, ut ipsi urbem defendant? Quin potius precamini, ut turres nostræ satis firmæ ac validæ sint ad propulsandum hostium impetum? tumque Chorus respondeat: Nonne igitur hæc penes deos sunt? στήγιν πολέμιον δόρυ vel est sustinere, vel propulsare, i. q. ἀποστήγιν v. 236.

219, 220. ἀλλ' οὖν—λέγος, atqui vero deos ferunt capta urbe excedere! Sed h. l. me parum delectat articulus τοῦς ad sequentis versiculi initium rejectus. Quid? si putemus Æschylum scripsisse:

ἀλλ' οὖν θεοὺς

αὐτοὺς ἀλούσης πόλιος ἐκλείπειν λόγος, ut hæc sit regis sententia: Atqui deos ipsos ajunt capta urbe excedere; vel, ut idem latinus declaremus: Vos quidem hæc a diis pendere dicitis, at nisi cavetis, ne tumultu vestro ac trepidatione cives ad defen-

Τοὺς τῆς αἰχμαλωσίας πόλεος ἐκλείπειν λόγος. 220
 Χο. Μή ποτ' ἱμὸν κατ' αἰῶνα λίποι θεῶν στρ. β'.
 "Αδὲ πανήγυρις, μὴδ εἰσίδοιμι τάνδ'
 'Αστυδρομουμένην πόλιν, καὶ στρατεύμ'
 'Απτόμενον πυρὶ δαΐφ.
 'Ετ. Μή μοι θεοὺς καλοῦσα βουλευού πακῶς'

222. εἰσίδοιμι] εἰσίδοιμι Ald. Turn. Vict. εἰσίδοιμι repōnit Brunck. ut metrum antithetica conveniret. Ita v. 222. et 229. sunt asynarteti ex dochmaico et distichro iamb. brachyo. 223. ἀστυδρομουμένην] ἀστυδρομουμένην vitiose Ald. ἀστυδρομουμένην Turn. 225. πακῶς] διὰ Mosq. 2.

domam urbem languescant, vestrae supplices nihil profuerint; capiam enim urbem ipsos quoque deos decetere foveant. Notum est veterum commentum, Troja expugnata visos esse deos simulastra sua auferentes. Cf. Schol. ad h. l. Staleius ad partes vocavit Euripid. Troad. ubi Neptunus ait:

Δαίμων γὰρ ἀλλοτρίων ἱλίου, βαρυὲς τ' ἱ-
 μῶς,

"Εκείνη γὰρ πόλιν ἵσαν λάβῃ παυλὴ,
 Κούρῃ δὲ τῶν θεῶν, οὐδὲ τιμᾶσθαι θέ-
 λει.

item Virgil. Æn. ii.

Excessere omnes adytis, ariisque re-
 listis

Di, quibus imperium hoc steterat.

221. sq. Μή ποτ'—πανήγυρις, Ne unquam mea etatis hæc deorum societas urbem deceret. Ad dicitur, quia in conspectu essent deorum simulastra.

222. sq. μὴδ εἰσίδοιμι—ἀστυδρομουμένην] veritatem percipiam, et in indice Bartonis denotare dicitur urbis statum, quando trepidant et circumcursant omnes. Quod h. l. tamen admitti nequit, quia sic incommode oriretur pleonasmus. ἀστυδρομουμένην πόλιν igitur hoc potius significat: ad arcem urbis fit hostium concursus atque oppugnatio. Ne unquam, Choras inquit, videam arcem urbis ab hostibus oppugnari. Nisi forte ἀστυδρομουμένην πόλιν simpliciter sic dicitur ut

VOL. I.

πολεμικῶν πόλιν. καὶ στρατεύμ' ἀπτόμε-
 νοι πυρὶ δαΐφ Staleius vertit: et castra accensa igne hostili? At στρατεύμα an unquam castra significet, dubito; et si id fieri posse concedam, tamen ab hoc loco alienum est. Castra enim non erant obsessorum civium, sed hostium potius urbem cingentium. Itaque στρατεύμα de exercitu hostili intelligendum et ἀπτόμενοι πυρὶ δαΐφ est aggredientem s. grassantem infesto igne. Si quis tamen ἀπτόμενοι passivo sensu pro incensum accipere maluerit, non equidem valde repugnabo, modo idem στρατεύμα aut milites Thebanorum aut omnem omnino populum Thebanum significare statuat; sicut alibi στρατὸς de populo dicitur. Quamquam si quis hanc rationem initurus sit, auctor ei fuerim, ut vulgatæ ἀπτόμενοι præferat lectionem a Scholiasta memoratam, satis ut opinor antiquam, τυφόμενοι. id enim h. l., ubi non de edificiis, sed de vivis hominibus sermo est, aptius fuerit. Cf. lexic. Æschyl. voc. Τύφω. Germanice h. l. ita convertere liceat: und ó dass ich nie die Veste dieser Stadt gestürmet, nie ihr Volk von des feindlichen Feuers Rauchdampf geungstigt sehe!

225. μή μοι—πακῶς. Vide ne deos invocando male nobis consulat; h. e. non omnino quidem deorum venerationem improbo, at cave ne nimium precibus et lamentationi indulgens in timorem milites

H h

Παιδαρχία γὰρ ἔστι τῆς ἐνπραξίας

Μήτηρ, γυνή, σωτήρως ὧδ' ἔχει λόγος.

Χο. Ἔστι Δεῖσις δ' ἔτ' ἰσχύς καδυπερτέρη. ἀντ. β'.

Πολλάκι δ' ἐκ κακοῖσι τὰν ἀμήχανον

227. γυνή, σωτήρως] γυνή σωτήρως, Turn. Vict. Stanl. conj. σωτήρως. Sed optime h. l. interpunxit Brunck. præeunte cod. Reg. B. ut γυνή sit vocativus, et ad chorum pertineat; σωτήρως autem enallage generis non infrequenti cum ἐνπραξίας construat. 228. ἔστι] Nullum distinctionis signum Ald. Turn. γ' ἔτ' δ' ἔστι Turn. γ' ἔτ' Vict. 229. τὰν] Canter sine causa idonea conj. τὰ, quod legitur ap. Marcellin. de vita Thucyd. ubi h. l. citat; et ab Heathio probatur. Pro κακοῖσι in Mosq. 2. est κακοῖσι.

nostros conjicias, adeoque temere atque inconsulto civitatem perdas. Cf. v. 238. sqq.

226, 227. παιδαρχία γὰρ ἔστι τῆς ἐνπραξίας μήτηρ, γυνή, σωτήρως. Ante Brunckium V. D. jam Abreschius viderat, σωτήρως non substantivi sed adjectivi loco positum et cum ἐνπραξίας construendum esse. Ac ne quis cum Stanleio structura masculini σωτήρως cum feminino ἐνπραξίας offendatur, ideoque σωτήρως substituendum censeat, multa locorum exempla in medium protulit, in quibus non modo masculina, sed et sequioris sexus nomina adjectivorum instar adjunguntur cujuscunque generis substantivis. Æschyl. Pers. 943. πόλις γίγναι παιδευτήρως, et Eumen. v. 186. δίκαι παρρησιότηρως. Agam. v. 673. et Soph. Œd. Tyr. v. 80. φύχη σωτήρως. Idem in Antig. v. 1086. λωβητήρως Ἐρίστως. Adde ex hujus, in qua versamur, tragœdiæ v. 128. παιδελίοντες ἔστι. Satis igitur declaravit Abreschius, σωτήρως cum ἐνπραξίας bene coire. Non tamen æque bene difficultatem in vocabulo γυνή latentem expedivit. Primus autem omnium Brunckius vidit, γυνή non nominativum sed vocativum esse, et ad Chorum pertinere; hoc nimirum verborum ordine: παιδαρχία γὰρ, ὦ γυνή, ἔστι μήτηρ τῆς σωτήρως ἐνπραξίας. Ut enim Chorus ipse de se loquens, plerumque singulari numero

utitur, sic h. l. eum Eteocles tanquam singularem personam compellat. Simile exemplum V. D. excitavit e Sophocl. Œdip. Tyr. v. 1111. ubi Chorum compellans Œdipus vocativo πέλοιο utitur, quod librariis et editoribus parum intellectum diversimode vexatum fuit. Ad sententiam vero idem post alios opportune comparari jussit Sophocleum illud Antig. v. 672. sqq.

Ἀναρχίας γὰρ μίζον οὐκ ἔστιν ναυίς.
Ἀδτη πόλις τ' ἄλλων, ἔδ' ἀναστάτης
Οἴκους εἰδέναι ἦδ' οὐκ μάχη δαίης
Τροπὰς παταγρήγυναι. αὖτις δ' ἐξουσίαν

Ἰάξαι τὰ πολλὰ σόμας' ἢ παιδαρχία.

227. ὧδ' ἔχει λόγος, habes meam sententiam, s. hoc igitur tibi dictum sit.

228. ἔστι scil. μί. Repetit enim Chorus affirmandi causa illud ἔστι in Eteoclis verbis παιδαρχία γὰρ ἔστι etc. Quæ quidem interpunctio hic nuice vera est; quamquam Ἀλδινæ editionis ratio ἔστι Δεῖσις δ' ἔτ' ἰσχύς καδυπερτέρη sensu non caret.

Δεῖσις δ' ἔτ' ἰσχύς καδυπερτέρη. Quamquam tibi concedimus, obedientium erga magistratum prosperitatis matrem esse, deorum tamen vis ac potentia multo superior est.

229. sqq. πολλάκις—ἐξού. Pulcheram allegoriam sic intelligo: Asæpe in malis rebus deorum potentia nu-

Ἐκ χαλιπᾶς δύας ὕπερδ' ὀμμάτων

230

Κρημναμέναν νεφέλαν ὀρδοῖ.

Ἐπ. Ἀνδρῶν τὰδ' ἐστὶ, σφάγια καὶ χρηστήρια

Θεοῖσιν ἔρδειν, πολεμίων πειρωμένων

Σὸν δ' αὖ τὸ σιγαῖν, καὶ μένειν ἔσω δόμων.

Χο. Διὰ θεῶν πόλιν νεμόμεδ' ἀδάμαστον στρ. γ'.

Δυσμενίαν δ' ὄχλον πύργος ἀποστέγει.

Τίς τάδε νέμεσις συγῆ;

230. *ἐκ χαλιπᾶς*] *ἐκ χαλιπᾶς* Rob. Viteb. Suspicio poetam scripsisse *παρχαλιπᾶς*. *ὑπερδ'*] Heathius ex Marcellino l. l. legendum censet *ὕπερ ε'*. 232. *λεν'*] *λεν'* Rob. 234. *λεν'*] *λεν'* Rob. Vict. *λεν'* dedit Brunck. e codd. Regg. cf. not. ad Prometh. v. 478. sic et Mosq. 1. 236. *ἀποστέγει*] *ἀποστέγει* Ald. *ἀποστέγει* Mosq. 2. 237. *εἰς τὰδε*] *εἰς τὰδε* omnes autē Brunckium, qui, ut versus antistrophico responderet, Heathio monente rescripsit *εἰς τὰδε*.

hem oculis impendentem, gravi calamitate ineluctabilem erigit.

Quam ornate igitur extulit id, quod propriis verbis sic dicendum fuisset: *Deorum potentia expenunero gravissimam calamitatem, quæ proxime jam instabat et urgebat, avertit. ἀμήχανος ἐκ χαλιπᾶς δύας νεφέλα*, nubes tanto tamque difficili calamitatis onere ac pondere premens, ut viribus humanis nec dirigi, nec averti possit. Qui illud *ἐκ χαλιπᾶς δύας*, quod cum ἀμήχανος construere debebant ad sequens participium *κρημναμένην* traxerunt, hi quid allegoriæ veritas postularet, non viderunt; fefellit autem eos, quod *ἐκ* præpositionem hic locum denotare existimaverunt, quæ potius causam designat; et ἀμήχανος ἐκ χαλιπᾶς δύας est nubes, quæ propter difficilem qua queratur calamitatem depelli non potest. *ὀρδοῖ*, erigit, summovet nubem in cœlum, quæ antea oculis quam proxime impendebat, præsentemque tempestatem minabatur, ne quid porro extimescendum sit. Germanice sic eloquatur sententiam: *Dennoch ist der Götter Macht noch weit erhabner; und oft lichtet sie im Unglück die mit schwerer Drangsal unwiderstehlich herabdrückende dicht*

über unsorn Augen schwebende Wolke. Jam mihi videat aliquis, an non Canteri conjectura, qua τὸν ἀμάχανον pro τὰν ἀμάχανον legendum censebat, hujus loci elegantiam prorsus corrumpat. Atqui ea patronum nacta est Heathium, metrorum illum quidem satis peritum, at a venustatis poetiæ sensu judicioque parum instructum, qui sic istos interpretatur versiculos: Deorum potentia æpe in malis hominem consilii inopem et impotentem e difficili calamitate erigit, nubemque super oculis impendentem tollit.

232. sqq. *ἀνδρῶν—λεν' δόμων*. Viro-rum est curare, ut diis hostiæ et sacrificia ritæ offerantur, hostibus incursionem tentantibus; vestrum vero est silere, ac domi vos continere.

235. sqq. *διὰ θεῶν—συγῆ*; *Deorum beneficio urbem nostram adhuc invictam servamus, s. incolimus, hostiumque turbanturres nostræ propulsant; quamnam igitur est invidiosa illa obrectatio, quæ hanc nostram deorum reverentiam culpet, aut oderit? τὰδε non ad proxime præcedentia, sed omnino ad Chori meticulosam religionem pertinet, quam ei Eteocles vitio verterat.*

- Ἔτ. Οὐτι φθονῶ σοι δαιμόνων τιμαῖν γένος
 Ἄλλ' ὡς πολίτας μὴ κακοσπλάγχχους τιθῆς,
 "Εκηλος ἴσθι, μὴδ' ἄγαν ὑπερφοβοῦ. 240
- Χο. Ποταίνιον κλύουσα πάταγον ἄμα 241. γ.
 Ταρβουσύνῃ φόβῳ τάνδ' ἐς ἀκρόπολιν,
 Τίμιον ἔδος, ἐκόμεαν.
 Ἔτ. Μὴ νῦν, ἐὰν θνήσκοντας ἢ τετραμένους
 Πύθῃσθε, κακυτοῖσιν ἀρπαλίζετε.
 Τούτῃ γὰρ Ἄρης βόσκεται φόνῳ βροτῶν.

240. Ἰηλος] ἰθελος Ald. Rob. Turn. 241. κλύουσα] κλύουσα Rob. Hunc versum ita emendat Heath. ut metrum antithetico respondeat: ποταίνιον κλύουσα γι πάταγον ἄμα. 242. τάνδ' τάνδ' Ald. In Mosq. 2. legitur: τάνδ' ἐς ἀκρόπολιν. i. ἐκόμεαν. Versus 241, 242. paulo audacius ita emendandos esse conjicit Brunnck. ut strophico suo v. 241. metrum respondent:

Πρόφρατον κλύουσ' ἔτολον ἄμα φόβῳ
 Ταρβουσύνῃ παρὶ τάνδ' ἐς ἀκρόπολιν

vel intacto secundo versu primum ita restitui posse opinatur:

Πρόφρατον κλύουσ' ἔτολον ἄρτιος.

244. τετραμένους] τετραμμένους Viteh. 245. ἀρπαλίζετε] ἀρπαλίζετε Ald. 246. φόνῳ] φόβῳ Ald. Victor. Cur φόνῳ proutlerimus, exposuimus in commentar. ad h. v.

238. sqq. αὖτις—ὕπερφοβοῦ. Non equidem vobis invideo aut prohibeo, ne deos colatis; at ne timidos mihi reddatis ciues, quiescite, nec ultra modum nimis metuite.

241. sqq. ποταίνιον—ἐκόμεαν. Recenti strepitu audito trepidi timoris plena hanc in arcem, venerandam sedem, confugimus. His verbis mulierculæ veram tragædiæ scenam discrete declarant; in arce enim urbis Cadmeæ, edito igitur loco, se jam versari significant, quod si attendisset Portus, non in turri vel muris Chorum constitisse opinatus esset. τίμιον ἔδος propter antiquitatem arcis Cadmeæ, et propter templorum sanctitatem.

244. sq. μὴ νῦν—ἀρπαλίζετε. Nolite igitur, si forte occubuisse quosdam aut vulneratos esse resciveritis, eos lamentationi-

bis excipere. κακυτοῖσιν ἀρπαλίζετε Schol. β'. exponit θρήνοις ἐμπαῖσι, ad sensum quidem satis bene, ne cum lessio et lamentatione discurretis; veruntamen, an certa satis sit intransitiva verbi ἀρπαλίζειν, quod raro occurrit, significatio, mihi non constat. Active certe, pro auferre ponitur Eumenid. v. 986. et Hesychius ἀρπαλίζομαι interpr. ἀρμένους δίχομαι. Unde conjicio ante κακυτοῖσιν ἀρπαλίζετε subintelligendum esse αὐτοῖς, quod ad θνήσκοντας ἢ τετραμένους pertineat; Eteoclemque monere, ne Chorus, si forte audierit aliquos vel mortuos vel saucios e prælio efferri, lamentatione eos excipiat vel prosequatur. Ceterum Scholiastes in Cod. Guelf. ἀρπαλίζετε interpretatur καταχθῆναι καὶ θάψαι τοὺς νεκρούς.

246. τοῦτῃ γὰρ Ἄρης βόσκεται φόνῳ

Χο. Καὶ μὴν ἀκούω γ' ἱππικῶν φρυγασμάτων.

Ἔτ. Μὴ νῦν ἀκούουσ' ἱμφακῶς ἀκού' ἄγαν.

Χο. Στένει πόλισμα δῶδεν, ὡς κυκλουμένων.

Ἔτ. Οὐκ οὖν ἐμ' ἀρετῇ τῶνδε βουλευέειν πέρι; 250

Χο. Δέδοικ', ἀραγμὸς ἐν πόλαις ὀφέλλεται.

Ἔτ. Οὐ σίγα; μὴδὲν τῶνδ' ἐρεῖς παρὰ πτόλιν.

249. δῶδεν] γῶδεν Ald. Rob. κυκλουμένων] κυκλουμένων sic Mosq. 1. 250. εἰ-
κον—ἀρετῇ] οὐκ οὖν—ἀρετῇ. Ald. 251. ἀραγμὸς] ἀραγμὸς δ' Ald. Rob. particu-
larum δὲ sustulit Brunck., utpote h. l. inertem. 252. οὐ σίγα] εἰ, σίγα Ald. Rob.

βροντῶν. Ultra harum lectionum, φόνος
an φόβος, verior sit, haud adeo proclive
est decernere. Si φόβος legatur, sensus
erit: Tali enim timore ac trepidatione ho-
minum pascitur Mars, i. e. augetur belli
discrimen, quæ sententia regis consilio
sat bene responderet. Sin φόνος teneas,
hoc dicit Eteocles: Tali enim hominum
cede ac sanguine Mars delectatur; ut
vernaculo sermone aliquis diceret: Und
wonn ihr von Todten und Verwundeten
höret, so erhebt sich kein Jammergeschrey.
Denn im Kriege ist nun einmal nicht
anders. Blutvergiessen und Metzeln ist des
Kriegsgottes Lust.

247. καὶ μὴν—φρυγασμάτων. Enim-
vero audimus fremitum equorum.

248. μὴ νῦν ἀκούουσ' ἱμφακῶς ἀκού'
ἄγαν. Male Heathius commata post
ἱμφακῶς posito, vertit: Ne nunc quidem,
cum clare audis, nimis audias. ἱμφακῶς
enim cum ἀκού' ἄγαν copulandum est.
ἱμφακῶς ἀκούουσ' est aliquid ita audire, ut
audita continere nequeas, sed statim
eloquaris. Itaque hanc vim habent
ista: Nolite igitur, etiamsi audistis, nimis
id quod auditis propalare, sed potius, vos
aliquid audistis dissimulare.

249. εἴπω—κυκλουμένων. At nemi-
rum tota urbs gemit utpote hostibus eam
obsidentibus. In κυκλουμένων facile sup-
pletur γαλήνη. Anonymus Anglus
ap. Bertonem hanc sententiam ita in-
terpungendam existimat:

εἴπω πόλιν, δῶδεν, ὡς κυκλουμένων,

e quo ille hunc sensum elicit: Gemit
urbs, s. per urbem fit tumultus, quasi
quidem ὅτι qui eam obsident,—ut sit apo-
siopesis. Recte vero vulgarem dis-
tinctionem tætet Burgessius V. D.
δῶδεν vero h. l. significat nimirum, vi-
delicet. Si Anonymi illius interpreta-
tio valeret, dicerem δῶδεν ὡς positum
esse pro ὡς δῶδεν, et exponerem: Ge-
mit urbs, quippe, quam scilicet jamjam
obsidentur hostes; vel: quasi eam jam
hostes obsident. Sic enim pro quasi
cum participio ponitur δῶδεν, v. c. Εμ-
πί. Orest. 1329. Pro κυκλουμένων vero
Burgessius mavult κυκλωμένων. Supra
tamen etiam κυκλῶντας active v. 122.

250. οὐκ οὖν—ἀρετῇ. Nonne igitur ætis
est me his rebus consulere?

251. Tota hæc diverbii pars a v.
247-260. admirabiliter fervet Chori-
timentis et Regis hunc timorem in-
crepantis concertatione. Itaque præ
metu Chorus id quod Eteocles dicit
audire non videtur, nec ad ejus dicta
respondet, sed potius suum ipsius an-
gorem prodit.

διδῶν—ἰριλλισμῶν. Metuo: strepitus
in portis augetur.

252. οὐ σίγα; In MS. Quæst. est:
Οὐ. σίγα. cum scholio superscripto:
οὐκ οὖν. σιάν. q. d. Eteocles: Non
est verum quod dicis. Tace. Verum hæc
interpretatio cum alia incommoda
est, tam propter metrum prorsus alie-
na. Imperativus enim σίγα longam

Χο. ὦ ξυντέλεια, μὴ προδῶς πυργώματα.

Ἔτ. Οὐκ ἐς φθόρον σιγῶς ἀνασχέση τάδε;

Χο. Θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν.

Ἔτ. Αὐτὴ σὺ δουλοῖς καὶ με καὶ πᾶσαν πόλιν.

Χο. ὦ παγκρατὲς Ζεῦ τρέψον εἰς ἐχθροὺς βέλος.

Ἔτ. ὦ Ζεῦ, γυναικῶν οἶον ὥπασας γένος.

253. ξυντέλεια] ξυγγίνια Rob. 254. ἀνασχέση] ἀνασχέσει Mosq. 1. 256. καὶ
μ] καὶ Ald. Rob. καὶ Mosq. 1. Viteb. καὶ καὶ omissio priori καὶ Mosq. 2.

habet ultimam syllabam, qua hic brevi opus est. *οὐ σίγα*; non tu tacite scilicet habebis? Sic Eurip. Herc. Fur. v. 1042. *οὐ σίγα, σίγα*; et absque ellipsi Sophocl. Ajac. v. 75. *οὐ σὶγ' ἀνέξῃ*; quas quidem loca Abreschius laudavit.

253. ὦ ξυντέλεια, μὴ προδῶς πυργώματα, ὁ deorum societas, noli prodere turres, h. e. noli committere ut urbs nostra ab hostibus expugnatur. ξυντέλεια ut v. 222. *πανήγυρι θιῶν*. Quod hic petit Chorus, μὴ προδῶς πυργώματα, id supra v. 171. plenius ita elocutus erat: *τέλειον δαριόισιν μὴ προδῶδ' ἱερώων σφεατόν*.

254. οὐκ ἐς φθόρον σιγῶς ἀνασχέση τάδε; "Locutio, quæ hic locum habet, viros doctos fefellit, neque enim *οὐκ ἐς φθόρον* significat num tibi mors erit, uti Stanley vertit, quamquam in annotationibus meliora docuit; neque *τάδε* cum *ἐς φθόρον* conjungendum (quod nescio quomodo in mentem venit Anonymo Anglo), ut significet quæ nobis fraudi sunt, quas interpretationes satis refellunt observationes Spanhemii ad Callimach. Hymn. in Apoll. v. 113. Bergleri ad Aristoph. Plut. v. 394. et ad Alciphr. l. i. ep. 17. virorum doctorum, explicantium formulas *ἐς φθόρον, ἐς φθόρον, ἐς φθόρον*. Spanhemius igitur ceteris rectius Nostrum interpretatur: non in malam rem abiens tacita hæc tolerabis? Sed neque sic etiam res penitus conficitur. *Τάδε* non ἀνασχέση sed σιγῶς sensu sequitur, quod σιγῶς ex ἀνασχέση pendet. ἀνασχέση σιγῶς *τάδε*. ἀνέχεσθαι vero participium pro

infinitivo sæpius adesciscere notissimum est. vid. Valckenaer ad Phœn. Eurip. p. 206. His constitutis *Ἐαχylum* interpretari malim: *Nonne, perditā, de his tacere sustinebis?* sive ad sententiam plenius ac disertius: *Nonne perditā tibi temperabis, quo minus hæc in vulgus spargas?* Ceterum Sophoclis (Ed. Tyr. versus 1156. a Spanhemio etiam citatus interpretationis instar est:

Ὀὐκ, ἐς φθόρον, οὐ σιωπήσεις ἴσθι; ubi interrogationis signum, quod vulgo post *ἐλπίδων* ponitur, tollendum est." Haftenus Burgessius V. D. quicum plane consentio, nisi quod *ἐς φθόρον* latine melius redditur nota illa irascentis interjectione *malum*. *Nunquamne vos, malum, de istis tacere sustinebitis?* Germani hanc formam pressius imitantur: *Aber, zum Henker, könnt ihr nicht davon stillschweigen?*

255. *Θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν*, elliptica ratio, supplendum enim *θαλήσῃσι* vel simile. *πολλῶν* iidem qui supra v. 69. *πολλισσούχῃ*. *Ὁ δὲ πόλεως πρῶτος, nolite committere, ut in servitutem incidamus.*

256. *αὐτὴ—πόλις*. Imo vos ipse me et omnem civitatem in servitutem conficietis. cf. v. 193. sqq.

257. ὦ παγκρατὲς—βέλος. *Ὁ Jupiter omnipotens, in hostes converte telum*. Apte *βέλος* de fulmine intelligi potest.

258. Magna irrisiois indignationisque vis est in eo, quod Eteocles Chorum imitatus orationem ad Jovem convertit. *Ὁ Jupiter, quale tandem mulierum genus procreasti? Was für ein*

Χο. Μοχθηρὸν, ὥσπερ ἄνδρας ὦν ἀλῶ πόλεις.

Ἔσ. Παλινστομεῖς αὖ, διγγάνουσ' ἀγαλμάτων; 260

Χο. Ἀψυχία γὰρ γλῶσσαν ἀρπάζει φόβος.

Ἔσ. Αἰτούμεναι μοι κοῦφον εἰ δόιης τέλος.

259. ἄνδρας] ἄνδρες Ald. Turn. codd. Regg. ἀλῶ] Heath. conj. ἰάλλω præter necessitatem. 260. παλινστομεῖς] πάλιν στομεῖς Ald. Minime audiendus Pauwius, cui in mentem venit πάλιν στίχους. 261. ἀψυχία] ἀψυχία Ald. 262. μοι κοῦφον εἰ] μοι, κοῦφον, εἰ Victor.

Geücht hast du an den Weibern erschaffen?

259. Regis acerbitem acerbitem Chorus compensat, ita ad ejus quæstionem quasi Jovis nomine respondens: *Miserum*, scil. genus, *æque ac virorum*, quorum urbs expugnata fuerit. Nimirum cum, si constructionem a Choro inceptam prorsus continuare voluisset, dicendum fuisset ἄνδρῶν, immutavit pro dialogi libertate et metri causa structuram verborum, quantumque casum eodem sensu posuit. Post μοχθηρὸν, si ἄνδρας legitur, repetendum ex antecedentibus ἄνδρας. Sin ἄνδρες cum Ald. et Turn. (quam lectionem Grotius quoque in Excerptis secutus est) post μοχθηρὸν supplendum esset γὰρ ἴσται. (Vel, ut in Cod. Guelferb. sic distinguendo: μοχθηρὸν ἄνδρας ὦν ἀλῶ πόλεις, q. d. μοχθηρὸν ἄνδρας ὦν ἀλῶ πόλεις, q. d. μοχθηρὸν ἄνδρας ὦν ἀλῶ πόλεις. Sic fere declarat glossa interlinearis.) Ista vero ratio verior est, et ad colloquii nexum aptior.

“ἀλῶ aoristus est subjunctivi, quem fere comitatur particula ἄν hic suppressa, ut in isto Cœd. Col. versu

γίγνεται ὃ ἐξ αὐτῶν, φλαῦρον, ἵς τίς τις πείσῃ. Hac ellipsi nihil apud potestas frequentius. Non audiendus Heathius, qui reponit ἰάλλω.” Brunck.

260. παλινστομεῖς αὖ, διγγάνουσ' ἀγαλμάτων; “Mihime audiendi Stanleius et Burtonus vertentes παλινστομεῖς, iterum obgannis, quamquam cum iis consentit Schol. β'. Multo potius amplectenda videtur Schol. α', glossa, δυσφη-

μῆς, quem ob significatum Valckenaerius supra ad v. 7. laudatus παλινστομεῖς cum παλινδοσ comparat. Verto; *Male ominaris iterum amplectens eorum simulastra?* Burgess. Et recte quidem, sed hoc lege, ut αὖ ad παλινστομεῖς, non ad διγγάνουσα referatur. Quærit autem, cur iterum male ominetur, quia Chorus expugnationis mentionem injecerat, his verbis ἄν ἀλῶ πόλεις, id quod antea jam sæpius fecerat, e. c. v. 221. sqq. 225.

261. ἀψυχία γὰρ γλῶσσαν ἀρπάζει φόβος. Ante γὰρ supprimitur Eteocles quæstionis affirmatio, quam his verbis supplet Schol. Guelferb. καὶ τοῦτο ποῦν ἀψυχία γὰρ etc. Sensus: Nimirum pavor omnem mihi sapientiam expectorans, neque tantum non exanimans, linguam quoque abripit, ut scil. tacere, aut malis verborum omnibus abstinere nequeam. Lectio ἀψυχία, nominandi casu, quæ in Guelf. occurrit, nihili est. ἀψυχία est dativus causæ.

262. αἰτούμεναι μοι κοῦφον εἰ δόιης τέλος. Utinam petenti mihi levissimum hoc officium prestares! Könnte ich doch durch mein Bitten nur die einzige kleine Gefälligkeit von dir erhalten! τέλος, proprie tributum, perquam accommodata h. l. de officio ponitur, quod quis ab altero cum poscere possit, petere tamen mavult. Qui h. l. vim particulæ εἰ non assecuti sunt, vocabulum κοῦφον comatibus incluserunt, sic: αἰτούμεναι μοι, κοῦφον, εἰ δόιης τέλος, q. d. facile tibi esset, si petenti mihi officium præberes. Veriora autem docuit Abreschius, cujus observationem, quamvis paulo pro-

Χο. Λέγοις ἂν ὡς τάχιστα, καὶ τάχ' εἴσομαι.

Ἐσ. Σίγησον, ὃ τάλαινα, μὴ φίλους φόβει.

263. ἴσομαι] Male Pauwius corrigit ἴσομαι.

lixiozem, tamen hic studiosorum præsertim causa describere placet.

“ὡς δόξῃς, interpres si dederis, bene, modo si ceperit pro utinam, ut in Virgil. *Æn.* v. 187. Si nunc se nobis illeramus ostendat. Quo sensu si γὰρ usurpant multi docuere; adde si lubet Nostrum in *Prometh.* v. 152. *Soph. Œd. Tyr.* v. 80. et si γὰρ ἔφιλον Eurip. *Orest.* v. 1584. etc. si γὰρ γίνουσι, et si γὰρ γίνουσι ταῦτα Lucian. in *Prometh. extr.* Longus lib. iii. p. 77. si γὰρ εὖ τις γίνουσι Κλήη. Nec minus obuius usus vocalæ si solitariæ, quem tamen qui adstruxerit novi neminem. Certe ipse Suidas, dum notat si esse εὐκταίνδῃ, non aliud adfert exemplum, quam Pisidis locum, in quo itidem si γὰρ. (Nempe quia si γὰρ non simpliciter est utinam, sed utinam enim, id quod Abreschium ut multos alios fugisse videtur.) Subjungemus nos quædam: *Soph. Œd. Tyr.* v. 883. εἰ μοι ξυγίη φέρονται μοῖρα. Eurip. *Hec.* v. 836. εἰ μοι γίνουσι φθόγγος. Idem in *Orest.* v. 1614. si δὲ εὖ δῶ. — Ex mente Scholiastæ duplici ratione verba distinguui possunt, ut scilicet vel πούθῃ intra duas virgulas includatur, vel ut (rectius) edidit Stanleyus alias secutus editiones. Καὶ φαν δόξῃς dixit Nostro æqualis Pind. *Isthm. Od.* i. v. 60. et πούθῃς πτίσῃς in *Olymp. Od.* xiii. v. 118. pro εὐχίεσσι, βᾶδιαν, ἀνισπαχθῆν, ut explanant ad eum Critici. Quo fere sensu in *Æsch. Prometh.* v. 700. habetur πούθῃς. Nec alienum hinc est hoc Herodot. lib. vii. c. 38. οὐδὲ ἑλᾶφρον τυγχάνει ἰδὲ ἀπαιρηγῆσαι, prout supra in *Prometh.* v. 636. ὑπαιρηγῆσαι χάριν. Lectionis varietas, quam adnotat Schol. α'. λόγον pro τίλος, orta videtur ex versu sequenti, sed τίλος est

longe significantius. (Imo unice verum; nam λόγον aperte repugnat sequentibus; non enim sermonem, sed silentium poscit a Choro Eteocles. cf. v. 264.)” Abresch.

263. λέγοις ἂν ὡς τάχιστα, καὶ τάχ' εἴσομαι. Commodè Stanleyus advocavit. *Sophocles. Œdip. Tyr.* v. 1516. ubi quærenti Œdipodî: τίς δ' ἐστὶς ὃν εἶπες; Scine autem qua lege hinc abiturus sis, respondet Creon: Αἴξῃς καὶ τίς εἴσομαι. Nimirum in talibus est μακρολογία quædam antiquitatis quodammodo simplicitatem redolens, quæ a recentiorum linguarum genio aut prorsus abhorret, aut saltem quo minus ad verbum reddi possit, prohibetur. Sic v. c. Homericum illud:

Ἐξάδῃα, μὴ κούδῃς νοῦ, ἴνα εἴδομαι
ἐμ φῶ,

nemo recte Germanice ad verbum transtulerit: *damit wirs beide wissen*; sed postrema in versione vel supprimenda, vel cum ceteris paulo liberius ita efferenda sunt: *Rede, verschliess deinen Kummer nicht in deiner Seele, theile mir ihn auch mit.* Quæ quidem si reputasset Pauwius, non profecto hic nodum in scirpo quævisisset; certe ejus emendatione τάχ' εἴσομαι scilicet, statim tibi feram, prorsus non egemus. Ad nostrum sensum nihil his verbis Chorus dicit præter ista: *Age, celeriter id quod vis eloquere, ut sciam quid velis.* Nun dann, nur geschwind heraus damit; hättest du es schon gesagt, so wüsst ichs auch schon. Stanleyus ad verbum reddidit: *Dicas quam citissime, et cito sciam.*

264. σίγησον—φύου. Jam igitur exponit Eteocles, quid fieri a Choro velit. *Silete, ó misera, neve amicos, milites nostros, in terrorem ac fugam conjicite.*

Χο. Σιγῶ ζὺν ἄλλοις πείσομαι τὸ μόρσιμον.
 Ἐπ. Τοῦτ' ἀντ' ἐκείνων τοῦπος αἰρούμαι σέθεν.
 Καὶ πρὸς γε τούτοις, ἐκτὸς οὐς' ἀγαλμάτων
 Εὐχου τὰ κρείσσω, ξυμμάχους εἶναι θεούς·
 Καμῶν ἀκούσας' εὐγμάτων, ἔπειτα σὺ
 Ὀλολυγμὸν ἱερὸν εὐμενῇ παιάνισον
 Ἑλληνικὸν νόμισμα δυστάδος βοῆς,
 Θάρσος φίλοις, λύουσα πολέμιον φόβον.
 Ἐγὼ δὲ χώρας τοῖς πολισσούχοις θεοῖς
 Πεδιονόμοις τε κἀγορεῶς ἐπισκόποις,

270

265. ἔδν] *edn* Ald. 268. κρείσσω, ξυμμάχους] *συμμάχους* Rob. κρείττω ξυμμάχους Viteb. 270. παιάνισον] *Sic* codd. Regg. Ald. Turn. alii *παιάνισον*.

265. Tandem ægre confirmat animum Chorus. *σιγῶ ζὺν ἄλλοις πείσομαι τὸ μόρσιμον*. Taceo: cum ceteris feram fatalem necessitatem.

266. *τοῦτ' ἀντ' ἐκείνων τοῦπος αἰρούμαι σέθεν*. Recte hæc interpr. schol. Hocce igitur dictum magis probo, quam ista priora. Germ. Nun das ist doch ein Wort! das lasse ich mir eher von dir gefallen.

267. sq. *καὶ πρὸς γε τούτοις—ἵται θεός* ac præterea quidem recedens a simulacris, meliora ominare, ac precare ut nobis auxilium ferant dii. A simulacris deorum virgines recedere vult Eteocles, quia summæ anxietatis erat, ea complecti; itaque vota diis facere, eosque precibus venerari nihil prohibet, modo id ne sic fieret, ut nimiam animi desperationem simul declararent.

269. Quæ sequuntur, de sollemni præne capienda sunt, seu *ἱερομίῃ*, quod, antequam prælium iniretur, inter sacrificia canebatur, quo genere carminis et animus addebatur militibus, et ut dii victoriam darent petebatur. In eoque verbis præibat rex vel imperator; populus vero et milites acclamabant. cf. Pers. v. 365. sqq. *ἀφμῶν δ νοῦ*. 1.

κούσας' εὐγμάτων, et votis meis, quæ pro salute civitatis rite facturus sum, *auditis*, *ἵτατα σὺ Ὀλολυγμὸν ἱερὸν εὐμενῇ παιάνισον*, tum vero tu sacram illam deos placantem cantilenam, præne canitato. *Ὀλολυγμὸς* ut v. 827. *ἱερολαλέειν* de fausta et læta acclamatione, adeoque in bonam partem accipitur. *ἱερμῆ* proprie benevolum, h. l. qui propitium reddat, i. e. placantem, intransitiva, quod *Æschylo* solenne est, nominis significatione, in transitivam detorta. *Ἑλληνικὸν νόμισμα* *δυστάδος βοῆς*, i. e. ac *δυστὰς βοὴ ταῖς Ἑλλήσι* *ἡτοιμαμένη*. *δυστὰς βοή*, *der Opfergesang*. *βοή* enim h. l. de cantu intentiore, et propter multitudinem canentium plenior. *θάρσος φίλοις*, qui cantus fiduciam inspirat amicis; poetica enim audacia *θάρσος φίλοις* dictum pro *παρρησία φίλοις*, (*Falso* *Burtonius* supplendum censet *ἡτοιμαμένη*.) *λύουσα πολέμιον φόβον*, *eruto jam* omni hostium timore. *λύουσα* ad Chorum pertinet, et cum *ἀπάρται* et *παιάνισον* conjungendum. *πολέμιον φόβον* pro *πολεμίων*. Sic *ἱμῶν αἰδῶ* pro *ἱμῶν αἰδῶ* Pers. 701.

273—280. *ἰγὼ δὲ—ἵμαι*. Ego uno diis urbaniis et paganiis, *φορμαῖς ἱμῶν*,
 11

Δίρκης τε πηγαῖς, οὐδ' αἶψ' Ἰσμηνοῦ λήγω,
 Εὖ ξυντυγχόντων, καὶ πόλιν σσεῶσμίην,
 Μήλοισιν αἰμάσσοντας ἐστίας δῖων,
 Ταυρὸκτονοῦντας Διοῖσιν ὧδ' ἐπεύχομαι
 Θήσειν τρώπαια, πολέμιων δ' ἐσθλήματα

275. πηγαῖς] πηγῆς Rob.

279. ἐσθλήματα] ἐσθλήματα Turn.

Dirces fontibus, nequē vērō Isthmum accipio, re bene gesta et urbe servata voveo, nos deorum altaribus ovium sanguine perfusis, taurisque mactatis, tropaea ipsis et vestes hostium, spolia adversariis armorum vi erepta, sacris aedibus dicaturos esse. Nempe θάειν, quod ponitur pro ἀναθήσειν, ante ἀγνῶϊς δέμου repetendum est. λάφυρα θάειν δουρίπληκτα, his verbis antecedentia πολέμιων ἐσθλήματα magis illustrantur. Neque alienum est a vero, quod Heathius monuit, πολέμιων non proterus equipollere τῇ θάειν. πολέμιων enim est universe hostium, θάειν vero adversariorum infestorum, h. e. qui modo in concussis civēs oppugnauerant. Imo si θάειν proterus idem esset quod πολέμιων, non tamen ideo cum Pauwio in θάειν mutata opus esset.

275. οὐδ' αἶψ' Ἰσμηνοῦ λήγω. Tmesin esse pro ἀπώλῃ, vidit Stanleius. At constructio laborat. Ἀπώλῃ enim vulgo accusativum regit. Itaque nisi tunc euaHagen fingat, vel post Ἰσμηνοῦ vocabulum προσμεθεῖν subintelligi dicendum, vel tenenda est lectio Δίρκης ut πηγῆς, et repetendum ἰσμηνοῦ, quod scriptum sit Δίρκης τε πηγῆς ἰσμηνοῦ, οὐδ' ἀπώλῃ Ἰσμηνοῦ ἰσχυρόν. Si cui vero πηγῆς προπlaceat, et auctor sim, ut rescribat, οὐδ' αἶψ' Ἰσμηνοῦ λήγω.

279. ἐσθλήματα. "Notatur Aeschylus a Scholiaste, quasi tempus non recte observaverit, οὐδὲν γὰρ ἂν τῷ τροπαίῳ ἡμεῖς παρὰ τὸν Ἑριωνίδα. Certum sane est, vocem ἐσθλήματα Homeri temporibus multo posteriorem

fuisse, a quo tamen, licet ipse nomen non noverit, veteres morem erigendi tropaea mutanti creduntur. Locus est, ubi Ulysses exuvias Doloni jamjam exspiranti detractas e vestigio Mineræ dedicat τῇ Ἀθήνῃ.

Καὶ τὰ γ' Ἀθηναίῃ Ἀθήνῃ δῖος Ὀδυσσεύς

Ἵψ' ἐνίσχυε χυρὶ.—

Si itaque in hoc erratum fuerit Aeschylus, necesse est ut fateamur Euripidem pariter errasse Phoeniss: v. 575. ubi Jocasta ait:

τρώπαια πῶς ἀναστήσει θεοί;

pariter et castigatissimum scriptorem Virgilium, apud quem Aeneas querqui, ut Ulysses μολίῃ:

fulgentiaque induit arma

Mezentii ducis exuvias, tibi, magne, tropaeum

Bellipotens —

Multo magis errasse, dicendum erit, eos, qui gesta Herculis et Heraclidarum (cum illi ante bellum Thebanum vixerint) describentes, eandem vocem usurpant; inter hos tamen recensendus Euripides, qui in Heraclidis

"Τάλας μὲν εὖ, inquit, ἔσ' ἐσθλὰς ἰδὲ λῆως βέριαις

Διὸς τροπαίων καλλίπλοισι ἱσταται.

Jupiter τροπαίους dictus, ut τροπαίουχοι Dionysia, quod ei dedicarentur capta ab hostibus spolia in tropaei modum composita. Et Lycophron:

Ἰὼν θερὶ βλάχῃς τῇ σάφει δῖος

Μίση τροπαίας μαστὶν ἰσθλῶν δῖος.

Quibus verbis innuit Herculem puerum uhera Junonis suxisse. Schol. Τροπαίους τῇ Ἑρμῇ παρ' Ἰσον καὶ αὐτῇ

Λάφυρα δαίων δουρίπληχθ' ἀγνοῖς δόμοις.

280

280. δαίων] Pauw. conj. δαίους, pectusurum adibus puris; sed recte se habet vulgata. δουρίπληχθ'] δουρίπληχθ' Ald. δουρίπληχθ' Rob. δουρίπληχθ' Turn. Victor. Post hunc versum in cod. Reg. B. sequitur hic a glossatore additus:

σπίρη πρὸς τοῦ πολέμου ἐσθλὰτα.

οἱ πᾶντες, ὅταν τῷ δαί, τρέμουν ἀν-
εἶναι." Hactenus Stanleius, qui ope-
rosius forsan quam necesse erat, inusul-
sam Scholiastæ reprehensionem diluit.
Quid enim? Si poetis scenicis in ipsis
rebus et argumentis περιλήψις facile
concedimus, quidni iis imalto pronius
hæc veniam demus, ut res antiquas
recentibus nominibus appellent?

σπληνὸν ἐσθλὰτα. "Mortuis spo-
lia detrahens Græci σπλῆν proprie di-
cunt. Hom. Iliad. xiii.

"Ἢ σπᾶ σπληνὸν κτεῖναι κατατιθίσου-
ται.

ἀντὶ τοῦ ἐσθλῶτος, κατὰ τοῦ πολέμου,
ut inquit Eustathius. ἴτα σπλῆν, ἐσθλόν.
Et rursus σπλῆν, γερμανόν. Nec aliande
Latinis Exuvie, quasi ab euvendo dictæ.
Claudian. hos onerat vinctos enitus O-
phion, i. e. exuvie Ophionis." Stant.

280. ἀγνοῖς δόμοις. "Antiquissimum
morem fuisse spolia hostium in deo-
rum templis suspendendi, observat
Eustathius in Iliad. ἡ. Τὰ δὲ ἐν τοῖς
αἰετῶν τὰ σπᾶ τῶν νικημένων ἴθις
ἐν ἀρχαῖς. καὶ ἡμεῖς αὐτὸ καὶ Εὐρυπί-
δης ἐν Φωνισαῖς, καὶ ὁ Κορινθίος δὲ ἐν
τοῖς Ἰωνίῳι. Euripidis verba hæc
sunt:

Καὶ σπᾶ γράψις πῶς ἐν Ἰνάχων
τοῖς;

Θέας πυράσας τάδε Πολυπίης
δαί;

Ἀσπίδος Ἰθάης.

Atque etiam:

ὡς δὲ ἱππῶν μάχη,

Οἱ μὲν Διὶ τρέμουν Ἰάσον βέβας,

Οἱ δ' Ἀσπίδας σπληνόντες Ἀργείῳ π-
ρῶν

Σπληνόντες δὲν τοῖς ἰσχυροῖς.

Aristophanis vero hæc in Equitibus:

"Εἰς ἃν ἡ τοῦ ἀσπίδος τοῦ ἐν Πύλῳ
τοῦ λουφῶν.

Ad quæ verba Scholiastes: Πύλῳ δὲ
Κλίῳ τὰ περὶ Πύλῳ Σφολλί καὶ Σφα-
κτηρίας καὶ τὰ τῶν αἰχμαλώτων. ἴθις
γὰρ ἦν, τὰ ἀπὸ τοῦ πολέμου ἴθις ἐν
τοῖς ἱερῶν κατατιθίσαι. ἴτα δὲ, σπᾶ,
ἐσθλῶτος ἀπὸ Πύλῳ καὶ Σφρακτηρίας
ἴθις, ἴτα δὲ ἀσπίδος τοῦ δαίος νικη-
σῶτος τῶν ἐχθρῶν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ
λίγῳ. Nimirum antiquissima est ex
Thucydide historia de Lacedæmonia
ad Pylum et Sphacteriam insulam a
Cleone Atheniensi duce captis. Hunc
Cleonem scutis Lacedæmoniorum de-
dicatis gloriantem Comicus introducit,
se iusticorum omnium ora facillime
obturaturum. Antiquitatem ejus mo-
ris Virgilius (Æneid. vii. 185. sqq.
Sed ibi recte monuit Heynolus, historię
veritatem, cujus ἀσπίς in poetis non
desideretur, saltem in omnibus v. c.
quod rostra etiam memorentur, depo-
scendam non esse) quoque confirmat,
templum Pici antiqui Latinorum regis
spoliis hostium ornatum describens:

Multaque præterea sacris in postibus
arma,

Captivi pendent currus, curvæque
secures,

Et cristæ capitum, et portarum in-
gentia claustra,

Spiculaque, clypeique, ereptaque
rostra carinis.

Et de Sesostre, antiquissimo Egi-
ptiorum rege, qui post novem anno-
rum expeditionem, qua Asiam subegit
omnem una cum parte Europæ, exci-
tatis ubique monumentis gentium a se
devictarum, amplissima cum præda
domum revertit. Diodor. lib. i. τὰ μὲν

Τοιαῦτ' ἐπεύχου μὴ φιλαστόνως θεοῖς
 Μηδ' ἐν ματαίοις κἀγρίοις ποιφύγμασιν.
 Οὐ γάρ τι μᾶλλον μὴ φύγῃς τὸ μόρσιμον.
 Ἐγὼ δ' ἐπ' ἄνδρας ἔξ, ἐμοὶ ξὺν ἐβδόμῃ
 Ἀντηρέτας ἐχθροῖσι τὸν μέγαν τρόπον,
 Εἰς ἐπτατειχεῖς ἐξόδους τάξω μολῶν
 Πρὶν ἀγγέλους σπερχινούς τε, καὶ ταχυρρόδους
 Λόγους ἰκίσθαι, καὶ φλέγειν χρεῖας ὕπο.

222. *παφύγμασιν*] *παφύγμασι* R o b. *παφύγμασιν* Mosq. 1. *παφύγμασιν* Mosq. 2. et supra schol. *θεοῖσι*, *θεοῖς*. 223. *οὐ γάρ τι*] *οὐ γάρ τι* Rob. Mosq. 2. *φύγῃς*] *φύγῃς* Mosq. 2. 225. *ἐχθροῖσι*] *ἐχθροῖσιν* Turn. 226. *ἰστατευχῆς*] *Huic* *lectioni* in Mosq. 1. *superscriptum*: γε. *ἰστατευχῆς*. *μολῶν*] *μολῶν* Viteb. 227. *ἀγγέλους*] *ἀγγέλων* Mosq. 1. ex rasura. *ταχυρρόδους*] *ταχυρρόδους* Viteb.

ἰεὺς πάντων τὰ κατ' Ἀλφειοῦ ἀξιολόγους καὶ σκόλοισι, καὶ ἰσχυροῖς. Stant,

221. μὴ φιλαστόνως, non, ut paulo ante, cum multis suspiriis et gemitibus.

222. μηδ' ἐν ματαίοις κἀγρίοις ποιφύγμασιν, neque cum vanis et immitibus singultibus. ἄγριον dicuntur *παφύγματα*, quia nimius in doloris aut metus significatione excessus morum quandam feritatem, animique barbariam declarat.

223. οὐ γάρ—μόρσιμον. Non enim propterea magis fatum effugies. Ut Horatius: Mors et fugacem persequitur virum.

224. sqq. *ἰσ'* ἄνδρας ἔξ—τάξω, pro ἄνδρας ἔξ *ἰσπετάξω*, per tuesin. Itaque prae necessitate Canterus pro *ἰσ'* ἄνδρας emendabat *ἰσπετάξω*.

225. ἀντηρέτας ἐχθροῖσι τὸν μέγαν τρόπον, strenui adversarii, hostibus magna vi resistentes.

226. ἰστατευχῆς ἐξόδους, pro *ἰσπετάτευχῆς ἐξόδους*, septem murorum portas, ut adeo *ἰστατευχῆς* significet septemius in muro, quam quidem compositionem nec Latinus sermo, nec lingua Teute-

nica imitari potest.

227. sq. *περὶ—χρεῖας ὕπο*. Priusquam crebri nuntii et rumores cito percrebrescentes adveniant, ac ipso rerum discrimine incenduntur. ἄγγιλον b. l. non aunt nuntii, qui res novas afferunt, Boten, sed nuntii, qui afferuntur. Botenschaft, Nachrichten. Hoc enim aptius est sequenti verbo φάγιν. φάγιν dicitur fama, ornate pro *conualescere*; ut enim flamma venti vi, sic rumores mali, quo majus est periculum, eo vehementius accenduntur et inflammantur.

IN SCENAM V.

v. 229—370.

Postquam discessit Eteocles, Chorus jam solus in scena relictus, quamquam eorum quae regi promiserat bene memor, muliebri tamen imbecillitate languescens, timorem ac sollicitudinem male pectore pressam iterum prodit; iterum deos precibus invocatur; deinde urbis ab hostibus expugnatae calamitates flebili oratione persequitur.

ΧΟΡΟΣ.

ΜΕΛΕΙ, φόβῳ δ' οὐχ' ὑπνώσσει κίεας'

58. α'.

Γείτονες δὲ καρδίας μέριμναι

290

Ζωπυροῦσι τάρβος,

Τὸν ἀμφιτειχῇ λιὼν

Δράκοντα δ' ὥς τις τέκνων

289. *δυνάσσει*] *δυνάσει* Vileb. Ald. Sed futurum h. l. aptum non est. 290. *μέριμναι*] *μέριμνα* Rob. mendose. 291. *ζωπυροῦσι*] Post hoc verbum in Ald. et Rob. puncto distinguitur; vocabulo *τάρβος* ad sequentem versum relato. male. 292. *ἀμφιτειχῇ*] *ἀμφὶ τειχῇ* A. fortasse librarius aliquis scribere voluit *ἀμφὶ τείχεα*. 293. *δράκοντα*] Sic codd. MSS. et edd. omnes; nisi quod Brunckius Heathio obsecutus in textum recepit *δράκοντά γ'*, cujus tamen facilitatis eum in notis pœnituit.

289. *μέλει* scil. *μὲν*, non *immemores* quidem *numus* *præceptorum* tuorum, *φόβῳ* δ' οὐχ' ὑπνώσσει, (Schol. β'. legit *δυνάσει*, futurum verbi *δυνάω*. Sed futurum tempus h. l. præsentī minus aptum esse, jam in V. L. observavimus. *κίεας*, *αὶ οὐτ' πρὸς μέτωπον* non *requiescit*.)

290. *γείτονες*—*ζωπυροῦσι τάρβος*, *curaque cordi propinque denuo accendant timorem*. *γείτονες καρδίας μέριμναι*, *curae animi obidentes*. Bene dictum *ζωπυροῦσι*, quia ultima Eteoclis adhortatione metus paulisper sedatus et restinctus esse videbatur. Quia tamen cura animos non deseruerat, statim post regis discessum, metus haud secus ac ignis sub cinere gliscens, resuscitabatur.

291. *ζωπυροῦσι τάρβος*. In Cod. Galeano, teste Burtono, est *ταρβῶ*, et sic quoque in Commentario MS. Stanleium emendasse idem auctor est. Nimirum ita *ζωπυροῦσι* intransitive capiendum, et *ταρβῶ* cum sequentibus *ἐν ἀμφιτειχῇ λιὼν* construendum esset. Utraque vero ratio incommoda est. *ζωπυροῦν* enim non est *exardescere*, sed *accendere*, *resuscitare flammam*. Deinde si poëta scripsisset *ταρβῶ*, certe non omisisset particulam *γάρ*, ut Prometh. v. 906.

292. *ἐν ἀμφιτειχῇ λιὼν*. Qui hæc verba cum *τάρβος* conjungunt, vel præpositionem *διὰ* omissam esse censent,

vel accusativum a *τάρβος* regi, more poëtarum Græcorum, apud quos nomina verbalia sæpenumero eam eodem casu construuntur, quem verba, unde derivata sunt, adsciscunt. Nam quod pro varia lectione Burtonus affert, *ἐν ἀμφὶ τείχεα λιὼν*, id etsi facillimam habet constructionem, tamen ipsa facilitate interpolationis arguitur. Qui vero post vocabulum *τάρβος* colo distinguunt, hi verba *ἐν ἀμφιτειχῇ λιὼν* hoc modo cum sequentibus conjungunt, ut universæ verborum comprehensioni istum ordinem tribuant: *Μέλει (μὲν μοι ταῦτα) κίεας δ' οὐχ' ὑπνώσσει φόβῳ γείτονες δὲ καρδίας μέριμναι ζωπυροῦσι τάρβος· ἐν ἀμφιτειχῇ λιὼν δὲ (δίδουκα) ὥς τις πηλίας δράκοντα τίκτων ὑπερβιδουσι*. Et hanc quidem Is. Casauboni sententiam fuisse narrat Burtonus, quæ mihi quidem omnium maxime arridet. Sic enim difficultas constructionis vocabuli *τάρβος* cum sequentibus *ἐν ἀμφιτειχῇ λιὼν*, tollitur, et ipsa, quæ sequitur, comparatio clarius illuminatur.

293. *εἰς γὰρ δράκοντα*—*πηλίας*. *Πηλίοφις* esset columba, quæ *factus* suos *omnes alii*; quod tamen parum hic aptum est epitheton. Multo minus cum Stanleio *πάντερος* reponerem; quod is quidem vertit *delicata columba*. At tamen ipsum in scripto, commentario

Ἵπερδίδοικε λεχί-
ων δυσευνάτειρα
Πάντροφος πελειάς.

295. *δυσυνάτειρα*] *δυσυνάτειρα* Rob. *δυσυνάτειρας* Schol. Victor. Sed hic accusativus pluralis plane non habet quo referatur. Attamen in eo latere vestigium veræ lectionis arbitror. Mihi enim sic potius *Æschylus* scripsisse videtur:

Δράκοντα δ' ὅς τις τίανται

Ἵπερδίδοικε λεχί-

ων δυσυνάτειρα

Πάντροφος πελειάς.

Sic enim pullis suis timet draconem infanstem cubilium socium pavida columba. cf. Commentar. ad h. l. 296. *πάντροφος*] In Viteb. est *δυσυνάτειρα* *ἀπάντροφος*. Steph. citat e cod. MS. lectionem Heathio quoque probatam, *πάντροφος*, quæ aptiorem h. l. sensum præbet, etsi vulgata non est ejusmodi, ut explicari non possit.

hanc conjecturam retractasse et vulgatam defendisse, testatur Bartouze. (Tzetzes ad Lycophr. v. 86. ubi explicat vocabulum *πρότροπος*, ita scribit: *Πρότροπος δὲ ἀνὴρ (τῆν' ἑλάνην) διὰ τὸ λαγυῖον καλεῖται. καὶ γὰρ ἡ περιουσία μὲν τῶν προβάτων δὲ ἄλλων βίου ἐχέσται, καὶ νοστίως καλεῖται. 296. *Δράκοντα δὲ ὅς τις τίανται* Πάντροφον πελειάδα. Sed admodum incertum est, an Tzetzes ad hunc *Æschyli* locum respexerit, præsertim cum genitivum, non, qui h. l. scribitur, nominativum commemoret.) Quam vero Stephanus, nescio unde, in medium protulit lectionem, *ἀπάντροφος*, pavida columba, omnia adversa timens, facile omnes hanc loco optime convenire concedent. *λεχίων* *δυσυνάτειρα* quamquam verti potest infelix cubilium s. ut Stanl. int. infelicitèr cubans, q. d. *δύστροπος* *λεχίων*, ut intelligatur matris miseria, cujus pueri necantur tamen, quoniam hic tantum de periculo pullorum, non de nece vermo injicitur, an satis consentanea sit imago, mihi quidem dubitare liceat, nisi si quis *δυσυνάτειρα* *λεχίων* interprete- tur, quæ propter crebras noxiarum animalium insidias, irrequietum ac semper sollicitum cubile habeat. (Et hæc quidem optima ratio explicandi fuerit, si nihil*

hic in textu mutandum censeas. Fortasse Chorus hæc partem similitudinis ideo adjecit, quia paulo ante de se dixerat *ὅς τις δὲ λυγρὸν δυνάσται*.) Quid sit, *Æschylum* potius *λεχίων* *δυσυνάτειρα* scripsisse arbitror. (Metrum correctione nostra nihil turbatur; nam in versu antistrophico, qui est 312. vocabulo *δυσυνάτειρα* respondet *ἐγχεύουχος*, penultima item brevi.) Quia enim serpentes in columbaria arrepunt, et necatis pullis in nidis requiescant, inde serpentem recte *λεχίων* *δυσυνάτειρα*, infanstem cubilium s. nidorum socium, appellare tragicus poterat. (Nonnulli roboris huic opinioni nostræ accedere videtur ex v. 505. ubi Pallas dicitur hostes propulsatura *νοστίων δὲ δράκοντων* *δράκμων*. Ceterum serpentes columbaria infestare, res nota vel ex rei rustice vociferantibus, v. c. Colwell. *Ant. 3. 6. Geoponic. xiv. 5. p. 980. ed. Nilas*.) Universum igitur locum hoc modo a nobis emendatum sic vertimus: *Μομίνινος* quidem; et pro timore non requiescit animus; vicine vero procordiis cure metum denique accendunt. Escroctum quippe urbem eiugentem timeas, sicut pullis suis a dracone, infanstem cubilium socii, dmet pavida columba.

Τοὶ μὲν γὰρ ποτὶ πύργους
 Πανδημεῖ, πανόμιλῃ
 Στείχουσιν. τί γένωμαι ;
 Τοὶ δ' ἐπ' ἀμφιβόλοισιν
 Ἰάπτουσι πολέταις
 Χερμάδ' ὀκρίοεσσαν.
 Παντὶ τρόπῳ διογενεῖς
 Θεοὶ, πόλιν καὶ στρατὸν
 Καδμογενῇ ῥύεσθε.
 Ποῖον δ' ἀμείψεσθε γαίης πύδον

300

ἀντ. δ.

299. τί γένωμαι] Codd. Regg. *eis*, quod recte improbat Brunck. Idem in notis scribendum censuit *στείχουσιν*, pro vulg. *στείχουσι*, recte, ut opinor. Est enim hic versus trimeter dactylicus, ut duo præcedentes. 301. *ιάπτουσι*] *ιάπτουσιν* Ald. Rob. 302. *ἐκρίοεσσαν*] Sic Brunckius recte rescripsit auctoritate codd. Regg. (in quibus et glossa adjicitur *τραχυῖαν* ἢ *στεριάν*) pro vulg. *ἐκρίοεσαν*. Idem in Mosq. 1. Eidem Prometh. v. 281. debetur verior lectio *ἐκρίοεσση*. 303. *διογενεῖς*] Omnes ante Brunckium addunt *δ*, quod in Regg. et Mosq. 2. abest. Et vero omisso eo melius constituitur metrum. Hic enim versus: *παντὶ τρόπῳ διογενεῖς* est aspermeticus dimeter, æque ac antitheticus: *καὶ πόλιν καὶ στρατὸν*. Versus autem 304. *Θεοὶ πόλιν καὶ στρατὸν* cum antistrophico suo *ἐὺδεοὶ εἰς ἐλάθει* est periodicus catalectus, ita ut in illo iambica syzygia præcedat, trochaica sequatur; in hoc autem trochaicam syzygiam iambica excipiat. Itaque non egemus synizesi in voce *Θεοὶ*, quam Heathius admittebat versum 304. ita constituens: *δ Θεοὶ πόλιν καὶ στρατὸν*.

297. sqq. *τοὶ μὲν γὰρ*—*τί γένωμαι*; *Ἄλλοι* enim ad portas confectim domos agminibus ruunt. *Quid me fiet?* In *πανδημεῖ* et *πανόμιλῃ* discernendis nolim quemquam arguari. Synonyma sunt propter effectum loquentium deinceps posita.

300. sqq. *τοὶ δ' ἐπ' ἀμφιβόλοισιν*—*ἐκρίοεσσαν*. Alii in oves uniusque petitos lapides asperos jaciunt. *χερμάδ'* *ἐκρίοεσσαν* singulari numero collective in pluralis locum exhibito. *ἀμφιβόλοισιν* *πολέταις* recte Heathius int. qui undique lapidibus feruntur, sicut supra *ἀμφιβόλοισιν* *ἐλάθει* peropugnacula quorum pinnae feriuntur.

303. sqq. *παντὶ τρόπῳ*—*ῥύεσθε*. Om-

nibus modis, ó dii Jovigenæ, urbem et populum a Cadmo ortum, vel hac ipsa Cadmi vobis carissimi memoria adducti, tuemini.

306. sqq. *ποῖον δ' ἀμείψεσθε*—*καὶ*—*δε*; In quodam vero terræ solum hac melius migrabilis, relicta hostibus fertili hac tellure, aquaque Dircea, omnium, quas emittit Neptunus terræ cinctor, Tethyosque liberi, ad bibendum saluberrima. Stanleius *ποῖον δ' ἀμείψεσθε* etc. perperam vertat: Quale reddideritis terræ solum, rectius vero in annotationibus: Quodnam aliud petituri estis terræ solum? item teste Burtono in Commentario inedito: Quale admigrabitis terræ solum hac melius? Nam *ἀμείψεσθε* h. l. non est permutare,

Τᾶσδ' ἄρειον, ἐχθροῖς ἀφέντες
 Τὰν βαθύχθον' αἶαν
 Ὅδωρ τε Διρκαῖον εὐ-
 τραφέστατον πομάτων,
 Ὅσων ἴησι Ποσει-
 δᾶν ὁ γαιάοχος
 Τηθύος τε παῖδες;
 Πρὸς τὰδ', ἰὼ πολιοῦχοι

310

307. τᾶσδ'—ἀφέντες] Quoniam hujus versiculi metrum strophioi numeris non satis æquatur (est autem secundus strophæ versus γίγνεται δὲ παρδία μίξις αὐγυρτε-
 tus ex penthemimeri trochaica et penthem. iambica,) Heathius conj. legendum :
 τᾶσδ' ἄρειον ταῖς δ'. Id necessarium non esse existimat Brunnck., quia versu 290.
 παρδίας, facta synalophe in *ia*, tanquam disyllabum pronuntiare liceat. Equi-
 dem, etsi hoc non displicet, facilius tamen esse arbitror pro *ἄρειον* hoc versu legere
 ἄρῃον. 308. βαθύχθον'] βαθύχθονα Mosq. 1. 310. ἐτραφέστατον e codd.
 Regg. dedit Brunnckius. Idem est in Mosqq. Prioris edd. ἐτραφέστατον.
 312. Ποσειδᾶν] Ποσειδῶν Rob. Ποσειδῶν Turn. 314. ἰὼ πολιοῦχοι] ὁ πολιοῦχος
 Mosq. 2. ὁ πολιοῦχος Rob. Reliqui ὁ πολιοῦχος. Sed recte in notis observa-
 vit Brunnckius, ne metrum claudicaret scribendum esse ἰὼ πολιοῦχοι. Huic igitur pa-
 ruimus. Atque sic versus oritur trimeter dactylic. æqualis strophico 297. τῷ μὲν
 γὰρ πρὸς τὴν πόλιν.

sed transire, migrare. βαθύχθον αἶα, fer-
 tile, pingue solum; i. q. apud Homerum
 ἱερὸς, et ἱερὸς λαός. Valde enim cele-
 bris erat agri Thebani fertilitas, et sa-
 lubritas atque amœnitas fontis Dirœi.
 Sic apud Euripidem agri circum The-
 bas dicuntur πιδία περὶ πόλιν. (v. 652.
 sqq. ed. Brunnck.)

Καλλιπτόμενος ὕδατος ἴση τι
 Νόνις ἰστέχεται ὕδατος
 Δίρκας χλοοφόρους
 Καὶ βαθυπέτρους.

Quia vero Neptunus, qui h. l. apte
 γαιάοχος, noto epitheto, terram cingens,
 ambiens appellatur, mari præsidet, e quo
 flumina non magis oriri quam in illud
 regredi credebantur, fontes autem et
 flumina Oceano et Tethye prognata esse
 fabulose narrabantur, (Hesiod. Theog.
 336. sqq.) ideo Æschylus Dirœan ἐτρα-
 φέστατον πομάτων appellat, ἴσων ἴησι
 Ποσειδῶν Τηθύος τε παῖδιν. Cum Nepta-

num nominat, simul ad fontes a Neptu-
 no sæpe emissos respexisse potest.

314. sqq. πρὸς τὰδ'—λιταῖον. Pro-
 inde, ὁ δὲ urbium præsides, illis extra ur-
 res, ac perastrepentibus hostibus, per-
 niciem immittite, quæ stragem inter ipsas
 edat, eoque arma abhincere cogat, atque hoc
 modo gloriam vobis parate; civibus vero et
 civitatis facite liberatores sitis, lugubribus
 precibus adducti, et firmis in sedibus imma-
 neatis, a civibus culti. ἄρα h. l. appel-
 lative, non de Atē, ut dea, capiendum
 existimo. Quia vero perniciēs et cla-
 des hostium partim cæde, partim fuga
 ac deditione censetur, optime eam et ad
 sensum accommodatissime insignivit
 poëta vocabulis ἀνδρολίμενον et ῥήφα-
 πλον. Ac ῥήφωλον quidem Staleius
 recte fugam innuere admonuit; ut ῥή-
 φασπις dicitur, qui clypeo abjecto o
 prælio fugit. Idem vero simul ad de-
 ditionem pertinere posse putavit; qui

Θεοὶ, ταῖσι μὲν ἔξα
 Πύργων, ἀνδραλέττειραν
 Καὶ τὰν ῥίψοπλαν ἄταν
 Ἐμβαλόντες, ἄραισθε
 Κῦδας· ταῖς δὲ παλίταις
 Καὶ πάλεσσιν ῥυτῆρες
 Εὐσδροί τε στάδιαι
 Ὀξυγόοις λιταῦσιν.
 Οἰκτρὸν γὰρ πάλιν τὰνδ' ἀγυγίαν

320

5p. β.

321. στάδιαι] Ita Brunekius e codd. Regg., vulgo στάδιαι.

enim se dedebant, arma abjicere et tradere jubebantur. *ἄραισθε αὐτοίς*, optativo imperativi vices explente; quod Atticis praecipue in precibus soleant fuit. (Sic Apollinem invocans Clytemnestra apud Sophoclem in Electr. v. 639.

Κλύης δ' ἦδη, Φοῖβε προστάτην,

Κιερυμῖνι μου βᾶξιν.

ubi veteres Critici: *Κλύης δ' ἦδη, ἰσάνου.* Ἐπὶ γὰρ μεγάλῃ προσέειπεν, ἵθ' ὃν ἰδὲ μὲν βαρὺ ἐδ' ὀφειλὴν προστάτην, ἰχρύντο οἱ ἄστυα ἰσάνου μὲν τοῦ δ' ἡς ἰσάνου. *Burman.* Sed illud ἦν saepe quaque in optandi formulis omitti constat.)

ταῖς δὲ παλίταις, relatum ad illa *ταῖς μὲν ἔξα πύργων*, dativo extulit, ut oppositio claresceret; ceterum idem est ac si dixisset, *ταῖς δὲ παλίταις καὶ πύλαις ῥυτῆρες.* *εὐσδροί* vel sunt bonas sedes, bona templa sortiti, ut respiciatur ad v. 307. vel firmiter sedibus inherentes, quod h. l. aptius videtur, cum paulo ante deprecatus sit Chorus, ne dii sedibus suis relictis urbem desererent. *Ὀξυγόοις λιταῖς* Staal. ita intellexit, ut sit dativus causae, id quod optime concepit; propter flebiles preces nostras. Aliae enim quae in Scholiis leguntur interpretationes ipso hoc epitheto *Ὀξυγόοις* evertuntur. Imo quae sequuntur, *σὺν τῇ γῇ* etc., satis produnt, Chorum VOL. I.

deos rogare, ut se precibus ad misericordiam commoveri patiantur.

323. *πύλιν τὰνδ' ἀγυγίαν.* “*Ὀξυγίω, παλαιῶν ἀρχαίων* Hesychio. Ratio nominis inde est: Erat Ogyges rex perantiquus, quem alii Attici, alii Thebarum regem constituunt, in quibus *πύλιν* *Ὀξυγίαν* volunt ab illo sic dictas, ipsam urbem Ogygiam, unde Statius bellum hoc Ogygium vocat lib. vii. Propter vero regis illius antiquitatem, antiqua omnia vocabantur *ἀρχαία*. Quod etiam eo videtur probabilius, quia *Καλυδωνία* interprete Hesychio significat *ἀρχαία, παλαιά*. Nam Calydonus rex erat Thebarum antiquissimus. Unde *παλαιῶν* et *ἀρχαίων* procul dubio ab utroque rege, propter vetustatem. Hinc fit, ut Thebas Aegyptiorum, quibus nihil eum Ogyge, Ogygias etiam alibi vocet. Potuit etiam utrobique reddi *μύνη, ὑπερβολή*, ut monuit Hesychius et Suidas. Pindarus Nem. Od. 6,

—*βοτάνη τι σὺ
 ποδ' ἂ λλοντες νηέων
 εἰς ἱερὸν ἑσπέρην Φλωῦντος δ' αὖ δ' ἀγυγίαν ἔειπεν.*

ubi licet Interpres reddat *vetustas*, et quae insuper Scholiastes *ἀρχαία* *ταῖς Φλωῦντος ἔειπεν*, malim tamen reddi *immemis, sublimibus*, quia *vetustas* montis x k

Ἄϊδι προΐαψαι, δορὸς ἄγρην,
 Δουλείαν, ψαφαρεῖ σποδῷ,
 Ὑπ' ἀνδρὸς Ἀχαιοῦ θεόθεν,
 Περδομένην ἀτίμως,
 Τὰς δὲ κεχειρωμένας ἄγεσθαι
 Ἐ, ἔ, ἔ, νέας τε καὶ παλαιάς
 Ἰππηδὸν πλοκάμων
 Περιρρήγνυμέναν φαρῆων.
 Βοᾷ δ' ἐκκενουμένα πόλις,
 Λαΐδης ὀλλυμένας μιζοδρόου,

330

324. Ἄϊδι] Ἄϊδμ Ald. Rob. 328. ἄγρην] ἄγρην Ald. vitiose. 330, 331. πλοκάμων, περιρρήγνυμένην] πλοκάμων πρὸς ῥήγνυμένην Ald. πλοκάμων, περιρρήγνυμένων. Sed praefereunda est, ut Brunckius vidit, lectio codd. Regg. περιρρήγνυμένην. Namque sic dēum versus recte respondet antistrophico v. 345. 332. ἐκκενουμένα] ἐκκενουμένη Rob. 333. λαΐδης] λαΐδης Ald. Turn. ὀλλυμένας] ὀλλυμένης Mosq. 1. κενουμένης Mosq. 2. Ceterum hunc versum cum praecedente ita forte rectius constituere liceat:

Βοᾷ δ' ἐκκενουμένα πόλις
 Λαΐδης, ὀλλυμένα, μιζοδρόου,

h. e. *clamat autem urbs opibus dum exinanitur, perditā, et confuso strepitu plena.*

epitheton satis est ineptum; (quod tamen Stanleii iudicium recte improbat Ernesti ad Callimach. Hymn. in Jov. v. 14.) ut etiam pace interpretum in illo Callimachi hymn. 1.

ἀλλὰ ἰ' Πρίης

Ὀ γόγγυος καλίουσι λιχῶτες Ἀσιδανῆος.
 Suml.

324. Ἄϊδι προΐαψαι Homericā phrasī ad urbem translata, qua ille de heroidibus in bello cæsis utitur. Itaque h. l. est ad interitum dare, coercere. δορὸς ἄγρην, *haste prædam*, i. e. armata manu expugnatam.

325. δουλείαν ψαφαρεῖ σποδῷ, *sordido pulveri ancillantiem s. servientem*, graviter et ornate, pro in cineres et pulverem redactam.

326. ὕπ' ἀνδρὸς Ἀχαιοῦ, singulariter pluralis loco, pro: ab Argivorum exercitu. θεόθεν divinitus immisso, si ad

Ἀχαιοῦ traxeris; sin ad *περδομένην*, significat, *divino nutu ac numine.*

327. *περδομένην ἀτίμως*, *inglorie expugnatam ac vastatam.*

328. sqq. τὰς δὲ ἡ—φαρῆων. *Et captivas duci mulierculas, heu! heu! puellas ac vetulas, equorum ritu capillis tractas, vestibus ab infesto hoste circumcissis.*

Ἰππηδὸν quia equi interdum juba trahuntur. ἔπ' δ' πλοκάμων cum Grotio ut legamus, nihil opus est. ἀπ' enim intelligi debet, non scribi. Sic Suppl. v. 440. ἀγρίων ἰππηδὸν ἡμύων. (Plura exempla verbi ἄγρις cum genitivo sic constructi attulit Valckenaer ad Theocrit. Idyll. iv. 35.)

332. sq. βοᾷ δ' ἐκκενουμένα πόλις, Λαΐδης, ὀλλυμένας μιζοδρόου, *clamat vero urbs dum exinanitur (diripitur) captivis passim inter promiscuum strepitum pereuntibus.* Sic interpretor hæc verba, si quidem

Βαρείας τοι τύχας προταρβῶ.
 Κλαυτὸν δ' ἀρετιτρόποις, ἀμοδρόπων ἀντ. β.
 Νομίμων προπάροισεν, διαμείψαι
 Δωμάτων στυγεράν ὁδόν.

334. *τυ* abest Ald. Rob. Turn. *προταρβῶ*] *προταρβῶ*, ut non ad Chorum pertineat, sed ad urbem, de qua paulo ante dictum erat *βαῖ—πόλεις*. Sic et sequentia melius cohærent. 335. *κλαυτὸν*] *κλαυτὸν* Rob. *ἀμοδρόπων*] *ἀμοδρόπων* Rob. male. 337. *δωμάτων*] *δωμάτων* Ald. Rob. vitiose.

plane sic scripserit poeta. Tum enim *Αἰῶς* pro captivo populo dixerit necesse est, sicut Hesych. *Αἰῶς* exponit *αἰχμαλώτους*. Haud absimile illud Homeri Odys. ν. 122.

ἄφαρ δὲ κακὸς πόλεος κατὰ νῆας
 ἐρώει

Ἄδρῳ ἑλλυμένῳ, νῆῳ δ' ἔμα ἔγγυ-
 μινάων.

De emendatione h. l. quam in V. L. tentavi, liberum esto lectoribus iudicium. Non enim est ejusmodi, ut acrius eam defendere velim.

334. *βαρείας τοι τύχας προταρβῶ*. Quæ cum ita sint, jam exhorreo graves illas ac tristes calamitates, quæ nobis urbe nostra expugnata subeundæ forent. Aptius autem fortasse fuerit, ut in V. L. recensenda observavi, legere *προταρβῶ*, hoc sensu: clamat civitas scilicet graves calamitates prospiciens cohorræcit ac metuit.

335. *ἀρετιτρόπος* exponitur *virgo adulta*. Tale enim quid sensus certe poscit. Sed quomodo id e vocabuli compositione efficiatur, obscurum est. Equidem fateor me parum delectari illa Scholiastæ paraphrasi: *ἄρετι ἀπὸ τῆς ἡλικίας παιδικῆς περιποίησιν πρὸς τελευτήσαν*. Multo minus exspecto fore, ut cuiquam ardeat Pauwii explicatio, qui *ἀρετιτρόπος* esse fingit, “quarum mores vix sese prodant; in quibus sexus te indolis muliebriß indicia certa vix appareant.” Ingenue fateor, aspectum mihi hoc adjectivum esse, et spurium videri. Forte *Æschylus* scripserat:

Κλαυτὸν δ' ἀρετιμόφους ἀμοδρόπων,

et librarii extremas syllabas sequentis vocabuli hic jam, ut sæpe accidit, mente et stilo anticiparunt. Fieri etiam potest, ut sic scripserit poeta:

Κλαυτὸν γὰρ τι πένης, ἀμοδρόπων etc. Quicquid sit, ubi nunc est *ἀρετιτρόπος*, ibi aliud quiddam *Æschylus* scripsisse mihi persuadeo, nisi aliorum locorum auctoritate veritas ac sensus adjectivi *ἀρετιτρόπος* confirmetur. Ut *ἀρετιγάμοι* appellantur *νύγαμοι*, sic recte *Æschylus* *ἀρετιμόφους* scribere potuit pro *νύμφους* h. e. nuper desponsatis. *ἀμύδροπα νόμιμα* sunt sollemnia crudum virginittatis florem decerpentia, i. q. scriptor proscicus justas nuptias diceret. *πάρει* enim *ἀμύδροπων νόμιμων* significat *ante justas nuptias*; nec assentior Heathio, qui *πάρειδεν* non ad temporis, sed ad loci significationem traxit, et cum *δωμάτων* conjungi voluit, hoc ordine ac sensu verborum: *κλαυτὸν δὲ τῶν ἀρετιτρόπων, διαμείψαι στυγεράν ὁδὸν νόμιμων ἀμύδροπων, προπαρόισεν δωμάτων*, deplorandum vero est virginibus modo pubescentibus, deestabile iter peragere gaudiorum nuptialium vi a crudis adhuc decerptorum ante eorum domum, h. e. deplorandum est, virginis teneras in publico stuprum pati. *Πάρεθιν* cur ad tempus referri negaret, causa non erat, vid. lex. h. v., et *νόμιμα* de stupro violento dici posse, sane meo quidem iudicio nemini persuadebit. Itaque sic potius interpretandus est locus: *Lacrymabile est virginibus nuper desponsatis, ante sollemnia nuptialia paternis adibus relictis odionum iter, scil. in servitutem, peragere*.

Τί; τὸν φθίμενον γὰρ προλίγω
 Βίλτετα τῶνδε πρῶσσιν.
 Πολλὰ γὰρ, εἴτ' ἂν πόλις δαρσαυθῇ,
 340
 *Ε, εἰ, εἰ, δυστυχῇ γε πρᾶσσει.
 *Ἄλλος δ' ἄλλον ἄγει,
 Φονεῖται, τὰ δὲ καὶ πυρφορεῖ.
 Κακῷ χραίνεται πόλισμ' ἅπαν'
 Μαινόμενος δ' ἐπιπνέει λαοδάμας
 Μισαῖαν εὐσέβειαν Ἄρης.

338. τί; τὴν] εἰ τὸν Ald. Rob. 340. εἴτ' ἂν] Ita codd. Regg. auctoritate emendavit Brunck. hac ratione et constructioni et metro consulens; adhuc εἴτ' ei edebatur in omnibus. 341. δυστυχῇ γε] Sic Turn. Brunck. δυστυχῇ γε πρᾶσσει Ald. δυστυχῇ γε σφῶντι Vict. σφῶντι] Hoc verbum hic e versiculi 339. clausula repetitum videntur librarii, cum poeta scripsisset πρᾶσσει. Saltem hoc verbum multo est h. l. aptius. 343. τὰ δὲ καὶ πυρφορεῖ] καὶ omissum Rob. 344. κακῷ χραίνεται] κακῷ δὲ χραίνεται codd. consensu. Brunckius autem recte expressit particulam metro adversantem. 345. ὁ ἐπιπνέει] Revocavi lectionem Turn. Vict. φωνεῖται] Ideo arripet, quod Martem sistit urbis incendium sufflantem. ὁ δαρσαυθῇ Ald. Rob. δὲ ταννῇ Brunck. e codd. Regg. qui in Reg. B. praeter istam etiam hanc ὁ

338, 339. τί; τὸν φθίμενον γὰρ προλίγω βίλτετα τῶνδε πρῶσσιν. Quid multa? feliciter his, quibus talia accidunt, mortuum esse puto. Hælzlinus ad Apollon. l. 9. legendum existimabat: τὸν φθίμενον γὰρ πρὸ λίγω, ut sit tmesis pro προφθίμενον, quod sane non displicet; nam et Scholiastes interpr. τὸν προφθίμενον, et sententia exit elegans et gravis: Quid multa? Longe beatiores his eos existimo, quibus, antequam talia viderent, contigit mortem oppetere. Si vulgata servetur προλίγω, sic intelligendum est, ut Chorus ad suam ipsius fortunam, quam metuebat, respexerit, sicut antea βαρύνει τὴν σῆχας προτρεβῶ v. 337.

340, 341. πολλὰ γὰρ—δυστυχῇ γε, multa et quidem infelicia. δυστυχῇ πρᾶσσει dictum esse potest pro κακῷ πρᾶσσει. Veruntamen iam in notis ad V. L. professus sum, repetitionem huius verbi mihi parum h. l. placere.

342. Ἄλλος—πυρφορεῖ. Alius alium rapit, cedit, hic ibi et incendium facit. τὰδε Heathius rescribendum, ac δυστυχῇ intelligendum esse arbitratur, quasi Chorus templa vicina significaverit. Non assentior.

344. εἴτ'—Ἄρης. Fumo tota urbs inquinatur; furibundus autem populi domitor polluens pietatem buccis quasi sufflat incendium. Martis imago iacensæ urbis flammam sufflantis apta est antecedentibus; neque vero nulla est inter χραίνεται et μαινόμενος relatio. Supra metaphora paulo aliter informata dicebantur Ἄρης πνέει, in quo similitudo a ventorum mare irritantium impetu petebatur. Fortasse etiam δαρσαυθῇ simpliciter positum pro incitare, ut his apud Euripidem in Phœniss. v. 800. 805. ed. Brunck. (al. v. 806, 811.) Quocunque modo interpretatione, ἐπιπνέει preferenda videtur Brunckianæ πνέει, quæ, si vera esset, significaret ruere.

Κορκορυαὶ δ' αἶ' ἄστρο,
Ποτὶ πτόλιν δ' ὀρέκονα πυργῶντες.
Πρὸς ἀνδρὸς δ' ἀνὴρ δορὶ καίνεταί

59. γ.

ἰππίου invenit. 347. αἶ' ἄστρο] ἀπὸ ἄστρο Ald. 348. πτόλιν] πτόλιν Rob. ἰπ-
πία] Sic Brunck. e codd. Regg. vulg. ἰππία.

347, 348. κορκορυαὶ—πυργῶντες. Perstricit urbs clamoribus; hæc autem hostium turribus quasi septo quodam includitur. ἰππία πυργῶντες, septum turritum, h. e. agger turribus instructus. Nimirum in oppugnationibus, cum urbem vallo cinctissent, turres etiam fiebant. Eæque vel propugnacula erant, turribus obsessorum civium opposita, in ipso vallo exstructa; vel machinæ subditis totis mobiles, tabulatæ, adeoque proceræ, ut, Vitruvii teste, non solum urbis muros, sed etiam turres lapideas altitudine superarent. Hujus tamen turrium generis an Æschyli ætate jam usus fuerit, dubito. Verius igitur est, de vallo, cui turres inædificatæ essent, interpretari.

349—357. Sequitur iaculenta facinorum hostilium in urbe expugnata descriptio. πρὸς ἀνδρὸς δ' ἀνὴρ δορὶ καίνεταί, a viro vir hasta interficitur; hoc ad militum in urbe expugnata superstitum eadem pertinet.

βλαχαὶ δ' αἰμαίνονται τῶν ἰπμασίδων ἄγριφρῆς βέβηκται. Hi versiculi non uno incommodo laborant. Cum enim jam duriusculum sit, βλαχαὶ αἰμαίνονται dicere pro vagitu infantum e cruentis eorum vulneribus orto, tum multo durius id ipsum cum ἄγριφρῆς coniungere, præsertim ubi adjunctum sit τῶν ἰπμασίδων, quo cum eadem notio, quæ est in ἄγριφρῆς, designetur, alterutrum h. l. misere languere et abundare necesse est. Itaque quamquam vulgatam sic vertunt: Balatus cruenti lactentium pueros strepunt; adduci tamen non possum, ut nihil hic interpolatum esse credam. Nimirum βλαχαὶ pro πλαχαὶ a librariis vocem dictantis male assequenti-
bus repositum, et quod sequitur ἄγρι-

φρῆς aut quod alii legunt ἄγριφρῆς vel ex glossa vocabuli ἰπμασίδων, vel ex alio quodam adjectivo corruptum in textum immigrasse, genuinamque lectionem sede sua exturbasse, conjicio. Si itaque legamus:

Πλαχαὶ δ' αἰμαίνονται
τῶν ἰπμασίδων
ἄγριφρῆς βέβηκται,

sensus erit: Vulnera vero e. vulnera cruenta puerorum lactentium nunc illis inflicta sonant, non strepunt. Πλαχαὶ cum βλαχαὶ facili permutati potuit. Et αἰμαίνονται πλάγῃ occurrit Chasb. v. 486. Ut autem dicitur πλάγῃ φέρειν, plagam infligere, sic πλαγαὶ ἄγριφρῆς bene dicuntur, plagæ nunc inflicte, s. quæ cum maxime infliguntur. An alibi vocabulum ἄγριφρῆς usurpatum sit, equidem necio; compositio tamen et sensus non adhorret ab analogia Græcæ linguæ; ut enim ἄγριφρῆς est recens scriptus, ἄγριφρῆς recens nutritus, sic ἄγριφρῆς recte diceretur, recens illatus, mollo inflictus. Non tamen huic epitheto eis inhæreo, ut de eo cum quoquam concertare velim. Per me enim licet, quodcunque aliud probabilius fuerit, substituere; modo mihi detur, neutram vulgatarum lectionum, ἄγριφρῆς, aut ἄγριφρῆς, commodum h. l. sensum præbere. Imagines vero infantum lactentium ab ipsis matrum mammis violenter abstractorum, verberibus aut vulneribus læsorum, imo sævis ab hostibus trucidatorum, sæpe observantur poetis urbis obsessæ expugnationem describentibus. Aptius quoque hæc inter se coherent: πρὸς ἀνδρὸς δ' ἀνὴρ δορὶ καίνεταί—π λ α χ αὶ δ' αἰμαίνονται βέβηκται—ἀ γ σ μ α ὶ δ. δ. ἰππία; hæc

Βλαχαὶ δ' αἱματούσσαι
 Τῶν ἐπιμασσιδίων
 Ἀρτιβριφεῖς βρέμονται.
 Ἀρπαγαὶ δὲ διαδρομαῖν ὁμαίμονες
 Ξυμβολεῖ φέρον φέροντι,

350

350—352. Hi versus difficultate laborant. Nihil enim durius est, quam *balatus cruentos infantum pueriles* dicere, pro ejulata infantum ex cruentis vulneribus orto. Quid, si legamus :

Παραγὰ δ' αἱματούσσαι
 Τῶν ἐπιμασσιδίων
 Ἀρτιβριφεῖς βρέμονται.

Tum sane sensus exiret facilius et commodior: *Cruenta vero vulnera, seu cruenta vero plage infantibus jam nunc inflicta sonant*. Sed plura de h. l. in Commentario disputavimus. 350. βλαχαὶ] βληχαὶ Ald. Rob. 352. ἀρτιβριφεῖς] Hæc est lectio cod. Reg. B. quam Brunnicius vulg. ἀρτιβριφεῖς substituit. 353. ἀρπαγαὶ δὲ] ἀρπαγαὶ δὲ Ald. διαδρομαῖν] Puto legendum esse διαδρομαῖν ab adjectivo διαδρομαῖν, ut significet: *Rapinae sunt discurrentium incolarum æque cruenta*. Διαδρομαῖν, pro quo in Mosq. 1. διαδρομαῖν, a substantivo διαδρομή, h. l. non placet. 354. ξυμβολεῖ] ξυμβολεῖ Ald. Rob. ξυμβολεῖ superscripto ultimæ syllabæ α Mosq. 1. ξυμβόλλου Mosq. 2.

enim consecutione triplex hostilium facinorum genus adumbratur: cædes virorum, vulneratio infantum, raptus muliercularum.

353. ἀρπαγαὶ δὲ διαδρομαῖν ὁμαίμονες. Heathius hæc ita intelligit, *rapinae sunt discursationum fratres*, quippe quæ mutuo se comitentur. Quæ ratio cum nimis obscura ac difficilis sit, nec satis antecedentibus respondeat, nec tamen ut nunc leguntur verba aliam fere explanationem admittant, levissima et facillima emendatione ita legendum esse suspicatus sum :

ἀρπαγαὶ δὲ διαδρομαῖν ὁμαίμονες, raptus vero discurrentium (scil. incolarum, mulierum præsertim) æque cruenti; in quo vel *sic* supplendum, vel ex antecedentibus repetendum est βρέμονται. Vulgatum διαδρομαῖν est a διαδρομή; sed adjectivo διαδρομαῖν alibi quoque Æschylus utitur; ut supra διαδρομαῖν φωναὶ v. 193. Atque ut hoc modo ἀρπαγαὶ καὶ πλάγαί, διαδρομαῖν ad ἐπιμασσιδίον, sic etiam ὁμαίμονες ad αἱματούσσαι

commode refertur. Ὅμαίμονες autem non exponendum est *consanguineæ*, sed primo vocabuli significatu *æque cruenta*; sicut simplex adjectivum αἷμων cruentum notat. cf. v. 942. Jam comparet lector universi horum versiculorum contextus interpretationem vulgarem, cum ea, quam ex emendatione nostra effecimus. Vulgo enim sic Latine redduntur: *A viro autem vir hasta interficitur; balatus autem cruenti lactentium infantum pueriles strepunt; rapina discursationum consanguineæ s. discursibus affines fiunt*. Nos vero, paucis in textu mutatis, ita vertimus: *A viro vir hasta interficitur; cruenta vulnera s. verbera lactentibus pueris inflicta sonant, raptusque discurrentium (mulierum et virginum) strepunt vel fiunt, æque cruenti*.

354—357. ξυμβολεῖ—λελυμένοι. Rapiens rapienti occurrat, vacuusque vacuum advocat, partis prædæ cupidus; omnes vero plura quam ceperunt appetentes. αὐδὸς opponitur τῷ φέροντι; ii qui nondum partem de prædæ ceperunt, alios æque

Καὶ κενὸς κενὸν καλεῖ,
 Ξύνομον δέλαν ἔχειν,
 Οὔτε μεῖον, οὔτ' ἴσον λελιμμένοι.
 Τί' ἐκ τῶνδ' εἰκάσαι λόγος πάρα;

Παντοδαπὸς δὲ καρπὸς

ἀντ. γ.

Χαμάδης πεσὼν ἀλγύνει κυρήσας·

360

Πικρὸν δ' ὄμμα τῶν θαλαμηπόλων·

Πολλὰ δ' ἀκριτόφυρτος

357. λελιμμένοι] λελιμμένοι Ald. Rob. Turn. λελημμένοι Vict. λελημμένοι Brunck. reperit in codd. Regg. in quibus Glossa adjecta ἰσχυροῦντες λαβῶν. Sic et Mosq. 2. In Mosq. 1. λελιμμένοι, secundæ autem syllabæ superscriptum η. 360. κυρήσας] Quamquam Brunckius hanc lectionem sollicitari non vult, mihi tamen Heathius Æschyli manum assecutus videtur, reponendum censens κυρῶντας; ita enim hic sensus exit: *Omnigeni fructus in terram projecti macore efficiunt famé- nas, quæ in eos incidunt*; quæ quidem sententia sequenti versiculo magis declaratur. Si κυρήσας genuinum est, insolentiori structura usus est Æschylus, et cum κυρῶν alias dicatur de hominibus, qui in res quasdam incidunt, id de rebus, quæ in hominum oculos incurrunt, usurpavit, suppresso etiam substantivo aut pronomine personali. Id quod hac glossa explicatur, quam Brunck. e. cod. Reg. protulit; κυρήσας· ἐνεδίς τινι ἀλγύνει λαβῶν. Quicquid sit, Pauwii certe conjectura, κυρῶ- σης pro κυρήσας substituentis, nihil habet, quo se nobis commendat. 361. τῶν θαλαμηπόλων] τῶν ex Arnaldi emendatione cum Brunckio metri causa inseruimus. 362. πολλὰ] πολλὰ Rob.

vachos advocant. ξύνομον δέλαν ἔχειν vertit Staal. participem habere volens; ego vero τὸ ξύνομον, non masculino, sed neutro genere, intelligo justam portionem prædæ; nisi forte potius fuerit rescribere: εὐνομον, pro τὸ ἵναιμον, legitimitatem prædæ partem. οὔτε μεῖον οὔτ' ἴσον λελιμμένοι circumscriptio est τῶν πλεοναποτόντων. Pluralis λελιμμένοι tam ad φέροντα quam ad αἰνὸν referendum.

358. τί' ἐκ τῶνδ' εἰκάσαι λόγος πάρα; Quid igitur ex his conjicere ratio est? u. Ex his igitur quamquam de nobis scil. conjecturam facere in promptu est? Was können wir nun daraus vernünftiger Weise für einen Schluss machen, wie es uns ergehen werde?

359. sq. παντοδαπὸς—ἀλγύνει κυρήσας. Fructus autem omnis generis humi disjecti

molestia afficiunt occurrentes scil. oculis civium, præcipue mulierum, bona ista misere disperdi indignantium.

361. πικρὸν δ' ὄμμα τῶν θαλαμηπόλων. Θαλαμηπόλοι h. l. non sunt cubiculariæ, Kammerfrauen, sed cellariæ, penus procuratrices, Ausgeberinnen, Haushälterinnen, qualis erat Eurycea in domo Ulyssis apud Homerum.θάλαμος enim interdum cellam promtuarium significat. Harum igitur tristis et acerbus vultus esse dicitur, cum vident frumenta, vina, aliaque in genus penora per summam hostium nequitiam perdi ac proficari.

362. sqq. πολλὰ—φεύγεται. Multaque terre munera promiscue in fluvios obiecta, inutilibus undis, ubi nemini prodere possunt, auferuntur. οὐδὲν δὲ τίς

Γᾶς δόσις οὐτιδαίοις
 Ἐν ῥοδίοις φρεῖται.
 Δμωῖδες δὲ κοινοπήμονες νίαι
 Τλήμονες εὐνὰν αἰχμάλωντον
 Ἀνδρὸς εὐτυχαῖντος. ὡς
 Δυσμειοῦς ὑπερτίρου
 Ἐλπίς ἐστι νύκτερον τέλος μολεῖν
 Παγκλαύτων ἀλγίῳ ἐπὶ ῥόδον.

370

ἩΜΙΧΟΡΟΣ.

Ὁ τοι κατόπτης, ὡς ἔμοι δοκεῖ, στρατοῦ

364. *ῥοδίῳ*] Sic auctore Brunckio scribendum. Vulgate *ῥοδίῳ* metrum repugnat. 366. *εὐνὰν αἰχμάλωντον*] Heathius vel ex adjectivo *εὐλόμενος* transitivam vim verbi *εὐλῶν* repetendam esse, ut *εὐλόμενος* subintellecto *εἰς* sit i. q. *εὐλῶσι*; vel rescribendum *εὐλόμενος* (scil. *εἰς*) *εὐνὰν αἰχμάλωντῶν*. Neutrum tamen necessarium est; quia si *εὐλόμενος* interpreteris, *εὐκταίως* et *infelices*, accusativus ab omīssa praepositione *κατὰ* regi potest. 367. *εὐτυχαῖντος. ὡς δυσμειοῦς*] Commate post *δυσμειοῦς* distinguitur Rob. Rectius auctore Heathio puncto post *εὐτυχαῖντος* posito, sequentia verba cum v. 369. conjunguntur. 370. *παγκλαύτων*] *παγκλαύτων* Ald. Rob.

sic dici videntur, quoniam iis res ad victum necessariae corrumpuntur, et inutilia redduntur.

365. *ἡμῶντες δὲ—εὐτυχαῖντος*. *Novaeque ancillae, nova mala, quae numquam antea acciderant, passae, miserae sunt ob servile concubium beati viri scil. victoris*. Hoc modo si interpreteris, Heathii tricas effugas, qui *εὐλόμενος* suppleto *εἰς* idem esse putabat ac *εὐλῶσι*. *εὐνὰ αἰχμάλωντος* designat miseram liberæ virginis conditionem, quam victor captivam, invitamque turpi servitio tori concubinam tenet.

367. *εἰς* *δυσμειοῦς* *ὑπερτίρου*—*ἐπὶ ῥόδον*. Heathius vertit: adeo ut, si hostis superior evaseris, spes sit nocturnum finem (i. e. mortem) adventurum miscerrimarum calamitatum liberatorem. Recte quidem, si verba *δυσμειοῦς* *ὑπερ-*

τίρου ad Chorum pertinerent, quæ tamen concinnius ad illas *ἡμῶντες κοινοπήμονες* referuntur, de quibus modo universe locutus erat. Itaque sic potius interpretandum censeo: Adeo ut his puellis sub immitti domino, hoste scil. victore, unica spes in æterna nocte relinquatur, quæ sola nimirum tristissimis ac multum defletis calamitatibus optatum aliquando sit finem impositura.

371. Chorus ab altera parte speculatorem s. nuntium, ab altera Eteocleem advenire videt.

Ὁ τοι κατόπτης—*φίγν*. At ecce, speculator ille, quantum nobis videtur, novum de exercitu hostili nuntium, ó *ἄμικα*, offert. *εὐτυχοῦ* vel a *κατόπτης*, vel a *πρωτῷ* regi potest. Prius tamen prætulerim. cf. Prometh. v. 949. *ἴνα* *πρωτῷ*, *εἰς* *νοῦ* *εἰσέρογενε* *Ναχρίστ*.

Πευδά τιν' ἡμῖν, ὦ φίλοι, νίαν φέρει,
 Σπουδῇ διάκων πομπίμους χροᾶς ποδῶν.
 Ἡμ. Καὶ μὴν ἀναξ' ὃδ' αὐτὸς Οἰδίου τόπος
 Εἴς' ἀρτίκολλον ἀγγέλου λόγον μαδεῖν.
 Σπουδῇ δὲ καὶ τοῦδ' οὐκ ἀπαρτίζει πόδα.

375. ἀρτίκολλον] ἀρτίκολον Mosq. 2.

373. σπουδῇ διάκων πομπίμους χροᾶς ποδῶν. Hanc locutionem, praesertim extra canticum, justo nimis turgidam et catachresticam esse non diffiteor; quamquam ea fortasse pro diverso linguarum ingenio mollius ad Graecorum quam ad nostrorum hominum aures accidit: certe ad verbum translata nobis quidem toleranda non videretur. *διάκων* h. l. est *urgens*, ad *celeritatem impellens*, ut nihil opus sit cum Staleio legere *διωκῶν*, (*διωκῶν* pro V. L. affertur ex uno cod. Askewiano,) id quod sane affectatam dicendi difficultatem in hoc versiculo augeret potius, quam imminueret. Veritas autem audaciori metaphora non deest. Ut enim, qui celerius curru vehitur, facit ut rotæ celerius circum axes convertantur, ita qui se ad cursum dat, pedibus citatiorem motum imperat. *πομπίμους χροᾶς ποδῶν* dicuntur, quia ut sesorem currus, sic pedes corpus hominis promoveant, et quo tendit animus, eum deducunt.

374. sq. Altera pars Chori respondet: Et vero ipse quoque rex, Œdipi filius, aggreditur, recentem nuntii sermonem audientis. In ἀρτίκολλον bene observat Heathius metaphoram ductam esse a novo quodam opificis opere, recens coagmentato et conglutinato. Usu tamen translatio h. v. Æschyli ætate jam trita fuisse videtur.

376. σπουδῇ δὲ καὶ τοῦδ' οὐκ ἀπαρτίζου πόδα. Sallierius (ad Mœrin p. 82. ed. Pierson) vertit: Sed illius festinatio non sinit gradum abolvere; (Pauwius VOL. I.

verba οὐκ ἀπαρτίζου πόδα sic interpretatur: facit ut pes sibi non sit equalis; quia in festinatione gressus pares non sint. At hæc interpretatio eodem incommodo premitur. Staleiana autem versio: Festinatio vero ejus non moratur gradum, quomodo e Graecis effici possit, non intelligo.) quæ quidem versio, cum per se parum commoda est, tum particula καὶ, quam neglexit Sallierius, plane convincitur. Hæc enim significat idem h. l. de Eteocle dici, quod alter Semichorus de nuntio prædicaverat. Nempe nihil aliud sensus postulat, quam Eteoclem ipsum quoque festinare. Cui cum aperte contrarium sit οὐκ ἀπαρτίζου πόδα, certum mihi est, legendum esse

σπουδῇ δὲ καὶ τοῦδ' οὐκ ἀπαρτίζου πόδα,

(In Guelf. legitur: σπουδῇ δὲ καὶ τοῦδ' οὐκ ἀπαρτίζου πόδα. Vulgata tamen in glossa marginali commemoratur.) et hujus igitur pedem festinatio audiendi studio commota accelerat. οὐκ et οὐ sæpe a librariis permutata sunt. ἀπαρτίζου, proprie perficit, perfectum reddit, h. l. ad pedes tranalatum, est accelerat, celerius movet.

IN SCENAM VI.

v. 377—678.

Sequitur longissima dramatis scena, quæ maximam quidem partem in narratione ac descriptione versatur, non tamen omnino motu et actione caret; siquidem singulis nuntii relationibus

L I

ΑΓΓΕΛΟΣ. ΕΤΕΟΚΛΗΣ. ΧΟΡΟΣ.

"Αγ. ΛΕΓΟΙΜ' ἄν, εἰδὼς εὔ, τὰ τῶν ἐναντίων,
 "Ὡς τ' ἐν πύλαις ἱκαστος εἴληχεν πάλον.
 Τυδεὺς μὲν ἤδη πρὸς πύλαισι Πρωϊτίσι
 Βρέμει· πόρον δ' Ἰσμηνὸν οὐκ ἔᾶ περιᾶν
 'Ο μάντις. Οὐ γὰρ σφάγια γίνεται καλά.
 Τυδεὺς δὲ μαργῶν, καὶ μάχης λελιμμένος,

380

378. εἴλαχεν πάλον] εἴλαχε ἀλλῶν Ald. quod glossam cepit. εἴλαχε πάλον Mosq. 1. εἴλαχε πάλῳ Mosq. 2. et supra gl. ἐλαφρῶν ἀλλῶν.

Eteocles commovetur, ut septenis hostium ducibus septenos portarum propugnatores designet. A notatione morum vero et sententiarum gravitate magnopere laudanda est hæc pars fabulæ, etiamsi longiuscule insignium, quibus hostium duces in clypeis uterentur, descriptiones magis ad illius, quam ad nostræ ætatis sensum revocantur necesse sit, siquidem eas excusare, aut adeo probare lectoribus velis. Ad nostrum enim populum certe frigerent.

377. sq. λόγῳ' δὲ—πάλον. (πάλον etiam est in Ask. C. πάλῳ in Guelf.) *Re diligenter explorata narrare possum, quæ sit hostilis exercitus constitutio, et quam quisque ducum portam sortitus sit.* In hac portarum designatione non omnino cum Æschylo consentiant Euripides in Phœnissis, et Apollodorus in Bibliotheca, quorum dissensum post suo loco notabimus.

379. Τυδεὺς. Euripides Tydem Homoloïdi, (Phœniss. v. 1130.) Apollodorus Crenidi (Bibl. lib. iii. p. 154.) portæ admovet; Prætidem autem uterque Amphiarum. Sed nimirum in ipsis portarum Thebanarum nominibus auctores dissentiant. Æschylus enim portas nominat 1. Prætidæ, 2. Electras, 3. Neïtas, 4. Onœas, 5. Boreas, 6. Homoloïdas, 7. Hebdomas, 8.

septimas. Euripides vero, quamquam alio ordine, 1. Prætidæ, 2. Electras, 3. Neïtas, 4. Crenæas, 5. Ogygias, 6. Homoloïdas, 7. Hebdomas appellat. Pausanias vero memorantur 1. Prætidæ, 2. Electræ s. Electrides, 3. Neïtæ s. Neïtides, 4. Crenææ, 5. Ogygiæ, 6. Homoloïdæ, 7. Hypsistæ. Statius eas his nominibus recenset: 1. Prætidæ, 2. Electræ, 3. Neïtæ, 4. Dircææ, 5. Ogygiæ, 6. Homoloïdæ, 7. Hypsistæ. At in alia omnia abijt Hyginus. (Mythol. c. 69.) qui portas Thebarum ab Amphiphone septem filiarum nomine distinctas fuisse perhibet, quarum nomina fuerint Thera, Cleodoxe, Astynome, Astieratin, Chias, Ogygia, Chloris.

379—381. Τυδεὺς—καλά. Tydeus quidem jam fremens et pugna cupidus, sic ut draco meridianis caloribus excitus, clamat. Nimirum genus est serpentum, quod ætatis potissimum caloribus, et maxime quidem circa meridiem, sævit. Luculentus est Virgilii locus, qui hanc Æschyli comparisonem præclare illustrat, Georg. iii. 425.

382. sq. Τυδεὺς δὲ μαργῶν—βοῇ. Tydeus autem furens et pugna cupidus, sicut draco meridianis caloribus excitus, clamat. Nimirum genus est serpentum, quod ætatis potissimum caloribus, et maxime quidem circa meridiem, sævit. Luculentus est Virgilii locus, qui hanc Æschyli comparisonem præclare illustrat, Georg. iii. 425.
 Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis,

Μισσημβριναῖς κλαγγαῖσιν ὡς δράκον, βοᾷ.
Θένει δ' ὀνείδει μάντιν Ὀϊκλείδην σοφόν,

384. Σίνu] εἶνu Ald. Σίνu Rob. Mosq. Inu] Inu Mosq. 2.

Squamea convolvens sublato pectore
terga,

Atque notis longam maculosus gran-
dibus alvum :

Qui, dum amnes ulli rumpuntur fon-
tibus, et dum

Vere madent udo terræ et pluviali-
bus Austriis,

Stagna colit, ripisque habitans, hic
piscibus atram

Improbis ingluviem ranisque loqua-
cibus explet.

Postquam exusta palus, terræque ar-
dore debiscunt,

Exsilit in siccum, et flammantia lu-
mina torquens

Sævit agriis, asperque siti, atque ex-
territus æstu.

ubi recte monet doctissimus Heynius,
exterritum idem esse ac *furentem, insa-
num (μαγύρεν)*. Idem apte laudat Ni-
candr. Theriac. v. 371. Lucem quo-
que Æschyli loco, in quo versamur,
ista Statii descriptio affundit (Thebaid.
v. 505. sqq.) :

Interea campis, memoris sacer hor-
ror Achæi,

Terrigena erigitur serpens, tractuque
soluto

Immanem sese vehit, ne post terga
relinquit.

Livida fax oculis : tumidi stat in ore
veneni

Spuma virens, ter lingua vibrat, ter-
na agmina adunci

Dentis, et auratæ crudelis gloria
frontis

Prominet. Inachio sanctum dixere
tonanti

Agricolæ, cui cara loci, et silvestri-
bus aris

Pauper honos. Nunc ille dei cir-
cumdare templa

Orbe vago labens, miseræ nunc ro-
bora silvæ

Atterit, et vastas tenuat amplexibus
ornos.

Sæpe super fluvios geminæ jacet ag-
gere ripæ

Continuus, squamisque incisus adæ-
stuat amnis.

Sed nunc Ogygii jussis quando om-
nis anhelat

Terra dei, trepidæque latent in pul-
vere Nymphæ,

Sævior anfractu laterum sinuosa re-
torquens

Terga solo, *siccique nocens furit igne
veneni.*

Stagna per arentesque lacus fontes-
que repressos

Volvitur, et vacuis fluviorum in val-
libus errat ;

Incertusque sui liquidum nunc aëra
lambit,

Ore supinato, nunc arva gementia
radens,

Pronus adhæret humo, si quid viri-
dantia sudent

Gramina ; percussæ calidis affatibus
herbæ

Quæ tulit ora cadunt, moriturque ad
sibila campus.

His igitur collatis clarius patet Æschy-
lum furorem Tydei cum serpentis sæ-
vitia, illius clamorem cum hujus sibilo,
illius pugnæ aviditatem cum hujus siti
comparare, quamquam diserte sibilum
tantummodo serpentis cum clamore
viri contulit.

384. sq. Σίνu—*ἄφυχα*. Pungit au-
tem vatem sapientem Oiclei filium hoc pro-
bro, criminans scil. cum tantum ignavia
causa mortem et pugnam devolare. *ενήνυς*,
quod proprie adulantium canum est)
qui sæpe verbera a domino sibi inten-

Σαίνειν μόρον τε καὶ μάχην ἀψυχία·
 Τοιαῦτ' αὐτῶν, τρεῖς κατασκίους λόφους·
 Σείει, κράνους χαίταμ', ὑπ' ἀσπίδος δὲ τῷ
 Χαλκήλατοι κλάζουσι κῶδωνες φόβον·
 Ἔχει δ' ὑπέρφρον σῆμ' ἐπ' ἀσπίδος τόδε,
 Φλέγονθ' ὑπ' ἄστροις οὐρανὸν τετυγμένον·
 Λαμπρὰ δὲ πανσέληνος ἐν μέσῳ σάκει,
 Πρέσβιστον ἄστρον, νυκτὸς ὀφθαλμὸς, πρέπει.
 Τοιαῦτ' ἀλύων ταῖς ὑπερκόμποις σαγαῖς,
 Βοᾷ παρ' ὄχθαις ποταμίαις· μάχης δ' ἱερῶν

390

386. αὐτῶν] αὐτῶν vitiose Ald. 390. φλέγονθ'] φλέγονθ' emendat Pauwius, infelicit. 392. πρέσβιστον] πρέσβιστον Ald. 393. τοιαῦτ'] Brunckius commate distinxit post τοιαῦτ', quod rectius aberat in prioribus. Melius enim cum ἀλύων, quam cum βοᾷ construitur. Sensus: Hoc modo se effertis superbo ornatu armatum. 394. μάχης δ' ἱερῶν ἱσπας χαλκῶν ὡς] Vulgo sic legebatur: μάχης ἱερῶν ἱσπας χαλκῶν δ' ὡς. Recte autem Brunckius suffragante Cod. Reg. A. distinctionem mutavit, et particulam δὲ in locum suum reposuit.

tata blanditiis evitare student, h. i. pulchre transfertur ad eos, qui callido quodam prætextu praelii aut mortis periculum effugere cupiunt. Cf. v. 706. et Agam. v. 1674.

386. sq. τοιαῦτ' αὐτῶν—χαίταμ'. Talia vociferans tres umbras cristas, galea juba, quatit. Stanleyus comparavit Virgilianum illud:

Cui triplici crinita juba galea alta
 Chimeram
 Sustinet.

387. ὡς ἀσπίδος δὲ τῷ (notabilis est lectio cod. Med. ὡς ἀσπίδος δ' ἱσπας; quæ sic intelligi possit, sub clypeo intus appensa fuisse (nempe e manubrio) tintinnabula) — κλάζουσι κῶδωνες (e cod. non nominato apud Burtonum affertur lectio κῶδωνες ἱσπας) φόβον. Sub clypeo vero illi ærea tintinnabula terrorem clangunt; i. e. clangore terrorem incutunt, terribiliter sonant. " Heroicis enim temporibus clypeorum manubriis tintinnabula appendi solita fuisse discimus ex Euripidis Rheso v. 383.

Κλῆς καὶ κῆρυκες κῶδωνες ῥέουσιν
 Παρὰ ποταμῶν τοὺς κηλαδόντας."

Heath.

389. sq. ἴχθυ δ'—πρίστου. Superbum vero hocce in clypeo insigne gerit fabricatum cælum astris resplendens; in medio autem scuto, plena luna, astrorum decus, noctis oculus, eminet. Similiter Pindarus, a Stanleyo laudatus, Olymp. iii.

διχόρμητος ἱσπας χειρὸς ῥέματος
 Ἐσπίδας ὀφθαλμοὺς ἀντίφλεξε μῆτις.

393. sq. τοιαῦτ' ἀλύων—ποταμίαις. Hoc modo igitur se effertis superbo armorum ornatu vociferatur circum fluvii (Ismeni) ripam; ut antea v. 386. τοιαῦτ' αὐτῶν, τρεῖς κατασκίους λόφους σείει, sic nunc figura epanastrophes, τοιαῦτ' ἀλύων ταῖς ὑπερκόμποις σαγαῖς, βοᾷ; quæ quidem interpunctio aptior nobis et elegantior videtur, quam si τοιαῦτα cum βοᾷ conjungatur. σαγαῖ hic de universa πανοπλίᾳ, præcipue tamen fastus in clypei ornatu respicitur.

394. sq. μάχης δ' ἱερῶν
 ἱσπας χαλκῶν ὡς κατασφραῖναι, μ. 1.

"Ιπκος χαλινῶν ὡς κατασδραίνων, μένει,
 "Οστις βοῆν σάλπιγγος ὀρμαίνει μένων.

395. *κατασδραίνων μίνω*] al. *κατασδραίνω μίνω*. Ego vero lectionem *μίνω* et *μίνω* librariorum debere arbitror, qui oculis ad clausulam sequentis versiculi aberraverint; atque Æschylum aliud verbum v. c. *βέβημι* vel simile hic scripsisse suspicor, quod nobis Tydeum impatientia moræ *frementem* aut *trepidantem* sisteret, adeoque bene imagini equi *κατασδραίνοντος χαλινῶν* responderet. *Μίνω* certe h. l. parum aptum est, quia hic vertendum esset *manet*: cum sensus ac veritas potius requirat verbum, quod notet hominem qui præ ardore pugnandi stare loco nesciat. Secus est versu sequenti; ibi enim *μίνω* non significat i. q. *permanet, consistit*, sed potius *expectat*, et cum accusativo *βοῆν* construitur. 396. *ὀρμαίνει μίνω*] *ὀρμαίνει μίνω* Mosq. 1. adjecto scholio *σφαλῶν ἰνδύχεται*.

"Οστις βοῆν σάλπιγγος ὀρμαίνει μίνω.

Jam in V. L. professus sum, illud *μίνω* post *κατασδραίνων* corruptum mihi videri, antea v. 380. de eodem Tydeo dicebatur *βέβημι*, quod satis et h. l. aptum tantisper teneo, donec aliquis aliud et melius forte repererit. Interea vero Æschylum h. l. sic scripsisse conjicio:

"Ιπκος χαλινῶν ὡς κατασδραίνων,
 βέβημι,

ille autem avidus pugne sicut equus adversus fræna scivens, fremit, qui tubæ sonitum expectans stare loco nescit, sed impetu fertur ad cursum. Facile lectores, ut Stansleius, recordabuntur nobile Virgillii carmen:

tum si qua sonum procul arma dedere,
 Stare loco nescit, micat auribus, et
 tremit artus,
 Collectumque premens volvit sub naribus ignem.

Æschylus igitur h. l. Tydeum pugne moram ægre ferentem, bellicoque ardore impatientem sistit. Illustrabit hanc imaginem comparatio Statii Theb. vi. 389. sqq. ubi in descriptione certaminis equestris, impatientiam equitum pariter ac equorum, signo nondum dato, post carceres expectantium sic depingit:

Et jam sortitus Prothous versarat
 athena

Casside, jamque locus cuique est, et

liminis ordo.

Terrarum decora ampla viri, decora
 ampla jugalen,

Divam utrumque genus, stant uno
 margine clausi,

Spesque audaxque una metus et fiducia pallens;

Nil fixum cordi, pugnant exire patientque.

Concurrit summos animosum frigus
 in artus.

Qui dominis, idem ardor equis. Facelimina surgunt,

Ora sonant moru, spumisque et sanguine ferrum

Uritur, impulsi nequeunt obsistere
 postes

Claustaque, compressæ transfamat
 anhelitus iræ.

Stare adeo miserum est! pereunt
 vestigia mille

Ante fugam, absentemque gravis ferit
 ungula campum.

Idem lib. viii. 382. equites equosque prælio intentos hoc modo describit:

Stat melius campis etiamnum cuspidexicca

Bellipotens, jamque hos clypeum
 jam vertit ad illos

Arma ciens, aboletque domos, conubia, natos,

Pellitur et patriæ, et qui mente novissimus exit,

Lucis amor; tenet in capulis, hastisque paratas

Τὶν' ἀντιτάξεις τῷδε ; τίς Προΐτου πυλῶν,
 Κλειῖδρων λυθέντων, προστατεῖν φερέγγυος ;
 Ἔπ. Κόσμον μὲν ἀνδρὸς οὐ τιν' ἂν τρέσαιμι' ἐγώ·
 Οὐδ' ἐλκοποιὰ γίνεται τὰ σήματα,
 Λόφοι δὲ κῶδων τ' οὐ δάκνουσ' ἄνευ δορός.
 Καὶ νύκτα ταύτην, ἣν λέγεις ἐπ' ἀσπίδος
 Ἄστροισι μαρμαίρουσαν οὐρανοῦ κυρεῖν,
 Τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἢ νοιά τινι.

400

401. πῶλον τ'] τι omisum Rob. δάκνουσ'] δάκνουσιν Rob.
 Ald. Rob. Turn. Viet.

404. ἡ ἴσως] ἡ ἴσως

Ira manus, animusque ultra thoracas
 anhelus

Conatur, galeæque tremunt horrore
 comarum.

Quid mirum caluisse viros? flam-
 mantur in hostem

Cornipedes, niveoque rigant sola
 putria nimbo.

Corpora ceu mixti dominis, irasque
 sedentum

Induerint, sic fræna terunt, sic præ-
 lia poscunt

Hinnitu, tollantque armos, equitem-
 que supinant.

Ceterum etai vulgata lectio *μίνι* signi-
 ficare potest *expectat, præstolatur*, tamen
 ipse ille tot *ἡμισυαλιότων* concursus,
 auribus gravis, (in *παρασθμ αίνων*—
μίνι—*δραμίνι*—*μίνων*) correc-
 tionem verbi *μίνι* postulare videtur.

397. sq. *τίς ἀντιτάξεις—φερέγγυος*;
Quem igitur huic oppones; quis Prætidem
portam, solutis claustris, se propugnaturum
eue spondebit? Προΐτου πυλῶν, nempe
 a Proto quodam Thebano, qui ab
 Acrisio ejectus ante portam illam ha-
 bitasse fertur, (Pausan. lib. ix. c. 12.)
 nominatum. φερέγγυος προστατεῖν,
 qui non tantum promittit se defensu-
 rum, sed propter virtutem certus quo-
 que eat sponsor atque idoneus, cui fi-
 dere possis ac debeas. Sic apud Thu-

cydidem lib. viii. c. 68. πάλῳ δὲ πρὸς
 τὰ διπὰ ἑπιδέκτει ὁπίστη, φερέγγυος
 ἰφάνη. Vide nostrum v. 451. 472.

399. sqq. In Eteoclis responsione
 fas est admirari generosam imperatoris
 fortitudinem, et hostilis superbiam de-
 spicientiam.

Κόσμον—δός. Ornatum quidem ego
 in viris nullum exhorreo; nec vulnera in-
 stigunt insignia; cristæ vero ac tintinnu-
 culo sine hasta neminem mordent.

402. sqq. καὶ νύκτα ταύτην accusa-
 tivi absoluti sunt, id quod Pauwius
 quoque vidit, commodè hic positi, quod
 sequitur articulus postpositivus cum
 verbo accusativum regente. Sensus:
 Et quod ad noctem istam attinet, quam dicis,
 cæli sideribus illustrem in clypeo effictam
 esse; τάχ' ἂν γένοιτο μάντις ἢ ἴσως (lec-
 tio ἡ ἴσως pro ἡ ἴσως, quæ ex uno co-
 dice in ed. Burtoniana citatur, frigi-
 diorem præbet sensum, quam ut eam
 editor probare debuerit. In Guelf.
 est ἡ ἴσως, et in glossa marginali af-
 fertur lectio ἰσώς,) τινι; cito forte fieri
 possit ut ominosa sit nonnemini stultitia;
 so könnte es leicht kommen, dass dicse
 Thorheit einem gewissen Manne, den ich
 nicht nennen will, nichts gutes bedeutete.
 Clarius hæc in sequentibus explicat.
 ἴσως est stulta superbia in delectu in-
 signis clypeo illigati.

Εἰ γὰρ θανόντι νύξ ἐπ' ὀφθαλμοῖς πίσει,
 Τῷ τοι φέροντι σῆμ' ὑπέροραπον τόδῃ
 Γίνοιτ' ἂν ὀρξῶς ἐνδίκως τ' ἐπάνυμον,
 Καὺτὸς καδ' αὐτοῦ τὴν ὕβριν μαντεύσεται.
 Ἐγὼ δὲ Τυδεΐ κεδνὸν Ἀστακοῦ τόκον

406. ἐπίκουρον] ἐπικουρεται Mosq. 2. et supra schol. εἰς αὐτὸν, ἰσχυρίσθαι. 407. ἐ-
 θῶς] ἐθῶς γ' Turn.

405. sqq. εἰ γὰρ θανόντι—ἐπάνυμον. Brunckius commate post πίσει sublatō, sequenti versiculo post τῷ distinxit. Verius autem arbitror propter particulam τοι in verbis τῷ τοι φέροντι, versum 405. a sequentibus ita se jun- gi, ut eo solo protasis contineatur, versus 406. et 407. vero apodosin faci- ant. Sic θανόντι refertur ad præce- dens τῷ. Sensus: Etenim si (ei) mo- rienti (æterna) nos oculos operuerit, tum igitur ei, qui superbum illud insigne ge- rit, vere et juste ominosum fieret. ἐ- θῶς, quia haud falsum esset omen, ἐνδίκως quia Tydeus superbia sua dig- nus esset, cui interitus vere porten- deretur.

408. κατὰς—μαντεύσεται. Adeoque ipse adversus se ipsum contumeliam vati- cinaturus esset; (und so würde er sich selbst mit diesem stolzen Sinnbilde seine eigne Schande geweissagt haben.) Vul- gata igitur lectio si defendatur, ὕβρις h. l. de insolentia et fastu Tydei, quem in superbo clypei ornamento demon- straverat, intelligi posset; quod tamen fieri non potest, nisi quid in textu corruptum esse statuamus. Fortasse sic scripserat Æschylus:

Κατὰς καὶ αὐτοῦ δῆτ' ὕβρις μαντεύ-
 σεται,
 (in Guelf. legitur κατὰς καὶ αὐτοῦ,) adeoque ipsa scilicet adversus eum insol- entia sua vaticinabitur; quæ sententia mutatis verbis eadem fere esset, quam paulo ante sic enuntiaverat: τὰχ' ἂν γένουτο μέγας ἢ ἰσὺς τῷ. Fieri etiam potest, ut antiqua lectio hæc fuerit:

Κατὰς καδ' αὐτοῦ τῷ ὕβρις μαντεύ-
 σεται,

atque hoc modo ipse adversus se ipsum insolens vaticinabitur, sic ut κατὰς ὕβρις idem esset quod κατὰς ὕβριν, quem- admodum Hesiodus ὕβριν ἀνέρος dixit pro ὕβριν. (Hesiod. Opp. et Dier. v. 189.) Certe utram harum conjectu- rarum veram esse putes, melius verba alterutro modo constituta quam in vulgata lectione, et antecedentibus et consequentibus respondebunt. Ut e- nim non urgeam, ὕβριν de clade et in- teritu viri fortis haud satis commode usurpari, primum, si ὕβρις de insolentia et fastu impudenti diceretur, aptius conveniret verbis quæ præcedunt, ἀνέρος, et σῆμ' ἐπίκουρον, aut ἐπικουρεται σῆμα v. 389. (cujus generis insignia Euripides, Phœnias. v. 1129. (1123. -ed. Brunck.) ὕβριν σῆμα appel- lavit); deinde oppositio, quæ sequitur, clarius enitesceret; insolentiam enim et ὕβριν Tydei sic opponeretur Melanip- pus ἰ τὸν Ἀλεχόντις θῆρον τιμῶν, ut aptius nihil fieri posset. Denique co- dem sensu et in eadem causa ὕβρις re- currit v. 504.

409. sqq. ἰγὼ—λίγους. Ego vero Tydeo probum Astaci filium, Melanip- pum, opponam porte Prætidus defenso- rem, hominem valde nobilem, quique Pu- poris thronum revereat, insolentiaque sermones odit. πολυμέτων, pluralis pro singulari. ἰγὼνις de nobili et gene- rosa animi indole. Ἀλεχόντις est dea pudoris; perperam enim de contume- lia Schol. β'. cepisse videtur. Ἀλεχόν-

Τόνδ' ἀντιτάξω προστάτην πυλωμάτων,
 Μάλ' εὐγενῇ τε, καὶ τὸν Αἰσχύνῃς Θρόνον
 Τιμῶντα, καὶ στυγοῦνθ' ὑπέφρονας λόγους.
 Αἰσχυρῶν γὰρ ἀργός, μὴ κακὸς δ' εἶναι φιλεῖ.
 Σπαρτῶν δ' ἀπ' ἀνδρῶν, ὧν Ἄρης ἰφείσατο,
 'Ρίζωμι' ἀνείται, κάρτα δ' ἴστ' ἰγχώριος,
 Μελάνιπτος· ἔργον δ' ἐν κύβοις Ἄρης κρινεῖ.

410

414. ἰφείσατο] ἰφίστατο et supra Schol. ἰγίππου Mosq. 2.

ὧς Θρόνον τιμῶν ornatē dictum pro
 verecundiam et pudorem colere, ab impu-
 dentia abhorre.

413. αἰσχυρῶν γὰρ ἀργός, μὴ κακός δ'
 εἶναι φιλεῖ, nam ad turpia quidem lentus,
 non tamen ideo ignavus esse solet. Egre-
 giæ hujus laudis vim Stanleius in
 versione obscuravit, cum κακός Latine
 reddidit iniquus. Rex enim nihil aliud
 significat, quam Melanippum vere-
 cundum quidem esse, et cum omnem
 turpitudinem, tum inprimis insolentiam
 et fastum, inanemque gloriationem o-
 disse, nihilo secius tamen eundem, ubi
 res ad prælium deducta fuerit, fortem
 ac strenuum esse.

414. sqq. σπαρτῶν δ' ἀπ' ἀνδρῶν—
 Μελάνιπτος. Est autem Melanippus ho-
 minum illorum terra satorum, quibus Mars
 pepercit, stirpe genitus, adeoque verissimus
 indigena. Cadmus cum de Europa
 sorore, quæ scilicet a Jove rapta nus-
 quam reperiebatur, Apollinem consul-
 turus Delphos venisset, Deus ei de
 Europa curiose non esse querendum
 respondit, sed eum bucula quadam viæ
 duce iter persequi, ubique ea cursu
 fessa procubisset, ibi urbem condere
 jussit. Quæ cum eum in Bœotiam
 deduxisset, ibique, ubi postea Thebæ
 conditæ fuerunt, procubisset, Cadmus,
 antequam urbem conderet, Palladi eam
 sacrificaturus, misit e sociis quendam,
 qui aquam e vicino Martio fonte que-
 reret. Sed aquaturos, unum post
 alterum, draco Marte satus, fontis

custos absumsit. Quare indignatus
 Cadmus draconem interemit; ac Mi-
 nervæ consilio dentes ejus serit; qui-
 bus satis armati e terra viri exorti
 sunt, Σπαρταὶ ab origine nominati,
 h. e. terra sati; lique postea in pugnam
 congressi sunt, ita ut plerique mutuis
 vulneribus conciderent, et ex omnibus
 quinque tantum, Echion, Udamus,
 Chthonius, Hypotrenor, et Pélor inco-
 lumes discederent. Hæc altius tironum
 causa repetenda duximus, propterea
 quod Stephanum hominem longe docti-
 ssimum verus verborum δ' Ἄρης
 ἰφείσατο sensus fugit, qui si hanc par-
 tem fabulæ de quinque tantum Sparti
 ex mutuo prælio servatis opportune
 reoconditus esset, non sane ἰφείσατο in
 ἰφίστατο mutandum esse statuisset. Est
 enim δ' Ἄρης ἰφείσατο, quibus Mars
 pepercit, poetice dictum, atque i. q.
 qui ex prælio isto superfuertunt. ῥίζωμα
 radix h. l. de progenie dicitur, nempe
 quia cum semine, e quo propullulat,
 comparatur. Nos dicimus der ζωογ-
 εῖας Stämme, adeoque posteros cum
 aureolis aut ramis, parentes vero cum
 stirpe aut radice comparamus. Græci
 vero sæpe progeniem cum radice, ge-
 neris auctorem cum semine comparant;
 translatione altius petita, sed æque
 idonea; cum eadem ratione, qua sur-
 culus ad stirpem, radix ad semen re-
 feratur. Sic infra v. 757. Œdipus
 dicitur arvum, quo ipse genitus erat,
 incestuose consevisse, indeque ῥίζαν

Δίκη δ' ὁμαίρων κάγκα κν προτίλλεται
 Εἶργειν τεκούση μητρί παλῆμιον δόρυ.

417. Δίκη δ' ὁμαίρων] Verissimam hanc lectionem Brunckius e cod. Reg. eruit, quam sic exponit Glossa MS. τὸ εὖς συγγενίας δίκαιον οὐτάλλει αὐτὸν εἰς μάχην. Uterque tamen cod. Reg. in contextu habet hanc lectionem Δίκη δ' ἰδαίμων, cum glossa δίκαιος δ' ἰ' Ἀρης. Editiones autem Δίκη δ' ἰδαίμων consensu.

αἰματούσσων tulisse, h. e. filios Eteoclem et Polyniceum, qui jam in eo erant, ut mutuis se vulneribus caderent. κάγκα ἰγχεύωτος autem, non simpliciter ἰγχεύωτος, quoniam alii indigenam quidem erant, non tamen ut Melanippus e terrae filius progeniti; adeo ut hic prae ceteris παρ' ἑξῆς indigena, s. αὐτόχθων appellandus esset.

416. Εἶργειν δ' ἐν κόβῳ "Ἄρης κρηῖν. Pugna vero eventum Mars tesseris sortitur, ut omnino vita hominum et fortuna, sic inprimis bellica cum alea et tesserarum lusu comparatur. Stantelais adduxit Euripideos illos ex Rheseo senarios :

χρὲ δ' ἐν' ἀξίῳ ποικίλῃ
 Ψυχὴν προβάλλουσ' ἐν κόβῳ ἰδαίμων.

Notandum vero, Eteoclem ista non nisi boni ominis captatione adijcere; submonetur enim audire, ut, quandoquidem Melanippus ex una illorum virorum e draconis Martii dentibus terra satis ortorum, quos ipse Mars superstites esse voluerit, generis primordia ducat, Mars autem instantis praelii solus arbiter sit, bene ideo de Melanippi fortuna aperet, praesertim quod et strenuus ipse bellator, et patriae telluris, quaquam arctiori quam plerique cives necessitudine conjunctum esse constabat, amantissimus esset.

417. sq. Δίκη δ' ὁμαίρων κάγκα κν προτίλλεται—παλῆμιον δόρυ. Jus vero cognationis cum potissimum, a vehementius quam alias, impellit, ut a matre, quae cum peperit, hostium tela propulset. Δίκη ὁμαίρων, pro jure consanguinitatis s. cognationis dictum, significat pietate

VOL. I.

in patriam obligari Melanippum, ut pro ea praelii periculum suscipiat, idque belli genus justissimum esse. Atque hujus quidem lectionis (hoc loco corrigere liceat errorem in recensenda varietate lectionis admissum, ubi ad h. l. omnes editiones praeter Brunckianam consensu exhibere lectionem Δίκη δ' ἰδαίμων, falso pronuntiavi. In Ald. igitur et Rob. est Δίκη δ' ἰδαίμων, quod etiam legitur in MS. Guelf. At in Tara. Δίκη δ' ἰδαίμων, quod etiam in utroque cod. Reg. Brunckius invenit. Lectionem vero Δίκη δ' ὁμαίρων, quam et Schol. a' agnoscit, Victoriana primum, deinde et reliquae editiones exhibuerunt. Neque vero eam se eruisse e codd. Brunckius professus est, sed judicio tantum comprobavit) veritas (quamquam Δίκη δ' ἰδαίμων explicari potest Mars cum fure in bellum mittit) hoc potissimum momento confirmatur, quod eadem particula κάγκα hic repetitur, quae paulo ante in verbis κάγκα δ' ἑ' ἰγχεύωτος singularem illam Melanippi solique Thebani cognationem designaverat.

προτίλλεται, mittit, i. e. incitat, impellit.

418. Εἶργειν, pro εἰς τὸ Εἶργειν, s. εἶργειν.

Melanippum ante Praetii portam cum Tydeo congressum memorant Apollodorus, Pausanias et Statius. Et Apollodorus quidem narrat Tydeum a Melanippo in ventre percussum esse; qui cum semianimis jaceret, Palladem medicamentum precibus a Jove impetratum attulisse, quo illum faceret immortalem; Amphiarum vero ejus o-

Χο. Τὸν ἄμόν· νυν ἀντίπαλον εὐτυχεῖν
 Θεοὶ δοῖεν, ὡς δικαίως πόλεως
 Πρόμαχος ὄρνυται· τρέμων δ' αἵματη-
 φόρους μόρους ὑπὲρ φίλων
 Ὀλομένων ἰδέσθαι.

5p. α'.

420

"Αγ. Τούτῳ μὲν οὕτως εὐτυχεῖν δοῖεν θεοί.

424. δῶν δῶν] Ita scribendo Brunnicius metro consulit, quod vulgata lectione δῶν

dio commotam, ut eum immortalitatis dono privaret, celeriter Melanippi caput a se abscissum ei præbuisse; quod Tydeum, vindictæ cupiditate incensum, effregisse cerebrumque exorbuisse. Qua immanitate narrat ab eo Minervam abalienatam, beneficio, quod ei constituisset, indignum iudicasse. Pausanias refert, a Prætide porta, ubi Chalcidem iter sit, ad viam publicam ostendi Melanippi sepulcorum, quem bellica virtute præstantissimum nominat, eumque, postquam Tydeum et Mecisteum Adrasti fratrem occidisset, ipsum quoque ab Amphiarao interfectum esse scribit. Aliter Statius hanc narrationem informavit. Etenim secundum eum Melanippus Tydeum graviter vulnerat; Tydeus vero vicissim, ægre viribus quæ superessent collectis, telo Melanippum transfigit. Tydeo jam moribundo, ac nihil aliud optanti nisi ut sibi quis Melanippi caput apportet, Capaneus obsequitur, humerisque allatum spectandi vulnerati hostis copiam Tydeo facit. Tum is caput Melanippi abscissum porrigi sibi iubet.

Spectat atrox hostile caput, gliscitque tepentis

Lumina torva videns, et adhuc dubitantia figi.

Infelix contentus erat. Plus exigit ultrix

Tisiphone; jamque inflexo Tritonia patre

Venerat, et misero decus immortale forebat,

Atque illum effracti perfusum tabe

cerebri

Aspicit, et vivo scelerantem sanguine fauces.

Nec comites auferre valent. Stetit aspera Gorgo

Crinibus emissis, rectique ante oracerastræ

Velavere deam; fugit aversata jaacentem,

Nec prius astra subit, quam mystica lampas et insons

Ilissus multa purgavit lumina lympha.

419. sqq. ἀντίπαλος h. l. is qui adversariis obsistit, adeoque propugnator. ὡς est nam s. quoniam. Iustitia nimirum causam facit, ut eam fidenter Chorus diis commendet: αἵματηφόρους μόρους δὲ τῆς φίλων λαμπύρας, cruentas mortes pro amicis, pro civibus, pereuntium s. occumbentium. Sic Eurip. Phœnias. 1064. Chorus, ubi nobile Menœcei facinus sponte se pro patria morti devotentis, admiratur:

ἀγῶμιθ', ἀγῶμιθ'

δῖς τοι θάνατον δίδουσι

γὰρ δὲ τῆς πατρίδας.

Sensus igitur totius carminis hic est: Hunc igitur propugnatorem meum dii felicem ac fortunatum esse et bene rem gerere jubeant; etenim ad justam hujus urbis defensionem prodit; exhorresco autem cruentas mortes virorum pro caris civibus pereuntium; Germani melius vim horum verborum assequuntur: ich zittere den blutigen Tod der für ihre Freunde sterbenden Streiter zu sehn.

424. τούτῳ—δῶν. Et hunc quidem ita ut dicis felicem esse dii jubeant.

Καπανεύς δ' ἐπ' Ἠλέκτραισιν εἴληχεν πύλαις,
 Γίγας ὃδ', ἄλλου τοῦ πάρος λειλεγμένου
 Μείζων, ὁ κόμπος δ' οὐ κατ' ἀνδραγον φρονεῖ
 Πύργοις δ' ἀπειλεῖ δεῖν, ἃ μὴ κραίνοι τύχη.

δοῖν corrumpetur. Veram lectionem præbent Codd. Regg. 425. εἴληχεν] εἴληχε Rob. Turn. 426. ἄλλου] Ita pro vulg. ἄλλος, legendum coniecerat Markland ad Eurip. Suppl. v. 872. Eandem postea lectionem Brunck. in cod. Reg. A. inventam recepit. Quamquam vulgata non omnino inepta est, Brunckio tamen obsecutus sum. 427. κόμπος δ'] Abest δὲ Turn. 428. κραί-
 νου] κρένου Edd. ante Brunckium consensu. Hic vero, etsi quid in Cod. Reg. A. scrip-
 tum sit, non liquebat, quia evanuerant fere minutissimi litterarum ductus, tamen
 quia et v. 551. ubi item vulgatur κρένου, uterque cod. Reg. præstat κραίνοι, et h. l.
 ita scribere maluit.

425. Καπανεύς δ' ἐπ' Ἠλέκτραισιν εἴ-
 ληχεν πύλαις. Eidem portæ Capa-
 neum admovet Euripides, Phœniss. v.
 1146. (1140. ed. Brunck.) et Pausa-
 nias (lib. ix. c. 8.) cum ante hanc por-
 tam fulmine ictum cœruisse memorat.

426. Γίγας δ', ἄλλου τοῦ πάρος λε-
 ιλεγμένου μείζων. Hoc loco iterum per-
 penso pœnitet me sere obsequii, quo
 Marklandum et Brunckium, quamvis
 egregios antesignanos, temere, ut nunc
 opinor, secutus, vulgatam lectionem,

Γίγας δ' ἄλλος, τοῦ πάρος λειλεγμένου
 Μείζων,

mutavi. Nam etsi sensus in utraque
 fere idem est, tamen vehementius fe-
 rit animum ista structura, Γίγας δ'
 ἄλλος, τοῦ πάρος λειλεγμένου μείζων, hic
 autem alius est Gigas, illo paulo ante dicto
 major. Marklandi ratio, quam Brunck-
 ius Cod. Reg. auctoritate firmavit, hanc
 versionem postulat: Gigas hicce, altero
 paulo ante nominato major. (Sunt qui
 illud μείζων ad corporis staturam tra-
 hant, cum Tydeum reliquis ducibus
 breviorum fuisse constat, h. l. tamen
 rectius arbitror, γίγας μείζων sic intel-
 ligere, ut μείζων ad maiorem ferociam
 pertineat.) Observandum vero est, gi-
 gantem h. l. appellative dici militem
 superbum, ferocem et impotentem.
 Egregie hanc imaginem illustrat locus

Euripidis in Phœnissis, ubi Antigone
 de Hippomedonte ait:

ἰ, ἰ, ὡς γαῦρος, ὡς φοβερός
 εἰσδιδῶ, γίγαντι
 γηγεῖσθαι προσέειπας.

Videsne Antigonem eum non aliam ob
 causam cum Gigante comparare, quam
 quia erat terribilis aspectu, et vultu
 truci? Quia igitur uterque Tydeus et
 Capaneus acerrimi bellatores erant,
 iidemque superbissimi et atrocissimi,
 sic tamen ut in his omnibus Tydeum
 Capaneus vinceret, ideo hic major illo
 gigas appellatur. Euripides (Phœniss.
 v. 1134.) Capaneum ipso Marte negat
 inferiorem esse:

Ὁ δ' οὐκ ἔλασσαν Ἄριος τις μάχη
 φρονῶν

Καπανεύς —

Idem (ibid. v. 1138.) in Capanei cly-
 peo gigantis effigiem inclusam fuisse
 narrat, qui humeris totam urbem ve-
 ctibus evulsam sustineret.

427. ὁ κόμπος — φρονεῖ. Superba vero
 jactantia elatus ultra hominem spirat; a.
 jactantia ejus humane modum nature ex-
 cedit.

428. πύργους — τύχη. Turribusque nos-
 tris h. e. urbi nostræ summam pericula, a.
 terribilia minatur, quæ utinam ne fortuna
 perficiat.

Θεοῦ τε γὰρ θύλοντος, ἐκπύρσειν πόλιν,
 Καὶ μὴ θύλοντός, φησιν, οὐδὲ τὴν Διὸς 430
 "Ἔρην πέδῳ σκήψασαν ἐκποδὼν σχέθειν.
 Τὰς δ' ἀστραπάς τε καὶ κεραυνίους βολὰς
 Μεσημβρινοῖσι θάλλεσι προσήκασεν.
 "Ἐχει δὲ σῆμα, γυμνὸν ἄνδρα πυρφόρον,
 Φλέγει δὲ λαμπὰς διὰ χειρῶν ἀπλισμένη
 Χρυσοῖς δὲ φωνεῖ γράμμασι ΠΡΗΣΩ ΠΟΛΙΝ.

433. προσήκασιν] Atticam formam et alibi ab Æschyle servatam cum Bruncchio re-
 vocavimus. Vulg. περιήκασιν. 436. φωνεῖ] φωνεῖ Ald. φωνεῖ] φωνεῖ Rob.

429—431. Θεοῦ—ἐκποδὼν (ἐκποδὼν
 Seld.) σχέθειν. Deo enim sive volente sive
 nolente se expugnatum urbem denuntiat,
 neque ipsam Jovis iram terram percutientem
 quo minus id faciat impedituram. ἔρην πύ-
 δῳ σκήψασα nobilis est periphrasis ca-
 duæ fulminis s. σκηπτῆρος. Nostris di-
 ctere liceret: Jupiteris pax Erde nieder-
 schmettender Zorn. Similia de Capaneo
 leguntur apud Euripidem (Phœnissæ v.
 1185.):

Κεραυνὸς δὲ, πῶς ὤσασθ' ἂν ὅς ἐμά-
 νη;

Μακροθύμως γὰρ κλέμματος κραται-
 ότατος

"Ἐχὼν ἰχάρεαι, καὶ τοσοῦτ' ἐκίμνηται,
 Μῆν' ἂν τὸ σιμὸν πῦρ οὐ κηρύξῃ
 Διὸς

Τὸ μὴ οὐ κατ' ἄκρων περιγέμων ἑλῆν
 πόλιν.

Cf. Stat. Theb. lib. x. 821. fin.

432. sq. τὰς δ' ἀστραπάς—προσήκα-
 σιν. Fulgura vero et fulminum factus me-
 ridianis caloribus assimilat; nihilo plus
 nocere, quam æstus solis meridianum.

434. sq. ἔχει δὲ σῆμα—ΠΡΗΣΩ
 ΠΟΛΙΝ. Insigne autem in clypeo gerit
 nudum virum igniferum; cuius in mani-
 bus fax vibrata lucet; aureis autem litteris
 clamat INCENDAM URBEM. Optime
 Stanleyus monuit γυμνὸν ἄνδρα πυρφόρον
 Promethen esse, qui et in titulo tra-
 gœdiæ Æschylæ Προμηθεὺς πυρφόρος
 et a Sophocle (Ed. Col. v. 55.) ὁ πυρ-

φόρος Διὸς Τιδῶν Προμηθεὺς appellatur.
 Accedit quod apud Euripidem (Phœ-
 nissæ) in clypeo Tydei eadem imago
 fuisse fingitur, quam h. l. Capanei scu-
 to Æschylus adsignat.

Ὁμοιωσὶν δὲ εἴηεν ἵχνη πύλαις
 Τυδείδης, λόντος διζὸς ἔχων ἰσ' ἀσπίδος
 Χαίτην πυρφαίης διέξῃ δὲ λαμπάδι
 Τιδῶν Προμηθεὺς ἵφρειν, ὡς κρήνην
 πύλιν.

Tydeus igitur in clypeo duplex in-
 signe gerebat, primum pellem leoninam
 (nisi forte legendum sit λόντος εἴρας,
 h. e. immanem leonem juda horridum),
 deinde Prometheus facem dextra geren-
 tem, quasi urbem incensurus esset. Sed
 Bruncnius V. D. interpunctione h. l.
 sic mutata:

διέξῃ δὲ λαμπάδι

Τιδῶν Προμηθεὺς ἵφρειν δὲ, κρήνην
 πύλιν,

alium verborum sensum efficit, quo
 Tydeus ipse urbem incensurus facem
 dextra gessisse diceretur, ac propterea
 cum Prometheo ignifero compararetur.
 Nobis tamen illa ratio verior videtur,
 qua quidem Euripides Æschyli locum,
 in quo versamur, piorsus expressisse
 dicendus esset. Utram vero eligas Eu-
 ripideæ descriptionis interpretationem,
 ad id quod volumus efficiendum nihīl
 interest. Utraque enim Æschylum h. l.
 Prometheus significasse confirmatur.
 ἀπλισμένη non est proprie armata, sed

Τοιῷδε φωνὴ πύμπι. Τίς ζυστήσεται ;
 Τίς ἄνδρα κομπάζοντα μὴ τρέσας μινεῖ ;
 'Επ. Καὶ τῷδε κέρδει κέρδος ἄλλο τίπτεται.
 Τῶν τοι ματαίων ἀνδράσι φρονημάτων 440
 'Η γλαῦσ' ἄληδὴς γίνεται κατήγορος.
 Καπανεύς δ' ἀπειλεῖ, δρᾶν παρεσκευασμένος,

437. φωνὴ πύμπι. τίς] φωνὴ, πύμπι τίς Ald. φωνὴ πύμπαντι; Rob. 441. κατή-
 γορος] In Mosq. 1. notatur: γρ. διδάσκαλος.

instructa, parata, infecta; simulque ad
 gestum faciem vibrantis respiciet potest.
 χρῆμαί δὲ φωνὴ γράμματα breviter et
 orate, pro: habet etiam hanc instructio-
 nem aureis litteris celatam.

437. τοιῷδε φωνὴ πύμπι. τίς ζυστήσεται;
 Apsiopein quaerunt interpretes in
 vocabulo πύμπι, quasi dicturus fuerit:
 τοιῷδε φωνὴ πύμπι εἰς φιλίγγον ἄλλα
 τίς ζυστήσεται; Ego vero potius Aes-
 chylum sic scripsisse conjicio:

τοιῷδε φωνὴ δ', εἰ πᾶν, τίς ζυστήσεται;
 Non enim, si in πύμπι oratio abrupta
 fuisset, particula ἄλλα ante quaestio-
 nem τίς ζυστήσεται videtur abesse po-
 tuisse. Si vero correctionem nostram
 probaveris, consecutio verborum facilis
 erit. Tali autem viro, dic quæso, quis
 congregietur? quis jactantem virum sine
 trepidatione s. absque horrore sustinebit?

439. καὶ τῷδε κέρδῳ κέρδος ἄλλο τί-
 πτεται. Et hinc lucro aliud lucrum pa-
 rat; h. e. quamvis Argivorum res
 multum augeri videantur, qui tam su-
 perbo et feroci bellatore utantur, ha-
 beamus tamen, quo illud eorum πλο-
 νήτημα compensare possimus. Nam
 non deest vir fortis, quem Capaneo
 opponamus. Haud scio tamen an sen-
 sus verborum verius ita explicetur:
 Et ex hoc lucro Capanei superbia deo-
 rumque contemtu aliud lucrum h. e. in-
 teritus ejus nascetur. Sicut enim Tydei
 superbum insigne cladem ei portendit, sic
 etiam Capanei περφόρος ἀνὴρ, quo scutum
 insignivit, mali omnis insigne est; spero
 enim fore ut in eum igniferum fulmen in-
 cidat,

πύμπι δ' αὐτῷ ἔνδον ἐν τοῖς φωνῶν
 ἔξῃσι λέγουσιν.

adeoque in verbis καὶ τῷδε κέρδῳ κέρδος
 vel utrumque κέρδῳ et κέρδος ad The-
 banos refertur, quibus primum jactan-
 tia et impietas Capanei, deinde etiam
 clades ejus, quæ ex illa consequeretur,
 lucrosa erat; vel κέρδῳ an Capaneum,
 κέρδος ad Thebanos respicit; q. d. et
 ex hoc Argivorum lucro, siquidem lu-
 crum est immanis hominis superbia,
 aliud nobis lucrum nascitur; quod fore
 conveniret cum proverbiali Germano-
 rum sententia: „Es ist keine Sache so
 böse, sie ist doch zu etwas gut.

440. sqq. τῶν τοι—κατήγορος. Va-
 nam nimirum hominum nimis magnifice de
 se sentientium superbiam ipsa eorum lingua
 verissime redarguit. Nempe Capaneus
 certiori argumento inanem animi arro-
 gantium prodere non potuisset, quam
 ferocibus istis tumidisque minis, quas
 cum ipsa deorum contumelia effunde-
 bat.

422. sq. Καπανεύς δ' ἀπειλεῖ, δρᾶν
 παρεσκευασμένος, Στὸς ἀνέχον. Quo-
 cumque modo ista δρᾶν παρεσκευασμένος
 veritas, aut languent aut sensum parum
 idoneum præbent. Si sic exponas:
 Capaneus minatur, quasi jam paratus sit ad
 agendum; languida est hæc sententia,
 nec satis tamen Græcis verbis accom-
 modata. Necesse enim foret, ut δρᾶν
 παρεσκευασμένος dictum sit pro δρᾶν
 πάντα παρεσκευασμένος, vel pro ὡς δρᾶν
 παρεσκευασμένος. Si cum Stanleio
 veritas: Capaneus minatur se expeditum
 esse, æque friget sensus, nec Græca

Θεοὺς ἀτίζων, ἀπογυμνάζων στόμα
Χαρᾷ ματαίᾳ θνητὸς ὢν ἐς οὐρανὸν
Πέμπει γεγωναὶ Ζηνὶ κυμαίνοντ' ἔπη.

445. πῖμπυ γιγνῶ] Vulgo πῖμπυ, γιγνῶ; qua in lectione acute Brunckius desiderat casum, quem verbum πῖμπυ regat; præterquam quod Græcum non sit γιγνῶ. Itaque verissime rescripsit πῖμπυ γιγνῶ Ζηνὶ κυμαίνοντ' ἔπη. i. e. jactit æstuantia verba quæ Jupiter audire possit, apte comparans Prometh. v. 312. In Mosq. 2. legitur γιγνῶ.

verborum constructio redditur, sed alia callide substituta. Si denique sic interpretéris: Capaneus minatur ad agendum h. e. ad exsequendas minas promptus atque paratus, idemque satis instructus, recte quidem hæc interpretatio e. Græcis elicitur, sed tamen illa ipsa toti verborum perpetuitati, eorumque universæ sententiæ repugnare videtur. Etenim si Capaneus satis ad exsequendas minas paratus atque instructus fuisset, fieri certe non potuisset, ut Eteocles ejus minas vanas atque inanes, nec eventum ullum habituras diceret. Itaque levi mutatione, at egregium ni fallor sensum præbente, rescribendum existimo:

Καπανίδης δ' ἀπειλῇ, δῆψ' παρισυνα-
μῖνους

Θεοὺς ἀτίζων,

ita ut illa verba cum iis quæ sequuntur hanc vim habeant: Capaneus autem minatur, deos ad agendum promptos contemnens, linguamque vanis minis exercens inani letitia elatus, homo mortalis in cælum eructat æstuantia verba, quæ vane Jovis aures non effugient. Sic omnia inter se apertissimo nexu coherent, totusque verborum circuitus, sublata vulgatæ lectionis frigiditate, magnifica sane sententia augetur. Καπανίδης ἀπειλῇ, δῆψ' παρισυναμῖνους Θεοὺς ἀτίζων; hic opponuntur minæ Capanei, nihil prorsus efficientes, deorum perenni virtuti, semper actuosæ, et ad ea quæ voluerit peragenda, sine verborum strepitu, semper promptæ atque paratæ, semper idoneis viribus instructæ. Egregie vero emendationem nostram confirmant, quæ infra v. 556. de Actore prædicantur:

ἀλλ' ἄκουσας, χυρὲ δ' ἐρῶ τὸ δέδεικται.

Quemadmodum enim ille alienus quidem ab ostentatione, et vana, quæ in verbis tantum consistat, jactatione, idem vero etiam manu fortis, et ad agendum promptissimus dicitur, Parthenopæi vero, cui is opposebatur, tumidæ minæ appellantur γλῶσσαι λεγόμεναι ἄντι βίους, sic h. l. Capaneus inaniter se jactans et ostentans turpi lingue abusu stultitiæ se ipsum convincit, cum eo procedat insanis, ut deos contemnat convitiisque lædat, quos tamen semper ad agendum promptos, inprimisque ad vindicandam hominum superbiam alacres esse, haud ignorare debebat. ἀπογυμνάζων στόμα ante de eo dicitur, qui vires non habet idoneas ad magna illa, quæ minatur aut promittit, perficienda, sed linguam tantum vana verborum jactatione exercet. Scholiastes tamen in participio ἀπογυμνάζων aliam, turpitudinis nempe, notionem quæsi visse videtur; cum sic interpretatur: ἀναιδῶς ἀποκαλύπτων καὶ διανοίγων; quod sane non ineptum esset, si modo aliis exemplis constaret, ἀπογυμνάζων idem aliquando denotasse, quod ἀπογυμνοῦν, denudare. Interea, donec illi verbo hæc potestas certius asseratur, acquiescamus in vulgari interpretatione, quæ profecto cum reliquorum verborum sententia pulcherrime conspirat. Ceterum emendationem nostram illa quoque oppositio, quæ inter θνητὸς ὢν et ἐς οὐρανὸν πῖμπυ intercedit, confirmare videtur. Egregie vero Brunckius aliud mendum in hac verborum serie latens detexit, mutata lectione γιγνῶ in γιγνῶ. Nam γιγνῶ Ζηνὶ κυμαίνοντ' ἔπη sunt

Πέποιδα δ' αὐτῷ ξὺν δίκη τὸν πυρφόρον

Ἦξειν κεραυνὸν, οὐδὲν ἐξηκασμένον

Μεσημβρινοῖσι θάλαπσιν τοῖς ἡλίου.

Ἀνὴρ δ' ἐπ' αὐτῷ, καὶ στόμαργός ἐστ' ἄγαν,

Αἰῶν τέτακται λῆμα, Πολυφόντου βία,

450

Φερέγγυον φρούρημα, προστατηρίας

448. θάλαπσιν] θάλαπσι edd. ante Brunck.
βία] βίᾳ Rob. utrumque vitiosum.

450. Πολυφόντου] Πολυφόντα Ald. et

astuantia verba, quæ Jupiter audire possit.
Idem optime comparavit Proni. 312.

εἰ δ' ὅδ' ἀδὲ τραχύς καὶ τιθνηγμένους λό-
γους

ρίψεις, τάχ' ἂν σου, καὶ μακρὰν ἀνι-
τίξω

Σαπῶν, κλύει Ζεὺς —

nec minus apte Hesychium ad partes
vocavit, qui γιγνώσκω interpretatur, ἐν
ἐξάκουστοι, μεγαλόφωνος.

446. sqq. πείποιδα δ'—ἡλίου. Certe
autem spero fore, ut pro merito ejus in illum
irruat igniferum fulmen, sane non dignum
quod cum meridianis solis caloribus compa-
retur. cf. Prometh. 358.—361. et Eu-
rip. Phœniss. 1197. sqq. (1192. sqq.
ed. Brunck.)

449, 450. ἀνὴρ — Πολυφόντου βία.
Vulgo in his versibus adjectivum στό-
μαργος omnes interpretantur garrulus, et
ad Capaneum trahunt, hoc sensu: Sed
adversus eum, quamvis nimium sit garru-
lus, h. e. ostentator, mittitur vir animi fer-
vidus, fortis Polyphontes. Neque vero
est, quod hanc explicationem contem-
namus. Fieri tamen possit, ut h. l.
poëta στόμαργος rariori vocabuli signi-
ficatu posuerit pro eo qui segnis sit ad
loquendum, ac de Polyphonte id intelligi
voluerit; sicut γλωσσουργία, quæ vulgo
est loquacitas, garrulitas, apud Lucianum
tamen in Lexiphane reperitur pro lin-
guæ ignavia positum. (p. 835. ed. Græv.
ds—καὶ παρὰ τὸν Μιντιάδην τὸν Σάμιον
σιωπὴν καὶ γλωσσουργίαν ἡμῖν ἐπιβάλλει.)
Tum autem ordo verborum esset: Ἀνὴρ
δ' ἐπ' αὐτῷ τέτακται, αἰῶν λῆμα, καὶ

στόμαργός ἐστ' ἄγαν, Πολυφόντου βία. h.
e. adversus eum cum ordinatur vir animi
fervidus, quamvis a loquacitate vehementer
abhorrens, fortis Polyphontes. (Gegen ihn
aber wird der wackere Polyphontes gestellt,
ein Mann feurig in seinen Unternehmungen,
wenn er gleich nicht viel Worte macht,
kein geschwätziger Praler ist.) Sic v. 409.
sqq.

ἰγὼ δὲ Τυδείϊ κισθὸν Ἀστυνοῦ τίνοι
τόνδ' ἀντιτάξω προστατῆν πολυμάτῃν,
καλ' ἐγγιγῆ τε καὶ τοῖς Διοχότης θρό-
νον
τιμᾶντα, καὶ στυγυῖνδ' ἐπὶ φρονίας λό-
γους,
αἰσχρῶν γὰρ ἀργύρε, μὴ κακὸς δ'
ἵνα φιλή.

Ut igitur illo loco Melanippus glorioso
Tydeo oppositus dicitur superbos ser-
mones odisse, ob eamque causam αἰ-
σχρῶν ἀργύρε μὴ κακὸς δὲ vocatur; h. e.
ad turpia quidem (quod præcipue per-
tinet ad loquacitatem) segnis, nequa-
quam tamen ad præclara facinora ignavus
vocatur, sic h. l. Polyphontes dica-
tur στόμαργος quidem, ad loquendum
segnis, idem tamen αἰῶν λῆμα, (al-
tera lectio αἰῶν λῆμα, quam citat
Schol. α'. præferenda non videtur.)
ad agendum fervidus et promptus. cf.
etiam v. 556.

451. φερέγγυον φρούρημα i. q. φερέγ-
γυον φρουρὸν, propugnatores s. defensores
certum et idoneum. προστατηρίας Ἀρτέ-
μιδος εὐνοίας, εὖν ε' ἄλλοις θεοῖς, bene-
volentia Dianæ benevolentia, ceterisque diis
faventibus. Hæc adjicit Etæoicles ad

Ἀρτέμιδος εὐνοίῳσι, σὺν τ' ἄλλαις θεοῖς.

Λέγ' ἄλλον ἄλλαις ἐν πύλαις εἰληχότα.

Χο. Ὅλοιθ' ὅς πόλει μεγάλ' ἐπύχεται, ἀντιστ. α'.

Κεραυνοῦ δέ νιν βέλος ἐπισχέδιοι,

Πρὶν ἐμὸν ἐσθροεῖν ὄμον, πωλιπῶν θ'

Ἐδωλίων ὑπερόπων

Δορί ποτ' ἐκλαπάξαι.

Ἀγ. Καὶ μὴν τὸν ἐντεῦθεν λαχόντα πρὸς πύλαις

Λέξω. Τρίτῳ γὰρ Ἐπτόκλῳ τρίτος πάλος 460

Ἐξ ὑπταίου ἤδησεν εὐχάλακου κρέανους,

Πύλαισι Νηϊτῆσι προσβιαλεῖν λόχον.

454. ἀλφ' ἄλφ' Ald. Rob. 455. μν] μν Ald. Rob. Turn. 457. διεκρίσθ] Recte sic edidit Brunck. ex metri praescripto: pro vulg. διεκρίσθ. 462. Νηϊ-
της] Edd. ante Brunnkiam Νηϊται, quod Heathius metro aptum non est primus intellexit. Νηϊται enim penultimam corripere necesse est. Nec vero hae portae Νηϊταίς sed Νηϊται appellabantur. Itaque Heathius reponendum censebat Νη-
ταις; hactenus recte; nisi quod formae communi Atticam cum Brunckio substi-
tuere praestat; quam etiam praebet Mosq. 1.

amoliendam impietatis invidiam, ne solum Polyphontis fortitudinem vel absque deorum numine et favore propugnandis hostibus idoneam existimare videatur.

454. 455. ἀλφ'—ἰωνχίδου. Porro, qui magna mala urbi minatur, cumque fulminis jactus arceat. μεγάλα ἰωνχίδου idem est quod v. 438. λατὸ ἀπικλεῖν et apud Euripidem λατὸ σὺ πάλῳ ἰωνχίδου, Phoeniss. 183. Fulminis vero Capaneus a Java tactum occidisse notum est. (" Sic enim Euripides in Phoeniss.

ὅτι διεκρίσθη γὰρ τυχίῳ
βέλλει κεκλιπὴ Ζεύς κτ.
et Quint. Calab.

ἡμῶν Διὸς κείνῃσι κεκλιπὴ.
Vide Pausan. in Bæot. et Philostrat. Imagg. in Antigone. At Vegetius lib. 4. Qui aculis in obediens urbium utuntur, fragmenter periculum sustinent, exemplo Capanei, a quo primum scalarum

propugnatio perhibetur insensata, qui tanta mole lapidum fuit obtutus a Thebanis, ut fulminibus dicatur extinctus." Schell.) Hunc locum imitatus est Euripides Phoeniss. v. 186. sqq.

ὁ Νήριος καὶ Διὸς
βαρβάρου βροχῶν,
κεκλιπὸς τε πῶρ αἰσάλας,
σὺ σὺ μεγαλοκρίων
διεκρίσας κεκλιπὸς.

456. sqq. σὺν—ἐκλαπάξαι. Præquam in adas meas irrumpat, atque insensata laeta nos e virginis audibus excutiet. πωλιπὰ ἰδάλων virginum consolavia, παραδίων notum enim est, interdum πῶλις dici virginem, sicut Horatius juvenes juvenes appellavit.

460. sqq. τρίτῳ—ἀλφον. Tertio enim Eteocle tertia nocte ex turpibus avon gulas accipit, ut Neitis portae cohortem admovet. (Apud Euripidem Phoeniss. 1115. Parthenopæus hanc portam oppugnat.) "Homerus Iliad. γ'.

Ἴππους δ' ἐπ' ἀμπυκτῆρσιν ἐμβριμωμένας
 Δινεῖ, θελούσας πρὸς πύλαις πεπτωκέναι.
 Φιμοὶ δὲ συρίζουσι βάρεζαρον τρόπον,
 Μυκτηροκόμποις πνεύμασι πληρούμενοι.
 Ἑσχημάτισται δ' ἄσπις οὐ σμικρὸν τρόπον
 Ἀνὴρ δ' ὀπλίτης κλίμακος προσαρμείβεται

463. 1^α ἀμπυκτῆρσιν] 1^α ἀμπυκτῆρσιν Ald. γ' 1^α ἀμπυκτῆρσιν Rob. 468. προσαρμείβεται] Coniunctim cum Bruckio scribere maluimus hoc nomen subintellecto πατά. Vulg. πρὸς ἀμείβεται.

Κλέριος 1^α κατὰ χαλκήρεϊ πάλλον
 ἰλόντι
 Ὀσπίτης δὲ πρὸς δινεῖ ἀφίη χάλκισιν
 ἴχθυος.

cujus ad exemplum Virgilius:
 dejectaque ærea sortem

Accepit gales.

Sic et Statius Theb. iii.

Et jam sortitus Protheus versarat
 athena

Casside.—" Stand.

463. sq. Ἴπποι—πιστωμένοι. Et equos jam ad portam irruere cupientes, adversus frena ferocientes gyrat s. circumagat. Hac imagine illustratur comparatio supra v. 395. ab equo ferociente ducta. 1^α ἀμπυκτῆρσιν ἐμβριμώδεις h. l. ita dicitur ut supra χαλκισιν κατασθμαίνουσιν. Etsi enim aliae ἀμπυκτῆρσι aut ἀμπυκτῆρσι funiculi sunt, quibus equorum capilli ad frontem religantur, (das Kopfstück des Vordergeschirrs) h. l. tamen universe de freno usurpatur. Δινεῖ, quia ferocientes equi frenis obnitentes, et ab ea via quam ingredi cupiunt identidem retracti, in gyrum ire coguntur.

465. Φιμοὶ δὲ συρίζουσι βάρεζαρον τρόπον. Quia statim v. 467. in fine versiculi recurrit τρέπον, arbitror Æschylum h. l. scripsisse βάρεζαρον βρέμον, h. e. cani autem strident ferro strepitu; vel, si mavis, Φιμοὶ δὲ συρίζουσι βάρεζαρον τρέπον, i. e. frena autem barbarorum ritu fabricata stridore suo tremorem a-

VOL. I.

timorem incutiant. Priori conjectura favere videtur schol. α'. qui exponit ἀσπιν ἴχθυον. Posteriorem præter schol. β'. illustrat similis imago v. 388. χαλκήλατοι κλάζουσι πάθους φόβον. cf. etiam v. 151. sqq. v. 205. sqq. Mihi tamen βάρεζαρον βρέμον maxime placet, etiam hanc ob causam, quia post Eteocles ad hæc nuntii verba respiciens dicit:

ὅς οὖτοι μάργον ἰστανῶν φρεναγμά-
 τιν
 βρέμον φρεναγμάτῃσιν ἐν πυλῶν χωρήσει-
 ται.

Si vero vulgatam teneas, saltem βάρεζαρον τρέπον cum Φιμοὶ potius omisso participio, v. c. πιστωμένοι vel simili, quam cum συρίζουσι construas necesse est. Nam frena quidem barbarico ritu fabricata esse possunt; barbarico autem ritu strepere perquam incommode dicerentur. μυκτηροκόμποις πνεύμασι πληρούμενοι, vom Schaume des schnaubenden Dampfes der Nasen bedekt. (Casambonus teste Burgessio in Codice suo adscripsit μυκτηροκόμποις.) μυκτηροκόμποις πνεύμασι pro ferocientium equorum trumante anhelitu.

467. Ἑσχημάτισται—τρέπον. Chyrcus autem ejus haud vulgari modo pictus aut esornatus est.

468. κλίμακος προσαρμείβεται, die Sprossen der Leiter, scalarum gradus. προσαρμείβεται cum εἵχῃ construendum, omisso πατά.

Ν Β

Στείχει πρὸς ἐχθρῶν πύργον, ἐκπέσαι δέλων,
 Βοᾷ δὲ χ' οὔτος γραμμάτων ἐν ξυλλαβαῖς, 470
 Ὡς οὐδ' ἂν Ἄρης σφ' ἐκβάλοι πυργωμάτων.
 Καὶ τῷδε φωτὶ πέμπε τὸν φερέγγυον
 Πόλειος ἀπείργειν τῆσδε δούλειον ζυγόν.
 Ἐτ. Πέμποιμ' ἂν ἦδη τόνδε, σὺν τύχῃ δέ τῃ
 Καὶ δὴ πέπεμπτ', οὐ κόμπον ἐν χερσὶν ἔχων,
 Μεγαρεὺς Κρέοντος σπέρμα, τοῦ σπαρτῶν γένους,

472. τῷδε φωτὶ] τῷδε τῷ φωτὶ Ald. 475. καὶ δὴ πείπομαι, οὐ] n. δ. πείπομαι οὐ
 Cod. Reg. A. Ald. Rob. καὶ πείπομαι δ' οὐ Victor etc. Lectio recepta Brunckio
 debetur, qui eam e cod. Reg. B. eruit. καὶ δὴ πείπομαι οὐ Mosq. 1. καὶ δὴτα πεί-
 πομαι οὐ Mosq. 2. καὶ δὴ πείπομαι οὐ Viteb. 476. τοῦ σπαρτῶν] Sic Viteb. et
 Brunck. Vulg. τῶν σπαρτῶν.

470. βοᾷ—γραμμάτων ἐν ξυλλαβαῖς.
 Ut v. 436. χροαὶ δὲ φωτὶ γράμμασι.

471. ὡς οὐδ' ἂν—πυργωμάτων. In-
 scriptio igitur clypei, quæ hic obliqua
 phrasi narratur, hæc erat :

ΟΤΑΔ' ΑΡΗΣ Μ' ΕΚΒΑΛΕΙ ΠΥΡΓΩ-
 ΜΑΤΩΝ.

474. τόνδε. Malim τῷδε, ut ad Eteo-
 clem referatur, et nuntii verbis καὶ τῷ-
 δε φωτὶ v. 472. respondeat.

οὐ τύχῃ δέ τῃ. “Id est τὴν. Male hæc
 vulgo accepta. τὴν, τῇ indefinita omnis
 sunt generis, nec eo significatu τὴν, τῇ
 adhibentur. Soph. Aj. 290. δὲ τε αὐ-
 τὸν ἀδελφῆς. Philoct. 39. ῥάκη βαρύνει
 τοῦ τοῦ αὐτοῦ πλῆθος. 771. μήτε τῇ τύχῃ
 καὶ τοῦ αὐτοῦ πλῆθος. Antig. 249. Ubi-
 nis exempla obvia. Perinde est in τῇ,
 τῇ interrogantibus. Quia plurali etiam
 sorvant numero. Eurip. Suppl. 135.

τῇ δ' ἱδὲνας παῖδας Ἀργείων εἶδεν;
 Plane ut nos : à qui avec-vous maris vos
 filles ? Nescio quid argutatur ad hunc
 locum Marklandus, cui absurda imme-
 rita videtur illa lectio.” Brunck. Recte
 vir elegantissimus, et οὐν τύχῃ δέ τῃ est
 i. q. non sine fausta quodam. omne, s. ac
 feliciter quidem. Stanl. qui lectionem τῇ
 expressit, sic int. Mittam jam hunc, feli-
 citer quidem, in eum. Ne vero frigidum

putes πείπομαι δὲ, cum deinde sequa-
 tur καὶ δὴ πείπομαι, (in Guelf. est δ
 δὴτα πείπομαι,) notandum est πείπομαι
 δὲ ita dici, ut nos diceremus : Ei ich
 werde ja dem wol schon auch einen schi-
 ken, und das, wie ich hoffe, mit gutem
 Glück Latine sententiam hoc modo ef-
 feras : Quidni mittam, et bona quidem
 cum fortuna mittam ? Imo vero jam mis-
 sus est etc. (Anonymus apud Burges-
 sium emendandum censet

οὐν τύχῃ δέ τῃ.

haud male, ut opinor. Sed pro τόνδε
 etiam τῷδε præstare videtur ; ut totum
 versiculum ita legamus :

πείπομαι δὲ ἦδη τῷδε,
 οὐν τύχῃ δέ τῃ.

Quod autem e marg. Morell. in eadem
 ed. affertur οὐν εἶχον, pro οὐν τύχῃ, id
 nibili est.)

475. οὐ πείπομαι ἐν χερσὶν ἔχων brevi-
 ter et acute dictum, pro οὐ καμνάζων,
 ἀλλὰ ἐν δρόμοις ἐν χερσὶν ἔχων. Itaque
 nihil aliud hac locutione significari
 puto, quam quod alibi planius dicitur
 χερσὶν δ' οὐ βραδύνει. Scholiastæ enim
 β'. paraphrasis, οὐ ἀσπιδὶ καμνάζων
 πλάττει φέρων, nescio quomodo non pla-
 cet.

Ὅς οὔτι μάργων ἱππικῶν φρυγαμάτων
 Βρόμον φοβηθεῖς ἐκ πυλῶν χαρήσεται·
 Ἄλλ' ἢ θανὼν τροφῆα πληρώσει χθονί,
 Ἡ καὶ δὴ ἄνδρες, καὶ πολισμ' ἐπ' ἀσπίδος
 Ἐλὼν, λαφύροις δῶμαι κοσμήσει πατρός.
 Κόμπαζ' ἐπ' ἄλλῃ, μὴδ' ἱμοὶ φθόνοι λήγων.

Χο. Ἐπεύχομαι δὴ τάδε μὲν εὐτυχεῖν, 5p. β.
 Ἰὰ, πρόμαχ' ἱμῶν δόμων, τοῖσι δὲ δυστυχεῖν.
 Ὡς δ' ὑπέραυχα βάζουσιν ἐπὶ πτόλει

482. μὴδ' ἱμοὶ φθόνοι] μὴδ' φθόνοι Rob. 483. ἐπεύχομαι δὴ τάδε] ἐπεύχομαι τάδε Ald. ἐπεύχομαι τῇδε μὲν εὐτυχεῖν, τοῖσι δὲ δυστυχεῖν Rob. Brunckio lectio debetur, quam in contextu posuimus, qui eam ex utroque Cod. Reg. adscivit. In Cod. Reg. A. contextus quidem exhibet τῇδε sed superscripta est emendatio τῶν, et addita glossa κατὰ. Ceterum hic est iambicus trimeter brachycatal. 484. ἰὼ] Hæc interjectio extra versus numerum ponitur, quod etiam in φῶι, ἂν et ἰὼ sæpe fieri solet. πρόμαχ' ἱμῶν] προμ' ἱμῶν Mosq. 2. et supra schol. βουθὶ τῶν. 485. ὑπέραυχα

477. sqq. δὲ οὔτι μάργων—χαρήσεται. Qui nequaquam inuicem equorum ferocia strepitum eshortens porta egreditur. Quamquam μάργων facile defendi potest, tamen si in codicibus legeretur μάργων, id potius præferrem; concinnius enim esset, et, si modo verum, emendationem nostram, qua v. 465. βάζεσθαι βήματα legendum censebamus, egregie confirmaret. φρυγαμῶνα non solum sunt hinnitus equorum, sed omnia horum ferocia signa, cum fremunt, exsultant, capita jactant, frenorum strepitum excitant.

479. τροφῆα proprie sunt dona a filiis vel pupillis parentibus vel tutoribus ac nutritoribus gratiarum causa tributa. Ea h. l. pulchre transferuntur ad mortem hominis pro patria occumbentis. Sensus: sed vel morte sua debitam patriæ telluri gratiam reddet.

480. ἢ καὶ δὲ ἄνδρες (ἢ καὶ δὲ ἄνδρες Grot. quod non placet. ἢ καὶ δὲ ἄνδρες Guelf.) argute et cum irrisione dictum; vel duo viros, h. e. et Eteoclem, et eum quem in olypeo gerit Ἰπλίστην ἄνδρα, una cum urbe in eodem celata capiet.

481. λαφύροις—δῶμας. Adeoque patriam domum spoliis ornabit.

482. κίρμαζ' ἰὼ ἄλλῃ. Hoc non sine festiva quadam cavillatione dicitur; ἄλλῃ τινὲς κίρμαζ' ἵππῳ. Nam etsi nuntius non id agebat, ut ipse hostium robur aut ferociam jactaret aut exaggeraret, tamen ejus narratio sensim sic incalescebat, ut ipse quasi in societatem ostentationis venire videretur. Ita qui in sole ambulant, etiamsi id non agant, tamen vel inviti colorantur; et qui de magnarum rerum altitudine dicunt, ipsi inter loquendum cæco impetu attollunt sese, et in digitos eriguntur.

μὴδ' ἱμοὶ φθόνοι λίγων ironice idem est, ac: nolī auribus meis parcere, exagere quantum potes istorum, qui reliqui sunt, ferociam.

483. τῶν μὲν (τῶν μὲν etiam in Guelf. legitur) universæ dicitur de Megarei partibus. Ac tuis quidem, ó defensor domorum nostrarum, partibus fortuna ut adsit precor.

485. sqq. ὡς δ'—κοταίνων. Et quem admodum furentibus animis inuolentur ad-

Μαινομένα φρενί, τὰς νιν Ζεὺς νιμέ-
τωρ ἐπίδοι καταΐνων.

"Αγ. Τίταρτος ἄλλος, γείτονας πύλας ἔχων
"Ογκας Ἀθάνας, ξὺν βοῇ παρίσταται,
Ἰππομέδοντος σχῆμα καὶ μέγας τύπος
Ἀλῶ δὲ πολλὴν, ἄσπίδος κύκλον λέγα,

490

βάξουν ἐπὶ πτόλι.] Ita se jamdudum emendasse profitetur Brunnck, antequam eandem istam scripturam ne mutata quidem littera in cod. Reg. A. reperisset. Neo aliter scribi debere ex versu antithetico intelligitur. *πτόλις χαράζον* mendose Ald. *πτόλις χαράζον* Rob. Turn. Vict. etc. *ἐπὶ πτόλι* Ald. Vict. *ἐπὶ πτόλι* Rob. 486. *μαινομένη*] Sic Codd. Regg. *μαινομένη* edd. Brunnckio antiquiores consensu. 487. *νιμέτωρ*] *νιμέτω* Mosq. 2. et supra schol. *διεγάρτω*. 489. *ὄγκας*] *ὄγκας* Mosq. 2. et supra gl. *τῆς μεγαλήθρους*. 490. *Ἰππομέδοντος*] Perperam, Brunnckius inquit, meo judicio Turnebus edidit *Ἰππομέδοντος*. Codicum et Aldinae ed. scripturam revocavi. Neo illa metro adversatur. Litterarum, quas liquidas vocant, ea vis est et proprietas, ut quia earum sonus facile nec ingrate geminatur, brevem vocalem saepe producant. Veram hanc observationem exemplis confirmat V. D. inter quae est ex hac tragedia v. 549. *Παρθινισαῖος Ἀρεάς*, quod ibi pronuntiandum *Παρθινισαῖος Ἀρεάς*. *τύπος*] *τύπος* Mosq. 1. 491. *ἄλλω*] *ἄλλω* vitiose Ald. *πολλῇ*] *πολλῇ* male Rob.

versus urbem vociferantur, ita Jupiter eos vindex iratus respiciat. *ἰπιδίῳ* h. l. in malam partem sumitur, de animadversione.

488. sq. *τίταρτος*—*ὄγκας Ἀθάνας*. (*Ἀθάνας* Bar. 4. et Hesych. v. *ὄγκας*, ubi hunc locum spectat; quod verius esse arbitror.) Apud Euripidem Ogygia porta nominatur Phœniss. v. 1124.

490. *Ἰππομέδοντος σχῆμα καὶ μέγας τύπος*. Notum periphraseos genus, ut *Πολυνείκους βίη*, *Ἐπταρχος μῖνος* Homer. Il. ξ. 418. *σχῆμα* et *τύπος* ad corporis figuram et staturam pertinet. Sic *μαρμαῖος τύπος* apud Euripidem. v. 163.

491. *ἄλλω* cum et *aream*, et *halonem*, (den Hof um die Sonne oder den Mond) quem Latini *coronam* s. *circulum* dicunt, significet, alii comparisonem cum clypeo ab illo priori, alii ab hoc significatu derivandam censuerunt. Jam etsi clypeus ob rotunditatem et magnitudinem, cum *areis*, in quibus frumenta tritabant, quae eo tempore rotundas

fuisse constat, conferri quodammodo potest, nemo tamen hoc genus comparisonis suave aut commodum dixerit. Stanleius quidem ad partes vocavit Ammianum Marcellinum: qui (lib. 24.) *arcis*, inquit, (sic et Varro i. 51. *arcem esse oportet*—*mollicam pro magnitudine segestis*, potissimum rotundam, et mediam paulo extumidam, ut si pluerit non consistet aqua etc.) *medietas in sublimem convergens terti ambitu Argolici scuti speciem ostendebat*. Sed aliud est, scriptorem historicum, explicandae rei causa, figuram arearum cum figura clypei, aliud poetam exaggerandi studio clypeum cum area comparare. Quis enim ferat: *Er schwang eine Tenne, ich meine seinen Schild* etc.? Itaque mihi quidem Aeschylus non ad *aream*, sed ad *halonem* respexisse videtur, cum eoque clypeum non tantum ob magnitudinem et rotunditatem, sed etiam ob fulgorem comparasse. A splendore clypeos apud poetas saepe numero laudari notum est. Sic Virgil.

*Εφριξα δινῆσαντος· οὐκ ἄλλως ἱρῶ.

Æn. 734. Sic de Martis *κρινωπλῆς*
Statius (Theb. iii. 222.):

Arduentes clypeos, atque æra mican-
tia certo.

Fulmine cristatum galeæ jubar ar-
maque in auro

Tristia, terrificis monstrorum ani-
mata figuris

Incutiens; tonat axe polus clypei-
que cruenta

Lux rubet, et solem longe ferit *αμου-
lus orbis*.

h. e. clypei radii ab ejus orbe solis
æmulo usque ad solem resplendebat;
nisi solem cum ferit potius constru-
endum, ac transitive solem ferire pro solem
reddere dixit Statius: hoc sensu: *und
das spiegelnde Rund des Schildes wirft das
Bild der Sonne zurück*. Si certe imagi-
nem suam in clypeo Achilles vidi-
asse dicitur ab eodem (Achill. ii. 190.):

Ut vero accessit propius, luxque *αμου-
la* vulum

Reddidit, et similem tandem se vidit
in auro,

Horruit, erubaitque simul.

In splendore quoque clypeorum terro-
ris materiam quæsitam esse, testatur
militis gloriosi (Achill. i. 1. 1.) apud
Plautum jactatio:

Curate ut splendor meo sit clypeo
clarior,

Quam Solis radii esse olim cum su-
dum est solent,

Ut ubi usus veniat, contra conserta
manu

Oculorum præstringat aciem in acie
hostibus.

Plurimum vero id quod efficere volu-
mus illustrat Homeri locus Iliad. ε'. 4.
sqq. ubi Minerva Tydei galeam et cly-
peum insigni fulgore circumdeditur di-
citur:

Δαΐς εἰ ἐν κέρυδις τι καὶ δακτύλος ἀνά-
ματι πῦρ,

'Αστὲρ ἰσχυρὸς ἱαλίχμιον, ἵσται μάστιγα
Δαρπυρὶ παμφαίνῃσι λευομένῃσι 'Ω-
κισσῶσι.

Sicut igitur Homerus illius clypei ful-
gorem cum stella luce comparat, sic

Æschylus clypeum *magnum, rotundum,
fulgentem* cum sole præsertim corona
cincto, ubi multo major ejus facies
quam alias apparere solet, clara sine
dubio, ornataque, similitudine compa-
rare potuit. Et quamquam nostri
forte poetæ clypeum magnum et ful-
gentem potius cum ipso sole simplici-
ter, quam cum sole corona cincto com-
pararent, observandum tamen est, Æ-
schyli ætate ejus generis meteora, mul-
to vehementius quam nostra, hominum
animos feruisse, novitate spectaculi ocu-
los terrente; accedente etiam quæ
spectandi curiositatem augeret, super-
stitione. Et si quis forte nobis objee-
ret, splendorem clypeo cælato non bene
tribui, ut in quo ipsa cælaminum aspe-
ritas fulgorem minuat, eum Homeri
vincerem exemplo, qui Achillis clypeo,
quamvis multa in eo signa Vulcanus
cælasset, eximium tamen splendorem
tribuit, Iliad. ε'.

'Ὀς δ' ὅταν ἐν πόντοις εἴλῃς ταύτης
φανῇ

Καιρίνοις πυρὸς, τὸ δὲ καίεται ὑψέῳ
ἔρισι

Σταδμῶν ἐν οἰσάλλῃ —

'Ὀς ἀπ' Ἀχιλλῆος σάνις εἴλῃς αἰθρῇ
ἱκανῇ

Καλοῦ, δαδάλιον —

Quæ cum ita sint, equidem Virgilium
quoque, ubi de Polyphemi oculo lo-
quitur,

et telo lumen terebramus acuto

Ingens, quod torva solūm sub fronte
latebat

Argolici clypei aut Phœbææ lampā-
dis instar,

ibi igitur eum non magnitudinem tan-
tum, sed etiam splendorem clypei ac
solis in comparando spectasse credide-
rim, quasi dixerit: *sein großes Auge, das
einsam unter seiner Stirne, unter den zot-
tigen Augenbrauen hervor schimmerte, groß
und glänzend wie ein Argolisches Schild,
oder die Fackel des Phöbus*. Certe id si-
milis, quem Virgilii interpretes hand
neglexere, Callimachi locus postulat

‘Ο σηματουργὸς δ’ οὐ τις ἐντελὴς ἄρ’ ἦν,
 “Ὅς τις τόδ’ ἔργον ᾤπασε πρὸς Ἀσπίδι,
 Τυφῶν’ ἴντα πυρπνόν δια στόμα
 Λιγνὸν μέλαιναν, αἰόλην πρὸς Κάσιν’
 “Οφείων δὲ πλεκτάναισι περιδρομον κύτος

495. διὰ στόμα] διὰ στόματος Rob.

videtur, hymn. in Dian. v. 53. ubi idem de Cyclopihus :

οὐκ εἰ δ’ οὐκ ἔργον

Θάλα μινύγλην, σάκι ἴσα τιτραβούρ
 Διὸς ἐπερλαύοντα.

Hactenus vocabulum ἄλῳ in hac metaphora non *arsum*, sed metrori genus, quod Græci ἄλῳ, Latini circulum s. coronam appellant, solem vel lunam corona cinctam significare lectoribus persuasimus; volumus quidem certo. In verbis autem conjunctis

ἄλῳ δὲ πολλὰ ἄσπεδος, κύκλον λίγῳ,
 ἔφραξε δινάσαντες· οὐκ ἄλλως ἔρῳ,
 (Salmasius ad Solin. p. 277. ed. Traject. ita distinguendum censebat :

ἄλῳ δὲ πολλὰ ἄσπεδος, κύκλον λίγῳ. quæ correctione nihil ad sensum proficitur, concinnitas tollitur.) non satis placet πολλὰν adjectum, non quo πολλὰς pro *magno, amplo, spatioso* dici nequeat, (nam de hoc adjectivi usu ex Homero aliisque liquido constat,) sed quod magnitudo imaginis eo adjecto minuitur potius, quam augetur. Etenim si Æschylus clypeum cum area constulisset, nihil opus erat hyperbolen per se satis audacem, hoc additamento ad vitium usque intendere; si vero, ut nobis videtur, similitudinem ab halone duxit, ne aptum quidem satis esset epitheton, propterea quod in hoc meteoro nulla est magnitudinis varietas. Non enim nunc minori, nunc majori ambitu spectatur. Itaque haud scio an Æschylus ita scripserit :

“Ἄλῳ δ’ ἰσχυρὰν, ἄσπεδος κύκλον
 λίγῳ”

“Ἐφραξε δινάσαντες, οὐκ ἄλλως ἔρῳ.

Halonen vero vibrabat, *clypei orbem* dico: *Horrui* eo illum *rotante*; *haud mentior.*

*Er schwang ein Schild, so gros und so glänzend als das Sonnenbild, wenn es ein leuchtender Hof oder Ring umgiebt; ich entsetzte mich, da er es so schwankte, umgelegen zu sagen. πάλλων, quemadmodum de hastis et gladiis, sic et de clypeis motis vel gestatis bene dici, vel ex epitheto Homerien *εὐκίεσθαι* intelligitur.—οὐκ ἄλλως ἔρῳ (in *Quæst. obs. ἄλλως λέγω*. Nempe librarius incidit in clausulam versus antecedentis, ubi similiter est *λίγῳ*) i. q. *οὐ μάταια λέγω*, ich vergrössere nichts.*

493. ἰ σηματουργὸς δ’ οὐ τις ἐντελὴς ἄρ’ ἦν. Pro *ἄρ’ ἦν* in cod. Seld. (item Ask. A. C. Colb. 2.) legitur *ἀνδρ.* quod sane non erat enī a Burgensio vulgato præferretur. Ordo enim est: ἰ σηματουργὸς δὲ ἄρα οὐκ ἐντελὴς *ση ἦν*, *anaglyphorum* vero *faber* sane *humid vulgaris* *aliquis* fuit; et particula *ἄρα* asseverandi causa additur.

495. sq. Τυφῶν’ ἴντα—ἀλλήν πρὸς Κάσιν. (Burgensius ita potius interpretandum esse existimat :

Λιγνὸν μέλαιναν, αἰόλην, πρὸς Κάσιν. Sed salva est vulgata distinctio. cf. *Agam. v. 503.*) *Typhonem ex ignivomo ore atrum fumum emittentem, volucrum s. velocem ignis fratrem.* Phrasi pæne ultra dialogi tragici fastigium assurgente eloquitur, id quod simplicius dixisset: *ἰγνὸν et fumum οἰονοῖ.*

497. κύτος est ipsa convexitas s. cavitas clypei, h. e. area cava quæm ἰ ἀντιζ, quæ et ἴσος dicitur, *areus* circulus ambit. Quod κύτος περιδρομον cum dicitur, idem est ac *εργαζόμενος*, *area* rotunda. *κυλογράφει* *κύκλος*, *extrema clypei circumferentia* *magnum aream* *cingens.* *περιδρόμει* h. l. *nihil*

Προσηδάφισται κοιλογάστορος κύκλου.
 Αὐτὸς δ' ἐπηλάλαξεν, ἔνθεος δ' Ἄρει

499. Ἄρει] Ἄρειν Ald. mendose. Ἄρειν Victor. Ἄρει dedit Brunck. e cod. Reg., A. Recte.

aliud significare potest, nisi *stratum* est. Quamquam enim alias *προσηδάφισται* est *solo allidere*, s. *solo equare*; tamen ut simplex *ὑπαρίξιν* interdum est *pavire*, *pavimentare*, *pavimento sternere*, ita eadem composito quoque via subjicitur; omissa deinde pavimenti notione, simpliciter *sternere*, *insternere* significat. Sensus igitur est: *Serpentum spiris* h. e. serpentibus mirum in modum implexis *rotunda area cupacis* s. *spatiosi circuli clypeum ambientis instrata est*. Germ. die runde Fläche der holzbüchigen Einfassung ist mit gewundenen Schlangen bedekt, und gleichsam gepflastert. Quæ quamquam ejusmodi non sunt, ut defendi non possint, inspicior tamen levi mutatione sic rescribendum esse:

Ἰφίων δὲ πλειστάκιστα περιδρομὸς κύκλος

προσηδάφισται κοιλογάστορος κύκλος.

unde saltem sensus existit et verbis aptior, et clypei descriptioni magis conveniens. In ipsa enim area clypei Typhonis imago cælaia erat; circum ambitum vero clypei, qui et *ἵκος*, et *ἄνταξ*, *Ζεὺς κύκλος* Græce appellatur, serpentes effecti erant, multiplicibus spiris inter se impliciti. *Serpentum vero spiris ambiens circulus cavæ areæ stratus*, seu cinctus erat; Germ. der einfassende Ring, (oder die ringförmige Einfassung) der holzbüchigen Schildfläche war mit vielfach gewundenen Schlangen bedekt. (Stanleius in versione plane sic reddidit verba, ac si emendationi nostræ favisset: ubi *serpentum gyris concavi scuti circularis ambitus stratus est*. At in adnotationibus, cur ita verterit, ne verbo quidem exposuit.) Certe epitheton *περιδρομὸς* melius τῷ κύκλῳ et *κοιλογάστορ* aptius τῷ ἵκῳ convenit, quam vice versa. Et in clypeis

non solum aream, sed etiam manubrium (*τιλαμῶνα*) et orbem æreum s. circumferentiam clypei, (*ἵκος* s. *ἄνταξ*) cælatis signis ornata fuisse notum est. *Τιλαμῶνας* exemplum Homerus habet, qui in Agamemnonis clypeo aream representasse narrat Gorgonem, Terrorem ac Fugam; argenteum vero manubrium cæruleum draconem ambiisse:

Τῷ δ' ἔξ ἀργύρεος τιλαμῶν ἦν αὐτὰρ ἵκ' αὐτῇ

Κυάνιος ἱλίικτο δράκων, κεφαλὰ δὲ αἰῶν

Τρεῖς ἀμφιπέφθις, ἰνὸς αὐχίνος ἰσπεφύκει.

In circulo vero clypeum ambiente Achillis quidem apud Homerum, et Herenlis apud Hesiodum Oceani flumen effectum erat. Vulgata lectio, præter ea quæ jam dicta sunt, hoc etiam incommode premitur, quod, si reliqua pars areæ, quam Typhonis figura non occuparet, undique anguibus oppleta fuisset, ipsa Typhonis imago nimis obruta et obscurata esset. Accedit quod *Eschylus* singulis clypeorum areis singulas tantum, non binas, nec plures imagines tribuat. Ita in Tydei clypeo cælum stellatum cum plenilunio, in Capanei vir nudus faciem gerens, in Eteocli miles ad hostium turrem scala esocedens, in Hyperbii Jupiter fulgurator, in Parthenopæi Sphinx, in Polynicii Justitia militem reducens. Non igitur in uno Hippomedontis scuto ab hac ratione discessisse videtur. Quæ cum ita sint, in ipsa clypei areâ unam Typhonis imaginem inclusam, circulum vero extremam ejus oram ambientem serpentum spiris ornatum et quasi circumvolutum fuisse existimo.

499. sq. *ἀντὶς*—*βλέπων*, (Quod *Ano-*

Βακχᾶ πρὸς ἄλκην, θυιάς δ'ε, φόβον βλείπων. 500
 Τοιοῦδε φωτὸς πείραι εὖ φυλακτέον.
 Φόβον γὰρ ἤδη πρὸς πύλαις κομπάζεταιται.
 Ἔτ. Πρῶτον μὲν Ὅγκα Παλλὰς, ἥτ' ἀγχίπολις,
 Πύλαισι γείτων, ἀνδρὸς ἐχθραίουσ' ὕβριν,

500. *Θυιάς*] Sinceram hanc scripturam pro vulg. *Θυιάς* Brunc. e codd. Regg. restituit. Vulgo scribebatur *Θυιάς*, cf. v. 838. In sequentibus cum Cantero malim: *φόνον βλείπων*, quod cum per se aptius est, tum quia sic vitatur molestia ejusdem verbi repetitio v. 502. nobis arridet. 502. *φόβον*] Accusativum auctoritate Codd. Regg. vulgato *φόβος* cum Bruncchio praelulimus. 503. *πρῶτον*] *πρῶτα* Ald.

nymus Anglus in edd. Barton. tentavit, ut sic distingueret:

Ἰδίοις δ' Ἄρην

Βακχᾶ πρὸς ἄλκην, θυιάς δ'ε φόβον, βλείπων,

ut βλείπων ad Ἄρην referatur, intricatior reddidit verborum collocationem, quam ut placere possit.) *Ἰπες* vero cum magno clamore, Martis numine afflatus, bacchatur ad pugnam Thyados instar, totius visu. Ἰδίοις Ἄρην est Martis plenus, sicut Horatius se Bacchi plenum dicit, vom Kriegsgott begeistert. *Θυιάς δ'ε* cum βακχᾶ conjungendum. Ita Virgilius de Didone: (*Æn.* iv. 300. sqq.)

Sævit inops animi, totamque incensa per urbem

Bacchatur. Qualis commotis excita sacris

Thyas, ubi audito stimulant trieterica Baccho

Orgia, nocturnusque vocat clamore Cithæron.

φόβον βλείπων si verum est, nihil aliud notat, nisi eum, qui aspectu suo alios terret, vultu torum, truculentum aspectu. Sed quia mox recurrit *φόβον*, h. l. malim *φόνον βλείπων*, der lauter Mord aus den Augen blüht; immitibus oculis mortem minans. Sic *συρίζων φόνον* Prom. 355. de Typhoëo. Sic serpentem, qui ipso obtutu necare videtur, Euripides, Ion. 1264. appellat

πυρὸς

Δράκοντ' ἀνακλίσσονται φονίαν φλόγα.

501. sq. *τοιοῦδε*—*κομπάζεταιται*. Huius igitur viri conatus bene observandi cavendique sunt; nam nunc quidem jam ante portis jactationibus et minis terrorem excitat; hoc enim est *φόβον κομπάζειν* (Lectiorem *φόβον κομπάζεταιται* confirmat etiam Ask. A. et Guelf. Vulgatam *φόβος* concinnitate ab ea superari, facile omnes sentiant.)

503. sqq. *πρῶτον μὲν*—*δύσχιμον*. Primum quidem Minerva Onca, suburbana, portis vicina, huius viri insolentiam exosa (pro *ἐχθραίουσ'* in Bar. 4. est *ἐχθραίνουσ'*) eum a pullis suis, sicut infaustum et exitiale draconem arcebit. Verba *ἀγχίπολις*, (pro *ἡτ'* *ἀγχίπολις* Stanleyus, teste Burtono, emendandum censuit *ἡδ'* *ἀγχίπολις*, quod valde placet,) *πύλαισι γείτων*, gratiam habent e gradatione collocationem. Bonum omen erat, quod Minervæ templum haud procul ab urbe abesset; melius vero et majus, quod eidem portæ, quam oppugnaturus erat Hippomedon, vicinum esset. *νισσών* suavi appellatione, pro *civibus*, quos tamquam gallina matrix pullos fovet ac tuetur. *δύσχιμος* vocem paragogam esse sicut *μολάγχιμος*, plane nobis persuasit eruditissimus Bruncchius, (ad Pers. 299.) neque adeo vel pro *δυσχιμους* aut *δύσχιμος* positum, vel cum Hælzlino *δύσχιμος* rescribendum esse concesserim.

Εἰρξει νιοσσῶν ὡς θράκοντα δύσχιμον
 Ὑπέρβιος δὲ, κιδνὸς Οἶνοπος τόπος
 Ἀνὴρ κατ' ἀνδρα τοῦτον ἡρέσθη, Δίλῶν
 Ἐξιστορήσας μοῖραν ἐν χρεῖα τύχης
 Οὐτ' εἶδος, οὔτε θυμὸν, οὐδ' ὅπλων σχῆσιν
 Μωμητός· Ἐρμῆς δ' εὐλόγως ξυνήγαγεν.
 Ἐχθρὸς γὰρ ἀνὴρ ἀνδρὶ τῷ ξυστήσεται
 Ξυνοίσετον δὲ πολέμιους ἐπ' ἀσπίδων
 Θεούς. Ὁ μὲν γὰρ πυρπνέον Τυφῶν ἔχει
 Ὑπερείῳ δὲ Ζεὺς πατήρ ἐπ' ἀσπίδος
 Σταδαῖος ἦσται, διὰ χερὸς βίλος φλίγων
 Κοῦπῳ τις εἶδε Ζῆνᾴ που νικῶμενον.

510

505. δύσχιμον] δύσχιμον Rob. 506. εἶδος] εἶνος Viteb. 509. εἶδ' Ita
 Bruck. e Reg. B. Vulg. εἶδ'. 510. ξυνήγαγεν] συνήγαγεν Victor. 513. πυρ-
 πνέον] πυρπνέον Ald. 515. σταδαῖος] σταδαῖος Rob. χερὶ] χερὶ Ald. φλίγων]
 φλίων Ald. e glossa.

506. sqq. Ὑπέρβιος δὲ — Μωμητός. Hyperbius vero, fortis Eteocles filius, ad-
 versarius isti constitutus est, qui in hoc
 fortune discrimine suum ipsius fatum ex-
 plorare cupit, nec ad formam corporis nec
 ad animi virtutem, nec ad armorum appa-
 ratum culpandus. Ἐξιστορήσας μοῖραν Δί-
 λῳ, h. e. experiri vult, utrum vincere
 sibi fati decretum sit, an honesta-
 tam pro patria mortem oppetere.
 Certe nihil aliud ei propositum est,
 nisi aut vincere aut mori. εἶδ' εἶδος,
 οὔτε θυμὸν, οὐδ' ὅπλων σχῆσιν μωμητός
 quia enim nuncius Hippomedontem et
 ab ingenti corporis statura, et ab ani-
 mi ferocia, et ab armorum ornatu lan-
 daverat, Eteocles Hyperbium nulla ex
 parte isto inferiorem esse pronuntiat.

510. Ἐρμῆς δ' εὐλόγως ξυνήγαγεν. Op-
 portune Stanleyus monuit, quicquid
 boni fortuito accidisset, id Mercurio
 auctori adscriptum fuisse. Nostri hac
 ita enuntiarent: der Zufall hätte sie
 nicht schieklicher zusammenbringen können.
 Stanleyus vertit: Mercurius convenien-
 tissim. 1.

ter ea contulit. Rectius fuerat, ita
 transtulisse: Mercurius alterum cum al-
 tero, Hippomedontem cum Hyperbio
 apte et convenienter composuit.

511. Jam duplicem εὐλογίας causam
 reddit. Primum enim hic inimicus inimi-
 co opponitur; deinde cum ad pugnam
 venerint, hostilia numina in clypeis con-
 ferent.

513. sqq. Ὁ μὲν γὰρ — πυρπνέον. Ille
 enim ignivomum Typhoea gerit; Hyper-
 bio vero Jupiter pater erectus in clypeo se-
 det, ignitum fulminis telum manu jaciens;
 atqui nemo unquam Jovem victum vidit.
 Ac talis quidem istorum numinum amicitia
 est. βίλος φλίγων graviter et concise
 dictum, pro βίλος φλογεῖν βέλλων.

516. κοῦπῳ τις εἶδε Ζῆνᾴ που νικῶμενον
 parenthesi quasi includendus. Nempe
 victoris spe abruptus Eteocles vix
 cito satis monere posse sibi videtur,
 Jovem semper invictum esse. Itaque
 cum, si logicum sententiarum ordinem
 sequi voluisset, sic potius collocandi
 fuissent versiculi:

o o

Τοιαδε μίντοι προσφίλεια δαιμόνων.

Πρὸς τῶν κρατούντων δ' ἰσμεν, οἱ δ' ἡσσημένων,

Εἰ Ζεὺς γε Τυφῶ καρτερώτερος μάχῃ.

Εἰκὸς δὲ πράξειν ἄνδρας ὧδ' ἀντιστάτας 520

Ἵπερβίῳ τε, πρὸς λόγον τοῦ σήματος,

Σωτῆρ. γίνοιτ' ἂν Ζεὺς ἐπ' ἀσπίδος τυχάν.

Χο. Πίποιδα τὸν Διὸς ἀντίτυπον ἔχοντ' ἀντ. β'.

519, 520. Hoc versus vulgo transpositos et perperam scriptos feliciter ordinari suo verumque scripturam ex codd. Regg. restituit doctissimus Brunck. In Ald. etc. sic leguntur:

Εἰκὸς δὲ πράξειν ἄνδρας ὧδ' ἀντιστάτας.

Εἰ Ζεὺς γε Τυφῶ καρτερώτερος μάχῃ.

520. ἀντιστάτας] ἀντιστάτας Mosq. 1. 521. Ἵπερβίῳ τε] Ἵπερβίῳ γε Victor. et Viteb. 523, πίπειδα] πίπειδα δὲ Rob.

τοιαδε μίντοι προσφίλεια δαιμόνων
καὶ τῶν τοῦ Ζηῆς πρὸς ὑπάρχοντων

(qua ratione ille quidem versiculus cum v. 512—515., hic autem cum sequentibus aptius conjunctus fuisset) tamen inversam harum sententiarum consecutionem animi fervor et confidentia dictavit; quam ab ipso poëta, non a librarii errore profectam esse existimo.

517. τοιαδε μίντοι προσφίλεια δαιμόνων. Hæc parum assecutus est Pauwius, qui de amicitia, qua dii suos tueantur, accepit. Nam προσφίλεια respicit id quod v. 512. dixerat, deos, quos ambo illi adversarii inclypeis gererent, inimicitias inter se exercere; ironice igitur addit: Talis igitur est utriusque horum deorum inter ipsos amicitia. Germanice verterim: Nicht genug, dass heir Feind gegen Feind zu stehen kömmt; auch die Götter, die sie im Gefecht auf ihren Schildern gegen einander führen werden, sind unter sich Feinde. Denn jener führet den flammenhauchenden Typhon, Hyperbius aber den Vater Zeus auf seinem Schilde; in erhabner Stellung sitzt er da, und schleudert aus der Rechten einen feurigen Pfeil; (und dass Zeus je sei besiegt worden, hat noch niemand erlebt.) So gute

Freunde sind also die Gottheiten (auf beider Schildern) unter einander.

Notanda vero est relatio inter particulas μίντοι v. 517. et δὲ post κρῆσόντων. Illud enim indicat, absolutam esse prioris sententiam, de inimicitia inter deos, quorum imagines in clypeis erant; hoc vero δὲ innuit, jam novum inchoari enuntiatum, de superiore Thebanorum fortuna, ex Jovis signo, quod Hyperbii clypeo insculptum erat, ominanda.

518. sq. πρὸς τῶν—μάχῃ. Nos vero a victoribus stamus, illi a victis siquidem Jupiter Typhæo in pugna superior est.

520. sq. εἰκὸς δὲ—τυχάν. Et hoc igitur modo illos adversarios utrinque rem gesturos credibile est; et Hyperbio, ad rationem insignia, servator ut spero Jupiter erit in clypeo effectus.

523. Chorus inchoatam ab Eteocle sententiam persequitur. Is enim cum de Hyperbii fortuna dixisset, supererat ut etiam quid de Hippomedonte futurum esset, auguraretur. Hoc igitur Chorus hac Antistrophe supplet.

πίπειδα—ἰάψιν. Certo confidimus fore, ut is, qui in clypeo Jovi adversarium, et invisum terra obruti dei corpus gerit, invisam imaginem mortalibus, immortalibus

Ἄφιλον ἐν σάκει τοῦ χθονίου δέμας
Δαίμονος, ἔχθρὸν εἰκασμα βροτοῖς τε καὶ
Δαρυβίοισι θεοῖσι, πρόσθε πυ-
λᾶν κεφαλὰν ἰάψειν.

Ἄγ. Οὕτως γένοιτο. Τὸν δὲ πέμπτον αὖ λέγω
Πέμπταισι προσταχθέντα Βορρείαις πύλαις
Τύμβον κατ' αὐτὸν διογενοῦς Ἀμφίονος.

530

Ὅμνυσι δ' αἰχμὴν, ἣν ἔχει, μᾶλλον θεοῦ

525. δαίμονος] Ex emendatione Brunnkii certissima. Vulg. δαίμων. 526. πρόσ-
θε] πρόσθου Rob. 529. προσταχθέντα] προσταχθέντα Rob. προσταθέντα Vit.
Βορρείαις] Βορείαις Ald. Βορείαις Victor. Βορρείαις Vit.

busque diis, ante portas caput confringat. In πύλαις τὸν articulus τὸν cum ἔχοντα construendus; et ἀντίτυπον ἄφιλον asyn-
deti figura pro ἀντίτυπον ἄφιλόν τε. ἀν-
τίτυπον, adversarium, apte de Typhoëo
propter bellum adversus Jovem gestum;
ideoque Jovi ἄφιλον, inuisum, exosum.
Pro δαίμονος certissime Brunnkiius emen-
davit δαίμονος; et quia felicem hanc
conjecturam vir doctissimus hac una
ratione defendit, quod absque ea tau-
tologia oriatur, (quam tamen effingunt
ii, qui δαίμονος exponunt ἡρώων, ut
Schol. B.) age firmioribus eam argu-
mentis adstruamus. Primum τοῦ χθον-
ίου absque substantivo parum com-
mode poneretur. Deinde oppositionis
elegantia, quæ est inter βροτοῖς τε καὶ
δαρυβίοισι θεοῖσι periret. Tum suavior
e lectione δαίμονος existit concinnitas
verborum. Præstat enim, vocabulo
ἔχθρῳ, in quo præcipua vis sententiæ
ponitur, novum comma inchoari. De-
nique, quo minus δαίμονος hac ratione
defendamus, ut sit i. q. semideis, heroibus,
hanc ob causam impedimur, quod,
etiamsi hæc vocabuli vis, de quo dubitari
potest, Æschyli ætate jam invaluerit,
hoc loco tamen id universe nos accipere
jabet v. 517: ubi vocabulo δαίμωνος Ju-
piter ac Typhoëus comprehendebantur.

525. sq. ἔχθρῳ εἰκασμα βροτοῖς τε

καὶ δαρυβίοισι θεοῖσι. Periphrasi pro ima-
gine omnino omnibus inuisa, ut Latini di-
cunt, diis hominibusque approbentibus, pro
nemine non approbante.

529. Βορρείαις πύλαις. Apud Euri-
pidem Phœniss. 1115. sqq. Partheno-
pæus Νέϊτεν portam oppugnat.

530. De communi Zethi et Amphi-
onis monumento cf. Pausan. ix. 17.

διογενεῦς Ἀμφίονος. Amphion enim
et Zethus ex Jove et Antiope nati.
Apollodor. lib. 1.

531. Ὅμνυσι δ' αἰχμὴν. "Justinus
Epit. Trogi Pomp. lib. 43. Per ea ad-
huc tempora Reges hastas pro diadematē
habebant, quas Græci σκήπτρα dicere;
nam et ab origine rerum pro diis immor-
talibus veteres hastas coluere; ob cuius
religionis memoriam adhuc deorum simul-
lacris hastæ adduntur. Hæc Justinus,
quæ Nostro miram lucem afferunt. Has-
ta, inquit Festus, olim summum armorum
imperium significabat; neque vero tantum
imperium militare, sed et summam etiam
in civilibus auctoritatem hasta communiter
designavit. Hinc patet hastam et σκήπ-
τρον idem olim fuisse. (Non assentier
Stanleio. Namque jam apud Homerum
σκήπτρον et δόρυ distinguuntur. Neque
vero ex Euripidis loco id colligi po-
test.) Unde Euripides de Polymestore
in Hecuba:

Σίβειν πεποιθὼς, ὀμμάτων δ' ὑπέρτερον,
 ἥ μὴν λαπαΐζειν ἄστυ Καδμείων, βίβη
 Διός. Τὸδ' αὖτ' αἰδοῦ μήτερός ἐξ ὄρεσκόου
 Βλάβστημα καλλίπρωρον, ἀνδρόπαις ἀνῆρ.
 Στείχει δ' ἰούλος ἄρτι διὰ παρηΐδων

532. ἰμμάτων δ' ὑπέρτερον] ἰμμάτων ὑπέρτερον Rob.

533. βίβη Διός] βίβη Διός

Rob. 534. ματέρει] ματέρει Rob.

Ὅς ἐν ἁγίῳ χυφισμένην πλάκα

Ἰπύρι, φίλιππον λατὸν εὐδύνει δαίρι.

Sceptrum jurare apud antiquos Regibus soleune fuit; quod ex Homero liquet.

Ναὶ μὰ τῷδε εὐφρονει —

Euripides Ἰφίφι. Plaut. Cureul. 4. 4.

At ita me machera et clypeus bene juvent.— Stani.

531. μάλλον διαὶ σέβειν πεποιθός.

“Mezentius apud Virgil. Æn. x. 773. Dextra, mihi deus, et telum, quod missile libro,

Nunc adsint.

Capaneus apud Statium:

virtus mihi numen et ensis

Quem teneo.” Stani.

Adde ejusd. lib. ix. 547. ubi idem Capaneus telum immane lacerto librans hortatur:

ades ὁ mihi, dextera, tantum

Tu præsens bellis, et inevitabile numen,

Te voco, te solam superum contemtor adoro.

“Hinc quoque lineamenta summissee videtur, quibus Idæ ferocem expressit indolem Apollonius Argon. i. 466.

Ἰστυ οὐτὸν δαίρι, ἴτε παρηΐδων ἄλλων

Κῆδος ἐν πελάγειον ἀίεμαι, οὐδὲρ' ἰφίλλω

Ζεὺς τίσει, ἰστέοντι περὶ ἰπὸν δαίρι, μὰ τὸ τι πῶμα

Αἰγίον ἰστέοντι, μὰ δακρυόεντι ἄιστον,

“Ἰδω ἰστέοντι, καὶ ἐν Ζεὺς ἀντίστοιχο.”

Brunck.

534. ματέρει ἐξ ὄρεσκού. “Schol. α. Antiopam vocat. Sed Euripidi Ἀνταλάντης γένος dicitur, (Phæniss. 149. 1117.) ut et Ovidio. cf. et Apollodor. lib. iii. Servius ad vi. Æneid. alios nominat parentes.” Stani.

535. βλάβστημα καλλίπρωρον, ἀνδρόπαις ἀνῆρ. “De pulcritudine Parthenopæi Statius Theb. iv. 251.

Pulchrior haud ulli triate ad discrimen ituro

Vultus, et egregie tanta indulgentia formæ.

Nec desunt animi, veniat modo fortior ætas.”

536, 537. στεῖχευ—δραῖ. ἄρας φουδός vel ab ἰούλος regitur, vel a ταραδὲ ἀντίλλωντα δραῖ, quam rationem secutus est in versione Stanleius: Huic commodum incipit per malas lanugo, creder nascentis pubis exurgens pilus; vel denique, quod optimum videtur, ἄρας φουδός genitivi sunt absoluti, et commata cum Brunckio post ταραδὲν et φουδός ponenda. Sensus: Et jam ei genas lanugo operat, crescentie pubertate (Abreschius ἄρας φουδός ita explicat, ut intelligatur ἀβρόν, etate ipsam (ἰούλον) gignente. cf. lexio. Æschyl. in φῶν), creder pilus exoritur. Comparavit Stani. Hom. Odys.

—περὶ σφῶν ἐπὶ ἀρετῇ φουδόν ἰούλον
 Ἀντίστοιχοι, ταραδὲν ἐν γένος εὐδύνει
 λᾶχνη.

et Pindar. Olymp. i.

Ὡς φουοσας, ταρβὺς ἀντίλλουσα θρήξ.
 Ὅ δ' ἄμὼν, οὔτι παρδένων ἐπώνυμον
 Φρόνημα, γοργὸν δ' ὄμμι' ἔχων προσίσταται.
 Οὐ μὴν ἀκόμψαστός γ' ἐφίσταται πύλαις.
 Τὸ γὰρ πόλειος ὄνειδος ἐν χαλκηλάτῳ
 Σάκει, κυκλωτῷ σάματος προβλήματι,
 Σφίγγ' ἁμόσιτον προσμεμηχανευμένην
 Γόμφους ἐνάμα, λαμπρὸν ἔκκρουστον δέμας·
 Φέρει δ' ὑφ' αὐτῇ φῶτα Καδμυίῳ ἔνα,
 Ὡς πλεῖστ' ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἰάπτεσθαι βέλη.

539. γαργαλὶς Ald. 540. ὁ μὲν δὲ μὲν δὲ Viteb. ἀντιστοιχεί γ' Ald.
ἀντιστοιχεί γ' Ald. 543. ἀντιστοιχεί γ' Ald. ἀντιστοιχεί γ' Ald. ἀντιστοιχεί γ' Ald.
ἀντιστοιχεί γ' Ald. Rob. Mosq. 1.

πρὸς ἐκείτους δ' ἵτι φεῖν
λάχεται τοὺς μίλαν γένειον ἱερὸν.

538. *οὐκ ἠγασθαι τὸν ἑαυτοῦ.* Allusio ad nomen Parthenopoi, quod deinde diserte enuntiat. *Er hat einen rauhen keinesweges jungferlichen Sinn, oder Muth.* *αἰσχύη* h. l. de ferocia et fortitudine, ut *στυγνὸν* apud Virgilium.

539. Կարճի՞ք իմս՝ Էջոյ. Sic Eupip.
Phœniss. v. 145. de eodem: *Իմաստ*
կարճի, մեծսն յարմար.

540. οὐ μὲν ἀνέμπαυτος γ' ἰφίσταται
 πύλαις. Neque vero ipse sine jactatione
 accedit ad portam. ἀνέμπαυτος, ad su-
 perbum clipei insigne pertinet.

341. *σπίλις θύειος* appellatur Sphinx, quia Thebis sedam calamitatem inferbat. Hic igitur *θύειος* malo sensu ponitur. At bono contra apud Euripidem Phœnisæ. 1748. *Σφίγγος θύειος*, eam respectu ad Œdipum, cui victoria de Sphinge reportata magnam gloriam attulerat.

543. Σφίγγ' ἀνίσταται. Comparetur Euripidea Sphingis descriptio, Phœniss. 1030.

Ισας, Ισας, ὦ πτωχὸν σου, γὰρ λόγιμα
κατέχεις τ' Ἐχθρὸν σου

Καθμίαν ἀρετῶν
 πολύφθοροι, πολύτονοι
 μῆτορ ἀειδοντες, δάκν' ἵλας
 φονάσι πτερῶς, χαλαῖσι δ' ὀ-
 μοσίταις.

543. sq. *παραμυθία* *χρυσόβαντος γόμφου*.
Clavis affisam. Nimirum Sphingis em-
 blema clavulis vel cuneolis ad fundum
 clypeī affixum erat. *λαμπερόν* de ful-
 gore aeris, ex quo Sphingis simulacrum
 fabricatum erat. *λαμπερόν* ob horri-
 bilem figuram. Nam *λαμπερόν* quoque
 ad splendorem cum Abreschio trahere
 non placet.

545. *φίγν' δ' ἀφ' αὐτῶν φῶεν Κελύπην*
Isa. Ea vero Sphinx unum Thebanum
civem fert, pedibus subjectum. Ita scilicet
adornatum erat Sphingis signum,
ut ore arreptum pedem vel aliud mem-
brum hominis mordicus teneret, reli-
quo ejus corpore pedibus subjecto.

546. ὡς πλῆρες ἐστὶ ἀνδρὶ τῷδ' ἰάκκῃ-
σθαι βίλην. Ita ut in hunc clypeum (scil.
Thebani civis in clypeo imaginem)
multa tela conijciantur. Germ. so dass
dicser gute Thebaner eben weil er auf
dem Schilde steht) von vielen Pfeilen
beschossen wird. Hac sententia mihi

Ἐλθὼν δ' ἵσκειν οὐ καπηλεύσειν μάχην,

aliud significatur, quam Parthenopæum, utpote bellicosum virum et in prælio acrem, nullum tempus intermittere, quin corpus periculis et clypeum hostium telis obijciat; indeque in civis Thebani effigiem multa tela conjici. Hæc sane facillima est et simplicissima verborum interpretatio, in qua quidem acquiescendum puto, nisi hoc simul innui velis, consulto Parthenopæum Cadmei civis etiam imaginem clypeo addidisse, ut significaret, quemadmodum hoc simulacrum multis hostium telis petatur, sic se ipsum quoque multos Thebanos occisurum. Sed reconditus hic est verborum sensus, quo facile carere possumus. Etenim, si cogites, nuntium continuo sequenti versu ad fortitudinem Parthenopæi describendam transire:

Ἰλθὼν δ' ἵσκειν οὐ καπηλεύσειν μάχην, nihil aliud indicare videtur ista, quæ præcedit, observatio, ὥς πλείον' ἐν' αἰσθ' ἐπ' ἰάσσεσθαι βίλην, quam multa in clypeum Parthenopæi, adeoque in ipsam Cadmei civis effigiem tela conjici, quod fieri non posset, nisi Parthenopæus fortiter pugnaret, clypeumque perpetuo hostibus obverteret. (Itaque et Homerus II. λ'. 570. sqq. ubi Ajacis fortitudinem prædicat, multa hostium jacula partim in ejus clypeo, partim circa eum in terra defixa esse narrat.) Sic si hodie miles aliquis legionarius diceret: *In dieser Schlacht ist der Adler in der Fahne unsern Regiments brav durchlüchert worden*; id utique honoris causa, et virtutem legionis jactaturus diceret. Jam aliorum interpretum commenta breviter percuseamus. Scholiastes uterque verba sic intellexit: *civem Thebanum in clypeo tam misere a Sphinge laceratum esse, quasi multis hostium telis laceratus fuisset*. Id autem nullo pacto e verborum structura effici potest. Pauwius ὥς πλείον' ἐν' αἰσθ' ἐπ' ἰάσσεσθαι βίλην sic vertit: *Quam plurima in virum hunc conjiciuntur tela*; quasi nuntius moneat,

ut virum hunc, si possent, urbi propter ipsum insigne maxime inivium cito de medio tollerent. Verum, si quid video, ista versio prorsus a grammatica ratione abhorret; quis enim unquam audivit, ὥς cum infinitivo constructum, imperativi vim secum ferre? Neque vero ἐπ' αἰσθ' ἐπ' commodè potest ad ipsum Parthenopæum referri, cum his verbis eundem indicari clarum sit, quem versu antecedente ἴνα Καδμείων φῶρα tragicus appellaverat. Heathius denique sic cepit: Thebanos in propugnaculis stantes et Parthenopæi insigne in eorum contumeliam ostentari ratos iracundia furentes, jam eum quamquam ex longinquo jaculis petitiæ. Quod quamquam reliquis commentis melius et verbis aptius est, non tamen, quomodo Thebani e longinquo clypei insigne oculis comprehendere potuerint intelligo.

547. Ἰλθὼν δ' ἵσκειν. Hoc loco veram particulæ δὲ potestatem negligi nolim. Nam non solum ea quæ sequuntur cum versu antecedente vincit, sed hujus etiam sententiam illustrat et confirmat. Latine verteris: ET BANE huc venisse non videtur bellum cauponaturus. Id igitur proxime cum iis cohæret, quæ versu antecedente dixerat, multis telis clypeum peti. καπηλεύσειν μάχην primum est bellum luori causa gerere; ex bello lucrum querere. Sic Ennius apud Cic. de Off. i. 12. cauponari bellum dixit. Pyrrhus enim, cum de captivis redimendis ageretur, præclare sic respondet:

Nec mi aurum posco, nec mi pretium dederitis,

Nec cauponantes bellum, sed belligerantes,

Ferro, non auro vitam cernamus utrique.

itaque cauponantes bellum est i. q. ex bello quantum facientes. Verum ab hoc Æschyli loco lucri notio prorsus abhorret. Itaque sicut idem teste Etymol. M. auctore (v. Κάπουλος. Item

Μακρᾶς κελύδου δ' οὐ καταισχυεῖν πόρος
 Παρθενοπαῖος Ἀρκάς· ὁ δὲ τοιόσδ' ἀνὴρ,
 Μίτοικος, Ἀργεῖ δ' ἐκτίων καλὰς τροφάς,
 Πύργοις ἀπειλεῖ τοῖσδ', ἃ μὴ κραῖνοι Διός.

550

Ἔτ. Εἰ γὰρ τύχοιεν, ὧν φρονόυσι, πρὸς Διῶν
 Αὐτοῖς ἐκείνοις ἀνοσίοις κομπάσμασιν,

549. Ἀρκάς· ἰδὲ] Ἀρκὰς ἰδὲ Rob. 551. τοῖσδ'] δὲ R. Sed id ex versu hic male repetitum. 553. κομπάσμασιν] Ob sequentem vocalem Brunckius e codd. Regg. adiecit ἰφιλλουσιν, vulgo cum scriberetur κομπάσμασι.

Suid. ead. v.) πάντα τὰ δέλια καὶ πη-
 λα αὖ appellavit, sic h. l. καπηλείων μά-
 χην nihil aliud est, nisi bellum haud
 serio, sed dolose tractare, h. e. quæ-
 rere, qua arte, quove dolo pugnae dis-
 crimē effugere possis. Germ. Und
 in Wahrheit, et hat gar nicht das An-
 sehen, als ob er hergekommen wäre, sich
 hinter dem Treffen listig wegtuschlei-
 chen.

548. μακρᾶς — πόρον. Nec videtur
 longæ via iter, ignavia scilicet, et socor-
 dia, aut prælii detrectatione, dedeco-
 raturus. (" Plerumque πόρος dicitur
 de tractu fluminis breviori; nonnun-
 quam tamen de itinere et transitu
 quovis etiam longinquo et spatioso.
 Vid. Herodot. vii. 183. Partheu. Ero-
 tic. c. 27. et quæ hanc in rem dicta
 sunt ad Xenoph. Ephes. lib. i. p. 19."
 Abresch.)

550. μίτοικος, non civis Argolidis,
 sed colonus inter Argivos, et inter eos
 educatus.

Ἀργεῖ δ' ἐκτίων καλὰς τροφάς. Et
 Argis pulcra educationis ac nutritionis
 præmia retributurus.

551. πύργοις ἀπειλεῖ τοῖσδ' (scil. δι-
 οῖ) ἃ μὴ κραῖνοι Διός. Turribus hæc
 atrocitas minatur, quæ utinam ne deus rata
 habeat.

552. sqq. εἰ γὰρ τύχοιεν — ἐλπίστω.
 Hæc verba Pauwius ita interpretatur:
 Utinam evenirent illi, quæ spirant ipsis
 illis improbis jactationibus, profecto omnes

perirent funditus. Sed primum parti-
 cula γὰρ, ut sæpe, includit tacitam
 ejus, in qua alter loquentium proxime
 finierat, affirmationem; deinde τύχοιεν
 πρὸς Διῶν de eadem re dicatur necesse
 est, de qua versu antecedente pronun-
 tium erat ἃ μὴ κραῖνοι Διός. Versus
 igitur proculdubio sensus hic est:
 (Non nego gravia et atrocitas esse quæ iste
 turribus nostris minatur.) Etenim si isti
 ea quæ cogitant a diis obtinere impia ista
 jactatione possent, certe (turres nostræ)
 funditus et pessime perirent. Ita πωλύ-
 λει ad πύργους v. 551. non ad oppug-
 natores refertur. ἀνοσίοις κομπάσμασιν
 epitheto aptissime delecto. Tantum
 enim abesse significat, ut insolenti ista
 jactatione quidquam proficiant, ut ea-
 dem potius propter impietatem deorum
 iram et vindictam sibi contrahant. Re-
 spicit autem Eteocles id quod Parthe-
 nopæus v. 531. haud sine deorum con-
 tumelia dixisse ferebatur. Vernacula
 igitur v. 552—555. sic reddiderim: Ja
 wenn sie freylich durch jene göttlosen
 Grosssprechereyen die Götter vermögen
 könnten, ihnen ihre stolzen Absichten zu
 gewähren, so würden sie (unsre Thürme)
 freylich von Grund aus erbärmlich zerstört
 werden. So aber wird dieser Arkadier
 auch an dem Actor seinen Mann finden
 etc. Sed Pauwii rationem si quis forte
 præstulerit, eam e versu 568, 569. ad-
 struere possit.

Ἡ τ' αὖ πανάλλεος παγκαπῶς τ' ὀλοίατο.
 Ἔστιν δὲ καὶ τῷδ', ὃν λέγεις τὸν Ἀρκάδα,
 Ἀτὴρ ἀπομπος, χεῖρ δ' ἔρα τὸ δρᾶσιμον,
 Ἀκτῆρ, ἀδελφὸς τοῦ πάρος λελεγμένον
 Ὃς οὐκ ἴασι γλῶσσαι ἱεργμάτων ἄτερ
 Ἔσω πυλῶν ρέουσιν, αἰλδαίνειν κακὰ,

555. ἴστω] ἴστω Rob.

556. ἀτὴρ ἀπομπος, χεῖρ δ' ἔρα τὸ δρᾶσιμον. Si vera est lectio, quam quidem Scholiaste utroque et Tzetze (is enim notante Abreschio Chiliad. iv. v. 994. hunc in modum interpolat :

Νοῦ μὴν ἀπομπος, χεῖρ δ' ἔρα τὸ δρᾶσιμον.)

antiquiorem esse oportet, ἔρα satis audaci παραχρήσει positum sit necesse est, pro ὁδο, novit, scit ; scine Hand aber kennt Thätigkeit. Si quis autem hac metaphora non delectetur, ei auctor sim, ut rescribat :

Ἀτὴρ ἀπομπος, χεῖρ δ' ἔρα τὸ δρᾶσιμον.

Sæpe enim arma et manus, ubi de fortitudine agitur, deinceps ponuntur. (Sic Stat. Theb. ii. 623.

Hæc socii, nullæne manus, nulla arma valebunt ?)

χεῖρα δρᾶσιμος esset motu fortis ; δρᾶσιμον, acer et arduus hasta, ut Virgilius loquitur Æn. xii. 789.

557. ἀδελφὸς τοῦ πάρος λελεγμένου. Hyperbii scilicet.

558. sq. ὁ οὐκ ἴασι γλῶσσαι ἱεργμάτων ἄτερ ἴσω πυλῶν ρέουσιν ἀλδαίνειν κακὰ. Hoc loco ambiguitas oritur e vocabulo ἱεργμάτων, cum ἱερμα et septum, i. q. ἱερὸς, et facinus, opus, i. q. ἱερὸν, denotare possit. Stanleyus posteriorem notionem amplexus vertit : qui non sine linguam sine operibus intra portus irruentem augere mala. Multo autem nobilius Æschyloque dignius videtur ἱεργμάτων de aggerre accipere, qualis exundantibus fluminibus opponi solet. Orationis au-

tem, ni fallor, structura hæc est : ὁ οὐκ ἴασι γλῶσσαι ἱεργμάτων ἄτερ ρέουσιν ἴσω πυλῶν ἀλδαίνειν κακὰ, qui sane ἱεργμάτων Parthenopæi immodice jaetabundam, non sine (torrentis ritu ultra ripas exundantis) abæque aggerre (quem potius sat cito ei opponet,) fluentem, intra portus, h. e. in urbe mala augere, terrorem nimirum civibus inculcando. (German nicht scummen wird dem Strome seiner Zunge einen Damm entgegensetzen, damit er nicht in der Stadt noch Uebel ärger mache.) Verbo ἴσω proprie utitur Homerus de fluminibus, a quibus, cum exundant, pontes disjiciuntur, et perumpuntur aggeres ; v. c. Il. ε'. 87. ubi de Diomede :

Θῦνι γὰρ ἀμυδίην, ποταμῷ πλάθοντι ἰσιναι,

Κιμάρῃω, ἴστω δὲ ἰσιν ἰσιναισιν γιφύται.

Τίνδ' οὐδ' ἄρ' ἐτι γίφεται ἱεργμάτων ἰσιναι,

Οὐδ' ἄρα ἱερμα ἱερμα ἀλδαίνειν ἱεργμάτων.

et Il. ε'. 746. ubi Ajaces dicuntur Trojanos repressisse :

— δὲ ποταμῷ ἰσιναι ἰσιναισιναι
 ἴσιναι, πιδίαι διαπύσαι τινυχιναισιναι

Ὅστι καὶ ἱεργμάτων ποταμῷ ἀλδαίνειν ἰσιναι

ἴσιναι, ἄρα δὲ ἐτι πιδίαι ἰσιναι πιδίαισιναι

Πιδίαισιναι, οὐδὲ ἐτι μιν σιδίαι ἰσιναισιναι

Quemadmodum igitur supra, comparatione ab incendio sumta, de dissipa-

Οὐδ' εἰσαμύνειαι θηρὸς, ἐχθίστου δάκνου,

560. ἐχθίστου] ἄλκων Rob.

tione rumorum dixit poeta ταχυρό-
δους λόγους λαμβάνει καὶ φλέγειν χρίσας
ὁπλ., sic h. l. similitudine ab exundante
fluvio petita superbiloquentiam Par-
thenopœi magno cum strepitu minas ef-
fatientis, quæ cives terrere potuissent,
appellat γλῶσσαι ῥέουσαι. Quod autem
ἄλδαινον καὶ ad timorem civium, quem
ex auditis Parthenopœi minis concipere
possent, pertineat, cum per se satis
manifestum est, cum aliis etiam locis
comparatis clarius apparet. Ita v. 502.
φίλον γὰρ ἦν πρὸς πόλιν κρημαίνεσθαι,
nihil aliud significabat, quam Hippo-
medontem jam ante portam fugam ac
timorem jactatione sua minisque atro-
cibus ciere. Et v. 195. Eteocles Cho-
rum nolebat propter metum τὰ τῶν θύ-
ραθιν ἔρειν' ἐφίλλειν, quod idem est ac
ἴσθαι πολὺν κακὰ ἄλδαινον. Ceterum
Burgessius pro ῥέουσαι emendabat ῥέ-
ουσαι, hac interpretatione usus: qui
non sinet linguam quæ frustra intra septum
ejus in ore tumultuatur, mala augere, et
exsequi, quæ minatus sit. ἴσθαι πολὺν ni-
mirum post Bern. Martinum V. L. i. 9.
sic intelligit, ut Homerus ἴσθαι ἰδόντων
(Il. 8. 350. et sæpius) et Euripides ῥέ-
ματος πόλιν (Hippol. 882.) dixit. Ve-
rum si hoc innuisset Æschylus, ei poti-
us, ut opinor, ἴσθαι πολὺν, quam ἴσθαι πο-
λὺν scribendum fuisset.

560. οὐδ' εἰσαμύνειαι θηρὸς, ἐχθίστου
δάκνου, ἰκὼ φέροντα πολέμιος ἐπ' ἀσπί-
δος. Stanl. int. neque intrare cum sinet,
qui bestie inimicissimi morsus imaginem
fert in hostili clypeo. Is igitur ἐχθίστου
δάκνου non appositam esse vocabulo
θηρὸς, sed potius ab eo regi existima-
vit. At, ut alia hujus versionis incom-
moda præteream, δάκνος morsum signifi-
care non memini. Est potius bellua,
vel bestia seu dentibus, seu veneno
nocens. De Sphinge dentibus et un-
guibus Thebanos lacerante nihil aptius.

VOL. I.

Sed si δάκνος h. l. beluam significat, do-
plex est, quam inire liceat, ratio et via
constructionis. Vel enim genitivus
θηρὸς ab alio genitivo ἐχθίστου δάκνου
regitur, sicut Euripides ἄφθογγα δάκν
θηρὸν dixit Hippol. v. 646. quod ta-
men ob ambiguitatem structuræ, et
genitivorum, alius ab alio recti, co-
accervationem non placet; vel ἐχθίστου
δάκνου est ἐπιθεώρησις vocabuli θηρὸς,
et utrumque appositione jungitur: hoc
sensu: neque sinet cum intrare, qui in
hostili clypeo gerit imaginem FURÆ, INI-
MICISSIMÆ BELUÆ. Quæ ratio, quam-
quam inter eas, quas exposui, longe
optima est, nondum tamen ita mihi
satisfacit, ut in ea prorsus acquiescam.
Etenim si esset θηρὸς ἰκίον, vel θηρὸς
τούτου, plane non offenderet hæc ap-
positione ἐχθίστου δάκνου. Nec magis
eam sollicitandam putarem, si θηρὸς de
Sphinge κατ' ἔξοχον, olim usurpatum
fuisset. Nunc cum θηρὸς universe quam-
cunque beluam aut feram notet, nec h.
l. pronomine quodam demonstrativo
ad propriam Sphingis naturam tradac-
tum sit, θηρὸς, ἐχθίστου δάκνου, ἰκὼ haud
secus ad aures accidit, ac si Latine di-
coeres: bestie, immanis beluæ imago; ubi
statim succurrit querere: confusionem
tandem bestie, aut beluæ? Certe parum
definite Æschylus cogitavit eloquentus
fuisset; quod genus vitii ab hoc scrip-
tore alienissimum est. Suspicio itaque
poetam scripsisse:

οὐδ' εἰσαμύνειαι Σφίγγις, ἐχθίστου
δάκνου

ἰκὼ φέροντα etc.

h. e. Neque sinet cum qui Sphingis, im-
manissimæ bestie, imaginem in clypeo ge-
rit, intrare. Nec difficile est conjicere,
quo pacto θηρὸς pro Σφίγγις in textum
venerit. Forte in glossa interlineari
vocabulis ἐχθίστου δάκνου superscripserat
aliquis θηρὸς, quo nimirum δάκνου

P p

Εἰκὼ φέροντα πολεμίας ἐπ' ἀσπίδος.

Ἐξωθεν εἶσω τῷ φέροντι μέμψεται,

Πυκνοῦ κροτησμοῦ τυγχάνουσ' ὑπὸ πτόλιν.

Θεῶν Δελόντων δῆτ' ἂν ἀληθεύσαιμι' ἔγώ.

Χο. Ἰκνεῖται λόγος διὰ στηδαίων

στρ. γ'.

Τριχὸς δ' ὀρδίας πλόκαμος ἴσταται,

563. κροτησμοῦ] Recte Brunckius hoc restituit, antea conjectura, post etiam in Codd. Regg. reperiuntur. Vulg. κροτισμοῦ, quod barbarum esse recte idem Brunckius pronuntiat. 564. δῆτ' ἂν] Ita versus explendi causa rescripsit Brunck. Δελόντων δ' ἂν ἔλ. ἰγὼ Ald. Rob. Sic et cod. Reg. B. In Reg. A. omittitur M. Pauw. conj. S. S. δ' ἂν ἔλ. ἰγὼ. Sed particula potentialis ἂν hic abesse nequit.

explicaret; deinde id, ut sæpe, in textum receptum verum vocabulum exturbare potuit. Certe in Guelf. superscriptum legitur: τοῦ μισσημένου Θηρίου. Nec repugnat Scholion ejusdem cod. margini adscriptum: ἴσται οὐκ ἴδαι τὴν γλῶσσαν τοῦ Παρθινιστοῦ τὴν χωρὶς ἱερῶν ἰέουσιν ἥτοι πολλὰ λίγους αὐτῶν τὰ παρὰ, δ' λίγαι, ἰλδοῦσαν ἴσω τῶν πυλῶν, ἥτοι αὐτὸν τὸν Παρθινιστοῦ φέροντα ἐπὶ τῆς πολέμιας ἡμῖν ἐκείνῃ τοῦ μιμνησμένου Θηρίου τῆς Σφίγγος οὐκ ἴδαι ἰσχυρίζαι ἥτοι ἰσχυρίζαι.—Quod reliquum est, vulgatam, nisi codicum auctoritas accesserit, damnare non auiam; eamque defendendi mollissimam rationem arbitror hanc, ut Θηρὶς pro Ἀθηρὶς ἰσχυρίζαι positum esse dicamus.—

561. ἐκείν. "Sic in utroque cod. Reg. scriptum. Recte. Diversæ formæ sunt, ἐκείν, ἐκείνος, et ἐκεί, ἐκείν, ecce, ἐκεί. Eurip. Hel. 73.

— ἰκνεῖται λόγος διὰ στηδαίων

Γυναικὶς ἐκείν φέροντι, ἢ μ' ἀπώλιν

et Med. 1162." Brunck.

562. Ἐξωθεν εἶσω τῷ φέροντι μέμψεται, Πυκνοῦ κροτησμοῦ τυγχάνουσ' ὑπὸ πτόλιν. Sensus facilem habet explanationem; Sphinx illa in clypeo efficta, extrinsecus introsum, nempe ad Parthenonem, illum clypeum ferentem, contra graviter conquiretur, ob ocrebras

tus telorum et hastarum, quos ante urbem accipiet. Sed v. 562. desideratur copula; non enim Æschylus abruptum ejusmodi orationis genus amat. Itaque vel sic legendum:

ἢ ἔξωθεν εἶσω τῷ φέροντι μέμψεται, vel secundum Cod. Barocc. 4. scripturam:

ἔξωθεν εἶσω τῷ φέροντι δ' ἐκείν τῷ φέροντι μέμψεται. Sed eam locum per metri leges particula δ' occupare nequit.)

564. Θεῶν—ἰγὼ. Vera igitur dixerim diis bene volentibus.

565. In tertia Chori antistrophe, quamquam verba per se spectata timoris indicium habere videntur, tamen ob Eteoclis orationem proxime præcedentem, confirmandis animis metuique abstergendo maxime idoneam, præstat ea de summo horrore intelligere, quem Chorus ex impietate Parthenopæi, deorumque contemptu percipit.

ἰκνεῖται λόγος διὰ στηδαίων. Pectus penetrat sermo. λόγος nimirum de universo argumento colloqui de Parthenopæi insolentia inter Eteoclem et nuntium habiti capiendum.

566. τριχὸς—ἴσταται. Et attecti præ horrore stans capilli. τριχὸς πλόκαμος h. l. periphrastice pro Σφίγγι.

Μεγάλα μεγαληγόνων κλύων ἀνο-
σίων ἄνδρων. Εἴδε γὰρ θεοὶ

Τούσδ' ὀλέσειαν ἐν γᾶ.

"Αγ. "Ἐκτον λέγοιμ' ἂν ἄνδρα σωφρονέστερον 570
'Αλκὴν τ' ἄριστον, μάντιν, 'Αμφιάρεω βίαν.
'Ομολοῖσιν δὲ πρὸς πύλαις τεταγμένος
Κακοῖσι βάζει πολλὰ Τυδείας βίαν
Τὸν ἀνδροφόντην, τὸν πόλεως ταρακτορα,

568. εἶδε γὰρ θεοὶ] Sic optime Brunck. ex utroque cod. Reg. Eandem lectionem præbet Mosq. 1. Vulgo cum pessimo hiatu εἶδε οἱ θεοί. 570. σωφρονέστερον] Hæc lectio, quam ex Ald. Rob. Mosq. 2. revocavi, aptior est huic loco, quam superlativus σωφρονίστατον, quem Brunckius edidit. 572, 573. Male in Aldina omissi. 573. βάζει] βιάζει Rob. 574. ταρακτορα] σπαράκτορα Cod. Reg. A.

567. μεγάλα—ἀνοσίων ἄνδρων. Auditis magnis scil. conviciis superbiloquentium impiorum virorum. Ellipsis substantivi post μεγάλα indignationem loquentium decet. Fieri tamen potest ut μεγάλα eodem modo dictum sit, quo v. 485. ὑπερουχία, ac simpliciter ῥήματα, non autem λοιδορήματα aut gravius ejus generis verbum subintelligatur.

568. εἶδε γὰρ. Cavendum est, ne omittatur h. l. vis elliptica particulæ γὰρ; quæ sæpe respicit brevem aliquam sententiam, omissam illam quidem, sed facile supplendam. Sensus est: Utinam eos dii perdant; merentur enim.

569. ἐν γᾶ scil. ἐπὶ, ne incolumes in patriam revertantur.

570. Post insolentium aliquod virorum inauditam superbiam, ferociamque immanem et cum ipso deorum numinis contemptu conjunctam, suaviter animum spectatoris reficit Amphiarai, hominis modesti ac sobrii, nec tamen ideo minus ad agendum prompti, pulcherrima sane imago, et a poeta quidem nostro sic efficta, ut in alienæ personæ moribus ipse animi sui magnitudinem signis hæud obscuris expresserit.

σωφρονέστερον Ἀλκὴν τ' ἄριστον. Modestiores quidem quam illos, eundem tamen

et fortissimum.

572. 'Ομολοῖσιν. Prætidem portam. Amphiarao assignat Euripides Phœniss. v. 1120.

573. κακοῖσι βάζει πολλὰ Τυδείας βίαν. Tydeum vehementer probis incessit, multis cum conviciis alloquitur. "Pari modo Hesiod. 'Erg. v. 186. Μίμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλισταῖς βάζοντ' ἰκίσσιν, s. prout Henr. Steph. in Th. L. Gr. legit βάζοντες ἰκίσσιν." Abresch.

574. ἀνδροφόντην. Tydeum cædis perpetratæ causa exsulem Argos confugisse, consensu narratur a scriptoribus. Quosnam vero occiderit, ambiguum est. Diodorus Siculus Lycopœum et Alcatoum, ejus patruales, nominat. Apollodoro autem teste, fuerunt, qui solum Alcatoum Cenei fratrem, alii, velut Alcæonidis scriptor, qui eum Melanis filios Cæneo insidiantes, nempe Phineum, Euryalum, Hyperlaum, Antiochen, Eumedem, Sternopem, Xanthippum ac Sthenelum; alii, ut Pherecydes, qui ipsum Olenium fratrem suum occidisse traderent. Rursus apud Hyginum fratrem Menalippum in venatione occidisse dicitur. Eustathius vero docet, affines, Lycopœum et Alcatoum, seu ob insidias Cæneo structas, a Tydeo

Μέγιστον Ἄργει τῶν κακῶν διδάσκαλον,
 Ἐριννύος κλητῆρα, πρόσπολον φόνου
 Κακῶν τ' Ἀδράστῃ τῶνδε βουλευτήριον
 Καὶ τὸν σὸν αὖθις πρόσμορον ἀδελφεὸν

interemtos esse, simulque eum quamvis invitum et imprudentem Melanem patrualem occidisse.

τὸν πάλαις παρέμμενα. Civitatis Argorum turbatorem.

575. μέγιστον—διδάσκαλον. Maximum Argivis malorum magistrum. Utrouque igitur convicio Amphiarus belli adversus Thebanos suscepti præcipuum auctorem fuisse Tydeum querebatur.

576. Ἐριννύος κλητῆρα. Furie vocatam s. præconem. Quia Œdipus filios suos his diris devoverat, ut ipsi mutuis cædibus se invicem conficerent, aptissime patris scil. furiam provocasse dicitur Tydeus, quoniam bello isto confiato occasionem patris diras perficiendi ipse arcessiverat. πρόσπολον φόνου, μέγιστον cædis; φόνος omnino ad stragem in hoc bello edendam pertinere videtur.

577. κακῶν—βουλευτήριον. Et omnium horum malorum Adrastum evasorem.

Omnino tota hæc narrationis pars de probris ab Amphiaro in Tydeum coniectis insignibus ornatur artis tragicæ notis. Primum enim perturbatio quædam verborum inest, narrantis affectum significans. Nam post τὸν ἀνδροφόνου omissum est, καλῶν αὐτῶν, ut nuntius ipse, accelerans orationis cursum, iacta in Tydeum convicia sua quoque sententia comprobare videatur. Deinde, ut mos est iratorum hominum, eadem probra aliis verbis enuntiata hic repetuntur. Versus enim 575. et 577. eandem fere vim habent, nec Ἐριννύος κλητῆρα et πρόσπολον φόνου multum inter se differunt. Denique in ipsis his conviciis admirabiliter et vatis dignitas, et orationis tragicæ decor servatus est.

578. sqq. Καὶ τὸν σὸν αὖθις πρόσμορον ἀδελφεὸν

Ἐρυστιάδῃσιν ὄνομα, Πολυνείκους βίαν, Δίς δ' ἐν τελευτῇ τοῦτον ἰδαντεύμενος

Καλῶ, λίγυ δὲ τοῦτ' ἴσως διὰ στίγμα. Incredibile est, quas ad ineptias abierint Scholiastæ, ut se ex h. l. difficultate expedirent. Primum, enim Ἐρυστιάδῃσιν ὄνομα interpretantur ἀναπτύσσουσιν, ἰτυμολογίῃν. Nihil vidi magis ineptum. Quomodo enim huic verbo, cui resupinandi notio inest, ea vis tribuatur, ad quam ne audacissima quidem translatione unquam detorqueri potuisset? Deinde Δίς τοῦτον ἰδαντεύμενος reddunt bifariam nomen dividens. Allusionem ad Polynicis nomen h. l. tangi certum est. Nimirum Amphiarus eum πολλῶν τιμῶν ἰσότητος nominaverat. At quis nunquam ab Æschylo exspectet, ut hanc rem tam jejune, tam exiliter, tam inepte elocutus sit, quam ineptis illis Græculis in mentem venit hario-lari! Quis quæso ferat poetam nedum tragicum, qui allusionem ad vim nominis Πολυνείκους factam esse memoraturus, hoc ita describat: Bifariam secus nomen, h. e. in Πολλὸν, et Νύκας? Grammaticum aliquem in ludo litterario prima pueris elementa tradentem, non autem poetam generoso spiritu inflatum audire tibi videaris. Accedit, quod ineptissima sic oritur tautologia. Nam si Ἐρυστιάδῃσιν ὄνομα jam significat τὸ ὄνομα ἀναλύειν, s. ἰτυμολογίῃν, cur idem sequenti versu horridius etiam et jejunius dicatur? Neque vero, si Æschyli verborum copiam et varietatem recordamur, credibile est, eum his vocabulis tam insipide repetiisse. Quæ cum ita sint, mihi quidem videor et versus 578. una syllaba defecti mensuræ, et universæ sententiæ, ut nunc est, omnem interpretandi sollicitiam aspernantis, integritati quam fieri possit optime consulere, sic emendando:

Καὶ τὸν σὸν αὖθις πρόσμορον ἐς ἀδελφεὸν

Ἐξυπτιάζων ὄνομα, Πολυνείκους βίαν,

579. In hoc versu non solum post *πρόσωπον* syllaba deest ad metri integritatem, sed etiam sensus ejus duorumque sequentium multis modis implicitus est. Ut autem nos ex omnibus expediamus, ita corrigendos opinor: *Καὶ τὸν οὖν αὖθις πρόσ-
ωπον ἐς ἀδελφὸν Ἐξυπτιάζων ἔμμε, Πολυνείκους βίαν Δύστην αὐτῷ τοῦτο* ἰδαντού-
μινος *Καλῷ* etc. Emendationis veritatem ut assererem, operam dedi in Commentar., ad h. l. Brunckius audacius, quam ut probare possim, in textum invecit *ἐμνέ-
σων παρορῶδων* pro *πρόσωπον ἀδελφόν*, neque tamen reliquorum versuum difficulta-
tem remedio tam aspero sublevavit. Pro *ἀδελφόν* in Rob. est *ἀδελφόν*. In codd.
Regg. annotatur lectio futilis *πρόσωπον*, quam exponunt glossæ, τὸν ἐν τοῦ αὐτοῦ

Ἐξυπτιάζων ἔμμε, Πολυνείκους βίαν,
Δύστην οὖν αὐτῷ τοῦτο ἰδαντούμινος,
Καλῷ, λίγυ δὲ τοῦτ' ἴσως διὰ σόμμα.

Deinde vero vicissim in infelicem tuum a. malo tuo fato tibi natum fratrem vultum reflectens, Polynicem, infausum ei nomen exprobrans, vocat, et his eum verbis affatur. *πρόσωπον ἀδελφὸς* Eteocli Polynices dicitur, non quod ei certum interitum portendat, (nam id quidem nuntius regi non oggessisset,) sed potius quod ei malo fato natus sit, ut qui jam bello eum persequatur, quo sane, absque eo fuisset, Eteocles carere poterat. Itaque *πρόσωπον* nec cum Schol. α'. *ἀξιοθάνατον*, neque cum Scholio, quod e cod. Reg. Brunckius affert, *πλησιοθάνατον*, τὸν ἰγγυὲς θανάτου ὄντα interpretor (scite enim Brunckius: næ melior, inquit, Amphiarao ipso, vates erat nuntius ille, qui jam præviderat Polynicem in prælio cæsum iri), sed potius cum Schol. β'. τὸν οὖν ἐπὶ φιλῆς συναδελφόν, ἀλλ' ἐπὶ μάχῃ. (deinen recht dirzum Unglück und Verdrußse gebohrnen Bruder.) Verbi *ἐξυπτιάζειν* notior vulgo est vis intransitiva, qua pro *surpinum* esse ponitur. Idem tamen active quoque usurpatum fuisse constat. Cf. lexic. Æschyl. h. v. *ἐξυπτιάζειν ἔμμε ἐς τινὰ* itaque est, *oculis in aliquem reflectere, resupino vultu aliquem spectare*, quod primum ii facere solent, qui corpora alta, v. c. sidera, turres, montes suspiciunt. Deinde idem vultus est efferentium sese, et alto supercilio alios contemnendum, aut increpantium. Ita Clemens Alex. Pædag. lib. iii. p. 253. A. ed.

Sylb. vetat *ἐξυπτίζοντα* παρα-
λίπιν ἐς τοὺς ἀπαντῶντας, ἐπὶ ἀπολίπιν-
σιν ἐς ἡμᾶς, quod utique superbæ foret indicium. Hoc loco igitur vultum Amphiarai Polynicem increpantis optime depingit *ἐξυπτιάζειν ἔμμε*. Facillime autem *ἔμμε* et *ὄνομα* a librariis permutari potuisse, non est quod multis verbis demonstrem. (Sic Plat. Phæd. c. 47. p. 260. ed. Fischer. ubi in vulgatis est *ἀλλοτρίῳ ἔμμε*, rectius Stobæus legit *ἀλλοτρίῳ ὀνόματι*.) Πολυνεί-
κους βίαν vel cum *ἀδελφόν* conjungendum est, ita ut post *καλῷ* subintelligatur αὐτὸν, vel cum hoc ipso pronomine construendum. Utrum eligas, parum interest. Nobis tamen postrema ratio majorem videtur commoditatem habere, Participium *ἰδαντούμινος* jam Stanleius intellexit non significare *partiens, dividens*, id quod h. l. ineptissimum esset, sed potius *exprobrans*. Opportune quoque laudat Sophocleum illud e Trachiniis, v. 801. ubi Hercules Dejaniræ conjugium sibi exprobrans dicitur:

τὸ δυσσάρετον λίαντρεν ἰδαντούμινος.
(Schol. ad h. l. recte explicat: *ἰδαν-
τούμινος, νῦν, σφῶδε κακῶς λίγων, δυσφη-
μῶν, συνεχῶς μιμνήμινος ἰσαρώμινος*.) Nihil secius tamen in adnotationibus parum aberat, quin optimam hanc interpretationem retractaret, propterea quod se ex adjuncto *δις* ἐν *σιλιντῇ* expedire non posset. Atqui in his verbis corruptelam latere, vix est ejusmodi, ut ambigi debeat. Quid enim quæso *δις* illud valeat? Nonne prorsus otiosum est et frigidum? Cur enim bis

Δίς τ' ἐν τελευτῇ τοῦνομ' ἐνδατούμενος

580

στίξας, in cū ab eū socrēs γινηθίνα, in quo Brunnecius suum illud ἰμύσαςον latere putabat.

dicatur Amphiaras nomen Polynici exprobrasse? Quapropter sensus certe potest a nobis divinatus fuerit, si rescripserimus :

Δύσσηνον αὐτῇ τοῦνομ' ἐνδατούμενος.
Infauftum ei nomen exprobrans. Am autem veram Æschyli manum hic assecuti simus, alia quæstio est. Nec ipse id affirmare ausim. Si mihi de auctoritate vocabuli *δυσσεύλιτος* constaret, quovis pignore certarem Æschylum scripsisse :

δυσσεύλιτος τοῦνομ' ἐνδατούμενος.

Ut *ἄελυτος* est exitum non habens, non ad finem ductus; sic ex analogia compositionis esset *δυσσεύλιτος*, *infeliciter ad exitum ductus*; adeoque *δυσσεύλιτος* *διῆμα* nomen esset *infausti ominis*, quod cum maxime ad exitum perducitur. Eaque lectio propius ad vestigium scripturæ, quod in codicibus superest, accederet. Ceterum post Scholiastas, qui tamen sani nihil attulerunt, nemo interpretum hæc verba *δίς τ' ἐν τελευτῇ* eorumque difficultatem expedire ausus est, præter unum Pauwium, qui *δίς τ' ἐν τελευτῇ* de fine sermonis Amphiarai cepit, isto quidem sensu exeunte : *his ei in clausula sermonis nomen exprobrans.* Quod sane seorsim spectanti valde blanditur. Nam apud Euripidem quoque Eteocles, multum cum Polynice altercatns, tandem his verbis desinit v. 645. (al. 649.)

ἔξω' ἐκ χόρας· ἄλκιδος δ' *διῆμα* Πολυνίκην πατήρ

Ἰδοὺ σοι Δίης παροίσις· οὐκ ἐν ἰσώ-
σῃ μ' ἔσθ'.

Is igitur in fine sermonis, *ἐν τελευτῇ τοῦ λόγου*, malum nominis omen ei exprobrabat. Sed quamquam Pauwii rationem Scholiastarum nugis multum præferendam esse censeo, non tamen eam ab omni difficultate immunem, adeoque prorsus approbandam esse arbitror. Cum enim b. l. nuntius

Amphiarai verba diserte commemoret, haud satis aptum fuisset, antequam initium dictorum audisset spectator, clausulam mentionem facere. Nec ipsa narrantis verba diligentius inspecta id admittunt. Cum enim dicit nuntius *Πολυνίκους βίαν καλεῖ*, quid aliud innuit, nisi primam Amphiarai ad Polynicen apostrophen? Cum vero inter verba *Πολυνίκους βίαν* et verbum *καλεῖ* hæc interjicit *δίς τ' ἐν τελευτῇ τοῦνομ' ἐνδατούμενος*, quomodo hæc non ad exordium dictorum Amphiarai, sed ad epilogum pertineant? Sine dubio his verbis indicare voluit nuntius Amphiarauum, antequam ista quæ sequuntur v. 582. *Ἦ τοῖον ἔργον* etc. ordiretur, Polynicen nominatim vocasse, adjecta simul infausti ominosique nominis interpretatione. V. c. sic :

ὦ Πολυνίκις, *κακὸν ἰσώνυμος* !

vel ut ipse apud Euripidem Chorus Phœn. 1503. Polynicen alloquitur, jam mortuum :

ὦ Πολυνίκις, ἴφους ἄρ' ἰσώνυμος !

Quocirca si quis verbis *τίς τ' ἐν τελευτῇ* ut genuina defendere velit, acrius equidem non repugnabo; hoc tamen primum vehementer urgebo, *ἐν τελευτῇ* non ad finem sermonis Amphiarai, sed ad exitum nominis Polynici trahenda esse, quemadmodum infra v. 938. his verbis *νίκιος ἐν τελευτῇ* haud obscurum est, iterum Polynici nomen spectari. Deinde vero idem ut doceat postulabo, *τὸ διῆμα ἐν τελευτῇ ἐνδατεύεσθαι* significare posse, *nomen alicui propter ejus exitum infaustum exprobrare, s. reprehendere.* Quod nisi idoneis exemplis confirmetur, maneo in sententia, ut in verbis *δίς ἐν τελευτῇ* adjectivum latere statuum, quod significet *malum exitum habens, s. infausto omine, quod jam exitus firmet, impositum.* Jam ut facilius, quid emendatio nostra

Καλεῖ, λέγει δὲ τοῦτ' ἔπος διὰ στόμα·
 Ἥ τοῖον ἔργον καὶ θεοῖσι προσφιλές
 Καλόν τ' ἀκούσαι καὶ λέγειν μεδυστέροις,
 Πόλιν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
 Πορθεῖν, στράτευμ' ἐπακτὸν ἐμβεβληκότα;
 Μητὸς δὲ πηγὴν τίς κατασέσσει δίκη;

581. τοῦτ' ἔπος] τοῦτοι, Ald. 585. ἐμβεβληκότα] ἐμβεβλητότα et supra schol. ἱσα-
 γαγόντα, Mosq. 2. 586. μητὸς δὲ] Sic Brunck. pro vulg. τι.

huic loco profuerit, lectores judicare possint, Scholiastarum h. l. explicatio-
 nem cum nostra comparabimus. Ete-
 nim si illos audimus, sic, Teutonicis
 quidem danna, efferendi sunt versi-
 culi: *Dann rief er deinen todeswürdigen
 Bruder, zergliedernd seinen Namen, den
 Polynices, theilte am Ende seinen Namen
 in zwey Stücke, und fing so an zu reden.*
 Nos autem, emendationem secuti faci-
 lem, nec infirmis, ut opinamur, argu-
 mentis adstructum, sic vertimus. *Dann
 erhob er auf deiner Bruder, das Unglücks-
 kind, seine Augen; ó Polynices, rief er,
 indem er ihm die unglückliche Bedeutung
 seines Namens vorwarf, und brach dann in
 diese Worte aus.*—

Ceterum vix opus est ut moneamus,
 hanc nominum propriorum ad even-
 tum accommodationem, quæ hodie,
 imminuta hominum superstitione, fri-
 gida et jejuna videretur, magnam Æ-
 schyli ætate, qua cuncta vaticinandi
 genera mirum in modum vigeant,
 vim ac dignitatem habuisse, ut miran-
 dum non sit, eum cum aliorum sæpe
 nominum omnibus usum, tum inpri-
 mis hac Polynicis nominis interpreta-
 tione, quod sit *πολλῶν νικίων ἐπώνυμος*,
 sic delectatum fuisse, ut ea pluribus
 locis in hac una tragœdia recurrat.
 Cf. v. 660 et 831. sq. 938.

582. Amphiaræus jam Polynici pia-
 culum exprobrat, quod oppugnanda
 patria urbe contraxerat.

Ἥ τοῖον ἔργον καὶ θεοῖσι προσφιλές.
Sane tale facinus etiam diis acceptum

fuerit. Facile unusquisque sentiet pro-
 nomen *τοῖον*, et particulam *καὶ* hic
 valde languere. Suspicio itaque Æ-
 schylum sic scripserit:

Ἥ θεῖον ἔργον καὶ θεοῖσι προσφιλές
καλὸν τ' ἀκούσαι, καὶ λέγειν μεδυστέροις.
Divinum vero facinus ac diis acceptum,
imo posteris etiam auditu dictique pulcher-
rimum; O eine göttliche und den Göttern
gefällige That, und wie schön wird sie im
Munde und Ohre der Nachkommen
klingen!

584. sq. πόλιν—ἐμβεβλητότα. Pa-
 triam urbem deoque indigenas vastare,
 peregrinum inducendo exercitum!

586. μητὸς δὲ πηγὴν τίς κατασέσσει
 δίκη; Stanleius vertit: *Matrisque fon-*
tem quodnam jus exsiccabit? Recte ad
 verbum. Sed quo sensu, nemo facile
 dixerit. Nam quid est *μητὸς πηγὴ*?
 (Sunt qui de *Dircæo* fonte intelligunt;
 ideoque in edit. Turn. *μητὸς τι πηγὴν*
 legitur, et colo post *πηγὴν* distingui-
 tur, scilicet ut eum *παραθεῖν* conjunga-
 tur. At ineptum hoc sensum præbet.
 Fontes enim ab hostibus quomodo va-
 stari dicantur? Et cur *Dircæus* fons
μητὸς πηγὴ appelletur?) Schol. α'. et
 β'. de patriæ lacrymis intelligunt.
 Verum quomodo aliquis pro patriæ
 lacrymis *matris fontem* dicere potuerit,
 equidem non assequor. In Scholio
 marginali Cod. Guelf. exponitur de
 matris Jocastæ lacrymis. At hac opi-
 nione, non sublato prioris interpreta-
 tionis incommodo, novum etiam acce-
 dit! Quis enim hic expectabat, ut

Πατρίς τε γαῖα σῆς ὑπὸ σπουδῆς δορί
 Ἀλοῦσα πῶς σοι ξύμμαχος γενήσεται ;
 Ἐγὼ γε μὲν δὴ τήνδε πικρῶ χθονά
 Μάντις κεκυθῶς πολέμιας ὑπὸ χθονός.

590

587. πατρίς τε] πατρίς δι codd. Regg.

589. δὲ abest Ald.

Jocastæ mentionem faceret Amphiarus? Et quamquam *δακρύων πηγὰς, πλαυμάτων πηγὰς, τοιούτοις παγαῖς παρὶν εἰγγιν*, similesque locutiones probæ illæ quidem sunt, non tamen efficiunt, *matris lacrymas* dici posse *μητρὸς πηγῆς*. Levi igitur emendatione, ni fallor, sanari potest hic versiculus :

Μητρὸς δὲ πηγῇ τις κατασβέσει δίκην ; (Nimirum ut *τις* non interrogativum pronomen sit, sed encliticum ; et interrogatio non ab eo, sed a tota sententia pendeat ; ut Prometh. 117.

Ἰταυε τιμωμένοις τις ἐπὶ πάγονι)
Matris vero (cæssæ) vindictam num fons aliquis restinguet? Wird auch irgend eine Quelle die Blutrache eine Mutter auslöchen? Ita *μητρὸς δίκην* positum sit pro *μητρὸς αἵματος δίκην*. Sic Eumenid. v. 230. *ἄγι γὰρ αἷμα μητρὸς δίκας*. Et sic *αἵματος δίκην δέσιν*, *justa sanguinis dīca*, Eurip. Orest. 499. Amphiarus nimirum bellum adversus patriam susceptum inexpiabile crimen esse demonstraturus, id cum matricidio comparat, et ut conceptam e materno sanguine maculam negat ullius fontis lavacro elui aut expiari posse, ita et patrīæ urbis vastationem inexpiabili religione sancitam esse docet. In simili causa similis est argumentandi ratio, nec absimilis verborum structura Choëph. 69. sqq. Ibi cædes mariti piaculum dicitur, nullis omnium fluminum aquis eluendum ; idque comparatur cum pudicitia virginum læsa, quæ nullo unquam remedio restitui possit. Recordentur autem lectores jure Græcorum antiquo quancunque cædem piaculum homini contraxisse, sed ita ut ei præsertim, qui vel invitus vel justa causa adductus

aliquem occidisset, sacrificiis et aquæ puræ inprimis fontanæ (Orestes v. c. apud Træzenios aqua ex Hippocrene lustratus esse fertur Pausan. lib. ii. c. 31. p. 185. ed. Kühn) lustratione expiare cædem liceret.

587. sq. *πατρίς*—*γενήσεται* ; Et quomodo unquam patria tellus propter cupiditatem tuam armis expugnata socia tibi fuerit? *σπουδῇ* h. l. dicitur Polynicis cum regnandi, tum fratrem, qui eum regno excluserat, ulciscendi cupiditas. Universa autem hæc Amphiarai objurgatio comparanda est cum oratione Jocastæ eundem filium suum ab expugnatione Thebarum deterrentis, Eurip. Phœniss. v. 577. sqq.

589. sq. *Ἐγὼ γε*—*χθονός*. Ego vero jam hanc terram pinguefaciam vates hostili sub terra conditus. *πικρῶ χθονά* pro sepultus in hac terra putrescam. Utrum vero sequens versiculus

μάντις κεκυθῶς πολέμιας ὑπὸ χθονός Æschyleus sit, haud equidem pro certo dixerim. Subdubitandi saltem causam præbet, quod nimis clare his verbis tangi videtur mortis genus, quod Amphiarao impendebat. Jam etsi prævidisse eum narrant, se ex hoc bello non rediturum, tamen se a terra devoratum iri ignorabat. Si vero *κεκυθῶς πολέμιας ὑπὸ χθονός* nihil aliud significaret, nisi *hostili terra sepultus*, tantologiam saperet, cum jam antecedente versu idem aliis verbis enuntiatum esset. Neque vero Æschylus pro eximia, quam sequitur, orationis copia et varietate, duobus continuis versibus ita scripsisse videtur, *τῇνδε πικρῶ χθονά*, et *κεκυθῶς πολέμιας ὑπὸ χθονός*. Denique concitator et Amphiarai gene-

Μαχώμεθ', οὐκ ἄτιμον ἐλπίζω μόνον.
 Τοιαῦθ' ὁ μάντις ἄσπιδ' εὐκυκλον νέμων
 Πάγχαλκον ἤδα. Σῆμα δ' οὐκ ἐπὶν κύκλω
 Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι δέλει,
 Βαδύϊαν ἄλοκα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
 Ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλευμάτα.
 Τούτῳ σοφούς τε καὶ γαδούς ἀντηρέτας

592. νίμων] νιμῶν Mosq. 1.

roso fervore dignior, ut opinor, esset oratio, si omisso isto versiculo sic decurreret:

Ἐγὼ γὰρ μὴν δὴ τήδε πικρῶ χόλον.

Μαχώμεθ', οὐκ ἄτιμον ἐλπίζω μόνον.

Sic ipsa mortis certitudine ad virtutem bellicam se ipsum exhortatur; quem admodum de eo Statius (lib. vii. Thebaid. v. 699. sq.):

talis medius infertur in hostes

Certus et ipse necis. Vires fiducia leti Suggestit.

Quod autem dicit οὐκ ἄτιμον ἐλπίζω μόνον, eo aperte significat, sibi nihil de vero, quod eum manebat, mortis genere cognitum esse. Sperat, potius se fortiter pugnautem in medio cum hostibus conflictu occubiturum.

592. κηρῶν δ' ὁ μάντις ἄσπιδ' εὐκυκλον νίμων, πάγχαλκον ἤδα. Stephanus, nescio unde, commemorat lectionem εὐκκλον, quam vellem certior auctoritas confirmaret. Nam et per se sensum elegantem præbet: *arcum chlypeum quietum*, h. e. *quiete movens*, in quo laudatam Amphiarai *σοφροσύνην* agnoscas; et illustratur simili Euripidis loco Phœniss. v. 180. ubi Antigone Amphiarai curru vectum conspicata his eum verbis admiratur:

ὅς ἐστ' ἑμεῖς κέντρον
 καὶ σφρόνις πύλον
 μεταφρονέειν.

593. σῆμα δ' οὐκ ἐπὶν κύκλω. Insigne autem non erat in chlypeo. κύκλω scil. ἄσπιδος. Idem in Amphiarai laudatur

VOL. I.

apud Euripidem Phœniss. 1122.

ὁ μάντις Ἀμφιάρεος, εὐ κηρῶν ἔχων ὕψισμιν, ἀλλὰ σωφρόνως ἄσπιδ' ἔπλα.

594. sq. Οὐ γὰρ—βουλευμάτα. Non enim optimus videri, sed esse cupit; fruens ipse animi sui fecunda segete, e qua prudentia et proba consilia nascuntur. Egregiam hanc morum Amphiarai notationem omnis antiquitas admirata est. ἄριστος præcipue ad fortitudinem bellicam spectat. βαδύϊαν ἄλοκα, profundum sulcum, h. e. *arcum fertile, segetem fecundam*. διὰ φρενὸς καρπούμενος quidam ita ceperunt, ut sit i. q. *φρενὸς διακαρπύμενος*, tmeseos figura; nihil autem necesse est cum διὰ φρενὸς more Æschyleo idem valeat, quod ἐν φρεσὶ. Adeoque significatur, Amphiarai animum bonorum consiliorum uberem et fecundum esse, quamvis idem ab omni jactatione multum abhorreat. Eandem animi indolem Persius nobilissimis his versiculis expressit:

Compositum jus fasque animi æquetosque recessus

Mentis, et incoctum generoso pectus honesto

Hæc cedo, ut admoveam templis, et farre litabo.

Ceterum Plutarchus in Apophthegmatibus narrat, cum hi versus in scena recitarentur, omnium spectatorum oculos in Aristidem fuisse conversos. (Apud eundem ibid. pro ἔξ ἧς τὰ κεδνὰ legitur ἄφ' ἧς τὰ κεδνὰ.)

597. sq. τούτῳ—σίβει. Huic igitur q q

Πέμπειν ἔπαινω. Δεινὸς ὃς θεοὺς σέβει.
 'Ετ. Φεῦ τοῦ ξυναλλάσσοντος ὄρνιδος βροτοῖς
 Δίκαιον ἄνδρα τοῖσι δυσσεβέστατοις.
 'Εν παντὶ πράγει δ' ἐσθ' ὁμιλίας κακῆς
 Κάκιον οὐδὲν, καρκὸς οὐ κομιστέος,
 "Ατὴς ἄρουρα θάνατον ἐκκαρπίζεται.

600

600. *δυσσεβέστατοις*] Multo aptior hic est et gravior superlativus, quem e Mosq. 1. et Rob. restituī. Vulgo *δυσσεβέστεροις*.

ut sapientes et fortes adversarios appropius
suadeo; timendus enim est qui deos colit.
ἑταιρίαν h. l. idem quod *παλαιάν*. Gra-
 vissimæ sententiæ, *δεινὸς ὃς θεοὺς σέβει*,
 decora etiam brevitatis est. Utque enim
 ejus vis aliquantulum imminuta fuisset,
 si particulam causalem et verbum sub-
 stantivum diserte addidisset.

599. sq. *φεῦ—δυσσεβέστατοις*. *Proh*
iniquam istam fortunam, quæ justum vi-
rum cum impiissimis hominibus consociavit.
"Oeus, ales, h. l. pro auspicio, fortuna.
 Nostri dicerent: *Was für ein Unstern*
hat diesen rechtschaffnen Mann in die Ge-
noossenschaft der ärgsten Frevel verwickelt!

601. sq. *ἐν παντί—ὁ κομιστέος*. In
 omnibus rebus nihil est malo consortio pejus;
 fructus ejus dignus non est qui colligatur;
 h. e. pessima inde metis metitur. *καρκὸς*
 enim *ὁ κομιστέος* ita dicitur, ut *γάμος*
ἄγαμος de nuptiis infelicibus. Quis
 autem sit *καρκὸς ὁ κομιστέος*, statim
 exemplis a nave et civitate petitis, imo
 et ipsius Amphiarai exemplo declara-
 tur.

603. *"Ατὴς ἄρουρα θάνατον ἐκκαρπίζει-*
ται. Hic versiculus cum solus specta-
 tur, nemini, ut opinor, Æschylo indig-
 nus videbitur. Grandem enim senten-
 tiam gravibus et ornatis verbis enun-
 tiat. Attamen h. l. quia non opus
 erat, ut *καρκὸς* ille *ὁ κομιστέος* quasi
 quadam definitione explicaretur, quip-
 pe quem ex illis qui statim sequuntur
 exemplis cognoscere suavius esset; de-
 inde quia versus ille non satis vinctus
 est eum antecedentibus, sed tanquam

solitarius; denique quia, ubi modo
 substantivum *καρκὸς* adhibitum esset,
 ibi Æschylus alio potius verbo, quam
 verbo *ἐκκαρπίζειν* usus fuisse vide-
 tur; his igitur causis adducor fere
 ut credam, illum versiculum ex alia
 quadam tragœdia, propter argumenti
 similitudinem primum a Grammatico
 quodam ad marginem scriptum, deinde
 a librariis in contextum, quasi hic in-
 serendus esset, receptum fuisse. Certe
 si post *κομιστέος* puncto distinguamus,
 continuoque, omisso v. 603. pergamus
 legere *"Ἡ γὰρ—* — non modo nihil ad
 sensum desiderabitur, sed etiam suavi-
 tas in transitu major erit, si a meta-
 phora illa *καρκὸς ὁ κομιστέος*, atten-
 tionem spectatoris excitante, statim ad
 exempla, quæ sequuntur, quæque ex-
 spectationi opportune satisfaciunt, ora-
 tio procedat. Ut autem in epigram-
 mate ingratum esset, id quod in eo
 acuminis instar est, prius intelligere
 quam totum cognoveris; ut ænigmata
 non prius solvi quam audiri volumus,
 ita etiam h. l. versiculus ille.

"Ατὴς ἄρουρα θάνατον ἐκκαρπίζειν,
 decoctam habere dulcedinem videtur,
 quæ fastidium potius quam voluptatem
 afferat, propterea quod, quis ille sit
καρκὸς ὁ κομιστέος, nimis clare explicat,
 justoque citius id nobis ingerit, quod
 ex iis, quæ sequuntur, exemplis ipsi
 reperire maluissemus. Si tamen vere
 hic ab Æschylo scriptus sit, hoc sal-
 tem certissimum existimo, copulativam
 post *"Ατὴς* particulam intercidisse.

Ἡ γὰρ ξυνεισβὰς πλοῖον εἰσεβῆς ἀνὴρ
 Ναύτησι θερμοῖς, καὶ πανουργίᾳ τινί,
 Ὅλωλεν ἀνδρῶν ξὺν θροπύστῳ γένει·
 Ἡ ξυμπολίταις ἀνδράσιν, δίκαιος ὦν,

606. θροπύστῳ] θροπύστῳ Ald.

607. ξυμπολίταις] ξὺν πολίταις Turn.

Certe si rescribamus:

Ἄτης ὁ ἄρουρα δάνατος ἐκαστίζεται,
 vis appositionis enitescit, et imminuitur loci communis male intrusi species. Tum enim statim colligit auditor, ἄτης ἄρουρα non absolute, sed relate ad ἐμύλιαν παρὰν poni, ita ut ipsa hæc ἐμύλια appelletur ἄτης ἄρουρα, quæ mortem pro fructu ferat; q. d. In omnibus negotiis nihil est pejus malo consortio; pessimum ex eo metum metas; est enim tanquam ager nequitie, qui mortem fructum gignit. In allegoria nihil est, quod placere non debeat; ut enim in agro nocentibus herbis consito, si collectis ex eo forte vescaris, etiamsi tu illas non severis, pestilentia tamen eorum corpus affectum sentias; ita ex consuetudine cum improbis, quamvis a peccatorum contagione integrum castumque servaveris animum, commune tamen pœnarum, quæ illos manent, periculum subeas necesse est. De v. ἐκαστίζεται v. lexic. Æschyl. Ceterum Burtonus ob sententiæ similitudinem comparavit Pers. 819, 820. et Pauli Apostoli dictum Ep. ad Rom. 6. 23.

v. 604—610. ἡ γὰρ—

Optime sic Latinis versibus reddidit Grotius:

Aut justus aliquis nave conscensa simul

Cum navitarum perfido audaci grege
 Obruitur undis, hostibus Divûm additus.

Aut innocens sanctusque populares habens

Injuriis hospitibus, immemores Deûm,

Implicitus isdem cassibus venatiois,

Una flagellum patitur ultoris dei.

nisi quod falsam lectionem ἡ γὰρ pro vera ἡ γὰρ secutus est. Non igitur vertendum aut justus aliquis etc. sed: Profecto enim justus etc.

605. ναύτησι θερμοῖς καὶ πανουργίᾳ τινί. Arnaldus corripiebat καὶ πανουργίᾳ τινί· id vero nimis redolet vulgarem orationem, ut, quomodo lectionem tam facilem librarii indifficiliorem mutaverint, exputare nequeas. Si quid mutandum sit, malim corruptelæ sedem in vocabulo ναύτησι querere. Pro illo nimirum fieri posset ut Æschylus scripserit aliud substantivum, quod cum πανουργίᾳ copularetur, v. e.

Τὸ λ' μ' ἔτι θερμοῖς καὶ πανουργίᾳ τινί, tumque ναύτησι ortum dicatur e glossa interlineari, quæ substantivum omisum adjectio θερμοῖς addidisset. Vere autem repetendum est ἀνδράσι, ex ἀνδρὲς præcedente; ἀπὸ τοῦ ποιοῦ. Stanley in Commentario inedito pro καὶ emendasse ἄν' auctor est Burtonus; id autem non vereor, ne multi futuri sint, quibus arrideat. Nec sane opus est aliquid mutari. πανουργίᾳ τινί pro societate hominum facinorosorum dicitur. Plura hujus figuræ exempla collegimus in lexic. Æschyl. h. v.

607. Si ξυμπολίταις legamus, e ξυνεισβὰς repetendum est οὐδὲν, ἀπὸ τοῦ ποιοῦ. Sin. autem ξὺν πολίταις, facillime cum sequentibus constructur. Verum ipsa hæc facilitas hanc mihi lectionem suspectam reddit. Fortasse autem legendum est:

Ἡ ξυμπολίτης ἀνδράσιν, δίκαιος ὦν,

Ἐχθροῖς—

vel in eadem civitate degens justus cum hominibus inhospitalibus etc.; ita ξυ-

Ἐχθροῖνοις τε καὶ θεῶν ἀμνήμοισι,
 Ταυτοῦ πυρήσας ἐνδίκας ἀγρεύματος,
 Πληγείς θεοῦ μάλιστα παγώνων δάμη.
 Οὗτος δ' ὁ μάλιστα, υἱὸν Ὀϊπλείου· λέγα,
 Σάφρων, δίκαιος, ἀγαθός, εὐσεβὴς ἀνὴρ,

610

610. ἄμα] δαμα Ald. Rob.

612. εὐσεβὴς] εὐγενὴς Rob.

καλῶς bene responderet antecedenti
 εὐσεβὴς πλοῦτος etc. verborumque col-
 locatio exquisitior et comatior esset.

608. ἱεραξίμων. Hospitalitatis iura
 violentiῶς. θεῶν ἀμνήμοις, deorum im-
 memoribus, i. e. contemtoribus.

609. ταυτὸν πυρήσας ἱδίας ἀγρεύ-
 ματος. Quia ἄγριον de praeda tan-
 tum, non de reti aut plaga usurpari
 existimat Heathius, lectione ἱδίας
 prelatam hanc sensum elicit: ejusdem
 cum iis praeda partem injuste adeptis.
 In quo miror eum non intellexisse; hoc
 modo plane Æschylum sententiam vim
 ac veritatem adulterari. Quid enim?
 Si justus vir in societatem praeda cum
 facinorosis injuste venerit, ille ip-
 sum quoque a justitia discessisse ne-
 cessè est? ἄγριον etiam proprie
 rete non denotet, falsum tamen est,
 unicuique ei praeda significatum subji-
 ci. Imo potius sæpe capturam, venationem
 (un parti de chasse) designat; ut, si
 quis liberius latine aut germanice ver-
 terit; hæc aberraverit a sensus veri-
 tate, si pro vocabulis captura (Fang)
 actionem denotantibus, ista rete (Nes)
 in versione substituerit. Etenim in
 eandem capturam incidere, quid aliud
 est, nisi in idem rete incidere? ἱδίας
 vel cum ἀγροῦς construendum, ut
 significet ἀλλοθῶς, quam vim huic ad-
 verbio interdum tribui Hesychius te-
 statur; hoc sensu: si in eodem canes
 vere inciderit (weim er nun wirklich
 gerade in einerlei Nets mit ihnen gefan-
 gen wird) vel sublato commate post
 ἄγρεύματος, cum πληγῇ δάμη, quod
 si melius placeat, præstatim hoc adverbio

justitiam divinam excusasse dicamus;
 quæ hominem innocentem quamvis ip-
 sum pœna non dignam, tamen propte-
 rea, quod in improborum consortio de-
 prehensus sit, eadem qua illos calamita-
 te afficere cogatur; quia consultius sit
 unum hominem etiam sine ejus merito
 affligi, quam tot improbos propter uni-
 us innocentiam impunitos dimitti.

610. θεοῦ μάλιστα παγώνων. Nobili
 metaphora pro communis calamitate di-
 vinitus immixta. Fens comparationis
 observatione quadrigarum contineri vi-
 detur. Auriga enim e quatuor equali-
 junctis tres ferocientes flagello percus-
 surus, vix ac ne vix quidem, ne eodem
 ictu quartam quoque tangat, efficere
 potest.

611. εὐς δ' ὁ μάλιστα. Bruckius no-
 tavit in cod. Reg. A. legi εὐς δ',
 idque etiam in B. vulgato supercrip-
 tum esse. Unde se probaturum ait
 εὐς δ' ὁ μάλιστα. Idque mihi hanc ob
 causam verum videtur, quod vis com-
 parationis magis clarescit.

vid. Ὀϊπλείου λέγω. Familiare tra-
 gicis est hoc genus ἱεραξίμωνος, cf. v.
 491. Choeph. v. 127. Sophocl. Antig.
 v. 204.

612. Admirabilis in his est verbo-
 rum delectus. Primum enim laudes
 Amphiarai cumulantur, hisque singu-
 lis opportuntur sociorum ajus vitupe-
 ria, nimirum ut eo fortius animum ta-
 lis ac tanti viri misericordia pellat, cui
 propterea quod in eorum consortium
 incidit, una cum illis perendum sit.
 Adjectivis δίκαιος et εὐσεβὴς respondet
 in oppositione ἀνέναντος; ad ἀγαθός,

Μίγας ἀροφῆης, ἀνοσίσοις συρμαγείς
 Θραυστόμοισιν ἀνδράσι, φρενῶν βίη,
 Τείνουσι πομπὴν τὴν μακρὰν πάλιν μολεῖν,
 Διὸς Δίλοτος, ζυγκαδεῖλκυσθήσεται.
 Δακῶ μὲν οὖν σφε μὴδὲ προσεαλθαῖν κύλας,

615. πάλιν] πάλιν Ald. Rob.

quod h. l. sortem designat, refectum
 δευτέρωθεν; denique vocabile: αἰ-
 φων, quod Amphiarai sapientem in
 omnibus rebus temperantiam ac mode-
 rationem describit, oppositè φρενῶν
 βίη, quod idem est ac φρενῶν φρενῶν v.
 663. significatque insaniam istorum
 hominum, quam insipientia et superbia
 maxime declarabant. φρενῶν βίη non,
 ut a nonnullis factum video, ad αἰφύνην
 (Pausanias φρενῶν βίη cum συμφορῇ
 δεξιότερον voluit, ut significetur: sci-
 limet Amphiarai inuito animo (at βίη
 δυνῶν est inuito animo) cum impro-
 bis hominibus hanc societatem iniitisse. Sed hac
 ratione constructio sit ambigua et im-
 pedita. Et quantum notum est,
 quomodo Amphiarai uxoris Eriphyles
 dolo coactus sit ad hanc expeditionem
 suscipiendam, (vid. Apollodorus lib.
 iii. p. 151. ed. Commelini) tamen Es-
 chylus autem nullibi istam fabulae
 partem tetigit, ut saltem jure dubitari
 possit, an his verbis, φρενῶν βίη, istam
 respexerit) sed potius ad δευτέρωθεν
 trahendum est, plane ut v. 663. φλό-
 σται et ἐν φρεσὶ φρενῶν coniungitur.

615. αἰφύνην, ὡς πρὸς τὴν μακρὰν πάλιν
 πομπήν. Haec de fuga intelligenda esse
 recte Heathius vidit; qui suis scilicet stat-
 utis hoc efficitur, ut longe via, qua vene-
 runt, eadem, turpiter scilicet in fugam ver-
 sit, revertantur. Die es vöthé darauf an-
 fangen, den wecken Weg, den sie gekommen
 sind, wieder zurück zu thun. cf. v. 548. et
 lux. Eschyl. v. Παρὰ ζυγκαδεῖλκυσθή-
 σται; vulgò interpretantur, una deorsum
 trahitur, in eoque mortis genus, quo pe-
 riturus esset Amphiarai, ab Eteocle

tangi Heathius existimat. At quomodo
 id Eteocli notum fuerit, quod ne ipse
 quidem Amphiarai cognitum atque
 perspectum esset? Nam ex oraculo ni-
 hil aliud recesserat, quam in hoc bello
 omnes præter Adrastum duces penituros
 esse. Fac vero Amphiarai hoc quoque
 prævidisse, se terræ hiatu absorptum
 iri, quis eadem notitia jam Eteoclem
 hostium regem imbuerat? Sed ut hoc
 quoque domus, et prolixè cum Heathio
 agamus, quæ tandem causæ sunt que-
 so, quibus ut id Eschylum h. l. spec-
 tasse, probabiliter officiat? Omnino
 enim in tragædiis interpretandi ma-
 ximopere cavendum est, ne, quæ cer-
 tam alicujus fabulae seriem a scriptori-
 bus mythologis certa ratione ac via
 traditam esse videmus, ideo eandem a
 tragico poetâ eodem modo contextam
 esse fingamus. In Sophoclis Œdipo
 Coloneo, ut hoc utamur, Amphiarai
 mentione facta, ne mortem quidem ei
 impendere significatur, nedum ut So-
 phocles de causa mortis fabulosa ali-
 quid innuerit. Itaque ζυγκαδεῖλκυσθή-
 σται non vertendum est una deorsum
 trahitur; (præpositio enim πρὸς in
 compositione, h. l. ut sæpe, non est
 putide premenda;) sed potius, una abri-
 pietur, una cum reliquis eadem scilicet fuga
 et clade trahitur. Germ. er wird mit fort-
 gerissen, mit in ihr Unglück hineingerissen
 werden. Διὸς Δίλοτος iterum ut v. 566.
 Διὸς Δίλοτος coll. v. 522. ad averten-
 dam impietatis suspicionem dictum.

617. αἶψα—καίρις. Jam equidem
 cum ne oppugnaturum quidem portam exi-
 stimo; non quo ignavus sit aut imbellis ti-

Οὐχ ὡς ἄδυμον, οὐδὲ λήματος κάκη

618. ἄδυμον] ἄδυμος Ald. Rob.

midusque, sed quia sibi fatale esse scit, hoc in praelio occumbere, si quidem Apollinis oraculis veritas constiterit. Iste enim Amphiarus, qui aut sileat, aut tempestiva dicat. Hujus loci verum sensum parum assecuti sunt interpretes, praesertim ii, qui Eteoclem aliquid de mortis genere, quo periturus esset Amphiarus, inaudisse somniant. Nos Æschylum ex se ipso primum explicandum esse, antequam externa sensus inveniendi praesidia circumspiciantur, cum alias nobis persuasimus, tum ejus opinionis hoc loco potissimum, maximum profecto fructum cepimus. Quicquid enim hic Eteocles de Amphiarai morte dicat, id unice e nuntii verbis v. 589—591. pendere statuimus. Quod enim is narraverat, vatem dixisse: ἴσως μὲν δὲ τήνδ᾽ ἀμύαν χέρεα id sic interpretatur Eteocles, cum hæc non temere, sed ab Apolline monitum pronuntiasse. Nihil igitur opus est, ut aliunde de ea re, etiamsi nuntius ista non narrasset, aliquid Eteocli innotuisse credamus. Non quo ignota plane fuerit Æschyli ætate fabula, quæ Amphiarum hiscentibus terræ faucibus haustum esse traderet (nptote cujus Pindarus paucis annis post Æschylum natus mentionem faciat); sed hoc volumus, Æschylum in adornanda hac tragœdia illam fabulam nihil moratum esse. Etenim si quis alius, Æschylus certe est in fingendo suus; nec tam quid alii commenti sint, quam quid ut ipse comminiscatur convenientia postulet, curare solet. Itaque ut in verbis φεισῶν βίη negabamus eum ad Eriphyles fraudem respexisse, sic h. l. quæcunque Eteoclem de Amphiarai interitu loquentem faciat, ea non extrinsecus, sed, ut veritatem dialogi tragici decet, e sola nuntii quicum colloquitur Eteocles, narratione petita esse censemus. Quocirca paraphrasi liberiore verum horum verborum sensum declarabimus, in qua

nihil addemus, nisi quod per ipsum colloquii nexum subintelligi necesse sit. Sic igitur Eteocles: Quod autem me mones (v. 597.) de propugnatore adversus Amphiarum mittendo, id equidem haud scio an ne opus quidem futurum sit. Quantum enim e verbis tuis (v. 589—591.) intellexi, ipse mortem suam sibi praesagit vates prudentissimus. Itaque ne aggrorurum quidem ad portam arbitror. Non quo eum, ut impotens ille Tydeus munus est, (v. 384. sqq.) ignavia aut timiditatis incusam; imo novi eum fortissimum esse; sed quod Apollo ei praedixerit, eum in hoc praelio mortem oppetiturum esse. Nisi enim divinitus oraculo monitus esset, certe non ita fidenter, nec tam intemptivè pronuntiasset, se in hac terra sepultum iri. Unde enim futuri scientiam sibi arrogaret homo prudentissimus, nisi se divina mente inflammatum ista dicere sciret? Aut quomodo si tantum committeret cladem suam, tristem eventum, qui militum animos frangere posset, non silentio potius pressisset? Certe enim Amphiarus non is est, qui futiliter immodiceque garriat, sed potius aut silet, aut ea tantum loquitur, quæ opportuna ac tempestiva sunt. Quare non dubito quidem eum, donec ceciderit, ante portam fortiter pugnaturum, (quemadmodum ipse se honestam mortem sperare dicebat) (v. 591.) attamen eum portam oppugnaturum esse, haud ex verisimile.

ἴσως μὲν. Huic μὲν respondet ἴσως δὲ v. 622. Germ. Nun glaub' ich mir, dass er nicht einmal auf das Thor einen Angriff thun werde.

618. λήματος κάκη non est consilii inopia, sed i. q. ἀψυχία v. 385. aut ἀψυχος κάκη v. 194. Germ. Nicht als obs ihm am Mut und unternennendem Geiste felle. Bellicam Amphiarai fortitudinem omnes celebrant. Sic Pindaro (Nem. x. 16.) appellatur πολέμιος νίφος, et alibi (Isthm. vii. 45. sqq.) cum fortissimis componitur. (Olymp. vi. 27. eum μέ-

Ἄλλ' οἶδεν ὧς σφε χρὴ τελευτῆσαι μάχῃ,
 Εἰ καρπὸς ἔσται Διοφάτοισι Λοξίου.
 Φιλῆϊ δὲ σιγαῖν, ἣ λέγειν τὰ καίρια.
 Ὅμως δ' ἐπ' αὐτῷ φῶτα, Λαοδένους βίαν,
 Ἐχθρόζονον πυλωρὸν ἀντιτάζομεν,
 Γέροντα τὸν νοῦν, σάρκα δ' ἡβῶσαν φέρει,
 Ποδῶκες ὄμμα, χεῖρα δ' οὐ βραδύνεται

620

620. καρπὸς] κέρτος conj. Canter. Διοφάτοις] Διοφάτοις τοῦ Rob. 623. ἀντιτάζομαι] ἀντιτάξομαι Rob. 624. φέρει] φύσει Rob. Probabiliter Brunnicius conjicit legendum esse τέρφει.

τιν' εἰ ἀγαθὸν καὶ δουρὶ μάχασθαι nominat.) Sophocli vero (Œdip. Colon. v. 1309.) est:

Δούρτους Ἀμφιάκῳ, ταπεινὰ μὲν
 Δορὶ κρατύνων, περὶ τὰ δ' εἰωνῶν ἰδοῖς.

619. ἄλλ' οἶδεν, sed quod certo scit, oraculo, ut conjicio, monitus, non levi constructione ductus.

620. εἰ καρπὸς ἔσται—Λοξίου. Si quidem fructum h. e. exitum habitura sint oracula Phœbi. Sed veram puto Canteri emendationem, εἰ κέρτος ἔσται. Nam alibi quoque κέρτος de oraculis usurpatur, quæ vero exitu corroborentur. v. c. Sophocl. Œd. Col. 1327.

εἰ γὰρ τι πιστὸν ἔστιν ἐν χρησθηρίῳ
 Οἷς ἂν εὐ προσθῇ, τοῖσδ' ἴσμεν ὕμῳ
 κέρτος.

621. φιλεῖ—καίρια. Stanl. in commentar. MS. conj. φιλεῖ δὲ σιγαῖν (omisso μᾶλλον) ἢ λίγων τὰ καίρια.

623. ἐχθρόζονον πυλωρὸν. Portarum custodem peregrinis adversarium. ἐχθρόζονος h. l. alio modo, quam v. 608. dicitur. Illic enim in vituperio, hic autem in laude ponitur. Metaphora, quantum video, petita est a similitudine canis villatici, qui tum demum maxime probatur, si, ut Columella ait. (de R. R. vii. 12. 5.) semper exandescat in externos.

624. γέροντα τὸν νοῦν, σάρκα δ' ἡβῶσαν φέρει. Consilio quidem et prudentia senem, corpus vero juvenilius virens gerit. Eadem est variatio constructionis, quæ v.

556. occurrebat. Inepta est lectio Rob. quam et Schol. β'. agnoscit, φύσει. τέρφει autem, quod Brunnicio in mentem venit, sane non displiceret.

625. ποδῶκες ὄμμα. Scil. αὐτοῦ ἔστιν. Oculorum celeritas ad occupandam, quæcumque se obtulerit, vincendi occasione, in ducibus laudatur.

— — — χεῖρα δ' οὐ βραδύνεται

Παρ' Ἀσπίδος γυμναδίῳ ἀρπάσαι δέρον. Neminem vidi interpretum, qui ista sic expedierit, ut mihi satisfaceret. Ut Scholiastas Græcos mittam, quos lectores ipsi suo loco consulunt, Abrescius ita construendum esse putavit: τὸ δὲ δέρον (τὸ μὲν τὸ τοῦ) χεῖρα οὐ βραδύνεται ἀρπάσαι (τὸ τοῦ σώματος μέρος τὸ παραγυμναδίῳ τῆς ἀσπίδος, i. e. nec cunctatur hasta in manu capere, seu vulnus infligere, qua vel tantillum clypeo nudum ostenditur corpus. At quis tam duras ellipses, tantamque verborum trajectionem ferat in Æschylo, qui si e plurimis locis judicandus sit, ab intricata verborum structura, præsertim extra choricis cantus, vehementer abhorruit! Haud magis nobis placet Burtoni ratio, hunc in ordinem verba redigentis: (κατὰ) χεῖρα δὲ οὐ βραδύνεται ἀρπάσαι δέρον παρὰ τὸ (μέρος τοῦ ἀντιπάλου) γυμναδίῳ τῆς ἀσπίδος. In quo me maxime offendit constructio ἀρπάσαι δέρον παρὰ τὸ μέρος τοῦ ἀντιπάλου, pro: hasta petere nudatam seu apertam corporis partem. Στίχους ἀρπάσαι

Παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν ἀρπάσαι δόρυ.

δορ), bene dicitur; at δόρυ ἀρπάσαι πρὸς στήθεσιν non item. Quæ cum ita sint, versum illum, si quidem omnino Æschyleus sit, ita restituendum esse putem:

Τὸ παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν ἀρπάσαι δόρ),

ut παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν pro ἀσπίδος παρὰ γυμνωθὲν dicatur. Ἀρπάσαι δόρ) est id quod Latinis hasta haurire, aut hasta rapere; ut in cæstum certaminis descriptione Pollucem inter et Berycem ap. Valerium Flaccum lib. iv. v. 291. (quem locum Abreschio de-
beo):

Emicat hic dextramque parat, dextramque minatur,

Tyndarides; redit hac oculis et pondere Beryx

Sic ratus; ille autem celeri rapit ora sinistra.

Virgil. *Æn.* x. 312.

Huic gladio paræq; ærea suta

Per tunicam æqualem: atrox: latus haurit apertum.

Quamquam vero in descriptionibus certaminum et præliorum aspenumero mentio sit partis corporis nudatæ, vel non bene tectæ, quam adversarius gladio aut hasta, aut pugnæ denique raperit; idque adeo bene huic loco quin conveniat, dubitari non potest, ultro tamen fateor, me nondum satis hac ellipsi delectari, quæ ἐν παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν positum esset pro ἐν παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν ἀσπιδόθεν: μήτε. Ubiunque enim poëtæ partem corporis clypeo nudatam designare velint, ibi, quantum recorder, semper addant, eequod membrum ita nudatum fuerit; ealtem universum corporis χρεὶς, aut aliud ejus generis vocabulum nunquam omittant. Sic Homerus memorat Thymætem ὅτι γυμνωθὲν Il. σ'. 312. et Euripides in duello Eteocliæ et Polyneicis hujus humerum nudatum ab illo animadversum narrat. (Phœniss. 1406.):

καὶ στήθε μίχθ' γυμνὸν ἄρ' οὐκ εἰσ-
δόν

ὁ παρ' ἀσπίδος στήθεσιν Πηλεϊίδης βίη

διῆκε λίσσων.—

His addo Theocritum certamen Castoris et Lyncei describendum, *Idyll.* xxii.

ubi v. 187.

Ἐγχέου μὲν πρῶτον ἐντυπνέμεναι πῖνον ἔχον,

Ἀλλὰ λῶν δ' οὐκ εἰς χροὸν γυμνωθὲν Παν.

Vides igitur, quomodo ab his poëtis eadem res multo dilucidioribus verbis descripta sit, quam Æschylus descripsisset, etiamsi correctione nostra versiculum hunc multum sublevarimus ita legendo:

Τὸ παρ' ἀσπίδος γυμνωθὲν ἀρπάσαι δόρ).

Longe igitur melius videtur, versiculum ita intelligere: manu vero laud cunctatur a sinistro latere nudatum gladium educere; ut nostri dicerent: er ist gleich bereit vom Leder zu ziehen. Sic aspe ἀσπίδος usurpatur. παρ' ἀσπίδος deberet esse a sinistro latere, sicut παρ' ἀσπίδα sinistrotum, id est ἀσπίδα a sinistra significare potissimum est. Denique δόρυ paulo insolentius positum esset pro ἔριος, quemadmodum Sophocles aliquando ἔγχον pro ἔριος adhibuit *Ajac.* 668. coll. 829. sqq. item Schol. ad v. 668. et Eustath. ad *Il.* ζ'. 319. p. 505. lin. 31. ed; Basil.

Posteaquam ista scripseram, non sine voluptate cognovi hanc explicationem Brunekio quoque placere. Et sane in ea. pñorsus acquiescerem, si exempla mihi nota essent, quibus παρ' ἀσπίδος eodem modo significare posse a sinistra latere, quomodo παρ' ἀσπίδα vel παρ' ἀσπίδος sinistrotum significat, amplius confirmaretur. Atqui ejusmodi exempla non recorder; nec utriusque locutionis eadem est ratio. Nam in παρ' ἀσπίδος ambiguitas esset, quam non est in παρ' ἀσπίδα. Quapro-

Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.

Χο. Κλύοντες θεοὶ δικαίας λιταῖς

Ἡμετέρας, τελεῖδ' ὡς πόλις εὐτυχῇ,

Δορίπωνα καὶ ἐκτρέποντες γῶς ἐπι-

μόλους· πύργων δ' ἔκτοθεν βαλὼν

Ζεὺς σφε κάνοι περαυνῶ.

Ἀγ. Τὸν ἔδδομον δὴ τόνδ' ἐφ' ἔδδόμαις πύλαις

630

628, 629. λιταῖς ἡμετέρας] λόγους ἡμεῶς Rob. 629. τελεῖδ' ἐφ' ἐτελεῖτο Rob. ὡς πόλις εὐτυχῇ] πόλιν εὐτυχῶν Rob. 630. ἐπιμόλους] περὶ ἐπιμόλους Ald. Turn. Victor. εὐδ' ἐπιμόλους Rob. In Mosq. 1. Reg. A. ἐπιμόλους εἰπε περὶ. Propositionem e glossa in textum irrepsisse recte observavit Brunck. 631. δ' ἐκτοθεν] ἐκτοθεν Ald. δ' ἐκτοθεν Rob. Turn. ἐκτοθεν, quod motrum postulat, Brunckius recepit e Reg. A.

pter versum male tornatum haud scio an interpolator aliquis adiecerit, qui quid esset χῆρα δ' αὖ βροδύτης συμπλημεντο quodam declarandum putaret. Certe si eo prorsus deleto sic procederet oratio:

χέροντα τὸν κύν, σάρκα δ' ἔλκεται φέ-

ται,

πυδῶνις ἡμῶν, χῆρα δ' αὖ βροδύτης.

Θεοὶ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.

tantum abesset, ut aliquid ad sensum desideraretur, ut potius integra sententia, concinna dictionis brevitate concluderetur. πυδῶνις ἡμῶν imperatoris in observando celeritatem χῆρα δ' αὖ βροδύτης (sic Eteocles Eurip. Phoeniss. v. 765. ἀλλ' εἴμ', ὅσῃς δ' ἂν μὴ καταρχήμων χῆρα. Et Ulysses in Philoct. Sophocl. v. 98. πάντες δ' ἂν νῆς ποτὶ Γάλακτος μὲν ἕρπον, χῆρα δ' ἄρχῃ ἱερᾶν. quem locum supra ad v. 449. ubi postquam vocalium παραρρητίς explicationem optime illustrat, necio quomodo oblitus sum commemorare) strenuam ejus fortitudinem designaret. Quod reliquum est, judicat lector e versione, quam addam, quid ista de conjectura statuerendum sit: Gleichwohl will ich ihm auch einen Mann, den wackern Lathamus entgegenstellen, einen

VOL. I.

Greis an Geist, bei voller Jugendstärke des Körpers; ich will ist sein Blick, und seine Faust nicht minder zeigen. Doch ist immer Gottes Geschenk, wenn gutes Glück die Thaten der Sterblichen krönt.

628. Chorus ita precatur: O dii, justas precas petras, audite, et felicitati belli exitum date; hos aduersos, hostilia mala e terra profligantes. Iupiter autem eos a turribus propulsans fulmine occidat. Ut Latini. ponamquam damna, calamitates, dicunt, pro hominibus damna aut calamitates inferentibus, sic h. j. ἀδύμολον, aduenit hostes, appellantur δορίπωνα καὶ, damna bellica, s. hostis peractia. γῶς autem apte, sic inter ἡμετέρας et ἐπιμόλους interjectum, ut pariter ad utrumque referri possit. ἡμετέρας γῶς idem quod deinde πύργων ἐκτοθεν βάλλων.

633. sqq. τὸν ἔδδομον δὴ εἶνδ' ἐφ' ἔδδόμαις πύλαις λίξω· τίς δ' ἔσται καὶ κατεύχεται σῆχος. Jam dicam, quidam infortunia septimus ille ad septimum portam oppugnandam constitutus, cum ipse frater, ubi esset atque impressus. Nominatiui δ' ἔδδομος etc. propter antiquos verbum λίξω noto graecismo in accusatiuos mutati sunt. Adeoque non est, cuiusmodi cum Brunckio sollicitum.

B r

Λέξω, τὸν αὐτοῦ σου κασίγητον, πόλις
 Οἴας γ' ἄρᾶται καὶ κατεύχεται τύχας·
 Πύργοις ἐπεμβὰς ἀπικηρυχθεὶς χθονί,
 Ἀλώσιμον παιᾶν' ἐπεξιακχάσας,
 Σοὶ ξυμφέρεσθαι, καὶ πτανὸν θανεῖν πέλας,

635. *οἴας γ' ἄρᾶται*] *οἴα ἄρᾶται* Ald. *τύχας*] *πόλις* Ald. 637. *ἐπιεμαχέσας*] *ἐμαχέσας* Ald. Turn. Vict. *ἐμαχέσας* Rob. 638. *ξυμφέρεσθαι*] *συμφέρεσθαι* Ald. Rob. Turn.

Quod enim is substituendum censebat
 οὗ, ejus vis jam inest particulæ δὲ,
 quam idem valet, quod ἴδῃ. Ut autem
 ille apud Latinos, sic δὲ centies refer-
 tur ad sequentia, quam dicturi sunt lo-
 quentes.

ἐν αὐτοῦ σου κασίγητον. "Fortasse
 leg. *αὐτὸς δὲ*, tuum ipsius fratrem.
ἐν ἐν αὐτοῦ κασίγητον, ut ἡ ἰμὴ τοῦδ'
ἀνδρὸς τραπίζῃ (Edip. Tyr. v. 1462. de
 qua locutione præter Schol. ad h. l.
 vid. Eustath. ad Il. β. v. 54." Bur-
 gess.

636. sqq. *πύργοις ἐπιεμβὰς—τίσας*
οὐδας ἐρίσας. Optat nimirum, ut ipse,
 turribus conscensis et rex huic terræ de-
 claratus, pænis ob expugnatam urbem
 magno cum clamore caesus, tecum con-
 grediatur, et sive occideret, te simul occi-
 dat, sive superstes fuerit, te, a quo tali
 ac tanta ignominia affectus et expulsius
 es, eodem modo exilio multet.

ἀπικηρυχθεὶς χθονὶ scil. βασιλίδι,
 s. νικητῇ, rex aut victor publico præco-
 nio declaratus. *ἀλώσιμος παιᾶν*, car-
 men ob expugnatam urbem Marti aut
 Apollini cantatum. Sic *ἀλώσιμος πόλις*
 fama de urbe expugnata, Agam. 10.

ἐπιεμαχέσας. (Si copula in hoc
 versu necessaria esset, optimum foret
 legere :

Ἀλώσιμον παιᾶνδ' ἐμαχέσας
 quam quidem lectionem inter V. L.
 ab anonymo in ora Ed. Ald. in Bibl.
 publ. Cantabr. citari testatur Burto-
 nus. Quod enim Stanleius in com-
 mentar. inedito proposuit Ἀλώσιμον τε

παιᾶν' ἐπιεμαχέσας, id metrum non
 patitur.) Significat se ipsum tanquam
 præcentorem verba præiturum. Inest
 autem simul clamoris significatio.

638. sqq. *Σὺ ξυμφέρεσθαι καὶ πτα-
 νὸν θανεῖν πέλας,* ἢ *ζῶντ' ἀπικηρυχθεὶς*
τῇ ἀνδρὶ λείπῃ Φυγῇ *ἐν αὐτῷ τῷδε τί-
 σασθαι ἐρίσας.* In his versibus primum
 transpositio facta videtur circa verba
καὶ πτανὸν θανεῖν πέλας. Si enim ita
 scripisset Æschylus, *ἐν θανεῖν* videtur
 primum esse, et adjunctum *καὶ πτανὸν*
 secundum in sententia locum obtine-
 re. Atqui id ineptum esset. Poly-
 nices enim optaret, ut ipse moreretur.
 Imo veritas et ratio illud postulabat,
 ut, eum duplex ei conditio proposita
 esset, nimirum ut aut in duello cum
 fratre occumberet, aut ex eo vivus
 discederet, optaret aliquid, quod, sive
 illud, sive hoc accideret, expetendum
 sibi videretur. Si igitur fatale sibi
 esset in certamine occumbere, sane
 pro acerbitate odii, quod eum iu fra-
 trem stimulabat, nihil erat, quod ar-
 dentius optaret, quam ut eum a quo
 interficeretur, simul occideret; id igitur
 sic potius enuntiandum erat, *κα-
 νὸν θανεῖν πέλας*, quam *πτανὸν θανεῖν*
πέλας. sin autem vivus e conflictu
 discederet, nolebat certe victus, sed
 victor discedere. Jam si vicisset Ete-
 oclum, eum aut occidere, aut in exi-
 lium agere poterat. Ex his duobus
 hoc præoptabat. Fratrem enim, qui
 se regno et urbe excluderat, ex jure
 talionis eadem injuria ulcisci malebat.

*Η ζῶντ' ἀτιμαστῆρα τῶς σ' ἀνδρηλάτην
 Φυγῇ τὸν αὐτὸν τόνδε τίσασθαι τρόπον.
 Τοιαῦτ' αὐτεῖ, καὶ θεοὺς γενεθλίους
 Καλεῖ πατρώας γῆς, ἱποπτήρας λιτῶν
 Τῶν ὧν γενέσθαι πάγχυ Πολυνείκους βία.
 *Ἐχει δὲ καινοπηγὴς εὐδοίον σάκος,

640

639. τῶς] ε' ὡς Rob. et abest σ'. 641. ἀντ' αὐτ' Rob. 643. βία] βίη Rob.
 644. εὐδοίον] εὐδοίον Turn. Vict. etc. ante Brunck. qui recepit εὐδοίον e Regg.

Itaque sic emendandos esse hos versiculos mihi persuasi :

σὺ ἐπιμαστῆρας, καὶ κ. τ. κ. εἰν θανάτῳ
 φίλας,

ἢ ζῶν ἀτιμαστῆρα τῶς σ' ἀνδρηλάτην
 φυγῇ τὸν αὐτὸν τόνδε τίσασθαι τρόπον.

His ita constitutis optat Polynices, ut, cum fratre congressus, aut occidat eum, etiam si sibi una cum eo moriendum sit, aut si superstes fuerit, eum qui se regno expulisset, vicissim expellat. Prior autem correctio a Scholiasta α'. confirmatur; cujus ex interpretatione, συνηαί σὺ καὶ θανάτῳ ἀποθανόντων ἰγγόν, clare apparet, eum in suo codice non legisse *θανόντων φίλας*, sed potius *θανόντων φίλας*. Apud Sophoclem (Edip. Col. primum quidem Polynices v. 1339. optat, ut sibi contingat fratrem vi expellere, Œdipus vero ei imprecatur, ut occisus a fratre ipsum vicissim occidat.

ἀλλὰ συγγενὴ χερὶ

Θανῶν, πτανῶν δ' ὅφ' ὅστις ἐκείλῳ
 σαι.

Accedit quod Euripides quoque Œdipi diras ita ratas fuisse auctor est, ut prior Polynices a fratre letali vulnere affectus, jam moribundus ipsum vicissim interfecerit (Phœniss. v. 1429. sqq.) :

ἴσθι γὰρ ἡμεῖς τινος βραχὺν,
 ζῶντος σὺνδρον ἐν λυγρῷ πτόχματι
 Μόλις μὲν, ἐξέτρεψ' εἰς ἡμέρας ἔξοχας
 Ἐπιοκλήϊον, ἢ πρὸς θεὸν Πολυνείκην
 σον.

Γαῖαν δ' ὅλας ἰλύνει, ἀλλήλων φίλας
 Πίστῳσιν ἄμφω, καὶ διώριον κρήνης.

Itaque si emendatio nostra valeat, bene inter se cohæreant *ἐπιμαστῆρας*—*πτανῶν*—*τίσασθαι*; et ut infinitivi *πτανῶν* ac *τίσασθαι* disjunctive posita ea designarent, quorum alterutrum ut fieret Polynices expetebat, sic participia *θανόντων* et *ζῶν* utriusque horum eventorum condiciones innuerent.

τῶς i. q. ὅπως, construendum cum *ἀτιμαστῆρα*; et *ἀτιμαστῆρα τῶς σ' ἀνδρηλάτην* est, *se expulsorem suum tam in se contumeliosum*.

640. *φυγῇ τὸν αὐτὸν τόνδε τίσασθαι τρόπον*. Macrologiam quandam sapit hic versiculus; et si pro *ἀνδρηλάτῳ* in quibusdam codd. forte reperiretur *ἀνδρηλατῶν*, in proclivi esset suspicari verum 640. ex interpretatione ortum, *Æschylumque tantum scripsisse*;

ἢ ζῶν ἀτιμαστῆρα τῶς σ' ἀνδρηλατῶν, quod si verum esset, particula *τῶς* i. q. *ὅπως* cum *ἀνδρηλατῶν* construeretur. Sed hæc incertiora sunt, quam ut mutari nunc quidem aliquid debeat.

641. sqq. *τοιαῦτ' ἄντ' Πολυνείκους βία*. Ταῦτα vociferatur Polynices, patriæque terræ indigenas deos invocat, ut precibus suis diligenter respiciant, easque omnino ratas habeant. Ordo verborum est: *τοιαῦτ' ἄντ' Πολυνείκους βία, καὶ καλεῖ θεοὺς γενεθλίους πατρώας γῆς, πάγχυ ἱποπτήρας τῶν δὲ λιτῶν γενέσθαι*.

644. *εὐδοίον σάκος*. Duplicem lectio-

Διπλοῦν τε σῆμα προσμεμηχανευμένοι.

Χρυσήλατον γὰρ ἄνδρα τευχηστήν ἰδὺν

Ἄγει (γυνή τις σωφρονὺς ἡγουμένη·

Δίκη δ' αἶψ' εἶναι φησιν, ὡς τὰ γράμματα

Λέγει· ΚΑΤΑΞΩ Τ' ΑΝΔΡΑ ΤΟΝΔΕ, ΚΑΙ
ΠΟΛΙΝ

ἘΞΕΙ, ΠΑΤΡΩΝ ΔΩΜΑΤΩΝ Τ' ΕΠΙ-
ΣΤΡΟΦΑΣ.

650

Τοιαῦτ' ἐκείνων ἐστὶ τὰξευρήματα.

Σὺ δ' αὐτὸς ἤδη γινῶδι τίνα πέμπειν δοκεῖς·

Ὡς οὐποτ' ἀνδρὶ τῷδε κηρυκευμάτων

Μίμψῃ, σὺ δ' αὐτὸς γινῶδι ναυκληρεῖν πόλιν.

645. προσμεμηχανευμένοι] προσμεμηχανημένοι Mosq. 1. 646. τευχηστήν] τευχιστήν

Ald. Rob. Turn. τευχιστήν Vit. 647. ἄγει] ἄγει Ald. 648. φησιν] φησὶν Vit.

649. κατὰξω τ' ἄνδρα] Ita recte Brunek. e cod. Reg. 651. ἐξεί] ἐξεί Viteb.

652. δοκεῖς] δοκεῖσιν Ald. B. Vulgo aberrat ei. 653. τῷδε] τῷδε Viteb.

nem, εἰδότεν et εἰσπυλον, jam Schol. a'. memorat. Utraque satis bonum sensum fundit, ut, quæ verior sit, vix certo decerni queat.

645. διπλοῦν τε σῆμα. Nempe una tantum imago erat, sed duabus figuris aut formis constans.

646. sq. χρυσήλατον—ἡγουμένη. Aureum enim s. ex auro fabricatum hominem armatum (h. e. militem) ductæ mulier quædam modeste præiens. ἰδὺν pendet a τευχιστήν, pleonasmus Græcis familiaris; ut εἰδὼν παῖς Eurip. Phœnias. 146.

648. Δίκη δ' αἶψ' εἶναι φησιν. Stantlejus vertit: Justitia sane dicitur. Perperam. Significat enim: Justitiam vero esse ait. Nempe totam clypei inscriptionem duobus senariis absolutam fuisse fingit:

Δίκη κατὰξω τ' ἄνδρα τῷδε, καὶ πόλιν
Ἐξεί, πατρώων δαμάτων τ' ἐπιστροφάς.

h. e. Ego Justitia reducam hunc virum,

et urbem possidebit, patriæque domus altitudo vices consequetur. Huc igitur pertinet, ὡς τὰ γράμματα λέγου. Non enim nuntius e figura tantum et habitu mulieris eam esse Justitiam conjiciebat, sed ex inscriptione ipsa certo cognoverat.

651. τοιαῦτ'—ἐξευρήματα. Talia sunt illorum Polynici scil. et ceterorum ducum inventa. ἐξευρήματα, quia suoapte marte olypeorum insignia a ducibus inventa esse fingit.

652. εὖ—δοκεῖς. Tu jam tecum reputa, quem adversus fratrem tuum mittendum censeas.

653. Fidem in officio explendo suam prædicat nuntius, ut supra v. 66. etc. ὡς οὐποτ' ἄνδρὶ τῷδε κηρυκευμάτων μίμψῃ, nam nunquam hujus hominis (h. e. meum) in nuntiando fidem ac diligentiam desiderabis s. culpabis. τῷδε ἄνδρὶ, δι' αὐτοῦ pronuntiat.

εὖ δ' αὐτὸς—πόλιν. Tu autem ipse jam vide, quomodo gubernas urbem.

Ἔτ. ὦ Διομανὲς τε καὶ Διῶν μέγα στύγος,
 ὦ πανδάκρυτον ἄμὸν Οἰδίπου γένος·
 ὦμοι, πατρός δὴ νῦν ἄρσιν τελεσφόροι.
 Ἀλλ' οὔτε κλάειν, οὔτ' οἰδύρεσθαι πρέπει,
 Μὴ καὶ τεκνωδῇ δυσφορώτερος γόος.
 Ἐπώνυμ' δὲ πάρετα Πολυνείκει λέγω·
 Τάχ' εἰσόμεσθα τὰπίσημ' ὅπῃ τελεῖ·
 Εἴ νιν κατὰξει χρυσότευπτα γράμματα
 Ἐπ' ἀσπίδος φλύοντα σὺν φοίτῳ φρενῶν.

660

656. ἄμὸν] ἄμὸν Ald. ἰμὸν Rob. 657. δὴ] δι Viteb. 658. κλάειν] κλαίειν Ald. Rob. 660. Πολυνείκει] Πολυνείκη Rob. 661. εἰσόμεσθα] εἰσόμεθα Ald. τὰπίσημ'] τὴνπίσημ' Viteb. ἴση] ἴση Rob. Vict. 663. φοίτῳ] τύφῳ Ald. Turn. συμφότῳ Rob. corrupte. φοίτῳ confirmatur codd. Regg. Mosq. 1. 2. it. Schol.

655, 656. Prima hæc Eteoclis apostrophe tota ad Œdipi genus pertinet, quamquam sunt qui versum 655. de Polynice capiant. O divino instinctu furcens diuine graviter exotum, ὅπερquam lacrymabile ævum Œdipi genus. Nempe ἄμὸν ex Aldina ed. pro vulg. ἰμὸν, quod hic valde languet, restituendum puto. ἰμὸν Οἰδίπου γένος, ut Horatius ævum Pelopis domum. ἀσπίδος graviter pro στυγερῶν, μισθῶν. cf. v. 693.

657. ὦμοι—τελεσφόροι. Hei mihi, nunc patris diræ ratæ habentur. Æschylus in hac tragœdia, quod post magis apparebit, Œdipum in exilio, quod sua sponte sibi imposuit, jam vita excessisse, et antea diris sitis devorasse, fingit, quibus ut ferro se invicem occiderent, improcueretur. cf. quæ dicemus ad v. 780. sqq.

658. Præclare servat lanimi fortitudinem Eteocles, cum statim eum ab exclamatione doloris horrorique plena revocat. ἀλλ' οὔτε—δυσφορώτερος (δυσφορώτερος Guelf.) γόος. Verum hic nec flere, nec lamentari docet, ne forte intolerabilior etiam luctus erumpat. Nam si ipse tristitum et ægritudinai se dare voluisset, magnam vim ea res ad frangen-

dos civium animos habuisset, adeoque res publica in summum esset periculum adducta. cf. v. 193. sqq. μὴ τεκνωδῇ, ne pariat, ne existat.

660. Ἐπώνυμ' δὲ πάρετα Πολυνείκει λέγω. Jam autem Polynici, vere ita nominata (nunc enim se πολλῶν νεμεσίων auctorem prœdit) hæc dico.

661. τάχ' εἰσόμεσθα—τελεῖ. Mox cognoscemus, quænam exitum ejus insignis (in Guelf. Ald. Turn. est τὴνπίσημ', pro τὰπίσημ') habitura sint.

662. sq. εἴ νιν κατὰξει—φρενῶν. Videmus, inquam, an cum aurea littera reductura sint, quæ in clypeo ejus garrunt (φλύοντα enim est h. l. nugantia, stolidæ superbiloquentiæ plena, non ut Burtonus vertit: e clypeo quasi ebullientia) una cum mentis insanis, h. e. ea garrunt, quæ ipsas insanis consentanea sunt, quæ ejus furor quasi dictavit. Ego enim φλύοντα ad χρυσότευπτα γράμματα traho, cum Stanleius hoc participio ad in relato sic verterit: utrum illum reduxerint auro elaboratæ litteræ in clypeo effluentem cum fastu mentis. σὺν φοίτῳ φρενῶν, ita jubente ejus insanis. Etenim aureæ litteræ hujus Polynicis insanis quæsi quædam interpretes erant.

Εἰ δ' ἡ Διὸς καὶς παρδίνος Δίκη παρῆν
 Ἔργοις ἱκνέινου καὶ φρεσὶν, τάχ' ἂν τὸδ' ἦν·
 Ἄλλ' οὔτε νιν φυγόντα μητρόθεν σκότον,
 Οὔτ' ἐν τροφαῖσιν, οὔτ' ἐφηβήσαντά πω,
 Οὔτ' ἐν γενεῖου ξυλλογῇ τριχώματος,
 Δίκη προσεῖδε καὶ κάτηξιώσατο·
 Οὐδ' ἐν πατρώας μὴν χθονὸς κακουχία
 Οἶμαί νιν αὐτῇ νῦν παρασταεῖν πέλας.

670

664. παρδίνος Δίκη] παρδίνου δίκην Ald. 668. ξυλλογῇ] Ald. Rob. Turn. Vict.
 669. προσεῖδε] προσεῖδαι Ald. Rob. Turn. Vict. προσεῖδαι jam Stanl. a Schol. a'.
 lectum fuisse putabat; idem Martini V. L. p. 243. defendit, et Brunckius recepit.
 671. νῦν παρασταεῖν] συμπαρασταεῖν Ald. Turn. Vict. νῦν παρασταεῖν Codd. Regg.
 Mosq. 2.

664. sq. εἰ δ' ἡ Διὸς καὶς—τάχ' ἂν
 εἶδ' ἦν. Jam si quidem Jovis filia virgo Jus-
 titia ("Hesiod. 'Erg. v. 256.

Ἡ δὲ τι παρδίνος ἱστὶ Δίκη, Διὸς θυγα-
 τρία.

ad quem Proclus: Παρδίνος μὲν ἡ Δίκη
 τοῖς θυελογίαις ἱκνέται, δίκης τῶν ἐν δι-
 καστηρίῳ γένος, ἀδιάρθρου ἵστα δὲ καὶ
 κατὰρῆν καὶ τοῦτον εὐμεγέλει ἡ παρδίνος.
 Πᾶσι δ' τοῦ Διὸς, δίκης νομαδίκης αὐτὴς ἱστὶ
 ποσειδῶν, ὅς ἄρα καὶ βασιλεὺς τῶν
 ἔλων." Burton.) ejus factis et consiliis adae-
 set, fortasse illud eveniret, ut in urbem
 reduceretur.

666. sqq. Eteocles dicturus, nun-
 quam Justitiam fratrem suum adspi-
 cere dignatam esse, hanc sententiam
 decore per περιστῶν exsequitur. At
 Justitia cum nec primum nascentem, nec
 infantem, nec puerum, nec pubescentem
 adspectu suo dignata est. οὔτε φυγόντα μη-
 τρώθεν εὐδέν (comparavit Abreschius
 Aeschyl. Eumenid. 668. οὐδ' ἐν εὐδέναι
 ἡδύναι τειλεμμένην, item Pindar. Nem. i.
 v. 53.) periphrasi temporis nascendi,
 haud fere audaciori, atque ea est qua
 nos utimur: da er zum erstrenmal das
 Licht der Welt erblickte. Sed hæc usu-
 trita, illa novitate quadam splendebat.
 ἐν τροφαῖσιν designat ætatem infantie

proprie sic dictæ, qua puerulus a nutrice
 alendus esset. ἱκηδίσαντα notat æta-
 tem intra infantiam et pubertatem in-
 clusam, h. e. pueritiam proprie sic
 dictam. οὔτ' ἐν γενεῖου ξυλλογῇ τριχώ-
 ματος, neque inde a quo ei barba crevit,
 adolescentiam et puberem ætatem sig-
 nificat.

669. Δίκη προσεῖδε. Quam vim ex
 veterum opinione habuerit, si quem
 dii deæve placidis et benevolis oculis
 nascentem adspexissent, multis veterum
 poetarum locis intelligitur. cf. quæ
 Bern. Martini laudavit Callimach.
 Hymn. in Apoll. v. 51, 52. in Dian.
 v. 129. Theocor. Idyll. ix. v. 35. adde
 Hesiod. Theog. 91. Horat. Carm. iv.
 2. 1. sqq. προσεῖδαι καὶ καταξιώσατο
 figura ἡ διὰ δυῶν, adspectu dignata est.

670. sq. οὐδ' ἐν πατρώας—πέλας.
 Neque vero eam nunc in patriæ telluris
 læsione ipsi adfuturam esse opinor. ἡ
 κακουχία male vertit Stanleius in usur-
 patione iniqua. Non enim adeo impu-
 dens erat Eteocles, ut quem ipse per
 injuriam regnandi societate exclusis-
 set, eum ultro tanquam indebitum pote-
 statis usurpatorem, seu postulato-
 rem potius, iniquitatis accusaret. Imo vero
 per totam hanc fabulam id agit Eteo-

Ἦ δῆτ' ἂν εἴη πανδίκως ψευδάνυμος
 Δίκη, ξυνοῦσα φῶτι παντόλμῳ φρένας.
 Τούτοις πεποιθὼς εἶμι, καὶ ξυστήσομαι
 Αὐτός. τίς ἄλλος μᾶλλον ἰνδικώτερος;
 Ἀρχοντί τ' ἄρχων, καὶ κασιγνήτῳ κάσις,
 Ἐχθρὸς ξὺν ἐχθρῷ στήσομαι· φέρ' ὥς τάχος
 Κνημῖδας, αἰχμὴν, καὶ πετρῶν προβλήματα.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ. ΧΟΡΟΣ.

Χο. ΜΗ φίλτατ' ἀνδρῶν, Οἰδίπου τέκος, γένῃ

680. ἰμοῖς] ἰμοίαις Ald.

cles, ut ab ea, qua ipse fratrem læserat injuria, spectantium animos abducat, eosque tantum ad Polynicis odium convertat, qui utique vehementer antiquorum hominum opinione culpandus videbatur, quod cum exercitu patriam urbem oppugnaturus venisset.

672. sq. ἢ δῆτ' ἂν—φρένας. Sane mirum prorsus falso nominatu esset Justitia, si homini factuoroso et quidlibet audienti auxiliaretur. ψευδάνυμος cf. Prometh. 85. De πανδίκως cf. lexic. Æschyl.

674. sqq. τοῦτοις—προβλήματα. His igitur fretus abeo; et cum eo congregiar ipse; quis enim alius magis idoneus? Cum imperatore imperator, cum fratre frater, hostis cum hoste congregiar. Affer igitur cito ocreas, hastam, et munimenta adversus lapides. πικρῶν (Schol. β'. memorat etiam aliam lectionem πικρῶν, quod idem explicat ὄντων. Eadem est in Rob.) προβλήματα vel clypeum solum vel clypeum et lorica designat. Ultima vero verba ad nuntium convertantur; qui nondum scenam reliquerat, his autem mandatis acceptis abijt.

IN SCENAM VII.

v 679—721.

Nuntius dimisso remanentem Eteo-

clum frustra Chorus a proposito cum fratre congregiendi abducere conatur. Magnus est in hac altercatione animorum fervor, Eteoclisque cum fratre pugnandi studium æque ac Chori mutuum fratrum cædem aversantis perturbationo egregie alternis eorum sermonibus exprimitur.

679. sqq. μὴ φίλτατ'—αἰδομένην. Ah noli committere, carissime virorum, Œdipi fili, ut iræ vehementia similis eorum fias, qui pessime audiunt, i. e. pessimos imiteris. εἴ μάλιστα αἰδομένην vel universè dictum, vel cum respectu ad Polynicem; hoc sensu: noli eodem modo peccare, quo ille frater tuus, pessime ideo audiens, peccat, qui tantum iræ suæ indulget, ut etiam patriam oppugnet. Atqui si tu jam iracundia commotus fratrem interfecturus abis, quid aliud agis, nisi ut ei similis fias, in eandemque infamiam incidas? Adeoque, quia statim etiam Chorus μίσματος mentionem facit, εἴ μάλιστα αἰδομένην simul respicere potest opprobria ab Amphiarao in Polynicem conjecta. cf. v. 583—586. Melius utique hoc et aptius fuerit, quam cum Heathio αἰδομένην active interpretari; ut μάλιστα αἰδομένην, pessime loquens, ad Polynicis dicta referatur, v. 636. sqq.

Ὀργὴν ὁμοῖος τῷ κάκιστ' αὐδωμένῳ
 Ἀλλ' ἄνδρας Ἀργείοισι Καδμείους ἄλις
 Ἐς χεῖρας ἐλθεῖν αἶμα γὰρ κατάρσιον
 Ἀνδροῖν δ' ὁμαίμον Δάνατος ἂν αὐτόκτονος,
 Οὐκ ἔστι γῆρας τοῦδε τοῦ μιάσματος.
 Ἐτ. Ἐπὶ κακὸν φέροι τις αἰσχύνῃς ἄτερ,
 Ἔστω μόνον γὰρ κέρδος ἐν τεθνηκόσι.
 Κακῶν δὲ καίσχεων οὐ τιν' εὐκλειαν ἔρεῖς.

684. γῆρας] *πίεσις* Mosq. 2. et supra schol. τίλος. 685. φέρει] *φέρει* Ald. Rob. Turn. 686. κέρδος] Pauw. conj. *κέρδος*, hoc sensu: *mortuis nihil est prater gloriam*. 687. καίσχεων] *καίσχεως* Rob.

681. sqq. ἀλλ' ἄνδρας—μιάσματος. Sed cives Thebanos cum Argivis manus conserere satis est; horum enim sanguis ex-
 piabilis; fratrum autem uterinorum mutua cedes si fiat, nunquam profecto ienescet hoc piaculum. Recte Brunckius iudicavit, *Δάνατος αὐτόκτονος* nominativum absol-
 lutum esse, non tamen ut alibi v. c. Pers. 120. in genitivum resolvendum, sed per ellipsin, v. c. per quod attinet explicandum, q. d. sed quod attinet fratris cædem, piaculum est, quod longa non dele-
 verit ætas.

685. sqq. Standleius interpretatur Siquidem malum fert aliquis sine dedecore, esto; solum enim lucrum in mortuis; at malorum et turpium nullam dices gloriam. Quæ quidem versio, si cum Græcis, ut nunc leguntur, comparatur, nihil mag-
 nopere habet, quod culpari possit. At quomodo istud Eteocles responsum cum Cheri admonitione cohæreat, nemo satis explicavit, nec ego profecto intelli-
 go. Chorus enim regem hortatus erat, ut ipse civibus tantum ad prælium missis, domi se teneret, nec se periculo fratrem occidendi, ab ejusque manu pereundi obiceret: sin minus, fore ut se inexpiabili scelere contaminaret. Id autem Eteocles recusat. Quomodo igitur post *ἔστω—ἔστω* subjunguntur illa, *μόνον γὰρ κέρδος ἐν τεθνηκόσι*? Si enim *κέρδος* de *εὐκλείᾳ* intelligas, quomodo

Eteocles illam *εὐκλειαν* ἐν τεθνηκόσι, in mortuis tantum inesse dicat, qui proxi-
 me bonum esse pronuntiasset, si quis malum sine dedecore ferat: At qui ma-
 la fert aut tolerat, is vitam quoque ser-
 vat, neque nam periculis objicit. Su-
 apicor itaque, versus 685. et 686. trans-
 positos olim a librario, et hanc veram
 eorum consecutionem esse:

*ἔστω κακὸν φέροι τις αἰσχύνῃς ἄτερ
 κακῶν δὲ καίσχεων οὐ τιν' εὐκλειαν ἔρεῖς.
 ἔστω μόνον γὰρ κέρδος ἐν τεθνηκόσι.*

In *ἔστω φέρει* (nota post hanc particu-
 lam ellipsi) suppressum est *φέρειν*, aut
 simile quid. Sensus vero hic efficitur:
 Si quis malum aliquod ferat sine dedecore,
 ferat sane (ut et ego ferrem Polynicis
 injurias, neque ei obviam irem, si sine
 probro facere possem); malorum vero,
 quæ eadem turpia sunt, nullam honestatem
 aut gloriam dices (h. e. non persuadebis
 mihi, me pugnare absque dedecore de-
 trectare aut effugere posse, quia omnes
 me timidum regem vocarent, qui ipse
 domi deses satis se functum officio putet,
 si cives ad prælium miserit): Esto! So-
 lum enim mihi lucrum in mortuis, h. e.
 nihil enim mihi optabilius aut utilius
 est, quam mortem oppetere. Quæ si
 cum sequentibus v. 688. v. 692. sqq.
 v. 699. v. 700. v. 706. v. 718. sq. com-
 parata fuerint, nihil amplius dissolutum,
 sed omnia inter se connexa et apta esse

Χο. Τί μέμονας, τέκνον; μή τί σε θυμο-
πληθῆς δορίμαργος ἄτα φερέτω
Κακοῦ δ' ἔκβαλ' ἔρωτος ἀρχάν.

690

Ἔτ. Ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα κάρτ' ἐπισπέρχει θεός,
Ἴτω κατ' οὔρον, κῦμα Κωκυτοῦ λαχόν,
Φοίβῳ στυγῆδ' ἄν τὸ Λαῖου γένος.

688. *μίμονας*] *μίμντας* Ald. Turp. *τί καὶ μίμονας* Rob. Lectionem *μίμονας*, quam et Schol. β' laudat, cum Heathio et Brunckio præferendam censuimus. 688. *θυμοπληθῆς*] *θυμοπλάθης* Rob.

intelligitur. Itaque Ἴτων h. l. non est concedentis formula, sed in proposito perseverantis. Quod deinde dicit *μίμονας* γὰρ *αἰδώς* in *τις* *αἰδώς*, id præclare illustratur Antigones verbis apud Sophoclem Antig. 462. sqq.

οἱ δὲ τοῦ χρέοντος

Πρόθεν θανούμαι, αἰδώς αὐτ' ἔγωγε
λίγω.

Ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν, ὡς ἔγωγε, κα-
κῶς

Ζῆ, πῶς ἴδ' οὐχὶ κατθανὼν αἰδώς
φίει;

Eteocles autem, si mortem obire detrectet, non malis solum, sed etiam dedecore se premi significat.

688. *τί μέμονας, τέκνον*; Quid per-severas in proposito, fili? Optime hæc interrogatio transpositioni quam snasi-mus duorum præcedentium versiculo-rum convenit. Cum enim Eteocles dixisset: Sit ita; mihi enim lucrosum est mori, (*Es sey! Denn der Tod ist für mich doch das Beste!*) aptius respondere non poterat Chorus, quam istam questionem injiciendo: Cur ita pertinaciter in proposito manes? Altera lectio, *μίμντας*; cur ita furis? sententiam efficit Chori, ut cum rege loquens, verecundia parum dignam.

μή τι σε—φερέτω. Ne te iracundia com-motum perniciosus pugnandi ardor abripiat. *δορίμαργος ἄτα*, *hastia furcens nota*, i. e. perniciose et furibunda pugnandi cu-

piditas. Eadem dicitur *θυμοπληθῆς*, *irarum plena*, quia Chorum non fugiebat, iracundia potissimum Eteoclem ad ine-undum cum fratre singulare certamen stimulari.

690. *κακοῦ δ' ἔκβαλ' ἔρωτος ἀρχάν*. Sunden Chorus, ut malæ cupiditatis principiis obstat.

691. sqq. Eteocles, ejus animo patrio diræ obversantur, jam tempus in-stare ratus, quo illæ exitum sint habi-turæ, vitæ desperatione affectus re-spondet: ἰσὶ—*Λαῖον γένος*. Quandoqui-dem hoc negotium (interitum nostrum) vehementer urget deus, universum sans *Laio* genus *Phæbo* exosum secundo vento per *Cocyti* fluctus naviget. *κάρτ' ἐπισπέρχει θεός*, deus nimis festinat, ut *Ædipi* diras ratas habeat. *Ἴτω κατ' οὔρον*, magnifica translatione celeritatem interitus designat. Nostri sic offerrent: so fure denn des *Laio* ganzes Geschlecht mit vollen *Segeln* den *Strom* des *Cocythus* hinab. *Φοίβῳ στυγῆδ' ἄν* respicit oraculum illud (apud Euripidem in *Phœnissis* illud oraculum his verbis conceptum legitur v. 17. sqq.

Ὁ Θέσκιον εὐταπεινὸν ἀναξ

Μὴ στυγὲς εἶναι ἄλλα δαμόνων βίη.

Εἰ γὰρ τινάσωσι παῖδ', ἀπεντινύσθ' ἰφύς,

Καὶ πῶς ἐν οἴκῳ βήσιναι δι' αἵμα-
τος.)

Ἀpollinis, quo *Laio* ne liberos procrea-

88

VOL. I.

Χο. Ὀμοδαμῆς σ' ἄγαν θυμὸς ἵπποτρυ-
 νει πικρόκαρπον ἀνδροκτασίαν
 Τελσὶν αἵματος οὐ θεμιστοῦ.
 Ἐτ. Φίλου γὰρ ἐχθρὴ μοι πατρὸς τέλει' ἀρὰ
 Ξηροῖς ἀπλαύστοις ἔμμεσι προσιζάνει,
 Λέγουσα κέρδος πρότερον ὑστέρου μόρου.

694. Θυμὸς] ἱμερος Turn. Vict. 695. sq. ἵπποτρυν] ἱπποτρυν Turn. Vict. *πικρό-
 καρπον*] *σικρόκαρον* Rob. 696. θεμιστοῦ] θεμιστοῦ Ald. Rob. Turn. adversus me-
 trum. In cod. Reg. B. notatur: γγ. ἀθμιστοῦ; unde Brunek. rescripsit *ὁ θεμι-
 στοῦ*. 697. ἐχθρὰ] *αἰσχροῦ* Ald. Turn. ἐχθρὰ habet Mosq. 1. 699. μόρου]
μῆρον Ald. Pauw. conj. *λίγωνα κέρδος πρότερον, ὑστέρου μῆρον*.

ret interdixerat; secus si faceret, eum a filio occisum iri, totamque ejus domum misere perituram esse, minatus.

πῶς τὸ Λαῖον γίνεσθαι. Quid dicit πῶς, id obacure significat, quod post magis patebit, Œdipum jam diem supremum obiisse.

694. sqq. Ὀμοδαμῆς—ὁ θεμιστοῦ. At *te ira nimis acerba instigat ad perpetranda eadem funera, profuso sanguine fratris, quem profundere nefas est. Ὀμοδαμῆς θυμὸς, ira fero et crudeli motu animum redens et ad vindictam impellens. ἱπποτρυν* tangit id quod Eteocles dixerat, *θιὸς ἱπποτρυν*, cui Chorus ita obloquitur, quasi dicat: non tam deus interitum arget, quam iracundia tua te ad eadem instigat. *πικρόκαρπον ἀνδροκτασίαν* propter placulum e fratris caede conceptum. cf. v. 684. *αἵματος* ὁ θεμιστοῦ, genitivi absoluti. ὁ θεμιστοῦ religionem enim possidebat fraternum sanguinem. Sic *ἀντίφρων* αἴμα *ματρίδος* Eurip. Or. 193.

697. φίλου—πατρὸς. Quid mirum? Cari enim patris inimica perfectrix dira siccis oculis illacrymabilis mihi assidet. Sicci Diris oculi tribuantur, quia inexorabiles sunt, nec se precibus ad misericordiam et lacrymas commoveri patiuntur. *Ξηροῖς ἀπλαύστοις ἔμμεσι* pro *Ξηροῖς ἀπλαύστοις ἔμμεσι*.

699. *λίγωνα κέρδος* πρότερον ὑστέρου μῆρον. Ex hoc versiculo nomen adhuc

eum sensum exculpsit, qui contextui responderet. Pertus praeunte Schol. ita interpretatur: *dictans et praescribens mihi, satius esse me priorem interficere fratrem, quam ab eo interfici; satius esse antevertere, quam expectare mortem*. Quod primum non video, quomodo, nisi verba misere torqueantur, ex iis effici possit; deinde, si per verborum structuram liceret, ipsis tamen antecedentibus et consequentibus repugnaret. Eteocli enim nihil animus praesagebat, quam quod ipse fratre occiso una cum eo occubiturus esset. Propius ad verborum vim accedit Angli Anonymi apud Burgessium interpretatio: *mihi denuntians me prius victorem fore, licet postea occubiturum*. At hoc modo nimis clare proderetur futurum certaminis exitus. Procul dubio transpositis duobus vocabulis ita emendandum:

λίγωνα κέρδος ὑστέρου μῆρον

Πρότερος μῆρος est infaustus Laii cum Jocasta concubitus invito Apollinis oraculo celebratus, e quo consecuta est Laii caedes ab Œdipo perpetrata, ejusque incestuosum cum matre Jocasta concubium. Ejus ὑστέρου κέρδος, ultimum dampnum, est mutua caedes, quae jam Œdipi filius instabat, quamque pater fortunae injuria exacerbatum, et beoere nuptiarum etiam Jocasta con-

Χο. Ἀλλὰ σὺ μὴ πορεύου, κακὸς οὐ κεκλή- 700
 ση βίον εὖ κερήσας· μελαναιγίς δ' οὐκ
 Εἴσι δόμους Ἐρινὺς, οὗτ' ἂν ἐκ χειρῶν
 Θεοὶ Δυσίαν δέχωνται.

700. κακὸς] διὰ δὲ Rob.
 χωνται] δέχονται Rob.

702. ἄμω] Sic Brunck. ἄμω Reg. A.

703. ἄ-

tractarum commotus iis imprecatus erat. cf. v. 785. sqq. Quem quidem sensum verissimum esse, cum ex omni huius colloquii perpetuitate, tum imprimis ex eo quod proxime sequitur Chori cantico percipitur. Ibi enim v. 742. Chorus exclamat :

ὦ πῶτα δέμον τίς
 πάλαιος ἑρμαιγίης κακός.

ubi πῶτα τίς i. q. h. l. ὅστις αἰδώς, et πάλαιος κακὸς i. q. h. l. ἀντίκτος μέγας. Cum autem pergit ibi Chorus :

παλαιῶν γὰρ λίγῃ
 παραστάειν οὐ δύσποινος etc.

ipse satis dilucide exprimat, primum horum malorum fontem eo contineri, quod Laius neglecto Apollinis oraculo filium genuerit. αἰδώς autem sæpe de damno ex aliqua re emergente usurpatur.

700. ἀλλὰ σὺ μὴ πορεύου etc. At noli tu ipsiusapte sponte fatum adversus te irritando accelerare ; sane enim nemo quod vitam tuam pulchre servaveris, te ignavum appellabit ; neque vero Furia atram tempestatem ciens intrare solet ejus domum, cujus e manibus dii sacrificium accipiant. Duobus argumentis usus erat Eteocles, ut hortantem, ne ad pugnam festinaret, Chorum repelleret ; primum, quod, si domi maneret, ignaviæ famam subiturus esset ; alteram, quod propter patris diras sibi jam fatalem horam impendere diceret. Hæc ita diluit Chorus, ut primum neget istam ignaviæ notam ei timendam esse ; deinde autem, si domi manserit, nihil ei Furiam Œdipi diras persequentem obfuturam esse ostendat. μὴ πορεύου scil. μέγας. Quod sequitur κακὸς (διὰ δὲ, quod ex marg. Mo-

rell. in ed. Burtoniana affertur, est veræ lectionis κακὸς interpretamentum) οὐ κεκλήθη βίον εὖ κερήσας, (Heathii enim emendatio κερήσας necessaria non est) in eo Brunckius κερήσας neutraliter positum arbitrabatur ; q. d. ὡς πορεύου κατὰ τὴν βίον ; postea vero in animadv. ad Heoub. Eurip. v. 697. hanc sententiam retractavit, et active interpretandum esse vidit. Recte ; est enim h. l. κερῶν, aliquid invenire, potiri aliquis se ; et consequenter, servare id cuius amittendi summum periculum erat. βίον εὖ κερήσας, si vitam honesto modo servaveris. Justam enim et honestam excusationem habebat Eteocles, qua duellum cum fratre devitare posset ; scilicet ne patris diris locum faceret, neve ipse sua manu fratrem occideret, ex eaque eade nefarium sibi piaculum contraheret μελαναιγίης Ἐρινὺς, vel atram procellam ciens, vel atra tempestate oca veste involuta ; ut nostrorum aliquis postularum diceret, die in eine Mitternachtswölke u. in eine schwarze Donnerwolke verhüllt Furie. Sequentium autem verborum οὐτ' ἂν ἐκ χειρῶν Σιδ Δυσίαν δέχωνται reconditior est sensus, a nemine interpretum significat, Eteoclem, ut regem, summum quoque sacrorum administram esse ; sed Chorus simul monet regem, ut, dum ceteri ad pugnam exierint, ipse domi manens sacra pro arbis salute faciat ; ita nihil adversus eum faris vim valitaram esse. In urbe ab hostibus obsessa, dum cives armis gerendis idonei pugnant, senes et matrones diis operari, vota facere, dona

Ἐτ. Θεοὺς μὲν ἤδη πως παρεμειλήμεθα·
 Χάρις δ' ἀφ' ἡμῶν ὀλομένων θάυμάζεται.
 Τί οὖν ἔτ' ἂν σαίνοιμεν ὀλέθριον μόρον;
 Χο. Νῦν ὅτε σοι παρέστακεν ἑπεί δαίμων,
 Λήματος ἀντροπαίᾳ χρονία μεταλ-
 λακτὸς, ἴσως ἂν ἔλθοι θαλερωτέρῳ

708. ἀντροπαίᾳ] ἢ τροπαίᾳ Ald. Turn. ἀντροπαίᾳ Mosq. 1. c. schol. τοῦ ἰσχυ-
 ροῦ.

ferre solebant. cf. Homer. Iliad. ζ'. v. 279. sqq. Quod igitur munus imbel-
 limum alias mulierum et senum erat, id
 h. l. ut ipse obeat, Chorus regi persua-
 dere cupit; si enim domi se tenuerit,
 et sacra pro urbe fecerit, nihil ei ab im-
 precationibus patris metuendum esse;
 ejus enim e manibus dii hostias acci-
 piant, ejus domum furias perniciem
 ferentes intrare non solere.

704. Ultimum Chori argumentum
 sic evertit Eteocles, ut se omnino a diis
 curari neget.

Θεοὺς μὲν — μόρον; Diis quidem dudum
 est, quod nescio quomodo prorsus negligi-
 mur, nec illi videntur alio potius modo,
 quam morte et perniciē nostra placari posse;
 quid est igitur, quod fatum exitiale porro
 adulemur?

705. χάρις δ' ἀφ' ἡμῶν ὀλομένων θάυ-
 μάζεται. Anonymus Anglus vertit:
 si ex morte nostra aliquid boni accesserit,
 id in pretio erit. Perperam. Respicit
 enim Eteocles id quod modo Chorus de
 sacrificiis ab eo diis offerendis dixerat.
 Itaque, unum est, quod a nobis diis gratum
 fuerit, interitus noster; hæc est una χά-
 ρις, quæ ab iis θαυμάζεται, colitur, i. e.
 præcipitur, in aliquo numero et pretio ha-
 betur. Germ. das einzige Opfer, womit
 den Göttern von mir gedienet seyn
 möchte, ist mein Untergang. σαίνοις μόρον,
 adulari fatum, est, illud precibus aliisque
 id genus mitioribus remediis evitare
 cupere. Nostri dicerent: Was soll ich
 denn noch mit meinem Schicksale erst com-

plimentiren? Was soll ich dem Tode nun
 erst noch gute Worte geben?

707. νῦν δ' ἐπεὶ σοι παρέστακεν, nunc sal-
 tem (scil. σαίνοις μόρον) cum te urget. παρή-
 σταναι enim h. l. malo sensu accipitur.
 ἰσὺ δαίμων — νῦν δ' ἰσὺ ζῷ. Etenim fortu-
 na, sera impetus conversione tandem ali-
 quando mutata, posthac fortasse mitiore
 aura redeat; nunc vero adhuc fervet. Hea-
 thius ita legendum ac distinguendum
 censebat:

ἰσὺ δαίμων

Λήματος ἂν τροπαίᾳ χρονία, μεταλ-
 λακτὸς ἴσως ἐλθοι θαλερωτέρῳ

Πνύματι νῦν δ' ἰσὺ ζῷ.

quod ille quidem sic vertit: quandoqui-
 dem Genius serotino voluntatis refiatu redi-
 bit forsitan reconciliatus aura magis secunda;
 adhuc vero fervet. Verum tantum abest,
 ut ista correctione egeamus, ut potius
 allegoriæ venustati vulgata melius con-
 sulere videatur. Omnino enim a vento
 e calidioribus regionibus magno cum
 astu spirante ducta est similitudo;
 ejus impetus si convertitur, frangitur
 plerumque æstus, arboresque et anima-
 lia mitioris auræ statu recreantur. ἀν-
 τροπαίᾳ i. q. ἀνατροπῇ, quod in Cod.
 Reg. interpretationis loco superscrip-
 tum est. Eodem modo simplex τροπαία
 de fortunæ conversione ponitur, Cho-
 eph. v. 773.

ἀλλ' εἰ τροπαίαν Ζεὺς κακῶν θάου
 word.

λήματος autem i. q. ἐμπῆς, non est volun-
 tatis, sed impetus. λήματος ἀντροπαίᾳ χρο-

Πνέυματι νῦν δ' ἔτι ζεῖ.

710

Ἔτ. Ἐξέζισεν γὰρ Οἰδίου κατεύγματα·

Ἄγαν δ' ἀληθεῖς φασμάτων ἐνυπνίων

Ὅψεις, πατρῶων χρημάτων δατήριον.

Χο. Πείθου θυναίξ', καίπερ οὐ στέργων ὅμως.

Ἔτ. Λέγοντ' ἂν ὦν ἄνη τις, οὐδὲ χρὴ μακρὰν.

Χο. Μὴ λῆθης ὁδοῦς σὺ τάσδ' ἐφ' ἐσδόμαις πύλαις.

710. ζεῖ] ζῇ Rob. 711. ἐξέζισεν] ἐξέζισαν Ald Rob. Turn. 712. φασμάτων ἐνυπνίων] ἐνυπνίων φαντασμάτων sic Ald. vitiose pro φαντασμάτων. ἐνυπνίων φαντασμάτων Turn. 713. δατήριον] δατήριον Ald. 715. ἂν τις] ἀν τις Ald. Rob. ἐνυπνίων Turn. Vict. μακρὰν] μακρὰ Rob.

νίψ, impetus conversione post longum tempus facta, quia jam dudum Œdipi domus magna malorum tempestate premebatur. μεταλλάσσῃς de mutatione fortunæ, non autem tropice de reconciliatione capiendum. Θαλιερνότερ πνέυματι nihil aliud significare potest, quam aura tepidior; opponitur enim τῷ ζῶν ut mitius et mollius.

711. ἐξέζισεν (alteram lectionem ἐξέζισαν h. l. fortasse meliorem, ut vel levisima ambiguitatis in constructione suspicio tollatur, Abreschius aliis exemplis illustravit, quibus eodem modo verbum plurale pluraliter posito generis neutrius nomini jungitur. v. c. Suppl. v. 129. Homer. Il. β'. 135.) γὰρ Οἰδίου κατεύγματα, nimirum jam effertuerunt Œdipi diræ, ut mihi nihil aliud sperandum sit, nihil eas jam ad exitum perventuras.

712. sq. ἄγαν δ' ἀληθεῖς—δατήριον. Nimum vero veraces fuerunt nocturnorum visorum species, paternam hereditatem dividentes. Speciose enim Æschylus fugit, umbram Œdipi per nocturnam quietem sæpius Eteocli apparuisse, easdemque diras, quibus ille filios devoverat, repetiisse. Optaverat autem Œdipus ut filii ferro hereditatem cernerent, ferro opes paternas inter se

dividerent,

οὐδαμῶς
διαχυεῖν ποτὶ λαχὺν
πότηματα—

ut Chorus ait v. 790.

ἐνυπνίων recte se habet; est enim hic adjectivum; nec adeo opus est cum Abreschio reponere ἐνύπνιον, h. e. κατ' ἐνύπνιον.

714. πείθου θυναίξ', καίπερ οὐ στέργων ὅμως. Chorus argumenta sibi erepta videns jam precibus pugnat. Obsequere mulieribus, quamquam eas non amas, obsequere tamen. Nimirum Eteocles hand obscure se mulierem osorem esse supra prodiderat v. 189. sqq. ὅμως vel ad πείθου θυναίξ' referendum; vel elliptice ut ἀλλ' ὅμως ponitur, ita ut πείθου subintelligatur hic repetendum, q. d. πείθου θυναίξ', καίπερ οὐ στέργων, ἀλλ' ὅμως πείθου.

715. λέγοντ'—μακρὰν. Dicatis igitur, quæ perfici et præstari possint; at breviter quæso, sine longis ambagibus. ἂν ἂν τις, quorum sit perficiendi copia; nempe quia ea petiisset Chorus, quæ rex fieri negaret. Festinationem vero Eteoclis decebat postulare, ne se longa oratione morarentur.

716. μὴ—πύλαις. Noli qua capisti via ad septimam portam pergere.

Ἔτ. Τεθνηγμένον τοί μ' οὐκ ἀπαμβλυεῖς λόγῳ.

Χο. Νίκην γε μόντοι καὶ πακὴν τιμᾷ θεός.

Ἔτ. Οὐκ ἄνδρ' ὀπλίτην τοῦτο χρὴ στέργειν ἥπος.

Χο. Ἀλλ' αὐτάδελφον αἶμα δρέψασθαι θέλεις ; 720

Ἔτ. Θεῶν διδόντων, οὐκ ἂν ἐκφύγοι κακὰ.

ΧΟΡΟΣ.

ΠΕΦΡΙΚΑ τὰν ὀλεσίοικον

σρ. α'.

Θεὸν, οὐ θεοῖς ὁμοίαν,

719. στέργειν] στέργειν Ald. 721. ἐκφύγει] ἐκφύγη Ald. 723. θεῶν, οὐ θεῶν ὁμοίαν] Post hunc v. in Ald. hic versiculus additur οὐ γὰρ νόστῳ παρλιύναται καὶ γίγναι, qui nihil aliud est quam glossema, idque leviter corruptum; cf. Schol. α'. et β'. ad h. v. Idem in Rob. sic legitur: δ γὰρ νόστῳ παρλιύναται καὶ γίγναι. In Turn. autem rectius: δ γὰρ νόστῳ παρλιύναται καὶ γίγναι. In Vict. ita: δ γὰρ νόστῳ παρλιύναται καὶ γίγναι. Steph. in margine libri veteris notatum reperit: οὐκ ἦν παῖτα ἰστέρας. Nec dubitari potest ex interpolatione esse. Recte sustulit Stanleius.

717. τεθνηγμένον—λόγῳ. Tu aspernare tuo animum meum nimis jam acutum non retundes; a proposito, quod firmiter teneo, me non abduces.

718. νίκην γε μόντοι καὶ πακὴν τιμᾷ θεός. Attamen ignavam quoque victoriam honorat deus. Recte enim Burtonus, νίκην κακὴν hic, inquit, non est victoria injusta, sed ut recte Stanl. ingloria, i. e. ab homine ignavo, et qui ipse pericula detrectat, aliorum virtute reportata; talem etiam victoriam Deos honore prosequi, monet Chorus: atque adeo certamen ceteris Thebanis Argivisque esse permittendum sine capitis sui periculo. Equidem non video, quæ sit alia explicatio ad hujus loci ac temporis rationem accommodatior. Inest autem quasi quædam occupatio reprehensionis, q. d. Quamquam e nemine te ignavia accusatum iri jam professi sumus, si hodie ipse prælio abstinueris; tamen etiam si quis te ideo ignavum vocaret, parum a te curanda esset reprehensio; nam etiam ignavi imperatoris victoriam sub ejus auspiciis aliorum virtute partiam deus honorat, i. e. fausto exitu prosequitur.

719. Οὐκ ἄνδρ' ὀπλίτην τοῦτο χρὴ στέργειν ἥπος. Hujusmodi sermonem hominem bellatorem s. militem audire s. comprobare minime decet. Germ. So ein Sprüchelchen muss man keinem Soldaten vorsagen!

720. ἀλλ'—θέλεις; Atque adeo non discedis a proposito, sed ipsum fratris germani sanguinem profundere cupis. ἀλλὰ enim hic cum ellipsi contrariæ sententiæ positum. Germ. So willst du denn also durchaus deines leidlichen Bruders Blut vergiessen!

721. θεῶν—κακὰ. Si modo dii favent, sane perniciem non effugiet. His dictis pergit Eteocles ad crudele duellum, unde non erat rediturus; Chorusque sequenti cantico Œdipodis domus infelicem sortem deplorat, et quantopere, ne jam Œdipi diras deus ratas habeat, metuendum sit, exponit.

IN SCENAM VII.

v. 722—793.

722.—728. πρίφμα—τεγύνη. Hortos

Παναληθῆ, πακόμαντιν,
 Πατρὸς εὐκταίαν Ἐρινὺν
 Τελίσαι τὰς περιδύμους
 Κατάρας βλαψίφρονος Οἰδιπόδα·
 Παιδολίταρ δ' ἔρις αἶδ' ὀτρύνει.
 Ξένος δὲ κλήρους ἱπινωμῆ

ἀντ. α'.

727. Οἰδιπόδα] Οἰδιπόδος Ald. 728. ὁ ἔρις] Abest ὁ Rob. 729. ξένος] Ald. ξένους cit. Steph. κλήρους] κλήρους Ald. Turn. Mosq. 2. al. κλήρος citante Steph. ἱπινωμῆ] ἱπινωμῆ Mosq. 2. c. schol. μυγαλοφρονί.

illam deam domos perdentem, nequaquam aëteris diis similem, nimis voracem malorum vatem, furiam a patre Œdipo invocatum, et precibus excitatum, vereorque ne jam perfectura sit iratas amantis Œdipi diras, jamque hæc filios ejus perdens contentio ipsum illarum dirarum exitum instigat et accelerat. ἀλλοίωσις dicitur furia, vel universe, vel propriè cum respectu ad Œdipi domum. αὐθιγὲς ἰσχύς, quia ceteri dii sunt δαίμονες ἰσχύς Hesiod. Theog. 46. quo loco perquam opportune hic usus est Burtonus. Παναληθῆ commate a πακόμαντιν separatur. Haud scio tamen an melius sit cum πακόμαντιν conjungere. πακόμαντιν i. q. μάστιγι πακῶν apud Homerum. πατὴρ εὐκταίαν Ἐρινὺν, die vom Vater erschleht erbetene. τιλλίος pendet a τίφειος. Cur autem dicantur περιδύμοι κατάρας, vid. ad v. 788. βλαψίφρονος Οἰδιπόδα, insani, demontis, qui suos ipsius filios diris devoveret; quas alibi v. 783. μαινομένην προηδὶς pronuntiasse dicitur. ἔρις h. l. malim appellativum, non proprium Eridos nomen esse.

ἰερίου. Cf. v. 700.

729.—735. ξένος ἀμοιβή. Peregrinus autem chalybs, Scytharum colonus, sortes verrat, acerbus patrimonii divisor, crudeliter ferreus gladius, tantum terre, sortitione facta, eos habitare jubens, quantum eos vel mortuos corporibus occupare liceat, magnorum agrorum expertes. ξένος χάλυβος ut v. 964. ξένος εἰδωλός. χάλυβος autem

b. l. nominativus est, non genitivus a χάλυβι. Alia ejus formæ exempla adduxit Abreschius. Sic in Hecataei fragm. apud Steph. Byz. Καλὺβος πρὸς νότον Ἀργείνῳ ἰμοῦ καίῳ, et Eurip. Alcest. v. 980. τὸν ἐν Καλὺβῳ διαμάζεις αὐτὸν οἰδῶν. Ceterum tota hæc imago valde decora, qua ferrum quo fratres decertaturi erant πρὸς ἀποκρίσιν, si ad pedestrem orationem revocaveris, nihil aliud significat, quam eos jam cum vitæ periculo contentionem de hereditate paterna ferro dirimendi consilium cepisse. κλήρους ἱπινωμῆ Abreschius int. sortitionem inspicit; ego malim sortes distribuit. Flugitur enim ferrum tanquam persona, sortes, ut mos erat antiquorum, in urnam conjectas vibrare, donec alterutra saltem exsillerit. Quod autem chalybs dicitur peregrinus et Scytharum colonus, id propter novitatem ferri a Chalybibus Scythico populo inventi adjicitur. ἀντίον χρηματοδαίτας πινέρι, ut v. 948. εἰδωλός dicitur πινέρι λούρι νικίων. In χρηματοδαίτας, propter adjunctum ἀντίον, χρηματος vocabulum πινέρι; ut sæpe fit in ejusmodi compositis. Certe hic ἀντίον χρηματοδαίτας nihil aliud est quam v. 946. χρημάτων δακτύλος. διαπάλλω cum proprie sit discutere, concutere, h. l. cum emphasi quadam est, sortibus in urna aut galea quassatis terram dividere, aut sortito distribuere. φθίμους pendet a φθίμω, in quo αἰνός intelligitur. In ἰσχύος αἰ-

Χάλυβος, Σκυδῶν ἄποικος,
 Κτεάνων χρηματοδαίτας
 Πικρὸς, ὁμόφρων σίδαρος,
 Χθόνα ναίειν διαπήλας,
 Ὅπόσαν ἂν καὶ φθιμένους κατέχγειν,
 Τῶν μεγάλων πεδίων ἀμοίρους.

730

Ἐπειδὴν αὐτοκτόνως

5p. β'.

Αὐτοδάϊκτοι θάνασι,

Καὶ χθονία κόνις πίη

Μελαμπαγὲς αἷμα φοίνιον,

Τίς ἂν καθαρμὸν πόροι,

740

Τίς ἂν σφε λούσειεν;

Ὡ πόνοι δόμων νέοι

Παλαιοῖς ζυμμιγεῖς κακοῖς.

732. *σίδαρος*] *σίδηρος* Ald. Turn. 734. *ἐπόσαν*] *ἐπόσην* Ald. Turn. *φθιμένους*] *φθιμένοι* Ald. Rob. Turn. 736. *αὐτοκτόνως*] *αὐτοὶ κτένουν* Viteh. *αὐτοὶ κτένουν* Ald. Turn. Vict. *αὐτοκτόνως* Rob. Cant. Pauwius emendat: *ἰσιδῶν αὐτοὶ κτείνοντες* (vel *αὐτοκτενοῦντες*) *αὐτοδάϊκτοι θάνασι*, et acumen in hac lectione quaerit, quo sane melius caremus. *ἰσιδ' ἂν αὐτοὶ κτένουν* Mosq. 2. cum scholio superscripto *φονύουσιν ἑαυτοῖς*. 737. *θάνασι*] *θανῶσι* Mosq. 1. *θανῶσι* et supra schol. *ἂν Mosq. 2.* 739. *μελαμπαγὲς*] *Sinceram Pauwius lectionem absque causa idonea sollicitat, vocabulum a se excogitatum μελαμπαγὲς nobis commendans. φοίνιον*] *φόνιον* Mosq. 1. 2. Viteb. 740. *καθαρμὸν*] *καθαροῦς* sic Mosqu. 1. ex rasura. *καθαρμὸν* Mosqu. 2. 743. *παλαιοῖς*] *παλαιοῖσι* Mosq. 1. *ζυμμιγεῖς*] *συμμιγεῖς* Mosq. 1. 2. *κακοῖς*] *κακοῖσι* Mosq. 1. Ceterum hos versus Pauwius ita constituendos esse autumat:

741. *Τίς ἂν σφε λούσειεν; ὦ*

742. *Πόνοι δόμων νέοι παλαιο-*

743. *οἱσι συμμιγεῖς κακοῖς.*

antistrophicos vero sic:

κατέχγειν vero supprimitur *ἢ*η, quantum terra portionem etiam mortuos occupare liceat. Graviter chorus hic bustum aut sepulcrum designat. Fratres miseri, inquit, ferro de patriæ terræ possessione depugnant, et facient fortasse pugnando, ut non majorem terræ partem obtineant, quam quantam sepulti cadaveribus occupaturi sint. Vehemen-

ter animum hæc sententia ferit, quæ aliis verbis repetitur v. 951. Eadem et Œdipo observabatur apud Sophoclem Œd. Col. v. 789.

*ἴστω δὲ παῖσι τοῖς ἰμοῖσι τῆς ἱμῆς
 χθονὲς λαχὺν τοσοῦτό γ', ἰδανὺν μέ-
 νον.*

736—743. *ἰσιδῶν—κακοῖς.* Quodāi fratres isti mutua cæde a se invicem pe-

Παλαιγενῇ γὰρ λέγου
Παραϊσάσιαν ἀνύποινον·

ἀντ. β'.

749. Μεταφράσεις παλαιαῖς

750. Χρησιμότητες, διήκοντα γίν.

751. τὰς ἀντὶ ἀνέκτων πάλιν.

existimatque v. 741. et 749. esse asynartetos catalecticos; v. 742. et 750. iambicos dim. acatal. v. 743. et 752. trochaicos hepthemlii. Arnaldus quoque versum 743. παλαιαῖς συμμιγῆς παλαιαῖς omnibus numeris solutum putabat; ideoque suadebat ut legeretur παλαιαῖσι συμμιγῆς παλαιαῖς, ita ut primus pes asynartetus esset, syllaba λαί in παλαιαῖσι ob sequentem diphthongum ancipite. Sit versus hic una cum antithetico suo iambicus dim. acatal. ei numerabatur. Sed uterque in dimetiendis his versiculis erravit. Nam scholiastes metricos diserte pronuntiat omnes hujus Chori versus inde a v. 736. esse choriambiosos aut antispasticos. Adeoque v. 741. est antispast. dim. catal. ex diambro et prima parte epitriti secundi | - - - | - - - | antithetico v. 749. similis - - - | - - - |; versus 742. est antispast. dim. acatal. impurus ex ditrocho et prima parte epitriti secundi; - - - | - - - | cui oppositus est similis v. 750. ex epitriti tertio; et prima parte epitrit. sec. | - - - | - - - |. Denique v. 743. et 751. antispastici sunt dimetri acatal. e binis Epitritis. 743. παραϊσάσιαν] Sic receperunt Brunck. e cod. Reg. B. pro vulg. παραϊσάσιαν. Heathius metri causa articulum εἰς huic versui præfigendum censebat. Nimirum quia v. 737. ei videbatur trochaicus dimeter acatal.

remitti occubuerint, pulvisque terrenus biberit atrium eorum ex eade cruenta sanguinem, quis queso lustralem ipsis aquam præbebit; quis eos tantum piaculum purificaturus adhibet? O πόδες hujus domus calamitates veteribus matris mittere! αὐτοκτονίας αὐτοκτονίας adjectivum adverbio ejusdem notationis jungitur ad rei immanitatem fortius designandam.

οἱ—λαῖνοι. cf. v. 682—684. πόδες νῆες sunt instantes illas calamitates, fratrium cædes, urbis periculum. cf. v. 762. Quæ autem sint παλαιὰ παλαιὰ, Chorus ipse statim explicat.

744—759. παλαιαγενῇ—φεινόμεναι. Vetus enim dico peccatum, celeriter punitum, quod jam ad tertiam ætatem durat, s. permatens, cum Latus invito Apolline, qui ter ex Pythico oraculo edixerat, eum, si sine liberis moreretur, urbem seroaturum, tametsi imprudentibus amicorum consiliis vias, genuit sibi fatalem parricidam Edipum; qui deinde incestum matris arvom, ubi ipse nutritus fuerat, contempsit, inde-

VOL. I.

que sanguinolentam stirpem tulit. Insania vero conjunxit conjuges amentes.

Circa v. 743. Chorus mentionem fecisset παλαιῶν παλαιῶν, quibus jam horæ mala accedant, statim quæ illa sint exponit per παλαιαγενῇ παραϊσάσιαν, quod nihil aliud significat, quam oraculi A. pollinei violationem a Laio admissam. Ea primum appellatur αὐτοκτονίας, quia in ipso Laio peccatum ejus celeriter punitum est. Etenim Apollo, postquam eum liberos procreare viderat, terete Jocasta apud Euripidem hæc subjohxerat, Pthenisi. v. 10.

ὅτ γὰρ αὐτοκτονίας παῖδ', ἀποκτείνῃς δ' ὁ φῶς,

καὶ πᾶς εἰς ἵπας βήσιναι δὲ ἀμάρτυς.

Itaque primum neglecti oraculi pœnitentia sat cito Latus ipse expertus est; sed ab Edipo filio, cui obviam factus erat, patrem non agnoscente, occisus est. αὐτὸν δ' ἐς γέρον μέν scil. ἡ παραϊσάσιαν, ita ut sensus sit: peccatum, h. e. peccati effectus, usque ad tertiam ætatem

T t

Αἰῶνα δ' ἐς τρίτον μένει,
 Ἀπόλλωνος εὐτε Λαῖος
 Βία, τρεῖς εἰπόντος ἐν
 Μεσομφάλοις πυθικοῖς
 Χρηστηρίοις, θνάσκοντα
 Γέννας ἄτερ, σῶζειν πόλιν
 Κρατηθεῖς δ' ἐκ φίλων ἀβουλίαις,
 Ἐγείνατο μὲν μόρον αὐτῷ,

750

σε. γ.

749. *μισομφάλοις*] *μισομφάλων* Rob. 750. *θνάσκοντα*] *θνήσκοντα* Viteb. Ald. Rob. Turn. etc. ante Brunck. 751. *γέννας*] *γίνας* Mosq. 1. 2. 752. *ἐκ φίλων*] *ἐκ φίλων* Ald. Rob. Turn. Vict. "In Reg. B. vocem *φίλων* glossa exponit *ἀδελφῶν*. Meminerat forte, inquit Brunck. illius auctor Euripidei versus in Phœnissar. prologo: ἰδὲ ἄδελφ' δούε, ἵς τε βακχίῳι πιστῶν. Conjicere quis posset scriptum hic olim fuisse *κρατηθεῖς* δ' ἀδελφῶν ἀβουλίαις. Sed nihil mutandum." Hactenus ille. Et recte quidem. Nam si commentum aliquod Euripidi arrisit, non continuo idem Æschylo quoque placuisse credendum est. ἀβουλίαις] ἀβουλίῃ Viteb. 753. *ἐγείνατο*] *γίνατο* Ald. *ἐγείνατο* Mosq. 1. αὐτῷ] αὐτῇ Mosq. 1. 2.

durat; nam et Œdipus ob Laii culpam periit, et jam filiis ejus perniciēs instat. αἰῶνα τρίτον i. q. τρίτην γενεάν. ἐν *μισομφάλοις* Πυθικοῖς *χρηστηρίοις*, quia olim Delphos in umbilico terræ h. e. in terræ meditullio situs esse fingebant. Inde eadem Apollinei oraculi sedes apud Euripidem Phœniss. 244. dicitur *μισομφάλα γύαλα Φοῖβου*, et ap. Sophocl. Œdip. Tyr. v. 487. *μισομφάλα γῆς μαντιᾶς*. cf. Strab. Geogr. lib. ix. p. 419. D. ed. Casaub.

τρεῖς εἰπόντος. Æschylus ergo ter a Laio consultum esse ponit Apollinem, an sibi expediret liberos procreare. Alii simpliciter unum oraculi responsum eum tulisse narrant, repetitionem ignorant. *θνάσκοντα γέννας ἄτερ σῶζειν πόλιν*, si absque progenie moreretur, eum urbem servaturum esse, *σῶζειν* pro *σώσειν*. Obscurius autem et oraculo more loquendi dignius his verbis expressa est sententia, quam fere nimis clare eloquitur Euripides l. 1.

752. *κρατηθεῖς* δ' ἐκ φίλων ἀβουλίαις, i. e. ut Abreschius vidit, *φίλων βουλαῖς*,

durch das unverständige Zureden seiner Freunde bezwungen. cf. v. 844. Iterum habemus exemplum, ex quo, quanta prudentia pariter ac verecundia tragicus noster in fabulis tractandis usus fuerit, appareat. Euripides enim Laium narrat libidine et ebrietate ductum eo processisse, ut immemor aut incurius oraculi cum uxore Jocasta concumberet, filiumque gigneret. Phœniss. v. 21.

ἰδὲ ἄδελφ' δούε ἵς τε βακχίῳι πιστῶν
 ἴσσωκεν ἡμῖν παῖδα.

Hæc ibi Jocasta. At quanto prudentius ac decentius Æschylus Laium amicorum stolidis consiliis victum esse fingit, ut tandem liberos procreare utilius sibi esse censeret, quam oraculo parere?

753. *ἐγείνατο μὲν μόρον αὐτῷ*. Perniciem, calamitatem sibi genuit. Particula *μὲν* aut simpliciter hic posita, ita ut *ἔλπει*, vel plane non sequatur, vel post *καρῆναι* suppressum sit; aut illud *ἔλπει*, quod post *καρῆναι* v. 760. sequitur, huc referendum.

Πατροκτόνον Οιδιπόδαν,
 "Οστε μὴ πρὸς ἀγνάν
 Σπείρας ἄρουραν, ἴν' ἐτράφη,
 ῥίζαν αἱματόεσσαν
 Ἔτλα. παράνοια σύναγε
 Νυμφίους φρενῶλεις·
 Κακῶν δ', ὥσπερ θάλασσα, κῦμ' ἄγει· ἄντ. γ. 760
 Τὸ μὲν πίτνον, ἄλλο δ' αἰερεῖ
 Τρίχαλον, ὃ καὶ περὶ πρύμναν
 Πόλεως καχλάζει.

754. Οἰδιπόδαν] Οἰδίποδαν. Ald. Rob. etc. Meliorem lectionem vitato hiatu, vulgātæ in cod. Reg. B. superscriptam cum Brunckio recepinus. 755. ἔτι] ἔστι Mosq. 1. μὴ πρὸς] Sic Mosq. 1. 2. Regg. Viteb. Ald. Rob. eaque sine dubio genuina est lectio, perperam deinde in Turn. Vict. in μητρεὶς mutata. 758. ἔτλα] ἔτλα Mosq. 1. σύναγι] σύν γι Ald. δι' ἐνέγγαγι Rob. σύναγι Turn. ἐνέγγαγι Mosq. 1. ἐνέγγαγι et supra schol. ἐνέγγαγι, Mosq. 2. 761. πίτνον] πίττον Turn. 762. τρίχαλον] τριχαλὸν Viteb.

755—758. Verba ἔστι—ἔτλα parenthesi quasi includenda. μὴ πρὸς ἀγνάν, pro πρὸς τὴν μὴ ἀγνάν. Est autem μὴ πρὸς ἀγνάν ἄρουραν σπείρας decora metaphora positum, pro liberis ex incesto concubitu procreare. Matris autem uterum significari adjectis verbis ἴν' ἐτράφη ostenditur. ῥίζαν αἱματόεσσαν, stirpem sanguinolentam, nominat filios Eteoclem et Polynicem, quia jam in eo erant, ut sanguinolenta cæde se invicem interimerent.

758. sq. παράνοια σύναγι νυμφίους φρενῶλεις. Male hæc Schol. ad Œdipodis et Jocastæ incestuosum concubium traxit. Nam quomodo his propter hoc facinus iusania tribueretur, cum Œdipus Jocastam ducens non magis eam matrem suam, quam Jocasta illam filium suum esse sciret? Verum igitur est, hæc de Laii et Jocastæ concubitu dici. νυμφίους h. l. non est sponsos, sed conjuges. Laius autem et

Jocasta, quos non fugiebat oraculi monitum, merito hic insani et mente alienati dicuntur, quod humanis potius quam divinis consiliis obtemperaverint.

760. κακῶν δ', ὥσπερ θάλασσα, κῦμ' ἄγει, eademque insania (ἡ σύναγι νυμφίους φρενῶλεις) nunc tamquam mare fluctus volvit; ἄγει æque ac σύναγι a παράνοια regitur. Hanc verborum concinnitatem Germanice melius quam Latine reddere licet: Wahre Raserei FÜHRT die sinnlosen Eheleute ZUSAMMEN; und eben diese FÜHRET nun, einem Meere gleich, Wogen des Unglücks HERBEY.

761. sqq. τὸ μὲν πίτνον—καχλάζει. Vixit unus resedit, ecce alius triplo major exurgit, qui jam etiam circa protam urbis strepit. τὸ μὲν πίτνον Œdipi ipsius calamitatem designat; id autem κῦμα, quod his verbis ἄλλο δ' αἰερεῖ etc. describitur, ad bellum inter filios ejus confictum pertinet. τρίχαλον κῦμα i. q. τριπυρία Prometh. v. 1023.

Μεταξὺ δ' ἀλλὰ δι' ὀλίγου

Τείνει πύργος ἐν εὐρεῖ.

Δέδοικα δὲ σὺν βασιλεῦσι

Μὴ πόλις δαμασθῇ.

Τέλειαί γὰρ παλαίφαται ἀραί,

59. δ.

Βαρεῖαι καταλλαιγαί,

Τὰ δ' ὅλα τέλλόμεν' οὐ παρέρχεται.

770

Πρόπρυμα δ' ἐκβόλῃ φέρεται

Ἀνδρῶν ἀλφησοῦν

764. ἀλλὰ] ἀλλὰν Mosq. 2. 765. ἐν εὐρεῖ] ἐν εὐρεῖ junc tim Mosq. 1. 2. 768. τί-
λαι] Sic Ar. Ox. Mosq. 1. 2. Reg. A. Ald. Rob. τίλαι vitiose Turn. Vict. Reg.
B. παλαίφαται] παλαίφαται Ald. 770. τέλλομαι] τελλομαι Ald. τελλομαι
Mosq. 1. In Mosq. 2. sic legitur: οὐ παρέρχεται τελλομαι οὐ παρέρχεται. 771. πρό-
πρυμα] πρόπρυμα Rob. πρόπρυμα Turn. 772. ἀλφησοῦν] ἀλφησοῦν Ald. Rob.

764. μεταξὺ δ' ἀλλὰ—ἐν εὐρεῖ. Stan-
leius vertit: *Inter hæc presidio brevi
extenduntur mania in latitudine; sen-
tentia parum commoda, et valde lan-
guente. Multo minus tamen audien-
das Anonymus Anglicus, qui sic inter-
pretatur: Interes presidio diu esse non
possunt mania in tantam amplitudinem
extensa. Quare vel cum Burgessio le-
gendam arbitror:*

μεταξὺ δ' ἀλλὰ δι' ὀλίγου
αἰεὶ πύργος ἐν εὐρεῖ;

h. e. in medio vero breve intervallo latitu-
dine sua turris presidium præbet; vel,
quod mihi in mentem venit,

μεταξὺ δ' ἀλλὰ δι' ὀλίγου
εἰς τὸ πύργος ἐν εὐρεῖ.

In medio vero brevi presidium turris est
angusta latitudine, hinc die schenale Breita
der Thürme schützt uns noch ein Weil-
chen.

766. sq. τίλαι—δαμασθῇ. Vereor
autem ne una cum regibus h. e. Elaeo et
Polynice urbs quoque dometur h. e.
intercal.

768. sq. τίλαι—καταλλαιγαί. Nam
jam rursus sunt et perficiuntur Edipi an-
tique diræ; difficilis inter fratres recou-

ciliatio; vel potius gravis ac dura inter
fratres transactio s. compositio, quia jam
in eo sunt, ut vi et ferro lite transigant.
Hoc modo καταλλαιγὴ pro διαλλαιγὴ
positum esset, id quod h. l. melius con-
venit. cf. v. 791. 885. 911.

770. τὰ δ' ὅλα τέλλομαι οὐ παρέρ-
χεται. Calamitatum autem tempestes coorta
non præterit. In τίλλομαι et παρέρ-
χεται enim ad tempestatis similitudinem
resperxisse videtur poeta, quæ si semel
cælum omne contraxit, raro discutitur.
Nostrum dicerent: Ein Unglückwetter,
das einmal aufgestiegen, versieht sich nicht
so leicht.

771. sq. πρόπρυμα δ'—ἀγρυπ-
ναι. Præterea hominum opulentorum
fortuna ultra modum aucta ingentes jactu-
ras affert. Allegoriam poeta summat
mercatoribus, qui sæpe in naufragii
periculo magnarum opum e puppi jac-
turas faciunt. Frequenter autem apud
tragicos occurrit locus iste communis,
magnam hominum fortunam diis invi-
sam esse, divitesque ad potentem non
alio consilio in altum tolli, nisi ut læpi-
su graviore ruant.

"Ολβος ἄγαλ' παχυνθεῖς.
 Τί' ἀνδρῶν γὰρ κοσόνδ' ἐδαίμασαν ἀντ. δ.
 Θεοὶ, καὶ ζυνέστιαι
 Πόλεως, πολυλῦτος τ' αἰὼν βροτῶν,
 "Οσον τότ' Οἰδῆκευ τῖον,
 'Αναρπαζάνδραν
 Κῆρ' ἀφελόντα χῶρας ;
 'Επεὶ δ' ἀρτίφρων σφ. ε'. 780
 'Εγένετο μέλεις ἀδελίων

Turn. Vict. Cant. ἀλφειάων cod. Reg. B. unde Brunckins dedit ἀλφειῶν, sicut μελισσῶν Pers. 127. 776. πολυλῦτος] πολυλῦτος Turn. πολύλυστος Mosq. 2. 778. ἀναρπαζάνδραν] ἀναρπαζάνδρα Ald. 779. κῆρ' Stanl. conj. Σῆρ' quod recte aspernati sunt Arnaldus et Pauwius. 781. ἰγύνετο] Arnaldus, quia in antithetico versu est ἰφῆναι, corrigebat ἰγύνετο. At hoc opus non est. Syllaba enim longa in duas breves solvitur.

774. sqq. τί' ἀνδρῶν—χῶρας ; Quem quidem hominum tantum honorarunt dii, et cives, et quocunque illa aetas beatierant, quætantum tunc Œdipum coluerunt, cum perniciosum illud mōstrum (Sphinga) hominem rapiens a terra sustulisset ? Σαυμάζιον h. l. duplici pro diversitate personarum sensu ponitur. Dii enim Œdipum dicuntur Σαυμάσαι, quod eam magna fortuna dignum iudicaverant ; cives autem et exteri, quod enim beatum prædipabant, eumque ut magnum et feliqum colebant ac venerabantur. ζυνέστιαι πόλις Thebani sunt cives ; πολύλυστος τ' αἰὼν βροτῶν, et opulenta etas mortalium, significat exteros quoque quamvis opulentissimos Œdipi fortunam æmπεχίσσε. Majus autem est et excellatius, beatorum, quam pauperum invidiam et admirationem in se equavertere. καὶ γὰρ καλὴνίτας fatalis h. l. pro pernicioσα belua.

780—793. ἰσπῶν—Ἐγνύν. Postquam vero infelix, concius factus est infausti conjugii, (quod inscius cum matre Jocasta cooptaxerat) intemperantia doloris πρηνὴς commotus, furente animo et manu

patricidalī duplex malum patravit ; nam primum se e conspectu filiorum jam potentiorum h. e. patre excluso regnantium subdixit ; deinde filiis diras infixit, iratus se eos eduxisse, heu heu acerbissimas diras, et vovit ut aliquando ferro inter se patriciorum didicerent ; nunc vero tremo, ne pedes mobilis Furia eam essequatur.

ἀρτίφρων h. l. est qui jam conscius sit aliqujus rei, ante sibi ignotæ. Quomodo Œdipus intellexerit, eum quem olim in Phocidis trivio occidisset, Laium, patrem suum, et quam deinde in matrimonium duxisset, Jocastam matrem suam esse, æd igitur qua ratione rescierit, Æschylus, quia satis notum erat spectatoribus, silentio præterit ; longius autem persequitur hanc ἀγνωρίαν pro diverso dramatis consilio Sophocles in Œdip. Tyr. v. 989.—1182. ed. Brunck.

In sequentibus levissima mutatione sensum sublevandum, et sic rescribendum puto :

μενεμένη κεράει
 δίδυμα κακ' ἀπ' ἐτίλλισσι

Γάμων, ἐπ' ἄλγει δυσφορῶν,
 Μαινομένα κραδία
 Δίδυμα καὶ ἀπετέλεσσε
 Πατροφόνῳ χερί τῶν
 Κρεισσοτέκνων δ' ὁμμάτων ἐπλάγχθη.

783. *μαινομένα κραδία*] *μαινομένη κραδία* Ald. *μαινομένη κραδία* Rob. *μαινομένη κραδία* Turn. 784. *καὶ ἀπετέλεσσε*] *καὶ ἰτέλισσε* Ald. Rob. Turn. etc. Heathius metri explendi causa emendavit: *καὶ γ' ἰτέλισσε*, id Brunekius in textum recepit. Postea vero in notis hanc crisin retractavit, et se nunc malle *καὶ ἀπετέλῃ* professus est; quia et gratior hic aures accidet sonus, et importunum amoveatur γ', quod prorsus otiosum sit. Sæpe etiam librariorum verbum simplex pro composito posuisse observat. His igitur argumentum persuasit nobis V. l'. ut sic ederemus 786. *κρεισσοτέκνων*] *κρίσσω τέκνων* Ald. *κρεισσόνων τέκνων* Rob. *κρεισσοτέκνων* Turn. Vict. etc. *κρεισσόνων* sic Mosq. 1. *κρίσσω τέκνων* et supra Schol. *τῶν κρεισσόνων τῶν* Mosq. 2. *κρεισσοτέκνων* conj. Stanl. Sed de universo h. l. lectorem rogamus ut Commentarium consulat. *ἰμμάτων*] *ἀπ' ἰμμάτων* Ald. Rob. Turn. Victor. *ἰπλάγχθη*] *ἰπλάχθη* Mosq. 1.

πατροφόνῳ τε χερί
 (pro vulg. *πατροφόνῳ χερί τῶν*) Æschylus enim dicit duo mala Œdipum perpetrasse: alterum erat, quod ipse voluntarium sibi exilium imposuisset; alterum quod filios diris devovisset. Hæc igitur mala dicitur perpetrasse *μαινομένα κραδία πατροφόνῳ τε χερί*. Et illud quidem *μαινομένα κραδία* ad utrumque malum, nimirum tam ad voluntarium exilium, quam ad diras, quibus filios defixerat, *πατροφόνῳ τε χερί* vero tantum ad imprecationes trahendum. Si quis autem quærat, quomodo *diras* manibus infligi potuerint, respondemus in eo hunc ritum tangi, quo qui furias aut inferos deos in alicujus ultionem provocabant, terram manibus verbere solebant. Ita Homerus Althæam Meleagrum diris devoventem describit:

ἤρα θιοῖσι

Πόλλ' ἄχλινος ἤρῃτο πασιγνήτοιο φίλοις

Πολλὰ δὲ καὶ γαῖαν πελοφύρεχεν χερσὶν ἀλκίοις

Κικλήσκουσιν Ἀἴδην καὶ Ἰστανὴν Περσιφόνειαν,

Πρόχην καδιζομένην, δίδοντο δὲ δάκρυσι κόλποι
Παῖδ' ἰέμιν θάνατον τῇδ' ἡεροφύτις
Ἐρινός
"Εκλιν' ἔξ Ἐρίδινοφιν, ἀμείλιχον ἔταρ ἱχουσα.

786. *τῶν κρεισσοτέκνων δ' ἰμμάτων ἰπλάγχθη*] Cum versu antecedente pro *πατροφόνῳ χερί τῶν* legendum censebam

πατροφόνῳ τε χερί articulum *τῶν*, qui facile potuit e glossa irreperere, simul ejiciendum esse statuebam. Sed post *κρεισσοτέκνων* particula δὲ in γ' mutanda esse videtur:

κρεισσοτέκνων γ' ἰμμάτων ἰπλάγχθη, aberravit quidem ab oculis potentiores filiorum, h. e. potentiorum filiorum oculis se subduxit, ex eorum conspectu sponte discessit. Nisi potius ita scriperit Æschylus:

κρεισσοτέκνων ἰμμάτων ἰπλάγχθη, discessit ea adibus, ubi jam potentiores filii excluso patre regnum invaserant. Quicquid sit, hoc certe firmiter tenendum, in his verbis nullum excecationis Œdipi vestigium esse. Narrant alii Œdipum, postquam a se in scio patrem

Τέκνοις δ' ἀραιάς

ἀντ. ε'.

occisum, et incestuosas cum matre nuptias contractas esse rescierit, utrumque sibi oculum eruisse. Verum in tota hac tragœdia nihil occurrit, quod eandem fabulæ partem Æschylum quoque adscivisse nobis persuadeat. Suo quemque ingenio in concinnandis adornandisque fabulis obsequi scimus. Quid est igitur, quod h. l. fabulam de Œdipi excœcatione poëtâ nostro quamvis invito obtrudamus? Æschylus fingit, antequam Thebæ obsiderentur, imo antequam Polynices a fratre exclusus esset, Œdipum cognita fortunæ atrocitate in ægritudinem furori incidisse, filiosque, partim quod ex incestu geniti essent, partim quod ipsi exauctorato patre regnum invasissent, aversatum, ædibus atque adeo urbe agroque Thebano excessisse, et in hoc exilio, incertum an mœrore consumtum, an sua manu peremtum, interiisse; antequam vero moreretur, filios diris devovisse. Sophocles autem et Euripides eum in oculos suos sævisse, eosque fibulis effodisse narrat. Idem tamen et inter se, et ab Æschylo in aliis fabulæ partis dissentiant, ut profecto nihil opus sit, propter eorum consensum hanc de excœcatione Œdipi narrationem Æschylo etiam, apud quem nullum ejus vestigium extat, obtrudere, ideoque sensum h. l. misere torquere et pervertere. Ubi enim hic tragicus noster significat Œdipum se visu privasse? An his verbis *ἴδωμα κατ' ἀπιστίλιν*? Ridiculum. Quis enim unquam scriptor tam dissolutus, tam verborum negligens fuit, ut, cum dicere vellet, *utrumque sibi oculum eruit*, universe pro eo diceret: *duples malum perpetravit*? At in *κρυσσοτίκων ἰμμάτων ἰπλάγχθη* forte excœcationis inest notatio? Tantundem scilicet! Jam enim Pauwius et Heathius intellexere, phrasin istam nullo pacto sic accipi posse, ut significet, *oculis se privavit*; Missis igitur nugis primum hoc teneamus, *ἴδωμα κα-*

κὰ non alia esse, nisi ea, quæ ab ipso Æschylo claris verbis narrentur; duplex malum perpetravit Œdipus insana mente, manuque parricidali; *alterum*, quod (*μαυρομίης πραδίης*) urbe excederet et in exilio mortem oppeteret; *alterum*, quod (*πατροφόνῃ χειρὶ*) tellurem verberans) diras filiis imprecaretur. *κρυσσοτίκων ἰμμάτων* dicitur pro *κρυσσοτίκων τέκνων ἰμμάτω*, filiorum nunc patre potentiorum oculi. Ab his *ἰπλάγχθη* Œdipus, h. e. *vis se subduxit*. Si vero corrigere libeat *κρυσσοτίκων ἰμμάτων*, quod dictum esset pro *δωμάτων ἢ οὐ κρίσσοις ἴσσι τὰ τέκνα*, æque perspicuum est *κρυσσοτίκων ἰμμάτων* *πλάγχθη* ad voluntarium Œdipi exilium pertinere. Quare non possum quin a Bruenckio, viro doctissimo, discedam, qui præeunte Scholiastæ inedito sic h. l. interpretatur: *Eadem manu, qua patrem occiderat, duos sibi confodit oculos, filiorumque, quorum acerba magis quam oculorum jactura, aspectu et convictu se privavit*. Scholiastæ autem adnotatio, quam V. D. sequitur, hæc est: *Ἐπὶ δὲ ὁ μίλιος καὶ ὁ ἄθλιος ἀρτίφρων ἰόντες, ἀντὶ αὐτοῦ ἴλασιν ὧν ἰποῖνοι, καὶ συνῆκιν ὁ ἱεραεὶ κατὰ τῆς μητρὸς, ἰυδαίμων γὰρ ἦν κατὰ πάντα, πρὶν εἰν μάθῃ τὸ μητρομόρετον, βαρίως φέρον, καὶ ἀνώμιστος ἐπὶ τῇ τῆς μητρὸς παρανόμῳ γάμῳ, ἰτέλις καὶ ἱεραεὶ ἴδωμα κατὰ, ἦγουν τοῦ δύο ὀφθαλμοῦς αὐτοῦ ἰνύβλωσι τῇ χειρὶ, τῇ καὶ τὸν πατέρα Δαΐων φονεύσας* *ἰπλάγχθη* *δὲ καὶ ἱεραεὶ τὸν τέκνων, τὸν κρυσσοτίκων τὸν ὀφθαλμῶν, τὰ γὰρ τέκνα τοῖς γονῶσι κρύττω τὸν ὀφθαλμῶν νομίζονται. τοῖς τέκνοις δὲ ἱεραεὶ κατὰ τῆς ὀργίλους*. Quomodo autem *κρυσσοτίκων ἰμμάτων* significare possit i. q. *τέκνων* *ἢ κρίσσοις ἴσσι ἰμμάτων*, non video. Unice verum est, quod vidit Heathius, *κρυσσοτίκων* esse *filiorum potentiorum*, qui scilicet post Œdipum regno exutum ei in imperio successerant. Sed illud Heathio non concedo, *ἰπλάγχθη* significare *amotus est* scil. filiorum jus-

Ἐφῆκεν, ἐπίκοτος τροφῆς,

788. ἰφῆναι] ἀφῆναι Turn. Sic et Mosq. 2. cum schol. ἱερμψαι. ἰκίνορος ἐρεφῆς] ἰκίνορος ἐρεφῆς Ald. ἰκίνορος ἐρεφῆς Rob. Turn. Recepta lectio Heathii ingenio debetur. Eam et Brunckius probavit; qui tamen existimat ἰκίνορος servari potuisse. Nobis autem hoc duriusculum videtur.

sa. Quamquam enim Euripides fingit, Œdipum a filiis custodia tenebris additum et inclusum fuisse, tamen ne hujus quidem commenti Æschylus auctor est. Itaque ἐπὶ λῶξῃ ἄλλῃ aliud est, quam aberravit, sponte in exilium abiit, atque ex filiorum conspectu discessit. Restat, ut videamus, quomobrem hanc Œdipi fugam s. voluntarium exilium in malis numeret Æschylus. Id autem dupliciter intelligi potest; vel quia exilium, seu necessarium fuerit, seu voluntarium, semper exsultatissimum esse olim videretur; vel quia absque Œdipi exilio, quod mors quoque sequebatur, belli quoque calamitate Thebanos carituros fuisse, Chorus existimaret.

787. sq. *τίνατος δ' ἀγρίους ἰβήκην, τῶν-
τος τοιοῦτος*. Hæc ita interpretor : Fi-
lius vero diras imprecatus est, iratus ob
educationem ; h. e. quod eum iracundia
commotum pœniteret, se tales filios
suscepisse atque educasse. *τοιοῦτος* prima
vocabuli significatione denotat nutri-
tionem s. educationem. Cœdipus igitur,
qui filiis succensebat, quod in tanta
patris miseria nihil aliud agerent, nisi
ut eum regno excluderent, ipsique im-
perio potirentur, iratus filia, factum
ipse suum damnavat, quod tales filios
educasset, ac non statim postquam edi-
ci essent, necandos carasset. Itaque
sibi propterea non magis quam filiis
iratus, quandoquidem eos vita indignos
censebat, diris exsecratur, optabat-
que, ut ferro patrimonium, ejus imple-
cupidi fuissent, dividerent, h. e. ferro
se ipsos invicem de regno decernentes
trucidarent. Heathius autem *τῶντος
τοιοῦτος* vertit ira incensus propter vicium
quem illi (parce) præbebant filii. Exi-
stimat enim Cœdipum, postquam e con-

speculo hominum in carcerem a filiis remotus fuisset, quod ab his victum sibi negligenter nec reverenter satis administrari putaret, ideo ira vehementer commotum diras istas toties decantatas illis fuisse imprecatum, ejusque interpretationis veritatem asserere studet Scholiastæ testimonio ad Soph. *Œdip.* Col. v. 1440. Ubi enim Sophocles inducit *Œdipum* graviter conquerentem, quod *Polynices*, eam prior anno suo regnum Thebis obtinueret, se patrem in exilium populisset, in quo, nisi filii succurrissent, inopia et fame sibi pereundum fuisset, ubi igitur hæc *Œdipus* querelas effundit, execrationemque filiorum jam olim pronuntiatam repetit, Scholiastæ hanc annotationem subjicit: οὗτος ἀπαγγέλλωντος ὁ παρὲς ἡμῶν παραλειπίσασιν. Ἰχθυὶ δὲ τὰ ἀπὸ τῆς ιστορίας οὕτως. Οἱ παρὲς Ἑλληνία καὶ Πελοπόννησον δι' Ἰθούς ἔχοντες τῷ πατρὶ Ὀδυσσεὺς πῆρμασι ἐξ ἐκείνου ἱερῶν μύσῃαν τὸν ὄμνον, ἐκλαδίζοντες ποτὶ αἶψα κατὰ βασιλείῃν, αἶψα ἐξ ὀρεοῦν, ἰσχύϊν αὐτῷ ἱεμύσαν. ὁ δὲ μικροψόχους, καὶ πύλλας ἀγνοῦντας ἀρᾶς ἴδιου πατ' αὐτῶν, δίδως πατολίονμενῶσαι. Ταῦτα ἐ τῆς πικρῆς ὁμοειδέως αὐτοῖς ἰστορίας οὕτως:

Ἰσχύον ὡς ἐνέησι, χερσὶ βάλαν, ἐπὶ
 τῷ μῦθον

Ἔμοι ἰγὰρ, παῖδ' ἐμὲ ἐκτιθέσθαι ἔ-
πεμψαν,

Εἶτα το Διὶ βασιλῆϊ καὶ ἀλλοις εὐνοή-
ταισι

Χιρσὸν ὑπ' ἀλλήλων κατεβήμεν· Ἀϊ-
δος εἶπεν.

Τὰ δὲ παραπλήσια ἐν ἰσοποιεῖ καὶ Διοχό-
λος ἐν τοῖς ἰσὰ ἐν Ἑλλήσιν. καὶ ταῦτα
ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἦσαν ἐν πολλοῖς· ὅς καὶ
πορὰ τινι ἐκτιθέσθαι· ἀπὸ πρὸς ὃς γαλῆ-
ταιν διὰ τούτων·

'Αὐτὸ δ' ὁρῶντες γ' ἰξῶν, εἰ καὶ τοῦτο δὲ ἴδω.

Αἶ, Αἶ, μικρογλώσσους ἀγὰς,
 Καὶ σφε σιδαρονόμῳ
 Διαχειρίᾳ ποτὲ λαχεῖν
 Κτήματα· νῦν δὲ τρέω
 Μὴ τελέσῃ καμφίπους Ἑριννός.

790

789. *μικρογλώσσους*] *μικρογλώσσων* Ald. 790. *σιδαρονόμῳ*] *σιδαρονόμῳ* Turn. Mosq. 1. 793. *μὴ τελείῃ* π. [E.] Metri causa Heathius auctor est ut legamus vel *μὴ τελείῃ γ' ἢ καμφίπους Ἑριννός*, vel *μὴ τελείῃ γι καμφίπους Ἑριννός*. At hoc necessarium non est. Ultimus enim hic antistrophes quintæ versus cum strophico opposito est choriambicus impurus ex choriambo, ditrochæo et clausula ex prima Choriambi parte | - ο - ο - | - ο - ο - | - ο - ο - | . Quare nec opus est Arnaldi emenda-

Θυσίας γὰρ ἀπαχλὲς γίγας ἐπίμασιν
 πατρὶ

Περσὶν δὲ μὲν, ἱερῶν γίγας· τὸ δὲ
 Αἰτοί γι εὐχρόνῳ οὐ μινυμένῳ,
 Αἴσιον δουρῶντι, ἀντὶ τοῦ πικρομένου
 Ἑπίμασιν βίου· ἵ δὲ λαχὼν χερὶ
 Ἔγῳ γ' ἱσαφθῆας. ἰπὶ σ' ἰν θυμῷ
 τὰδε·

Τίς μοι τῶ ἀνδρομαχῶν μισθὸν κρείας
 Πίμασι· γίλων δὲ τὰμὰ πωυῶνται
 αἶμα

Θύοντι ὕδρι· τυφλὸς οὗτοι γνῶσιναι
 Οὐτῶ λόγοντι. Ὡς οἱ μαρτύρομαι
 Ἐγὼ τὰ δ' ὅμῳ, καὶ πατιύχομαι κατὰ
 Αἰτωῶν, αἰτωῶν τῶνδε δις τίνα σχίσθαι.
 Καλὰ δὲ μαρμαίροντι ἀλλήλων χρεῖα
 Σφάζουσιν ἀμφὶ πτόμασιν τοῖς βασιλε-
 κῶς.

Jam etsi illud Heathio largior, Scholii hujus auctorem ad hunc Æschyli locum respexisse, cum eum eandem fabulam, quam scriptor ille Cyclicus narraverit, in tragœdia Septem adversus Thebas tetigisse memorat; non tamen ideo verum vidisse Grammaticum, eique assentiendum esse concedo. Tantum enim abest, ut ridiculam illam fabulam scriptore Cyclico dignam, Æschylus quoque amplexus fuerit, ut potius ne Sophoclis quidem rationem, quem paulo ante ex Œdipo tyranno commemoravimus, tenuisse nobis videatur. Æschyli enim consilio multo accommodatius est, *ἐπίμασιν* ita

VOL. I.

interpretari, ut sit i. q. *indigne ferens se tales filios educasse*, quam si exponamus: *iratus filiis ob victum male præbitum*. Atque ut *ἐπὶ λαχῶν ἱμαμένων*, quamquam alii poetæ narrant Œdipum a filiis, ne in publicum prodiret, custodia retentum esse, non tamen ideo apud Æschylum h. l. vertendum: a filiis e conspectu remotus est; eodem modo *ἐπίμασιν* *τυφλῶν* non propterea reddendum est: *iratus ob alimenta*, quia Sophocles Œdipum sic loquentem inducit, ut se a filiis, nominatim Polynece, in exilium actum, summa rerum omnium inopia laborasse queratur.

789. *μικρογλώσσους ἀγὰς*. Diras acerbas, vel ab acerbiute linguæ profectas, ut Heathius int. vel potius acerbis cum conviciis et probis pronuntiatas.

790. sq. *σιδαρονόμῳ διαχειρίῳ*. Scilicet non ex jure manum conferentes, sed ferro rem repetentes; deas enim ultrices precabatur Œdipus, ut filii sui, a quibus propter nimiam patrimonii cupiditatem regno ante diem exturbatus esset, ipsi inter se de ejus possessione ferro decernerent.

793. *καμφίπους Ἑριννός*. Aliud est *γόνυ κάμπτειν*, quod significat *requiescere*, aliud. *πίδας κάμπτειν*, quod est, *ambulare*, ite. Adeoque *καμφίπους* h. l. est *pedes mobilis*. cf. lex. Æschyl. h. v.

□ □

ΑΓΓΕΛΟΣ. ΧΟΡΟΣ.

Ἄγ. ΘΑΡΣΕΙΤΕ παῖδες μητέρων τετραμμέναι.

Πόλις πέφευγεν ἤδε δούλειον ζυγόν

Πέπτωκεν ἀνδρῶν ὀβρίμων κομπάσματα

Πόλις δ' ἐν εὐδία τε, καὶ κλυδωνίου

Πολλαῖσι πληγαῖς ἄντλον οὐκ ἐδέξατο.

Στέγει δὲ πύργος, καὶ πύλας φρεγγυοῖς

Ἐφραζάμεσθα μονομάχοισι προστάταις

800

Καλῶς ἔχει τὰ πλειστ' ἐν ἑξ πυλώμασι

tionem; μὴ τιλίσῃ τὰ καμψίστου Ἐφ. 795. δούλειον] δούλειον Viteb. 796. ὀβρίμων] ὀβρίμων Ald. Verum ὀβρίμων Rob. Codd. Regg. etc. et recte observat Brunck. litteram μ in hujus vocis prima syllaba insertam nec meliores libros nec veteres grammaticos agnoscere. 799. τίγῃ] τίγῃ Rob. τίγῃ Mosq. 2. 800. ἔφραζάμεσθα] ἔφραζάμεθα Mosq. 1. 2. Viteb. Ald. Rob. 801. καλῶς ἔχει] καλῶς ἔχει Rob. πλεῖστ' ἐν ἑξ] πλεῖστα ἑξ Viteb. et Mosq. 1. ita ut ἑξ rubrica superscriptum sit, ceu interpretamentum.

IN SCENAM IX.

v. 794—824.

Chori lamentationem interruptit nuntius adveniens, qui Argivos quidem profugatos, Thebasque incolumes esse, at Eteoclem et Polynicem mutuis vulneribus concidisse narrat.

794—800. Θαρσεῖτε — προστάταις. Bono animo estote; virgines, urbe enim nostra servitutis jugum effugit; irritae fuerunt ferocium virorum (hostium) minae et jactationes; civitas vero jam in tranquillo est, et quamquam multis temporatis fluctibus concussa, non tamen obruta ac submersa est. Sustinere hostium impetum turres; portasque nostras propugnatoribus munivimus, qui fidem in eis positam haud fefellerunt.

πύλας δ' ἐν εὐδία —. Metaphoram a nave in maris fluctibus periclitante jam supra v. 760. adhibitam hic persequitur poeta. Comparavit Abreschius So-

phoclea illa, Antig. v. 168.

Ἄνδρες τὰ μὲν δὴ πύλαι ἀσφαλῶς
ἦσαν

Πολλὰ δὲ πόλις σείσασθαι ἔρδουσε πύ-
λας.

801—804. καλῶς ἔχει — δουλοπλίας. Et maximam quidem portam in ipsis portis res bene gesta sunt; septimam vero venerandus rex Apollo cepit, Edipi generi perficiens s. exequens veterem Laii imprudentiam s. inconsulta facinora. De epitheto ἰδομαγίντας cf. lexico. Aeschyl. h. v. More suo ludit in hoc cognomine Aeschylus, quasi Apollo ἰδομαγίντας ideo dicatur, quod ante septimam portam militaverit.

ἰδμεν. Cepisse s. occupasse hanc portam Apollo dicitur, quia effecit, ut Eteocles septimam portam propugnator in duello caderet. cf. v. 800. καλῶς δὲ δουλοπλίας, perficiens h. e. ad exitum perduciens prava illa et infelicia Laii consilia, i. e. pones istas, quas ipse oraculo edito Laii posterius minatus erat, si invitis diis liberis operam daturus esset. δουλοπλίας

- Τὰς δ' ἐξδόμας ἑ σεμνὸς ἐξδομαγέτας
 Ἄναξ Ἀπόλλων εἴλετ', Οἰδίου γένει
 Κραίων παλαιὰς Λαίου δυσβουλίας.
 Χο. Τί δ' ἐστὶ πρῶτος νεόκοτον πόλει παρών;
 Ἀγ. Πόλις σέσωσται, βασιλῆες δ' ἐμόςποροι
 Ἄνδρες τεθναῖσιν ἐκ χειρῶν αὐτοκτόνων.
 Χο. Τίνες; τί δ' εἶπας; παραφρονῶ φόβῳ λόγου.
 Ἀγ. Φρονούσα νῦν ἄκουσον, Οἰδίου γένος
 Χο. Οἱ γὰρ τάλαινα, μάντις ἐμὶ τῶν κακῶν. 810
 Ἀγ. Οὐδ' ἀμφιλέκτως μὴν κατσποδημένοι.
 Χο. Ἐκείθι κ' ἦλθον; βαρέα δ' οὖν, ὅμως φράσον.

802. ἐξδομαγέτας] ἐξδομαγίης Mosq. 1. 803. Οἰδίῳ] Οἰδίῳ Mosq. 1. post γένος eomma positum Ald. Rob. 805. πρῶτος] Ita Ar. Rob. πρῶγμα Ald. Vict. νέετον] νέετον Mosq. 2. adjuncto schol. νεῖ κατασκευασμένοι. πόλει παρὰ] πόλει καὶ πόλει Rob. πόλει etiam in Mosq. 1. item in Viteb. ubi a manu recentiori superscripta est varians lectio παρῶν. 806. βασιλῆς] βασιλῆ Ald. βασιλῆς Rob. Mosq. 1. 2. Guelf. 807. χειρῶν] χειρῶν Ald. 811. μὴ] νῦν Mosq. 2. Guelf. Viteb. Rob. 812. βαρέα] Dubium inter βαρέα et βαρίης Mosq. 1.

quatuor pluralitē dietum, tamen ad unum hoc Laii facinus pertinet v. 752—754. narratum. cf. v. 744. sqq. v. 699.

805. Chorus ultimorum nuntii verborum veram vim non assequens, ne ne urbs ipsa detrimenti quid capiat, reverens, querit, quid tandem novum illud malum sit quod civitati acciderit.

806. Clarius jam nuntius quod acciderat eloquitur: Urbs quidem servata est, reges autem fratres ipsi se invicem suis manibus occiderunt. Abreschius contulit Sophocl. Antig. v. 177.

— — λαῖνοι πρὸς πολλὰς μίρας μίαν
 καὶ ἑμὴν ἄλυσιν, καίαντες τε καὶ
 Πλαγίους ἀντίχεις ἐν μίᾳ μέρει.

808. Inopinata calamitate perturbatae mulieres, praelare animi affectum his verbis exprimunt: Quidam illi reges? Aut quid narras? Exanimor ac tantum non insano metu dicendorum. Germ. Ach die Furcht vor deiner Erzählung bringt mich schon um den Verstand.

809. φρονούσα νῦν ἀκουσα, Οἰδίῳ γένος Quia Chorus metu dicendorum se insanire professus erat, acute respondet nuntius: Sana igitur mente audī; h. e. Tantisper igitur ad te redi, donec audieris. Germ. Nun komm dein Verstand noch erst zusammen, und höre. Post Οἰδίῳ γένος reticenter quendam, quae nuntius, quo minus efferat, interpellatione Chori impeditur. Vehementior enim est h. l. dialogi curans, et ad ipsam rerum quae narratur atrocitatem sapienter accommodatus.

810. εἰ γὰρ τάλαινα—κακῶν. O nos miseras; jam praestigat mens nostra malum, quod narraturus es.

811. οὐδ'—κατισποδημένοι. Neque vero dubium est, eos occisos esse. κατασκευασθῆναι proprie in pulvere volutari; transfertur autem ad eos qui in prelio cadunt. cf. Valckenaer ad Eurip. Hippol. v. 1253.

812. ἐκείθι κ' ἦλθον; Eone igitur

"Αγ. Οὕτως ἀδελφαῖς χερσὶν ἠναίροντ' ἄγαν.

Χο. Οὕτως ὁ δαίμων κοινὸς ἦν ἀμφοῖν ἅμα.

"Αγ. Αὐτὸς δ' ἀναλοῖ δῆτα δύσποτμον γένος.

Τοιαῦτα χαίρειν καὶ δακρύεσθαι πάρα

Πόλιν μὲν εὖ πρᾶσσουσιν, οἱ δ' ἐπιστάται,

Δισσὼ στρατηγῶ, διέλαχον σφυρηλάτῳ

Σκύθῃ σιδήρῳ κτημάτων παμπησίαν.

"Εξουσι δ' ἦν λάβωσιν ἐν ταφῇ χθονὸς,

Πατρὸς κατ' εὐχὰς δυσπότημους φορούμενοι.

Πόλις σέσωσται βασιλείῳ δ' ὁμοσπόρειν

Πέπωκεν αἷμα γαῖ' ὑπ' ἀλλήλων φόνῳ.

820

813. ἠναίροντ' ἠνέροντ' Turn. 815. αὐτὸς δ' ἀναλοῖ αὐτὸς δ' ἰναλοῖ. Sic Mosq. 2. et supra schol. ἠφάνισι. 816. δακρύεσθαι δακρύεσθαι Turn. Viet. In Mosq. 1. sic: χαίρειν παρὰ καὶ δακρύεσθαι, et in Viteb. χαίρειν παρὰ καὶ δακρύεσθαι. Ceterum in Viteb. hic versus et seqq. usque ad φερούμενοι Choro tribuuntur, ubi παρὰ e glossa ortum. 819. παμπησίαν παμπησίας Mosq. 1. 820. ταφῇ τάφῳ Ald. χθονὸς] Brunckius, quia genitivus χθονὸς nihil habeat, a quo regatur, scribendum esse suspicatur χθόνα. Recte quidem; nisi ἀπὸ τοῦ κοινοῦ repetendum est παμπησία; ita ut sensus sit ἔχουσι παμπησίαν χθονὸς ἢν λάβωσιν ἐν ταφῇ. 822. βασιλείῳ βασιλείῳ Mosq. 1. 823. πίπτωσι πίπτωσι Mosq. 1. Viteb. Ald. πίπτωσι Rob. γαῖ' γᾶ Mosq. 1. γᾶν Viteb.

devenerunt? Illucne ergo processerunt? Certe enim concinnius est h. l. ἤλθον 3, pers. pl. de fratribus, quam 1. pers. sing. de Choro ipso, (quasi esset: Eone igitur res nostrae devenerunt? Ist es dahin mit uns gekommen?) interpretari.

βαρὺν δ' οὖν, ἥτοι φέρων. Enimvero dura et gravia haec sunt, attamen perge dicere.

813. οὕτως—ἅμα. Ita nimirum fraternis manibus prorsus se invicem intemerunt.

814. Οὕτως—ἅμα. Itaque communis utriusque fortuna fuit. ὁ δαίμων, malus genius, acerbum fatum h. l.

815. αὐτὸς—γένος. Nimirum ipse ille malus genius s. illa fortuna infelix

Œdipi genus disperdit.

816. seqq. Haec igitur partim letari, partim de flere decet; letari quidem urbem incolumem esse; at contra imperatores, ambo duces de patrimonii possessione Scythico ferro decertarunt. Atqui non aliam terram possidebunt, praeter eam quam in sepultura occupabunt; cum ipsi secundum infelices patris diras in perniciem suam ruerint. Urbs igitur servata est, at regum fratrum sanguinem ex mutua eorum caede terra bibit, s. hausit. Ferri epitheton σφυρηλάτος inepte redditur in ind. Πινταλογίας Burtonianæ: talos perfusus. Imo est mulleo ductus, et ad ferri fabricam pertinet; sicut supra v. 209. πυρηνιστᾶς χαλκῶν, et infra la πυρὸς πυρὸς Σηπιδὸς σιδερός v. 945.

ΧΟΡΟΣ.

Ω ΜΕΓΑΛΕ Ζεῦ καὶ πολιοῦχοι
Δαίμονες, οἳ δὴ Κάδμου πύργους
Τούσδε ῥύεσθε·

Πότερον χαίρω, ἀπολολύξω

Πόλεως ἄσινεῖ σωτῆρι,

ἢ τοὺς μογεροὺς καὶ δυσδαίμονας

Ἀτίκνους πλαύσω πολεμάρχας;

830

824. πολιοῦχοι] πολισσῶχοι Ald. πολισσῶχοι Rob. Turn. Viet. 826. τοῖσδε
ῥύεσθε] τοῖσδε ῥύεσθαι Mosq. 1. τοῖσδ' ῥύεσθαι et supra scholion φυλάσσεται Mosq. 2.
827. ἀπολολύξω] π' ἀπολολύξω Victor. 828. σωτῆρι] σωτηρίᾳ Viteb. σωτηρία
pro σωτηρίᾳ Mosq. 1. c. schol. ἰσὶ τῇ ἄελασθῇ, vitiose pro τῇ ἄελασθῇ. 830. πο-

IN SCENAM X.

v. 824—871.

"Flebili cantico mutuum Eteoclis et Polynicis cædem Chorus prosequitur; et postquam ipsa eorum cadavera in scenam delata videt, solennem lessum facere tristissimorum funerum ergo constituunt.

824. sqq. ὦ μεγάλε Ζεῦ—διανοίῃ. O magne Jupiter, vosque urbis præsides, qui has Cadmi turres omninoque civitatem Thebanam memini, num gaudeamus, et urbis servatori, qui eam incolumen præstitit, lætæ acclamemus; an calamitosos et infelices imperatores, jam sine prole defunctos defleam, qui nimirum vero nominis omen expleverunt, et contentionum studiosi impiis consiliis occiderunt?

ὦ μεγάλε Ζεῦ. "Eustath. in Iliad. δ'. ait casam rectum μεγάλος in usu fuisse, cujus inquit vocativus usurpatur apud Æschylum: ὦ μεγάλε Ζεῦ. Idem in Odys. β'. τὸ μέγας per syncopen a μεγάλος derivatum tradit, eadem Æschyli verba laudans; ut et in Odys. δ'." Stanl. "Ita et Tzetzes ad Hesiodi Ἑργ. v. 122. καὶ ὦ μέγας Ζεῦ

εὐθὺς ἴσται, καὶ δὲ Διοχάρης δίδωναι γράφει

"ὦ μεγάλε Ζεῦ καὶ πολισσῶχοι Διόε." Burton.

825. sq. πύργους τοῖσδε. δικαστικῶς, quia Chorus ex arce, ἐξ ἀκροπόλεως turres prospectabat.

827. ἀπολολύξω. "Τὸ ἀπολολύξω hic in bonam partem accipitur, ut et Agam. v. 27.

— — δέμοις

"Ὁλοθυγμὸν εὐθυμοῦντα τῇ λαμπρότι
Ἐπερδιόξω — —" Stanl.

828. πόλεως ἄσινεῖ σωτῆρι. "Jovi Servatori urbem incolumen præstanti, subaudito acil. Διό. Ceterum ἄσινεῖ hic in activa, lexicographis nondum observata significatione ponitur. Quo itidem sensu vocem hanc accepisse videtur Noster in Agam. v. 1350. τίς δὲ εὐξαινο βροτῶν ἄσινεῖ δαίμωνι φῦται." Burton.

830. ἀτίκνους. Quia olim in magnæ calamitatis loco ponebatur sine liberis mori. E multis quæ hic acervari possent locorum exemplis, Stanleius unum excitavit Eurip. Ion. ubi Cræusa:

Καπὸν με καρδία τὶ περιπιτνῇ κρῶς·

Ἔτευξα τύμβῳ μέλος

Ὡς θνιᾶς, αἵματοσταγῆς

Νεκρὸς κλύουσα δυσμόρας

Θανόντας. ἢ ὀύσορῆς ἄ-

δε ξυναυλία δορός.

Ἐξέπραξεν, οὐδ' ἀπέϊπε

ἀντις.

836. καπὸν με] καπὸν μου Mosq. 1. Ald. Vict. καπὸν με Rob. Cant. καπὸν μου Viteb. Abreschius vel μου reponendum, vel καρδίαν legendum existimat. Nobis με, genuinum, sed καρδίᾳ in καρδίαν mutandum esse videtur. Idem Brunckio visum. cf. Commentar. ad h. l. καρδίᾳ] καρδίᾳ Vict. καρδίᾳ conjectura emendabat Stuhl. Et sic est in Mosq. 1. Viteb. περιπιτνῇ] πῆρι πιτνῇ Ald. 838. θνιᾶς] θνιᾶς Ald. Rob. αἵματοσταγῆς] αἵματοστῆγῆς Ald. Rob. 839. δυσμόρας] Sic Mosq. 2. δυσμόρας Mosq. 1. Viteb. Ald. δυσμόρας Rob. Turn. Vict.

set μέγας. Sed jam ad Eurip. Or. 395. observavi, post τας saepe in altero membro sequi δι, in ὅντι—ὅντι, μέγας—μέγας. cf. Eurip. Hippol. 75."

Hactenus doctissimos Brunckius; qui quidem particula τας veritatem pulcre assertuit. Attamen non opus est, ut in interpretanda phrasi γίνωσ ἀρά ad Labdacum aut Pelopem recurramus. Aeschylus enim, cum de malis fatalibus, quibus Œdipi genus prematur, ipso Œdipo antiquioribus loquitur, ubique intelligit Laii noxam, quod Apollinis oraculo, qui liberorum procreationem ei interdixisset, non paruerit. cf. v. 693. 745. sqq. 804. 844.

Quamquam vero genuinam esse particulam τας non dubito, idem tamen concinnitatem sententiæ ab ea leviter turbari sentio. Nam γίνωσ ἀρά esset imprecatio generi dicta, s. generi incumbens, Οὐδῖσιν ἀρά vero imprecatio ab Œdipo dicta. Duo autem genitivos, ita cum nominativo construi, qui alio sensu ad priorem, alio ad posteriorem relatus accipiatur, parum commodum est. Adeoque non omnino nihil erat, quod Stansleus sequebatur, cum sic legendum putabat:

γίνωσ Οὐδῖσιν γ' ἀρά.

Si metrum ferret, præferrem γίνωσ Ἐρῶς, Οὐδῖσιν γ' ἀρά· sed si in codice aliquo inveniretur:

ὁ μέλας καὶ ταλῖα γ'

Ἐρῶς δ', Οὐδῖσιν γ' ἀρά·

vere sic Iroctam scripsisse judicare. Nam μέλας Ἐρῶς v. 979. et furia sæpius dicitur diras perficere.

836. καπὸν με καρδίᾳ τὶ περιπιτνῇ κρῶς. "Structura καρδίαν flagitare videtur. Theocr. in Thyrside: τίς ποτε τοὺς θυμὸν ἀντίκει. Apoll. Argon. i. 1238. τὰν δὲ φρένας ἰσχυρὰς κόρας, et iii. 695. τὰν δ' αἰὲς ἀελλοὺς ἐκίπλων θυμὸν ἀντί. Neophron in Medem fragmento, quod infra exhibemus: ἄνθρωπος με φρενὶ μέγαν ἔδωκε λόγον θυμὸν. Soph. Œd. Col. 314. αὐτῇ πρὸς τὴν Θεσσαλίαν ἐν ἀμάρτυρι. Philoct. 823. ἔδωκε γὰρ τοῖς τοῖς κατὰ τὸν θυμὸν. 1301. μέγας με, πρὸς θεῶν, χρεῖα, φίλτατος εἴσων. Noster Pers. 159. Hujus generis exempla apud singulos poetas passim obvia. Vide Valckenaer ad Hippol. 571." Brunck.

842—846. ἔπραξεν—ὅτι ἀρῶνται. Effectum habuit, nec opera fuit patris dira imprecatio; Laiique consiliorum, quibus Apollinis oraculum migravit, ad hanc usque statum vis et efficacia pertinuit.

Πατρόθεν εὐκταία φάτις·
 Βουλαὶ δ' ἄπιστοι Λαίου διήρκεσαν.
 Μέριμνα δ' ἀμφὶ πτόλιν,
 Καὶ Δίεφατ' οὐκ ἀμβλύνεται.
 Ἰὼ πολύστονοι τόδ' εἰς-
 γάσασθ' ἄπιστον ἦλθε δ' αἰ-
 ακτὰ πῆματ' οὐ λόγῳ.

844. ἄπιστοι] ἄπιστοι Rob.
 γάσασθαι Ald. Turn.

845. μέριμνα] μέριμνοι Ald.

848. εἰργάσασθ' εἰρ-
 γάσασθαι Ald. Turn.

εὐκταία φάτις periphrasi pro ἀφ' ἑαυ-
 τῶν adverbium genitivi πατρὸς loco
 positum. βουλαὶ ἄπιστοι, si de Laio
 dicuntur, nihil aliud significant, quam
 Laii oraculum Apollinis contemnens
 contumaciam, *das ungehorsame Betragen*
des Laius. Fieri tamen possit, ut βου-
 λαὶ ἄπιστοι Λαίου sint infideles amici et
 consiliiarii Laii, qui ei, ut Apolline in-
 vito neglectoque ejus monito liberis
 operam daret, suaserant; cf. v. 752.
 Prior tamen interpretatio, ut faciliior,
 ita verior nobis quidem esse videtur.

845. sq. μέριμνα δ' ἀμφὶ πτόλιν, καὶ
 Δίεφατ' οὐκ ἀμβλύνεται. Nostra vero
 cura circa civitatem et oracula haud vana
 fuerunt; non quod ipsa urbs incolumis
 non fuerit, sed quod Eteoclis mors ad
 urbem quoque proxime pertineret; et
 quod facile fieri potuisset, ut major
 etiam calamitas ex hoc bello ad urbem
 redundaret. cf. v. 772. sqq. v. 776.
 sqq.

847. Inter haec quae proxime se-
 quuntur verba, fratrum occisorum E-
 teoclis et Polynicis cadavera in scenam
 illata fuerint, necesse est. Nondum
 tamen h. l. de funerum pompa cogi-
 tandum; sed cruenta ac pulvere et
 sanie dedecorata cadavera h. l. tantum
 misericordiae movendae causa Chori et
 spectantium oculis exponuntur; ubi
 ea usque ad finem tragediae jacuisse
 sequentia satis docent; finita enim de-
 mum tragedia domum asportantur ca-

davera, ut deinde iusta iis exsequia
 parari possent.

Ἰὼ πολύστονοι τόδ' εἰργάσασθ' ἄπιστον.
O multum lamentabiles, multoque gemitu
prosequendi fratres, perpetrastis igitur in-
credibile illud facinus. Sic sane inter-
 pretandum, si verum sit ἄπιστον. Sed
 quoniam eodem adjectivo, et alio qui-
 dem significato, paulo ante v. 844.
 usus est Aeschylus, suspicor fere eum
 h. l. dedisse

ἰὼ πολύστονοι τόδ' εἰργάσασθ' ἄπ-
 οστον

i. e. perpetrastis inauditum hoc facinus,
 quod nemo unquam fando audivit, fra-
 tres germanos mutuo se occidisse. Id
 bene etiam ei quod sequitur εὐ λόγῳ
 responderet, et ambiguitatem, quae
 propter ejusdem adjectivi ἄπιστον, alio
 sensu positi, viciniam oriretur, e me-
 dio tolleret.

848. ἦλθε δ' αἰακτὰ πῆματα, εὐ λό-
 γῳ. Venerunt luctuosa calamitates, non
 fama tantum et narratione. Haec verba
 docent, Chorum jam Eteoclis et Poly-
 nicis cadavera, quae modo illata erant,
 oculis spectare. Eodem modo Pro-
 metheus v. 1088. postquam horribilem
 illam tempestatem, quam Mercurius ei
 minatus erat, ipse jam exorientem
 oculis auribusque percipit, haec prolo-
 quitur:

καὶ μὴν ἱερῶν, ποικίλοι μῦθοι, χθὼν σι-
 σάλλονται.

849. Post εὐ λόγῳ malim commate

Τὰδ' αὐτόδηλα, πρῆπτος ἀγγέλλε λόγος. μόνοςρ. 850
 Διπλαῖ μέριμναι, διδυμάνορα
 Κάκ', αὐτοφύνα, δίμοιρα,
 Τέλεια τάδε πάδη. τί φῶ;
 Τί δ' ἄλλο γ' ἢ πόνοι πόνων,
 Δόμων ἐφίστιοι.
 Ἄλλὰ γόνων, ὦ φίλαι, κατ' οὔρον
 Ἐρίσσειτ' ἀμφὶ κρατὶ πόμπιμον χερσῶν
 Πίτυλον, ὅς αἰὲν δι' Ἀχέροντ' ἀμείβεσται

850. πρῆπτος] τριπλῆς Ar. 851. διδυμάνορα] διδυμ' ἀνορία Mosq. 1. 2. Ald. διδυμάνορα Rob. διδυμ' ἀνορία Turn. Vict. διδυμάνορα παρὰ defendit Heath. ut sit i. q. duorum virorum infortunia. διδυμάνορα Brunck. e cod. Reg. A. 852. Post αὐτοφύνα punctum ponitur Rob. 853. τάδε πάδη] τὰ πάδη Ald. Turn. τάδε πάδη Rob. et Brunck. e cod. Reg. A. 854. πόων abest Rob. 856. γόνων] γόνων Ald. Turn. Vict. γόνων Rob. et Brunck. e cod. Reg. B.

tantum distingui, ut ista verba quam proxime cum sequentibus τὰδ' αὐτόδηλα cohaereant; non narratione tantum venerunt calamitates, verum ecce manifestae adsumt, verus fuit nuntii sermo. τὰδ' αὐτόδηλα sic pronunciabatur, ut digitis simul cadavera ante oculos posita monstrarentur. Ante τὰδ' αὐτόδηλα particulam ἄλλα suppressam esse patet.

851. διπλαῖ μέριμναι, geminae cura, acil. fratres illi infelices, quorum amorum nos cura tenuit. διδυμάνορα παρὰ αὐτοφύνα, poetice dictum pro διδυμ' ἀνορία παρὰ ἄλλήλους φονεύσαντες. Vulgatam lectionem διδυμάνορα παρὰ Heathius ita interpretatur, duorum virorum infortunia. Falso. Nam et haec verba διπλοῦς efferuntur. Κατὰ h. l. ipsi fratres miserrima caede interemti appellantur, sicut infra πῆμα, v. 1006.

δίμοιρα potius cum τέλει τάδε πάδη, quam cum antecedentibus jungendum; ita ut post αὐτοφύνα plenius distingua- tur. Δίμοιρα τέλει τάδε πάδη significat, jam finem esse horum laborum, quorum uterque fratrum ex aequo par-

vol. f.

ticeps, fuerit; uterque enim regnum appetivit; uterque alterum interfecit; uterque ab altero interfectus est. cf. v. 949.

853—855. τί φῶ; ἐφίστιοι. Quid dicemus? Quid aliud autem, quam alias ex aliis calamitates hanc domum obsidere? τί δ' ἄλλο γ' ἢ πόνοι i. q. τί δ' ἄλλο γὰρ φῶ, ἢ τί πόνοι etc.

856. Jam Chorus, quod pedestri sermone ita fuisset efferendum: Verum, o amice, jam funera ista planctu et lessa prosequamur, id pulcherrima allegoria usus ita eloquitur; Verum nunc jam, o amice, secundum auram querelarum impellite planctum funus comitantem, qui semper Acherontem sequitur tristrem atro velo insignem Charontis cymbam, in illam Apollini inaccessam, solis expertem, capacem, tenebrosam Orci regionem. Sed hic locus est ex iis, quorum pulcritudo nulla versione reddi, sed tantum aut Græca legenti sentiri, aut paraphrasi declarari potest. Exsequiæ s. funeris pompa, cum imagine navigii, pro mortuorum animæ Charonte portitore per Acherontem vehuntur, compa-

x x

Τὰν ἄστολον, μελάγκροπον θωρίδα,

860

860. τὰν ἄστολον, μελάγκροπον θωρίδα] τὰν ἄστολον μελάγκροπον ναύταλον θωρίδα Ald.

ratur. Et quoniam in funerum pompa solennes erant neniae, s. lessi, quos inter multos planctus, h. e. capita et pectora manibus percutiendo, canere solebant, planctus cum remigio s. pulsu remorum contenditur. Quia vero planctus illi, cum remigatione comparati, querelis, s. neniis intermiscentur, apte simul *πῶτος ὄδου γένει ἐρίσσειν* dicuntur. *πῶτος* proprie remorum aquam pulsantium strepitus; h. l. ad plangorem tristitiæ indicem transferretur. Sed hoc vocabulum, ne quis aberret et proprie positum esse existimet, finitur adjectis vocabulis *χειρῶν* et *ἀμφὶ κρητὶ*. Ut enim si de remigatione diceretur, esset *πῶτος τῶν κρητῶν ἀμφὶ θαλάσσης*, sic planctus, h. e. strepitus capitum aut pectorum luctus declarandi causa manibus percussorum, eleganter appellatur *πῶτος χειρῶν ἀμφὶ κρητὶ*. Cumque, ut navigia non solum remis, sed sæpe, si ventus quidem secundus sit, simul velis impelluntur, sic etiam funera non planctu solum, sed et lessu lugubri decorari solerent, lessus quasi cum vento secundo vela navigii implente confertur. *ἀμείβεται* h. l. i. q. *deducit, comitatur*; s. ut Brunckius græco verbo, sed non minus apto reddit, *παραβῆναι*. *Θωρίς*, quin Charontis cymbam denotet, quamquam nomine portitoris non addito, dubitari tamen non potest. Tragicorum enim ætate fabula de Charonte, quam Homerus et Hesiodus ignorant, satis nota fuit. cf. Eurip. Alcest. v. 437. sqq. et alibi passim. Quod autem non *εκάθος*, sed *θωρίδα* dixit, id suavem habet *θωρίδος* illius Delicæ significationem. Cum enim Minos instituisset, ut Athenienses, quos devicerat, anno unoquoque septenos liberos suos Minotauro ad epulandum mitterent, postea Theseus patriam ab infelici tributo liberaturus, Cretam cum sodalibus navigavit, Minotauroque occiso se et

suos servavit. Cujus expeditionis memoriam hoc ritu celebrarunt Athenienses, ut, quam illi Apollini, si servarentur, voverant, navem sacram magnam cum cærimonia quotannis Delum mitterent. Hujus autem ritus celebrationem *θωρίαν*, navem ipsam *θωρίδα*, et qui ea Delum veherentur, *θωρίδης* appellatos fuisse, inter omnes constat. Quoniam vero *θωρίς* illa quasi memoriam representabat illius navigii, quo ante Theseum in Cretam deportabantur ii, qui, ut Minotauro immolarentur, sorte delecti erant; hinc factum est, ut Æschylus Charontis navem *θωρίδα* appellans, partim ad navigia, quæ olim triste vectigal a Minos impositum Cretam deferabant, partim ad ea, quæ post Theseum Apollini Delum mittebantur, respexerit. Cum enim hanc *θωρίδα* nominat *ἄστολον*, et *μελάγκροπον*, utroque epitheto tangitur annua illa liberorum Minotauro devotorum in Cretam devectio. "*Ἄστολον* enim *infaustum* notat: sicut enim *ἄγαμος γάμος infausta nuptiæ*, *ἀπόλεμος πόλεμος infelix bellum*, *ἄναις νάες infausta naves*, sic etiam *ἄστολος θωρίς navigium infaustum, calamitosum*; quale nimirum et illud erat, quo olim Atheniensium liberi, vectigalis inatar, in Cretam deportabantur. *Μελάγκροπος* vero *atro velo insignem* cymbam Charontis appellat, respiciens ad atra illa vela, quibus qui ad Minotaurnum mittebantur navigare solebant. (Hygin. fab. xli.) Cum autem in designanda Charontis cymba *θωρίδος* nomine utitur Æschylus, eamque in terram *Ἀπύλλων ἄστρον* vehi dicit, rationem utique habuit solennis illius in Delum legationis, Apollini sacræ. Orcus vero sic describitur, ut sit *Ἀπολλῖνι ἱνάκεστος*, quia *ἔδης* et *ἐχέμενος* invisa diis superis loca sunt. cf. Prometh. v. 1036. sq. *Ἀπύλλων*, quia sole em nunquam colustrari fingeant; (sic, ut e multis u-

Τὰν ἀστιῶν Ἀπόλλωνι, τὰν ἀνάλιον,
 Πάνδοκον, εἰς ἀφανῆ τε χέρσον.
 Ἀλλὰ γὰρ ἤκουσ' αἰδ' ἐπὶ πρᾶγος
 Πικρὸν Ἀντιγόνη τ' ἡδ' Ἰσμήνη
 Θρῆνον ἀδελφοῖν οὐκ ἀμφιβόλως

τὰν ἔσται μετὰ γὰρ ἔσται θωροῖα Rob. τὰν ἔσται μετὰ γὰρ ἔσται θωροῖα
 Turn. unde Vict. et Brunck. duo efficiunt versus:

Τὰν ἔσται μετὰ γὰρ ἔσται

Ναύτοισι θωροῖα.

Nobis autem verum assecutus esse videtur Stanleius, qui ναύτοισι tanquam glossema veteris lectionis ἔσται delendum censet; ita ut iambicus efficiatur senarius; consentiente metrorum Æschyli enarratore Græco, qui hic non duo, sed unum versum numerat. Accedit quod non solum ex editione Robertelli, sed etiam ex Schol. Arundel. intelligitur, lectionem olim in Codd. fuisse ἔσται. Hic enim ita: ἔσται, ἔσται κακοῖσι, ἔσται καὶ κακοῖσι ἰσχυμένῃ. Ceterum causam vulgatæ lectionis paulo aliter informare licet. Cum Æschylus scripsisset ἔσται, orta est lectio ἔσται, quam nonnulli cum ista permutabant, alii cum ea simul in textum invehebant, ut in Robertelli editione factum. ναύτοισι autem interpretamentum fuit lectionis θωροῖα. De sensu verborum vid. Commentar. ad h. l.

nun hujus imaginis exemplum addam, mortuorum sedes dicitur ἀνάλιος ὅκεος ἢ Ἀἴδα δέμοισι Eurip. Alcest. v. 439. cf. et Homer. Iliad. 9'. 481.) πᾶνδονος, sicut rapax Orcus ap. Horat. Carm. 2. 18. 30. quia omnes eodem coguntur; denique ἀφανῆς, pallidus, tenebrosus, ob æternam Orci caliginem. Germanice hunc locum sic imitari ausim: (nam versionem mihi religio est dicere.)

Auf dann! Freundinnen, auf!

Beginnt die Klage des Todtengesangs!
 Schlagt an die Stirn mit trauernder Faust!

Wie der Wind braust in den Segeln
 der Barke,

Wie der Ruder Tact in den Fluthen
 tönt,

So brause die Klage des Todtengesangs!

So tön' an der Stirn der trauernde Schlag!

Wie der Wind, in Segeln brausend,
 Wie der Ruder Tact, in Fluthen tönend,

Ans Ufer der See die Barke führt;

So ist die Klage des Todtengesangs,
 Vermischt mit den trauernden Schlägen der Faust,

Die stets das tausendmal verwünschte

Schwarzbesegelte Fahrzeug,

Den Acheron hinüber,

In jenes, nie vom Apoll betratene,

Nie vom Sonnenstrahl besuchte,

Weltverschlingende, düstre Länd begleitet.

863—871. ἀλλὰ γὰρ ἰσχυμένῃ.

Sed enim veniunt, ecce, ad verbum hoc officium Antigone et Ismene, quas quidem haud ambigue putamus ex amabili pectore lamentationem ob fratres, justum dolorem effusuras. Θρῆνον ἀδελφοῖν non cum Stanleio ad priora, quasi verbis πρᾶγος appositum sit, sed potius ad sequentia trahendum, et cum verbo ἔσται construendum est, ita ut ἔσται ἰσχυμένῃ magis explicet Θρῆνον ἀδελφοῖν. Ex epithetis vocabuli ἐνθάδην, prius ἰσχυμένῃ ad pulchritudinem, βαθυτέλῃν vero ad cineturæ profundioris morem pertinet, quod vel ex Homero notum

Οἶμαι σφ' ἐρατῶν ἐκ βαθυκόλπων
 Στηθεῖων ἥσειν, ἄλγος ἐπάξιον.
 Ἡμᾶς δὲ δίκη πρότερον φήμης
 Τὸν δυσκίλαδόν δ' ὕμνον Ἐρινύος
 Ἰαχεῖν, Ἀῖδα τ'
 Ἐχθρὸν παιᾶν' ἐπιμέλπειν.

870

ΧΟΡΟΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΗ. ΙΣΜΗΝΗ.

ἩΜΙΧΟΡΟΣ.

Ὡ δυσαδελφότητα πασῶν, ὀπόσαι
 Στρόφον ἐσθῆσιν περιβάλλονται,
 Κλαίω, στένομαι, καὶ δόλος οὐδεὶς
 Μὴ 'κ φρενὸς ὀρῶς με λιγαίνειν.
 Ἡμ. Ἰὼ ἰὼ δύσφρονες,

869. *δυσιλάδιν* S' *δυσιλάδιν* Rob. *μάστιγιν*. 873. *ἰσθῆσιν* *ἰσθῆτα* Rob. *ἰσθῆσι* Turn. *ἰσθῆσιν* ob metrum scribendum esse monuit Pauw.

871. *ἐπιμέλπειν*] Alii teste Turn. *ἰσθῆσι* Turn. *ἰσθῆσιν* ob metrum scri-

868. sqq. *ἡμᾶς* δ—*ἐπιμέλπειν*. Nos vero decet, priusquam ille vociferentur, lugubriter sonantem Erinnyos hymnum incipere, Plutoniaque tristem pæana cantare. *πρότερον φήμης* cum Schol. accipio pro: *πρὸ τοῦ ἀλαῶναι ἰσθῆσιν*. Quod autem sequitur lugubre canticum, id ideo appellatur *θρῆνος* Ἐρινύος, quia dira fratrum cædes Furis potissimum tribuenda erat, quippe quæ Cædipi imprecationes, ut ratæ essent, perfecerant. Itaque etiam in sequentibus Erinnyos mentio iniicitur.

beis carminibus, ita ut, quæ altera Chori pars oecinerit, iis altera aliquid addat, quod aut simile aut majus sit. Falluntur vero, qui nunc demum fratrum cadavera in scenam illata fuisse putant.

872—875. ΗΜΙΧΟΡΟΣ α'. *ἰὼ—λιγαίνειν*. Heu omnium infelicissime sorores, quotquot strophium vestibus circumficient; stemus, gemimus, neque vero simulamus dolorem, sed ex animi sententia vere ejulamus. *δυσαδελφότητα* sunt quæ omnium sororum maximum ex fratribus dolorem ceperunt.

876—879. ΗΜΙΣ. β'. *ἰὼ—αἰχμῇ*. Heu heu insani, amicis non obsequentes, et malis indomiti, qui ferro voluistis, ô miseri, paternam domum (simul cum patrimonio et regno) obtinere.

IN SCENAM XI.

v. 872—1006.

Jam præsentibus Antigone et Ismene Chorus lessum canit; similem amœ-

Φίλων ἄπιστοι, καὶ κακῶν ἀτρώμονες,
 Πατρώους δόμους ἐλόν-
 τες μέλαιοι σὺν αἰχμᾷ.

Ἦμ. Μέλαιοι δῆδ', οἱ μελέους θανάτους
 Εὖροντο δόμων ἐπὶ λύμα.

Ἦμ. Ἰὰ ἰὼ δαμάτων

Ἐρεψίτοιχοι, καὶ πικρὰς μοναρχίας
 Ἰδόντες, ἥδη διήλ-

λαχθε σιδάρε,

Οὐκ ἐπὶ φιλία,

Ἄλλ' ἐπὶ φόνῳ διακρίδητε.

Κάρτα δ' ἀληθῆ πατρὸς Οἰδιπόδα κατεύγματα

879. αἰχμᾷ] ἀλκᾷ Ald. Rob. Vict. 881. λύμα] λύμη Ald. Rob. Vict. Doricam formam Brunckius e Reg. B. restituit. 882. δαμάτων] δῆμων Ald. 883. ἐρεψίτοιχοι] ἐρεψίτοιχοι Viteb. Ald. Rob. πικρὰς] πικρᾶς Rob. 885. σιδάρε] σιδάρε Ald. Propositionem auctoritate cod. Reg. A. cum Brunckio omisimus. 886. οὐκ ἐπὶ φιλίᾳ] οὐκ ἐπὶ φιλίᾳ Ald. Rob. Turn. Ἰε post Brunckium præeunte Cod. Reg. A. deleuimus. 888. Οἰδιπόδα κατεύγματα] κατεύγματα abest Ald. Vit. Mosq. & 2. edd. Regg. agnoscat autem Rob. Vict. Stanl. Brunckius delevit, & glossa natum existimans. At quia sic durissima ellipsis oritur ab Æschyli consuetudine plane aliena, (cf. v. 727. 768. 835. 842. 948.) et κατεύγματα vocabulum exquisitum est et Æschyleum, (cf. v. 711.) qualia in glossis raro poni solent, utpote quæ vocabulâ communia potius et usu trita sectantur, genuinum puto κατεύγματα, nec propter aliquot codicum in ejus omissione consensum delendum censeo. Si enim invicis hīs Codd. præsertim cum omnes nimis recentēs

φίλων—ἀπιστοι refertur ad v. 714. ubi Chorus frustra rogabat Eteoclem, ut sibi bene consulenti obsequeretur. κακῶν ἀτρώμονες, qui tantis jam præteritis Labdacida domus malis se nec flecti nec domari passi sunt, quo minus alia quoque adderent.

880. Prior Semichorus posterioris verbo φίλοις inhæret, idque exsequitur. Miseri scilicet tant, qui miseriam mortem invenerunt in domus perniciem, scil. ut solum Œdipi genus exstirparetur.

882—889. Alter Semichorus excipit prioris sententiam δῆμων ἐπὶ λύμα,

et sic pergit: *Hau hau paterna domus eversores, qui acerbam monarchiam spectabatis, jam denique ferro litem diremistis; non amabili pactione, sed cruenta caede transegistis. Valde vultem veros Œdipi divas perfecti (omnino ratos habuisti) ueneranda Erinny.*

883. Forte rectius legatur:

ἐρεψίτοιχοι καὶ πικρὰς μοναρχίας
 ἰδόντες,

ut ipsæ monarchiæ, propter quas sæpe urbes bello vastantur, ἐρεψίτοιχοι dicantur.

- Πότνι' Ἐριννὺς ἐπέκρανε.
 'Ημ. Δι' εὐωνύμων τετυμμένοι 890
 'Ημ. Τετυμμένοι δῆδ', ὁμο-
 σπλάγχχνων τε πλευρωμάτων.
 'Ημ. Αἰ' αἰ' δαιμόνιοι,
 Αἰ' αἰ' δ' ἀντιφόνων
 Θανάτων ἀραί.
 'Ημ. Διανταίαν λέγεις πλαγάν.
 'Ημ. Δόμοισι καὶ σώμασι
 Πεπλαγμένους ἐννέπω.
 'Ημ. Ἀναυδάτῳ μένει
 Ἀραίῳ τ' ἐκ πατρὸς 900

sint, glossemata recte expungimus, multo magis bonas lectiones, quæ in nonnullis eorum desunt, servare debemus. 889. ἐπικραν] ἐπικραν Ald. 891. δῆδ' Rob. 895. θανάτων] θανάτῳ Ald. θανόντων Turn. 896. διανταίαν] δι' ἀνταίαν Ald. 898. πεπλαγμένους] πεπλαγμένους Ald.

890—892. Prior Semichorus incipit: *Per sinistra icti . . . quod ita supplet alter: icti sane, et consanguinea latera.* Itaque etiam post *θανόντων* anticipandum est *πλευρωμάτων*. Letale autem vulnus describitur his verbis: *δι' εὐωνύμων τετυμμένοι*, quia ipsum cor, cuius in sinistro latere sedes est, gladius penetraverit.

893—895. Priori Semichoro ista tantum tribuenda censeo:

αἰ' αἰ' δαιμόνιοι,
 heu heu infelices fratres! ut respondeat alter:

αἰ', αἰ' δ' ἀντιφόνων
 θανάτων ἀραί,
 heu heu imprecationes mutuae cædis; diras Edipi queritur, quæ tristem jam eventum habuerint.

896—898. Certissimum arbitror, quod etiam schol. α'. ad v. 896. confirmare videtur, hæc ita transponenda esse:

'Ημίχ. α'. Δίμοισι καὶ σώμασι

Πεπλαγμένους ἐννέπω.

'Ημίχ. β'. Διανταίαν λέγεις πλαγάν.
 Prior enim Semichorus, qui fratres *δαιμόνιους* appellaverat, jam infelicitatem eorum sic describit, ut dicat: *Uno eodemque ictu eos et regnum et vitam perdidisse aio*; cui alter respondet: *Sans ictum penetrabilem, gravem, penitus perforantem narras.* Ita *λίγως* bene præcedenti *ἐννέπω* respondeat, cum in vulgata versuum dispositione nihil habeat, quo referatur. *διανταίαν*, de ictu, qui non solum domum, sed etiam corpus et vitam eripuerit. *πεπλαγμένους* interpretor *cæcecos*. *Δίμοισι* ut sæpe de tota regni paterni hereditate sumitur.

899—901. Ita dispescere malim:

'Ημίχ. α'. ἀναυδάτῳ μένει.
 'Ημίχ. β'. ἀραίῳ τ' ἐκ πατρὸς
 διχίθροισι πύργῳ.

Prior Semichorus causam affert, quæ, ut uno ictu fratres vitam et opes perderent, effecerit: *propter ineffabilem s. incredibilem insaniam.* Altera autem

Διχόφροσι πότμω.
 Ἦμ. Διήκει δὲ καὶ πόλιν
 Στόνος, στίνουσι πύργοι,
 Στίνει πέδον φίλανδρον·
 Μενεῖ κτείανά τ' ἐπιγόνους,
 Δι' ἄν αἰνομόροις
 Δι' ἄν νεῖκος ἔβα,
 Καὶ θανάτου τέλος.
 Ἑμοιράσαντο δ' ὄξυκάρδιοι
 Κτήμαδ', ὥστ' ἴσον λαχεῖν·
 Διαλλακτῆρι δ' οὐκ ἀμεμφία φίλοις,

910

904. τίνι πῶδον] τίνι δὲ πῶδον Turn. Vict. ἢ recte omittunt Ald. codd. Regg.
 908. τέλος] In Mosq. 1. notatur: γε. μίνος. 909 Ἑμοιράσαντο δ'] Ἑμοίρασαν πᾶς
 Ald. mendose. 910. ἴσον] ἴσαν Ald. Versum trochaicum esse, lecythium dic-
 tum, Bruckius vidit, meritoque damnat vulgarem scripturam ἴσον, cum prima
 corripi debeat. 911. δ' οὐκ ἀμεμφία] δ' οὐ καμμφία vitiose Ald.

Chori pars addit aliam quoque causam :
 propter fatalem discordiam patris diris
 efflagitatum. διχόφρον πῶτμος i. q. δι-
 χόφροσύνης πῶτμος. ἀκαῖος ἐκ πατρὸς
 πῶτμος ita fere dictum, ut supra πα-
 τράδην ἐκταῖα φάτις v. 843.

902—904. Prior Semichorus, ut opi-
 nor, hæc tantum canebat :

διήκει δὲ καὶ πόλιν.
 στόνος, στίνουσι πύργου.

Percurrit vero et urbem gemitus, gemunt
 turres. Alter autem accinebat :

στίνει πῶδον φίλανδρον,
 imo totus ager Thebanus gemit, horum
 virorum amantissimus.

905—912. In his, quatuor versicu-
 los μινῷ—τέλος prior, reliquos quatuor
 Ἑμοιράσαντα—ἄρης posteriori Semicho-
 ro tribuenda censeo.

905. Post πείανα particula τε in δι
 mutanda est, ut legatur :

μινῷ πείανα δ' ἐπιγόνους.

Sensus : Possessiones autem posteris ma-
 nebunt, propter quas miseris illis primum
 lis et contentio nata, post etiam cædes com-
 missa est. ἐπιγόνου non ipsorum fratrum
 posterī (ut qui sine liberis mortui es-

sent) sed alii heredes ex agnatorum
 progenie. Nostri dicerent : lachende
 Erben.

909. sqq. Ἑμοιράσαντα—ἄρης. Illi
 autem furoris æstu abrepti sic jam scil.
 mutua cæde inter se bona diviserunt, ut
 æqua pars utrique cederet ; (h. e. ut nihil
 uterque lucraretur, quemadmodum
 Germani eodem sensu dicerent : dass
 einet so viel davon hat, als der andre.)
 Arbitrum vero ceperunt (scil. gladium)
 reprehensionem apud amicos non carentem ;
 neque gratum sane fuit bellum (inter
 fratres.) διαλλακτῆρι tropice dictum, ut
 significetur ferrum, s. gladius, quo fra-
 tres litem diremerint. φίλοις i. q. παρὰ
 φίλοις. Nempe Chorus respicit ea,
 quæ ipse Eteocli dixerat v. 681. sqq.
 Quamquam, ut nunc est, in textu nihil
 mutandum arbitror, tamen si in cod.
 MS. inveniretur :

διαλλακτῆρι δ' οὐκ ἀμείμφοι φίλοις,
 οὐδ' ἰσιχαρεῖσι δάρεα·

hoc sane præferrem ; quia rotundius et
 sequentibus verbis aptius esse. cf. v.
 885. 943—945.

Οὐδ' ἐπίχαρις Ἄρης.
 Ἦμ. Σιδαρόπλακτοι μὲν ᾧδ' ἔχουσι.
 Ἦμ. Σιδαρόπλακτοι δὲ τοὺς μένουσι,
 Τάχ' ἂν τις εἴποι, τίνες;
 Τάφων πατρῶν λάχαι.
 Ἦμ. Δόμων μάλ' ἀχῶ ἐπ' αὐτοὺς

913, 914. *σιδαρόπλακτοι* *σιδαρόπλακτοι* Turn. *σιδαρόπλακτοι* cod. Viteb. 915. *ἴσω* *ἴσω* Viteb. 917. *ἀχῶ* *ἀχῶ* Rob.

913. Ἦμ. α'. *σιδαρόπλακτοι* μὲν ᾧδ' ἔχουσι. Atque ita quidem se habent (sic jacent) ferro percussi.

914. sqq. In his male adjectivum *σιδαρόπλακτοι* coit cum substantivo *λάχαι*, quomodo enim sortitio dicatur ferro percussa? Itaque legendum arbitror: *σιδαρόπλακτοι* δὲ τοὺς μένουσι.

Sic supra loco ad sententiam simillimo eadem notione de *σιδαρό* verbum *διπλάλλω* ponebatur v. 731. sqq.

πατρίων χρηματοδαίτας
πικρὸς, ἀμείρων *σιδαρό* *σιδα*,
χρόνια *ταῖς* *διπλάλλω*,
ἴσως *ἂν* *καὶ* *φθιμῶν* *κατέχων*.

σιδαρόπλακτοι *τάφων* *πατρῶν* *λάχαι*, paterni sepulcri possessio, quam ferro sortiti sunt. q. d. Germ. Nun wartet auf sie der durchs Loos der Schlachtschwertes erungene, oder gewonnene — — *Antheil am väterlichen Grabe*.

915. Si eidem Semichoro tribuendus sit, ita interpretandus: quærat hic forte quispiam, quenam tandem? Sed verius equidem arbitror, post *μένοντι* secundum Hemichorum pausam quasi facere; et priorem Hemichorum injicere:

τάχ' ἂν τις εἴποι, τίνες;

Cito nobis aliquis dicat, quenam? ut is alterius moram impatienter ferre et supplementum dñoti, quod ille inchoaverat, flagitare videatur.

916. In hoc dicto, quasi quoddam epigrammatis acumen, magnum vero sententiæ pondus est.

917—928. Hæc iterum non eidem Chori parti, sed priora v. 917—923. *ἴσως*—*ἀνάσσει* priori, et quæ sequuntur, *πάρσι*—*ἂν* *δαίδι* posteriori Choro assignanda videntur.

ἴσως—*ἀνάσσει*. Ex ædibus vero gravi sono istos prosequitur lacerans animum lamentatio, proprio dolore gemens, propriam calamitatem reputans, corpori infesta, letitiam haud amans, veras ex animo lacrymas ciens, qui quidem animus mihi propter istos duo reges fletui intabescit. *ἴσως* in principio versiculi 917. commodam sane explicationem non habet, cum de suo ipsius luctu Chorus loquatur. Portus quidem de funere, quod jam ex ædibus efferretur, intelligi voluit. At falsum hoc esse, dudum ex superioribus intelligitur. Fratrum enim cadavera in scena erant exposita; de funerum elatione nondum cogitabatur. Suspicio itaque scribendum:

δαίδι μάλ' ἀχῶ δ' ἴσ' αὐτῶς

προσέειπε δαίμων γένος,

valde gravem autem sonum super iis emittit luctus. *ἴσ' αὐτῶς*, ut postea v. 924. *ἴσ' ἀσλίσων*. Particula quoque *ἂν* vix hic abesse potest. *δαίμων* Stanleius vertit *hostilis*, et *δαίμων*, animum lacerans; ego vice versa malim *δαίμων* interpretari *animum lacerans*, et *δαίμων* *infestus* scilicet corpori. *αὐτίκως* autem et *αὐτοπαύτως* recte videtur Stanleius, quem secuti sumus, intellexisse. Si *ἴσως* ante *δαίμων*, quod in quibusdam edd. (etiam in MS. Guelf.) reperitur, verum

Προτίμπει δαίκτηρ γόος,
 Αυτόστονος, αὐτοπήμων,
 Δαΐφρων, οὐ φιλογαδῆς,
 Δακρυχίων ἐκ φρενός, ἄ,
 Κλαιόμενας μου, μινύθει,
 Τοῖνδε δυεῖν ἀνάκτοι.
 Πάρεστι δ' εἰπεῖν ἐκ' ἀδελίοισιν
 Ὡς ἐρξάτην

920

Πολλὰ μὲν πολίτας,
 Ἐένων δὲ πάντων στίχας
 Πολυφθόρους ἐν δαίδι.

'Ημ.

Δυσδαίμων σφιν ἅ τεκοῦσα

920. φιλογαδῆς] φιλογαδῆς Ald. Rob. Turn. φιλογαδῆς ex utroque Schol. scribendum esse vidit Brunnck. cf. ad Pers. 43. Post hoc vocabulum Turn. Vict. addit *ἐνέμων* ad sequens *δακρυχίων* relatum. 921. *δακρυχίων*] *δακρυχίων* Ald. *δακρυχίων* d' Rob. Viteb. 923. *δυεῖν*] *δυεῖν* Ald. Rob. Turn. *δυεῖν* e cod. Reg. B. cum Brunckio scribere praeſtat. 926. *πολίτας*] *πολίτας* Vit. Ald. Rob. Turn. Sed *πολίτας* constructionis causa praeferendum. 927. *δὲ πάντων*] *ε'* *ἐ πάντων* Vit. Rob. *ε' πάντων* vulg. quod recte e cod. Reg. B. corrigendum censuit Brunnck. in notis. Praecedat enim *μιν*. 928. *ἐν δαίδι*] Steph. testatur in quibusdam codd. legi *ἐν δαί*.

est, *ἐνέμων* *δακρυχίων* *ἐκ φρενός* eodem modo dictum, quo supra *ἐκ φρενός* *ἐρξάτης* *λαγών* v. 875.

In δ, *κλαιόμενας μου*, *μινύθει*, articulum δ ad proxime antecedens *φρενός* referendum existimo. Optimus enim sensus existit, qui (scil. *animus meus*) *me fletite, marcescit, qui fletui intabescit*. Aliter Brunckius, qui δ ad ἔχθδ reſtrahit, hoc verborum ordine: *γόος ἀντίστοιχος, αὐτοπήμων, δαΐφρων, οὐ φιλογαδῆς, δακρυχίων ἐκ φρενός, προτίμπει ἐν' αὐτοῖς ἐν τῶν δέμων ἔχθδ, δ μινύθει* *δυε* vel *ἐ* *ἐν ἡμῶν κλαίων* *ἵνα ταῖς δυεῖν ἀνάκτοι*. Sic et Stanleius accepisse videtur, qui vertit, *validum iocum—ex anima, qui mihi fletu minuitur?* Sed cur ἔχθδ propter fletum minui dicatur, eoque non assequor. *δυεῖν ἀνάκτοι* per ellipsin τοῦ ἵνα recte explicavit Brunckius.

VOL. I.

924. *αἰγρῶν*—*δαίδι*. Jure autem de infelicibus istis fratribus dicere licet, quod multis malis affecerint, partim cives, partim peregrinorum, i. e. hostium, turmas, quorum magna pars in prelio perit.

πολίτας. "Sic omnino scribendum, non *πολίτας*. *μῆλιν* cum duobus accusativis construi solet, et sequitur *εἰχμας*." Brunnck.

ἐένων δ. "Sic Od. Reg. B. Recte; praecedente *μιν*. Sensus: *ὦ, πολλὰ κακὰ ἐρξάτην, ἡ μιν* *Ἐκκλεῖα τοῖς πολίταις, ἡ δὲ Πολυνείκης, πάντων τῶν ἔένων στίχας, πολυφθόρους ἐν δαίδι*. Postrema haec ad utrosque Thebanos et Argivos referantur." Brunnck.

929 — 934. *δυσδαίμων* — *ἐμοσπύριον*. Infelix autem pater omnibus qui umquam pepererunt, mater horum (Jocasta) est, quae primum suo ipsius filio (Œdipo) nupsit,

Y Y

Πρὸ πασῶν γυναικῶν,

930

Ὅπόσαι τεκνοφόνοι ἀέλαστοι.

Παῖδα τὸν τῆς αἰῶνος πόσιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ,

Τούσδ' ἔτιχ', οἱ δ' αὖθ' ἐτελεύτησαν ὑπὸ ἀλ-

λαλοφόνοισι χερσὶν ὁμοσπόρουσιν.

Ἦμ. Ὅμόσποροι δὲ καὶ πανώλεδροι

Δακτυλοῖς οὐ φίλοις,

Ἐριδι μαινομένα,

Νείκεος ἐν τελευτῇ.

Πῖπανται δ' ἔχθρας,

Ἐν δὲ γαίᾳ ζῶν

940

Φονορρότοι μέμικται.

Κάρτα δ' εἰς ὄφρα μοι.

932. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Ald. Rob. αὐτοῦ Vit. αὐτοῦ Rob. αὐτοῦ Vit. 'Θεοῦ' Diomed. Rob. 933. ἐτελεύτησαν] ἐτελεύτησαν Ald. Turn. Düricam formam e codd. Regg. cum Brunckio recepit. ἐτελεύτησαν Rob. 934. ἀλλοφρόνους] ἀλλοφρόνους Ald. ἀλλοφρόνους Rob. Dorismum revocavit Brunck. e codd. Regg. 935. δὴ καὶ] ὅτι καὶ Ald. Rob. Turn Viot. Brunckius recte scripturam Cod. Reg. A. praeulit. Verus est trim. iamb. brachycatal. πανώλεδρον] πανώλεδρον Ald. 940. ζῶν] ζῶν Vit. 942. αὐτοῦ] Sic Brunck. e Regg. Codd. Accedit Mosq. 1. Vulgo αὐτοῦ.

deinde hos (Eteoclem et Polnicem) peperit, qui jam sic manibus fraternis se invicem trucidantes vitam finierunt.

935. Ultimam prioris Semichori vocem excipit alter, et cum ille Jocastæ miseriam deplorasset, hic in ipsorum fratrum tristi fato moratur. Fratres utique germani penitus se invicem perdidicunt transactione non amica, furiosa contentione, risarum exitu, ἐρίων ἐξου, non ut v. antecedente ad χίρας, sed ad ipsos fratres pertinere videtur; διακομαῖς οὐ φίλοις, (cf. v. 886.) compositione sane non amabili, νείκεος in τελευτῇ, Polynicis, ni fallor, nomen tangit.

Verba vero, quæ v. 939—941. sequuntur, iterum prioris Choro melius, puto, tribuantur. Is persequitur alterius ultimam sententiam νείκεος in τελευ-

τῇ, hæc subiungens: Imo vero ostendit eorum inimicitia; et in terra cruore ipsorum madefacta duorum fratrum vita commixta est. (Germ. und in der blutbespritzten Erde ist ihrer beider Leben in eins geflossen.) Nimirum generosa metaphora ζῶν pro sanguine dicitur, quo vita continetur.

942. αὐτοῦ δ' αὖθ' ἔτι μοι. Imo verba alterum puto Semichorum peteri accinere: Imo vero nimis mihi conitraguini. Germ. ach-sie sind nur allzu nahe Blutsverwandte. Hic quamquam in ambiguitate vocabuli ἔτι μοι luditur, cum et consanguineos, et eos qui sanguinem miscuerunt, significare possit, tamen hic lusus nescio quid gravitatis tragicæ dedecoris habet.

Ἦμ. Πικρὸς λυγρὸς νεκρὸς ὁ πῶπιος
 Ζεῖνος ἐκ πυρὸς αὐδαῖς
 Θηκτὸς σίδαρος·
 Πικρὸς δὲ χρημάτων πακὸς
 Δατητὰς Ἀρης, ἀγὰν
 Πατρὸς τιθεῖς ἀληθῆ.
 Ἦμ. Ἐχουσι μοῖραν λαχόντες.

944. αὐδαῖς] αὐδαῖς Mosq. 1. 947. δατητὰς] δ' ἀτης Mosq. 2. et supra schol. ἀφανισμὸν πῶπιος. διατητὰς Ald. δατητὰς Rob. δατητὰς Turn.

943—948. Primos tres versiculos, *πικρὸς—σίδαρος*, a priorē, sequentes autem tres, *πικρὸς—ἀληθῆ* a posteriore Choro pronuntiatos esse statuo.

943—945. *πικρὸς σίδαρος*. *Acerbus vero litum arbitri est ponticus ille peregrinus ex igne progressus acutus gladius*, Ζεῖνος Stanleius substantivo accepit, ita vertens: *acerbus contentionum arbitri transmanicus hospes ex igne profectus, acutum fectum*. Sed simillimus locus v. 729. ἀγὰν docet, omnia quae post *νικίων* sequuntur, cum *σίδαρος* construenda esse. *νίκιος* de Ponto Euxino accipio, ut alibi Scythicum dicitur ferum.

946—948. *πικρὸς—ἀληθῆ*. *Acerbus opum makusque distributor Mars est, qui patris diras ratas habuit. Post rantes copulam desidero*.

949—952. Inter priorem et posteriorem Semichorum aequaliter dividendos censo.

949. sq. Ἦμῃς. α'. ἔχουσι—ἀχίην. *Suam uterque (ὁ miser!) malorum divinitus immixtorum portionem cepit. Sic supra δίκημην τίλιν τὰδὲ πᾶθῃ v. 852. sq. Nempe cum uterque altari patrimonii portionem eripere studeret, uterque non honorum patriorum, sed malorum a diris patris divinitus inflictorum aequam partem abstulit*.

Alter Chorus eandem fere sententiam gravioribus verbis et asperiore sar-

casmō concludit: *ὁπὲρ δὲ—ἴσται*, at sub cadavere eorum immensi erunt terrae, quam scil. occupent, thesauri. Verum verborum aensum, amarae ironiae graviusque reprehensionis plenum, Heathius pascutus est. Cum Eleocles et Polyceas ambo de terra Thebana contendissent, uterque autem solus hujus terrae dominus esse voluisset, ironice Chorus hanc avaritiam nunc explorat significat, quod, quantum terrae spatium sub cadavere, cum sepultum fuerit, contineatur, quamvis immensa sit spatii profunditas, id sibi quisque vindicare scilicet possit. cf. v. 733.—735. Populares mei hac paraphrasi uterentur; *Sie haben nicht Land genug kriegen können. Nun aber werden sie unter ihrem Leichnam Landes die Fülle haben. Was ihm an Breite abgeht, ersetzt die Tiefe. Vix autem credent posteri; nostra aetate fuisse, qui γὰρ cum σάματι conjugendum putaret, (periphr. pro γῆ) q. d. Unter dem Leibe der Erde werden ungeheure Schätze seyn. Atqui Abreschio commentum placuit.*

Ceterum his opportunus est locus, ubi Chori carmen finiri dicamus. Etenim si Antigonen his verbis *ναυσίδης ἴσται* demum incipere statuamus, exordium nimis abruptum fuerit; sin, ut quidam faciunt, haec verba v. 949—952. jam Ismenae tribuantur, male sororem, quod et Heathius vidit, sarcas-

Ὡ μέλειοι, διοςδόταν ἀχίαν·
 Ὑπὸ δὲ σώματι γᾶς
 Πλοῦτος ἄβυσσος ἴσται.
 Ἡμ. Ἰὼ πολλοῖς ἐπανδήσαν-
 τες πόνοισί γε δόμοι
 Τελευτᾷ δ' αἰδ' ἐπηλάλαξαν
 Ἀγὰρ τὸν ὀξὺν νόμον,
 Τετραμμίνου παντρώῳ
 Φυγᾷ γίνους.
 Ἔστακε δ' Ἄτας
 Τρώκαιον ἐν πύλαις,
 Ἐν αἷς ἰδείνοντο, καὶ θυοῖν κρατήσας
 Ἐληξ' ὁ δαίμων.
 Ἀν. Παισθεὶς ἔπαισας.
 Ἴσ. Σὺ δ' ἰδανες κατακτανών.

951. σώματι] σώματος Ald. Turn. 954. δέμοι] δέμοις Ald. 957. τετραμμίνου]
 τετραμμίνου Rob. quod commate distinctum ad νόμον refertur. 961. ἰδείνοντο]
 ἰδεῖναι Vlt. 962. ἔληξ' ὁ δαίμων] Sic Regg. Mosq. 2. ἔληξ' δαίμων Ald. Rob.
 Turn. etc. præter Brunck.

mus ille deceat, in fratres v. 951. sq.
 coniectus. Aptissimum vero est An-
 tigonem his verbis Ἰὼ πολλοῖς etc. pri-
 stinorum Œdipodis domus malorum
 prius mentionem facere, antequam de
 iatis, quæ ante pedes erant, et quæ lon-
 gioris querelæ materiam præbebant,
 diceret.

953. Antigone sic orditur: O domus
 multis quidem subinde malis abundans!
 Postremo vero dira acutissimum clamorem
 sustulerunt, funditus profligata familia.
 In ἔξ' ὁ νόμος metaphora ducta est a
 militum clamore, quem hostibus in
 fugam veris tollere solent, ut se invi-
 cem ad persequendos fugientes, capi-
 endosque victorias fructus excitent.
 Extra metaphoram sic dixisset Anti-
 gone: Multis quidem jam antea malis do-
 mus nostra abundavit; nunquam tamen his

acerbiora fuerunt, quæ nunc jam secundum
 Œdipi diras totam ejus familiam funditus
 extirpant.

959. Sequentes versus Ismenæ tri-
 buo, quæ coeptam ab Antigone allego-
 riam persequatur: Ἰστάν — δαίμων.
 Fortuna vero tropæum calamitatis, ad por-
 tam, in qua interfecti sunt, crexit, et utro-
 que horum devicto, quævit, s. furere de-
 siit, i. e. urbem ipsam incolamem reli-
 quit.

963. In alternis quæ sequuntur die-
 tis observandum est, Antigonem sem-
 per de Polynice, Isménen vero de E-
 teocle loqui.

963. παυσθεὶς ἰπαισας. Tu (ὁ Po-
 lynices, prior ab Eteocle) percussisti (hunc)
 percussisti. cf. Eurip. Phœniss. v. 1417.
 sqq.

ibid. σὺ δ' ἰδανες κατακτανών. Tu

- 'Αν. Δορὶ δ' ἔκτανες.
 'Ισ. Δορὶ δ' ἔθανες.
 'Αν. Μελεόπονος.
 'Ισ. Μελοπαδῆς.
 'Αν. Ἴτω γόος.
 'Ισ. Ἴτω δάκρυα.
 'Αν. Προκίσεται κατακτάς.
 'Ἡε ἤε, μαίνεται γόοισι φρῆν.
 'Ισ. Ἐντὸς δὲ καρδία στένει.
 'Αν. Ἴὼ ἱὼ πολυδάκρυτε σύ.
 'Ισ. Σὺ δ' αὖτε καὶ πανάδλιε.
 'Αν. Πρὸς φίλου γ' ἔφθισο.
 'Ισ. Καὶ φίλον ἔκτανες.

970

966. Ἴτω γόος. ΞΜ. Ἴτω δάκρυα] Sic e codd. Regg. ut hiatus vitaretur, recte edidit Brunk. Accedunt Viteb. Mosq. 1. 2. Vulgo sic: Ἴτω δάκρυα. ΞΜ. Ἴτω γόος. 972. πρὸς φίλου γ' πρὸς φίλου ε' Ald. Vict.

vero, δ. Eteocles, postquam fratrem interfecerat, ipse quoque peritisti.

964. Antigone: Δορὶ δ' ἔκτανες, hasta, fratrem, δ. Polynices, occidisti.

Ismene: Δορὶ δ' ἔθανες, hasta fratris peristi, Eteocles!

965. μελεόπονος et μελοπαδῆς vel prorsus synonyma sunt, ut illud miserum, hoc συμπονον signifi- cetur; vel si arguitur libeat, μελεόπονος miserum ob id quod fecit, μελοπαδῆς vero miserum ob id quod passus sit, significare dicas.

967. Quid sibi velint ista: πρὸς φίλου πατρὸς, nulla equidem conjectura exputo. Cur enim de fratris cadavere, quod jam ante pedes erat, futuro tempore diceret: πρὸς φίλου; Præterea versiculum hic excidisse, et carminis amœbæ ratio, et personarum, alternatio facile arguit. Si vero ita scripsisset Æschylus:

Ἀντιγόη. πρὸς φίλου τῷ δ' ὀφθαλμοῖς.

Ἰσμήνη. πρὸς φίλου καὶ κατακτάς.

nec ad sensum, nec ad personarum alternationem aliquid desideraretur. Antigone enim diceret: *Hæc jacet interfectus Polynices*. Ismene autem rogeret: *Iustis cum et illo, qui interfecit, jacet*. Omissionis quoque causam intelligeremus, quod librarius a πρὸς φίλου, postquam illud scripsisset, ad sequens πρὸς φίλου oculis aberrasset. Verum in explendis ejusmodi lacunis, ultra id quod probabile sit, progredi non licet.

968, 969. Antigone: *Heu! heu!* furit luctu animus. Ismene: *Et intus in pectore cor suspirat*.

970, 971. Antigone: *Heu, heu*, Polynices, multis lacrymis deflenda. Ismene: *Tuque rursus, Eteocles, ô miserrime!*

972, 973. Antigone: *Tu igitur ab amico peristi*. Ismene: *Tuque amicum perdidisti!*

Hic utraque sororum invertit. quere-

- 'Αν. Διπλᾷ λίσγειν.
 'Ισ. Διπλᾷ δ' ὄρεῖν.
 'Αν. Ἀχέων τοίαν τάδ' ἐγγύθειν.
 'Ισ. Πίλας δ' ἀδελφῶν αἰῶν ὀδωλφραί.
 'Αν. Ἰὼ Μοῖρα βαρυδότειρα μογερὰ
 Πόντιά τ' Οἰδίπῳ σκῆλ,
 Μέλαινά τ' Ἐρινύς, ἧ μαγκασθενὴς τις εἶ.
 'Ισ. Ἢς ἧς, δυσδίακτα πῆματ' ἐ-
 δειζατ' ἐκ φρενῶν ἁμοί.

980

974. λίσγειν] Viteb. et Mosq. 1. addit *πᾶσι*, quod e glossa fluxit. 975. Ἀχέων τοίαν] γένει τοίαν Mosq. 3. 976. πίλας—ἀδελφραί] Ita cum Brunckio scribendum erat, qui versui prorsus *Ἀνίτρε* metrum restituit. πίλας αἰῶν ἀδελφῶν Ald. Vict. πίλας αἰ ἀδελφῶν ἀδελφῶν Rob. πίλας δ' αἰ ἀδελφῶν Codd. Regg. 977. δὲ] Id Id Rob. 979. Ἐρινύς] Ita Brunckius rescripsit pro vulg. *Ἐρινός*, cf. v. 490. 981. ἁμοί abest Rob.

Iam v. 964. enumeratam. Ibi Antigone Polynicem cædis reum, Ismene vero Etæoclem occisum querebatur, nunc vice versa Antigone Polynicem occisum, Ismene Etæoclem cædis reum quæritur.

974. Nullus dubito, quin corruptam hinc sit *δεπλᾷ λίσγειν* et *δεπλᾷ δ' ὄρεῖν*, veroque *Ἐσθῆλ* ita potius scripserit:

Antig. *Ἰλὸς λίσγειν.*

Ism. *Ἰλὸς δ' ὄρεῖν.*

quod et postea bis reseruit v. 968. et 996. Itaque hæ voces sunt tanquam *ἰσπελάδμῳ*, cuius generis quedam in bucolicis quoque occurrunt, s. c. Theocrit. Idyll. 1. Galli appellant: *des vœlins*. Ἰλὸς etiam cum sequentibus bene coheret. Antigone enim statim infert: *ἀχέων τοίαν* etc. Ἰλὸς vero h. l. i. q. *δωρεῖς, τῶντις, miserabilis*.

975. αἰῶν: ab Antigone *ἁμινύς* pronuntiatur, pro *ἁμῖν*. Se nimirum suamque sororem hinc malis propinquam queritur. *ἀχέων τοίαν* ipsum quoque cum respectu ad fratrum cadauera, oculis exposita, dictum.

976. Hic versus glossæ prioris variculi, quam Ismaquea responsa similior est; etiam hanc ob causam suspectus, quod in omnibus edd. prorsus *ἁμῖν* legitur; nisi quod Brunckius cum sumpte ingenio unum ad numeros redemit. Fortasse aliterque Ismenes versiculus excoit, in ejusque locum e scholiis interpretamentum illud immigravit.

977. Tres qui sequuntur versiculos deinceps quoque v. 989. recurrentes, aut Chorum intercinuisse, aut saltem ab ambabus sororibus una voce pronuntiatos fuisse putæ. Sensus: *Ἦεν Πάρκε λυγρὴν ἰσφίλις, τῆς αἰωνοῦς Ἰδipi ὑμῶν, tu denique atra Furia, iam magna vi et potentia polles*. Quoniam hic Œdipi *αἰῶν* memoratus, consuetudini argumentorum, quibus supra usi sumus, ut Œdipum ex *Æschyl* fictione jam ante filios decessisse doceramus, maximus profecto cumulus accedit.

980, 981. Antigone: *Ἦεν, Ἦεν, τῆς αἰωνοῦς* (hic Polynices) *ἀπὸ αἰωνοῦ*, h. e. ex quo tempore in exilio quasi vixit, *ἁμῖν* cædis.

- 'Αν. Οὐδ' ἴκεδ' ὡς κατίκτανε.
 'Ισ. Σωθεὺς δὲ πνεῦμ' ἀπάλλεσσι.
 'Αν. Ἀπάλλεσι δῆτα.
 'Ισ. Καὶ τὸ τοῦδ' ἐνέσφιστε.
 'Αν. Τάλαν γίνοε.
 'Ισ. Τάλανα παδὸν
 Δύστονα κῆδ' ὁμῶνμα.
 'Αν. Δίγγρα τριπάλτων ἐπημόσων.
 'Ισ. Ὅλοα λέγειν.

983. σωθεῖς] Stanl. conj. σωθεῖς. 984. καὶ τὸ τοῦδ' καὶ τὸδ' Turn. 985. τά-
 λανα παδὸν] Sic Brunck. edidit e cod. Reg. A. τάλανα παδὸν Reg. B. ἐνέσφισσι
 καὶ παδὸν Ald. τάλανα καὶ παδὸν Rob. Vict. Stanl. ταλανὰ καὶ παδὸν Turu.
 986. κῆδ' καὶ κῆδ' Turn.

982, 983. Utrumque Ismenes tribuo.
 οὐδ' ἴκεδ'—ἀπάλλεσσι. Neque venio (hīc
 scil. Eteocles) venit (i. e. rediit) post-
 quam illum Polynicem interfecerat, sed
 ipse servatus (h. e. cum prior vicisset,
 ipse tamen) vitam perdidit.

983. Antigone: Perdidit sane. I-
 gnoscere: et huic quoque tuam eripuit.

985. Antigone: Ὅ μισθὸν γένος!
 Ignoscere: Ὅ misera patrum.

986. Δύστονα κῆδ' ὁμῶνμα. Hinc
 verbum Antigone assigno, cui sequens
 Ismenes respondeat. δύστονα vulgo de-
 rivare solent a δύς et στίος; quod ab
 analogia compositionis recedere vide-
 tur, cum, si verum esset, vocabulum
 potius a δύς et στίος deducendum es-
 set; ut δύστονος, ita δύστονος. Si a στίος
 fluxisset, duplex saltem desiderarem,
 sicut δύστονός, ita δύστονός. Sed omni-
 no mihi Æschylus h. l. scripsisse vide-
 tur δύστονα.

Δύστονα κῆδ' ὁμῶνμα
 sunt ipsi illi fratres, qui sororibus curæ
 erant, dupliciter gemendi. κῆδισ ni-
 mirum pro fratribus, quorum cura non-
 dum sorores deseruerat. (Sic supra
 iidem appellabantur διδάκ' ὁμῶνμα.
 v. 851.) ὁμῶνμα, quia ambo del-
 classimo fratrum nomine compellendi
 erant. δύστονος vero sic diceretur, ut

apud Sophocli. Œdip. Col. 1049. δύστο-
 να ὁμῶνμα. Quemadmodum enim hoc
 significat proprie geminos sorores, quæ
 ambo isolate sunt; sic δύστονα κῆδισ sunt
 gemini homines carissimi, ambo gemendi.

987. Sententiam Antigones persequi-
 mur Ismene, dicens:

Δίγγρα τριπάλτων ἀνέματα.

Stanleius vertit: labores ter maximos
 lacrymis rigandos. Parum commode, si
 quid video. Sed offendor etiam vo-
 cabulo τριπάλτων. τριπάλτοι dicunt
 esse i. q. vehementissimus; quo jure,
 nescio. Quid multa? Æschylus mihi
 quidam dedisse videtur:

Δίγγρα δ' οὐ τριπάλτων ἀνέματα.

e quo pulcherrimus, ut opinor, sensus
 exiit. Διγγραλέος est hacten æstivus.
 Sic διγγραλέος est hacten æstivus. Sic
 διγγραλέος χιλις apud nostros dixerunt.
 118. τριπάλτοι horum fratrum, quibus, ut ha-
 ctense invicem egrederebantur, permoti
 sunt. Jam ipsi fratres s. eorum cor-
 pora dicuntur δίγγρα διγγραλέων ἀνέμα-
 τα, madentia noctis hacten æstivis,
 h. e. etiamnum madentia sanguine et
 cæde, quæ alter alterum peremerat.
 Nostri dicerent: Sic triplex noch ganz
 von der schmerzlichen Sünde des
 Bruderhasses.

- Ἀν. Ὅλοα δ' ὄραϊν.
 Ἰὼ μοῖρα βαρυδότειρα μογερά,
 Πότνια τ' Οἰδίπου σκιά,
 Μέλαινά τ' Ἐρινύς, ἧ μεγασθενῆς τις εἶ.
 Σὺ τοίνυν οἶσθα διαπερῶν.
 Ἰσ. Σὺ δ' οὐδὲν ὕστερον μαδάν.
 Ἀν. Ἐπεὶ κατῆλθες εἰς πόλιν.
 Ἰσ. Δορός γε τῷδ' ἀντηρέτας.
 Ἀν. Ὅλοα λέγειν.
 Ἰσ. Ὅλοα δ' ὄραϊν.
 Ἀν. Ἰὼ πόνος.
 Ἰσ. Ἰὼ ἰὼ κακὰ
 Δώμασι, καὶ χθονί, πρὸ πάντων δ' ἐμοί.
 Ἀν. Ἰὼ ἰὼ, καὶ πρόσω γ' ἐμοί.
 Ἰσ. Ἰὼ δυσπότημον κακῶν, ἀναξ

990

1000

993. *ὑστερον*] *ὑστεροι* Ald. Rob. 997. *ἰὼ πόνος*—*ἰμοί*] Sic Ald. Turn. *ἰὼ ἰὼ πόνος*. *ἰ* ἰφ' ἡμῶν ἱερμῶν καὶ τῇ χθονὶ πρὸ πάντων δ' ἰμοί Rob. *ἰὼ πόνος* ἰφ' ἡμῶν. IEM. Ἰὼ ἰὼ κακὰ δ. κ. χ. πρὸ πάντων δ' ἰμοί Vict. Stanl. Cum Aldina consentiunt codd. Regg. augmentis, quæ glossæ debentur, abjectis. 999. *καὶ πρόσω*] *καὶ τὸ πρόσω* Ald. *τὸ πρόσω τ'* Rob. *καὶ τὸ πρόσω γ'* Turn. 1000. *ἰὼ*] Bis positum Rob. *δυσπότημον*] *δυσπότην* Ald. Cod. Reg. B. γρ. *δυσπότην* πημάτων notatur in cod. *δυσπότην* Vit.

992. Antigone: Tu jam (ὁ Polynices) hoc intelligis (quam potens scilicet furia sit), trajiciens i. e. huc proficiens. *διαπερῶν* enim de expeditione Polyniceis capiendum, non autem, ut Scholiastæ somniant, idem est, quod *διαβὰς* διὰ τῆς μοίρας.

993. Ismene: Tu vero (Eteocles) idem scis, nihil serius (quam ille,) edoctus. In Guelf. est *ἔσπερος μαδάν*.

994. Antigone: Posteaquam ad urbem veneras; hæc arctissimo nexu cum v. 992. copulanda sunt.

οὐ τοίνυν οἶσθα διαπερῶν,
ἰπὶ κατῆλθες εἰς πόλιν.

995. Ismene: cum te illi in duello

adversarium præberes. cf. v. 675. sqq. Hæc verba cum v. 993. coherent.

998. *δύμασι καὶ χθονί, πρὸ πάντων δ' ἰμοί*. Hæc iterum ab Antigone dicuntur, proxime cum *ἰὼ πόνος* conjungenda. Respondet Ismene, quæ se benevolentia in fratres ei cessuram negat: *ἰὼ ἰὼ, καὶ πρόσω γ' ἰμοί, ἴμο νεο* *πρασίπυρ* *μῆλικο* *καὶ* *κακὰ*.

1000. Ante hunc versum excidisse puto duo versiculos ab Antigone recitados, qui hanc aut similem sententiam continerent: *Heu miserandam calamitatem, ὁ Polynices, frater carissime; quibus deinde vicissim Ismene hos opponeret:*

Ἐτεόπλεις, ἀρχηγέτα.

Ἀν. Ἰὼ πάντων πολυπονώτατοι.

Ἰσ. Ἰὼ δαιμονῶντες ἐν ἅτῃ.

Ἀν. Ἰὼ ἰὼ, ποῦ σφε δήσομεν χθονός;

Ἰσ. Ἰὼ, ὅπου τιμιάτατον.

Ἀν. Ἰὼ ἰὼ, κῆμα πατρὶ πάρευνον.

1001. Ἐτεόπλεις ἀρχηγέτα] Hæc absunt Reg. B. 1002. ἰὼ πάντων πολυπονώ-
τατοι] ἰὼ πάντων πολυπονώτατοι codd. Regg. Ald. Turn. ἰὼ πολυπονώτατοι πάντων
Rob. ἰὼ πολυπονώτατοι πάντων Viteb. ἰὼ πάντων πολυπονώτατοι Vict. Stanl.
Aldinam lectionem revocavit Brunck., recte in notis monens, ut metro con-
sulatur, scribendum esse πολυπονώτατοι. Sic versus erit dactylicus trimeter.
Nam ἰὼ fere semper extra versum ponitur. 1003. δαιμονῶντες] δαιμονῶντες Rob.
1005. ἰὼ] ἰὼ bis Rob.

ἰὼ δυσπέρατον καλῶν, ἀναξ

Ἐτεόπλεις, ἀρχηγέτα.

heu, rex Eteocles, tristitum illorum malorum
inceptor! quia primus fratrem expu-
lerat.

1002, 1003. Antigone: *O* σπῆντιον
στυμνωσίσσιμι! Ismene: *O* furentes nota
calamitosa. In ἄτῃ hic de tristi conten-
tione ac dissidio inter fratres exortu
capiendum.

1004, 1005. Antigone: heu, heu,
ὑψίστην loci eos sepeliemus? Ismene: heu,
loco honorificentissimo.

1006. Antigone, quoniam nescit,
quo alio loco honorificentius, quam in
patris sepulcro, condantur fratrum ca-
davera, statim exclamat, (suppressa
hac sententia: Ergo in patris sepulcro
ponemus!)

ἰὼ πῆμα πατρὶ πάρευνον.

Heu malum juxta patrem accubiturum!
πῆμα, sing. pro plurali, de ipais fratri-

bus dicitur. Iterum ex hoc versu ia-
telligitur, fabulam sic ab Æschylo ad-
ornatam esse, ut Œdipum jam ante
filios supremum diem obiisse fingeret.
Nam πάρευνον quia h. l. ad sepulcro-
rum viciniam pertineat, nemo sane du-
bitabit.

Et hactenus quidem Chori σοφιστικῆ-
que lamentatio. In qua, quia sæpius
aliter, ac superiores editores fecere,
constituendas putavimus Semichoro-
rum et sororum partes, ut lectores fa-
cilius, quid hæc opera nostra poetæ
profuerit, intelligere, et an omnino
operæ pretium fecerimus judicare pos-
sint, age totum illud Chori carmen
cum sequente sororum dialogo, a v.
872—1006. eo ordine eaque persona-
rum dispositione, quam nobis placere
diximus, receptis etiam emendationibus
nostris, una cum versione germanica
hic exscribamus;

Ἡμεῖς α'.

ἰὼ, δυστυχιστάται παῖδες, ὁπίσσω

στρέφειν ἐς θῆσιν περιβάλλονται,

κλαίει, στένομαι, καὶ δόλος οὐδαίς

μὴ ἔκ φρενὸς ἐς θῆς με λιγαίνειν.

VOI. 1.

Erster Chor.

Unglücklichste der Schwestern, unter
allen Mädchen,
Die ihr Gewand mit dem Gürtel um-
gürten,
Wir weinen, seufzen, und kein erkün-
stelter Schmerz,
Die wahrste Wehmuth tönt aus unsrer
Klage.

κ ε

ΧΟΡΟΣ. ΑΝΤΙΓΟΝΗ. ΙΣΜΗΝΗ. ΚΗΡΥΞ.

ΚΗΡΥΞ.

ΔΟΚΟΥΝΤΑ καὶ δόξαντ' ἀπαγγέλλειν με χεῖρ

1607. δέξαντ'] μίλont' reposuit Bruneck. e Reg. A. Sed vulgatum in Commentario defendi.

Ἡμίχορος β'.

ὦ ὦ, δύσφρονες
φίλων ἄπιστοι, καὶ κακῶν ἀνθρώποις

πατρῴους δόμους ἰλόν-
τες μίλεις ἔναι αἰχμῇ.

α'.

μίλει δῆδ', οἱ μίλεις θανάτους

εἶρετο δόμον ἐπὶ λόμφ.

β'.

ὦ ὦ θανάτων
λευψίταχους καὶ πικρὰς μοιραχίας
ἰόντες, ἤδη διήλ-

λαχθεὶς εὐδέρφ.

οὐκ ἐπὶ φιλίᾳ,
ἀλλ' ἐπὶ φόβῳ διακρίθῃσι.

νάρετα δ' ἔληθῃ πατρὸς Οἰδιπόδα πα-
ύγματα

πίπτει Ἐρινὸς ἐπὶ τῇραι.

α'.

δὲ ἰωνόμενον τιτυμμῖναι . . .

β'.

τιτυμμῖναι δῆδ', ἴμο-
σπλόγγχων τι πλιυωμάτων.

α'.

αἰ, αἰ, θαιμόνιαι.

β'.

αἰ, αἰ δ' ἀντιφόνων
θανάτων ἀραί.

α'.

δόμοισι καὶ σώμασι
πιπλαγμένους ἰπῶσω.

Zweiter Chor.

Weh euch! Sinnlose Brüder,
De ihr den Freund nicht hörtet, die
kein Unglück beugte,
Weh euch, Unglückliche, dass ihr
Des Vaters Erbe mit dem Schwerdt
theiltet!

Erster Chor.

Ja wol unglückliche, die solch un-
glücklichen Tod
Zu ihres Hauses Umsturz fanden.

Zweiter Chor.

O weh! die ihr nach des Erblands
Leidiger Alleinherrschaft strebtet,
Um die schon manche Mauern, man-
che Häuser stürzten,
Nun hat euch das Schwerdt ausci-
nander gesetzt!
Nicht freundlicher Handschlag,
Nur Brudermord konnt' euch ver-
gleichen!

Ach allzuwahr hat die erhabne E-
riannys

Des Vaters Verwünschung erfüllt.

Erster Chor.

Durchs Herz drang beiden der Stahl!

Zweiter Chor.

Ja wol; und drang aus Brudershand
Ins brüderliche Herz.

Erster Chor.

Weh, weh, unglückliches Bruderpaar!

Zweiter Chor.

Weh, weh, des gegenseitigen Mord
Heischenden Vaterfluchs!

Erster Chor.

Ach beiden raubt ein Stoß der Lanze
Zugleich ihr Erbgut, und ihr Leben.

Δήμου προβούλοις τῆσδε Καδμείας πόλεως

β.
διαναίαν λίγης πλαγῆς.
α'.
πουδάτη μίνυ.
β'.
ἀραίη τ' ἐκ πατρὸς
διχίφρονι πόντῳ.
α'.
δῆλη δὲ καὶ πόλιν
στίσις, στίσιςσι πύργου.
β'.
στίσις πιδὸν φίλων
α'.
μινὺ πείνῃ τ' ἐπιγόνους,
δὲ δὲ αἰετόμοις,
δὲ δὲ νίκας ἴκα,
καὶ θανάτου τέλους.
β'.
ἱεροκράντος δ' ἔκρυπτο
πύμας, ὅτε ἴσεν λαχὺν
διαλλακτῆρι δ' οὐκ ἀμυφίᾳ φίλοις
οὐδ' ἐπὶ χαρὶς ἄρης.
α'.
σπαρίπλυνται μὲν δὲ ἴχουσι
β'.
σπαρίπλυνται δὲ τοὺς μίνυσι . . .
α'.
τάχ' ἔν τῃς ὕπαι, τίνες ;
β'.
τάφῳ πατρῷον λάχαι.
α'.
δεῖν δ' ἄν μάλ' ἔχῃ ἰπ' αὐτὸς οἷς
προσέμνυ δαίτηρ γόνις,
αὐτότοις, αὐτοπάμνυ,
δαΐφρον, οὐ φιλογαδῆς,
λαρυχίῳ ἐκ φρενὸς, δ,

Zweiter Chor.
O welch ein tiefverwundender Stoss!
Erster Chor.
So weit hats ihre tolle Wuth gebracht!
Zweiter Chor.
Und ihr durch ihres Vaters Fluch erbetner
Unglücklicher verhasster Zwist!
Erster Chor.
Nun läufst ein Seufzer durch die ganze Stadt,
Es seufzen unsrer Mauern Thürme.
Zweiter Chor.
Es seufzt das ganze diesen Prinzen holde Land.
Erster Chor.
Nun bleibt ihr Erbgut fremden Erben,
Um das die Unglücklichen sich zuerst entzweiten,
Und nun zuletzt sich mordeten.
Zweiter Chor.
So theilten die Wüthenden dann ihr Erbe,
Dass einer so viel als der andre bekam!
Gleich tadelnswerth und traurig war für ihre Freunde
Der Mittler, der ihre Theilung entschied.
Erster Chor.
Nun liegen sie da, durchs Schwerdt gefallen.
Zweiter Chor.
Nun erwartet sie, durchs Schwerdt errungen . . .
Erster Chor.
So sagt doch, Freunde, was ?
Zweiter Chor.
Ihr Platz im väterlichen Grabe.
Erster Chor.
Nun folgt ihnen mit lautem Geschrei
Die herzverwundende Klage nach,
Von eigem Jammer, eigem Leid erpresst,
Am Leben nagend, keiner Freude hold ;
Und Thränenquellen ! öffnend tief in unserm Herzen,

Ἐπίοκλέα μὲν τόνδ' ἐπ' εὐνοίᾳ χθονὸς

1009. εὐνοίᾳ] εὐνοίᾳ Ald.

κλαιόμενος μου, μνησθε,

ταῦτα θυτὴν ἀνάκτου.

β'.

πᾶσι δ' ἱστῶν ἐπ' ἀθλίουσιν

ὡς ἐρξάντην

πολλὰ μὲν πολέτας,
ξῖνοι δὲ πάντων στίχας
πολυφθόρους ἐν δαΐδι.

α'.

δυσδαίμων σφὶν ἡ τιμωρία
πρὸ πατρὸς γυναικῶν,
ἰστέον τιτυγόνοι πικληνται.
παῖδα τὸν αὐτὸς πῶσιν αὐτῇ θάμνα

τοῖσδ' ἱτιχ', οἱ δ' ὅδ' ἱτιλιύεσσαν ὅσ'
ἀλ-

καλοφόνους χερσὶν ἡμοσπύρουσιν.

β'.

ἡμόσπυροι δὲ καὶ πανώλεθροι

διαπομαῖς οὐ φίλαις
ἰδοὶ μαινομένη
νίκισι ἐν τιτυτῇ.

α'.

πίσανται δ' ἱχθες·
ἐν δὲ γαίᾳ ζῶν
φονεῖσθαι μέμνηται.

β'.

πάρετα δ' εἴς' ἑμαιοί.

α'.

σπερὲς λυτῆς νικίαν ὁ πόσιος

ζῆτος ἐν πυρὶ σφιδῆς
θνατὸς εἰδαρεῖ.

β'.

σπερὲς δὲ χρημάτων κἀκὸς
δασητῆς Ἀρης, ἑρὼν
πατρὸς τιθίης ἀληθῆ.

α'.

ἔχουσι μᾶλλον λαχόντες,
ἢ μὴ λαι, δυσθότον ἄχων

Das uns, indem wir um die beiden
Fürsten

Weinen, dahin vor Kummer schwin-
det.

Zweiter Chor.

Und leider haben doch, wir müßens
sagen,

Die Unglückskinder manches Unge-
mach

Auf dieser Stadt Bewohner

Und auf die fremden Völker gebracht,
von denen so viele das Schwerdt frass!

Erster Chor.

Ach unglückbelastete Mutter

Vor allen Wiebern,

Die jemals Kinder gebahren!

Sie, die mit ihrem eignen Sohne sich
vermählte

Und dann die Söhne gebahr, die nun
einander selbst

Mit Bruderhänden ermordeten.

Zweiter Chor.

Ja Brüder freylich, und Verderber
waren sie,

Unfreundlich ihr Vergleich,

Wüthend ihr Zank,

Und ihrer Zwietracht Ende der Tod!

Erster Chor.

Ausgesöhnt ist nun ihr Hass,

Und in der blutbesprengten Erd' ist

Beider Leben in eins geflossen.

Zweiter Chor.

Ach allzunahe Blutsverwandte!

Erster Chor.

Ein leidiger Schiedsrichter ist der sdy-
thische Fremdling,

Der aus dem Feuer hervorgégangne
Geschärfte Stahl.

Zweiter Chor.

Ein leidiger Erbtheiler ist

Der böse Mars,

Der nun des Vaters Fluch erfüllte.

Erster Chor.

Nun haben sie jeder sein Theil,
Unglückliche, der gottgesandten Trüb-
sal!

Θάπτειν ἔδοξε γῆς φίλαις κατασκαφαῖς

1010

β'.
 ὅτ' ἂν σώματι γῆς
 πλοῦτος ἔχουσας ἔσται.
 Ἀντιγόνη.
 ἰὼ πολλαῖς ἰσχυρῶσι-
 τας πέναισι γι δέμαι·
 σιλιοῦ γ' αὖτ' ἰσχυράλκιον
 ἔρα τὸν ἔξ' ἰόνι νόμον,
 στεφανοῦναι πάντες ἴσθ'·
 φ' ὅτ' ἔστιν.
 Ἰσμήνη.
 ἔσται γ' ἄσας
 τρέψαισι ἐν πόλιν,
 ἐν αἷς ἰσχυρῶσι, καὶ δούρην κρατήσας
 ἰληξ' ὁ δαίμων.

Ἀντιγόνη.
 παισὶν ἰσχυρῶσι.
 Ἰσμήνη.
 οὐ γ' ἴσθ' κατακταίνων.
 Ἀντιγόνη.
 ὅτ' ἔσται.
 Ἰσμήνη.
 ὅτ' ἔσται.
 Ἀντιγόνη.
 μολιόσους.
 Ἰσμήνη.
 μολιόσους.
 Ἀντιγόνη.
 ἴσθ' γίγας.
 Ἰσμήνη.
 ἴσθ' δούρην.
 Ἀντιγόνη.
 * * *
 Ἰσμήνη.
 σφόνδαται γ' ἰσχυρῶσι.
 Ἀντιγόνη.
 ἴσθ' ἰσχυρῶσι γ' ἰσχυρῶσι.
 Ἰσμήνη.
 ἴσθ' ἰσχυρῶσι.
 Ἀντιγόνη.
 ἴσθ' ἰσχυρῶσι γ' ἰσχυρῶσι.

Zweiter Chor.
 Und unter ihrem Leichnam wird für
 beide Land's genug,
 Unermesslich an Tiefe seyn.
 Antigone.
 O Haus des Lajus, wie so fruchtbar
 warst du
 An immer neu aufsprossender Trüb-
 sal!
 Zuletzt hat Oedipus Verwünschung
 Das hohe Schlachtgeschrey erhoben;
 Nun ist aufs Haupt geschlagen
 Sein ganzes Geschlecht.
 Ismene.
 Nun hat sein böser Genius
 Mit der Niederlage zweier Brü-
 der
 Geendigt, und im Thore, wo sie
 fielen,
 Des Verderbens Siegespanier er-
 richtet.
 Antigone (zum Leichnam des Polyni-
 ces.)
 Du warst getroffen und trafst.
 Ismene (zum Leichnam des Eteocles).
 Du hattest getödtet und starbst.
 Antigone (zum Polynices.)
 Ihn durchbohrte deine Lanze.
 Ismene (zum Eteocles.)
 Und du starbst von seiner Lanze.
 Antigone.
 Unglückliche That!
 Ismene.
 Unglücklicher Fall!
 Antigone.
 Fliesst ihr Klagen!
 Ismene.
 Fliesst ihr Thränen!
 Antigone (zum Polynices.)
 Da liegt nun der Ermordete!
 Ismene (zum Eteocles.)
 Und da sein Mörder neben ihm.
 Antigone.
 O weh! mir rasst der Kopf vor Seh-
 merz.
 Ismene.
 Und das Herz im Busen seufzt.
 Antigone.
 Wehe, wehe, Thränenwerther!

Στυγῶν γὰρ ἐχθροὺς, θάνατον εἴλετ' ἐν πόλει·

1011. στυγῶν] αἰγων Rob. Receptæ lectioni favent Vit. Ald. etc.

Ἰσμήνη.
οὐδ' αὖτε καὶ πανάθλιον.
Ἀντιγόνη.
πρὸς φίλου γ' ἴθυσεν.
Ἰσμήνη.
καὶ φίλον ἔταπεν.
Ἀντιγόνη.
ὅλα δὲ λίγυσιν.
Ἰσμήνη.
ὅλα δὲ δ' ἐρῶ.
Ἀντιγόνη.
ἀχίωι τοίωι τὰδ' ἰγγύθειν.
Ἰσμήνη.
πίλας δ' ἀδελφῶν αὖδ' ἀδελφισαί.
Χοροί.
ὦ, Μοῖρα βαρυδούρα μαγιστὰ,
πότινά τ' Οἰδίπου σκιά,
μίλαινά τ' Ἑρινός, ἡ μαγιστὴν τις εἴ.
Ἀντιγόνη.
ἦ, ἦ, δυσδίαιτα πάματ' ἱ-
διῆκας ἰσθυσῆς ἱμοί.
Ἰσμήνη.
οὐδ' ἴαιθ' ὡς κατέταπεν,
σώδεις δὲ πνύμ' ἀπώλισιν.
Ἀντιγόνη.
ἀπώλισι δῆσα.
Ἰσμήνη.
καὶ τὸ τοῦδ' ἰνέσφισι.
Ἀντιγόνη.
τάλας γίγναι.
Ἰσμήνη.
τάλας παθόν.
Ἀντιγόνη.
δὶ σ τ ο ι α κῆδ' ἱράνυμα.
Ἰσμήνη.
δίγυρα δ' ο ρ ι π ἄ λ τ ω ι σ κ η ῖ τ α ν .
Ἀντιγόνη.
ὅλα δὲ λίγυσιν.

Ismene.
Und auch du Beklagenswerther!
Antigone.
Ach du starbst von Freundes Hand!
Ismene.
Und du tödtetest den Freund!
Antigone.
Schrecklicher Gedanke!
Ismene.
Schrecklicher Anblick!
Antigone.
Hier stehn wir nun beim Schauspiel
des Elends!
Ismene.
Hier stehn die Schwestern neben den
Brüdern!
Chor.
O Moëra, du quaaalenspendende Ver-
derberin,
Und du furchtbarer Schatten des
Œdipus,
Und du, o schwarze Erinnyas, gross ist
deinde Macht!
Antigone (zum Polymices.)
O weh, was für ein grosses Schauspiel
Hat er mir, seit er floh, gegeben.
Ismene (zum Eteocles.)
Auch Er kam nach dem Morde nicht
zurück,
Sein war der Sieg, und doch büsst' er
das Leben ein.
Antigone.
Sein Leben büsst' er ein.
Ismene.
Und nahm's dem Bruder, ach!
Antigone.
Unglückliches Geschlecht!
Ismene.
Unglückliche Geschichte!
Antigone.
O zwiefach beseufztes Brüderpaar!
Ismene.
Noch triefend vom Greuel des Zwey-
kampfs!
Antigone.
Schrecklicher Gedanke!

Ἰερῶν πατρῶων δ' ὅσιος ὦν μομφῆς ἄτερ

Ἰσμήνη.

ἰλοῦ δ' ἐρεῖ.

Χορός.

ἰὼ, Μοῖρα βερυδόντιζα μογερὰ,

πέντις τ' Οἰδίπου σκιδῶ,

μίλαινά τ' Ἑρῆν, ἣ μεγαθύγῃς τις εἴ.

Ἀντιγόνη.

οὐ τάνυν οἶδα διαπύρῳν . . .

Ἰσμήνη.

οὐ δ' οὐδὲν ὄντιρον μαθῶν

Ἀντιγόνη.

ἰπυὶ κατῆλθες ἐς πόλιν.

Ἰσμήνη.

δορὸς γὰρ τῆδ' ἀντηρίτας.

Ἀντιγόνη.

ἰλοῦ λίγιν.

Ἰσμήνη.

ἰλοῦ δ' ἐρεῖ.

Ἀντιγόνη.

ἰὼ πόντος . . .

Ἰσμήνη.

ἰὼ παπᾶ.

Ἀντιγόνη.

δάμναι, καὶ χθονί, περὶ πάντων δ' ἱμοί.

Ἰσμήνη.

ἰὼ, ἰὼ, καὶ πρόσσω γ' ἱμοί.

Ἀντιγόνη.

* * * *

Ἰσμήνη.

ἰὼ δυσπύστομον κακῶν, ἀνὰ

Ἑρτίοχλιν, ἀρχηγίτα.

Ἀντιγόνη.

ἰὼ πάντων πολυπονώταται.

Ἰσμήνη.

ἰὼ δαίμονωντις ἐν ἄστρ.

Ἀντιγόνη.

ἰὼ ἰὼ, ποῦ σφί θῆσομαι χθονός ;

Ἰσμήνη.

ἰὼ, ὅπου τιμώσεται.

Ismene.

Schrecklicher Anblick

Chor.

O Moëra, du quaalenspendende Verderberin,

Und du furchtbarer Schatten des Œdipus,

Und du o schwarze Erinny, gross ist deine Macht !

Antigone.

Das hat dein Feldzug dich gelehrt, . . .

Ismene.

Und du hast zu gleicher Zeit gelernt, . . .

Antigone.

Da du vor unsre Mauern rücktest !

Ismene.

Da du dich ihm entgegenstelltest.

Antigone.

Schrecklicher Gedanke !

Ismene.

Schrecklicher Anblick !

Antigone.

O Drangsal . . .

Ismene.

O Leiden !

Antigone.

Das unser Haus und Land, und mich vor allen trifft !

Ismene.

O weh ! und mich nicht mind trifft.

Antigone.

O Polynices, der du dir dein Recht Zu erkämpfen kamst, und drüber selbst erlagst.

Ismene.

O Fürst Eteocles, der du Zuerst das Unglück stiftetest !

Antigone.

Unglücklichste der Sterblichen !

Ismene.

Ihr, die das Schicksal rasen machte !

Antigone.

O weh, wo werden wir sie nun begraben !

Ismene.

Ach, an der ehrenvollsten Stätte !

Τέθνηκεν, οὐπερ τοῖς νέοις θήσκειν καλόν.
 Οὕτω μὲν ἀμφὶ τοῦδ' ἐπίσταλται λέγειν.
 Τούτου δ' ἀδελφὸν τόνδε Πολυνείκους νεκρὸν
 Ἔξω βαλεῖν ἄθραπτον, ἀρπαγὴν κυσίη,
 Ὡς ὄντ' ἀναστατῆρα Καδμείας χθονός,
 Εἰ μὴ θεῶν τις ἐμποδὼν ἔστη δορὶ
 Τῷ τοῦδ'. ἄγος δὲ καὶ θανάων κικτῆσεται
 Θεῶν πατρῶων, οὓς ἀτιμάσας ὄδε,

1020

1017. Καδμείας] Καδμίων Ald. Rob. Vict. Καδμείας Brunck. dedit e Reg. A.
 1019. ἄγος] ἄτος, Mosq. 1. et supra schol. ὀνιδος.

'Αντιγόνη.

Ὡς ἰὼ πῆμα πατρὶ πάριονον.

Antigone.

So wird dann neben dem Vater sein Herzleid schlafen!

IN SCENAM XII.

v. 1007—1055.

Venit præco a Senatu missus, ejusque auctoritate Eteoclem honesto fœnere sepeliri, Polynicem vero ut patris hostem insepultum abjici jubet. Cui Antigone fortiter repugnat, seque vel invito senatu fratrem sepulturam esse denuntiat.

1007. δακνύοντα suat en quæ facienda esse censuit senatus, δέξαντα, quæ decrevit; (das Gutachten und den Schluss) δήμου τ. Κ. π. πρέβουλοι, Thebanorum senatus.

1009. Ἐπιστάλῃς—τόνδ'. Τόνδ' sic pronuntiat, ut digito simul Eteoclis cadaver monstraret præco. ἐπ' ἐνὶ αἵματι χθονός, propter ejus in partem tantam fidem ac benevolentiam. γῆς φίλοι κατὰ κρητὶς, humatio mortuis exoptabilis. Quam miserum autem veterum opinione fuerit, sepultura carere, quamquam atrocis visum sit justa humatione prohiberi, neminem fugit.

1011. στυγῶν cum emphasi, hostes exous, ævus in hostes, i. e. fortiter eos oppugnans.

1012. sq. ἱερῶν—καλόν. Patriis sacris pietatem præstans honesta morte occubuit, sicut juvenes occumbere decorum est.

1015. τόνδε. Π. νεκρὸν. Iterum δυνάμει pronuntiat.

1016. ἔξω βαλεῖν ἄθραπτον, ἀρπαγὴν κυσίη. Solennis in hac re loquendi formula erat, inhumata corpora vulncribus et feris relinqui; jam ex Homero nota. "Varie hoc efferunt reliqui tragici. Soph. Antig. v. 211. ἴψιν ἄθραπτον, ἢ πρὸς οἰωνῶν δίμας, ἢ πρὸς κυνῶν ἰδιότητι. Eurip. Phœn. 1624. ἐκβάλλειτ' ἄθραπτον τῇδ' ἔρῳ ἔξω χθονός. v. 1628. ἴψιν ἄκλαυτον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκύν θησαυρὸν ἱερῶς πρὸς χερσὶν βροτῶν. Unde videtur mutatus Euripides in Suppl. v. 282. μὴ ἀτάφους χέρματα θηρῶν παῖδας κατῆλθης." Abresch.

1017. sqq. ὥς ὄντ'—τόνδ'. Ut qui urbem agrumque Thebanum vastasset, nisi decorum aliquis ejus armis obstitisset.

v. 1019. ἄγος—κικτῆσεται θεῶν πατρῶων. Et post mortem etiam inexpiabili patris decorum religione constrictus tenebitur.

Στράτευμ' ἐπακτὸν ἱμβαλὼν, ἤρει πόλιν.
 Οὕτω πετεινῶν τόνδ' ὑπ' οἰωνῶν δοκεῖ
 Ταφέντ' ἀτίμως, τοῦπιτίμιον λαβεῖν
 Καὶ μὴδ' ὁμαρτεῖν τυμβοχόα χειρῶματα,
 Μήτ' ὄξυμόλποις προσσέβειν οἰμώγμασιν,
 Εἶναι δ' ἄτιμον ἐκφορᾶς φίλων ὕπο.
 Τοιαῦτ' ἔδοξε τῷδε Καδμείων τέλει.

Ἀν. Ἐγὼ δὲ Καδμείων γε προστάταις λέγω,
 Ἦν μὴ τις ἄλλος τόνδε συνδάπτειν δέλῃ,
 Ἐγὼ σφε δάψω, κἀνὰ κίνδυνον βαλῶ,
 Θάψας ἀδελφὰν τὸν ἑμὸν, οὐδ' αἰσχύνομαι

1030

1021. ἤρει πόλιν] ἡρίφειλα mendose Ald. 1026. ὦναι δ' ἄτιμον] ἄτιμον δ' ὦναι
 invito metro Ald. Turn. ἄτιμον ὦναι δ' Rob. Vict. etc. Concinniori ordine
 Bunschius vocos transposuit. 1028. γε ubest Ald. Rob. 1029. ἤν μὴ] εἰ μὴ
 Ald. 1030. κἀνὰ κίνδυνον βαλῶ] κἀν ἀκίνδυνον λάβω Mosq. 1. κἀν ἀκίνδυνον
 βάλλω Mosq. 2. κἀν ἀκίνδυνον βάλλω Ald. cum vitio typogr. κἀν τίς π. βαλῶ Rob.
 Receptam lectionem praeferunt Turn. Vict. etc. 1031. τὸν ἑμὸν οὐδ' αἰσχύνομαι]
 τὸν ἑμὸν δ' ὥς αἰσχύνομαι Rob.

1021. ἤρει πόλιν. Non cepit urbem,
 sed cepit urbem suam.

1022. εἰ γὰρ. ὅστω—λαβεῖν. Ita senatus
 censet, dignum eum esse, qui inhoneste a
 solacribus sepulchris, pecunia facinoris laet.

1024. καὶ—χειρῶματα. Ea sequi cum
 votis libationum in tumulo effundendarum
 officium. cf. Choëph. v. 85. et Pers. 608.
 εἰ γὰρ.

1025. ἑμὲ μάλιστα προσέειπεν οἰμώγμα-
 σιν, funebri laeto alio voce edito honorare.

1026. ὦναι—ὦναι. Eumque honore fu-
 necis ab amicis elati praeconiū esse.

1030. εἰ γὰρ. ἰγὼ σφε δάψω, κἀνὰ κί-
 νδυνον βαλῶ, θάψω—ἀδελφὸν τὸν ἑμὸν. Ego
 cum ipso sepeliamus sepulto fratre meo pe-
 riculum subito. "Eodem Antigone apud
 Sophocle. in cognominis fabula v. 71.
 αἰτῶν δ' ἰγὼ θάψω, καλὸν μοι εὐνοῖαν
 ἀντιόωθ' ἔσθ' αἰσχύνομαι. εἰ γὰρ. Phœnices. v.
 1334. ἰγὼ δ' ἰγὼ καὶ θάψω χερσὶν ἐμοῖς
 σφ' ἀδελφόν. Deinde ut hic et infra
 v. 1071. συνδάπτειν, sic Soph. in Ajax.

VOL. I.

v. 1398. τὸν θάψω καὶ τὸνδε συνδάπτειν
 δάψω καὶ συνδάπτειν.—In aettri verbis
 mirifice divexarunt criticos illa κἀνὰ
 κίνδυνον βαλῶ. Obfuit scilicet, quod
 jam aliquoties obstituisse vidimus, prae-
 positio a suo verbo, interposito κίνδυνον,
 sejuncta, cui si praeposueris habebis
 ἀσφαλῶς κίνδυνον, sensu aperto, pro
 ἀσφαλῶς κίνδυνον, periculum adhibe; de
 qua phrasi vide H. Steph. in Thes. L.
 Gr. Quod idem dicit in V. L. afforri-
 nio exemplo, ἰσχυρὸν κίνδυνον, sensu eo-
 dem habes in Eurip. Ion. v. 23. ubi
 κίνδυνον μίγαν ἴσχυα. "Aeschyl. cf.
 lex. Aeschyl. in v. ἀσφαλῶς.

1031. εἰ γὰρ. οὐδ' αἰσχύνομαι ἔχων δ' αἰ-
 σχύνομαι τόνδ' ἀσχεχίαν πόλιν. Neque me pu-
 det in hac re civitati ejusque magistrat-
 uis non obtemperare. "Variis in locis
 hanc notationem imitatus Sophocles. vid.
 Ajax. v. 1131. 1162. 1346. et sequen-
 tes. καυσιανὸν ἀσχεχίαν dixit Eurip. in
 Hec. v. 607." Aeschyl.

3 A

Ἐχουσ' ἄπιστον τήνδ' ἀναρχίαν πόλει.
 Δεινὸν τὸ κοινὸν σπλάγχχνον, οὗ πεφύκαμεν,
 Μητρὸς ταλαίνης, καὶ πόθ' δυστήνου πατρός.
 Τοιγὰρ, θεῶν δ' ἄκοντι κοινῶναι κακῶν
 Ψυχῇ, θανόντι ζῶσα, συγγόνῳ φρενί.
 Τούτου δὲ σάρκα οὐδὲ κοιλογάστορες
 Λύκοι σπᾶσσονται· μὴ δοκησάτω τινί.
 Τάφον γὰρ αὐτὴ καὶ κατασκαφὰς ἐγώ,
 Γυνὴ περ οὔσα, τῷδε μηχανήσομαι,
 Κόλπῳ φέρουσα βυσσίνου πεπλώματος,
 Κ' αὐτὴ καλύψω μηδὲ τῷ δόξῃ πάλιν.

1040

1033. δινὸν] γὰρ addit Rob. 1037. κοιλογάστορες] κοιλογέστορες Viteb. 1038. σπᾶσσονται] Ita codd. Regg. Vit. Mosq. 1. 2. vulg. πᾶσσονται. 1039. αὐτῇ] Recepi emendationem Piersoni, Verisimilium i. 3. p. 41. ut referatur ad sequens α' αὐτῇ. Veritatem lectionis asserui in Comm. ad h. l. Vulgo legebatur in omnibus αὐτῇ. 1040. οὔσα perperam omisum Rob. 1042. μηδὲ τῷ δόξῃ]

1033. sq. δινὸν—πατρός. Magnam vim habet communis ille sanguis, e quo nati sumus, a matre misera et infelici patre. In v. 1034. ordo verborum hic est: ἀπὸ μητρὸς ταλαίνης καὶ δυστήνου πατρός.

1035. Jam ipsa generosam animam alloquitur Antigone; Quocirca lubens, ó anima, cum invito, víva cum mortuo, eadem mala participa, in eoque benevolentiam, quæ fraternam necessitudinem decet, demonstra. θεῶν δ' ἄκοντι, scil. Polynici. Oppositionis autem hæc vis est. Mortis periculo se lubens offert Antigone, quam invitus Polynices pertulerat.

1037. sq. τούτου—τινί. Hujus autem corpus nequaquam avidi lupi discerpent; ne mihi hoc fieri quisquam censeat. "σπᾶσσονται" præferendum, ut illo altero, πᾶσσοντα, lupis accommodatus. Soph. Antig. v. 264. σημίᾳ δ' οὐτι θνήσκει, οὐτι του κυνῶν ἐλθόντι, οὐ σπᾶσσοντος ἱεροφαίνετο. Et de eodem Polynice v. 1212. κυνισπᾶρκεται σῶμα Πολυνίκους. v. 1093. σπαράγματα κυνῶν. adde Eurip.

Bacch. v. 339. Hec. v. 1126. Longum iii. p. 89. Parthen. Erot. c. 10. et sic alii complures." Abresch.

μηδὲ δοκησάτω τινί. τινί cum respectu ad Senatū et præconem, qui SCtum retulerat.

1039. sqq. τάφον γὰρ αὐτῇ—τῷδε μηχανήσομαι—καὶ αὐτὴ καλύψω. Ego enim ipse, et sola, quamvis mulier sim, sepulcrum huic (fratri meo) et humationem parabo, efferens eum in sinu byssina vestis; egoque ipse eum humo tegam. Sic, recepta lectione, quam Piersonus conjectura indagavit, αὐτῇ pro αὐτῇ, et τῷδε ad Polynicem relato, h. l. interpretamur. Alia vero ratio Brunckio placuit, qui αὐτῇ servatum ad Polynicem, τῷδε vero ad κόλπῳ referendum censet. κατασκαφὰς i. q. v. 1010. γῆς φῖλαι κατασκαφὰς terra super cadavere sepulto congesta.

1042. μηδὲ τῷ δόξῃ πάλιν. Neve quis contra sentiat, neve quis contraria decernat. τῷ i. q. τινί v. 1038. Quamquam eadem sententia jam v. 1038. occurrit,

Θάρσει, παρίσται μηχανὴ δραστήριος.

Κή. Αὐδῶ πόλιν σε μὴ βιάζεσθαι τόδε.

Ἀν. Αὐδῶ σε μὴ περισσὰ κηρύσσειν ἐμοί.

Κή. Τραχὺς γε μέντοι δῆμος ἐκφυγὸν κακὰ.

Ἀν. Τράχυν', ἄδαπτος οὗτος οὐ γενήσεται.

Κή. Ἄλλ' ὃν πόλις στυγεῖ, σὺ τιμήσεις τάφῳ;

μηδὶ τῷ δέῃ vitiose pro μηδὶ τῇ δέῃ Ald. Rob. μὴ δὲ τῇ δέῃ Turn. μηδὲ σοὶ δέῃ πάλιν e conjectura reposuit Brunck. Sed vide Comm. ad h. l. 1047. τράχυν' τραχύνειδ Ald. τραχὺς Rob. τράχυν' Turn. etc.

repetitione tamen ejus, praesertim aliis verbis enuntiatae, nolim quemquam offendi, ut quae fervidum et constantem virginis animum optime deceat. Neque vero, cur ineptam Brunckius hanc versionem judicaverat, neve quis contra sentiat, conjectura assequor. Sicut enim παλινστρεφῶν est contraria loqui, quidni eandem ratione πάλιν δεῖν significet contraria sentire s. decernere? cf. lexico. Aeschyl. in Πάλλιν.

1043. Θάρσει, παρίσται μηχανὴ δραστήριος. Confide, aderit efficax sollertia, h. e. credere mihi, non deerit mihi, praeco, consilium exsequendi, via et ratio. Germ. Verlass dich drauf, es wird mir nicht an Mitteln fehlen meinen Vorsatz auszuführen. Burgessius Θάρσει non imperativum, sed dativum a subst. Θάρσος esse statuit, hoc sensu: Vel ipsa per me sepeliam, ne contra eu sentias. Fiducia aderit efficax sollertia; quod h. l. tamen nimis exquisitum videtur: ne dicam perquam incommode eum legendum censere πάλιν τῇ, contra ea. Bruuckius, versibus ita constitutis:

μηδὲ σοὶ δέῃ πάλιν

Θάρσει, παρίσται μηχανὴ δραστήριος, iterum Antigonen animum suum alloqui putat; hoc verborum sensu: ne consilium mutes, o anime, confide, non deerit negotium perficiendi opportunitas. Quam quidem emendationem ut ingeniosam esse fateor, ita vulgata lectione ejusque ea, quam dedimus, interpretatione ve-

riorem aptioremque esse, non concedo. Gallus interpres in Θάρσει apostrophen ad Polynicem quæsit, ita vertendo: Oui, mon frere, je te le promets, tu recouvreras les derniers devoirs.

1044. αὐδῶ—τῷ. Edico tibi, ne in his urbem vires, urbi adverseris. "Sio Sophocel. Antig. 674. νόμους βιάζεσαι, et v. 66. βιάζεσαι τῷ." Abreisch.

1045. αὐδῶ—ἐμοί. Edico, ne mihi superflua predices. Nobilis Antigones contumacia repetito verbo αὐδῶ pulcro declaratur.

1046. τραχὺς γι—καυά. At enim vero asper solet esse populus, qui infortunium effugerit.

1047. τράχυν', ἄδαπτος—γενήσεται. Quantum voles, exaggera ejus asperitatem; non tamen ideo insepultus hic jacebat. τράχυνι recte cepisse nobis videtur Schol. α'. sic exponens: λίγυι πολλάνυς δὲ τράχυνι ἴσται ὁ δῆμος. Popularibus meis facile succurret Lessingianum illud in comœdia Minna von Barnhelm; ubi famulus hero vitia ejus crepanti respondet: Machen Sie mich so schlimm, als Sie wollen. Sic h. l. τράχυνι optime veritas: Mache du das Volk so rauh und barsch, als du willst. Hoc certe venustius arbitror, quam si cum Stanleio veritas: exaspera et tu!

1048. Postquam praeco dixerat: Num vero tu eum, quem civitas odit, sepulcro honorabis? respondet Antigone: Non. ejus res inhonoratae fuerunt apud deos;

Ἀν. Ἦδη τὰ τοῦδ' οὐκ ἡτερίμηνται θεοῖς.

Κή. Οὐ, πρίν γε χάραν τήνδε κινδύνα βαλεῖν.

1050

Ἀν. Παῖδ' ἀν κακῶς κακοῖσιν ἀντημείβετο.

Κή. Ἀλλ' εἰς ἅπαντας ἀνδ' ἐνὸς τόδ' ἔργον ἦν.

Ἀν. Ἐγὼ περιβαίνει μῦθον ὑστάτη θεῶν.

Ἐγὼ δὲ θάψω τόνδε· μὴ μακρηγόρει.

Κή. Ἀλλ' αὐτόβουλος ἴσθ'· ἀπεννέπῃ δ' ἐγώ.

ΧΟΡΟΣ. ΙΣΜΗΝΗ.

Ἦμ. ΦΕΤ φεῦ.

1049. *οὐκ ἡτερίμηνται*] *οὐ διατερίμηνται* Ald. Rob. Turn. Viet. etc. *οὐ τερίμηνται* Vit. Nos praesente Brunckia textum e Grotii emendatione constituimus; nisi quod pro *οὐδ' ἡτερίμηνται* Heathio auctore scripsimus *οὐκ ἦν*. quod melius ad sensum.
1053. *περιβαίνει*] *περιβαίνει* Ald. 1054. *θάψω*] *θάψω* vitiose Ald. 1055. *ἴσθ'*] *ἴσθ'* Rob.

h. e. adhuc Polynices apud ipsos deos in honore fuit, ut me ipsam quoque cum honore non mirum sit. v. 1749. pro *διατερίμηνται*, quod etiam in Guelf. legitur, optime Grotius restituit *ἡτερίμηνται*, cui quidem correctioni etiam Schol. a. favet. (In ed. Burton. affertur illa Casauboni emendatio :

Ἦ δὲ τὰ τοῦδ' οὐκ ἡτερίμηνται θεοῖς ; Sed Grotii ratio preferenda.) Sed Grotius scribendum censebat :

Ἦδη τὰ τοῦδ' οὐδ' ἡτερίμηνται θεοῖς, quod hunc sensum praebet : adhuc ne apud deos quidem honore tuo Polynices caruit ; ut non opus fuerit Heathium *οὐκ ἡτερίμηνται* reponere, neque eum secutum esse peniteat.

1050. *οὐ*,—*βαλεῖν*. Non sane honore a diis caruit, priusquam nimirum hanc civitatem periculo obijceret. Recte vero Heathius, haec ad splendidam illam Polynices fortunam, quam exul apud Adrastum, filia hujus in matrimonium ducta, consecutus erat, retulit.

1051. *παῖδ' ἀν κακῶς κακοῖσιν ἀντημείβετο*. Male a fratre passus, mala retribuit ; injuriam fratris injuria compensavit.

1052. *ἀλλ'—ἦν*. At hoc ejus facinus, belli scilicet illati, cum ad unum tantum, qui eum laeserat, Eteoclem pertinere deberet, ad omnes pertinuit. Quid enim oemmeriti erant Thebani, ut una cum Eteocles illos quoque ulcisceretur ?

1053. Abrumpit sermonem Antigone, nolens amplius eum praecose alterari : Omnium dorum Contentiu a. *Ἐγὼ postrema sermonem finis* ; h. e. alterationis haud facile est finem atque exitum reperire. Ego vero huic sepeliam ; *ἀπεργάζομαι* prolixam disputationem.

1055. *ἀλλ'—ἴγώ*. At scio te haec tempte consilio facere, ego vero veto ac prohibeo.

IN SCENAM ULTIMAM.

v. 1056—1081.

Postquam nuntius ad senatum, Antigone vero domum ad paranda funeri necessaria abiit, solus cum Ismene choros relinquatur.

1056. sqq. *φῦ—οὔτα*. Heu, heu, ó superbe exultantes et generi exitioz fatales Furia, quae funditus hunc in modum

ὦ μεγάλαυχοι καὶ φθερσιγενεῖς
 Κῆρες Ἑρινύες, αἵτ' Οἰδιπόδα
 Γένος ὠλέσατε περὺμόθεν οὔτας.
 Ἰσ. Τί πάθω; τί δὲ θρῶ; τί δὲ μήσωμαι;
 1060
 Πῶς τολμήσω μήτε σὲ κλάειν,
 Μῆτε προπέμπειν ἐπὶ τύμβον;
 Ἀλλὰ φοβοῦμαι καὶ ποτρίεσθαι.
 Δεῖμα πολιτῶν.
 Ἡμ. Σὺ γε μὴν πολλῶν πενθητήρων
 Τεύξῃ κείνος δ' ὁ τάλας ἄγοος
 Μονόκλαυτον ἔχων θρῆνον ἀδελφῆς

1057. φθερσιγενεῖς] θερσιγενεῖς Rob. 1061. μήτε] μήποτε Ald. Turn. μὴ Rob.
 κλάειν] Sic Rob. et Brunck. e cod. Reg. A. 1062. ἐπὶ τύμβον] ἐπὶ τύμβῳ Ald.
 Turn. ἐπὶ τύμβων Rob. ἐπὶ τύμβον e cod. Reg. A. dedit Brunck. Idem legitur in
 Mosq. 2. 1067. μονόκλαυτον ἔχων θρῆνον] μονοκλαυτὸν θρῆνον ἔχων Rob.

*castirpatis (Edipt genus, omni scil. prole
 mascula extincta.*

1060 — 1064. εἰ πάθω; — πολιτῶν.
 “Hanc *ῥῆσιν* ambo codd. Regg., edi-
 tiones Aldi et Turnebi, Ismenæ tri-
 buunt, quod recte factum ipsa demon-
 strat sententia. Statim recitato v.
 1054. e sceua discedit Antigone, mi-
 nime consilii dubia, nec ulla re a se-
 pelienda fratris proposito deterrita, cui
 neantiquam isti versus convenire pos-
 sunt. Quis illis prius Antigones
 personam præfixerit, ignoro; sed com-
 mentum sane dignum erat, quod cal-
 culo suo Pauvius comprobaret. Eos
 Hentius non absurde Semichoro tri-
 buere videtur. Sed aptior est Ismenæ
 persona.”

Hactenus Brunckius V. D., cui de
 Antigone prorsus assentior; idem ve-
 ro an non potius Semichoro hi versi-
 culi tribuendi sint, dubitandum cen-
 seo. Nimirum utramque sororem Po-
 lynicis funus comitari voluisse, non
 est credibile propterea quod Eteoclis
 funus sororis comitatu prorsus caruis-

set, quod certe fieri non debebat.
 Itaque cum et supra Antigones que-
 relæ ad Polynicem, Ismenes autem ad
 Eteoclem pertinerent; Chorus stibi
 persnasisse videtur, Eteoclis funus Is-
 menen cum ceteris civibus, Polynicis
 vero solam Antigonen prosecuturam.
 Adeoque sive Ismene cum Antigone
 discesserit, quod mihi quidem verisi-
 milius est, sive cum Choro in scena
 permanserit, hoc tamen colloquium,
 nihil interpellante Ismene, inter unum
 alterumque Semichorum agi videtur,
 ut sensus horum verborum hic sit:
*Quid agemus? quid faciemus? quid mo-
 liemur? Quo modo enim sustinebimus,
 ὁ Polynices, te nec deflere, nec ad se-
 pulcrum comitari. At at, timemus scilicet,
 terribilesque civium minas refugimus.*

1065. Respondet alter Semichorus:
*Tu quidem, ὁ Eteocles, multos qui te lu-
 geant habebis; ille autem infelix absque
 luctu, sola unius sororis lamentatione hono-
 ratus abijt; scil. in Orcum. Quis igitur
 hic acquiescet?*

Εἴσιν. τίς ἂν οὖν ταῦτα πείθοιτο;

Ἦμ. Δράτω τε πόλις καὶ μὴ δράτω

Τοὺς κλαίοντας Πολυνείκη.

1070

Ἦμεῖς μὲν ἴμεν, καὶ ξυνθάψομεν

Αἶδε πρόπομποι. καὶ γὰρ γενεᾷ

Κοινὸν τοῦ ἄχους, καὶ πόλις ἄλλως

Ἄλλοτ' ἐπαινεῖ τὰ δίκαια.

Ἦμ. Ἦμεῖς δ' ἅμα τᾷδ', ὥσπερ τε πόλις

Καὶ τὸ δίκαιον ξυνεπαινεῖ.

Μετὰ γὰρ μάκαρας καὶ Διὸς ἰσχὺν,

Ὅδε Καδμείων ἤρυξε πόλιν

Μὴ νάτραπῆναι, μὴδ' ἀλλοδαπῶν

Κύματι φωτῶν

1080

Κατακλυσθῆναι ταμάλιστα.

1068. τίς—πείθοιτο] τίς οὖν ταῦτα πείθοιτο Ald. Rob. Vict. τίς ἂν οὖν τὰ πείθοιτο Turn. Receptam lectionem Brunckius dedit e Regg. 1069. δράτω τε πόλις] δράτω πόλις Ald. Turn. δράτω δὲ πόλις Turn. τι post δράτω inserendum esse vidit Canter. 1071. μὴ] γὰρ Ald. Turn. μὴ γὰρ Rob. ξυνθάψομεν] συνθάψομεν Rob. 1073. ἄχος] ἄχθος Rob. ἄχος in edit. Stanl. vitium typographicum est in Pauwianam et Glasg. propagatum. ἄλλως] οὐκ ἄλλως Rob. 1075. ὥσπερ τε] ὥσπερ τις Ald. 1079. μὴ νάτραπῆναι] μὴ ἀνάτραπῆναι Ald. μὴ ἀνάτραπῆναι Rob. 1081. ταμάλιστα] τὰ μάλιστ' Ald.

1069. sqq. δράτω—δίκαια. Sive igitur civitas, ea quæ Polynicen leæo honorantibus minata est, perficiat, sive non perficiat, nos certe ibimus, et una cum Antigone funeris comites erimus; communis enim est generis dolor; i. e. hic luctus ad universam Thebanorum gentem pertinet: nec civitas in iis, quæ iustæ sint, definiendis semper sibi constat, sed

alias aliter de iis statuere solet.

1075. sqq. ἡμεῖς—ταμάλιστα. Nos vero hujus (Eteoclis) funus prosequemur, sicut et civitas et ius fasque præcipit. Nam post immortales deos, et Jovis virtutem hic potissimum tuitus est Cadmeorum urbem, ne everteretur, et peregrinorum militum fluctibus obrueretur.

ΤΕΛΟΣ

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΕΠΙ ΘΗΒΑΙΣ.

AD

SEPTEM ADVERSUS THEBAS

EXCURSUS I.

FABULÆ ŒDIPODIÆ VARIETAS ET VICISSITUDO.

LAIUS, Labdaci filius, rex Thebanorum, Jocastam^a, secundum quosdam Creontis^b, secundum alios Menœcei^c filiam in matrimonium duxit. Epimenides vero^d eum Eurycleam Ecphantis filiam duxisse tradidit; alii utramque, Eurycleam, et Jocastam, uxores habuisse.

Cum igitur Laius prole conjugium carere ægre ferens Apollinis oraculum consulisset, responsum tulit, quod eum a procreandis liberis absterreret. Æschylus ter eum monitum ab oraculo esse fingit, si sine liberis moreretur, patriam salvam fore. Alii diserte ei prædictum memorant, si filium gigneret, eum qui nasciturus esset parricidam futurum^e. Addit etiam Euripides^f, universam ejus domum sanguinolenta cæde interituram.

Causæ, cur oraculo non paruerit Laius, varie narrantur. Oblivioni Diodorus culpam tribuit^g; Euripides libidini et ebrietati^h; Apollodorus quoque per ebrietatem cum uxore concubuisse scribit. At Æschylus, malis et imprudentibus amicorum consiliis permotum esse, ut oraculum negligeret. Non defuerunt tamen, qui Laii cædem a Pelopis diris repeterent, quibus hic illum, filio Chrysippo, cuius amore incensus esset, rapto, devovissetⁱ.

Natum sibi e Jocasta infantem, Laius pastori cuidam trajectis

^a aliis Epicastam, Homer. Apollodor. lib. iii.

^b Diod. Sic. lib. iv.

^c Eurip. Phœniss. v. 10.

^d Schol. ad Eurip. Phœn., v. 13.

^e Apollodor. lib. iii.

^f Phœniss. v. 20. Sic et Diodor. Sic. lib. iv. p. 266. ed. Rhodom.

^g ibid.

^h l. l. v. 21.

ⁱ Schol. ad Eurip. Phœniss. v. 66.

ferrea fibula pedibus exponendum dedit, a quo quidem in Cithærone monte expositus est. Hanc fabulæ partem silentio præterit *Æschylus* in hac tragoedia; adhibuerunt vero *Sophocles*^k et *Euripides*^l.

Expositum Laii infantem Polybi Corinthiorum regis bubulci ad Peribœam illius uxorem contulerunt, quæ acceptum ab iis puerum ut proprium puerum educavit, *Œdipum*que a pedum tumore nominavit^m.

Adultus interea *Œdipus*, ob invidiam ab æqualibus, quod spurcius esset, conviciis lacessitus, cum a Peribœa, quid verum esset, cognoscere non posset, Delphos profectus est, de veris parentibus Apollinem interrogaturus. A quo, ne in patriam rediret, monitus, quod ei fatale esset, patrem occidere, et cum matre concumbere; *Œdipus*, quod se ab iis, qui dicerentur, prognatum esse crederet, Corinthum redire noluit; cumque per Phocidem veheretur, angusta quadam in via Laio ejusque præconi Polyphontæ occurrit; cui cum Polyphontes ut de via cederet, imperasset, altercatione orta, tandem *Œdipus* Laium et Polyphontem interfecitⁿ. *Æschylus* hoc factum leviter tangit v. 754.

Post cum Sphinx illa cives Thebanos infestaret, eamque *Œdipus* sustulisset^o, rex Thebanorum declaratus, Jocastam uxorem ducit. Pherecydes autem^p memoriæ prodiderat, *Œdipum* e Jocastæ connubio Phrastorem et Laonytum, qui a Minyis et Ergino occisi sint; postea vero ex Euryganæ conjugio Antigonen, Ismenen, Eteoclem et Polynicem suscepisse. Mortua denique Euryganæ *Œdipum* cum Astymedusa Stheneli filia nuptias contraxisse.

Œdipus, postquam piacula, quamvis ab inscio et imprudente sibi contracta cognoverat, secundum *Æschylum*, filiis regnum invadentibus Thebis profugit, atque antequam in exilio moreretur, eis diris devovet, utque ferro de regno decertarent, precatur. Id eum *Æschylus* propterea fecisse fingit, quod filiis ob nimiam regnandi libidinem succensuerit. cf. quæ diximus ad v. 787. sqq. *Sophocles* vero in *Œdipo Coloneo*^q hanc causam affert, quod filii patrem patria pulsum nec retinuerint, nec defenderint, eumque exilem nec auxilio sublevarint, nec vitæ subsidia præbuerint. *Euripides* in *Phoenissis* ob turpitudinem incestuosi cum Jocasta connubii *Œdipum* a filiis custodiam inclusum fuisse, narrat, ideoque eum animi ægritudine laborantem diras filiis imprecatem esse^r. Ineptam

^k in *Œdip. Tyr.* v. 1135. sqq.

^l *Phoeniss.* v. 24.

^m *Eurip. Diodor. Sic* Apollodor. ll.

ⁿ Sic Apollodorus, et *Euripides*, paucis aliter informatis. ll. cc. Consentit etiam Diodorus.

^o Fabulam illam de Sphingis enigmate *Æschylus* præterit, tantumque

eam *ἀναγκαζέμενος* ab *Œdipo* sublatam esse memoravit.

^p teste Schol. ad *Eurip. Phœniss.* v. 53.

^q v. 417. sqq.

^r v. 65. sq. Similiter fore *Stat. Thebaid.* i. 238. sqq. Fulgentius autem *Œdipi* diras silentio præterit, *fab.* 67. 68.

vero dirarum causam a cyclicæ Thebaidos auctore confictam, jam supra e Schol. Sophocl. commemoravimus; qua tamen haud scio an etiam ineptior sit, quam Athenæus¹ ex alio Thebajcorum scriptore affert, Œdipum filios ideo execratum quod sibi poëta, quæ aversatus esset, apposuerint.

Æschylus Œdipum ante filios mortuum esse, Sophocles vero et Euripides iis superstitem fuisse; et ille quidem jam ante horum cædem exulasse, hic vero demum occisis iis a Creonte Thebis expulsum fuisse finxit.

De mortis genere et sepulcro haud magis inter se consentiunt auctores. Sunt qui se ipsum occidisse perhibeant²; alii morbo et mœrore extinctum narrant³. Sepulcrum Œdipi Æschylus quidem Thebis ponere videtur. cf. v. 916. 1004-1006. At Pausanias intra septum Areopagi Athenis Œdipi monumentum, eoque ossa ejus Thebis deportata fuisse scribit⁴. Aliam vero fabulam satis prolixam contexuit Lysimachus, quam refert Schol. ad Sophocl. Œdip. Col. v. 62.

In Polynicis sepultura, quæ, cum a senatu Thebanorum vetita esset, Antigona occasionem pulcherrimam facit amabilem fratris amorem, egregiamque animi indolem demonstrandi, æmulos habuit Æschylus Sophoclem in Antigone, et in Phœnissis Euripidem, eorumque ingenia, ut quid in eodem argumento efficere possent, experirentur, excitavit.

EXCURSUS II.

DE TRAGŒDIÆ SEPTEM ADVERSUS THEBAS
CONSILO ET ADORNATIONE.

Cum Æschylus alias etiam historiæ Thebanae partes deperditis fabulis, Laio, Sphinge, Œdipo, complexus fuerit, nihil aliud sibi in hac tragœdia proposuisse videtur, quam ut tristissimi belli inter fratres coorti, mutuæque eorum cædis imagine spectatorum animos terreret, misericordiaque afficeret. Quod quidem consilium ita exsecutus est, ut simul *Ἀγέος μέσδν*, ut ipse ait apud Aristophanem, h. e. bellici strepitus plenissimum drama redderet, omniaque pericula, quæ urbi ab hostibus oppugnatae impendere solent, elegantissimis coloribus expinxit.

Et quæ in singulis quidem fabulæ partibus, Choricis præsertim

¹ ad v. 785. p. 364.

² Deipnosoph. lib. xi. c. 3. p. 465.
ed. Casaub.

³ Fulgenti. fab. 242.

VOL. I.

⁴ In hanc partem concedere videtur
Apollodor. lib. ii.

⁵ lib. i. c. 28. p. 69. ed. Kühn.

canticis vis et vehementia insit, supra jam suis locis breviter lectorem admonuimus. Universae autem actionis maxime simplicitas est; nec tamen ea, quae in jejunitatem abeat, aut spectatorem non satis teneat, atque afficiat. Quod ille quidem hoc artificio consecutus est, quo ne uspiam sine quodam animi affectu sententiae dicerent personae, sed ut ubique spem, aut metum, fiduciam, aut desperationem, tristitiam, animique vel contractionem vel elationem dietis exprimerent, elaboravit.

Eteoclem fortem, laudis et honoris avarum, in rebus gerendis promptum, in reperiendis adversus hostem praesidiis alacrem et solertem, ceterum etsi non contemptorem deorum, tamen a nimia superstitione, muliebrique religione alienissimum effinxit. Choricæ virgines trepidæ sunt ac sollicitæ; humanis opibus parum confisæ omnia a divini numinis auxilio expectant, ideoque in deorum deorumque veneratione maximam solatii praesidiique partem ponunt. In congressu quem Eteocles cum fratre initurus est, Chorus nihil aliud, quam piaculi atrocitatem, ille nil nisi quod imperatoris laus et officium postulet, spectandum existimat.

Chorus nihil, quod non eum proposito apte cohaereat, eique conducatur, intercinit. Prima enim deorum deorumque invocatione in tanto urbis discrimine, nihil est opportunius. Deinde quæ sequitur cum Eteocle altercatio, non solum idoneam timoris excusationem habet, sed etiam quam alte eorum animos oppresserit, perspicue demonstrat, ut cum eum maxime celare et condere cupiant, ægre tamen id efficere valeant, identidemque succumbant. Postquam recessit Eteocles, quid erat, in quo aptius viderentur, quam periculi quod imminerebat magnitudo? Itaque magna cum animorum perturbatione urbium ab hostibus expugnataram calamitates decantant. Tum Eteoclis colloquium cum nuntio, quam quisque portam Argivorum ducum sortitus sit, narrante, nunquam moleste interpellant, sed idoneis locis pauca adjiciunt, e quibus patriæ amorem, et in cives suos benevolentiam intelligas. Ipsum vero Eteoclem, postquam a singulari cum fratre certamine frustra omnibus modis abducere conati sunt, eumque pertinacem et in proposito perseverantem ad crudele prælium abire viderunt, in hujus piaculi atrocitate Œdipique dirarum tristissimo eventu deplorando versantur. Accepta autem fratrum cæde funebrem lesus canunt, doloris ac luctus plenissimum, in quo nihil quod factum sit, aut longe petitum, aut temere accessitum, nihil nisi quod flebili rerum eventu dignum sit, audias. Ex quo intelligitur, Choricæ hujus tragœdiæ partes multum Euripideis in Phœnissarum fabula præferendas esse, ut in quibus multa sint aliena, quæ nemo ut a Choro isto loco ac tempore dicerentur, expectaverit.

Attamen Euripides prolixam illam hostilium imperatorum, eorumque, quos adversus illos missurus esset Eteocles, enarrationem in Æschyli tragœdia vituperasse videtur. Nam in Phœniss. v.

768. (763. ed. Brunck.) Eteoclem, qui se hostium ducibus adversarios missurum esse professus erat, hæc addere jussit :

*Ὅτιμα δ' ἰδέσθαι διατρίβῃ πολλὰ λίγαι
Ἐχθρῶν ὅπ' αὐταῖς τίχουσιν καὶ θημίσαν.*

Quibus quidem versiculis teste Schol. Didymus eum ad Æschyli rationem respexisse putabat. Veruntamen incertum hoc est, a conjectura ductum ; et si verum esset, Euripidis reprehensio facile dilui, justisque argumentis convinci posset. Nam nihil interea, dum Eteocles cum nuntio colloqueretur, ab hostium incursu timendum esse, spectatoribus, qui Eteoclis primum sermonem audivissent, ejusque vigilantiam et prudentiam cognovissent, satis persuasum erat ; et ipsa hujus colloquii, quamquam paulo prolixioris, celeritas, impediebat, quo minus, si quid in ea re a verisimilitudine alienum esset, id a theatro animadverteretur.

Clypeorum vero descriptiones non otiosæ sunt, sed ita conformatæ, ut hostilium ducum animos et consilia prodant ; ut in his iterum Æschylum Euripide superiorem judicem. Hic enim nuntium qui prælii jam commissi eventum narrat, imperatorum quoque insignia describentem induxit ; sed ita ut nec ipsa insignia eandem, quæ in Æschyleis cernitur, inventionis calliditatem prodant, et eorum descriptio prorsus alieno loco, ubi ea rescire nihil spectatorum intererat, temere intrusa tædium audientibus objiciat.

Æschylus vero nihil hic inepte molitus est ; omniaque quæ parum decora aut minus consilio idonea essent, e fabula circumscripsit, eoque dicendi genere usus est, in quo descriptæ personarum vices pulcherrime servarentur, nec unquam, si ab uno duobusve locis discesseris, magnitudinis et gravitatis consecratio inflatam ac tumentem efficeret orationem.

Ceterum Aristocles, Athenæo auctore, testatus est, hujus fabulæ actionem etiam ab arte Telestæ, quo ad choreas utebatur Æschylus, magnum lumen habuisse, ut qui res a septem ducibus gestas saltatione callidissime expresserit *, qua de re in apparatu historico copiosius agemus.

* Deipnosoph. lib. i. p. 22. ed. Casaub.

IN

ÆSCHYLI PERSAS.

ÆSCHYLI PERSAS.

ARGUMENTUM TRAGEDIÆ.

Cum Xerxes et mari et terra bellum Græciæ illaturus, cum tantis eam copiis invasisset, quantas neque antea quisquam habuerat, neque postea habuit, ingentem per omnes imperii provincias juvenum virorumque vastitatem effecerat. Quam quidem solitudinem primo hujus tragiæ ingressu ^a Senes, quibus Xerxes domus rerumque suarum custodiam tradiderat, multis verbis queruntur; ac breviter ^b populorum, qui regem ad bellum secuti erant, eorumque ducum nomina recensentes, suspensos sibi ac sollicitos animos esse significant, quænam futura sit regis fortuna, cogitantibus. Etsi enim ^c tam immenso exercitui, qui torrentis ritu universam Græciam inundabat, nemo videbatur futurus esse, qui obsistere posset, suspicabantur tamen senes, ne divini numinis invidia ^d magna Persis clades pararetur. Hæc igitur illis animo volventibus, Atossa ^e, mater Xerxis, Darii vidua, in scenam prædit, cum alias anxia futuri ^f, tum hesternæ nocte, luculentum somnio, quod mala regi portendere videbatur, majorem in modum perturbata. Quod cum illa senibus narrasset ^g, hi quidem non id agunt, ut visum illud regiæ oblatum interpretentur, sed tantum, ut deos supplicationibus adeat, terræ inferisque libationes offerat, imprimisque, ut regem Darium, cujus speciem noctu vidisset, precibus sibi benevolum ac propitium reddat, exhortantur ^h. Acquiescit in consilio regina, et quædam de Athenarum situ, fortuna, viribus exquiri ⁱ. Ecce autem nuntius accurrit anhelans, totumque Persarum exercitum deletum esse clamat ^k. Chorus ejus clamoribus suos quoque gemitus vocesque lamenta-

^a v. 12. sqq.^b v. 15. sqq.^c v. 85. sqq.^d v. 91. sqq.^e v. 147.^f v. 157. sqq.^g v. 174-212.^h v. 213-223.ⁱ v. 224. sqq.^k v. 247. sqq.

biles miscet¹. Atossa autem tanti tamque subito allati mali terrore primum attonita et obstupefacta, tandem ipsa quoque silentium rumpit², paululumque, ubi Xerxis vitam salvam esse accepisset, recreata³, fusius de rebus Persarum male gestis exponentem nuntium audit⁴. Finita ejus narratione, regina quid in hac rerum adversitate senes facere velit, edicit⁵: deinde ea, quæ inferiis necessaria essent, paratura intro abit. Chorus interea luctum tot viduarum, maritis parentumque filiis orbatarum persequitur, talemque civium ac navium jacturam deplorat⁶. Redit Atossa, seque jam ad Darii sepulcrum libaturam ostendit⁷; senibus autem, ut ejusdem regis umbram carminibus evocent, quo eam de rebus suis consulere possint, persuadet⁸. Itaque illa ad inferias peragendas, hi ad carmen lamentabile, quod ab inferis Darium educeret, convertuntur⁹. Quibus rite perpetratis surgit ab inferis anima Darii¹⁰, et quid acciderit, sibi narrari jubet. Accepta vero Xerxis clade, partim eam fati necessitati, partim ipsius filii culpæ tribuit¹¹, quippe qui cum alias tum præsertim Hellesponto vincula injiciendo, superbius se gessisset, quam ut effugere posset ultionem deorum. Deinde quid de reliquo exercitu futurum sit, et quantum etiamnum supersit calamitatis, vaticinatus, unicum Persis malorum remedium esse docet, si memores Athenarum et Græciæ suis se finibus contineant, belloque adversus Græcos gerendo prorsus abstineant¹². Postremo senibus ut Xerxem admonitionibus corrigant, Atossæ autem, ut cum vestibus decoris filio obviam eat, eumque consoletur, præcipit¹³. Quo facto ad inferos redit. Atossa deinde umbræ mariti dicto audiens, vestes filio quæsitus domum regreditur. Chorus in laudes Darii excurrit¹⁴. Scena ultima Xerxes ipse advenit, qui non solum, quantum ipsum fortunæ suæ pigeat ac poeniteat, libere proloquitur, sed etiam Chorum ad societatem doloris provocat. Ita mutuo gemitu, planctu, dolore tragoedia finitur.

Scenæ dramatis novem sunt. Prima, quam Chorus agit v. 1—152. secunda, Chori et Atossæ colloquium, v. 153—246. tertia, quæ nuntii narrationem complectitur, iisdem in scena manentibus v. 247—529. quarta, Chori canticum v. 530—596. quinta, redeuntis Atossæ cum Choro confabulatio, hujusque carmen quo Darium evocant, v. 597—677. sexta, quæ Darium ab inferis evocatum sistit v. 678—839. septiam, breve Chori et Atossæ diverbium v. 840—848. octava, Darii præconium a Choro cantatum v. 849—904. ultima, communes Xerxis e bello redeuntis Chorique eum salutantis lamentationes continet v. 905—1068.

¹ v. 254-287.
² v. 288.
³ v. 298.
⁴ v. 300. sqq.
⁵ v. 525.
⁶ v. 530-596.
⁷ v. 597-617.

⁸ v. 618-621.
⁹ v. 621-677.
¹⁰ v. 678.
¹¹ v. 736. sqq.
¹² v. 787. sqq.
¹³ v. 829.
¹⁴ v. 849-904.

FABULÆ PERSARUM FUNDUS, PERSONÆ, ITEM
SCENÆ LOCUS, TEMPUS, ORNATUS.

In historia belli Persici, e qua tragœdiæ hujus argumentum sum-
sit Æschylus, multa esse, in quibus poëta ab historicis, nomina-
tim Herodoto, dissentiat, facile deprehenditur; sive quod Phry-
nichi Persas in nonnullis fabulæ partibus imitatus fuerit; sive
quod suo potius ingenio, aut famæ, quam certis historiæ testimo-
niis obsecutus; sive quod in quibusdam rebus, ea quæ ipse vidisset
aut audivisset, aliorum narrationi anteposuerit, ut qui non solum
Marathonis pugnæ, sed etiam præliis Salaminio et Plataensi non
sine magna virtutis laude interfuisset. Primum igitur in popu-
lorum sub Xerxe stipendia merentium, ducumque et imperatorum
nominibus parum ei cum Herodoto convenit. Herodoto enim si
credimus^b in exercitu Xerxis

Persis præfuit	Otanes Amastris fil.
Medis	Tigranes
Assyriis	Octanes Artochæi fil.
Bactriis	Hystaspes
Indis	Pharnazathres
Parthis et Chorasmiis	Artabazus
Sogdis	Arzanes
Gandaris et Dadicis	Artyphius
Caspiis	Ariomardus
Sarangis	Pherendates
Pactyis	Atragates
Utiis	Arsamenes
Myris et Paricaniis	Tiromitres
Arabibus et Æthiopibus	Arsames
Afris	Masanges
Paphlagonibus et Matienibus	Dotus
Mariandenibus, Ligyiis et Syris	Gobryas
Phrygiis et Armenis	Artochmes
Lydis et Mysis	Artaphernes
Thracibus	Bagassaces
Moschis ac Tibarenis	Ariomardus
Macronis et Molinoccis	Artayctes
Mariis et Colchis	Pherendates
Allarodiis et Laspiris	Masistes
Insularum maris Erythræi incolis	Mardontes.

Præter hosce singulorum populorum præfectos sex alios, qui sum-
mæ rerum præerant in exercitu terrestri, nominat Herodotus,
Mardonium *, Trintatæchmen, Smerdonen, Masisten, Gergin et

^b Herodot. vii. cap. 61. sqq.

* Lib. lib. vii. cap. 82.

Magabyzum. Summi vero classis præfecti Herodoto teste fuere Ariabignes, Prexaspes, Megabyzus, Achæmenes; quorum sub auspiciis Sidoniis præerat Tetramnestus, Tyriis Mapen, Aridiis Nerbal, Cilicibus Syennesis, Lyciis Cyberniscus, Cypriis Gortus, et Timonax, Cariis Histæus, Pigres, Damasithymus. Quorum nominum paucissima apud Æschylum occurrunt. Neque vero multa eum omisisse mirandum esset, utpote qui tragœdiam, non historiam scriberet; sed hoc tamen mirum est, Æschylum multa ducum nomina memorare, quorum nullam Herodotus mentionem fecerit. Qua quidem re adducor fere ad suspicandum, poetam nostrum, ut Scholiastæ quoque visum est, pleraque illa ducum nomina suapte ingenio finxisse.

Deinde in causis expeditionis Xerxe susceptæ tradendis historiæ veritatem paulisper inflexit Æschylus. Nihil enim de Darii consilio Græciam novo bello persequendi, Atheniensesque ulciscendi tradidit ^a, quod ille exsecuturus erat, nisi morte præpeditus fuisset. Et quamquam v. 244. Choric senes cladis a Dario apud Marathonem acceptæ quasi prætereuntes mentionem injiciunt, tamen et ipsum illud clarissimum Marathonis nomen silentio tegunt, et alibi sic de Dario loquuntur, quasi semper ille invictus discesserit, nec umquam quæ incepisset, sinistre ei evenerint. Herodotus porro Xerxi primum animum a bello Græciæ inferendo alienum fuisse narrat ^e; post eum a Mardonio incitatum, frustra renitente Artabano, consilium cepisse belli gerundi; cujus cum eum pœnituisset, tamen eum viso nocturno sæpius oblato, cui Artabanus quoque concesserit, confirmatum, in hac sententia perstitisse, ut sibi nihil utilius ac gloriosius fore putaret, quam cum Atheniensibus ex universa Græcia belligare. Æschylus vero Xerxi amicos desidiam atque ignaviam exprobrasse, horumque opprobriorum stimulis, exemplo quoque patris proposito, eum ad bellum adversus Græciam suscipiendum excitasse fingit. Itaque et bellum adversus Ægyptios ante quam Græciam invaderet, feliciter a Xerxe gestum ^f, alto apud Æschylum silentio premitur. Denique in serie regum Persiæ ducenda aliquantum Æschylus ab historicorum monumentis discedit, qua de varietate narrandi aptior erit in Excursu ad v. 762. hujus tragœdiæ dicendi locus.

Personæ dramatis præter Chorum, quatuor sunt, Atossa, nuntius, umbra Darii, Xerxes. Chorus constat senibus, principibus viris et summo loco natis, quibus Xerxes curam rei publicæ ac domesticæ demandaverat. Septem eos regni proceres fuisse suspicatur Stanleius; sed de numero incerta res est. Atossa, Darii vidua, mater Xerxis, id temporis jam provectoris ætatis erat. Nuntius non ex eorum numero est, quos Xerxem per certa stationum intervalla disposuisse scribit Herodotus, sed ipse rerum gestarum testis. Darius autem Hystaspis filius annis ante Persarum cladem mortuus erat. Ejus umbram ab inferis evocatam

^a Herod. lib. vi. cap. 4.^e lib. vii. c. 5.^f lib. vii. c. 7.

spectatoribus ostendit Tragicus noster, in quo eum ob generosam nova inveniendi audaciam jam antiqui scriptores laudant. Xerxen denique non solum, sed comitantibus forte paucis asseclis, mutis personis, scenam ingressum esse conjicio. Agitur autem fabula Susia, ante regias sedes; quas a dextro aut sinistro latere scenæ repræsentatas fuisse, credibile est, ita ut a postica ejus parte Darii sepulcrum spectatoribus ostenderetur.

Diei tempus nusquam in hac tragoedia diserte notatur. Actionis tamen initium ante meridiem poni exinde colligitur, quod Atossa somnii quod superiore nocte viderat, narrationem non videtur in postmeridianum tempus distulisse.

Scenam ædibus ac Darii monumento decoratam fuisse, res ipsa docet. Quonam vero schemate Æschylus usus fuerit ad histrionem qui Darii umbram imitabatur, vestiendum, non constat. Illud certum est, eum habitu quoque spectri quandam similitudinem præ se tulisse. Machinis quoque locum fuisse conjicio, quibus extolleretur Darii persona, cum surgeret ab inferis, ac ad eosdem rediens, deprimeretur.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΠΕΡΣΑΙ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΧΟΡΟΣ.

ΑΤΟΣΣΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ΔΑΡΕΙΟΥ ΕΙΔΩΛΟΝ.

ΞΕΡΞΗΣ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

Π Ε Ρ Σ Α Ι.

ΧΟΡΟΣ.

ΤΑΔΕ μὲν Περσῶν τῶν οἰχομένων
Ἑλλάδ' ἐς αἶαν πιστὰ καλεῖται,
Καὶ τῶν ἀφνεῶν καὶ πολυχρέσων

3. ἀφνεῶν] ἀφνειῶν Guelf. καὶ πολυχρέσων] τῶν πολυχρέσων Rob.

IN SCENAM I.

v. 1—152.

Chorici Senes, quorum curæ Xerxes regnum ac domum demandaverat, primum, qui sint et quid rerum gerant, spectantium causa verbis declarant. Quæ quidem tragœdiæ ingressio, quamquam non omnino male instituta est, sapientius tamen Promethei vincti ac Thebaidos principium adornatum est. Ibi enim nihil dicitur ab iis qui primo loco scenam ingrediuntur, nisi quod suis ipsorum ex rationibus dicere debebant; tamen ex iis, quæ dicunt, spectatores plenam eorum notitiam colligunt. Quid autem causæ suberat, cur hic senes Persæ statim qui essent, quoque munere fungerentur, exponerent, quod ex eorum numero neminem fugiebat? Nimirum ne spectatores ignorarent. At vitiosum est in dramate personas ita loquentes agentesve in-

ducere, ac si scientes theatri curiositati inserviant. Verum hoc vitii genus ortum est e dramatici et epici poëmatis confusione, veteresque tragicos tum maxime hic lapsos esse deprehendimus, ubi ab initio vel Chorum solum, vel quendam ex interlocutoribus solum secum loquentem facerent.

1. sq. Τάδε μὲν. Τάδε h. l. διανεμῶν, et pro ἡμῶν positum, ut Sept. adv. Theb. v. 975.

Περσῶν τῶν οἰχομένων—αἶαν. Probabiliter hoc adjectum et ad argumentum fabulæ declarandum appositum.

2. πιστὰ. Sic v. 169. γηραιῶν πρῶτα de iisdem senibus: et v. 678. ὁ πιστὰ πιστῶν. Quod subjicitur καλεῖται h. l. et sunt et nominantur. Καλεῖσθαι, νεμίζεσθαι, αἰδῆσθαι, φαίνεσθαι sæpe pro ὄναι poni, dudum observant Grammatici, in his nuper Burges ad Soph. Œd. Col. p. 51.

3. καὶ τῶν—φύλακας. Ostendunt senes, se non solum regni Persarum fidos Xerxi ejusque familiæ administras, sed

Ἐδράνων φύλακες, κατὰ πρεσβίαν
 Οὐς αὐτὸς ἀναξ Ήέρξης βασιλεὺς

Δαρειογενὴς

Εἴλετο χώρας ἰφορεύειν.

Ἀμφὶ δὲ νόστον τῇ βασιλείῳ

Καὶ πολυχρύσου στρατιάς ἦδη

Κακόμαντις ἄγαν ὀρσβλοπεῖται

Θυμὸς ἔσωθεν.

10

6. Δαρειογενὴς] Δαρίῳ οὐδὲ additur Ox. Mosq. Viteb. Turn. οὐδὲ Δαρίῳ Guelf. Utrumque additamentum e scholiis inductum. 10. ὀρσβλοπεῖται] ὀρσβλοπῖται Guelf. Mosq. Viteb. Regg. Ald. Rob. Turn. Sed recte jam Stephanus praefereendum censuit ὀρσβλοπῖται, quod Hesychii quoque auctoritate confirmatur. 11. ἔσωθεν omissum Viteb.

etiam Susorum, qua in urbe regia Persarum erat, ingentibus divitiis opibusque custodes esse constitutos. ἐφνιά καὶ πολυχρύσα Ἰέρξαν, opulenta sedes autoque abundans, apte designat Xerxis regiam; qua cum potiretur Alexander, ut reliqua taceam, auri argentique non insignati plus quadraginta millium talentorum invenit. Diodor. Sic. lib. xvii. cap. 6.

4. κατὰ πρεσβίαν. "Propter dignitatem. Hesychius: Πρεσβία, τιμὴ καί τιμω. Rursum Πρεσβίος, βασιλεὺς, ἐρχομαι, περιτιμώμενος. Noster infra v. 625. Βασιλεὺς γέναι τρεῖς Πέρσαις.

4. sqq. κατὰ πρεσβίαν οὐδὲ—ἰφορεύειν. Quos ipse rex Xerxes, imperator Dario prognatus, pro dignitate elegit, ad regni sui se absente curam tutelamque gerendam. "Aliter autem Herodotus, apud quem Xerxes soli Artabano imperium committit, his verbis: οὗτος ἀπὸν εἰς τὸν ἱερὸν, καὶ ταρταρίδα τὸν ἱερὸν. Σὺ γὰρ ἰσὺ μόνῳ ἐν πάντων ἐνῆπτα τὰ ἱερὰ ἱερίεσσιν," quae locutus Artabanum Susa dimisit." Stanley. Βασιλεὺς Δαρειογενὴς explicationis causa adjectum. Opportune autem hic Xerxes nominatur, ne spectator temporis, quo haec gerantur, noticia careat.

χώρας ἰφορεύειν. Dubitare videtur Abreschius, quartusne plur. an secundus sit casus χώρας; provocans ad Suppl. 684. 694. Eumenid. 534. ubi ἰφορεύειν cum accusativo construitur. Sed haec exempla non impediunt, quo minus h. l. vocabulum χώρας, quod sensus postulat, genitivo casu elatum esse dicamus.

8—11. ἀμφὶ δὲ νόστον—Θυμὸς ἔσωθεν. Verum de reditu regis exercitusque auro abundantis nunc jam mala praesagiens in pectore animus vehementer perturbatur. ἀμφὶ νόστον, metuebant enim ut salvi redirent. In metus, timoris, sollicitudinis affectibus exprimendis praecipue excellit Aeschylus. Variavit autem verborum structuram in his νόστον βασιλείῳ καὶ στρατιάς, pro βασιλείας. Similem loquendi formam Abreschius observavit v. 76. πεισέμενος ἐν τῇ θαλάσσης ἰρίταις.

πολυχρύσου στρατιάς. Ingentem auri argentique vim in exercitu Persarum fuisse memoriae proditum est ab historicis scriptoribus, cf. Herodot. lib. vii. c. 41. 85. κακόμαντις hic paulo aliter ac supra Sept. adv. Theb. 724. Ibi de furia mala hominibus denuntiante; h. l. autem Θυμὸς κακόμαντις, mali pra-

Πᾶσα γὰρ ἰσχὺς Ἀσιατογενῆς
Οἴχωνεν νῖον δ' ἄνδρα βαῦζει.

12. Ἀσιατογενῆς] Ἀσιατιγενῆς Turn. probante Pauwio. 13. Οἴχωνεν] ὄχωνεν Viteb. Ald Turn. ὄχωνεν Victor. νῖον] ἰον legit. Schol. in quibusdam Codd. βαῦζει Pauwius vel βαῦζω legendum, vel ad θυμός referendum putat, cum alii, ut Heathius, ex Ἀσιατογενῆς, Ἀσία quasi ἀπὸ τοῦ ποιοῦ repeti velint. Cel. Valckenarius ad Phœnias. Eurip. 1489. metrorum potissimum anapæsticorum rationibus adductus coniecit post βαῦζω quædam deesse; cui repugnant Heathius et Brunkius; quia in his non ita terminetur sententia, ut basi et parœmiaco claudi omnino debuerit; connecti enim eam cum sequentibus copula καὶ, quæ novum sensum non inchoet. Heathius itaque hunc sensum verbus tribuit: *Asia juventutem suam tantum non omnem a Xerxe in Græciam abductam possit et inclamat.* Brænkii vero secundum opinionem Asia sic dicitur νῖον ἄνδρα i. e. τὴν νίκητα πᾶσαν τῶν Περσῶν clamare, ut infra v. 918. αἰάζει τὰν ἰσχυρίαν ἥσαν Περσῶν. Perierat, inquit, juvenus fere omnia. Verum si hoc perierat vir doctissimus de hoc loco, quem tractamus, intelligi voluit, non animadvertit hic et v. 1. vocabulum οἴχωνεν perire, sed tantum abire, discedere. Periisse enim juventutem hoc loco ante nuncii adventum senes Chorigi nondum sciebant. Nobis vero durior h. l. videtur esse vocabuli Ἀσία ex antecedente repetitio; nec levibus ducimur argumentis ad suscipiendum, inter ὄχωνεν et νῖον δ' ἄνδρα βαῦζει aliquot versiculos intercidisse. Quæ de re cf. Commentar. ad h. l.

æga. Causas sollicitudinis exponit Chorus v. 91. sqq. Sæpius autem Tragicus de prævisione malorum nititur vaticinandi verbis.

ἀρρολοῦνται. Hesychius: Ὁρρολοῦνται, διαπεριμεῖνται, ταράσσονται, λίσχόλος.

12. πᾶσα γὰρ ἰσχὺς Ἀσιατογενῆς οἴχωνεν. Omne enim robur Asiaticum, h. e. omnis Asia juvenus abiit. Neminem enim fere qui arma portare posset, a Xerxe domi relictum esse, immensus copiarum numerus nobis persuadet. Ex usui Pythii familia quinque filii exercitum sequebantur; tantumque aberat ut pater uni eorum vacationem impetrare pollet, ut potius eam petenti Xerxes vehementer iratus crudeli filium innocentem supplicio afficeret.

13. νῖον δ' ἄνδρα βαῦζει. Si hic sana omnia. et integra sunt, utique repetendum arbitror Ἀσία ex Ἀσιατογενῆς q. d. et Asia cum clamore juvenes viros poscit, nullis scilicet præter pueros æ-

nesque maribus in regno relictis. Verumtamen hæc ratio paulo contortior est et abruptior, quam ut ita Æschylum scripasisse credam. Accedit quod cum Chorus bis in hac scena ad eandem sententiam redeat v. 59—64. et v. 131—137. utrinque etiam mentionem faciat parentum uxorumque desiderii, quo liberis maritosque prosequantur. Fortasse igitur inter οἴχωνεν et νῖον aliquot versiculi perierunt; quorum quidem cum vicinis junctorum hanc fere sententiam fuisse suspicor: *Abiit omnis Asia juvenus; magnus es horum desiderio dolorem capiunt, patres, matres, uxores; unaquæque recens nupta moeret, et juvenem maritum cum clamore poscit.* βαῦζειν Hesychius intp. ὀλαπτύς; h. l. transfertur verbum ad vociferandi flagitandique sensum, quemadmodum in illo Lucretiano, —*nomine videtis Nil aliud sibi naturam latrare; idem est latrare, ac vehementer poscere, flagitare.*

Κοῦτε τις ἀγγέλως, οὔτε τις ἱππεύς
 Ἄστυ τὸ Περσῶν ἀφικνεῖται
 Οἶτε τὸ Σούσαν, ἡδ' Ἀγδατάνων,
 Καὶ τὸ παλαιὸν Κίσσινον ἔρκος
 Προλιπόντες ἔβαν, οἱ μὲν ἐφ' ἱππῶν,
 Οἱ δ' ἐπὶ ναῶν, πεζοί τε βάδην
 Πολέμου στῆφος παρήχοντες
 Οἶος Ἀμίστρης, ἡδ' Ἀρταφρένης,

20

16. 43] 48 Mosq. Ἀγδατάνων] Ἰαδατάνων Mosq. Viteb. Guelf. Ald. Turn. etc. Scite autem Brunckius observavit urbem, quæ postea Ἐαδατάνων vocata sit, Æchyli ævo Ἀγδατάνων nominatam fuisse. Cf. v. 956. in quo etiam ad Weaseltingii auctoritatem provocat, qui ubique in Herodoto e melioribus codd. istam scripturam restituit. 19. ναῶν] ναῶν τε Mosq. νῶν Viteb. 21. οἶος] Pāw. inepte corrigit δῖον. Ἀμίστρης] ἀμίστρης Ald. ἀμίστρης Rob. Ἀρταφρένης] ἀρταφρένης Guelf. ἀρταφρένης sic Mosq.

14, 15. κοῦτε — ἀφικνεῖται. Neque ullus sive pedestris sive equestris nuntius ad hanc urbem Persarum imperii caput advenit. Ἰαδατάνων de ἀγγέλωι illis a. vedariis publicis accipio apud Persas institutis, quorum rationem describit Herodotus lib. viii. c. 98.

16. οἶος qui quidem scilicet Persæ Susorum urbe, et Ecbatana Mediæ metropoli, et vetere Cissia sede relicta abierunt, alii equis alii navibus vecti, alii pedes, pedestri itinere belli robur ac moiem præbentes. πολέμου στῆφος παρήχοντες vel simpliciter est bellicum agmen facere, vel simul robur belli notatur. Utro modo explices, hoc certe tenendum, βάδην — παρήχοντες ad πεζοὺς tantum, non ad equites nautasque pertinere. Aliter enim post βάδην commate distinguendum esset, repetito post βάδην, ex antecedentibus ἔβαν; quod sane langueret ex tautologia, πεζοὶ βάδην ἔβαν. Nostra vero ratione elegans efficitur periphrasis, πεζοὶ τε, βάδην πολέμου στῆφος παρήχοντες.

17. Κίσσινον ἔρκος. "Susa a Tithono condita, Memnonis patre; arx ipsa

Memnonium vocabatur. Susii etiam Cissii sunt dicti, et Æschylus Memnonis matrem Cissiam vocat. Strabo lib. xv. p. 728. λέγεται γὰρ δὲ καὶ νῦν ἡ Τισσαῖα τοῦ Μίμνονος πατρίς. Et mox: ἡ δ' ἀρτίως ἐκκληῖται Μιμνώνιον. λέγεται δὲ καὶ Κίσσιαι οἱ Σούσιοι. Φησὶ δὲ καὶ Ἀισχύλος ἐν τῇ μὲν τῇ Μίμνονος Κισσίας. Auctoram intelligit, quæm Æschylus (fortasse in Ψυχονταρίῳ) Cissiam fuisse tradidit. Sic Strabo. Æschylus vero hic Susa et τὸ παλαιὸν Κίσσινον ἔρκος separat, ut et postea v. 117. Cissia sane urbs erat in agro Susiano, Ptolem. Geogr. vi. Κισσίας χώρας meminit Herodotus vi. 236. Cissiorum Hesychius; Ἰδίου Περιού, quos in hac expeditione adversus Græcos profectos, tradit idem Herodotus armaturamque describit, et ducem nominat, Ataphem Otantis fil. lib. vii." Stahl.

21. Ἀμίστρης idem esse videtur, qui infra vocatur Ἀμίστρος. Virorum nomina metro refractaria in ordinem cogens erant, ut versui aptari possent. Qui vulgo Ἀρταφρένης, transpositis litteris Ἀρταφρένης dici debuit. Brunck. "Su-

Καὶ Μεγαβάξης, ἡδ' Ἀστιάσσης,
 Ταγοὶ Περσῶν,
 Βασιλῆς βασιλείας ὑποχοὶ μεγάλου
 Σοῦνται, στρατιᾶς πολλῆς ἔφοροι,
 Τοξοδάμαντες τ' ἡδ' ἰπποβάται,
 Φοβεροὶ μὲν ἰδεῖν, δεινοὶ δὲ μάχην
 Ψυχῆς εὐτλήμανι δόξῃ.
 Ἀρτεμίδαρης δ' ἰπποχάρμης,
 Καὶ Μασίστρης, ὃς τε τοξοδάμας
 Ἐσθλὸς Ἰμαῖος, Φαρανδάκης δ',

20

22. Μεγαβάξης] μεγαβάτης Viteb. μεταβάτης Mosq. Ald. Ἀστιάσσης] Ἀστιάσσης Ox. Mosq. Viteb. Ald. Rob. 24. βασιλῆς] βασιλεῖς Mosq. Viteb. Ald. Rob.
 26. τοξοδάμαντες τ'] Abest τ' Viteb. Guelf. τοξοδάμαντες Mosq. 27] δ' Mosq.
 28. ἐντλήμανι] Sic Brunck. e codd. Reg. ἐντλήμανι Ald. Turn. etc. ἐντλήμανι Rob.

ne Artaphernes quidam, Artaphernis fil. Lydorum et Mysorum dux in hac expeditione memoratur Herodoto lib. vii." *Stanl.*

22. Μεγαβάξης. "Idem fortasse, qui Herodoto Μεγάβαξ, ὁ Μεγαβάτης, inter praefectos nauticarum oopiarum recensitus lib. vii. c. 87." *Stanl.*

Ἀστιάσσης. "An idem qui Herodoto Ἀστιάσσης dux Bactrionum et Sacarum? lib. vii. 95." *Stanl.*

24. βασιλῆς βασιλείας ὑποχοὶ. "Persarum imperatorem plures reges sibi subditos habuisse nemo nescit, ideoque titulum regis regum sibi vindicabat; ita in inscriptione monumenti Cyrum appellatum testatur Strabo lib. xv. ex Onesicrito.

Ἐσθλὸς ἰγὰ αἰῶμας Κύρος βασιλεὺς βασιλῶν.

Ita se nominat Artaxerxes in epistola ad Esdram, Esdræ lib. i. c. 7." *Stanl.*

βασιλεὺς μεγάλου. Hoc titulo regem Persarum insignitum fuisse notissimum est; nec in xp̄ tralatitia opus est exemplis, quæ ad h. l. congressit *Stanleius*.

26—28. τοξοδάμαντες—28. Alii quidem sagittarii, alii equites, ad spectu fortissimè, in prælioque strenui propter insitam animi cedere nescii virtutem, cujus laude florent.

29. ἰπποχάρμης. "Ita Pindarus Hieronem Συρακούσιον ἰπποχάρμαν βασιλῆα vocat, vel ut alii, ipsos Syracusios ἰπποχάρμης, qui legunt Συρακούσιον ἰπποχάρμαν βασιλῆα. Ubi tamen mallem cum nostro ἰπποχάρμαν. Hesychius: ἰπποχάρμης, ὁ ἐστὶ ἰππὺς χαίρων ἢ μαχόμενος. Χάρμης γὰρ ἡ μετὰ χαρῆς μάχη. De Persis diserte Hieronymus in Hierem. cap. 12. iusta historiam omnis Persis et universa Chaldaea, et regionum illarum exercitus gaudet equitatu. cf. et Xenoph. Cyrop. lib. viii." *Stanl.*

30. Μασίστρης. "Inter duces Persicos Μασίστρης quidam nominatur Herodoto lib. vii." *Stanl.*

31. Φαρανδάκης. "An qui Herodoto Φαρανδάκης qui Maribus et Choriabus et Colchis præerat? lib. vii. 79." *Stanleius*.

"Ἰππων τ' ἐλατὴρ Σωσθάνης.
 "Ἄλλους δ' ὁ μέγας καὶ πολυτρεῖμμον
 Νεῖλος ἔπεμψεν Σουσισκάνης,
 Πηγασταγὼν Αἰγυπτιογενῆς,
 "Ὁ τε τῆς ἱερᾶς Μίμφιδος ἄρχων
 Μέγας Ἀρσάμης, τάς τ' ὠγυγίους
 Θήβας ἐφίπων Ἀριόμαρδος,
 Καὶ ἰλειοβάται ναῶν ἐρέται
 Δεινοὶ, πλῆθός τ' ἀνὰ ριζμοί.
 Ἀεροδιαίταν δ' ἔπεται Λυδῶν

40

32. Σωσθάνης] Σωσθάνης Viteb. σωσθάνης Guelf. σωσθάνης Mosq. 34. Ἰπμ-
 ψιν] Ἰπμψι Ald. 35. Πηγασταγὼν] πηγὰς τ' ἄγων Rob. Staul. existimat forte
 legendum esse πηγὰς ταγὼν, cujus quidem lectionis etiam Schol. meminit; neuter
 tamen, quem ea distractio sensum præbere possit, edixit. Αἰγυπτιογενῆς] Αἰγυπ-
 τιογενῆς Mosq. Turn. Acute autem observat Brunckius vocabulum αἰγυπτιογενῆς
 hic πιντασύλλατος esse, synalæphe in *u* facta, ut Eurip. Phœniss. 684. ἐνελίωσι
 sic pronuntiantur, ut λίωσι sit pes trochæus. 37. μέγας] μέγας τ' Mosq.
 ὠγυγίους] ὠγυγίους Turn. 40. ἀνὰ ριζμοί] ἀνὰ ριζμοί Turn. 41. Ἰπται] Ἰπται-

32. Νύλοι. Magnus appellatur, quia
 ceteris longior multo et copiosior fuit,
 quam ob causam sæpe etiam cum de
 Ægypto agitur, κατ' ἔξαχλιν vocatur ὁ
 ποταμός. πολυτρεῖμμον, almus, fertilis:
 Epitheti rationem reddit Strabo lib.
 xv. καὶ Νεῖλος δ' ἵσται γόνιμος μᾶλλον ἐνέ-
 ρων, καὶ μεγαλοφύῃ γυνῆν καὶ τέλλα καὶ
 τὰ ἀμφίβια τάς τε γυναικὰς τοῦ ἵσται καὶ
 τοσούτου τίναντι τὰς Αἰγυπτίας. Ἀρι-
 στοτέλης δὲ καὶ ἰπτάδωμά τινα ἱστέω
 στοικίαι καὶ αὐτὴς πολὺ γόνιμοι καλῶν τὸν
 Νεῖλον, καὶ τρέφονται διὰ τὸν ἵσται ἐν ἡλίω
 μετρίαν ἔψηνον αὐτὸ καταλείπονται τὸ τρέ-
 φιμον, τὸ δὲ περιττὸν ἰσθυμύωνται." Stanl.

35. Πηγασταγὼν. "Scholiastes mo-
 net nomina hæc non esse Ægyptiaca,
 sed ab ipso poetâ conficta; certe Per-
 sica potius videntur. Πηγασταγὼν in-
 ter Persas nominatur infra. Est et
 Ἀρσάμης nomen Persicum, Antigon.
 Hist. mirab. 12. φησι δὲ ὁ ἰερογέγραφος
 Ἀρσάμην τὸν Πέρσην εὐδὺς ἐκ γυνῆς ἰθί-
 ος ἔχων. Arabum et Æthiopum dux

Arsames in hac expeditione memoratur
 Herodoto lib. vii." Stanl. Ego vero
 non video, cur Ægyptiaca horum du-
 cum nomina esse debuerint; quid enim
 impedit, quo minus credamus Persarum
 procures Ægyptiis præfectos fuisse?

37. ὠγυγίους Θήβας. De hoc Theba-
 rum Ægyptiacarum cognomine cf.
 Stanleii not. ad Sept. adv. Theb. v.
 327.

39. καὶ ἰλειοβάται. "Per ἰλειοβάτας,
 paludicolas intelligit incolas ἰλίων, regio-
 num palustrium Ægypti. vid. post
 Schol. Spanhem. ad Julian. p. 255.
 Hemsterh. ad Aristoph. Plut. v. 178.
 et Wesseling ad Hierocl. Synecd. p.
 716. Thucydide teste "Ελλὰς ἱστί Ἀgypti
 erant omnium bellicosissimi, v. lib.
 i. c. 110." Abresch. δινοὶ ἱέταις, boni
 remiges, acres. (Sic acri remige Virg.
 Æn. v. 116.) Sin ἱέταις de militibus
 nauticis capias, δινοὶ fortes erunt.

41. ἀεροδιαίταν Λυδῶν. "Mollities
 Lydorum satis aperta indicia, quod f.

Ὁχλος, οἱ τε ἐπίπαν ἡπειρογενεῖς
 Κατέχουσιν ἔθνος, τοὺς Μιτραγαδῆς.
 Ἀρκεύς τ' ἀγαθὸς, βασιλῆς δίοποι,
 Καὶ πολύχρυσοι Σάρδεις ἐπόχους

ται Rob. 42. οἱ τ' ἐπίπαν ἡπειρογενεῖς κατέχουσιν ἔθνος] Hanc locutionem insolentiae accusat Pauwius, ac substituendum censet: οἱ τ' ἐπίπαν ἡπειρότῃς κατέχουσιν ἔθνος, sedes quae per continentem extenduntur, hujus commentum elegantiam scilicet suo more praedicans. 43. τοὺς] Stanleius sine causa corrigit τοῖς. Μιτραγαδῆς e Reg. A. pro vulg. Μητραγαδῆς dedit Brunckius. 44. βασιλῆς δίοποι] βασιλεὺς δίοποι, quod schol. interlineari explicatur ἴσονται, Viteb. βασιλεὺς δίοποι Mosq. βασιλεὺς δίοποι, quod glossa interlin. interpr. περιέλειπται, Guelf. βασιλεὺς δίοποι Ald. βασιλεὺς δίοποι Turn. Pauwius pro Ἀρκεύς τ' ἀγαθὸς β. δ. scribendum esse hariolatur Ἀρκεύς τ' ἀγαθὸς β. δ.

lias suas omnes prostituerint: quod primi caupones institoresque exstiterint, et quod inventum ab ipsis tesserarum et talorum ludum et pilae καὶ ἄλλων παιγνίων τὰ ἴδια πλὴν πωσῶν jactitarint. Herod. lib. i. 94." Stanl.

43. κατέχουσιν ἔθνος. Etsi haec explicari possunt, si κατέχουσιν ἔθνος insolentius dictum sit, pro gente aliqua contineri, mihi tamen verisimilius est, articulum τοὺς ante Μιτραγαδῆς ab aliena manu insertum, Aeschylum autem ita scripsisse:

οἱ τ' ἐπίπαν ἡπειρογενεῖς

Κατέχουσιν ἔθνος, Μιτραγαδῆς

Ἀρκεύς τ' ἀγαθὸς βασιλῆς δίοποι

colo post δίοποι posito, ita ut ex antecedentibus subintelligatur ἴσονται. Sensus: Sequitur vero etiam mollis Lydorum populus, et qui omnes gentes in illa continente natas imperio regunt, Mitragathes, et fortis Arceus, praefecti regii.

Βασιλῆς δίοποι brevis eosdem designat, qui antea βασιλῆς βασιλῆος ὄψοις μεγάλου στρατεύῃς ἴσονται dicebantur. Eustath. in Iliad. α'. δίοποις—λίγες παρὰ Διοχόλῃς ἡγεμονική. Idem in Iliad. β'. οὐ μόνον δίοποι οἱ ἔρχοντες, ὡς καὶ Διοχόλος δηλᾷ, ἀλλὰ καὶ ἄδίοποι οἱ μὴ ἔρχονται. Et in Odys. β'. δίοποι, τὴν ἐργῶν λόγῳ εἶναι καὶ δίοποις δ' οἰκιστέρας παρὰ

Διοχόλῃ. Verum ultima haec Eustathii glossa ad alium Aeschyli locum pertinet. Hesychius: Δίοποι, ἰσίστατοι, ἔρχων, ναύαρχοι, ἰσιστάται; item Δίοποι, ἰσιμειληταί. Et hujus quidem interpretationis sedes in hoc Aeschyli loco ponenda videtur.

45. sqq. καὶ πολύχρυσοι Σάρδεις—περὶ δίοποι. Et Sardes (male Stanl. intp. Sardi) auro abundantes multorum currum vectores. emittunt, quadrijuges et sejuges ordines, terribile visu spectaculum. πολύχρυσοι dicuntur Sardes, quia Pactolus e Tmolio fluens, aurique ramenta secum ferens, mediam urbem ejusque forum interluebat; (Herodot. lib. i. c. 17. Strabonis autem aetate haec ramenta defecerant. Geogr. lib. xiii.) unde etiam Croesus divitias habuisse dicebatur. ἴσονται Hesych. ὁ ἰσὶ τοῦ δόχματος. Idem Ἐπὶ οἱ ἰσὶ τῶν δόχματων διαβαίνοντες.

ἔξομοι. "Transitive quam absolute frequentius verbum inveneris apud auctores paulo antiquiores. v. c. Eurip. Iphig. Taur. v. 1437. παῦσαι δύνων, βίωμά τι ἔξομόν στρατεύου." Abrech. τίλῃς sunt ordines currum bellicorum, δίψομοι currus, qui duo temones habent, et quibus quaterni equi junguntur, τετρίψομοι autem tribus temonibus instructi adeoque sejuges. Abradates

Ἀρμασι πολλοῖς ἐξορμῶσιν,
 Δίρρυμά τε καὶ κρήρυμα τέλη,
 Φοβεράν ἄψιν προσιδέσθαι.
 Στεῦνται δ' ἱεραῦ Τμώλου πελάται
 Ζυγὸν ἀμφιβαλεῖν δούλιον Ἑλλάδι,
 Μάρδων, Θάρυεις, λόγχης ἄκρονες,
 Καὶ ἀποντισταὶ Μυσοί· Βαβυλὼν δ'
 Ἡ πολύχρυσος πᾶμμικτον ὄχλον
 Πέμπει σύρην, ναῶν τ' ἐπόχους
 Καὶ τοξουλκᾶ λήματι πιστούς.
 Τὸ μαχαιροφόρον τ' ἔδνος ἐκ πάσης

50

46. ἄρμασι πολλοῖς] πολλοῖς ἄρμασιν Guelf. Viteb. Mosq. Ald. Rob. Turn. Vict. etc. Nos Brunckii transpositionem adoptavimus, qua sit elegantior et concinnior structura verborum. 48. προσιδέσθαι] προσιδέσθαι Ald. 49. στεῦνται] στεῦνται Mosq. 49, 50. Inverso ordine leguntur in Rob. 50. δούλιον] δούλιον Guelf. Viteb. Mosq. Ald. Vict. At δούλιον metri causa legendum esse vidit Stanl. 51. Μάρδων, Θάρυεις] μάρδων τ' ἄκρονες Turn. 55. καὶ] Absq. Guelf. λήματι] λήμασι Mosq. Viteb. Sed λήματι Guelf. et Edd.

(ap. Xenoph. Cyrop. lib. vi. c. 1. ubi vid. Zeunii not.) sibi paraverat ἄρμα σισυράριον τε καὶ ἱππων ἐκτὸς, indeque Cyrus excogitavit currua octo temonum, turribus oneratos, qui octonia bovm jugis veherentur.

49. sqq. στεῦνται—ἄκρονες. Minantur vero etiam sacri Tmoli occole servitutis jugum imponere Græcia, Mardona, Tharybis, sc. duces eorum, hasta acres. Tmolus Lydiæ moes ἱερεῖς, ut ap. Esrip. Bacch. v. 64. quia ibi Bacchus ex Jovia femore natus esse ferebatur, (cf. Spanhem. ad Callim. hymn. in Del. v. 70.) Circa eum habitabant olim Lydi, Mæones, Mysi. (Hom. Il. β'. 866. Strab. lib. xii. p. 625.) Lydorum tamen et Mysorum ducem Artaphernem nominat Herodotus.

52. ἀπονισσινταὶ Μυσοί, quia jaculis præuistis utebantur. Herodotus armaturas variarum gentium in hac expeditione describens: Μυσοὶ δὲ ἱπρὶ μάχης

πᾶσι πεφάλλῃσι ὄχλον κρήνια ἰσχυρία, ἀσπίδας δὲ μικράς. Ἀπονισσινταὶ δὲ ἰσχυρότεροι ἱπποκύνεον. Lib. vii. 74.

53. Βαβυλὼν δ' ἡ πολύχρυσος. "De hujus urbis opulentia cf. Herodot. lib. i. 192. et Strab. lib. xv." Stanl. In uno Bēli templo immensa vis aureæ supellectilis fuit, Herodot. i. 181. sqq.

πᾶμμικτον ὄχλον, scil. partim naves, partim pedites. πέμπει σύρην Stanl. vertit mittit tractim. Verum quid hoc ait tractim mittere? σύρην ἀναλῶσαι apud Eurip. Rhæ. γ. 85. est funditus perire. Sed hæc adverbii notio non magis quam illa ab hoc loco aliena. Quid multa? Mihi vel εὐδην impetuisse, vel φύρην misisse a, pramiscue legendum esse videtur, καὶ ἐπόχους, naves et milites obsequiosos, τοξουλκᾶ λήματι πιστούς, sagittarum peritis feroces.

56. sqq. τὸ μαχαιροφόρον. Εὐκρίτης πομπὴν ἐκ μινεργαῶν Ἀσία τελευτῆν τελευτῆς ἐκονδίζουσαν τὸν τοῦ ἐκείνου ὅρῳ ἀπὸ

Ἀσίας ἔπεται

Δειναῖς βασιλείῳς ὑπὸ πομπαῖς.

Τοιόνδ' ἄνδρος Περσίδος αἴης

Οἷχεται ἀνδρῶν.

60

Οὕς περὶ πᾶσα χθὼν Ἀσιῇτις

Θρέψασα, πόθῳ στένεται μαλερῶν

Τοκίης τ' ἄλοχοί δ' ἡμερόλεγδον

Τείνοντα χρόνον τρομέονται.

Πεπέρακε μὲν ὁ περσέπτολις ἦδη

σροφή.

Βασίλειος στρατὸς εἰς ἀντίπορον

Γείτονα χώραν,

Λινοδέσμων σχεδία πορθεῖτον ἀμείψας

58. δειναῖς] *περσικαῖς δειναῖς*, augmento e scholiis adsumto, Ox. *ὅτ' πομπαῖς*] conjunctim scribitur *ὁπομπαῖς* Codd. Regg. Rob. Turn. Cant. 59. αἴης *ἔχεται*] *γαῖας ἔχεται* Viteb. *αἴας ἔχεται* Ald. αἴης formam Ionicam eruit Brunek. e Regg. 61. οὗς *πέρη*] *οὐδὲ πέρη* Mosq. 63. ἡμερόλεγδον] *ἡμερόλειον* Guelf. 64. τρομέονται] *τρομαίνονται* mendose Guelf. 65. *πιστέραιον*] *πιστέραι* μὲν Turn. *πιστέραιον*] *πιστέραι* Viteb. 67. *χώρας*] *χθώρα* Guelf.

παῖς. “Dum exspecto, qui doceat *ὅτ' illam induere compositis virtutem*, quam hic agnoscunt veteres critici, mihi dubium non erit, legendum quin sit *ὅτ' πομπαῖς*, separatis, quæ male in unam vocem coaluere. Simplex *πομπή* pro instinctu habes in Aristid. tom. i. p. 181. *πῶς πομπῇ θείῃ πομπῇ γῆν ἰσὶ πῶσαν ἀφορμὰς τοῦ βίου* et *Ζεφύρου πομπὰς* dixit Pindar. Nem. Od. vii. v. 43. Hinc sensu valde commodo *ὅτ' πομπαῖς βασιλείῳς* accipi poterit pro *regis ductu*.” Abresch.

59. αἴδης, *ἀνδρῶν Περσίδος αἴης* ut Agam. v. 205. αἴδης “*Ἀργίως* vel “*Ἀργίων* de delecto juvenum virorumque bello gerendo idoneorum exercitu.

61. οὗς *πέρη*—*μαλερῶν*. Propter quos omnes quæ eos genuit et aluit Asiatica tellus ingemiscit, flagrans desiderii igniculis. *μαλερῶν*, ardente, ignibus consumente, bene de desiderio; aruit enim animus eu-

pidine absentis amici videndi et quas tabescit.

63. *τοκίης τ'*—*τρομέονται*. Parentesque et uxores, singulos dies numerando, temporis mora et tarditate anguntur.

ἡμερόλεγδον. “Sic Aristot. Natur. Animal. lib. vi. *ἵνα διττοχρεῖσται δέκα μῆνας κύειν ἡμερόλεγδον*, h. e. decem menses continuos, (ita ut singuli dies numerentur.” *ἡμερόλειον* quotidiè numerare.” Stanl.

65. *πιστέραι* μὲν—*χώραν*. Jam quidem transiit regis exercitus urbium vastator in vicinam oppositam regionem. Chersonesum scil. Abydo exadversum sitam. *ἀντίπορος*, ut in Suppl. 553. *ἀντίπορος γαῖα*, et Eurip. Med. 210. “*Ἐλλὰς ἀντίπορος*. Eodem sensu *ἀντήρη χώραν* posuit Eurip. Troad. 220. et *ἀντίπορος* id. Jon. 1585.” Abresch.

68—71. *λινοδέσμων*—*πίνου*. Per rates lineis vinculis s. funibus inter se junctas,

Ἀθαμαντίδος Ἑλλας,
 Πολύγομφον ὄδισμα 70
 Ζυγὸν ἀμφιβαλὸν αὐχένι πόντε.
 Πολυάνδρου δ' Ἀσίας Δούριος ἄρχων ἀντίς.

69. "Ελλας] "Ελλας Guelf. Ald. "Ελλας etiam in Viteb. legitur. 70. Πισμα] Ίρισμα Rob.

fratrum Helles, Athamanti filiae, i. e. Hellespontum superans, pontem multis clavis firmatum, jugo cervicibus ponti imposito. Pontem navalem, quo Xerxes Europam Asiæ junxit, luculenter describit Herodotus lib. vii. Post ὄδισμα ambigua est interpunctio, et jam olim pro eo legebatur Schol. teste, Ίρισμα. Ultra lectio verior sit, certo discernere non ausim. Si vero ὄδισμα teneas, melius est, colo a sequentibus disjungere, ut πολύγομφον ὄδισμα sit explicatio quædam verborum λινοδίσμα σχιδίᾳ, et ita connectatur cum antecedentibus, ut vel simul cum acc. περιθρῶν a participio ἀμείψας regatur, vel absolute positum sit. Sin Ίρισμα legas, quod est *firmamentum*, aptius cum sequentibus ita construatur, ut sensus sit: *firmamento multis clavis revincto tamquam jugo cervicibus ponti imposito.* In his Ζυγὸν—αὐχένι πόντεσιν nobilis, est metaphora, non tamen ultra tragici sermonis altitudinem assurgens.

72. sqq. πολυάνδρου—ισίδιος φύς. In his v. 75. melius legi arbitror περιζεύμενος, commate vel colo post Σαλάσσης posito; quam quidem rationem Scholiastæ quoque placuisse suspicor. Sensus: *Populosa autem Asia bellicosus rex gregem divinum, h. e. immensum, bifariam partim terrestres, partim ex mari s. maritimas copias agit, fortibus asperisque ducibus confusus.* Electione περιζεύμενος gracilior sensus oritur, nec satis, ut ita dicam, rotundus; epitheta enim, quæ ad universas Xerxis copias pertinebant, tantummodo ducibus eorum tribuuntur. περιζεύμενος, si accusativum legas, signif. *pedestris*, q. d. qui

pedestris pascitur. Si dativum serves, est *pedestres pascens.* Illa ratione passive accipitur, ut ἀγροῖμας ap. Hom. Od. ζ. 106. Utrumvis legas, servatur translatio, quæ est in ποιμανῖον. "ποιμανῖον, exercitum. Non enim hoc vocabulo gregem tantum ovium, sed et populi significari, monet Eustathius, nostrum laudans in Iliad. ii. ἐν δὲ ποιμὴν λαῶν, ταυτὸν δὲ τῶ ἀνδρῶν ποιμαίνω ἐκ συνθήκης Διοχύλος ἔφηκε, καὶ ἐν ταυτοῦτοι ποιμνιον, ποιμαίνω. cf. infr. v. 239. Hesych. Παιμάνωρ· ποιμὴν ἢ βασιλεύς." Stanl. συφιλὸς asper, i. q. fortis, bellicosus, quemadmodum Virgilius: studiis asperissima belli, de Carthagine. Æn. i. 14. ἰφταῖς Hesychius: Ἐφίτας· ἐπὶ ἡγούμενος τῶν Περσῶν ἀναχρηστικῶς, proprie enim erant Atheniensium iudices, qui de causis capitalibus cognoscebant.

χερσούρου γινῆς. Genus autem prognatum appellatur Xerxis genus, quatenus a Perseo deducitur, quem Danaë turri ænea inclusa ex Jove, qui in pluviam auream commutatus ei vitium fecerat, suscepisse dicitur. Fabula est notissima. Xerxem vero e Persei posteris esse, similiter fingit Lycophron, (Cassandr. v. 1403. sqq.) hisce versiculis, quos jam Stanl. adhibuit:

Ἄλλ' ἐνὶ πάντων Περσέως ἴνα σφραῖς
 Στιλῆ γίγαντα, τῷ Σάλασση μὴ
 βατῇ
 Πιζῷ ποτ' ἴσται, γὰρ δὲ ναυθλαθήσεται

Ῥέσσοντι σφιδῆς χέριον
 Persas vero omnes a Perseo nomen accepisse auctor est Herodotus lib.

Ἐπὶ πᾶσαν χθόνα ποιμανόριον
 Θεῖον ἐλαύνει
 Διχόθεν, πεζονόμοις, ἔκ τε θαλάσσης
 Ὀχυροῖσι πεποιδῶς
 Στυφελοῖς ἐφέταις, χρυ-
 σογόνου γενεᾷς ἰσόθεος Φῶς.
 Κυάνεον δ' ὄμμασι λεύσσω
 Φονίου δέργμα δράκοντος,
 Πολύχειρ, καὶ πολυναύτης,
 Σύριόν δ' ἄρμα διώπων,
 Ἐπάγει δουρικλύτοις ἀν-

μονόστρ.

80

73. ποιμανόριον] ποιμανόριον Viteb. 74. ἐλαύνει] ἐλαύνει Guelf. 75. ποιμανό-
 μοις] ποιμανόμοις Guelf. 78. χρυσογόνου] χρυσογόνου Ald. Turn. Utriusque
 etiam lectionis mentionem facit Schol. γινῶς] γινῶς corrupte Viteb. ἰσίδιος]
 ἰσίδιος in quibusdam Codd. a se lectum esse testatur Steph. tumque non φῶς, sed
 φῶς scribendum fuisse recte monet. Sed nihil mutandum. Infra de regina oc-
 currit Σιών ἰσὺς φῶς v. 149. unde fortasse aliquis hic genuinam lectionem emen-
 dandam putavit. 79. λεύσσω φονίου] βλίσσω φονίῳ Viteb. λεύσσω φονίῳ Rob.
 81. πολύχειρ] πολύχειρ Ald. Rob. 82. Σύριον] Σύριον Guelf. Rob. Reg. B.
 ἄρμα Viteb. Mosq. Reg. A. Ald. Turn. ἄρμα] ἄρμα Mosq. Ald.

vii. c. 61. ἐκείνους δὲ (Πέρσαι) πάλαι
 ἐπὶ μὲν Ἕλλησι Κηφῆσι, ἐπὶ μὲν τοι
 σφίσι ἀντίον καὶ τῶν περιόρων Ἀργείοις.
 Ἐπὶ δὲ Περσέσι δὲ Δανείας τε καὶ Διὸς
 ἀνίσταντο παρὰ Κηφίαν τὴν Βήλου, καὶ ἔσχε
 αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομάδην, γίνεσθαι
 αὐτῇ πάλαι ᾧ ὄνομα Ἰθύντο Πέρσῃ. Τοῦτον
 δὲ αὐτοῦ καταλείπει. Ἐτόλχεαι γὰρ ἄπαις
 ἰδὼς δὲ Κηφίδας ἱερνούς γίνου. Ἐπὶ τούτου δὲ
 τὴν ἱερνικὴν ἔσχε.

79. sqq. οὐκ ἔστιν—ἔστιν. Oculisque ca-
 ruleis refertis immitis s. cruenti draconis
 vultum, multo cum milite multisque cum
 navibus Assyrium currum agens, Martem
 arripotentem adversus viros hastis nobiles
 ducit. Sublimis descriptio! Similitudo
 draconis graviter designat trucem bel-
 licosi regis vultum.

Σύριον. “Pro Assyrio, sicut monet
 interpres Graecus. Herodot. lib. viii.
 63. de Assyriis verba faciens: ὅταν δὲ

ἐπὶ μὲν Ἕλλησιν ἐκείνους Σύριον, ἐπὶ
 δὲ τῶν βαρβάρων Ἀσσύριον ἐκείνους.
 Strabo lib. xvi. οἱ δὲ Ἰσχυροῦντες τὴν Σύ-
 ριον ἐρχομένην φασὶ Μήδους μὲν ἐπὶ Περ-
 σῶν καταλεθῆναι, Σύριον δὲ ἐπὶ Μή-
 δων, οὐκ ἄλλους τοὺς τοὺς Σύριον λίγω-
 σιν, ἀλλὰ τοὺς ἐν Βαβυλῶνι καὶ Νίνῃ πα-
 ρισυνασμένους ἐν βασιλείᾳ. Oritur dif-
 ferentia ex additamento articuli Ara-
 bici.” Staml.

83. ἰσάγω—ἔστιν. “Contra Graecos,
 qui hastis in pugna usi sunt, adducit Per-
 sas, quibus arcus et sagittae praecipua ar-
 matura.” cf. v. 145. sqq. Herodotus
 Persarum arma recensens lib. vii. αἰ-
 χμὰς inquit, βραχίους ἔχον, τόξα δὲ με-
 γάλα, ἵππους δὲ παλαμίνους. Et apud
 eundem lib. v. Aristagoras ἔτι τι μάχη
 αὐτῶν ἰσὺς τοῖσδε, τόξα καὶ αἰχμὴν βρα-
 χίαν. Ubi tamen in describendo arcu
 Persico parum inter se conveniunt A-

38

VOL. I.

δράσι τοξόδαμνον ἄρην.
 Δόκιμος δ' οὐ τις ὑπὸ στὰς
 Μεγάλῳ ρεύματι φωτῶν,
 Ἐχυροῖς ἔρπυσιν εἰργένω
 Ἀμαχον κύμα θαλάσσης.
 Ἀπρόσοιστος γὰρ ὁ Περσῶν
 Στρατὸς, ἀλκίφρων τε λαός.
 Δολόμητιν δ' ἀπάταν Δεῖου

90

84. ἄρην] ἄρην Rob.

86. φωτῶν] Viteb. add. τάξις, quod e scholio verborum

ἰχυρῶς ἰρυσσιν fluxit. 90. λαός] λαὸς Turn. λαὸς, quod et metrum poscit, est in Regg. 91. ἀπάτην Guelf. Vit. Mosq.

ristagoras et Herodotus, quem hic brevem, ille magnum dicit. Sub gerris et scutis ex humeris pendere pharetras discimus ex eodem Herodoto lib. vii. *ὅπ' δὲ φαιεργῶντες ἱερίμαντο*. Strabo lib. xv. *παρὰ δὲ τὰς φαιέτρας καὶ σαγάρεις ἱχθυοί*. Rursus eodem libro: *ἱχθυὶ δ' ἱαστοὶ τῆξεν καὶ σφιδόην*.” Staul.

τοξόδαμνον. Rectius forte fuerit cum Pottero ad Lycophr. v. 1331. *τοξόδαμνον* scribere. Tzetzes enim ad illum locum monet, *τοξόδαμνον* esse arcu domitum, *τοξόδαμνον* vero, *παρεχοντόμῳ* arcu domitantem. Quicquid sit, h. l. activam huius vocabuli vim obtinere, certum est.

85. sqq. *δόκιμος*—*λαός*. Neque quisquam idoneus, qui valeat, magno virorum torrenti, immenso exercitui, obnitenti, firmo aggere, opposita militum mole, inexpugnabilem maris fluctum, exercitum Persarum, cuius vim et impetum sustinere nemo potest, propulzare. Sustineri enim non potest Persarum exercitus belli, consueque populus. Allegoria nobilis, audax, lucida, sibi que egregie constans, cf. Theb. v. 64, 116. Bene etiam comparavit Staul. illud Ciceronis ad Attic. vii. 4. *Fluctum enim totius barbarie ferre urbs una non poterat, δόκιμος*] “Interpret. reddit expectandus, quasi legeretur *περὶ δόκιμος*.” Rectius Schol. exp. *ἀνδρείος*.

Hesych. *τίμιος, χρίσιμος*.” Abresch. Et Hesychii quidem glossa *χρίσιμος* hic optime quadrat. *ἀπρόσοιστος*] *Ἀπρόσοιστος, ἀνυπαρκτός* Hesych. qui vel in codice suo legit *ἀπρόσοιστος*, vel corrigendum *ἀπρόσοιστος*.

91. sqq. *Δολόμητιν*—*φύγις*. Insidiosum vero fraudem numinis quis mortalium evitet? Quis levi agilis pedis saltu se eripiat? Anice enim initio blandiens ducit mortalem in retia, unde non licet homini sine noxa effugere. *Δολόμητιν ἀπάτην* Δεῖου ita accepit Staul., ut Æschylum ad somnium illud respexisse putaret, quod, Herodoto narrante, bis Xerxi apparuerat, minitans, ni extemplo expeditionem susciperet, eum brevi ad inopiam redactum iri. Quamquam vero eodem trahit illa quæ v. 101. sequuntur, mihi tamen haud persuasit vir doctissimus, Æschylum nocturnum illud Xerxis visum in hanc fabulam illigare voluisse. Ego potius h. l. quæ, verse, sine respectu ad illud somnium, hæc sententiam designari statuo, *αἰσχρογνῆναι* hominis fortunam sæpissime claudia alicuius aut calamitatis præmonitum esse. Nimirum duæ sunt opiniones veterum de divini numinis erga fortunam hominum habitu; altera, quæ deum eundem hominem perpetuo beatum esse ferre posse negabant; al-

Τίς ἀνὴρ θνατὸς ἀλύξει;
Τίς ὁ κραιπνῷ ποδὶ πηδή-

92. θνατὸς] θνητὸς Vit. θνατὸς—θνατὸς, absunt Mosq.

tera, qua divinum numen ipsam hominis felicitatem, praesertim si ea inso-
lenter abutatur, insciente eo ac miui-
me sperante in perniciem convertere
statuebant. Illam igitur ob causam
deo *invidiam*; hanc ob rem autem ei
dolum s. fraudem tribuunt. Prioris sen-
tiendi loquendique rationis exemplum
occurrit ap. Herodot. ubi lib. iii. c.
40. Amasis ad Polycratem scribit,—se
quidem ejus prospera fortuna delectari,
sed propterea quod nimia sit ejus
prosperitas, et humanitatis modum ex-
cedat, sollicitum esse; non ignotam
enim sibi esse numinis *invidiam*. ἐμὸν
δὲ, inquit, αἰ σὺ μὲν γὰρ εὐτυχίας οὐκ
ἀρίστουσι, ἐπισταμένην τὸ θῖον ὡς ἴσθι
φθονεῖν—οὐδὲνα γὰρ καὶ λόγῳ οἶδα
ἀκούσας, ἴσθις ἰς εἰλὸς οὐ κακῶς ἐπιλιθ-
νται περιβήζεις, εὐτυχίαν τὰ πάντα.
Eodem modo Artabanus Xerxem a
bello adversus Græciam avertere cu-
piens *invidiam* hanc divini numinis
commemorat lib. vii. c. 10. ἐξῆς τὰ
ἐπιτρέχοντα ζῶα ὡς κραιπνοὶ ὁ θῖος οὐδὲ
ἔφ' φαντάζεσθαι, τὰ δὲ εὐμενῆα οὐδὲν μὴ
κρίσει; ἐξῆς δὲ ὡς ἰς αἰσθήματα τὰ μέγι-
στα αἶψα καὶ δίδρυα τὰ τοιαῦτα ἀποσκή-
πτισται βίβλια; φίλιμ γὰρ ὁ θῖος τὰ
ἐπιτρέχοντα πάντα κολοῦν· οὐκὰ δὲ καὶ
στρατὸς πολλὰς ἐνὸς ὁλίγου διαφθείρεται
κατὰ τοιοῦτον· ἰππῖας οἱ ὁ θῖος φθονή-
σας φύσει ἐμὲ ἀλὴ ἢ βροτῶν, δι' οὗ ἐφθά-
ρησαν ἀναξίως ἰωῦσῶν, οὐ γὰρ ἔφ' φροῖναι
ἄλλων μίγα ὁ θῖος ἢ ἰωῦσῶν. Itaque
cum h. l. Chorus de dolosa fraude nu-
minis loquitur, nihil aliud intelligit,
quam deum summam hominum fortu-
nam subito sæpe evertere, eosque nec
opinantes, ac rerum suarum prosperi-
tati nimium quantum confisos, in acer-
bissimas calamitates, unde se expedire
nequeant, conjicere. Quocirca Æschy-
lum in his ad somnium illud regis a

Herodoto narratum respexisse, tantum
abest ut concedam, ut potius illud ei
forte ne in mentem quidem venisse
existimem. Certe si Stanleii conje-
ctura valeret, infra ubi Darius quaerit,
quid Xerxen, ut Græcos bello perse-
queretur, impulerit, Choricis aenes hoc
somnia silentio non præterissent.
Quid enim ad excusandum Xerxen
majorem potuisset vim habere, quam
si per nocturni visi fallaciam eum a
deo ad suscipiendum bellum excitatum
fuisse docuissent?

δολίμην. In hoc epitheto non inest
injūstitiæ crimination. Alibi enim tra-
gicis hoster eandem εἴρησιν justam ap-
pellavit, versiculo ab Eustath. ad Iliad.
β'. commemorato; ἴσθι δὲ ἴσθι, sic ille,
οὐ μόνον πικρὰ ἀπάτη, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὴ,
ἀλεχέλος δηλοῖ εἰσὶν.

Ἀπάτης δικαίας οὐκ ἀποσταντὶ θῖος.

93. τίς—ἀνθρώπων. Sic utique ad me-
tri integritatem scribendum, non ἀνθρώ-
πων. Inepta in cod. Reg. B. glossa
ἰδοιμῶν, κρατῶν. Credo equidem a ve-
teribus Atticis ἄσων scriptum fuisse
sine iota. Sed scriptura illa si hodie
admitteretur, minus exercitatus moles-
tiam sæpe facesseret. Qui enim distin-
guerent ἀνάσσει, cujus thema ἀναξ, ab
ἀνάσσει significante ἀνάσσειν?—H. l. au-
tem notanda est enallage Poëtis fre-
quens: τίς ἢ κραιπνῷ ποδὶ ἐπικρινεῖ πη-
δήματι ἀνθρώπων. Sic Sophocl. Electr.
19. μίλανδ' ε' ἄστρον ἰαλίλοισιν ἐφρόνῃ,
pro ἰαλίλοισιν ἄστρον μιλαίνῃς ἐφρόνῃς.
Eurip. Hel. 1098. παρῆδ' ε' ἔνυχ' ὄνειρον
ἐμβαλῶ χροῖς, pro παρῆδος χροῖ. Orest.
227. ὦ βοστρούχων πινώδης ἄθλιον κάρη,
pro ὦ βοστρούχοι πινώδεις ἄθλιον κάρη.
Exempla passim obvia apud utriusque
linguæ poëtas.— Brunck. Imo et Ger-
manorum lingua nonnunquam imitari
potest. v. c. Æschyli versiculos illos ita

ματος εὐπειτός ἀνάσσειν ;
 Φιλόφρων γὰρ σαίνου-
 σα τὸ πρῶτον, παράγει
 Βροτὸν εἰς ἀρκύστατα,
 Τόδῃν οὐκ ἔστιν ὑπὲρ θνα-
 τὸν ἀλύξαντα φυγεῖν.
 Θεόδῃν γὰρ κατὰ μοῖρ'
 Ἐκράτησεν τὸ παλαι-
 ὸν, ἐπέσκηψε δὲ Πέρσαις
 Πολέμους πυργοδαίκτους
 Διέπειν, ἰκπιοχάρμας
 Τε κλόνους, πόλεων τ' ἀναστάσεις.

εξ. α'. 100

94. ἰκπιότιος] ἰκπιότιος Mosq. ἀνάσσειν] ἀνάσσειν Guelf. Ald. ἀνάσσειν φιλόφρων γὰρ
 omittit Mosq. ἀνάσσειν Turn. ἀρκύστατα Victor. 97. ἀρκύστατα] ἀρκύστατα Rob.
 mendose. ἀρκύστατα conj. Pauw. 98, 99. οὐκ ἔστιν ὑπὲρ θνατὸν ἀλύξαντα] alii
 teste Steph. οὐκ ἔστιν ὑπὲρ θνατὸν ἀλύξαντα. 104. ἰκπιοχάρμας] ἰκπιοχάρματος
 Viteb. Mosq. 105. πόλεων τ' ἀναστάσεις] πόλεων τὶ ἀναστάσεις Turn.

vertere licet : *Wer kann mit behendem
 Fusse, leichten Sprunges, entkommen ? vel
 sic : Wer kann mit einem leichten Sprunge
 des behendem Fusses entkommen ?*

κατάματος. Metaphora ducta est a
 bestiis, quæ capiuntur in foveis, stra-
 mento aut virgulto tectis, unde exsi-
 lire non datur.

95. φιλόφρων γὰρ σαίνουσα, simulata
 benevolentia blandiens, scil. ἑώρακη illa ;
 pertinet ad ingentem illam fortunam,
 quæ hominis perniciem antecedere solet.

98. τῷδῃν—φυγεῖν. E tribus hæc ver-
 ba construendi interpretandique ratio-
 nibus, quas attulit Abreschius, unam
 tantum, quæ unice vera est, omissis re-
 liquis, enotamus. ὑπὲρ nimirum cum
 φυγεῖν, a quo disjunctum est, connec-
 tendum : τῷδῃν οὐκ ἔστιν θνατὸν ὑπερφυ-
 γεῖν ἀλύξαντα, unde mortalis non potest
 sine nova effugere, s. quos laqueos nemini
 mortali superare licet, etiamsi omnibus vi-
 ribus id conetur. Atque ita dicitur, eo-

dem observante Eurip. Bacch. v. 868.
 φυγεῖν ὑπὲρ ἀρκύτων, et infra Agam. v.
 366. ὑπερταλίσαι δίαυον. it. v. 1385.
 ἀρκύστατον, ὅψος κρύπτειν ἰασηδήματος.

100. sqq. θείδῃν—ἀναστάσεις. Divini-
 tus enim jam dudum prospera fortuna ob-
 tinuit, Persæque adit, ut bella gererent,
 turribus infesta, tumultuque equis gaudente,
 h. e. prælio equestri, urbiumque ever-
 sionibus occuparentur. μοῖρα h. l. non
 universe de fato, sed de felici Persarum
 fato accipio, quo nimirum usi sic inso-
 lecebant, ut animos ad bella gerenda
 converterent. πόλεμοι πυργοδαίκτου de
 obsidione urbium, et præliis inter op-
 pugnatores obsessosque commissis ; at
 πόλεων ἀναστάσεις designat urbium jam
 expugnataram eversionem. κλόης de
 turba ac tumultu hostium in pugna
 congressorum, ut apud Homer. ε'. 167.
 σ'. 331. ἰώσανηψι autem, infusit, h. l.
 de imposita necessitate pugnandi, cui
 resisti non potest.

Ἐμαθον δ' εὐρυπόροιο
 ο θαλάσσης πολιαι-
 νομένηας πνεύματι λάβρω
 Ἐσορᾶν πόντιον ἄλσος,
 Πίσυνοι λεπτοδόμοις πεί-
 σμασι, λαοπόροις τε μηχαναῖς.
 Ταῦτά μοι μελαγχίταν

ἀντιστρ. α'.

110

εγ. β'.

107. θαλάσσης] θαλάσσης Ald. Turn. Cant.
 Ald. Turn.

108. πολιαινομένηας] πολιαινομένηας

106. sqq. Ἐμαθον—μηχαναῖς. Stanl. ita vertit: *didicerunt vero vasti maris, albicantis flamine rapido, aspicere marinum nemus, freti tenuiter textis rudentibus et populum transfretantibus machinis*; qua in versione poëtæ dictio non tautologiæ solum insulsæ, sed inficetæ quoque translationis speciem induit. Quomodo enim ferri possit *maris* *marinum nemus*? Aut quomodo *mare* cum *nemore* comparatur? Sed ista interpretis, non poëtæ culpa est. Primum enim etsi *πόντος* ac *θάλασσα* synonyma sunt, non tamen ita sunt similia, ut prorsus nihil differant; *πόντος* enim præterea quod mare significet, certi alicujus maris propriam habet notionem adjunctam, quod secus est in *θάλασσα*, adeoque, sicut Æschylo quidem licuit hac figura verborum uti, *σάβη νῆων*, idem vero si *νῆας* *κῶν* dixisset, omnibus profecto, qui eum audirent, risum debuisset: ita *πόντιον ἄλσος θαλάσσης* excusari potest, non item si dixisset *θαλάσσιον ἄλσος θαλάσσης*. Itaque saltem non *maris* *marinum nemus*, sed *pelagi* *marinum nemus*, aut *ponti* *marinum nemus* vertere debebat interpretes. Accedit quod Æschylus *πόντιος* de Hellesponto videtur intellexisse, certe, quæ sequuntur, eum Hellespontum a Xerxe tractum spectasse planum faciunt. Ἄλσος autem h. l. non *nemus*, sed *pratium* significat, adeoque *πόντιον ἄλσος* ita dicitur, ut Ciceroni placuit in Arateis: *Neptunia*

pratæ secantes, quem locum in notis ad partes vocavit Stanleius. Plura dabitur in lex. Æschyl. v. ἄλσος. Itaque Latinis verbis hoc potius modo reddenda sunt Græca: *didicerunt vero* (nempe antea ob rei nauticæ ignorantiam nondum docti) *vasti maris ventorum impetu albescentis pontica pratæ* (vel si mavis, *vasti pelagi marina pratæ*) *intucri. λεπτόδωρα πρίσματα*, *rudentes a tenuibus filis contexti*; et hæc quidem, tanquam partim pro toto, de navibus Xerxis intelligo; *λαοπόροις* autem *μηχαναῖς* de ponte navali, quo Xerxes Hellespontum trajecit, accipio, cujus descriptio exstat ap. Herodot. lib. vii. c. 36. Sensus igitur verborum *πίσυνοι—μηχαναῖς* detracto ornatu poëtico hic est: *freti navibus et ponte navali*.

112. sqq. ταῦτά μοι—λαοίς. Ab stropharum sensu et verborum confectione Scholiastes pariter atque interpretes Latinus valde aberravit. Vere enim sic explicandæ: *Propterea mihi tristitia præcordia metu vellicantur s. pun-guntur, ne istum clamorem, Heu Persarum exercitum! audiat civitas, urbs magna Suidis viris vacua*; illique clamori Cissina urbs respondeat, *Heu, illud verbum* (scil. ἰὼ) *universa mulierum caterva vociferante, bysinique mulierum pepi, præ dolore lacerentur*. In Græcis tamen paululum languere videtur ταῦτά post στρατιώματος; quam ob causam pro eo legendum opinor *οὕτω*, ita ut commate

Φρὴν ἀμύσσεται φόβῳ,
 Ὅα Περσικοῦ στρατεύματος
 Τοῦδε, μὴ πόλις πύθη-
 ται κίανδρον μίγ'
 Ἄστν Σουσίδης,
 Καὶ τὸ Κίσσινον πόλισμ'
 Ἀντίδουπον ἔσσεται.
 Ὅα τοῦτ' ἔπος γυναικοπλη-

ἀντισρ. β'.

120

118. Κίσσινον] Κισσίνον Viteb. Mosq.

120. τοῦτ' ἔπος absunt Turn.

post *στρατεύματος* posito, τοῦτο sublata distinctione cum μὴ πόλις quam proxime cohæreat, eodemque modo ad præcedentia ἃ Περσικοῦ στρατεύματος referatur, quo in antistrophe sequente τοῦτ' ἔπος refertur ad præcedens ἃ. Nempe metuebat Chorus, ne serius ocius adventurus esset nuntius clamans: *Heu Persicum exercitum!* sc. deletum; illumque clamorem audiret vacua viris urbs Susorum, eumque redderet Cissina civitas, omni mulierum turba lamentabilem illam vocem HEU (ἃ,) quam ex nuntio primum audierant, repente. Cf. Brunckius hunc locum Græcis verbis ita explicavit: διὰ ταῦτα φοβέομαι ὑπὲρ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος, μὴ πόλις πύθεται. . . . καὶ τὸ Κίσσινον πόλισμ' ἀντίδουπον ἔσσεται, τοῦ γυναικοπληθοῦς ὁμίλου ἀπύοντος, Ὅα, καὶ μὴ λανθάνουσιν οἱ βύσσινον πύλοι. In quibus ut alia melius quam ceteri, tum hoc præclare vidit γ'. ὁμιλος ἀπύων nominativos esse consequentiæ. At quomodo priora intellexerit, non satis assequor. Quantum enim ex ejus paraphrasi conjicio, dativum φόβῳ ita construxit, ut ab eo regeretur genitivus Περσικοῦ στρατεύματος, vel saltem omissa et subintellecta præpositione ὑπὲρ ab eo penderet; cum eodemque reliqua oratio per μὴ conjuncta procederet. In quo si recte viri doctissimi mentem interpretor, necessarium foret ista μὴ πόλις πύθεται—Σουσίδης hoc

modo reddere: *Vereor, heu, de isto Persarum exercitu, ne civitas audiat evacuatam esse viris Susidis urbem.* Verum hanc rationem quo minus amplectar, duo sunt, quæ me prohibeant; alterum quod Susorum urbem ceterasque viris vacuas esse, jam antea questus erat Chorus, neque ea res ejusmodi erat, ut eam a nuntio demum audire deberent; deinde quia illa quam exposui interpretatione arctioribus inter se Strophe et Antistrophe vinculis constringuntur.

ἃ Περσικοῦ στρατεύματος. Simili, quam Chorus hic timet, exclamazione postea utitur is, qui cladem Persarum nuntiat v. 248. sqq. πόλις et ἄστν κίανδρον Σουσίδης, per appositionem nostro familiarem.

119. ἀντίδουπον. Sic v. 1036. βάνον ἀντίδουπά μου. Atque sic nuntii clamorem vicissim clamoribus excipit Chorus v. 254. sqq.

120. ἃ τοῦτ' ἔπος. Ut h. l. τοῦτ' ἔπος refertur ad præcedens ἃ, sic Prometh. 988. postquam Prometheus vocem φῆμι emisera, Mercurius subdit: τῷ Ζεὶ τοῦτος οὐκ ἰσίσταται.

120. sq. γυναικοπληθὴς ὁμιλος ἀπύων nominativi absoluti; quos ante Brunckium, qui conferri jubet Eurip. Hel. 296. Phœnis. 290. Sophocl. Œd. Col. 1119. Œd. Tyr. 60. Abreschius animadverterat, laudato Salmas. de Usur. p. 715.

Δῆς ὄμιλος ἀπύων
 Βυσσίοις δ' ἐν πί-
 πλοις πῆσθ' λακίς.
 Πᾶς γὰρ ἰππηλάτας
 Καὶ πεδοστιβῆς λεῶς
 Σμῆνος ὡς ἐκλέλοιπε
 Μελισσᾶν, σὺν ὀρχάμῳ στρατοῦ,
 Τὸν ἀμφίζευκτον ἔξα-
 μείψας ἀμφοτέρως ἄλιον
 Περῶνα κοινὸν αἰᾶς.
 Λέκτρα δ' ἀνδρῶν πόδῳ

στρ. γ.
130
ἀντιστρ. γ.

124. ἰππηλάτας] τι additur Rob. Viet. Cant. abest autem a codd. Regg. et recte expunxit Brunckius; metrum enim corrumpit. 127. μελισσᾶν] μελισσάων Reg. B. Guelf. μελισσῶν Ald. Turn. Viet. etc. Brunckius veram scripturam assecutus est, μελισσᾶν. 128. ἑξαμείψας] ἀμείψας Viteb.

123. ἐν πίπλοις πῆσθ' λακίς, periphrasi poetica pro πίπλοις λακισθῶσιν. "Etiam apud Persicas mulieres in summoluctu vestes scindere moris erat." Ita Diodor. Sic. lib. xvii. post Darium victum mulieres εἰς ἰσθμῶν περὶ πῆσθ' ἑσθ' αὐτῶν, μετ' ἰδυμῶν, ἐκ τῶν σκητῶν excessisse tradit. Curt. lib. iii. c. 10. "ingens circa eam nobilium feminarum turba constiterat, et laceratis orinibus, abscissaque veste, pristini decoris immemores etc."—Porro abacissis vestimentis lugubria induebant mulieres Persicæ. Curt. lib. x. Ad Darii quodque matrem celeriter perlata est; abscissa ergo veste, qua induta erat, lugubrem sumit." Stanl.

124. sqq. Eandem quæ supra occurrerat v. 12. sqq. sententiam h. l. repetit Chorus, sed majore copia verborum et varietate imaginum usus. Omnis enim equestris pedestrisque populus tantam apium examen excessit, una cum duce exercitus, utrinque ponte junctum utriusque terræ Asiæ et Europæ commune promontorium trajiciens. περῶνα κοινὸν αἰᾶς

ἀμφοτέρως; intellige Chersonesum Thracicam, quæ tanquam isthmus aut promontorium ab Europa versus Asiam procurrit, adeoque utriusque communis dici potest. ἀμφίζευκτος vero appellatur, quia ab utroque Hellesponti littore ponte jungebatur. ἄλιος περῶν, peninsula s. terræ tractus in mare prominens.

131. sqq. Si vulgatam v. 134. lectionem sequamur, intp. Lecti autem virorum desiderio lacrymis implentur, Persides vero summa tristitia oppressæ; unaqueque desiderio viri amante ferocem bellicosumque maritum prosecuta solitaria relinquuntur. Sed præter tautologiam a me jam in V. L. notatam, quæ ex repetito πῆσθ' exsistit, veritas quoque suavissimæ imaginis lectione πῆσθ' φιλάνορι adulteratur. Nam ille mulierum amantium sensus, quo discedentes ad bellum maritos prosequuntur, προστιμωρεῖσθαι, desiderium recte dici nequit, quippe quod post aliquam temporis moram demum oritur. Sed in hoc discessu mœrent mulieres, dolent, anguntur, et cura potissimum virorum in

Πίμπλαται δακρύμασι
 Περσίδες δ' ἀπροπειδεῖς,
 Ἐκάστα πόδῳ φιλόνορι
 Τὸν αἰχμάεντα δοῦρον
 Εὐνατῆρα προπεμφαμένα
 Λεῖπεται μονόζυξ.
 Ἄλλ' ἄγε, Πέρσαι, τὸδ' ἐνεζόμενοι μονόζυγ.

132. *πίμπλαται*] Sic Viteb. *πίμπλαται* Guelf. Ald. *πισπίμπλαται* conj. Arnald. ita hos versus constituens:

*λατρε δ' ἀνδρῶν πῶδῳ πι-
 πίμπλαται δακρύμασι.*

ut prior esset creticus dim. hypercatal. posterior trochaicus dimeter catalectic. Verum Heathii ratio preferenda, quam et Brunckius tenuit. 134. *ἰκάτα*] Sic Codd. Regg. *ἰκάτα* Viteb. *ἰκάτη* Turn. *πῶδῳ*] Ferenda non est tautologia horum verborum *πῶδῳ φιλόνορι*, cum v. 131. duobus tantum versiculis interjectis jam positum sit *ἀνδρῶν πῶδῳ*. Sæpe jam monuimus, ut copiam et varietatem *Æschyli* lectores observarent. Eumne igitur bis eadem in periodo dixisse credamus? Absit per omnem modum. Particula *δὲ* quoque post *ἰκάτα* vix abesse potest. Itaque sic emendandum esse h. l. statuo:

ἰκάτα δ' ἰδῷ φιλόνορι

idque cum *προπεμφαμένα* arctissime copulandum: "Ὅθι φρονεῖ, ἄρα, φίλος, Hæchybius. Sensus: et unaquæque bellicosum virum cura mariti amantis prosecuta, solitaria relicta est. Pauwius, ut eidem vitio occurreret v. 131. pro *ἀνδρῶν πῶδῳ* legendum putabat *ἀνδρῶν πόνῳ*. Sed ibi nihil mutandum est. *φιλόνορι*] Lepidam hic Arnaldo frandem fecit vitium Stanleianæ editionis typographicum; ibi enim exaratum est *φιλόνορι*, e quo cum se Arnaldus expedire non posset, nec alias editiones inspexisset, emendandum opinabatur *φιλονόρι*, quod Græcum non est; adeoque sordes, ut ita dicam, sordibus eluebat. 135. *αἰχμάεντα*] Ita Regg. *αἰχμητά-εντα* vitiosæ Ald. *αἰχμηέντα* Rob. Turn. Vict. etc. 136. *ἰνατῆρα προπεμφαμένα*] Hoc ut multo aptius restitui e Rob. Vulg. *ἰνατῆρ' ἀπροπεμφαμένα*. Cod. Reg. A. in contextu legit *ἰνατῆρα προπεμφαμένα*. Primæ verbi syllabæ superscriptum *ἀπὸ* tanquam glossema. 138. *ἄγε*] *ἄγει* Viteb. quod

pericula ruentium afficiuntur. Comparet lector illustrem Homeri locum, ubi Hector ab Andromacha discedit, Il. vi. 407. sqq; nullum ibi in Andromacha desiderii vestigium; adhuc enim in Hectoris amplexibus hærebat; sed curæ ac sollicitudinis omnia plena. Itaque si *ἰκάτα δ' ἰδῷ φιλόνορι* (e *δ' ἰδῷ* primum *πῶδῳ* post *πῶδῳ* fieri potuit) reponamus, non solum jejunæ tautologiæ maculam abstergemus, verum etiam integritatem imaginis poetiæ servabi-

mus. In discessu virorum cura mulierum animos attentos tenebat, sollicitos vice maritorum, quos tot belli pericula manebant; post longam vero absentiam accedebat etiam desiderium; indeque nocturnæ lacrymæ, quibus lectos irrigabant, a viris sejunctæ.

μοῖζ' αἰ solitaria, metaph. ducta ab equis eidem jugo adsuetis, jamque inter se disjunctis.

138. sqq. *ἄλλ' ἄγε—νεφετέραις*. Sed agite Persæ, assidentes antiquis hinc

Στέγος ἀρχαῖον,
 Φροντίδα κεδνὴν καὶ βαδύβουλον
 Θώμιεδα, χρεῖα δὲ προσήκει,
 Πῶς ἄρα πράσσει Ξέρξης βασιλεὺς,
 Δαρειογενὴς, τὸ πατρωνύμιον
 Γένος ἀμέτερον·
 Πότερον τόξου ῥῦμα τὸ νικῶν,
 ἢ δορυκράνου
 Λόγχης ἰσχὺς κεκράτηκεν.
 Ἄλλ' ἦδε θεῶν ἴσον ὀφθαλμοῖς

140

Zeunius ortum esse vidit ab eo, qui ignoraverit *ἄγας* cum plurali quoque numero recte jungi. 143. *πατρωνύμιον*] *πρωτόν* ex non intellecto scripturæ compendio Guelf. *πατρώνυμον* Mosq. Sed hic locus mihi videtur interpolatione depravatus. Suspicionis causas exposui in Commentario ad h. l. 145. *πότιρον*] *πρότιρον* Rob. *τόξου ῥῦμα*] *τόξου ῥῆμα* Ald. 146. *δορυκράνου*] *δορυκράνον* Ald. Rob.

ædibus, regio palatio, *gnaviter* et *prudenter* curemus, urget enim *necessitas*, ut sciamus, quid rerum gerat *Xerxes* Darii filius generi nostro cognatus; *teline* conjectus vicerit, (h. e. *Persæne arcubus instructi*) an *cuspidate lanceæ* vis (h. e. *Græcorum*) superior discesserit. *φροντίς* κεδνὴ proba est et *gnava*, socordia contraria, *βαδύβουλος* autem *sollers*, *consilii plena*, imprudentiæ opposita. Hæc autem exhortatio Chori hanc vim habet, ut omnibus modis exquirendum et sciscitandum esse dicant, quam fortunæ conditione utatur *Xerxes* cum exercitu; itaque præcipue ad nuntios et exploratores in Græciam mittendos spectat.

χρεῖα δὲ προσήκει. Hæc *necessitas* in eo posita, quod diu nullus nec pedestris nec equestris ab exercitu venisset, qui senes cura et sollicitudine liberaret. cf. v. 14.

Δαρειογενὴς τὸ πατρωνύμιον γένος ἀμέτερον. Quid hoc est *genus nostrum a patre nominatum*? quod etiamsi de *Persæo* Persarum, ut ferebatur, generis auctore caperemus, tamen incommode dictum esset. *Æachylus* mihi scrip-

VOL. I.

sisse videtur: *Δαρειογενὴς, γένος ἀμέτερον*, *Darii filius, idemque* (ut *Persæ*) *nobis cognatus*; sicut notissimum illud *τοῦ γὰρ καὶ γένος ἴσμεν* significat, nos cum eo cognati sumus. Vocabulum vero *πατρωνύμιον* irrepserit, ut opinor, e nota *Grammatici*, qui ad marginem vel intra lineas adscripserat: *πατρωνυμίων* moniturus nempe adjectivum *Δαρειογενὴς* patronymicum esse. Quò recepto facile alius nescio quis articulum *τὸ* inseruit.

τόξου ῥῦμα verbotenus est *arcus tensio* s. ut *Cel. Morus* (in ind. in *Xenoph. Anac. v. ῥῦμα*) *teli conjectus*; ponitur autem pro militibus *arcus* gerentibus ac tela emittentibus, et consequenter *Persas* designat, quemadmodum *δορυκράνου λόγχης ἰσχύς* simili verborum figura *Græcos* hastis armatos notat. Uth. l. *τόξου ῥῦμα*, sic supra *τοξουλὰν λῆμα*, et v. 84. *τοξόδαμνος ἄρης* de *Persis*.

λόγχη δορυκράνου, *hastile ferro prefixum* *Virg. v. 557*.

148. sqq. *ὀφθαλμοῖς* non cum *Schol.* et interpr. de *senum oculis* accipio, sed
 3 F

Φάος ὀρμαῖται μήτηρ βασιλείας,
 Βασίλεια δ' ἔμῃ, τὴν προσκυνῶ.
 Καὶ προσφθόγοις δὲ χρεῖων αὐτὴν
 Πάντας μύθοισι προσαυδᾷν.

150

ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

Χο. Ω ΒΑΘΥΖΩΝΩΝ ἄνασσα Περσίδων ὑπεράτης,

150. ἢν omissum Guelf. Ald. Rob. Turn. Viet.

cum *Σιῶν* conjungendum existimo; quo pacto hic sensus efficitur: *Verum ecce lumen, quale ex deorum oculis emicat, nobis exoritur. Prodit enim Atossa, regis mater, regina nostra, quam adoramus. φάος ἔστι ἐφ' ὧν αἰσῶν*, phantasia nobilissima ac decentissima; significant enim Atossam vultum populo tanquam deum vultum affulgere.

ἢν προσκυνῶ. "Moris erat apud Persas, ut regem adeuntes prout adorarent, priusquam in congressum colloquiumque venirent. Tithraustes ap. *Aelianum*, V. H. lib. i. c. 21. *Νῆμος ἰστέν ἐπιχώριος Πέρσης εἰς τὴν ἐφ' ὧν αἰσῶν ἡδύοντα τοῦ βασιλέως, καὶ πρότερον λέγοντα μεταλωχάμενοι πρὸς ἡ προσκυνῶντος αὐτόν.* Soph. in Or. v. 1519. *προσκυνῶ σ' εἰσὶν ἄνθρωποι βασιλέως προσκυνῶντες.* cf. Curt. lib. viii. c. 1. Valer. Max. vii. 3. Huius vero legis rationem reddit Artabanus Persa apud Plutarch. in Themistocle, "Ἐμῶν, inquit, πολλοὶ ἔμμεν καὶ πολλῶν ὄντων ἡλλοτριοὶ εὐσεβεῖς ἴσμεν, τῶν τε ἐμῶν βασιλῆα, καὶ προσκυνῶν ἐκείνῳ οὐδὲ τοῦ πάντων εὐσεβεῖς." Stanl.

προσφθόγοις μύθοις προσαυδῶ. *Gravissimum hoc est, quam simplex προσκυνῶν.* Significant enim reginam non sine honorifica compellatione, qualis ea est, quae v. 158. sq. continetur, alloquendam esse. Inest igitur notatio venerationis; ut apud Romanos blandius et officiosius erat, nominatim aliquem compellere, quam simpliciter, nomine non addito, affari.

IN SCENAM II.

v. 153—246.

153. sqq. Atossam ex regia produntem hisce verbis alloquitur Chorus: *O Regina Persidum alte cinctarum, grandaeva Xerxis mater, salve Dardi uxor; namque tu dei Persarum conjux eras, dei quoque mater es, nisi forte vetus fortuna tuum exercitum deoravit.* Omnia verborum leuæcinia hoc vno alloquio inclusa sunt. Laudant enim senes Atossam a dignitate, a sexus sui principatu, a matrimonio, a materna felicitate, unde commode ad enuntiandam animi sollicitudinem transeunt. *Σὺ δὲ Περσῶν* dicitur rex, quatenus et ipse felix est, et subditorum civium fortunas recte tutus. Itaque Chorus tantisper Atossam Dei Persarum matrem appellari posse denuntiat, donec Kerkas res bene gesserit. *ἡμῶν ἀναλίσ, pristina felicitas.* "Interpres, nisi forte vetus infelicitas exercitum deoravit, quomodo sequitur Spenshem. ad Aristoph. Plut. v. 386. et Ran. v. 859. *Ἀνέμοι σοὶ ἀποπνέουσιν, pro infortunio, quibus haud quod accedere, quod non videam ἡμῶν καὶ μὴ μισθώμενος* ita qui possit intelligi. Quia permittere non videntur Atossam verba, quae responsi loco subdit *ἡμῶν καὶ μὴ μισθώμενος* etc. Recte haud dubie Schol. ad v. 153. explicaverat *ἐμῶν καὶ μὴ μισθώμενος*. *ἡμῶν καὶ μὴ μισθώμενος* valet reliquit, i. q. *ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ἐξουσίαν, ut expl. Hesych.*" *Ἀνέμοι*.

Μῆτερ ἢ Ἡέξον κραναῖ, χαῖρε Δαρείου γύναι,
Θεὺ μὲν ἐνάτηρα Περσῶν, θεῷ δὲ καὶ μήτηρ ἔφες,
Ἐὰ τι μὴ δαίρων παλαιὸς νῦν μεδίστηκε στρατοῦ.

"Ατ. Ταῦτα δὲ λιποῦσ' ἱκάνω χρυσοστόλους δόμους
Καὶ τὸ Δαρείου τε κάρμον κοινὸν ἐναγῆριον·
Καὶ με καρδίαν ἀμύσσει φροντίς· ἐς δ' ὑμᾶς ἔρῃ
Μῦθον, οὐδαμῶς ἑμαντῆς οὐσ' ἀδείμαντος, φίλοι, 160
Μὴ μέγας πλοῦτος κοίνας οὐδας ἀνατρέψῃ ποδὶ
"Ολβον, ὃν Δαρεῖος ἤρην οὐκ ἀνευ θεῶν τινός.
Ταῦτά μοι διπλῇ μέρειμν' ἄφραστός ἐστιν ἐν φρεσὶ,

155. ἐνάτηρα] ἐνάτηρα Viteb. Θεῷ δὲ καὶ] καὶ omittit Viteb. Ald. Rob.
156. στρατῷ] στρατῷ Ald. Vict. Genitivum recte restituit Brunckins e Cod. Reg.
A. 157. χρυσοστόλους] Ita Victor. χρυσοστόλους Gneff. Turn. χρυσοστόλους
Viteb. Rob. χρυσοστόλους mendoze Ald. 158. κέρμην] Sic Regg. Vit. Ald.
Rob. κέρμην Turn. Vict. Cant. ἐναγῆριον] ἐναγῆριον Gneff. 159. καί μου] καί
μου Vit. καί μου Ald. 160. οὐδαμῶς ἑμαντῆς] ἑμαντῆς οὐδαμῶς Gneff. Rob.
161. κοίνας] κοίνας Rob. ἀνατρέψῃ] ἀνατρέψῃ vulg. ἀνατρέψῃ Viteb. Reg. A.
ἀνατρέψῃ Mosq. 162. ἤρην] ἤρην Ald.

159. sqq. respondet Atossa: Propter hoc ipsum, sollicitante me nimirum filii mei fortuna, tanto felicitis auro ornatis aedibus thalamoque Dario mihiq; communi; pungit et meum animum sollicitudo; habeo enim quod vobis narrem, somnium scilicet quod me terruit, quamquam et alias incaute sponte minima sum timoribus experta, sed metuo potius, amici, ne magna illa opulentia nostra, celeriter festinans, pede proruat felicitatem, quam Darius non sine divino numine acquisivit.

μῦθον sine dubio de narratione somnii quam parat intelligendum.

ἑμαντῆς i. q. ἐξ ἑμαντῆς, etiamsi illud somnium non accessisset, se tamen sumpte ingenio satia timidam esse ostendit.

μὴ μέγας πλοῦτος. Deporam hanc allegoriam non omnino recte ceperunt interpretes. κοίνας οὐδας, solum pulvere spargens, quemadmodum Homericum illud κοίνας οὐδας nihil aliud est ac festinantem. Opulentia autem festi-

nans dicitur pro celeriter crescente. Et ut ii qui currere festinant, facile pedibus columpnarum, aut si quid occurrat ejusmodi, proquunt, sic opulentia dicitur celeriter festinando felicitatem everaura.

ἔλκεν. " Hinc perspicere est diggeri mer πλοῦτος inter et ἔλκεν, quod tangunt Ammqq. Thom. Mag. et Eustath. ad Iliad. α'. p. 1502, 15. et ad Iliad. γ'. p. 304, 8. cf. Etymol. Hesych. et Spanhem. ad Callim. H. Jov. v. 84. add. inf. v. 250." Abresch.

ἢ Δαρεῖος ἤρην—ενός. Quam felicitatem Darius crexit, non sine Dei alicujus auxilio. Pergit enim in allegoria quam ceperrat, ut felicitatem cum stante columna compararet. Simile est notissimum illud Horatianum (Carm. i. 35, 13.) ad fortunam: Injurioso ne pede proruas stantem columpnam.

163. sqq. ταῦτά μοι—Θείος πάρος. Horum verborum sensus quidem facilis et planus, at structura impeditior

Μήτε χρημάτων ἀνάνδρων πλῆθος ἐν τιμῇ σέβειν,
 Μήτ' ἀχρημάτοισι λάμπειν φῶς, ὅσον σθένος πάρα.
 "Εστὶ γὰρ πλεῖστός γ' ἀμειφῆς, ἀμφὶ δ' ὀφθαλμοῖς φόβος.
 "Ομμα γὰρ δόμων νομίζω, δεσπότου παρουσίαν.

164. σέβει] πείλει conj. Pauw. sed nihil opus. 167. νομίζω] νομίζω Vit. δισπότην] δισπότης Ald.

est. Alit enim Atossa duplici cura sibi animum pertentari: metuenti ne vel opes sine viris manean, vel viri opibus exuti redeant. Neutrum vero optabile esse, cum nec opes absque viris in honore sint, nec viris quamvis fortibus bene sit, nisi etiam opes accedant. ταῦτα h. l. omissa præpositione *πρῶτα*. μέγας ἄφρατος, infanda cura, sicut *infandum dolorem* dixit Virgilius pro immenso.

μήτε—σέβειν. Obscurum est, quo pertineat σέβειν; itaque vel omissum est τινά, ut ἐν τιμῇ σέβειν nihil aliud sit quam ἐν τιμῇ ἔχειν, hoc sensu: neque quæquam opum sine viris multitudinem honore prosequi; vel ἐν τιμῇ σέβειν dictum pro ἔσται, ὅστι τινά σέβειν, neque opum sine viris multitudinem eo in honore esse, ut eam aliquis colat. Si pro σέβειν legeretur φέλειν, nihil esset laborandum. Id enim optime conveniret sequenti λάμπειν, q. d. neque opes sine viris in honore lucere, neque viris sine opibus felicitatis lucem affulgere. Sed Æschylum sic scripsisse evinci nequit.

μήτ' ἀχρημάτοισι scil. ἀνδράσι λάμπειν φῶς, scil. τίνος, ἔσται σθένος πάρα, neque viris, quamvis fortibus, absque divitiis tantam felicitatis s. salutis lucem affulgere, quanta ipsis fortitudo insit. φῶς h. l. translate, de felicitatis flore. Melius tamen forte fuerit de honore et existimatione intelligere, ut viri fortes, si opibus careant, nequaquam in tanto honore, quantum eorum virtus postulet, haberi dicantur. cf. lex. Æschyl. v. φῶς.

166. ἔσται γὰρ—φόβος. Nam divitiæ quidem nobis sunt non contemnenda, sed

circum oculos meos timor. ἀμειφῆς h. l. i. q. ἄφρατος, multus, magnus; sicut antea μέγας πλεῖστος. Inepte latinus interpres a Scholiaste græco deceptus vertit: de oculis vero metus; quasi ἰφθαλμοῖς metaphorice de viris, imprimis de Xerxe, dictum sit; qua quidem metaphora h. l. nihil fuisset ineptius. Imo hoc dicit Atossa, timorem, maxime ex viso nocturno, quod mox narratura est, atris quasi alis sibi oculos circumvolare. Universe autem hic φόβος refertur ad eadem quæ v. 161. a se timeri dixerat, καὶ μέγας πλεῖστος etc.

167. ὄμμα γὰρ—παρουσίας. Quamquam hic versiculus seorsim spectatus nihil habet, quod postea nostro indignum sit; pulora enim est sententia: oculum domus arbitror domini præsentiam; tamen si nexum ac perpetuitatem orationis considero, vix mihi tempero, quin eum hic ab aliena manu intrusum esse suspicer. Fieri potait, ut Grammaticus nescio quis, qui sententiam v. 164. attentius tractasset, aut v. 166. ἰφθαλμοῖς perperam de viris absentibus cepisset, hanc versum adscriberet, sive a se fictum, sive aliunde, ut sæpe factum scimus, propter similitudinem argumenti translatum. (Sic post v. 252. in ed. Rob. et post v. 251. in Cod. Guelph. integer versus e Sophoclis Antigone insertus est. Certe si abesset hic versiculus, nihil ad sententiam desideraremus, et asperitas dictionis a propria τῶν ἰφθαλμῶν notione ad ὄμμα translate positum effugeretur. Si tamen genuinus est, hoc saltem tenendum, particulam γὰρ post ὄμμα non causam s. explanationem precedentis ἰφθαλμοῖς asserre,

Πρὸς τὰδ' ὡς ὄντας ἰχόντων τῶνδε, σύμβουλοι λόγε
Τοῦδ' ἰμοὶ γίνεσθε, Πέρσαι, γηραλῖα πιστάματα.

Πάντα γὰρ τὰ κέδν' ἐν ὑμῖν ἰστί μοι βελεύματα. 170

Χο. Εὖ τόδ' ἴσθι, γῆς ἄνασσα τῆσδε, μή σε δις φράσαι
Μήτ' ἔπος, μήτ' ἔργον, ὦν ἂν δύναμις ἠγεῖσθαι δέλῃ.
Εὐμενεῖς γὰρ ὄντας ἡμᾶς τῶνδε συμβέλεις καλεῖς.

Ἄτ. Πολλοῖς μὲν αἶε νυκτέροις ὀνείρασι
Ἔνυιμ', ἀφ' οὗπερ παῖς ἑμὸς στείλας στρατὸν
Ἰαόνων γῆν οἷχεται, πέρσαι δέλων

168. ὡς abest Viteb. 169. γηραλῖα] γηραλῖα vitiose Ald. Rob. 172. ὦν
δ.] ὡς δ. Rob. 174. αὖ] αὖ ambo codd. Regg. 175. ἀφ' οὗπερ] ἀφ' οὗ
Guelf.

q. d. ideo dixi ἑρδαιαῖς, quia ἔργα δό-
μων puto domini praesentiam, quae subtili-
tas grammaticae quam poeta tragico
dignior esset; sed potius γὰρ ad cau-
sam timendi referendum esse, ut dicat
Atossa: circum oculos vero timor. Nec
mirum me timere; nam oculum domus
arbitror esse domini praesentiam.

168. sqq. πρὸς τὰδ'—βελεύματα.
Proinde his verbis ita comparatis, ὦ Πέρσαι,
omnes conciliari, mihi in hoc casu con-
sultatis velim; omnium enim bonorum consi-
liorum copiam mihi in vobis sitam esse censeo.

ὡς ὄντας ἰχόντων τῶνδε. "Usitata est
loquendi formula in Agam. v. 1404.
ὡς δὲ ἰχόντων. Adde Sophocl. in Ajac.
v. 282. et 999. in Antig. v. 1193. He-
rodot. lib. i. c. 177. ὡς ἂν ἰχόντων ὁδ.
Idem viii. 144. ὡς οὕτω ἰχόντων—"
Abresch. γηραλῖα πιστάματα, pro πρὸς
γῆρας, neutrum masculini loco, ut
supra v. 7.

171—173. Respondet Chorus: Set
scito, regina hujus terra, te nihil quod
a nobis dici fieri velis his edicturam,
quod quidem in nostra potestate positum
sit. Vere enim nos benevolos tibi harum
rerum consultores vocas. ὦν δὲ δύναμις ἠ-
γεῖσθαι δέλῃ, apta circumlocutione τῶν
δυνατῶν. Antequam enim aliquid fa-

ciamus, quasi praere debet faciendi po-
testas.

ἴσθις—καλεῖς. Respicit Chorus id
quod Atossa postremo loco dixerat
v. 173. significatque se curaturum, ut
honorifico illo reginae judicio re ipsa
dignum se praestet.

174. Sequitur luculenta visi per
quietem nocturnam reginae obliti nar-
ratio. Ac primis quidem verbis ex-
spectationem auditorum movet: Μή-
τις quidem semper ionniis nocturnis utor,
ex quo filius meus exercitu confiato in Gra-
ciam profectus est, expugnare eam cupiens;
nihilquam tamen visum adeo luculentum
oblatum est, quam hesternae nocte. Idque
vobis jam narro.

176. Ἰαόνων γῆν. "Et v. 1019.
Ἰαόνων λαὸς οὐ φηγαίχμας. Iacones dicti
Graeci a barbaris, nempe ut in sacris
litteris dictae insulae Javan. Schol. Ari-
stoph. in Acharn. Ἰαὼν δ' ἀντὶ τῆς Ἀδρίας,
Ἰαὼς γὰρ αἱ Ἀθηναῖαι, ἀπὸ Ἰαῶς τοῦ
Προῖδου. Hesych. Ἰαῶς (leg. Ἰάσος, ut
postulat litterarum ordo) Ἀθηναῖαι, αἱ
Ἰαῶς, ἀπὸ Ἰαῶς, καὶ αἱ ἀπανοὶ αὐτῶν.
Ἐπὶ καὶ τοῖς Θράκας, καὶ Ἀχαιοῖς,
καὶ Βωιωτῶς Ἕλληνας." Stanlei. cf. Pot-
ter ad Lycophr. v. 989. et Ind. histor.
v. Ἰάσος.

Ἄλλ' οὐ τι πω τοιότ' ἐκαργὰς εἰδόμην.
 Ὡς τῆς πάροιθεν εὐφρονης· λίξω δέ σαι.
 Ἐδοξάτην μοι εἶνα γυναικ' εὐέμοιοι.
 Ἡ μὲν πέπλωσε Περσικαῖς ἡσκημένα,
 Ἡ δ' αὖτε Δαρικαῖσιν, εἰς ὅψιν μολεῖν,
 Μισγάδει τε τῶν νῦν ἐκπρεπέστατα πολὺν,
 Κάλλει τ' ἁμάμω, καὶ κασιγνήτα γέκου
 Ταυτοῦ· πάτραι δ' ἴναιον, ἥ μὲν Ἑλλάδα
 Κλήρῳ λαχοῦσα γαῖαν, ἥ δὲ βάρεβαρον.
 Τούτῳ στάσιν τιν', ὡς ἐγὼ δόκουν ὄρεῖν,
 Τεύχειν ἐν ἀλλήλοισι· παῖς δ' ἐμὸς μαδῶν
 Κατεῖχε, κἀπράυνεν, ἄρμασιν δ' ὕπο
 Ζεύγνυσιν αὐτῶ, καὶ λέπαδι ἐπ' αὐχένων
 Τίδησι. Χ' ἥ μὲν τῇδ' ἐκυργούτο στολῇ,

180

190

178. ὡς τῆς] ὡς τις Ald. 179. γυναικ' εὐέμοιοι] γυναικίαι εὐέμοιοι Viteb. γυναικ' εὐέμοιοι Ald. Turn. 182. ἐκπρεπέστατα] ἐκπρεπέστατα Guelf. Ald. Turn. 183. ἁμάμω] ἁμάμω Ald. 184. ταυτοῦ] αὐτοῦ Mosq. 187. ἀλλήλοισι—μαδῶν] ἀλλήλοισι—λαδῶν Viteb. ἀλλήλοισι—μαδῶν Ald. ἀλλήλοισι—τοῦτο μαδῶν Rob. 188. κἀπράυνεν] καὶ πρᾶυνεν Ald. 189. αὐτῶ] αὐτῷ Ald.

179. sqq. Ἰσθμίου—βάρεβαρον. *Vix mihi sunt duae mulieres eleganter vestitae, altera poplis Persicis, altera Doricis ornata, in conspectum venire, proceritate hominis mulieribus multum augustiores, forma vero insculptae, et sorores germanae ejusdem generis; patriam vero incolabant, haec quidem Græciam, illa vero barbaram.*

ἡσκημένα. "Hesych. Ἀσκήσας, κοσμήσας, κατασκευάσας." Stant. Frequens autem ἀσκήν pro ornare, excolere. Eurip. Ion. v. 326. ἢ ἡσκήσας πύλων. Alcest. v. 159. Ἰβλῶνα πύλων δέμας ἐσθῆτα ἀσκήσας τε ἐκπρεπέστατα." Abrech. qui morte suo hic multo plura concervavit. ἀσκήσας superlativus pro comparativo. κασιγνήτα Scholiastes refert ad mythicam Europæ et Asia ex Oceano generationem. ἀλλῶν λαχοῦσα, vel quia fingitur utraque soror sorte inter se possessionem divisisse, vel sim-

phoiter significat patridens.

186. sqq. εὐέμοιοι—εὐέμοιοι. *Haec desideria forte inter se (ut vix sum mihi videre) exercebant. Quod cum filius meus comperisset, cohibuit eas et compercivit, curruisq; eos junxit, loraque cervicibus imposuit. τεύχων. Hunc infinitivum Ol. Brunckius pendere putat ab Ἰσθμίου, quod repetendum sit e v. 179. Ita et Glossa in Reg. B. ἀπὸ τοῦτο Ἰσθμίου μω. Verum cum intercedat v. 184. τινος, duriuscula hæc ratio videtur. Itaque vel ἡσκήσας supplendum esse existimo, vel τεύχων ἀλλήλοισι legendum. ἄρμασιν pluraliter pro uno Xerxis curru.*

190. sqq. Χ' ἥ μὲν—λίξω. *Et illa quidem Asia, s. barbaræ, hocce ornatu superbiebat, osque frenis coerceri facile patiebatur. Hæc vero excolere manibusque instrumenta curru dilacerare, et frenis*

Ἐν ἡνίασι δ' εἶχεν εὐαρεκτον στόμα·
 Ἡ δ' ἰσφάδαζε, καὶ χερσὶν ἔντη δίφρου
 Διασπαράσσει, καὶ ξυναρπάζει βία
 Ἄνθ' χαλινῶν, καὶ ζυγὸν θραύει μύθον.
 Πίπτει δ' ἐμὸς παῖς, καὶ πατὴρ παρίσταται
 Δαρεΐας οἰκτεῖραν σφέ. τὸν δ' ὅπως ἔρα
 Ξέρεξ, πέπλους ῥήγνοσιν ἀμφὶ σώματι.
 Καὶ ταῦτα μὲν δὴ νυκτὸς εἰσιδὼν λέγω.
 Ἐπεὶ δ' ἀνέστην, καὶ χερσὶν καλλιρρόου
 Ἐψαυσα πηγῆς, ξὺν θυπόλῳ χερσὶ

300

192. χερσὶν ἔντη δίφρου] χερσὶν ἐν τῇ δίφρῳ Guelf. Ald. Rob. etc. Canter conj. χερσὶν ἀντὶ δίφρου. Sed nihil evidentius est emendatione Stanleii ἔντη, quam contra Heathium recte defendit elegantissimus Brankius.

excussis vi diripere, postremo medium jugum frangere. Excidit autem filius meus, paterque Darius miserens illius uoluit, quem simulac vidit Xerxes, vestes circum corpus laceravit. Et haec quidem jam noctu me vidisse aio.

ἔντη δίφρου. Hesych. ἐντρυφῶναι, ἐφύω. H. l. ad elationem animi et superbiam transfertur. εἰσέρπειν εἰς ἑμᾶς, os morigerum, tractabile.

ἔντη δίφρου. "Ita legendum esse, haud dubie vere coniecit Stanl. cui suspitioni mirandum est eum non multum tribuisse. Sic ἔντη ἰσφάδα Plud. Olymp. xiii. 28. ubi vid. Schol. et Nem. ix. 51. Idem Pyth. Od. iv. 417. σπασάμενος δ' ἔρποντο βολαῖς θῆτον ἀνέγκας ἔντην αἰχίναν, cf. Od. v. 45. κατέλασεν ἱεῖον ὁδὸς οἰδῖν. Ubi iterum vid. Schol. Per ἔντη δίφρου intelligit lora, quibus adjuncta erat currui, et frena, ut ipse auctor mox exponit." *Abresch.*

197. ἰσφάδα ρήγνοσιν. "In luctu vestes lacerare mos erat apud Persas tum viris tum mulieribus communis. De mulieribus cf. not. ad v. 123. De viris exempla saepius occurrunt. Herodot. lib. iii. Πέρσων δ' ὥς ἐνδὲ βασιλῆα ἔδον

ἀνακαλύπτουσα, πάντες γὰρ ἐν ἰσφάδῃσιν ἰχθύμηναι ἔχον, ταῦτα κατεμύοντο ἐν καὶ ὁμογενῇ ἀφ' ἑαυτῶν διχρήντο. cf. lib. viii. c. 99. et Curt. lib. v.

199. sqq. ἔρποντο—πυρρῶς. Postquam vero surrexi, manibusque pulchre fluentem fontem attigi, una cum turba sacrificiorum ad aram steti, averruncis diis, quibus haec sacra parari solent, libum oblatura. Video vero aquilam ad Phœbi altare fugientem; praeterea timore vero obmutui, amici; deinde circum aspicio celeriter alis irrudentem unguitibusque caput (aquile) vellicantem; haec vero nihil aliud egit, quam ut perterritum corpus ei praeberet. Ingeniose Eschylus futuram Xerxis fortunam somnii pœriter atque ominis ἀποσπᾶσθαι oblata imagine adumbravit.

ἔψαυσα πηγῆς. "Notissima veterum in expiandis vitiis superstitionis quod vel vini aspersione fiebat, vel, ut hic, aqua fontana. Aristophanes Ranis:

Ἄλλὰ μοι, ἀμφότεροι, κόχων θύματα, κάλπωι δ' ἐν ποταμῶν θύμασιν ἔχοντο, θυγατέρι δ' ὅδε γὰρ δὲ δῖον θυμὸν ἀποκαλύπτει.

Pers. Sat. 2. et noctem flumine purgas." Stanl.

Βωμῷ πρόσθεν, ἀποτρόποισι θαίμοσι
 Θείουσα θύσαι πέλανον, ὦν τέλη τάδε·
 Ὅρῳ δὲ φεύγοντ' ἀετὸν πρὸς ἐσχάραν
 Φοίβου· φόβῳ δ' ἄφρογγος ἐστιάσῃν, φίλοι·
 Μειδύστερον δὲ κίρκον εἰσορῶ δρόμῳ
 Πτεροῖς ἐφορμαίνοντα, καὶ χηλαῖς κέρα
 Τίλλωνδ'· ὁ δ' οὐδὲν ἄλλο γ' ἢ πατήζας δέμας
 Παρεῖχε. Ταῦτ' ἔμοιγε δείματ' ἔστ' ἰδεῖν,
 Ὑμῖν δ' ἀκούειν. Εὖ γὰρ ἴστε, παῖς ἐμὸς

201. βωμῷ] βωμὸν Guelf. 206. πέλαν] ἐν κέρα Viteb. 208. δείματ' ἔσ' ἰδεῖν]
 Stanl. conj. θύματ' ἔσ' ἰδεῖν.

201. βωμῷ πρόσθεν. "Hæc sunt
 ab Herodoto prorsus aliena, qui de
 Persarum sacris ritibus verba faciens
 lib. i. c. 132. εἶπεν, inquit, βωμοὺς πο-
 ῖνται, οἷσι πῦρ ἀνακαίουσι μύλλωντες
 θύων. Quis vero nescit, Poëtas res
 sui ævi ad tempora illorum, de quibus
 scribunt, transferre?—Nostrum forsitan
 imitatur Seneca in re simili sub per-
 sona Poppæ:

deluhra et aras petere constitui sa-
 cras,
 cæcis litare victimis numen deum,
 ut expientur noctis et somni minæ."

Stanl.

202. ὦν τέλη τάδε. "Hæc verba
 interpres minus accurate vertit: qui
 hæc prædicent. Τίλη hic sunt θύσαι.
 Hesych. Τίλη, τέλη, τὰ ἱερὰ. Soph.
 Trach. v. 242. Τίλη ἱεροῦ Διός.
 i. e. Schol. interprete θύσαι. Addas
 ejusd. Œd. Colon. v. 1104." Abresch.
 203. ἐσχάραν, i. e. βωμὸν, quem usum
 ex Sophocle et Euripide observavit
 quoque Ammonius. Eurip. Schol. ad
 Phœnias. hoc modo commentatur:
 ἐσχάρα δὲ ἡ ἐν τριφυλίᾳ περὶ γῆν βόσιν,
 βωμὸν τὰν ἱερὰν ἔχουσα ἔστιν ἀναβάσις."
 Abresch.

Φοίβου. "Quo minus hoc incon-
 grue dictum videri possit, monendum

est, vel ipsos Historicos, Geographos,
 aliosque orationis solutæ scriptores,
 deorum Græcorum nomina diis Persicis
 accommodasse. Ita Herodotus lib. i.
 et Strabo lib. xv. inter Persarum deos
 recensent Δία, Οὐρανίην, et Ἀφροδίτην,
 quin etiam Ἥλιον et Σελήην. Ex his
 Δία, teste Agathia, Βάλ nominarunt
 Persæ; Ἀφροδίτην, si Herodotum se-
 quimur, Μίτραν, sin Strabonem, Ἀνατί-
 δα. Hic itaque per Φαῖον videtur in-
 tellexisse Æschylus Solem, cui sub
 Mithræ nomine sacrificarunt Persæ."
 Stanl.

207. ὁ δ' οὐδὲν ἄλλο γ'. "Supple
 ἰστίῳ, cujus verbi frequens ellipsis.
 Vide ad Prometh. v. 611. Nec La-
 tinis minus usitata. Vid. Interpretes ad
 Livii xxxi. 24. et ibi laudatum Peri-
 zonium ad Sanctii Minervam." Brunck.
 πτωχὸς hic vel proprie contrahens esse,
 vel translate, perterrita; quod h. l. ap-
 titus est. Præ terrore enim et pavore
 aquila nec tueri se, nec repugnare
 audebat.

208. ταῦτ'—ἀκούειν. Hæc vobis haud
 minus auditu, quam mihi visu, terribilia esse
 scio. Male autem Stanl. corr. θύματ' ;
 nam nec singularis hic plurali præfe-
 rendus; et copula et hic prorsus aliena.

209. sqq. εὖ γὰρ ἴστε. Nullo pacto

Περσῆας μὲν εἴ, διαυμαστός ἂν γένοιτ' αἴης 210

Καὶ ὥς δὲ πέρσας, οὐχ ὑπεύθυνος πάλαι,

Σοφείας δ' ὁμοίως τῆσδε κοίρακι χθονός.

Χο. Οὐ εἰ βουλάμεσθα, μήτε, οὔτ' ἄγαν φοβεῖν λόγοις,

Οὔτε διαρρύνει· θεοὺς δὲ στρατοπαῖς ἰκνούμενη,

Ἐστὶ φλαῦρον εἶδός, αἰτῇ τῶνδ' ἀποτραπὴν τελεῖν,

212. ὁμοίως] Veram lectionem inique sollicitat Pauw. ut substituat suam ὁμοίως, quam sic interpretatur: quomodo imperabit huic terræ? 214. διαρρύνει] διαρρύνει Mosq. 215. πάλαι] λαβὴν Grief. Ald. Turn. πάλαι Vit. Mosq. Rob. Vict. etc.

hæc quæ sequuntur, præsertim addita partientia causali, cum antecedentibus connecti possunt. Nam quæ jam addit Atossa, ea consolandi potius Chori quam terrendi vim habere debebant. Atqui cum dixisset ταῦτα ὁμοὶ δειμνύειν, subjungeret quæ ὑγὰρ ἴσται, nemo erit, qui non eam aliquid in medium prolaturam exspectaret, quod ad explicandam terroris rationem, aut ad exaggerandum metum valeret. Quæ cum ita sint, inter ἁκούων et ἴδ γὰρ ἴσται quedam intercidisse suspicor; versiculosque appositis defectus notis hoc modo collocandos esse:

“Τμῖν δ’ ἁκούων. *****

***** ἴδ γὰρ ἴσται, πᾶσις ἰμὸς etc.

Omissorum hæc sententia fuit, nisi fallor: “Et sane visa illa mala nobis portendere videntur. Fieri tamen potest, ut in bonam partem accipienda sint. Certe si modo Xerxes salvus redierit, cetera æquo animo ferenda puto. Jamque pergit Atossa: Non enim vos fugit, Xerxem, si bene rem gesserit, admirabilem futurum; sin male, certe urbi non obnoxius erit. Sed si modo salvus redierit, haud secus atque antea, hujus terræ imperium tenebit. Pauwius, qui idem hujus loci difficultatem sensit, malam tamen ei medicinam adhibuit, corrigendo ὁμοίως pro ὁμοίως, quod minime fieri oportuit. Neque vero veram incommodi, quod hunc locum premit, sedem recte assecutus est. Heathius

autem, qui contra cum verbose disputat, multum se torquendo non effecit, ut intelligeremus, quonam modo ἴδ γὰρ ἴσται, et quæ sequuntur, nexu causali cum præcedentibus cohæreant.

ὁχ διαρρύνει πάλαι. Non, ut Schof. explicat, quia culpæ istius σοφείας habeat consiliarios, qui eum ad suscipiendam expeditionem in Græciam impulerint; sed potius quia propter ἀτακτῇ βασιλείαν καὶ ἀνυπόθυτον, ut Plutarchi verbis utamur, a nemine civium, ut rerum male gestarum rationem redderet, aut causam diceret, cogi poterat. κοίρακι h. l. futurum.

213. sqq. ἴδ εἰ—σκότῃ. Nolumus te, o mater, neque nimium terrere verbis, quasi mala tantum, neque confirmare, quasi mera bona tibi portendantur. Quin tu potius deos supplicationibus adiens, si quid mali vidiisti precare, ut id averuncet, bona verò tibi et liberis, civitatique et omnibus amicis perficiant. Deinde te oportet terræ et mortuis inferias libare; humaniter vero roga Darium, quem dicis te noctu vidiase, ut tibi filioque tuo bona ab inferis in lucem emittat, contraria vero terræ tenebris occultat.

ἴδ εἰ φλαῦρον. “Collectivum est τῶν, unde pluralis τῶνδ' subjicitur. Sic Eurip. Suppl. v. 256. ἴδ εἰ—τῶνδ'—.” Abresch.

215. αἰτοῦ—τιλῶν. “Id est αἰτοῦ αἰνῶνς ἐκδὲ ἀποτρίβειν. Germanam lectionem exhibet Reg. a. Vulgato λα-

Τὰ δ' ἀγάβ' ἐκτελῇ γενέσθαι σοὶ τε καὶ τέκνοις σέθεν,
 Καὶ πόλει, φίλοις τε πᾶσι. Δεύτερον δὲ χρῆ χοὰς
 Γῇ τε καὶ φδιτοῖς χέασθαι· πρευμαίνῳς δ' αἰτῶ τάδε
 Σὸν πόσιν Δαρεῖον, ὅνπερ φῆς ἰδεῖν κατ' εὐφρόνην,
 'Εσθλά σοι πίμπειν, τέκνη τε, γῆς ἐνερθεῖν ἐς Φάος· 220
 Τᾶμπαλιν δὲ τῶνδε γαίᾳς κάτοχ' ἑμαυρεῖσθαι σκότῳ.
 Ταῦτα θυμόμαντις ὦν, σοὶ πρευμαίνῳς παρήνεσα.
 Εὖ δὲ πανταχῇ τελεῖν σοι τῶνδε κρίνομεν πέρι.
 *Ατ. 'Αλλὰ μὴν εὐνους γ' ὁ πρῶτος τῶνδ' ἐνυπνίων κριτής,
 Παιδὶ καὶ δόμοις ἐμοῖσι τήνδ' ἐκύρωσας φάτιν·
 'Εκτελοῖτο δὴ τὰ χρηστά. Ταῦτα δ', ὡς ἐφίσεις,

216. τίς τὸν σίδον] τίς τὸν σὶ vitiose pro τίς τὸν σὶ vit. 217. καὶ πόλει usque ad Ἰερὸν v. 220. absent Mosq. 218. πρευμαίνῳς] πρευμαίν Ald. πρευμαίν Turn. 221. τᾶμπαλιν] τᾶμπαλιν Viteb. 224. ἰδούς γ'] Abest γ' Vit. 225. ἐμοῖσι] Omissum Ald. ἐκύρωσας] ἰαυρως Rob. 226. ἐκτελοῖτο] ἐκτελοῖτο Vit. Mosq. Vict. 22] 2 Ald. Rob.

ὧν superscriptum in Reg. β'. γρ. τελεῖν, καὶ δοῦναι σοι." Brunck.

218. πρευμαίνῳς. Si hæc lectio placeat, πρευμαίνῳς αἰετοῦσαι est humaniter rogare. Quia tamen statim v. 222. recurrit πρευμαίνῳς, magis arridet lectio Turnebiana, quam et Brunckius in codd. Regg. adnotatam reperit, πρευμαίνῳ, quod cum Δαρεῖον construendum. Benevolum vero maritum tuum Darium roga. cf. ad v. 682.

221. γαίᾳς κάτοχα, sub terra retenta, ne excolare possint, mala.

222. θυμόμαντις dicitur is, qui insita mentis prudentia usus, non divino munimine afflatus, futura prædicit. Hesych. θυμόμαντις, ὁ τὸ ἀποδοσόμενος συλλογίζεσθαι, καὶ προγινώσκων· ψυχόμεντις, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τὰ ἀποδοσόμενα. Opponitur Διόμαντις.

223. εὖ δὲ—πέρι. Omnino autem deos hæc tibi prospere ut eveniant effecturos esse censuimus. "Geminum horum esse

sensum docet Schol. pro totidem consilii partibus, nempe et somni et sacrificii prosperum eventum futurum esse. Aliter paulo intellexit interpres, cum vertit: et undequaque hæc tibi perficienda decernimus. Possent fortasse et hoc pacto suppleta accipi: πρευμαίνῳς (τὸν Δαρεῖον) εὖ τελεῖν σοι περὶ τῶνδε, quomodo εὖ τελεῖν Σιδὸς Sept. adv. Theb. v. 35." Abreath. Atque hujus interpretationis veritatem adstruunt verba Atossæ, quæ statim sequuntur, ἀλλὰ—ἐνυπνίων κριτὴς γ' εἶμι. Utrum vero deos an Darium post τελεῖν intelligas, perinde est.

224. εἰ. ἀλλὰ—φάτιν. Tu vero primus horum somniorum interpres idemque benevolus filio domuique mee hæc asseruisti. περὶ τὸν φάτιν, fidenter aliquid promittimus, a. asserere.

226. ἐκτελοῖτο δὴ τὰ χρηστά. Altera lectio ἐκτελοῖτο, (ab ἐκτελοῖμαι, place, passive accepto,) quam Schol. quoque

Πάντα δῆσ' αὖτις θεοῖσι, τοῖς τ' ἐνερθε γῆς φίλοις,
 Εὐτ' ἂν εἰς οἶκον μόλωμεν. Κεῖνα δ' ἐκμαθεῖν δέλω,
 ὦ φίλοι, πῶ τὰς Ἀθήνας φασὶν ἰδρῦσθαι χθονός.
 Χο. Τῆλε πρὸς δυσμὰς ἄνακτος Ἡλίου φθινασμάτων. 230
 Ἀτ. Ἀλλὰ μὴν ἴμεν ἐμὸς παῖς τήνδε θηράσσει πόλιν.
 Χο. Πᾶσα γὰρ γένοιτ' ἂν Ἑλλὰς βασιλείῳς ὑπήκοος.

227. ἴμεν] ἴμεν Vit. γῆς] Omissum Ald. 230. πρὸς δυσμὰς] πρὸς δυσμαῖς
 Guelf. πρὸς δυσμᾶς Viteb. πρὸς δυσμὰς Brunck. dedit e Reg. A.

sequitur, postulare ut cā χρητὰ adverbialiter sumeretur. Plures ejusmodi formulæ apud Æschylum occurrunt, e. c. τὸ δ' εἰς ἰατρῶν. Agam. 167. τὸ δ' εἰς κρητὴν ibid. 359. Itaque vertendum: omnia jam bona eveniunt, quemadmodum Chorus Atossam jusserat precari τὰ ἀγὰρ ἐκτελεῖ γένοιθαι v. 216.

226. sqq. εἰς—μόλωμεν. Et hæc quidem omnia, ita ut mones, diis amicisque sub terra h. e. Dario faciemus, cum datum reveræ fuerimus. φίλοι, pluralis pro singulari, ut sæpe. Sic Choëph. 51. δισσοῦν θάνατον, regis Agamemnonis mors.

228. εἰς—χθονός. Interim hoc acire velim, amici, ubinam terrarum ita dicatur esse *Athens*. Hæc digressionem, quam sola reginæ curiositas peperisse dicatur, sapienter utitur poëta, ut Atheniensibus blandiri possit.

230. τῆλε—φθινασμάτων. Nunquam ego mihi persuaderi patiar, Æschylum infœcta hac locutione usum fuisse *δυσμαί*—φθινασμάτων. Nam *δυσμαί* ἥλιου et φθινασμάτων promissus eadem sunt, ut apponi quidem sibi utrumque queat, non alterum ab altero regi. Sic igitur emendandum esse censo:

τῆλε πρὸς δυσμαῖς, ἄνακτος Ἡλίου φθινασμάτων.

(Postquam ita scripseram, idem vidi Pauwio placuisse.) Talis appositio synonymorum, præsertim ubi alterum adjectis aliquot verbis explicetur, poëta tragico non indigna, utpote quam

Herodotus quoque usurpaverit lib. ii. c. 31. *ἢ δὲ (ὁ Νῆλος) ἀπὸ Ἰωνίης τε καὶ Ἡλίου δυσμαῖν*. Lectio πρὸς δυσμαῖς non solum auctoritate eod. Guelf. et edd. Ald. Rob. aliarumque, sed etiam consuetudine Æschyleæ firmatur, qui et alibi, ubi situs in loco significandus est, πρὸς cum dativo construit, e. c. Prom. 615. *εἰ πρὸς ἡλίου ναῖοντι πηγάς*, et v. 855. *Νῆλον πρὸς στήματι*. Quamquam non nego Accusativi quoque exempla apud eum occurrere. cf. ad Prometh. v. 348. Si quis igitur accusativum *δυσμαῖς* maffit, verte ita scribendum est:

τῆλε πρὸς δυσμαῖς, ἄνακτος Ἡλίου φθινασμάτων.

Δυσμαί, ut *δύος*, absolute ponitur de regione occidentali. Nostri cives dicerent: *Fern im Westen, wo die Sonne die Königin des Tages sich untern Augen entzieht*. Gallicus interpres *ἀνατολὸς* ad Persicam solis adorationem traxit: *dans les contrées où le soleil que nous adorons, disparaît à nos regards*. Verum *ἀνατολὸς* Græca quoque Solis appellatio, cf. Homer. Odyss. μ'. 176. "Ceterum Eustath. ad Il. λ'. p. 765. extr. huc respiciens: ἥλιον φθινόμενον ἰπὶ τοῦ ποντίου" et Heaych. *φθινόμενοι, φθίνουσι*." Abrech.

231. ἀλλὰ—πέλιν. Enimvero filius meus vehementer capere hanc urbem cupiebat.

232. πᾶσα γὰρ—δύνηος. Male latinitius interpres: *Imo omnis fiat Græcia*

- "Ατ. Ὅχι τις πάρεστιν αὐτοῖς ἀνδροπλήθειά στρατοῦ;
 Χο. Καὶ στρατὸς τοιοῦτος ἔρξαι πολλά δὴ Μήδους κακὰ.
 "Ατ. Καὶ τί πρὸς τέτοισιν ἄλλοι; πλεῖστοι ἔξαρτῆς δόμοις;
 Χο. Ἀργύρου πηγὴ τις αὐτοῖς ἔστι, δημοῦρος, χρυσόνος.
 "Ατ. Πότερὰ γὰρ τοῦτο ληδὸς ἀρχὴν διὰ χερσὶν αὐτοῖς πρέπει;

233. ὁχι τις] ὁχι, τις Turn. 234. ἔρξαι πολλά δὴ M. κακὰ]. ἔρξαι δὴ Μήδους
 πλεῖστα κακὰ Rob. 235. καὶ—ἄλλοι; πλεῖστοι] καὶ εἰ πρὸς τοῖς πλεῖστοι Ald.
 Post ἄλλοι nullum distinctionis signum Rob. 236. αὐτοῖς ἐστὶ] αὐτοῖς ἐστὶν αὐτοῖς
 Ald. 237. χερσὶν] χερσὶν sic Mosq. χερσὶ γ' Victor. Sed γ' abest Mosq.
 Regg. Ald. unde Brunckius metri causa dedit διὰ χερσὶν.

regi subdita. Fecit eum, ut raso
 Brunckius observat, vis partem
 Hæc enim in responsionibus sæpius re-
 fertur ad omisam brevem sententiam,
 cujus rationem affert. Itaque h. l.
 Abreschius bene hæc id. modum sup-
 plevit: Καὶ πλεῖστοι γὰρ καὶ εὐδὲν ἔστι
 νῆς, πᾶσα γὰρ—ἀπὸ τοῦ, τῆς δὲ πλεῖστοι
 δραχμῶν. Neque enim; nam hæc urbs
 expugnata, omnis, ὅσα ἐν τῇ πόλει
 tatem veniret.

233. ὁχι τις—οὐκ ἔστι. Interpres:
 Ita (sit) adestne illis copiosus exercitus.
 Vere autem judicavit Abreschius, nihil
 in interpretatione adhibendum, ver-
 baque sic potius ordinanda esse: ὁχι
 οὐκ ἀνδροπλήθειά τ. π. α., adeoque ip-
 sorum quædam armatarum virorum.

234. καὶ—κακὰ. Imo vero ejusmodi
 exercitus, qui multam jam Mædis h. v. Per-
 sis. mala inflixit. Marathoniam potis-
 simum pugnam significat. "δὴ h. l. pido
 ὁχι, ut Prom. v. 13." Abresch.

235. καὶ εὐδὲν ἔστι. Quid autem præ-
 terea? num etiam divitiarum quantum est
 ut ipsi domi superent? Interpres latius
 vertit: hinc aliquid insuper, quasi lege-
 retur καὶ εἰ. Sed interrogativum εἰ
 h. l. aptius.

236. ἀργύρου—χρυσόνος. Argenti quidam
 fons, i. e. fodina, ipsis est, terre the-
 saurus. "Sectiones argentarias in At-

tion olim uberes fuisse refert Strabo
 lib. ix. καὶ δ' ἀργύρου γὰρ ἐστὶν Ἀττικῆς
 ἀποκαταστάσις ἢ ἀργύρεα, καὶ δ' ἐκασταί.
 Locus autem, ut observat Casaub. ad
 h. l., ubi fuerat argentis vena, vocabatur
 Laurium. Thucyd. lib. ii. παρὰ τὴν
 ἐν τῇ πόλει γὰρ καλεῖσθαι, μέγα
 ἀπορία ἔστιν, ὅτι καὶ ἀργύρου μετὰ τὴν
 ἐκ τῆς Ἀθηνῶν. Et lib. vi. commemo-
 rat Alcibiades τὰς ἐν τῇ πόλει καὶ ἀ-
 γύρεα μετὰ τὴν πόλιν. Cf. etiam
 Herod. qui in Polybii testatur, potius
 Athenienses e Laurii metallis
 accipere ἀργύρου ἢ χρυσόνος; omni-
 noque Xenophon super Πέρσιν, quæ
 libris recte judicat Casaubonius ab eo
 hoc potissimum consilio scriptum esse,
 ut Athenienses ad fodinas aureæ ar-
 genti fodinas hortaretur." Stenl.

237. πότερὰ γὰρ—οὐκ ἔστι. Numquam
 αὐτοῖς ἐστὶν ἡ χερσὶν αὐτοῖς γένεσις? οὐκ ἔστι
 καὶ ἀρχὴν ἔστι. sagitta, quæ ideo dicitur
 arcum trahens s. tendens, quia arcus non
 aliam ob causam tenditur, quam ut
 sagitta emittatur. Paulo aliter scri-
 ptum τὴν ἀρχὴν ἀρχὴν, fortitudo arcum
 tendens. Male associatus est imaginem
 poeticam in ἐκασταί ἀρχὴν Latinius
 interpres; vult enim: cuspis per arcum
 ducta.

διὰ χερσὶν αὐτοῖς. Sic Eurip. Helen.
 v. 217. αὐτοῖς δ' αὐτοῖς.

Καὶ φέρε σαφείς τι πρᾶγος, ἰσθλὸν ἢ κακὸν κλύειν.

ΑΓΓΕΛΟΣ. ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

Ω ΓΗΣ ἀπάσης Ἀσιάδος πολίσματα,

ὦ Περσίς αἰᾶ, καὶ πολὺς πλούτου λιμὴν,

246. τι πρᾶγος] τι πρᾶγος Mosq. κλύειν] Excidit Rob. 247. Ἀσιάδος] Ἀσιά-
τιδος Ald.

λεγόμενος εἰς τῶν Ἱσθμῶν ἱερτάζων αὐτοῖς
τοῖς γάμοις παραγγέλλων. Hesych.
Ἀγγαρεῖς ἡ λίξις δὲ Περσιᾶς σημαίνει δὲ
καὶ τοὺς ἐν διαδοχῇ βασιλεῖς γραμμα-
τεφίρους. Idem et Ἀσπείδης dicti.
Suidas : Ἀσπείδης, οἱ ἐν διαδοχῇ γραμ-
ματοφίροι· οἱ δὲ αὐτοὶ Ἀγγαρεῖς τὰ δὲ ἐν-
ματα Περσιᾶς. Enstath. in Odyss. 19.
περὶ τοῦ δὲ παντὶ ἄλλῳ Διόνειον Ἀγγαρεῖς
οἱ ἐν διαδοχῇ γραματοφίροι· οἱ δὲ αὐτοὶ,
φνθί, καὶ Ἀσπείδης Περσιᾶς. Hos a
Cyro institutos fuisse docet Xenophon
Pæd. lib. viii. Χαιψάμινος γὰρ νόμος
δὲ πᾶσι τοῖς κατανύτοις τῆς ἡμέρας ἑκα-
τόμινος, ὅστις διαρκεῖ, ἑκατόμινος ἑκατόμινος
τοσούτοις διακρίνεται, καὶ ἵππους ἐν αὐτοῖς
παισίστησι, καὶ τοὺς ἑκατόμινους τού-
των. Καὶ ἕτερα ἰσθλὸν τῶν νόμων
ἱσθλὸν τὸν ἑκατόμινον παραδίδουσαι τὰ φε-
ρόμενα γράμματα, καὶ παραδίδουσαι, καὶ
παραλαμβάνουσαι τοὺς ἀπεσταλτάς ἵππους,
καὶ ἄλλους πᾶσι καλῶς. Ἔστι δ' ὅτι
οὐδὲ τὰς νόμους φασὶν ἱσθλῶσαι τούτων
τὸν νόμον, ἀλλὰ τὸν ἡμέτερον ἀγγέλλειν τὸν
νομοθετὴν διαδίδουσαι. Hactenus Stan-
leius; qui, quamvis illa quæ collegit
scriptorum loca ad cognoscendam An-
garis Persicæ veredariorumque publi-
corum (des Persischen Postwesen) ra-
tionem utilia sunt, tamen si ad hunc
locum spectes οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνειον
attulit. Hic enim nuntius non ex An-
garis illis per certa stationum inter-
valla dispositis est, neque cum eo nun-

tiorum genere, quæ nos vocante Pontem,
Ectafettes, appellamus comparandus.
Sed potius Æschylus talem esse nun-
tium finxit, quales nobis Couriers vo-
cantur, qui mandata ab eo, unde pro-
fecti sunt, loco, usque ad eum, ubi is,
ad quem data sunt, commoratur, perfe-
runt. Hunc enim nuntium non a prox-
ima statione, sed ex ipsa Græcia ve-
nire, satis declaratur v. 264. ubi se
cladi Persarum interfuisse testatur.
Quod reliquum est, illa τούτοις γὰρ—
πρὸς τοὺς μισθῶν nihil aliud significant,
quam, illum enim Persam accuratissimum
videre licet.

IN SCENAM III.

v. 247—529.

Nuntius a Xerxe missus clamore et
lamentatione Chori et Atossæ collo-
quium interrumpit.

247, 248. Quamquam πολλὸς πλοῦτος
λιμὴν sic explicari potest, ut sit magnus
divitiarum portus, ac de universo Persæ-
rum regno intelligatur, mihi tamen
verisimilius est postam scripsisse

ὦ Περσίς αἰᾶ, καὶ πᾶσι, πλοῦτος λι-
μὴν,

hoc sensu : O terre totius Asiaticæ oppi-
da, o Persiarum tellus, tuque, o urbs, portus
divitiarum; Suas nimirum, quam in ur-
bem, tanquam in portum omnes undi-

Ὡς ἐν μιᾷ πληγῇ κατέφθαρται πολὺς
Ὀλβος, τὸ Περσῶν δ' ἄνθος οἷχεται πεισόν.

250

ὦ μοι, κακὸν μὲν πρῶτον ἀγγέλλειν κακά·

Ὅμως δ' ἀνάγκη πᾶν ἀναπτύξαι πάθος

Πέρσαις. στρατὸς γὰρ πᾶς ὅλῳλε βαρβάρων.

250. τὸ Περσῶν δ' τὸ δὲ Περσῶν Ald. Rob. 252. ἀναπτύξαι] ἀναπτύσσαι Ald. Rob. Post hunc versum additur in Rob. hic versiculus;

Στίργει γὰρ οὐδὲς ἄγγελοι κακῶν ἰσῶν.

Eundem Gueff. commodius post v. 251. inserit. Sed supposititium esse Stephanus recte conjecit, et Abreschius Sophocleum esse Antig. 283. unde eum aliquis illustrationis causa, quod et Schol. fecit, adhibiturus ad marginem scripsit, e quo deinde in textum a nonnullis receptus est. 253. Πέρσαις] Πέρσαις legitur in Ald. in fine antecedentis versiculi; h. l. autem repetitur Πέρσαι. Πέρσαις e cod. Reg. B. rescripsit Brunck. loco vocativi adhuc editi.

que divitiæ confuebant. (Observandum est λιμὴν translate positum tripliciter usurpari. Primum sic, ut cum Euripides, quem Abreschius cum aliis laudat, Orest. v. 1077. Agamemnonis filium sic loquentem facit :

Χοί μιν γάρ ἐστι πώλις, ἱμοὶ δ' οὐκ ἴσται
δα,

Καὶ δῶμα πατρὸς, καὶ μέγας πλοῦτον
λιμὴν,

ubi μ. σ. λ. sunt ipse divitiæ, ad quas tamquam ad portum confugere possis. Similiter φθὺν λιμὴν Sepb. Antig. v. 1295. est ipse orcus, mortuorum portus et receptaculum. Alia ratio est, cum Longinus aet. ix. mortem appellat λιμὴν κακῶν, h. e. perfrugium adversus mala. Tertius vero usus occurrit Antig. v. 1013. sedes auguris appellatur πεισὸς εἰσὶν λιμὴν, pro tamquam ad portum omnes aves convolant. Eodem modo hic apud Æschylum πώλις πλοῦτον λιμὴν nominari censeo.) πώλις in πώλῃς a librariis mutatum esse videtur, qui πώλῃς e sequenti versiculo oculis anticipaverat. Æschylus autem non solet idem verbum, nisi orationis elegantia postulat, brevi intervallo repetere. Multo etiam verius urbs, quæ

regni caput est, et ubi regii thesauri asservantur, πλοῦτον λιμὴν appellatur, quam universum regnum. Πώλις etiam, urbs, κατ' ἔξοχην de Susis recte ponitur, præsertim cum πολίσματα, oppida, ei opponantur. Accedit, quod, si πόλις legamus, elegantior a majori ambitu ad minorem procedat oratio. Asia enim Persicum regnum, Persico regno Susa continentur. Inest etiam quasi quædam itineris a nuntio facti repetitio. Primum enim Asiæ, deinde Persidis fines intraverat; postremo jam ad Susorum urbem devenit.

249. sqq. ὥς ἐν μιᾷ—πεισόν. Ut uno eodemque ictu magna felicitas cœtera est; Persarumque flos caducus interiit. Hactenus nuntius cœlo quasi et aëri tantum Persarum calamitatem questus erat; gravissimisque verbis summam infortunii effuderat. In iis autem, quæ sequuntur, ad ipsum senum chorum convertitur.

250. sqq. ὦ μοι βαρβάρων. Heu mihi; malum quidem est mala primum nuntiare; necesse tamen est omnem calamitatem Persis exponere. Totus enim exercitus barbarorum h. e. Persarum interiit.

Χο. "Αἴ, ἄννα κακὰ, ἔγροφῇ α'.
 Νέοτα, καὶ δαί, αἴ, αἴ.
 Διαίνεσθε Πέρσαι
 Τὰ δ' ἄχος κλυαυτες.
 "Αγ. Ὡς πάντα γ' ἔστ' ἐκείνη διαπαραγγέλλει.
 Καὺτὸς δ' ἀέλπτως νόστιμον βλέπω φάος.
 Χο. Ἡ μακροβίος ἀντίς. α'. 200
 "Ὅδε γέ τις αἰὼν ἱφάνθη

254. ἄν'—κακὰ] ἄννα ἄννα κακὰ λυσσὰ λυσσὰ Ald. Rob. ἄννα ἄννα κακὰ Turn. Male Pauwius et Heathius ἄννα mutari volunt in αἰνὰ. 255. νέοτα] νότακα Rob. δαί] δαίνα Guelf. Rob. 256. διαίνεσθε] εἰαίνεσθε sic Mosq. διαίνεσθαι Guelf. Ald. διαίνεσθε δάκρυσι Rob. ubi tamen auctor additamenti scripsit δάκρυσι; quod scilicet intelligendum erat, non scribendum. 258. ὡς πάντα γ' ἔστ' ὡς πάντ' ἔστ' Ald. Rob. ἔστ' ἐκείνη] ἔσαι κίνα Mosq. 259. βλίτω] βλίτω Ald. 261. ἴδε

254. ἄν', ἄννα κακὰ. "Sic scripti et digesti verius in utraque cod. Reg. Prior non mihi est penthemimeris trochaica, quam quod raponi equadet Heathius. "Adjectivum ἄννης, quo carent lexica, valet λυσσῆς, ἄννης παρ-ακτιπῆς, ἄννης, ἄδιδάκτους, ut exponunt veteres glossæ. Occurrit iterum infra v. 1047. et 1053." Brunck. ἄννα νέοτα κακὰ καὶ δαίνα sunt tristitia mala, recentia s. recenti et inusitato furore recentia, atque hostilia.

256. διαίνεσθε, irrigemini scil. lacrymis.

258. ὡς—διαπαραγγέλλει. Ut scilicet illa omnia prout perierunt. Male enim interpres latinus: quoniam illa omnia peracta sunt. "Sic infra v. 515. διαπαραγγέλλειν σφαγῆς; ubi vid. Schol. Sic Choëph. 880. ἀνέβη διαπαραγγέλλειν ἱ. σφαγῆς. Ald. v. 1008. Sophocl. in Trachin. v. 797. et Thom. Mag. v. Διαπαραγγέλλειν. Eurip. Helen. v. 864. διαπαραγγέλλει; πενήμις, actum de nobis est. Et simplex verbum in. ventri Choëph. v. 130. διαπαραγγέλλειν ἄλλοι. Eundem usum; præstant omnia ferme reliqua verba faciendi, ut, ἰατρῶ-ξαι Eurip. Hec. 515. Soph. Œd. Co-

don. 1730. et infra Agam. 1286. ἰε-γνάσθαι Eurip. Helen. 1104. Œrest. 1224. Hippol. 565. ἐκτεγγνάσθαι Soph. Antig. 1298. ubi Schol. explanat per ἐκτεγγνάσθαι, et διαγγάσθαι Soph. Œd. Col. 1481. Eurip. Hec. Hippol. 613.—"ἀδράκῃ.

259. νόστιμον φάος, reditus diem, ut νόστιμον ἄμαρ Odyss. ζ'. 311. et sæpius apud Homerum.

260. αἴ. ἡ μακροβίος—ἑλάνων. Profecto nimium longæva videtur hæc vita senibus, inexpectatam hæcce calamitatem audiendo. ἴδε τις hic non conjungenda, quemadmodum Eurip. Electr. v. 907. εἰσὶν ὅνδε προσέβλινται, aliisque lo-sis ap. Adreschiiq. commemoratis; sed h. l. vis ad μακροβίος retrahendum, etiamque illa intendendi vi præditum est. Ordo enim verborum: ἡ μακροβίος τις ἴδε γὰρ αἰὼν ἱφάνθη. Infinitivus ἀκούειν. ellipsi præpositivis ὡς καὶ δα jungitur cum μακροβίος. Nijmum diu sibi vixisse videntur senes, vel ὡς εἰς τὸ ἀκούειν etc. ut istam calamitatem audire possent, superstites, vel ἴδε τὸ ἀκούειν, propterea quod eam vi-vendo attigerint, auribusque accepe-runt.

Γεραίοις, ἀπύουεν

Τόδε πῆμ' αἰλκπτον.

"Αγ. Καὶ μὴν παρών γε, κοῦ λόγους ἄλλαν κλύων,
Πέρσαι, Φράσταιρ' ἄν, οἳ ἐπορσύνδη καὶ κά.

Χο. Ὅττοττοτοῖ, μάταν σροφῇ β.

Τὰ πολλὰ βέλεα παρμεγῇ

Γᾶς ἀπ' Ἀσίδος ἤλδ' ἐπ' αἶαν

Δίαν, Ἑλλάδα χῶραν.

"Αγ. Πλήθους νεκρῶν δυσπότμως ἐφθαρμέναν 270
Σαλαμῆνος ἄνται; πῶς θε πρόσχωρος τόπος.

Χο. Ὅττοττοτοῖ, φίλων ἀντις β.

Ἀλίδονα σώματα πολυσαφῇ

γέ τις] ἄλλο γέ τις Ald. ἰφάνδη] ἰφάνη Vit. ἰφάνδη Ald. Turn. 262. γεραίοις] γεραίοις Ald. 264. γε] τε Mosq. Vit. 265. Πέρσαι] Πέρσαις Rob. 268. Ἀσίδος] Ἀσιάδος Vit. 270. δυσπότμως] δυσπότμως Mosq. 271. πρόσχωρος] πρόσχωρος Mosq. Ald. 273. ἀλίδονα σώματα πολυσαφῇ] Arnaldus, ut hic versus secundo strophes secundæ respondent, ejecto vocabulo σώματα, quod ut v. 596. subintelligi possit, ita scribendum opinatur:

ἀλίδονα πολυσαφῇ τε.

264. Choricorum senum verbum ἀπύουεν occasionem præbet nuntio, illa quæ sequuntur adjiciendi: Atqui vero ego, qui privatus adfui, nec alios tantum narrantes audiui, optime discerni, quanta illis mala acciderint.

266. sq. μάταν—χῶραν. Eheu! Frustra igitur tam multa omnis generis tela, h. e. tot millia hominum armatorum e multis variisque gentibus confiatorum, in Græciam, claram et nobilem terram, ex Asia venerunt.

270. sq. πλῆθος—τόπος. Oppleta sunt cadaveribus militum infelicitèr perditorum Salaminis littora, omniisque vicinitas, scil. ex pugna navali Salaminia, cf. Herodot. viii. 89.

273. ἀλίδονα πολυσαφῇ, mari jactata obspiciuntur: ὁ κερὲς merca. Post πολυσαφῇ non intelligendum sanguine, ut Schol. videtur, sed undis. Aliud est jactari

fluctibus, aliud mergi. Itaque nec Pauwii ratione utimur, qui πολυσαφῇ κατθανόντα arctius copulanda censuit, q. d. in aquis extincti. Nos potius κατθανόντα cum πλαγαστοῖς in διπλάσσειν jungimus; ut universæ antistrophes hæc sententia sit: Heu, heu, corpora amicorum in errabundis navibus, scil. fractis et submersis, mortua ferri dicis, mari jactata ac κερὲς merca. Ita πλαγαστοῖς διπλάσσειν vel proprie accipiendum, de tabulis navium, in quibus miseri naufragi enatare cupiebant, sed antequam ad lictus appellerent suffocati peribant, ita ut paulo post eorum cadavera mari disjicerentur; vel parte pro toto posita, integras naves significat, in quibus nautici vel cæsi, vel submersi sunt. De v. διπλάξ cf. Clav. Æschyl. h. v.

Κατθανόντα λέγεις φέρεσθαι

Πλαγκτοῖς ἐν διπλάκεσσιν.

*Αγ. Οὐδὲν γὰρ ἤρκει τόξα, πᾶς δ' ἀπώλλυτο
Στρατὸς, δαμασθεῖς ναῖτησιν ἐμβολαῖς.

Χο. Ἰὺζ' ἄποτμον βοᾶν

σροφὴ γ'.

Δυσαιανῇ Πέρσαις

Δαῖοις, ὡς πάντα παγκάκως

280

*Ἐδεσαν, αἶ, αἶ, στρατοῦ φθαρέντος.

*Αγ. Ὡς πλεῖστον ἔχθος ὄνομα Σαλαμῖνος κλύειν

Φεῦ, τῶν Ἀθηνῶν ὡς στένω μεμνημένος.

Χο. Στυγναί γ' Ἀθᾶναι δαῖοις

ἀντις. γ'.

274. κατθανόντα] κατθανόντα Viteb. 275. ἐν διπλάκεσσιν] ἐν διπλάκεσσιν inepte corrigit Pauw. 276. ἀπώλλυτο] ἀπώλυτο Ald. 277. στρατὸς] λιὸς Guelf. ναῖτησιν] ναῖται Turn. 278. Ἰὺζ'] Ἰὺς Turn. 280. πάντα παγκάκως] Sic Mosq. Vit. πάντα κακῶς Guelf. 282. κλύειν] κλῶν add. Mosq. 284. στυγναί γ' Ἀθᾶναι] στυγαί δ' Ἀθᾶναι Guelf. Turn.

276. sq. οὐδὲν—ἐμβολαῖς. Nihil enim Persis profuerunt arcus; omnis autem exercitus periit, navium hostilium impetu victus. ναῖται ἐμβολαί de navium in hostiles impetu et concursu, cum adversis proris in proras, vel in latera irruebant. Cf. Thucyd. vii. 36. Polyb. i. 24.

277. sqq. Ἰὺζ'—φθαρέντος. Emitte infastum lugubrem clamorem super infelicibus Persis! Ut omnia pessime gesserunt, heu, heu, perditio exercitus! cf. v. 936. sqq. δαῖοις non pugnacibus, ut interpr. reddidit, sed infelicibus. Schol. ad Sophocl. v. 796. δαῖος κωνῆς τὸ πωλύμιον, ἀντιπῶς δὲ τὸ δύστηνον. Et alius ibid. Ὡς δαῖα. δῆνα πεισιθαυῖα, ἢ κατακαυμμένη, καταπτελεμένη, κατακαυμένη.—Καὶ Αἰσχόλος ἀντὶ τοῦ Ἀθλῖα κίχρηται τῇ λῆξι. cf. Spanhem. ad Aristoph. Ran. v. 925.

282. ὦ—κλύειν. O Salaminis nomen acerbissimum auditu et infestissimum! ἔχθος non est fastidium, sed odium ex damno accepto.

283. ὡς στένω μεμνημένος. Quam

gemo, cum Athenarum reminiscor! Ejusmodi vocibus Aeschylus populi Atheniensium aures mirifice delectari soiebat.

284. sqq. στυγναί—ἀνδρῶς. Exosa, graves, formidabiles, hostibus Athenae sunt; meminisse licet, quam multas Persidum liberis parentibusve otibus viduasque viris reddiderint.

ἐνιδας. “Orbas nempe liberis parentibusve, quasdam utrisque. Hoc valet ἰδως, ut recte illustravit Schol. per ἰσσημίον, ὀρφανόν, quo et solo sensu novit Homerus, observantibus grammaticis. Vid. Iliad. x. 44. Odys. i. 524. Noster in Choëph. v. 245. Ἰδὼ γήνας ἰδων αἰστοῦ πατρὸς, et v. 792. πῶλος ἰδως πατρὸς-φίλου. Eurip. Orest. v. 930. ἀνδρῶν ἐνιδας dixit mulieres, quarum mariti absentes.—Ἀνδρῶς notat in universum mulierem sine viro, sive matrimonio fuerit juncta, sive non. Eurip. Androm. v. 343. ἄνδρῶν ἐν δέμοις χήρας καθεῖμαι, et Soph. Trach. v. 313. τίς ποτ' εἰ. ἄνδρῶς ἢ τιμῶ-

Μεμνησθαί τοι πάρα

ὧς πολλὰς Περσίδων μάταν

Ἐκτισαν εὐνίδας ἢ δ' ἀνάνδρους.

Ἀτ. Σιγῶ πάλαι δύστηνος ἐκπεπληγμένη

Κακοῖς· ὑπερβάλλει γὰρ ἢ δε συμφορὰ,

Τὸ μήτε λέξαι, μήτ' ἐρωτῆσαι πάδη.

290

Ὅμως δ' ἀνάγκη πημονᾶς βροτοῖς φέρειν,

Θεῶν διδόντων· πᾶν δ' ἀναπτύξας πάθος

Λέξον κατασταῖς, κεί στένεις κακοῖς ὅμως,

285. τοι] τι Mosq. Vit. 286. πάρα ὡς πολλὰς] Hiatus vitandi causa, quod tamen necessarium non est, transponere malebat Abreschius:

μεμνησθαί τοι πάρα πολλὰς

ὡς Περσίδων—

Περσίδων] τῶν Περσίδων Mosq. Vit. 289. ἐπερβάλλει] ἐπερβάλλει Vit. 291. βρο-
τοῖς] βροτοῖς Vit. Ald. Turn.

σα. Huc refero inprimis Eurip. Cycl.
v. 303.

Ἄλλος δὲ Πριάμου γαί' ἰχέρωσ' Ἑλ-
λάδα

Πολλῶν νεκρῶν ποιῶσα δαυρητὴ φόνον,
Ἀλέχους τ' ἀνάνδρους, γράυς τ' ἀπαι-
δας ὄλιον,

Πολιεύς τι πατήρας—

et Orest. v. 1136.

Ὦν πατήρας ἱκτινί, ὃν τ' ἀπώλειον
εἴπων,

Νύμφας τ' Ἰθνην ἱερφάνος ξυταίρων."

Abresch.

μάταν vero h. l. non est immerito, sine causa, ut Abreschius putabat, quamquam id alibi e. c. Agam. 1283. ita usurpatur, sed potius frustra, nullo effectu, quemadmodum v. 266. positum reperimus. Nempe si Xerxes victor discessisset, acerbam quidem uxoribus matribusque tot militum occisorum jac- tura, sed tamen ferenda fuisset; nunc cum tot millibus hominum perditis nil nisi damnum et ignominiam lucratus esset, multo acerbior iis casus ad ani- mum accidere debebat.

ἱκτινα. "Κρίσαι ἀντὶ τοῦ ποιῶν fre- quens in primis Æschylo. Euripidi et

Sophocli τῶναις et φαίνω, cujus tamen in Trach. v. 915. ταῦτ' ἴσθη χεῖρ γυναι- κεία κτίσαι." Abresch.

288. sqq. σιγῶ—πάδη. Diu est, quod taceo infelix, obstupefacta malis; tantum enim hoc est infortunium, ut ne- que loqui, neque sciscitare calamitates ausa fuerim.

ἱκτινηγμένη κακοῖς. Comparat A- breschius Achill. Tat. vi. p. 361. ἱκτι- νήγη καὶ ἴσθη σιωπῇ, et p. 367. ἡ μὲν δὲ τῇ παραλόγῃ τῇ συμφορῇ ἱκτινα- γῆσα λειώσωνται, ut alia mittamus. Ce- terum neque, quod ei in mentem venit, ut post ἱκτινηγμένη suppleamus λό- γῳ, neque ante τὸ μήτε λίξαι particula ὥσπερ, sed potius ἱς præpositio intelli- genda est, ut sæpe in hac loquendi forma.

291. ὅμως δ' ἀνάγκη. "Eurip. Al- cest. v. 1071.

Κεῖ δ' ἴσθης ἰδὲ κακτερεῖν Διὸς λόγον."

Abresch.

292. πᾶν δ' ἀναπτύξας—λίξον. Su- pra in Prometh. v. 193. πᾶντ' ἐκκάλυψον καὶ λίγων' ἡμῖν λόγον.

293. καὶ στένεις κακοῖς ὅμως. Malim ἡμῶς, ut significet, quamvis tu similiter,

Τίς οὐ τίθνηκε, τίνα δὲ καὶ πενθήσομεν
 Τῶν ἀρχαλείων, ὅς τ' ἐπὶ σκηπτουχίᾳ
 Ταχδεῖς ἀνάνδρουν τάξιν ἡγήμου θανόν.

* Αγ. Ξέρξης μὲν αὐτὸς ζῇ τε καὶ φάος βλέπει.

* Ατ. Ἐμοῖς μὲν εἴπας θάμασιν φάος μέγα,
 Καὶ λευκὸν ἡμᾶς νυκτὸς ἐκ μαλαγχίμου.

* Αγ. Ἀρταμίδαρης δὲ μυρίας ἴππου βραβεῖς

300

296. θανόν] θανὼν sic Mosq. 297. μὲν abest Mosq. 298. θάμασιν] θάμας Mosq. Viteb. 299. μαλαγχίμου] μαλαγχίμου Ald.

s. aequo atque ego his malis ingemiscas. Ἰμῶς temere repetitum e v. 291. h. l. friget.

πρηνεστέ, αἰετῶν κορυφαῖα καὶ κορυφαῖοι, v. Clav. in Καθίστημι. τίνα δὲ καὶ — ἴσ' ἰσ'. Scholiastes ait in quibusdam codd. scriptum fuisse ἴσ' hoc scilicet: quoniam vero nobis lugendus sis ex imperatoribus, et quomodo quisque in imperio constitutus, morte sua aciem destituerit. Haud male quidem; attamen vulgata quoque sic explicari potest, ut ἡγεμόνων ad summos duces, pertineat, verba autem ἴσ' ἰσ' describantur minorum ordinum duces sub illorum auspiciis imperantes, σκηπτουχίᾳ imperium militare h. l. designat, ἀνάνδρουν τάξιν ἡγήμου θανόν sic interpretor, qui morte sua cohortem in solitudinem coniecerit, jam viro scilicet forti imperatore carentem, adeoque viribus fractam et imbecillam, ἄρξιν saepe de imperatore et viro forti κατ' ἔχον διειρηνοτάτημ est, Omnis etiam simpliciter ἀνάνδρουν significare potest viduam, s. viduatam. Sic nostri homines forti imperatore legionis occiso vel mortuo dicere solent, sein Regiment sey verwaischt. Ita certe dignior Aeschilo et Aetio persona sensus exit, quam ex Heghii ratione, sic illa vertentis: quique sceptigeris praefectus cohortem eviratum duce destitutam reliquit moriens. "σκηπτουχίᾳ enim, inquit, isti non erant

σάτραπες aut qui σάτραπες appellantur βασιλῆς βασιλείας σάτραπες, sed tantum Eunuchi, unde ἀνάνδρουν τάξιν subiungit poeta. Regii corporis apud Persas custodiam eunuchis primus commisit Cyrus, teste Xenophonte Cyrop. vii. 3, 6. viii. 3, 8. Hi satellites numero trecenti erant, et σκηπτουχίᾳ appellabantur, isque primus praefuit Gadates ipse eunuchus." Quae quidem omnia etsi vera et recte observata sunt, minime tamen huius loci sententiam attingunt. Nam primum ἰσ' ἰσ' σκηπτουχίᾳ ταχδεῖς non significat sceptigerorum cohorti praefectus, sed potius in imperio constitutus: deinde cum ineptum h. l. fuisset satellitum regiarum mentionem facere, tum praesertim eviratum spadonum cohortem hic nominare prorsus absurdum et minime decorum.

297. ζῇ τε καὶ φάος βλέπει. "Homeric. Iliad. α'. 88. ἰσὺ ζῶντες καὶ ἰσὺ χθονὶ διακομίζουσι." Stant.

298. ἰσὺς—μαλαγχίμου. Sane tu quidem domui meae magnam lucem denuntiasti, aliumque h. e. clarum diem ex atra nocte. Imagine utitur suavi, et materni animi benevolentiam et caritatem spirante. Succurrit nobilissimum Horatii carmen Od. iv. 5, 2.

300. μυρίας ἴππου βραβεῖς, decem millium equitum dux, Hesych. βραβεία, δέχομαι.

Στυφλοὺς παρ' ἀπτάς δέινεται Σιληνίῳ·
 Χρὶ χιλίαρχος Δαδάκης, πληγῇ δαῖς,
 Πήδημα κοῦφον ἐκ νεὼς ἀφήλατο·
 Τενάγων τ' ἄριστος Βακτρῶν Ἰθαγενὴς
 Θαλασσοπλήκτον νῆσον Αἴαντος ποδῶ.
 Δίλαιοι, Ἀρσάμης τε κ' Ἀργύστης τρίτος,
 Οἷδ' ἀμφὶ νῆσαν τὴν πελειοδρέμμουται
 Νικώμενοι κύρισον ἰσχυρὰν χθοναί·
 Πηγαῖς τε Νείλου γειτονῶν Αἰγυπτίου
 Ἀρκετὺς, Ἀδεύης, καὶ Φερεσσεύης τρίτος,
 Φαρνοῦχος, οἶδε ναὸς ἐκ μιᾶς πέσον.

301. *παρ' αὐτὰς* *παρεκταῖς* Mosq. *Σιληνίαν* *Ληνίαν* Mosq. 302. *πληγῇ*
πληγῆς Vit. 303. *ἀφῆλαιο* *ἀφῆλλατο* Mosq. Ald. 304 *εἰάγων* *επαίγων*
Ald. *εἰσίγων* Rob. *ἰθαγιῆς* *ἰθαγιῆς* Rob. 307. *πιλοθερίμουα* *πιλοθερίμουα*

Ald. 309. Αλυρσίον] Αλυρσίον sic Mosq. 310. Φερσίον] Sic scriptum nomen Brunckius in utroque cod. Reg. reperit. φερσίον Mosq. φερσίον Ald. φερσίον Rob. 311. ὀδὴ νῆξ] ὀττι νῆξ Mosq. ὀδὴ νῆξ Ald. ὀττι νῆξ Rob. Heathio, quod Attici augmentum non abjiciant, rescribendum videtur ἔκτισον νῆξ, pro ἔκτις νῆξ.

301. σποφλότης—Σιληνίων, cœditur ad
opera histore Sicilicæ. Silenii ora
est Salernitina insula: prærupta et sco-
pulosæ. vid. Schel. ad b. l. Attendant
vero lector, quanta dictionis varietate
et copia usæ fuerit Ezechylus in de-
scribendis enuntiandiisque v. 301. sqq.
imperatoris moribus.

303. πρὸς τὸν αὐτὸν ἐν τῇ ἀφ᾽ ἡλίου, *facile saltu ex nave decussit*, h. l. letali vulnere accepto praecipit in mare cecidit. Sic Cebrionem vulneratum ex curru decidentem Homerus ἀγνῶσφι *urinatori* comparat, sic coque Patroclus cum acerba irrisione :

ὁ πόσιος καὶ μέλι' ἐλάφους ἀνέρε, ὡς βῆα
 καὶ ἐστρεφε.
 (Iliad. α'. 742. 745.)

304, 305. Τινάγων—πολύ. Ac Te-
nagon, fortissimus Bactriorum indigena,
Ajacis insulam, Salamina, fluctibus marinis

percussam, incolit, h. e. ibi sepultus est.
volūn non solum est pascere, sed etiam
habitare.

307. *πάλιν δεικνύμεν* i. q. Homero *πολυτέρημεν* columbas multas alentes. "Salaminem insulam Veneris in tutela fuisse, ex Homero discimus; unde probabile est, columbas summae curae incolas enutrivisse, atque insulam illis abundasse. Veneri enim sacra hae avis." Stahl.

308. *ἰαυρῶν ἰαυρῶν χθονί. πυρρῶν*
ut arisare apud Latinos primam
cornibus ferire significat, deinde sim-
pliciter ferire, percutere. h. l. de cadave-
ribus: horum imperatorum frequenter
ad littora allisis capiendum. ἰαυρῶν
χθονί, ut postea v. 317. σαλαρῶ γῆ
dicitur Salaminia tellus, ob asperam et sax-
osam littora.

311. Φερνύχοι. “Tres ἱππάρχαι,

Χρυσεύς, Μάταλλος μυριόνταρχος θανόν,
 Ἴππου μελαίνης ἡγεμὼν τρισμυρίας,
 Πυρρῶν ζαπληδῆ δάσκιον γενειᾶδα
 Ἔτεγγ', ἀμείβων χρῶτα πορφύρεα βαφῇ.
 Καὶ Μᾶγος Ἀραδος, Ἀρτάμης τε Βάκτριος,
 Σκληρᾶς μέτοικος γῆς ἐκεῖ κατέφθιτο.
 Ἀμυστρεις, Ἀμφιστρεὺς τε πολύπονον δόρυ
 Νομῶν, ὃ τ' ἐσθλὸς Ἀριόμαρδος Σάρδεσι

312. Μάταλλος] μάταλος Mosq. 314. πυρρῶν] πυρρὸν Mosq. δάσκιον] δάσκιον idem. 316. καὶ Μᾶγος Ἀραδος] καὶ μάγος ἄραδος Ald. καὶ μάγος ἄραδος Rob. καὶ μάγος Ἀραδος Turn. Ἀρτάμης] ἀρτάμης Rob. 318. Ἀμυστρεις] Ita Brunckius rescripsit. ἀμυστρεις Rob. Sic et Codd. Regg.

equitatus praefecti, memorantur Herodoto lib. vii. 88. quorum tertius Φαργούχης appellatur." Stanl.

καὶ ἐν ταῖς μίαις πέντε. Haud injuria Brunckius offenditur hac sententia, una eademque ex nave istos duces cecidisse. Quomodo enim non mirum videatur tot imperatores eandem conscendisse navem? Attamen illa veteris Grammatici explicatio, quam idem vir doctissimus enotavit, ἐνέσθησαν ἐν μίαις πέντε τῶν Ἀθηναίων, etsi istam difficultatem tollit, ambiguitate premitur, et contextui parum respondet. Omnes enim, quibus h. l. nuntias utitur, locutiones mortem ducum diserte describunt. Itaque vel dicamus licet, Æschylum hic a veritate rei per incuriam discessisse, vel eum sic potius scripsisse coniciamus:

οἷδε καὶ ἐν μίᾳ πέντε,
 tmesi pro καὶ ἐξέτισαν μίᾳ scil. ἡμέρῃ.
 (Post μίᾳ sæpe intelligendum esse ἡμέρῃ vel ἡμέρῃ, docuit Lamb. Bos in Ellipse. Gr.) Infra v. 429. sic finit nuntias:

Εἰ γὰρ εὖδ' ἴσθι, μηδ' ἄρ' ἡ μ' ἐξ ἧ
 μ' ἦ

Πληθὺς τοιοῦτάριθμοι ἀνδράπων θανόν.

312. Χρυσεύς. "Chryseus nomen est proprium. Sequentis nominis duplex

est lectio, Μάταλλος, Μίταλλος. In MS. Reg. B. scholium; ὁ Μίταλλος Ἀραψ ἦν, καὶ διὰ τούτου καὶ τὴν μελαίνην ἴππον εἶχε. Ταῦτα γὰρ οἱ Ἀραβικοὶ ἴπποι." Brunck.

314. ζαπληδῆ δάσκιον γενειᾶδα. "Suidas ex Epigr. citat ζαπληδὶς στόμα. Petron. c. 99. barbis horrentibus nauta, i. e. hispidus, multibarbus, ut loquitur Apuleius Flor. lib. i. sub principium." Abresch.

315. χρῶτα ἱμείων πορφύρεα βαφῇ. Cutis colorem mutans purpureo sanguinis tinctu. πορφύρειον αἷμα, πορφύρειον δάκρυον Homerus dixit. Fundus autem translationis e re tinctoria sumta in nobilissima ejusdem comparatione Iliad. δ'. 141. sqq.

316. Μᾶγος. "Nomen gentilitium. Stephanus de Urb. v. Μαγία: εἰς καὶ Μάγος Ἰσθός περὶ Μηδίας. Herodot. i. 101. ἴσθι δὲ Μηδων τοσάδε γενεά, Βουσαι, Παρητακηνοί, Στερούχαις, Ἀριζαντοί, Βούδιαι, Μ' ἄ γ' οἱ. Γενεά μιν Μάδων ἴσθι τάδε." Stanl.

317. σκληρᾶς μέτοιικος γῆς ἐκεῖ κατέφθιτο. Quasi hospes aut inquilinus adiiit Salaminem insulam, ibique perit.

318. πολύπονον δόρυ, hasta qua strenue pugnauerat. Cf. Agam. v. 63. sqq.

Πένθος παρασχών, Σησάμης δ' ὁ Μύσιος, 320
 Θάρυβίς τε πεντήκοντα πεντάκις νεῶν
 Ταγὸς, γένος Λυρναῖος, εὐειδὴς ἀνὴρ,
 Κεῖται θανὼν δείλαιος οὐ μάλ' εὐτυχῶς.
 Σύνευσίς τε πρῶτος εἰς εὐψυχίαν,
 Κιλίκων ἑπαρχος, εἰς ἀνὴρ πλείστ' οὐ πόνον
 Ἐχθροῖς παρασχών, εὐκλειῶς ἀπώλετο.
 Τοιῶνδ' ἄρ' ἐρχόνταν ὑπεμνήσθην πέρι·

320. Σησάμης] Sic et Viteb. *σισάμης* Ald. Rob. Vict. Copulam δ' Brunckius inseruit e MSS. Regg. 321. Θάρυβίς] *Θάρυβις* Rob. 323. *εὐτυχῶς*] *εὐτυχῶν* Rob. 324. *Σύνευσίς* τε] *εὐνείς* τε Mosq. Rob. 325. *ἑπαρχος*] Hoc Brunckius in cod. Reg. B. notatum invenit pro varia lectione. *ἑπαρχος* Rob. Vict. 326. *εὐκλειῶς*] *ἀνηλιῶς* Guelf. 327. *τοιῶνδ' ἄρ' ἐρχόνταν*] *τοιῶνδ' ἐρχόνταν* Mosq. hiante metro. *τοιῶνδ' ἐρχόνταν* νῦν Ald. *τοιῶνδ' ἄρ' ἐρχόνταν* νῦν Rdbb. Vict. *τοιῶνδ' ἄρ' ἔτταν* νῦν Turn. metro quidem restituto, sed incerta auctoritate. Stanley placebat: *τοιῶνδ' ἄρ' ἐρχόνταν* νῦν. Canter vero conjecerat: *τοιῶνδ' ἄρ' ἐρχῶν* νῦν. Nos Brunckium secuti sumus.

320. Σάρδεις πένθος παρασχών. Sardibus luctum, nempe sua morte importans. Utrum autem hic Ariomardus idem sit, qui supra Thebarum Ægyptiarum dux nominabatur, v. 38. an alius, definiri nequit.

Σησάμης. "Hoc nomen in codd. Regg. diversimode scriptum: Σισάμης, Σισάμης, Σισσάμης. Postremum vitium manifestum. Vera scriptura servata in v. 979. Sequens nomen duplici etiam modo scriptum, Θάρυβις, Θάρυβις." Brunck.

322. Λυρναῖος. "Interpres Græcus: ἐν γένος ὦν ἀπὸ Λύρνης τῆς χώρας. Imo σὺς πώλιος. Steph. de Urb. *Λυρνησίδος*, πώλις Τρωϊκῇ, μία τῶν Ἰδισαίων ἐν τῇ Τρωϊδί· ἐν Ἰδισκῇ Λυρνησίδος. Διςχάλος δὲ Πέρσης, ὡς ἀπὸ τοῦ Λύρνη, ἡ Λύρνη, Λυρναῖος." Stahl. "Ad hunc locum jam monuere viri docti, Eustathium existimasse prius ex posteriori per syncopen factum, sed huiusmodi syncopen ego haud capio. Rectius ni fallor dixisset Λύρνην, per apocopen, eandem quæ Λυρνησίδος; inde Λυρναῖον, pro Λυρ-

νησίον. Hesychio Λύρνης, eadem quæ Tenedos." Abresch.

324. sqq. Σύνευσίς—ἀπώλετο. Et Syennesis virtute et animi fortitudine facile princeps, Cilicium præfectus, unus ille, qui maximum laborem hostibus facebat, gloriosa morte occubuit. "Apud Herodot. vii. 98. inter eos, qui in classe proximi a ducibus *διομασθέντα* fuere, recensetur Κίλξ Σύνευσίς, Oromedontis filius. Erat vero Syennesis, ni fallor, nomen commune Regibus Ciliciæ, Cyaxari et Alyatti coætaneus, memoratur Herodoto lib. i. 64. Alterius sub Dario mentionem facit idem lib. v. 118. Meminit et tertii Xenophon in Κύρου ἀνακ. lib. vii. ubi reges omnium regionum, quas in expeditione illa peragraverant Græci enumerat." Stahl.

327. sq. *τοιῶνδ'—κακά*. Et hi quidem, quorum mentionem feci, meri principes sunt; pauca vero e multis tibi mala narro. Nihil scilicet de tot millibus equitum, peditum, nauticorum cæsis, nihil de variis eorum calamitatibus dixerat.

- Πολλῶν παρόντων δ' ὀλίγ' ἀπαγγέλλω ποικίλ.
 *Αγ. Αἶ αἶ, κακῶν ὄψιστα δὴ κλύω τάδε,
 Αἴσχη τε Πέρσας καὶ λόγος πωπύραται. 330
 Ἀτὰρ φράσον μοι τοῦτ' ἀντιστρέψας πάλιν,
 Πόσον δὲ πλῆθος ἦν νεῶν Ἑλληνίδων,
 Ὅσ' ἀξιῶσαι Περσικῇ στρατεύματι
 Μάχην ξυνέσθαι ναῖησιν ἐμβολαῖς;
 *Αγ. Πλήθους μὲν ἂν σάφ' ἴσθ' ἵκασι βαρβάρους
 Ναυσὶ κρατῆσαι. Καὶ γὰρ Ἑλλήσιν μὲν ἦν
 Ὅ πῶς ἀριθμὸς ἐς τριακάδας δέκα
 Νεῶν, δεκάς δ' ἦν τῶνδε χωρὶς ἑκκρίτος

328. ἀπαγγέλλω] ἀπαγγελλῶ Bob. Tuzn. ἀπαγγέλλω Guelf. 331. ἀτὰρ] ἀντὰρ Mosq. 332. πῶσον δὲ] πῶσον δὲ Bob. πῶσον τι Tuzn. πῶσον δὲ Guelf. 334. ναῖη-
 σιν ἐμβολαῖς] ναῖησιν ἐμβολαῖς Mosq. ναῖησιν ἐμβολαῖς Vit. ναῖησιν ἐμβολαῖς Ald.
 335. δὲ] Abest Mosq. βαρβάρους] βαρβάρων Mosq. Vit.

329. κακῶν ὄψιστα. "Ut rōice ὄψι-
 στος Suppl. v. 488. et σημάτων ὄψιστος
 Lycophr. v. 305." Abresch.

330. αἴσχη—πωπύραται. Quae Persis
 dādeceata. et acutae lamentationes offerunt.

331. ἀντιστρέψας πάλιν. "Euripa.
 ἀντιδρῶν in Phoen. v. 1213. et Ion. 934.
 εἰπὼν ἅπ' ἀρχῆς αὐδῆς dixit Soph. Ajax.
 v. 1119. quod si quis alium facere ju-
 bet, ἀναποδῆσαι dicitur (lat. recedere.)
 Herodot. v. 92. 6. ἀναποδίζων τὸν πόρε-
 να." Abresch.

332. πῶσον δὲ πλῆθος ἦν, quantus tan-
 dem fuit numerus. "Sic uterque cod.
 Reg. Glossa in B. ἂν] τοῦ δέ. Hinc
 orta vulg. lectio." Brunck.

333, 334. ὅσ' ἀξιῶσαι—ἐμβολαῖς.
 Ut auderent cum Persico exercitu pug-
 nam conserere navium congressionibus;
 i. q. oratione praesa. diceretur ὅσ' ἀξιῶ-
 σαι ναυμαχίῃν.

335. sq. πλῆθος—κρατῆσαι. "Or-
 do est: πλῆθους μὲν ἵκασι, σάφ' ἴσθαι
 βαρβάρους ναυσὶ κρατῆσαι ἂν. Si navium
 multitudo aliquid ad victoriam contulisse-
 set, certo scias barbaros victuros fuisse.

Particulae Latinae versio: vix non ex-
 primit: quoad numerum quidem certo scias
 longe barbaros navibus superasse." Brunck.

336. καὶ γὰρ Ἑλλήσιν. Male versio
 latina: nam et Graecis. Vertendum erat:
 Etenim Graecis.

337. ὁ πῶς ἀριθμὸς. "Graecorum
 classem Ctesias septingentarum na-
 vium fuisse narrat; at Herodotus non
 nisi trecentarum et octoginta, lib. viii.
 82. quarum xvi. tantam Lacedaemonii,
 olivax. Athenienses praebuerunt. De
 Atticarum navium numero conseruit
 Plutarchus in Themistocle; quin ipse
 Herodotus lib. eod. c. 61. ναυμα-
 χολογημέναις. co. Atheniensibus tribuit,
 οὐκ ἐσθλῇ Diodor. Sic. lib. xiv."
 Siml.

338. διπλὸς—ἱσχυρὸς. Praeter has octo
 decem naves bonitate, h. e. a magnitudine
 a. celeritate, praestantes, s. eximiae erant.
 χωρὶς τοῦτ' conjungendum. Scous ac-
 cepit Schol. qui χωρὶς ἱσχυρὸς copu-
 lit, adeoque Aeschylum non cox naves
 numerare, sed cox navibus x. selectas
 comprehendere existimavit.

Ξέρξῃ δέ, καὶ γὰρ οἶδα, χιλιάς μὲν ἦν,
 ὣν ἦγε, πλῆθος· αἱ δ' ὑπέροικοι τάχει 340
 Ἑκατὸν δις ἦσαν, ἑπτά δ'. Ὡδ' ἔχει λόγος.
 Μή σοι δοκῶμεν τῇδε λειφθῆναι μάχῃ·
 Ἀλλ' ὧδε δαίμων τις κατέφθειρε στρατὸν,

339. καὶ abest Mosq. 340. ὡν ἦγε πλῆθος] Plutarchus in Themistocle, ubi h. l. citat, legit νῶν τὸ πλῆθος. ὑπέροικοι] ὑπέρτατοι Mosq. 342. δοκῶμεν]

δοκῶμεν Ald. λειφθῆναι] ληφθῆναι sic Mosq.

339. Ξέρξῃ δέ. Xerxis classem mille ducentarum et septem navium fuisse refert; quo potissimum teste, ut exploratæ fidei, utitur Plutarchus, in vita Themistocle. *περὶ δὲ τοῦ πλῆθους τῶν βαρεαρινῶν νῶν, Διοχόλος ὁ ποιητὴς ὡς ὧν εἰδὼς καὶ διαβιβάζουσιν, ἐν τραγωδίᾳ Πίερσαι, λέγει ταῦτα: Ξέρξῃ δὲ—Μῶν τὸ πλῆθος—ἑπτά δέ.* Adstipulatur Herodotus, post Æschylum testis optimus, lib. vii. 79. *Τῶν δὲ τριήρων ἑκατὸν μὲν ἰσχύοντο ἑπτά καὶ διηκόσιαι καὶ χίλαιο.* Dein ex his quot e qualibet regione suppeditatæ fuerint, disertissime narrat. Eundem ad numerum collineare videtur Diodorus Siculus lib. ii. inquit, *νῆες δὲ σύμπεσαι μυριάδι πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων.* Minus curiose agunt, qui non nisi mille et ducentas numerant. Horum est Isocrates, in Panathenæico: *καὶ Ξέρξῃ τοῦ τότε βασιλεύοντος τριήρεις μὲν συναγαγόντες διακοσίας καὶ χιλίας.* Et in Pægyrico: *προσπλιουσῶν δὲ τριήρων διακοσίων καὶ χιλίων.* Et Corn. Nep. in Themistocle: *Hujus enim classis mille et ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerariarum sequebantur.* Verum hoc intelligendum tantum *κατὰ τὸ ἐλασχιρίστερον.* Quanto magis patice dictum ab iis, qui mille navium fuisse asserunt? ut Ctesias, *τριήρεις χιλίας ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,* et Cicero in Verrem, *Xerxem mille numero navium classem ad Delum appulisse* scribit. Ceterum apud hos, ut loquitur

VOL. I.

Varro de R. R. lib. ii. c. 1. *non est ut sit ad amussim, ut non est cum dictum mille naves fuisse ad Trojam etc.*—Stanl.

340. ὡν ἦγε πλῆθος. “Non crediderim ego aliter hic legisse Plutarchum, atque nos hodie, quod existimat Stanl. et Spanhem. ad Julian. p. 280. sed pro ὡν ἦγε πλῆθος, ideo scripsit νῶν τὸ πλῆθος, ut, quod fieri solet quam sæpissime, et omnes, qui breviter aliorum verba adducunt, faciunt, verbis abrupte et extra nexum suum laudatis, sensus constaret.” *Abrech.*

ὑπέροικοι τάχει. *Celeritate præstantes.*

342. μή σοι—μάχη. Interpres lat. falsam lectionem δοκῶμεν secutus vertit: *Num tibi videtur in hac pugna inferiores fuisse?* “Verum τῇδε non debet cum μάχη conjungi, sed seorsim verti hac ex parte, id est, quod ad numerum navium attinet, (πλῆθος ἵκανοι v. 335.) Ex sequente autem ἄλλα manifestum τὸ μὴ h. l. non interrogative, sed negative poni. Legendum igitur omnino est, *δοκῶμεν.* Ne tibi videamur ab hac parte in prælio inferiores fuisse.” Heath.

343. στρατὸν. “Schol. legit λαὸν, quo sensu, nempe pro στρατὸν, cadente Græcitate frequentatum docet du Cange: sed usum antiquissimum probat noster, ejus iterum est infra v. 731. *πῶς λαὸς κατέφθειρεται ὅρι,* et ut *καὶ πῶς στρατὸς* v. 730. sic *λαὸς* v. 383.

31

Τάλαντα βρίας οὐκ ἰσορρόπων τύχη.

*Ατ. Θεοὶ πόλιν σώζουσι Παλλάδος θεῶς.

*Αγ. Ἔστ' ἄρ' Ἀθηνῶν, ἔστ' ἀπόρρητος πόλις.

Ἀνδρῶν γὰρ ὄντων, ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές.

*Ατ. Ἀρχὴ δὲ ναυσὶ συμβολῆς τίς ἦν φράσον,
Τίνες κατῆρξαν, πότερον Ἑλλήνες, μάχης,

*Ἡ παῖς ἐμὸς, πλήθει καταυχήσας νεῶν.

350

*Αγ. Ἦρξεν μὲν, ᾧ δέσποινα, τοῦ παντὸς κακοῦ

346. Hic versus Atossæ tribuitur et legitur ἔτ' ἄρ' Ἀθηνῶν ἔστ' ἀπόρρητος πόλις Rob. 1τ' ἄρ' legitur etiam in Mosq. Viteb. Guelf. 351. ἦρξεν] ἦρξ Guelf. Ald. Turn.

et Anton. Liber. c. xxx. λαὸν ἀθροίσαντες ἀφίκοντο εἰς Ἱταλίαν παρὰ τὴν Ἀθρίαν. Contra στρατὸν pro λαὸν habet Eumenid. 686. 892." *Abresch.*

344. τάλαντα βρίας οὐκ ἰσορρόπων τύχη. Qui (scil. δαίμων) lances haud æquilibrî fortuna oneravit. Apud Homerum Jupiter fingitur fatalem populorum vel hominum sortem in trutina ponderare; ita ut, quorum lanx potiori gravitate deorsum vergat, iis exitium portendatur. Sic Il. 9. 70. imposuerat lancibus δύο αἵρεσι τανηληγίδος θανάτου, Trojanorum nempe et Achivorum; tumque

Ἔλκε δὲ μίσην λαβὼν, βίητι δ' αἰετοῖ μιν ἦμαρ Ἀχαιῶν.

Eodem modo in Achillis et Hectoris certamine Il. 9. 210. sqq. ubi Hectoris morti destinati lanx deprimebatur. Fieri tamen potest ut imaginem hujus trutinæ paulo aliter informaverit Æschylus. Nam si bonam fortunam Persarum et Græcorum ponderatam esse finxit, gravior lanx utique Græcorum, levior Persarum erat. cf. Clav. in *Ἰσόβροτος*.

346. Ἔστ' ἄρ' Ἀθηνῶν, ἔστ' ἀπόρρητος πόλις. Cum hic sensus particulam ἄρα, non ἄρα postulet, (nam hoc interrogativum est, quod, si hic versus nuntio tribuatur, admitti nequit;) ἄρα vero propter primæ syllabæ brevitatem

tem locum hic non inveniatur, certissimum arbitror, hosce versiculos ita legendos esse.

*Ατ. Θεοὶ πόλιν σώζουσι Παλλάδος θεῶς.
Ἔστ' ἄρ' Ἀθηνῶν ἔστ' ἀπόρρητος πόλις;

*Αγ. Ἀνδρῶν γὰρ ὄντων, ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές.

h. e. Atossa: Dii profecto urbem Palladis servant.—Adhucne igitur Athenarum urbs invicta est? Nuntius: Est profecto; nec mirum. Nam cum iis victorum fortium copia sit, firmissimo utuntur munimento. Et hanc rationem jam editio Robortelli prævit, nisi quod ibi pro 1τ' ἄρ' vitiose scriptum 1τ' ἄρ', et pro signo interrogandi, quod abesse non debet, punctum post ἕρκος positum est. In responsione nuntii particula γὰρ involvit suppressam quæstionis propositæ affirmationem.

350. πλήθει καταυχήσας νεῶν. Superbiens s. fretus navium multitudine. "Verbum notes, cujus nulla in lexicis vestigia, præterquam ex Jacobi epist. ii. 13. ubi in quibusdam libris καταυχῆται pro καταναυχῆται lectum fuisse scribit Corn. a Lapide, cunctis nihilominus libris MSS. quorum V. L. collegerunt viri docti, in vulgatam conspirantibus, quam et genuinam esse puto." *Abresch.*

Φανείς ἀλάστωρ ἢ κακὸς δαίμων ποδῖν.
 Ἀνὴρ γὰρ Ἑλλήν ἐξ Ἀθηναίων στρατοῦ
 Ἑλθὼν, ἔλεξε παιδὶ σὼ Ἐβέρξῃ τάδε,
 Ὡς εἰ μελαίνης νυκτὸς ἵξεται κνέφας,
 Ἑλληνες οὐ μένοισιν, ἀλλὰ σέλμασι
 Νεῶν ἐπενδορόντες, ἄλλος ἄλλοσε
 Δρασμῷ κρυφαίῳ βίοτον ἐπωσαίαιτο.
 Ὁ δ' εὐδὺς ὥς ἤκουσεν, οὐ ξυνεῖς δόλον
 Ἑλληνος ἀνδρὸς, οὐδὲ τὸν θεῶν φθόρον,
 Πᾶσι προφανεῖ τόνδε ναυάρχους λόγον·
 Εὖτ' ἂν φλέγων ἀκτῖσιν ἥλιος χθόνα
 Λήξῃ, κνέφας δὲ τέμενος αἰθέρως λάβῃ,

360

ἤρξιν sine μὲν Rob. 356. σέλμασι] σίλμασι Ald. 357. νῶν] τῶν Mosq. ἱπποδορόντες] ἱπποδορόντες Mosq. Vit. Rob. 358. κρυφαίῳ βίοντι] π. βίον Mosq. κρυφαίῳ βίον Viteb. 361. ναυάρχους] ναυάρχαι Ald. ναυάρχαι^{αι} Guelf. 362. χθόνα] φλόγα Rob.

352. ἀλάστωρ h. l. infestus genius. v. lex. Æschyl. h. v.

353. ἀνὴρ γὰρ Ἑλλήν. "Cui nomen Sicinius. Astutissimum hoc Themistoclis commentum memorat Herodotus lib. viii. 76. et Diodorus Sic. lib. xi. p. 231." Stanl.

354. ἔλεξε—Ἐβέρξῃ τάδε. "Vel potius, πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν Βαβυλῶν, si Herodoto credimus, qui et nuntii verba paulo aliter refert. Ἐπιμύσει με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναῖος λάβῃ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (συγχάνει γὰρ φρονίον τὰ βασιλῆας, καὶ βουλευόμενος μάλλον τὰ ὑμῖντι κατόπισθε γινέσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσσεται ἵτι οἱ Ἕλληνες δρασμῷ βουλεύονται κατὰφθορήντες. καὶ τῶν παρὲξ καλλίστοις ὑμῖας ἔργον ἀπάντων ἱεργάσασθαι, ἢ μὴ περιίδοντες διαδράντας αὐτούς· οὗτοι γὰρ ἀλλήλοισιν ἰμφοροῦσι, οὗτοι ἀντιστήσονται ὑμῖν. Πρὸς ἰαυτούς τι σφίσις ἔψινθε καυμαχίοντας τοὺς τὰ ὑμῖντι φρονήοντας καὶ τοὺς μὴ. Ceterum

cum nostro consentit Diodor. Sicul. ἱπποδορόντες (Θεμιστοκλῆς) πρὸς τὸν Πέρξην αὐτομολῆσαι, καὶ διαβιβάζεσθαι δόντες μάλλουσι αἱ πρὸς Σαλαμῶνα νῆες ἐπὶ τοῦ δρασμοῦ ἐν τῶν τόπων καὶ πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀδραστεῖν." Stanl. Ceterum h. l. rectius, quam in versione lat. Stanl. sic verteris: Græcus homo ab Atheniensium exercitu veniens filio tuo Xerxi hæc dixit: Græcos cum primum noctis tenebræ ingruissent, haud amplius mansuros, sed occupatis navium transtris alium alia via vitam clam aufugiendo servaturos esse.

360. θεῶν φθόρον. Ignorans deos ei victoriam, quam de Græciis reportare sperabat, invadere, h. e. ei non decrevisse. cf. not. ad v. 91.

362. sq. εὖτ' ἂν—λάβῃ. Simulac utere sol radiis terram cœsusset ac tenebræ templa ætheris occupaverint. Τίμνος αἰθέρως, ut Latini cœli templa.

Τάξαι νεῶν μὲν στῖφος ἐν στίχοις τρεῖσιν,
 Ἐκπλους φυλάσσειν καὶ πόρους ἀλιρρόδους,
 Ἄλλας δὲ κύκλω νῆσον Αἴαντος πέριξ,
 Ὡς εἰ μόρον φευξοίαθ' Ἕλληνες κακὸν,
 Ναυσὶ κρυφαίως δρασμὸν εὐρόντες τινὰ,
 Πᾶσι στέρεσθαι κρατὸς ἦν προκείμενον.
 Τοιαῦτ' ἔλεξε κάρθ' ὑπ' ἐκθύμου φρενός. 370
 Οὐ γὰρ τὸ μέλλον ἐκ θεῶν ἠπίστατο.
 Οἱ δ' οὐκ ἀπόσμως, ἀλλὰ πειδάρχῳ φρενὶ
 Δεῖπνόν τ' ἐπορσύνοντο, ναυβάτης τ' ἀνὴρ
 Ἐτροποῦτο κώπην σκαλμὸν ἀμφ' εὐήρετμον.

364. μὲν στῖφος] στῖφος μὲν Ald. Rob. στῖφος μὲν Gueif. Turn. στίχοις] στίχ^{αις}
 sic Mosq. 365. ἀλιρρόδους] ἀλιρρόδους Ald. Rob. 367. φευξοίαθ'] φευξοίανθ'
 Rob. 369. τέρεισθαι] τερεικισθαι Mosq. 370. τοιαῦτ'] τοιαῦτ' Rob. Gueif.
 ὅπ' ἐκθύμου] Gueif. ὅπ' ἐκθύμου Rob. Mosq. ὅπ' ἐκθύμου Victor. φρενός] φρενὶ Mosq.
 372. πειδάρχῳ] πειδάρχῳ Mosq. 373. διπνόν τε] Abest τ' hiant metro. Gueif.
 Ald. Rob. Turn. Vict. διπνόν γ' conj. Stanl. Sed melius cum Brunckio διπνόν τ'
 scribitur. ναυβάτης] ναύτης Ald. ναυάτης Turn. Vict. Gueif. ναυβάτης cum
 Brunckio rescripsimus, cum dudum inter Philologos constet ναυάτης Græcum non
 esse. 374. ἐτροποῦτο] τροποῦτο Turn.

365. ἱππλους—καὶ πόρους ἀλιρρόδους,
 castus et freta paritima, per quæ ni-
 mirum enavigandi copia erat.

366. νῆσον Αἴαντος πέριξ. "Herodot.
 viii. 76. ἀνήγον μὲν τὸ ἄπ' ἰσπύρης κίρας
 κυκλοῦμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, et mox
 τῷδε δὲ ἵστα ἀνήγοντας νῆας, ἵνα δὴ
 τοῖσιν Ἕλλησι μὴδὲ θυγίαι ἐξῇ, ἀλλ'
 ἀπολαμφθῆναι ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν
 τῶν ἰσ' Ἀργεμισίῳ ἀγωνισμάτων." Stanl.

367. sqq. ἄρ—προκείμενον. Adeo' ut,
 si malam perniciem Græci effugerent, ac
 navibus clam elabentibus occasionem reperi-
 rent, omnibus scil. navium in præsidio
 collocatarum ducibus capitis pœna denun-
 tiaretur. Ita si πᾶσι de præfectis tan-
 tum s. ναυάρχαις v. 361. intelligatur,
 (nam de omnibus classiariis accipere
 nulla necessitas cogit) non est quod
 cum Schol. pro κρατὸς legamus κράτους,
 quod ne metrum quidem admittit, nisi

forte κάρτος ille scripserat.

370. κάρθ' ὅπ' ἐκθύμου φρενός, animo
 valde feroci atque fidente.

372. sqq. οἱ δ'—εὐήρετμον. Hi vero
 non negligenter, sed obsequenti animo cœ-
 nam parabant, et unusquisque nauticus
 alligavit remum circa scalmum remis ap-
 tum.

373. διπνόν τ' ἐπορσύνοντο. "Persæ
 semel tantum in die, idque ad cœnæ
 tempus, cibum capescebant. Hinc fa-
 cetum Megacreontis dictum, cuius me-
 minit Herodotus lib. viii. c. 20. qui
 præclare actum dicebat cum Abderitis,
 quod Xerxes non bis quotidie cibum
 caperet, nam si iis præter cœnam, quam
 ei dederant, etiam prandium præben-
 dum fuisset, nihil illis ea calamitate
 durius accidere potuisset." Stanl.

374. ἐτροποῦτο. Inde lorum, quo
 scalmum religabant; τροποῦτο dictus.

Ἐπεὶ δὲ φέγγος ἡλίου κατέφθιτο,
 Καὶ νύξ ἐπῆει, πᾶς ἀνὴρ κόπης ἀναξ
 Ἔς ναῦν ἐχώρει, πᾶς δ' ὄπλων ἐπιστάτης,
 Τάξις δὲ τάξιν παρεκάλει νεὸς μακρᾶς.
 Πλείουσι δ', ὡς ἕκαστος ἦν τεταγμένος,
 Καὶ πάννυχτοι δὴ διάπλοον καδίστασαν
 Νεῶν ἀνακτες πάντα ναυτικὸν λεῶν.
 Καὶ νύξ ἐχώρει, κού μάλ' Ἑλλήνων στρατὸς
 Κρυφαῖον ἐκπλουν οὐδαμῇ καδίστατο.
 Ἐπεὶ γε μέντοι λευκόπωλος ἡμέρα
 Πᾶσαν κατέσχε γαῖαν εὐφегγῆς ἰδεῖν,
 Πρῶτον μὲν ἤχοι πέλαδος Ἑλλήνων πάρα

380

377. *ἐς ναῦν*] *ἐς ναῦς* Mosq. Guelf. 378. *νεὸς μακρᾶς* excidit Mosq. 380. καὶ πάννυχτοι δὴ διάπλοον] πάννυχτοι δὴ διάπλοον Rob. 381. *ναῦν*] *ναῶν* Rob. 385. *κατέσχε*] *κατάγει* Mosq. *γαῖαν*] *γῆν* Ald. 386. *ἤχοι*] *ἤχῃ* Ald. Turn. *ἤχῃ* Rob. Mosq. *ἦδη* conj. Pauw. *ἤχοι* ex ingeniosa Pierisoni conjectura (ad Mærin p. 176.) quam confirmat Cod. Reg. B. ubi vulgato *ἤχῃ* superscriptum *ἤχοι*.

376. *κόπης ἀναξ*, i. e. *remex*. "Reprehendit Euripidem Aristoteles hac phrasi usum, ac si minus esse decora. Rhetor. lib. iii. c. 2. Τὸ δὲ, ὡς ὁ Τάλας Εὐρυπιδου φησὶ, κ ὡ π α ς ἀ ν ἄ ς ο ς ι ι κ ἄ π ο ὅ ὃ ς ι ι ς Μ υ σ ῖ α ν, ἀ π ρ ι σ τ ῆ ς, ὅ νι μί ζ ο ν τὸ ἀ ν ἄ ς ο ς ι ι η κ α τ' ἄ ξ ι α ν." Stanl. "Verum expedit rem Eustath. ad Iliad. β'. p. 261. docens in talibus non regis significationem spectandam, sed quatenus in genere notet dominum curamque gerentem rei cuiuscunque; sic mox v. 383. *ναῶν ἀνακτες*. Oppian. Hal. i. 17. *στυλάων ἀνακτες*. cf. nostri Agam. v. 70. Nec non Spanhem. ad Aristoph. Ran. v. 1291. Iterumque Eustath. ad Odys. α'. p. 67." Abresch.

377. *ἔπλων ἐπιστάτης* interpretor de milite classico; nam quemadmodum remiges metaphoricè remorum ἀνακτες appellabantur, sic milites armorum præfecti.

380. καὶ πάννυχτοι. "Herodot. lib. viii. 67. *ἰσίοις δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυροποιήσας οἱ ἱκαντοί· οἱ μὲν δὲ ταῦτα σῆς νυκτὸς, οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες, παραγείνοντο*." Stanl. *διάπλοον* h. l. adjective sumtum, significat *navigando sine remissione intentum*. Nempe navium duces omnem populum nauticum per totam noctem ministeriis navalibus operam dare jubebant.

384. *λευκόπωλος ἡμέρα*. "Ut nocti nigros, sic et Auroræ equos albos tribuunt poëtæ. Theocritus:

Οὐδ' ἔπλ' ἄ λυσιπποῦς ἀνατρέχῃ ἐς Διὸς ἁέως.

Q. Calaber lib. i.

Ἦδ' ὡς μακροβόισιν ἀγαλλομένη φρένας ἱπποῖς." Stanl.

386. *ἔπλων μὲν—ἤχῃ*. Ac primum quidem classicum a Græcis sublatum Echoi instar cantici acclamabat; Echo autem insularis petra ilico altissima voce resonabat. Magnifica sane descriptio!

Μολπηδὸν ἠϋφήμησεν, ὄρδιον δ' ἄμα
 Ἀντηλάλαξε νησιώτιδος πέτρας
 Ἠχά' φόβος δὲ πᾶσι βαρεβάροις παρῆν
 Γνώμης ἀποσφαλεῖσιν. Οὐ γὰρ ὡς φυγῇ
 Παιᾶν' ἐφύμνουν σεμνὸν Ἕλληνες τότε,
 Ἄλλ' ἐς μάχην ὀρμῶντες ἐνψύχῳ θράσει.
 Σάλπιγξ δ' αὐτῇ πάντ' ἐκείν' ἐπέφλεγεν

390

387. ἠϋφήμησεν] ἐφάμησεν Ald. Rob.
 387. οὐ γὰρ ὡς φυγῇ] οὐ γὰρ ὡς ἡ

390. οὐ γὰρ ὡς φυγῇ] οὐ γὰρ ὡς ἡ
 392. ὀρμῶντες] ὀρμῶντες Guelf. Rob.

αἰλαδος est clamorque virum clangorque
 tubarum, ut Virgillii verbis utamur. Hic
 dicitur *μολπηδὸν ἐφάμησαι*, quoniam
ὄρδιος ille *ῥῆμος* certos numeros certam-
 que modulationem habebat, ad exci-
 tandam virtutem pugnantium hostesque
 terrendos compositam. Cf. Lex. *Æs-*
chyl. v. *ὄρδιος*. Sed quamquam h. l.
 hujus *ὄρδιου ῥήμου* quædam descriptio
 continetur, non tamen in iis, quæ sta-
 tim sequuntur, vocabulum *ὄρδιον* adjecti-
 vi loco, ita ut *ῥήμου* supplendum sit, sed
 potius adverbialiter positum accipio;
 et *ὄρδιον ἀνταλαλάζειν* interpretor inten-
 tissima voce resonare, vel reclamare. Ger-
 manice sic verterim: Nun rief von Sei-
 ten der Griechen ein dem Gesange ähn-
 liches Schlachtgeschrey jauchzend der Echo
 zu; und schnell hallte mit lauter Stimme
 von den Felsen der Insel die Echo wieder.

390. sqq. οὐ γὰρ ὡς φυγῇ—θράσει.
 Non enim quasi ad fugam gravem *Paana*
 canebant *Græci*, sed animosa audacia ad
 pugnam ruentes.

ἐφύμνου. " Ut *ἰλολογμὸν ἐφύμνῳ*
 in Choëph. v. 383. et *τὶ χθελ* Eumen.
 905. Pro invocare posuit Soph. Antig.
 669." *Abresch.*

393. Σάλπιγξ—ἐπίφλεγεν. Tuba
 vero clangore omnia ista accendebat.

ἐπίφλεγεν. " Glossæ in Reg. β'.
ἐπείρασεν, *ἐπείρεον*. Schol. *ἐπείγειν*.
 Frequens poetis verbi *φλέγειν* usus me-
 taphoricus. Soph. Theb. 288. Eurip.
 Phœniss. 248. *Ἄρης αἶμα δάϊον φλέγει*.

E Græcis mutuatus est Virgilius, cum
alibi, tum Æn. x. 865.

Clamore incendunt cælum Troësque
 Latiniq.

ix. 500. de Euryali matre :

Illam incendentem luctus Idæus et
 Actor

Corripiunt.—

πολυδάκρυτος Ἄϊδας γόνος φλέγουσαν, ut
 ait Comic. Thesmoph. 1050. ubi male
 excusum *φλέγουσαν*. Bacchylides in
 Analectis nostris T. i. p. 151. inter
 Pacis laudes illud recenset, quod
συμπόσιν ἱερῶν βεβήσεν ἄγρια,
παιδιῶν δ' ὄμιλον φλέγουσαι.

Sophocl. Aj. 196. *ἔσαν ὀρεαίαν φλέγον*.
 Nec absimile est istud *Œdip. Tyr.*

187. *παιδὶν δὲ λάμπει σπορόμενά τε γῆρας*
ἱμαστος." *Brunch.*

πάντ' ἱκίνα, omnem istum tumultum.

Fortasse autem *Æschylus* ediderat :

Σάλπιγξ δ' αὐτῇ πάντ' ἐπείφλεγεν.

Tuba autem clangore omne littus accendit,
 nempe insulam Salaminiam, aliarumque
 circumjacentium. " Ceterum de tubi-
 cine Virgilius :

quo non præstantior alter

Ære ciere viros, Martemque accen-
 dere cantu.

Lycophron v. 249. sqq.

Καὶ δὲ παταῖσι γαίαν ἐρχομένη Ἄρης
Στερέμω τὸν αἵματ' ἰκίνα ἱμάστος.
Stanh.

Εὐδὺς δὲ πάσης ῥοδιάδος ξυνεμβολῇ
 Ἐπαισαν ἄλμην βρύχιόν ἐκ κελεύσματος,
 Θωῶς δὲ πάντες ἦσαν ἐφανεῖς ἰδεῖν.
 Τὸ δεξιὸν μὲν πρῶτον εὐτακτον κέρας
 Ἦγετο κόσμῳ, δεύτερον δ' ὁ πᾶς στόλος
 Ἐπεξεχώρει, καὶ παρῇν ὁμοῦ κλύειν
 Πολλὴν βοήν· ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε,
 Ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ
 Παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρώων ἔδη,
 Θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἄγων.
 Καὶ μὴν παρ' ἡμῶν Περσίδος γλώσσης ῥόδος

400

394. εὐδὺς] Sic Mosq. Vit. item Regg. Vulg. Iwif. 395. κελεύσματος] κελεύματα Mosq. 396. ἦσαν] ἴσαν Ald. ἐφανεῖς] ἐφανῆς Mosq. 397. εὐτακτον] εὐτάκτων Mosq. Guelf. 399. ἐπεξεχώρει] Sic Mosq. Vit. Regg. Ald. Turn. Reliqui ἐπεξεχώρει. 401. ἐλευθεροῦτε δὲ] ἐλευθεῖ δὲ sic Mosq.

394. sq. εὐδὺς—ἴδῃν. Statim vero junctis remorum strepituum percussionibus audito celeusmate verberabant, ac celeriter omnes conspicui erant. ξυνεμβολῇ non est incursu, sed exprimit remorum percussionem ab omnibus eodem momento factam. Remigibus enim in remis impellendis suos numeros, certosque percussionum modos fuisse, inter omnes constat. in κελεύσματος, vel audito celeusmate, vel secundum celeusma, ut Sept. adv. Theb. 856. in dictione allegorica ex remigandi negotio petita κατ' ὄρον γίνομαι ἰσίστιν. Celeustes,

qui requiemque modumque

Voce dabat remis,

(Ovid. Metam. 3. 629.) hortator idem a Latinis dictus, vel pausarius, media in puppi stabat. Ita Silius Italicus: lib. vi. 361.

mediæ stat margine puppis,

Qui voce alternos nautarum temperet ictus,

Et remis dictet sonitum, pariterque relatis

Ad numerum plaudat resonantia cœcula tonsis.

397-403. τὸ δεξιὸν—ἄγων. Ac primum quidem dextrum cornu scite instructum ordine præibat, deinde reliqua tota classis subsequebatur, simulque hic undique clamor audiebatur: O filii Græcorum, ite, liberate patriam, liberate liberos, uxoribus deorum patriorum sedes, majorumque sepulcra; nunc pro omnibus pugnandum est. Hæc narrationis pars Atheniensium aures gratissimo sensu mulcere debuit!

404. sq. καὶ μὴν—ἔκμη. Enimvero et a nobis Persicæ linguæ strepitus illis recurrebat, neque ullus amplius erat cunctandi locus. "Moris enim erat apud Persas, ubi manus consererent, clamorem tollere, quo et hostes terrerent, et incitarent suos. Curt. lib. iii. Jam in conspectu, sed et extra teli factum utraque acies erat, cum priores Persæ inconditum et trucem sustulere clamorem. Diodor. Sic. lib. xvii. εἰ Μανδάνης πρῶτον συνάλαξαντες, βοὴν ἔχαιον ἰσίστιν· μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων ἀντιφθιγγαμίνοι, συνήκας μὲν ἢ συνεγγὺς ἑρσιὰ πᾶσα· τὸ δὲ μέγιστος τῆς βοῆς ὅστις ἐπὶ τὴν προγγιγναμίνοι πρᾶνγην, ὥς ἂν πεντάκοντα μυριάδας μὲν φωνῇ συνεχουσῶν.—" Stani.

Ἵππητίαζε, κούπέτ' ἦν μέλλειν ἀκμή.
 Εὐδὺς δὲ ναῦς ἐν νηὶ χαλκῆρῃ στόλον
 Ἐπαισεν ἤρξε δ' ἐμβολῆς Ἑλληνικῇ
 Ναῦς, ἀποδραύει πάντα Φοινίσσης νεῶς
 Κόρυμβ', ἐκ' ἄλλην δ' ἄλλος ἴδυνεν δόρυ.
 Τὰ πρῶτα μὲν δὴ ρεῦμα Περσικοῦ στρατοῦ

410

409. Ἵδυν· Ἵδυν Mosq. Guelf. εἴδυν cod. Reg. B. in contextu et pro V. L. Ἵδυν. 410. τὰ πρῶτα] καὶ πρῶτα Rob. μὲν δὴ] μὲν οὖν Ald. Rob. Mosq.

κούπέτ' ἦν μέλλειν ἀκμή. Ordo est: ἀκμή ἦν οὐκίτι μέλλειν. Ventum erat ad ipsum temporis articulum, qui omnem moram excludebat. Germani dicerent: *Es war die höchste Zeit nicht weiter zu zaudern*. Sic Agam. 1364. τὸ μὲν μέλλειν δ' ἀκμή.

406. sq. ἰδὺς—ἴπαισιν. Confestim navis, Græca in nave Persica aratum rostrum percussit. “Pro ἐμβόλῃ, rostrō navis, στόλον hic positum a poëta recte monuit Schol. παρὰ τὸ εἰς ἔξυ συνιστάλ-θαι, etc. quibus parilia scribit Hesych. cum Eustath. ad Odys. μ'. p. 494. 12. Pollux lib. i. Segm. 86. distinguit inter στόλον et ἐμβόλον.” Abresch. Fieri tamen potest, ut h. l. στόλος proprie sic dictus designetur.

407. sqq. ἤρξε—κόρυμβ'. Primum vero impetum dedit Græca navis et omnia Phœnicæ navis aplustria diffregit. “Ita etiam Herodotus lib. viii. Utrum vero navis hæc Atheniensis fuerit, an Æginensis, apud ipsos Græcos non constabat. Ἀμινίης δὲ, inquit, Παλληνίδες, ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἔκασαθ' αἰς, νηὶ ἐμβάλλει. Συμπλακείσης δὲ τῆς νηὸς καὶ οὐ δυναμένην ἀπαλλασθῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμινίῃ βοηθούσιντες συνίμωγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λίγους γινέσθαι τῆς ναυμαχίας τὴν ἀρχήν. Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσαντας εἰς Αἰγίνα, ταύτην ὄναι τὴν ἄρξασαν. Æschylus, qui et ipse Atheniensis, priori sententiæ favisse videtur; dicit enim navem Græcanicam, quæ conflictum incepit, Phæ-

nissam confregisse; at Phœnices in hoc prælio adversus Athenienses instructum fuisse monet Herodotus lib. cit. c. 85. κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναῖους ἰσχυράτα Φοίνικες οὗτοι γὰρ ὄντων τὸ πρῶτον Ἑλυσίνος τι καὶ ἰσχυρὴς κίρας. Idem vero in hac pugna Æginetis primas partes, Atheniensibus secundas tribuit. viii. 93. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ ἦκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Ἀθηναῖοι—” Standl.

409. ἐκ' ἄλλην δ' ἄλλος ἴδυνεν δόρυ. Et alius scil. gubernator in aliam hostium navem direxit navem. δόρυ hic de nave, ut sæpe. v. Suppl. 141.

410—421. τὰ πρῶτα—στρατιώματος. At primum quidem torrens Persici exercitus impetum sustinuit; cum vero multitudo navium in angusto coarctaretur, ipsæque suis auxilium ferre non possent, sed potius ipsæ se invicem æratis rostris perforarent, tum vero omnem remorum apparatus de-tergebant, Græcæque naves haud inertis consilio undique eas cingentes percutiebant; junctæ passim subvertebantur naves, nec amplius mare videre licebat, ideo naufragiis ac cadibus hominum oppletum erat. Plena quoque littora, plenæ rupes e mari prominentes cadaverum erant. Itaque quotquot in barbarorum classe naves erant, omnes fugæ intentæ sine ordine remigabant

τὰ πρῶτα. “Hoc et nostro hansisse videtur Diodor. Sic. lib. xi. Οἱ δὲ Πέρσαι τὸ μὲν πρῶτον πλείοντες διατῆρου τὴν τάξιν ἔχοντες πολλὰν ἐνερχυρίαν ὥς δ' εἰς τὸ στυγὲν ἤλθον, ἀναγκάζοντο τῶν νηῶν τίνος

Ἀντιῆχεν· ὡς δὲ πλῆθος ἐν στενῷ νεῶν
 Ἦθροιστ', ἀρωγὴ δ' οὐτις ἀλλήλοις παρῆν,
 Αὐτοὶ δ' ὑφ' αὐτῶν ἐμβολαῖς χαλκοστόμοις
 Παίοντ', ἔδραυον πάντα κωπέρη στόλον,
 Ἑλληνικαὶ τε νῆες οὐκ ἀφραδμόνας
 Κύκλῳ πέριξ ἔδεινον, ὑπτιοῦτο δὴ
 Σκάφη νεῶν, θάλασσα δ' οὐκέτ' ἦν ἰδεῖν
 Ναυαγίων πλήθουσα καὶ φόνου βροτῶν·
 Ἀπταὶ δὲ νεκρῶν χοιράδες τ' ἐπλήθυνον·
 Φυγῇ δ' ἀκόσμως πᾶσα ναῦς ἤρεσσετο,

420

411. νεῶν] νεῶν τῶν Περσικῶν Guelf. e glossa. 413. ὑφ' αὐτῶν] ὑφ' αὐτῶν Mosq. Ald. Vict. ἐμβολαῖς] Mallet quis forte ἐμβόλαις. Brunck. 414. παίοντ'] Male Heathius corrigendum putabat ἐπαίοντ'. Recte enim Brunckius admonuit diphthongum *αι* in senario nunquam corripi. 416. ὑπτιοῦτο δὴ] ὑπτιοῦτο δὴ Guelf. Ald. Turn. Vict. δὴ ex Heathii emendatione post Brunckium recepimus. 417. θάλασσα] θάλασσα Ald. θάλασσα sine δ' Vict. 418. πλάθουσα] πλάθουσα Ald. Vict. 419. ἐπλήθυνον] Sic Reg. A. a prima manu; litera *σ* postmodum addita. ἐπλήθυνον Turn. Vict. ἐπλήθυνον Mosq. Guelf. Reg. B. Ald. ἐπλήθυνον Viteb.

ἐπὶ τῆς τάξεως ἀποσπῆναι, καὶ πολλὰν ἐπὶ αὐτῶν θύρεσσαν." Stanl.

ῥῆμα στερεῶ. Ut supra v. 86. ῥῆμα φανῶν.

413. ἐμβολαῖς χαλκοστόμοις. Male Abreschius ἐμβολαῖς post interpretationem Latinam concursibus vertit. Nimirum negat idoneo exemplo firmari posse ἐμβολῶν τοῦτον τῆς ναυς denotare. Atqui sic usurpatur Xenoph. Hist. Gr. iv. 3, 6. ἐμβολῶν ἐχούσῃ τῇ τριήρῃ. Sic de nostro machinæ bellicæ Thucyd. ii. 76. firm. τὸ πρῶτον τῆς ἐμβολῆς. Ut adeo nihil opus sit h. l. legere ἐμβόλαις.

414. ἔδραυον. In hoc verbo incipit apodosis, quod neglexit interpres, qui protasin verbis ὡς δὲ—παίοντ' comprehensam ἀνασπῆσαν fecit, vertendo: *et frēgerunt omne classis remigium.*

417. ἐπλήθυνον. "Hanc periphrasin mīre habuit in deliciis Euripides; e pluribus locis vid. Troad. v. 539. et

681. Iphig. Taur. 1345. Med. v. 1. Adde Thuc. lib. i. cap. 50." Abresch. Verum ex hoc ipso Thucydidis loco intelligitur hanc periphrasin non otiosa quadam *στοντομῇ* contineri; sed potius ἐπὶ τῶν νεῶν sunt αἰεὶ ναυίων; ἵque ποῖτικῷ ornatu, pro ipsis navibus dici possunt. Schol. Thucyd. ἐπὶ τῶν καλῶν τὰ καλὰματα τῶν νεῶν, ἃ ἡμεῖς γαστράς καλοῦμεν, cui quidem interpretationi, sed frustra, obnititur Duker.

418. ναυαγίων καὶ φόνου accipio sic, ut *navfragia et cedes* ποῖτικῷ spiritu pro *fractis navium tabulis et cæsis hominibus* dicta sint. Ita certe multo ornatus et concinnus est, quam si illud (a ναυαγίων) pro tabulis naufragio disjectis sumatur, id quod Abreschio placuit. Quamquam ναυαγίων interdum haud secus ac ναυαγία naufragium significat.

S K

VOL. I.

Ὅσαι περ ἦσαν βαρεάρου στρατεύματος.
 Τοὶ δ' ὥστε δύνουσι ἢ τιν' ἰχθύων βόλον
 Ἀγαῖσι καπῶν, θραύσμασιν τ' ἐρειπίων
 Ἐπαιον, ἐρράχιζον, οἰμωγὴ δ' ὁμοῦ
 Κακύμασιν κατεῖχε πειλαγίαν ἄλλα
 Ἔως κελαινῆς νυκτὸς ὅμμι ἀφείλετο.
 Κακῶν δὲ πλῆθος, οὐδ' ἂν εἰ δέκ' ἤματα
 Στοιχηγοροῖν, οὐκ ἂν ἐκπλήσαιμί σοι.
 Εὖ γὰρ τόδ' ἴσθι, μηδάμι' ἡμέρα μιᾷ
 Πλῆθος τοσουτάριθμον ἀνδρώπων θανεῖν.

430

423. θραύσμασιν τ' θραύσμασι τ' Ald. θραύσμασι τ' Mosq. Viteb. Rob. 424. ἡμέ-
 ραζον] ἰσάχιζον Mosq. 425. κακύμασιν] κακύμασι Ald. πειλαγίαν] πειλαγγίαν Mosq.
 Guelf. 427. εἰ δέκ' eis δέκ' Ald. 428. στοιχηγοροῖν] στοιχηγοροῖν Mosq. ἐκ-
 πλήσαιμί σοι] ἐκπλήσαιμί σοι Mosq. 429. μηδάμι' ἡμέρα] Sic optime Brunckius e
 Reg. A. Viet. μηδ' ἂν ἡμέρα Guelf. Ald. Rob. Turn. 430. τοσουτάριθμον] το-

423. τὸ δ'. An h. l. extra canticum
 dorica articuli forma ab Aeschilo pro-
 fecta sit, dubitare licet. Alibi οἱ δὲ ut
 v. 372.

ὅτε δύνουσι. — "Thynnis Persas
 comparat, ut nostri imitatione, quod
 jam observavit Potterus, Græcos Ly-
 cophron v. 381. βίλον, quod recte
 Schol. interpretatur ἀγρον. Sic βίλον
 ἀνῆλθαι ἰχθύων Plutarch. in lib. de cap.
 ex inimic. Util. p. 91. c." Abresch.

423. ἀγαῖσι καπῶν, θραύσμασιν τ'
 ἐρειπίων. Fragmentis remorum, ac ruina-
 rum e discussis navium tabulatis fra-
 gmentis.

426. νυκτὸς ὅμμι. "Alias noctis ocu-
 los luna dicitur, ut supra S. o. Th.
 396. νυκτὸς ἰσθαλμῆς; hic vero peri-
 phrasticè pro ipsa nocte. Ita Eurip.
 in Phœniis. νυκτὸς τ' ἀφίγγει βλίφα-
 ρον. et Eurip. Iphig. Taur. v. 110.
 ἴσθαι δὲ νυκτὸς ἔμμε λογιῆς μέλη.—"
 Stant.

428 στοιχηγοῖν est una serie, perpe-
 tuo narrare; in eînem weg erzählen.

430. μηδάμι' ἡμέρα μιᾷ. "Vulgo
 legitur μηδ' ἂν ἡμέρα μιᾷ pendente et

nullo fere sensu. Perperam, si ad
 vulgata Græca Latina exigantur; in-
 terpres: nunquam una die occubuisse.
 Hoc nimirum est μηδάμι' ἡμέρα. At
 μηδ' ἂν ἡ. μ.—θανεῖν esset: nunquam
 una die perituram fuisse. Sed corrupta
 illa lectio est. Cod. Reg. A. in textu
 perspicue μηδάμι' ἡμέρα μιᾷ. Super-
 scripta glossa μηδαμῶς. Reg. B. in
 textu, (ubi fere semper deterior lectio)
 μηδ' ἂν. In margine adscriptum γε.
 μηδάμι' ἡμέρα, quo refertur interlinea-
 ris glossa: γίνεσθαι γὰρ εἴ, ὅτι οὐδέ τις
 ἐκτελέσσειν ἐν τῇ πόσει δὴν τόσος λαὸς
 ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ὅσοι καὶ ἐπὶ τῷ βαρ-
 βάρων. Hactenus Brunckius V. C. qui
 docte ibidem observat, Græcis poetis in
 usu esse οὐδαμᾶ et μηδαμᾶ ultima longa,
 nec non οὐδαμὰ et μηδαμὰ ultima bre-
 vi: unde aliquot Sophoclis locis veram
 scripturam restituit. Ceterum in fine
 hujus narrationis observare liceat, eam
 omnibus numeris absolutam ac perfec-
 tam esse. Concitata enim est, gravis,
 brevis, dilucida; efficitque, ut non nar-
 rari res, verum in conspectu tuo agi
 videantur.

- *Ατ. Αἶ αἶ, κακῶν δὴ πύλαγος ἔρρωγεν μέγα
Πέρσαις τε καὶ πρόπαντι βαρβάρων γένει.
*Αγ. Εὖ νῦν τόδ' ἴσθι μηδέπω μεσοῦν κακῶν,
Τοιάδ' ἐπ' αὐτοὺς ἦλθε συμφορὰ πάδους,
Ὡς τοῖσδε καὶ δις ἀντισηκῶσαι ῥοπή.
*Ατ. Καὶ τίς γένοιτ' ἂν τῆσδ' ἔτ' ἐχθίων τύχη;
Λέξον τίν' αὖ φῆς τήνδε συμφορὰν στρατῷ
Ἐλθεῖν, κακῶν ῥέπουσαν ἐς τὰ μάσσονα.
*Αγ. Περσῶν ὅσοιπερ ἦσαν ἀκμαῖοι φύσιν,
Ψυχὴν τ' ἄριστοι κεύγένειαν ἐκπρεπεῖς,
Αὐτῷ τ' ἀνακτι πίστιν ἐν πρώτοις ἀεὶ,
Τεδνᾷσιν οἰκτρῶς δυσκλεεστάτῳ μόρῳ.
*Ατ. Οἷ ἐγὼ τάλαινα συμφορᾶς κακῆς, φίλοι
Ποίῳ μόρῳ δὲ τούσδε φῆς ὀλωλέναι;

440

σοῦτ' ἀριδρὸν Turn. Guelf. Olim in quibusdam libris teste Schol. in-
verso ordine erat τοσοῦτάριδρὸν πλῆθες. 431. ἱρῶγιν] ἱρῶγι Ald. Turn. ἱρῶ-
ται Mosq. 433. κακῶν] κακὸν Mosq. Viteb. Guelf. 434. ἐπ' αὐτοὺς] ἐπ' αὐ-
τοῖς Viteb. Ald. Rob. ἐπ' αὐτῆς Mosq. 436. τῆσδ' ἔτ' ἐχθίων] τῆσδε τ' ἐχθίων
Regg. Ald. Turnebum recte secutus est Bruncnius. 437. εἴν' αὖ] εἴδ' αὖ
Guelf. 440. ἐκπρεπεῖς] καὶ ἐκπρεπῆς Mosq. Ald. Rob. ἐκπρεπῆς] ἐκπρεπῆς
Mosq. Guelf. Edd. ante Bruncnium, qui ἐκπρεπῆς pro V. L. invenit in Reg. B.
442. οἰκτρῶς] αἰσχεῶς Guelf. Reg. A. Mosq. Vit. δυσκλεεστάτῳ] δυστυχιστάτῳ Reg.
A. Guelf. μόρῳ] πόντῳ Mosq. 444. ποίῳ μόρῳ δὲ] δι' onisissum Ald.

431. κακῶν πύλαγος ἱρῶγιν. Subli-
mi metaphora, a mari quod aggeres
perfreget ducta.

433. εὖ νῦν—κακῶν. Interpres La-
tinus: Hoc bene scias, nondum medie-
tatem me attingisse malorum. Melius ta-
men fuerit ita verba construere: εὖ νῦν
ἴσθι τόδε μὴ μεσοῦν κακῶν, jam certo scito
hæc, quæ tibi narravi, nondum dimidi-
am partem esse malorum? quemadmodum
in Prometh. v. 746.

αἶς γὰρ νῦν ἀσκήνας λόγους
Ἐἴποι λάμει σοι μηδίσσω 'ν προσωμίαις.
Fortasse etiam scribendum:

εὖ νῦν τόδ' ἴσθι.

Certo igitur scias; nempe, quandoqui-
dem tibi illa jam nimis magna viden-
tur, illa quæ narravi, nondum dimidiam
partem conficere.

434. sq. ταιάδ' ἐπ' αὐτοὺς—ῥοπή. Talis
enim calamitas eos oppressit, quæ illam pon-
dere suo vel bis superet.

439. sqq. Περσῶν—μόρῳ. Vide quam
diligenter omnia colligat, quæ luctum
exaugere possint. Laudat enim cæcos
a corporis vigore, ab animi virtute,
a nobilitate, a fide in regem; jamque
eos non paucos, sed omnes, non simpli-
citer occubuisse, sed miserabiliter æ-
rumnosissima morte periisse ait.

Ἄγ. Νῆσός τις ἐστὶ πρόσθε Σαλαμῖνος τόπων,
 Βαϊὰ, δύσορμος ναυσὶν, ἣν ὁ φιλόχορος
 Πὰν ἐμβατεύει, ποντίας ἀπτῆς ἐπι.
 Ἐνταῦθα πέμπει τούσδ', ὅπως, ὅταν νεῶν
 Φθαρέντες ἐχθροὶ νῆσον ἐπικαζοῖατο,
 Κτείνουεν εὐχίεσσαν Ἑλλήνων στρατὸν,

450

445. πρίσθι] πρίσθιν. Mosq. Viteb.
 446. ναυαὶ] ναυαὶ Viteb. Guelf. φιλόχο-
 ρος] φιλόχορος Mosq. 447. ποντίας] παντίας Mosq.
 450. εὐχίεσσαν] εὐχίεσσαν
 τὸν Mosq.

446. ναυαὶ] ναυαὶ Viteb. Guelf. φιλόχο-
 ρος] φιλόχορος Mosq. 447. ποντίας] παντίας Mosq.
 450. εὐχίεσσαν] εὐχίεσσαν
 τὸν Mosq.

445. πρίσθι Σαλαμῖνος τόπων. Pe-
 riphrastrice. Insula est quaedam haud pro-
 cul a Salamine sita.

446. βαϊά. "Herodotus νηίδα vo-
 cat lib. viii. 76. ἐν τῇ νηίδι τῇ Ψο-
 τάλειαι μεταξὺ Σαλαμῖνός τε καὶ Μή-
 νου καὶ τῆς Ἀπείρου. Et lib. cod. c. 93." *Stanl.*
 δύσορμος ναυαὶ, navibus imprompta.
 ἣν ὁ φιλόχορος Πάν. "Ἐξήμαι γὰρ τό-
 πος οὗτος ἡ Διὸς Ἰνδιαντίου νηίδα, in-
 quit Scholiastes. Ita sane describitur
 Straboni lib. ix. καὶ ἡ Ψοτάλεια νη-
 εῖον ἱερὸν καὶ πικρῶδες. Et istiusmodi
 locis gaudere dicitur Dens ille. Ho-
 merus hymn. in eum v. 6.

— δὲ πάντα λάβει νηίδα καὶ ἀπὸ
 καὶ ποταμῶν ἰσχυρῶν, καὶ πικρῶδες κα-
 λῶν.

Unde ὀλοκάτας et φιλοδιδυχοῦ Themeto
 appellatus; quare vero et φιλόχορος
 facile constat ex epigrammate Platoni
 adscripto:

Αὐτὸς ἐπὶ δὲ σύγγει μάλιστα καὶ ἐπὶ
 λάδῃ Πάν

Ἵγρὸν ἰὺς ζυγοῦν χιλὸς ὅπῃ κα-
 λῶν.

Αἱ δὲ πικρῆ Σαλαμῖνος χορὸν ποτὶ ἰσά-
 σαντο

Ἵδριάδης νύμφαι, νύμφαι Ἀμαθύν-
 δις.— *Stanl.*

447. ἐμβατεύει. Hesych. Ἐμβατεύ-
 σαι, τὸ πατήσθαι καὶ παραπλεῖν χωρίον
 ἢ οἰκίαν, ἢ ὅλον τὸν πλοῦν. "Nempe
 ἐμβατεύει h. l. est frequentat, inhabitat." *Abresch.*

448—451. ἐνταῦθα—πέρχων. "In-
 terpretem latinum, vertendo τὸ φθα-
 ρέντες νῶν navibus privati, non perce-
 pisse loci sensum palam est; qui, si
 suo structuræ ordine ponentur verba,
 sponte se sistet; is vero hic est: ὅπως
 πτείνουεν εὐχίεσσαν στρατὸν Ἑλλήνων,
 ἵταν οἱ ἐχθροὶ φθαρέντες ἐπικαζοῖατο τῶν
 νῶν εἰς τὴν νῆσον, φίλους δ' ὀπισθάζουεν ἡ.
 π. Itaque convertendum fuerat: Istuc
 eos mittit, ut si e navibus evasissent in
 insulam hostes palati, illum ibi oppressum
 atque superatum facilem Grecorum exerci-
 tum trucidarent, simulque suos e marinis
 fluctibus in hanc insulam receptos ser-
 varent. Palatos reddidi φθαρέντας, ut
 oportebat. Proprie quod notum φθα-
 ρέντας est perdi, perire, hinc venuste
 vagari, palati, quia tales nimirum εὐ-
 χίεσσαν sunt, facile capi perdieque pos-
 sunt. Hesych. Φθαίρται, πλεῖται. Dio
 Chrysost. Serm. vii. p. 117. μετα ταῦτα
 ὁ Μινίλιος χρεῖον πάλιν ἐφθάρτα παντα-
 χότι τῆς Ἑλλάδος. Aristid. tom. i. p.
 208. μόνῃ ὤλεσαν τοὺς φθινομένους κα-
 τὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. Nec aliter ac-
 ciipi fas est apud Soph. Œd. Tyr. v.
 1515. χίεσσαν φθαίρται πλεῖστας ὁμῶς
 χρεῖον. Ipse quippe illico se explicat
 v. 1520. per τὸ μὴ σφί παραίτης πτωχῶς
 ἀνδρῶν ἐγγινῶς ἀλωμεῖται.—" *Ab-
 resch.*

450. εὐχίεσσαν. "Utpote in manus
 ipsorum delapsam. Herodot. lib. viii.
 76." *Stanl.*

Φίλους δ' ὑπεπσώζουσιν ἱναλίαν πόρῶν,
 Καπῶς τὸ μέλλον ἱστορῶν. Ὡς γὰρ θεὸς
 Ναῶν ἔδωκε πῦδος Ἑλλησιν μάχης,
 Αὐθημερὸν φεάξαντες εὐχάλκοις δέμας
 Ὅπλοισι, ναῶν ἐξέδρωσκον· ἀμφὶ δὲ
 κυκλοῦντο παῖσαν νῆσον, ὥστ' ἀμυχανεῖν
 Ὅποι τράποιντο. Πολλὰ μὲν γὰρ ἐκ χειρῶν
 Πίτρησιν ἡράσσοντο, τοξικῆς τ' ἄπο
 Θάμιγγος ἰοὶ προσπίτνοντες ἄλλυσαν·
 Τέλος δ' ἐφορμηθέντες ἐξ ἐνὸς ῥόδου
 Παίουσι, κρεωκοποῦσι δυστήνων μέλη,
 Ἔως ἀπάντων ἐξαπέφθειραν βίον.
 Ξέρξης δ' ἀνῶμωξεν κακῶν ὄρων βάδους.

460

451. ἱναλίαν] Sic Brunck. e Reg. A. Perperam vulgo ἱναλίαν. 452. ὥς γὰρ θεὸς] ὥς γὰρ ὁ θεὸς Mosq. 453. Ἑλλησιν] Ἑλλησι Mosq. 454. εὐχάλκοις] εὐχάλκοις Mosq. 455. ἀμφὶ δὲ κυκλοῦντο] ἀμφὶ δ' ἐκυκλοῦντο Vit. Mosq. Reg. B. ubi superscriptum ἀμφὶ δὲ. 457. ἐκ χειρῶν] ἐκ χειρῶν Ald. 458. πίτρησιν] πίτρησιν Schol. item Mosq. Vit. ἡράσσοντο] ἡράσσοντο Ald. Rob. Turn. ἡράσσοντο Mosq. τοξικῆς τ'] τοξικῆς δ' Ald. Turn. 459. προσπίτνοντες] προσπίτνοντες Ald. Turn. Viet. προσπίτνοντες metri causa reposuit Brunckius. ἄλλυσαν] ἄλλυσαν Mosq. 463. κακῶν] οmissum Mosq. βάδους] βάδους Vit.

452. καπῶς τὸ μέλλον ἱστορῶν. Male futuri praescius. "Schol. monet ἱστορῶν positum ἀντὶ τοῦ ναῶν et προελίσπων. cf. Eumenid. v. 457. ubi πατέρα ἱστορεῖς παλῶς, patrem optime nosti."—Abresch.

452. sq. ὥς γὰρ—μάχης. Cum enim Deus navalis pugnae gloriam Græcis concessisset. πῦδος de victoria, ut sempissime apud Homerum.

454. sqq. αὐθημερὸν—τράποντο. Illo ipso die æreis armis corpora munientes naves in iusulam Pyttaleam exsilierunt Græci; totamque iusulam circumdederunt, ut quo se verterent Persæ non haberent. "Hoc ab Aristide Lysimachi filio Atheniensi factum refert Herodotus lib. viii. 99. Qui παραλαβὼν πολλοὺς τῶν Ἰσπανίων, οἱ πολλοὶ παρατινάχοντο κατὰ τὴν

ἄκρην τῆς Σαλαμίνος χώρας, γίνεσθαι ἰόντες Ἀθηναίαις, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσοι ἀπίκη ἄγων· οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νηϊδὶ ταύτῃ πατιφόνουσιν πάντας." Stahl.

458. ἡράσσοντο. Veram lectionem pro vitiosa ἡράσσοντο, quæ omnes adhuc editiones obsederat, primus e Regg. codd. restituit Brunckius V. D. Sensus horum vv. : multum enim Persæ partim lapidibus manu missis percutiebantur; partim sagittæ ab arcuum nervis iis inflictæ eos perdebant.

460. sqq. εἰλες—βίον. Postremo uno omnes impetu aggressi, cædunt, concidunt miserorum membra, donec omnium vitam prorsus perdidissent.

463. κακῶν βάδους, abyssum malorum, metaphora cum alias idonea, tum huic

“Εδραν γὰρ εἶχε παντὸς ἐναυγῇ στρατοῦ,

464. ἐναυγῇ ἐναυγῇ. Sic Regg. A. et B. edd. et codd. adhuc collati omnes. ἐναυγῇ est e certissima emendatione Hemsterhusii.

potissimum loco apte, quod Xerxes ex alto praelium spectabat.

464. *Ἐδραν γὰρ εἶχε*. “Pugnam hanc spectavit Xerxes de Ægialeo monte e regione Salaminis. Herodot. lib. viii. 90. Ubi in argentea sella curuli sedens praelium spectavit, quæ postea in templo Minervæ dedicata est, et αἰχμάλωνος dicta. Harpocration: ‘Ἀργυρέωνος δῖφρος, ἡ Περσέου, ἢ αἰχμάλωνος ἱπποκλιῦτος, ἢ’ οὐ καθεζόμενος ἰδιώρει τὴν ναυμαχίαν. ‘Ἀνέκτιστο δὲ ἐν τῷ περσικῷ τῆς Ἀθηνᾶς. Pariter una consecratus est et Mardonii acinaces; cum enim apud Thucydidem inter omnes rerum copias, quibus Athenienses initio belli Peloponnesiaci abundabant οὐκ ἄρα Μαρδονίου enumerantur, non aliter locum exponit Scholiastes, quam per hæc duo donaria, τὸν Ἀργυρέοντα Περσέου, καὶ τὸν ἀνέκτιστον ἐν χερσίν. De quibus Ulpianus ad Olynth. iii. ἡ γὰρ Περσέου δῖφρος καὶ ἡ ἀνέκτιστος Μαρδονίου, ἡ μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, ἡ δὲ ἐκ Πλαταιῶν ἀντιθέσται. Etiam Demosthenes orat. in Timocr. utrumque conjunxit, ταμίας ἐν ἀγορῇ καὶ ἐν ἀγορῇ τῆς πόλεως, ἡ ἱλαρὸν ἀπὸ τῶν βαρβάρων ὀφρημένους ἐξ ἀγορῆς, τὸν τε δῖφρον ἐν Ἀργυρέοντα, καὶ τὸν ἀνέκτιστον τοῦ Μαρδονίου ἢ ἡγετριμίας Δαρειούς.” Stanl.

ἐναυγῇ. h. e. locum, unde longe lateque exercitum omnem prospicere poterat. De hoc adjectivo, quod h. l. et alibi a librariis perperam in ἐναυγῇ mutatum est, docta est disputatio Tib. Hemsterhusii, quam hic subijcimus. “In Eurip. Suppl. 652. legitur πύργον εἰς α γ ῇ λαῶν, et in Æschyli Pers. 464. *Ἐδραν γὰρ εἶχε παντὸς ἐναυγῇ στρατοῦ*. Arnaldus lect. gr. p. 58. vertit ἐναυγῇ, a quo longe lateque prospici potest; quæ quidem interpretatio sententiæ horum locorum apte convenit; sed ipsi voci convenire fuerat ostendendum. *Εδρα* si ducatur ab *ἄγος*, quid sit notum

est, quemadmodum *ἀναγής*, *δυναγής* si ab *ἔγω*, ducō, erit *agilis*, *flexibilis*, qua potestate capitur in Hippocr. *περὶ διαίτ.* ii. p. 363. 34. neque aliter Henr. Stephan. intellexit Anthol. i. c. 60. ep. 6. *χαίρειν’ ἐναγίς (μύλιον)* in Th. Gr. L. T. i. 126. C. *agiles apes*, quod per aërem ferantur cito et facile; vel mobilis, volubilis, ut in Aretæo p. 19. v. 33. *ἰφθαλμοὶ ἐναγίς, λαμπεροί*, exponi possunt; licet puros dederit Crassus, Wiganus lucetas, quod vix perspicias unde pendeat, nisi legiasse vel legi voluisse statuas *ἐναγίς* junguntur tamen itidem ab Adamantio Physiogn. i. c. 9. *ἰφθαλμοὶ μεγάλοι ἐκ καὶ λαμπεροὶ καὶ ἐναγίς*, cujus vice admodum vitiose ἰδλαεῖς Polemo præfert. Porro si ab *ἄγω*, *ἀγνυμι*, frango, significabit *fragilem*, quique facile committi possit; quo pertinet Suidæ locus ita scribendus: *ἐναγής, ἐνάλιος κινησάμενος, et ἐνάχης ἐναγής* idem qui *ἰδλαεῖς, ἰδραεῖς*, apud Etym. in v. *Δηρότης*. In his, sicuti linguæ norma postulat, penultima corripitur; aliis in locis eadem vox syllabam istam habet productam. Leonid. Anth. vi. 27. ep. 6. *Καὶ ἰδλαεῖς βυβάσαν ε’ ἰδάλια καὶ πειραγής Τρύπανον*—Parmenides apud Clem. Alex. Strom. v. p. 732. *καθαρεῖς ἐναγίς ἡλίου λαμπεροὶ ἔργ’ ἀίθλα*—. Nimirum forma Dorica nascuntur ex *ἐναγής* et *πειραγής* quorum illud rarissimum, alterum frequentatur pro *circumacto*, *circumfecto*, *rotundo*; sæpe tamen quam proprie vim habeat obscurum est; quæ de re nunc nihil amplius dicam. Singulare est, quod ex Lex. Vet. MS. Bibl. Sangerm. mecum communicavit præstantissimus noster Ruhenkenius: ‘*Ἀγής*: τοῦτο ἀπὸ συνθέσεως κατακλιόμενος τοῦ ἐναγής ἢ παναγής. ‘*Ἐμπεδονεῖς*’ Ἀδριανὸν μὲν γὰρ ἀναγής ἰσχυρίων ἀγίας πέπλον. Pro *παναγής*, quod longe diversus est, melius scripsisset *πειραγής*, ut in illo velius proverbiali, quem sugge-

Ψηλὸν ὄχθον ἄγχι πελαγίας ἄλός·
 Ῥήξας δὲ πέπλους, κἀνακωκύσας λιγύ,
 Πεζῷ παραγγείλας ἄφαρ στρατεύματι,
 Ἡΐξ ἀκόσμῳ ξὺν φυγῇ. Τοιάνδε σοὶ
 Πρὸς τῇ πάροιθε συμφορὰν πάρα στένειν.
 * Ατ. Ὡς στυνγὲ δαῖμον, ὡς ἄρ' ἐψεύσας φρεσῶν

470

465. *πελαγίας*] *πιλαγίας* Vict. ἄλός] alii *χθονός*, testante Stephano. 468. *ἄρ'*] *ἴη'* cod. Reg. B. *ἴη'* Rob. Pierson ad Mœrin p. 301. quia *αἴσω* s. *ἄνω* aut *ἄνω* semper apud Atticos dissyllabum sit, corrigendum opinatur *ἴητηξ* vel *ἄρ'ξ*. ἀκόσμῳ ξὺν] ἀκόσμος ἐν Mosq. 469. *πάροιθε*] *πάροιθιν* Ald. Rob. Mosq. Vit. *συμφορὰν*] *συμφορῇ* Mosq. Vit. 470. *δαῖμον*] *δαίμων* Mosq.

rit Philopon. *περὶ Κοσμοῦ*. p. 179. *Μηδ* *ἴσω* ὁφθαλμοῦ *περιγία* *πύκλον* ἰλξαι. Vid. Suid. in *Εὐαγής*. Nunc investiga, quantum libet, harum, quas notavi in *εὐαγής*, significationum, quænam vel Æschyli verbis vel Euripidis accommodari possit; nullam, ni fallor, invenies: at si scripseris inserta littera *εὐαυγῇ*, omnis difficultas fuerit sublata; nam *εὐαυγής*, locus illustris, vel qui undique conspici potest, vel unde prospectus in vicina late patet. Ratio structuræ in *ἴδρα παν* *τὸς εὐαυγής στρατοῦ* itidem expedita, quæ frustra quaeritur in *εὐαγής*. Enimvero jam dudum vereor, ne *εὐαυγής* per culpam librariorum pluribus locis abierit in *εὐαγής* in Jamblichi certe Protr. p. 152. v. 23. vice vulgati *λαμπερότης* *εἰς εὐαγία*, Cod. Reines. quem ipse cum edito contuli, præfert *εὐαυγία*, quod utique longe melius congruit cum *λαμπερότης* et τὸ *εἰς ψυχῆς ἔκμα*, quam *εὐαγία*. Perinde se res habet in Platone de LL. xii. p. 989. C. *ἃ μα* *δοῦσι μὲν εὐαγίστατα γίγνισθαι, μὴ μα* *δοῦσι δὲ σκευδίστατα—καὶ ἀσαφῆ*. Timæi p. 1065: E. *ἄριστος* τὸ μὲν *εὐαγίστα* *τος ἰστέλλον αἰσθῆ παλούμενος*: ὃ δὲ *δολι* *εῦστατος ἡμίχλη* *τε καὶ σκότος*. Unde sumtum Jamblichi de Myst. p. 80. v. 21. τὸ *εὐαγίστατος* *καὶ ἄριστος τοῦ ἄριστος*. Si tum juncta propinquæ, tum appositæ contrariæ potestatis attente spectes, quid prius in mentem veniat, quam

opportunissimum *εὐαυγής*? Accedat Aristoteles, vel quicumque nomen ejus mentitus auctor, de Mundo p. 14. v. 12. *κίσμος—λαμπερότης* δὲ *εὐαγίστατος*. Vertit Apuleius: *splendore perlucidus*. Quin clarius etiam causam nostram suffulcit diversa, quam Stobæus supeditat, Ecl. Phys. p. 78. v. 9. lectio, *λαμπερότητα* δὲ *εὐαυγίστατος*. In Parmenide quoque *εὐαυγής ἡλίαιος* non sprevero. Pythagoreis autem in primis *εὐαγῇ* et voces inde natæ placuerunt; unico Theagis exemplo defungar apud Stob. p. 11. v. 46. *ὁ τοὺς—ἴχων περιε* *αυγία καὶ διαυγία τὰν ἰσοψύων*. Jam neminem arbitror fore, qui contendat pro *εὐαυγής* Græcos vitandæ *κακοφωνίας* ergo solemnī more pronunciasse *εὐαγής*. Hemsterhus. (In Musgrave Exercitt. ad Eurip. 84. sqq.)

465. *Ψηλὸν ὄχθον*. Hæc explanationis causa vocabulo *ἴδρα* apponuntur; adeoque *ἴδρα* non *sellam* ipsam Xerxis, ut Stanleius existimat, sed generatim *sedem* notat.

467. *παραγγείλας* scil. *τὴν φυγὴν*, quod e sequentibus anticipandum est. ἄφαρ] “Hesychius ἄφαρ, *ταχύως*.” Stanl.

468. sq. *τοιάνδε σοὶ—στένειν*. cf. v. 434.

470. *ὡς ἄρ' ἐψεύσας φρεσῶν Πέρσας*. Hæc nimirum est illa *δολιμήτης ἀπάτη*, quam v. 91. timebat Chorus.

Πέρσαι· πικρὰν δὲ παῖς ἑμὸς τιμωρίαν
 Κλεινῶν Ἀθηνῶν εὔρε, οὐκ ἀπήρκεσαν,
 Οὓς πρόσθε Μαραθῶν βαρβάρων ἀπάλλεσσι·
 ὦν ἀντίποινα παῖς ἑμὸς πράξειν δοκῶν
 Τοσόνδε πληθὺς πημάτων ἐπέσπασε.
 Σὺ δ' εἰπὲ ναῶν αἱ πεφεύγασιν μόρον,
 Ποῦ τάσδε γ' ἔλιπες· οἶσθα σημῆναι τορῶς;
 Ἀγ. Ναῶν γε ταγοὶ τῶν λελειμμένων σύδην
 Κατ' οὔρον οὐκ εὐχοσμον αἰροῦνται φυγῇ.
 Στρατὸς δ' ὁ λοιπὸς ἐν τε Βοιωτῶν χθονὶ

480

472. ἀτήκεισιν] ἰσθήκεισιν Vit. 473. ἀπώλεις] ἀπώλεις Mosq. 474, 475. De-
 sunt Mosq. 475. τασὶν] τασὶν Vit. 476. ναῶν αἱ πεφεύγασιν] ναῶν αἱ πε-
 φεύγασιν Ald. 477. ποῦ τάσδε γ' ἔλιπες] ποῦ τάσδε ἔλιπες Ald. Turn. ποῦ τάσδε
 ἔλιπες edd. cett. ante Brunck. 478. ναῶν γε] Sic rescripsimus e Robortell.
 ναῶν δὲ Ald.

471. sq. πικρὰν δὲ παῖς ἑμὸς τιμωρίαν
 κλ. Ἀθηνῶν εὔρε. Stansieus τιμωρίαν,
 ultionem, passive accipere videtur, qua-
 si Atossa dicat, Xerxes Athenarum
 causa in gravissimam poenam incur-
 risse, quippe quas incenderit, et civium
 quoque supplicem stragem fecerit. He-
 rodot. viii. 53. Nobis vero aptius vide-
 tur, πικρὰν τιμωρίαν εὔρε de acerbo exitu
 ultionis, quam Xerxes de Athenis ob
 cladem Marathoniam sumere decreve-
 rat, accipi. Nam paulo post Atossa
 hæc subjungit ὦν ἀντίποινα παῖς ἑμὸς
 πράξειν δοκῶν—τ. π. ἰσθίσθαι; quo-
 rum scil. apud Marathonem caesorum
 cladem cum filius meus se vindicaturum
 speraret, tantam calamitatum molem sibi at-
 trazit.

477. ποῦ τάσδε γ' ἔλιπες. Si ἔλιπες
 verum est, quod etiam codd. Regg.
 præstat, particula γε a Brunckio in-
 sersa nec ad metrum abesse potest, et
 sensum insuper ornat. Ubi hæc sal-
 tem reliquisti?

478. ναῶν γε ταγοὶ. Edd. omnes præ-
 ter Robortellianam dederant ναῶν δὲ;
 sed huic particulae initio responsionis

ad questionem Atossæ versu antec.
 propositam vix locus est. Itaque præ-
 ferendum fuit e Rob. ναῶν γε ταγοί,
 quod quidem ad navium ductores atinet.

λελειμμένον i. q. v. 476. αἱ πεφεύγα-
 σιν μόρον.

479. κατ' οὔρον, vel, ut latinus inter-
 pres, quo ventus eos impellebat, vel simpli-
 citer, vento secundo usi.

480. στρατὸς δ' ὁ λοιπός. Nempe ter-
 restris. Sed h. l. primum mirandum
 est, nuntium nihil de exercitu, qui sub
 Mardonii auspiciis in Græcia reliotus
 esset, dicere; quamquam aliquo modo
 hic scrupulus elevatur, si cum Abres-
 chio ὁ λοιπός interpretemur maxima pars,
 plerique reliqui. Deinde in verbis τὸ ε
 Βοιωτῶν χθονὶ prorsus otiosa est parti-
 cula τε, quandoquidem nec in antecē-
 dentibus habet ad quod referatur, nec
 verò in consequentibus, id quod ab
 Æschyli consuetudine plane abhorret.
 Neque vero proxima satis inter se co-
 hærent. Pauwius quidem sic expedire
 hanc difficultatem tentat, ut colo post
 λοιπός posito, hoc modo interpretetur:
 Reliquum vero exercitum quod attingit, et

Διώλλυθ', οἱ μὲν ἀμφὶ Κρηναίων γένος
 Δίψει ποταῖντες, οἱ δ' ὑπ' ἑσθματος κιννοί
 Διεκπερῶμεν ἔς τε Φωκίαν χθόνα
 Καὶ Δωρίδ' αἶαν, Μηλεῖ τε πόλιν, οὗ
 Σπερχεῖος ἄρθῃ πιδίον εὐμενὶ πότῃ
 Κάντεῦδεν ἡμεῖς γῆς Ἀχαιῶδες πέδον
 Καὶ Θεσσαλῶν πόλιν, ὅπου παντογῆνοι
 Βορᾶς ἰδέξαντ'. ἔνθα δὲ πλεῖστοι ὄσαν

482. ὁπ' ἑσθματος] ὁπ' ἑσματος Mosq. At Stanl. conjectura emendabat ἑσθματος.
 488. ἰδέξαντ'] ἰδέξαντ' Viteb. quod praefert Zennius. πλεῖστοι ὄσαν] Vulg.

in Boeotum terra perit, hi etc. Verum
 hac ratione nihil promoveri bene intel-
 lexit Heathius. Itaque nisi forte, quod
 idem quoque suspicabatur, quaedam
 hic exociderint, hac via, nisi fallor,
 optime nos extricabimus, ut legamus:

στρατὶς δ' ἰ λαιπὴ, ἢ εἰ Βαιωτῶν
 χθονί

διώλλυθ', οἱ μὲν ἀμφὶ Κρηναίων γένος
 δίψει ποταῖντες, οἱ δ' ὑπ' ἑσθματος κιν-
 νοί

Οἱ δ' ἰππεῖς εἰς τε Φωκίαν χθό-
 να

καὶ Δωρίδ' αἶαν etc.

Reliquus vero exercitus, partim in Boe-
 tiorum terra perit, alii quidem circa fon-
 tanum laticem siti laborantes, alii ex an-
 helatione tabescentes; partim transimus
 in Phocidem ac Doridem etc. Ita εἰ particula inter βετ Βαιωτῶν respondebit alteri εἰ inter artic. praepositivum οἱ et λαιπεῖς; et illi quidem in Boeotia morti recte opponuntur his, qui perrexerunt in Phocidem; denique qui in Boeotia mortui sunt, eorum alii siti, alii aethmate, quod ex cursu sibi contraxerant, consumti esse dicentur. Hoc pacto nulla pars vel constructionis, vel sententiae manca erit. Κρηναίον γένος hic ut Lycophr. 247. fontem, fontanum laticem. Scholiastes quidem Κρηναίον proprium nomen existimavit q. d. Crenaeum fontem, quod de Dirces fonte accipiendam esset, qui forte olim κατ' ἔξχον Κρηνη

VOL. I.

appellatus est, unde Κρηναίον πλάται inter portas Thebarum recensentur. Verum omnino praestat Κρηναίον γένος de quocunque fonte intelligere. Nimirum miseri milites siti pene enecti circum fontes oberrant, alique, antequam accedere possent, ibidem expirant, alii dum avidius frigidam hauriunt, praesertim ex itinere aestuantes, repentina viscerum refrigeratione moriuntur. ὁπ' ἑσθματος κιννοί sunt milites anhelatione ex cursu contracta consumiti. s. exhausti. cf. Lex. Aeschyl. v. κιννοί. Abroschiam qui verba οἱ δ' ὑπ' ἑσθματος videri cum sequentibus διαπερῶμεν etc. jungit, tmesin in iis quaerit, et pro ἑσθματος ὑπὸνιστοι dicta esse opinatur, eodem sensu, quem Schol. amplectitur μνησθῆ ἑσθμαίνοντες, i. e. agere ac vias spirituum trahentes.

486. γῆς Ἀχαιῶδες πλάται. Intelligitur Achaia Phthiotis, quod assecutus est Franco gallus interpres. cf. Strab. lib. i. p. 45. B. ed. Casaub. id. lib. ix. p. 433. D.

487. sq. ὅπου παντογῆνοι βορᾶς. "Vacat in hoc verbo paucisque aliis praepositio ὅπου, non imminuit, quod monemus, ne quis eam connectendam existimet cum ἰδέξαντο. Noster iterum in Choëph. v. 375. Ἐμὸς φόνος εἷς ὅπου παντογῆνος, et Soph. Ajac. v. 755. εἰ δ' ἴσῃ χρεῖαν τῷδ' ὀντοπαντογῆν cf. Suid. v. ὀντοπαντογῆνος." Abresch.

3 L

Δίψειτε λιμῶ τ' ἀμφότερα γὰρ ἦν τὰδε.
 Μαγνητικὴν δὲ γαῖαν, ἔς τε Μακεδόνων
 Χώραν ἀφικόμεσθ' ἐπ' Ἀξίου πόρον,
 Βόλβης θ' ἔλειον δόνακα, Παγγαῖόν τ' ὄρος,
 Ἥδωνίδ' αἶαν. Νυκτὶ δ' ἐν ταύτῃ θεὸς
 Χειμῶν ἄωρον ὤρσει, πῆγνυσιν δὲ πᾶν
 ῥέειθρον ἀγνοῦ Στρυμόνος. Θεοὺς δέ τις
 Τὸ πρὶν νομίζων οὐδαμῶ, τότε ἠύχετο

490

πλῆνι θάσσιν. In Reg. B. scriptum πλῆνι θάσσιν cum apostropho elisionem augmenti indicante. Unde Brunckius accentu rectius posito dedit πλῆνι θάσσιν. 489. δίψη] Sic Brunck. e Regg. δίψη vulg. λιμῶ τ' ἀμφότερα] λιμῶ γι τ' ἀμφότερα Guelf. 490. ἰς τε] ἢ δὲ Rob. 491. ἀφικόμεσθ' ἀφικόμεσθ' Mosq. Rob. 492. Παγγαῖον] Παγγαῖον Vit. 494. πῆγνυσιν] πῆγνυσιν Turn. Sic et Mosq. omisso δι. 495. ἀγνοῦ Στρυμόνος] Στρυμόνος ἀγνοῦ Ald. Rob. 496. τότε ἠύχετο] τότε εὐχέτο Viteb. Ald. Rob.

489. λιμῶ. Fœdam famem, qua in Thessalia affligebatur Persarum exercitus, luculenter describit Herodotus. Idem morborum pestilentiam, inprimis dysenteriam, accessisse narrat.

492. Βόλβης ἱλιν δόνακα, *Bolbes palustrem arundinem*, periphrasi poetica *Bolbes lacum*. De hoc lacu s. palude cf. Spanhem. ad Callimach. Hymn. in Del. v. 134. Thacydide teste lib. iv. 103. ad oppidum Bromiscum in mare ingreditur.

494. χειμῶν ἄωρον. Hiemem intempestivam, frigus ab hac anni tempestate non expectandum. "Contigit enim hæc pugna appropinquante tantum hieme, circa xx. diem Boëdromionis tertii mensis æstivi, ut testatur Plutarchus in Camillo. Quod et ex Herodoto colligere est, apud quem lib. viii. c. 109. Themistocles Athenienses suos ab insequendo fugientem hostem dehortatur his verbis: οὐ μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι παταμύμεντες, ἡμῶν τι αὐτίαν ἐπιμελησόμεναι καὶ τῶν εὐαίων. Καὶ τις αἰάνη τι ἀπεπλάσσειν, καὶ σπέρου ἀναπῶς ἔχον, παντὶ καὶ ἀνιλάσει τὸν

βάρεσσαν, ἀμα δὲ τῇ ἡμερᾷ παναπλῆμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰονίης." Stuhl.

494. sq. πῆγνυσιν—ἀγνοῦ Στρυμόνος. Latinus interpres: congelavitque omnem fluentem limpidi Strymonis. Rectius casti. Hoc enim fluviis tribuitur epitheton, propter nymphas, quæ eos incolere feruntur; omninoque sanctitatem iis tributam.

495. sqq. θεοὺς δὲ τις—τότε ἠύχετο λιταῖς. "Τίς hic ut alibi pro δεῖται. tum θεοὺς νομίζειν, ut sæpe, est deos agnoscere.—Porro ἠύχετο λιταῖς dixit pro λιτάς verbis enim accusativi cognati apponi solent, et si Eustath. ad Il. α'. p. 45. med. aliisque credimus grammaticis, Atticum est. Neque tamen inusitatus prorsus dativus, inprimis apud scriptores sacros, quod nonnulli in hebraïsmis censent.—" *Abnath*. Verum h. l. concinnius esse videtur, ἠύχετο, ut absolute positum, commate se jungere, λιταῖς autem cum προσπανῶν connectere; Tum vero, quisquis etiam antea deos non agnoverat, orabat, precibus cælum et terram supplex venerans.

Λιταῖσι, γαῖαν οὐρανὸν τε προσκυνῶν.
 Ἐπεὶ δὲ πολλὰ θεοκλυτῶν ἐπαύσατο
 Στρατὸς, περᾶ κρυσταλλοπῆγᾳ διὰ πόρον·
 Χῶστις μὲν ἡμῶν, πρὶν σκεδασθῆναι θεοῦ
 Ἀκτῖνας, ὠρμήθη, σεσωσμένος κυρεῖ.
 Φλέγων γὰρ αὐγαῖς λαμπρὸς ἡλίου κύκλος
 Μέσον πόρον διήκει, θερμαίνων φλογί·
 Πίπτον δ' ἐπ' ἀλλήλοισιν. Εὐτυχῆς δέ τοι
 Ὅστις τάχιστα πνεῦμ' ἀπέρρηξεν βίου.
 Ὅσοι δὲ λοιποὶ, κἄντυχον σωτηρίας,
 Θρήκην περάσαντες μόγισι πολλῇ πόνῳ
 Ἦκουσιν ἐκφυγόντες, οὐ πολλοί τινες,
 Ἐφ' ἐστιοῦχον γαῖαν ὡς στένειν πόλιν

500

499. διὰ πόρον] Canterus malebat διάπερον. 501. σεσωσμένος] σεσωσμένος Ald.
 504. πίπτει ὃ] πίπτει ὃ Ald. ἐπ' ἀλλήλοισιν] ἐν ἀλλήλοισι Mosq. Viteb. ἐντε-
 χῆς] Varia lectio, notante Brunckio, ἐντυχῇ. 505. ἀπέρρηξεν] ἀπέρρηξε Mosq. Ald.

497. γαῖαν οὐρανὸν τε. "Cælum et Terram divinarum numinum in loco et numero habuerunt Persæ; Cælum, ut Herodoto placet, sub nomine Διὸς. lib. i. 131. Οἱ δὲ νομίζουσι Διὸς μὲν ἐπὶ τὰ ὑψηλότερα τῶν οὐρανῶν ἀνακαίνοντες, θεοῖας ἰδίῳ, ἐν κύκλῳ πάντα τοῦ οὐρανοῦ Δία καλόντες. Strabo lib. xv. Τὸν οὐρανὸν ἡγεμόνισι Δία. Terram etiam Persarum Diis annumerant Herodotus, Strabo l. c. et Diogenes Laërtius in Proœmio, cui et hostias mactatas dicit Xenophon, Cyrop. lib. 8." Stanl.

500. πρὶν σκεδασθῆναι. Priusquam radii numinis spargerentur. Male Schol. propriam τοῦ σκεδασθῆναι significationem esse contendit ἀφανισθῆναι. Imo prima τοῦ σκεδάζειν est spargendi notio, altera dissipandi, unde postremo loco interdum pro ἀφανίζων ponitur.

Διὸς ἀκτῖνας. Deum absolute pro sole apud Græcos poetas usurpari notissimum est. Ita Euripides in Medea v. 354.

εἰ δ' ἂν πρῶτον λαμπρὸς ἦναι Διὸς.
 et in Oreste v. 1025:

φέγγος εἰσαχθῆναι Διὸς
 Τὸν οὐρανὸν ἡμῖν τοῖς καταπύρροις
 μέγα.

Maxime vero Persis convenit hæc loquendi formula; quos Solem pro summo deo habuisse Herodot. lib. i. Strabo lib. xv. Justin. lib. i. Macrobi. lib. i. c. 6. et alii complures tradiderunt." Stanl.

504. sq. ἐντυχῆς—βίου. Tumque fortunatis erat, cuiusquam quam celerrime contigisset spiritum vite abrumperet! cuique nimirum non diutius cum morte confictandum erat.

506. sq. ἔσται δὲ—γαῖαν. Sub finem narrationis iterum multa flebilis paucis verbis complectitur; quosque autem superfuerunt, qui pauci sunt, incolumque evaserunt, hi vix multo labore Thracia peragrata fugientes ad patrias lares veniunt.

Περσῶν, παρθένων φιλότατην ἦεν χθονός.

510

Ταῦτ' ἐστ' ἀληθῆ· πολλὰ δ' ἐκλείπων λέγων

Κακῶν, ἃ Πέρσαις ἱγκατέσκηψεν Διός.

Χρ. Ὡ δυσπρόνητε δαῖμόν, ὡς ἄγαν βαρὺς

Ποδοῖν ἐνὶ ἡλίου παντὶ Περσικῷ γένει.

Ἀτ. Οἱ ἐγὼ τάλαινα διαπεπραγμένου στρατοῦ

Ὡ νυκτὸς ὄψις ἐμφανὲς ἐνυκίαν,

Ὡς κάρτα μοι σαφῶς ἐδήλωσας κακά.

Ἵμεῖς δὲ φαύλως αὖτ' ἄγαν ἐπρίνατε.

Ὅμως δ' ἐπειδὴ τῇδ' ἐκύρωσεν φάτις

Ἵμῶν, Διοῖς μὲν πρῶτον εὐξασθαι δέλω·

520

Ἐπειτα γῇ τε καὶ φθιτοῖς δαρήματα

Ἦξω λαβοῦσα πέλαγον ἐξ οἰκῶν ἐμῶν.

Ἐπίσταμαι μὲν ὡς ἐπ' ἐξεργασμένοις,

Ἀλλ' ἐς τὸ λοιπὸν εἴ τι δὴ λῶον πέλοι.

Ἵμεῖς δὲ χρὴ πὶ τοῖσδε τοῖς πεπραγμένοις

512. ἱγκατέσκηψιν] ἱγκατέσκηψε Mosq. Rob. Turn.

514. ἐνὶ ἡλίῳ] ἐνὶ ἡλίῳ Vit.

Mosq. Ald. Turn.

516. ἐμφανὲς] ἐμφανὲς Mosq.

518. αὖτ' ταῦτ' Mosq.

Vit.

519. ἐκύρωσι] ἐκύρωσι Mosq. Ald. Turn.

522. ἦξω] ἦξω Guelf.

523. ἰσ' ἐξεργασμένοις] ἰσιξεργασμένοις Ald.

524. λῶον] Schol.

ut observat Stephanus, legisse videtur ζῶον, πῖλον] πῖλον Ald.

525...χρὴ

πὶ ταῖσδε] χρὴ πὶ δι ταῖς Ald.

512. ἱγκατέσκηψιν. Transitive, in-
finit, ut v. 737. ἰπύσκηψιν.

518. sq. φαύλως—ἐπρίνατε. Dubitari
non potest, quin his verbis exprobrat
Atessa senibus falsam et nimis benignam
somnii interpretationem. Respi-
cit enim id quod v. 223. Chorus edix-
erat; ut mirum sit ad alia hic abiisse
Stanleium.

519. ἴμεν—φάτις. Stanleius: sed
quoniam sententia ita firmavit, s. quoniam
vos ita statuitis; rectius: Verumtamen,
quoniam huc saltem parte recto talo stat
sententia vestra, weil ihr darin wenigstens
Recht habt.

521, 522. δαρήματα et πῖλον per

appositionem. Deinde redibo, sumta ex
adibus libatione, qua terram et inferos do-
nabo.

523. ὡς ἰσ' ἐξεργασμένοις. Non ig-
noro quidem me super rebus transactis,
quas infectæ fieri nequeunt, hoc factu-
ram. "Sic Soph. Ajax. 378. εἰ δ' ἂν
ἄλγους ἰσ' ἐξεργασμένοις; Herodot. lib.
viii. c. 94. ἰσ' ἐξεργασμένοις ἰσθύν.
Plene Aeschyl. in Choeph. v. 737. ἰσ'
ἔργois διαπεπραγμένοις." Adreisch.

525, 526. ἡμεῖς—πιστεύοις πιστὰ συμ-
φῆριν βουλιόμενα. Cl. Brunckius ita
intelligit: ταῖς πρὸς διν πιστοῖς βουλιό-
μασι κατὰ συμφῆριν πιστὰ βουλιόμενα.
Ego vero post πιστεύς vel ἡμεῖς, vel πο-

Πιστοῖσι πιστὰ συμφέρειν βουλευμάτων
 Καὶ παῖδ', ἰάν περ δεῦρ', ἑμοῦ πρόσθεν, μόλη,
 Παρηγορεῖτε, καὶ προπέμκετ' ἐς δόμους,
 Μὴ καὶ τι πρὸς κακοῖσι πρόσθεται κακόν.

ΧΟΡΟΣ.

ΑΛΛ', ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, νῦν Πέρσων 530
 Τῶν μεγαλαύχων καὶ πολυάνδρων
 Στρατιὰν ὀλέσας,
 Ἄστυ τὸ Σούσων ἦδ' Ἀγλατάνων
 Πένθει δνοφερῷ κατέκρυψας.
 Πολλὰ δ' ἀπαλαῖς χερσὶ καλύπτρας

526. πιστοῖσι πιστὰ] πιστοῖς τὰ πιστὰ Ald. πιστοῖς γὰ πιστὰ Rob. Turn. Victor. γὰ abest Mosq. Vit. πιστοῖσι πιστὰ dedit Brunnck. e Regg. συμφέρειν Rob. Vict. 527. ἔ παῖδ'] καὶ παῖς δ' Mosq. ἰάν περ] ἰάν Mosq. 528. παρηγορεῖτε καὶ προπέμκετ'] παρηγορεῖτε καὶ προπέμκετ' Ald. Rob. 529. μὴ καὶ τι] μηκίτι Mosq. Vit. μὴ κ' ἴτι Ald. μηδ' ἴτι Rob. πρόσθεται] πρόσθεται Guelf. Vit. Mosq. Rob. προσθῆ conj. Pauw. præter necessitatem. 530. ἀλλ'] Abest Ald. Rob. Regg. Guelf. Mosq. Vit. Sed recte addidit Turnebus, etsi non constat, unde. Nam et sententiam melius inchoat, et metro stabiliendo conducit. Anapesticum enim systema, ut bene monet Brunnckius, non inchoat paræmiacum. 533. ἐδ. Σούσων] σουσούτων Vit. Ἀγλατάνων]. Ἐκλατάνων Guelf. Rob. Turn. 534. δνοφερῷ] συγχεῖ Ald. Turn. Vict. In Reg. B. συγχεῖ et supra γὰ. δνοφερῷ αἰολικῶς. Quod postremum quo referatur, negat se videre Brunnckius, nisi olim scriptum fuerit γνοφερῷ. Et sane hic ibi apud Æschylum formæ verborum occurrunt Æolieæ. 535. ἀπαλαῖς] ἀταλαῖς Rob.

φανῶς supplendum censebam, unde hic sensus oritur; Vos vero super his rebus gestis fida fides, scil. nobis, vel dominis, consilia conferre decet, sicut v. 169. σύμβουλοι λόγον τοῦδ' ἡμῶν γίνεσθαι, γρηῃ καὶ πιστόματα. Cf. v. 678.

529. παῖδ'. Ne scilicet aibi ipse Xerxes vitæ pertæsus violentas manus inferat.

IN SCENAM IV.

v. 530—596.

Sequitur flebile Chori canticum, mæ-

roris cogitationisque plenissimum.

530. sqq. At ὁ rex Jupiter, nunc Persarum superbientium et numerosorum copiis perditis, Susa et Ecbatana urbes caliginoso luctu obtupsisti. cf. Choëph. v. 49.

535. sqq. πολλὰ—μυτίχουσαι. Multæ vero Persides, teneris manibus calyptras scindentes, sinus rotantibus lacrimis rigant, doloris participes. μυδαλῆς δάκρυσι διατίγγουσι, humidis, h. e. copiose fluentibus.

Κατρεϊκόμεναι, διὰ μυδαλείας

Δάκρυσι κόλπους

Τέγγουσ', ἄλγους μετέχουσαι.

Αἱ δ' ἄεργοίοι Περσίδες, ἀνδρῶν

Ποθέουσαι ἰδεῖν ἀρτιζυγίαν,

540

Λέκτρων τ' εὐνάς ἀερχίτωνας,

Χλιδανῆς ἥρης τέρψιν, ἀφείδαι,

Πειθοῦσι γόοις ἀπορεστοτάτοις.

Καὶ γὰρ δὲ μόρον τῶν οἰχομένων

Αἶρω δοκίμως πολυπενδῆ.

Νῦν γὰρ πρόπασα μὲν στένει

540 φή α'.

Γαῖ' Ἀσίαν ἐκκενουμένα.

Ἐξέξης γὰρ ἤγαγεν, ποποῖ,

540. ἀρτιζυγίαν] ἀρτι ζυγίαν Ald. Rob. ἀρτισυζυγίαν Schol. ἀρτιζυγίαν Vit. Totus versus sic legitur in Mosq. ποθέουσαι δεικνὺν ἀρτιζυγίαν. 541. λέκτρων] λέκτρων ε' Ald. 546. νῦν γὰρ] νῦν γὰρ δὲ Ald. Vict. 547. Ἀσίαν] Ἀσίαν Ald. Vict. Illud jam Steph. præferendum censebat, aut γαῖ' Ἀσίαν legendum. 548. γὰρ ἤγαγεν] μὲν γὰρ ἤγαγεν (vitio typogr. pro ἤγαγεν) Ald. μὲν γὰρ

539. ἀεργόοι luctui molliter indulgentes. Sed quia statim occurrit aliud compositum ex ἀερός, v. 541. ἀερχίτωνας, suspicor Æschylum scripsisse ἀεργόοι, in summo luctu versantes, sicut supra de iisdem v. 133.

Περσίδες δ' ἀποπεινισαῖ.

Idem Pauwio placuit, renitente tamen Heathio. Neque vero ipse hanc mutandi causam probo, quam ille attulit, ἀεργόοι convenientem sensum non præbere; cum negari non possit, virginum et mulierum recens nuptiarum luctui molle aliquid, tenerum ac delicatum, recte tribui. ἀρτιζυγία est recens copula, qua nuper demum, haud ante multos annos, viris junctæ fuerant. Insequentibus parum interest, utrum λέκτρων ε' εὐνάς ἀερχίτωνας cum antecedentibus et verbo ἰδῆν, an cum sequentibus et participio ἀφίπαι jungas.

541. λέκτρων εὐνάς ἀερχίτωνας pro

εὐνάς λέκτρων ἀερχίτωνων, consuetudinem cum viris in lectis molliter stratis.

542. ἀφίπαι, tenera juventutis usura privata.

543. πειθοῦσι γόοις ἀπορεστοτάτοις, lugens insatiabili gemitu. Vide autem, quam multis modis eandem lugendi notionem elocutus sit.

544. sq. καὶ γὰρ—πολυπενδῆ. Intp. lat. Scholiastem secutus reddidit: et ego ob fatum percuntium suscipio explorato luctuosum threnum; ita ut post ἃ præpositio διὰ et in fine sententiæ δεῖν οmissum esse dicatur; quæ quidem ellipses nos minime delectant. Rectius igitur: Et nos quoque eorum, qui perierunt, fatum prorsus luctuosum suscipimus. δοκίμως, vere, prorsus.

546. sq. νῦν γὰρ—ἐκκενουμένα. Nunc enim universa Asia gemit, scil. viris exhausta; ut supra κίονες ἄστυ v. 116.

548, 549. Post ἤγαγεν et ἀπώλειν

Ήρξης δ' ἀπώλεσεν, τοτοῖ,
 Ήρξης δὲ πάντ' ἐπίσπε δυσφρόνως 550
 Βαρίδεσσι ποντίαις.
 Τί ποτε Δαρεῖος μὲν οὐ-
 πω τότ' ἀβλαβὴς ἐπῆν
 Τοξάρχης πολίηταις,
 Σουσίδος φίλος ἄκτωρ;
 Πεζούς τε γὰρ θαλασσίους δ' ἄντις. α'.
 Ὀμόπτεροι κυανώπιδες

ἡγας Guelf. Turn. Vict. 549. ἀπώλει] ἀπώλει Ald. Turn. 551. βαρί-
 δις] βαρίδισι Viteb. 552. μὲν abest Viteb. 552, 553. τί ποτε Δαρεῖος μὲν
 οὐπω τότ' ἀβλαβὴς] οὐ τίποτε Δαρεῖος μὲν τότ' ἰβλαβὴ Rob. τίποτε Δ. μὲν οὐτω τότ'
 ἀβλαβὴς Guelf. Turn. Vict. 554. τοξάρχης πολίηταις] τοξάρχης πολίταις Rob.
 Turn. τοξάρχης πολίηταις Vict. τοξάρχης edidit Brunckius e Regg. forma ma-
 gis poetica. 555. Σουσίδης] Σουσίδης al. teste Steph. 556. γὰρ θαλασσίους
 δ'] καὶ θαλασσίους Guelf. Ald. Vict. 557. ὁμόπτεροι] αἱ δ' ὁμόπτεροι Ald. Rob.

intelligendum λαόν. Magna autem vis
 est in hac appositione ἡγας et ἀπώ-
 λειν, duplicique doloris gemitu adjuncto;
 quæ in antistrophe v. 559. sqq.
 decora cum gravitate paululum etiam
 immutata recurrunt.

550. πάντ' ἴσπε, vel sic accipiss, ut in πάντα reticeatur λαόν, vel ut pluraliter dictum sit πάντα, de rebus et fortunis Persarum. Posterius vero nobis h. l. potius esse videtur.

552. sqq. τί ποτε—ἄκτωρ. Intp. lat. vulgarem lectionem οὐτω τότ' sic exposuit: Cui bono Darius innocuus præsuit dux civibus, Susidis carus princeps? Nos vero, Brunckio auctore, recipimus οὐτω, quod Heathii conjecturæ debetur. Cur tandem Darius innocuus non potius illo tempore civibus præsuit, quando scilicet hæc expeditio suscepta fuit, exercitus imperator Susidiæque carus dux? cf. v. 651. sqq.

554. τοξάρχης. "Sic uterque cod. Reg. forma magis poetica. Sic παντάρχης, μυριοντάρχης, πολυμέρχης, quod in S. c. Th. 830. e cod. adsumi debuit.

Soph. Œd. Col. 1085. ἰδὲ δῖόν παντάρχα Ζεῦ. Vulgo minus bene πάνταρχει. Διστάρχης ἱλίσσας βασιλῆς Ajac. 390. α διστάρχης." Brunck.

555. ἄκτωρ. "Glossæ: βασιλεὺς, στρατηγός, ἡγιστὸν, ἀπὸ τοῦ ἄγω." Brunck.

556. sq. πεζούς τε—κυαν. "Vulgo legitur prorsus ἁμίτρωις:

Πιζούς τε γὰρ καὶ θαλασσίους
 αἱ δ' ὁμόπτεροι κυανώπιδες.

Heathio placuit Strophes versus interpolare, ubi omnia rite procedunt, ex-
 emta inutili voce δῆ. Hic autem pro-
 nomen αἱδ' respuat, aut saltem abesse
 patitur græci sermonis indoles. Li-
 brario metrorum rudi perinde erat,
 scriberetur θαλασσίους δ', α καὶ θα-
 λασσίους. Optima nunc evadit senten-
 tia, legitimis constricta versibus. Sunt
 autem dimetri iambici." Brunck. ὁμό-
 πτεροι, si verum est, h. l. significat simul
 evolantes; verum ad imaginis concin-
 nitatem aptius esset αἱ λινύπτεροι, quod
 alibi de navibus usurpatur; naves ve-
 livole et ceruleis proris instructæ.

Νᾶες μὲν ἐξήμερον, ποταῖ,
 Νᾶες δ' ἐπώλεσαν, τοταῖ,
 Νᾶες πανωλεθρείοισιν ἐμβολαῖς.

560

Διὰ δ' Ἰάκωον χέρας
 Τυτθά γ' ἐκφυγεῖν ἄνακτ'

Αὐτὸν ὡς ἐκκούμεν
 Θρήκης ὑμπεδιήρεις
 Δυσχείμους τε πελεύδους.

Τοὶ δ' ἄρα πρωτόμορροι δὴ, φεῦ, στροφή β'.

Ληφθέντες πρὸς ἀνάγκαν, ἦε,
 Ἀπτὰς ἀμφὶ Κυχρείας, οἶα

* * * * *

Στένε καὶ δακνάζου,
 Βαρὺ δ' ἀμβόασον

570

Turn. Vict. Nos veto v. 556. et 557. ad Brunckii emendationem, metro perbene consulentem expressimus. 560. πανωλεθρείοισιν] πανωλεθρείοισιν Ald. πανωλεθρείοισιν Rob. Viteb. 562. τυτθά γ' τυτθά δ' Guelf. Rob. Turn. Vict. Pro τυτθά δ' λαφυγῶν Canterus conjiciebat τυτθά διαφυγῶν. 563. αὐτὸν] αὐτὸν Viteb. Ald. Rob. Turn. etc. αὐτὸν dedit Brunck. e Regg. δ; Ita scribendum recte monuit Heathius, ut δ; sit i. q. αὐτὸς. Vult. αὐτ. 564. ὑμπεδιήρεις] ὑμπεδιήρεις Rob. 565. δυσχείμους] δυσχειμῖρους Ald. Rob. Vict. etc. Heathius metri causa correxit δυσχείμους, quem cum Brunckio sequimur. 566. δὴ Heathio auctore inseruimus ob metrum. 567. ληφθέντες] ληφθέντες Rob. ἐνάγκαν] ἐνάγκαν Turn. 568. Κυχρείας] κυχρείας Rob. κυχρείας Turn. Branch. ἀμφισχερείας sic Mosq. Κυγχρείας Guelf. Κιχρείας Viteb. Κιγχρείας Ald. Vict. 570. ἀμβόασον] ἀμβόασον

561. sqq. διὰ—κλιύδους. Enimvero sic quidem ipsum regem viz elapsum esse e Græcorum manibus audimus Thraciæ per campestris et frigidas regiones revertentem. Heathius alia interpunctione utitur. Commate enim post ἐμβολαῖς et puncto post χέρας posito v. 563. particula δὲ ante λαφυγῶν servata sic interpr.: Naves perdidit (ipso) late, naves inter necinis assultibus, sed per Atheniensium manus. Viz autem effugisse ipsum regem etc. "Quanta autem per discrimina Sardes pervenerint copiæ, quas secum reduxit Xerxes, narrat Herodotus lib.

viii. 115. quippe coactæ fructibus, herba, nec non corticibus et frondibus vesci; magnamque partem pestilentia ac dysenteria inter viam extinctæ. Quin et rex ipse naufragium non evitasset, nisi Persæ desilientes in mare navem levassent." Standl.

566. sqq. τοι δ'—ἰά. Illi autem prius fato functi, ah! necessitate corrupti, heu! circum Cychrea littora.—Hic intercidit versiculus, cujus hæc fere fuit sententia: miserabiliter perierunt. δακνάζουσα h. l. se ipsum affligere.

570. sq. βαρὺ—ἐνέμνησεν ἄχην. Graviter

Οὐράνι ἄχῃ, ὅα,
 Τεῖνε δὲ δυσβάπτον
 Βοᾷτιν τάλαιναν αὐδάν.
 Γναπτόμενοι δ' ἀλὶ δεινᾷ, φεῦ, ἀντις. β.
 Σπύλλονται πρὸς ἀναύδων, ἥε,
 Παίδων τᾶς ἀμιάντου, ὅα.
 Πενθεῖ δ' ἄνδρα δόμος στερηθεῖς·

Ald. Turn. 573. βοᾷτιν] βοᾷ τὴν Viteb. 574. γναπτόμενοι δ' ἀλὶ δεινᾷ] γναπ-
 τόμενοι ἀλὶ δεινᾷ φεῦ Ald. γναπτόμενοι δ' ἀλὶ δεινᾷ φεῦ Guelf. Vict. γναπτόμενοι
 scribendum esse evicit Dorvillius Miscell. obsa. vol. ix. p. 120. φεῦ omisit
 Brunck. 575. ἀναύδων] αὐδάν Mosq. ἥ] ἡ Guelf.

vociferare, clamoribus lugubribus ad coelum
 sublati. οὐράνια ἄχῃ, de lamentatione
 clamorosa, enjus sonus ad coelum pene-
 trare videtur; quemadmodum Virgil.
 Æn. ii. 222. de Laocoonte;

Clamores simul horrendos ad sidera
 tollit.

572. τεινε—αὐδάν. Intende vero la-
 mentabilem clamorosa miserabilem vocem.
 Totum carmen elegiæ flebilis indolem
 imitatur, adeoque dolori ac tristitiæ
 sic immoratur, ut in eodem sensu multis
 modis exprimendo versetur.

574. γναπτόμενοι ad eandem pertinet,
 quos antea v. 566. πρωτομέρους appella-
 verat. Vexati autem infesto atroci mari,
 spoliantur, lacerantur a muta casti s. im-
 polluti scil. maris progenie. Piscium
 circumscriptione carminis sublimitatem
 non dedecet.

577. sqq. πενθεῖ—ἄλγος. Suum vero
 quæque domus viduata virum luget; pa-
 rentesque liberis orbi lacrymis rigantur;
 immensaque calamitatem, heu, senes con-
 queruntur; omnem enim jam dolorem au-
 diunt. δαίμονια ἄχῃ vel divinitus im-
 missa, vel supra modum tristitia, immensa.
 γέροντες cum emphasi; nempe parentes,
 itaque senes, lamentantur. Tristitiam enim
 augebat, quod senes filiis, senectutis
 solatio et præsidio, privarentur.

Sed h. l. non est prætereundum,
 Heathiō totum versiculum 579. spu-
 VOL. I.

rium videri; cum in aliis codd. abest
 ἵψανται, in omnibus autem Mss. et edd.
 præter Turneb. et qui eam secuti sunt,
 omittatur in δαίμονι. In Guelf. etiam
 legitur tantum ἵψανται, superscripto
 scholio: τοῖς δαίμονι. Quæ cum ita
 sint, haud inanis est Heathii suspitio.
 Ac si fingamus post v. 568. non inte-
 grum versiculum, sed vocem tantum
 trisyllabam excidisse, metrum pariter
 ac sententia, quamvis omissis illis δα-
 ίμονι ἵψανται sine offensione hunc in
 modum decurret:

τε. β'.

1. Τὸ δ' ἄρα πρωτομέρου δὲ, φεῦ,
2. Λησθίνεις πρὸς ἀνάγκαν, ἥε,
3. Ἀπὸ δὲ ἡμῶν Κυχηρίας, ἡδ.
4. τὸ τὸ τὸ στίχῳ καὶ δαπάνῃ
5. Βαρεῖ δ' ἀμύμον
6. Οὐράνι ἄχῃ, ἡδ,
7. Τεινε δὲ δυσβάπτον
8. Βοᾷτιν τάλαιναν αὐδάν.

ἀντις τε. β'.

1. Γναπτόμενοι δ' ἀλὶ δεινᾷ, φεῦ,
2. Σπύλλονται πρὸς ἀναύδων, ἥε,
3. Παίδων τᾶς ἀμιάντου, ἡδ.
4. Πενθεῖ δ' ἄνδρα δόμος στερηθεῖς
5. Τεινε δ' ἄλγος
6. Δαίμονι ἄχῃ, ἡδ,
7. Ὀυράνια γέροντες
8. Τὸ πᾶν δὲ κλύουσιν ἄλγος.

Atque hæc versuum collocatio Græci
 3 M

Τοκῆς δ' ἄπαιδες
 Δάκρυσιν ἔρρανται,
 Δαιμόνι ἄχῃ, ὅα,
 ὄνυξι γέροντες
 Τὸ πᾶν δὲ κλύουσιν ἄλγος.
 Τοὶ δ' ἀνὰ γᾶν Ἀσίαν δὴν
 Οὐκ ἔτι περσωνομοῦνται,
 Οὐκ ἔτι δασμοφοροῦσι
 Δεσποσύνησιν ἀνάγκαις,
 Οὐδ' ἐς γᾶν προσκίττοντες

580
στροφή γ'.

579. δάκρυσιν ἔρρανται] Abest δάκρυσιν Viteb. Ald. Rob. ἔρρανται ἐν δάκρυσι Turb. Vict. Alios omittere verbum ἔρρανται, alios utrumque, auctor est Steph. 581. Brunckius in notis monuit, in versus antithetico congruat, scribendum δαίμονι, vel elisa prima, ob vocalem in fine præcedentis versiculi ὄνυξι. Posterior nobis ratio præplacuit. 582. κλύουσιν] κλύουσ' Rob. 585. οὐκ ἔτι] οὐδ' ἔτι Viteb. quod probat Zeunius. Idem est in Guelf. 586. δασμοφοροῦσιν] δασμοφοροῦσι Guelf. 587. προσκίττοντες] προσκίττοντα Rob. προσκίττοντες Guelf. γᾶν προσκίττοντες Viteb. προσκίττοντες conj. Stanl. quod poscente metro cum Brunckio recepimus.

metrorum enarratoris dinumerationi exacte respondet. Hic enim a v. 546 —582. xxxvi versus numerat, qui decem primæ strophes, totidem antistrophes primæ, octo secundæ strophes totidemque antistrophes ei oppositæ versibus conficiuntur. Si igitur hanc rationem teneamus; vox illa v. 4. secundæ strophes librariis ommissa, vel verbum est constructionem antecedentium versiculorum finiens, v. c. εἰς δ' αὖτε εἰς aut simile; vel imperativus, illis qui sequuntur, εἰς αὖτε δαίμονι ad sententiam similis; v. c. δὲ αὖτε εἰς aut ejus generis alius. Quod ubi verum fuerit, constructio verborum v. 566. his verbis τοὶ δ' ἄνδρες Ἀσίοις v. 569. interruptur, versu 574. autem continuatur, ita ut v. 569—573. παρακίττοντες effuerantur. Et hoc quidem Scholiastæ Græco placuisse video.

578. τοκῆς. Supra v. 63. τοκῆς,

quam equidem formam et h. l. prætulerim, præsertim si v. 579. ejiciatur.

583. τοὶ δ' ἄνδρες —. Cum Chorus v. 566. de cæsis in prælio, v. 577. de Persis domi relictis, qui illos lugebant, dixisset, jam etiam de Persarum subditis restabat ut diceret. Sensus: *Asia vero incolæ, Persarum imperio subjecti, de hinc non diu Persarum legibus vivent; non amplius tributa pendent, neque amplius in terram se coram rege prosternentes reguntur.* Perit enim regis potestas; nec porro vincula sunt, quibus hominum lingua coercetur. Soluti enim validi imperii iugo soluti quoque est ad libere vociferandum populus.

587. sq. οὐδ' ἐς γᾶν προσκίττοντες ἀρχοῦσι. "Pauwius recte reposuit προσκίττοντες exigente metro; pro οὐδ' etiam οὐδ' reponi oportuit, cum præcedat τοὶ δ' ἄνδρες; pessime vero hæc vertit proci- dere incipient. An Asiaticos nunquam

Ἄρξονται. Βασίλεια
 Γὰρ διόλωλεν ἰσχύς·
 Οὐδ' ἔτι γλῶσσα βροτοῖσιν ἀντ. γ. 590
 Ἐν φυλακαῖς. λέλυται γὰρ
 Λαὸς ἐλεύθερα βάζειν,
 Ὡς ἐλύθη ζυγὸν ἀλκᾶς.
 Αἰμαχθεῖσα δ' ἄρουρα
 Αἶαντος περικλύστα
 Νᾶσος ἔχει τὰ Περσῶν.

ΑΤΟΣΣΑ. ΧΟΡΟΣ.

ΑΤΟΣΣΑ.

ΦΙΛΟΙ, κακῶν μὲν ὅστις ἔμπορος κυρεῖ,

590. αὐτ' ἔτι] αὐτὶ τι Rob. εἰς ἔτι Viteb. 592. ἐλεύθερα] ἐλεύθερον Vit.
 596. Περσῶν] Additur σώματα Rob. 597. ἱμαῖρος] Sic Regg. Mosq. Ald.
 Tasm. Vict. ἱμαῖρος Guelf. Rob.

ad id usque tempus Persarum regem procumbentes adorasse putavit vir doctus? Sed nimirum eum in errorem induxit Stanleius, qui aliud certe tunc agens scripsit, Chorum h. l. conqueri, quod Græci, qui libertatem suam jactabant, regemque Persarum, ut mos illis erat, adorare turpe ac servile ducebant, haud essent sub ditionem redacti. At revera non de Græcis haud subjugatis, sed de Asia Persarum jugum excussura conqueritur Chorus: τὰ—*δασμοφορεῖν*, Asiatici non amplius Persarum imperio parebunt, nec tributa pendunt; unde manifestum est eōs adhuc paruisse ac pependisse, quod de Græcis dici non poterat. Itaque αὐτ' ἄρξονται est i. q. αὐτ' ἔτι ἄρξονται, neque amplius regentur in terram procidentēs, h. e. non amplius se Persarum regi subditos vel potius mancipia esse adoratione ista proutebuntur. Eodem sensu apud Eurip. *Medea* v. 120. ha-

bemus ἐλγ' ἀρχόμενοι." *Heath.*

594. Totum carmen gravissima sententia clauditur: Et jam in agro sanguine imbuto, Ajacis innula circumflua, (Salamine) sita sunt ac sepulta Persarum fortunæ. Nempe post τὰ Περσῶν non σώματα sed πρῶγματα suppleo; id quod multo fortius et antecedentibus aptius est. Non quo simul Persarum cadavera illic sepulta innui negem; sed significantius erat omnem hac strage Persarum fortunam eversam notare. Ut nostri dicerent: Hier liegt das ganze Glück der Perser begraben.

IN SCENAM V.

v. 597—677.

Atossa inferias Darii manibus oblatura, rebus necessariis paratis, ex ædibus revertitur.

597. κακῶν—ἱμαῖρος κυρεῖ. Si κακῶν h. v. genuinum esset, alteram lectio-

Ἐπίσταται βροτοῖσιν ὡς ὅταν κλύδων
 Κακῶν ἐπέλθῃ, πάντα δειμαίνειν φιλεῖ
 Ὅταν δ' ὁ δαίμων εὐροῇ, ποιοιδέει
 Τὸν αὐτὸν αἰεὶ δαίμων' οὐρεῖν τύχης.
 Ἐμοὶ γὰρ ἤδη πάντα μὲν φόβου πλεῖα
 Ἐν ὄμμασιν τ' ἀνταῖα φαίνεται θεῶν
 Βοᾷ δ' ἐν ὧσὶ κέλαδος οὐ παιώνιος.
 Τοῖα κακῶν ἐκπληξίς ἐκφοβεῖ φρένας.
 Τοιγὰρ κέλευθον τήνδ' ἄνευ τ' ὀχημάτων,

600

598. [ἐπίσταται] Scholiastes in Cod. Guelf. testatur olim in quibusdam MSS. lectum ἐπίστασι. 603. τ' ἀνταῖα] τάνταῖα vulgo scribebatur. Scripturam τ' ἀνταῖα præferendam duxit Stanl. 606. ἄνευ τ' ὀχημάτων] Recepi lectionem Guelf. Mosq. Vit. Regg. pro vulg. ἄνευ ὀχημάτων, cujus hiatum Brunckius ita vitabat, ut rescriberet ὀχημάτων τ' ἄνευ, quod ei concinnius videbatur. ἄνευ ὀχημάτων conj. Pauw. ἄνευ ὀχημάτων Heath.

nem ἱμπεριον præferrem, ne allegoriz, quæ sequitur, concentus magis etiam turbaretur. Ego vero vix adducor ut credam Æschylum h. l. παῶν dedisse, quod potius ab imprudente librario e versu 599. anticipatum, in veræ lectionis locum immigravit. Certe aut scripsit Æschylus :

Φίλοι, βίε' οὐ μὲν ἔστις ἱμπεριον αὐτοῦ,
 aut ita scribere debuit. Quomodo enim il, qui παῶν tantum ἱμπεριον aut ἱμπεριον sunt, deinde dicantur intelligere, eos qui secundis rebus utantur, eandem sortem sibi sperare? Quod idem Heathium quoque offendit. Vitam vero hominum sæpe cum navigatione comparari, notius est, quam ut moneri debeat. Quodsi βίον legamus, sententia pulcherrime finitur, absque ulla translationis inconsequentia: O amici, quicumque in hac vita tamquam solo navigat, is novit, hominibus, ubi fluctus malorum irruerint, omnia timere solere; si vero prosper sit fortune flatus, eos fortunam eodem vento secundo semper adspiraturam sperare. ἱμπεριον non mercatorem solam, sed vectorem quoque in navi de-

signat. (Primam hanc vocabuli significationem esse, recte observavit Küster ad Hesych. l. h.) Hesych. Ἐμπόρος, πραγματευτής, καὶ ὁ ἐν' ἄλλοις τοῖς πλοῖσι μισθοῦ, ὁ ἐκιδέτης. Ut adeo παῶν ἱμπεριον inepte redditum sit a Sanravio: malorum mercator.

601. εὐροῖν τύχης. "Nostrum iterum Choëph. v. 315. τύχημ' ἱκαθὲν εὐροῖς. Eumen. v. 137. αἰματηρὴν ἀντίμα ἱκαυρίσαι.—" Abresch.

602. sqq. Ἐμοὶ—παιώνιος. Vivide pingit regina animi, qua commovebatur, perturbationem. Miki enim, inquit, a diis omnia timoris plena et adversaria oculis observantur; auresque personat strepitus nequaquam pacatus; h. e. non victoris exercitus clamorem, sed undique lamentantium voces auribus accipere videor. Nempe h. l. de interno animi sensu et imaginatione loquitur; id quod e sequenti versiculo patet: τοῖα—φρένας: Tantus e malis stupor animi meum percellit, metuque reddit attonitum.

606. sqq. τοιγὰρ—μυληπήμ. Proinde hanc viam ex ædibus sine curru, depo-

Χλιδῆς τε τῆς πάροιθεν, ἐν δόμοις πάλιν
 Ἔστειλα, πατρὶ παιδὸς εὐμενεῖς χοᾶς
 Φέρουσ', ἄπερ νεκροῖσι μιλικτήρια
 Βοός τ' ἀφ' ἀγνῆς λευκὸν εὐποτον γάλα,

610

608. Ἰγίλα] Ἰγυλάμην Rob. al. ἰγίλαται, et Ἰγίλα τῇ, teste Steph. *πατρὶ παιδὶς*] *τῇ παιδὶς πατρὶ* Ald. Turn. *παιδὶς πατρὶ* Rob. Vict. Cant. *Ἰγίλα παιδὶς* omitta Mosq. Vit. *πατρὶ παιδὶς* dedit Brunck. e Reg. A. *εὐμενεῖς*] Sic Brunck. e Reg. A. *πρωτομνῆς* Ald. Rob. etc. 609. *μιλικτήρια* abest Mosq. Vit. 610. *λευκὸν*] *λευκῆς* Schol. marg. Cod. Guelf.

sitque pristino ornatu relegi, propitias filii mei patri inferias afferens, quæ placandis manibus interserviant. Pro *εὐμενεῖς* h. l. malim *εὐμενῆς*, epitheto ad Darium relato. cf. v. 682.

608. Ἰγίλα. "Στάλλων πίσιον", iter instituere, juxta eandem analogiam dicitur ac *στάλλων πλοῦν*. Sophocl. Ajac. 1064." Heath.

609. *ἄπερ νεκροῖσι μιλικτήρια*. "Hos ritus non ex more Persarum, sed Græcorum describit; *ἀράτρημα*, sed quo nihil Poëtis, (Homerum non excoipio) frequentius. Quot et quænam hæc fuerint *μιλικτήρια*, mox explicat, scilicet, lac, mel, aqua, vinum, oleum, flores, quorum in re simili apud alios Poëtas fit mentio. Homer. Odys. ii.

*Ἄμφ' αὐτῷ δὲ χεῖρ' χέριον πᾶσιν νεό-
 ιων*

*Πρῶτα μιλικτήρη, μετὰ τινεσσι δὲ ἰδί-
 οισι,*

Τὸ τρίτον αἶψ' ὕδατι.

Euripides in Oreste :

*Μιλίαντα' ἄφ' ἑς γάλακτος δισπον τ'
 ἄχων.*

Seneca in Cædipo :

libat et niveum insuper

Lætis liquorem, fundit et Bacchum manu

Laeva.

Statius :

Principio largos novies tellure ca-
 vata

Inclinat Bacchi latices, et munera verni

Lactis, et Artæos imbres, suadumque
 ernorem

Manibus; aggeritur quantum bibit
 arida tellus."

Recte ista Stanleius: cui tamen in hoc a poëta peccatum esse non concesserim, quod in describendo inferiorum ritu suorum potius civium, quam Persarum mores secutus est. Sic enim facere sapientis erat poëtæ officium, qui ut in omnibus fabularum partibus, ita in moribus quoque populorum adumbrandis (*im costume*) non quid verissimum sit, sed quid vero simillimum, spectare debet.

610. sqq. *βοός τ' ἀφ' ἀγνῆς—γάλας τίνων*. Primum quidem a vacca pura al-
 bum ac suave lac; et deinde apud florilega
 liquorem, pellucidum mel, una cum virgi-
 nei fontis aquoso latice; tum matre ab
 agresti meracorum potum, huncce osteris vitis
 honorem; denique semper virentis flammæ
 olivæ fructus suaveolens adeat, nec abesse
 certis flores, almae telluris progenies. Quan-
 tus huic loco insit verborum ornatus,
 profecto vides; et colloqui quidam
 tragici mensuram excedere videri pos-
 set; nisi h. l. inferiorum solennitati
 major etiam in verbis decore bene con-
 veniret.

βοός γάλα. Epitheta diligenter le-
 cta. Cum enim omnia, quæcumque in-
 ferriis parandis adhibebantur, pura,
 suavia, mitia esse oportebat, tum in-
 primis in lacte spectabatur puritas, co-
 lor, sapor.

Τῆς τ' ἀνδριμουργοῦ στήγραι, παμφαῖς μέλι,
 Λιβάσιν ὕδρηλαῖς καρπύεσσ πηγῆς μέτα,
 Ἀκήρατόν τε μητρὸς ἀργείας ἀπο
 Ποτόν, παλασίᾳ ἀρσείλου γάτος τέδε,
 Τῆς τ' αἰὲν ἐν φύλλοισι θαλλούσης βίον
 Ξανθῆς ἐλαίας καρπὸς εὐάδης πάρα,
 Ἄνδρ τε πλεπτά, παμφόρου γαίης τέκνα.
 Ἄλλ', ὃ φίλοι, χοαῖσι ταῖσδε νερέτρων

611. ἀνδριμουργοῦ] ἀνδριμουρῶ Ald. 615. φύλλοισι] φίλοις Ald. 617. Abest Mosq. In Vit. desunt γαίης τέκνα—νερέτρων.

611. ἀνδριμουρῶ. Eleganter hic suppressum μιλήσσης; apis e floribus opus suum conficientis. στήγραι, gutta, pro liquore.

612. λιβάσιν ὕδρηλαῖς. Aquis hauritis. "Hanc aquam Latini veteres vocarunt arseriam, asferiam et asferias. Vide Festum et Glossographos." Stanl.

613. ἀνέρασον, merum, aqua non dilutum. μητρὸς ἀργείας ἀπο, i. q. simplicius dixisset vitis in agris consita. "Manifesto hæc sibi imitanda proposuit Euripides Alcest. v. 757.

Πῶς μιλήσσης μητρὸς ἰδύσθων μίθω. ubi video intpp. attulisse Plauti verba in Amphitr. i. 1. 274.

Eam ego (hirneam) ut matre fuerat natum, eduxi meri. Pari modo Achill. Tat. lib. i. p. 67. vitis εἶναι μέση. Ceteram ex Æschylo si cui videbitur emendandos Heschylius, pro μητρὸς μίθωσσι, legendum erit μητρὸς ἀργείας εἴς μεθύσσειας. Sin ex Euripide, leviori mutatione μητρὸς μίθω, εἴς ἀρσείλου." Abresch.

614. γάτος de fructu vitis h. l. sic dicitur, ut frondes arborum honor ap. Virgil. Georg. ii. 404.; ut fruges pueri honores Horat. Od. i. 17. 14. "Idem de vino ubi quoque usurpant. Vid. Spanht. ad Aristoph. Ran. 1355. et Misc. Obs. vol. ix. tom. i. p. 144. In universum notat πᾶσι ἢ τῇ γένονται,

ut ἀγαλμα, ἢ ὃ ἀγάλλεται. Hinc de aqua supra v. 483. et sæpius apud Lycophronem. De melle Eurip. Iphig. Taur. 633." Abresch.

615. εἴς αἴθρ—βίον. "H. e. εἴς αἴθρ ἱμνύλλου, s. ἀνιούλλου οἴκου. Sophocl. Electr. v. 956. alia in re dixit θάλλου βίον." Abresch.

616. ξανθῆς ἐλαίας. "Ut Pindarus Olymp. Od. 4. χρυσῆς ἐλαίας, et Virgil. Æn. v. 304. flava olivæ." Stanl. Nimirum quia foliorum olivæ viror porraceo colori affinis est. καρπὸς h. l. non de bacis olivarum, sed de oleo expresso.

617. ἀνδρ πλεπτά, coronæ e floribus.

γαίης τέκνα. "Chæremoneum sæpius eadem tralatione usum esse monet Athenæus, Deipnos. lib. xiii. ubi hæc adducit exempla: Ex Io: Ἄνδρες τέκνα ἱεροῦ πρὸς στήθεσσις. Ex Cœntauro:

ἰδοὺ μὲν αὐτῶν εἰς ἀντίκτου σφραγὶς
 ἀνδρῶν ἀλόχων ἱερὰντινῶν ἰδοὺ
 σφραγίσαι τὰ τέκνα λιμνῶν.

Ita enim redigendos esse hos versus censemus; ubi tamen pro ἀλόχων legerim ἀλόχων (imo potius ἀλογχων); (nec enim ἀλόχων metro convenit) exercitum florum haud armatorum; eleganter dictum. Stanl.

618. εἰς ἢ φίλοι—οἴκῳ. Vos

Ἵμνους ἱκευφημεῖτε, τὸν τε δαίμονα
Δαρεῖον ἀνακαλεῖσθε, γαπότους δ' ἔγῳ
Τιμὰς προπέμψω τάσδε νεστέρους θεοῖς.

620

Χο. Βασίλεια γύναι, πρέσβος Πέρσαις,
Σύ τε πέμπε χοὰς θαλάρους ὑπὸ γῆς,
Ἕμεῖς δ' ὕμνοις αἰτησόμεθα
Φθιμένων πομπὰς
Εὐφρονας εἶναι κατὰ γαίας.

619. ἱκευφημεῖτε] ἱκευφημεῖσθε Ald. τὸν τε] τὸν δε Mosq. Vit. Ald. 620. γαπότους] γαπόνους Mosq. γ' ἀτίπους Vit. 622. πρέσβος] πρέσβυα Guelf. πρέσβος Mosq. Vit. πρέσβα Rob. πρέσβος Turn. 623. σύ τε] σύ γι conj. Pauw. 624. ἡμῖς δ'] ἡμῖς δ' Turn. 626. κατὰ γαίας] κατὰ γαίαν Regg. Ald. Rob. Turn. κατὰ γαίας Vict. Cant.

vero, amici, inferiis hinc carmina accinite, quibus Darii animam oro evocetis; ego interim honorem huncce a terra epotandum inferis diis libabo. *τίμης* de libatione in deorum honorem facta, ut *Lenæum libat honorem*. Virg. *Æn.* iv. 207.

620. *Δαρεῖον ἀνακαλεῖσθε*. "Quod magiam antiquius tum Chaldæi tum Ægyptii excoluerant, validissimis testimoniis probari possit; (sed id non est hujus loci;) nec nisi longo post tempore Persis innotuit, qui eam ni fallor statim ut has gentes devicerant ab ipsis didicere. De Chaldæis suadere videtur Plutarchus, qui lib. de Iside et Osiride tradit Zoroastrem apud Chaldæos Magos instituisse, quorum imitatione Persæ etiam suos habuerint. De Ægyptiis Ausonius:

Quique Magos docuit mysteria vana
Nechepsis.

Nec me magis movet, quod ait Plin. lib. xxx, c. 1. Sine dubio illic orta in Perside a Zoroastre ut inter auctores conuenit, quum quæ de prodigiosa Zoroastri illius antiquitate somniant auctores illi. Quippe cum Laërtio Persa dicatur, Clementi *Medus*, Suidæ *Persa-Medus*, vereor ne avi sit multo infé-

rioris, quam vulgo creditur.—Porro fatetur Plinius Zoroastrum illum diligentiores paulo ante Ostanem ponere. His astipulantur Persæ recentiores, qui (testante Agathia lib. ii.) sub Hystaspe collocarunt. Etenim Ostanes *Xerzem regem Persarum bello quod is Græcæ intulit comitatus est*; ac velut *semina artis portentose sparsit obliter, infecto quocunque commeaerat modo*. Hoc cum retulisset Plinius, subdit: Quod certum est, hic maxime Ostanæ ad rabiem, non aviditatem modo, scientiæ ejus Græcorum populos egit. Apposite itaque *μενεμεννείας* hanc confinxit Æschylus, ut qui populo tunc temporis nihil gratius esse probe noverrat." Stanl.

622—626. Primum Chorus reginæ respondens, obtemperaturum se monitis denuntiat. O mulier regina, Persis veneranda, tu quidem inferias sub terræ receptacula mitte; nos interim carminibus precabimur, ut nobis propitii sint mortuorum deductores subterranei. *θαλάροις γῆς*, penetralia terra; ducta similitudine a thalamo, qui in recessu ædium structus esse solebat. *φθιμένων πομπάς*, quos deinde nominatione v. 628. celebrant.

Ἄλλὰ χθόνιοι δαίμονες ἄγνοί,
 Τῇ τε καὶ Ἑρμῇ, βασιλεῦ τ' ἐνέρον,
 Πέμψατ' ἐνέρετε ψυχὴν εἰς φάος.
 Εἰ γάρ τι κακῶν ἄχος οἶδε πλῆστον,
 Μόνος ἂν θνητῶν πένεας εἴποι.

630

Ἥ ῥ' αἶτι μου μακαρί-
 τας ἰσοδαίμων βασιλεὺς

σπεφῇ α'.

628. βασιλεῦ τ' ἐνέρον] βασιλεῦ τι κρείων Guelf. Mosq. Rob. 629. ἱερε-
 ψυχῇ] Sic Reg. B. ἱερεθι ψυχῇ Reg. A. Guelf. ἱερεθι ψυχῇ Ald. Rob.
 Turn. etc. φάος] φῶς Mosq. 630. εἰ γάρ τι κακῶν absunt Mosq. εἰ γάρ τι
 Rob. Pro vulg. ἄχος Pauwio monente dedi ἄχος, id sententia postulat, et Scho-
 liastæ interpretatio confirmat. 631. πένεας] Sic Rob. etc. Idem (superscripto
 Πένεας) Guelf. et Reg. B. In textu vero Πένεας Reg. A. Ox. Ald. ἴστω] ἴστω
 Ald. ὁση Turn.

627. Sequitur ipsum Chori canti-
 cum, flectendis inferis diis ut Darium
 emitterent, ipsique Dario evocando di-
 catum; animorum ardore et cupiditate
 aptissimisque regis defuncti laudibus
 insigne.

Ἄλλὰ—φάος. Vos vero, sancti inferi
 dii, Tellus, et Mercuri, tuque infero-
 rum rex, ὁ Pluto, mittite quæsumus ani-
 mam Darii ab inferis in lucem.

628. Ἑρμῇ. "Qui v. 628. παραπύς,
 v. 630. χθόνιος. Ajax apud Sophoclem
 se ipsum peremturus:

καλῶ δ' ἄμα

Παραπύσιον Ἑρμῇ χθόνιον εὖ με κα-
 μίσιναι.

Ἑρμῆς παραπύσιος dictus est Mercurius,
 qui, ut loquitur Petronius, *animas du-
 cere et reducere solet*. (Cf. Hor. i. 10.
 16. ibique doctiss. Jani.) Virgil. *Æn.*
 iv.

Tum virgam capit, hac animas ille
 evocat Orco

Pallentes, alias sub tristia Tartara
 mittit." *Stam.*

βασιλεῦ τ' ἐνέρον. "Homer. *Iliad.*
 xv.

Ζεὺς καὶ Ἡὺς, κρείτατος δ' Ἀΐδης ἐνί-
 ροισιν ἀνάσσειν,
 et lib. xv.

Ἰδίων δ' ἐπ' ἐνέρον ἄμα ἐνέρον Ἀΐ-
 δονός." *Stam.*

630. εἰ γάρ τι κακῶν—ἴστω. Nam si quid
 superesse noverit molestiarum, solus mor-
 talium æquis carum finis futurus sit, no-
 bis disarit. Comparet lector hanc in-
 terpretationem cum Sanravii versione,
 qui vulgatam lectionem ἄχος reddidit:
 nam si novit aliquid plus remedi mali-
 rum, solus mortalium finem dicet. Sen-
 tiet, profecto lectionem ἄχος tum per
 se incommodam esse, tum otiosum fe-
 re efficere id quod sequitur πένεας.

632. ἦ ῥ' αἶτι μου. "Præter alia
 ritualia, adhibitum semper fuit in hoc
 opere carmen deprecatorium: cujus
 generis hic est hymnus, nempe ψυχῶ-
 γωγός, manium elicius. Sic Tiresias
 apud Senecam, ceteris ritibus pera-
 ctis,

Vocat inde manes, teque qui manes
 regis

Et obsidentem claustra letalis lacus;
 Carmenque magicum volvit, et ra-
 pido minax

Decantat ore, quicquid aut placat
 leves.

Aut cogit umbras—

Exempla ubique sunt in promptu." *Stam.*

Βάρβαρα σαφηνῇ
 'Ιέντος τὰ παναίοι' αἰ-
 ανῇ δύσθροα βάρματα ;
 Παντάλαι' ἄχρη διαβοάσω.
 Νέρθιν ἄρα κλύει μου ;
 'Αλλὰ σύ μοι Πᾶς καὶ ἄλ-
 λαι χθονίων ἀγεμόνες
 Δαίμονα μεγαυχῇ
 'Ιόντ' αἰνίσαι' ἐκ δόμων,
 Περσῶν Σουσιγενῇ Δέον
 Πέμπετε δ' αἶνα, οἷον οὐκω

634. Βάρβαρα σαφηνῇ] Βάρβαρά τι σαφηνῇ Rob. 635. Sic Brunckius verum digessit, ad modum antithetici, cod. A. auctoritate usus. Optime. *Ἰέντος*] *Ἰέντος* Ald. 636. *βάρματα*] *βάρματα* Mosq. 637. *παντάλαι'*] *παντάλαι'* Ald. *παντάλαι'* Rob. *ἄχρη*] *ἄχρη* Vit. *διαβοάσω*] *διαβόω* Mosq. *διαβόω* corrigit Pauw. 638. *ἄρα—μου*] *ἄρα μου* Ald. Rob. 639. *ἄλλὰ σὺ μοι γῆ*] *ἄλλὰ σὺ γῆ* Rob. 640. *ἀγεμόνες* abest Ox. Ald. *ἀγεμόνες* Mosq. 641. *δαίμονα*] *δαίμονος* Rob. *μεγαυχῇ*] Hoc Brunckius, flagitante metro, recepit e Reg. A. *μεγαυχῇ* Reg. B. Ald. Rob. Turn. etc. *μεγαυχεχῇ* superscripto scholio *μεγαλοδύναμος* Guelf. Etiam in Reg. A. notatur: *γρ. μεγαλέχρη*. 643. *Περσῶν*] *Περσῶν* ὡς sic Mosq. 644. *πέμπετε δ' αἶνα*] *πέμπετε* ὡς Rob. *αἶνα αἶνα*] *αἶνα αἶνα* Guelf.

634. βάρβαρα. “Cujus generis est τὸ βάρβαρον v. 656. Vocabula barbara summam vim et efficaciam in his ritibus habere credebantur. Idecirco cautum est oraculo Chaldaico, ne in aliam linguam transferrentur :

Ὅνματα βάρβαρα μήτις ἀλλ᾽ ἔργου. *τὸν ὄντα*, (interprete Psello) *ὡς δὲ ὄντα* καὶ ἰσχυροῦς ἰσχυροῦς ἰσχυροῦς ἰσχυροῦς, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἔφηται ἰσχυροῦς. Μὴ δὲ μήτ' ἀλλ᾽ ἔργου αὐτὰ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ διαλέκτῳ. Οἷον τὸ Σαραφίον, καὶ τὸ Χερουσίον, καὶ τὸ Γαβρίλ. Οὕτω μὲν λογόμενα κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διαλέκτῳ, ἰσχυροῦς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἔχει ἔφηται ἀμφόθεν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἰσχυροῦς, ἀποδιδόναι. Stal.

σαφηνῇ ad vocis intentionem, παναίο-
 λω ad variam ejus modulationem, αἰανῇ
 et δύσθροα ad lugubre et lamentabile
 carminis argumentum pertinet. Sen-
 VOL. I.

sus : Audite me beatus ille divinus rex
 barbara clataque voce varias fundentem
 acerbas, luctuosas preces ?

637. *παντάλαι'* ἄχρη *διαβοάσω*, omni-
 bus modis miserrimas calamitates alta voce
 querar, donec scilicet ille me exaudiat.

638. *νέρθιν—μου* ; Magna inest vis
 interrogatione h. l. repetitæ.

639. *εἰ γῆ*—*δαίμονα*. Tu vero, o
 Tellus, vosque reliqui inferorum ductores,
 patiamini, queso, ut excelsum illud Darii
 numen, Persarum deus, Suis natus, domi-
 bus vestris exeat. *μεγαυχῇ*, insigni gloria
 præditum.

642. *ἰόντ' αἰνίσαι'* ἐκ δόμων. “Id est :
 αἰνίσαι ἱλαίς ἐκ δόμων” permittite exire ;
 concedite, ut exeat e domibus vestris.
 Perperam vertit interpres : *celebrate*
mihī e domibus vestris exeuntem.”—Brunck.

644. *εἰ*—*πέμπετε*—*ἰσχυροῦς*. Et au-
 rum mittite regem tantæ dignitatis,

Περσὲς αἵ ἐκάλυψεν.

Ἡ φίλος ἀνὴρ, ἡ φίλος ὄχθος·

550 φ. β.

Φίλα γὰρ κέκευθεν ἡδῆ.

Ἀἰδωνεύς δ' ἀναπομπὸς ἀν-
είης, Ἀἰδωνεύς,

Ἀκακον θύϊον ἀνακτα Δαρεῖον, ἡέ.

650

645. αἵ] αἶα Mosq.

645. εἰ. ἐκάλυψεν—ὄχθος] ἐκάλυψεν φίλος, ἡ φίλος ἀνὴρ, ἡ φίλος ὄχθος γάφου Ox. Ald. Turb. ubi γάφου est a glossa. 647. φίλα] φίλιμα Mosq. Vit. 648. ἀναπομπὸς] ἀναπομπὸς ex correctione Mosq.

649. ἀνείης Ἀἰδωνεύς] Ἀνίη Ἀἰδωνεύς Guelph. ἀνίη Ἀἰδωνεύς Mosq. Vit. ἀνίη omissio Ἀἰδωνεύς Ald. Rob. ἀνίη omissio Ἀἰδωνεύς Turn. Vist. etc. In Reg. A. legitur ἀνίη Ἀἰδωνεύς cum glossa αἶα ἀναπομπῶς, quam Brunckius recte iudicavit ad lectionem ἀνείης referri. Præterea notatur varia lectio: γγ. αἶν αἶη. In Reg. B. est ἀνίη omissio Ἀἰδωνεύς. Optime igitur ἀνείης emendavit Brunckius, quem imitati sumus. 650. Ἀκακον θύϊον ἀνακτα Δαρεῖον, ἡέ. Vulgo legebatur in omnibus Δαρεῖον, αἶν ἀνακτα Δαρεῖον, ἡέ. nisi quod in scholiis codd. Regg. notatur lectio αἶν, i. e. μέν. Manifestam, quam huic lectioni inest, corruptelam metri quoque perversitas arguit. Recte autem Brunckius intellexit, desiderari verum ana-

qualem antehac nunquam Persica tellus operuit.

646. Suaviter animum afficiunt ista: *Heu virum amabilem! Heu amabile seculum! Amabiles enim mores tegit.*

647. φίλα γὰρ—ἡδῆ. Ut nostri dicunt: *dem ach es dect ein liebenswerthes Herz!*

648. "Qui h. l. dicitur Ἀἰδωνεύς ἀναπομπὸς, is observante Spanh. ad Callimach. hymn. Pallad. v. 130. ex Athenæo ab Æschylo fuerat dictus Ἀγασίλαος." Abresch.

650. Cum adhuc in omnibus edd. metro prorsus perturbato lectum sit:

Δαρεῖον αἶν ἀνακτα Δαρεῖον, ἡέ,
necesse est ut emendationem nostram,

Ἀκακον θύϊον ἀνακτα Δαρεῖον, ἡέ,
argumentis idoneis comprobemus, e re et sententia ductis; nam a metri quidem restitutione eam jam in V. L. commendavimus. Quæ v. 651. sequuntur, αἶν γὰρ—duplicem afferunt laudem Darii, alteram, quod civis bellica calamitate non læserit, alteram, quod divinus fuerit in administranda regia potestate. Particula autem γὰρ, qua

duplicis huius laudis enantiatio cum antecedentibus connectitur, haud ambigue præstet, nomini Darii v. 650. bina ab Æschylo epitheta adjecta fuisse, quorum deinde causam ac declarationem allaturus esset. Jam Ἀκακον θύϊον ἀνακτα scripsisse poetam dubitari vix potest, cum illa adjectiva non solum metrum optime expleant, verum etiam Ἀκακον istis versiculis:

αἶν γὰρ ἀνδρὸς πῶτος ἀπώλλο
πολιμοφθόροισιν ἔσται,

alterum vero θύϊον his, qui sequuntur:

θιερμήτωρ εἰς ἐκκλήσεις—
copiosius explicetur. Restat, ut paraphrasi verborum sententiam nostram illustremus: O Pluto, precamur ut sursum mittas innocuum divinum, quem jure sic appellamus, regem Darii. Neque enim unquam populum bellicis calamitatibus perdidit, (ideoque Ἀκακον fuit;) et divinus consultor Persis vocabatur, (ideoque merito θύϊος à nobis appellatus) divinus etiam consultor erat, quoniam exercitum feliciter duxit, s. administravit. cf. v. 662. v. 852. sqq.

Οὔτε γὰρ ἄνδρας πάποτ' ἀπώαλλυ ἀντ. β'.

Πολιμοφθόροιςιν ἄταις,

Θεομήστωρ τ' ἐκικλήσκετο

Πέρσαις, Θεομήστωρ δ'

Ἔσκεν, ἐπεὶ στρατὸν εὖ ἐποδώκει. ἡέ.

Βαλὴν, ἀρχαῖος βαλὴν, ἴδι, ἴκου, σροφή γ'.

pæsticum dimetrum, vel dactylicum tetrametrum. Illum igitur effecimus ita rescribendo;

Ἄνακτο θύον ἄνακτα Δαρῖον.

ἡί.

ñ enim est extra versum. Ceterum a sententia veritatem emendationis nostræ adstruximus in Commentario ad h. l. 651. πάποτ''] πώτ' Guelf. Rob. 652. πολιμοφθόροιςιν] πολιμοφθόροιςιν Mosq. ἄταις omissum Mosq. 655. ἐποδώκει] Jure damnavit Brunekius Fabri commentum, Heathio quoque probatum, ἐποδέχου, cum ἐποδώκει (quod in cod. Reg. B. exp. ὠδήγῃ) sit forma Ionica pro ἐποδῶκει ab ἐποδῶ. 656. βαλὴν ἀρχαῖος βαλὴν] βαλλὴν ἀρχαῖος βαλλὴν Guelf. Rob. Turn. βαλὴν omissio ἀρχαῖος Mosq.

655. ἐποδώκει. "Glossa in cod. Reg. ὠδήγῃ. Forma est Ionica, ἐποδῶ pro ἐποδῶ. Verbum in lexicis omissum. Simplex eadem significatione apud Herodotum occurrit. Vide Æm. Porti lexicum Ionicum. Ad corvos mittendum Fabri commentum Heathio tantopere laudatum, ἐποδέχου." Brunch.

656. βαλὴν. Scholiastes Euphorionem laudans Thuriis hoc vocabulum tribuit. Βαλὴν, inquit, ὁ βασιλεὺς λέγουσιν. Εὐφορίων δὲ φησὶ Θεορίων εἶναι τὴν διέλεκτον, ἴδιον καὶ βαλινῶν ἔρος, ὁ ἵσκει βασιλικόν. Ceterum Sextus Empiricus lib. I. c. 17. οὔτε γὰρ ἐν τέχῃς τοῖς μιμαθήσαντι, οἱ οἱ παρὰ τῇ σοφίᾳ καὶ ποιήσιν, ἰδὲ βαλὴν λέγουσιν, ἰδὲ βασιλῶν λέγουσιν Φρυγιστὶ, ἀλλὰ παρὰ Ἕλληνας ἀκούσαντες. Ita etiam Hesychius: Βαλὴν, βασιλεὺς, Φρυγιστὶ. Quod vero dicit Scholiastes βαλινῶν ἔρος, montem regium, significare, ex Plutarcho videtur hamsisse, qui in lib. de fluminibus παρακείμεναι δὲ αὐτῇ inquit, ἔρος βαλινῶν καλεῖται, ἵνα ἵσκει μετρημένην βασιλικόν. Legerim vel ex Scholiaste nostro βαλινῶν vel potius βαλινῶν,

Eustathii fretus testimonio, qui ad Iliad. iii. eundem Plutarchi locum laudat, et hunc versum simul interpretatur. Αἰσχύλον, inquit, φησὶ βαλὴν αὐτὸν βασιλέα, ἐν τῇ, Βαλὴν ἀρχαῖος βαλὴν γλώσσης δὲ τοῦτο, ἔξ οὗ καὶ ἔρος βαλινῶν, ὁ ἵσκει βασιλικόν παρὰ Πλουτάρχῳ ἐν τῇ Περὶ ποταμῶν. — et βαλὴν per contractionem, quasi α βαλὴ, sit βαλῆν ος. Hinc intelligendum illud Aristippi apud Diogenem Laërtium, qui, cum exprobrasset ei aliqui, quod a Dionysio consputatus patienter tulisset, οἱ μὲν ἀλλοῖς (inquit) ὑπομένουσιν βάλισθαι ἐν θαλάττῃ ἵνα καὶ οὐκ ἀνέσσωσιν, ἵνα δὲ μὴ ἀνέσχωμαι κερᾶματι βανδῆται, ἵνα βλίνων λέβω; Βλίνος enim est rex; βλίνος, βλίνος, α. βλίνος, piscis gobio similis. Lexic. Anon. Ms: βλίνος, ὁ τύραννος. βλίνος ὁ ἰχθύς. Idem alibi βαιών, ἰχθύς ὁ καὶ πλίνος, (Legendum esse βλίνος, tum et superioribus constat, tum ex Athenæo lib. vii.) παραπλήσιος καὶ βλίνος. Lusit igitur in ambiguo vocabulorum sono philosophus festivissimus." Stanl.

656. sqq. βαλὴν ἀρχαῖος—βάλισθαι. "Vocativos junxit nominativis,

Δίσκοτα δεσπότου,
Φάνηδι. Στυγία γάρ
Τις ἐπ' ἀχλὺς πετόταται.
Νεολαία γὰρ ἦδη
Κατὰ πᾶσ' ὅλῳι.
Βάσκε πάτερ ἄνακας Δαρειῖ, ἄνι.

Αἱ αἱ αἱ αἱ,

ἐκωδός.

670

Ὡ πολὺκλαυτε φίλοισι θανάων
Τί τάδε, δυνάστα, δυνάστα,
Περὶ τᾷ σᾷ δίδυμα
Διάνοισιν ἀμάρτια

666. *εις ἐπ' ἀχλὺς*] *ἐπ' ἀχλὺς* *εις* Ald. *εις ἐπ' ἀχλὺς* Guelf. *εις ἴσ' ἀχλὺς* Mosq. *ἐπ' ἀχλὺς* *εις* Rob. *ἐπ' ἀχλὺς* *εις* Turn. 667. *νεολαία*] *νεολία* Guelf. *νεολαίς* Mosq. 668. *κατὰ πᾶσ'*] *κατὰ γῆς* Guelf. *ἔλῳι*] Sic Reg. A. Vit. *ἐλῳι* Mosq. *ἀπὸ λῳι*, quod metrum respuit, Reg. B. 669. *πά-
τερ*] *πατρὸν* Mosq. Rob. *πατὴρ* Turn. *Δαρειῖ* ἄνι] Vulgo *Δαρειὸν* ὁ, cf. v. 662. *Δαρειῖ* *οἱ* Mosq. 672. *δυνάστα, δυνάστα*] Sic Reg. B. At Reg. A. semel tantum *δυνάστα*. In Vit. scriptum est *δυνάστα δυνάστα*. In Viet. *δυνάστα δυνάστα*. 673. *εἴ γῆ*] *εἴ εἴ γῆ* Turn. abest *εἴ* Vit. Ox. Rob. *δίδυμα*] *περὶ δίδυμα* Rob.

te nunquam acciderunt. cf. v. 672. sqq.

664. *Ἰστοῖα δεσπότην*. O pater adeoque domine domini nostri Xerxis.

665. sq. *Στυγία—πετόταται*. *Sty-
gia caligo* nos circumvolat, h. e. atra melo-
rum tempestas nos circumvenit.

667. sq. *νεολαία—κατὰ πᾶσ'* ἔλῳι, i. e. *πᾶσι κατέλῳι*, universas enim ju-
ventus jam perit, omnes qui arma ferre
possent, interierunt.

671. ὁ—*δαίμων*. O tu qui multum
flebilis amicis occidisti.

672. Nondum vidi quemquam inter-
pretum, qui se ex hujus loci difficultate
commode satis expediret. Mihi qui-
dem sic emendandus esse videtur.

Τί, εἰς, δυνάστα, δυνάστα,

Περὶ τᾷ σᾷ δίδυμα,

Διάνοισιν ἀμάρτια

Πάτερ γῆ εἴ γῆ,

h. e. Quis enim sub tuo regno, ὁ rex, du-
plicem istam huic terræ immissam calami-
tatem deflesset? *Δίδυμα ἀμάρτια* signif.
rem dupliciter male gestam, quia scil.
et maxima pars exercitus, et potior na-
vium numerus perierat. Illud Chorus
diserte v. 667. hoc vero v. 676. com-
memorat. Qui vero *εἰ ἀμάρτιον* gra-
vum esse negaverit, is alteram lectio-
nem a Schol. prolatam, *ἀμάρτιον*,
poterit amplecti, metro non repugnante.
δαίμων autem saepe pro *lucrum* trrigare,
deflere, lugere dicitur, e. c. v. 1031.
Universa autem hæc sententia perbene-
cum v. 669. proxime præcedente
coire videtur; q. d. valde flebilis oc-
cidisti tu civibus tuis; nisi enim tu
occidisses, profecto nunc nemo no-
strum calamitates istas lugeret, quæ
filii tui culpa nos oppresserunt. Cf.
etiam v. 849. sqq.

Πάσα γὰ τᾷδ;
 Ἐξέφθινθ' αἱ τρέσκαλμοι
 Νᾶες, ἄναες νᾶες.

ΔΑΡΕΙΟΣ. ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΔΑΡΕΙΟΣ.

Ω ΠΙΣΤΑ πιστῶν, ἡλικίς θ' ἤβης ἐμῆς,

674. διάνους] διάνους δ' Ald. Turn. διάνους δ' Guelf. διάνους Mosq. διάνους. Sed Brunckius V. C. "multiplex, inquit, his versibus menda subest. Διάνους tertia pluralis est pendens a nominativo τὰ ἀμαρτία. At Græcis, ut reor, incognita est vox τὰ ἀμαρτίων pro ἡ ἀμαρτία. Præterea cum verbo requiritur particula ἄν, ut elici possit sensus, quem latina versio exhibet: quare hæc circa tuam geminæ grassarentur labe totam terram tuam hanc? cui non aliter Græca responderunt, quam si sic scribantur:

πικρὸν τῷ σὺ διδύμα
 διάνοι ἄν ἀμαρτία
 πάσα γὰ τᾷδ'.

Postremus versiculus sic scriptus in B. In A. τᾷδ, omisso in utroque σὺ, quod a Turnebo in impressis male insertum. Non dissimulabo tamen, ne sic quidem usquequaque sanam mihi videri istam lectionem; non intelligo, quid sibi velint senes, querendo: εἰ τᾷδ (καὶ) διάνοι ἄν πικρὸν πάσα τῷ σὺ γὰ τᾷδ διδύμα ἀμαρτία, cur inauspicato suscepta gemina expeditio tua imperio hæc mala perficeret, tanquam de re incerta et dubia loquentes, quod et præcedentibus et sequentibus adversatur. Omuino dicere debuerunt: cur tot mala perfecit temere suscepta gemina expeditio? Scribendus itaque videtur medius versiculus, διάνους ἀμαρτία." Hactenus ille. Sed cf. Commentar. nostrum ad h. l. ἀμαρτία] Schol. testatur in quibusdam Codd. fuisse ἀμαρτήματα. 675. τᾷδ] τᾷδ Ald. γὰ τᾷδ Guelf. πάσα γὰ, σὺ τᾷδ Turn. 677. ἄναες νᾶες] Sic Reg. A. B. Ox. Rob. ἄναες ἄναες Ald. Turn.

676. sq. ἔξφθινθ' αἱ τρέσκαλμοι νᾶες, ἄναες νᾶες. Perierunt triremes naves, nenaves naves. ἄναες non hoc involvit, quod jam nullæ sint, sed quod navium munere functæ non sint, servandi scil. militum copias. Omuino etiam ἄναες νᾶες interpretari licet infæustæ naves, ut ἄγαμος γάμος infæusta nuptiæ.

IN SCENAM VI.

v. 678—839.

Chori precibus exanditis redit ab

inferis umbra Darii, et stans in sepulcri tumulto cum senibus et Atossæ confabulatur.

678. ὁ πιστὸς πιστῶν. Stanl. Græci enarratoris vestigia premens vertit: ὁ fida proles fidelium patrum; mihi vero probabilius esse videtur in hanc sententiam accipere: ὁ fidi fidorum dominorum consilarii, ut πιστῶν vel ad Darium et Xerxem simul, vel ad solum Darium pertineat; q. d. ihr treuen Diener eures treuen Herrn; plurali διοιστῶν, quod supplendum foret, singularis numeri loco, ut fit, adhibito.

Πέρσαι γεραιὸν, τίνα πόλις πονεῖ πόνον;
 Στίνει, κέκοπται, καὶ χαράσσεται πέδον.
 Λεύσσαν δ' ἄκοιτιν τὴν ἑμὴν τάφου πέλας,
 Ταρβῶ, χροᾶς δὲ πρευμανεῖς ἰδεξάμην.
 Ὑμῖς δὲ θρηνηῖτ' ἐγγυὲς ἐσθῶτες τάφου,
 Καὶ ψυχαγωγοῖς ὀρδιάζοντες γόοις,
 Οἰκτρῶς καλεῖτέ μ'. ἔστι δ' οὐκ εὐέξοδον

680

679. γεραιῶν] γεραιῶν Ald. 681. τάφου πύλας] Sic Regg. Vit. πύλας τάφου Ald. Rob. Turn. etc. 682. πρευμανεῖς] πρευμανῆς Guelf. Rob. 684. ἐξιδάξοντες] ἐξιδάξοντες Guelf. Mosq. Vit. Ald. Turn. Vict. 685. καλεῖτε] καλεῖσθε Mosq. Vit. Ald. Rob. εὐέξοδον] εὐέξον Mosq. mendose.

ὃ πιστὰ πιστῶν. "Aristophanes in Ranis sub persona Bacchi de Aeschyli Persis verba facientes:

Ἐχάρην γούν' ἦν' ἔκπευσα πρὶς Δαρείου τοῦ τιθνητός,

Ὅ χερὲς δ' ἐμὰς τὰ χεῖρ' ὅδ' ἐγυρηόσας ἴπαι, ἱαυῖ.

ubi Scholiastes: ἐν τοῖς φερμαῖσις Ἀλ-σχόλου Πέρσης, ὅτι Δαρείου θάνατος ἀπαγγέλλεται, ὅτι ἡ χερὲς τὰς χεῖρας συγρηόσας λέγει ἡ αὐτοῖ, ὃ ἔστιν ἐπιθῆμα πρὸς τὸν Διόνυσον λεγόμενον χαρῶς ἐπιθῆμα. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἀρῆματα ἐπείνεται ἐν Σούσαις καὶ ἀντιφρόνεις ἔστιν ἡ μὲν πρὸς τὸν Διόνυσον τινὲς χερὲς δὲ Πέρσων γεραιῶν διαλεγόμενες πρὸς αὐτὴν ὡς ἀγγελοῦ ἀπαγγέλλον ἐν ἀπὸ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ καὶ τὴν Πέρξου φύγῃ. Χαῖρος δὲ φησι τὸ Δαρείου ἀπὸ τοῦ Πέρξου. Σύνθεσις γὰρ τοῖς ποιηταῖς ἐπὶ τῶν νῦν τοῖς τῶν πατέρων ὀνόματι χρῆσθαι, πρὸς ὃ ἔστιν ἰσχυρὸν, ὅτι ἐν τῇ δέσμῃ λέγεται.

Πέρξου μὲν αὐτὸς τῇ τι καὶ βλίστου φέροι.

Ἡρόδοτος δὲ φησι διττῶν γεγονέναι τοῦ θανάτου (corrupta haec sunt, forte sic emendanda διττῇ γεγονέναι τὸ δέμα, scil. τῶν Περσῶν) καὶ τῇ τραγῳδίᾳ τάντα περιέχειν ὅτι ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ. Διότι δὲ οὗτοι οἱ Πέρσαι ἀπὸ τοῦ Ἀλσχόλου διδιδάσκαι ἐν Σαραπείδῃ, σπουδάζοντες ἴκοντο, ὡς φησι Ἐρατοσθένους ἐν γ' αἰ.

καρμῶν. Ἄλλως. Διδυμοῖς ἔτι οὐ πο-ρῶνται θάνατος Δαρείου οἱ Πέρσαι τὸ δέμα διὰ τινὲς διττὰς θύσεις (fortasse καθύστερ) τουτίστι διδασκαλίας τῶν Περσῶν φησι, καὶ τὴν μίαν μὴ φέρεσθαι. Τινὲς δὲ γράφουσι Δαρείου τοῦ Πέρξου. οἱ δὲ ἐν τοῖς κυρίοις ἀπὸ πατρωνυμῶν κίχονται, καὶ ἐν τῇ Πέρξῃ οἱ δὲ ἐν ἰδωλῶν Δαρείου φθίγγονται, καὶ τὴν θνητὸς δηλοῖται. Hæc ille. Miror locum illum Aristophanis veteres Criticos adeo exercuisse, quo nihil liquidius." Stanl. Nos vero hanc Schol. ad Aristoph. animadversionem copiosius tractabimus in apparatu hi-storico.

679. τίνα πόλις πονεῖ πόνον; Hæc in-terrogatio statim prodit animum Darii misericordem et patriæ amantem.

680. στίμις ad πῶλον ut cetera, non ut Schol. ad πόλις traxerim. Solemne enim erat manes evocantibus terram manibus pulsare; adeoque Darius, γε-μιτ, inquit, pulsatur, ac tantum non scinditur solum.

682. πρευμανεῖς. Haud scio, an præ-ferenda sit altera lectio πρευμανῆς, hoc sensu: inferias autem benevolus s. propitius accipere.

684. ψυχαγωγῶς h. l. proprie, ma-nes evocantibus animas ab inferis reducere valentibus.

685. ἔστι δ' οὐκ εὐέξοδον. "Quo modo

"Αλλως τε πάντας, χ' εἰ πατὰ χθονὸς Διὶ
Λαβεῖν ἀμείψαντες εἰσιν ἢ μαλίσταναι.

"Ομως δ' ἐκείναις ἰδυναστυίας ἐγὼ.

"Ἦναι τ' ἀχύνει δ', ὡς ἄμματος ὃ χροῖται.

Τί δ' ἴσται Πέρσαις νοχμὸν ἱμβριδὲς κακόν; 690

Χο. Σέβομαι μὲν προσιδέσθαι,
Σέβομαι δ' ἀντία λέξαι

686. εἰ πατὰ χθονὶ] εἰ παταχθόνη Ald. ἔτι πατὰ χθονὶ conj. Arnald. probante Abreschio. 689. ἴσται τ' ἀχύνει δ', ὡς ἄμματος δ'] "Recta loquendi norma optativum flagitare videtur; optima phrasis esset, si legeretur: ἴσται ταχύνει, ὡς ἄμματος δ' χροῖται." Brunck. Heath. conj. ἴσται ταχύνει. 690. εἰ δ' ἴσται] εἰ ἴσται Mosq. Ald. Rob. 692. ἀντία] ἀντίον Mosq.

ἔστι δόντος dicitur epigrammate graeco. Anacreon:

Ἄδω γὰρ δυνὶ

Μυχὲς, ἀργαλίᾳ δ' ἔσ. ἀφ' ὧ

Κάδου: καὶ γὰρ ἴσται.

Καταλέγει μὲν ἀντία.

Catullus:

Illic unde negant redire quemquam.

Et passim apud Poëtas." Stanl.

686. χ' εἰ πατὰ χθονὸς Διὶ. Nihil opus est ut pro χ' εἰ corrigamus χ' ἔτι. Nam eadem est verborum constructio, quam Latina quoque lingua imitatur: Cum enim alias omnino exitus haud facilis est, tum inferi multo ad accipiendum animas, quam ad dimittendum promptiores sunt.

688. ἰδυναστυίας, principem inter illos locum obtinens, auctoritate pollens. ἰσάωντες ἰδυναστυίας ἴσται. "Veterum opinio erat, reges, qui virtute et factis excellissent, apud inferos magna in dignitate esse, imperiumque in mortuorum simulacra, seu animas exercere. Apud Sophoclem El. 841. Amphiarans ἐπὶ γυνὴς ἀνέψυχον ἰσάωνται. Ulysses in Necyia, Achilli ait v. 481.

οἷο δ' Ἀχιλλεύ

ὄντι ἀνὰ πρῶτον μὲν μακρότατος, ὅτ' ἔξ ἰσάων.

Πρὶν μὲν γὰρ εἰς ζῶντες ἴσται, ἴσται Διῶνται, Ἀργῶν ἴσται δ' αὖτις μίγα νεατέρως.

ἀδων

"Εἰδὼ δ' ἴσται." Brunck.

689. τ' ἀχύνει δ'. Festinus quidem, ut justo tempore redire passim, adeoque ἀποκατὰ εἰς. ἀ τὰρα πᾶσι δύναιτο τῆς. Jam tum scilicet opibus invaluerat, quam postea superstitiosa credulitas per magnam seculorum seriem tenuit, animabus, quibus ut ab inferis redirent, superasque ad aequas evaderent, concessum esset, commentum quasi ad elephanta dari.

690. εἰ δ' ἴσται—καὶ δ'. Quis tandem est illud mali, quo Persae tantissimo premuntur?

691. Decora his verbis exprimit Aeschylus incredibilem illam ac potius terribilem Persarum erga reges suae reverentiam.

692. sq. ἀντία λέξαι—εἰδων. Merito Stasileus Scholiasta rationem neglegendam putavit, sic ista interpretantis, quasi ἀντία sit i. q. ἰσάωντες; i. e. audita gravia et aspera. "Etenim ἀντία λέξαι est coram alloqui, ut mox v. 698. ἀντία φῶσθαι, et ap. Hom. Odys. ε'. 376. ἀντία διακρίνας φῶσθαι. Sic ἄντιον et ἄντιον ἴσται apud eundem ples uno in loco, et Cullin. H. Dian. v. 63. Pro eo ἄντιον ἰσάωνται Eunip. Alceste v. 876. quomodo et Latini contra tuum et in-

Σάβην, ἀρχαίῳ περὶ τάρβει.

Δα. Ἄλλ' ἐπεὶ κάτωθεν ἦλθον σῶς γόοις πεπεισμένος,
Μη τι μακροτέρῃα μῦθον, ἀλλὰ σύντομον λέγων
Εἶναι, καὶ πύκνωσι πύκνωτα, τὴν ἐρήν αἰδῶ μενέεις.

Χο. Δέομαι μὲν χαρίσασθαι,
Δέομαι δ' ἀντίφασθαι,
Δέξαι δούλοισι φίλοισιν.

Δα. Ἄλλ' ἐπεὶ δῖος παλαιὸν σοι φρεσὶν ἀνδίσσεται 700
Τῶν ἐμῶν λίσσων γεραίᾳ ζύνταρ, εὐγενὲς γύναι,
Κλαυμάτων λήξαισα τῶνδε καὶ γόων, σαφές τι μὲν
Δίξον. Ἀνθρώπειο δ' ἂν τοι πέραρ' ἔντοχοι βροταῖς.

693. ἀρχαίῳ περὶ τάρβει] ἀρχαίῳ πέρβει Tarn. 694. σιτισμένη] σιτισμένη Mosq. 695. μακροτέρῃα] μακροτέρῃα Vit. in textu, illo superscripto. λίγην ἀβαστ Guelf. 697. 698. ὁρῶν] δέομαι codd. Regg. Ald. Rob. etc. 700. ἀνδίσσεται] ἀνδίσσεται Guelf. Post ἀνδίσσεται Mosq. addit φανερὰ εὐγενέστα. 701. γεραίᾳ] γεραίᾳ Rob. εὐγενέ] εὐγενέ Guelf. 702. κλαυμάτων] κλαυμάτων Vit. 703. ἀνθρώπειο] ἀνθρώπειο Guelf. e male intellecto scribendi compendio. ἐντέχῃ] ἐντέχῃ Ald. ἐν τέχῃ Mosq. ἐν τέχῃ Vit.

ταρτί. v. o. l. v. i. v. 16. Sic et ἀνδίσσεται et ἀνδίσσεται. — In illo quod sequitur, περὶ τάρβει, pro timore, ob metum, aut antiphrasim pro τάρβει. A. 1000.

694. sqq. (Pro ἦλθον in Guelf. est ἦλθον, repetitum forte e v. 689.) Impatiens mortis Daries Oborum missis ambagibus breviter, quae opus sit, eloqui, timidamque istam verecundiam auferre jubet. ἦλθον μὲν, mei reverentiam.

697. sq. Vide ut Aeschylus in repetita pudoris et verecundiae significatōne, sententiam tamen et elocutionem apte variaverit. χαρίσασθαι, gratificari, obsequi; nempe se voluntate quidem Darii se casis impelli significat, ut proloquendi audaciam stimulant; praetertim suum desiderata, infanda sint, quae narrari ab illo jubentur.

700. δῖος παλαιὸν i. q. v. 693. ἀνθρώπειο i.

χαίρει τάρβει antiqua ista erga pristinum regem suum verecundia, nondum ex animis deleta. Postquam vero ista ἄλλ' ἦν] ἀνδίσσεται senibus dixerat, statim ad Atoisiam conversa oratione sic pergit: tu igitur tori mei grandaeva coniors, generosa mulier, missis lacrymis et querelis, apertum aliquid mihi dicite.

703. ἀνθρώπειο δ' ἂν τοι πέραρ' ἔντοχοι βροταῖς. Haec non tantum admonendi, sed etiam consolandi causa dicuntur. Itaque non sic vertenda: Humana scilicet hominibus accidunt infortunia, vel ut Gallus interpres: Les mortels ne sont que trop sujets à l'adversité; sed hanc potius vim habent: Humana sunt, quae mortalibus accidere solent infortunia; adeoque humaniter ferenda; redeuntque fere ad eandem sententiam, qua Apostolus utitur ep. i. ad Cor. 10, 13.

30

Πολλὰ μὲν γὰρ ἐκ θαλάσσης, πολλὰ δ' ἐκ χειρὸς
κακῶ

Γίγνεται θνητοῖς, ὁ μᾶσσων βίοςτος ἢν ταδῇ πρόσω.

"Ατ. Ὡ βροτῶν πάντων ὑπερσχὼν ὄλβον εὐτυχεῖ πότμω,

"Ος δ', ἕως ἔλευσας αὐγὰς ἡλίου, ζηλωτὸς ὦν,

Βίοντον εὐαίωνα Πέρσαις, ὡς διδς, διήγαγες.

Νῦν τέ σε ζηλῶ θανόντα πρὶν κακῶν ἰδεῖν βάθος.

Πάντα γὰρ, Δαρεῖ, ἀπέσῃ μῦθον ἐν βραχέϊ χρόνῳ. 710

Διαπεπρόρηται τὰ Περσῶν πράγμαθ', ὡς εἰπεῖν ἔπος.

Δα. Τίνι τρόπῳ; λοιμὺ τις ἦλθε σκηπτοῦς, ἢ στάσις πόλει;

"Ατ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' ἀμφ' Ἀθήνας πᾶς διέφραβηται στρατός.

705. βίοςτος ἦν] Sic Vit. Reg. A. ἦν βίος Turn. βίος ἦν Reg. B. ἦν ταδῇ] ἦν ταδῇ Ald. ἡνταδῇ Guelf. 706. εὐτυχῶ πότμῳ] εὐτυχῶ πότμῳ Mosq. Ald. 707. ἕως] Sic Reg. A. ἕως Reg. B. (in quo superscriptum ὡς ἕως) Guelf. Ald. Turn. ἔλευσας] Al. teste Steph. ἔλυσας. Stanl. conj. ἔλυσας. 709. βᾶδες] βᾶδες Guelf. 710. χρόνῳ] Al. teste Steph. λίγῳ. 711. τὰ Περσῶν] τὰ τῶν Περσῶν Ald. ὡς εἰπεῖν ἔπος] Sic Guelf. ὡς ἔπος εἰπεῖν Vit. Ald. ὡς ἔπος εἰπεῖν Rob. 712. τρεῖς] πρὶς Mosq. mendose. ἄλλ' id. πάλιν id. πάλιν id. 713. οὐδαμῶς]

704. πολλὰ μὲν γὰρ. Hoc γὰρ non solum confirmat, accidere solere hominibus infortunia, nec illud insolens videri cuiquam posse, verum etiam humana esse quæ accidunt, quandoquidem alia e terra, alia e mari mortalibus oboriantur. Ceterum conf. Choëph. v. 583. sqq.

705. γίγνεται θνητοῖς, ὁ μᾶσσων βίοςτος ἢν ταδῇ πρόσω. Si longior vita ulterius extendatur. Frigere nonnihil videtur ὁ μᾶσσων, cum ejus vis jam sequentibus verbis insit, ἦν ταδῇ πρόσω. Fortasse igitur sic scripserat noster:

Πολλὰ μὲν γὰρ ἐκ θαλάσσης, πολλὰ δ' ἐκ χειρὸς κακῶ

Τίς τις ταδῇ θνητοῖς ὁ μᾶσσων βίοςτος, ἦν ταδῇ πρόσω.

Multa enim mortalibus mala sive e mari sive e terra gignit ulterior vita, si quidem ejus spatium longius extendatur. Ac fieri potest, ut vulgaris lectio atque interpunctio Scholiastæ debeantur, qui, τίς-

τις, cum passivi loco accepisset, id per γίγνεται interpretaretur. Sin vera est codicum lectio ταυταλογίαν aliquando, quod raro ei accidere solet, haud vitavit Æschylus.

706. ὦ βροτῶν. O tu qui prospera fortuna, omnium mortalium felicitatem superabas, quique donec solis lucem vidisti, Persis admirabilis beatam, sicut deus, vitam transsegisti! Si ὡς, ἕως ἔλυσας—legamus, sensus ita convertitur: Quam admirabilis—vitam transsegisti! Utrum eligas, certe in sequenti versiculo et in ἦν mutandum censeo. Νῦν δὲ σε ζηλῶ—Nunc vero te unum omnium beatissimum ducis, quod ante occuberis, quam istam malorum profunditatem vidisses!

711. διαπεπρόρηται. Ecce sunt Persarum res; quam quidem hyperbolea addita clausula mollit, ὡς εἰπεῖν ἔπος.

712. λοιμὸν ἡντινόη, pestilentia, morbi alicujus contagiosi, impetus.

Δα. Τίς δ' ἐμῶν ἐκείσε παίδων ἰστρατηλάται; φράσον.

Ἀτ. Θέριος Ξέρξης, κενώσας πᾶσαν ἡπείρου πλάκα.

Δα. Παῖδες ἢ ναύτης δὲ πείραν τήνδ' ἐμώρηνεν τάλας;

Ἀτ. Ἀμφότερα. Διπλῆν μίτωπον ἦν δυοῖν στρατευμάτων.

Δα. Δῶς δὲ καὶ στρατὸς τοσόσδε πεζὸς ἤνυσεν περᾶν;

Ἀτ. Μηχαναῖς ἔζευξεν Ἑλλης πορθμὸν, ὥστ' ἔχειν πόρον.

Δα. Καὶ τόδ' ἐξέπραξεν, ὥστε Βόσπορον κλείσαι μέγαν;

Ἀτ. Ὡδ' ἔχει γνῶμης δέ που τίς δαιμόνων ξυνήψατο.

Δα. Φεῦ μέγας τις ἦλθε δαίμων, ὥστε μὴ φρονεῖν καλῶς.

Ἀτ. Ὡς ἰδεῖν τέλος πάρεστιν οἶον ἤνυσεν κακόν.

Δα. Καὶ τί δὴ πράξασιν αὐτοῖς ὧδ' ἐπιστενάζετε;

edn Rob. ἀμφ' Ἀθήναις] Sic Reg. Turn. ἀμφ' Ἀθήναις Ald. διέφθαρται στρατὸς] πατίφθαρται omisso στρατὸς Mosq. πατίφθαρται habet quoque Vit. 716. δ' ναύτης δι] ἢ ναύτης γι Guelf. ἢ ναύτης καὶ Vit. ἡμώρην] ἡμώρην Mosq. Ald. Turn. 717. μίτωπον] πρίτωπον superscripto μίτωπον tanquam glossemate Guelf. στρατευμάτων] Sic. Regg. et Guelf. στρατηλάται Ald. etc. στρατηλάται δυοῖν Mosq. Vit. 718. ἤνυσεν] ἤνυσεν Guelf. Ald. Turn. 721. γνῶμης] Abreschius conj. γνῶμης pro γνῶμης. ξυνήψατο] Sic Vit. Reg. A. συνήψατο Ald. Rob. Turn. etc. 723. ἤνυσεν] Sic Guelf. ἤνυσεν Mosq. Ald. Rob. Turn. 724. ἐπιστενάζετε] ἐπιστενάζετε Ald. Rob.

715. κενώσας—πλάκα. Toto continente viris exhausta. cf. ind. in Πλάξ.

716. πεζὸς—τάλας. Num vero terrestri aut navali exercitu stultissimam hanc expeditionem suscepit miser?

717. διπλῆν μίτωπον ἦν δυοῖν στρατευμάτων. Duplex erit facies duorum exercituum; exquisitius dictum. Vulg. στρατηλάται sic reddidit Stanl. duplex erat acies duorum imperatorum.

718. τοσόδε. Magnitudinem scil. exercitus Darius collegerat e verbis Atossæ v. 715.

720. ἐξέπραξεν, perfecit, quod aggressus erat. Ὡς Βόσπορον. Ὡς ter hic deinceps positum v. 719, 720, 722. Forte h. l. scripserat noster: ἵς τὸ Βόσπορον κλείσαι μέγαν, neque adeo prius destitit ab incepto quam Bosporum clausisset. Ceterum hoc nomine, ut infra v. 743. Hellespontus in-

signitur.

721. Abreschius dubitat, an a post ὧδ' ἔχῃ puncto appposito, sequentibus verbis γνῶμης—ξυνήψατο Darii nomen, v. 722. Atossæ, v. 723; 724. iterum Darii præfigendum esset. At vulgata personarum distinctio multo aptior est. Atossa enim non sine dubitatione quadam, ut mulierem et matrem decet, ista pronuntiat: γνῶμης δὲ πονεῖς δαιμόνιος ξυνήψατο. q. d. Mirum oero nisi adiutorem consilii aliquem deorum, malevolum scilicet, nactus fuerit. Darius vero ista non solum confirmat, verum etiam anget: Heu, inquit, magnus in eum demon irruit, ut sic insinuet.

723. ὥς—κακόν. Adeoque jam videre licet, quam malum facinora ejus exitum habuerint.

724. Καὶ τί—ἐπιστενάζετε. Universe

"Ατ. Ναυτινὸς στρατὸς κακῶδης πίξον ὅλῃσι στρατῶν.

Δα. Ὅδῃ συμπλήθην δὲ λαὸς πῶς κατ'ἰφθάρται δορί;

"Ατ. Πρὸς τὰδ' ὡς Σέσση μὲν ἄστὺ πᾶν κενανδρίαν στένει,...

Δα. Ὅ πόποι κινῆς ἀρωγῆς ἀπικουρίας στρατοῦ.

"Ατ. Βακτρίαν δ' ἔρρει πανάλης δῆμος, αὐτὰ τις γέρον.

Δα. Ὅ μίλτος, οἶαν ἄρ' ἦσαν θυμωάχων ἀπώλεται. 720

"Ατ. Μανάδα δὲ Ξέρξης ἱερμὸν φασιν ἔ πολλῶν μέτα....

725. στρατὸς οὐκ οὐκ Μοσ. 726. λαὸς πᾶς] πᾶς λαὸς Rab. πᾶς στρατὸς Tura. Vict. Hlud contra rationem commatum Trochaicorum. Recte igitur Brunckius reposuit λαὸς πᾶς e Regg. 728. κινῆς] κινῆς Mosq. Vit. 730. θυμωάχων] συμμάχων Guelf. 731. φασιν] φασιν Guelf.

quidem Atossa deletum esse Persarum exercitum indicaverat; nondum tamen quomodo rem male gessissent narraverat. Id igitur nunc jam Darius enquirat.

725. Ναυτινὸς στρατός. Cf. v. 405—430. et v. 445. sqq. 478. sqq.

728. οὐκ v. 729. aretissime nexu cohæret, interpellante Atossam Dario. Sensus: ita quidem, ut Susorum urbs vastitatem virorum lugeat,—et Bactriorum universus populus, in eoque senex nullus, verum omnes juvenes interierint.

729. κινῆς δῆμος. Venier nobis videtur altera lectio, κινῆς, quippe quæ gravitate et ironiæ acerbitate commendatur. Sic v. 924. κινῆς δῆμος. Vulgata lectio librarii manum prodit, qui κινῆς ex antecedente κινῆς δῆμος tenuere repetiit. Si vero κινῆς serio potius accipere velis, hanc repugno; tamque inest misericordiam significatio, quemadmodum v. 731. et 924.

730. Βακτρίαν δ' ἔρρει πανάλης δῆμος. "Non bona interprete perditissimus populus: neque enim hic πανάλης notat τὸν ἄξιον ἐλπίδας, ut in Suppl. v. 101. Verum ἔρρει, valet hic funditus periit, occisione occisus est. Aristid. de m. H. p. 322. πανωλερίῃ πρὸς τὰ δαμάσκηνα, et noster fabula præcedentis v.

538. πανάλης πανάλης τ' ἐλπίαν. Abrech.

730. ἔρρει. Pertinet ad Atossam dictum οἷόν τις γέρον. v. 729.

731. Μανάδα—πολλῶν μέτα . . . "Dario interloquente, Atossa abruptum sermonem continuat versus adhuc altero, unde hujus pendet structura. Μανάδα Ξέρξης dixit eadem sententia, qua Eurip. in Orest. v. 270. μανίας λυσίμηνον, quam construendi rationem perperam ibi reprobat Schol. At quomodo μανίας Ξέρξης fugit, cui ipse poeta paucos quosdam dat fugæ comites? Nempe perinde hoc accipiendum, tanquam legeres φονίαν Ξέρξης ἱερμὸν ἐλίσσων, prout loquitur Joseph. contra Apion. lib. i. §. 20. "Ἐν τῷ τῷ μάχῃ, καὶ φονίαν ἐλίσσων—vel ut Herodot. lib. vi. c. 15. μὲν ἑλίσσαν θυμωάχων μνημονεύει; atque iterum Joseph. in vita sua §. 18. μνημονεύει μὲν τὰ τῶν αἰσίων." Abrech. Ceterum Atossa hio ea refert, quæ ex nuntio acceperat. cf. v. 297. 468. 508. Narravit vero, inquit, Xerxem totam ac desertam paucis comitibus iuventem ad pontem istum duabus continentibus junctum pergere. ἄρραν, quia in tantis malis præolare secum actum putabat, si salvus ipse hostes effugeret.

Δα. Πῶς δὲ δὴ καὶ ποῖ τελειοῦται; ἴσται τις σωτηρία;

Ἀτ. Ἀσμενον μολεῖν γέφυραν ἐν δυοῖν ζευκτηρίαν.

Δα. Καὶ πρὸς ἡπειρον σεσῶσθαι τήνδε; τῷτ' ἐτήτυμον;

Ἀτ. Ναί· λόγος κραταῖ σαφηνής· τῷτό γ' οὐκ ἐνι στάσις.

732. πῶς δὲ δὴ καὶ ποῖ τελειοῦται;] Car. de deorum τελειοῦται, in Casementario exposui. πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται ἴσται τις σωτηρία; Ald. Rob. πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται; ἴσται τις σωτηρία; Turn. πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται ἴσται; τις σωτηρία; Viet. Cant. Stanl. At Bruckius ex utroque Reg. edidit πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται; ἴσται τις σωτηρία; In Reg. B. adjecta est interpretatio: πῶς τε δὲ ἔρχεται, καὶ ποῖ αὐτῆς εἰς ἐπὶ γῆμα; in A. glossa, κατανῶ. Pro τελειοῦται est in cod. Mosq. τελειοῦται. 733. ζευκτηρίαν] ζευκτηρία Mosq. 734, 735. Omissi Mosq. Post τήνδε et ἰστέον in Ald. omisium interrogandi signum. Paxwius verba καὶ πρὸς ἡπειρον σεσῶσθαι τήνδε; Atossam tribuere solebat, ut τῷτ' ἰστέον solum esset Darii. Quod necessarium non esse bene Heathius intellexit. 735. τῷτό γ' οὐκ ἐνι στάσις Ald. Rob. τῷτό γ' Turn. Viet. etc. Bruckius recte dedit τῷτό γ', utroque Regio γι non ἔπρεβεντε. In B. τῷτό γ' et τῷτό γ' metro adversante. τῷτό γ'

732. πῶς—σωτηρία. Vulgarem lectionem:

πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται ἴσται; τις σωτηρία;

sic interpr. Lat. reddidit: Qui vero et quo evadere est; qua salus; quem imitatur fere Gallus: *Comment a-t-il pu! Quel lieu lui servent d'asyle? Quo fait-il? Ego rescribendum esse duxi:*

Πῶς δὲ δὴ καὶ ποῖ τελειοῦται; ἴσται τις σωτηρία;

Nimirum cum ista verba

Μοῦσα δὲ πῆλξεν ἱερὸν φασὶν οὐ πολὺν μισθόν . . .

lentius Atossa pronuntiasset, ac post μισθόν pausam quandam faceret loquendi, Darius impatiens morae eam interpellat hic verbis: Quomodo autem et quorundam narrando finis? Estne quaedam celsus? h. e. habesne mihi de salute Xerxis dicere? Similimam rationem infra v. 784. reperimus, ubi Chorus:

Τί οὖν; αἶτ, ἀναξ Δαρίῳ, ποῖ καὶ σωτηρία;

Ἀδῶν τε λειοῦται; πῶς δὲ ἐνι τῷτόν τε;

Προσσεύμενος ὡς ἄρ' ἔστι Περσινὸς λῶς; Quod enim ibi est ποῖ καὶ σωτηρία λῶς.

γῶν τελειοῦται, id hoc loco, nisi me conjectura fallit, poeta sic enuntiavit: ποῖ τε λειοῦται; Si qui vero sunt, quibus hanc emendationem nostram ægre persuadeamus, ii, me quidem auctore, vulgarem lectionem interpuingendo probabiliorum efficient hoc modo:

πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται; ἴσται τις σωτηρία;

(Heathius vulg. πῶς τε δὲ καὶ ποῖ τελειοῦται ἴσται; τις σωτηρία; sic interpr.: Quam vero finem habere et quo evadere potest tuus sermo? Qua salus?) ita ut infinitivus τελειοῦται pendeat a verbis πῆλξεν φασὶν, quibus v. antec. in abrupto sermone usa fuerat Atossa. Sic v. 734. infinitivus εισῶσθαι cum eodem φασὶν construitur, quod ex Atossæ verbis repetendum est.

734. Iterum paterni animi de filii salute solliciti sensum prodit Darius, quaerendo: Et salvum ad hanc continentem evasisse; (scil. φασὶν;) Hocce verum?

735. ναί—στάσις. Ita est; hoc certa narratione vincitur, h. e. confirmatur, neque, quod ad hanc quidem partem at-

Δα. Φεῦ ταχεῖά γ' ἦλθε χρησμῶν πρᾶξις· ἐς δὲ καὶ
ἔμὸν

Ζεὺς ἐπέσκηψεν τελευτὴν Διοφάντων. ἐγὼ δέ που
Διὰ μακρῷ χρόνου τάδ' ἤρχην ἐκτελευτῆσαι Δεῖς.

Ἄλλ' ὅταν σπεύδῃ τις αὐτὸς, χῶ' Δεὸς ξυνάπτεται.

Νῦν κακῶν ἵοικε πηγὴ πᾶσιν εὐρῆσθαι φίλοις. 740

tamen Spanhemius ad Aristoph. Plut. v. 348. legendum esse opinabatur. *τάσις*] Perperam Arnaldus corripbat *τάσι*. 736. *χρησμῶν*] *χρησμάτων* Mosq. *ἐς δὲ καὶ*] Ita Mosq. Rob. et recepi, ut concinnius. *ἐς* *τι* *καὶ* Viteb. *ἐς* *τὴν* *καὶ* Ald. Turn. Vict. etc. 737. *ἐπίσκηψεν*] *ἐπίσκηψε* Ald. Turn. *ἐγὼ δὲ* *πῶς*] *ἐγὼ δὲ* *ἴμ* *πῶς* Rob. 738. *μακρῷ χρόνῳ*] *μακρῷ* *τῷ* *χρόνῳ* Ald. *ἐκτελευτῆσαι*] Sic Regg. Vit. Ald. Rob. Turn. At in Vict. est *ἐκτελευσθήσων*, quam secuti sunt Cant. Stanl. Recte autem Brunckius pristinam lectionem restituit. 739. *τις* *αὐτὸς*, *χῶ'*] Schol. legisse videtur *τις*, *αὐτοῦ* *χῶ'*, vel *τις*, *αὐτῷ* *χῶ'*. Contra *τις*, *αὐτὸς* *χῶ'* Turn. Vict. Cant. Stanl. Melius distinxit Brunckius auctoritate Reg. A. *ἀλλ' ὅταν* *σπεύδῃ* *τις* *αὐτὸς*, *χῶ'* *Δεὸς*— Idem in Reg. B. variam lectionem reperit adnotatam, quæ si minus bona, saltē veteris distinctionis index est, *χ' ἢ* *Δεὸς*, adjecto schol. *ἔργῳ* ἢ *Ἐργῷ*. *ξυνάπτεται*] *συνάπτεται* Guelf. Rob. Turn. Vict. Cant. Stanl.

tinet, ulla ei ambiguitas vel discrepantia inest. Græca sic supplenda: Κατὰ τοῦ-
τό γι' οὐκ ἵκναι λόγῳ στάσις. Στάσις ve-
ro de rumorum discrepantia, quæ fidem
imminuit.

736. sqq. Nullam antea hujus ora-
culi mentionem factam esse videmus;
neque vero ad evidentiam fictionis
spectatorum intereat, cui aut quando
istud oraculum datum esset, scire.
Satis erat poëtam sic induxisse Dari-
um loquentem, ut quin is serio atque
ex animi sententia diceret, dubitan-
dum non videretur.

ταχεῖα—*πρᾶξις*. Nimis cito secutus
est oraculorum eventus, citius, quam spe-
ravi equidem et optavi, perfecta sunt
πρᾶξις χρησμῶν et *τελευτὴ Διοφάντων*
synonyma. *ἐς δὲ*—*Διοφάντων*. Et qui-
dem filium meum deus oraculorum exitu
perculit.

738. “*ἤρχων ἐκτελευσθήσων* non sa-
tis vertit accurate interpres; *ἀρχὴν*
nunquam, quod sciam, notat *ἐρχομαι*,

σπεύδω; reddere debebat: *aperabam, opi-*
nabor.” *Abreisch.*

739. *ἀλλ'—ξυνάπτεται*. Sed quando
quis suis ipsius consiliis, suapte sponte
in perniciem ruit, deus quoque se ad
eam rem, ad accelerandum exitium, ad-
jungit.

740. *νῦν κακῶν ἵοικε πηγὴ*— Hoc
vulgo de ipsis malorum fluctibus in-
telligunt. Stanl. vertit: Nunc videtur
fons malorum omnibus amicis emergere.
Gallus interpres: *Mon fils a ouvert dans*
cet empire une source intarissable des maux.
Ego vero sic potius accipienda censeo:
Nunc omnibus amicis meis fons malorum
inventus, h. e. a me expositus esse vide-
tur: quo pacto *πᾶσιν φίλοις* ad senes
Choricos, *πηγὴ κακῶν* ad causam ma-
lorum ab ipso Dario modo declaratam
pertinebit. Causas nimirum has indi-
caverat, primum oraculorum prædicio-
nem, deinde et Xerxis impotentiam, qua
exitium sibi suis quasi jumentis advek-
erat, postremo divini numinis *ἐνέργημα*.

Παῖς δ' ἔμους τάδ' οὐ κατειδὼς ἦνυσεν νῆα θράσει,
 "Οστις Ἑλλάσποντον ἱερὸν, δοῦλον ᾧς, δεσμώμασιν
 "Ἠλπισε σχῆσειν, ῥέοντα Βόσπορον ῥόον Διοῦ,
 Καὶ πόρον μετεῖρ' ὕδαμιζε, καὶ πίδαας σφυρηλάτοις
 Περιβαλὼν, πολλὴν κίλευδον ἦνυσεν πολλῇ στρατῷ,
 Θνητὸς ὢν Δεῶν τε πάντων ᾗετ', ἐκ εὐβουλία,
 Καὶ Ποσειδῶνος κρατήσσειν. Πρὸς τάδ' ἐνόσος φρενῶν

741. ἦνυσεν] ἦνυσι Guelf. Ald. Rob. Turn. 743. ἡλπισε] ἡλπιζε Ald. Rob. σχῆσειν, ἵοντα] " Quid acuminis sit, aut venustatis in ἵοντα ἵον, ego lubens fa-
 teor me nescire. Fallor aut legendum est δοῦλον δὲ δεσμώμασιν "Ἠλπισε σχῆσειν δι-
 οντα, Βόσπορον ῥέον Διοῦ. Δεσμώμασιν δίοντα Attice, ut notum, se cohibiturum vinculis.
 δίοντα σχῆσειν cohæret, et pronomem reticetur." Paus. Recte vero Heathius hanc
 sententiam damnavit. 745. ἦνυσεν] ἦνυσι Guelf. Ald. Rob. Turn. 746. θνητὸς
 δὲ] θνητὸς ἰδὼν Mosq. θιω εἰ πάντων] Sic Brunck. e Regg. Vulgo θιω δὲ πάντων.
 εὐβουλία] εὐβουλία Ald. 747. πρὸς τάδ'] πῶς τάδ' Codd. MSS. adhuc collati et
 edd. omnes ante Brunckium, qui Abreschii emendationem πρὸς τάδ' recepit, recte
 ut opinor. Stephanus autem πῶς τάδ' interrogandi nota apposita servandum du-
 xerat. Heathius pro εὐ reponi malebat εὐν, hoc sensu: quomodo igitur mortuus
 animi comæque filium meum occupavit?

741. οὐ κατειδὼς. Hæc non satis apud
 ætimum reputans.

ἦνυσεν νῆα θράσει. Juvenili audacia fes-
 tinavit.

742. sqq. ἵοντα—σφατήσσειν. Qui sa-
 crum Hellespontum, tanquam servum, vin-
 culis se cohibiturum speravit, Bosphorum
 dei numine fluentem, fretumque, pontescil.
 instrato, immutavit, cumque mortalis æcet,
 stolido tamen consilio deos omnes, inprimis
 Neptunum se superaturum esse, opinatus est
 δεσμώματα non interpretor de vinculis,
 quæ rupto priore ponte, Xerxes furi-
 bundus in Hellespontum, et tanquam
 castigandi causa, demitti jussit, additis
 etiam, ut erat hominis insania, cec.
 verberibus, Herodot. vii. 35. nam de
 iacta filii petulantia nihil Darius ipse
 audiverat; verum universe de pontis
 Hellesponto injecti retinaculis. Βόσπο-
 ρος hic est Hellesponti synonymum. Is
 dicitur ἵν ἵον Διοῦ, sublimi sententia
 (den Strom Gottes strömen), quæ nobis in
 memoriam revocat magnificum illud e
 libro Jobi carmen, cap. xxxviii. 8—11.

μετεῖρ' ὕδαμιζε ad pontem spectat, quem
 Xerxes Hellesponto imposuerat, ita ut
 pars freti in isthmum mutata esse vi-
 deretur. Huc referenda sunt illa He-
 rodoti: vii. 36. ἰατὴ δὲ ἰ γυ θ υ ρ ὠ δ η
 δ π ῖ ρ ο ς, πορμὸς ἔβλον καταπρίαντες,
 καὶ πνήσαντες ἵονες τῆς σχιδίης τῇ ἰβρί,
 κίονα ἰατὴδισαν κατόπισθε τῶν ἰβλων
 τοῦ τίνος θίνης δὲ ἰατῆς, ἰθαυτα αὐτὶς
 ἰατὴύγουν, πνήσαντες δὲ ταῦτα ἔλ. η ς
 ἰατὴρσαν. Κίονα δὲ θίνης καὶ τῆς
 ἔλ. η ς, γ ῆ ς ἰατὴρσαν. καταπρίαντες δὲ
 καὶ τῆς γ ῆ ς φραγμὸς παρίεσαν ἰθύν καὶ
 ἰθύν, ἵνα μὴ φεβήται τὰ ὑπερῷα τῆς
 δάλασσαν ὑπερῶντα, καὶ αἰ τ. α. α.

744. πίδαας σφυρηλάτους de anchoris
 ferreis interpretor, quibus Xerxes teste
 Herodoto pontem alligaverat. cf. γ.
 719.

745. πολλὰν κίλευδον—στρατῷ. Vid.
 supra γ. 718. ἀνίον κίλευδον h. l. non
 cernitur viam, ut Stann. intp., sed ποταμὸν
 facere.

747. πρὸς τάδ'. " Sic pro vulg. πῶς
 τάδ' legendum arbitror. i. e. Proinde

Εἶχε παῖδ' ἱμῶς; Δίδοιαι μὴ πολλὸς πλῆθε πόνος
'Οὐμὸς ἀνδράποισ χάνηται τοῦ φθάσαντος ἀρπαγή.

- *Ατ. Ταῦτα τοῖς παισὶν ὁμιλῶν ἀνδράσιν διδάσκειται 750
Θούριος Πέρεξ. Λέγει δ, ὡς σὺ μὲν μέγας τέκνοις
Πλεῖστον ἐκτίσας ξὺν αἰχμῇ, σὺν δ' ἀνανδρείᾳ ὑπο
"Εἶδον αἰχμᾶζειν, πατρῶον δ' ὄλβον οὐδὲν ἀφάνειν.
Τοιαῖδ' ἐξ ἀνδρῶν ὄνειδη πολλάσι καλῶν παικῶν
Τήνδ' ἐβέλευσεν κίλευθον, καὶ στράτευμ' ἐφ' Ἑλλάδα.
Δα. Τοιγάρ σφιν ἔργον ἔστιν ἐξεργασμένον

748. πάρος] Hanc lectionem, utrope quam est exquisitior e Guelf. Ald. Vict. restitui. Reliqui præbent πᾶρος. 750. ἀνδρείῳ] ἀνδρείῳ Ald. Turn. 752. ἐν αἰχμῇ] ἐν αἰχμῇ Turn. ἀνανδρίας] ἀνανδρία Ald. 753. αἰχμᾶζειν] De hac lectione vide Commentar. ad h. l. 754. πολλὰς καλῶν παικῶν] καλῶν πολλὰς παικῶν Guelf. 755. ἰκαίνομαι] ἰκαίνομαι Mosq. Ald. Turn. 756. Frustra Josephus Scaliger de emend. tempor. lib. vi. inter hanc et præcedentem versum quendam intercidisse, et v. 758. post v. 762. collocandum esse censebat.

παῖς (quod dixi jam antea v. 733.) ἡλικία παῖς ἴδιον παῖς? Sic ἔρδ' εὐδὲ et ἔρδ' ταῦτα noster sapientissime aliiq. Attici. Vid. Prometh. 1038. Sept. adv. Theb. 314." *Abresch.*

749. ἀνδρείῳ. "Obsecranda hic venit structura ἀνδρείῳ τοῦ φθάσαντος pro ἀνδρείῳ, dandi casu posito ἀνδρὶ τοῦ γυναικῆς oetophonie schemate. Supra v. 308. δέμω πνεύσῃ θρηνησῶν ἡραξ. et in Agam. v. 587. θωὸν λάφωρ ἐκαστάλυνον δέμω. Vid. Lesbon. lib. vii. σχημ. novius. Ammonii editioni subiunctum p. 381." *Abresch.*

750. τοῖς παισὶν ἀνδράσιν. "Ex his præcipue Mardonius, qui secundum Herodotum ἰωνίους ἔργον ἰσχυρότερος, vel ut Diodorus, μαιώνας τῷ φρεσὶ μᾶλλον, καὶ τῇ ἡλικίᾳ ἀμύζειν, et Onomacritus, quem dicit Herodotus χρηστομύλον εἶ καὶ διαδότην χρηστοῦ τοῦ Μοισαίου. lib. vii. 6." *Steinh.* Conf. cum supra p. 9, 10. a nobis dicta sunt.

753. ἴδον αἰχμᾶζειν. Acerba inest Xerxis irritio, cum Dario comparati.

Data bellica cuius Darsi laude, ἡλδοται ἐν αἰχμῇ ἀνίσταται, confortat Xerxis umbratilis desidia ἴδον αἰχμᾶζοντες. Et fortasse proverbii instar usurpata est phrasis ἴδον αἰχμᾶζειν, certe Stanlefi emendationem ἀμύζειν minime prætulerim.

756. ἔργον—ἀνδρὶ καὶ τῷ δέῳ Χόδων ἔκαστον ἰωνίον. "Stanlefi adsentior adversus Scaligeri criticism hæc tænti, jungentis sublatâ hypostigme post ἰδόντα cum sequentibus, quomodo et manifesto locum legit Scholiastes, qui tæntum adsecutus est, quem verba postulabant, et quem sequi debebat interpres. Ordo est ἴδον (ἔργον) ἰδόντα ἰωνίον ἔκαστον (sic enim lego cum Schol. pro vulg. εἰ δὲ) τῷ δέῳ Χόδων. Πῶς ἔργον α. πρᾶγμα δίκτυον, ut in Agam. v. 32. τῷ πᾶσι τῷ δέῳ δισκοῦν. Eurip. in Electr. v. 639. πρὸς τῷ αἰσῶνι αἰσῶνι ἴδον. In Alcest. v. 1100. εἰς δὲ δὴν αἰσῶνι χάρις. Et Med. v. 54. τῷ δισκοῦν καλῶν πνεύματα." *Abresch.*

Μίγιστον, αἰείμνηστον, οἷον οὐδέπω

Τόδ' ἄστυ Σούσων ἐξεκείνωσεν πῆσόν,

Ἐξ οὔτε τιμὴν Ζεὺς ἀνάξ τήνδ' ὤπασεν,

Ἐν' ἀνδρ' ἀπάσης Ἀσιάδος μηλοτρόφου.

760

Ταγεῖν, ἔχοντα σπῆπτρον εὐδυνηρίου.

Μῆδος γὰρ ἦν ὁ πρῶτος ἡγεμὼν στρατοῦ.

Ἄλλος δ' ἑκείνου παῖς τόδ' ἔργον ἤνυσεν,

Φρένες γὰρ αὐτοῦ θυμὸν οἰακοστροφούν.

Τρίτος δ' ἀπ' αὐτοῦ Κῦρος, εὐδαίμων ἀνὴρ,

Ἀρξας ἔδηκε πᾶσιν εἰρήνην φίλοις.

Λυδῶν δὲ λαὸν καὶ Φρυγῶν ἐκτήσατο,

Ἰωνίαν τε πᾶσαν ἤλασεν βίᾳ.

Θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθησεν, ὡς εὐφρων ἔφν.

Κύρου δὲ παῖς, τέταρτος ἡῦδνε στρατόν.

770

557. οὐδέπω] Colon ponit Turn., comma Vict. 758. ἐκείνωσεν πῆσόν] ἐκείνωσεν sic Mosq. ἐκείνωσεν πῆσόν Guelf. Rob. ἐκείνωσεν πῆσόν Ald. ἐκείνωσεν πῆσόν Turn. ἐκείνωσεν πῆσόν Vict. etc. Item Brunck. e codd. Regg. qui formam ἐκείνωσεν Ionicam recte adversus Heathii emendationem ἐκείνωσεν defendit. cf. not. ad v. 155. et 653. Pauwius conj. ἐκείνωσ' ἱμασίον. Hand male; nisi πῆσόν eundem quoque sensum præberet. 759. ἐξ οὔτε τιμὴν Ζεὺς] ἐξ οὔ τιμὴν Ζεὺς Mosq. 760. ἔδηκε ἀπάσης] ἔδηκε πᾶσης Mosq. Ald. Rob. Turn. Vict. ἔδηκε ἀπάσης Brunck. e Reg. A. Ἀσιάδος] Ἀσίας Ald. Turn. 761. ταγεῖν] παγεῖν Mosq. εὐδυνηρίου] εὐδυνηρίου Mosq. Rob. 763. ἔργον ἤνυσεν] ἔργον adversus metri leges Ald. Rob. 768. ἤλασεν] ἤλασεν Mosq. Guelf. Ald. Rob. Turn. 769. θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθησεν] Heathio melius videbatur: θεὸς γὰρ οὐκ ἤχθησεν, deos inimicos sibi haud reddidit, adeo bono mente erat. 770. ἡῦδνε] ἡῦδνε Reg. B. Guelf. Ald. Rob. ἡῦδνε Mosq. Brunckius ex Reg. A. edidit ἡῦδνε, adjecta, quam sequitur, observatione. "In universum, inquit, Tragicis frequentissime εἰδένω adhibent, quam ἡῦδνε. Hoc bene servatum v. 409. alterius significatio hic magis appositā. εἰδένω, ἡῦδνε, et ἡῦδνε a libris sæpe commutata. Quod autem inter εἰδένω et ἡῦδνε discrimen statuunt lexicographi, an ex indole linguae sit,

ἐκείνωσεν. cf. supra v. 117. et v. 548.

762. Μῆδος. De Æschylea regum Persarum serie vid. Excur. ad h. l.—στρατοῦ, populi.

763. τὸν ἔργον ἤνυσεν, hoc opus perfecit,

VOL. I.

h. e. regnum firmavit ac stabilivit.

769. θεὸς—ἔφν. Deus enim ei non infestus erat, non adversabatur, quis sapiens ac modestus erat, nec deos ut Xerxes (coll. v. 746.) negligebat.

Πέμπτος δὲ Μέρδης ἤρξεν, αἰσχροῖν πάτρα,
 Θρόνοις τ' ἀρχαίοις· τὸν δὲ σὺν δόλῳ
 Ἀρταφρένης ἐκτείνειν ἐσθλὸς ἐν δόμοις,
 Ξὺν ἀνδράσιν φίλοις, αἷς τόδ' ἦν χρεῖος.
 Ἔκτος δὲ Μάραφς, ἔσθμ' οὐκ Ἀρταφρένης.
 Καὶ γὰρ πάλου τ' ἔκυσσα, τοῦ περ ἤδελον,
 Καπεστράτευσα πολλὰ σὺν πολλῶν στρατῶ.
 Ἀλλ' οὐ κακὸν τοσόνδε πρόσβαλον πόλει.
 Ξέρξης δ' ἐμὸς παῖς, ὦν νέος, νῆα φρονεῖ,
 Κού μνημονεύει τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς.
 Εὖ γὰρ σαφῶς τόδ' ἴστ', ἐμοὶ ξυήλικές,
 Ἀπαντὲς ἡμεῖς, οἳ κράτη τὰδ' ἔσχουμεν,

780

et veteres observarint, valde dubito. Non magis differre arbitror, quam *πληθέν* et *πληθύς*, *δύω* et *δύω*, *ἀγνῶν* et *ἀγνῶν*, *ἐνόν* et *ἐνόν*, aliaque similis formae plura. Sed quae in *uno* terminantur, penultimam producant, in altera forma corruptam. Non male itaque in Eurip. Or. 1020. scriberetur: *ἰδὼν ἑαυτὸν κλέω* Ὀρίωνος. Discrimen non agnoscit Eustathius ad Hom. p. 1122. l. 29. τὸ δὲ *ἰδὼν* ἐμὸν οὐκ ἀγνοῦμαι. Haecenus V. C. 771. *Μέρδης*] "Vulgo conspirantibus codd. *Μέρδης*, quod nomen in Persicorum Regum serie nullibi comparet. Ex Herodoto satis nota *Μέρδης* est. Nominis primam litteram exstivit metri necessitas, quod in aliis vocibus usitatum, ut in adfatis soni verbo *αἰδέω*, *μείδω*. Emendationi favet Schoellastus, quum alicubi prolatam vidi, sed librum non recordor." Brunck. *πάτρας*] *πάτρας* Guelf. Mosq. Vit. Ald. Rob. 772. *ἀνδράσιν*] *ἀνδράσιν* Turn. 775. *Μάραφς*] *Μάραφς* Guelf. *Μάραφς* Ald. Rob. *Ἀρταφρένης*] *Ἀρταφρένης* Guelf. 776, 777. Omissi Mosq. 776. *καὶ γὰρ πάλου τ'* *ἰαυτῶν*] *καὶ γὰρ ἰαυτῶν πάλου* Ald. *καὶ γὰρ ἰαυτῶν πάλου* Rob. *καὶ γὰρ ἰαυτῶν πάλου* Turn. Vict. Cant. Stuhl. Nos Brunckii lectionem e codd. Begg. certam adoptavimus. 779. *ὡς ἐμὸς*] *ὡς ἐμὸς* Mosq. Ald. Rob. 780. *τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς*] *τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς* Guelf. 781. *εὖ γὰρ σαφῶς τὸδ' ἴστ'*] *εὖ γὰρ σαφῶς τὸδ' ἴστ'* Ald. Rob. *εὖ γὰρ τὸδ' ἴστ'* Guelf.

771. *Μέρδης*. Primus (quem se Brunckius V. C. recordari negabat) emendator hujus lectionis auctor est Batavianus var. lect. p. 231.

781. *ξυήλικες*. Senes choricos alloquitur. Cf. p. 678.

786. *αἱ*. Nos *οὐκ*, qui nunquam hoc imperium tenuimus, nemini profecto vi-

deamus tantas calamitates Persiae intulisse. Dawesio hoc parum commodè dici videbatur, ob Smerdian; sed et si hic ignobilitate sua dedecori Persiae erāt, nullam tamen eo regnante Persae cladem acceperunt, quod recte animadvertum est ab Heathio.

Οὐκ ἂν φανῶμεν πῆμας ἔρξαντες τόσα.

Χο. Τί οὖν; ἀσπὺς Δαρῆς, ποῖ καταστρέφεις

Λόγων τελευτήν; πῶς ἂν ἐκ τούτων ἔτι

Πράσσομεν ὡς ἄριστα Περσικὸς λαός;

Δα. Εἰ μὴ πρᾶττασθ' ἐς τὸν Ἑλλήνων τόπον,

Μηδ' ἢν στράτευμα πλείον ἢ τὸ Μηδικόν.

Αὐτὴ γὰρ ἡ γῆ ξυμμαχος κείνους πέλει.

Χο. Πῶς τοῦτ' ἐλεξας, τίς τρόπος δὲ συμμαχεῖ;

790

Δα. Κτείνουσα λιμῶ τὸς ὑπερκόμπους ἄγαν.

Χο. Ἄλλ' εὐσταλῇ καὶ λατὸν αἶρομεν στόλον.

Δα. Ἄλλ' οὐδ' ὁ μείνας νῦν ἐν Ἑλλάδος τόποις

783. φανῶμεν] φάνημεν Guelf. Ald. Rob. Vict. Id. in codd. Regg. In Reg. B. imperiti ejusdem grammatici superscripta glossa, φάνημεν ἰωνῶς. Ceterum Dawesii correctionem, sic istos versionibus ratiogentis:

Ἐδ' ἡδὲ σπῆν, οὐδ' ἴσ' ἡμὲν ξυμάχους

"Ἀσπυτι, ἡμῖς, οἱ κρήνη τὰδ' ἰσχυροί

Οὐκ ἂν φάνημεν πῆμας ἔρξαντες τόσα.

bene refutavit Heathius, Stanleii lectionem φανῶμεν, id quod et Brunckius fecit, amplexus. φανῶμεν Mosq. 786. πρᾶττασθαι ὡς ἄριστα] In Mosq. corrupte scriptum πρᾶττα ὡς ἄριστα.

788. μηδ' ἢν] μηδ' εἰ Codd. MSS. et edd. omnes ante Brunekium, qui μηδ' ἢν reposuit, quia εἰ omnia subj. non construitur. Eī hoc libentius obsecuti sumus, quod hoc ἢν elegantius est, quam repetitum εἰ. 789. αὐτῇ] αὐτῇ Mosq. 790. συμμαχῶ] ξυμμαχῶ Reg. B. 792. ἄλλ' εὐσταλῇ καὶ λατὸν αἶρομεν στόλον] ἄλλ' εὐσταλῇ καὶ λατὸν αἶρομεν στόλον Mosq. ἄλλ' εὐσταλῇ καὶ λατὸν αἶρομεν στόλον Rob. ἄλλ' εὐσταλῇ καὶ λατὸν αἶρομεν στόλον Turn. Vict. Cant. Stanl. At in

792. αἶρομεν—στόλον. Cum Darius dixisset, ipsum Græciæ solum hostes superbos fame execare, in mentem veniunt Choro, quæ cum Xerxe fuga evaserant sororis; itaque sic respondet: At expeditum et lectum recipimus exercitum. Ut enim αἶρῶν sæpe est reportare, sic etiam recipere, reducere notare potest. Quare nos hanc lectionem e conjectura in textum induxisse, facile, ut spero, probabunt lectores, donec meliora quis excogitaverit. Observes autem velim, cum non dicere πάλιν,

sed tantum εὐσταλῇ καὶ λατὸν, qui jam ex nuntio audiverat paucos, pro tanto, quam eduxerat Xerxes, multitudinem redituros esse.

793. Darius Chori apam, quam in illo exercitu posuerat, his verbis infringit: minime vero delectum tantum recipietis; imo ne ille quidem exercitus, qui etiamnum in Græcia relictus est, potius redibit. Hæc et sequentia divinitus a Dario dicuntur; certe aliunde nihil de exercitu illo sub auspiciis Mardonii in Græcia relicto proceperat.

Στρατὸς κυρήσει νοστήμου σωτηρίας.

Χο. Πῶς εἶπας; οὐ γὰρ πᾶν στρατεύματα βαρβάρων

Περᾶ τὸν Ἑλλης πορθμὸν Εὐρώπης ἄπο;

Δα. Παῦροί γε πολλῶν, εἴ τι πιστεῦσαι δεῖν

Χρὴ θεσφάτοισιν, ἐς τὰ νῦν πεπραγμένα

Βλέψαντα· συμβαίνει γὰρ οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ.

Κεῖπερ τὰδ' ἐστὶ, πληθὺς ἔκκριτον στρατοῦ

800

Λείπει κιναιῶσιν ἐλπίσιν πεπεισμένος.

Μίμνουσι δ' ἔνθα πεδίον Ἀσπὸς ῥοαῖς

Ἄρδει, φίλον πιάσμα Βοιωτῶν χθονί

Οὐ σφιν κακῶν ὕψιστ' ἐπαμμένει παδεῖν,

Ἵβριως ἄποινα καὶ δέων φρονημάτων

omnibus his lectionibus metrum claudicat. Dawesius in Miscell. critt. correxit: ἀλλ' ἐνταλῇ καὶ λιανὴ ἢ ῥοῦμι σῖλον, pro si ἔρομι, hoc sensu, sed quid si delectas copias instrueremus? Brunekius Regium cod. utrumque cum lectione Turnebi etc. consentientem deprehendit; in margine tamen cod. B. scriptum erat: γγ. ἀλλ' ἐντα; inde vir doctissimus occasionem cepit sic emendandi: ἀλλ' ἴδτε λιανὴ πιντοταλῇ ῥοῦμι σῖλον. Sed quando lectis et expeditis militibus bellum moverimus, nome spes erit prosperi successus? Nobis autem verius videbatur, corrigere tantum in vulgata ἄρδην pro ἔρομι, quæ lectio sensum præbet aptissimum, quem in Commentario declaravimus. 794. περᾶ] πέρην Rob. 799. βλέψαντα] βλέποντα Vit. βλέποντας Rob. 801. ἐλπίσιν] ἐλπίει Guelf. Ald. 803. φίλον] φίλος Vit. 805. φρονημάτων] φρονημάτων Guelf.

795. Chorus, cui nuntius nihil de parte copiarum remanente narraverat, haud sine causa miratur id, quod modo regem dicentem audiverat.

798. θεσφάτοισιν. Hic aperte prodit Darius se ista, quæ jam dicturus sit, ex oraculis divinare.

799. συμβαίνει γὰρ οὐ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ. Non enim hæc esse solet oraculorum ratio, ut alia earum parti rata, alia irrita sit, sed omnia potius eventum habent. cf. Herodot. vii. 77.

800. sq. πληθὺς ἔκκριτον στρατοῦ λείπει. Nempe sub Mardonii, ut diximus, imperio. cf. Herodot. viii. 15. sqq.

κιναιῶσιν ἐλπίσιν. Forte hic respicitur ad vanam oraculorum interpretationem, qua sibi suisque blandiebatur Mardonius, teste Herodoto viii. 42. sq.

802. Ἄσπης. Vid. ernd. viii. 40.

803. φίλον πιάσμα Βοιωτῶν χθονί. Graviter et acerbè dictum: in Bæotia occubituri; ejusque solum cadaverum suorum grata scil. Bæotis pinguedine infecturi. πιάσμα. Sic Amphiaræus Sept. adv. Theb. v. 589. ἰγῶγι μὲν δὲ τήδε πιντοῦ χθονί.

805. ἄδνα φρονημάτων sunt impia hominum deos negligentium consilia.

Οἱ γῆν μολόντες Ἑλλάδ', οὐ θεῶν βρίη
 Ἡδοῦντο συλαῖν, οὐδὲ πιμπράναι νεῶς·
 Βαμοὶ δ' αἴιστοι, δαίμόνων δ' ἰδρύματα
 Πρὸ ῥίζα φύρδην ἐξάνιστραπται βάδραν.
 Τοιγὰρ κακῶς δρέσαντες, οὐκ ἐλάσσονα
 Πάσχουσι, τὰ δὲ μέλλουσι, κοῦδένω κακῶν
 Κρηπὶς ὕπεστιν, ἀλλ' ἔτ' ἐκπιδύεται.
 Τόσος γὰρ ἔσται πέλανος αἵματοσταγῆς

810

807. *πιμπράναι νεῶς*] *πιμπρᾶν τὰς νεῖς* Guelf. Post *νεῶς* Mosq. add. *τινός*. 808. *βα-*
μοὶ] *βαμῶν* Mosq. *δαίμόνων δ' ἰδρύματα*] *δαίμονων ἰδρύματα* Ald. 809. *πρὸ ῥίζα*]
πρὸ ῥίζα Ald. 810. *δρέσαντες*] *πράσσοντες* Ald. 811. *κακῶν* omissum Mosq.
 812. *ἐκπιδύεται*] *ἐκπιδύεται*. Sed cf. Comment. 813. *αἵματοσταγῆς*]
αἵματοσφαγῆς Guelf. Rob.

806. sq. *οὐ θεῶν βρίη Ἡδοῦντο συλαῖν*. Themistocles apud Herodotum viii.

109. de Xerxe loquens, *δε τὰ ἱερὰ*, inquit, *καὶ τὰ ἴδια ἐν ἱμοῖς ἱπαιέτο, ἱμνιστὰς τε καὶ καταβάλλων τῶν θεῶν τὰ ἐγγύματα.* Stant.

807. *οὐδὲ πιμπράναι νεῶς*. "Persas Græcorum templa spoliassse et cremasse a Diodoro Siculo proditum est lib. vi. De quibus etiam Isocrates in Panegyri. *οἱ δὲ καὶ τὰ τῶν θεῶν ἴδη καὶ τοὺς νεῶς συλαῖν ἐν τῇ προτέρῃ πολέμῳ, καὶ καταβάλλων ἱερῶν ἔμελλαν.* Unde Alexander apud Curtium lib. iii. queritur diis dedita templa, ruinis et ignibus ab ipsis esse deleta; unde et Cicero ii. in Verr. eos diis hominibusque bellum indixisse ait. Qua, vero ratione hoc factum velint ipsi Persæ, ab eodem discimus, de Legib. lib. ii. *Nec æquor*, inquit, *Magos Persarum quibus autoribus Xerxes inflammasse templa Græcia dicitur, quod patriis includerent deos, quibus omnia deberent esse potentia et libera.* Aliam tamen causam assignat Herodotus lib. v. 102. nempe quia Athenienses Sardibus ignem intulissent, et templum Cybeles indigenæ deæ concremassent. καὶ Σάξ-

δης μὲν, inquit, *ἱερήσθησαν, ἐν δὲ ἀστυὶ καὶ ἱερὸν ἐπιχωρήσας θεῶν ἐκείνων.* Stant.

808. *βαμῶν δ' αἴιστοι*. *Are vero disturbata deorumque sedes passim ab imis fundamentis everte sunt.*

310. sq. *τοιγὰρ—ἐκπιδύεται*. *Quapropter mala cum patravertint, haud minora patiuntur, et passuri sunt, neque enim jam subest fundus malorum, sed potius etiamnum emicare et scaturire pergunt.* Statim, ut opinor, versione hac lecta intelliges, cur pro vulg. *ἐκπιδύεται*, quod ab hoc loco alienum est, correxerimus *ἐκπιδύεται*. Hoc etiam allegoriæ consecutio postulat. Imago enim petita est ex natura vasculi aut putei, qui non prius exhauritur, quam ad fundum perveneris.

813. sq. *Τόσος—ἔσται*. *Tantum scilicet in agro Platæensi sub hasta Doriensi sanguinis concrementum erit. πέλανος αἵματος σταγῆς*, nostris: *ein Blutbad*. Quod autem Darii de clade Platæensi vaticinantem fecit poëta, id et ad Chori sensum terrore ac stupore percellendum apposite, et ad Atheniensium aures demulcendas callide excogitavit.

Πρὸς γὰρ Πλαταιῶν Δαρῖδος λόγχης ἦτο·
 Θῖνες δὲ νεκρῶν καὶ τριτοστόρεν γυνῆ.
 "Αφωνα σημακοῦσιν ὀμμασι βροτῶν,
 'Ως οὐχ ὑπέφενε θνητὸν ὄντα, χερὶ φραγῆν.
 "Υβρις γὰρ ἐξανθοῦς' ἐκάρπωσε στάχυν
 "Ατρε, ὅθεν πάγκλαυτον ἐξαμᾶ δέρος.
 Τοιαῦθ' ὀρῶντες τῶνδε τὰπιτίμια
 Μίμνησθ' Ἀθηνῶν Ἑλλάδος τε, μηδὲ τις
 Ὑπερφρονήσας τὸν παρόντα δαίμονα,
 "Αλλων ἐρασθεῖς, ὅλβον ἐκχέη μέγαν.
 Ζεὺς τοι κολαστὴς τῶν ὑπερκόμπων ἄγαν
 Φρονημάτων ἔπεισιν, εὐδυνος βαρὺς.
 Πρὸς ταῦτ' ἐκείνον, σωφρονεῖν πεχρημένον,

820

814. *περὶ γὰρ*] *περὶ γὰρ* Ald. Rob. *Δαρῖδος*] *Δαρῖδος* Guelf. 815. *ἦτο*] *ἦτο*
 Ald. *ἢ νεκρῶν καὶ*] *νεκρῶν ἢ καὶ* Mosq. Rob. Turn. *τριτοστόρεν*] *τριτοστόρεν* Rob.
 816. *σημακοῦσιν*] *σημακοῦσιν* Mosq. 817. *χερὶ*] *δι* Ald. 820. *τὰπιτίμια*] *τὰ*
ἐπιτίμια Ald. 821. *μηδὲ τις*] *μηδὲ τις* Ald. 823. *ἐκχέη*] *ἐκχέη* Mosq.
 824. omissus Mosq. 825. *ἔπεισιν*] *ἔπεισιν* Ald. Rob. Turn. etc. *ἔπεισιν* dedit
 Brunck. s. Valckenarii emendatione ad Phœniss. 192. 826. *πεχρημένον*] *Hanc*

815. sqq. *Cadaverumque acervi ad
 ἔπος usque nepotes nati quidem, at clare
 significabunt hominum oculis, nefas esse
 mortalem natum superbire ac nimium sibi
 arrogare. Gravissima sententia, mag-
 nificis verbis elata! Magnam vero vim
 habet ex ἡεργείῳ imaginis.*

818. sq. *Ἰβρις—Díeros. Insolentia enim
 efflorescens epicam sceleris ferre solet,
 unde homo lacrymosam messem metit. Neo
 veritatem præcepti, nec translationis
 pulchritudinem satis assequuntur, qui
 δέρος h. l. interpretantur damni, cum
 sit majus aliquod peccatum, s. flagitium.
 Est enim opinio multum inter veteres
 celebrata, deum homines fastu insolentes
 et contumeliosos in majora peccata
 conjicere solere, unde tandem summa
 calamitas erumpat. Sic Νεφίλα apud
 Aristoph. Nub. v. 1500. querenti seni,*

quod se nec opinantem deeeperint et
 in mala conjecerint, respondent:

*ἀλλ' ὡς οὐ μὲν τὰ ὕδ' ἰδοῦσσι
 δέρος*

*γινώσκον πενηρῶν ὄντα ἔρασσάν
 πρὸς γὰρ μέγαν,*

*ἵως ἀντὶν ἐκβλάσκον εἰς κακὸν,
 ἵπως ἂν ἰδῇ τοὺς θεοὺς διδασκάναι.*

822. *ὑπερφρονεῖν τὸν παρόντα δαίμονα,
 est, præsentem fortunam non contentum,
 sed elatum ad altiora adspirare.*

823. *ὅλβον ἐκχέη μέγαν. Cf. v. 161.*

826. *σωφρονεῖν πεχρημένον, sapientia
 et moderatione animi indigentem, der's
 sehr nöthig hat zu Verstande zu kommen.
 Id sententiæ multo aptius est, quam
 σωφρονεῖν πεχρημένον, prædicti prudentia,
 ut Abreschius, s. qui soliti estis cum in-
 stituere, ut Stauleius reddidit.*

Πινύσκειτ' εὐλόγοισι νοῦδετήμασι,
 Λῆξαι θεοβλαβοῦνδ' ὑπερκόμπῃ θράσσι.
 Σὺ δ' ὦ γεραιὰ μῆτερ ἡ Ξέρξου φίλη,
 Ἐλθοῦσ' ἔς οἴκους, κόσμον ὅστις εὐπρεπῆς
 Λαβοῦσ' ὑπαντίαζε παιδί· πάντα γὰρ
 Κακῶν ὑπ' ἄλγους λακίδες ἀμφὶ σώματι
 Στημορραγοῦσι ποικίλῃν ἐσθμημάτων.
 Ἄλλ' αὐτὸν εὐφρόνως σὺ πρᾶυνον λόγοις.
 Μόνης γὰρ, οἶδα, σοῦ κλύων ἀνέζεται.

830

lectionem Scholiastes praeiit, quam ut sensui ceteris aptiorem recepi. *μικροπρόπῃ* Ald. Turn. Vict. etc. Brückius recepit lectionem cod. Reg. B. margini adscriptam *μικροπρόπῃ*, quae tamen nobis potius, postquam inuenta esset lectio *μικροπρόπῃ*, ex huius interpretationis nata esse videtur. De sensu autem consule Commentar. ad h. l. 829. *δ' ὑπερκόμπῃ* ad *υπερκόμπῃ* Ald. *δ' ὑπερκόμπῃ* Rob. 830. *εὐπρεπῆς* [“Impressis concinunt ambo codd. Regg. Valckenario ad Phoeniss. 801. placet *εὐπρεπῆς*. Quanquam plurimum apud me valet doctissimi viri auctoritas, tamen ab eo dissentire cogor. Persae, gens luxui dedita, Regem suum nunquam conspiciebant, nisi splendidissimo instructum cultu. Inde horrore perstringuntur audientes Xerxem laceris pannis obsitum. Suadet igitur Darius uxori, ut oblatis filio quam pretiosissimis vestibus, dignitatem illi reddat, et aliqua ratione soletur. *εὐπρεπῆς* Persicae magnificentiae minus convenit, et *μικροπρόπῃ* est. Nonne gaza regia omnis generis pretiosissimis vestibus plena erat? Imo mille pro una paratae erant.” Bruck. 832. *σώματι*] *σώματι* Mosq.

827. sq. *πινύσκειτ' εὐλόγοισι*—*θράσσι*. Vos eum prudentibus admonitionibus ad mentis amissionem informate, ut tandem insolentis audacia deos ledere desinat.

829. sqq. *σὺ δ' ὦ γεραιὰ*. Tu vero grandaeva, cara Xerxis mater, domum regressa, ornatu decore sumpto filio obviam i!—*ἀνέμοις ἐπρεπῆς*, vestes regali fastigio dignas.

831. *πάντα γὰρ*. Quorsum hoc πάντα pertinent, quoque jure Stanleius verterit *plane*, equidem non dixerim. Durum etiam videtur, cum Heathio interpretari *κατὰ πάντα* s. *πανταχῇ*. Quocirca mihi quidem legendum esse videtur:

κακῶν ὑπ' ἄλγους λακίδες ἀμφὶ σώματι

ματρί, unde hic sensus existit: circum totum enim corpus pra dolore his ex malis concepto laciniae variegatarum vestium laceratae pendent. Sic Germani quoque: *Die Lappen hängen ihm um den GANZEN Leib*.

834. *ἀλλ' αὐτὸν—λίγως*. Tu vero cura, ut eum benevolis allocutiis mitiges. Convenientia personis, cum alias plerumque, tum hic imprimis reddidit Aeschylus. Senibus enim, ut monendo corrigerent Xerxem, matri, ut blandis verbis consolaretur, praecipientem Dariam induxit. Id enim est *πρᾶυνον*, animi dolorem mitigare ac mollire.

835. *μόνης γὰρ—κλύων ἀνέζεται*. Hoc paule aliter, ac vulgo solent, accipio.

Ἐγὼ δ' ἄπειμι γῆς ὑπὸ ζῆφον πάτω
 Ὑμεῖς δέ, πρέσβεις, χαίρετ', ἐν κακοῖς ὅμας
 Ψυχῇ διδόντες ἡδονὴν κατὰ ἡμέραν,
 Ὡς τοῖς θανοῦσι πλοῦτος οὐδὲν ὠφελεῖ.

ΧΟΡΟΣ. ΑΤΟΣΣΑ.

ΧΟΡΟΣ.

Ἡ ΠΟΛΛΑ καὶ παρόντα καὶ μέλλοντ' ἔτι 840
 Ἦλγησ' ἀκούσας βαρβάροισι πῆματα.
 Ἀτ. ὦ δαῖμον, ὥς με πόλλ' εἰσέχεται κακὰ
 Ἀλγη, μάλιστα δ' ἦδε συμφορὰ δάνει,
 Ἀτιμίαν γε παιδὸς ἀμφὶ σάματι

838. ψυχῇ] ψυχῇ Ald. Rob. unde Pauwius conjicit antiquam lectionem fuisse ψυχὴν διδόντες ἡδονῇ, quod mihi quidem sane probatur. 842. πῶλλ' εἰσέχεται κακὰ] πολλὰ εἰσέχεται κακὰ Mosq. Ald. Rob. πῶλλὰ κακὰ εἰσέχεται Guelf.

Stanleius, participium πλύνει arctissime eum ἀνέχεται connectens, reddidit: *Novi enim quod te solam audire sustinebit.* At si solam matrem auditurum esse Xerxem Darius noverat, frustra senibus imperaverat, ut eum hortando melius in posterum sapere docerent. Itaque πλύνει ab ἀνέχεται sejungendum puto, ita ut hoc quidem vel absolute positum sit, vel intelligatur omissum ζῆν, vel εἰς ἄλγη. Hoc pacto illa his verbis sententia subjicitur: *Novi enim cum tuis unius verbis parentem, tuo solius dicto laudentem, hoc a se impetraturum esse, ut se contineat, ut istam calamitatem perferat, neve gravius quid in se statuat, aut vite pertius violentas ipse sibi iniurias inferat.*

836. ἐγὼ—δὲ ζῆφον πάτω. “Sic γῆς δὲ ζῆφον Eurip. Hippol. v. 1416. et Hec. 208.” Abresch.

837. sqq. Prudenter humaniterque Darius discedens Chorum a tristitia ad hilaritatem revocat, vitæque bonis,

quorum nullus sit apud inferos usus, dum liceat, frui jubet.

IN SCENAM VII.

v. 840—848.

Postquam Darii umbra disparuit, Chorus pariter atque Atossa, quomodo ejus oratio animos effecerit, paucis verbis produnt.

840. καὶ μέλλοντ' ἔτι. Refertur ad ea, quæ Darius v. 797. sqq. 811. sqq. dixerat.

842. sq. πῶλλ' εἰσέχεται κακὰ ἄλγη. Verius forte fuerit κακῶν ἄλγη, ut v. 832.

843. μάλιστα—δάνει. In his verbis et matrem et mulierem facile agnoscat. Materni enim affectus est, filii miseria quam regni calamitate propius tangit; muliebris vero sensus, vestes laceratas in maxima infortunii et ignominie parte ponere.

Ἐσθνημάτων πλύνουσαν, ἥ νιν ἀμπτέχει.
 Ἄλλ' εἶμι, καὶ λαβοῦσα κόσμον ἐκ δόμων
 Ὑπαντίαζειν παῖδ' ἐμῷ πεῖράσομαι.
 Οὐ γὰρ τὰ φίλτατ' ἐν κακοῖς προδώσομεν.

ΧΟΡΟΣ.

ὦ πόποι, ἦ μεγάλας στροφή.
 Ἀγαθᾶς τε πολισσονόμου βιοτᾶς 850
 Ἐπεκύρσαμεν, εὖδ' ὁ γηραιὸς
 Πανταρχῆς, ἀπάκας,
 Ἀμαχος βασιλεὺς, ἰσόθεος
 Παρεῖος ἄρχε χώρας.
 Πρῶτα μὲν εὐδοκίμου ἀντις.

845. πλύνουσι] πλύνουσι Ald. 847. παῖδ' ἐμῷ] ἐμῷ παῖδι Ald. Rob. παῖδι ἐμῷ
 Guelf. Mosq. πεῖράσομαι] πεῖράσομαι Ald. 849. μεγάλας] μεγάλης Ald. Rob.
 Turn. 850. πολισσονόμου] πολισσονόμου Rob. 851. ἐπεκύρσαμεν] ἐπεκύρσαμεν
 Guelf. εὖδ' εὖδ' Ald. Rob. Turn. γηραιὸς] Sic Reg. A. Rob. γηραιὸς Vict. Cant.
 baud ferente metro. 852. ἀπάκας] Sic Brunck. e Regg. ἀπάκας Ald. Rob. Turn.
 Vict. etc. πανταρχῆς] πανταρχῆς Rob. πανταρχῆς Guelf.

848. *πρώσομεν*. Hæc eloenta regina discedit, nec postea in scenam revertitur. Et callide quidem hoc instituit Æschylus; gratius enim populo Atheniensium futurum esse intelligebat, ut tragœdia in dolore Xerxis, quam in consolatione finiretur.

IN SCENAM VIII.

v. 849—904.

Novum Chorus orditur carmen, quo Darii laudes ac merita celebrat; apte illud quidem et convenienter. Pietati enim consentaneum erat, quem modo ab inferis regressum adorassent, ejus vivi clara facinora memoria recolere; tristitiæ vero et curæ, quæ nunc ani-

mos affligebat, pristinam fortunam, unde se jam dejectos esse sentiebant, reminisci.

850. *πολισσονόμος βιοτῆς* i. q. *πολιτεία*.

855. sq. *πρῶτα μὲν εὐδοκίμου στρατιᾶς ἐπεφανέναι*. Abreschius *πρῶτον* Attice pro *πρῶτον* dictum esse opinatus: sic reddidit: *inter alia gentes probato exercitui primas tulimus, vel primi fuimus*; quod, quamquam nobis quidem non persuasit, melius tamen est Heathii ratione, hoc modo interpretantis: *quæ primas tenent in probatissimo exercitu exercebamus*. Ego vero vel vulgatem hunc sensum tribuendum esse censeo: *Primum quidem ob exercitum laude et gloria florentem clari eramus*; ut *ἐποφάνηθαι, μονάρι*, de celebritate sic dicitur.

3 q

Στρατιᾶς ἀπεφαινόμεθ', ἥδη νόμ-
μα τὰ πύργινα πάντ' ἐπιύδνου·

Νόστοι δ' ἐκ πολέμων

Ἀπόνους ἀπαδείς ἡμᾶς εὐ-

πράσσοντας ἄγον ἐς οἴκους.

Ὅσας δ' εἴλε πόλεις,

Πόρον οὐ διαβάς

860

μονος.

856. ἀπεφαινόμεθ'] Ita Guelf. Vict. Cant. ἀποφαινόμεθ' Ald. Rob. Turn. Brunckius de conjectura dedit ἀποφαινόμεν'. De sensu cf. Commentar. ad h. l. 851] ἥδη Ald. 857. ἐπιύδνου] Pauwius, quia v. 851. scriptum viderat γηραιός, h. l. ut antistrophicum strophico æqualem efficeret, corrigere tentabat ἐπιδνου, quo jam nihil opus est, cum illic rectius legatur γηραιός. 859. ἡμᾶς abest in omnibus edd. ante Brunckium, qui id addidit e Reg. B. itaque congruentem antithetico reddidit vesiculum. Est enim uterque parœmiacus. 860. εὐπράσσοντας] id præσσαντας Rob. id πρᾶσσοντας Vict. Cant. ἄγον ἐς οἴκους] Pauwius vel ἄγαγόν τ' ἐς οἴκους, vel ἄγαγόν γ' ἐς οἴκους legendum putabat. Neutrum necessarium. 861. πόλιν] Sic Regg. Ald. Rob. πόλιν Turn.

catur, quemadmodum monstrari in Horatiano illo: quod monstror digito prætereuntem—; vel mutatione levissima sic emendandum:

πρῶτα μὲν ἐπιδόξαμεν

στρατιᾶς ἀπεφαινόμεθ'.

Primum quidem clari ubi exercitu, clari bellicis expeditionibus apparebamus. ἥδη νόμματα τὰ πύργινα πάντα ἐπιύδνου, ac bonæ leges rempublicam domi optime constitutam servabant. Hac igitur ratione eundem fere sensum verborum assequimur, ad quem Cl. Brunckius alia via aggressus est. Is enim ἀποφαινόμενα reponit, constructionemque sic instituit: πρῶτα μὲν τὰ ἀποφαινόμενα νόμματα εὐπράσσαντες στρατιᾶς, καὶ τὰ νόμματα τὰ πύργινα πάντα ἐπιύδνου: ut τὰ ἀποφαινόμενα νόμματα εὐπράσσαντες στρατιᾶς significant leges circa rem militarem, instituta, quibus bellum feliciter et gloriose administratur, τὰ πύργινα νόμματα vero civilia instituta, leges, quibus urbes muris et turribus munitione reguntur. Nobis vero νόμματα (pro νόμῳ) primus, τὰ πύργινα autem

quartus casus esse videbatur. Foris, inquit Chorus, bello clari eramus, domi resp. legibus optime constituta.

πρῶτα μὲν optime Stanleius vertit primum quidem; cui deinde ἥδη, et in tertio membro δὲ respondet "pro ἰσχυρὰ δὲ, ut Eurip. Med. 125. Sic posito in priori membro τοῦτο μὲν, non semper in altero sequitur τοῦτο δὲ, sed quandoque nudum δὲ, e. c. Sophoc. Aj. 670. Ed. Col. 440. Sic post τοῦτο μὲν Œdip. Tyr. v. 605. sequitur τοῦτο ἄλλος, sequita ἔτα Philoct. 1345. ἰσχυρὰ δὲ Antig. 63." Brunck.

858. sqq. νότοι δ' ἐκ πολέμων—. Reditusque e bellis nos sine labore, sine calamitate felices domum reducereunt, s. quoties ex bello revertebamur, sospites atque incolumes, nulla clade accepta, redibamus.

861. ἴσας—. Quot vero ille urbes in deditionem accepit, ne Halyn quidem fluvium transgressus, neque domo sua motus!

Ἄλυσος ποταμοῦ
 Οὐδ' ἀφ' ἰστίας συδεῖς,
 Οἶαι Στρυμονίου πελάγους
 Ἀχιλῶϊδες εἰςὶ πάροιχοι
 Θρηκίων ἐπαύλων
 Λίμνας τ' ἐκτοθεν, αἱ
 Κατὰ χέρσον ἐλη-
 λαμέναι περὶ πύργον
 Τοῦδ' ἀνακτος αἶον,
 Ἑλλάς τ' ἀμφὶ πόρον
 Πλατὺν αὐχόμεναι
 Μυχία τε Προποντὶς
 Καὶ στόμα Πόντου,

870

863. Ἄλυσος] Ἄλυσος Vict. 866. Ἀχιλῶϊδες] Ἀχιλῶϊδες Ald. 867. Θρηκίων]
 Θρηκίων Ald. Rob. Turn. Vict. ἱσαύλων] ἱσαύλων Rob. 868.] ἱκανοὶς ἱκανοὶς
 Ald. Rob. Turn. 870. περὶ] περὶ Ald. Rob. Turn. Vict. Cant. Pro περὶ πύ-
 γον Pauw. conj. περὶ πύργον vel περὶ πύργον. 872. Ἑλλάς τ'] Addidimus copulam
 e Guelf. in aliis omissam. 873. αὐχόμεναι] Sic Reg. B. Guelf. Rob. ἱχόμεναι
 Ald. Turn. Vict. Cant. αὐχόμεναι Reg. A. In Reg. B. adjecta est glossa: ἱ-
 χόμεναι. γρ. ἱχόμεναι, ἢ καὶ ἱλαόμεναι. Postrema recte Brunckius inepta judi-
 cat, et vix memoratu digna.

865. sqq. Ordo est: αἶαι (πύλαι)
 Θρηκίων ἱσαύλων Ἀχιλῶϊδες εἰςὶ πάροιχοι
 Στρυμονίου πελάγους, quæ urbes Thraciæ
 maritimæ, strymonio sinui maris Ægei
 adjacent. Ἀχιλῶϊδες non sunt Acheloi-
 des insulæ, quas ignorant hoc loco
 Geographi, sed Ἀχιλῶϊδες πύλαι dicun-
 tur urbes maritimæ, quia, ut recte
 monet Scholiastes, omne ὄρος Ἀχιλῶν
 appellabatur. Θρήνια ἱσαύλα Stan-
 leius de tuguriis et mapalibus intel-
 ligit; nos simpliciter Thracum sedes,
 h. e. Thraciam dictam esse volumus.

868. λίμνας τ' ἱκανοὶς cum opponi
 videatur εἰςὶ Στρυμονίου πελάγους πα-
 ροίχοι, recte, ut opinor, Heathius vertit,
 procul a mari.

869. sq. κατὰ χέρσον ἐληλαμέναι περὶ
 πύργον. Reducitæ circa terrestrem tur-

rim e. murum. Sic enim verba pro-
 cedere statuo: κατεληλαμέναι χέρσον
 περὶ πύργον. Intelligit poëta, nō fal-
 lor, castellum vel murum, quod inte-
 riores Thraciæ incolæ a Chersoneso
 Thraciæ sejungebat, ejus generis fuit
 μακρὸν τείχος a Plinio lib. iv. c. ii.
 memoratum: Oppida: Cypsella Bisanthe,
 Macron Tichos dictum, quæ a Propontide ad
 Melanem sinum inter duo maria porrectus
 murus procurrentem exclusit Chersonesum.
 αἰ—αἶον. Quæ huic regi parebant.

872. sq. Ἑλλάς τ' ἀμφὶ πόρον πλα-
 τὺν αὐχόμεναι. Et urbes circa latum
 Hellespontum superbientes; quod exqui-
 site et splendide dictum est, pro posita.

874. μυχία τε Προποντὶς, et Propon-
 tidis recessus, sinuosa Propontis.

Nāsoi θ' αἱ κατὰ πρῶν
 Ἄλιον περίκλυστοι
 Τᾷδε γὰρ προσήμηναι,
 Οἷα Λέσβος, ἔλαι-
 όφυτός τε Σάμος,
 Χίος, ἠδὲ Πάρος,
 Νάξος, Μύκονος,
 Τήνη τε συνάπτουσι
 Ἄνδρος ἀγχιγείταν
 Καὶ τὰς ἀγχιάλους
 Ἐκράτυνε μισακτίους,

880

875. *σίμα*] *σίμωμα* Rob. 876. *ai* Vulgarunt omnes *ai*, sed recte Brunnkius in notis præpositivum articulum esse monuit. 879. *οἷα*] *οἷα* Vict. Cant. 882. *Μόνοις*] *Μύκονις* Ald. *Μύκων* Guelf. Rob. 884. Ἄνδρος] Ἄνδρος Mosq. 886. *μισακτίους*] Ex emendatione Heathii, quam Brunnkius quoque probavit. *μισάγυτους* Guelf. Ald. Vict. *μισάκτους* Regg. Rob. Turn. etc.

875. *σίμα* Πόντου est Bosphorus Thracicus.

876. sq. *πρῶν ἄλιον* nullo modo cum Schol. de Hellesponto accipere licet. Intelligitur *promontorium* aliquod Asiaticum e. c. Canæ, ubi exadversum sitæ sunt insulæ, quæ deinceps nominantur.

877, 878. *τᾷδε γὰρ*. Scil. *Asia*. Omnes enim, quarum hic mentio fit, insulæ, propius ab Asiæ littore absunt. *περίκλυτοι* autem commune est epitheton insularum, *circumflue*.

883, 884. Andros insula dicitur *Τενο συνάπτουσι ἀγχιγείταν*, h. e. ei tantum non continens ac vicina.

885, 886. καὶ τὰς ἀγχιάλους *ἐκράτυνε μισακτίους*. "Vocem *μισάγυτους*, quæ vulgo legebatur, *medio constrictis* significare, concedi forsitan potest; at ut *κρατύνει νῆσος μισάγυτος* significare credam *totam insulam obtinere*, nondum equidem adducor. Neque oppositio ista, quam inter has insulas et Cyprum a Poëta notatam observasse sibi visus

est Pauwius, ulla esse videtur. Nam et Cyprus tota primum Dario tributaria facta diu in ejus ditione permansit, deinde rebellante tota insula præter solos Amathusios, iterum ejusdem auspiciis tota in servitutem redacta est. Vide Herodot. lib. iii. 91. et v. 104—116. Robortellus et Turnebus *μισάκτους* ediderunt; sed vocem hanc Græcam esse negat Pauwius, cum ab *ἄντη* non fiat *μισακτες*, sed *μισάκτιος*. Recte quidem! Sed quid prohibet, quo minus *μισακτίους* hic reponatur? An minus hic convenit *periodus*, quam *pherecratius*, aut *anapesticus*? *Μισακτίους* igitur has insulas dicere potuit Poëta, quia *μίσει* quodammodo obtineat inter Asiæ Europæque *ἄντας*. Epitheton enim hoc ad Lemnum et Icariam tantum pertinet, et ad Καὶ Ἐβῶν repeti *ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ* debet *ἐκράτυνε*." Heath. Nempe hæc descriptio *ἀγχιάλους μισακτίους* opponitur illi *κατὰ πρῶν ἄλιον* — *τᾷδε γὰρ προσήμηναι*. Attamen quomodo Parus, Naxos, Myconus, Tenus

Ἀῆμον, Ἰκάρου θ' ἶδος
 Καὶ Ῥόδον, ἥδ' ἐ Κνίδον
 Κυπρίας τε πόλεις,
 Πάφον, ἥδ' ἐ Σόλους, 890
 Σαλαμῖνά τε, τᾶς
 Νῦν ματρώπολις
 Τῶνδ' αἰτία στεναγμάτων
 Καὶ τὰς εὐκτεάνους κατὰ κλῆρον
 Ἴόνιον πολυάνδρους
 Ἑλλάνων ἐκράτυνε
 Σφετέραις φρεσίν' ἀπάματον δ' ἐ παρῆν
 Σθένος ἀνδρῶν τευχιστῆρων,
 Παρμίκταν τ' ἐπικούρων
 Νῦν δ' οὐκ ἀμφιλόγως
 900
 Θεότρεπτα τὰδ' αὖ

887. Ἀῆμον] Frustra corrigit Pauwius Μῆλον. Ides] Sic Mit. Mosq. Guelf. Regg. Ald. Rob. Turn. Ides Vict. Cant. non tamen, ut Brunckius opinabatur, e propagato typographi errore; verum ea lectio quorundam codd. MStorum fuit, jam a Schol. memorata. 891. τᾶς] Ita Brunck. e Regg. τὰς Vit. τῆς cett. 892. ματρώπολις] ματρώπολις Vit. 894. Hunc et sqq. versus Brunckius, quem sequimur, ita distinxit, ut in Reg. A. scripti erant. 897. φρεσίν] χερσίν, Rob. ἀπάματον] ἀπάματον Turn. 899. παρμίκταν] Sic Reg. Mosq. παρμίκταν Rob. παρμίκταν Turn. Vict. Cant. 900. ἀμφιλόγως] ἀμφιλόγως Ald. Rob. 901. θείοντα] θείοντα Ald. θείοντα Rob. τὰδ' αὖ] τὰδ' ἢν δ' Ald.

et Andrus a poeta sic describi potuerint, γὰρ προσήμηναι, non intelligo. Imo hæ insulæ a littore Asiæ reductiones sunt, quam Lemnus et Icaria, quas tamen μισακτίους appellat. Forte igitur legendum:

Χίος τ', ἠδὲ Πάρος,
 ut præter ista Δία—Χίος τ' nihil ad illam descriptionem referatur, ceteræ vero insulæ Πάρος sic enumerentur, ut unice a νῆσοι θ', non ab abjunctis αἰ προσήμηναι pendeant.

891. Σαλαμῖνα, nimirum illam Teu-

cri, patrem patriamque fugientis, in Cyprio coloniam. Inde Athenæ dicuntur hujus Salaminis ματρώπολις.

894. sqq. εὐκτεάνους κατὰ κλῆρον Ἴόνιον—Ἑλλάνων scil. πόλεις. Notissima est Græcarum in Ionia coloniarum populositas et opulentia.

897. sq. ἀπάματον σθένης. Insuperabile robur.

900. sqq. οὐκ ἀμφιλόγως θείοντα τὰδ' αὖ φέρομεν. Nunc vero calamitosam hanc deo auctore rerum conversionem experimur. cf. v. 939.

Φίρομεν, πολέμοισι
 Δμαδίντες μεγάλας
 Πλαγαῖς τε ποντίαισιν.

ΞΕΡΞΗΣ. ΧΟΡΟΣ.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ω, δύστηνος ἐγὼ στυγερεῶς μοίρας
 Τῆσδε κυρῆσας ἀτικμαρτοτάτης,
 Ὡς ὁμοφρόνως δαίμων ἐνέβη
 Περσῶν γενεᾷ. Τί πάθω τλήμων;
 Δίλυται γὰρ ἐμοὶ γυίων ῥάμνη,
 Τῇνδ ἡλικίαν ἐσιδόντ' ἀστῶν.
 Εἴθ' ὦφελι, Ζεῦ, ἀγμέ μετ' ἀνδρῶν

910

903. δμαδίντες] δαμοδίντες Guelf. Ald. Turn. δαμαδίντες Rob. 904. πλαγαῖς
 τε ποντίαισιν] πλαγαῖσι ποντίαισι Rob. πλαγαῖσι ποντίαισιν Turn. Vict. Cant.
 Bruckius in cod. Reg. B. reperit πλαγαῖσι τε ποντίαισιν, unde copulam bene in-
 seruit, et πλαγαῖς, ut versus iambicus efficeretur, rescripsit. 906. ἀτικμαρτο-
 τάτης] ἀτικμαρτοτάτης Vit. haud inepte. 907. ὁμοφρόνως] ὁμοφρόνως Mosq.
 909. ἡμῶν] Sic rescripsi pro vulg. ἡμῶν. Illud enim, quod etiam in Guelf. tanquam
 glossa superscriptum, concinnius est, et elegantius. 911. ὦφελι] ὦφελι Turn.
 quod metrum poscere falso sibi persuadebat Arnaldus: ibid. et v. 913. Ζεῦ,
 μοίρα] Sic legendum esse coniecerat Stanl. idque Bruckius in Cod. Reg. A. re-
 perit. Reliqui omnes Ζεῦς—μοίρα.

IN SCENAM IX.

v. 905. fin.

Venit tandem Xerxes, aspectu, ha-
 bitu, fortuna miserabilis; suasque que-
 relas Chori quæstionibus, vituperiis,
 lamentationibus miscet.

905. ὦ. *Hæu me infelicem!* Qui in
 abominandam istam et immensam calamita-
 tem inciderim. *ἀτικμαρτος μοίρα*, infor-
 tunium adeo magnum, ut, quale quantum-
 que sit, caputari non possit. Germanis:
 ein unübersehliches Unglück.

907. sq. *ὦς—γενεῇ*. Quam crude-
 liter Persarum nationi insultavit fortuna!

908. *τί πάθω τλήμων*. Quid agam
 miser? Vox desperantis rebus suis.

909, 910. *λίλυται—ἀστων*. *Labant*
mihî genua istam civium ætatem intuentis.
 Nempe conspectis Chori senibus tot
 millia juvenum robustorum sibi pe-
 riisse; nec fere quemquam nisi senem
 superesse dolet. Male igitur lat. in-
 terpres: *juventutem civium consideranti*.
 cf. v. 729. 439.

913. *κατὰ μοίρα καλύψαι*. *Tmesis*,
 pro *μοίρα κατακαλύψαι*.

Τῶν οἰχομένων

Θανάτου κατὰ μοῖρα καλῆσαι.

Χο. Ὅσοτοί, βασιλεῦ, στρατιᾶς ἀγαθῆς
Καὶ Περσονόμου τιμῆς μεγάλης,
Κόσμου τ' ἀνδρῶν,
Οὓς νῦν δαίμων ἀπέπειρε
Γὰρ αἰάζει τὰν ἑγγαίαν
Ἦσαν, Ξέρξης κταμέναν, Ἄδου
Σάκτορι, Περσῶν. Ἀγχατάνων γὰρ
Πολλοὶ φῶτες, χώρας ἄνδρος,
Τοξοδάμαντες, πάνυ γὰρ φύστις

920

914. *ἴσοτοι*] *ἴσοτοι* Vict. Cant. *βασιλεῦ*] Absunt commata post *ἴσοτοι* et *βασιλεῦ* Vict. Cant. 917. *οὓς νῦν*] *δὲ νῦν* Ald. *ἀπέπειρε*] *ἰσίνει* Vit. 918. *γὰρ αἰάζει*] *γαῖα δ' αἰάζει* Rob. *ἡ γὰρ δ' αἰάζει* Vit. 919. *Ξέρξης κταμέναν*] Pauwius ita legendum ac distinguendum esse censebat: *Ξέρξης, κταμέναν Ἄδου*, ut *Ξέρξης* esset vocativus, et *Ἄδου σάκτορι* ad Charontem pertineret. Heathius pro *Ἄδου, ἄκως*, indigne, et pro *σάκτορι, ἄκτορι, ἀκτι*, corrigendum opinabatur. Sed frustra se torserunt viri docti, quod putabant hæc audacius dicta esse, quam ut a Choro Regi oggesta fuisse credendum sit. Verum hunc scrupulum facile sibi ex animo evellere poterant. Bene Brunckius, "Nihil, inquit, discrepat codicum scriptura. Cur hic aliquid mutandum sit, non video: nec quaerendum, an talia Persæ Regi suo dicere ausi fuissent. Non enim ista, ut coram Persis recitarentur, scripta, sed coram Atheniensibus, quorum aures nihil gratius accideret, quam crimina hæc a senibus in Xerxem conjecta." 920. *Ἀγχατάνων*] Ita emendandum esse docuit Wesseling ad Herodot. p. 51. *Ἀδαχάται* Ald. *Ἀδαχάται* Rob. *Ἀδαχάται* Guelf. Turn. Vict. Cant. *ἀγχατάνων* conj. Pauw. *ἰσπολάται* Heath. 992. *φύστις*] *φύσις* Turn. *φύξις* conj. Pauw. *φῶς* Heath. Sed nihil mutandum. *φύστις* quoque in Regg. cum glossa *ἀνελλάσσει*.

914. Quemadmodum v. 855. *ἰδούσιμον στρατιᾶς*, sic h. l. *στρατιᾶς ἀγαθῆς*, et ut ibi resp. legibus bene constituta, ita hic *περσονόμος τιμῆς* honos et domestica regni Persarum disciplina celebratur.

916. *κίσμος ἀνδρῶν*, i. q. alibi *ἄνδρες*, e. c. v. 59. 921.

917. *ἀποκίρην* de floribus dicitur, ut Lat. *detondere*.

918. sqq. *γῆ*—*Περσῶν*. Terra vero

cum gemitu luget Persarum pubem a Xerxe mactatam, Orcum colonis implente. *σάκτορι Ἄδου*, acerbissima regis reprehensio.

921. *χώρας ἄνδρος*, *fiat et ornamentum patriæ*.

922. sq. *πάνυ γὰρ φύστις μυριάς ἀνδρῶν*, utique enim decem millium hominum *veges*. Hæc dicens confirmat id, quod paulo ante dixerat, *πολλοὶ φῶτες*.

- Μυριάς ἀνδρῶν, ἐξίφθινται.
 Ήέρ. Αἱ αἱ αἱ αἱ, κιδνάς ἐλκᾶς.
 Χο. Ἀσία δὲ χθὼν, βασιλεῦ, γαίης
 Αἰνῶς αἰνῶς ἐπὶ γόνυ πέπλιται.
 Ήέρ. Ὅδ' ἐγὼν, οἱ οἱ, αἰακτὸς,
 Μέλιος, γέννα' γὰρ τε πατρί-
 α κακὸν ἄρ' ἐγενόμαν.
 Χο. Πρόσφθγγόν σοι νόστου, τὰν
 Κακοφάτιδα βοᾶν
 Κακομέλειτον ἰὰν
 Μαριανδυνοῦ θρηνητῆρος
 Πέμψα, πέμψα,
 Πολύδακρυν ἰαχάν.

930

924. αἱ—αἱ bis tantum Guelf. Ald. Rob. 926. αἰνῶς αἰνῶς] αἰνῶς αἰνῶν Guelf. γόνυ] γόνυ Vict. Cant. 927. In hujus, et qui sequuntur duorum versiculorum collo-
 catione secutus sum Schol. metricum, qui ait priores duo, 927, 928, esse anapesticos
 ἰφθιμημερεῖς, ultimum vero, 929. dimetrum e proceleusmatico. Ita nihil opus est
 mutari. Brunckius autem sine codicis auctoritate αἱ αἱ, in αἰν, et ἰγνέμαν in ἰφ-
 θάνην mutavit, hosque versiculos hunc in modum constituit:

Ὅδ' ἐγὼν, αἰν, αἰακτὸς μέλιος γέννα καὶ γὰρ

Πατρία κακὸν ἄρ' ἰφθάνην.

928. γέννα] γέννα Rob. 929. ἰγνέμαν] Sic Guelf. Vit. reliqui ἰγνέμαθ.
 930. πρόσφθγγον] πρόσφθγγου Ald. πρόσφθγγου Rob. πρόσφθγγου Guelf.
 933. Μαριανδυνοῦ] μαριανδυνοῦ Ald. Μαριανδυνοῦ Rob.

924. αἱ αἱ—κιδνάς ἐλκᾶς. Hec heu
 praeclarum robur! Egregium regni pre-
 sidium quod perdidit!

925. sq. βασιλεῦ, γαίης αἰνῶς, Quo-
 niam γαίης cum sequentibus conjun-
 ctum vix idoneum sensum praebet,
 optimum fuerit comma post γαίης po-
 nere; ita in his verbis

Ἀσία δὲ χθὼν, βασιλεῦ γαίης,
 nova latebit regis vituperatio.

926. αἰνῶς—πέπλιται. Grabi lapsu
 in genia cecidit; i. e. viribus fracta est.
 "Sic Herodot. l. vi. c. 28. μετὰ δὲ ταῦ-
 τα ἡ παραμαχία ἐπελαβούσα ἐς γόνυ τῶν

πάλιν ἵστατο." *Abraham.*

933. Μαριανδυνοῦ θρηνητῆρος. Ma-
 riandyni, s. Mariandeni, Bithyniae po-
 pulus. Apud eos sollemnis erat can-
 tilena, qua hominum quendam priscae
 nomine Borimum inelamabant, quem
 viri illustris ac divitis filium, forma et
 etatis vigore excellentem, cum suis
 intentus negotiis, messoribus quod bi-
 berent dare vellet, ideoque aequatum
 exisset, evanuisse narrabant. Ideo
 eum querentes indignantem flebilium
 canticorum lamentis prosequiebantur.
 Auctor est Nymphis apud Athenaeum.

Ξέρ. "Ἰεὺ' αἰανὴν καὶ πανόδυτον
Δύσδροον αἰδάν.

Δαίμων γὰρ ὃ' αὖ
Μισαύρακτος ἐπ' ἱμοί.

Χο. "Ἦσ' τοι καὶ πανόδυτον.
Λαοπαθῇ τε σείζων

Ἀλίπαπ' τε βάσῃ
Πόλεως γίνεαι περὶ δαήρος·
Κλάγξω δ' αὖ γόνι ἀριδακρυῶν.

Ἰάνων γὰρ ἀπηύρα

Ἰάνων ναύφρακτος.

Ἄρης ἱσπερὶ λῆς,

Νυχίαν πλάκα περσάμενος

940

937. δύσδροον] δύσδρον Ald. 938. Ἰε' αἰ] Ἰε' ἄν Ald. 939. μισαύρακτος] Sic Reg. B. μισαύρακτος Guelf. Rob. Turn. Viet. Cant. μισαύρακτος Mosq. 940. Ἦσ' τοι] Ἦσ' τοι Ald. 941. λαοπαθῇ τε] Abest τε Rob. Turn. 944. ἀριδακρυῶν] ἀριδακρυῶν Ald. Turn. 946. ναύφρακτος] νάφρακτος Ald. 947. Ἄρης ἱσπερὶ λῆς] Pauwius emendabat Ἄρης ἱσπερὶ λῆς, perperam. 948. νυχίαν] Præter necessitatem Arnaldus corrigebat βρυχίαν. Abreschius, si quid mutandum

(Deipnos. lib. xiv. c. 3. Cf. et Hesych. in Μαριανδρῆς θρῆνος, et in Βέρμοις. Item Polluc. Onom. lib. iv. c. 7.) Scite igitur Chorus ab hac re colorem sententiæ duxit. Nam ipsi quoque tot millia civium, qui ad bellum exierant, nunquam redituri, carmine lugent, eorumque desiderio tabescunt. Acclamabimus tibi, inquit, infaustam vocem, lugubre carmen, quasi Mariandyni cuiusdam cantoris lacrymasententiam.

936. sq. Ἰε'—αἰδάν. Edite vero luctuosam doloris et ejulatus plenam vocem!

939. μισαύρακτος. Cf. v. 901.

940. Ἦσ' τοι καὶ πανόδυτον. Nisi hic forte substantivum librorum culpa excidit, repetendum est ex v. 935.

VOL. I.

λαχάν, vel αἰδάν e v. 937.

941. λαοπαθῇ. Celebrans calamitates luctuosae hujus urbis progeniei ab hostibus immixtas et a mari inflictas. λαοπαθῇ βάσῃ clades, quam ab Atheniensium populo passi sunt Persæ. ἀλίπαπα βάσῃ, illa nimirum supra narrata v. 406. sqq.

945. ἀπηύρα, scil. γέναν. Græcorum enim navalis Mars illum juventutis florem eripuit, nobis adversarius, infaustum mare, et calamitosa (Psyttalem scil. insule, ubi ii quos Xerxes in prædiis reliquerat trucidabantur) littora depopulatus.

948. νυχίαν πλάκα, propter oppositum δυσδαίμονα ἀπ' αὐτῶν, de maris equore, quam cum Abreschio de novibus capere præstat. νυχίαν πλάξ' eadem est, quæ

32

Δυσδαίμονά τ' ἀπείταν·
 Ἔξρ. Οἱ οἱ οἱ βόα, καὶ πάντ' ἐκπεύδου. 950
 Χο. Ποῦ δέ σοι φίλων ὄχλος,
 Ποῦ δέ σοι παραστώται·
 Οἷος ἦν Φαρανδάκης,
 Σούσας, Πιλάγων,
 Καὶ Δοτάμας, ἡδ' Ἀγδαλάτας,
 Ψάμμις, Σουσισηάνης τ'
 Ἀγδάτανα λιπών·
 Ἔξρ. Ὅλοους ἀπέλιπον Τυρίας

esset, βεβαίως se malle profiteretur. Heathius post Pauvium praefert *μυχίαν*. Sed bene se habet vulgata lectio. 951. *ποῦ δέ σοι φίλων ὄχλος*] Recepi lectionem a Steph. memoratam, quam etiam enarrator metrorum Græcus in cod. suo invenerit necesse est; propterea quod hunc versiculum, item ut sequentes, trochaicum ἰρ-
 θημιεῖν pronuntiat. *ποῦ σοι φίλων ὄχλος* Rob. *ποῦ δὲ φίλων ἄλλος ὄχλος* Guelf. In reliquis est *ποῦ δὲ φίλων ἄλλος ὄχλος*. Forte autem v. 950, 951. transpositi sunt. Si enim Chorus, postquam ista *δυσδαίμονα τ' ἀπείταν* dixisset, statim pergeret:

ποῦ δέ σοι φίλων ὄχλος . . .

aptius interpellaret Xerxes:

οἱ οἱ οἱ βόα καὶ πάντ' ἐκπεύδου,

neo minus concione Chorus orationem interruptam sic persequeretur:

ποῦ δέ σοι παραστώται;

954. *Σούσας*] *Σούδας* Turn. *Πιλάγων*] καὶ *Πιλάγων* Rob. 955. *καὶ Δοτάμας*] *Abest* καὶ Rob. καὶ *Δομάσας* Turn. *Ἀγδαλάτας*] *Αἰγαλάτας* Ald. *Ἀγαλάτας* Turn. Vict. Cant. 956. *Σουσισηάνης τ'*] ὃ *Σουσισηάνης τ'* Rob. καὶ *Σουσισηάνης* Vict. Cant. 957. *Ἀγδάτανα*] *Ἀγδάτανα* Ald. *ἰαδάτανα* Rob. *τάκδάτανα* Turn. Vict. Cant. Nos *Ἀγδάτανα* cum Brunckio verum putamus. *λιπών*] *ἰαλιπών* Rob. 958. *ἀπέλιπον*] *ἰλιπών* Rob.

supra vocabatur *θάλασσα ναυαγίων*
πλάθουσα καὶ φθίνου βροτῶν, v. 418. *δυσ-*
δαίμονα ἀπείταν quæ fuerit, intelligitur e v.
 445. sqq. *κίριεθαι, demeti*, ad utrum-
 que pulcre refertur. In maris enim
 æquore naves et milites classarios, in
 insula Psyttalea equites peditesque de-
 messuerant Græci. *νυχλιν*, *nocturnam*,
 h. e. *funestam, infaustam*. Caliginis
 enim imagine sæpius apud nostrum
 illustratur calamitatis notio.

958. sqq. *ἄλλους ἀπέλιπον Τυρίας* in
ταῖς Ἰβήνταις ἢ *ἐν τῇ Σαλαμίνει*,
στυφίλῳ θείοντι ἢ *ἐν τῇ*. Re-
 petitio vocabuli *ἀπείταν* h. l. incommoda
 et parum decoræ. Fortasse verba *ἢ*
ἀπείταν *Σαλαμίνοι* glossemati debentur.
 Nihil enim sensui aut metro decedit,
 si ita legeris:

Ἐν ταῖς Ἰβήνταις στυφίλῳ
θείοντι ἢ *ἀπείταν*.

- Ἐκ ναὸς ἔρροντας ἐπ' ἀπταῖς
 Σαλαμῖνισι, στουφελούς 960
 Θείνοντας ἐπ' ἀπτάς.
 Χο. Οἱ οἱ οἱ, ποῦ δέ σοι Φαρνοῦχος
 Ἀριόμαρδος τ' ἀγαδός
 Ποῦ δὲ Σευάλλης ἀναξ,
 Ἡ Λίλαιος εὐπάτωρ
 Μέμφις, Θάρυβις, καὶ Μασίστρας,
 Ἀρτεμβάρης τ' ἡδ' Ὑπαιχμας;
 Τάδε σ' ἐπανηρόμαν.
 Ξέρ. Ἰὰ, ἰώ μοι μοι
 Τὰς ἀγυγίους κατιδόντες 970
 Στυγνὰς Ἀθάνας, πάντες
 Ἐνὶ πισύλῳ
 Ἐ εἰ, τλάμονες

959. ἐκ ναὸς] ἡδὲ Rob. Ἰόντας] ἀρροντας Vit. Mosq. ἐπ' ἀπταῖς] ἐπ' ἀπταῖς conji. Pauw. 960. Σαλαμῖνισι] σαλαμῖνι Ald. 961. στουφίλου θείνοντας ἐπ' ἀπτάς.] στουφίλου θείνοντας ἐπ' ἀπτάς Guelf. Vit. στουφίλου θείνοντας ἐπ' ἀπταῖς Ald. Turn. στουφίλου θείνοντας ἐπ' ἀπτάς Rob. στουφίλου θείνοντας ἐπ' ἀπτάς Vict. Cant. In Reg. utroque θείνοντας. In Reg. B. ἀπτάς et ἀπτάς. 962. Φαρνοῦχος] Φαρνοῦχος Vit. Φαρνοῦχος Rob. 963. Ἀριόμαρδος τ'] Καριόμαρδος τ' Ald. Rob. Turn. α' Ἀριόμαρδος τ' Vict. Cant. In Codd. Regg. legitur Καριόμαρδος τ'. In Reg. B. notatur γε. καριόμαρδος τ'. Recte autem Brunekius, quem imitatus sumus. 964, 965. ποῦ δὲ—εὐπάτωρ] In Aldina sic:

ποῦ δὲ σιβάλλης ἢ λελαιάται

ποῦ δὲ σιβάλλης ἀναξ ἢ λίλαιος εὐπάτωρ.

In Rob. ita: ποῦ δὲ σιβάλλης ἀναξ μέμφις. In Turn. Vict. etc. pro Σιβάλλης, quod Brunekius dedit e Reg. B., scribitur Σιβάλλης: 966. Μέμφις] Μέμφις Ald. Rob. Θάρυβις] Θάρυβις Ald. Σάμυρις] Μασίστρας] Μασίστρας Ald. Rob. Vict. Cant. 967. Ὑπαιχμας] Ὑπαιχμας Ald. Ὑπαιχμας Rob. 968. ἐπανηρόμαν] Hanc scripturam Brunekius e pravis codd. Regg. lectionibus eruit. In Reg. A. est σ' ἐπανηρόμαν. In B. ἐπανηρόμαι. In edd. Ald. Rob. Turn. Vict. Cant. ἐπανηρόμαι. 970. ἀγυγίους] ἀγυγίαι Ald. Rob. Turn. Vict. Cant.

961. θείνοντας. "Glossa in Reg. A. εὐπατρίους. Supra v. 308. καὶ μοι αἰρώμενον ἰσχυρὰν χθόνα; quod hanc lectionem confirmat. Praepositio

verbo jungenda: ἐκ θείνοντας στουφίλου ἀπτάς." Brunck.

968. ἐπανηρόμαν. Malim optativum ἐπανηρόμαν.

Ἀσπαίρουσι χίεσθαι.

Χο.

Ἡ καὶ τὸν Παράῳι αὐτοῦ

974. ἀσπαίρουσι] ἀσπαίρουσι Ald. 975. αὐτοῦ] αὐτῶν Ald.

974. ἀσπαίρουσι χίεσθαι, πόλῖτις ἐν
terra. Nimirum tanquam in rem pre-
sentem deducit eos qui audiunt.

975. sqq. ἰφθαλμοί. "Ita dictum,
quod ejus ope πάντα, ut loquitur Sui-
das (ἰφθαλμός βασιλῆος) ὁ βασιλεὺς
ἰστέλλεται, omnia (scribit Apuleius de
mundo) quae ubique gererentur discibat.
Etenim Persarum reges ministros quos-
dam habuere, qui ἰφθαλμοὶ βασιλῆος,
imperatoris oculi (reddente Apuleio),
dicebantur a munere vel officio; quo-
quid enim in toto regno ageretur, eo-
rum erat ad regem deferre. Hesychius:
Βασιλῆος ἰφθαλμός· ἰστέλλεται τις ἐπὶ
βασιλῆος ἰστέλλωντος, ὃς ἰστέλλεται τὰ πράγ-
ματα, ἐν τοῦ βασιλῆος ἰφθαλμῷ ἐκάλουν.

Aristides orat. panegy. Cyzicens: Ὁ μὲν γὰρ τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἰδίῳ ἐν
διόφρῳ παντοῦσθαι ἐν καλούμενοι βασι-
λῆος ἰφθαλμοί. Dio Chrysost. Orat.
iii. de Regno: Ὁ μὲν Πέρσης ἴσα ἐπὶ
λογεῖν, ἰφθαλμοὶ βασιλῆος λογιμῶν, ταῦ-
τοι ἐκ σπουδαίου ἀδρῶσθαι, ἀλλ' ἐν τῶν
ἰσπερχόμενων ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ βα-
σιλῆος ἐκ φίλων πάντες ἐπὶ ἰφθαλμοί.
Quibus tamen verbis peccatum est;
neque enim uni tantum, nec alicui e
vulgaribus deferrebat hoc officium.

Duos fuisse ait Scholiastes noster, isto
munere functos; at Xenophon plures,
imo multos; postquam enim eos refe-
lerat, qui unicuique existimant, Cyrop.
lib. viii. 2. 10. (Verum ibi Xenophon
magis quid melius sit, quam quid fieri
soleat exponit, omninoque magis mo-
nendi principes causa, quam ad histo-
riae veritatem disputare videtur.) εἰ δὲ
τις δέικται ἴσα αἰρετὸν ἵνα ἰφθαλμοὶ βασι-
λῆος ἐκ τῶν αὐτῶν ἴληται γὰρ ἡς ἐν
τοῖς καὶ ὡς ἀκούσιν· mox subjicit, αὐτοῦ
δὲ πολλοὶ μὲν βασιλῆος ὄντα, πολλοὶ δὲ
ἰφθαλμοὶ νομίζονται· καὶ φεβύονται πα-

ταχοῦ λίγισι τὰ μὴ σύμφερα βασιλεῖ,
δοῦναι αὐτῷ ἀκούοντες, ὃ πῶς ἐν δὲ μὴ σύμ-
φερα, δοῦναι αὐτοῦ παρόντος. Ita et Lucianus
de mercede conduct. Ἰτα γὰρ καὶ
ἰφθαλμοὶ βασιλῆος πολλοὶ, οὐ μόνον τὰ
ἀληθῆ ἰστέλλει, ἀλλ' αἰεὶ τι περισμμετροῦν-
ται, ὡς μὴ νοσεῖται δοῦναι. Aristoteles
Polit. lib. iii. (Scholiastae Aristophanis in
Achara. laudatus) ἴσα καὶ
ἐν ἰφθαλμοῖς πολλοὶ ἐκ Μένερχου παύ-
σθαι αὐτῶν. Quod etiam ait viros hoc
officio fūctos graves non fuisse, sed
vulgares, rursus falsus est Dio. Al-
pistum Xerxis ἰφθαλμοὶ πιστῶν vocat
Æachylus noster, non otioso epitheto:
hoc enim titulo insigniti erant proceres
Persici, quod vel ex hac fabula plus
semel descendum est. Adhuc videntur
πιστοὶ apud Persas Eunuchi quidam,
regi propter fidem summῶ in pretio.
Etenim παρὰ ταῦν βαρβάρων (inquit
Herodotus lib. viii.) τιμωμένοι εἰσιν ἐκ
Εὐνοῦχου πέντες θνῆες τῆς γῆς τῶν
ἰσπερχίαν. Quod vere tales fuerint ἰφ-
θαλμοὶ βασιλῆος, ἐκ Helldoro diserte
proditum est, Æthiop. lib. viii. Παρ-
εὶν γὰρ βασιλῆος πόλις ἰφθαλμοὶ καὶ
ἀσπῆς· τὸ ἐκτελεῖν ὁρῶν· οὐ πᾶσι καὶ
συγγενέας, ἀλλ' αὐτοῦ αὐτοῦ ἐκείνης
ἐκείνης. Ἀλλὰ ὁρῶν τοῦ πιστεύοντος
ἀσπῆς. Ἐπὶ τῆς ἀσπῆς οὐκ ἔστιν
satrapes regni Persici numerantur.
Scholiastes ad illud Aristophanis in
Acharn.

Καὶ ὅντι ἄλλοις ἀσπῆς ψευδογράφου

Τὸν βασιλῆος ἰφθαλμοί—

αὐτοῦ ἐκάλουν, inquit, τὰς ἀσπῆς,
δὲ δὲ πάντα ὁ βασιλεὺς ἰστέλλεται, quem
exscriptum more suo tradit Suidas in
ἰφθαλμοῖς βασιλῆος. Sic et Philostatus
in vita Apollonii lib. i. Χωρὸς δὲ τῆ
φρουρῆς ἐκείνης ἰστέλλων βασιλῆος ἐκ
ἰφθαλμοῖς. Stanl. δὲ καὶ—αὐτοῦ αὐτοῦ

Σὸν πιστὸν ὄντ' ὀφθαλμὸν
 Μυρία μυρία πεμψαστάν,
 Βατανάχου παῖδ' Ἀλπιστον
 Τοῦ Σησάμα τοῦ Μυγαλάτα,
 Πάρθον τε, μέγαν τ' Οἰβάρην
 Ἕλιπες, Ἕλιπες;

980

Ξέρ.

Ἦ δ' αὖ δαῖτων.

Χο.

Πέρσαις ἀγαυοῖς κακὰ πρόκακα λέγεις.

976. *σὸν πιστὸν*] *τὸν σὸν πιστὸν* Rob. Vict. Cant. *σὸν τὸν πιστὸν* Turn. *ὄντ' ὀφθαλμὸν*] *σὸν ὀφθαλμὸν* Ald. Turn. Vict. Cant. *πεντεὶ ὀφθαλμοὺς* conj. Stanl. 978. *Βατανάχου*] *Βατανάχου* Ald. Rob. Turn. 979. *Σησάμα*] *Σησάμα* Ald. *Μυγαλάτα*] *Μυγαλάτα* Ald. *μυγαλάτα* Rob. 980. *Πάρθον*] *Πάρθον* Vict. Cant. *Οἰβάρην*] *οἰοβάρην* Ald. *οἰοβάρην* τ' Turn. 981. *δ' δ' δαῖτων*] Choro tribuantur Ald. At in Rob. *Ἕλιπες Ἕλιπες* quoque Xerxi assignantur. In Vict. Cant. *δ' δαῖτων* legitur sub Xerxis persona. Pro *δ' δαῖτων* Heath. conj. *δ' δαῖτων*. 982. *πρόκακα*] *πρὸς κακὰ* Vit. Mosq. Reg. A. Ald. *πρὸς κακὰ* Rob.

—*Ἕλιπες*. Num etiam ibi Persarum multa millia, quorum imperator erat, numerationem, tuum fidem oculum illic reliquisti? Etsi quæ Stanleium modo exponentem audivimus, vera sunt, et idoneis scriptorum testimoniis confirmata, facile tamen fieri potuit, ut Æschylus hac translatione usus nec ad illos apud Persas proprie sic dictos βασιλῆας ὀφθαλμοῦ, nec ad eos, qui proprio nomine πιστοὶ appellabantur, respexerit, sed potius πιστὸν ὀφθαλμὸν, suo ingenio obsecutus, dixerit fidem regis amicum. Nam Germani quoque ejusmodi regis administræ similiti metaphora appellant *des Königs rechte Hand*. *πενταστής* a *πεντάξω*, quod est proprie quinque numerare, universe autem de copiarum numeratione ponitur.

981. sqq. *δ' δ' δαῖτων*—*ἔτι*. In hisce versiculis vel personarum distinctio, vel ipsam quoque verborum seriem interpolatione quadam turbatam esse suspicor. Non enim bene coeunt inter

se ea quæ Chorus dicit, Πέρσαις—*λέγεις*, et quæ subjungit Xerxes, *ἰγγα δημοκινήσεις*—*λέγεις*. Itaque vel versum 982. supposititium esse judico, vel alternas dialogi partes ita distribuendas:

Ξέρξης

δ' δ' δαῖτων.

Χέρης.

Πέρσαις ἀγαυοῖς κακὰ πρόκακα λέγεις.

Ἰγγά μοι ἔστ' ἀγαθὸν

Ἐκείνων δημοκινήσεις

Ἄλλα σὺ στενὰ πρόκακα

λέγεις.

Ξέρξης.

βῆ βῆ

Μαλὶν ἰδοῦν ἔτι.

Χέρης.

Καὶ μὴν etc.

982. *κακὰ πρόκακα* non ut Stanl. interpretor mala malorum præsagia, sed mala præsentia, urgentia, ante oculos posita.

Ξέρ.

Ἰγγά μοι δῆτ' ἀγαθῶν
Ἐσάρων ὑπομνήσκεις,
Ἀλαστα στυνὰ πρόκακα
Λέγων· βοᾷ βοᾷ
Μελίων ἔνδοθεν ἦτορ.

Χο.

Καὶ μὴν ἄλλο γε παθούμεν
Μάρδων ἀνδρῶν μυριοντάρχαν
Ξάνδην, ἄρειόν τ' Ἀγχάρεν,
Δίαιξιν τ', ἢ δ' Ἀρσάκην

990

Ἰππιανάκτας

Κιγδαγάταν, καὶ Λυδίμαν,
Τόλμον τ' αἰχμᾶς ἀκόρεστον.

Ξέρ.

Ἐταφεν, ἔταφεν, οὐκ ἀμφὶ σκηναῖς
Τροχηλάτοισιν, ὅπισθε δ' ἐπόμενοι.
Βεῖᾱσι γὰρ οἴπερ ἀπρόται στραπεύ,

983. Ἰγγα] Ἰγγα Ald. μοι] με Rob. 988. ἄλλο γι] Sic Reg. A. ἄλλο εἰ Vict. Cant. 989. Μάρδων] Perperam Stanleius corr. Μάρδων. ἀνδρῶν] ἀνέων Pauwio metri causa scribendum videbatur. μυριοντάρχαν] μυριοντάρχαν Ald. Vict. μυριοντάρχαν Rob. 990. Ξάνδην] Ξάνδων Rob. 993. Κιγδαγάταν] κιγδαγάταν Ald. κιγδαγάταν Rob. λυδίμαν] Sic Reg. A. λυδίμαν Ald. Rob. etc. 994. τόλμον τ'] τόλμον Ald. Rob. τόλμον Turn. Vict. Cant. τόλμαν τόλμαν Guelf. superscripto schol. τολμήρον. 995. Ἰταφιν Ἰταφιν] Ita emendavit Valckenaer ad Eurip. Hippol. 1247. Ἄεolic pro ἰταφισαν. Ἰταφιν Ἰταφιν Guelf. Ald. Rob. Vict. Cant. ἐν ἀμφὶ] Abest ἐν Rob. 996. ἴπισθε] ἴπισθιν Ald. Turn. Vict. Cant. ἰπόμενοι] ἰπόμενοι Turn. 997. ἀπρόται] Ita est in Rob. et apud Schol. quoque memoratur. Vulgo in edd. ἀγρόται.

983. sq. Ἰγγα ἰταφιν, desiderium amicorum. Nisi forte Aeschylus hic scripserat ἰγγάν, e quo si Choro verba tribuerentur, hic sensus existeret: Tu igitur me moneas, ut et horum amicorum causa clamorem, h. e. flebilem lessum, edam. cf. v. 930. 940. 1036.

994. Τόλμον h. l. nom. propr. τόλμον esset audacem et promptum. "τολμήσαντες superlativus extat ap. Sophocl. Philoct. v. 998." Abresch.

995. sq. Ἰταφιν—ἴπισθε δ' ἰπόμενοι.

Corrigendum sine dubio ἰπόμενοις. Sepulti, sepulti sunt, non cum tentoriis curribus vectis, nec cum comitibus funus persequentibus. Aut, si mavis, ἰταφίνας, ut ad comitatum currum pertineat. Si prius amplexus fueris, ἴπισθε δ' ἰταφίνοις positum erit pro εὐδ' ἀμφὶ ἴπασθιν ἰταφίνοις. Mos enim Persis erat, principum virorum funera in curribus tentorio tectis efferre, multis quoque exsequias euntibus.

997. sq. βεῖᾱσι—νόνημι. Perierunt

- Βεῖᾱσιν, οἳ οἳ, νάνυμοι.
 Xo. Ἴη ἰή, ἰῶ ἰῶ, ἰῶ ἰῶ,
 Δυσδαίμονες ἔδετ' ἄ- 1000
 ελπτον κακὸν διαπρέπον
 Οἶον δέδορκεν ἄτᾱ.
 Ξέρ. Πεπλήγμεθ', οἶαι δαίμονος τύχαι.
 Xo. Πεπλήγμεθ'· εὐδήλα γάρ·
 Νέαι νέαι δύαι δύαι.
 Ἰαόνων ναυκατᾶν
 Κύρσαντες οὐκ εὐτυχῶς.
 Δυσπόλεμον δὴ τὸ γένος Περσῶν.
 Ξέρ. Πῶς δ' οὐ; στρατὸν μὲν τοσοῦτον
 Τάλας πέπληγμαι. 1010
 Xo. Τί δ' οὖν; ὅλωλεν

998. βεῖᾱσιν, οἳ οἳ, νάνυμοι] βεῖᾱσιν οἳ νάνυμοι Vit. βεῖᾱσιν ἀνάνυμοι Rob. βεῖᾱσιν οἳ νάνυμοι Turn. 999. ἰῶ—ἰῶ] ἰῶ quinquies, ἰῶ octies repetitum Ald. utrumque bis Rob. ἰῶ bis, ἰῶ quater Turn. Vict. 1000. δυσδαίμονες] δ' δαίμονες Guelf. Rob. δαίμονες Mosq. ἔδετ' ἰλδσε' Mosq. 1003. δαίμονες] δι' αἰῶνες Ald. Turn. Vict. Cant. δι' δι' αἰῶνες Rob. 1004—1008. Choro tribuuntur Ald. Xerxi ab aliis. 1004. εὐδήλα γάρ] εὐδήλων sine γάρ Rob. 1005. νέαι νέαι] νέα νέα Ald. 1006. ναυκατᾶν] ναυκατῶν Ald. ναυκατῶν Turn. ναυκατᾶν Reg. A. unde Brunckius doricam terminationem sumsit. 1008. εὐ γένος Περσῶν] γένος εὐ Περσῶν Guelf. Ald. Turn. Vict. Cant. εὐ γένος Περσῶν Rob. Brunck. 1011, 1012. ad Xerxem referuntur Ald. 1011. τί δ' οὖν;] Ita emendandum censui pro vulg. τί δ' οὐκ. Nam si vel maxime sic distinguatur: τί δ'; οὐκ ὅλωλε—Περσῶν; addito interrogandi signo post Περσῶν, incommoda tamen h. l. est interrogatio. Et librarii æquius pro οὖν dederunt οὐκ vel οὐ. ὅλωλεν μεγάλη] ὅλωλε μέγα Ald.

enim *Principes exercitus, perierunt, cheu inglorii.*

1000. *δυσδαίμονες* non cum lat. interpr. vertendum *pestimi daemones*, sed *infelices*. Sensus: *Heu, infelices vos, qui patraetis clade vestra, s. rebus male gestis, insperatum insigne malum, quale cum voluptate spectat Ate.*

1003. sqq. *πεπλήγμεθ', οἶαι δαίμονος τύχαι*. Hanc lectionem a Scholiaste commemoratam recte Brunckius præ-

tulit vulgatæ. *Perculsi et afflicti sumus, tales fortune adversitates in nos irruerunt.*

πεπλήγμεθα cūm Ἰαόνων ν. κύρσαντες conjungendum, interjectis illis *εὐδήλα—δύαι*.

1008. sq. *στρατὸν—πέπληγμαι*. *Tantus enim exercitus nobis fusus fugatusque est.*

1010. sq. *τί δ' οὖν;—Περσῶν*. *Quid igitur? magna Persarum res ceciderunt; magna eorum fortuna eversæ est.*

Μεγάλα τὰ Περσῶν.

- Ξέρ. Ὅρᾳς τὸ λοιπὸν τόδε τὰς ἡμᾶς στολᾶς ;
 Χο. Ὅρῳ, ὅρῳ.
 Ξέρ. Τάνδι τ' οἷσταδέημονα. . .
 Χο. Τί τόδε λέγεις ;
 Ξέρ. σισωσμένον
 Θησαυρὸν βίλεις.
 Χο. Βαίᾳ γ' ὡς ἀπὸ πολλῶν.
 Ξέρ. Ἑσπανίσμεθ' ἀρωγῶν.
 Χο. Ἰαόνων λαὸς οὐ φυγαίχμας.
 Ξέρ. Ἀγανόριος κατεῖδον
 Δὲ πῆμ' ἄελπτον. 1020
 Χο. Τραπέντα ναύφρακτον
 Ἑρεῖς ὄμιλον ;
 Ξέρ. Πέπλον δ' ἀπέρρηξ' ἐπὶ συμφορᾷ κακοῦ.
 Χο. Παπαῖ, παπαῖ, παπαῖ, παπαῖ.
 Ξέρ. Καὶ πλεῖον ἢ παπαῖ μὲν οὖν.
 Χο. Δίδυμα γάρ ἐστι καὶ τριπλᾶ.

1014. Verba τάνδι—Θησαυρὸν βίλεις absunt Ald. βίλεις post Θησαυρὸν omittitur Rob. σισωσμένοι—βίλεις Choro adsignata Turn. σισωσμένον ad Chori orationem refert Vict. Cant. τάνδι τάνδι Turn. 1017. Xerxi tribuitur Ald. Turn. 1019. Post φυγαίχμας interrogandi signum Turn. Vict. Cant. 1020. ἀγανόριος] ἀγανόριος Rob. 1021. ἢ πῆμ'] Abest ἢ Rob. 1022. κατέφρακτον] ναύφρακτον Ald. 1024. ἀπέρρηξ'] ἀπέρρηξ' Ald. Rob. Turn. ἀπέρρηξ' γ' Vict. Cant. 1025. παπαῖ] παπαῖ παπαῖ Rob. 1026. μὲν οὖν absunt Ald. μὲν οὖν Vit. Mosq.

1014. sqq. σόδοι—βίλεις. Et hanc suggestus recipientem, scil. pharetram . . . servatum a nobis telorum receptaculum.

1019. sqq. Iterum poeta auribus inservit Atheniensium.

1022. sq. ναύφρακτον ἵμιλον exquisite classem dixit.

1024. ἀπέρρηξ'. Cf. v. 466.

1026. καὶ πλεῖον ἢ παπαῖ μὲν οὖν. Hoc idem valet ac: nunquam satis gloranda haec est calamitas. Vernacula oratione: O mehr als tausendfaches Weh!

1027. δίδυμα καὶ τριπλᾶ. i. e. multiplicia, infinita.

- Ξέρ. Λυγρὰ, χάρεματα δ' ἐχθροῖς.
 Χο. Καὶ σθένος γ' ἐπολούσῃ.
 Ξέρ. Γυμνός εἰμι προπομπῶν
 Χο. Φίλων τ', ἄταισι πάντῃσι. 1030
 Ξέρ. Δίαινε, δίαίνε πῆμα' πρὸς δόμους δ' ἴδι.
 Χο. Αἱ αἰ' αἰ' αἰ, θύα, θύα.
 Ξέρ. Βόα νυν ἀντίδουκά μοι.
 Χο. Δόσιν κακῶν κακῶν κακοῖς.
 Ξέρ. Ἴϋζε μέλος ὁμοῦ τιθεῖς.
 Χο. Ὅσσοσσοτοῖ.
 Ξέρ. Βαρεῖά γ' ἔδε συμφορά.
 Χο. Οἷμοι, μάλα καὶ τόδ' ἀλγῶ.
 Ξέρ. Ἔρως' ἔρως, καὶ στέναζ' ἑμὴν χάριν.
 Χο. Δαίνομαι γοειδὸς ὄν. 1040
 Ξέρ. Βόα νυν ἀντίδουκά μοι.
 Χο. Μῆλιν πάρεστι, δέσποτα.

1028. Choro tribuitur Ald. Turn. χάρεματα] χαρῆματα Ald. 1029. καὶ σθ-
 νος γ'] Ita Brunck. e Regg. Reliqui καὶ σθίνος δ'. ἐπολούσῃ] ἐπολούσῃ Ald.
 1031. φίλων τ', ἄταισι] φίλων ἄταισι Gneff. Rob. Turn. Vict. Cant. 1033. α
 bis tantum Rob. 1034. βόα νυν] βόα νῦν Ald. Rob. Turn. 1037. ἵεσσοσσοτῶ]
 ἵεσσοσσοτῶ Ald. Rob. ἵεσσοσσοτῶ Vict. Cant. 1038. ἴδ' Sic Vit. Reg. A. 10
 4 Ald. Rob. Vict. Cant. 1039. ἴμω] α Ald. Rob. 1039. ἴεσ' ἴεσσι]
 Male Pauwius corrigebat ἴεσ' ἴεσσι. 1040. γοειδὸς α] γὰ δειδὸς α] Miong.
 1042. μῆλιν] μῆλιν Ald. μῆλιν conj. Pauw.

1028. λυγρὰ—. Tristitia modis, et ho-
 mibus letabilia.

1032. δίαίνε, i. q. δάρεται.

1034. ἀντίδουκά μοι βεῖν est clamori-
 bus alicujus clamores regere.

1035. δέων—κακῶν. Hec vocatum ma-
 lorum malis retributionem! Inest acerba
 Xerxis castigatio. "Ceterum casuum
 hic notes ejusdem vocabuli conser-
 vationem, quam elegantiam et alii affec-
 tant. Soph. Ed. Col. 1300. πρίσταντα
 κατὰ κακῶν συνικνί. v. 1323. γίγναι γί-
 γοντι συγκατάφασιν πρίσ. et Ajac. v.

VOL. I.

590. πῆρες πῆρες πῆρες φέμ. Abnack.

1036. μῆλιν ἴμω τιθεῖς, cantum singul
 condens, de lugubribus cantilenis modis.
 Neatri dicere; Gies deine Klage in
 Truerzeiten aus. Et sequitur Chori vox
 ἵεσσοσσοτῶ, in cujus pronuntiatione sine
 dubio debilibus vocis flexionibus nasci
 est.

1039. ἴεσ' h. l. pectus tundere.

1040. δαίνομαι γοειδὸς ὄν, lacrymis
 diffluo luctu oppressus.

1042. μῆλιν πάρεστι, δέσποτα. "In-
 terpres: lugubriter cantare licet. Quem

3 s

- Ἡέρ. Ἐπορδίαζε νῦν γόοις.
 Χο. Ὅττοτοτοτοῖ. μέλαινα δ' αὖ μεμίζεσαι
 Στονοίσσα πλάγα.
 Ἡέρ. Καί στέρν' ἄρασσε, καπνίσσα τὸ Μῦσιον.
 Χο. Ἄνια, ἄνια.
 Ἡέρ. Καί μοι γενείου πέρθε λευκήρη τρίχα.
 Χο. Ἀπριγδ' ἀπριγδα, μάλα γοεδνά.
 Ἡέρ. Αὐται δ' ὄξύ.
 Χο. Καὶ τὰδ' ἔρξω.
 Ἡέρ. Πέπλον δ' ἔρειπε κολπίαν ἀκμῇ χερῶν.
 Χο. Ἄνια, ἄνια.
 Ἡέρ. Καὶ ψάλλ' ἔθειραν, καὶ κατοίκτισαι στρατόν.

1050

1044. μεμίζεσαι] Additur μοι, illaque verba μέλαινα—μεμίζεσθαι μοι tribuantur Xerxi Ald. Rob. Turn. μεμίζεσθαι μοι καὶ σ. π. Vict. Cant. sub Xerxis persona. In Regg. abest καὶ, idque pariter ac μοι, quod e glossa in textum venit, recte Brunckius expunxit. 1047. ἄνια ter repetitum Ald. Rob. Turn. 1048. πέρθε] ὠπρῶν Ald. ὠπρῶν Guelf. Turn. 1049. ἀπριγδ' ἀπριγδα Mosq. 1051. καὶ τὰδ' ἔρξω] Sic recte Brunck. e Regg. καὶ τὰδ' ἔρξω Ald. καὶ τὰδ' ἔρξω Rob. Turn. Vict. Cant. 1052. ἔρειπε κολπίαν] ἔρειπε κολπίαν Rob. ἔρειπε ἰγναλπίαν Guelf. ἔρειπε κολπίαν sic Mosq. 1053. ἄνια ter Ald. Rob. 1054. κατοίκτισαι] κατοίκτισε Rob. Turn. Illud Brunckius eruit e Regg.

equidem sensum e Græcis non elicio, nec credo usquam facile μέλαινα ita usurpatum occurrere. Æschylus certe non alio novit significatu, quam vulgari. Vid. S. C. Theb. v. 289. Agam. 379. et 578. et Rom. v. 3. Itaque μέλαινα πέρθεσι διαπόρρα significat, id vero mihi curæ est domine." Abresch.

1043. Ἐπορδίαζε νῦν. Rectius, ut opinor, scriberetur Ἐπορδίαζε νῦν γόοις. Incipe igitur, luctuosam vocem ede! "Ut hic Ἐπορδίαζεν, ita ἔρδίαζεν v. 684. et Ἐπορδίαζεν Choëph. 169. et ὠπρῶν Eurip. El. 142." Abresch.

1044. sq. μέλαινα—πλάγα. Atra vero, h. e. lugubris, et gemitu mista adderetur plaga. Hæc nimirum dicentes frontem percipiunt.

1046. ἀπριγδα τὸ Μῦσιον. Et Mysorum more h. e. admodum flebiliter co-ciferare. cf. lex. Æschyl. v. Μῦσιος.

1048. πέρθε—τρίχα. Et barba mihi canos pilos perde, i. e. evelle. μοι h. l. πλινθίζω.

1049. ἀπριγδα vox est pilos sibi præ dolore tenaciter et cum impetu vehementi evellentium. μάλα γόεδνα, scil. ταῦτά ἐστιν, supra modum hæc sunt lugubria. Ridicule nonnulli in vocabulo γόεδνος dotis significationem querunt; e. c. Heathius vertit: dotem luctui optime convenientem.

1054. καὶ ψάλλ' ἔθειραν. Et velle comam. Hesych. ψάλλειν, τάλλειν. idem: ψῦλαι, τῖλλαι.

Χο. Ἄκριγδ' ἄκριγδα, μάλα γοεδνά.

Ξέρ. Διαινὺν δ' ὄσσε.

Χο. Τ' γγομαί τοι.

Ξέρ. Βόα νυν ἀντίδουπά μοι.

Χο. Οἱ οἱ οἱ οἱ.

Ξέρ. Αἰακτὸς ἐς δόμους κίε.

1060

Χο. Ἰὼ ἰὼ Περσὶς αἶα δυσβάυκτος.

Ξέρ. Ἰωὰ δὴ κατ' ἄστν.

Χο. Ἰωὰ δῆτα; ναὶ, ναί.

Ξέρ. Γοᾷσθ' ἀεροβάται.

Χο. Ἰὼ ἰὼ, Περσὶς αἶα δυσβάυκτος.

Ξέρ. Ἡ ἦ ἦ ἦ, τρισκάμοισιν,

Ἡ ἦ ἦ ἦ, βάρεισιν ὀλόμενοι.

1056. διαινὺν δ' ὄσσε] διαιν' ὄσσε Rob. 1059. ἄ ter Ald. 1061. 1065. ἰὼ—
δυσβάυκτος] “Voces ἰὼ ἰὼ sunt extra versum, qui dimeter est trochaicus. Vulgo
perquam absurde legitur δύσβατος. Reg. A. utroque in loco habet δύσβατος,
quod et hic B. exhibet, cum varia lectione δύσβατος, et glossa δυσδρήντος, altero
in loco praestat δυσδρήντος cum var. lect. δύσβατος. E corruptis lectionibus non
difficile erat sinceram eruere δυσδρήντος, quo refertur unice glossa δυσδρήντος.
Exstat vox illa supra v. 572.” Hactenus Brunckius; recte ille quidem et sapien-
ter. At edd. omnes item Guelf. habeat δύσβατος. 1062. ἰωὰ] Sic Mosq.
Regg. hoc et sequenti versiculo recte pro vulg. ἰὼ. 1064. γοᾷσθ' ἰὼ γοᾷσθ'
Rob. Pro γοᾷσθ' ἀεροβάται Pauwio in mentem venit scribere γοᾷσθαι πωροβάται.

1066. et sq. ἦ] Ter tantum Ald. 1067. ἐλόμενοι] ἐλλομέναισι Rob. ἐλόμεν^{αι}
sic Mosq.

1064. γοᾷσθ' ἀεροβάται. “Recte hic
se habet ἀεροβάται, leniter ac pro dig-
nitate incedentes, non pra nimia tris-
titia ἀέριμος se gerentes. Ita Hesych.
ἀερινόμηναι, σιμνιόμηναι; et apud Sui-
dam ex Herodoto ἀέριος, σιμνός. Et hoc
sensu usurpari videtur in fragmento
e veteri quodam scriptore a Suida v.
‘Ἀερεὶ βαίνον allato: ‘Εστίνας ὄντως ἀερεὶ
βαίνον ἰδίῃσι ἔχον τὰς ἰσχυρὰς διατερεμί-
νας ἄνω, licet aliter Suidas eumque
secutus Kusterus interpretentur.”
Heath. Nobis in ἀεροβάται lenitus gra-

duis, tristitiae conveniens designari vi-
detur.

1066. sq. τρισκάμοισιν—βάρεισιν ἐλό-
μενοι. Grave est, quod etiam in extre-
mis, quae pronuntiat, verbis causam ca-
lamitatis nominat.

1068. πέρψω—γίωσι. Persequamur
te infandis querelis, gravi luctus strepitu.
Atque ita demum Xerxem in regiam
deducunt. Vide autem, quam soller-
ter Aeschylus in isto senum Xerxisque
colloquio omnia luctus indicia ac signa
exhauiserit, quam nihil omiserit, ad

Χο.

Πέρμην σε δυσθρόοις γόοις.

1068. πέρμην σε] πέρμην τοῖσι sic Ald. πέρμην τοῖσι Guelf. πέρμην sine σε Rob.

summam Xerxis miseriam declarandam. Clamor enim, fletus, suspiria, vociferationes, singultus, vestium scissiones, corporis afflictio, capilla barbaeque vulsiones, planctus, incessus tristis

ac lentus, gentium tremor ac solutio, haec omnia inter se varie juncta tam expressum efficiunt simulacrum tristitiae, ut majus perfectiusque nihil augi aut excogitari possit.

ΤΕΛΟΣ.

ΑΙΣΧΤΑΟΥ ΠΕΡΣΩΝ.

AD PERSAS

EXCURSUS I.

DE TRAGEDIA PERSARUM CONSILIO ET ADORNATIONE.

Argumentum Persarum simplex et unum est, e Salaminia Xerxis clade depromptum; idque poeta sic tractavit, ut singulae fabulae partes ad idem caput referrentur, nulla minus apte cum proposito cohaereret. Senum choricorum in principio dramatis de regis fortuna male timentium prologus ipsum quoque spectatorem attentum reddebat, in societatem quandam sollicitudinis eum vocans trahensque; isque animi sensus augebatur ominosis Atossæ somniis, quæ quam vera fuerint mox e nuntii narratione intelligitur. Is nempe res a Xerxe male gestas exponit; unde senes cum regina in summam animi tristitiam vertuntur. Quæ vero supersint calamitates, et quæ ratione in posterum eas evitare liceat, ab umbra Darii docentur; cuius evocatio, ut tum erant hominum opiniones, et veri speciem haud mediocrem habebat*, et magnam addebat spectaculo gravitatem. Xerxis denique reditus finem fabulae facit idoneum, ad misericordiam excitandam aptissimum. Integra igitur est fabula, principio suo, medio, fine conclusa; nihil est quod addi velle, nihil quod melius abfuisse videatur.

Multo plus autem narratur in hoc dramate, quam agitur; si quidem ea tantum agi in scena proprie dicas, quæ quibus causis eveniant, et quomodo eveniant, suis ipsius oculis cernat spectator, non ex aliorum dictis intelligat. Una est actio, vere hoc nomine digna, umbræ Darii evocatio, quæ quidem quibus auctoribus, et quam ob causam et quomodo perficeretur, ipsi qui in theatro considerant videbant. Reliqua pars tragiæ vel in sensibus animorum exprimendis, vel in narratione rerum gestarum versatur. Prima enim scena suspensos inter spem et metum senum Cho-

* Itaque ejus exemplo ad illustrandam Samuelis ab inferis evocati historiam usus est nuper Cel. Herderus in elegantissimo libro, quem de ingenio

poëtas Ebræorum scribere instituit. (v. Geist der Ebräischen Poësie. 2 Th. p. 200.)

ricorum animos ostendit; secunda visi nocturni reginæ oblata narrationem habet, addito de rebus Atheniensium colloquio, in quo nulla est vis ad agendum aliquid, nulla colloquentium mobilitas; nulla rerum gerendarum perplexio. Nullum hic personarum animis vel vetus consilium eripitur vel novum inseritur. Sequitur scena, quæ nuntium advenientem sistit, in qua profecto omnia narratione conficiuntur; e qua magna quidem audientium perturbatio, summusque luctus ac tristitia existit; nihil tamen uspiam est actuosum, nihil quo aut novas res moliri aliquem, aut inchoatas perficere videas. Idem de reliquis Chori canticis, ac de extrema scena, quæ ejus cum Xerxe colloquium habet, existimandum.

Quamquam vero, si agendi vim ac celeritatem spectes, quietum potius hujus fabulæ et otiosum, quam agile vividumque ingenium est, magnum ei tamen e concitato narrationum genere lumen accedit. Somnii enim Atossæ narratio aperta, dilucida, verisimilis; illa vero, quam nuntio poëta tribuit, prælii Salaminii descriptio in magna dignitate summam quoque evidentiam habet, res ut omnis ostendi potius oculis, quam auribus narrari videatur.

A morum notatione exigua est hujus tragœdiæ laus; unius enim fere Darii mores diligentius vel narrando expressi, vel ab ipso loquente proditi et patefacti. Contra multis iisdemque egregiis morum præceptis ac sententiis abundat. Incertas enim hominum spes, et fortunæ nimium fallaces blanditias (v. 91. sqq.), periculosam magnarum opum ac divitiarum conditionem (v. 161. sqq.), animi humani nimiam in sperando timendoque temeritatem (v. 597.), insolentis hominum superbiæ pœnas (v. 817. sqq.) apto et gravi sermone declarari videas. In sensibus autem et affectibus cum alibi, tum in hac quoque tragœdia regnat Æschylus. Chorus enim, et Atossa, et nuntius, denique Xerxes, per vices metum, consternationem, luctum, dolorem, pudorem, desperationem, ita perspicue produnt, ut non fictum poëtæ sermonem, sed verissimas naturæ voces audire tibi videare. Nulla umquam flebilior elegia condita est, quam alterna illa Xerxis et Chori querela! Quam sinceram animi pietatem, quam fervidos desiderii igniculos illa senum cantica spirant, quibus tum evocant animam Darii, tum abeuntem persequuntur!

Nullum autem aliud fabulæ argumentum deligere, poterat, quod magis Atheniensium animos alliceret, quam Persarum ab iis nuper devictorum historiam; in quo sic versatus est, ut ubicunque commodè fieri posset, se auribus populi daret, ejusque laudis avaritiæ satisfaceret.

Omnino autem sic misericordiam theatri movit, ut animos utrimque a mollitie et immanitate abduceret; sic metum, ut eos a nimia audacia non magis, quam ab ignavia imbelliaque derivaret; διὰ ἐλέου καὶ φόβου, ut ait Aristoteles, ποιῶν τῶν τοιοῦτων παθημάτων κάθαρσιν.

EXCURSUS II.

DE SERIE REGUM PERSARUM ÆSCHYLEA

AD VERS. 762. sqq.

STANLEIO Æschylus multum a reliquis historicis in recensenda Persiæ regum serie discedere videtur. Verum si rem attentius disquiramus, nulla fere inter Herodotum et Æschylum discrepantia invenietur, certe non ejusmodi quam conciliare difficile sit. Primum Persarum regem Æschylus *Medum* dicit. Eundem nominat Suidas: Μῆδος ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς. Est autem ille *Darius Medus*, alias *Astyages* dictus. Quod ipse Stanleius Cedreni auctoritate confirmavit, qui (pag. 142.) Μῆδος Δαρειός, inquit, καὶ Ἀστυάγης ἐλέγετο, πάππος δὲ ἦν Κύρου. *Astyagis* hujus. s. *Darii* *Medi* filius, quem Æschylus non nominat, est *Cyaxares*. Ejus filius *Cyrus* tertius ab Æschylo numeratur. Quartus, quem non nominat, ejus filius est *Cambyses*. Quintus *Smerdis*. Jam inter hunc et *Darium* in Æschyleo verborum contextu sextus *Maraphis*, septimus *Artaphrenes* recensentur. Stanleius hoc ita explicat, post necatum a septem conjuratis *Smerdin* *Magum* non statim *Darium* regnum excepisse, sed e ceteris conjuratis nonnullos ante eum regnasse, quibus ille e medio sublati demum imperio potitus sit. Atque in eandem fere sententiam ivit *Waltherus*, in singulari libello, quo hunc locum illustravit; existimans Æschylum ex antiquioribus Persiæ historiæ fontibus hausisse*. Ego vero haud scio, an totus hic versiculus:

Ἐντος δὲ Μάρφης, Ἰδερμός τ' Ἀρταφέρνης,

a glossatoris potius, quam ab Æschyli manu profectus sit. Cum nimirum septem principes Persarum ad *Smerdin* tollendum conjurasse notum esset^b, scholiastes forte quidam ad explicanda Æs-

* *Waltheri* commentatio de antiquissimis Asiæ monarchis ad locum Æschyli v. 762. sqq.

^b Eorum nomina apud *Ctesiam* hæc sunt: *Onophas*, *Idernes*, *Norodoba-*

tes, *Mardonius*, *Barises*, *Artaphrenes*, *Darius* apud *Herodotum* vero *Otanes*, *Hydarnes*, *Megabyzus*, *Gobrias*, *Aspathines*, *Intaphernes*, *Darius*.

chyli verba οἱ τὸ δ' ἦν χρεῖος, adjecerat septem conjuratorum nomina tribus senariis inclusa, e quibus tertius eo facilius in textum irrepere potuit, quod numerus ἕκτος ordini regum ab Æschylo enumeratorum responderet. Certe si abesset hic versiculus, nihil ad sensus orationisve absolutionem desideraretur. Præterea me offendunt duo nomina regum nude hic deinceps posita. Melius quoque illo versu deleta verba ἐγὼ πάλου τ' ἔκυσσα cum antecedentibus cohærent, et Herodoti narrationi optime convenirent. Sed nolumus huic conjecturæ diutius immorari.

VARIETAS LECTIONIS

IN

EDITIONE PORSONIANA:

IN PROMETHEO VINCTO,

SEPTEM ADVERSUS THEBAS,

ET

PERSIS.

VOL. I.

3 T

VARIETAS LECTIONIS

IN

EDITIONE PORSONIANA,

QUE SINÆ EDITORIS NOMINE PRODIIT GLASGUE 1795. VOL.

IN PROMETHEO VINCTO.

ver.

9. σφι] Porsonus σφι.
 16. τῶνδ' ἰμοί] τῶνδε μοι.
 21. οὐ εἴ τ' αὖ] οὐτε τ' αὖ.
 34. φθίγγει] φθίγγει.
 36. πατακτιζέει] πατακτιζέει.
 39. συγγινέει] συγγινέει.
 51. π' οὐδὲν] καὶ οὐδὲν.
 52. ἰσιζέει] ἰσιζέει.
 53. ἰλιπύοντα] ἰλιπύοντα.
 57. π' οὐ] καὶ οὐ.
 59. κέξ] καὶ ξέ.
 60. ἦν] ἢ δέ.
 66. ὅστις στίμω] ὅστις στίμω.
 73. ἀφ' αὐτοῦ] ἀφ' αὐτοῦ.
 87. ἰκκυλισθήσεται] ἰκκυλισθήσεται.
 93. αἰνίσσεται] αἰνίσσεται.
 107. οἷον' ἰμοί] οἷον' εἰ μοι.
 111. πρίσσει] πρίσσει.
 112. ἀπλάκηται] ἀπλάκηται.
 114, 115. Porsonus ita constituit:
 "Α, δ, ια, ια.
 Τίς ἀχλὺς, τίς ἰσθμὸς πρὸς τὰ μ'
 ἀφ' ἧς;
 117. εἰς omittit P.
 132. δ' ἰμ' δέ μ'.
 134. ἰα δ' ἰσθμὸς] μύχον, ἰα δ' ἰσθμὸς.
 147. πρίσσει] πρίσσει.

ver.

150. ἦ] δὲ δέ.
 196. βλέπεται] βλέπεται.
 201. Πρὸς] Πρὸς.
 213. ὁπριζόντας] ὁπριζόντας.
 242. κέει] κέει.
 274. ἰμοί] μοι.
 309. γίνωσκει] γίνωσκει.
 347. καὶ] καὶ αἰ bene.
 350. ὁμοί] ὁμοί.
 386. ἀπλάκηται] ἀπλάκηται.
 395. δ omittit.
 408. ἀφ' αὐτοῦ] ἀφ' αὐτοῦ.
 416. μάχαις] μάχαις.
 418. πρίσσει] πρίσσει.
 430. ὁπριζόντας] ὁπριζόντας.
 438. πρὸς τὸν] πρὸς τὸν.
 442. πρὸς τὰ μ' πρὸς τὰ μ'.
 457. ἰς εἰ] ἰσθμὸς.
 463. ζεύγεται] ζεύγεται.
 ib. εὐχόμενοι] εὐχόμενοι, male cum sequentibus verbis copulatum.
 465. ὁφ' ἀρματὰ τ'] ὁφ' ἀρματὰ.
 472. αἰνέει] αἰνέει.
 473. πλάττει] πλάττει.
 476. θαυμάσει] θαυμάσει.
 477. πρίσσει] πρίσσει.
 481. σφίσι] σφίσι.

ver.

517. ἀρ' ὁ Ζεύς] ἀρ' Ζεύς.

ib. ἀσθινέιρας:] puncti signo finit.

521. ζευμαπύχως:] puncto distinguitur.

529. ἐλινύσασμαι] ἐλινύσασμαι.

540. διεπομένη] διεπομένη.

541. Post hunc versum defectus versiculi septimi antistrophici asteriscis notatur. Recte.

543. γνώμῃ] γνώμη.

545, 546. ita constituti:

Φίλ' ἴππας ἀχρεῖς

Χέρις, ἃ φίλος ἵππας, τοῦ τις ἀλλὰ.

548. ἐλιγοδραίνω] ἐλιγοδραίνω.

550, 551. in unum contracti:

'Αλλὰν * * * γίνες ἱμνωδισμίνων

554. sq. hoc modo ordinati:

Ἑμαθον τὰδε, σὰς

Προσίδου' ἱλὸς τύχης, Προμαθιῷ.

556. ὃ ἰμοί] δι μοι.

557. ἴτ'] ἱ, τ'.

559, 560. in unum contracti.

563. γᾶ] γᾶ.

564. πινέριον] πινέριον.

565. ἀμφαπύχως] ἀμφαπύχως.

566. ἐλίπυ] ἐλίπυ.

567. γᾶς] γᾶς.

575. κρηγιτιῷ] κρηγιτιῷ.

575. sqq. ita constituti:

Κρηγιτιῷ—παρὰ λῖαν

Ψάμμοι—δύναξ

'Αχίτας—ποι

Πῶ—πλάνην.

582. ταῖσδ'] τίπτει ταῖσδ'. et versus clauditur in ὕρῳ.

584. sqq. ita divisi:

Οἰσρηλάτῃ δὲ δέικται δυλαίαν

Παράποπον ὅδι τῖρις;

Πυρ—κάλυψον, ἢ

Ποντίους δάκισι—μηδὲ μοι

Φθορήσης ἐν γμάτων ἄναξ.

591. τᾶς—κλύεις:] Κλύεις πρόσφθιγμα τὰς βουκίαν παρθίνου cum tamen Iambi superscripserit.

600. ἐτήτυμα] ἱτυμα.

604. ἡτίσιν] ad hunc versum retrahitur αἰνίσις.

606. μᾶθιν] μᾶθιν.

607, 608. in unum contracti.

ver.

609. ἀλλ' ἰμοί] ἀλλὰ μοι.

611. τί μοι χρεῖ] τίς μοι χρεῖ.

614. ἴ, τι] ἴταρ.

620. ἀρμοί] ἀρμοί.

622. αἰτῇ] αἰτιῇ.

625. ἀμπαλημάτων] ἀμπαλημάτων.

634. ἢ ὥς] ὥς.

635. παρὰ θυμῇ] παρὰ θυμῷ.

636. πῆμοι] πᾶμοι.

642. ἀποκαλῦσαι] ἀποκαλῦσαι.

653. ὑπερδινύει] παρὰ δινύει.

663. Δαδόντης] Δαδόντης.

665. δαίμοσι] δαίμοσιν.

668. ἡλθι βᾶξ] βᾶξ ἡλθιν.

682. ἀκρη] ἀκρη.

692. ἴππας] ἀππας.

693, 694. ὅπου ὅπου ἡχίμην ξ. μ. λ.] in unum contracti et scripti ὅπου ὅπου ἡχίμην ξ. μ. λ.

695. sqq. ita ordinati:

'Ες ἀκρὸν ἱμᾶν, ὃδ' ὅδε δυσθίατα,

Καὶ δύσιστα πῆματα, λύματα,

δαίμασ' ἀμφήναι

Κίτρη ψύχην ψυχὰν ἱμᾶν.

715. ἀφίξῃ] ἀφίξῃ.

730. ἴξῃ] ἴξῃ.

732. Σαλμυθσία] Σαλμυθσία.

744. ἰπῖβιν] ἰπῖβιν.

748. ἰ ἰ] ἰ quater repetitum.

749. ἀπαμυχθίξῃ] ἀπαμυχθίξῃ.

772. θιμνὸν] θιμνόν.

776. λυθῶ] λυθῶς - - -

831. ἐμμελὲς θησι] ἐμμελὲς θησι.

844. χυμάξῃ] χυμάξῃ.

856. θινημάτων] θινημάτων.

865. σώμασ' ὦν] σωματών.

866. διδίδεται] διδίδεται.

872. sq. ἀπαμυχθίξεται Γνώμην] ἀπαμυχθίξεται Γνώμην

881. χρένου] λόγου.

883. ἱλιλιλιλιλι] ἱλιλι, ἱλιλι.

894. sqq. ita constituti:

Ὅς πρῶτος ἐν γνώμῃ

Τὸδ' ἱσάντασι καὶ γλώσσῃ διμυθολογήσιν.

900. γάμον prorsus e textu ejectum.

902. sq. sic divisi:

Μαῖρας * * * *

Λιχίων Διδε ἑνάντην Πρωσι πῶλουσιν.

ver.

Μήτε πλανήσῃς γαμήτη τινὲ τῶν ἐξ
οὐρανοῦ.

908. γίνων e textu ejectum.

909. sqq. hoc modo collocati:

Ἐμοὶ δ' ὅτι μὲν ἑμάλως δ' γάμος
Ἄφροδος, οὐ δίδωκε μὲνδὲ περισσόνων
Θιῶν ἱερῶς ἄφροκτοι ἕμματα πρὸς-
δίδουσιτό μοι.

915. αὐθάδης φροῦων] αὐθάδη φροῦων.

925. πυρρανοῦν] πυρρανόων.

955. πατήρ σ' ἀνωγειν] πατήρ ἀνω-
γει σ'.

958. αὐθ' ἵπασσ' αὐθίπασσ'.

ver.

ib. μηδ' ἱμοὶ] μηδὲ μοι.

1003. τῶνδ' ἱμ' τῶνδὲ μ'. Sed hic ἱμὶ
praestat.

1016. εἰγγγ] εἰγγγῖ.

ib. μαλθάσση] μαλθάσσει.

1015, 1016. λιταῖς Ἑμαῖς] Κίεα Λι-
ταῖς.

1018. βιάζην—μάχη] βιάζω—μάχου.

1019. σφαδρόνη] σφαδρόνω.

1030. λάβρος] λαβρῶς.

1065. εἰ δὲ τὰδ' ἀτυχεῖ] εἰ δ' ἰδτυχεῖ.

1079. δέτ' ἰγῶ] δ' ἰγῶ.

IN SEPTEM ADVERSUS THEBAS.

ver.

12. ἄραν, sic enim in edit. nostra ex-
cudi debebat] ἄραν.

28. Ἀχαΐδα] Ἀχαΐδα.

34. εὐθαρεῖται] εὐθαρεῖται.

61. πλιυμένων] πλιυμένων.

62. νηδὲς] ναός.

68. ἴση] ἴση.

84. ὡς] χρίμπτται] ἰχχρίμπτται.

115. δοχμολοφῶν] δοχμολοφῶν.

156. ἄμμι] ἄμμι.

174. παρδίκως] παρδίκους.

215. νιφομένως] νιφομένους.

227. μήτηρ, γυνή, σωτήρος] μήτηρ, γυνή
σώτηρος.

228. δ' ἱτ' δὲ τ'.

229. κακοῖσι] κακοῖσιν.

ibid. τὰν ἀμήχανον] τὰν ἀμήχανον.

230. ἐκ χαλσιπῶς] καὶ χαλσιπῶς.

250. οὐκουν—πίρι] οὐκουν—πίρι.

251. ἀραγμὸς] ἀραγμὸς δ'.

254. ἀνασχέση] ἀνασχέσει.

255. καὶ με καὶ πᾶσαν πόλιν] καὶ με καὶ
ἐν καὶ πόλιν.

280. δουρίπληχθ' δ' δουρίπληχθ'.

303. διογινίς] διογινίς δ'.

310. πομάτων] πομάτων.

313. ἰῶ] δ'.

323. τήνδ' ὀγυγίαν] αὐτὴν ὀγυγίαν.

340. εἴτ' αὖ] εἴτε,

419. νῦν] νῦν.

ver.

433. θάλαπτοι] θάλαπτοι.

436. γράμματι] γράμματι.

440. ἀνδράσι] ἀνδράσι.

447. ἱερασμίνον] ἱερασμίνον.

483. τὰδε] τὰδε.

494. ὥπασι] ὥπασιν.

500. θυῆς] Θύας.

502. φόβον] φόβος.

511. ἀνὴρ] ὁ ἄνθρωπος.

518. ἡσσημίνων] ἡσσημίνων.

529. Βαῖρῖαις] Βαῖρῖαις.

562. ἔξωδιν] ἢ ἔξωδιν, fortasse errore
typogr. pro ἢ ἔξωδιν.

594. ἄριστος] δίκαιος.

603. uncis inclusus.

609. ἰνδίκως] ἰχθίνως.

650. ἔξω, πατρώων] ἔξω πατρώων.

654. μίμψη] μίμψι.

669. προσῦδι] προσῦτι.

687. τί μίμνος] καὶ μίμνος. Versi-
culi strophici sic digeruntur:

Καλ—δυροπλη-

θῆς—καποῦ δ'

Ἐπὶ καλ' ἔρωτος ἀρχάν.

694. Antistrophici sic divisi:

Ἐμὸς δὲ σ' ἄγαν ἱμερὲς ἔξω-
τρυ-

νι πικρόκαρπον ἀνδροκτασίαν τι-
λίαν

Ἀνέστης οὐ θυμωτοῦ.

ver.

697. ἰχθῆς] *αἰσχερά*,
 700. *αἰκλήσῃ*] *αἰκλήσει*.
 701. ὅ' οὐκ] *οὐκ*.
 702. οὐτ' ἂν ἐν χιρῶν] *ἐν χιρῶν δταν*.
 712. φασμάτων ἰνυπῶν] *ἰνυπῶν φαντασμάτων*.
 741. sqq. ita constituti:
 Τίς ἄν σφι λούσει; ὦ
 Πόνοι δέμων ῥίσι παλαι-
 οῖσι συμμυγίς παλαις.
 750. sq. ita digesti:
 Χρηστηρίαις, θιάσκειντα γίν-
 ναις ἄντις σῶξιν πόλιν.
 752. κρητηθῆς δ' ἐν] *κρητηθῆς ἐν*.
 784. ita constituti:
 Διδυμα κῆν' ἐνίλειον
 Πατροφόνῃ χειρὶ τῶν
 Κρισσοτήτων ἱμμάτων ἰσλᾶγ-
 χθῆ.
 791. διαχιρίαις ποτὶ λαχίῃ] *δίᾳ χιρὶ ποτὶ λαχίῃ*.
 806. uncis inclusus, ut spurius.
 807. ἀντοκτόνῳ] *ἀντοκτόνῳ . . . ad-
 dito aposiopeseos signo*.
 830. *πολιμέρχεις*] *πολιμέρχεις*.
 838. θυᾶς] *Θυᾶς*.
 839. θυμέρως] *θυμέρως*.
 860. sq. ita scripti:
 Τὰν ἄστυον μιλάγηρεον
 Ναύστολοι θωρεῖται.
 874. κλαίῳ] *κλάω*.
 881. λόμφ] *λόμψ*.
 920. οὐ φιλογαθῆς] additur *ἐνύμων*.
 922. *κλαίοντας*] *κλαίοντας*.

ver.

- 924, 935. ita divisi:
 Πάρεσι δ' ἐπὶ ἐν ἄ-
 θλίῳσι ὡς ἱεράται.
 930. *πρὸ πασῶν*] *πρὸ πασῶν*, et *ἐπὶ πᾶσι*
 ad hunc versum referuntur.
 935. δὴ] *δῆτα*.
 945. *οἰδαρος*] additur *πικρὸς* e seq. ver-
 su.
 949. *λαχόντες*] e seq. versu adjungitur
 ὦ *μίλοι*.
 962. ἱλῆξ ὁ δαίμων] *ἱλῆξ δαίμων*.
 976. *πίλας*—*ἄδελφαι*.] *πίλας αἰδ' ἄδελ-
 φαι ἄδελφῶν*.
 978, 979. ita scribuntur:
 Πότνια ε' Οὐδίου σκιά
 Μίλειον, Ἐρινὸς ἢ *μυγασθῆς* τις
 ἦ.
 et sic quoque v. 990. sq.
 982. *πατίτταν*] *πατίτταν*.
 986. *τάλατα παθῶν*] *τάλατα καὶ πα-
 θῶν*.
 998. *δάρμοι*] *præcedenti versiculo jun-
 ctum*.
 1000. *δυσπύτταν*] *δυσπύτταν*.
 1002. *πολυποσιώτατα*] *πολυποσιώτατα*.
 1011. *εργῶν*] *εργῶν*.
 1035. *παπῶν*] *παπῶν*.
 1043. *θάρσι*] abest comma, ut *θάρσι*
 cum sequentibus constructum
 sit dativus voc. *θάρσι*.
 1049. οὐκ ἠντισίμηναι] *οὐκ ἠντισίμηναι*.
 1062. ἐπὶ τύμβῳ] *ἐπὶ τύμβῳ*.
 1068. *τίς ἂν οὐν*] *τίς ἂν*.
 1070. *κλαίοντας*] *κλαίοντας*.

IN PERSIS.

ver.

13. *ὀχωναι*] *ὀχωναι*.
 16. *Ἀγχατάων*] *Ἐνχατάων*.
 28. *ἐντλήμεν*] *ἐντλήμεν*.
 29. *Ἀρεμζάρης*] *Ἀρεμζάρης*.
 35. *Αἰγυπτιογινῆς*] *Αἰγυπτιογινῆς*.
 37. *ᾠγυγίους*] *ᾠγυγίους*.
 46. *ἔρμασι πολλοῖς*] *πολλοῖς ἔρμασι*.

ver.

58. *ὀπὲ πομπῆς*] *ὀπὲ πομπῆς*.
 65. *πικρίαν*] *πικρίαν*.
 66. *ἀντίπαρον*] *duas postremas syllabas
 ad sequentem versiculum re-
 latas*.
 68. in duo versiculos divisus:
 Ἀνδίστμψ σχιδία

ver.

- Περὶ δὲν ἀμείψας.
 69. "Ελλας] "Ελλας.
 73. *συμπαίροντες*] tres postremæ syllabæ sequenti versiculo præfixæ.
 75. in duo versiculos divisus :
 Διχίδου, πεζοτόμοις
 "Εν τε θαλάσσης.
 94. *ιππασίας*] *ιππασίας*.
 104, 105. ita constituti :
 Δίωται, *ιπποχάρμας* τε κλέους,
 Πόλιον τ' ἀναστάς.
 110, 111. sic :
 Πίστουν λιπτοτόμοις *πίστουν* λα-
 στήρας τε *μηχαναίς*.
 150. *ἰμῶν, τῶν περὶ πέντε*] *ἰμῶν, περὶ πέντε*.
 161. *ἀντιρίψῃ*] *ἀντιρίψῃ*.
 169. *τοῦδ' ἰμῶν*] *τοῦδ' ἰμῶν*.
 230. *δυομάς*] *δυομάς*.
 237. *διὰ χερῶν*] *διὰ χερῶν γ'*.
 244. *ἴση*] *ἴση*.
 ibid. *νημετῇ*] *νημετῇ*.
 253. *Πίρσαις*] *Πίρσαις*.
 259. *καὶ τὸς αὐτοῖς*.
 260. *μακροτέρως*] additur e seq. vers. *ἴδι*.
 277. *ταίησιν*] *ταίησιν*.
 279. sqq. ita ordinati :
 Δυνατῇ Πίρσαις *δαίσις*,
 "Ὡς πάντα *παγκάπως* ἴδουσι,
 Αἰ Αἰ, *στρατοῦ φθαρίντες*.
 284. *συγναί γ' Αἰῶναι*] *συγναί δ' Αἰ-
 ῶναι*.
 285, sqq. hoc modo divisi :
 Μαινομένης τοι πάρα *ὡς πολ-
 λὰς* Πίρσιν *μάται* *ἔστιν*
 ἔστις *ἢ* ἀνάδρους.
 306. *π' Ἀργήτης*] *π' Ἀργήτης*.
 311. *ἐν μῶς πόντον*] *ἔστιν ἐν μῶς*.
 315. *πορφύρεα*] *πορφύρεα*.
 316. *Ἀραῶς*] *Ἀραῶς*.
 320. *Σησάμης*] *Σησάμης*.
 325. *ἰπαρχος*] *ἰπαρχος*.
 334. *ταίησιν*] *ταίησιν*.
 336. *ταῖσιν*] *ταῖσιν*.
 342. *δοκῶμεν—μάχη*] *δοκῶμεν—μάχη*;
 interrogative.
 370. *ταῖσιν*] *ταῖσιν*.
 381. *ταῖσιν*] *ταῖσιν*.
 414. *ταῖσιν*] *ταῖσιν*.
 416. *δὴ*] *δὴ*.

ver.

450. *πείναι*] *πείναι*.
 456. *πυκνῶντα*] *πυκνῶντα*.
 461. *πυκνῶντα*] *πυκνῶντα*.
 477. *ποῦ τὰς γ' ἱλυσίς*] *ποῦ τὰς γ'
 ἱλυσίς*.
 490. *ἱς τε*] *ἱς*.
 504. *πίπτον*] *πίπτον*.
 533. *Ἀγλαῖον*] *Ἀγλαῖον*.
 536. *διὰ μυδαλίας*] *διαμυδαλίας*.
 546. *ῶν γὰρ*] *ῶν γὰρ*.
 548. *γὰρ*] *γὰρ*.
 556. *τι γὰρ θαλασσίους θ'*] *τι καὶ θα-
 λασσίους*.
 568. sq. non integri versus, sed pedis
 tantum defectus notatur sic :
 Ἀπὸς ἀμφὶ *Κυχρίας* *δὲ*
 * * * *εἰσι καὶ δακνύζου*.
 574. *γυμναστίον*] *γυμναστίον*.
 579. *Δάκρυον ἱβρίων*] hic versus pro-
 sus ejectus.
 581. *δυοτόμοις*] *δυοτόμοις*.
 587. *προσπίπτοντες*] *προσπίπτοντες*.
 597. *ἱπποτοῖς*] *ἱπποτοῖς*.
 606. *ἄνι τ'*] *ἄνι θ'*.
 608. *πατρὶ παιδὸς ὑμῖν*] *παιδὸς πατρὶ
 περιμενῖς*.
 629. *ψυχῇ*] *ψυχῇ*.
 648, 649. ita constituti :
 Ἀδωνίς δ' ἀνατομὸς ἀνίης
 Ἀδωνίς.
 650. Ἀνατομὸς—*Δαρίων*] *Δαρίων, ἄνι θ'
 ναυτα Δάριον*.
 651. *πῶς*] *πῶς*.
 653. sq. ita divisi :
 Θιόμης δ' ἰπποκλῆς Πίρσαις
 Θιόμης δ'.
 656, 657. ita divisi :
 Βαλὴν ἀρχαίος βαλὴν
 ἴδι, ἴδι.
 "Ελθ' ἴπ' ἄκρον κόρυμ-
 βον ἴχθου.
 662. et 669. *Δαρίων*] *Δαρίων*.
 663. sqq. ita collocati :
 Ὅπως *καὶ* *τι* *κλέους*
 Νία τ' ἄκρον.
 672. *δυνατὰ*] *δυνατὰ*.
 674. *διάνοι*] *διάνοι*.
 675. *πάρα γὰρ* *τῇ* *τῇ*.
 681. *τάφου πύλας*] *πύλας τῆς*.
 707. *θς θ'*, *ἴως*] *ἴως*.

ver.

717. τραυματάων] τραυματάων.
 732. τιλιωτῆς] τιλιωτῆ.
 738. ιατιλιωτῆσιν] ιατιλιωτῆσιν.
 742. ἱρῶν] ἱρῶ.
 748. πόρις] πόρις.
 764. οἰκουστέφου] οἰκουστέφου.
 770. ἡδυν] ἡδυν.
 775. uncis inclusus.
 776. ἀφ' ἧ—#Θιλον] ἀφ' ἧ' ἱουρα
 τοῦτε #Θιλον πάλιν.
 792. αἰρεμιν] αἰρεμιν.
 814. πρὸς γῆν] πρὸς γῆ.
 825. ἱτισιν] ἱτισιν.
 838. Ψυχῇ διδόντες ἡδονήν] Ψυχῇ διδόν-
 τες ἡδονή.
 859. ἀπένους ἀπαθῆς ἡμᾶς ὑ·] ἀπένους
 ἀπαθῆς ὑ * * *
 870. πύργου] πύργου.
 873. ἀρχόμεναι] ἀρχόμεναι.
 886. μετακτίους] μετακτίους.
 894. sqq. ita divisi:
 Καὶ εὖς ἐκτατάους
 Κατὰ πλῆριν ἱόνισ πολυαῖδρους
 Ἑλλάδιον ἐκτάτο-
 νι σφιστίρας φρεσίν
 Ἀνάματος δι' ἀπαρῶν.
 904. πλῆγαις τι ποστίαιον] πλῆγαις
 ποστίαιον.
 920. Ἀρχατάων] ἀρχατάων.
 924. αἶ αἶ bis tantum.
 925. sqq. in tres divisi:
 Ἀσία δι' ἡδὸν βασιλεῦ
 Γαίης αἰνῶς αἰνῶς
 Ἑπ' ἡ. πῆλινται.
 926. γόνου] γόνου.

ver.

929. ἱγνίμαν] ἱγνίμαν.
 934. sq. sic in unum contracti:
 Πίμφω πολυαῖδρον λαχῶν.
 939. μιτάτριτες] μιτάτριτες.
 951. μὲν δὲ σοι φίλων ἔχλος] μὲν δὲ
 φίλων ἄλλος ἔχλος.
 961. ἀκτᾶς] ἀκτᾶς.
 966. Μασίτρας] Μασίτρας.
 968. ἱπατρίμαν] ἱπατρίμαν.
 970. ὠγυγίως] ὠγυγίως.
 976. εἰν] τὸν σόν.
 ibid. ἔντ' ἄντ'.
 979. Σησάμα] Σησάμα.
 981. ὦ ὦ] ὦ.
 989. μυριονάχων] μυριονάχων.
 995. ἱταφιν, ἱταφιν] ἱταφιν, ἱταφιν.
 996. ὅπισθε] ὅπισθεν.
 997. ἀκρίται] ἀκρίται.
 1007. δὴ τὸ γίνος] δὴ γίνος τό.
 1008. πῶς δ' οὐ; τρατὸν] πῶς δ' οὐ τρα-
 τόν.
 1010. εἰ δ' οὐν; ὁλωλιν] εἰ δ' οὐν ὁ-
 λωλιν.
 1014. in duo divisus:
 Ὅρῳ ὁρῳ
 Τάνδ' τ' οἰσθλγίματα.
 1015. σισωσμίον Chori tributur, ver-
 bis τί τῶς λίγως annexum.
 1024. ἀπὶ ἡπῆ] ἀπὶ ἡπῆ.
 1031. φίλων τ' ἄταισι] φίλων ἄταισι.
 1044. sqq. ita divisi:
 Ὅσοτοτοτοῖ.
 Μίλιντα δ' αὖ μιμῖξται
 Καὶ τούτῃσιν πλῆγαι.

